VEN. VIRI
THOMÆ MALLEOLI
à
KEMPIS
CANONICI REGULARIS
Ordinis D. Auguſtini,
DE
IMITATIONE CHRISTI
LIBRI QUATUOR
EDITIO NOVISSIMA.
Cui accedit
Scutum Kempenſe ſeu Vindiciæ VI. Librorum
De Imitatione Chriſti,
Nova & prima ad Protographum excuſa,
Authore
A. R. D. EUSEBIO AMORT,
Canonico Reg. Pollingano.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus HENRICI ROMMERSKIRCHEN, Bibliopolæ,
ANNO M.DCCXXVIII.
Permiſſu Superiorum.

PRÆMONITIO
AD LECTOREM

Quomodo hi libelli cum fructu legendi.

Idem de aliis quibuscumque piis Libris accipe.

1. *CErtum quotidie tempus huic piæ lectioni præfige, illudque inviolabiliter, quoad fieri poteſt, obſerva. Si juſta occupatio horam ſtatutam occupat aut ſurripit; proxima illud recupera. Nonne, cum certum quotidie tempus, idque ſatis lubenter & largè detur corpori per cibum, ſomnum, recreationem, &c. reficiendo, par erit & animæ, tanto digniori, aliqua temporis portio non negetur?*

2. *Præpara animam tuam ad lectionem imprimis purâ intentione, quâ ſolum animæ tuæ profectum quæras; deinde brevi mentis elevatione, quâ roges donari tibi cœlitus lumen intellectûs, ſeu gratiam, quâ capax fiat animus rei lectæ; ut cognoſcas, quid Deus requirat à te; unà cum ſerio propoſito, cognitam Dei voluntatem exequendi. Huic præparationi aptiſſimam Formulam tradit ipſe Thomas noſter* lib. 3. cap. 2. *quam proinde piæ lectioni ſemper præmitti ſuadeo.*

3. *Non curſim & feſtinanter, uti ſupra quoque* ad Lectorem *monuimus, ſed tractim, ſeriò, & magna cum attentione legendum. Cum debita mora, inquit recens pius auctor, & quiete interpoſita, ut divinæ illuſtrationi ſit locus, ſubinde parumper ſubſiſtendo, lecta recolendo, & quâ ratione in praxin reduci poſſint, diſpiciendo. Porro certa & ordinata ſit lectio, vagam & deſultoriam fuge. Faſtidientis ſtomachi eſt multa deguſtare; nulli certo ferculo acquieſcere. Sic inquinatur magis corpus quàm alitur. Ex ordine itaque lege librum, quem ſumpſeris legendum. Illa tamen quæ te magis concernunt, & effectus moreſque tuos propiùs attingunt, ſæpius relegere nihil vetat, imò proderit plurimum; maximè ſi particulare Examen adjunxeris.*

4. *Pios affectus lectioni congruentes elicere ſtude. Aliàs inanis erit lectio, quæ quidem intellectum illuminat, ſed affectum non inflammat. Ideoque inſerendæ ſubinde piæ aſpirationes ad Deum, quo petatur gratia exequendi quæ legis. Propoſita etiam practica formanda, quæ lectioni reſpondeant. Quin & illuſtriora quædam dicta, vel monita ſelige, ac repone in ventrem memoriæ, quæ ſubinde rumines ac expendas; vel quæ tanquam ſagittas è pharetra opportunè, cum uſus feret, depromas contra tentationem, hoc, vel illud vitium, quo magis laboras, &c. vel quæ tanquam calcaria virtutis, humilitatis, patientiæ, divini amoris, &c. adhibeas.*

5. *Claude lectionem brevi aſpiratione ad Deum, ut ſemen in terram cordis tui jactum ſervet, ac fœcundet, ut fructum in tempore ſuo proferat. Porro ne hæc faſtidias, quaſi magno temporis impendio conſtent; ſcito momento penè, & unico mentis ſuſpirio iſta fieri poſſe. Quod ſi tamen mora nonnulla opus; ne pigeat: nullibi melius tempus collocaveris. Vide quam in aliis multis rebus, vanis ſæpe, & parvi momenti, nulla nobis gravis ſit mora.*

Has legendi leges ſi diligenter obſervent hujus de Imit. libelli lectores, Chriſtus deinceps fortè plures habebit imitatores.

ELOGIA

Hiſce THOMÆ de KEMPIS Libris ab Illuſtribus ſanctitate & doctrinâ Viris attributa.

S. IGNATIUS Societatis Jeſu Fundator.

IS, *Teſte Orlandino*, Hieronymum Natalem, quo die primum receptus eſt, monuit, ut quotidie caput ex hoc libello, in quo meditaretur, legeret: tum alia capita, ut neceſſitas vel infirmitas poſtularet. Idque dixit B. Pater cum mirifica (uti ſemper ſolebat) laude ejus Libelli: addens, fore, quod in ſe ipſe quidem eſſet expertus, ubi etiam fortuitò aperiret, ut quæ præſenti neceſſitati convenientia eſſent, occurrerent. *In Hiſt. Societ. part. 1. lib. 5.*

Nec minus, quod aliis ſuadebat faciendum, ipſe præſtabat. Teſtatur LUDOVICUS GONZALEZ, ſolitum fuiſſe S. Patrem quotidie unum caput ex libello THOMÆ de KEMPIS (*qui tunc quidem cenſebatur eſſe Joannis Gerſonis*) legere, eo quo poſita ſunt ordine: à prandio alterum quodcumque fortuita libri apertio obtuliſſet, ſemperque in eo inveniſſe, quod præſenti animæ ſtatui congrueret: adeoque tam ei familiarem fuiſſe libellum, ut hujus documenta in illius moribus, verbis, & actionibus quaſi ſpectare liceret. *Ita teſtatur LUDOVICUS GONZALEZ, qui Joannis III. Luſitaniæ Regis juſſu B. Ignatii vitam ac mores ſtudioſius obſervaverat: in Actis quæ M. S. Romæ extant in domo Profeſſa.*

Idem confirmat PETRUS RIBADENEIRA l. 1. c. 13. Vit. S. P. IGNATII, ubi ſic habet:

THOMÆ de KEMPIS de Imitatione Chriſti Libello plurimùm tum utebatur, illiuſque lectionem valde ſemper probavit: atque illius Libri ſpiritum, & doctrinam hauſit, tam avidè arripuit, tam perfectè in ſe expreſſit: ut (multorum judicio) Ignatii vita ſolida quædam, eminens, ac viva eſſet imago, eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo Libello continentur.

CARDINALIS BARONIUS.

FABIANUS JUSTINIANUS, *è Congreg. Orat. Epiſcopus Adarcenſis lib. 2. pag. 1. de ſacro Concion. loquens de Thoma noſtro, ita ſcribit:* Libellum de Imitatione Chriſti, quem ceteris omnibus privatæ authoritatis præferendum ab iis, qui vitæ ſpirituali dant operam, cum viris graviſſimis ſentio. Sanè illuſtriſſimum BARONIUM inter ævi noſtri doctiſſimos juxta ac piiſſimos, nulli doctrinâ, nulli pietate ſecundum, non ſemel dicentem audivi, à nemine erga divina bene affecto, ſine ſpirituali profectu aliquando legi poſſe. Ita ille.

CAR-

CARDIN. BELLARMINUS

Lib. de Scriptor. Eccleſ. ita de hoc libello loquitur.

OPuſculum eſt utiliſſimum, & jure in tota Eccleſia ſummo omnium conſenſu, receptum, & frequentatum, & in omnes linguas converſum. Ego certè ab adoleſcentia, uſque ad ſenectam, hoc Opuſculum ſæpiſſime volvi & revolvi; & ſemper mihi novum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo ſapit.

JOANNES VENDVILIUS,

Epiſc. TORNACENSIS.

IS quoties Thomam à Kempis ſibi depoſceret ad legendum, (quod indies factitabat) non aliâ voce, quàm DA LIBRUM κατ᾽ ἐξοχὴν utebatur. *Ita teſtatur Heribert. Roſvveidus.*

LUD. GRANATENSIS,

Illuſtris ex Ord. Prædicat. Eccleſiaſtes, Scriptor, & Spiritualis vitæ Magiſter.

HIc in Præfat. ad hoſce libellos in Hiſpanicum idioma à ſe converſos mirus & multus eſt in eorum encomiis. Longum eſſet adferre ſingula: vix tamen abſtineo quin hæc pauca.

Cenſet librum eſſe omni laude ac fama majorem; ut poſt audita quantalibet ejus encomia, ſi ipſe experiri velis, cogaris dicere cum Regina Saba: *Major eſt ſapientia, & opera tua, quàm rumor, quem audivi.* Tu ipſe Lector, *inquit*, fac periculum, proba, tange, guſta, videbiſque vim verborum, & manna comedes, in quo omne genus ſaporis; ut olim Iſraëlitæ, reperies. *Et poſt pauca oſtendit*, hic eſſe quaſi Alexipharmacon contra omnes morbos animæ; *Additque*, immenſam Dei providentiam agnoſci in hoc libello, ut qui tam paucis, ſed ſpiritu plenis verbis tam multa ſuggerit adeò efficacia ad movendum cor hominis, &c.

Demum concludens ait: Ut ergo eum circumferas, ſinuque geſtes aſſiduè, excudendum parvâ & commodâ formâ curavi, ne eſſet oneri, qui lectus ipſe moleſtus non eſt, habeatque fidum viæ hujus vitæ comitem, ſolamen in adverſis, doctorem ducemque in dubiis: Artem praximque rectè orandi hinc haurias, ac piè vivendi normam, nec non bene beateque moriendi ſcientiam.

Quamobrem amicum hunc recipe, nec à latere tuo dimitte, ſemel lectum, iterum iterumque relege; non enim tædium adferet ejus lectio, mihi crede, quin decies repetita placebit, & in verbis licet eiſdem, nova ſemper occurrent, videbiſque divini ſpiritûs indolem, qui numquam exhauritur. Accipe munus hoc grato animo, quod Deus immenſa bonitate nobis contulit, eoque in commodum tuum utere & fruere. *Hæc Ludov. Granat.*

BALTHASAR ALVAREZ
è Societate Jeſu.

Ejus viri ſanctitate celebris præclaram de hoc libello exiſtimationem Ludovicus de Ponte, *& ipſe perquam religioſus ſcriptor commemorat his verbis.*

EJus ſententiis frequenter utebatur in Exhortationibus, eò quòd cordi adhæreſcant, Deusque illas imprimat bono affectu legentibus. Et cùm eſſet Viſitator Provinciæ Aragoniæ, fecit, ut in ea agnoſcerent ejus libri uſum; cujus emolumentum experientiâ illi perceperunt, invenientes ſinguli, quacunque ex parte eum aperirent, quod animæ ſuæ conveniebat. *In vita P. Alvarez.*

JULIUS NIGRONIUS
è Societate Jeſu.

Libellus hic, *inquit*, videtur mihi continere ſuccum totius vitæ ſpiritualis, compendium perfectionis, quintam, ut ita dicam, eſſentiam religioſæ vitæ ac ſanctitatis, diuturnæ meditationis alembico per virum experientiſſimum expreſſam, tum ex aliis ſpiritualibus libris, tum ex unctione Spiritûs ſancti. *Mox verba Senecæ* Epiſt. 54. *Neſcio quem Sextii Stoici librum commendantis uſurpat, eaque Thomæ noſtro verius applicat*; Quantum in illo vigoris eſt? quantum animi? hoc non in omnibus Philoſophis invenies. Quorundam ſcripta clarum tantùm habent nomen, cætera exſanguia ſunt, inſtituunt, diſputant, cavillantur, non faciunt animum, quia non habent; cùm legeris *Thomam*, dices, vivit, viget, liber eſt, ſupra hominem eſt, dimittit me plenum ingentis fiduciæ. In quacumque poſitione mentis ſim, cùm lego hunc, (fatebor tibi) libet omnes caſus provocare. *Veriſſimè.* Tract. 5. *Aſcet. cap.* 3. *n.* 15.

LUDOVIC. MOLINA è Societate Jeſu,
celebris Theologus.

HIc nullis occupationibus ſe præpediri ſinebat, quin quotidie unum caput hujus tam præclari libelli legeret; ut tradunt annuæ litteræ Anni 1600. in Collo Madritano.

AUCTORES DIRECTORII EXERCITIORUM
Societatis Jeſu.

HI tanti æſtimant hunc Librum, ut eum unum legi permittant ab eo, qui facit Exercitia in Hebdomada prima, quo tempore quævis alia lectio interdicitur. *Direct. Exercit. cap.* 3. *parag.* 2.

GEOR-

Digitized by Google

GEORGIUS MAYR, è Societate Jeſu.

Qui hoſce libellos in Græcam linguam tranſtulit, ita ſcribit ad Claud. Aquavivam *Præpoſitum Generalem.*

IN tanta piorum libellorum copia vix ullum extare arbitror, quem tanto ſtudio univerſa Societas noſtra jam inde à ſui primordio complexa ſit, atque illum *de Imitatione Chriſti*, neque injuria. Probe enim novimus B. Ignatium Loyolam, noſtrum omnium Parentem ac Ducem, non ſolùm magnificè de eo ſenſiſſe, ſed quotidiano uſu lectioneque familiariſſimum eum ſibi; filiis verò ſuis quoniam quem ipſe ex eo progreſſum hauſerat, non minorem in iis volebat, ſperabatque commendatiſſimum reddidiſſe: ut ſuo exemplo illius non minùs doctrinam avidè, quàm Spiritum ſanctè, perfectéque vivâ quadam imagine in ſe ipſi exprimerent. Quo ſanè conſecutum videmus, ut Societas noſtra, dum Orbem propè univerſum pervadit, aureum hunc Libellum circumtulerit, ejusque amorem magnis æquè ac parvis, tam in ſæculi patentiori agro, quàm Religionis paradiſo agentibus inſtillarit, uſumque ſingularem ſummo omnium quæſtu commendarit. Eo quidem opportunius, quod mirabili Dei providentiâ in tot, tamque variarum nationum ubique extra Europam ſparſarum linguas translatus ſit.

Cæterùm plures docti, gravesque viri, non ſolùm Ordinis noſtri, ſed alii quoque perſæpe mirati ſunt, hunc pium Auctorem tot Gentium, etiam Barbararum, linguis tanta cum utilitate nunc loquentem, apud ſolos Græcos hactenus tacuiſſe: cùm hæc tamen lingua tam ob ſuam præſtantiam, quàm in cæteras linguas, ac ſcientias collata beneficia, eum ſibi præ aliis jure vendicare poſſe videri queat. Quare non tam meo more, quo hanc linguam à puero me proſecutum eſſe non invitus fateor, quàm aliorum, in primis verò Patrum noſtrorum hortatu, eum interpretandum ſuſcepi.

REX MAURITANIÆ

EX HENRICO SOMMALIO
Societatis Jeſu Sacerdote.

In Epiſt. ad Leonardum Bettenium Cœnobii S. Trudonis Abbatem.

QUanta ſit hujus Libelli dignitas, quâ ſe omnibus longè, latéque probavit, vel ex hoc liquido patet: quòd poſt ſacros Codices nullus tam crebro typis fuerit excuſus, nullus tam cupidè ab omnibus expeditus, ac lectitatus, à ſummis, mediis, infimis: nullus, qui in tam varias ſit linguas transfuſus, atque omnium calculis approbatus. Referam hic, quod niſi graviſſimis teſtimoniis niteretur, incredibile videri poſſet.

Cùm quidam è noſtra Societate Jeſu, ante annos plus minus duodeviginti, Argirium Mauritaniæ profectus fuiſſet, pretium redemptionis captivorum laturus;

Rex,

Rex, qui aliquando Chriſtianus fuerat, eum in ſuam duxit Bibliothecam; variâ librorum ſuppellectili inſtructam. Varios hic ille Codices viſendos porrigit, atque in his Libellum de Imitando Chriſto, vulgari Turcarum linguâ converſum. Adjecit autem pluris ſe unicum illum facere, quàm reliquos omnes Mahumetanorum.

Supervacaneum hic eſſet percenſere mirabiles, ex hujus Libelli lectione, animorum metamorphoſes, innumerasque eorum converſiones, quos ad arctam ſalutis ſemitam, à via lata, & ſpatioſa, traduxit: præſertim cùm & illæ plerisque notæ ſint; & proclive ſit cuique in ſemetipſo experiri, quæ, quantaque mutatio dexteræ Excelſi, ſi vel leviter ejus doctrinam delibarit, mox conſequatur. Audivi ego non rarò, viros optimos, & in Auctorum optimorum lectione diu multumque verſatos, qui de hoc Opuſculo dicerent: ſe, cùm mœſtitiâ animi, vel moleſtiis aliis afflicti, affectique fuiſſent, ſubitò lectione unius modò Capitis, in quod fortè incidiſſent, mœrorem omnem abſterſiſſe; animumque à moleſtiis avocaſſe. *Et poſt nonnulla*: Fidenter ſiquidem, & magna cum omnium approbatione aſſevero: In hoc Auctore totius Chriſtianæ Philoſophiæ compendium contineri.

HERMANNUS HUGO
è Societate Jeſu.

MUltos dicere frequenter audivi, ſolitos ſe ex libello Thomæ à Kempis fortuita lectione quærere in mœrore conſolationem, neque ferè unquam falli. *Lib. de Orig. ſcrib. cap.* 29.

Plura congerere non fert loci præſentis anguſtia, ſed nec opus, quando ipſa experientia, certiſſima rerum magiſtra, ſat locuples teſtimonium exhibet.

THOMÆ

THOMÆ à KEMPIS,
CANONICI REGULARIS ORDINIS S. AUGUSTINI
DE IMITATIONE CHRISTI
LIBER PRIMUS.
ADMONITIONES AD SPIRITUALEM VITAM UTILES.

CAPUT I.
De Imitatione Chriſti, & contemptu omnium Vanitatum Mundi.

1. Joan. 8. 1. *Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris*: dicit Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam ejus & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Jeſu Chriſti meditari.

2. Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui ſpiritum haberet, abſconditum ibi manna inveniret. Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Evangelii, parvum deſiderium ſentiunt, quia ſpiritum Chriſti non habent. Qui autem vult plenè & ſapidè Chriſti verba intelligere, oportet ut totam 2.

Digitized by Google

vitam ſuam illi ſtudeat conformare.

3. 3. Quid prodeſt tibi alta de Trinitate diſputare, ſi careas humilitate, unde diſpliceas Trinitati: verè alta verba non faciunt ſanctum & juſtum, ſed virtuoſa vita efficit Deo charum. Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire ejus definitionem. Si ſcires totam Bibliam exteriùs, & omnium Philoſophorum dicta, quid totum prodeſſet ſine charitate
1. Cor. 1. Dei & gratia? *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*,
Eccleſ. 1. præter amare Deum, & illi ſoli ſervire. Iſta eſt ſumma ſapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cæleſtia.

4. 4. Vanitas igitur eſt, divitias perituras quærere, & in illis ſperare. Vanitas quoque eſt, honores ambire, & in altum ſtatum ſe extollere. Vanitas eſt, carnis deſideria ſequi, & illud deſiderare, unde poſtmodum graviter oportet puniri. Vanitas eſt, longam vitam optare, & de bona vita parum curare. Vanitas eſt, præſentem vitam ſolùm attendere, & quæ futura ſunt non prævidere. Vanitas eſt, diligere quod cum omni celeritate tranſit, & illuc non feſtinare, ubi ſempiternum gaudium manet.

5. Memento illius frequen- 5.
ter proverbii: *Quia non ſa-* Eccleſ. 1.
tiatur oculus viſu, nec auris impletur auditu. Stude ergò cor tuum ab amore viſibilium abſtrahere, & ad inviſibilia te transferre. Nam ſequentes ſuam ſenſualitatem, maculant conſcientiam, & perdunt Dei gratiam.

CAPUT II.

De humili ſentire ſui ipſius.

1. OMnis homo naturaliter 1.
ſcire deſiderat; ſed ſci- Eccle. 1. & Ariſt.
entia ſine timore Dei quid im- lib. 1. me-
portat? Melior eſt profectò taph. c. 1.
humilis ruſticus, qui Deo ſervit, quàm ſuperbus Philoſophus, qui ſe neglecto, curſum cæli conſiderat. Qui bene ſeipſum cognoſcit, ſibi ipſi vileſcit,

Digitized by Google

leſcit, nec laudibus delectatur humanis. Si ſcirem omnia, quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate, quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus eſt ex facto?

2. 1. Cor. 8. 2. Quieſce à nimio ſciendi deſiderio, quia magna ibi invenitur diſtractio & deceptio. Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici. Multa ſunt, quæ ſcire parum vel nihil animæ proſunt. Et valde inſipiens eſt, qui aliis intendit, quàm iis, quæ ſaluti ſuæ deſerviunt. Multa verba non ſatiant animam; ſed bona vita refrigerat mentem: & pura conſcientia, magnam ad Deum præſtat confidentiam.

3. 3. Quantò plus & melius ſcis, tantò graviùs inde judicaberis, niſi ſanctiùs vixeris. Noli ergò extolli de ulla arte vel ſcientia; ſed potiùs time de data tibi notitia. Si tibi videtur, quod multa ſcis, & ſatis benè intelligis; ſcito tamen, quia ſunt multò plura, quæ neſcis. Noli altum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, cùm plures doctiores te inveniantur, & magis in lege periti? Si vis utiliter aliquid ſcire, & diſcere, ama neſciri & pro nihilo reputari. Rom. 11.

4. Hæc eſt altiſſima & utiliſſima lectio, ſuiìpſius vera cognitio & deſpectio: De ſeipſo nihil tenere, & de aliis ſemper benè & altè ſentire, magna ſapientia eſt & perfectio. Si videres alium apertè peccare, vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare; quia neſcis, quàm diu poſſis in bono ſtare. Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis. 4. Geneſ. 8.

CAPUT III.

De doctrina veritatis.

1. FElix, quem veritas per ſe docet, non per figuras & voces tranſeuntes, ſed ſicuti ſe habet. Noſtra opinio, & noſter ſenſus, ſæpè nos fallit, & mo- 1. Pſal. 93.

Digitized by Google

Eccle 3. modicum videt. Quid prodeſt magna cavillatio de occultis & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio, quia ignoravimus? Grandis inſipientia, quod neglectis utilibus & neceſſariis, ultrò intendimus curioſis & damnoſis:
Psal. 113. oculos habentes non videmus.

2. 2. Et quid curæ nobis de generibus & ſpeciebus? Cui æternum verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur. Ex uno verbo omnia, & unum loquuntur omnia: & hoc eſt principium, quod & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit, aut rectè judicat. Cui omnia unum ſunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt, poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me unum in charitate perpetua. Tædet me ſæpe multa legere & audire: in te eſt totum quod volo & deſidero. Taceant omnes Doctores: ſileant univerſæ creaturæ in conſpectu tuo, tu mihi loquere ſolus.

3. Quantò aliquis magis ſibi unitus, & interiùs ſimplifica- 3. Matt 11. & Luc. 10.
tus fuerit: tantò plura & altiora ſine labore intelligit, quia deſuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, ſimplex, & ſtabilis ſpiritus, in multis operibus non diſſipatur, quia omnia ad Dei honorem operatur, & in ſe otioſus ab omni propria exquiſitione eſſe nititur. Quis te magis impedit, & moleſtat, quàm tua immorificata affectio cordis? Bonus & devotus homo, opera ſua priùs intùs diſponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad deſideria vitioſæ inclinationis; ſed ipſe inflectit ea, ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere ſeipſum? Et hoc deberet eſſe negotium noſtrum; vincere videlicet ſeipſum, & quotidie ſeipſo fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vita, quandam imperfectio- 4.
nem

Digitized by Google

nem ſibi habet annexam: & omnis ſpeculatio noſtra, quâdam caligine non caret. Humilis tui cognitio certior via eſt ad Deum, quàm profunda ſcientiæ inquiſitio. Non eſt culpanda ſcientia, aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata, & à Deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia, & virtuoſa vita. Quia verò plures magìs ſtudent ſcire, quàm bene vivere: ideò ſæpè errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

5. 5. O ſi tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inferendas, ſicuti ad movendas quæſtiones: non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolu-
Matt. 25. tio in cœnobiis. Certè adveniente die judicii, non quæretur à nobis, quid legimus, ſed quid fecimus: nec quàm bene diximus, ſed quàm religioſè viximus. Dic mihi, ubi ſunt modò omnes illi Domini & Magiſtri, quos benè noviſti, dum adhuc viverent, & in ſtudiis florerent? jam eorum præbendas alii poſſident, & neſcio utrùm de eis recogitant. In vita ſua aliquid eſſe videbantur, & modò de illis tacetur.

6. *a* O quàm citò tranſit 6.
gloria mundi! Utinam vita a Eccle. 2.
eorum ſcientiæ ipſorum concordaſſet: tunc benè ſtuduiſſent, & legiſſent. *b* Quàm b Tit. 2.
multi pereunt per vanam ſcientiam in ſæculo, qui parùm curant de Dei ſervitio? *c* Et c Rom. 1.
quia magis eligunt magni eſſe, quàm humiles, ideò evaneſcunt in cogitationibus ſuis. Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatem. *d* Verè ma- d Matt. 5. & 23.
gnus eſt, qui in ſe parvus eſt, & pro nihilo omne culmen honoris ducit. *e* Verè prudens e Phil. 3.
eſt, qui omnia terrena arbitratur ùt ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciat. Et verè benè doctus eſt, qui Dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

CAPUT IV.

De providentia, ſive prudentia in agendis.

1. 1. NOn eſt credendum omni
1. Joan. 4. verbo, nec inſtinctui;
ſed cautè & longanimiter, res eſt ſecundùm Deum ponderanda. Prôh dolor! ſæpè malum faciliùs, quàm bonum de alio creditur & dicitur, ita infirmi ſumus. Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti, quia ſciunt infirmitatem
a Gen. 8. b Jacob. 3. humanam *a* ad malum proclivem, & *b* in verbis ſatis labilem.

2. 2. *c* Magna ſapientia, non
c Prov 19. eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſtare
d Prov. 17. & Eccl. 19. ſenſibus. *d* Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere, nec audita vel credita mox ad aliorum au-
e Prov. 12. res effundere. *e* Cum ſapiente & conſcientioſo viro conſilium habe, & quære potiùs à meliore inſtrui, quàm tuas ad-
f Prov. 15. & Eccl. 1. inventiones ſequi. *f* Bona vita facit hominem ſapientem ſecundùm Deum, & expertum in multis. Quantò quis in ſe humilior fuerit, & Deo ſubjectior: tantò in omnibus erit ſapientior & pacatior.

CAPUT V.

De lectione ſanctarum Scripturarum.

1. VEritas eſt in ſcripturis 1.
ſanctis quærenda, non Rom. 15.
eloquentia. Omnis ſcriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt. Quærere potiùs debemus utilitatem in ſcripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis.
Ita libenter devotos & ſimpli- 1. Cor. 2.
ces libros legere debemus, ſicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrùm parvæ vel magnæ literaturæ fuerit, ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit; ſed quid dicatur, attende.

2. *a* Homines tranſeunt, 2.
ſed veritas Domini manet in a Pſal. 116. & Luc 21.
æternum. *b* Sine perſonarum b Rom 2. & 10. &
acceptione variis modis loqui- Col. 3.
tur nobis Deus. Curioſitas Prov. 1 & 18.
noſtra ſæpe nos impedit in le-
ctione

ctione ſcripturarum, cùm volumus intelligere & diſcutere, ubi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter: nec unquam velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum, nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſine cauſa enim non proferuntur.

CAPUT VI.

De inordinatis affectionibus.

1. 1. QUandocunque homo aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus & avarus nunquam quieſcunt: pauper & humilis ſpiritu, in multitudine pacis converſantur. Homo qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur & vincitur in parvis & vilibus rebus. Infirmus in ſpiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideò ſæpe habet triſtitiam, cùm ſe ſubtrahit; leviter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit.

2. Si autem proſecutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex 2.
reatu conſcientiæ gravatur; quia ſecutus eſt paſſionem ſuam, quæ nihil juvat ad pacem, quam quæſivit. Reſiſtendo igitur paſſionibus, invenitur pax vera cordis, non autem eis ſerviendo. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, ſed in fervido ſpirituali.

CAPUT VII.

De vana ſpe, & elatione fugienda.

1. VAnus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus, aut 1. *Hier. 17.* *Pſal. 30.*
in creaturis. Non te pudeat *Hier. 9.*
aliis ſervire amore JESU Chriſti, & pauperem in hoc ſæculo videri. Non ſtes ſuper teipſum, ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac quod in te eſt, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua ſcientia, vel cujuſquam viventis

Digitized by Google

tis aſtutia; ſed magis in Dei gratia, qui adjuvat humiles, & de ſe præſumentes humiliat.

2. 2. Ne glorieris in divitiis, ſi adſunt; nec in amicis, quia potentes ſunt; ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat. Non te extollas de magnitudine & pulchritudine corporis, quæ modicâ infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipſi de habilitate aut ingenio tuo, ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum, quidquid boni naturaliter habueris.

3. 3. Non te reputes aliis meliorem, ne fortè coram Deo deterior habearis, qui ſcit quid eſt in homine. Non ſuperbias de operibus bonis, quia aliter ſunt judicia Dei, quàm hominum, cui ſæpè diſplicet quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, ut humilitatem conſerves. Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimum, ſi vel uni te præponas.

Exod. 3. & 12. Job. 9.

Jugis pax cum humili, in corde autem ſuperbi, zelus & indignatio frequens.

CAPUT VIII.

De cavenda nimia familiaritate.

1. N*On omni homini reveles cor tuum*, ſed cum ſapiente & timente Deum age cauſam tuam. Cum juvenibus & extraneis rarus eſto. Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus & & ſimplicibus, cum devotis & morigeratis ſociare, & quæ ædificationis ſunt, pertracta. Non ſis familiaris alicui mulieri; ſed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & Angelis ejus opta familiaris eſſe, & hominum notitiam devita. 1.

Eccls. 8. Prov. 5.

2. Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, ut perſona ignota ex bona fama luceſcat, cujus tamen præſentia oculos intuentium offuſcat. 2.

fuſcat. Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione noſtra, & incipimus magis diſplicere ex morum improbitate in nobis conſiderata.

CAPUT IX.

De obedientia & ſubjectione.

1\. 1. VAlde magnum eſt in obedientia ſtare, ſub Prælato vivere, & ſui juris non eſſe. Multò tutius eſt ſtare in ſubjectione, quàm in Prælatura. Multi ſunt ſub obedientia, magis ex neceſſitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leviter murmurant: nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubjiciant. Curre huc vel illuc, non invenies quietem, niſi in humili ſubjectione ſub Prælati regimine.

2\. 2. Verum eſt, quod unusquiſque libenter agit pro ſenſu ſuo, & inclinatur ad eos magis, qui ſecum ſentiunt. Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt, ut relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire, propter bonum pacis. Quis eſt ita ſapiens, qui omnia plenè ſcire poteſt? Ergò noli nimis in ſenſu tuo confidere; ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris, magis exinde proficies.

3. Audivi enim ſæpè, ſecurius eſſe, audire & accipere conſilium, quàm dare. Poteſt etiam contingere, ut bonum ſit uniuſcujusque ſentire: ſed nolle illis acquieſcere, cùm id ratio aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ. 3.

CAPUT X.

De cavenda ſuperfluitate verborum.

1, CAveas tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiamſi ſimplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captivamur. 1.

Matt. 4. & 14. & Joan. 6.

Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tâm libenter loquimur, & invicem fabulamur, cùm tamen rarò ſine læſione conſcientiæ ad ſilentium redimus?
Matt. 12. & Luc. 6. Ideò tam libenter loquimur, quia per mutuas locutiones ab invicem conſolari quærimus; & cor diverſis cogitationibus fatigatum, optamus revelare: Et multum libenter de his, quæ multum diligimus, vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui & cogitare.

2. 2. Sed proh dolor, ſæpè inaniter & fruſtrà. Nam hæc exterior conſolatio, interioris & divinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt. Ideò vigilandum & orandum, ne tempus otioſè tranſeat. Si loqui licet & expedit, quæ ædi-
Act. 1. & Rom. 15. ficabilia ſunt, loquere. Malus uſus, & negligentia profectus noſtri, multùm facit ad incuſtodiam oris noſtri. Juvat tamen non parùm ad profectum ſpiritualem, devota ſpiritualium rerum collatio, maximè ubi pares animo & ſpiritu, in Deo ſibi ſociantur.

CAPUT XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

1. MUltam poſſemus pacem 1.
habere, ſi non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, & quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare. Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet, qui occaſiones forinſecus quærit, qui parum vel rarò ſe intrinſecus colligit? Beati ſimplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sancto- 2.
rum tam perfecti & contemplativi fuerunt? quia omninò ſeipſos mortificare ab omnibus terrenis deſideriis ſtuduerunt: & ideò totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè ſibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur propriis paſſionibus, & de tranſitoriis

Digitized by Google

toriis nimis ſollicitamur. Rarò etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur, ideò frigidi & tepidi remanemus.

3. 3. Si eſſemus nobisipſis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati; tunc poſſemus etiam divina ſapere, & de cœleſti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum eſt, quia non ſumus à poſſeſſionibus & concupiſcentiis liberi, nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum adverſitatis occurrit, nimis citò dejicimur, & ad humanas conſolationes convertimur.

4. 4. Si niteremur ſicut viri fortes ſtare in prælio, profectò auxilium Domini ſuper nos videremus de cælo. Ipſe enim certantes, & de ſua gratia ſperantes, paratus eſt adjuvare, qui nobis certandi occaſiones procurat, ut vincamus. Si tantùm in iſtis exterioribus obſervantiis profectum religionis ponimus, citò finem habebit devotio noſtra. Sed ad radicem ſecurim ponamus, ut purgati à paſſionibus, pacificam mentem poſſideamus.

5. Si omni anno unum vi- 5.
tium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò è contrario, ſæpè ſentimus, ut meliores & puriores in initio converſionis nos fuiſſe inveniamus, quàm poſt multos annos profeſſionis. Fervor & profectus noſter quotidie deberet creſcere; ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi fervoris partem poſſet retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave eſt aſſueta dimit- *6.*
tere, ſed gravius eſt contra voluntatem ire. Sed ſi non vincis parva & levia, quando ſuperabis difficiliora? Reſiſte in principio inclinationi tuæ, &

malam dediſce conſuetudinem, ne fortè paulatim ad majorem te ducat difficultatem. O ſi adverteres, quantam tibi pacem & aliis lætitiam faceres, teipſum bene habendo, puto quòd ſollicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

CAPUT XII.

De utilitate adverſitatis.

1. 1. BOnum nobis eſt, quòd aliquando habemus aliquas gravitates & contrarietates; quia ſæpè hominem ad cor revocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat. Bonum nobis eſt, quod patiamur quandoque contradictiones; & quod malè & imperfectè de nobis ſentiatur, etiam ſi bene agimus & intendimus. Iſta ſæpè juvant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt. Tunc enim meliùs interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & non benè nobis creditur.

2. Ideò deberet ſe homo in Deo totaliter firmare, ut non eſſet ei neceſſe multas humanas conſolationes quærere. 2.
Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur, tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit. Tunc tædet eum diutiùs vivere, & mortem optat venire, ut poſſit diſſolvi, & cum Chriſto eſſe. Tunc etiam benè advertit, perfectam ſecuritatem & plenam pacem in mundo non poſſe conſtare.

CAPUT XIII.

De tentationibus reſiſtendis.

1. QUamdiu in mundo vivimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſumus. Unde in Job ſcriptum eſt: *Tentatio eſt vita humana ſuper terram.* Ideò unuſquiſque ſollicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inveniret decipi- 1.

Digitized by Google

cipiendi, qui nunquam dormitat, ſed circuit quærens, quem devoret. Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plenè eis carere non poſſumus.

2. 2. Sunt tamen tentationes homini ſæpe valde utiles, licèt moleſtæ ſint & graves; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes tranſierunt, & profecerunt. Et qui tentationes ſuſtinere nequiverunt, reprobi facti ſunt, & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, ubi non ſint tentationes vel adverſitates.

3. 3. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quàm diu vixerit; quia in nobis eſt, unde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Unâ tentatione ſeu tribulatione recedente, alia ſupervenit; & ſemper aliquid ad patiendum habebimus; nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus fugere, ſed per patientiam & veram humilitatem, omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exteriùs declinat, nec radicem evellit, parum proficiet; imò citiùs ad eum tentationes redient & pejus ſentiet. Paulatim & per patientiam cum longanimitate, Deo juvante, melius ſuperabis, quàm cum duritia & importunitate propria. Sæpiùs accipe conſilium in tentione, & cum tentato noli duriter agere; ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri. 4.

5. Initium omnium malarum tentationum, inconſtantia animi & parva ad Deum confidentia. Quia ſicut navis ſine gubernaculo hinc inde à fluctibus impellitur: ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur. Ignis pro- 5.

probat ferrum, & tentatio hominem juſtum. Neſcimus ſæpè, quid poſſumus; ſed tentatio aperit, quid ſumus. Vigilandum eſt tamen, præcipuè circa initium tentationis; quia tunc faciliùs hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur; ſed extra limen, ſtatim ut pulſaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit: Principiis obſta, ſerò medicina paratur. Nam primò occurrit menti ſimplex cogitatio; deinde fortis imaginatio; poſtea delectatio, & motus pravus, & aſſenſio. Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio. Et quantò diutiùs ad reſiſtendum quis torpuerit: tantò in ſe quotidiè debilior fit, & hoſtis contra eum potentior.

6. 6. Quidam in principio converſionis ſuæ graviores tentationes patiuntur; quidam autem in fine. Quidam verò quaſi per totam vitam ſuam malè habent. Nonnulli ſatis leniter tentantur, ſecundùm divinæ ordinationis ſapientiam & æquitatem; quæ ſtatum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat.

7. Ideò non debemus deſperare cùm tentamur, ſed eò ferventiùs Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adjuvare: qui utique ſecundùm dictum Pauli, talem faciet cum tentatione proventum, ut poſſimus ſuſtinere. Humiliemus ergò animas noſtras ſub manu Dei in omni tentatione & tribulatione, quia humiles ſpiritu ſalvabit & exaltabit. 7.

8. In tentationibus & tribulationibus probatur homo quantùm profecit; & ibi majus meritum exiſtit, & virtus meliùs pateſcit. Nec magnum eſt, ſi homo devotus ſit & fervidus, cùm gravitatem non ſentit; ſed ſi tempore adverſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni 8.

magni profectûs erit. Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in parvis quotidianis ſæpè vincuntur; ut humiliati, nunquam de ſeipſis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.
De temerario judicio vitando.

1. *Matt. 7. & Rom. 2. Eccleſ. 3.* 1. AD te ipſum oculos reflecte, & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios homo fruſtra laborat, ſæpiùs errat, & leviter peccat: ſeipſum verò judicando & diſcutiendo, ſemper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter judicamus: nam verum judicium propter privatum amorem, faciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri.

2. 2. Sed ſæpè aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè ſeipſos quærunt in rebus, quas agunt, & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle fiunt, & ſentire. Si autem aliter fit quàm cupiunt, citò moventur & triſtes fiunt. Propter diverſitatem ſenſuum & opinionum, ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos & cives, inter Religioſos & devotos. *Matt 12. & Luc. 11.*

3.Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur, & ultrà proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magìs inniteris vel induſtriæ, quàm virtuti ſubjectivæ Jeſu Chriſti, raro & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubjici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere. 3. *Hier. 13.*

CAPUT XV.
De operibus ex charitate factis.

1. PRo nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum;

Digitized by Google

dum; ſed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto, opus bonum non deſtruitur,
1. Cor. 13. ſed in meliùs commutatur. Sine charitate opus externum nihil prodeſt; quidquid autem ex charitate agitur, quantumcunque etiam parvum ſit & deſpectum, totum fructuoſum efficitur. Magìs ſiquidem Deus penſat ex quanto quis agit, quàm quantum, ſeu opus, quod facit: multum facit, qui multum diligit.

2. Luc. 7. Philip. 2. 2. Multum facit, qui rem benè facit: Benè facit, qui magis communitati, quàm ſuæ voluntati ſervit. Sæpè videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas; quia naturalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, raròabeſſe volunt.

3. Phil. 2. & 1. Cor. 13. 3. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re ſe ipſum quærit; ſed Dei ſolummodo gloriam, in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat; nec in ſe ipſo vult gaudere, ſed in Deo ſuper omnia bona optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, ſed totaliter ad Deum refert, à Pſal. 17. & 24. quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes ſancti fruibiliter quieſcunt. O qui ſcintillam haberet veræ charitatis, profectò omnia terrena ſentiret eſſe plena vanitatis.

CAPUT XVI.
De ſufferentia defectuum aliorum.

1. Matt. 6. & Luc. 11. 1. QUæ homo in ſe, vel in aliis emendare non valet, debet ſuſtinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia ſic fortè melius eſt pro tua probatione & patientia, ſine qua non ſunt multùm ponderanda merita noſtra. Debes tamen pro talibus impedimentis ſupplicare; ut Deus tibi dignetur ſubvenire, & poſſis benignè portare.

2. Si

Digitized by Google

2. Matth. 6. 1. Theſſ. 5. & Gal. 6. 2. Si quis ſemel aut bis admonitus, non acquieſcit, noli cum eo contendere, ſed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus, & honor in omnibus ſervis ſuis, qui ſcit benè mala in bonum convertere. Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. 3. Volumus, quòd alii ſtrictè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus. Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus patimur ampliùs cohiberi. Sic ergò patet, quàm raro proximum, ſicut nosipſos penſamus. Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Gal. 6. 4. Nunc autem Deus ſic ordinavit, ut diſcamus *alter alterius onera portare:* quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos invicem portare, invicem conſolari, pariter adjuvare, inſtruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quiſq; fuerit, meliùs patet occaſione adverſitatis. Occaſiones namq; hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit oſtendunt. 1. Theſſ. 5. & 1. Cor. 12.

CAPUT XVII.

De monaſtica vita.

1. Gal. 6. 1. Oportet, ut diſcas teipſum in multis frangere, ſi vis pacem & concordiam cum aliis tenere. Non eſt parvum in Monaſteriis, vel in Congregatione habitare, & inibi ſine querela converſari, & uſque ad mortem fidelis perſeverare. Beatus, qui ibidem benè vixit, & feliciter conſummavit. Luc. 16. Si vis debitè ſtare & proficere, teneas te tanquàm exu-

exulem peregrinum ſuper terram. Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam.

2. 2. Habitus & tonſura, modicum conferunt; ſed mutatio morum & integra mortificatio paſſionum, virum faciunt Religioſum. Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inveniet niſi tribulationem & dolorem. Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubjectus.

1. Pet. 2. Eccl. 1. & Eccleſ. 1.

3. 3. Ad ſerviendum veniſti, non ad regendum: ad patiendum & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum. Hîc ergò probantur homines, ſicut aurum in fornace. Hîc nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit humiliare.

Matt. 20.

CAPUT XVIII.

De exemplis SS. Patrum.

1. 1. INtuere Sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulſit & religio; & videbis quàm modicum ſit, & penè nihil, quod nos agimus: Heu quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata? Sancti & amici Chriſti Domino ſervierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſecutionibus & opprobriis multis. Hebr. 11.

2. O quàm multas & graves tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes, qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi. Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas poſſiderent. O quàm ſtrictam & abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt? quàm longas & graves tentationes pertulerunt? quàm frequenter ab inimico vexati ſunt? quàm crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt? quàm rigidas abſtinentias quo- 2.

Joan. 12. Matt. 7.

Digitized by Google

quotidiè peregerunt? Quàm magnum zelum & fervorem ad ſpiritualem profectum habuerunt? Quàm forte bellum adverſus edomationem vitiorum geſſerunt? Quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt? Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant; quanquàm laborando, ab oratione mentali minimè ceſſarent.

3. 3. Omne tempus utiliter expendebant, omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur; & præ magna dulcedine contemplationis, etiam oblivioni tradebatur neceſſitas
Matt. 19. corporalis refectionis. Omnibus divitiis, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis renuntiabant: nil de mundo habere cupiebant; vix neceſſaria vitæ ſumebant; corpori ſervire, etiam in neceſſitate dolebant. Pauperes erant igitur rebus terrenis, ſed divites valdè in gratia & virtutibus. Foris egebant, ſed intus gratiâ & conſolatione divinâ reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, ſed Deo proximi ac familiares amici. 4. Jacob. 4. Sibi ipſis videbantur tanquam nihili, & huic mundo deſpecti; ſed erant in oculis Dei pretioſi & dilecti. In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant; & ideò quotidiè in ſpiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati ſunt in exemplum omnibus Religioſis; & plus provocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O quantus fervor omnium Religioſorum in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit? 5. ô quanta devotio orationis? quanta æmulatio virtutis? quàm magna diſciplina viguit? quanta reverentia & obedientia, ſub regula magiſtri, in omnibus effloruit? teſtantur

ſtantur adhuc veſtigia derelicta, quod verè viri ſancti & perfecti fuerunt; qui tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditaverunt. Jam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non fuerit; ſi quis, quod accepit, cum patientia tolerare potuerit.

6. 6. O tepor & negligentia ſtatûs noſtri, quod tam citò declinamus à priſtino fervore; & jam tædet vivere, præ laſſitudine & tepore. Utinàm in te penitus non dormiret profectus virtutum, qui multa ſæpius exempla vidiſti devotorum.

CAPUT XIX.

De exercitiis boni Religioſi.

1. 1. VIta boni Religioſi, omnibus virtutibus pollere debet, ut ſit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs. Et meritò multò plus debet eſſe intus, quàm quod cernitur foris: quia inſpector noſter eſt Deus, quem ſummoperè revereri debemus, ubicunque fuerimus, & tanquam Angeli in conſpectu ejus mundi incedere. Omni die renovare debemus propoſitum noſtrum, & ad fervorem nos excitare, quaſi hodie primùm ad converſionem veniſſemus, atque dicere: Adjuva me Domine Deus in bono propoſito & ſancto ſervitio tuo; & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt, quod hactenus feci.

Matth. 5. Pſal. 12. & Heb. 4. Pſal. 15.

2. Secundum propoſitum 2.
noſtrum curſus profectûs noſtri, & multâ diligentiâ opus eſt bene proficere volenti. Quòd ſi fortiter proponens ſæpè deficit, quid ille, qui rarò aut minùs fixè aliquid proponit? Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri, & levis omiſſio exercitiorum, vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Juſtorum propoſitum in gratia Dei potiùs, quàm in propria ſapientia pendet, in quo & ſemper confidunt quicquid arripiunt.

Nam

Prov. 16. Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via ejus.

3. 3. Si pietatis cauſa, aut fraternæ utilitatis propoſito quandoq; conſuetum omittitur exercitium, facilè poſtea poterit recuperari: ſi autem tædio animi aut negligentiâ faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, *Eccleſ. 7.* & nocivum ſentietur. Conemur quantum poſſumus, adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora noſtra & interiora pariter nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia utraque impediunt ad profectum.

4. 4. Si non continuè te vales colligere, ſaltèm interdum, & ad minus ſemel in die, manè *Deut. 4.* videlicet aut veſpere. Manè propone, veſpere diſcute mores tuos, qualis hodie fuiſti in verbo, opere & cogitatione: quia in his ſæpius forſitan offendiſti Deum & proximum. Accinge te ſicut vir contra diabolicas nequitias; frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis. Nunquam ſis ex toto otioſus; ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia diſcretè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda.

5. Quæ communia non ſunt, 5.
non ſunt foris oſtendenda: nam in ſecreto tutiùs exercentur privata. Cavendum tamen, ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior, ſed expletis integre & fideliter debitis & injunctis, ſi jam ultra vacat, redde te tibi, prout devotio tua deſiderat. Non poſſunt omnes habere unum exercitiū: ſed aliud iſti, aliud illi magis deſervit. Etiam pro temporis congruentia, diverſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus

Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia, cùm triſtamur, libet cogitare: & alia, cùm læti in Domino fuerimus.

6. 6. Circa principalia feſta, renovanda ſunt bona exercitia: & Sanctorum ſuffragia ferventiùs imploranda. De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſæculo migraturi, & ad æternum feſtum perventuri. Ideoque ſolicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs converſari, atque omnem obſervantiam ſtrictiùs cuſtodire, tanquam in brevi præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7. 7. Etſi dilatum fuerit, credamus nos minus bene præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ revelabitur in nobis tempore præfinito, & ſtudeamus nos meliùs ad exitum præparare. *Beatus ſervus*, (ait Evangeliſta Lucas) *quem, cùm venerit Dominus, invenerit vigilantem: Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.*

Rom. 8. Luc. 12. Matt. 24.

CAPUT XX.

De amore ſolitudinis & ſilentii.

1. 1. QUære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curioſa: tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem. Si te ſubtraxeris à ſuperfluis loquutionibus & otioſis circuitionibus, nec non à novitatibus & rumoribus audiendis, invenies tempus ſufficiens & aptum pro bonis meditationibus inſiſtendis. Maximi Sanctorum humana conſortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in ſecreto vivere & ſervire eligebant.

Eccl. 1. Hebr. 11.

2. 2. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc ſæpiùs experimur, quando diu confabulamur. Facilius eſt omnino tacere,

Seneca.

cere, quàm verbo non excedere. Facilius eſt domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire. Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia pervenire, oportet eum cum Jeſu à turba declinare. Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet. Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet. Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt. Nemo ſecurè præcipit, niſi qui bene obedire didicit.

Matth 4. Eccl. 3.

3. 3. Nemo ſecurè gaudet, niſi bonæ conſcientiæ in ſe teſtimonium habeat. Semper tamen Sanctorum ſecuritas, plena timoris Dei extitit: nec eo minùs ſoliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratiâ emicuerunt. Pravorum autem ſecuritas, ex ſuperbia & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui ipſius vertitur. Nunquam promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quamvis bonus videaris cœnobita, aut devotus Eremita

4. Sæpè meliores in æſtimatione hominum, graviùs periclitati ſunt propter ſuam nimiam confidentiam. Unde multis utilius eſt, ut non penitus tentationibus careant, ſed ſæpius impugnentur, ne nimium ſecuri ſint; ne fortè in ſuperbiam eleventur; ne etiam ad exteriores conſolationes licentiùs declinent. O qui nunquam tranſitoriam licentiam quæreret; qui nunquam cum mundo ſe occuparet, quàm bonam conſcientiam ſervaret? O qui omnem vanam ſollicitudinem amputaret, & dumtaxat ſalutaria ac divina cogitaret, & totam ſpem ſuam in Deo conſtitueret, quàm magnam pacem & quietem poſſideret! 4.

5. Nemo dignus eſt cœleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit ſanctâ compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: In cubilibus veſtris compungimini. In cella inve- 5.

Pſalm. 4.

Digitized by Google

invenies quod deforis ſæpiùs amittes. Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tædium generat. Si in principio converſionis tuæ, benè eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſtea dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium.

6. 6. In ſilentio & quiete profi-
Pſalm. 4. cit anima devota, & diſcit abſcondita ſcripturarum. Ibi invenit fluenta lachrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lavet & mundet; ut conditori ſuo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni ſæculari tumultu degit. Qui ergo ſe abſtrahit à notis & amicis, appropinquabit illi Deus cum Angelis ſanctis. Melius eſt latere, & ſui curam agere, quàm ſe neglecto ſigna facere. Laudabile eſt homini religioſo, rarò foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. 7. Quid vis videre, quod non licet habere? Tranſit mundus & concupiſcentia ejus. Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed cum hora tranſierit, quid niſi gravitatem conſcientiæ, & cordis
diſperſionem reportas? Lætus Prov. 1.
exitus, triſtem ſæpè reditum parit: & læta vigilia ſerotina, triſte manè facit: Sic omne carnale gaudium blandè intrat, ſed in fine mordet & perimit. Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce cælum & terra, & omnia elementa; nam ex iſtis omnia ſunt facta.

8. *a* Quid potes alicubi vi- 8.
dere, quod diu poteſt ſub ſole a Eccleſ. 1.
permanere? Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertin-
gere. *b* Si cuncta videres præ- b Eccl. 3.
ſentia, quid eſſet niſi viſio va-
na? *c* Leva oculos tuos ad c Pſ. 118.
Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis, tu autem intende illis, quæ tibi præcepit
Deus. Claude ſuper te oſtium Matth 6.
tuum, & voca ad te Jeſum dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non invenies alibi tantam

Digitized by Google

tantam pacem. Si non exiſſes, nec quicquam de rumoribus audiſſes, meliùs in bona pace permanſiſſes. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

1. *Prov 19.* 1. SI vis aliquid proficere, conſerva te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber, ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ diſſolutio citò perdere conſuevit. Mirum eſt, quòd homo poteſt unquam perfectè in hac vita lætari; qui ſuum exilium, & tam multa pericula animæ ſuæ conſiderat & penſat.

2. 2. Propter levitatem cordis, & negligentiam defectuum noſtrorum, non ſentimus animæ noſtræ dolores; ſed ſæpè vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia. Fœlix, qui abjicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad unionem ſe recolligere ſanctæ compunctionis. Fœlix, qui à ſe abdicat, quicquid conſcientiam ſuam maculare poteſt vel gravare. Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur. Si tu ſcis homines dimittere, ipſi bene te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis majorum. Habe ſemper oculum ſuper te primùm, & admoneas teipſum ſpecialiter præ omnibus tibi dilectis. Si *Gal. 1.* non habes favorem hominum, noli ex hoc triſtari; ſed hoc ſit tibi grave, quia non habes te ſatis bene, & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſervum, & devotum religioſum con-

Pſalm. 76. verſari. Utilius eſt ſæpè & ſecurius , quòd homo non habeat multas conſolationes in hac vita, ſecundùm carnem præcipuè. Tamen quòd divinas non habemus, aut rariùs ſentimus, nos in culpa ſumus; quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omninò abjicimus.

4. 4. Cognoſce te indignum divina conſolatione, ſed magis dignum multa tribulatione. *Jud. 2. & 20 item 2. Reg. 13.* Quando homo eſt perfectè compunctus , tunc gravis & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem invenit materiam dolendi & flendi: Sive enim ſe conſiderat, ſive de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hîc vivit: Et quanto ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tanto ampliùs dolet. Materiæ juſti doloris & internæ compunctionis, ſunt peccata & vitia noſtra, quibus ita involuti jacemus, ut raro cœleſtia contemplari valeamus.

5. Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin ferventiùs te emendares. *Eccleſ. 7. Matth. 25.* Si etiam futuras inferni, ſive purgatorii pœnas cordialiter penderes, credo quòd libenter laborem & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideò frigidi & valdè pigri remanemus. 5.

6. Sæpè eſt inopia ſpiritûs, unde tam leviter conqueritur miſerum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, ut det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Propheta: *Ciba me Domine pane lachrymarum, & potum da mihi in lachrymis in menſura.* *Pſal. 79.* 6.

CAPUT XXII.

De conſideratione humanæ miſeriæ.

1. Miſer es, ubicunque fueris, & quocunque te verteris, niſi ad Deum te convertas. Quid turbaris, quia non 1.

ſuc-

ſuccedit tibi ſicut vis & deſideras? Quis eſt, qui habet omnia ſecundùm ſuam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram. Nemo eſt in mundo ſine aliqua tribulatione vel anguſtia, quamvis
Eccleſ. 6. Rex ſit vel Papa. Quis eſt, qui meliùs habet? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Lucæ 12. 2. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce, quàm bonam vitam ille homo habet, quàm dives, quàm magnus, quàm potens, & excelſus? Sed attende ad cœleſtia bona, & videbis quòd omnia iſta temporalia nulla ſunt, sed valdè incerta & magis gravantia, quia nunquam ſine ſolicitudine & ti-
Prov 19. Job. 14. Eccleſ. 2. more poſſidentur. Non eſt hominis fœlicitas, habere temporalia ad abundantiam; ſed ſufficit ei mediocritas. Verè miſeria eſt vivere ſuper terram. Quantò homo voluerit eſſe ſpiritualior, tantò præſens vita fit ei amarior; quia ſentit meliùs, & videt clariùs humanæ corruptionis defectûs. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & cæteris neceſſitatibus naturæ ſubjacere, verè magna miſeria eſt, & afflictio homini devoto, qui libenter eſſet abſolutus, & liber ab omni peccato.

3. Valdè enim gravatur in- 3.
terior homo neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde Propheta devotè rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: De neceſſitatibus meis erue me Domine. Sed Pſalm. 24.
væ, non cognoſcentibus ſuam miſeriam; & amplius væ illis, qui diligunt hanc miſeram & corruptibilem vitam. Nam in Rom. 8.
tantum quidam hanc amplectuntur, (licet etiam vix neceſſaria laborando aut mendicando habeant) ut, ſi poſſent hîc ſemper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O inſani & infideles cor- 4. Rom. 8. 1. Pet. 1. & Heb. 11.
de, qui tam profundè in terris jacent, ut nihil, niſi carnalia ſapiant: Sed miſeri adhuc in

Digitized by Google

ſine graviter ſentient, quàm vile & nihilum erat, quod amaverunt. Sancti autem Dei, & omnes devoti amici Chriſti, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt; ſed tota ſpes eorum & intentio, ad æterna bona anhelabat. Ferebatur autem deſiderium ipſorum ſurſum ad manſura & inviſibilia, ne amore viſibilium
Rom. 13. traherentur ad infima. No-
& Heb. 10. li frater amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia, adhuc habes tempus & horam.

5. 5. Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge, & in inſtanti incipe, & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi, nunc aptum tempus eſt emendan-
Pſal. 56. di. Quando malè habes, & tribularis, tunc tempus eſt promerendi. Oportet te tranſire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis. Quàm diu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio & dolore vivere. Libenter habere- Rom. 7.
mus ab omni miſeria quie- Gen 3.
tem; ſed quia per peccatum 2 Cor 5.
perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem. Ideò oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericordiam, donec tranſeat iniquitas hæc, & mortalitas abſorbeatur à vita.

6. O quanta fragilitas hu- 6.
mana, quæ ſemper prona eſt Gen. 6. & 8.
ad vitia? Hodie confiteris pec- 2. Mac. 9.
cata tua, & cras iterum perpetras confeſſa. Nunc proponis cavere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes. Meritò ergo nos ipſos humiliare poſſumus, nec unquam aliquid magni de nobis ſentire, quia tam fragiles & inſtabiles ſumus. Citò poteſt etiam perdi per negligentiam, quod multo labore, vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7. Quid

Digitized by Google

7\. 7. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam manè? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem, qua ſi jam pax ſit & ſecuritas, quum necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in converſatione noſtra. Bene opus eſſet quòd adhuc iterum inſtitueremur, tanquam boni novitii ad mores optimos, ſi fortè ſpes eſſet de aliqua futura emendatione, & majori ſpirituali profectu.

CAPUT XXIII.

De meditatione mortis.

1\. 1. VAlde citò erit tecum hic factum: vide aliter quomodo te habeas: hodie homo eſt, & cras non comparet. Cùm autem ſublatus fuerit ab oculis, etiam citò tranſit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani; quod ſolum præſentia meditatur, & futura non magis prævidet. Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quaſi hodie vel ſtatim eſſes moriturus. Si bonam conſcientiam haberes, non multum mortem timeres. Melius eſſet peccata cavere, quam mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta, & quî ſcis ſi craſtinum habebis?

Job. 9 & 14. item Luc. 12. & Hebr. 9. Matt. 25. Luca 12. Sap. 4. Mat. 24. & 25.

2\. 2. Quid prodeſt diu vivere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpè culpam magis auget. Utinam per unam diem benè eſſemus converſati in hoc mundo. Multi annos computant converſionis, ſed ſæpè parvus eſt fructus emendationis. Si formidoloſum eſt mori, forſitan periculoſius erit diutius vivere. Beatus, qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum quotidiè ſe diſponit. Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem tranſibis viam.

Eccleſ. 7.

3\. 3. Quum mane fuerit, puta te ad veſperum non perven-

Hebr. 9 Luc. 21.

turum. Veſpere autem facto, manè non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus eſto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat. Multi ſubitò & improvisè mo-
Matth 24. & Luc 12. riuntur. Nam, *hora, qua non putatur, filius hominis venturus eſt*. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita; & valdè dolebis, quòd tam negligens & remiſ-
Eccleſ 41. ſus fuiſti.

4. 4. Quàm fœlix & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inveniri in morte. Dabit namque magnam fiduciam fœliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, fervens deſiderium in virtutibus perficiendi, amor diſciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, & ſupportatio cujuslibet adverſitatis præ amore Chriſti. Multa bona potes operari, dum ſanus es: ſed infirmatus, neſcio, quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur, & emendantur. Sic & qui multum peregrinantur, rarò ſanctificantur.

5. Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futurum tuam differas ſalutem, quia citiùs obliviſcentur homines, quam æſtimas. Melius eſt nunc tempeſtivè providere, & aliquid boni præmittere, quàm ſuper aliorum auxilio ſperare. Si non es pro teipſo ſolicitus modò, quis erit pro te ſolicitus in futuro? Nunc tempus eſt valdè pretioſum. Nunc ſunt dies ſalutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor! quod hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, unde æternaliter vivas. Veniet, quando unum diem, ſeu horam, pro emendatione deſiderabis, & neſcio an impetrabis. 5. Iſaia 30. & 31. item Hier. 17. & 48. Matt. 6.

6. Eja chariſſime, de quanto periculo te poteris liberare; de quàm magno timore eripere, ſi modò ſemper timoratus fueris, & ſuſpectus de morte. Stude 6. Rom. 5.

Digitized by Google

de nunc taliter vivere, ut in ho-
ra mortis valeas potiùs gaude-
re, quàm timere. Diſce nunc
mori mundo, ut tunc incipias
vivere Chriſto. Diſce nunc
omnia contemnere, ut tunc
Luca 14. poſſis liberè ad Chriſtum per-
1.Cor. 9 gere. Caſtiga nunc corpus tu-
um per pœnitentiam, ut tunc
certam valeas habere confi-
dentiam.

7. Luca 12. 7. Ah ſtulte, quid cogitas te
diu victurum; quum nullum
diem habeas hic ſecurum?
Quam multi decepti ſunt, &
inſperatè de corpore extracti?
Quoties audiſti à dicentibus,
quia ille gladio cecidit, ille
ſubmerſus eſt, ille ab alto ruens
cervicem fregit, ille mandu-
cando obriguit, ille ludendo
finem fecit: Alius igne, alius
ferro, alius peſte, alius latroci-
nio interiit: & ſic omnium fi-
nis mors eſt, & vita hominum
tanquam umbra ſubitò per-
tranſit.

8. 8. Quis memorabitur tui
Iob. 14. poſt mortem? & quis orabit
pro te? Age age nunc chariſſi-
me, quicquid agere potes, quia
neſcis quando morieris, neſcis
etiam quid te poſt mortem ſe-
quetur. Dum tempus habes, Matt. 6. Luca 12.
congrega tibi divitias immor- & Gal. 6.
tales. Præter ſalutem tuam ni-
hil cogites, ſolùm quæ Dei
ſunt, cures; fac nunc tibi ami- Luca 16.
cos, venerando Dei Sanctos, &
eorum actus imitando, ut cum Hebr. 13.
defeceris in hac vita, illi te re-
cipiant in æterna tabernacula.

9. Serva te tanquam pere- 9.
grinum & hoſpitem ſuper ter- 1.Pet.2.
ram, ad quem nihil ſpectat de
mundi negotiis. Serva cor li-
berum, & ad Deum ſurſum
erectum, quia non habes hîc
manentem civitatem. Illuc Hebr. 13.
preces & gemitus quotidianos
cum lachrymis dirige, ut Spi-
ritus tuus mereatur ad Domi-
num poſt mortem fœliciter
tranſire. Amen.

CAPUT XXIV.

De judicio & pœnis peccatorum.

1. IN omnibus reſpice finem, 1.
&

Hebr. 10. Job. 9. Luca 16. & qualiter ante diſtrictum ſtabis judicem, cui nihil eſt occultum? qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit, ſed, quod juſtum eſt, judicabit. O miſerrime & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti; qui interdum formidas vultum hominis irati? Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi; ſed unuſquiſque ſufficiens onus erit ſibi ipſi? Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius, & purgativus. *2. Cor. 6.*

2\. 2. Habet magnum & ſalubre purgatorium patiens homo, qui ſuſcipiens injurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de ſua injuria; qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget; qui veniam ab aliis petere non retardat; qui faciliùs miſeretur, quàm iraſcitur: qui ſibi ipſi violentiam frequenter facit, & carnem omninò ſpiritui ſubjugare conatur. Melius eſt modò purgare peccata, & vitia reſecare, quàm in futuro purgando reſervare. Verè nos ipſos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus. *Jacob. 1. Luca 23. & Act. 7.*

3\. 3. Quid aliud ignis ille devorabit, niſi peccata tua? Quanto ampliùs tibi ipſi nunc parcis, & carnem ſequeris, tanto duriùs poſtea lues, & majorem materiam comburendi reſervas. In quibus homo peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi accedioſi, ardentibus ſtimulis perurgebuntur: & guloſi ingenti ſiti ac fame cruciabuntur. Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores, ardenti pice & fœtido ſulphure perfundentur: Et ſicut furioſi canes, præ dolore invidioſi ululabunt.

4\. 4. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur; & avari miſerrima egeſtate arctabun-

Digitized by Google

Job 40. & 41. ctabuntur. Ibi erit una hora gravior in pœna, quàm hic centum anni in amariſſima & graviſſima pœnitentia. Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis: hic tamen interdum ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis. Eſto modò ſollicitus & dolens pro peccatis tuis, ut in die judicii ſecurus ſis cum beatis. Sap. 5. *Tunc enim juſti ſtabunt in magna conſtantia, adversùs eos qui ſe anguſtiaverunt & depreſſerunt.* Tunc ſtabit ad judicandum, qui modò ſe ſubjicit humiliter judiciis hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique ſuperbus.

5. 5. Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe. Tunc placabit omnis tribulatio patienter perpeſſa, & omnis iniquitas oppilabit os ſuum. Pſal 100. 2. Cor. 4. Tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligioſus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm ſi in delitiis fuiſſet ſemper nutrita. Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc plus Iſaia 29. juvabit conſtans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur ſimplex obedientia, quam omnis ſæcularis àſtutia.

6. 6. Tunc plus lætificabit pura & bona conſcientia, quam docta Philoſophia. Tunc plus ponderabit contemptus divitiarum, quam totus theſaurus terrigenarum. Tunc magis conſolaberis ſuper devota oratione, quàm ſuper delicata comeſtione. Tunc potiùs gaudebis de ſervato ſilentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt ſancta opera, quam multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, quam omnis delectatio terrena. Diſce nunc in modico pati, ut

Digitized by Google

tunc à gravioribus valeas liberari. Hic primò proba, quid poſſis poſtea. Si nunc tam parum vales ſuſtinere, quomodo æterna tormenta poteris ſufferre ac ſuſtinere ? Si modò modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hìc in mundo, & poſtea regnare cum Chriſto.

7. Luca 12. Eccl 1. Rom.8. 7. Si uſque in hodiernum diem ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes, quid totum tibi profuiſſet, ſi jam mori in inſtanti contingeret ? Omnia ergo vanitas præter amare Deum, & illi ſoli ſervire. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec ſupplicium, nec judicium, nec infernum metuit : quia perfectus amor, ſecurum ad Deum acceſſum facit. Quem autem adhuc peccata delectant, non mirum, ſi mortem & judicium timeat. Bonum tamen eſt, ut ſi necdum amor à malo te revocat, ſaltem timor gehennalis coerceat. Qui verò timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono non valebit, ſed diaboli laqueos citiùs incurret.

CAPUT XXV.

De ferventi emendatione totius vitæ noſtræ.

1. ESto vigilans & diligens in Dei ſervitio, & cogita 1. Tim. 4.
frequenter ad quid veniſti, & cur ſæculum reliquiſti. Nonne ut Deo viveres, & ſpiritualis homo fieres ? Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem Matth.5.
laborum tuorum in brevi recipies, nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. Apoc.21. & 22.
Modicum nunc laborabis, & Eccl.51.
magnam requiem, imò perpetuam lætitiam invenies. Si tu Apoc 21. & 22.
permanſeris fidelis & fervidus in agendo. Deus procul dubio Matt.25.
erit fidelis & locuples in retribuendo.

2. Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam pervenies; ſed ſecuritatem capere non oportet, ne torpeas aut elatus 2. Rom.5.

ſias.

Digitized by Google

fias. Cùm quidam anxius inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus in Eccleſia ante quoddam altare, ſe in oratione proſtraviſſet, hæc inter ſe revolvit dicens: O ſi ſcirem, quòd adhuc perſeveraturus eſſem! Statimque audivit divinum intus reſponſum: Quid, ſi hoc ſcires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris: Moxque conſolatus & confortatus, divinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſavit anxia fluctuatio. Noluitque curioſè inveſtigare, ut ſciret, quæ ſibi eſſent futura; ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

Rom. 12. 3. Pſalm. 36.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem* (ait Propheta) *& inhabita terram, & paſceris in divitiis ejus.* Unum eſt, quod multos à profectu & ferventi emendatione retrahit, horror difficultatis, ſeu labor certaminis. Enimverò, illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ ſibi magis gravia & contraria ſunt, viriliùs vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, ubi magis ſeipſum vincit, & in ſpiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æquè multum ad vincendum, & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam ſi plures habeat paſſiones, quàm alius bene morigeratus, minus tamen fervens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant, videlicet, ſubtrahere ſe violenter, ad quod natura vitioſè inclinatur, & ferventer inſtare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam ſtudeas magis cavere & vincere, quæ tibi frequentius in aliis diſplicent. 4.

5. Ubique profectum tuum capias, ut ſi bona exempla vi- 5.

Digitized by Google

deas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehenſibile conſideraveris, cave ne idem facias; aut, ſi aliquando feciſti, citiùs emen-
Matth. 7. dare ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterum ab aliis notaris. Quàm jucundum & dulce eſt, videre fervidos & devotos fratres, bene morigeratos & diſciplinatos?
Eph. 5. & 1. Cor. 12. Eccl. 3. Quàm triſte eſt & grave, videre inordinatè ambulantes, qui ea, ad quæ vocati ſunt, non exercent? Quàm nocivum eſt negligere vocationis ſuæ propoſitum, & ad non commiſſa ſenſum inclinare.

6. 6. Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone crucifixi. Bene verecundari potes, inſpectâ vitâ Jeſu Chriſti; quia necdum magis illi te conformare ſtuduiſti, licet diu in via Dei fuiſti. Religioſus, qui ſe intentè & devotè in ſanctiſſima vita & paſſione Domini exercet, omnia utilia & neceſſaria ſibi abundanter ibi inveniet: nec opus eſt, ut extra Jeſum aliquid melius quærat. O ſi Jeſus *Gal. 2. & 6.*
crucifixus in cor noſtrum veniret, quàm citò & ſufficienter docti eſſemus?

7. Religioſus fervidus, omnia bene portat & capit, quæ illi jubentur. 7.
Religioſus negligens & tepidus, habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam; quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinam vivens, gravem patitur ruinam. Qui laxiora quærit & remiſſiora, ſemper in anguſtiis erit: quia aut unum, aut reliquum ſibi diſplicebit.

8. Quomodo faciunt tam 8.
multi alii religioſi, qui ſatis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali? Rarò exeunt, abſtractè vivunt, pauperrimè comedunt, groſsè veſtiuntur, multum laborant, parum loquuntur,

tur, diu vigilant, maturè ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. Attende Carthuſienſes, Ciſtercienſes, & diverſæ religionis Monachos ac moniales, qualiter omni nocte ad pſallendum Domino aſſurgunt. Et ideò turpe eſſet, ut tu deberes in tam ſancto opere pigritare, ubi tanta multitudo religioſorum incipit Deo jubilare.

9. 9. O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum, toto corde & ore laudare; O ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudiis vacare: tunc multo felicior eſſes quàm modo, cùm carni ex qualicunque neceſſitate ſervis. Utinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolummodò ſpirituales animæ refectiones, quas heu ſatis raro deguſtamus.

10. Quando homo ad hoc pervenit, quòd de nulla creatura conſolationem ſuam quærit, tunc ei Deus primò perfectè ſapere incipit: tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit. Tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contriſtabitur; ſed ponit ſe integre & fiducialiter in Deo, qui eſt ei omnia in omnibus: cui nihil utique perit nec moritur, ſed omnia ei vivunt, & ad nutum incunctanter deſerviunt. 10. Rom. 11. & 1. Cor. 8. 12. & 15.

11. Memento ſemper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine ſolicitudine & diligentia, nunquam acquires virtutes. Si incipis tepeſcere, incipies malè habere: Si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & ſenties leviorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo fervidus & diligens, ad omnia eſt paratus. Major labor eſt reſiſtere vitiis & paſſionibus, 11. Eccli 7. Apo. 3.

E 3 quam

quam corporalibus inſudare
Eccleſ. 19. laboribus. Qui parvos non vi-
Matth. 12. tat defectus, paulatim labitur ad majores. Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuosè. Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum; & quicquid de aliis ſit, non negligas te ipſum. Tantum proficies, quantum tibiipſi vim intuleris, Amen.

F I N I S.

LIBER SECUNDUS.

Admonitiones ad interna trahentes.

Capita Libri ſecundi.

De interna converſatione. 1
De humili ſubmiſſione. 2
De bono pacifico homine. 3
De pura mente & ſimplici intentione. 4
De propria conſideratione. 5
De lætitia bonæ conſcientiæ. 6
De amore IESV ſuper omnia. 7
De familiari amicitia IESV. 8
De carentia omnis ſolatii. 9
De gratitudine pro gratia Dei. 10
De paucitate amatorum crucis IESV. 11
De regia ſancta Crucis. 12

CAPUT I.

De interna converſatione.

1\. 17. 1. REgnum Dei intra vos eſt, dicit Dominus: Converte te ex toto corde tuo ad Dominum, & relinque hunc miſerum mundum, & inveniet anima tua requiem. Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire. Eſt Rom. 14. enim regnum Dei pax & gaudium in Spiritu ſancto, quod non datur impiis. Veniet ad te Chriſtus, oſtendens tibi conſolationem ſuam, ſi dignam illi ab intus paraveris manſionem. Omnis gloria ejus & de- Pſal. 44. cor ab intra eſt, & ibi complacet ſibi. Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis.

2\. Eja

Digitized by Google

2. 2. Eja anima fidelis, præpara huic Sponſo cor tuum, quatenus ad te venire & in te habitare dignetur. Sic enim: *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.* Da ergo Chriſto locum, & cæteris omnibus nega introitum. Cùm Chriſtum habueris, dives es, & ſufficit tibi. Ipſe erit proviſor tuus, & fidelis procurator in omnibus, ut non ſit opus in hominibus ſperare. Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter; Chriſtus autem manet in æternum, & aſtat uſque in finem firmiter.

Joan. 14.

Joan. 12.

3. 3. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam ſi utilis ſit & dilectus: neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum adverſetur & contradicat. Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt, & è converſo, ſæpè ut aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Deo, & ſit ipſe timor tuus, & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene ſicut melius fuerit. Non habes hic manentem civitatem; & ubicunque fueris, extraneus es & peregrinus; nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intimè fueris unitus.

Hier. 17.

1. Pet. 5.

Heb. 13.

4. Quid hic circumſpicis, cùm iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cœleſtibus debet eſſe habitatio tua, & ſicut in tranſitu cuncta terrena ſunt aſpicienda: Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide, ut non inhæreas, ne capiaris & pereas. Apud altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtum ſine intermiſſione dirigatur. Si neſcis ſpeculari alta & cœleſtia, requieſce in paſſione Chriſti, & in ſacris vulneribus ejus libenter habita. Si enim ad vulnera, & pretioſa ſtigmata JESU devotè confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties, nec multum curabis hominum 4.

Phil. 2.

Sap. 5.

num deſpectiones, faciliterque verba detrahentia perferes.

5. 5. Chriſtus fuit etiam in
Matth. 1. mundo ab hominibus deſpe-
12.26. & ctus,& in maxima neceſſitate à
Joan 15. notis & amicis inter opprobria
2.Tim. 2. derelictus. Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri? Chriſtus habuit adverſarios & obloquutores,& tu vis omnes habere amicos & benefactores? Unde coronabitur patientia tua,ſi nihil adverſitatis occurrerit: Si nihil contrarium vis pati,quomodo eris amicus Chriſti? Suſtine cum Chriſto,& pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto.

6. 6. Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Jeſu,& modicum de ardenti amore ejus ſapuiſſes; tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Jeſu facit hominem ſeipſum contemnere. Amator Jeſu & veritatis,& verus internus & liber ab affectionibus inordinatis, poteſt ſe ad Deum libere convertere, & elevare ſe ſupra ſeipſum in ſpiritu,ac fruitivè quieſcere.

7. Cui ſapiunt omnia prout 7.
ſunt,non ut dicuntur aut æſtimantur, hic vere ſapiens eſt, & doctus magis à Deo quàm
ab hominibus. Qui ab intra *Iſaia 64.*
ſcit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda devota exercitia. Homo internus citò ſe recolligit, quia nunquam ſe totum ad exteriora effundit. Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria; ſed ſicut res eveniunt, ſic ſe illis accommodat. Qui intus bene diſpoſitus eſt & ordinatus, non curat mirabiles, & perverſos hominum geſtus. Tantum homo impeditur & diſtrahitur quantum ſibi res attrahit.

8. Si rectè tibi eſſet, & bene 8.
purgatus eſſes, omnia tibi in *Rom. 8.*
bonum

bonum cederent & profectum. Ideò multa tibi diſplicent, & ſæpè conturbant; quia adhuc non es tibi ipſi perfectè mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis. Nil ſic maculat & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis. Si renuis conſolari exteriùs, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter jubilare interiùs.

CAPUT II.

De humili ſubmiſſione.

1. Rom. 8. & 1 Cor. 4. Pſal. 27. 1. NOn magni pendas, quis pro te, vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, ut Deus tecum ſit in omni re, quam facis. Habeas conſcientiam bonam, & Deus bene te defenſabit. Quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perverſitas nocere poterit. Si tu ſcis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini. Ipſe novit tempus & modum liberandi te, & ideò te debes illi reſignare. Dei eſt adjuvare, & ab omni confuſione liberare. Sæpè valde prodeſt ad majorem humilitatem ſervandam, quòd defectus noſtros alii ſciunt, & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat & leviter ſatisfacit ſibi iraſcentibus. Humilem Deus protegit & liberat, humilem diligit & conſolatur: humili homini ſe inclinat, humili largitur gratiam magnam, & poſt ejus depreſſionem levat ad gloriam: humili ſua ſecreta revelat, & ad ſe dulciter trahit & invitat. Humilis acceptâ confuſione, ſatis bene eſt in pace, quia ſtat in Deo, & non in mundo. Non repotes te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias. 2. Jacobi 1. Job 3. Matth. 11.

CAPUT III.

De bono pacifico homine.

1. TEne te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus magis prodeſt, quàm bene doctus. Hômo paſſionatus, etiam bonum in malum trahit, & facili- 1.

Digitized by Google

ter malum credit. Bonus pacificus homo, omnia ad bonum
1.Cor. 13. convertit. Qui bene in pace eſt, de nullo ſuſpicatur; qui autem malè contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur; nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit: dicit ſæpè, quod dicere non deberet; & omittit, quod ſæpè ſibi magis
Matth. 7. Actor. 1. facere expediret. Conſiderat, quod alii facere tenentur; & negligit, quod ipſe facere tenetur. Habe ergo primò zelum ſuper teipſum, & tunc juſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2. 2. Tu bene ſcis facta tua excuſare & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere.
Gal. 6. 1.Cor. 13. Juſtius eſſet, ut te accuſares, & fratrem tuum excuſares. Si portari vis, porta & alium. Vide quam longè es adhuc à vera charitate & humilitate, quæ nulli novit iraſci, vel indignari, niſi tantùm ſibi. Non eſt magnum cum bonis & manſuetis converſari: (hoc enim omnibus naturaliter placet, & unuſquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit) Sed cum duris & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus, pacificè poſſe vivere, magna gratia eſt, & laudabile nimis, virileque factum.

3. Sunt qui ſeipſos in pace te- 3.
nent, & cum aliis etiam pacem habent: Et ſunt, qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt: aliis ſunt graves, ſed ſibi ſemper graviores. Et ſunt qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent. Eſt tamen tota pax noſtra in hac miſera vita, potiùs in humili ſufferentiâ ponenda, quàm in non ſentiendo contraria. Qui meliùs ſcit pati, majorem tenebit pacem. Iſte eſt victor ſui & Dominus mundi, amicus Chriſti & hæres cæli.

CAPUT IV.

De pura mente, & ſimplici intentione.

1. DUabus alis homo ſuble- 1.
vatur à terrenis, ſimplicitate

citate ſcilicet, & puritate. Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intendit Deum, puritas apprehendit & guſtat. Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab omni inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris. Si rectum cor tuum eſſet, tum omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet.
Rom. 1. Non eſt creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræſentet.

2. 2. Si tu eſſes intus bonus & purus, tunc omnia ſine impedimento videres, & bene caperes.
Prov. 3. Pſal. 118. Cor purum, penetrat cælum, & infernum. Qualis unusquiſque intus eſt, taliter judicat exteriùs. Si eſt gaudium in mundo, hoc utique poſſidet puri cordis homo. Et ſi eſt alicubi tribulatio & anguſtia, hoc meliùs novit mala conſcientia. Sicut ferrum miſſum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur; ſic homo integrè ſe ad Deum convertens, à torpore exuitur, & in novum hominem tranſmutatur.

3. Quando homo incipit tepeſcere, tunc parvum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem: Sed quando perfectè incipit ſe vincere, & viriliter in via Dei ambulare, tunc minus ea reputat, quæ ſibi priùs gravia eſſe ſentiebat. 3.

CAPUT V.

De propria conſideratione.

1. Non poſſumus nobis ipſis nimis credere, quia ſæpè gratia nobis deeſt & ſenſus. 1.
Modicum lumen eſt in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus. Hier. 17.
Sæpè etiam non advertimus, quòd tam cæci intus ſumus. Sæpè malè agimus, & pejus excuſamus. Pſal. 140 Matth. 7
Paſſione interdum movemur, & zelum putamus. Parva in aliis reprehendimus, & noſtra majora

pertranſimus. Satis citò ſentimus & ponderamus; quod ab aliis ſuſtinemus; ſed quantum alii de nobis ſuſtinent, non advertimus. Qui bene & rectè ſua ponderaret, non eſſet, quòd de alio graviter judicaret.

2. 2. Internus homo ſuiipſius curam, omnibus curis antepo-
Matth. 16. nit: Et qui ſibiipſi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus & devotus, niſi de alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialiter reſpexe-
1. Cor. 4. & Gal. 1. ris. Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te movebit, quod foris percipis. Ubi es, quando tibi ipſi præſens non es? Et quando omnia percurriſti, quid te neglecto profeciſti? Si debes habere pacem & unionem veram, oportet quòd totum adhuc poſtponas, & te ſolum præ oculis habeas.

3. 3. Multum proinde proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerves. Valdè deficies, ſi aliquid temporale reputaveris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi purè Deus,
aut de Deo ſit. Totum vanum Eccleſ. 1.
exiſtima, quicquid conſolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit univerſa. Solus Deus æternus & immenſus, implens omnia, ſolatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAPUT VI.

De lætitia bonæ conſcientiæ.

1. Gloria boni hominis, te- 1.
ſtimonium bonæ con- 2. Cor. 1.
ſcientiæ. Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam. Bona conſcientia, valdè multa poteſt portare, & valdè læta eſt inter adverſa: Mala conſcientia, ſemper timida eſt
& inquieta. Suaviter requieſ- Sap. 17.
ces, ſi cor tuum te non reprehenderit. Noli lætari, niſi quum beneféceris. Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem;
quia *non eſt pax impiis, dicit* Luc. 12.
Dominus. Et ſi dixerint: In pace ſumus, non venient mala ſu-

per

per nos, & quis nobis nocere
Iſaia 57. audebit? Nec credas eis: quoni-
am repentè exurget ira Dei, &
in nihilum redigentur actus
eorum, & cogitationes eorum
peribunt.

2. 2. Gloriari in tribulatione
Rom. 8. Gal. 6. non eſt grave amanti; ſic enim
gloriari, eſt gloriari in cruce
Joan. 5. Domini. Brevis gloria, quæ ab
hominibus datur, & accipitur.
Mundi gloriam ſemper comi-
2. Cor. 1. tatur triſtitia: Bonorum gloria
in conſcientiis eorum, & non
in ore hominum. Juſtorum
lætitia de Deo, & in Deo eſt; &
gaudium eorum de veritate.
Qui & veram & æternam glo-
riam deſiderat, temporalem
non curat: Et qui temporalem
requirit gloriam, aut non ex
animo contemnit, minùs ama-
re convincitur cœleſtem. Ma-
gnam habet cordis tranquilli-
tatem, qui nec laudes curat,
nec vituperia.

3. 3. Facilè erit contentus & pa-
catus, cujus conſcientia mun-
da eſt. Non es ſanctior, ſi lau-
daris, nec vilior, ſi vituperaris.
Quod es, hoc es; nec major dici
vales, quàm Deo teſte ſis. Si at-
tendis, quid apud te ſis intus,
non curabis quid de te loquan-
tur homines. Homo videt in
facie, Deus autem in corde.
Homo conſiderat actus, Deus 1 Reg. 16.
verò penſat intentiones. Bene
ſemper agere, & modicum de
ſe tenere, humilis animæ indi-
cium eſt. Nolle conſolari ab
aliqua creatura, magnæ puri-
tatis, & internæ fiduciæ ſi-
gnum eſt.

4. Qui nullum extrinſecus 4.
pro ſe teſtimonium quærit, li-
quet quòd totaliter ſe Deo
commiſit. *Non enim, qui ſe-* 2. Cor. 10.
ipſum commendat, ille proba-
tus eſt, ait Beatus Paulus, *ſed*
quem Deus commendat. Am-
bulare cum Deo intus, nec ali-
qua affectione teneri foris, ſta-
tus eſt interni hominis.

CAPUT VII.

De amore Jeſu ſuper omnia.

1. BEatus qui intelligit, quid 1.
ſit amare Jeſum, & con-

temnere ſeipſum propter Jeſum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Jeſus vult ſolus ſuper omnia amari. Dilectio creaturæ fallax & inſtabilis: dilectio Jeſu, fidelis & perſeverabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili; qui amplectitur Jeſum, firmabitur in ævum. Illum dilige, & amicum tibi retine, qui omnibus recedentibus te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando ſeparari, ſive velis, ſive nolis.

Pſal. 118. Deut. 6. Matth. 22.

2. 2. Teneas te apud Jeſum vivens & moriens, & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus, ſolus poteſt te juvare. Dilectus tuus talis eſt naturæ, ut alienum non velit admittere; ſed ſolus vult cor tuum habere, & tanquam Rex in proprio throno ſedere. Si ſcires te bene ab omni creatura evacuare, Jeſus deberet libenter tecum habitare. Penè totum perditum invenies, quicquid extra Jeſum in hominibus poſueris. Non confidas, nec innitaris ſuper calamum ventoſum; *quia omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus, ut flos fœni cadet.* Iſa. 40.

3. Citò decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantùm aſpexeris. Si enim tuum in aliis quæris ſolatium & lucrum, ſenties ſæpius detrimentum. Si quæris in omnibus Jeſum, invenies utique Jeſum: Si autem quæris teipſum, invenies etiam teipſum, ſed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocivior ſibi, ſi Jeſum non quærit, quàm totus mundus, & omnes ſui adverſarii. 3.

CAPUT VIII.

De familiari amicitia Jeſu.

1. QUando Jeſus adeſt, totum bonum eſt, nec quicquam difficilè videtur: Quando verò Jeſus non adeſt, totum durum eſt. Quando Jeſus intus non loquitur, conſolatio vilis eſt: Si autem Jeſus unum tantum verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur. 1.

Ioan. 11. tur. Nonne Maria Magdalena
ſtatim ſurrexit de loco, in quo
flevit, quando Martha illi di-
xit: *Magiſter adeſt, & vocat
te?* Felix hora, quando JE-
SUS vocat de lachrymis ad
Matt. 16. gaudium ſpiritus. Quàm ari-
dus, & durus es ſine Jeſu.
Quàm inſipiens & vanus, ſi cu-
pis aliquid extra Jeſum. Non-
ne hoc eſt majus damnum,
quàm ſi totum perderes mun-
dum?

2. 2. Quid poteſt tibi mundus
conferre ſine Jeſu? Eſſe ſine
Jeſu gravis eſt infirmitas &
infernus: & eſſe cum Jeſu,
dulcis eſt Paradiſus. Si fuerit te-
cum Jeſus, nullus poterit noce-
Rom. 8. re inimicus. Qui invenit Je-
Matth 13. Luca 2. ſum, invenit theſaurum bo-
num, immò bonum ſuper om-
ne bonum: Et qui perdit Je-
ſum, perdit nimis multum, &
plus quàm totum mundum.
Pauperrimus eſt, qui vivit ſine
Jeſu: & ditiſſimus, qui bene eſt
cum Jeſu.

3. 3. Magna eſt ars, ſcire cum
Jeſu converſari; & ſcire Jeſum
tenere magna prudentia. Eſto
humilis & pacificus, & erit te-
cum Jeſus. Sis devotus & quie-
tus, & manebit tecum Jeſus. Po- Prov. 3.
tes citò fugare Jeſum, & grati-
am ejus perdere, ſi volueris ad
exteriora declinare. Et ſi illum
effugaveris & perdideris, ad
quem fugies, & quem tunc
quæres amicum? Sine amico Galat. 6.
non potes benè vivere; & ſi Je-
ſus non fuerit tibi præ omni-
bus amicus, eris nimis triſtis &
deſolatus. Fatuè igitur agis, ſi in
aliquo altero confidis, aut læta-
ris. Eligendum eſt magis to-
tum mundum habere contra-
rium, quàm Jeſum offenſum.

4. Ex omnibus ergò charis, 4.
ſit Jeſus ſolus dilectus ſpecia-
lis. Diligantur omnes propter
Jeſum, Jeſus autem propter
ſeipſum. Solus Jeſus Chriſtus
ſingulariter eſt amandus, qui
ſolus bonus & fidelis præ om-
nibus invenitur amicis. Pro- Matt. 5.
pter ipſum & in ipſo, tam ami- Luca 6.
ci quàm inimici, ſint tibi cha-

Digitized by Google

ri, & pro omnibus his exorandus eſt, ut omnes ipſum cognoſcant & diligant. Nunquam cupias ſingulariter laudari vel amari, quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet. Nec velis, quod aliquis tecum in corde ſuo occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore; ſed ſit Jeſus in te, & in omni bono homine.

5. 5. Eſto purus & liber ab intus, ſine alicujus creaturæ implicamento. Oportet te eſſe nudum, & purum cor ad Deum gerere, ſi vis vacare & videre, quàm ſuavis ſit Dominus: Et reverà ad hoc non pervenies, niſi gratiâ ejus fueris præventus & intractus; ut omnibus evacuatis & licentiatis, ſolus cum ſolo uniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: Et quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quaſi tantùm ad flagella relictus. In his non debes dejici nec deſperare; ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare, & cuncta ſupervenientia tibi, ad laudem Jeſu Chriſti perpeti: quia poſt hyemem ſequitur æſtas; poſt noctem redit dies; & poſt tempeſtatem magna ſerenitas.

CAPUT IX.

De carentia omnis ſolatii.

1. NOn eſt grave humanum contemnere ſolatium, cùm adeſt divinum. Magnum eſt, & valde magnum, tam humano quàm divino poſſe carere ſolatio, & pro honore Dei, libenter exilium cordis velle ſuſtinere; & in nullo ſeipſum quærere, nec ad proprium meritum reſpicere. Quid magni eſt, ſi hilaris ſis & devotus adveniente gratiâ? optabilis cunctis hæc hora. Satis ſuaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, ſi onus non ſentit, qui portatur ab omnipotente, & ducitur à ſummo ductore? 1. *Phil. 1.*

2. 2. Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exui-

exuitur à ſeipſo. Vicit ſanctus martyr Laurentius ſæculum cum ſuo Sacerdote: quia omne, quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit; & ſummum Dei Sacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore Chriſti, etiam à ſe tolli clementer ferebat. Amore igitur Creatoris, amorem hominis ſuperavit; & pro humano ſolatio, divinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu, aliquid neceſſarium, & dilectum amicum, pro amore Dei diſce relinquere. Nec graviter feras, quum ab amico derelictus fueris, ſciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem ſeparari.

3. 3. Multum & diu oportet hominem in ſeipſo certare, antequàm diſcat ſeipſum planè ſuperare, & totum affectum ſuum in Deum trahere. Quando homo ſtat ſuper ſeipſum, facilè labitur ad conſolationes humanas. Sed verus amator Chriſti, & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes, nec quęrit tales ſenſibiles dulcedines; ſed magis fortes exercitationes, & pro chriſto duros ſuſtinere labores

4. Cùm igitur ſpiritualis à 4.
Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam; ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter præſumere; ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoq; & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio. Quum ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes; ſed cum humilitate & patientia, expecta cœleſtem viſitationem; quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem. Iſtud non eſt novum, nec alienum viam Dei expertis; quia in magnis ſanctis & in antiquis Prophetis, fuit ſæpè talis alternationis modus.

5. Unde quidam præſente 5. *Pſal. 19.*
jam gratiâ dicebat: *Ego dixi in*

abundantia mea, non movebor in æternum. Abſente verò gratiâ, quid in ſe fuerit expertus,
Ibidem. adjungit dicens: *Avertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.* Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantiùs Dominum rogat,
Ibidem. & dicit: *Ad te Domine clamabo, & ad Deum meum deprecabor.* Denique orationis ſuæ fructum reportat, & ſe exauditum teſtatur dicens:
Ibidem. *Audivit Dominus, & miſertus eſt mei, Dominus factus eſt adjutor meus.* Sed in quo?
Ibidem. *Convertiſti,* inquit, *planctum meum in gaudium mihi, & circumdediſti me lætitiâ.* Si ſic actum eſt cum magnis ſanctis, non eſt deſperandum nobis infirmis & pauperibus, ſi interdùm in fervore, & interdùm in frigiditate ſumus: quo-
Joan. 3. niam *ſpiritus venit* & recedit, ſecundùm beneplacitum ſuæ
Job. 7. voluntatis. Unde beatus Job ait: *Viſitas eum diluculò, & ſubitò probas illum.*

6. Super quid igitur ſperare 6.
poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cœleſtis? Sive enim adſint homines boni, ſive devoti fratres, vel amici fideles, ſive libri ſancti, vel tractatus pulchri; ſive dulcis cantus & hymni; omnia hæc modicum juvant, modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remedium, quàm patientia, & abnegatio mei in voluntate Dei. Lucæ 9.

7. Nunquàm inveni aliquem 7.
tam religioſum & devotum, qui non habuerit interdùm gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit fervoris diminutionem. Nullus ſanctus fuit tam altè raptus & illuminatus, qui priùs vel poſteà, non fuerit tentatus. Non enim dignus eſt, altâ Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliquâ tribulatione. Solet enim ſequentis conſolationis, tentatio

Digitized by Google

tio præcedens eſſe ſignum. Nam tentationibus probatis, cœleſtis promittitur conſolatio: *Qui vicerit*, inquit, *dabo ei edere de ligno vitæ*.

Apoc. 2

8. 8. Datur autem conſolatio divina, ut homo fortior ſit ad ſuſtinendum adverſa. Sequitur etiam tentatio, ne ſe elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua eſt: ideò non ceſſes te præparare ad certamen; quia à dextris, &

1. Pet. 5.

à ſiniſtris hoſtes ſunt, qui nunquàm quieſcunt.

CAPUT X.

De gratitudine, pro gratia Dei.

1. 1. CUr quæris quietem, cùm natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiam magis, quàm ad conſolationes; & ad Crucem portandam magis, quàm ad lætitiam. Quis enim ſæcularium, non libenter conſolationem & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ ſunt, aut turpes: ſpirituales verò deliciæ, ſolæ jucundæ & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infuſæ. Sed iſtis divinis conſolationibus, nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet; quia tempus tentationis, non diu ceſſat.

Job 5. Luca 14.

2. Multum autem contrariatur ſupernæ viſitationi, falſa libertas animi, & magna confidentia ſui. Deus bene facit conſolationis gratiam dando, ſed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo. Et ideò non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus auctori; nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia, dignè gratias referenti; & auferretur ab elato, quod dari ſolet humili. 2.

Eccleſ. 1.

3. Nolo conſolationem, quæ mihi aufert compunctionem; nec affecto contemplationem, quæ ducit in elatio- 3.

Digitized by Google

nem. Non enim omne altum, ſanctum, nec omne dulce, bonum; nec omne deſiderium, purum; nec omne charum, Deo gratum. Libenter accepto gratiam, unde ſemper humilior & timoratior inveniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus ſubtractionis verbere, non ſibi audebit quicquàm boni attribuere; ſed potiùs ſe pauperem, & nudum
Matt 22. confitebitur. Da Deo, quod Dei eſt: & tibi adſcribe, quod tuum eſt; hoc eſt. Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem ſoli culpam & dignam pœnam, pro culpa deberi ſentias.

4. *Luca 14.* 4. Pone te ſemper ad infimum, & dabitur tibi ſummum; nam ſummum, non ſtat ſine infimo. Summi Sancti apud Deum, minimi ſunt apud ſe; quantò glorioſiores, tantò in ſe humiliores. Pleni veritate & gloriâ cœleſti, non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo firmati & fundati nullo modo poſſunt eſſe elati: Et qui *Ioan. 5.* totum Deo aſcribunt, quicquid boni acceperúnt, gloriam ab invicem non quærunt; ſed gloriam, quæ à ſolo Deo eſt, volunt; & Deum in ſe, & in omnibus ſanctis, laudari ſuper omnia cupiunt, & ſemper in idipſum tendunt.

5. Eſto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora 5. accipere. Sit tibi minimum etiam pro maximo, & magis contemptibile, pro ſpeciali dono. Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datum parvum, aut nimis vile videbitur. Non enim parvum eſt, quod à ſummo Deo donatur. Etiamſi pœnas & verbera dederit, gratum eſſe debet; quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quicquid nobis advenire permittit. Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia data, patiens pro ablata. Oret ut redeat; cautus ſit & humilis, ne amittat.

CA-

CAPUT XI.

De paucitate amatorum Crucis JESU.

1\. 1. HAbet JESUS nunc multos amatores regni ſui cœleſtis, ſed paucos bajulatores ſuæ Crucis. Multos habet deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Plures invenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo, aut cum eo aliquid
Luca 9. & 22. ſuſtinere. Multi Jeſum ſequuntur uſque ad fractionem panis, ſed pauci uſque ad bibendum calicem paſſionis. Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam Crucis ſequuntur. Multi Jeſum diligunt, quamdiu adverſa non contingunt. Multi illum laudant & benedicunt, quamdiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt. Si autem Jeſus ſe abſconderit, & modicum eos reliquerit, aut in querimoniam vel in dejectionem nimiam cadunt.

2\. Qui autem Jeſum propter 2.
Jeſum, & non propter ſuam propriam aliquam conſolationem diligunt, ipſum in omni tribulatione & anguſtia cordis, ſicut in ſumma conſolatione benedicunt. Et ſi nunquàm eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent, & ſemper gratias agere vellent.

3\. O quantum poteſt amor 3.
Jeſu purus, nullo proprio Phil. 2.
commodo vel amore permixtus? Nónne omnes mercenarii ſunt dicendi, qui conſolationes ſemper quærunt? Nónne amatores ſui magis, quàm Chriſti probantur, qui ſua commoda & lucra ſemper meditantur? Ubi invenietur talis, qui velit Deo ſervire gratis?

4\. Raro invenitur tam ſpi- 4.
ritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus. Nam verum pauperem ſpiritu, & ab omni creatura nudum quis inveniet?
Procul & de ultimis finibus Prov. 31.
pretium ejus. Si dederit homo

omnem ſubſtantiam ſuam, ad-
huc nihil eſt: Etſi fecerit pœni-
tentiam magnam, adhuc exi-
guum eſt: Etſi apprehenderit
omnem ſcientiam, adhuc lon-
gè eſt. Etſi habuerit virtutem
magnam, & devotionem ni-
mis ardentem, adhuc multum
ſibi deeſt: Scilicet unum, quod
ſummè ſibi neceſſarium eſt.
Matt. 6. Quid illud? Ut omnibus reli-
ctis ſe relinquat, & à ſe totaliter
exeat, nihilque de privato a-
more retineat; Cumque om-
nia fecerit, quæ facienda no-
verit, nil ſe feciſſe ſentiat.

5. 5. Non grande ponderet,
quod grande æſtimari poſſit,
ſed in veritate ſervum inuti-
lem ſe pronuntiet, ſicut Veri-
Luca 17. tas ait: *Cùm feceritis omnia,
quæ præcepta ſunt vobis, di-
cite, ſervi inutiles ſumus.*
Tunc verè pauper, & nudus
ſpiritu eſſe poterit, & cum Pro-
Pſal. 24. pheta dicere: *Quia unicus &
pauper ſum ego.* Nemo tamen
iſto ditior, nemo potentior,
nemo liberior, qui ſe & omnia
relinquere ſcit, & ad infirmum
ſe ponere.

CAPUT XII.

De Regia via ſanctæ Crucis.

1. DUrus multis videtur hic 1.
ſermo: Abnega temet- Matt. 16.
ipſum, tolle Crucem tuam, &
ſequere Jeſum: Sed multò du-
riùs erit audire illud extremum
verbum: *Diſcedite à me ma-* Matt. 25.
ledicti in ignem æternum.
Qui enim modò libenter au-
diunt, & ſequuntur verbum
Crucis; tunc non timebunt ab
auditione æternæ damnatio-
nis. Hoc ſignum Crucis erit Pſal. 111.
in cœlo, cùm Dominus ad ju-
dicandum venerit. Tunc om-
nes ſervi Crucis, qui ſe Cruci-
fixo conformaverunt in vita,
accedent ad Chriſtum judi-
cem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere 2.
Crucem, per quam itur ad Re-
gnum? In Cruce ſalus, in Cruce
vita, in Cruce protectio ab ho-
ſtibus, in Cruce infuſio ſuper-
næ ſuavitatis, in Cruce robur
mentis, in Cruce gaudium ſpi-
ritus,

Digitized by Google

ritus, in Cruce ſumma virtutis, in Cruce perfectio ſanctitatis.
Luca 14. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in Cruce. Tolle ergò Crucem tuam, & ſequere Jeſum, & ibis in vitam æternam. Præceſſit ille *bajulans*
Joan. 19. *lans ſibi Crucem*, & mortuus eſt pro te in Cruce, ut & tu tuam portes Crucem, & mori af-
2. Cor. 11. fectes in Cruce: Quia ſi commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives: Et ſi ſocius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. 3. Ecce in Cruce totum conſtat, & in moriendo totum jacet, & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ Crucis & quotidianæ mortificationis. Ambula ubi vis, quære quodcunque volueris, & non invenies altiorem viam ſuprà, nec ſecuriorem viam infrà, niſi viam ſanctæ Crucis. Diſpone, & ordina omnia ſecundùm tuum velle & videre; & non invenies, niſi ſemper aliquid pati debere, aut ſponte aut invitè, & ita Crucem ſemper invenies: Aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis.

4. Interdum à Deo relin- 4.
quâris, interdum à proximo excitaberis, & quod amplius eſt, ſæpe tibimetipſi gravis eris; nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari ſeu alleviari poteris; ſed donec Deus voluerit, oportet ut ſuſtineas. Vult enim Deus, ut tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit Paſſionem Chriſti, ſicut is, cui contigerit ſimilia pati. Crux ergò ſemper parata eſt, & ubique te exſpectat. Non potes effugere, quocunque cucurreris; quia quocunque iveris; teipſum tecum portas, & ſemper teipſum invenies. Converte te ſuprà, converte te infrà; converte te extrà, converte te intrà, & in his omnibus invenies Crucem, & neceſſe

Digitized by Google

ceſſe eſt te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. 5. Si libenter Crucem portas, portabit te, & ducet te ad deſideratum finem, ubi ſcilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit. Si invitè portas, onus tibi facis, & teipſum magis gravas; & tamen oportet ut ſuſtineas. Si abjicis unam Crucem, aliam procul dubio invenies, & forſitan graviorem.

6. 6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis Sanctorum in mundo ſine Cruce & tribulatione fuit? Nec enim JESUS Chriſtus Dominus noſter unâ horâ ſine dolore Paſſionis fuit, quàm diu vixit. *Oportebat*, ait, *Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam.* Et quomodò tu aliam viam quæris, quam hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ Crucis? Tota vita Chriſti Crux fuit & martyrium, & tu tibi quæris requiem & gaudium?

Lucæ 24. Joh. 7.

7. Erras, erras, ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota vita iſta mortalis plena eſt miſeriis, & circumſignata Crucibus. Et quantò altiùs quis in ſpiritu profecerit, tantò graviores ſæpè Cruces inveniet, quia exilii ſui pœna magis ex amore creſcit. Sed tamen iſte ſic multipliciter afflictus, non eſt ſine levamine conſolationis; quia fructum maximum ſibi ſentit accreſcere, ex ſufferentia ſuæ Crucis. 7.

8. Nam dum ſpontè ſe illi ſubjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ conſolationis convertitur; & quantò caro magis per afflictionem atteritur, tantò ſpiritus ampliùs per internam gratiam roboratur. Et nonnunquàm in tantùm confortatur ex affectu tribulationis & adverſitatis, ob amorem con- 8.

2 Cor. 11. & 12.

Digitized by Google

conformitatis Crucis Chriſti,
ut ſine dolore & tribulatione
eſſe non vellet: quoniam tantò
ſe acceptiorem Deo credit,
quantò plura & graviora pro
eo perferre potuerit. Non eſt
iſtud hominis virtus, ſed gratia
Chriſti, quæ tanta poteſt & a-
git in carne fragili; ut quod
naturaliter ſemper abhorret &
fugit, hoc fervore ſpiritus ag-
grediatur & diligat.

9. 9. Non eſt ſecundùm homi-
nem Crucem portare, Crucem
amare, corpus caſtigare & ſer-
vituti ſubjicere, honores fuge-
re, contumelias libenter ſuſti-
nere, ſeipſum deſpicere, & de-
ſpici optare, adverſa quæque
cum damnis perpeti, & nihil
proſperitatis in hoc mundo
deſiderare. Si ad teipſum reſpi-
cis, nihil hujuſmodi ex te pote-
2. Cor. 3. ris: Sed ſi in Domino confidis,
dabitur tibi fortitudo de cœlo,
& ſubjicientur ditioni tuæ
mundus & caro. Sed nec inimi-
cum diabolum timebis, ſi fue-
ris fide armatus, & Cruce Chri-
ſti ſignatus.

10. Pone te ergò ſicut bonus 10.
& fidelis ſervus Chriſti, ad por-
tandam viriliter Crucem Do-
mini tui, pro te ex amore Cru-
cifixi. Præpara te ad toleranda Matt. 20.
multa adverſa, & varia incom- & Ioa. 18.
moda in hac miſera vita; quia
ſic tecum erit, ubicumque fue-
ris; & ſic reverà invenies, ubi-
cunque latueris. Oportet ita
eſſe, & non eſt remedium eva-
dendi à tribulatione malorum
& dolore, quàm ut patiaris.
Calicem Domini affectanter
bibe, ſi amicus ejus eſſe, & par-
tem cum eo habere deſideras.
Conſolationes Deo commit-
te; faciat ipſe cum talibus, ſicut
ſibi magis placuerit. Tu verò
pone te ad ſuſtinendum tribu-
lationes, & reputa eas maxi-
mas conſolationes; quia non
ſunt condignæ paſſiones hujus
temporis, ad futuram gloriam
promerendam, etiam ſi ſolus
omnes poſſes ſuſtinere.

11. Quando ad hoc veneris, 11.
quod tribulatio tibi dulcis eſt, Rom. 8. Gal. 6.

& ſapit pro Chriſto, tunc bene
tecum eſſe æſtima, quia inve-
niſti paradiſum in terra.
Quamdiu pati grave tibi eſt, &
fugere quæris: tamdiu malè
habebis, & ſequetur te ubique
fuga tribulationis.

12. 12. Si ponis te, ad quod eſſe
2. Cor. 12. debes, videlicet ad patiendum
& moriendum, fiet citò me-
lius, & pacem invenies. Etiam
ſi raptus fueris *uſque ad ter-
tium cœlum* cum Paulo, non
es propterea ſecuratus de nullo
Actor. 9. contrario patiendo. *Ego* (in-
quit JESUS) *oſtendam illi,
quanta oporteat eum pro no-
mine meo pati*. Pati ergò tibi
remanet, ſi Jeſum diligere, &
perpetuò illi ſervire places.

13. 13. Utinam dignus eſſes, ali-
Actor. 5. quid pro nomine Jeſu pati,
quanta gloria remaneret tibi,
quanta exultatio omnibus
Sanctis Dei, quanta quoque
ædificatio eſſet proximi? Nam
patientiam omnes recom-
mendant, quamvis pauci ta-
men pati velint. Meritò debe-
res libenter modicum pati pro
Chriſto, cùm multi majora
graviora patiantur pro mundo

14. Scias pro certo, quia mo- 14.
rientem te oportet ducere vi- Pſal 43.
tam: Et quantò quiſque plus
ſibi moritur, tantò magis Deo
vivere incipit. Nemo aptus eſt
ad comprehendendum cœle-
ſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad por-
tandum pro Chriſto adverſa.
Nihil Deo acceptius, nihil tibi
ſalubriùs in mundo iſto, quàm
libenter pati pro Chriſto. Et ſi
eligendum tibi eſſet, magis op-
tare deberes pro Chriſto adver-
ſa pati, quàm multis conſola-
tionibus recreari; quia Chriſto
ſimilior eſſes, & omnibus San-
ctis conformior. Non enim
ſtat meritum noſtrum, & pro-
fectus ſtatus noſtri, in multis
ſuavitatibus & conſolationi-
bus; ſed potiùs in magnis gra-
vitatibus, & tribulationibus
perferendis.

15. Siquidem aliquid me- 15.
lius & utilius ſaluti hominum,
quàm pati fuiſſet, Chriſtus uti-

que

que verbo & exemplo oſtendiſſet. Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omneſque eum ſequi cupientes, manifeſtè ad Crucem portandam hortatur & dicit: *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuam & ſequatur me.* Omnibus ergò perlectis, & ſcrutatis, ſit hæc concluſio finalis: Quoniam *per multas tribulationes, oportet nos intrare in regnum Dei.*

Luc. 9.

Act. 14.

LIBER TERTIUS.

De interna conſolatione.

Capita Libri tertii.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem. Cap. 1.
Quod veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum. 2
Quod verba Dei cum humilitate ſint audienda, & quod multi ea non ponderant. 3
Item: Oratio ad implorandam devotionis gratiam.
Quod in veritate & humilitate coràm Deo converſandum eſt. 4
De mirabili effectu divini amoris. 5
De probatione veri amatoris. 6
De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia. 7
De vili æſtimatione ſuiipſius in oculis Dei. 8
Quod omnia ad Deum ſicut ad finem ultimum, ſint referenda. 9
Quod ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo. 10
Quod deſideria cordis examinanda ſunt, & moderanda. 11
De informatione patientiæ, & luctamine adversùs concupiſcentias. 12
De obedientia humilis ſubditi ad exemplum JESU Chriſti. 13
De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis. 14
Qualiter ſtandum ſit ac dicendum in omni re deſiderabili. 15
Item: Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.
Quod verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum. 16
Quod omnis ſollicitudo in Deo ſtatuenda ſit. 17
Quod temporales miſeriæ exemplo Chriſti æquanimiter ſunt ferendæ. 18
De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur. 19
De confeſſione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis. 20

Quod in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt. 21
De recordatione multiplicium beneficiorum Dei. 22
De quatuor magnam importantibus pacem. 23
Item: Oratio contra cogitationes malas.
Item: Oratio pro illuminatione mentis.
De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita. 24
In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit. 25
De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur quàm lectio. 26
Quod privatus amor à ſummo bono maximè retardat. 27
Item: Oratio pro purgatione cordis & cœleſti ſapientia.
Contra linguas obtrectatorum. 28
Qualiter inſtante tribulatione, Deus invocandus eſt & benedicendus. 29
De divino petendo auxilio,& confidentia recuperandæ gratiæ. 30
De neglectu omnis creaturæ,ut Creator poſſit inveniri. 31
De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis. 32
De inſtabilitate cordis,& de intentione finali ad Deum habenda. 33
Quod amanti ſapit Deus ſuper omnia & in omnibus. 34
Quod non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita. 35
Contra vana hominum judicia. 36
De pura & integra reſignatione ſui ad obtinendam cordis libertatem. 37
De bono regimine in externis,& recurſu ad Deum in periculis 38
Quod homo non ſit importunus in negotiis. 39
Quod homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt. 40
De contemptu omnis temporalis honoris. 41
Quod pax non eſt ponenda in hominibus. 42
Contra vanam & ſæcularem ſcientiam. 43
De non attrahendo ſibi res exteriores. 44
Quod omnibus non eſt credendum, & de facili lapſu verborum. 45
De *confidentia in* Deo *habenda, quando inſurgunt verborum jacula.* 46
Quod omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda. 47
De *die æternitatis, & hujus vitæ anguſtiis.* 48
De *deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſunt certantibus bona promiſſa.* 49
Qualiter homo deſolatus ſe debet in manus Dei *offerre.* 50
Quod humilibus inſiſtendum eſt operibus, cùm deficitur à ſummis. 51
Quod homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum. 52
Quod gratia Dei *non miſcetur terrena ſapientibus.* 53
De *diverſis motibus naturæ & gratiæ.* 54

De

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ 55
Quod nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per Crucem. 56
Quod homo non ſit nimis dejectus quando in aliquos labitur defectus. 57
De altioribus rebus, & occultis judiciis Dei non ſcrutandis. 58
Quod omnis ſpes & fiducia in Deo eſt figenda. 59

CAPUT I.

De interna Chriſti locutione ad animam fidelem.

1. *Pſal. 84. 1. Reg 3. Matt. 13.* 1. *AUdiam quid loquatur in me Dominus Deus.* Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit, & de ore ejus conſolationis verbum accipit. Beatæ aures, quæ venas divini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi hujus ſuſurrationibus nihil advertunt, Beatæ planè aures, quæ non vocem foris ſonantem, ſed intus auſcultant veritatem docentem. Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti. Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœleſtia, magis ac magis, per quotidiana exercitia ſe ſtudent præparare. Beati, qui Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimento ſæculi ſe excutiunt.

2. *Pſal 84. Pſal. 34.* 2. Animadverte hæc anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia, ut poſſis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus: Salus tua ego ſum, pax tua & vita tua. Serva te apud me, & pacem invenies. Dimitte omnia tranſitoria, quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, ſi fueris à Creatore deſerta? Omnibus ergò abdicatis, Creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPUT II.

Quod veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum.

1. 1 Reg. 3. Pſal. 118. 1. *Loquere Domine, quia audit ſervus tuus. Servus tuus ſum ego, da mihi intellectum, ut ſciam teſtimonia tua.* Inclina cor meum in verba oris tui, fluat ut ros eloquium tuum. Dicebant olim
Exod. 20. filii Iſraël ad Moyſen: *Loquere tu nobis, & audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur.* Non ſic Domine, non ſic oro, ſed magis cum Samuele Propheta, humiliter ac deſideranter obſecro:
1. Reg. 3. *Loquere Domine, quia audit ſervus tuus.* Non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis; ſed tu potiùs loquere Domine Deus, inſpirator & illuminator omnium Prophetarum; quia tu ſolus ſine eis potes me perfectè imbuere, illi autem ſine te nihil proficient.

2. 2. Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt. Pulcherrimè dicunt, ſed te tacente, cor non accendunt: Literas tradunt, ſed tu ſenſum aperis: Myſteria proferunt, ſed tu reſeras intellectum ſignatorum: Mandata edicunt, ſed tu juvas ad perficiendum. Viam oſtendunt, ſed tu confortas ad ambulandum: Illi foris tantùm agunt, ſed tu corda inſtruis & eluminas: Illi exteriùs rigant, ſed tu fœcunditatem donas: Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergò loquatur mihi Moyſes, ſed tu Domine Deus meus æterna veritas, ne fortè moriar, & ſine fructu efficiar, ſi fuero tantùm foris admonitus, & intus non accenſus: ne ſit mihi ad judicium verbum auditum & non factum; cognitum nec amatum; creditum & non ſervatum. *Loquere igitur Domine, quia audit ſervus tuus, verba enim vitæ æternæ habes.* Loquere mihi, ad qualemcunque animæ meæ conſola- 3. 1. Reg. 1. Ioan. 6.

Digitized by Google

ſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem, tibi autem ad laudem & gloriam & perpetuum honorem.

CAPUT III.

Quod verba Dei cum humilitate ſint audienda, & quod multi ea non ponderant.

1\. 1. AUdi fili verba mea, verba ſuaviſſima, omnem Philoſophorum & ſapientum hujus mundi ſcientiam excedentia. *Verba* mea *ſpiritus & vita ſunt*, nec humano ſenſu penſanda. Non ſunt ad vanam complacentiam trahenda, ſed in ſilentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu ſuſcipienda, & dixit: *Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum, ut mitiges ei à diebus malis*, & non deſoletur in terra. *Ego* inquit Dominus, *docui Prophetas ab initio, & uſque nunc non ceſſo omnibus loqui; ſed multi ad vocem meam ſurdi ſunt, & duri.*

Ioan. 6. Pſal. 93. Hebr. 1.

2\. 2. Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: faciliùs ſequuntur carnis ſuæ appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & parva, & ſervitur ei aviditate magnâ: ego promitto ſumma & æterna, & torpeſcunt mortalium corda. Quis tantâ curâ mihi in omnibus ſervit & obedit, ſicut mundo & dominis ejus ſervitur? *Erubeſce Sidon, ait mare*: Et ſi cauſam quæris, audi quare. Pro modica præbenda, longa via curritur; pro æterna vita, à multis vix pes ſemel à terra levatur. Vile pretium quæritur, pro uno numiſmate interdùm turpiter litigatur: pro vana re, & parva promiſſione, diu noctuque fatigari non timetur.

Eſaiæ 23.

3\. Sed prôh dolor, pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubeſce ergò ſerve piger & quæruloſe, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem, 3.

tionem, quàm tu ad vitam. Gaudent illi ampliùs ad vanitatem, quàm tu ad veritatem. Equidem à ſpe ſua nonnunquàm fruſtrantur, ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promiſi, dabo; quod dixi, implebo; ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione mea quis permanſerit. Ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

Rom. 1. Matt. 24. Apoc. 2. Matth. 5. & 25.

4. 4. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria. Quod non intelligis cùm legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione. Et duas lectiones eis quotidiè lego, unam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui habet verba mea, & ſpernit ea, habet qui judicet eum in noviſſimo die.

Oratio ad implorandam devotionis gratiam.

5. DOmine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, ut audiam ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſervulus tuus, & abjectus vermiculus, multò pauperior & contemptibilior, quam ſcio, & dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nil ſum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu ſolus bonus, juſtus, & ſanctus; tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarum, & imple cor meum gratiâ tuâ, qui non vis eſſe vacua opera tua. 5.

Gen. 18. & 1. Reg. 18.

6. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſeria vita, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua? Noli avertere *faciem tuam à me*; noli viſitationem tuam prolongare; noli conſolationem tuam abſtrahere; ne fiat anima mea, ſicut terra ſine aqua tibi. Domine 6.

Pſal. 68.

doce

Pſal. 142. *doce me facere voluntatẽ tuã*; doce me coràm te dignè & humiliter converſari, quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti antequàm fieret mundus, & antequam natus eſſem in mundo.

CAPUT IV.

Quod in veritate & humilitate coràm Deo converſandum eſt.

1\. 1. Filli ambula coràm me in veritate, & in ſimplicitate cordis tui quære me ſemper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eum à ſeductoribus & detractionibus iniquorum: Si veritas te liberaverit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominum verbis. Domine, verum eſt; ſicut dicis: ita, quæſo, mecum fiat Veritas tua me doceat, ipſa me cuſtodiat, & uſque ad ſalutarem finem conſervet. Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione; & ambulabo tecum in magna cordis libertate.

Gen. 17. Sap. 1. Joan. 8.

2\. 2. Ego te docebo (ait veritas) quæ recta ſunt, & placita coràm me. Cogita peccata tua cum diſplicentia magna & mœrore, & nunquàm reputes te aliquid eſſe propter opera bona. Reverà peccator es, & multis paſſionibus obnoxius & implicatus. Ex te ſemper ad nihil tendis, & citò laberis, citò vinceris, citò turbaris, citò diſſolveris. Non habes quicquam, unde poſſis gloriari; ſed multa, unde te debeas vilificare; quia multò infirmior es, quàm vales comprehendere. 1. Cor. 4.

3\. 3. Nil ergò magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretioſum & admirabile, nil reputatione appareat dignum; nil altum, nihil verè laudabile & deſiderabile, niſi quod æternum eſt. Placeat tibi ſuper omnia æterna veritas, diſpliceat tibi ſemper tua maxima vilitas. Nil ſic timeas, ſic vituperes & fugias, ſicut vitia & peccata tua; quæ magis diſpli- Eccli. 3. & 1. Cor. 3.

diſplicere debent, quàm quælibet rerum damna. Quidam non ſincerè coràm me ambulant, ſed quâdam curioſitate & arrogantiâ ducti, volunt ſecreta mea ſcire, & alta Dei intelligere, ſe & ſuam ſalutem negligentes. Hi ſæpe in magnas tentátiones & peccata, propter ſuam ſuperbiam & curioſitatem, me eis adverſante, labuntur.

4. 4. Time judicia Dei, expaveſce iram omnipotentis. Noli autem diſcutere opera altiſſimi, ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quàm multa bona neglexiſti. Quidàm ſolum portant ſuam devotionem in libris, quidàm in imaginibus, quidam autem in ſignis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde.
Eſaia 29. Pſal. 24. Sunt alii, qui intellectu illuminati, & affectu purgati ad æterna ſemper anhelant, de terrenis graviter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſerviunt, & hi ſentiunt, quid ſpiritus veritatis loquitur in eis: Pſal. 1.
quia docet eos terrena deſpicere, & amare cœleſtia: mundum negligere, & cœlum totâ die ac nocte deſiderare.

CAPUT V.

De mirabili effectu divini amoris.

1. BEnedico te Pater cœleſtis, Pater Domini mei 1.
JESU Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari. *O* 2. Cor. 1.
Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, gratias tibi, qui me indignum omni conſolatione, quandoque tuâ recreas conſolatione. Benedico te ſemper & glorifico, cum unigenito filio tuo, & Spiritu ſancto Paracleto, in ſæcula ſæculorum. Eja Domine Deus, amator ſancte meus, cùm tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. *Tu es gloria mea, & ex-* Pſal. 3.
ultatio cordis mei; Tu ſpes Pſal. 31.
mea & refugium meum, in die tribulationis mea.

2. Sed quia adhuc debilis 2.
ſum

Digitized by Google

ſum in amore, & imperfectus in virtute; ideò neceſſe habeo à te confortari & conſolari: proptereà viſita me ſæpiùs, & inſtrue diſciplinis ſanctis. Libera à paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis, ut intus ſanatus & benè purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3. 3. Magna res eſt amor, magnum omninò bonum; quod ſolùm leve facit omne oneroſum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit. Amor Jeſu nobilis, ad magna operanda impellit; & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat. Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus ejus impediatur aſpectus, ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat. Nihil dulciùs eſt amore, nihil fortiùs, nihil altiùs, nihil jucundiùs, nihil plenius nec melius in cœlo & in terra: quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt, niſi in Deo, ſuper omnia creata quieſcere.

Matt. 11.

4. Amans volat, currit, & lætatur; liber eſt, & non tenetur: Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe convertit ſuper omnia bona. Amor modum ſæpe neſcit, ſed ſuper omnem modum fervеſcit. Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet; de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, ubi non amans deficit, & jacet. 4.

5. Amor vigilat, & dormi- 5.

ens non dormitat. Fatigatus,
Rom. 8. non laſſatur; arctatus, non co-
arctatur; territus, non contur-
batur; ſed ſicut vivax flamma
& ardens facula, ſurſum erum-
pit, ſecurèq; pertranſit. Si quis
amat, novit quid hæc vox cla-
met. Magnus clamor in auri-
bus Dei eſt, ipſe ardens affectus
animæ, quæ dicit: Deus meus,
amor meus: Tu totus meus, &
ego totus tuus.

6. 6. Dilata me in amore, ut
diſcam interiori cordis ore de-
guſtare, quàm ſuave ſit amare,
& in amore liquefieri & nata-
re. Teneat amore, vadens ſuprà
me, præ nimio fervore & ſtu-
pore. Cantem amoris canti-
cum, ſequar te dilectum me-
um in altum, deficiat in laude
tua anima mea, jubilans ex
amore. Amem te, pluſquàm
me, nec me, niſi propter te; &
omnes in te, qui verè amant te,
ſicut jubet lex amoris lucens
ex te.

7. 7. Eſt amor velox, ſincerus,
pius, jucundus & amœnus, for-
tis, patiens, fidelis, prudens,
longanimis, virilis, & ſeipſum
nunquàm quærens. Ubi enim 1.Cor. 13. 1 Cor. 10.
ſeipſum aliquis quærit, ibi ab & Phil. 2.
amore cadit. Eſt amor circum-
ſpectus, humilis, & rectus: non
mollis, non levis, nec vanis in-
tendens rebus; ſobrius, caſtus,
ſtabilis, quietus, & in cunctis
ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor
ſubjectus, & obediens Prælatis,
ſibi vilis & deſpectus, Deo de-
votus & gratificus, fidens &
ſperans ſemper in eo, etiam
cum ſibi non ſapit Deus; quia
ſine dolore, non vivitur in
amore.

8. Qui non eſt paratus om- 8.
nia pati, & ad voluntatem ſta- Rom. 8.
re dilecti, non eſt dignus ama-
tor appellari. Oportet aman-
tem omnia dura & amara, pro-
pter dilectum libenter ample-
cti, nec ob contraria accidentia
ab eo deflecti.

CAPUT VI.

De probatione veri amatoris.

1. Fili, non es adhuc fortis &
pru-

prudens amator. Quare Domine ? quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avidè conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit perſuaſionibus inimici. Sicut ei in proſperis placeo, ita nec in adverſis diſpliceo.

Phil.4.

2. 2. Prudens amator, non tam donum amantis conſiderat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm cenſum, & infrà dilectum omnia data ponit. nobilis amator, non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum. Non eſt ideò totum perditum, ſi quandoque minus bene de me vel de Sanctis meis ſentis, quàm velles. Affectus ille bonus & dulcis, quem interdùm percipis, effectus gratiæ præſentis eſt, & quidam prægustus patriæ cœleſtis; ſuper quo non nimium innitendum, quia vadit & venit. Certare autem adverſùs incidentes malos motus animi, ſuggeſtionemque ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis, & magni meriti.

Matth.4.

3. Non ergò te conturbent alienæ phantaſiæ, de quacunque materia ingeſtæ. Forte ſerva propoſitum, & intentionem rectam ad Deum. Nec eſt illuſio, quod aliquandò in exceſſum ſubitò raperis, & ſtatim ad ſolitas ineptias cordis reverteris. Illas enim invitè magis pateris, quàm agis; & quàm diu diſplicent & reniteris, meritum eſt, & non perditio. 3.

4. Scito, quod antiquus inimicus omninò nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare, à Sanctorum ſcilicet cultu, à pia paſſionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis cuſtodia, & à firmo propoſito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat & horrorem; ut ab oratione revocet, & ſacra lectione. Diſplicet ipſi humilis confeſſio, & (ſi poſſet) 4.

Digitized by Google

à communione ceſſare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet ſæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipſi imputa, cùm mala inſerit & im-
Matth. 4. & 16. munda. Dicito illi; vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Diſcede à me ſeductor peſſime, non habebis in me partem ullam; ſed JESUS mecum erit, tanquàm bellator fortis, & tu ſtabis confuſus. Malo potiùs mori, & omnem pœnam ſubire, quàm tibi conſentire. Tace & obmuteſce, non audiam te ampliùs, licet plures mihi moliaris moleſtias. Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Si conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adjutor meus, & Redemptor meus.

5. 5. Certa tanquàm miles bonus, & ſi interdùm ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia mea, & multum præcave à vana complacentia & ſuperbia. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem penè incurabilem quandoque labuntur. Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem ruina hæc ſuperborum, de ſe ſtultè præſumentiũ.

CAPUT VII.

De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.

1. FIli, utilius eſt tibi, & ſecu- 1.
riùs, devotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multùm inde loqui, neque multum ponderare; ſed magis temetipſum deſpicere, & tanquàm indigno datam timere. Non eſt huic affectioni tenaciùs inhærendum, quæ citiùs poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tantùm ſpiritualis vitæ profectus, cùm conſolationis habueris gratiam: ſed quum humiliter, & abnegatè, patienterq; tuleris ejus ſub-

ſubtractionem: ita, quod tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex uſu facienda, omninò dilabi permittas; ſed ſicut meliùs potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias; nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis, quàm ſentis, te totaliter negligas.

2. 2. Multi enim ſunt, qui cùm non benè eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt aut deſides. Hier. 10. Rom. 9. *Non enim* ſemper *eſt in poteſtate hominis via ejus*, ſed Dei eſt dare, & conſolari quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit, & non ampliùs. Quidam incauti, propter devotionis gratiam ſeipſos deſtruxerunt, quia plus agere voluerunt, quàm potuerunt, non penſantes ſuæ parvitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes, quàm rationis judicium. Et quia majora præſumpſerunt, quàm Deo placitum fuit, idcircò gratiam citò perdiderunt. Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in cœlum poſuerunt nidum Eſaiæ 14. ſibi; ut humiliati & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc novi ſunt, & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt & elidi.

3. 3. Quod ſi ſuum ſentire magis ſequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi à proprio conceptu valuerint. Raro ſibiipſis ſapientes, ab aliis Prov. 15. & 16. regi humiliter patiuntur. Melius eſt, ſapere modicum cum humilitate, & parva intelligentia; quàm magnificentiarum theſauri, cum vana complacentia. Melius eſt tibi minus habere quàm multum, unde poſſes ſuperbire. Non ſatis diſcretè agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliviſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam ſatis virtuosè ſapit, qui tempore

Digitized by Google

re adverſitatis, & cujuſque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit & minùs fidenter de me quàm oportet, recogitat ac ſentit.

4. 4. Qui tempore pacis nimis
1. Theſſ. 5 ſecurus eſſe voluerit, ſæpe tempore belli nimis dejectus & formidoloſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, nec non ſpiritum tuum bene moderari & regere, non incideres tam citò in periculum & offenſam.
Job. 17. Conſilium bonum eſt, ut fervoris ſpiritu concepto; mediteris quid futurum ſit abſcedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem poſſe reverti, quàm ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. 5. Utilior eſt ſæpè talis probatio, quàm ſi ſemper proſpera, pro tua haberes voluntate. Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones aut conſolationes habeat; vel ſi peritus ſit in ſcripturis, aut in altiori ponatur gradu; ſed ſi verâ fuerit humilitate fundatus, & divinâ charitate repletus, ſi Dei honorem purè & integrè ſemper quærat; ſi ſeipſum nihil reputet, & in veri- Pſalm. 83. tate deſpiciat, atque ab aliis etiam deſpici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

CAPUT VIII.

De vili æſtimatione ſuiipſius in oculis Dei.

1. L*Oquar ad Dominum* 1.
meum, cùm ſim pulvis Gen. 18.
& cinis? Si me ampliùs reputavero, ecce tu ſtas contra me; & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere. Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque (ſicut ſum) pulverizavero, erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternùm. Ibi oſtendis me mihi, quid ſum, quid fui, & de quo veni:

Digitized by Google

veni: quia nihil ſum, & neſcivi. Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si autem ſubitò me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & novo repleor gaudio. Et mirum valdè, quod ſic repentè ſublevor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror.

2. 2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis ſubveniens neceſſitatibus, à gravibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (ut verè dicam) eripiens

Ioan. 12. malis. Me ſiquidem malè amando, me perdidi: & te ſolum quærendo, & purè amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi. Quia tu, ô dulciſſime, facis mecum ſupra meritum omne, & ſupra id, quàm audeo ſperare vel rogare.

3. 3. Benedictus ſis Deus meus,

Matth. 5. quia licet ego omnibus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas nunquam ceſſat benefacere etiam ingratis, & longè à te averſis. Converte nos ad te, ut ſimus grati, humiles, & devoti; quia ſalus noſtra tu es, virtus, & fortitudo noſtra.

CAPUT IX.

Quod omnia ad Deum, *ſicut ad finem ultimum, ſint referenda.*

1. FIli, ego debeo eſſe finis 1.
tuus ſupremus & ultimatus, ſi verè deſideras eſſe beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſæpius ad ſeipſum & ad creaturas, malè incurvatus. Nam ſi teipſum in *Eccl. 1.*
aliquo quæris, ſtatim in te deficis & areſcis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego ſum, qui omnia dedi. Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia; & ideò ad me tanquam ad ſuam originem, cuncta ſunt reducenda..

2. Ex me puſillus & magnus, 2.
pauper & dives, tanquàm ex *Ioan. 4. 1. Cor. 1.*
fonte vivo, aquam vivam hauriunt: & qui mihi ſponte & libere deſerviunt, gratiam pro

Digitized by Google

gratia accipient. Qui autem
extra me voluerit gloriari, vel
in aliquo privato bono dele-
ctari, non ſtabilietur in vero
gaudio, neque in corde ſuo di-
latabitur, ſed multipliciter im-
pedietur & anguſtiabitur. Ni-
hil ergo tibi de bono adſcribe-
re debes, nec alicui homini vir-
tutem attribuas, ſed totum da
Deo, ſine quo nihil habet ho-
1.Cor.4. mo. Ego totum dedi, ego to-
tum rehabere volo, & cum
magna diſtrictione, gratiarum
actiones requiro.
3. 3. Hæc eſt veritas, quâ fuga-
tur gloriæ vanitas. Et ſi intra-
verit cœleſtis gratia, & vera
charitas, non erit aliqua invi-
dia, nec contractio cordis, ne-
que privatus amor occupabit:
Vincit enim omnia divina
charitas, & dilatat omnes ani-
Matth.19. & Luca 18. mæ vires. Si rectè ſapis, in me
ſolo gaudebis, in me ſolo ſpe-
rabis, quia nemo bonus, niſi
ſolus Deus, qui eſt ſuper om-
nia laudandus, & in omnibus
benedicendus.

CAPUT X.

Quod ſpreto mundo, dulce eſt ſervire Deo.

1. NUnc iterum loquar Do- 1.
mine, & non ſilebo; di-
cam in auribus Dei mei, Do-
mini mei, & Regis mei, qui eſt
in excelſo. *O quàm magna* Pſalm. 30.
multitudo dulcedinis tuæ Do-
mine, quàm abſcondiſti ti-
mentibus te? Sed quid es a-
mantibus? quid toto corde tibi
ſervientibus? Verè ineffabilis
dulcedo contemplationis tuæ,
quam largiris amantibus te. In Geneſ. 1. Pſal 118.
hoc maximè oſtendiſti mihi & Matth. 15.
dulcedinem charitatis tuæ,
quia cùm non eſſem, feciſti
me; & cum errarem longe à te,
reduxiſti me, ut ſervirem tibi,
& præcepiſti, ut diligam te.
2. O fons amoris perpetui, 2.
quid dicam de te? Quomodo
potero tui obliviſci, qui mei
dignatus es recordari, etiam
poſtquam contabui & perii?
Feciſti ultra omnem ſpem, mi-
ſericordiam cum ſervo tuo; &
ultra omne meritum, gratiam
&

Digitized by Google

Pſal. 115. & amicitiam exhibuiſti. *Quid retribuam* tibi pro gratia iſta?
Judith.16. Non enim omnibus datum eſt, ut omnibus abdicatis, ſæculo renuncient, & monaſticam vitam aſſumant. Nunquid magnum eſt, ut tibi ſerviam, cui omnis creatura ſervire tenetur? Non magnum mihi videri debet ſervire tibi: ſed hoc potiùs magnum mihi & mirandum apparet, quòd tam pauperem & indignum dignaris in ſervum recipere, & dilectis ſervis tuis adunare.

3. 3. Ecce omnia tua ſunt, quæ
I.Cor.4. habeo, & unde tibi ſervio. Veruntamen vice verſa, tu magis mihi ſervis, quam ego tibi. Ecce, cælum & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſtò ſunt, & faciunt quoti-
Pſalm. 90. diè quæcunque mandaſti. Et
& Hebr.1. hoc parum eſt, quin etiam Angelos in miniſterium hominis ordinaſti. Tranſcendit autem hæc omnia, quòd tu ipſe homini ſervire dignatus es, & teipſum daturum ei promiſiſti.

4. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? 4.
Utinam poſſem tibi ſervire cunctis diebus vitæ meæ. Utinam vel uno die dignum ſervitium exhibere ſufficerem. Verè tu es dignus omni ſervitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper ſervus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſervire, nec unquam in laudibus tuis debeo faſtidire. Sic volo, ſic deſidero; & quicquid mihi deeſt, tu di-
gneris ſupplere. Magnus ho- Matth.19.
nor, magna gloria tibi ſervire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubjecerint tuæ ſanctiſſimæ ſervitu-
ti. Invenient ſuaviſſimam Spi- Matth.7.
ritus ſancti conſolationem, qui pro amore tuo, omnem carnalem abjecerint. Conſequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur vitam, & omnem mundanam neglexerint curam.

5. 5. O grata & jucunda Dei
Matth. 11. & 1. Ioan. 3. ſervitus, qua homo veraciter efficitur liber & ſanctus & ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem. O amplectendum & ſemper optandum ſervitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur ſine fine manſurum.

CAPUT XI.

Quod deſideria cordis examinanda ſint, & moderanda.

1. 1. FIli, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum
Pſal. 107. Matth. 6. bene didiciſti. Quæ ſunt hæc Domine? Ut deſiderium tuum ponas totaliter ſecundùm beneplacitum meum, & tuiipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus æmulator. Deſideria te ſæpè accendunt, & vehementer impellunt; ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis moveris. Si ego ſum in cauſa, bene contentus eris, quomodocumque ordinavero: ſi autem Phil. 2. de proprio quæſitu aliquid latet, ecce hoc eſt, quod te impedit & gravat.

2. 2. Cave ergo, ne nimium innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non conſulto; ne fortè poſtea pœniteat, aut diſpliceat, quod primò placuit, & quaſi pro meliore zelaſti. Non enim omnis affectio, quę videtur bona, ſtatim eſt ſequenda. Sed neq; omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione uti etiam in bonis ſtudiis & deſideriis; ne per importunitatem, mentis diſtractionem incurras; ne aliis per indiſciplinationem ſcandalum generes, vel etiam per reſiſtentiam aliorum, ſubitò turberis & corruas.

3. Interdum verò oportet 3.
violentia uti, & viriliter appetitui ſenſitivo contraire, nec advertere quid velit caro, & quid non velit, ſed hoc magis Matt. 11. Rom. 8. & 2. Cor. 4. 2. Cor. 10.

ſata-

ſatagere, ut ſubjecta ſit etiam
1. Cor. 9. nolens ſpiritui; Et tamdiu caſtigari debet, & cogi ſervituti ſubeſſe; donec parata ſit ad omnia, paucisque contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens muſſitare.

CAPUT XII.

De informatione patientiæ, & luctamine adverſus concupiſcentias.

1. 1. DOmine Deus, ut video,
Hebr. 10. Iob. 7. patientia eſt mihi valdè neceſſaria; multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercunque ordinavero de pace mea; non poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea. Ita eſt fili, ſed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſentiat, ſed tunc etiam æſtima te
Iacob. 1. 2. pacem inveniſſe, cùm fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus.

2. 2. Si dixeris, te non poſſe multa pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem purgatorii? De duobus malis, minus eſt ſemper eligendum. Ut ergo æterna futura ſupplicia poſſis evadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines ſæculi hujus, nihil vel parum patiantur? Nec hoc invenies, etiamſi delicatiſſimos quæſieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur voluntates; ideoque parum ponderant ſuas tribulationes. Eſto, ita ſit, ut habeant quicquid voluerint; ſed quamdiu putas durabit?

3. Ecce, *quemadmodum fumus deficient* abundantes in 3. Pſalm. 67.
ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cùm adhuc vivunt, non ſine amaritudine, & tædio, ac timore, in eis quieſcunt. Ex eadem namq; re, unde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Juſtè illis fit; ut quia inordinatè delectationes quærunt & ſequuntur, non ſine confuſione & amaritudine eas expleant.

4. 4. O quàm breves, quàm falſæ, quàm inordinatæ, & turpes omnes ſunt? Veruntamen præ ebrietate & cæcitate non intelligunt, ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. *Tu ergo fili, poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua avertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.*

Eccli. 18. Pſalm. 36.

5. 5. Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantiùs à me conſolari, ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abſciſſione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, & copioſa tibi reddetur conſolatio. Et quantò te plus ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris, tantò in me ſuaviores & potentiores conſolationes invenies. Sed primò non ſine quadam triſtitia & labore certaminis, ad has pertinges. Obſiſtet inolita conſuetudo, ſed meliori conſuetudine devincetur. Remurmurabit caro; ſed fervore ſpiritus frenabitur. Inſtigabit & exacerbabit ſerpens antiquus; ſed oratione fugabitur; inſuper & labore utili, aditus ei magnus obſtruetur.

CAPUT XIII.

De obedientia humilis ſubditi ad exemplum IESV Chriſti.

1. FIli, qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe 1.
Matth. 16.
ſubtrahit à gratia. Et qui quærit habere privata, amittit communia. Qui non libenter & ſponte ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt, quòd caro ſua necdum perfectè ſibi obedit, ſed ſæpè recalcitrat & remurmurat. Diſce ergo celeriter ſuperiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubjugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit devaſtatus. Non eſt moleſtior & pejor animæ hoſtis, quàm tu ipſe tibi, non bene concordans ſpiritui. Oportet omninò verum te aſſumere

Digitized by Google

ſumere tuiipſius contemptum, ſi vis prævalere adverſus carnem & ſanguinem.

2. 2. Quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideò plenè te reſignare aliorum voluntati trepidas. Si quid magnum, ſi tu, qui pulvis es & nihil, propter Deum te homini ſubdis, quando ego omnipotens & altiſſimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter ſubjeci? factus ſum omnium humillimus & infimus, ut tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres. Diſce obtemperare pulvis: Diſce te humiliare terra & limus, & ſub omnium pedibus incurvare: Diſce voluntates tuas frangere, & ad omnem ſubjectionem te dare.

Luca 2. & Joan. 12.

3. 3. Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere; ſed ita ſubjectum & parvulum te exhibe, ut omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid ſordidè peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti & infernum multoties meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo; ut cognoſceres dilectionem meam & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres; & ut ad veram ſubjectionem & humilitatem, te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAPUT XIV.

De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.

1. INtonas ſuper me judicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valde. Sto attonitus, & conſidero quia cæli non ſunt mundi in conſpectu tuo. Si *in Angelis* reperiſti *pravitatem*, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt ſtellæ de cælo, & ego pulvis quid præſumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima; & qui comedebant panem Ange- 1.

Job 15. Job. 4. Apoc. 8. Pſalm. 77.

Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2. 2. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam Domine ſubtrahas. Nulla prodeſt ſapientia, ſi gubernare deſiſtas. Nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas.

3. 3. Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas. Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia. Nam relicti, mergimur & perimus; viſitati verò erigimur & vivimus. Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed à te accendimur. O quàm humiliter & abjecte mihi de me ipſo ſentiendum eſt; quàm nihili pendendum, ſi quid boni videat habere. O quàm profundè ſubmittere me debeo, ſub abyſſalibus judiciis tuis Domine, ubi nihil aliud me eſſe invenio, quàm nihil & nihil. O pondus immenſum; ô pelagus intransnatabile; ubi nihil de me reperio, quàm in toto nihil. Ubi eſt ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta? Abſorpta eſt omnis gloriatio vana, in profunditate judiciorum tuorum ſuper me.

4. Quid eſt omnis caro in 4.
conſpectu tuo? *Nunquid gloriabitur lutum contra formantem ſe?* Eccli. 33. & Iſaiæ 29.
Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cujus cor in veritate ſubjectum eſt Deo? Non eum totus mundus erget, quem veritas ſibi ſubjecit; nec omnium laudantium ore movebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmavit. Nam & ipſi qui loquuntur, ecce omnes nihil, deficient enim cum ſonitu verborum: *Veritas autẽ Domini manet in æternum.* Pſal. 116.

CAPUT XV.

Qualiter ſtandũ ſit ac dicendũ, in omni re deſiderabili.

1. Fili, ſic dicas in omni re: 1.
Domine, ſi tibi placitum Jacob. 3.
fuerit, fiat hoc ita. Domine, ſi fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, ſi mihi videris expedire, & utile eſſe

proba-

probaveris, tunc dona mihi hoc uti ad honorem tuum: Sed ſi mihi nocivum fore cognoveris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium. Non enim omne deſiderium eſt à Spiritu ſancto, etiamſi homini videatur rectum & bonum. Difficilè eſt pro vero judicare, utrum ſpiritus bonus, an alienus te impellat ad deſiderandum hoc vel illud, an etiam ex proprio movearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui primò bono ſpiritu videbantur inducti.

2. 2. Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt & petendum, quicquid deſiderabile menti occurrit, maximeque cum propria reſignatione, mihi totum committendum eſt, atque dicendum: Domine, tu ſcis qualiter melius eſt, fac hoc vel illud ſicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & major honor tuus fuerit. Pone me ubi vis, & libere age mecum in omnibus. In manu tua ſim, gyra & reverſa me per circuitum. En ſervus tuus ego paratus ad omnia: quoniam non deſidero mihi vivere, ſed tibi; utinam dignè & perfectè.

Oratio, pro beneplacito Dei perficiendo.

3. Concede mihi benigniſſi- 3.
me Jeſu gratiam tuam, Sap. 9.
ut mecum ſit, & mecum laboret, mecumque uſque in finem perſeveret. Da mihi, hoc ſemper deſiderare & velle, quod tibi magis acceptum eſt, & charius placet. Tua voluntas, mea ſit; & mea voluntas, tuam ſemper ſequatur, & optimè ei concordet. Sit mihi unum velle & nolle tecum; nec aliud poſſe velle aut nolle, niſi quod tu vis & nolis.

4. Da mihi omnibus mori, 4.
quæ in mundo ſunt; & propter te amare contemni, & neſciri in hoc ſæculo. Da mihi ſuper omnia deſiderata in te requieſcere, & cor meum in te pacifi-

Pſalm. 4. care. Tu vera pax cordis, tu ſola requies; extra te, dura ſunt omnia & inquieta. In hac pace in idipſum, hoc eſt, in te uno ſummo æterno bono, *dormiam & requieſcam*. Amen.

CAPUT XVI.

Quod verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.

1\. Matth. 16. 1. QUicquid deſiderare poſſum, vel cogitare ad ſolatium meum non hîc exſpecto, ſed in poſterum. Quòd ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus deliciis frui poſſem, certum eſt quod diu Pſalm. 76. durare non poſſent. Unde non poteris anima mea plenè conſolari, nec perfectè recreari, niſi in Deo conſolatore pauperum, ac ſuſceptore humilium. Exſpecta modicum anima mea, exſpecta divinum promiſſum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo. Si nimis inordinatè iſta appetis præſentia, perdes æterna & cœleſtia. Sint temporalia in uſu, æterna in deſiderio. Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2\. Etiam ſi omnia creata bona haberes, non poſſes eſſe felix & beata; ſed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit: non Sap. 2. qualis videtur & laudatur à ſtultis mundi amatoribus, ſed qualem exſpectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales ac mundi cordes, quorum *converſatio eſt in cælis*. Vanum eſt & breve, Phil. 3. omne humanum ſolatium: Beatum & verum ſolatium, quod intus à veritate percipitur. Devotus homo, ubique ſecum fert conſolatorem ſuum Jeſum; & dicit ad eum: Adeſto mihi Domine Jeſu, in omni loco & tempore. Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio. Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & juſta probatio, pro ſummo ſolatio. *Non enim in perpetuum* Pſal. 10. *iraſ-*

Digitized by Google

iraſceris, neque in æternum comminaberis.

CAPUT XVII.

Quod omnis ſollicitudo in Deo ponenda ſit.

1. 1. Fili, ſine me tecum agere quod volo, ego ſcio quid expedit tibi. Tu cogitas, ut homo; tu ſentis in multis, ſicut humanus ſuadet affectus. Domine, verum eſt quod dicis;
Matth. 6. & Joan. 6 Major eſt ſollicitudo tua pro me, quàm omnis cura, quam ego gerere poſſum pro me. Nimis enim caſualiter ſtat, qui non projicit omnem ſollicitudinem ſuam in te. Domine, dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me, quicquid tibi placuerit. Non enim poteſt eſſe niſi bonum, quicquid de me feceris.

2. 2. Si me vis eſſe in tenebris,
Job. 2. ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterum benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis benedictus: & ſi me vis tribulari, ſis æquè ſemper benedictus. Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare. Ita promptus eſſe debes ad patiendum, ſicut ad gaudendum. Ita libenter debes eſſe inops & pauper, ſicut plenus & dives.

3. Domine, libenter patiar 3.
pro te, quicquid volueris venire ſuper me. Indifferenter volo de manu tua, bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triſte ſuſcipere, & pro omnibus mihi contingentibus gratias agere. Cuſtodi me ab omni *Pſalm. 22.*
peccato, & non timebo mortem nec infernum: Dummodo in æternum me non projicias, nec deleas de libro vitæ; non mihi nocebit, quicquid venerit tribulationis ſuper me.

CAPUT XVIII.

Quod temporales miſeriæ exemplo Chriſti æquanimiter ſint ferendæ.

1. Fili, ego deſcendi de cælo 1.
pro tua ſalute; ſuſcepi tu- *Joan. 3.*
as miſerias, non neceſſitate, *Iſa. 5. Luca 2.*
ſed charitate trahente, ut patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter fer-

res. Nam ab hora ortus mei, uſque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium, magnum habui: multas quærimonias de me frequenter audivi; confuſiones & opprobria benignè ſuſtinui; pro beneficiis ingratitudinẽ recepi; pro miraculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones.

2.

Joan. 5. 2. Domine, quia tu patiens fuiſti in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui; dignum eſt, ut ego miſellus peccator, ſecundùm voluntatem tuam patienter me ſuſtineam, & donec ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ, pro ſalute mea portem. Nam etſi onerosa ſentitur præſens vita, facta eſt tamen jam per gratiam tuam valdè meritoria; atque exemplo tuo, & ſanctorum tuorum veſtigiis, infirmis tolerabilior & clarior: Sed & multo magis conſolatoria, quàm olim in lege vetere fuerat, quum porta cæli clauſa perſiſteret; & obſcurior etiam via ad cælum videbatur, quando tam pauci regnum cælorum quærere curabant. Sed neque *Matth. 7.* qui tunc juſti erant & ſalvandi, ante paſſionem tuam, & ſacræ mortis debitum, cœleſte regnum poterant introire.

3. O quantas tibi gratias teneor referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum oſtendere? Nam vita tua, via noſtra; & per ſanctam patientiam ambulamus ad te; qui es corona noſtra. Niſi tu nos præceſſiſſes & docuiſſes, quis ſequi curaret? Heu quanti longè retroq; manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent. Ecce, adhuc te- *Joan 12.* peſcimus auditis tot ſignis tuis & doctrinis: quid fieret, ſi tantum lumen, ad ſequendum te, non haberemus?

3.

CAPUT XIX.

De tolerantia injuriarum, & quis verus patiens probetur.

1. Quid eſt, quod loqueris fili? 1.

filiꝰ Ceſſa conqueri, conſiderata mea & aliorum ſanctorum
Hebr. 12. paſſione. *Nondum uſque ad*
Hebr. 12. *ſanguinem reſtitiſti.* Parum eſt quod tu pateris, in comparatione eorum, qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima. Et ſi tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Sive tamen parva, ſive magna ſint, ſtude cuncta patienter ferre.

2. 2. Quanto meliùs ad patiendum te diſponis, tanto ſapientiùs agis, & amplius promereris, feres quoque levius, animo & uſu ad hoc non ſegniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec hujuſcemodi mihi patienda ſunt; grave enim intulit damnum, & improperat mihi, quæ nunquam cogitaveram, ſed ab alio libenter patiar, & ſicut patienda videro. Inſipiens eſt talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas & offenſas ſibi illatas perpendit.

3. Non eſt verus patiens, qui 3.
pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit. Verus autem patiens, non attendit à quo homine, utrum à Prælato ſuo, an ab aliquo æquali, aut inferiori; utrum à bono & ſancto viro, vel à perverſo & indigno exerceatur; Sed indifferenter ab omni creatura, quantumcunque & quotieſcunque ei aliquid adverſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accepit, & ingens lucrum reputat; quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire.

4. Eſto itaque expeditus ad 4.
pugnam, ſi vis habere victoriam. Sine certamine, non potes pervenire ad patientiæ coronam.

nam. Si pati non vis, recuſas
2 Tim 2. coronari: Si autem coronari
deſideras, certa viriliter, ſuſtine
patienter. Sine labore, non tenditur ad requiem; nec ſine pugna, pervenitur ad victoriam. Fiat Domine mihi poſſibile per gratiam, quod mihi impoſſibile videtur per naturam. Tu ſcis, quòd modicum poſſum pati, & quòd citò dejicior, levi exurgente adverſitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis, pro nomine tuo amabilis & optabilis; nam pati, & vexari pro te, valde ſalubre eſt animæ meæ.

CAPUT XX.

De confeſſione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miſeriis.

1\. 1. *Confitebor adverſum*
Pſalm. 31. *me injuſtitiam meam*;
confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sæpè parva res eſt, quæ me dejicit & contriſtat. Propono me fortiter acturum, ſed quum modica tentatio venerit, magna mihi anguſtia fit. Valdè vilis quandoque res eſt, unde gravis tentatio provenit: Et dum puto me aliquantulum tutum, cùm non ſentio, invenio me nonnunquam penè devictum ex levi flatu.

2. *Vide ergo Domine humi-* 2.
litatem meam, & fragilitatem Pſalm. 24.
tibi undique notam. *Miſerere* Pſalm. 68
& eripe me de luto, ut non infigar, non permaneam dejectus uſquequaque. Hoc eſt, quod me frequenter reverberat, & coram te confundit; quòd tam labilis ſum, & infirmus, ad reſiſtendum paſſionibus: Et ſi non omninò ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta & gravis eſt earum inſectatio, & tædet valde ſic quotidiè vivere in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea, quia multo faciliùs irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ, quàm diſcedunt.

3. Utinam fortiſſime Deus 3.
Iſraël, zelator animarum fidelium, reſpicias ſervi tui laborem & dolorem, aſſiſtaſque illi in omnibus, ad quæcunq; perrexerit.

Digitized by Google

rexerit. Robora me cœleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caro ſpiritui needum plenè ſubjecta, prævaleat dominari, adverſus quam certare oportebit, quamdiu ſpiratur in hac vita miſerrima. Heu qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes & miſeriæ; ubi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia. Nam una tribulatione ſeu tentatione recedente, alia accedit; ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſuperveniunt, & inſperatè.

4. 4. Et quomodo poteſt amari vita, tantas habens amaritudines, tot ſubjecta calamitatibus & miſeriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax ſit & vanus, nec tamen facilè relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ; ſed pœnæ ac miſeriæ juſtè ſequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

1. Joan. 2.

5. Sed vincit, prôh dolor, delectatio prava mentem mundo deditam, & eſſe ſub ſentibus delicias reputat, quia Dei ſuavitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec guſtavit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo vivere ſub ſancta diſciplina ſtudent, iſti divinam dulcedinem, veris abrenunciatoribus promiſſam, non ignorant, & quàm graviter mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident. 5.

Job. 30.

CAPUT XXI.

Quod in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.

1. SUper omnia & in omnibus, requieſces anima mea in Domino ſemper, quia ipſe ſanctorum æterna requies. Da mihi, dulciſſime & amantiſſime Jeſu, in te ſuper omnem crea- 1.

Rom. 8.

turam requieſcere, ſuper omnem ſalutem & pulchritudinem, ſuper omnem gloriam & honorem, ſuper omnem potentiam & dignitatem, ſuper omnem ſcientiam & ſubtilitatem, ſuper omnes divitias & artes, ſuper omnem lætitiam & exultationem, ſuper omnem famam & laudem, ſuper omnem ſuavitatem & conſolationem, ſuper omnem ſpem & promiſſionem, ſuper omne meritum & deſiderium, ſuper omnia dona & munera, quæ potes dare & infundere; ſuper omne gaudium & jubilationem, quàm poteſt mens capere & ſentire: Denique ſuper Angelos & Archangelos, & ſuper omnem exercitum cæli; ſuper omnia viſibilia & inviſibilia; & ſuper omne, quod tu Deus meus non es.

2. 2. Quia tu Domine Deus meus ſuper omnia optimus es; tu ſolus altiſſimus, tu ſolus potentiſſimus: tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſſimus; tu ſolus ſuaviſſimus, & ſolatioſiſſimus: tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus; tu ſolus nobiliſſimus & glorioſiſſimus ſuper omnia; in quo cuncta bona ſimul & perfectè ſunt, & ſemper fuerunt & erunt: atque ideò minus eſt inſufficiens, quicquid præter teipſum mihi donas, aut de teipſo revelas, vel promittis, te non viſo, nec plenè adepto: Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona omnemque creaturam tranſcendat.

3. O mi dilectiſſime Sponſe 3.
Jeſu Chriſte, amator puriſſime, Pſalm. 53.
dominator univerſæ creaturæ; quis mihi det pennas veræ libertatis, ad volandum & pauſandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quàm ſuavis es Domine Deus meus? Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo, non ſentiam me, ſed te ſolum ſupra omnem

ſenſum

Digitized by Google

ſenſum & modum, in modo non omnibus noto. Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala in hac valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpius conturbant, contriſtant, & obnubilant; ſæpius impediunt & diſtrahunt, alliciunt, & implicant, ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus, præſto ſemper beatis ſpiritibus.

Joan. 13.

4. 4. Moveat te ſuſpirium meum, & deſolatio multiplex in terra. O Jeſu, ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ; apud te eſt os meum ſine voce, & ſilentium meum loquitur tibi. Uſquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat. Mittat manum ſuam, & miſerum eripiat de omni anguſtia. Veni, veni; quia ſine te nulla erit læta dies aut hora: quia tu lætitia mea, & ſine te vacua eſt menſa mea. Miſer ſum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus, donec luce præſentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonſtres.

5. 5. Quærant alii pro te aliud, quodcunque libuerit; mihi aliud interim nil placet nec placebit, niſi tu Deus meus, ſpes mea, ſalus æterna. Non reticebo, nec deprecari ceſſabo, donec gratia tua revertatur, mihique tu intus loquaris: Ecce adſum: Ecce ego ad te, quia invocaſti me. Lacrymæ tuæ, & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis inclinaverunt me, & adduxerunt ad te. Et dixit: Domine, vocavi te, & deſideravi frui te, paratus omnia reſpuere propter te. Tu enim prior excitaſti me, ut quærerem te. Sis ergo benedictus Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſervo tuo, ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ.

6. 6. Quid habet ultrà dicere

ſervus tuus coram te, niſi ut humiliet ſe valde ante te, memor ſemper propriæ iniquita-
Pſalm. 85. tis & vilitatis? Non enim eſt ſimilis tui in cunctis mirabilibus cæli & terræ. Sunt opera tua bona valde, judicia vera, & providentia tua reguntur univerſa. Laus ergo tibi & gloria, ô Patris ſapientia; te laudet, & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata ſimul.

CAPUT XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1. 1. APeri Domine cor meum
Pſal 118. in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reverentia ac diligenti conſideratione, beneficia tua, tam in generali quam in ſpeciali memorari; ut dignè tibi ex hinc valeam gratias referre. Verùm ſcio & confiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarum laudes perſolvere. Minor ego ſum omnibus bonis mihi præſtitis; & cùm tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine ſpiritus meus.

2. Omnia, quæ in anima ha- 2.
bemus & corpore, & quæcunq; exteriùs vel interiùs, naturaliter vel ſupernaturaliter poſſidemus; tua ſunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Etſi alius plura, alius pauciora accepit; omnia tamen tua ſunt; & ſine te, nec minimum poteſt haberi. Ille, qui majora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, neque ſuper alios extolli, nec minori inſultare; quia ille major & melior, qui ſibi minus adſcribit, & in regratiando humilior eſt, atque devotior. Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe judicat, aptior eſt ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora acce- 3.
pit, contriſtari non debet, nec indignanter ferre, neq; ditiori invidere; ſed te potiùs attende-

re,

Digitized by Google

re, & tuam bonitatem maximè laudare, quòd tam affluenter, tam gratis & libenter, ſine perſonarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu ſcis, quid unicuiq; donari expediat; & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum, ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4\. 4. Unde Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere; unde exteriùs, & ſecundùm homines, laus & gloria apparet: ita ut conſiderata quis paupertate & vilitate perſonæ ſuæ, non modò nullam gravitatem, aut triſtitiam, vel dejectionem inde concipiat, ſed potiùs conſolationem & hilaritatem magnam: quia tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo deſpectos, tibi elegiſti in familiares & domeſticos. Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui, quos Principes ſuper omnem terram conſtituiſti. Fuerunt tamen ſine querela converſati in mundo, tam humiles & ſimplices, ſine omni malitia & dolo, ut etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo: & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur affectu magno

1. Cor 1. *Pſalm. 44.* *1. Theſ. 2.* *Act. 5.*

5\. 5. Nihil ergo amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ; de qua tantum contentari debet & conſolari, ut ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus; & ita pacificus & contentus in noviſſimo, ſicut in loco primo; atque ita libenter deſpicabilis & abjectus, nullius quoque nominis & famæ, ſicut cæteris honorabilior & major in mundo. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet, & plus eum conſolari, magiſque placere, quàm omnia beneficia ſibi data vel danda.

Digitized by Google

CAPUT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

1. 1. FIli, nunc docebo te viam
Matt. 26. & Joan. 5. 6. pacis, & veræ libertatis.
Fac Domine quod dicis, quia
hoc mihi gratum eſt audire.
Stude fili, alterius potiùs facere
1. Cor. 10. voluntatem, quam tuam. Elige
ſemper minus, quàm plus habere.
Luca 14. Quære ſemper inferiorem locum, & omnibus ſubeſſe.
Opta ſemper & ora, ut voluntas Dei integrè in te fiat.
Matt. 6. Ecce talis homo, ingreditur fines pacis & quietis.

2. 2. Domine, ſermo tuus iſte
Matt. 5. brevis, multum in ſe continet
perfectionis. Parvus eſt dictu, ſed plenus ſenſu, & uber in fructu. Nam ſi poſſet à me fideliter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri: Nam quoties me impacatum ſentio, & gravatum, ab hac doctrina me receſſiſſe invenio. Sed tu, qui omnia potes, & animæ profectum ſemper diligis, adauge majorem gratiam, ut poſſim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem.

Oratio, contra cogitationes malas.

3. DOmine Deus meus, ne 3.
longeris à me: Deus Pſalm 70.
meus in auxilium meum reſpice, quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes, & timores magni, affligentes animam meam. Quomodo pertranſibo illæſus? Quomodo perfringam eas? Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo: Aperiam januam carceris, & arcana ſecretorum
revelabo tibi. Fac Domine, ut Iſaie 45.
loqueris, & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes. Hæc ſpes, & unica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, te ex intimo invocare, & patienter conſolationem tuam expectare.

Oratio, pro illuminatione mentis.

4. CLarifica me, bone Jeſu, 4.
claritate interni luminis; & educ de habitaculo cordis mei,

mei, tenebras univerſas. Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, concupiſcentias dico illecebroſas, ut fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt, in conſcientia

Matth 8. pura. Impera ventis & tempeſtatibus; dic mari, quieſce, & Aquiloni, ne flaveris, & erit tranquillitas magna.

5\. 5. *Emitte lucem tuam & veritatem*, ut luceant ſuper terram; quia terra ſum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam deſuper; perfunde cor meum rore cœleſti; miniſtra devotionis aquas, ad irrigandum faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum. Eleva mentem preſſam mole peccatorum, & ad cœleſtia totum deſiderium meum ſuſpende; ut guſtata ſuavitate ſupernę felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

Pſalm. 42.

6\. 6. Rape me, & eripe ab omni creaturarum indurabili conſolatione, quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare & conſolari. Junge me tibi inſeparabili dilectionis vinculo, quoniam tu ſolus ſufficis amanti, & abſque te frivola ſunt univerſa.

CAPUT XXIV.

De evitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita.

1\. FIli, noli eſſe curioſus, nec vacuas gerere ſollicitudines. Quid hoc vel illud ad te? tu me ſequere. Quid enim ad te, utrum ille ſit talis vel talis; aut iſte ſic & ſic agit, vel loquitur? Tu non indiges reſpondere pro aliis, ſed pro teipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce, ego omnes cognoſco, & cuncta, quæ ſub ſole fiunt, video; & ſcio, qualiter cum unoquoque ſit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio. Mihi igitur omnia committenda ſunt; tu verò ſerva te in bona pace, & dimitte agitantem agitare 1.

Eccl. 3. & 1 Tim. 5. Joan. 21. Gal. 6.

quantum voluerit. Veniet ſuper eum, quicquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non poteſt.

2. 2. Non ſit tibi curæ de magni nominis umbra, non de multorum familiaritate, nec de privata hominum dilectione. Iſta enim generant diſtractiones, & magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita revelarem, ſi adventum meum diligenter obſervares, & oſtium cordis mihi aperies. Eſto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAPUT XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus conſiſtit.

1. 1. Fili, ego loquutus ſum: *Pacē relinquo vobis, pacem meam do*
Ioan.14. *vobis; non quomodo mundus dat, ego do vobis.* Pacem omnes deſiderant, ſed quæ ad veram pacem pertinent, non omnes curant Pax mea cum humilibus, & manſuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam ſequutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur faciam? In omni re attende tibi, quid facias, & quid dicas, & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi ſoli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras: Sed & de aliorum dictis vel factis, nil temerè judices; nec cum rebus, tibi non commiſſis, te implices; & poterit fieri, ut parum vel rarò turberis.

2. Nunquam autem ſentire 2.
aliquam turbationem, nec aliquam pati cordis vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis, ſed ſtatus æternæ quietis. Non ergo æſtimes te veram pácem inveniſſe, ſi nullam ſenſeris gravitatem; nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris adverſarium; nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiant ſecundùm tuum affectum: Neque tunc aliquid magni te reputes, aut ſpecialiter dilectum æſtimes, ſi in magna fueris devotione atque dulcedine;

dine; quia in iſtis, non cognoſcitur verus amator virtutis; nec in iſtis conſiſtit profectus & perfectio hominis.

3. 3. In quo ergo Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ; non quærendo, quæ tua ſunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate; ita ut una æquali facie, in gratiarum actione permaneas inter proſpera & contraria, omnia æqua lance penſando. Si fueris tam fortis & longanimus in ſpe, ut ſubtracta interiori conſolatione, etiam ad ampliora ſuſtinenda cor tuum præparaveris, nec te juſtificaveris, quaſi hæc tantaque pati non deberes: ſed me in omnibus diſpoſitionibus juſtificaveris, & ſanctum laudaveris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & ſpes indubitata erit, quòd rurſus in jubilo faciem meam ſis viſurus. Quòd ſi ad plenum tui ipſius contemptum perveneris, ſcito quòd tunc abundantia pacis perfrueris, ſecundum poſſibilitatem tui incolatus.

CAPUT XXVI.

De eminentia liberæ mentis, quam ſupplex oratio magis meretur, quàm lectio.

1. DOmine, hoc opus eſt perfecti viri, nunquam ab intentione cœleſtium animum relaxare, & inter multas curas, quaſi ſine cura tranſire, non more torpentis, ſed prærogativa quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo. 1.

2. Obſecro te piiſſime Deus meus, præſerva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer, à multis neceſſitatibus corporis, ne voluptate capiar, ab univerſis animæ obſtaculis, ne moleſtiis fractus, dejiciar: non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana, ſed ab his miſeriis, quæ animam ſervi tui communi maledicto mortalitatis pœnaliter gravant & retardant, ne in libertatem ſpiritus, quoties libuerit valeat introire. 2. *Gen. 3. Rom. 7.*

3. O

3. 3. O Deus meus, dulcedo in-
effabilis, verte mihi in amari-
tudinem, omnem conſolatio-
nem carnalem; ab æternorum
amore me abſtrahentem, & ad
ſe, intuitu cujuſdam boni dele-
ctabilis præſentis, malè allici-
Rom. 12. entem. Non me vincat, Deus
meus, non me vincat caro &
ſanguis; non me decipiat mun-
dus, & brevis gloria ejus; non
me ſupplantet diabolus, & a-
ſtutia illius. Da mihi fortitudi-
nem reſiſtendi, patientiam to-
lerandi, conſtantiam perſeve-
randi. Da pro omnibus mundi
conſolationibus, ſuaviſſimam
ſpiritus tui unctionem; & pro
carnali amore, tui nominis in-
funde amorem.

4. 4. Ecce cibus, potus, veſtis,
ac cætera utenſilia, ad corporis
ſuſtentaculum pertinentia, fer-
venti ſpiritui ſunt oneroſa.
Tribue talibus fomentis tem-
peratè uti, non deſiderio nimio
implicari. Abjicere omnia non
licet, quia natura ſuſtentanda
eſt; requirere autem ſuperflua,
& quæ magis delectant, lex
ſancta prohibet; nam aliàs ca-
ro adverſus ſpiritum inſoleſce-
ret. Inter hæc, quæſo, manus
tua me regat & doceat, ne quid
nimium fiat.

CAPUT XXVII.

Quod privatus amor à ſummo bono maximè retardat.

1. FIli, oportet te dare totum 1.
pro toto, & nihil tuiipſius
eſſe. Scito, quòd amor tuiipſi-
us, magis nocet tibi, quam ali-
qua res mundi. Secundùm a-
morem & affectum, quem ge-
ris, quælibet res plus vel minus
adhæret. Si fuerit amor tuus Matth. 6.
purus, ſimplex, & bene ordina-
tus, eris ſine captivitate rerum.
Noli concupiſcere, quod non
licet habere. Noli habere, quod
te poteſt impedire, & libertate
interiori privare. Mirum, quod
non ex toto fundo cordis te-
ipſum mihi committis, cum
omnibus quæ deſiderare potes
vel habere.

2. Quare vano mœrore con- 2.
ſumeris? Cur ſuperfluis curis
fatiga-

Digitized by Google

Exod. 18. & Mich. 4. fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi vel ibi propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum, nunquam eris in quietudine, nec liber à ſollicitudine; quia in omni re, reperitur aliquis defectus, & in omni loco erit, qui adverſetur.

3\. 3. Juvat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs; ſed potiùs contempta, & deciſa ex corde radicitùs. Quod non tantùm de cenſu æris & divitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio, quæ omnia tranſeunt cum mundo. Munit parùm locus, ſi deeſt ſpiritus fervoris; nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi vacat à vero fundamento ſtatus cordis, hoc eſt, niſi ſteteris in me, permutare te potes, ſed non meliorare. Nam occaſione ortâ & acceptâ, invenies quod fugiſti & amplius.

Oratio pro purgatione cordis & cæleſti ſapientia.

4\. CONfirma me Deus, per gratiam ſancti Spiritus. 4. Pſal. 50.
Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum Epheſ. 3.
ab omni inutili ſollicitudine & Mat. 6.
angore evacuare, nec variis deſideriis trahi cujuſcunque rei vilis aut pretioſæ; ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & Eccleſ. 1. & 2.
me pariter cum illis tranſiturum; quia *nihil permanens ſub ſolo*, ubi omnia vanitas, & afflictio ſpiritus. O quàm ſapiens, qui ita conſiderat.

5\. Da mihi Domine cœleſtem ſapientiam, ut diſcam te 5. Sap. 9.
ſuper omnia quærere & invenire, ſuper omnia ſapere & diligere, & cætera, ſecundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt intelligere. Da prudenter Epheſ. 4.
declinare blandientem, & patienter ferre adverſantem; quia hæc magna ſapientia non moveri omni vento verborum, nec aurem malè blandienti præbere Sireni; ſic enim incepta pergitur vita ſecurè.

Digitized by Google

CAPUT XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

1\. 1. Filli, non ægrè feras, ſi quidam de te malè ſenſerint, & dixerint, quod non libenter audias. Tu deteriora de teipſo ſentire debes, & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ab intra, non multùm ponderabis volantia verba. Eſt non parva prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me converti, nec humano judicio diſturbari.

2\. 2. Non ſit pax tua in ore hominum: *Joan. 14.* Sive enim benè, ſive malè interpretati fuerint, non es ideò alter homo. Ubi eſt vera pax, & vera gloria? Nónne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet diſplicere, multâ perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

CAPUT XXIX.

Qualiter inſtante tribulatione, Deus invocandus eſt & benedicendus.

1\. Sit nomen tuum (Domine) 1.
benedictum in ſæcula, qui *Job 1. Pſal. 112.*
voluiſti hanc tentationem & tribulationem venire ſuper me. Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere, ut me adjuves, & in bonum mihi convertas. Domine, modò ſum in tribulatione, & non eſt cordi meo benè, ſed multùm vexor à præſenti paſſione. Et nunc Pater dilecte, quid dicam? Deprehenſus ſum inter anguſtias: Salvifica me ex *Matt. 26.* hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cùm fuero valde humiliatus, & per te liberatus. *Complaceat tibi Domine, ut eruas me;* *Pſal. 39.* nam ego pauper, quid agere poſſum, & quò ibo ſine te? Da patientiam Domine, etiam hâc vice. Adjuva me Deus meus, & non timebo quantumcunque gravatus fuero.

Digitized by Google

2. *Matt.6.* 2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua. Ego bene merui tribulari & gravari: Oportet utique ut ſuſtineam, & utinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat. Potens eſt autem omnipotens manus tua etiam hanc tentationem à me auferre, & ejus impetum mitigare, ne penitùs ſuccumbam, quemadmodum & priùs ſæpius egiſti mecum; Deus meus, miſericordia mea. *Pſal.76.* Et quantò mihi, difficiliùs, tantò tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ excelſi.

CAPUT XXX.

De divino petendo auxilio, & confidentia recuperanda gratiæ.

1. *Naum 1. Matt.11.* 1. FIli, ego Dominus confortans in die tribulationis. Venias ad me, cùm tibi non fuerit benè. Hoc eſt quod maximè conſolationem impedit cœleſtem, quia tardiùs te convertis ad orationem. Nam antequàm me intentè roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis. Ideòque fit, ut parùm omnia proſint, donec advertas, quia ego ſum, qui eruo ſperantes in me; nec eſt extrà me valens auxilium, neque utile conſilium, ſed neque durabile remedium. Sed jam reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem reconvaleſce in luce miſerationum mearum, quia propè ſum (dicit Dominus) ut reſtaurem univerſa non ſolùm integrè, ſed & abundanter ac cumulatè.

2. 2. Nunquid mihi quicquàm eſt difficilè, aut ero ſimilis dicenti & non facienti? *Mat.23.* Ubi eſt fides tua: Sta firmiter, & perſeveranter. Eſto longanimis & vir fortis, veniet tibi conſolatio in tempore ſuo. Expecta me, expecta; veniam, & curabo te. Tentatio eſt, quæ te vexat; & formido vana, quæ te exterret. Quid importat ſollicitudo de futuris contingentibus, niſi ut triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? *Sufficit diei malitia ſua.* *Matth.6.* Vanum eſt & inutile, de futuris conturbari vel gratulari,

Digitized by Google

ri, quæ fortè nunquàm evenient.

3. 3. Sed humanum eſt, hujuſ-
Pſal. 90. modi imaginationibus illudi, & parvi adhuc animi ſignum, tam leviter trahi à ſuggeſtione inimici. Ipſe enim non curat, utrùm veris an falſis illudat & decipiat, utrum præſentium amore, aut futurorum formidine proſternat. Non ergò turbetur cor tuum, neque formidet. Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum à me, ſæpè ſum propinquior. Quando tu æſtimas penè totum perditum, tunc ſæpè majus mœrendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes judicare ſecundùm præſens ſentire, nec ſic gravitati alicui undecunq; venienti inhærere & accipere, tanquam omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4. 4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tránſitur ad regnum cœlorum. Et hoc ſine dubio magis expedit tibi & cæteris ſervis meis, ut exercitemini adverſis, quàm ſi cuncta ad libitum haberetis. Ego novi cogitationes abſconditas; quia multùm expedit pro ſalute tua, ut interdùm ſine ſapore relinquaris, ne fortè eleveris in bono ſucceſſu, & tibi ipſi placere velis in eo, quod non es. Quod dedi, auferre poſſum: & reſtituere, quum mihi placuerit.

5. Quum dedero, meum eſt; 5.
quum ſubtraxero, tuum non Job. 1.
tuli; quia meum eſt omne datum bonum, & omne donum perfectum. Si tibi admiſero gravitatem, aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris, neque concidat cor tuum; ego citò ſublevare poſſum, & omne onus in gaudium tranſmutare. Verumtamen juſtus ſum, & recommendabilis multum,

quum

quum ſic facio totum. Si rectè ſapis, & in veritate aſpicis, nunquàm debes propter adverſa tam dejectè contriſtari, ſed magis gaudere, & gratias agere; imò hoc unicum reputare gaudium, quod affligens te doloribus non parco tibi. *Sicut*
Joan. 16. *dilexit me Pater, & ego vos diligo,* dixi dilectis diſcipulis meis; quos utique non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad otium, ſed ad labores: non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horum memento, fili mi, verborum.

CAPUT XXXI.

De neglectu omnis creaturæ, ut Creator poſſit inveniri.

1\. 1. DOmine, bene indigeo adhuc majori gratiâ, ſi debeam illuc pervenire, ubi me nemo poterit, nec ulla creatura impedire. Nam quàm diu res aliqua me retinet, non poſſum liberè ad te volare. Cupiebat liberè volare, qui dicebat: *Quis dabit mihi pennas ſicut* Pſal 54.
columbæ; & volabo, & requi- Matt. 6.
eſcam? Quid ſimplici oculo quietiùs? Et quid liberiùs nil deſiderante in terris? Oportet igitur omnem ſupertranſire creaturam, & ſeipſum perfectè deſerere, ac in exceſſu mentis ſtare, & videre te omniũ conditorem, cum creaturis nil ſimile habere. Et niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis. Ideò enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci ſciunt ſe à perituris & creaturis, ad plenum ſequeſtrari.

2\. Ad hoc magna requiritur 2.
gratia, quæ animam levet, & ſuprà ſemetipſam rapiat. Et niſi homo ſit in ſpiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quicquid ſcit, quicquid etiam habet, non eſt magni ponderis. Diu parvus erit, & infrà jacebit, qui aliquid magnum æſtimat, niſi ſolum unum immen-

Digitized by Google

ſum, æternum bonum. Nam quicquid Deus non eſt, nihil eſt,& pro nihilo computari debet. Eſt magna differentia, ſapientia illuminati & devoti viri, & ſcientia literati atque ſtudioſi Clerici. Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex divina influentia manat: quam quæ laborioſè humano acquiritur ingenio.

3. 3. Plures reperiuntur contemplationem deſiderare, ſed quæ ad eam requiruntur, non ſtudent exercere. Eſt & magnum impedimentum,quia in ſignis & ſenſibilibus rebus ſtatur, & parum de perfecta mortificatione habetur. Neſcio quid eſt, & quo ſpiritu ducimur,& quid prætendimus, qui ſpiritales dici videmur; quod tantùm laborem, & ampliorem ſollicitudinem, pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix aut raro plenè recollectis ſenſibus cogitamus.

4. 4. Prôh dolor, ſtatim poſt modicam recollectionem, foras erumpimus, nec opera noſtra diſtrictâ examinatione trutinamus. Ubi jacent affectus noſtri, non attendimus; & quàm impura ſint omnia, non deploramus. *Omnis quippe caro corruperat viam ſuam,* Geneſ. 6. & 7. & ideò ſequebatur diluvium magnum. Cùm ergò interior affectus noſter multùm corruptus ſit, neceſſe eſt,ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde, procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantùm quis fecerit, 5. quæritur: ſed ex quanta virtute agit non tàm ſtudioſè penſatur. Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inveſtigatur; quàm pauper ſit ſpiritu, quàm patiens & mitis, quàm devotus & internus, à multis tacetur. Natura exteriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe convertit. Illa frequenter fallitur, iſta

Digitized by Google

iſta in Deo ſperat, ut non decipiatur.

CAPUT XXXII.

De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.

1. 1. FIli, non potes perfectam poſſidere libertatem, niſi totaliter abneges temetipſum. Compediti ſunt omnes proprietarii, & ſuiipſius amatores cupidi, curioſi, gyrovagi, quærentes ſemper mollia, non quæ Jeſu Chriſti, ſed hoc ſæpè fingentes & componentes, quod non ſtabit. Peribit enim totum, quod non eſt ex Deo ortum. Tene breve & conſummatum verbum: Dimitte omnia, & invenies omnia. Relinque cupidinem, & reperies requiem. Hoc mente pertracta; & quum impleveris, intelliges omnia.

Matt. 16. & 19.

2. 2. Domine; hoc non eſt opus unius diei, nec ludus parvulorum; imò in hoc brevi includitur omnis perfectio Religioſorum. Fili, non debes averti, nec ſtatim dejici, auditâ viâ perfectorum; ſed magis ad ſublimiora provocari, & ad minus ad hęc ex deſiderio ſuſpirare. Utinam ſic tecum eſſet, & ad hoc perveniſſes, ut tuiipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum purè ſtares, & ejus, quem tibi propoſui, Patris; tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret. Adhuc multa habes ad relinquendum, quæ niſi mihi ex integro reſignaveris, non acquires, quod poſtulas. *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum,* ut locuples fias, id eſt, cœleſtem ſapientiam, omnia infima conculcantem. Poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

Apoc. 3.

3. Dixi, viliora tibi emenda 3.
pro pretioſis & altis, in rebus humanis. Nam valde vilis & parva, ac penè oblivioni tradita videtur, vera cœleſtis ſapientia; non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prędicant, ſed vita longè diſſentiunt,

Matt. 11.

tiunt, ipſe tamen eſt pretioſa
margarita à multis abſcondita.

CAPUT XXXIII.

De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

1. 1 FIli, noli credere affectui
4. tuo: qui nunc eſt, citò
mutabitur in aliud. Quamdiu
vixeris, mutabilitati ſubjectus
eſt, etiam nolens, ut modò lætus,
modò triſtis, modò pacatus,
modò turbatus; nunc devotus,
nunc indevotus, nunc ſtudioſus,
nunc acedioſus, nunc
gravis, nunc levis inveniaris.
Sed ſtat ſuper hæc mutabilia
ſapiens, & bene doctus in ſpiritu,
non attendens, quid in ſe
ſentiat, vel quâ parte flet ventus
inſtabilitatis, ſed ut tota intentio
mentis ejus, ad debitum
& optimum proficiat finem.

2. 2. Nam ſic poterit unus &
idem, inconcuſſuſque permanere,
& ſimplici intentionis
oculo, per tot varios eventus,
ad me imprætermiſsè directo.
Matt.6. Quantò autem purior fuerit
intentionis oculus, tantò conſtantius
inter diverſas itur procellas.
Sed in multis caligat oculus
puræ intentionis; reſpicitur
enim citò in aliquod delectabile
quod occurrit. Nam &
rarò totus liber quis invenitur
à nævo propriæ exquiſitionis.
Sic Judæi olim venerant in Bethaniam *Joan.11.*
ad Martham & Mariam,
non propter Jeſum tantùm,
ſed ut Lazarum viderent.
Mundandus eſt ergò intentionis *Matt.6.*
oculus, ut ſit ſimplex & rectus,
atque ultra omnia varia
media ad me dirigendus.

CAPUT XXXIV.

Quod amanti, ſapit Deus ſuper omnia, & in omnibus.

1. ECce Deus meus, & omnia. 1.
Quid volo amplius,
& quid felicius deſiderare poſſum?
O ſapidum & dulce verbum;
ſed amanti verbum, non
mundum, nec ea quæ in mundo
ſunt, Deus meus & omnia.
Intelligenti ſatis dictum eſt, &
ſæpè repetere jucundum eſt amanti.
Te ſiquidem præſente,
jucunda ſunt omnia, te autem
abſente faſtidiunt cuncta. Tu
facis cor tranquillum, & pacem
magnam,

Digitized by Google

magnam, lætitiamque feſtivam. Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare; nec poteſt aliquid ſine te diu placere; ſed ſi debet gratum eſſe & bene ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe, & condimento tuæ ſapientiæ condiri.

2. 2. Cui tu ſapis, quid ei rectè
1.Cor.1. Rom. 8. & 1.Joan.2. non ſapiet? Et cui tu non ſapis, quid ei ad jucunditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in ſapientia tua mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt, quia ibi plurima vanitas, & hic mors invenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem ſequuntur, verè ſapientes eſſe cognoſcuntur; quia de vanitate ad veritatem, de carne ad ſpiritum transferuntur. Iſtis ſapit Deus; & quicquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt ſui Conditoris. Diſſimilis tamen, & multū diſſimilis ſapor Creatoris & creaturę, æternitatis & temporis, lucis increatę, & lucis illuminatę.

3. O lux perpetua, cuncta 3.
creata tranſcendens lumina, fulgura, coruſcationem de ſublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & vivifica ſpiritum meum, cum ſuis potentiis, ad inhærendum tibi jubiloſis
exceſſibus. O quando veniet Rom. 7.
hæc beata & deſiderabilis hora, ut tuâ me ſaties præſentiâ, & ſis mihi omnia in omnibus. Quamdiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, prôh dolor, vivit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfectè mortuus: Adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec Regnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed tu qui *dominaris po-* 4.
teſtati maris, & motum flu- Pſal 88. Pſal.72.
ctuum ejus mitigas, exurge, adjuva me. Diſſipa gentes, quæ bella volunt, contere eas in virtute tua, oſtende quæſo magnalia tua, & glorificetur dextera tua; quia non eſt ſpes

alia,nec refugium mihi, niſi in
Pſal. 30. te Domine Deus meus.

CAPUT XXXV.

Quod non eſt ſecuritas à tentatione, in hac vita.

1. 1. Fili, nunquàm ſecurus es
Iob. 7. 2. Cor. 6 in hac vita, ſed quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria. Inter hoſtes verſaris, & à dextris, & à ſiniſtris impugnaris. Si ergò non uteris undique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere. Inſuper ſi non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergò viriliter omnia pertranſire, & potenti manu uti adverſus
Apoc. 2. objecta. Nam *vincenti* datur *manna*, & torpenti relinquitur multa miſeria.

2. 2. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem? NON ponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam. Quære veram pacem, non in terris, ſed in cœlis; non in hominibus, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo. Pro amore Dei, debes omnia libenter ſubire, labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones. Hæc juvant ad virtutem; hæc probant Chriſti tyronem; hæc fabricant cœleſtem coronam. Ego reddam mercedem æternam pro brevi labore, & infinitam gloriam, pro tranſitoria confuſione.

3. Putas tu quod ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non habuerunt tales, ſed multas gravitates, & tentationes varias, magnaſq; deſolationes: 3.
Sed patienter ſuſtinuerunt in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo, quàm ſibi; ſcientes, quia non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis, ad futuram glo- Rom. 8.

gloriam promerendam. Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt lachrymas & magnos labores,
Pſal. 26. vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age, & confortare; noli diffidere, noli diſcedere, ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria Dei. Ego reddam pleniſſimè, ego tecum ero in omni tribulatione.

CAPUT XXXVI.

Contra vana hominum judicia.

1. 1. Fili, jacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas judicium, ubi te conſcientia pium reddit & inſontem. Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc erit grave humili cordi, & Deo magis, quàm ſibiipſi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideò parva fides eſt adhibenda. Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile. Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt; tamen etiam pro minimo duxit, quod ab humano die judicatus fuerit.

1. Cor. 9. & 1. Cor. 4. & Col. 1.

2. Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantum in ſe erat & poterat, ſed ne ab aliis aliquando judicaretur, vel non deſpiceretur, cohibere non potuit. Ideo totum Deo commiſit, qui totum noverat, & patientiâ ac humilitate contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæq; jactantium, ſe defendit. Reſpondit tamen interdùm, ne infirmis, ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum. 2.

Act. 26. & Phil. 1.

3. Quis tu, ut timeas à mortali homine? Hodie eſt, & cras non comparet, Deum time, & hominum terrores non expaveſces. Quid poteſt aliquis in te verbis, aut injuriis? Sibi potiùs nocet quàm tibi; nec poterit judicium Dei effugere, quicunque eſt ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis queruloſis. Quod ſi ad præſens tu videris ſuccumbere & confuſionem pati, quam non meruiſti; ne indigneris ex hoc, 3.

1. Mac. 2. Rom. 2. & 1. Cor. 11.

neque per impatientiam minuas coronam tuam, ſed ad me
Heb. 12. potiùs reſpice in cœlum, qui potens ſum eripere ab omni confuſione & injuria, & unicuique reddere ſecundùm opera ſua.

CAPUT XXXVII.

De pura & integra reſignatione ſui ad obtinendam cordis libertatem.

1. Mat. 16. 1. FIli, relinque te, & invenies me. Sta ſine electione & omni proprietate, & lucraberis ſemper; Nam adjicietur tibi amplior gratia, ſtatim ut te reſignaveris, nec reſumpſeris. Domine, quoties me reſignabo, & in quibus me relinquam? Semper, & omni horâ, ſicut in parvo ſic & in magno: Nihil excipio; ſed in omnibus te nudatum inveniri volo. Alioquin, quomodò poteris eſſe meus, & ego tuus; niſi fueris ab omni propria voluntate, intus & foris ſpoliatus? Quantò celeriùs hoc agis, tantò melius habebis; & quantò plenius & ſinceriùs, tantò mihi plus placebis, & amplius lucraberis.

2. Quidam ſe reſignant, ſed 2.
cum aliqua exceptione: non enim plenè Deo confidunt, ideò ſibi providere ſatagunt. Quidam etiam primò totum offerunt, ſed poſtea tentatióne pulſati, ad propria redeunt, ideò minimè in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & jucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent; niſi integrâ reſignatione, & quotidianâ ſui immolatione prius factâ, ſine qua non ſtat, nec ſtabit unio fruitiva.

3. Dixi tibi ſæpiſſimè & nunc 3.
iterùm dico: Relinque te, reſi- Matt. 10.
gna te, & frueris magnâ internâ pace. Da totum pro toto, nil exquire, nil repete; ſta purè & inhæſitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc deſidera, ut ab omni proprietate poſſis expoliari, & nudus nudum Jeſum ſequi; tibi mori, & mihi æternaliter vivere. Tunc deſi-

deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ, & curæ ſuperfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAPUT XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.

1. 1. Fili, ad iſtud diligenter attendere debes, ut in omni loco & actione, ſeu occupatione externa, ſis intimus liber, & tuiipſius potens, & ſint omnia ſub te, & tu non ſub eis; ut ſis Dominus actionum tuarum & rector, non ſervus nec emptitius, ſed magis exemptus vetuſque Hebræus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei; qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna; qui tranſitoria ſiniſtro intuentur oculo, & dextro cœleſtia; quos temporalia non trahunt ad inhærendum, ſed trahunt ipſi magis ea ad bene ſerviendum; prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à ſummo opifice; qui nil inordinatum in ſua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni eventu 2. ſtas, non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita; ſed mox in qualibet cauſa, intras cum Moyſe in tabernaculum, ad conſulendum Dominum, *Exod. 33.* audies nonnunquàm divinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus & futuris. Semper enim Moyſes recurſum *Matt. 6.* habuit ad tabernaculum, pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis; fugitque ad orationis adjutorium, pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis. Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentiùs implorando ſuffragium. Propterea namque Joſue & filii Iſraël, à Gabaonitis leguntur *Joſue 9.* decepti; quia os Domini priùs non interrogaverunt, ſed nimium creduli dulcibus ſermonibus, falsâ pietate deluſi ſunt.

Digitized by Google

CAPUT XXXIX.

Quod homo non ſit importunus in negotiis.

1. 1. FIli, committe mihi ſemper cauſam tuam, ego benè diſponam in tempore ſuo. Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo, quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Utinam non multùm adhærerem futuris eventibus; ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem.

2. 2. Fili, ſæpè homo rem aliquam vehementer agitat; quàm deſiderat; ſed cùm ad eam pervenerit, aliter ſentire incipit; quia affectiones circà idem non ſunt durabiles, ſed magis de uno ad aliud impellunt. Non eſt ergò minimum, etiam in minimis, ſeipſum relinquere.

3. 3. Verus profectus hominis, eſt abnegatio ſuiipſius; & homo abnegatus, valde liber eſt & ſecurus. Sed antiquus hoſtis, omnibus bonis adverſans, à tentatione non ceſſat; ſed diu noctuque graves molitur inſidias, ſi forte in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. *Vigilate & orate*, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem.*

CAPUT XL.

Quod homo, nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

1. DOmine, *quid eſt homo,* 1.
quod memor es ejus; Pſal. 8.
aut filius hominis, quia viſitas eum? Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam? Domine, quid poſſum conqueri, ſi me deſeris? aut quid juſtè obtendere poſſum, ſi quod peto, non feceris: Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine nihil ſum, nihil poſſum, nihil boni ex me habeo; ſed in omnibus deficio, & ad nihil ſemper tendo. Et niſi à te fuero adjutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus.

2. *Tu autem* Domine ſem- 2.
per

Digitized by Google

Pſal.101. per *idem ipſe es*, & permanes in æternum ſemper bonus, juſtus, & ſanctus; benè, juſtè, ac ſanctè agens omnia, & diſponens in ſapientia. Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus quàm ad profectum, non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans, quia ſeptem tempora mutantur ſuper me. Verumtamen citò meliùs fit, cùm tibi placuerit, & manum porrexeris adjutricem; quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare, ut vultus meus ampliùs in diverſa non mutetur, ſed in te uno cor meum convertatur, & quieſcat.

3. 3. Undè ſi benè ſcirem omnem humanam conſolationem abjicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem, quâ compellor te quærere, quia non eſt homo, qui me conſoletur; tunc poſſem meritò de gratia tua ſperare, & de dono novæ conſolationis exultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit, quotieſcunque mihi bene ſuccedit. 4. Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo & infirmus. Undè ergò poſſum gloriari, aut cur appeto reputari? Nunquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt. Verè inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima; quia à vera trahit gloria, & cœleſti ſpoliat gratiâ. Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi; dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Eſt autem vera gloria & 5. exultatio ſancta, gloriari in te, Habac.3. & non in ſe; gaudere in nomine tuo, Pſal.112. 113. non in propria virtute, nec in aliqua virtute creatura delectari, niſi propter te. Laudetur nomen tuum, non meum; magnificetur opus tuum, non meum, benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei: In te gloriabor & exultabo totâ die,

pro

Digitized by Google

pro me autem nihil, niſi in infirmitatibus meis.

6. 6. Quærant Judæi gloriam, *Joan. 5.* quæ ab invicem eſt, ego hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt & ſtultitia. O veritas mea & miſericordia mea. Deus meus, trinitas beata, tibi ſoli laus, honor, virtus & gloria, per infinita ſæculorum ſæcula.

CAPUT XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris

1. 1. FIli, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari & elevari, te autem deſpici & humiliari. Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terris. Domine, in cœcitate ſumus, & vanitate citò ſeducimur. Si rectè me inſpicio, nunquàm mihi facta eſt injuria ab aliqua creatura, unde nec juſtè habeo conqueri adverſum te.

2. Quia autem frequenter & 2. graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur juſtè debetur confuſio & contemptus; tibi autem laus, honor, gloria. Et niſi me ad hoc præparavero, quod velim libenter ab omni creatura deſpici, & relinqui, atque penitus nihil videri, non poſſum interiùs pacificari & ſtabiliri, nec ſpiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

CAPUT LXII.

Quod pax non eſt ponenda in hominibus

1. FIli, ſi ponis pacem tuam 1. cum aliqua perſona propter tuum ſentire & convivere, inſtabilis eris & implicatus. Sed ſi recurſum habes ad ſemper viventem, & manentem veritatem, non contriſtabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio ſtare, & propter me diligendus eſt, quiſquis tibi bonus viſus eſt; multum charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia, nec eſt vera & munda dile-

Digitized by Google

dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes eſſe, talibus affectionibus dilectorum hominum, ut (quantum ad te pertinet) ſine omni humano optares eſſe conſortio. Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni ſolatio terreno longiùs recedit. Tantò etiam altiùs ad Deum aſcendit, quantò profundiùs in ſe deſcendit, & plus ſibiipſi vileſcit.

2. 1.Pet.5. 2. Qui autem ſibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in ſe venire impedit; quia gratia Spiritus ſancti, cor humile ſemper quærit. Si ſcires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magna gratia emanare. quando tu reſpicis ad creaturas, ſubtrahitur tibi aſpectus Creatoris. Diſce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumq; modicum ſit ſi inordinatè diligitur & reſpicitur, retardat à ſummo & vitiat.

CAPUT XLIII.

Contra vanam & ſæcularem ſcientiam.

1. Fili, non te moveant pulchra & ſubtilia hominum dicta. Non enim eſt regnum Dei in ſermone, ſed in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt & mentes illuminant, inducunt compunctionem, & variam ingerunt conſolationem. Nunquàm ad hoc legas verbum, ut doctior aut ſapientior poſſis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit quàm notitia multarum difficilium quæſtionum. 1. 1.Cor.4.

2. Quum multa legeris & cognoveris, ad unum ſemper oportet redire principium. Ego ſum, qui doceo hominem ſcientiam, & clariorem intelligentiam parvulis tribuo, quàm ab homine poſſis doceri. Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multùm in ſpiritu proficiet. Væ eis, qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſerviendi parum curant. 2.

Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorum Chriſtus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt, ſingulorum exanimaturus conſcientias; Et
Soph. 1. tunc ſcrutabitur *Hieruſalem*
2. Cor. 4. *in lucernis, & manifeſta erũt abſcondita tenebrarum*, tacebuntq; argumenta linguarum. Ego ſum, qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures æternæ veritatis capias rationes, quàm ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis. Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum. Ego ſum, qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extrà me nil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

3. 3. Nam quidam amando me intimè, didicit divina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in ſtudendo ſubtilia. Sed aliis loquor communia, aliis ſpecialia; aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo, quibuſdam verò in multo lumine revelo myſteria. Una vox librorum, ſed non omnes æquè informat, quia intus ſum doctor, veritas, ſcrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, diſtribuens ſingulis ſicut dignum judicavero.

CAPUT XLIV.

De non attrahendo ſibi res exteriores.

1. FIli, in multis oportet te eſſe inſcium, & æſtimare te tanquàm mortuum ſuper terram, & cui totus *mundus crucifixus ſit*. Multa etiam oportet ſurdâ aure pertranſire, & quæ tuæ pacis ſunt magis cogitare. Utilius eſt oculos à rebus diſplicentibus avertere, & unicuique ſuum ſentire relinquere, quàm contentioſis ſermonibus deſervire. Si benè ſteteris cum Deo, & ejus judicium 1. Galat. 2.

Digitized by Google

cium aſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2. 2. O Domine, quonam venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit, & vix ſerò redditur. Quod parùm vel nihil prodeſt attenditur, & quod ſummè neceſſarium eſt, negligenter præteritur, quia totus homo ad externa defluit, & niſi citò reſipiſcat, libens in exterioribus jacet.

CAPUT XLV.

Quod omnibus non eſt credendum, & de facili lapſu verborum.

1. *1.* D*A mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana ſalus hominis.* Quàm ſæpè ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi? Quoties etiam ibi reperi, ubi minùs præſumpſi? Vana ergò ſpes in hominibus, ſalus autem juſtorum, in te DEUS. Benedictus ſis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis: Infirmi ſumus & inſtabiles, citò fallimur & permutamur.

Pſal. 59.

2. Quis eſt homo, qui ità 2.
cautè & circumſpectè in omnibus ſe cuſtodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine *Prov. 10.*
confidit, ac ſimplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citiùs per te eruetur, aut à te conſolabitur; quia tu non deſeres in te ſperantem uſque in finem.

3. Rarus fidus amicus, in 3.
cunctis amici perſeverans preſſuris. Tu Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis. O quàm benè ſapuit ſancta illa anima, quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata. Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me ſollicitaret, nec verborum jacula moverent.

4. Quis omnia prævidere, 4.
quis præcavere futura mala ſuffi-

Digitized by Google

ſufficit? Si prævisa ſæpè etiam lædunt, quid improvisa nisi graviter feriunt? Sed quare mihi misero, non meliùs providi? Cur etiam tam facilè aliis credidi? Sed homines ſumus, nec aliud quàm fragiles homines ſumus, etiamsi Angeli, à multis æſtimamur & dicimur. Cui credam Domine? Cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursùm: Omnis homo mendax, infirmus, inſtabilis, & labilis maximè in verbis, ita ut ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur.

5. *Mich. 7.* 5. Quàm prudenter præmonuiſti, cavendum ab hominibus; & quia inimici hominis, domeſtici ejus; nec credendum, si quis dixerit; Ecce hic, aut ecce illic. Doctus ſum damno meo, & utinam ad cautelam majorem, & non ad inſipientiam mihi. Cautus eſto (ait quidam) cautus eſto, ſerva apud te quod dico. Et dum ego ſileo, & abſconditum credo, nec ille ſilere poteſt, quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me & ſe, & abiit. Ab hujuſmodi fabulis & incautis hominibus, protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam. Verbum verum & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cavere debeo.

6. *Prov. 25. & ſeq. 14.* 6. O quàm bonum & pacificum de aliis ſilere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulteriùs effari, paucis ſeipſum revelare, te ſemper inſpectorem cordis quærere, nec omni vento verborum circumferri, ſed omnia intima & externa, ſecundùm placitum tuæ voluntatis, optare perfici. Quàm tutum, pro conſervatione cœleſtis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere; ſed ea, totâ ſedulitate ſectari, quæ vitæ emendationem dant & fervorem.

7. Quàm

7. 7. Quàm multis nocuit, virtus ſcita, ac præproperè laudata? Quàm ſanè profuit gratia ſilentio ſervata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia?

CAPUT XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt verborum jacula.

1. 1. FIli, ſta firmiter, & ſpera in
Pſal. 36. me. Quid enim ſunt verba, niſi verba? Per aërem volant, ſed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita quod libenter emendare te velis. Si nihil tibi conſcius es, penſa quod velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere. Parùm ſatis eſt, ut vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parva tibi ad cor tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet attendis? Nam quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſſibus non vis, & excuſationum umbracula quęris.

2. 2. Sed inſpice te meliùs; & agnoſces, quia vivit adhuc in te mundus, & vanus amor placendi hominibus. Cùm enim quaſſari refugis, & confundi pro defectibus, conſtat utique, quod nec verus humilis ſis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum. Ecce, ſi cuncta contra te *Matt. 10.*
dicerentur, quæ fingi malitioſiſſimè poſſent; quid tibi nocerent *Luca 12.*, ſi tranſire omninò permitteres, nec pluſquàm feſtucam perpenderes? Nunquid vel unum capillum tibi extrahere poſſent.

3. 3. Sed qui cor intus habet,
nec Deum præ oculis, faciliter *Pſal. 7.*
movetur vituperationis verbo. Qui autem in me confidit, nec proprio judicio ſtare appetit, abſque humano terrore erit. Ego enim ſum judex, & cognitor omnium ſecretorum; ego ſcio, qualiter res acta eſt, ego injuriantem novi & ſuſtinentem. A me exiit verbum iſtud, *Luca 2.*
me permittente hoc accidit, ut

revelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem judicabo, ſed occulto judicio, utrumque ante probare volui.

4. 4. Teſtimonium hominum ſæpe fallit; meum judicium verum eſt, ſtabit, & non ſubvertetur. Latet plerumque, & paucis ad ſingula patet? nunquàm tamen errat, nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur. Ad me ergò currendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio. *Juſtus* enim *non conturbabitur quidquid* à Deo *ei acciderit*. Etiamſi injuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit; ſed nec vanè exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur.

Prov. 12.

5. 5. Penſat namque, quia ego ſum ſcrutans corda & renes, qui non judico ſecundùm faciem & humanam apparentiam. Nam ſæpè in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile. Domine Deus judex juſte, fortis & patiens, qui hominum noſti fragilitatem & pravitatem, eſto robur meum, & tota fiducia mea, non enim mihi ſufficit conſcientia mea. Tu noſti, quod ego non novi; & ideò in omni reprehenſione humiliare me debui, & manſuetè ſuſtinere. Ignoſce quoq; mihi propitius, quoties ſic non egi, & dona iterùm gratiam amplioris ſufferentiæ. Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia ad conſequutionem indulgentiæ, quàm mea opinata juſtitia, pro defenſione latentis conſcientiæ. Et ſi *nihil mihi conſcius ſum*, tamen in hoc juſtificare me non poſſum; quia remota miſericordia tua, *non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.*

Pſal. 7. & Apoc. 2.

1. Cor. 4. Pſal. 142.

CAPUT XLVII.

Quod omnia gravia pro æterna vita ſunt toleranda.

1. FIli, non te frangant labores, quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te deji- 1.

dejiciant uſquequaq; ; ſed mea promiſſio, in omni eventu te roboret & conſoletur. Ego ſufficiens ſum ad reddendum ſuprà omnem modum & menſuram. Non diu hic laborabis; nec ſemper gravaberis doloribus Expecta pauliſper,& videbis celerem finem malorum. Veniet una hora, quando ceſſabit omnis labor & tumultus. Modicum eſt & breve, omne quod tranſit cum tempore.

2. 2. Age, quod agis; fideliter
Matt.20. labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme,tace,ora,ſuſtine viriliter contraria; digna eſt his omnibus, & majoribus, præliis, vita æterna. Veniet pax in die una, quæ nota eſt Domino, & erit, non dies neq; nox hujus ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies ſecura. Non dices tunc:
Rom 7. *Quis me liberabit de corpore mortis*
Pſal.119. *hujus?* Nec clamabis: *Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt;* quoniam præcipitabitur mors, & ſalus erit indefectiva, anxietas nulla, jucunditas beata, ſocietas dulcis & decora.

3. O ſi vidiſſes Sanctorum 3.
in cœlo coronas perpetuas, Sap.3.&5
quanta quoque nunc exultant gloria, (qui huic mundo olim contemptibiles, & quaſi vitâ ipsâ indigni putabantur) profectò te ſtatim humiliares uſque ad terram, & affectares potius omnibus ſubeſſe, quàm uni præeſſe; nec hujus vitæ lætos dies concupiſceres, ſed magis pro Deo tribulari gauderes; & pro nihilo inter homines computari; maximum lucrum duceres.

4. O ſi tibi hæc ſaperent, & 4.
profundè ad cor tranſirent, quomodò auderes vel ſemel conqueri? Nónne pro vita æterna, cuncta laborioſa ſunt toleranda? Non eſt parvum quid perdere aut lucrari regnum Dei. Leva igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc ſæculo magnum habuêre certamen,

Digitized by Google

tamen, modò gaudent, modò conſolantur, modò ſecuri ſunt, modò requieſcunt, & ſine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAPUT * XLVIII.

De die æternitatis, & hujus vitæ anguſtiis.

1. 1. O Supernæ civitatis manſio beatiſſima: O dies
Apoc 21. æternitatis clariſſima, quam nox non obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat, dies ſemper læta, ſemper ſecura, & nunquàm ſtatum mutans in contraria. O utinam dies illa illuxiſſet, & cuncta hæc temporalia finem accepiſſent. Lucet quidem Sanctis perpetuâ claritate ſplendida, ſed non niſi à longè & per ſpeculum peregrinantibus in terra.

2. 2. Norunt cœli cives, quàm
Iob. 7. gaudioſa ſit illa; gemunt exules filii Evæ, quod amara & tœdioſa ſit iſta. Dies hujus temporis parvi & mali, pleni doloribus & anguſtiis; ubi homo multis peccatis inquinatur, multis paſſionibus irretitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtenditur; multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egeſtate cruciatur.

3. O quando finis horum 3.
malorum! quando liberabor à Rom. 7.
miſera ſervitute vitiorum? Pſal. 70.
quando memorabor Domine tui ſolius? quando ad plenum lætabor in te? Quando ero ſine omni impedimento in vera libertate, ſine omni gravamine mentis & corporis? quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis & ſecura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? Jeſu bone, quando ſtabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui, quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in regno tuo, quod præparaſti dilectis tuis ab æterno? Relictus ſum pauper & exul in terra hoſtili, ubi bella quotidiana, & infortunia maxima. 4. Con-

Digitized by Google

4. 4. Conſolare exilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum. Nam onus mihi totum eſt, quicquid hic mundus offert ad ſolatium. Deſidero te intimè frui, ſed nequeo apprehendere. Opto inhærere cœleſtibus, ſed deprimunt res temporales, & immortificatæ paſſiones. Mente omnibus rebus ſupereſſe volo, carne autẽ invitè ſubeſſe cogor.
Rom. 7. & 8. Sic ego homo infelix mecum pugno, & factus ſum mihimetipſi gravis, dum ſpiritus ſurſum & caro quærit eſſe deorſum.

5. 5. O quid intus patior, dum mente cœleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti, Deus meus, ne elongeris à me, neq; declines in ira à ſervo
Pſal. 70. tuo. *Fulgura coruſcationem* tuam, & diſſipa eas; emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici. Recollige ſenſus meos ad te, fac me oblivisci omnium mundanorum; da citò abjicere & contemnere phantaſmata vitiorũ. Succurre mihi æterna veritas, ut nulla me moveat vanitas. Adveni cœleſtis ſuavitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignoſce quoq; mihi, & miſericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo. Confiteor etenim verè quia valdè diſtractè me habere conſuevi. Nam ibi multoties non ſum, ubi corporaliter ſto aut ſedeo; ſed ibi magis ſum, quò cogitationibus feror. Ibi ſum, ubi cogitatio mea eſt: Ibi eſt frequenter cogitatio mea, ubi eſt quod amo. Hoc mihi citò occurrit quod naturaliter delectat, aut ex uſu placet.

6. Unde tu veritas apertè di- 6.
xiſti: *Ubi enim eſt theſaurus* Matth. 6.
tuus, ibi eſt *& cor tuum.* Si cœlum diligo, libenter de cœleſtibus penſo: Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de adverſitatibus ejus triſtor. Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpè imaginor: Si ſpiritum amo, de ſpiri-

tualibus cogitare delector. Quæcunq; enim diligo, de his libenter loquor & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit; qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritus crucifigit; ut ſerenatâ conſcientiâ puram tibi orationem offerat, dignuſque ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

Matt. 19.

CAPUT XLIX.

De deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certantibus bona promiſſa.

1. 1. FIli, cùm tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, ut claritatem meâm ſine viciſſitudinis umbra contemplari poſſis; dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe. Redde ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſublevat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neq; enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, ſed ſolâ dignatione ſupernæ gratiæ & divini aſpectus; quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac ferventi voluntate ſtudeas deſervire.

2.Fili, ſæpè ignis ardet, ſed 2.
ſine fumo flamma non aſcendit: Sic aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt. Idcircò nec omninò purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt & tuum ſæpè deſiderium, quod inſinuaſti fore tam importunum: Non enim eſt hoc purum & perfectum, quod propriâ commoditate eſt infectum.

3.Pete, non quod tibi eſt de- 3.
lectabile & commodum, ſed

quod

Digitized by Google

quod mihi eſt acceptabile atq; honorificum: quia ſi rectè judicas, meam ordinationem, tuo deſiderio & omni deſiderato, præferre debes ac ſequi. Novi deſiderium tuum, & frequentes gemitus audivi. Jam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei; Jam te delectat domus æterna & cœleſtis patria gaudio plena, ſed nondum
Job. 7. venit hora iſta; ſed eſt adhuc aliud tempus, ſcilicet tempus belli, tempus laboris & probationis. Optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modò. Ego ſum; expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4. 4. Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Conſolatio tibi interdùm dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur. Confortare igitur, & eſto robuſtus, tam in agendo quàm in patiendo na-
Joſue 1. Ephes. 4. turæ contraria. Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te ſæpè agere, quod non vis; & quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, proceſſum habebit; quod tibi placet, ultrà non proficiet. Quod alii dicunt, audietur; quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore 5.
hominum, de te autem tacebitur. Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utilis judicaberis, propter hoc natura quandoq; contriſtabitur; & magnum, ſi ſilens portaveris. In his & ſimilibus multis, probari ſolet fidelis Domini ſervus, qualiter ſe abnegare, & in omnibus ſe frangere quiverit. Vix eſt aliquid tale, in quo tantundem mori indiges, ſicut videre & pati quæ voluntati tuæ adverſa ſunt, maximè autem cum diſconvenientia, & quæ minus utilia tibi apparent, fieri jubentur Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus; ideò

durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire, omittere.

6. 6. Sed penſa fili, horum fructum laborum, celerem finem, atq; premium nimis magnum, & non habebis inde gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cælis. Ibi quippe invenies omne, quod volueris; omne quod deſiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, ſine timore amittendi. Ibi voluntas tua una ſemper mecum, nil cupiet extraneum vel privatum. Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit, ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumq; affectum tuum reficient & adimplebunt uſq; ad ſummum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpeſſa, pallium laudis, pro mœrore; pro loco noviſſimo, ſedem regni in ſæcula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubjectio coronabitur glorioſè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter ſub omnium manibus, 7.
nec ſit tibi curæ, quis hoc dixerit vel juſſerit: Sed hoc magnopere curato, ut ſive Prælatus, ſeu junior, aut æqualis, aliquid à te expoſcerit vel innuerit pro bono totum accipias, & ſincera voluntate ſtudeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud; glorietur ille in illo, & iſte in iſto, laudeturq; millies mille; tu autem nec in iſto, nec in illo, ſed in tui ipſius gaude contemptu, & in mei ſolius beneplacito ac honore. Hoc optandum eſt tibi, ut ſive per vitam, ſive per mortem, Deus ſemper in te glorificetur.

CAPUT L.

Qualiter homo deſolatus, ſe debet in manus Dei offerre.

1. DOmine Deus ſancte Pater, ſis nunc & in æternum benedictus, quia ſicut vis, 1.
ſic

ſic factum eſt;& quod facis bonum eſt. Lætetur in te ſervus tuus; non in ſe, nec in aliquo alio; quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor me-
1.Cor.4. us, Domine. Quid habet ſervus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo ? Tua ſunt omnia, quæ dediſti &
Pſalm. 9. quæ feciſti. *Pauper ſum, & in laboribus meis à juventute mea*; & contriſtatur anima mea nonnunquam uſque ad lachrymas; quandoque etiam conturbatur ad ſe, propter imminentes paſſiones.

2. 2. Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur. Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis, erit anima ſervi tui plena modulatione, & devota in laude tua. Sed ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſſime ſoles, non poterit currere viam mandatorum tuorum, ſed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur, quia non eſt illi ſicut heri & nudiuſtertius, quando ſplendebat lucerna tua ſuper caput ejus, & ſub umbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3. Pater juſtè & ſemper lau- 3.
dande, venit hora ut probetur ſervus tuus. Pater amande, dignum eſt ut hac hora patiatur pro te aliquid ſervus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam, ut ad modicum tempus ſuccumbat foris ſervus tuus, vivat verò ſemper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſſionibus conteratur & languoribus, ut iterum tecum in aurora novæ lucis reſurgat & in cœleſtibus clarificetur. Pater ſancte, tu ſic ordinaſti, & ſic voluiſti; & hoc factum eſt, quod ipſe præcepiſti.

4. Hæc eſt enim gratia ad 4.
amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quo-

Digitized by Google

tieſcunque, & à quocunque id
Pſal. 118. permiſeris fieri. Sine conſilio & providentia tua, & ſine cauſa, nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quòd humiliaſti me, ut diſcam juſtificationes tuas, & omnes elationes cordis, atque præſumptiones abjiciam. Utile mihi, quòd confuſio cooperuit faciem meam; ut te potiùs, quàm homines, ad conſolandum requiram. Didici etiam ex hoc, inſcrutabile judicium tuum expaveſcere, qui affligis juſtum cum impio, ſed non ſine æquitate & juſtitia.

5. 5. Gratias tibi ago, qui non pepercisti malis meis, ſed attriviſti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens anguſtias foris & intus. Non eſt, qui me conſoletur ex omnibus, qui ſub cælo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cœleſtis medicus animarum; qui percu-
Tob. 14. Pſal. 17. tis & ſanas, *deducis ad inferos & reducis*, Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit.

6. Ecce Pater dilecte, in ma- 6.
nibus tuis ſum ego, ſub virga correctionis tuæ me inclino; percute dorſum meum, & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam, tortuoſitatem meam. Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut bene facere conſueviſti, ut ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me, omnia mea, ad corrigendum commendo; melius eſt hic corripi, quàm in futuro. Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia. Antequam fiant noſti ventura; & non opus eſt tibi, ut quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra. Tu ſcis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deſervit tribulatio, ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum, & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli meliùs nec clariùs, quàm tibi ſoli notam.

7. Da mihi Domine ſcire, 7.
quod

Digitized by Google

quod ſciendum eſt; hoc amare, quod amandum eſt; hoc laudare, quod tibi ſummè placet, hoc reputare, quod tibi pretioſum apparet; hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundùm viſionem oculorum exteriorum judicare; neque ſecundùm auditum aurium hominum imperitorum ſententiare; ſed in judicio vero, de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere.

8. 8. Falluntur ſæpè hominum ſenſus in judicando; falluntur & amatores ſæculi, viſibilia tantummodo amando. Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine major? Fallax fallacem; vanus vanum, cæcus cæcum; infirmus infirmum, decipit dum exaltat; & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nã quantum unuſquiſq; eſt in oculis tuis, tantum eſt, & non amplius, ait humilis ſanctus Franciſcus.

CAPUT LI.

Quòd humilibus inſiſtendum eſt operibus, cùm deficitur à ſummis.

1. Fili, non vales ſemper in ferventiori deſiderio virtutum ſtare, nec in altiori gradu contemplationis conſiſtere, ſed neceſſe habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora deſcendere; & onus corruptibilis vitæ, etiam invite, & cum tædio, portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium ſenties, & gravamen cordis. Oportet ergo ſæpè in carne, de carnis onere gemere, eo quòd non vales ſpiritualibus ſtudiis, & divinæ contemplationi indeſinenter inhærere. 1.

2. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare; adventum meum & ſupernam viſitationem, firma confidentia expectare; exilium tuum, & ariditatem mentis patienter ſufferre, donec iterum à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus 2.

Digitized by Google

xietatibus libereris. Nam faci-
am te laborum obliviſci, & in-
terna quiete perfrui. Expan-
dam coram te prata ſcriptura-
rum, ut dilatato corde, currere
incipias viam mandatorum
Rom. 8. meorum. Et dices: *Non ſunt con-
dignæ paſſiones hujus temporis, ad fu-
turam gloriam, quæ revelabitur in no-
bis.*

CAPUT LII.

*Quòd homo non reputet ſe conſolatione
dignum, ſed magis verberibus
reum*

1. 1. DOmine, non ſum dignus
conſolatione tua, nec
aliqua ſpirituali viſitatione; &
ideò juſtè mecum agis, quando
me inopem & deſolatum re-
linquis. Si enim ad inſtar ma-
ris lachrymas fundere poſſem,
adhuc conſolatione tua dignus
non eſſem. Unde nihil dignus
ſum, quàm flagellari & puniri;
quia graviter & ſæpè te offen-
di, & in multis valde deliqui.
Ergo vera penſata ratione, nec
minima ſum dignus conſola-
tione. Sed tu clemens & miſe-
ricors Deus, qui non vis perire
opera tua, ad oſtendendum di-
vitias bonitatis tuæ in vaſa mi-
ſericordiæ, etiam præter omne
proprium meritum, dignaris
conſolari ſervum tuum ſupra
humanum modum. Tuæ e-
nim conſolationes, non ſunt
ſicut humanæ confabulatio-
nes.

2. Quid egi Domine, ut mi- 2.
hi conferres aliquam cœle-
ſtem conſolationem? Ego ni-
hil boni me egiſſe recolo, ſed
ſemper ad vitia pronum, & ad
emendationem pigrum fuiſſe.
Verum eſt, & negare non poſ-
ſum: Si aliter dicerem, tu ſtares Job. 9.
contra me, & non eſſet qui de-
fenderet. Quid merui pro pec-
catis meis, niſi infernum, &
ignem æternum; In veritate
confiteor, quoniam dignus
ſum omni ludibrio & contem-
ptu, nec decet me inter tuos de-
votos commorari. Et licet hoc
ægre audiam, tamen adverſum
me, pro veritate, peccata mea
arguam, ut faciliùs miſericor-
diam tuam merear impetrare.

3. Quid

Digitized by Google

3. 3.Quid dicam reus, & omni
confuſione plenus? Non habeo
os loquendi, niſi hoc tantum
verbum: Peccavi Domine, pec-
Pſalm. 50. Iob. 10. cavi, *miſerere mei*, ignoſce
mihi. Sine *me paulum, ut
plangeam dolorem meum,
antequam vadam ad terrā
tenebroſam, & opertam mor-
tis caligine*. quid tam maximè
à reo & miſero peccatore re-
quiris, niſi ut conteratur, & hu-
miliet ſe pro delictis ſuis? In
vera contritione, & cordis hu-
miliatione naſcitur ſpes venię,
reconciliatur perturbata con-
ſcientia, reparatur gratia per-
dita, tuetur homo à futura ira,
& occurrunt ſibi mutuo in oſ-
culo ſancto, Deus & pœnitens
anima.

4. 4.Humilis peccatorum con-
Pſalm. 50. tritio acceptabile tibi eſt Do-
mine ſacrificium, longè ſuavi-
us odorans in conſpectu tuo,
Luca 7. quàm thuris incenſum. Hæc
eſt gratum etiam unguentum,
quod ſacris pedibus tuis infun-
Pſalm. 50. di voluiſti; quia *cor contritum
& humiliatum*, nunquam de-
ſpexiſti. Ibi eſt locus refugii, à
facie iræ inimici. Ibi emenda-
tur & abluitur, quicquid aliun-
de contractum eſt & inquina-
tum.

CAPUT LIII.

Quod gratia Dei non miſcetur, terrena ſapientibus.

1. FIli, pretioſa eſt gratia 1.
mea, non patitur ſe miſ-
ceri extraneis rebus, nec conſo-
lationibus terrenis. Abjicere
ergo oportet omnia impedi-
menta gratiæ, ſi optas ejus in-
fuſionem ſuſcipere. Pete ſecre-
tum tibi, ama ſolus habitare te-
cum, nullius require confabu-
lationem; ſed magis ad Deum
devotam effunde precem, ut
compunctam teneas mentem,
& puram conſcientiam. To-
tum mundum nihil æſtima;
Dei vacationem, omnibus ex-
terioribus antepone. Non enim
poteris mihi vacare, & in tran-
ſitoriis pariter delectari. A no- Matth. 19.
tis & à charis oportet elongari,
& ab omni temporali ſolatio

Digitized by Google

1. Pet. 2. mentem tenere privatam. Sic obſecrat B. Apoſtolus Petrus, ut tanquam advenas & peregrinos in hoc mundo ſe contineant Chriſti fideles.

2. 2. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo. Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger needum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem. Attamen ſi verè velit eſſe ſpiritualis, oportet eum renunciare tam remotis quam propinquis; & à nemine magis cavere, quam à ſeipſo. Si temetipſum perfectè viceris, cætera faciliùs ſubjugabis. Perfecta victoria eſt, de ſemetipſo triumphare. Qui enim ſemetipſum ſubjectum tenet, ut ſenſualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor eſt ſui, & Dominus mundi.

3. 3. Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere, ut evellas & deſtruas occultam inordinatam inclinationem ad teipſum, & ad omne privatum & materiale bonum. Ex hoc vitio, quòd homo ſemetipſum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quicquid radicaliter vincendum eſt. quo devicto & ſubacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuò. Sed quia pauci ſibiipſis perfectè mori laborant, nec plenè extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu elevari poſſunt. Qui autem liberè mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt, ut omnes pravas & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ, privato amore, concupiſcenter inhæreat.

CAPUT LIV.

De diverſis motibus naturæ & gratiæ.

1 FIlli, diligenter adverte motus naturæ & gratiæ, quia valde contrariè & ſubtiliter moventur, & vix niſi à ſpirituali & intimè illuminato homine diſcernuntur. Omnes quidem 1.

dem bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis vel factis prętendunt, ideò ſub ſpecie boni multi falluntur. Natura callida eſt, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & ſe ſemper pro fine habet. Sed gratia ſimpliciter ambulat, & ab omni ſpecie mala declinat, fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit.

2. 2. Natura invitè vult mori, nec premi, nec ſupprimi, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubjugari. Gratia verò ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubjici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi; ſub diſciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, ſed ſub Deo ſemper vivere, ſtare, & eſſe; atque propter Deum, omni humanæ creaturę humiliter parata eſt inclinari. Natura prò ſuo commodo laborat, & quid lucri ex alio ſibi proveniat, attendit: Gratia autem, non quid ſibi utile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat magis conſiderat. Natura libenter honorem & reverentiam accipit: Gratia verò omnem honorem & gloriam, Deo fideliter attribuit.

3. Natura confuſionem timet & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Jeſu pati contumeliam. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia vero vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem. Natura quærit habere curioſa & pulchra, abhorret vilia & groſſa: Gratia vero, ſimplicibus delectatur & humilibus, aſpera non aſpernatur, nec vetuſtis refugit indui pannis. Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno; irritatur levi injuriæ verbo: Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur; quia theſaurum ſuum & gaudium in cælo, ubi nil perit, conſtituit. 3.

R 2 4. Na-

4. 4. Natura cupida eſt, & libentiùs accipit, quàm donat, amat propria & privata: Gratia autem pia eſt & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, beatiùs dare judicat quam accipere. Natura inclinat ad creaturas ad carnem propriam, ad vanitates & diſcurſus: Sed gratia trahit ad Deum & virtutes; renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis deſideria, reſtringit evagationes, erubeſcit in publico apparere. Natura libenter aliquod ſolatium habet externum, in quo delectetur ad ſenſum: Sed gratia, in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari.

5. 5. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis conſequi ſperat; & multum ponderari ſua geſta & dona concupiſcit: Gratia verò, nil temporale quærit, nec aliud præmium quam Deum ſolum, pro mercede poſtulat; nec amplius de temporalibus neceſſariis deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſequutionem æternorum valeant deſervire.

6. Natura gaudet de amicis 6.
multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis; arridet potentibus, blanditur divitibus, applaudit ſibi ſimilibus: Gratia autem, & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur, nec locum, nec ortum natalium reputat; niſi, virtus major ibi fuerit: favet magis pauperi quàm diviti, compatitur plus innocenti quam potenti, congaudet veraci non fallaci: exhortatur ſemper bonos, meliora chariſmata æmulari, & Filio Dei per virtutes aſſimilari. Natura de defectu & moleſtia citò conqueritur: gratia conſtanter fert inopiam.

7. Natura omnia ad ſe reflectit, 7.
pro ſe certat & arguit: Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant;

nant;

Digitized by Google

nant; nihil boni ſibi aſcribit, nec arroganter præſumit: non contendit, nec ſuam ſententiam aliis præfert: ſed in omni ſenſu & intellectu, æternæ ſa-
4. pientiæ ac divino examini ſe ſubmittit. Natura appetit ſcire ſecreta, & nova audire: vult exteriùs apparere, & multa per ſenſus experiri; deſiderat agnoſci & agere, unde laus & admiratio procedit: Sed gratia non curat nova, nec curioſa percipere; quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, cum nihil novum & durabile ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam & oſtentationem devitare, laudanda & dignè miranda, humiliter abſcondere, & de omni re, & in omni ſcientia, utilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8. Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddã Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ; quæ hominem de terrenis ad cæleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quantò igitur natura amplius premitur & vincitur, tanto major gratia infunditur, & quotidiè novis viſitationibus interior homo, ſecundùm imaginem Dei, reformatur. 8.

CAPUT LV.

De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ divinæ.

1. DOmine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti tam magnam, & neceſſariam ad ſalutem, ut vincam peſſimam naturã meam, trahentem ad peccata & in perditionem: Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captivum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in mul- 1. Geneſ. 1. Rom. 7.

multis; nec poſſum reſiſtere paſſionibus ejus, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia, cordi meo ardenter infuſa.

2. 2. Opus eſt gratia tua, & magna gratia; ut vincatur natura, ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. *Gen 8.* Nam per primum hominem Adam lapſa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna hujus maculæ deſcendit; ut ipſa natura, quæ benè & recta à te condita fuit, pro vitio jam, & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quòd motus ejus ſibi relictus, ad malum & inferiora trahat. Nam modica vis, quæ remanſit, eſt tanquam ſcintilla quædam latens in cinere. Hæc eſt ipſa ratio naturalis, circumfuſa magna caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falſiq; diſtantiam, licet impotens ſit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur.

3. 3. Hinc eſt Deus meus, quòd condelector legi tuę ſecundùm interiorem hominem, ſciens *Rom. 7.* mandatum tuum fore bonum, juſtum, & ſanctum, arguens etiam omne malum, & peccatum fugiendum. Carne autem ſervio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio, quàm rationi. Hinc eſt quòd velle bonum mihi adjacet, perficere autem non invenio. Hinc ſæpè multa bona propono, ſed quia gratia deeſt, ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi reſiſtentia reſilio & deficio. Hinc accidit, quòd viam perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam, clarè ſatis video; ſed propriæ corruptionis pondere preſſus, ad perfectiora non aſſurgo.

4. 4. O quam maximè eſt mihi neceſſaria, Domine tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum. Nam ſine ea nihil poſſum *Joan. 15.* facere; omnia autem poſſum in te, confortante me gratia. O verè cœleſtis gratia, ſine qua nulla

Digitized by Google

nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda. Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo; nihil ingenium vel eloquentia, valent apud te Domine ſine gratia. Nam dona naturæ, bonis & malis ſunt communia; electorum autem proprium donum eſt gratia ſive dilectio, qua inſigniti, digni habentur vita æterna. Tantum eminet hæc gratia, ut nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio, aliquid æſtimetur
1. Cor. 13. ſine ea. Sed neque fides, neque ſpes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia.

5. 5. O beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu, virtutibus divitem facis; & divitem multis bonis, humilem corde reddis. Veni deſcende ad me, reple me manè conſolatione tua, ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea. Obſecro Domine, ut inveniam gratiam in oculis tuis; ſufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quæ deſiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, Pſal. 22.
non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium. Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior univerſis ſapientibus.

6. Magiſtra enim veritatis, 6.
doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lachrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum, & ſtirps inutilis ad ejiciendum? Tua ergo me Domine gratia ſemper præveniat, & ſequatur, ac bonis operibus præſtet eſſe intentum, per Jeſum Chriſtum filium tuum. Amen.

CAPUT LVI.

Quod nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per Crucem.

1. FIli, quantum à te vales exire, 1.

ire, tantum in me poteris tran-
ſire. Sicut nihil foris concupiſ-
cere, internam pacem facit; ſic
ſe interiùs relinquere, Deo
conjungit. Volo te addiſcere
perfectam abnegationem tui
in voluntate mea, ſine contra-
dictione & querela. Sequere
me: Ego ſum via, veritas, & vi-
ta. Sine via, non itur; ſine veri-
tate, non cognoſcitur; ſine vi-
Joan. 14. ta, non vivitur. Ego ſum via,
quam ſequi debes; veritas, cui
credere debes; vita, quam ſpe-
rare debes. Ego ſum via invio-
labilis, veritas infallibilis, vita
interminabilis. Ego ſum via
rectiſſima, veritas ſuprema, vi-
ta vera, vita beata, vita increata.

2. 2. Si manſeris in via mea, co-
gnoſces veritatem, & veritas li-
berabit te, & apprehendes vi-
Mat. 19. tam æternam. *Si vis ad vitam
ingredi, ſerva mandata.* Si
vis veritatem cognoſcere, cre-
Ibidem. de mihi. Si vis perfectus eſſe,
Luca 9. *vende omnia.* Si vis eſſe diſci-
pulus meus, *abnegat temetip-
Joan. 12. ſum.* Si vis beatam vitam poſſi-
dere, præſentem vitam con-
temne. Si vis exaltari in cælo, Luc. 14.
humilia te in mundo. Si vis re-
gnare mecum, porta Crucem
mecum: Soli enim ſervi Crucis
inveniunt viam beatitudinis,
& veræ lucis.

3. Domine Jeſu, quia arcta 3.
eſt vita tua, & mundo deſpecta,
dona mihi te, cum mundi de-
ſpectu imitari. *Non* enim *ma-* Matth. 7.
jor eſt ſervus Domino ſuo, nec Luca 6.
diſcipulus ſupra Magiſtrũ.
Exerceatur ſervus tuus in vita
tua, quia ibi eſt ſalus mea, &
ſanctitas vera. Quicquid extra
eam lego vel audio, non me re-
creat, nec delectat plenè.

4. Fili, quia hæc ſcis, & legiſti 4.
omnia; beatus eris, ſi feceris ea.
Qui habet mandata mea, & Joan. 14.
*ſervat ea, ipſe eſt, qui diligit
me;* & ego diligam eum, *&
manifeſtabo ei meipſum;* &
faciam eum conſedere me-
cum in regno Patris mei, Do-
mine JESU, ſicut dixiſti & pro-
miſiſti, ſic utique fiat, & mihi
promereri contingat. Suſcepi,
ſuſcepi

Digitized by Google

ſuſcepi de manu tua Crucem, portabo eam uſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni Monachi, Crux eſt, & Dux Paradiſi. Inceptum eſt, retro abire non licet, nec relinquere oportet.

5. 5. Eja Fratres, pergamus ſimul, Jeſus erit nobiſcum: propter Jeſum ſuſcepimus hanc Crucem; propter Jeſum perſeveremus in Cruce. Erit adjutor noſter, qui eſt Dux noſter & præceſſor. En, Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ, ut fugiamus à Cruce.

CAPUT LVII.

Quòd homo non ſit nimis dejectus quando in aliquos labitur defectus.

1. 1. FIli; magis placent mihi patientia & humilitas in adverſis, quàm multa conſolatio & devotio in proſperis. Ut quid te contriſtat, parvum factum contra te dictum? Si amplius fuiſſet, commoveri non debuiſſes. Sed nunc permitte tranſire, non eſt primum, nec novum, nec ultimũ erit, ſi diu vixeris. Satis virilis es, quamdiu nil obviat adverſi: Bene etiam conſulis, & alios noſti roborare verbis, ſed cùm ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis conſilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam ſæpius experiris in modicis objectis, tamen pro ſalute tua iſta fiunt, cum hæc & ſimilia contingunt.

2. Pone, ut melius noſti ex corde; & ſi te tetigit, non tamen dejiciat, nec diu implicet: Ad minus ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter. Etiamſi minùs libenter audis, & indignationem ſentis, reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, unde parvuli ſcandalizentur. Citò conquieſcet commotio excitata, & dolor internus, revertente dulcorabitur gratia. Adhuc *vivo*

Digitized by Google

Iſaia 49. *ego (dicit Dominus)* juvare te paratus, & ſolito amplius conſolari, ſi confiſus fueris mihi, & devotè invocaveris.

3. 3. Animæquior eſto, & ad majorem ſuſtinentiam accingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpius percipis tribulatum, vel graviter tentatum. Homo es, & non Deus; caro es,
Gen. 3. non Angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit Angelo in cælo, & primo homini in Paradiſo? Ego ſum, qui mœrentes erigo ſoſpitare; & ſuam cognoſcentes infirmitatem, ad meam proveho divinitatem.

4. 4. Domine, benedictum ſit
Pſal. 118. verbum tuum, dulce ſuper mel & favum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus? Dummodo tandem ad portum ſalutis perveniam, quid curæ eſt, quæ, & quanta paſſus fuero? Da finem bonum, da fœlicem ex hoc mundo tranſitum. Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

CAPUT LVIII.

De altioribus rebus, & occultis judiciis Dei, non ſcrutandis.

1. FIli, caveas diſputare de altis materiis; & de occultis 1.
Dei judiciis, cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur; Cur etiam iſte tantum affligitur, & ille tam eximiè exaltatur. Iſta omnem humanam facultatem excedunt, nec ad inveſtigandum judicium divinum, ulla ratio prævalet, vel diſputatio. Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: *Juſtus es* Pſal. 118.
Domine, & rectum judicium tuum.
Et illud: *Judicia Domini vera, juſti-* Pſal. 18.
ficata in ſemetipſa. Judicia mea metuenda ſunt, non diſcutienda, quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia.

2. Noli etiam inquirere, nec 2.
diſputare de meritis Sancto- 2. Tim. 2.

rum,

rum, quis alio ſit ſanctior, aut quis major fuerit in Regno cælorum. Talia generant ſæpè lites & contentiones inutiles, nutriunt quoq; ſuperbiam & vanam gloriam; unde oriuntur invidiæ & diſſentiones, dum iſte illum ſanctum, & alius alium conatur ſuperbè præferre. Talia autem velle ſcire & inveſtigare, nullum fructum afferunt, ſed magis ſanctis diſplicent, quia non ſum Deus diſſenſionis ſed pacis, quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione conſiſtit.

3. 3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potius quàm divino. Ego ſum, qui cunctos condidi ſanctos; ego donavi gratiam; ego præſtiti gloriam. Ego novi ſingulorum merita; ego præveni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præſcivi dilectos ante ſecula; Ego eos elegi de mundo, non ipſi me prælegerunt. Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam. Ego perduxi eos per tentationes varias. *Joan. 15.* Ego infudi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam; ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum & noviſſimum agnoſco; ego omnes inæſtimabili dilectione amplector. 4. Ego laudandus ſum in omnibus Sanctis meis; ego ſuper omnia benedicendus ſum, & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè magnificavi & prędeſtinavi, ſine ullis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo unum de minimis meis contempſerit, nec magnũ honorat, quia puſillum & magnũ ego feci. *Jacob. 2. Sap. 6.* Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & cæteris omnibus in Regno cælorum. Omnes unum ſunt per charitatis vinculum; idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt.

5. Adhuc autem (quod multo altius eſt) plus me, quàm ſe & 5.

Digitized by Google

ſua merita, diligunt: Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitivè quieſcunt. Nihil eſt, quod eos avertere poſſit aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines de ſanctorum ſtatu diſſerere, qui non norunt niſi privata gaudia diligere. Demunt & addunt pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. 6. In multis eſt ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati, raro aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur; & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per revelationem ſupernam ſpeculantur.

7. Cave ergo fili, de iſtis curioſè tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt, ſed hoc magis ſatage & intende, ut vel minimus in Regno Dei queas inveniri. Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet, vel major haberetur in regno cælorum; quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione coram me humiliaret, & in majorem nominis mei laudem exurgeret? Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorũ magnitudine, & virtutum ſuarum parvitate cogitat, & quàm longè à perfectione ſanctorum diſtat; quàm is, qui de eorum majoritate vel parvitate diſputat. Melius eſt ſanctos devotis precibus & lachrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare; quàm eorum ſecreta, vana inquiſitione perſcrutari. 7. Eccleſ. 3.

8. Illi bene & optimè contentantur, ſi homines ſcirent contentari, & vaniloquia ſua 8.

com-

compeſcere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui ſibi nihil bonitatis aſcribunt, ſed totum mihi, quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate mea donavi. Tanto amore divinitatis, & gaudio ſuperfluenti replentur, ut nihil eis deſit gloriæ, nihilq; poſſit deeſſe fœlicitatis. Omnes Sancti, quantò altiores in gloria, tanto humiliores in ſeipſis, & mihi viciniores & dilectiores exiſtunt: Ideoque habes ſcriptum, quia
Apoc. 4. *mittebant coronas ſuas ante Deum, & ceciderunt in facies ſuas coram agno, & adoraverunt viventem in ſæcula ſæculorum.* Multi quærunt, quis major ſit in Regno Dei, qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari.

9. 9. Magnum eſt, vel minimum eſſe in cælo, ubi omnes magni ſunt; quia omnes filii Dei vocabuntur & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Cùm enim quærerent diſcipuli, quis major eſſet in regno cælorum, tale audierunt reſponſum: Niſi converſi fueritis, & Matth. 18.
efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicunque ergo humiliaverit ſe, ſicut parvulus iſte, hic major eſt in regno cælorum.

10. Væ eis, qui cum parvulis 10.
humiliare ſe ſponte dedignantur; quoniam humilis janua regni cœleſtis, eos non admittet intrare. Væ etiam divitibus, qui habent hîc conſolationes ſuas; quia pauperibus intrantibus in Regnũ Dei, ipſi ſtabunt foris ejulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia veſtrum eſt Regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis. Matth. 6. Matth. 5.

CAPUT LIX.

Quòd omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

1. DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod majus ſolatiũ meum ex omnibus apparentibus ſub cælo? Nonne tu, Domine Deus meus, cujus miſericordiæ non eſt numerus? Ubi mihi bene fuit, ſine te? Aut quan- 1.

Digitized by Google

do malè eſſe potuit, præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quàm dives ſine te. Eligo potiùs tecum in terra peregrinari, quàm ſine te cælum poſſidere. Ubi tu, ibi cælum; atque ibi mors & infernus, ubi tu non es. Tu mihi in deſiderio es; & ideò poſt te gemere, clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plenè confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur opportunis, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, & fiducia mea; tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2. 2. Omnes, quæ ſua ſunt, quærunt; tu ſalutem meam, & profectum meum ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi convertis. Etiamſi variis tentationibus & adverſitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſuevisti. In qua probatione, non minùs diligi debes & laudari, quàm ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres.

Phil. 2.

3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium; in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo, quia totum infirmũ, & inſtabile invenio, quicquid extra te conſpicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt, nec prudentes conſiliarii reſponſum utile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus & amœnus contutari; ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias. 3.

4. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & fœlicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilq; fœlicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorũ tu es; & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſervorum tuorum. Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus 4.

meus

meus miſericordiarum Pater. Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cœleſti, ut fiat habitatio ſancta tua, & ſedes æternæ gloriæ tuæ; nihilq; in templo tuæ dignitatis inveniatur, quod oculos tuæ majeſtatis offendat. Secundùm magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſervi tui, longè exultantis in regione umbræ mortis. Protege & conſerva animam ſervuli tui, inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis, ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis, ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

F I N I S.

LIBER QUARTUS.

DE AUGUSTISSIMO EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Capita Libri quarti.

Cum quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus. Cap. 1.

Quòd magna bonitas & charitas Dei, in hoc Sacramento homini exhibetur. 2

Quòd utile ſit ſæpè communicare. 3

Quòd multa bona præſtantur devotè communicantibus. 4

De dignitate Sacramenti, & ſtatu Sacerdotali. 5

Interrogatio de exercitio ante Communionem. 6

De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito. 7

De oblatione Chriſti in Cruce & propria reſignatione. 8

Quòd nôs & omnia noſtra, Deo debemus offerre, & pro omnibus orare 9

Quòd ſacra Communio, & de facili non eſt relinquenda. 10

Quòd Corpus Chriſti, & ſacra Scriptura, maximè ſunt animæ fideli neceſſaria. 11

Quòd magna diligentia ſe debeat communicaturus Chriſto præparare. 12

Quòd toto corde anima devota Chriſti, unionem in Sacramento, affectare debet. 13

De quorundam devotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti. 14

Quòd gratia devotionis, humilitate & ſuiipſius abnegatione acquiritur. 15

Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus. 16

De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum. 17

Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, sed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei. 18

DEVO-

Digitized by Google

DEVOTA EXHORTATIO, AD SACRAM COMMUNIONEM.

VOX CHRISTI.

Matt 11. *VEnite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos,* dicit Dominus. Joan. 6. *Panis quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita.* Mat. 26. & 1. Cor. 11. *Accipite & comedite, hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem.* Joan. 6. *Qui manducat carnem meam, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo. Verba, quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt.*

CAPUT I.

Cùm quanta reverentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

1. 1. HÆc ſunt verba tua Chriſte, veritas æterna, quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco conſcripta. Quia ergo tua ſunt, & vera, gratanter mihi, & fideliter cuncta ſunt accipienda. Tua ſunt, & tu ea protuliſti; & mea quoque ſunt, quia pro ſalute mea, ea ediſiſti. Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, ut arctiùs inſerantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis. Sed terrent me delicta propria, & ad capienda tanta myſteria, me reverberat impura conſcientia. Provocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat me multitudo vitiorum meorum.

2. Jubes, ut fiducialiter ad te 2.
accedam, ſi tecum velim habere partem; & ut immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam & gloriam. Venite, inquis, ad me Matt. 11.
omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quòd tu Domine Deus meus egenum & pauperem invitas ad communionem tui ſanctiſſimi corporis. Sed quis ego ſum Domine, ut ad te præſumam accedere? Ecce, cæli cælorũ te non capiunt, & tu dicis: Venite ad me omnes Ibidem.

3. Quid ſibi vult iſta piiſſima 3.
dignatio, & tam amicabilis invitatio? Quomodo auſus ero venire, qui nihil boni mihi conſcius ſum, unde poſſum præſumere? Quomodo te introdu-

troducam in domum meam, qui ſæpiùs offendi benigniſſimam faciem tuam? Reverentur Angeli & Archangeli, metuunt ſancti & juſti, & tu dicis:
Ibidem. *Venite ad me omnes.* Niſi tu Domine hoc diceres, quis verũ eſſe crederet. Et niſi tu juberes, quis accedere attentaret? Ecce,
Gen. 6. Noë vir juſtus in arcæ fabrica centum annis laboravit, ut cum paucis ſalvaretur; & ego quomodo me potero una hora præparare, ut mundi fabricatorem cum reverentia ſumam?

4. 4. Moyſes famulus tuus magnus, & ſpecialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo veſtivit auro, ut tabulas legis in ea reponeret; & ego putrida creatura, audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem, tam facilè
Exod. 25. & 26. 3. Reg. 6. 3. Reg. 8. ſuſcipere? Salomon ſapientiſſimus Regum Iſraël, templum magnificum ſeptem annis, in laudem nominis tui ædificavit, & octo diebus feſtum dedicationis ejus celebravit, mille hoſtias pacificas obtulit, & arcam fœderis in clangore buccinæ & jubilo, in locum ſibi præparatum ſolenniter collocavit: Et ego infœlix & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducã, qui vix mediam expendere devotè novi horam? & utinam vel ſemel dignè ferè mediam.

5. O mi Deus, quantum illi 5.
ad placendum tibi agere ſtuduerunt. Heu, quàm puſillum eſt, quod ago; quàm breve expleo tempus, cùm me ad communicandum diſpono. Rarò totus collectus, rariſſimè ab omni diſtractione purgatus. Et certè in tua ſalutari Deitatis præſentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura; quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum ſuſcepturus ſum hoſpitio.

6. Eſt tamen valdè magna 6.
diſtantia, inter arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſſimum corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus; inter le-

Digitized by Google

galia illa ſacrificia futurorum præfigurativa, & verâ tui corporis hoſtiam, omnium antiquorum ſacrificiorum completivam. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam? Cur non majori me præparo ſollicitudine ad tua ſancta ſumenda; quando illi antiqui ſancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes, cum univerſo populo, tantum devotionis demonſtrarunt affectum erga cultum divinum?

7. 7. Saltavit devotiſſimus Rex David coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta patribus; fecit diverſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cithara; Spiritus ſancti afflatus gratia, docuit populum Iſraël toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere, & prędicare. Si tanta agebatur tunc devotio, ac divinæ laudis extitit recordatio coram arca teſtamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Chriſtiano, habenda eſt reverentia & devotio, in præſentia ſacramenti, in ſumptione excellentiſſimi corporis Chriſti?

8. Currunt multi ad diverſa loca, pro viſitandis reliquiis ſanctorum, & mirantur auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro involuta ſacra oſſa ipſorum: Et ecce tu præſens es hîc apud me in altari, Deus meus, ſanctus ſanctorũ, Creator omnium, & Dominus Angelorum. Sæpè in talibus videndis curioſitas eſt hominum, & novitas inviſorum, & modicus reportatur emendationis fructus, maximè ubi eſt tam levis, ſine vera contritione diſcurſus. Hîc autem in ſacramento altaris, totus præſens es Deus meus homo Chriſtus Jeſus; ubi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcunq; fueris dignè ac devotè ſuſceptus. Ad iſtud verò non 8.

trahit

trahit levitas aliqua, nec curioſitas aut ſenſualitas; ſed firma fides, devota ſpes, & ſincera charitas.

9. 9. O inviſibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiſcũ; quàm ſuaviter & gratiosè cum electis tuis diſponis, quibus temetipſum in ſacramento ſumendum proponis. Hoc namq; omnem intellectũ ſuperat; hoc ſpecialiter devotorum corda trahit, & accendit affectum. Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitã ſuã ad emendationẽ diſponunt, ex hoc digniſſimo ſacramento, magnam devotionis gratiam, & virtutis amorem frequenter recipiunt.

10. 10. O admirabilis & abſcondita gratia ſacramenti, quam norunt tantùm Chriſti fideles; infideles autem, & peccatis ſervientes, experiri non poſſunt. In hoc ſacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa, & per peccatum deformata, redit pulchritudo. Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantùm mens, ſed & debile corpus, vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

11. Dolendum tamen valde 11.
& miſerandum, ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quòd non majori affectione trahimur ad Chriſtum ſumendum, in quo tota ſpes ſalvandorum conſiſtit, & meritum. Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra, & redemptio; ipſe conſolatio viatorum, & ſanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valde, quòd multi tam parum hoc ſalutare myſterium advertunt, quod cælum lætificat, & mundum conſervat univerſum. Heu cæcitas & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano uſu, etiam ad inadvertentiam defluere.

12. Si enim hoc ſanctiſſimũ 12.
Sacramentum, in uno tantùm celebraretur loco, & ab uno tantùm conſecraretur ſacerdo-

te in mundo; quantò putas deſiderio ad illum locum, & ad talem Dei ſacerdotem homines afficerentur, ut divina myſteria celebrari audirent? Nunc autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus, ut tanto major appareat gratia, & dilectio Dei ad hominem, quantò latiùs eſt ſacra communio diffuſa per orbem. Gratias tibi Jeſu bone, paſtor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioſo corpore & ſanguine tuo reficere; & ad hæc myſteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio, invitare dicendo:

Matth. 11. *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

CAPUT II.

Quòd magna bonitas & charitas Dei, in Sacramento homini exhibetur.

VOX DISCIPULI.

1. 1. SUper bonitate tua, & magna miſericordia tua Domine confiſus, accedo æger ad Salvatorem, eſuriens & ſitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cæli, ſervus ad Dominũ, creatura ad creatorem, deſolatus ad meum pium conſolatorem. Sed unde hoc mihi, ut venias ad me? Luca 1.
Quis ego ſum, ut præſtes mihi teipſum? Quomodò audet peccator coràm te apparere; & tu quomodò dignaris ad peccatorem venire? Tu noſti ſervum tuum, & ſcis quia nil boni in ſe habet, unde hoc illi præſtes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnoſco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita; ut bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur; & humilitas perfectiùs commendetur. Quia ergò tibi hoc placet, & tu ſic fieri juſſiſti, placet mihi dignatio tua, & utinam iniquitas mea non obſiſtat.

2. 2. O dulciſſime & benigniſſime Jeſu, quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetua laude, pro ſuſceptione ſacri corporis tui debetur, cujus

jus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur. Sed quid cogitabo in hac communione, in acceſſu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen devotè ſuſcipere deſidero? Quid cogitabo melius & ſalubrius, niſi meipſum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſuprà me? Laudo te Deus meus, & exalto in æternùm. Deſpicio me, & ſubjicio tibi in profundum vilitatis meæ.

3. 3. Ecce tu Sanctus Sanctorum, & ego ſordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere. Ecce tu venies ad me, tu vis eſſe mecum, tu invitas ad convivium tuum. Tu mihi dare vis cœleſtem cibum, & panem Angelorum ad manducandum, non alium ſanè,
Pſal 77. Joan. 6. quàm teipſum, panem vivum, qui de cœlo deſcendiſti, & das vitam mundo.

4. 4. Ecce, unde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſſit, quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur. O quàm ſalutare & utile conſilium tuum, cùm iſtud inſtituiſti; quàm ſuave & jucundum convivium, cùm teipſum in cibum donaſti. O quàm admirabilis operatio tua Domine, quàm potens virtus tua, quàm ineffabilis veritas tua. Dixiſti enim, & facta ſunt Gen. 1. & Pſal. 148.
omnia & hoc factum eſt, quod ipſe juſſiſti.

5. Mira res & fide digna, ac 5.
humanum vincens intellectû; quod tu Domine Deus meus, verus Deus & homo, ſub modica ſpecie panis & vini, integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris. Tu Domine univerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per ſacramentum tuum habitare in nobis: conſerva cor meum, & corpus immaculatum, ut lætâ & purâ conſcientiâ, ſæpius tua valeam celebrare myſteria, & ad meam perpe-

tuam accipere ſalutem: quæ ad tuum præcipuè honorem, & memoriale perenne, ſanxiſti & inſtituiſti.

6. 6. Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari in hac lachrymarum valle tibi relicto. Nam quoties hoc myſterium recolis, & Chriſti corpus accipis; toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris. Charitas etenim Chriſti nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus nunquàm exhauritur. Ideò novâ ſemper mentis renovatione, ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium, attentâ conſideratione penſare. Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, cùm celebras aut Miſſam audis, ac ſi eodem die Chriſtus primùm in uterum Virginis deſcendens, homo factus eſſet; aut in Cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

CAPUT III.

Quòd utile ſit ſæpè communicare.

VOX DISCIPULI.

1. Ecce, ego ad te venio Domine, ut benè mihi ſit ex 1. *Pſal. 67.*
munere tuo, & lætificer in convivio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi Deus, ecce in te eſt totum, quod deſiderare poſſum & debeo; tu ſalus mea, & redemptio, ſpes & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergò hodie animam ſervi tui, quoniam ad te Domine JESU animam meam levavi. *Pſal. 85.* Deſidero te nunc devotè ac reverenter ſuſcipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum uniri deſiderat.

2. Trade te mihi, & ſufficit. 2.
Nam præter te, nulla conſolatio valet. Sine te eſſe nequeo, & ſine viſitatione tua, vivere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere; & in remedium

medium ſalutis meæ recipere; ne fortè deficiam in via, ſi fuero cœleſti fraudatus alimoniâ. Sic enim tu miſericordiſſime JESU, prædicans populis, & *Matt.15.* varios curans languores, aliquando dixiſti: Nolo eos jejunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via: *Mar. 8.* Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti. Tu es enim ſuavis refectio animæ, & qui te dignè manducaverit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ. Neceſſarium quidem mihi eſt, qui tam ſæpè labor & pecco, tam citò torpeſco & deficio; ut per frequentes orationes & confeſſiones, ac ſacram tui corporis perceptionem, me renovem, mundem, & accendam; ne fortè diutiùs abſtinendo, à ſancto propoſito defluam.

3. *Genes. 8.* 3. *Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua*, & niſi ſuccurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora. Retrahit ergò ſancta communio à malo; & confortat in bono. Si enim modò tam ſæpè negligens ſum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, ſi medelam non ſumerem, & tam grande juvamen non quærerem? Et licet omni die non ſim aptus, nec ad celebrandum bene diſpoſitus; dabo tamen operam, congruis temporibus divina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me præbere. Nam hæc eſt una principalis fidelis animæ conſolatio, quamdiu peregrinatur à te in mortali corpore, ut ſæpius memor Dei ſui, dilectum ſuum devotâ ſuſcipiat mente.

4. 4. O mira circa nos, tuæ pietatis dignatio, quod tu Domine Deus, creator & vivificator omnium ſpirituum ad pauperculam dignaris venire animā, & cum tota divinitate tua ac humanitate, ejus impinguare eſuriem. O felix mens & beata anima, quæ te Dominum Deū

ſuum

ſuum meretur devotè ſuſcipere, & in tui ſuſceptione, ſpirituali gaudio repleri. O quàm magnum ſuſcipit Dominum, quàm dilectum inducit hoſpitem, quàm jucundum recipit ſocium, quàm fidelē acceptat amicum, quàm ſpecioſum & nobilem amplectitur Sponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandum. Sileant à facie tua, (dulciſſime dilecte mi) cœlum & terra, & omnis ornatus eorū; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui pervenient nominis,
Pſal. 146. *cujus ſapientia non eſt numerus.*

CAPUT IV.

Quòd multa bona præſtantur devotè communicantibus.

VOX DISCIPULI.

1. 1. DOmine Deus meus præveni ſervum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè
Pſal. 20. merear accedere. Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Viſita me in ſalutari Pſal. 105.
tuo, ad guſtandum in ſpiritu ſuavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento tanquàm in fonte plenariè latet. Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantùm myſterium, & ad credendum illud indubitatâ fide me robora. Eſt enim operatio tua, non humana potentia; tua ſacra inſtitutio, non hominis adinventio. Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur, quæ angelicam etiam ſubtilitatem tranſcendunt. Quid ergò ego peccator indignus, terra, & cinis, de tam alto ſacro ſecreto potero inveſtigare, & capere?

2. Domine in ſimplicitate 2.
cordis mei, in bona firma fide, & in tua juſſione, ad te cum ſpe ac reverentia accedo; & verè credo, quia tu præſens es hic in Sacramento, Deus & homo. Vis ergò, ut te ſuſcipiam, & meipſum tibi in charitate uniam. Unde tuam precor clemen-

mentiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam, ut totus in te liqueſiam & amore pereffluam, atque de nulla aliena conſolatione amplius me intromittam. Eſt enim hoc altiſſimum & digniſſimum Sacramentũ, ſalus animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris; in quo vitia mea curantur, paſſiones frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur, gratia major infunditur, virtus incœpta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur.

3\. 3. Multa namque bona largitus es, & adhuc ſæpius largiris in Sacramento dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ. Nam multam ipſis conſolationem, adverſus variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque novâ quâdã gratiâ, eos intus recreas, & illuſtras, ut qui anxii primùm & ſine affectione, ſe ante communionem ſenſerant, poſteà refecti cibo potuque cœleſti, in meliùs ſe mutatos inveniant. Quod idcircò cum electis diſpenſanter agis, ut veraciter agnoſcant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex ſeipſis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ, ex te conſequantur. Quia ex ſemetipſis frigidi, duri, & indevoti; ex te autẽ ferventes, alacres, & devoti eſſe merentur. Quis enim ad fontẽ ſuavitatis humiliter accedens, non modicum ſuavitatis inde reportat? Aut quis juxtà copioſum ignem ſtans, non parùm caloris inde percipit? Et tu fons es ſemper plenus & ſuperabundans, ignis jugiter ardens & nunquàm deficiens. *Eſaia 12. Levit. 6.*

4\. Unde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec uſque ad ſatietatem potare, apponam tamen os meum 4.

ad foramen cœleſtis fiſtulæ; ut ſaltem inde guttulam capiam, ad refocillandam ſitim meam, ut non penitùs exareſcam. Et ſi necdum totus cœleſtis & tam ignitus, ut Cherubin & Seraphin, eſſe poſſum; conabor tamen devotioni inſiſtere, & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam, ex humili ſumptione vivifici Sacramenti conquiram. Quicquid autem mihi deeſt Jeſu bone, Salvator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benignè ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens:
Matt.11. *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

5. Geneſ.3. 5. Ego quidem laboro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſſionibus implicor & premor; & non eſt qui adjuvet, non eſt qui liberet, & ſalvum faciat, niſi tu Domine Deus ſalvator meus, cui committo me & omnia mea; ut me cuſtodias, & perducas in vitam æternam. Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui corpus tuum & ſanguinem, in cibum & potum mihi paraſti. Præſta Domine Deus ſalutaris meus, ut cum frequentatione myſterii tui, creſcat meæ devotionis affectus.

CAPUT V.

De dignitate Sacramenti, & ſtatu Sacerdotali.

VOX DOMINI.

1. SI haberes angelicam puritatem, & ſancti Joannis Baptiſtæ ſanctitatem, non eſſes dignus, hoc Sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum, quod homo conſecret & tractet Chriſti ſacramentum, & ſumat in cibum panem Angelorum. Grande myſterium, & magna dignitas Sacerdotum, quibus datum eſt, quod Angelis non eſt conceſſum. Soli namque Sacerdotes, ritè in Eccleſia ordinati, poteſtatem habent celebrandi, & corpus Chriſti 1. Matt.11. Pſal. 77.

Chriſti conſecrandi. Sacerdos quidem miniſter eſt Dei, utens verbo Dei, per juſſionem & inſtitutionem Dei, Deus autem ibi principalis eſt auctor, & in-
Geneſ. 1. viſibilis operator, cui ſubeſt
Pſal 148. & Rom. 8. omne, quod voluerit, & paret omne, quod juſſerit.

2\. 2. Plus ergò credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentiſſimo Sacramento, quàm proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili. Ideoque cum timore & reverentia ad hoc opus
1.Tim. 4. eſt accedendum. Attende tibi, & vide cujus miniſterium tibi traditum eſt, per impoſitionem manus Epiſcopi. Ecce, Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus; vide nunc ut fideliter & devotè, in ſuo tempore Deo ſacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas. Non alleviaſti onus tuum, ſed arctiori jam alligatus es vinculo diſciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem ſanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Ejus *Phil 3.*
converſatio ſit, non cum popularibus & communibus hominum viis, ſed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra.

3\. Sacerdos ſacris veſtibus 3.
indutus, Chriſti vices gerit, ut Deum pro ſe & pro omni populo, ſuppliciter & humiliter roget. Habet ante ſe & retrò Dominicæ Crucis ſignum, ad *Hebr. 5.*
memorandam jugiter Chriſti Paſſionem: Ante ſe Crucem in caſula portat, ut Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi ferventer ſtudeat. Poſt ſe Cruce ſignatus eſt, ut adverſa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret. Ante ſe Crucem gerit, ut propria peccata lugeat. Poſt ſe, ut aliorum etiam commiſſa per compaſſionem defleat, & ſe medium inter Deum & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat. Nec ab oratione, & ab oblatione ſancta torpeſcat, donec gratiam &

 miſe-

Digitized by Google

miſericordiam impetrare mereatur. Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Eccleſiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præſtat, & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAPUT VI.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

VOX DISCIPULI.

1. 1. CUm tuam dignitatem Domine, & meam vilitatem penſo, valde contremiſco, & in meipſo confundor. Si enim non accedo, vitam fugio; & ſi indignè me ingeſſero, offenſam incurro. Quid ergò faciam, Deus meus auxiliator meus, & conſiliator in neceſſitatibus?

2. 2. Tu doce me viam rectam. Propone breve aliquod exercitium, ſacræ communioni congruum. Utile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet devotè ac reverenter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum & divinum ſacrificium.

CAPUT VII.

De diſcuſſione propriæ conſcientiæ, & emendationis propoſito.

VOX DILECTI.

1. SUper omnia, cum ſumma 1.
humilitate cordis & ſupplici reverentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & ſumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem. Diligenter examina conſcientiam tuam, & pro poſſe tuo, verâ contritione, & humili confeſſione eam munda & clarifica; ita ut nil grave habeas aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat. Habeas diſplicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas & gemas. Et ſi tempus patitur, Deo in ſecreto cordis cunctas confitere paſſionum tuarum miſerias.

Digitized in Google

2. 2. Ingemiſce & dole, quod adhuc ita carnalis ſis & mundanus; tam immortificatus à paſſionibus; tam plenus concupiſcentiarum motibus; tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus; tam ſæpè multis vanis phantaſiis implicatus; tam multum inclinatus ad exteriora; tam negligens ad interiora; tam levis ad riſum & diſſolutionem; tam durus ad fletum & compunctionem; tam promptus ad laxiora & carnis commoda; tam ſegnis ad rigorem & fervorem; tam curioſus ad nova audienda & pulchra intuenda, tam remiſſus ad humilia & abjecta amplectenda; tam cupidus ad multa habenda; tam parcus ad dandum; tam tenax ad retinendum, tam inconſideratus in loquendo; tam incontinens ad tacendum; tam incompoſitus in moribus; tam importunus in actibus; tam effuſus ſuper cibum; tam ſurdus ad Dei verbum; tam velox ad quietem; tam tardus ad laborem, tam vigilans ad fabulas; tam ſomnolentus ad vigilias ſacras; tam feſtinus ad finem; tam vagus ad attendendum; tam negligens in horis perſolvendis; tam tepidus in celebrando; tam aridus in communicando; tam citò diſtractus; tam rarò plenè tibi collectus; tam ſubitò commotus ad iram; tam facilis ad alterius diſplicentiam; tam pronus ad judicandum; tam rigidus ad arguendum; tam lætus ad proſpera; tam debilis in adverſis; tam ſæpè multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens.

3.His & aliis defectibus tuis, 3. cum dolore & magna diſplicentia propriæ infirmitatis confeſſis ac deploratis, firmum ſtatue propoſitū ſemper emendandi vitam tuam, & in meliùs proficiendi. Deinde cum plena reſignatione & integra voluntate, offer teipſum in honorem nominis mei, in ara cordis tui holocauſtum perpetuum, cor-

pus tuum ſcilicet & animam, mihi fideliter committendo; quatenus & ſic dignè merearis ad offerendum Deo ſacrificium accedere, & Sacramentum corporis mei ſalubriter ſuſcipere.

4. 4. Non eſt enim oblatio dignior, & ſatisfactio major pro peccatis in diluendis, quàm ſeipſum purè & integrè, cum oblatione corporis Chriſti in Miſſa & in Communione Deo offerre. Si fecerit homo, quod in ſe eſt; & verè pœnituerit, quotieſcunq; pro venia & gratia ad me acceſſerit,
Ezech. 18. *vivo ego dicit Dominus, qui nolo mortem peccatoris, ſed ut magis convertatur & vivat*; quoniam peccatorum ſuorum non recordabor amplius, ſed cuncta ipſi indulta erunt.

CAPUT VIII.

De oblatione Christi in Cruce & propria reſignatione.

VOX DILECTI.

1. 1. Sicut ego meipſum, expanſis in Cruce manibus &
Eſa. 13. & Heb. 9. nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſpontè obtuli, ita ut nihil in me remaneret, quin totum in ſacrificium divinæ placationis tranſiret, ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè, in oblationem puram & ſanctam, quotidiè in miſſa, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quantò intimiùs vales, offerre. Quid magis à te requiro, quàm ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quicquid præter teipſum das, Prov. 23.
nihil curo; quia non quæro datum tuum, ſed te.

2. Sicut non ſufficeret tibi 2.
omnibus habitis, præter me, ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum corpus & ſanguinem in cibum, ut totus tuus eſſem, & tu meus permaneres. Si autem in teipſo ſteteris, nec ſpontè te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra

gra erit inter nos unio. Igitur omnia opera tua præcedere debet, ſpontanea tui ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis & gratiam. Ideò enim tam pauci illuminati & liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare
Lucæ 14 neſciunt. Eſt firma ſententia mea; Niſi quis renuntiaverit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Tu ergò ſi optas meus eſſe diſcipulus, offer teipſum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CAPUT IX.

Quòd nos & omnia noſtra, Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.

VOX DISCIPULI.

1\. Pſalm. 13. 1. Domine, omnia tua ſunt, quæ in cœlo ſunt, & quæ in terra. Deſidero meipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuò permanere. Domine, in ſimplicitate cordis mei, offero meipſum tibi hodie in ſervum ſempiternum, in obſequium & in ſacrificium laudis perpetuæ. Suſcipe me cum hac ſancta oblatione tui pretioſi corporis, quam tibi hodie in præſentia Angelorum, inviſibiliter aſſiſtentium, offero; ut ſit pro me, & pro cuncto populo tuo in ſalutem.

2\. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commiſi coràm te, & ſanctis Angelis tuis, à die quo primùm peccare potui uſque ad horam hanc, ſuper placabili altari tuo: ut tu omnia pariter incendas & comburas igne charitatis tuæ, & deleas univerſas maculas peccatorum meorum, & conſcientiam meam ab omni delicto emundes, & reſtituas mihi gratiam tuam, quam peccando amiſi, omnia mihi plenè indulgendo, & in oſculum pacis me miſericorditer aſſumendo. 2.

3\. Quid poſſum agere pro peccatis meis, niſi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem inceſſanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, ubi aſto 3. Pſalm. 31.

Digitized by Google

aſto coràm te Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè diſplicent, nolo ea unquàm ampliùs perpetrare, ſed pro eis doleo & dolebo, quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro poſſe ſatisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen ſanctum tuum; ſalva animam meam, quam pretioſo ſanguine tuo redemiſti. Ecce committo me miſericordiæ tuæ, reſigno me in manibus tuis. Age mecum ſecundùm bonitatem tuam, non ſecundùm meam malitiam & iniquitatem.

4. 4. Offero etiam tibi omnia bona mea, quamvis valde pauca & imperfecta; ut tu ea emendes & ſanctifices; ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & ſemper ad meliora trahas; nec non ad beatum ac laudabilem finem, me pigrum & inutilem homuncionem, perducas.

5. 5. Offero quoque tibi omnia, pia deſideria devotorum, neceſſitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniumque charorum meorum, & eorum qui mihi vel aliis, propter amorem tuum benefecerunt, & qui orationes & Miſſas pro ſe ſuiſque omnibus, dici à me deſideraverunt & petierunt, ſive in carne adhuc vivant, ſive jam in ſæculo defuncti ſint: ut omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis, advenire ſentiant, & ut ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſolvant.

6. Offero etiam tibi preces 6.
& hoſtias placationis, pro illis ſpecialiter, qui me in aliquo læſerunt, contriſtaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt: pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtavi, conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter vel ignoranter; ut nobis omnibus pariter indulgeas

pec-

Digitized by Google

peccata noſtra, & mutuas offenſiones. Aufer Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram & diſceptationem, & quidquid poteſt charitatem lædere, & fraternam dilectionem minuere. Miſerere, miſerere Domine, miſericordiam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus; & fac nos tales exiſtere, ut ſimus digni gratiâ tuâ perfrui; & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

CAPUT X.

Quòd ſacra Communio, & de facili non eſt relinquenda.

VOX DILECTI.

1. 1. FRequenter recurrendum eſt ad fontem gratiæ & divinæ miſericordiæ, ad fontem pietatis & totius bonitatis; quatenus à paſſionibus tuis & vitiis curari valeas, & contra univerſas tentationes & fallacias diaboli, fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus ſciens fructum & remedium maximum in ſacra communione poſitum, omni modo & occaſione nititur fideles & devotos, quantum prævalet, retrahere & impedire.

2. Cùm enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, pejores Satanæ immiſſiones patiuntur. Ipſe nequam ſpiritus (ut Job ſcribit) venit inter filios Dei, ut ſolitâ illos nequitiâ ſuâ perturbet, aut timidos nimium reddat & perplexos; quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat; ſi fortè aut omninò Communionem relinquant, aut cum tepore accedant. Sed non eſt quicquam curandum de verſutiis & phantaſiis illius, quantumlibet turpibus & horridis, ſed cuncta phantaſmata in caput ejus ſunt retorquenda. Contemnendus eſt miſer & deridendus, nec propter inſultus ejus & commotiones, quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda communio. 2. *Job. 1.*

3. 3.Sæpe etiam impedit nimia ſollicitudo pro devotione habenda, & anxietas quædam de confeſſione facienda. Age ſecundùm conſilium Sapientum, & depone anxietatem & ſcrupulum; quia gratiam Dei impedit, & devotionem mentis deſtruit. Propter aliquam parvam tribulationem & gravitatem, ſacram ne dimittas communionem; ſed vade citiùs confiteri, & omnes offenſiones aliis libenter indulge. Si verò tu aliquem offendiſti, veniam humiliter precare,& Deus libenter indulgebit tibi.

Prov.13.

Matth.5.

4. 4. Quid prodeſt diu tardare confeſſionem, aut ſacram differre communionem?Expurga te cum primis,exſpue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties melius, quàm ſi diu diſtuleris. Si hodie propter iſtud dimittis,cras forſitan aliud majus eveniet; & ſic diu poſſes à communione impediri, & magis ineptus fieri. Quantò citiùs vales, à præſenti gravitate & inertia te excutias; quia nihil importat diu anxiari,diu cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula,ſe à divinis ſequeſtrare: Imò plurimùm nocet, diu communionem protelare, nam & gravem torporem conſuevit inducere. Prôh dolor quidam tepidi & diſſoluti, moras confitendi libenter accipiunt,& communionem ſacram idcircò differri cupiunt,ne ad majorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5.Heu quàm modicam charitatem & debilem devotionem habent qui ſacram communionem, tam faciliter poſtponunt. Quàm felix ille, & Deo acceptus habetur, qui ſic vivit, & tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit; ut etiam omni die communicare paratus, & benè affectatus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet. Si quis interdùm abſtinet humilitatis gratia,aut legitimâ impediente causâ, laudandus eſt de reverentia. Si autem tor- 5.

por

por obrepſerit, ſcipſum excitare debet, & facere quod in ſe eſt, & Dominus aderit deſiderio ſuo pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit.

6. 6. Cùm verò legitimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti. Poteſt enim quilibet devotus omni die & omni horâ ad ſpiritualem Chriſti communionem, ſalubriter & ſine prohibitione accedere: & tamen certis diebus & ſtatuto tempore, corpus ſui Redemptoris, cum affectuoſa reverentia ſacramentaliter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei & honorem prætendere, quàm ſuam conſolationem quærere.
1.Cor.11. Nam toties myſticè communicat, & inviſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti myſterium paſſionemque devotè recolit, & in amore ejus accenditur.

7. 7. Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpiùs imparatus erit. Beati qui ſe Domino in holocauſtum offert, quoties celebrat aut communicat. Non ſis in celebrando nimis prolixus aut feſtinus, ſed ſerva bonum communem modum cum quibus vivis. Non debes aliis generare moleſtiam & tædium, ſed communem ſervare viam ſecundùm majorum inſtitutionem, & potiùs aliorum ſervire utilitati, quàm propriæ devotioni vel affectui.

CAPUT XI.

Quòd Corpus Chriſti, & ſacra Scriptura, maximè ſunt animæ fideli neceſſaria.

VOX DISCIPULI.

1. O Dulciſſime Domine Jeſu, quanta eſt dulcedo devotæ animæ, tecum epulantis in convivio tuo; ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu unicus dilectus ejus, ſuper omnia deſideria cordis ejus deſiderabilis. Et 1.

magnam patientiam, & meipſum in omni deſiderio tibi
Heb. 10. 11. ſubmittam. Nam & Sancti tui Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exultant, in fide & patientia magna, dum viverent, adventum gloriæ tuæ exſpectabant. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi ſperaverunt, ego ſpero; quò illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum. Habeo etiam libros Sanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo, atque ſuper hæc omnia, ſanctiſſimum corpus tuum, pro ſingulari remedio & refugio.

4\. 4. Duo namque mihi neceſſaria per maximè ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis
Joan. 6. vita. In carcere corporis hujus
Pſalm. 118 detentus, duobus me egere fateor, cibo ſcilicet & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo, ſacrum corpus tuum ad refectionem mentis & corporis; & poſuiſti lucernam pedibus meis, verbum tuum. Sine his duobus, bene vivere non poſſem; nam verbum Dei, lux animæ; & ſacramentum tuum, panis vitæ. Hæc poſſunt etiam Pſalm. 22.
dici menſæ duæ, hinc & inde Heb. 9. 13.
in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ. Una menſa eſt ſacri altaris, habens panem ſanctum, id eſt, corpus Chriſti pretioſum: Altera eſt divinæ legis, continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter uſque ad interiora velaminis, ubi ſunt ſancta ſanctorum, perducens. Gratias tibi Domine Jeſu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis per ſervos tuos Prophetas & Apoſtolos, alioſque Doctores miniſtraſti.

5\. Gratias tibi creator ac re- 5.
demptor hominum, qui ad de- Luca 14.
clarandam toti mundo chari- Joan. 6.
tatem tuam, cœnam paraſti Pſal. 22.
magnam, in qua non agnum Sap. 16.
typicum, ſed tuum ſanctiſſimum corpus & ſanguinem

propoſuiſti manducandum; lætificans omnes fideles convivio ſacro & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes delitiæ paradiſi, & epulantur nobiſcum Angeli ſancti ſed ſuavitate feliciori.

6. 6. O quàm magnum & honorabile eſt officium Sacerdotum, quibus datum eſt Dominum majeſtatis verbis ſacris conſecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio ſumere, & cæteris miniſtrare. O quàm mundæ debent eſſe manus illæ, quàm purum os, quàm ſanctum corpus, quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur auctor puritatis. Ex ore Sacerdotis, nihil niſi ſanctũ, nihil niſi honeſtũ & utile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit Sacramentum.

7. 7. Oculi ejus ſimplices & pudici, qui Chriſti corpus ſolent
Levit 19. & 20.
intueri. Manus puræ, & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare. Sacerdotibus ſpecialiter in lege dicitur: *Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter.*

8. Adjuvet nos gratia tua 8.
omnipotens Deus, ut qui officium ſacerdotale ſuſcepimus, dignè ac devotè in omni puritate & conſcientia bona tibi famulari valeamus. Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ converſari, ut debemus; concede nobis tamen dignè flere mala, quæ geſſimus, & in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi ferventiùs de cætero deſervire.

CAPUT XII.

Quòd magna diligentia ſe debeat communicaturus Chriſto præparare.

VOX DILECTI.

1. EGo ſum puritatis amator, & dator omnis ſan- 1.
Pſal. 23 & Mat. 5.
ctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum
Mar. 14. & Luc. 22.
grande ſtratum, & faciam apud te paſcha cum diſcipulis meis. Si vis ut veniam ad te, & apud

te

Digitized by Google

1.Cor. 5. te maneam; expurga vetus fermentum, & munda cordis tui
Exo. 24. habitaculum. Exclude totum ſæculum, & omnem vitiorum tumultum: ſede tanquàm paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine animæ tuæ. Omnis namque amans, ſuo dilecto amatori optimum & pulcherrimum præparat locum, quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum.

2. 2. Scito tamen te non poſſe ſatisfacere huic præparationi, ex merito tuæ actionis, etiamſi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes: Sed ex ſola pietate & gratia mea, permitteris ad menſam meam accedere, ac ſi mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus, niſi ſe humiliando & ei regratiando. Fac quod in te eſt, & diligenter facito; non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore & reverentia, & affectu, accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego ſum qui vocavi, ego juſſi fieri; ego ſupplebo quod tibi deeſt, veni & ſuſcipe me.

3. Cùm gratiam devotionis 3.
tribuo, gratias age Deo tuo; non quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum. Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce & pulſa; nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare & meliorare venio. Tu venis, ut ex me ſanctificeris, & mihi uniaris, ut novam gratiam recipias, & de novo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam: Sed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non 4.
ſolùm te præpares ad devotionem ante communionem, ſed

ut

Digitized by Google

ut etiam te ſolicitè conſerves in ea poſt Sacramenti perceptionem. Nec minor cuſtodia poſt exigitur, quàm devota præparatio priùs. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima iterum eſt præparatio, ad majorem gratiam conſequen-
Prov. 10. dam. Ex eo quippe valde indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia. Cave à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo. Ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt. Ego ſum, cui te totum dare debes; ita ut jam ultra non in te, ſed in me abſque omni ſolicitudine, vivas.

CAPUT XIII.

Quòd toto corde anima devota Chriſti, unionem in Sacramento, affectare debet.

VOX DISCIPULI.

1\. 1. Quis mihi det Domine, ut inveniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te, ſicut deſiderat anima mea; & jam me nemo deſpiciat, nec ulla creatura me moveat vel reſpiciat, ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico Exod. 33.
convivari? Hoc oro, hoc deſi- Cant. 8.
dero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſque per ſacram communionem, ac frequentem celebrationem, cœleſtia & æterna ſapere diſcã. Ah Domine Deus, quando ero Joan. 15.
tecum totus unitus & abſorptus, meique totaliter oblitus? Tu iñ me, & ego in te, & ſic nos pariter in unum manere concede.

2\. Verè tu es dilectus meus, 2.
electus ex millibus, in quo Cant. 5.
complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma & requies vera, extra quem labor & dolor, & infinita miſeria. Verè tu es Deus abſconditus, & conſilium tuum non eſt cum impiis; ſed Proverb 3.
cum humilibus & ſimplicibus Sap. 12.
ſermo

Digitized by Google

ſermo tuus. O quàm ſuavis eſt Domine ſpiritus tuus, qui ut dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuaviſſimo, de cœlo deſcendente, illos reficere dignaris. Verè non eſt alia
Deut. 4. natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades univerſis fidelibus tuis, quibus ad quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3. 3. Quæ eſt enim alia gens tam inclyta, ſicut plebs Chriſtiana? Aut quæ creatura ſub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus, ut paſcat eam carne ſuâ glorioſâ? O ineffabilis gratia, ô admirabilis dignatio; ô amor immenſus homini ſingulariter
Pſal. 115. impenſus. Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia? Non eſt aliud, quod gratius donare queam, quàm ut cor meum Deo meo totaliter tribuam, & intimè conjungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, cum perfectè fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpondebo illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter eſſe tecum. Hoc eſt totum deſiderium meum, ut cor meum tibi ſit unitum.

CAPUT XIV.

De quorundam devotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.

VOX DISCIPULI.

1. O Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te. Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacramentum tuum Domine, cum maxima devotione, & affectu accedentium, tunc ſæpiùs in me ipſo confundor, & erubeſco; quod ad altare tuum, & ſacræ communionis menſam, tam tepidè & frigidè accedo. Quod ita aridus & ſine affectione cordis maneo. Quod 1. *Pſal. 30.*

non ſum totaliter accenſus coram te Deo meo, nec ita vehementer attractus & affectus, ſicut multi devoti fuerunt, qui præ nimio deſiderio communionis, & ſenſibili cordis amore, à fletu ſe non potuerunt continere; ſed ore cordis & corporis pariter, ad te Deum fontem vivum medullitùs inhiabant, ſuam eſuriem non valentes aliter temperare nec ſatiare, niſi corpus tuum, cum omni jucunditate & ſpirituali aviditate accepiſſent.

2. Luca 24. 2. O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ. Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis, de Jeſu ambulante cum eis. Longè eſt à me ſæpè talis affectus & devotio, tam vehemens amor & ardor. Eſto mihi propitius Jeſu bone, dulcis & benigne, & concede pauperi mendico tuo, vel interdùm modicum de cordiali affectu amoris tui, in ſacra communione ſentire, ut fides mea magis convaleſcat, ſpes in bonitate tua proficiat, & charitas ſemel perfectè accenſa, & cœleſte manna experta, nunquàm deficiat.

3. Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, cùm dies beneplaciti tui venerit, me clementiſſimè viſitare. Etenim licet tanto deſiderio tam ſpecialium devotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati deſiderii, deſiderium habeo, orans & deſiderans, omnium talium fervidorum amatorum tuorũ, participem me fieri, & eorum ſancto conſortio annumerari. 3.

CAPUT XV.

Quòd gratia devotionis, humilitate & ſuiipſius abnegatione acquiritur.

VOX DILECTI.

1. Oportet te devotionis gratiam inſtanter quærere, deſideranter petere, patienter 1.

&

& fiducialiter exſpectare, gratanter recipere, humiliter conſervare, ſtudioſè cum ea operari, ac Deo terminum & modum ſupernæ viſitationis, donec veniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cum parum aut nihil devotionis interiùs ſentis; ſed non nimiùm dejici, nec inordinatè contriſtari. Dat ſæpè Deus in uno brevi momento, quod longo negavit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis diſtulit dare.

2. 2. Si ſemper citò gratia daretur, & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini bene portabile. Propterea in bona ſpe, & humili patientia, exſpectanda eſt devotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque eſt, quod gratiam impedit & abſcondit, ſi tamen modicum, & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et ſi hoc ipſum modicum vel grande amoveris, & perfectè viceris, erit quod petiſti.

3.Statim namque, ut te Deo 3.
ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris, unitum te invenies & pacatum; quia nil ita benè ſapiet & placebit, ſicut beneplacitum divinæ voluntatis. Quiſquis ergò intentionem ſuam, ſimplici corde ſurſum ad Deum levaverit, ſeque ab omni inordinato amore, ſeu diſplicentia cujuslibet rei creatæ evacuaverit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ ac dignus devotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, ubi vaſa vacua invenerit. Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiaverit, & magis ſibi ipſi per contemptum ſui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copioſiùs intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4.Tunc videbit, & affluet, & 4.
mirabitur, & dilatabitur cor *Eſaia 60.*

Y 2 ejus

Digitized by Google

ejus in ipſo, quia manus Domini cum eo, & ipſe ſe poſuit totaliter in manu ejus uſque in ſæculum. Ecce ſic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo ſacram Euchariſtiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam, quia non reſpicit ad propriam devotionem & conſolationem; ſed ſuper omnem devotionem & conſolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAPUT XVI.

Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & ejus gratiam poſtulare debemus.

VOX DISCIPULI.

1. 1. O Dulciſſime atque amantiſſime Domine, quem nunc devotè deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam & neceſſitatem, quam patior; in quantis malis & vitiis jaceo, quàm ſæpè ſum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio; pro conſolatione & ſublevamine te deprecor. Ad omnia ſcientem loquor, cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfectè conſolari & adjuvare. Tu ſcis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper ſum in virtutibus.

2. Ecce, ſto ante te pauper & 2.
nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans. Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui, illumina cœcitatem meã claritate præſentiæ tüæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & oblivionẽ. Erige cor meum ad te in cœlũ, & ne dimittas me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc jam dulceſcas uſque in ſæculum, quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus, & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Uti-

3. 3. Utinam me totaliter ex
2.Cor.6. tua præſentia accendas, comburas, & in te tranſmutes; ut unus tecum efficiar ſpiritus, per gratiam internæ unionis, & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem; cùm tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquàm deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans.

CAPUT XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.

VOX DISCIPULI.

1. 1. Cum ſumma devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi ſancti & devotæ perſonæ, in communicando te deſideraverunt; qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima devotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio & digniſſima reverentia, quam aliquis Sanctorum unquàm habuit, & ſentire potuit.

2.Et licet indignus ſum om- 2.
nia illa ſentimenta devotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac ſi omnia illa gratiſſima inflammata deſideria, ſolus haberem. Sed & quæcunque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi, cum ſumma veneratione, ac intimo favore, præbeo & offero. Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea, tibi ſponte & libentiſſimè immolare. Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reverentia, láude, & honore; cum tali gratitudine, dignitate, &

amore cum tali fide, ſpe, & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſideravit ſanctiſſima Mater tua, glorioſa Virgo Maria, quando Angelo evangelizanti ſibi incarnationis myſterium, humiliter ac devotè reſpondit: *Ecce* Luca 1. *ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum.*

3. Ibidem. 3. Et ſicut beatus præcurſor tuus, excellentiſſimus Sanctorum Joannes Baptiſta, in præſentia tua lætabundus exultavit in gaudio Spiritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: Et poſtmodum cernens inter homines Jeſum ambulantem, valdè ſe humilians, devoto cum affectu diJoan. 1. cebat: Amicus autem Sponſi, qui ſtat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem Sponſi: ſic & ego, magnis & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipſum præſentare. Unde & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſupernaturales illuminationes, & cælicas viſiones tibi offero & exhibeo cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cælo & in terra celebratis & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis; quatenus ab omnibus digne lauderis, & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea Domine 4.
Deus meus, & deſideria infinitæ laudationis, ac immenſæ benedictionis; quæ tibi ſecundùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, jure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere deſidero, per ſingulos dies & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cœleſtes ſpiritus, & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te univerſi popu- 5.
li, tribus, & linguæ, & ſanctum Pſal. 116.
ac mellifluum nomen tuum, cum ſumma jubilatione, & ardenti

denti devotione magnificent. Et quicunque reverenter ac devotè altiſſimum ſacramentum tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & miſericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore ſuppliciter exorent. Cumque optata devotione, ac fruibili unione, potiti fuerint, & benè conſolati, ac mirificè refecti, de ſacra menſa cœleſti abſceſſerint, mei pauperis recordari dignentur.

CAPUT XVIII.

Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei.

VOX DILECTI.

1. 1. Cavendum eſt tibi à curioſa & inutili perſcrutatione hujus profundiſſimi ſacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum ſubmergi.
Prov. 25. *Qui ſcrutator eſt majeſtatis, opprimetur à gloria.* Plus valet Deus operari, quàm homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia, & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas patrum ſententias ſtudens ambulare.

2. Beata ſimplicitas, quæ 2.
difficiles quæſtionum relinquit vias, & plana ac firma pergit ſemita mandatorum Dei. Multi devotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt. Fides à te exigitur, & ſincera vita; non altitudo intellectus, neque profunditas myſteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis, quæ infra te ſunt, quomodo comprehendes, quæ ſupra te ſunt? Subdere Deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac neceſſarium.

3. Quidam graviter tentan- 3.
tur de fide & ſacramento, ſed non eſt hoc ipſis imputandum, ſed potiùs inimico. Noli curare, noli diſputare cum cogitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabo-

Digitized by Google

diabolo dubitationes reſponde; ſed crede verbis Dei, crede ſanctis ejus & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus. Sæpè multum prodeſt, quòd talia ſuſtinet Dei ſervus. Nam infideles & peccatores non tentat; quos ſecurè jam poſſidet, fideles autem devotos, variis modis tentat & vexat.

4. 4. Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſimplici reverentia ad ſacramentum accede. Et quicquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecurè committe.
Pſal. 18. & 118. item Matth. 11. Non fallit te Deus; fallitur, qui ſibiipſi nimium credit. Graditur Deus cum ſimplicibus, revelat ſe humilibus, dat intellectum parvulis, aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt; fides autem vera, falli non poteſt.

5. Omnis ratio, & naturalis 5.
inveſtigatio, fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis, in hoc ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo ſacramento operantur. Deus æternus, & immenſus, infinitæque potentiæ, facit magna & inſcrutabilia in cælo & in terra, nec eſt inveſtigatio mirabilium operum ejus. Si talia eſſent opera Dei, ut facilè ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

Finis Libelli de Imitatione Chriſti.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
IN HUNC DE IMITATIONE CHRISTI LIBELLUM.

IN QUO

1. L. *Librum*		
2. C. *Caput*		
3. *N. Numerum capitis*	}	*Significat.*
4. *Seq. ſequentes numeros ejuſdem Capitis*		
5. *V. Vide*		

A.

Abnegatio ſui V. Communio. Item lib. 1. cap. 32. num. 1. & ſeq. Item cap. 16. num. 11. & ſeq.

Acedia V. Tepidi.

Actiones. V. Agere.

Adventus Dei in mentem, lib. 2. c. 1. n. 2.

Adverſitates V. Pati. Item lib. 1. c. 12. n. 1. & ſeq.

Affectus noſter, quibus rebus inhæreat, expendendum eſt ſedulò, lib. 3. c. 31. n. 4.

In agendo, quomodo ſe homo gerere debeat, l. 3. c. 39. n. 1. 2.

Homo in agendo, non debet eſſe importunus, l. 3. c. 31. n. 1. 2.

Ambulandum coram Deo ſincerè, l. 3. c. 4. n. 1. & ſeq.

Amandus Jeſus ſuper omnia, l. 2. c. 7. n. 1. & ſeq.

Amandus proximus: Cujus amor tunc perit, cùm imperfectiones ipſius, non æquo animo perferuntur, l. 1. c. 16. num. 1. & ſeq.

Amanti Deum, Deus ſuper omnia ſapit, l. 3. c. 34. n. 1. & ſeq.

Amator Chriſti, quis ſit verus, l. 3. c. 6. n. 1. & ſeq.

Amor V. Charitas.

Amoris divini effectus mirabiles, l. 3. c. 5. n. 1. & ſeq.

Amor ad creaturas, plurimum nocet homini, l. 2. c. 1. n. 8.

Amor proprius valde retardat, à fruitione ſummi boni, lib. 3. c. 27. n. 1. & ſeq.

Amici V. Crux Chriſti.

Si te deſerant amici, ne moleſtè feras, l. 2. c. 9. n. 2.

Cum ſit moleſtum carere amico, da operam, ut ſis familiaris cum Jeſu, l. 2. c. 8. n. 1. & ſeq.

Anni vocationis & converſionis V. Profectus

Apoſtoli Chriſti quales fuerint, l.c.22. n.4.

Appetere aliquid inordinatè, parit inquietudinem, l. 1. c. 6. n. 1. & ſeq.

Avari. V. Superbi.

Audiendi. V. Curioſitas.

B.

Beneficia Dei expendenda ſunt, l. 3. c. 22. n. 1. & ſeq.
Quis ſit indignus beneficiis Dei, l. 3. c. 21. n. 2. 3.
Beneplacitum Dei, v. *Voluntas Dei.*
Boni ex ſe nihil habet homo, l. 3. c. 40. n. 1.

C.

Carnalia, v. *Vanitas.*
Cella, v. *Domus.*
Cella in te ſervabit, quod foris amittes, l. 1. c. 20. n. 5.
Charitas, v. *Opera. Dilectio. Scientia.*
Charitas non quærit, quæ ſua ſunt, ſed omnia in Deum refert, l. 1. c. 5. n. 3.
Charitas ad omnes habenda, non autem familiaritas.
Chriſtus, v. *Sequi Chriſtum. Doctrina. Imitatio. Via. Magiſter. Tribulatio.*
Chriſti vitam ſequentes, illuminantur, l. 1. c. 1. n. 1.
Cogitationes, v. *Opera.*
Oratio contra cogitationes malas, l. 3. c. 23. n. 3.
Cognitio ſui, v. *Deus.*
Cognitio ſui, ſumma ſapientia eſt, l. 1. c. 2. num. 4.
Communio, v. *Eucharistia. Offerre.*
Fructus communionis, l. 4. c. 1. n. 9. & ſeq.
Ante communionem exercitia, l. 4. c. 6. num. 1. 2.
Utile eſt ſæpè communicare, l. 4. c. 3. n. 1. & ſeq.
Per communionem, unio cum Deo optanda eſt, l. 4. c. 13. n. 1. & ſeq.
De præparatione ad communionem: & quanta cum reverentia eam adire oporteat, l. 4. c. 1. n. 3. & ſeq. Item c. 12. n. 1. & ſeq.
Chriſti exhortatio ad communionem. In libri quarti proœmio. Item c. 1. libri ejuſdem.
Non eſt facilè relinquenda communio, l. 4. c. 10. n. 1. & ſeq.
Orandum in communione pro nobis, & pro aliis omnibus, l. 4. c. 9. n. 1. & ſeq.
Quorundam ardens deſiderium ad communionem, l. 4. c. 14. n. 1. & ſeq. Item c. 17. n. 1. & ſeq.
Si nos ipſos ſpectemus, ſumus communione indigni, l. 4. c. 1. n. 1.
Per communionem acquiritur humilitas, devotio, ſuique abnegatio, l. 4. c. 15. n. 1. & ſeq.
Ante communionem oportet ſuam conſcientiam expendere: habendum quoque ſeſe emendandi propoſitum, l. 4. c. 7. n. 1. & ſeq.
Communicantes debent ſuas neceſſitates Chriſto aperire, ejuſdemque gratiam poſtulare, l. 4. c. 16. n. 1. & ſeq.
Devotè communicantibus, ampla gratia confertur, l. 4. c. 4. n. 1. & ſeq.
Compunctionis bona, l. 1. c. 1. n. 3.
Interioris compunctionis commendatio, l. 1. c. 21. n. 1. & ſeq.
Compunctio quomodo poſſit haberi, l. 1. c. 20. num. 5.
Concio, v. *Doctrina Chriſti.*
Confeſſio propria infirmitatis, atque miſeriarum hujus mundi, l. 3. c. 26. n. 1. & ſeq.
Confidentia, v. *Injuria.*
Nec in ſeipſo, nec aliis confidendum, l. 1. c. 7. n. 1. & c. 20. n. 3. 4.
Si forte gratia receſſiſſet, confidentia habenda de ea recuperanda, l. 3. c. 30. n. 1. & ſeq.
Conqueri non oportet facilè, l. 2. c. 1. n. 5.
Conſcientia, v. *Gaudium.*
Conſcientiæ bonæ gaudium, l. 2. c. 6. n. 1. & ſeq.
Mala conſcientia pacem non habet, l. 2. c. 6. n. 1.

Con-

Digitized by Google

Conſilium ab alio accipere melius eſt, quàm alteri dare, l. 1. c. 9. n. 2.
Conſolatio, *v. Merita. Homo.*
Quis ſit conſolatione dignus, l. 1. c. 20. n. 5.
Aſpernanda eſt humana conſolatio, l. 3. c. 20. num. 3.
Quærenda eſt conſolatio in Deo, l. 3. c. 16. n. 1.
Magnum quid eſt, omni conſolatione carere, l. 2. c. 9. n. 1. & ſeq.
Nonnunquam recedunt conſolatione, iterumque revertuntur, l. 3. c. 7. n. 3. 4.
Quo pacto ſe gerere debeat homo, quando conſolationes dantur, & quando auferuntur, l. 2. c. 9. n. 5. & ſeq.
Externæ conſolationes plerumque internas impediunt, l. 1. c. 21. n. 3. 4. Item c. 10. n. 2.
Qui humanam conſolationem non quærit, ſignum eſt, quod Deum guſtare cœperit, l. 1. c. 25. n. 10.
Divinæ conſolationes non ſemper ad votum habentur, l. 2. c. 10. n. 1. & ſeq.
Contemplari alta qui non norit, ſe in Chriſti paſſione exerceat, l. 2. c. 1. n. 4.
Contemptor ſui, *v. Humilitas.*
Sui contemptus, ſumma eſt ſapientia, l. 1. c. 2. n. 4.
Converſatio, *v. Apoſtoli.*
Cùm quibus converſandum eſt, l. 1. cap. 8. num. 1.
Nocet plurimum, ſæpè cum externis converſari, l. 1. c. 10. n. 1. & ſeq.
Cum bonis rectè converſari, parvum quidem: ac cum malis, res eſt maxima, l. 2. c. 3. n. 2.
Converſari ſecum intus, & cum Jeſu, optimum eſt, l. 2. c. 1. n. 6.
Converſionis annos multi numerant, ſed non emendationis vitæ, l. 2. c. 23. n. 2.
Cor, *v. Oratio, Deſiderium Mutabile. Reſignatio ſui.*
Cor purum, quibus fruatur bonis, l. 2. c. 4. num. 2.
Creaturarum Amor, *v. Amor.*
Contemptus creaturarum, facit creatorem invenire, l. 3. c. 31. n. 1. & ſeq.
Credendum minimè univerſis, l. 3. c. 45. num. 1. & ſeq.
Citiùs malum quam bonum, de aliis credimus, l. 1. c. 4. n. 1.
Crux., *v. Tribulatio. Mundani.*
Amatores crucis Chriſti, pauci inveniuntur, l. 2. c. 11. n. 1. & ſeq. Item cap. ſeq. per totum.
Cubiculum, *v. Cella.*
Cupiditas omnis reſecanda eſt, l. 3. c. 32. n. 1. & ſeq.
Cura, *v. Solicitudo.*
Curioſitas, *v. Vita aliorum. Pax.*
Vitanda eſt curioſitas, tum audiendo, dum videndo, l. 3. c. 44. n. 1. & ſeq.

D.

Defectus. V. Lapſus. Imperfectiones.
Quandoque utile eſt, noſtras imperfectiones ſciri ab aliis, propter humiliationem noſtri, l. 2. c. 2. n. 1.
Dæmon, *v. Deſideria.*
Deſeri ab amicis, *v. Amici.*
Deſideria, *v. Apetere.*
Deſideria cordis ſunt examinanda, l. 3. c. 15. n. 1.
Dæmon conatur bona deſideria impedire, l. 3. c. 6. n. 4. & ſeq.
Homo debet Deo offerre ſua deſideria, ac tum voluntati ejus planè acquieſcere, l. 3. c. 15. n. 1. & ſeq.
Deſolatus debet ſe Deo offerre, l. 3. c. 50. n. 1. & ſeq.
Detractores ferendi ſunt patienter, l. 3. c. 28. n. 1.
Devotio, *v. Gratia. Communio.*
Devoti hominis conſolatio, l. 3. c. 28. n. 2.
Quidam ſe deſtruxerunt, per indiſcretam devotionem, l. 3. c. 7. n. 2.

Digitized by Google

Oratio pro impetranda gratia devotionis, l. 3. c. 3. n. 5.
Occultanda eſt gratia devotionis, l. 3. c. 7. num. 1.
Non eſt in manu hominis, devotionis gratia, l. 3. c. 7. n. 2.
Devotio quorundam poſita eſt in imaginibus, l. 3. c. 4. n. 4.
Deus, v. Amans.
Deo nihil occultum, l. 3. c. 46. nu. 3. & ſeq.
Via ad Deum, potiùs habetur per ſui cognitionem, quàm per ſcientiam, l. 1. c. 3. num. 4.
Omnia Deo ſunt committenda, l. 3. c. 24. num. 1. 2.
In Deum, tanquam in finem, omnia ſunt referenda, l. 3. c. 9. n. 1. & ſeq.
Dilectio, v. Charitas. Opera.
Diſputatio, v. Trinitas.
Diſſolutum eſſe & vagum, nocet quàm maximè, l. 1. c. 21. n. 1. & ſeq.
Divitiæ, v. Honores.
Doctrina, v. Scientia. Sapientia.
Doctrinæ Chriſti excellentia: antecellit enim omnium ſanctorum doctrinas, in qua manna eſt abſconditum, l. 1. c. 1. n. 2.
Cur doctrina Chriſti quibuſdam non ſapiat, l. 1. c. 1. n. 8.
Conſuevit Deus docere animam interiùs, l. 3. c. 4. n. 2.
Simplices, & corde puri, ſæpe à Deo docentur, l. 1. c. 3. n. 3.
Docti, v. Magiſter.
Quis verè ſit doctus, l. 1. c. 3. n. 6.
Multi docti ob doctrinam pereunt, l. 1. c. 2. num. 6.
Docti viri, ut plurimum ſunt elati, l. 1. c. 2. n. 2.
Docti rarò ſunt boni ſubditi, l. 3. c. 7. n. 3.
Docti graviùs cæteris punientur, niſi meliùs cæteris vixerint, l. 1. c. 2. n. 3.
Dolor, v. Triſtitia.
Domi manendum, v. Cella, Item lib. 1. c. 20. n. 2. 6. 7.

E.

Emendatio. V. Propoſitum.
Duo impediunt morum emendationem, l. 1. c. 25. n. 3.
Duo conducunt plurimum ad vitæ emendationem, l. 1. c. 25. n. 4.
Vitæ emendatio, l. 1. c. 25. n. 1. & ſeq.
Ex Evangelii auditu ſive prædicatione, cur vel nullus, vel exiguus fructus, in pleriſque fiat, l. 1. c. 1. n. 2.
Euchariſtia. V. Miſſa Communio.
Euchariſtiæ dignitas, l. 4. c. 5. n. 1. & ſeq.
Euchariſtia maximè nobis eſt neceſſaria, l. 4. c. 11. n. 1. & ſeq.
Non ſit homo curioſus de Euchariſtia indagator; ſed fidei ſuos ſenſus ſubjiciat, l. 4. c. 18. n. 1. & ſeq.
Examen. V. Profectus.
Tum manè, tum veſperi, examen conſcientiæ debet fieri, l. 1. c. 19. n. 4.
Exempla. V. Humiles.
Exempla perfectorum, multum ad profectum conducunt, l. 1. c. 18. n. 1. & ſeq.
Exempla bonorum, magis nos ad virtutem movere debent, quàm exempla malorum ad vitam laxam, l. 1. c. 8. n. 4.
Exercitia corporalia, quatenus ſunt aſſumenda, l. 1. c. 19. n. 4.
Exercitia ſpiritualia, diverſis temporibus, alia atque alia ſumenda ſunt, l. 1. c. 19. n. 5. 6.
Exire. V. Cella. Domus.

F. Fa-

Digitized by Google

F.

Familiaritas cum Jeſu, bona eſt, l. 2. c. 8. n. 1. & ſeq.
Cavenda nimia familiaritas, maximè verò cum fœminis, l. 1. c. 8. n. 1. *2.*
Nimia cum hominibus familiaritas, ſubinde tollit bonam de nobis opinionem conceptam, l. 1. c. 8. n. *2.*
Fervori optimum ſe dare, l. 1. c. 25. n. 11.
Fervido omnia fiunt levia, l. 1. c. 25. n. 11.
Feſto die ſolenni appropinquante, quid ſit agendum, l. 1. c. 19. n. *6.*
Fidere ſibi nimium non oportet, lib. 2. c. *2.* num. 1.
Fiducia, nec in ſe, nec in hominibus, ſed in Deo, ponenda eſt, l. 2. c. 1. n. 3. Item lib. 3. c. 53. n. 1. & ſeq.
Finis ultimus, v. Deus.
Fragilitas hominis magna eſt, l. 1. c. 22. n. 5. *6.*
Fructum colligere debemus ex aliorum dictis & factis, etiamſi peccata eſſe videntur, l. 1. c. 2. n. 4.

G.

Gaudium, V. Lætitia. Conſcientia bona.
Gaudium, bona conſcientia ineſſe ſolet, l. 1. c. 20. n. 3.
Gloria, v. Tribulatio.
Quæ ſit vera, vel falſa gloria, l. *2.* c. *6.* n. *2.*
In nulla re gloriandum hîc, l. *3.* c. 40. n. 4. & ſeq.
In ſolo Deo gloriandum, non autem in aliis, l. 1. c. 7. num. *2.* Item lib. 3 cap. *9.* n. *2. 3.*
Gloriæ æternæ conſideratio, illiuſque deſiderium, l. 3. c. 48. n. 1. & ſeq. Item cap. 49. n. 1. & ſeq.
Gratia, v. Natura.
Gratia divinæ vis & neceſſitas, l. 3. c. 55. n. 4. & ſeq.
Divinæ gratiæ efficacia; item malæ naturæ corruptæ, l. 3. cap. 55. n. 1. & ſeq.
Gratia ſub humilitate occultanda, l. 3. c. 7. n. 1. & ſeq.
Gratia recedente, qualis homo remanet, l. *2.* c. 8. n. 5.
Quàm ſint diverſi motus naturæ & gratiæ, l. 3. c. 54. n. 1. & ſeq.

H.

Habitus, V. Religioſi.
Homo in hoc mundo, debet eſſe inſtar peregrini & exulis, l. *1.* c. *23.* n. *9.*
Mala hominis non ſeſe colligentis interius, l. *2.* c. 5. n. *2.*
Homo internus, nunquam ſe totum ad externa effundere debet, l. *2.* c. *1.* n. 7.
Homo debet cogitare, ſe eſſe omni conſolatione indignum, l. 3. c. 52. num. *1.* & ſeq.
Honores, v. Vanitas.
Honores ſunt ſpernendi, l. *3.* c. 41. n. *1. 2.*
Humilitas, v. Defectus, Contemptus ſui. Communio. Gratia. Trinitas.
Humilis ſe vilem æſtimare debet, l. 3. c. 8. num. *1.*
Omnes ſancti fuerunt humiles, l. *2.* c. *10.* num. 4.
Quid agat Deus cum humili, l. *2.* c. *2.* n. *2.*
Multa pace fruuntur humiles & pauperes, l. *2.* c. 6. n. *1.*
Oportet ſe ſub omnibus humiliare, & nulli ſe præferre. l. 1. c. 7. n. *3.*

I.

Jeſus, *v. Familiaritas. Converſatio.*
Jeſus eſt ſuper omnia amandus, l. 2. c. 7. n. 1. & ſeq.
Quomodo Jeſus ſolet amitti, l. 2. c. 8. num. 3. 4.
Imitanda Chriſti vita, l. 1. c. 1. num. 1. Item lib. 3. c. 56. n. 1. & ſeq.
Imperfectiones, *v. Defectus. Perfectio. Amandus proximus.*
Aliorum imperfectiones ſunt patienter perferendæ. l. 1. c. 16. n. 1. & ſeq. Item lib. 2. c. 3. n. 2.
Inferni ignis quidnam comburat, *& quàm ſit ipſe gravis*, l. 1. c. 24. n. 3. 4.
Infirmi, *v. Confeſſio.*
Pauci meliores fiunt ex infirmitate, l. 1. num. 4.
Injuriæ ſunt æquo animo ferendæ, l. 3. c. 19. num. 1.
Injuriis laceſſitus, *debet in Deo ſuam condentiam ponere*, l. 3. c. 46. num. 1. & ſeq. *v. Purgatorium.*
Inquietus, *v. Paſſiones. Obedientia. Appetere.*
Quinam fiant inquieti, l. 1. c. 9. n. 1.
Pro intellectus illuminatione oratio, l. 3. c. 23. n. 4.
Intentio in omni re, *debet eſſe recta*, *& in Deum ferri*, l. 2. c. 4. n. 1. Item lib. 3. c. 33. n. 1. 2.
Judicium Dei metuendum, l. 1. c. 24. num. 1.
Quibus de rebus, *in die judicii examinabimur*, l. 1. c. 3. n. 5.
Dei judicia non ſcrutanda, l. 3. c. 14. n. 1. & ſeq. Item c. 85. n. 1. & ſeq.
Judicia temeraria ſunt rejicienda, l. 1. c. 14. n. 1. Item lib. 2. c. 6. n. 3. Item lib. 3. c. 39. n. 1. & ſeq.
Judicandus nemo, tametſi malus appareat, l. 1. c. 2. n. 4.
Judicium proprium, *v. Sapientia.*
Proprio judicio minimè ſtandum, l. 1. c. 9. n. 2. 3.

L.

Lapſus non deſperet, lib. 3. cap. 57. n. 1. & ſeq.
Laudes & vituperia aliorum, *non ſunt curanda*, l. 2. c. 6. n. 2. 3.
Lectio, *v. Scriptura ſacra.*
Lætitia nimia, *v. Libertas.*
Levitates, *v. Diſſolutio.*
Libertas nimia eſt innoxia, l. 1. cap. 21. num. 1. 2.
Libri pii ſunt ſubinde legendi, *qui ad compunctionem conferant*, l. 1. c. 5. n. 1.
Libri quomodo legi debeant, l. 1. cap. 5. num. 1. 2.
Litera ſacra, *v. Scriptura ſacra.*
Loci mutatio, *ſæpè non prodeſt*, l. 1. c. 9. num. 1.
Loqui, *v. Verbum Profectus. Converſatio.*
Cur tantopere colloqui & confabulari deſideremus, l. 1. c. 10. n. 1.
Qualia ſint, *quæ ut plurimum loquimur*, l. 1. c. 10. n. 1.
Loquutio Chriſti interna cùm anima, l. 3. c. 1. n. 1. Item c. 2. 3.

M.

Magiſtrum qui habet Chriſtum, *is fœlix eſt*. l. 1. c. 3. n. 1.
Magnus quis verè ſit. l. 1. c. 3. n. 6.
Malum, *v. Peccatum.*
Mens, *v. Intellectus.*
Merita noſtra non ſunt ex conſolatione penſanda, l. 3. c. 7. n. 5.
Miraculo majus eſt ſcire latere, *& ſui curam gerere ſedulam*, l. 1. c. 20. n. 6.

Miſe-

Digitized by Google

Miſeria, v. Confeſſio Neceſſitates corporis.
Miſeria humana, eſt magna, l. 1. c. 22. n. 1. & ſeq.
Animo forti ſunt perferenda, l. 3. c. 18. n. 1. & ſeq.
In Miſſa orandum eſt pro defunctis, l. 4. c. 9. n. 5.
Mors, v. Tempus, Feſta.
Mors multorum varia, l. 1. c. 23. n. 7.
Mortis meditatio, eſt utilis, l. 1. c. 23. n. 1. & ſeq.
Quotidie habenda mortis memoria, manè & veſperi, l. 1. c. 23. n. 2. & ſeq.
Quæ ſunt, quæ poſt mortem proderunt, vel non proderunt, l. 1. c. 24. n. 4. 5. & ſeq.
Talis ſis in vita, qualis in morte velles inveniri, l. 1. c. 23. n. 4.
Quænam morientem poterunt conſolari, l. 1. c. 23. n. 4.
Mortificatus qui eſt, ex quavis re fructum colligit, l. 2. c. 1. n. 8.
Qui mortificatus eſt, magis Deum guſtat, quàm alius, l. 1. c. 11. n. 3.
Vir non mortificatus, facilè tentatur, & vincitur, l. 1. c. 6. n. 1.
Mundus corde, v. Doceri.
Mundani non carent ſua cruce, l. 3. c. 12. num. 2. 3.
Mutatio, v. Locus.
Mutabile eſt cor hominis, l. 3. cap. 32. num. 1. 2.

N.

Natura, v. Gratia. Peccatum.
Neceſſitatibus corporis ſubjici & ſervire, permoleſtum eſt; & magna miſeria, l. 1. c. 22. n. 1. & ſeq.
Sancti cupiunt liberari à neceſſitatibus corporis, l. 1. c. 22. n. 3.
Negotia, v. Sapientia. Agere.

O.

Obedire alteri, optimum eſt, l. 1. c. 9. n. 1. & ſeq.
Exemplo Chriſti, ſuperiori obediendum, l. 3. c. 13. n. 1. & ſeq.
Oblatio ſui, v. Offerre.
Occupatio, v. Opera.
Otioſus in toto, nunquam ſis, l. 1. c. 19. n. 4.
Oculi, non in alios, ſed in ſeipſum flectendi, l. 1. c. 21. n. 3.
Offerre Deo debemus, & nos & noſtra, quando communicamus, l. 4. c. 7. n. 4. Item c. 8. n. 1. 2. Item c. 9. n. 1.
Opera Operari, v. Peccatum. Agere.
Opera & exercitia quotidiana, quando fieri, & quando intermitti debeant, l. 1. c. 19. n. 3.
Opus bonum aliquando intermitti debet, ob aliquod bonum, l. 1. c. 15. n. 1. Item c. 19. n. 5.
Opus quod vis ex charitate factum, eſt fructuoſum, l. 1. c. 15. n. 1.
Inſiſtendum humilibus operibus, quando altioribus non poſſumus, l. 3. cap. 51. num. 1. 2.
In nonnullis operibus videtur eſſe charitas, cum ſit mera ſenſualitas, l. 1. c. 15. n. 2.
Qui multum diligit, is multum operatur, l. 1. c. 15. n. 2.
Opera noſtra, priuſquam foras prodeant, debent intus ordinari, l. 1. cap. 19. num. 3.
Opiniones, v. Pax.
Opiniones & contentiones in ſcientia, evitandæ ſunt, l. 1. c. 3. n. 1. & ſeq.
Oratio, v. Devotio. Voluntas Dei. Intellectus. Cogitationes.
Oratio magis elevat mentem, quàm lectio, l. 5. c. 26. n. 1. & ſeq.

P. Paſſio

P.

Paſſio Chriſti, v. Contemplatio.
Paſſio & vita Chriſti ſunt vita noſtra exemplar, l. 2. c. 15. n. 4.
Paſſiones, v. Zelus.
Paſſiones ſunt mortificandæ, l. 1. c. 11. n. 3. 4.
Paſſionibus obnoxius, qualis eſſe ſoleat, l. 3. c. 3. n. 1.
Durum eſt ſuis reſiſtere paſſionibus, l. 1. c. 25. n. 11.
Qui ſuas paſſiones ſequitur, fit inquietus: paſſionibus verò reſiſtendo, quies comparatur, l. 1. c. 6. n. 2.
Qui paſſionibus laborat, in vita ſpirituali interdum plus proficit, quam qui paſſionis aculeis non urgetur, l. 1. c. 25. num. 4.
Vir paſſionibus ſuis obſequens, quo pacto ſit affectus, l. 2. c. 5. n. 1.
Patientia, v. Miſeria.
Patientia exemplar Chriſtus, l. 3. c. 18. num. 2.
Patientia cunctis in rebus habenda eſt, l. 3. c. 35. n. 2.
Patientis hominis bona, l. 2. c. 2. n. 1. 2.
Quis ſit verus patiens, l. 3. c. 19. n. 2. 3.
Patiens, ut quis fiat, quid ſit expendendum, l. 3. c. 12. n. 2.
Pati, v. Adverſa.
Omnino oportet addiſcere, pati adverſa, l. 2. c. 1. n. 3.
Qui pati novit, experitur ſupra ſe auxilium Dei, l. 2. c. 2. n. 1.
Qui neſcit nunc pati modicum, quomodo is poterit poſtmodum pœnas aut inferni aut purgatorii perferre, l. 1. c. 24. nu. 6. 7.
Pauper, v. Servire aliis. Humilis.
Pax, v. Humilitas.
Non eſt quærenda pax talis, quæ omni luctu careat, l. 3. c. 12. n. 1. & ſeq.
Quidam ſibi videntur eſſe in pace, quando ipſis omnia ex voto cedunt, l. 1. c. 14. n. 23.
Quinam habeant pacem cordis, l. 2. c. 6. num. 2.
Quibus in rebus ſit poſita pax cordis, l. 3. c. 25. n. 1. & ſeq.
Quatuor ſunt, quæ unicuique pacem procreant, l. 3. c. 23. n. 1. 2.
Qui pace frui deſiderat debet ſe in multis frangere, l. 1. c. 17. n. 1.
Ex opinionum diverſitate, ſæpè pax diſſolvitur, l. 1. c. 14. n. 2.
Pax noſtra non debet pendere ex ore, ſeu ſermone hominum, lib. 3. cap. 28. n. 1.
Qui ſe non immiſcet factis & verbis aliorum, multa pace fruitur, l. 1. c. 21. num. 1.
Pax noſtra non eſt in hominibus ponenda, l. 3. c. 42. n. 1. 2.
Pacificus homo qualis ſit l. 2. c. 3. n. 3.
Multiplex pacificorum genus, l. 2. c. 3. num. 3.
Peccatum, v. Lapſus. Studium. Judicium temerarium.
Materia, quæ in inferno ardet, tum etiam in purgatorio, ſunt peccata, l. 1. c. 24. num. 3.
In gratiam alicujus perſonæ, aut propter rem quamcunque, nullum unquam peccatum perpetrandum eſt, l. 1. c. 15. num. 1.
Natura humana proclivis eſt ad peccatum, l. 1. c. 22. n. 6.
Pœnitentia ſanctorum, v. Exempla.
Peregrini, v. Homo. Profectus.

Sumus

Sumus hic peregrini, l. 1. c. 17. n. 1. Item c. 23. n. 9.
Raro homines ſanctificantur peregrinando, l. 1. c. 23. n. 4.
Perfectio, v. Tentationes. Neceſſitates corporis.
Omnis perfectio habet admixtam imperfectionem, l. 1. c. 3. n. 4.
Pericula cùm adſunt, confugiendum eſt ad Deum, l. 3. c. 38. n. 2.
Placere ſibi ipſi, Deo eſt ingratum, l. 1. c. 7. num. 2.
Præceps, v. Sapientia.
Præferre ſe aliis, v. Humilitas.
Decet minimè, aliis ſe præferre, l. 1. c. 7. num. 3.
Præponere ſe aliis, v. Præferre ſe aliis.
Profectus noſter, quibus in rebus ſit poſitus, l. 3. c. 24. n. 1. & ſeq.
Tentatio declarat, qualis ſit profectus noſter, l. 1. c. 13. n. 7.
Ad profectum confert plurimum, ſi te hic geſſeris inſtar peregrini, l. 1. cap. 17. num. 1.
Ad id quoque conducit ſæpè ſanctorum legere vitas, l. 1. c. 18. n. 1.
Item, ſi libenter habearis tanquam ſtultus. l. 1. c. 17. n. 1.
Item, ſi frequenter interna & externa tua examinaveris, l. 1. c. 19. n. 3. 4.
Item, devota collatio rerum ſpiritualium, l. 1. c. 20. n. 2.
Item, ſi in ſilentio & quietè vitam duxeris, l. 1. c. 20. n. 6.
Citò in religione perit profectus, quando tantum habetur cæremoniarum ratio, l. 1. c. 11. n. 4.
Si quotannis vitium unum extirparemus, magnum profectum faceremus, l. 1. c. 11. n. 5.
Quale eſt propoſitum noſtrum, talis eſt profectus noſter, l. 1. c. 19. n. 2.
Tantum proficies, quantum tibi ipſi vim intuleris, l. 1. c. 11. nu. 5. 6. Item c. 15. n. 11.
Negligentia noſtri profectus efficit, ut parum ad id attendamus, quod loquimur, l. 1. c. 10. n. 2.
Propoſitum bonum quotidie renovandum eſt, l. 1. c. 19. n. 1. 2. 4.
Bene agendi, ac ſeſe emendandi propoſitum, non debet differri, l. 1. c. 22. n. 5.
Propoſitum infirmum, l. 1. c. 22. n. 6.
Suæ vocationis propoſitum negligere, nocet quàm maximè, l. 1. c. 25. n. 5.
Prudens verè quiſnam cenſeri debeat, l. 1. c. 3. n. 6.
Purgatorium juſti ſunt tribulationes, & adverſarii, l. 1. c. 24. n. 2.
Puritas cordis quærenda, l. 2. c. 4. num. 1. & ſeq.

Q.

Quies v. Requies. Paſſiones.
In ſolo Deo quies ponenda, l. 3. c. 21. n. 1. & ſeq.
Quotidianum, v. Propoſitum.

R.

Refugium noſtrum, Deus eſſe debet, l. 3. c. 38. n. 2.
Religioſi, v. Pax. Obedientia. Studium. Profectus.
Religionis fervor facilè intepeſcit, l. 1. c. 18. n. 5. 6.
Malum ſignum, in ingreſſu religionis intepeſcere, l. 1. c. 22. n. 7.
Magna eſt gratia, religioſum eſſe, l. 3. c. 10. n. 1. & ſeq.

Quidam ſunt meliores in ingreſſu religionis, quàm in progreſſu, l. 1. c. 11. nu. 5.
Religioſus debet ſæpe cogitare, ad quid veneris, l. 1. c. 15. n. 1.
Qualis debet eſſe religioſus, ut pacem habeat, l. 1. c. 17. n. 2. 3. Item c. 19. n. 1.
Relinquere ſe, v. Abnegatio ſui.
Renovatio ſpiritus, v. Propoſitum.
Renovatio ſpiritus exuit veterem hominem, ſicut ferrum in igne, rubiginem amittit. l. 1. c. 4. n. 2.
Requies, v. Quies.
Qua in re invenitur requies, l. 2. c. 1. n. 1.
Reſignatio ſui, v. Deſolatus.
Reſignatio ſui plena, ad Dei nutum & voluntatem, l. 3. c. 17. n. 2. 3.
Suiipſius reſignatio in Deo, magnam affert cordis libertatem, l. 3. c. 37. num. 1. & ſeq.
Omnibus in rebus, & in cunctis deſideriis, plena ſui reſignatio in Deo. l. 3. c. 15. n. 1. & ſeq.
Revelare ſua ſecreta, cui oportet, bonum eſt: cui verò non oportet, malum eſt, l. 1. c. 8. n. 1.

S.

S*Acerdotum dignitas*, l. 4. c. 5. n. 1. & ſeq.
Sacra Scriptura, v. Scriptura.
Saluti animæ inprimis incumbendum, l. 1. c. 3. n. 5.
De Sanctorum gloria diſputare, uter ſit major vel minor, ſtultum eſt, & diſplicet ſanctis, l. 3. c. 58. n. 2. & ſeq.
Sapientia: Sapientes, v. Contemptus ſui. Oratio. Amare. Doctrina. Scientia. Cognitio.
Quæ vera eſt ſapientia, l. 1. c. 1. n. 5.
Magna ſapientia eſt, non eſſe in agendis præcipitem, ſuoque ſenſui non fidere, l. 1. c. 4. n. 2.
Sapiens ille eſt, qui res tales æſtimat, quales ſunt, l. 2. c. 1. n. 7.
Quis ſibi ſunt ſapientes, in periculo verſantur, l. 3. c. 7. n. 3.
Satiari nemo hic poteſt, l. 1. c. 1. n. 5.
Scientia, v. Deus. Doctrina. Sapientia. Docti.
Quæ vera ſcientia, l. 1. c. 2. n. 1.
Scientia noſtra habet quandam annexam caliginem, l. 1. c. 3. n. 4.
Scientia quæ probanda, & quæ improbanda, l. 1. c. 3. n. 1. 2.
Scientia non eſt culpa: atqui bona vitæ major eſt habenda ratio, l. 1. c. 3. n. 4.
Scientia ſæcularis contemptus, l. 3. c. 43. n. 1. & ſeq.
Scientia abſque humilitate non prodeſt quicquam, l. 1. c. 1. n. 3. Item c. 2. n. 1.
Scientia hominis parva, ignorantia autem ejus maxima, l. 1. c. 2. n. 3.
Nimium ſciendi deſiderium, reprehenſibile eſt, l. 1. c. 2. n. 2.
Scriptura ſacra, eſt nobis neceſſaria, l. 4. c. 11. n. 1. & ſeq.
Quomodo ſacra Scriptura legi debeat, l. 1. c. 5. n. 1.
Secretum, v. Revelare.
Securitas hic nulla, l. 1. c. 20. n. 3.
Senſualitas, v. Opera.
Malum eſt, ſuam ſenſualitatem ſequi, l. 1. c. 1. n. 5.
Sequi Chriſtum, v. Imitatio.
Sequi Chriſtum, eſt ambulare in luce, l. 1. c. 2. n. 1.
Servire Deo, eſt dulce, l. 3. c. 10. n. 1. & ſeq.
Servire aliis, res eſt honeſta. Nunquam verò te pudeat, pauperem videri, l. 1, c. 7. n. 1.

Silentii

Silentii & Cellæ fructus, l. 1. c. 20. n. 6. & ſeq.
Simplices, v. *Doctrina.*
Solitudo ſubinde quærenda, *& etiam amanda*, l. 1. c. 20. n. 1. & ſeq.
Sollicitudo omnis in Deo ponenda, l. 3. c. 17. n. 1.
Spes, v. *Fiducia.*
Sperans de Dei auxilio, debet facere, quod in ſe eſt, l. 1. c. 25. n. 2. 3.
Spiritualia valde impediunt, *hujus corporis & vitæ neceſſitates*, l. 1. cap. 22. num. 3. 4.
Studium noſtrum eſſe debet in vitiis extirpandis, virtutibuſque inſerendis, l. 1. c. 3. n. 5.
Studium hominis quotidianum eſſe deberet, ſeipſum vincere, l. 1. c. 3. n. 3.
Stultus, v. *Proficere.*
Subeſſe, v. *Obedire.*
Superbi, v. *Tentatio. Docti.*
Superbi & avari, pace non fruuntur, l. 1. c. 6. n. 1.
Superior idoneus quis ſit, l. 1. c. 20. n. 2. 3.

T.

Temporalia, v. *Vanitas.*
Tempus præſens, eſt valde pretioſum, l. 1. c. 23. n. 5. 7. 8.
Tempus præſens eſt nobis datum, ut nos ad mortem præparemus, l. 1. c. 19. n. 6.
Ratio temporis maximè habenda, l. 1. c. 25. n. 11.
Tentatio, v. *Profectus, Mortificatio.*
Tentationes ſunt utiles, l. 1. c. 13. num. 1. & ſeq.
A tentatione nemo eſt liber, l. 1. c. 22. n. 1.
Eorum, qui tentantur, varia ſunt genera, l. 1. c. 13. n. 6.
Tentationes quomodo ſunt ferendæ, l. 1. c. 13. n. 3 4.
Tentatione una recedente, alia ſuccedit, l. 1. c. 13. n. 3. Item l. 3. c. 20. n. 4.
Pro æterna gloria toleranda ſunt tentationes, l. 3. c. 47. n. 2. & ſeq.
Viri perfecti, quandoque & ipſi tentantur, l. 1. c. 13. n. 2. 3.
De tentationum tum initio, tum progreſſu. Item, quomodo ſit illis reſiſtendum, l. 1. c. 13. n. 5. 6.
Vita hominis tentatio, l. 1. c. 13. n. 1. Item l. 3. c. 15. n. 1. & ſeq.
Quanta bona ſunt promiſſa patientibus tentationes, l. 3. c. 49. n. 1. & ſeq.
Quibuſdam expedit, non omnino tentationibus carere, l. 1. c. 20. n. 4.
Cur nonnulli frequenter tententur, l. 1. c. 13. n. 7.
Cur Deus permittat hominem tentari, l. 1. c. 13. n. 7.
Terrena ſunt aſpicienda, per modum tranſeuntium, l. 2. c. 1. n. 4.
Timor Domini præſens, liberat à timore mortis futuræ, l. 1. c. 23. n. 6. 7.
Tribulatio, v. *Crux Chriſti. Tentatio. Conſolatio. Adverſa.*
Qui non quærit Jeſum, tribulationem inveniet, l. 1. c. 17. n. 2.
In tribulatione gloriandum, lib. 2. c. 6. num. 2.
Deus invocandus eſt, & benedicendus, tempore tribulationis, l. 3. c. 29. n. 1. 2. Item c. 30. n. 1.
De Trinitate diſputans, Deo non placet, ſi careat humilitate, l. 1. c. 1. n. 3.
Triſtitia, v. *Conſcientia mala.*
Hic ſunt multæ cauſæ triſtitiæ, l. 1. c. 21. n. 4. 5.

Digitized by Google

V.

Vacare ſibi ipſi in ſecreto, optimum eſt, l. 1. c. 20. n. 1. & ſeq.
Vanitas quibus ineſt rebus, lib. 1. c. 7. n. 1. & ſeq.
Opes ſectari & honores, longam vitam, & tranſitoria amare, &c. vanitas eſt, l. 1. c. 1. n. 4. 5.
Velle proprium, v. Pax.
Verba, v. loqui. Converſatio. Judicia temeraria. Injuriæ. Veritas. Detractiones.
Verbo labi eſt facilè, l. 3. c. 45. n. 4. 5.
Superflua verba ſunt reſecanda, l. 1. c. 10. num. 1.
Veritas tandem liberat à verbis hominum, l. 3. c. 4. n. 1.
Videre, v. Curioſitas.
Videndi curioſitas, l. 1. c. 20. n. 8.
Vincere ſeipſum v. Studium hominis. Mortificatio.
Virtus v. Studium.
Virtus non acquiritur, niſi diligentia, l. 1. c. 21. n. 11.
Vituperia v. laudes.
Vis ſibi inferenda ad profectum, v. Profectus.
Vita v. emendatio. Profectus. Imitatio. Tentatio. Sancti. Scientia. Vanitas.
Vitam longam quidam amant, tametſi miſeram, l. 1. c. 22. n. 3.
In vita alterius, nemo ſit curioſus, l. 3. c. 24. n. 1. & ſeq.
Vocatio, v. Propoſitum. Profectus.
Voluntas Dei, v. Reſignatio ſui. Et l. 1. c. 16. num. 2.
Voluntas Dei in cunctis rebus quærenda, l. 3. c. 15. n. 1. & ſeq.
Oratio, ad Dei voluntatem perficiendam, l. 3. c. 15. n. 3.

Z.

Zelus quandoque eſſe putatur, cùm exiſtat paſſio, l. 2. c. 5. n. 1.
Zelandum ſibi ipſi priùs, deinde aliis, l. 2. c. 3. n. 1.

FINIS INDICIS.

Digitized by Google

THOMÆ à KEMPIS,

CANONICI REGULARIS ORDINIS D. AUGUSTINI.

SOLILOQUIUM ANIMÆ.

Prologus in ſoliloquium animæ.

1. 1. CONſolationis gratia, aliquas ſententias devotas in unum coacervavi libellum, quem meo pectori chariùs committere volui; & quaſi quoddam delectabile pratum, variis arboribus conſitum, pulchriſque venuſtum floribus habere diſpoſui; in quod ad legendum ſpeculandumque optabiles materias tempore neceſſitudinis, pro fovendis animis tædio vel mœrore objectis, quandoque introirem. Ut autem lucidè & promptè invenirem, ſub qua arbore requieſcerem, vel quis ad legendum flos gratior eſſet, ſingula capitulorum loca rubricatis titulis præfulgere feci. Vario etiam ſermonum genere, nunc loquens, nunc diſputans; nunc orans, nunc colloquens; nunc in propria perſona, nunc in peregrina; placido ſtylo textum præſentem circumflexi.

2. 2. Rogo ergo, nemo legentium indignans moveatur ſuper ſcribentis manum, quia ipſi taliter confabulari placuit. Ignoſcat quoque incompoſitioni & facilitati dictaminis, penſans quòd Deo non artificioſa, ſed ſimplicia & pura magis redolent. Quòd ſi fortè uſpiam ſenſus aut minus integer, aut minus clarus apparuerit, ſuper his pium flagito correctorem, denuncians ei, ſi quid ineptum invenerit, ex inadvertentia potiùs quàm ex propoſito, id mihi proruiſſe. Adhuc, quia humana judicia, quamvis probabilia, falli poſſunt; ad te omnipotens Deus & Pater luminum, ſupplex diſcipulus recurro, & iſtud ſoliloquium tibi repræſento; ut tu digna approbes, vitioſa improbes; mihique vel alteri fideli ſervo rectiùs ſerenanda, quæ diſplicent, inſinues.

3. Oratio pro impetranda animi tranquillitate ad capiendas Scripturas.

3. Precor itemque Pater ſancte, largire mihi exiguo mancipio tuo, tempus & horam commorandi in uberrimis paſcuis ſcripturarum, quæ meæ chariſſimæ deliciæ ſunt, & erunt; donec dies æternitatis illuceſcat, & umbra mortalitatis inclinetur. Subtrahe proinde curas inutiles, amores temporales, paſſiones noxias, aliaſque cauſas, ab otio concupito me retardantes. Oportet enim liberum eſſe animum & tranquillum, de intimis & divinis meditari cupientem. Ideò ut talem conſequi merear, benedictione cœleſtis dulcedinis tuæ, me imbue-

Digitized by Google

imbuere digneris, & infundere; ut tibi ad gloriam, mihi quoque ad qualemcunque loquar conſolationis gratiam.

Capita hujus libri viginti quinque.

DE deſiderio animæ quærentis Deum Cap. 1
De diſtricto Dei judicio. 2
De dolore & fletu peccatorum. 3
De lamentatione temporis & negligentiæ. 4
De brevitate & miſeria præſentis vitæ. 5
De anhelatione æternæ vitæ. 6
De optatione bonæ mortis. 7
De mortuo mundo, cujus vita eſt in Chriſto. 8
De elongatione à creaturis. 9
De contemptu omnium conſolationum terrenarum. 10
De magna dulcedine & conſolatione in Deo. 11
De unico & ſummo bono quærendo. 12
De unione animæ cum Deo, & ſubtractione gratiæ. 13
De triſtitia animæ, abſente dilecti gratia. 14
De ſcrutinio ſuper dilecto, & donis gratiæ ejus. 15
De benigna protectione dilecti, & ſufferentia animæ. 16
De reſponſione dilecti quæ ſit ratio receſſus ſui. 17
De fiducia divinæ miſerationis. 18
De deſiderio divinæ fruitionis. 19
De gemitu animæ ex dilatione gloriæ. 20
De memoria cœleſtis patriæ. 21
De acceſſu ad ſanctum ſanctorum, Jeſum Chriſtum, Regem Angelorum. 22
De proceſſu ad ſalutandum Virginem glorioſam. 23
De conſolatione piiſſimæ Matris Virginis Mariæ. 24
De reddendis gratiis, pro acceptis beneficiis. 25

INCIPIT SOLILOQUIUM ANIMÆ.

CAPUT I.

De deſiderio animæ quærentis Deum.

1. *MIhi autem adhærere Deo, bonum eſt.* O breve & dulce verbum, Deo amplectens, & mundum excludens univerſum. Quid ampliùs dicendum, & quid ultra cupiendum? Nonne ſatis eſt, ſi fiat, quod jam dictum eſt? Et ſi dicantur alia & alia multa, nonne ad hoc unum reducenda ſunt omnia? Dic ergò anima mea cum Propheta: Mihi autem adhærere Deo, bonum eſt. O Deus meus, tu unicum bonum meum, ſolus bonus & dulcis. De te loqui dulce eſt amanti, de te cogitare ſuave eſt devoto, cujus cor non eſt in mundo, ſed tecum abſconditum in cælo; ut tu ſis ei ſola vera requies & intima ſuavitas; nec hic crucietur quotidiè, ubi tentat falſa cupiditas. Deus meus, quomodo eſt illi in corde, qui tuo fervet amore? Quale gaudium ejus, quem nulla delectat creaturarum vanitas? An non vox ejus canit in Pſalmo, de quo & ſermonis ſuſcepi exordium, & talis eſt: *Quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram?* O anima ſancta, anima devota, & ad Deum ſuſpenſa, quid hoc audio de te? Quid eſt, quod loqueris? Parva tibi videntur, quæ in cælo ſunt & in terra? 1. *Pſal. 72.* *Pſal. 72.*

2. Parva mihi ſunt omnia. Quid ergo quæris? Quem vis ſine iſtis? Et ubi invenies eum ſine his? Habetne nomen, aut locum, aut habitationem, ad quæren- 2. *Pſal. 26.*

Digitized by Google

tendum? Ubi eſt locus habitationis gloriæ ejus, de quo cecinisti dicens: *Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ*? Reſponde obſecro mihi. Nam ſi poteris eum mihi indicare, ibo tecum, & quæremus ſimul, eritque Deus tuus meus; & bene nobis erit, cùm fuerit inventus à nobis, & detentus.

3. 3. Quid hoc (inquit) quæris à me, aut cur tale aliquid ſcrutaris apud me? Putas, quòd tibi talia dicam, aut dicere valeam? Quòd ſi charitas favet, nónne rei hujus raritas, aut etiam ſecreti profunditas magis dicere prohibet? quid me interrogas? Interroga eos, qui audierunt & viderunt: ecce hi ſciunt, quis ſit ille, quem quæris. Sed potiùs eum interroga, qui novit omnia. Ipſe enim *Pſal. 93. Jacob. 4.* eſt, de quo fit ſermo; qui melius ſe tibi indicabit, & ubinam habitet, longè clariùs demonſtrabit. Is utique eſt, qui docet hominem ſcientiam; dat quoque humilibus gratiam ſuam. Accede ad eum, qui revelat ſeipſum cum voluerit, & cui placuerit; nec eſt, qui ſine eo aperiat. Potens eſt ſolus revelare tibi gaudium amantium ſe, & ultra quàm potes à me diſcere.

4. 4. Et nunc, quid ſic loqueris anima ſancta & humilis; Ne æſtimes me velle à te inquirere, quod fortè ſciri non oportet, aut nequeat dici. Maneat ſecretum tuum tibi, clauſum ſit ſuper te oſtium tuum; ſtet firmum ſignaculum fidei; non moveatur velum à ſanctuario. Manduca panem ſanctum in ſacrario, intra tabernaculum domus tuæ; aſcende ſuperius cœnaculum, ingredere cellarium Regis æterni; aut quod præſtantius eſt, & amabilius ſonat, thalamum ſcilicet cœ- *Matth. 15.* leſtis Sponſi tui. Scio ſcriptum; *Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus* ad manducandum. Novi hoc, & legi. Tu autem vide, quid ſequitur, & miſerere mei ſecundùm eloquium ejus, quæ dixit; Catelli edunt de micis cadentibus de menſa dominorum ſuorum. Noli proinde celare verbum, *Ibidem.* quod ſciſcitor; ſed de ubertate internæ ſuavitatis, effunde vel unam ſcintillam amoris igniti. Da guttam parvulam vini pretioſi, emitte de optimo unguento vel modicum odoris, ut & ipſe guſtare valeam, cujus tibi nota eſt pars optima, & amabile tam crebrò ſolamen.

5. 5. Quid cunctaris? Satis fac deſideranti, & aperi oſtium amico, jam tertiò pulſanti. Dic dilecta de dilecto, me tamen non neglecto. Si non vales, ſicut eſt dicere, dic utcunque potueris. Nam dicere ſicuti eſt, quis valebit? Et quis dicentem caperet? Ergo ſi non ut in ſe eſt, dic ſaltem qualis ſit in te. Si non quid ſibi, eructa tamen quid boni fecerit tibi. Quis enim, quid ſit in ſe, inveſtigabit? Tu non poteris, eo quòd confeſſa ſis, & non negaſti, dicens: Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: confortata eſt, & non potero ad eam. *Quò ibo à ſpiritu tuo*? Si ergo non ſufficis *Pſal. 138.* penetrare ſpiritum tuum, quem creavit creator & vivificator omnium ſpirituum, quomodo penetrabis increatum? Nonne ideò ſtupens dixiſti: *Domine quis ſimilis tibi*? *Pſal. 34.* Dic tamen obſecro, per aliquam ſimilitudinem, cujus eſſentiam necdum attigiſti. Neque enim ex parte negare debes, cui totum revelandum non æſtimas.

Deus quid in ſe ſit, nemo dicere poteſt; quid in nobis forſitan aliquis.

6. 6. Fateor (inquit) quia nimium curioſus es tu, & importunus mihi. Perſcrutaris omnia mea, & ad ſecreta cubilis

mei mittis manum tuam. Miſi te ad illum, & iterum venis ad me? Me quæris, an ipſum? Sed quæro à te, cujus es ſpiritus? Quieſce obſecro, & noli mihi moleſtus eſſe, quia ſupra me eſt, quem quæris.

7. 7. Et dixi; Nunquid qui Deum quærit, tam facilè conquieſcet? Noli protrahere ſermonem, qui potes cito adhibere conſolationem. Quouſque animam meam ſuſpendis? Quid dicis, & non
Geneſ. 32. dicis? *Vivit anima tua, quia non dimittam te, niſi benedixeris mihi.* Etenim pro benedictione mea erit, ſi oſtenderis eum mihi. Jam ergo ſi vidiſti illum, dicito mihi palàm, & ego illum tollam.

8. 8. Rurſus illa; Video te in deſiderio eſſe, & in amore creatoris laborare. Rem difficilem à me poſtulas; neſcio, an fieri poſſit, quod optas. Scis bene, quem quæris, quia non eſt meum hoc dicere tibi. Videtur tale eſſe ſcrutinium
Cant. 3. tuum, quale & ſponſæ in Canticis: *Indica mihi* (inquit) *quem diligit anima mea.* Vis ergo à me diſcere, quis ſit iſte; aut quid boni mecum egerit ipſe? Utrumque autem ſecretum meum mihi. Sed non es contentus, nec illius magnitudine deterreris, qui cælos excedit; nec mea parvitate averteris, quæ nullius momenti ſum in conſpectu ejus. Cur impoſuiſti mihi onus iſtud? Hoc enim dicere labor eſt ante me, donec intrem in ſanctuarium Dei, & intelligam. Cur vis ſcire, quod loqui non licet.

9. 9. Et dixi; Nunquid non libet? Et
Pſal. 72. per maximè. Placet enim ea ſæpè magis ſcire, quæ difficiliùs panduntur. Mihi tamen quæſo, ne ita difficilis ſis, ut omnino taceas. Ne timeas, quòd hæc inimicis mox prodam. Servabo verbum tuum amicis, & valdè amicis. Securè dicas mihi, in ſecreto ſilentii tui. Ecce duo hic ſoli ſumus. Nec ego levitate, nec tu arrogantia delectabimur; ſed in eo, qui nos confidere ſibi fecit, de quo & loquimur. Si autem ſupervenerit ipſe, demus locum, & ſit in medio noſtrûm. Et ſi dignetur loqui, libenter audiamus, noſque interim ſileamus. Tu autem non teneberis illa hora, reſpondere votis meis. Illo enim loquente, ſilere debet omnis caro.

10. At illa, Bonum pactum eſt. Sit 10.
ille tantum nobiſcum, & feramur ad ſecretum noſtrum. Sit ipſe dux verbi: & ducat, quò nos ire delectat. Dilectus iſte, de quo diligentiſſimè ſciſcitaris, talis actantus eſt, ut ſermone non poſſit explicari, cùm ſit ineffabilis. Tam altus, & ſuperexaltatus eſt omnibus creaturis, ut ſit ſemper incomprehenſibilis. Virtus ejus, & magnificentiâ ejus, interminabilis. Quicquid de eo dicitur aut ſcribitur, indignum eo totum creditur, quia omnibus ſuperfertur. Cæli dixerunt: Pertranſivit nos, & aſcendit, invaluitque ſupra nos. Terra reſpondit: Si cæli cælorum non capiunt, nolite me interrogare. Stellæ cecinerunt: Tenebræ ſumus, & non lux, niſi illuxerit. Mare contremuit, & ait; Non eſt in me, & abyſſus ignoravit. Audis, quid iſti dicunt? Audivi, & conturbatus ſum, à voce eorum contremuerunt labia mea. Quid ergo fiet, ſi interrogaverimus eum? Interrogemus; Domine, ſi tu es ipſe, de quo cecinere viri, & cui omnia deſerviunt per tempora?

Deus ineffabilis, incomprehenſibilis, interminabilis.
2. Par 6.

11. Utique ego ſum, qui ſum; & 11.
Exod. 3.
præter me, non eſt alter. Ego primus & noviſſimus, omnia creans & gubernans. *Vivo ego*, dicit Dominus, *quia regnabo in æternum & ultra.*

12. Quid

12. 12. Quid dicis nunc vermicule, circumfuſus tanto lumine? Ecce dilectus tuus loquitur tecum, quem putabas eſſe mecum. Mecum erat, quando illi dicebam; *Mihi autem adhærere Deo, bonum eſt*. Tecum erit, ſi dixeris & tu: *Renuit conſolari anima mea, & diem hominis non concupivi*; ſed in te Domine ſperabo, tu es enim Rex meus & Deus meus. Non eris ſimilis vagis amatoribus, ſed unicus unici, unicum requirens, qui nullum de externis admittit ſodalem. Sermo ergo tuus ſolus cum ſolo, etiam ſi abierit, ſede vidua, patienter ferens omnia. Nam hic eſt modus ejus, ire & redire, & probare ſibi dilectam, atque in amore facere perfectam. Non te conturbet receſſus, ſi optas ejus acceſſum. Expecta, reexpecta; modicum ibit, & poſt modicum redibit. Hoc tamen totum amor facit, qui nunc fert ad ſumma, nuncque demittit ad ima.

Pſal. 76. Hier. 17. Pſal. 5.

Quomodo Deus animam diligit.

13. 13. Amor ejus gratioſiſſimus, cunctis floſculis ſuavior, liliis candidior, & micantibus gemmis pulchrior. Ejus ſiquidem amori, nil in creaturis eſt præferendum, & ideò pro ejus amore, totum deſpiciendum. Ego tacta amore ejus intrinſecus; in tantum cœpi ardere corde tenus, ut omnibus licentiatis creaturis, ejus ſolummodo precarer caſtiſſimos amplexus; & inconſuetam multis edidi vocem, tanquam carbones ignitos de fornace ardenti proferens, Quid mihi eſt in cælo? & à te quid volui ſuper terram? Deus cordis mei, & pars mea, Deus in æternum. Intellige nunc de delicto tuo, qualis ac quantus ſit, qui omnia etiam entia incomprehenſibiliter tranſcendit. Et licet ſit ineffabilis, & omnino inexcogitabilis, quia interminabilis; eſt tamen multum amabilis, attrectabilis, ſocialis, exorabilis; ita ut cum capi nequeat, miro tamen modo amari poſſit. Etenim amando capitur, amando ſtringitur; ſed deſiderando quæritur, orando pulſatur, expectando promeretur. Si necdum tibi ſatisfeci, ſatisfaciat ille, quem quæſiſti: & doceat te ſuper omnes docentes, ſe invenire.

CAPUT II.

De diſtricto Dei judicio.

1. L*Ætetur cor meum, ut timeat nomen tuum.* Deus meus, multum amabilis es, ſed & terribilis multum. Qui amat, gaudeat; timeat verò, qui non amat. Qui nec timet nec amat; ſtolidus eſt, & inſanus *a* Eſt enim horrendum incidere in manus tuas. *b* Et quis præ timore, iram tuam dinumerare poterit? *c* Aut quis ſtabit ad videndum te, in judicio venturo? *d* Quia ſicut rugitus leonis: ſic rugitus tuus; & ſicut ignis vibrans, gladius tuus. A clamore vocis tuæ, commovebuntur omnes inhabitantes orbem; & concutientur omnia fundamenta terræ, cùm veneris. Quis ergo non timebit? Aut quomodo poterit quis effugere manus tuas? Si abſconderit ſe homo ſubter petram firmiſſimam, tonabis ſuper eam, & ſcindetur fortitudo ejus. Et ſi latuerit in ſpeluncis aut in montibus, inde eruetur, & ſuſtinebit iratum, quem non ſtuduit habere placatum. 1.

Pſal. 85. a Hebr. 10. b Pſal. 89. c Mala. 3. d Iſaia. 5.

2. Certè non eſt locus, ubi homo à facie tua abſcondatur. Omnia enim tibi nuda ſunt, & aperta; penetras quoque omnia interiora hominis, & ſubtiliſſimos cogitationum motus perſpicis. Nullum ergo ſecretum clauſum oculis tuis. O quàm terribilis eris peccatoribus & induratis mentibus, qui modò gloriantur cùm malè fecerint, & exul- 2.

Heb. 4. Prov. 8. Pſal. 93.

tant in rebus peſſimis; & dicunt, non videt Dominus, nec intelligit Deus. Tanquam non ſis venturus, ſic inflantur verbis inanibus; & avertunt oculos ſuos, ne videant in finem. Tu autem venies horâ, qua non æſtimant, capienturque peccatorum ſuorum laquiis. Et ſicut fures & latrones comprehenſi confunduntur, ſic confundentur in tempore ſuo. Deridebis eos, qui nunc derident tuos; & reddes eis malitiam ſuam, qui odio habuerunt juſtitiam. Modò ſurdeſcunt ad vocem tuam; ſed veniet tempus, quando clamabunt, & nemo exaudiet. Vertunt nunc verbum tuum in fabulam, ſed convertentur tunc ipſi in flammam. Egredietur enim ſermo tuus horribili flatu, percutietque impios & incredulos ſine miſericordia.

3. 3. Quid tunc dicet ſuperbus, inflatus ſcientia, ac tumens potentia? Quid reſpondebit, cum tuba noviſſima inſonuerit? quando tu Domine Deus noſter, cum Angelis & Archangelis, in majeſtate apparueris? Tunc certè obmuteſcent omnes iniqui illuſores verbi tui; & conturbabuntur undique, qui non timuerunt devotos tuos inſectari. Tunc confundentur confuſione maxima, qui relicta conſcientia & honeſtate vitæ, vanitatibus ſe ſubdidere & illecebris. Tunc ſolvent pœnas, qui carni laxarunt habenas. Tunc dabunt mugitum ad cælum, qui nunc tympanum tenent & chorum. *Matth. 11.* Tunc totum vertetur in luctum, quicquid per immoderatum gaudium eſt contractum. Tunc ligabuntur in faſciculos ad comburendum, qui ſocii fuerunt ad inebriandum. Et quos amor ligabit in culpa, ultrix flamma ſimul totabit in pœna.

4. 4. O ſtulti & miſeri, ô veſani & cæci amatores ſæculi: quid agitis, & prætenditis? Quomodo effugietis iram Domini? Cur ad æternos cruciatus feſtinatis pro modica voluptate, quam amatis? Cur gehennam non horretis, qui parvam pœnitentiam ſic timetis? Et qui mortem carnis fugitis, quare æternam animæ mortem non præcavetis? Niſi ergo converſi fueritis, & pœnitentiam egeritis, hæc horrenda mala, igneaque tormenta, Deo vindicante, non evadetis. Tremens factus ſum ego, dum extremum penſo diem & horam; quoniam tunc Deus non flectetur precibus, ſed erit juſtus Judex omnibus. Sancte Deus, ſancte fortis, ſancte & miſericors Salvator, amaræ morti ne tradas me; ſed da locum pœnitentiæ, ut dignè queam peccata mea deflere, priùs quàm defungar hac luce.

CAPUT III.

De dolore & fletu peccatorum.

1. DOlor meus in conſpectu meo ſemper. Deus meus, vitam meam maculavi peccatis multis; ſed vide lachrymas meas, quas fundo in conſpectu tuo pro eis. Scio enim, quia non habitat in me bonum; & quamdiu mortale gero corpus, non ſum liber à peccatis. Facio igitur malum, & pecco quotidie; & quod gravius eſt, multa patior abire ſine gemitu & digna contritione. Nam exterioribus rebus & vanis curioſitatibus ſæpiùs intentus & implexus, non poſſum tam celeriter reverti ad ſalutares fletus. Ideò tam fortiter multiplicantur in me peccatorum tenebræ, fontes obſtruentes gratiæ, & venas divinæ conſolationis non admittentes. An iſtud parvum eſt malum? Grande eſt hoc malum, Deus meus & fit tanto grandius, quantò 1. *Pſal. 37. Rom. 7.*

Digitized by Google

quantò citius tranſit à corde, nec ullo me pungit dolore.

2. 2. Domine, nunquid non reſpicies? Quamdiu illudam te, & fallam me? Uſquequo taces, Domine? Ubi eſt virga? ubi ſtimulus & baculus? Quare ſubtrahis judicium & infernum ab oculis meis? Si ſtarent hæc ante me, putas, negligenter agerem? Si taces emendationis gratia, patientiam exhibes: Sed ſi neglexero, nónne acriter poſt corriges? Si non hic, certè in futuro corripies. Nil quippe tranſibit inultum, nec parvum nec grande peccatum. Sed multo melius hic, ubi fructuoſus fletus, labor brevis, ſatisfactio acceptior, & reconciliatio facilior eſt. Ne parcas igitur virgæ, ſed acri collyrio unge oculos meos: nec in poſterum reſerves mala mea, ne fortè tradat terroribus ad ſolvendum noviſſimum quadrantem. Melius eſt nunc parum & ſalubriter pungi, quàm poſtea jam acerba luere tormenta purgatorii. Lugendum ergo mihi, & dolor ingens pro peccatis eſt habendus. Multa enim habeo, quæ defleam; ſed unde rideam, non habeo cauſam. Tenebræ cordis, & lubrica conſcientia, caſus in vitia & occaſus gratiæ, flere & gemere mihi ſuadent, imò ex anguſtia me ſæpè compellunt. Cogitans quoque diverſas tentationes, & malorum incurſus, ad quid riſus? Parce mihi Domine, parce mihi. Si enim flevero, tactus dolore intrinſecus, non eſt mirum, quia tempus flendi eſt. Fœlix hora, quando naſcitur mihi pro peccatis dolor. Beata lachryma, quæ fluit ex contritionis vehementia, circumſpecta omni cordis macula.

3. 3. Et quis ſufficit abyſſum hanc plenè diſcutere, & latentes ſordes ſine palpatione arguere? Deus meus, lumen verum, tu potes omnes cordis mei tenebras illuſtrare, & omnes maculas ejus in ſpiritu ardoris & judicii concremare. Tuum eſt dare cor novum, creare cor mundum, & præparare ibi ſecretum habitaculum: ut fiat locus requietionis tuæ, & tabernaculum nominis tui qui es amator munditiæ, & hoſpes bonæ conſcientiæ. Sed quia neglectam domum non libenter viſitas, imò beſtialibus moribus illudendam ſæpè relinquis; ideò ſollicitus ſum, ne id mihi contingat: ſed ad reparandas ruinas meas, miſericors & clemens ſuccurre. Væ illi, cui iratus abſceſſeris. Pax ei, ad quem deſcenderis, & apud quem permanſeris. Ego miſer poſitus in medio laqueorum, & gravatus compedibus peccatorum, quale mihi eſt conſilium, & quod ſalutis remedium: niſi ut ad te levem contritos oculos meos, ſi fortè audiatur clamor meus in excelſis? Neque enim ſalubrius remedium inquinata conſcientia inveniet vel habebit, quàm amariſſimè ſe in oratione mactare. Et importuna tentatio quomodo melius curabitur, ne prævaleat: niſi ut continua oratio ad te fundatur, & multum ſe homo humiliet? Sed hæc bona quis mihi tribuet, orare & flere ſicut expedit? Unde mihi humilitas, & tanta lachrymarum copia? Utique apud te Domine, apud quem miſericordia & copioſa redemptio. O Domine Deus, dator omnis gratiæ, concede mihi dignè flere etiam quantumcunque minima, & quæ latent, & quæ patent, omnia ſimul ſine excuſatione caſtigare. Hæc inter me & te maſticata, gratiam mihi reſtituant amiſſam, & ad meliora præparent, ac viciniora ſaluti. Pſal. 129.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT IV.

De lamentatione temporis & negligentiæ.

1. *Pſal. 138.* 1. *Imperfectum meum viderunt oculi tui.* Ah Domine Deus, quid unquam fiet de me, cum deficiam quotidie? Quomodo emendabo perfectè vitam meam? Qando melius fiet? quando convaleſcam? & quando omnia vincam? Derelictus ſum in limo profundi. Putas adhuc ſpes eſſe poterit reſurgendi, emendandi, proficiendi, & perveniendi? Non eſt mihi ſpes de me, & utinam firmior ſit in te. Deſperatio mihi ingeritur valida, quia infirmitas mea grandeſcit ex longa vexatione, nec video finem doloris & iniquitatis. Et ſi dixero, nunc incipiam, ecce tempus eſt, conabor ſicut potero; ſtatim adeſt peccatum præ foribus, & erigitur adverſum me inimicus, & tenet me conſuetudo mali tenaciter & invitè. Vide Domine derelictionem & conculcationem meam, & omnem quam patior calamitatem. Exaltetur dextera tua, & libera me ab his, qui me concluſerunt, quia cecidit timor eorum ſuper me. Periit conſilium à me, & fortitudo mea defecit. Brachium meum confractum eſt, & gladius meus ſalvare me non poterit. Non video, ad quem divertam; & qui me recipiat & curet, non comparet. Tu ſolus mihi ad refugium remanſiſti; ſed quia offendi, hoc eſt quod me deterret.

2. 2. Peccavi, ignoſce mihi. Pœnitet me totum, & valde multum. Redde tu mihi, quod tibi rectum videtur, & propitius eſto. Juſtè me deſeruiſti, juſtè me adverſario tradidiſti. Memento quæſo figmenti tui, & repara quod cecidit, nam per ſe ſtare non potuit. Attende gemitum meum, & neceſſitatem meam, Labor meus & dolor cordis mei, non ſint in oblivione coram te. Captivitatem & incarcerationem meam, oppreſſionem & exactionem meam, reſpice miſericors Pater, & erue vinctum de domo carceris ac miſeræ ſervitutis. Si vixerit homo multis annis, quid ex hoc emendabitur? Et quis novit, ſi melior an pejor fiet? Incertus eſt hominis progreſſus & exitus, & dubioſa perſeverantia, propter varios caſus malorum, & tentationum pericula. Multi prima ſunt converſione boni & humiles, poſtea perverſi & rebelles. Priùs timorati & devoti, compuncti & taciti; poſt verò liberi & diſſoluti, loquaces & incuſtoditi. Et qui priùs cogitationes reſtringebant, poſtea de verbis & factis vix curam gerunt; ſicque paulatim vadit in deterius omne malum, non præcautum in principio. Quis ergo non debeat timere, & circumſpectus eſſe, cum bonis & modeſtis interdum ſoleant multa infauſta accidere? Quis etiam ſcit, ſi electus fuerit, & omnia ſuſtinere poſſit?

3. Oportet, ut omnes probentur; & quis certus eſt, quod non comburatur, quoniam ignis tentatio eſt? Timendum ergo omnibus, & æquè de meliori ſperandum; ſed non temerè præſumendum, nec ſub vana ſpe torpendum. Aurum probatum ſalvabitur, & ſtipula comburetur: tu autem homo vide, cujus ſubſtantiæ ſis. Cœleſtis conflator, *conflabit*, & emundabit *filios Levi*, omnes videlicet ſervitutes ſibi. Non ſemper aurum eſt, qui hominibus fulget, ut aurum; nec ſemper ſtipula aut reprobum argentum, qui vim patitur, & ſuſtinet flagella, quia Deus intentiones aſpicit & corda, operans etiam ibi plerumque mirabilia, ubi a multis putantur per- 3. *Mala. 3.*

perdita. Domine Deus, quid mihi gaudii eſſe poteſt in mundo, cum pertractare cœpero incertitudinem & infirmitatem omnis rei ſub cælo? De te tamen certus ſum, quoniam bonus, quoniam in ſæculum miſericordia tua, ſuper omnes timentes te. Nam bonitas tua & pietas, infinito major eſt, quam omnis iniquitas mea. Et hoc meum erit ſolatium, quamdiu emendandi conceſſeris ſpatium.

CAPUT V.

De brevitate & miſeria præſentis vitæ.

1. a Pſ. 101. a PAucitatem dierum meorum nuncia mihi. Quamdiu in hoc mundo ſum, mundus non ſum. b Heb 11. b Et quamdiu hic maneo, pauper peregrinus ſum, & hoſpes ſuper terram. c 1.Tim. 6. c Nihil inutili in hunc mundum, & nihil inde auferre poſſum: d Job. 1. d quia nudus huc veni, & nudus hinc egrediar. e Sap 5. e Quaſi umbra quæ præteriit, & quaſi pluma quæ vento tollitur, & tanquam hoſpes unius noctis mox tranſibo. Omnis vita præſens, una breviſſima nox eſt. Dies mei pauci ſunt & mali, & poſt modicum finientur; & erunt, quaſi non fuiſſent. Mortuo homine, quid niſi vilitas in homine? Quis curabit de fœtido cadavere? Aut quis quæret de abſente mortuo, qui nec vivens computabitur pro aliquo? Memoria hominis brevis ſuper terram, & apud notos & ignotos. Pſal. 111. *Sed in memoria æterna erit juſtus*; quia Deo, qui non moritur, æternaliter erit conjunctus. Fœlix igitur, qui non ponit ſpem ſuam in homine, nec nimium lætatur in aliqua re mundi vel ſpecie; ſed in cælo habet cor fixum, quia hic totum caducum & vanum. Numera omnes, ab origine mundi uſque nunc; dic quæſo, ubi ſunt? Et quos adhuc vivere vides vel audis, quamdiu putas, durabunt? Pronuncia ergo de omnibus, quia vanitas omnis homo vivens.

2. O vitam pauperem & miſerabilem, vitam fragilem & lamentabilem; Pſal. 31. quam boni magis patiuntur, quam diligunt. Mali autem etſi multum eam diligunt, tamen diu in ea ſubſiſtere non poſſunt. O quando finieris, & quando ceſſabis univerſa vanitas mundi? Sed venit tempus, quando liberabuntur à ſervitute corruptionis omnes electi; Rom. 8. qui jam ſæpè lamentantur, quia longè ſunt à regno Chriſti. Utinam areſcat in corde meo totus hic mundus, & fiat mihi tantùm ſuavis Dominus Deus meus, ſponſus immortalis. Verè fallax & amariſſimum poculum eſt hujus vitæ decurrens gaudium. Bibant, qui volunt; quia ſolutionem duram, omnes poſtea luent. Et quantò quis eo fuerit plus inebriatus, tantò acrius ſentiet ejus cruciatus, quia omnia jucunda in hoc mundo, celerius vento tranſibunt, & ſuis dilectoribus dolores & ardores relinquent. Fuge ergo à me fallax mundi gloria, & omnis fatua carnaliſque lætitia. Multos trahis & decipis, ſed in fine eos relinquis & ſubmergis. Væ credentibus tibi; væ ſubmerſis ibi. Veni, & accede ſancta abjectio, & omnium pomparum ſæculi plena deſpectio; & noli à me recedere, peregrinationis meæ ſalubris recordatio. Quid ſum, niſi cinis & terra? & quorſum tendo, niſi ad terram? O quam miſer factus ſum, & quam juſte triſtari poſſum, cum revolvo peregrinationem meam; qui etiam ignoro, qualiter adhuc finiam eam. Si bene vixero, & ſic perſeveravero, non eſt timendum de mala morte. Sed de bona vita, & irreprehenſibili conſcientia, quis poterit gloriari? Qui ſe talem novit,

Digitized by Google

in Domino glorietur, & mei peccatoris miſereatur. Vivere mihi non libet, quia miſeria undique urget. Mori conſcientia mala timet, quia quid Deo reſpondeat, unum pro mille non habet. Non eſt ſimile huic trepidationi, verbum
Pſal. 107. Prophetæ dicentis, *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum.*

3. 3. Domine Deus ſalutis meæ, da finem bonum vitæ meæ, & noli prolongare dies luctus mei. Lugens veni in hunc carcerem, & ſine timore hinc non exibo. Longa mihi videtur hæc vita, ſed hoc miſeria frequens facit & triſtitia. Revera autem non longa; ſed velociùs curſore decurrunt tempora. Ei verò, qui in triſtitia & dolore verſatur, omne tempus longum eſt, & diem quaſi annum computat. Ideò tædioſa eſt mihi hæc vita, & tanto graviùs me affligit, quanto veriùs ſingulas ejus miſerias intueor. Sed etſi aliquæ intercurrunt conſolationes & lætitiæ, circumſpicere me oportet, an ex Deo ſint, vel non. Si ex Deo, libenter eas accepto; ſed quamdiu durabunt, ignoro. Tamen quantumcunque exiguæ ſint, mihi placent & ſapiunt. Sed utinam, Deus meus, largiter influant, & horas non breves apud me faciant. Quæ autem ex Deo non ſunt, viles ſunt, & citò peribunt, quamvis in facie jucundæ & dulces videantur. Sic tranſit vita iſta, bonis & malis ſemper admixta. Quamdiu ergo hic ſum, pauper peregrinus ſum. Non poſſum dicere, ſatis eſt mihi, quia ſatietas nullius boni eſt in præſenti: ſed bonum meum, quod expecto, tu es, in quem credo. Cùm ergo apparuerit gloria tua, & me impleverit, tunc confitebor tibi, quia omnino mihi jam ſufficit. Interim tamen, quia verbum hoc abſconditum eſt à me, multiplex luctus circumdant animam meam. Propterea memor verbi ſancti tui, hoc ſæpè dico; *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem.* Mat. 26. Bonum mihi, ſi hæc hora tranſiſſet, nec ullus luctus aut dolor occuparet. Sed pietas tua Domine, oro me conſervet.

CAPUT VI.

De anhelatione æternæ vitæ.

1. EDuc de carcere animam meam. 1.
Doloris vis, ſilere me non patitur. Pſal. 141.
Quid enim hic diutius moror? Neſcio enim, quid hic valeo. Tarde nimis proficio, & utinam non magis deficerem. Quam bene mihi faceres Domine, ſi citò me hinc tolleres, ne deteriùs mecum fieret. Vita mea in dolore ſuſpirat, & in opere ſe non emendat. Si expectas, non ex hoc emendor, ſed etiam tua longanimitate abutor. Et ſi corrigis, vix patior, quia ſiccam ſtipulam perſequeris. Cur ergo non tollis ſervum tuum? Ut quid etiam terram occupat? Quod eſt Job. 13.
dicere; Quare cum bonis habitat, & Luc. 13.
vitam ac mores non emendat? Cur locum alicujus melius converſantis, quamdiu ſupereſt, & tam negligenter ac tepidè ſe agit, indignè & damnosè occupat? Et hoc triſte nimis cogitans, in auribus Dei mei loquor.

2. Sed bone Domine, noli in ira tua 2.
clamare contra me; Succidite arborem, & mittite in ignem. Ego infirmitatem meam accuſo coram te, ut ignoſcas confitenti mihi. Meum eſt accuſare, tuum eſt indulgere. Meum eſt flere, & dolere graviter, tuum eſt flentem conſolari miſericorditer. Aut igitur Domine, Deus præſta mihi majorem gratiam in hac vita; aut tolle me citò de hoc mundo, ne pejor fiat ſciſſura. Nam diu vivere

Digitized by Google

vivere & vitam non emendare, pœnam eſt accumulare. Nec mihi poteſt placere talis vita, quæ profectum neſcit, & defectum non plangit. Qui enim ſanctè & juſtè vivit, dolet in quibuſcunque deficit; & ut magis in virtute ac gratia creſcat, in deſiderio ſemper habet. Sed quid hic faciet, qui ſe quotidie ſentit deficere, & graviter contra ſpiritum carnem ſurgere? Qui etiam nonnunquam tædio victus, & negligentia temporis tepefactus, jam ceſſat repugnare; aut projectis armis ſpiritualibus, ſequitur impetum carnis, & quocunque eum propria trahit voluntas. Talis, heu Domine Deus, appropinquat uſque ad portas mortis, & vivens in carne mortem incurrit animæ. O quantum unicuique timendum eſt, de ſeductione & ſupplantatione inimici. Nemo ſecurus, nemo mundus, ſed eſt fragilitas in omnibus. Tu autem Domine, qui omnia potes, & omnia cognoſcis, reſuſcita confractum corde, & munda immundum ab omni ſorde, & da ſpiritum novum in viſceribus ejus; ut diſcedat omnis tepor & languor, & revertatur ſpiritualis fervor, & uſque in finem ſtet immobilis tuus amor. Solummodo eget adjutorio tuo, qui præpeditur pondere ſuo. Nec valet per ſe abjicere ſarcinam peccatorum, donec tu de cælo præſtes gratiam, valentem ſolvere, dura vincula paſſionum: Quam peto donari mihi, quia ſine gratia non poteſt eſſe bona vita; nec ſine ea percipitur æterna vita. Quòd autem nunc vivo in corpore, non eſt conſolatio mihi; quia melior eſt mihi mors, quàm vita. Quare? Quia propter hanc vitam elongor ab æterna vita, quæ venire non poteſt, niſi præſentem mors perimat, & mors ipſa ſimul deſtruatur. Ideo deſiderium meum ſurſum reſpicit, & cor quærens æternam requiem altè ſuſpirat, & clamat; *Sufficit mihi Domine, tolle animam meam*, quam redemiſti ſanguine tuo. 3. Reg. 19.

3\. Aperi portam regni tui, & introduc pauperem peregrinum, de exilio ad te revertentem. Audi me Domine, & ſolve me à corporis vinculo. Quid hic ultrà faciam? Nec mihi, nec aliis ſum utilis. Ad quid ergo vivo? Mihi quidem oneroſus, cæteris tædioſus. Quid fiet de me? Neſcio Domine: Si tu melius aliquid de me providiſti quare tardentur deſideria mea. Conſentio ordinationi tuæ, quoniam bona eſt. Sed in me tantum malum invenio, quare mihi vivere in mundo, onus ſit & tædium. Nam pecco quotidie, & peccatum ſuper peccatum adjicio: & ſicut dignum eſt, non pœniteo. Si igitur ſolutus eſſem ab hoc corpore peccati, & tibi ſociatus in regno; nec ego ampliùs peccarem, nec tu in aliquo offenderéris, ſed ſemper te laudarem. Sed adhuc ſuſtines me, & omnem oſtendis patientiam. Cognoſco culpam meam, quia ob peccata mea non licet regnum ingredi; nam nihil immundum in illud introibit. Sed quando ero ſine peccato? quando ad plenum mundabor, ut non timeam prohiberi, ſed magis gaudeam intromitti? Si non ferventiùs profecero, nec ſollicitior fuero, quam hactenus fui, timeo quòd ſpes mea, parva ſatis erit. Sed tu Domine, qui neminem vis perire, *ſed omnes ſalvos fieri*: præſta mihi majorem gratiam, ad emendationem vitæ; & ad ſperanda bona cœleſtia, da ſpiritum pinguedinis internæ. Nunquam hic fit cor meum ſecundum carnem lætum, ſed timendo expectet * lethum. Nulla creatura me

1\. Tim. 2.

* 1. Mortem,

me teneat aut cura, ſed tua optata præſentia me trahat & conſoletur. Beatus, qui te expectat Domine; ſed beatior, qui jam emigravit ab hoc ſæculo nequam; non enim ultra aliquid moleſtiæ ſentiet, vel timebit.

CAPUT VII.

De optatione bona mortis.

I. *Pſal. 70.* Querimonia peccatoris ob admiſſa in Deum.

1. SPes mea Domine, à juventute mea. In hac ſpe ad te confugio, dum noviſſima hora & tempus reſolutionis meæ venerit. O ſi bene paratus eſſem, ut mori ſub ſpe gratiæ poſſem! O ſi fœlici tranſitu diem extremum clauſiſſem, & corpoream ſarcinam depoſuiſſem, quanta tunc pericula & timores evaſiſſem! Fœlix, quem elegiſti, & aſſumpſiſti, qui jam depoſito corpore tranſiit ex hoc mundo ad Patrem, de exilio ad regnum, de carcere ad palatium, de tenebris ad lucem, de morte ad vitam, de periculis ad ſecuritatem, de labore ad requiem, & de cunctis miſeriis ad perpetuam beatitudinem. Fœlix anima, quæ jam potitur præmio ſuo, gaudens in te Domino Deo ſuo. Sed *heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt* uſque adhuc. *Pſal. 119.* Quàm gratioſè & miſericorditer mihi faceres, ſi citiùs me evocares, & ad te pervenire ſineres; ut ubi tu es, illic & ego eſſem. Ah ſi maturiùs me ex hoc mundo tuliſſes, quando necdum inquinamenta ejus cognoſcebam, & quando peccare etiam in parvis metuebam, quanta mihi bona in hoc præſtitiſſes? Nunc autem diutius vivendo, vagatus ſum longiùs à te, & offendi in multis.

2. 2. Væ mihi quid feci? Secutus ſum paſſiones carnis, vanitates attraxi, virtutes deſerui, innocentiam non cuſtodivi, mala malis addidi; & proh dolor, expertus ſum, quod legi: *Væ impio in malum.* *Iſaiæ 3.* Vix ſerò redii, tardè incepi, in reditu non feſtinavi, in profectu non ferbui, in fervore non crevi; & quod deterius eſt, à priſtino etiam calore refrixi. Hinc & mori ſæpè timui, quia urgente conſcientia, non vixi ut debui. Sed propter pericula tentationum, ne fieret noviſſimus error pejor priore, mortem frequenter optavi. Et dixi; O ſi in gratia mortuus jam eſſem, ne tantis afficerer malis ſuper terram! O ſi Deus me tempeſtivè auferre dignaretur, & omnium laborum meorum finem imponeret, quàm bene tunc mihi contigiſſet! Verùm in voluntate tua, Domine, omnia ſunt poſita. Si decreveris facere, quod poſtulo, erit continuò: Sin autem, fiat voluntas tua. Ego poſſum tibi inſinuare deſiderium meum & calamitatem quam patior; non quaſi neſcienti, ſed ut tali alloquio, aliquod refrigerium animæ meæ faciam. Scio, quia necdum bene paratus ſum, conſcientia enim adhuc multum metuit. Et quid mirum, ſi ego peccator timeo; quando & multi ſancti patres timuerunt, cùm aliter ſint judicia tua, aliter judicia noſtra? Sed quomodo me præparabo? Bonum utique eſſet ut meliùs me præpararem in illum diem, quem ignoro, ſi hodie an cras futurus ſit. Innovabo firmius propoſitum, præteritas negligentias deplorabo, totum me tibi immolabo, & tuæ miſericordiæ me in perpetuum commendabo. Domine Deus meus, in miſericordia tua ſtant omnia opera mea, & nulla ſunt propria merita, niſi adſit tua immenſa pietas & miſeratio. Et hæc eſt ſpes mea, & tota fiducia mea.

3. Sed qualiter eſt cum bona & immaculata conſcientia? Quid dicit 3.

caſta

caſta & devota anima? Veni [ait] Domine Jeſu; veni, & noli tardare; relaxa facinora mea, ſolve vincula, educ vinctum de domo carceris, de lacu miſeriæ, & de luto fœcis. Expectans expectavi te; intende mihi, & exaudi me. Noli me apud ſæculum diutius relinquere. Satis ſit, quòd hucuſque erravi, quòd tanto tempore exulavi, quòd te frui non merui, nec facie ad faciem contemplari potui. Nunc optato concede perfrui gaudio, quod nullo finitur termino, nec ullo obnubilatur tædio. Oſtende mihi faciem tuam, quam Angeli ſemper vident: Sonet vox tua in auribus meis, quam illi ſine intermiſſione audiunt. Veni, Domine Jeſu, & tolle me de terra aliena; revoca abjectum ad patriam, & in priſtinum gradum lapſum reſtitue. Veni, Redemptor bone; fac me participem æternæ tuæ gloriæ, tempus eſt, ut revertar ad te; tempus eſt, ut commendes terræ corpus meum, de qua ſumptum eſt. Non eſt magna cura, ubi ponatur, vel qualiter tractetur: dummodo ſpiritus ſalvus fiat, & ad te perveniat. Habeat bene ſpiritus meus, quem tibi commendo: caro autem mea requieſcat in ſpe, in noviſſimo die reſuſcitanda. Nam ubicunque recondita fuerit, tibi remota vel ignota eſſe non poterit. Recipe me ab hominibus, & ſanctorum tuorum me conjunge ſocietatibus. Tædet me vitæ temporalis; ſola dies me delectat æternæ claritatis. Non mihi obſiſtat in exitu de Ægypto ſerpens antiquus, non latret contra me in porta inimicus, non terra ejus imago perterreat, non mortis horror conturbet; ſed ſancti Angeli tui fideliter aſſiſtant, fortiter juvent, viriliter protegant, blandè leniterque ſuſcipiant, & ad cœleſtem paradiſum cum exultatione perducant. Aſſiſtat & glorioſa Dei genetrix Virgo Maria, & tota cœleſtis frequentia. Et tu, Jeſu bone, dulcis, optime, redde mihi lætitiam vultus tui, & noli me reprobare à dilectis ſanctis tuis: ſed retracta ſeu recordare, ò fili Dei, quòd pretioſo ſanguine tuo ab inimico me redemiſti. Suſcipe me in gloria, in miſericordia, & in bonitate tua; quia deſiderio deſideravi, apud te facere Paſcha. O felix dies optati præmii mei: eja, benedicta hora tranſitus beati, quamdiu deſideravi, & ſemper præ oculis ſervavi. Quid mihi jam nocuerunt tribulationes & preſſuræ in mundo? quid obfuit contemptus, & labor, & humiliatio pro nomine tuo? Tu mihi vivere fuiſti, nunc autem mori lucrum erit, & eſſe tecum in regno, multo melius manebit. Sit tibi laus & gloria, qui es vita viventium, ſpes morientium, ſalus & requies omnium ad te pervenientium.

CAPUT VIII.

De mortuo mundo, cujus vita eſt in Chriſto.

1. A*Verte oculos meos, ne videant vanitatem.* O Jeſu vita vera, vita mori neſcia: tribue mihi ex amore conteri, ex amore vulnerari, ex amore mori, ne caro poſſit mihi dominari. Nondum perfectè mortuus ſum mundo, ſed vivit adhuc in me vetus homo: ſuſcitans in me varias rixas, & deſideria multorum malorum, faciens noctes amaras, & dies tædioſos. O quando fiet, ut cum fiducia dicam: Ego autem æſtimabam, me tanquam mortuum ſuper terram? Qui enim mortuus eſt, non curat laudes hominum, nec vituperia exprobrantium, quia mortuus eſt. Qui carne mortuus eſt, non loquitur, non odorat, non

1. Pſal. 118.

Mortui mundo ad mor-

tuum carne comparatio. non guſtat, nec exercet quicquam operis, ſed nec vanitatem hujus mundi audit: non etiam videt curioſa & pulchra, & quæcunque allicere poſſunt, ad amandum aliquid vile ſuper terram. Sed qui mortuus eſt mundo, non eſt in mundo; ſed in Deo, cui vivit; ſicut & dilectus diſcipulus Paulus dicit: *Mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.* (Coloſſ. 3.) Iſte ſic loquitur, ſic cogitat, ſic videt ea quæ foris ſunt, quaſi non ſint: quia quod videtur temporale eſt & vanum; quod non videtur, æternum eſt & verum. (2. Cor. 4.) Illuc igitur ſpectat, illic flagrat, hoc ei in corde eſt, ad hoc laborat, ad hoc pervenire deſiderat. Hoc vult, hoc amat, hoc quærit, hoc ſapit, quod intus eſt & latet; magnum videlicet bonum, ſummum, æternum bonum, de quo cogitare nunquam illi ſatis eſt; quia nimis charum eſt, & dulce, & delectabile, & pluſquam ineffabile. Qui talis eſt, multum elongatus eſt à præſentibus, & totis affectibus inhiat æternis, habens ſub ſe appetitum ſenſualitatis. (Mortuus mundo æterna tantùm cogitat ac concupiſcit.) Nam ſenſualitas quærit exteriora, cupit delectabilia, aſpicit præſentia, negligit futura: fugit ubicunque poteſt amara & aſpera, quæ tamen ſpiritui ſæpè ſunt ſalubria. Unde non ſinit ſpiritum in ſilentio, & quiete agere: ſed diverſa ei addicit phantaſmata, quæ vix ſunt dicenda, pro nihilo tamen in veritate curanda. Qui autem habet gratiam ſpiritualis fortitudinis, poteſt citius ſubjugare inſolentes carnis motus, pſallens in verbo divinæ virtutis; *Dominus mihi adjutor, non timebo quid faciat mihi caro.* (Pſal. 117.)

2\. Quamvis igitur illi ſenſualitas bellum incitet, & vox carnis ſubmurmuret; non tamen facilè conſentit, quia major eſt vis amoris Dei, quæ interiùs confortat. Iſte quandoque tam dulciter, tam fortiter & ardenter ad Deum trahitur, rapitur, & tenetur; ut non videat, aut vix ſentiat, quæ juxtà ſe ſunt, & ſtrepunt in mundo; quia non eſt ibi, ſed alibi: non infrà, ſed ſuprà, cum Deo & in Deo, qui ipſum introrſus movet, erigit, & quaſi in curru igneo tranſvehit, ut fruatur aliquando eo in felici & diu concupito cordis ſui deſiderio ſancto. Non invenitur foris, quia tranſtulit illum amator ejus. Ibi ſolus audit verba ejus, verba dilecti, & gaudio gaudet propter vocem Sponſi, in nullo ſibi ſuſpecti. Nec ſtatim effundit in ſolem phialam ſuam, ad hauriendam vanitatem; ſed inventum theſaurum abſcondit, & claudit ſub ſignaculo, ne pes ſuperbiæ intret, & virtus omnis deperеat. Sic namque dicit ei: *Pone me ſicut ſignaculum ſuper cor tuum*: & quæ ibi ſequuntur. (Cant. 8.) Utile eſt ſignare cor, & cuſtodire illud; ne fortè dilectus declinet & fugiat, qui cor purum & humile ſpecialiter quærit & viſitat. Confert iſta ſecum, & miratur tantum bonum, quòd omnem ſenſum ſuperat & donum. Miratur iterùm, & interrogat diligenter, quidnam eſt hoc? & lætatur vehementer, quia manna de cœlo deſcendit. (Exod. 16.) Qui autem miniſtrat panem de cœlo verum, dat etiam guſtanti intellectum bonum; ut ſciat, quod *omne datum optimum, & omne donum perfectum de ſurſum eſt, deſcendens à Patre luminum.* (Jacob. 1.) Hoc jam, inquit, à Deo verbum eſt. Nihil ſine eo, omnia mihi ex ipſo ſunt.

3\. Rurſus miratur & conqueritur, quare tantum bonum tam modicè curat, cum quo tamen non modicè ei benè eſt; quare quoque non ſæpiùs ad audiendum & videndum illud, cor ſuum inclinat, quo

quo dulcius ac felicius ad fruendum nil eſſe poteſt. Et modò utinam de cætero id fiat. Hoc enim ſummè me delectat, & ampliùs delectabit, ſi tamen operam ad vacandum dedero. Veniat dilectus meus in cor meum, ut comedam de fructu pomorum ejus. Declinet ad me, & oſtendat ſeipſum mihi, & ego me illi. Ipſe bonum meum, & gaudium meum. Tunc incipit anhelare & deſiderare, & vehementer amare hoc bonum in quo eſt omne bonum; hoc gaudium, in quo eſt omne gaudium: hoc unum, in quo omnia, parvum & magnum, ſummum & imum: non tamen aliquid ipſorum conditorum, ſed ſine forma conceptuum humanorum, principium & finis omnium bonorum ab eo formatorum. Unde quandoque vult ex toto illo bono repleri, ac gaudio ſuaviſſimo perfundi, & quodammodo ab ipſo cupit ad fundum abſorberi & conſumi, ut ſatisfiat inſatiabili ſuo amori: ita ut nihil ſuiipſius ſit, ſed ejus totus, cujus eſt ignis & æſtus amoris: cujus eſt hoc mirabile opus ut ſic in eum avidiùs rapiatur, & unus cum eo ſpiritus efficiatur. Nec propter hoc ſe extollit, aut ſe aliquid eſſe putat, aut cæteros deſpicit, vel minores judicat; quia non eſt hoc ſuum, ſed munus Dei gratuitum, ut meritò non debeat inde extolli, cùm ſe ſenſerit taliter ab eo conſolari. Non enim quærit laudes, neque favores curat externos; ſed dilectum quærit, ejus laudem & favorem ſolummodò ſitit, in quo omnia habet, & pluſquàm hæc omnia invenit; quia amorem ejus, dulcedinem ejus, & gaudioſam fruitionem ejus, omnibus tranſitoriis præfert, & ſuper omnia honorem ejus concupiſcit & diligit. Ideoque de nullo ſe efferre, nec vanè gloriari poteſt. Ipſe gloria ejus, laus & exultatio ejus. Ipſe verum & ſincerum gaudium, ſummum & unicum bonum, totum deſiderium & complementum ejus. Magis autem vult, & alios ſecum ita lætari, & tali frui bono ſine fine, nunc & in cœlo. Hoc enim deſiderat & orat, ut omnibus hominibus notum ſe faciat, & omnes ad ſe convertat & trahat; ut ipſe ſolus laudetur, & glorificetur, quia dilectus ejus charitas eſt, & amoris puteus, qui non poteſt exhauriri. Plus enim omnes amat, quàm ab omnibus poſſit amari. Placet tamen ei, ſi quis eum ex fundo amare appetat, licet ad fundum pervenire non valeat; quia ipſe omnes in amore devorat, vincit & ſuperat.

CAPUT IX.

De elongatione à creaturis.

1. Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine. O quàm ſalubre, quàm jucundum & ſuave eſt, ſedere in ſolitudine & tacere, & loqui cum Deo, ac frui ſolo ſummo bono, in quo ſunt omnia bona? Utinam ſic eſſem conjunctus illi ſimpliciſſimo & unico bono, ut nullis moverer affectionibus & diſtractionibus, rerum tranſeuntium; nulli creaturæ, nullique rei viſibili, oculos videndo & advertendo, curioſè præberem. *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Heu, quàm ſæpè moritur anima mea propter creaturas, quas amat; ſæpè Creatoris ſui, propter eas, obliviſcitur & ſeducitur. Inſtabilis mens mea, nunc iſtud vult, nunc illud; nunc hîc eſt, nunc ibi; pacem quærens in creaturis, & non inveniens; quia omnis creatura etſi delecta-

Pſal. 54. *Rom. 7.*

lectationem aliquam haberet ad uſum, non tamen præſtat ſatietatem ad fruendum. *Inſcrutabile cor hominis, & quis cognoſcet illud? Deus tu ſcis cogitationes hominum, quoniam vanæ ſunt.*

Hier. 17. Pſal. 93.

2. 2. O Deus æterne, ſumme, & immenſe, creator omnium & rector; ego ſum creatura tua, quam feciſti in virtute tua. Ad amandum te factus ſum, & modò volo amare te, & non poſſum quantum volo. Ligatus ſum vano amore, & viſcoſo affectu rerum labentium, à quibus dum me excutere conor, vix aut nullatenus ſine gravi dolore poſſum. O ſi tu mihi dulceſcas & ſapias, quàm citò fugient & peribunt? Interdum tamen video mentis intuitu inviſibilia tua, per ea quæ facta ſunt, & te ſummum bonum, verum ſempiternum Deum. Et delectat me his immorari; ſed ſtatim neſcio, quo flatu actus, ab hoc ſtudio revocor, & in amore & pondere viſibilium miſer languens teneor. Ecce enim firmiter mihi propono in corde meo, tanquam ſignum fœderis inter me & te faciendo, quòd nullam creaturam videre & amare volo, propter amorem tuum nobilem ac pretioſum; ſed omnia contemnere, & me, & omnia mea pariter relinquere.

3. 3. Poſt hæc autem aſcendunt cogitationes hujus mundi, carnis peccatricis cognatæ & vicinæ, tam ſuaviter ad cor meum, quaſi in ipſis eſſet aliqua felicitas, & quaſi amiſſurus eſſem quid magni boni, ſi eas contemnerem; lætam faciem prætendentes, finem triſtem abſcondentes; quid in præſentiarum ſit exhibentes, quid mali autem ſequatur tacentes; quaſi ubique & in omnibus quærendus ſit creaturis, & nihil abjiciendum vel contemnendum, quod à te Deo meo conſtat factum; ſicque abducunt me ſæpè à propoſito meo, & tandem omninò ſeducunt.

4. O quàm vanæ quàm deceptoriæ, & propè nihil etiam ſtantes & florentes probantur, quæ poſt ſubitaneas ſuas delectationes diffugientes, me inter ſpinas & tribulos malæ conſcientiæ relinquunt? Væ mihi Domine, & væ iterum mihi; quia vanitati citiùs credidi, & aſſenſi; te autem, qui veritas es, tam facilè reliqui. O quantùm in hoc deliqui, quod non omnibus poſtpoſitis tibi ſoli adhæſi? Nam ad amandum te & fruendum; factus ſum; ſed creaturas inordinatè ſequendo, te amiſi, & in eis nullam cordis mei pauſationem inveni. Converte me Domine ad te, & noli me in terrenis relinquere, qui cœleſtia te ſequentibus dignatus es promittere. 4.

CAPUT X.

De contemptu omnium conſolationum terrenarum.

1. R*Ennit conſolari anima mea.* Noli evagari anima mea poſt vanitates & inſanias falſas; ſed convertere ad Dominum Deum tuum, quia ipſe fons totius conſolationis. Quicquid in hominibus quæſieris, aut in creaturis, perdes, & perditum ſenties; quia poteſt aliquid ſolatii in eis apparere, nihil autem permanere. Cur fruſtrà deciperis? Stultum eſt mendicare à paupere, cùm dives ſufficienter voluerit dare. Omnis creatura pauper eſt ad conſolandum, Deus autem dives eſt in gratia, qui *dat omnibus affluenter, & non improperat*; ſi tamen quæſieris diligenter, patienterque exſpectaveris. 1. Pſal. 76. Jacob. 2.

2. Re-

2. *Geneſ.* 8. 2. Revertere anima, revertere columba ad Noë in arcam, ad Chriſtum in cordis ſecretum; quia diu foris manere, non eſt ſecurum. Renue conſolari exteriùs, ſi vis recreari interiùs. Noli cum corvo extrà arcam manere, ſed cadaver citò fuge. Eſuriens redi, paſcet te Chriſtus pane cœli. Si neceſſitas urget, vel infirmitas aliquandò ad extra te tenet, moram cave, redi mox intrà, ne diluvio verborum pereas, aut laqueo tentantis inimici capiaris. Multæ ſunt inſidiæ libenter extravagantis animæ, & magnæ tutelæ citò revertentis columbæ. Quæ cum non inveniſſet, ubi requieſceret pes ejus, reverſa eſt ad Noë in arcam. Et tu ergò vade ad cellam tuam, & habita ibi, ſitque tibi grave eſſe alibi.

3. 3. Beata anima cujus conſcientia ante Deum munda eſt, nec ulla tenetur re vanâ, neque amore alicujus inquinata, neque odio tabefacta. Beata, quæ nullam conſolationem ab aliqua creatura quærit, ſed omnem ſpem ſuam in Deo ponit. Beata, quæ reſpuit omnem forinſecam & temporalem requiem, & quæcumque ad carnis pertinent commodum; atque libenter pro Chriſto amplectitur laborem & defectum. Beata, quæ ſeipſam Deo committit, ut ſecum faciat, ſicut illi placuerit. Beata, quæ nunquàm gloriam ſuam quærit, nunquàm voluntatem ſuam fieri deſiderat; ſed Dei gloriam & voluntatem in omnibus rebus intendit, amat & proponit. Beata, quæ ſe alienam facit ab omnibus temporalibus rebus, & puram ſe ſervat apud Deum in cunctis ſuis.

4. 4. O quæcunque talis es anima, gaude & lætare non modicè; quia vales jam verſari in intimis & cœleſtibus, & Deum laudare diebus ac noctibus. Beata & benedicta à Deo, cujus deſideria ſurſum ſunt; cujus manus & brachia expanſa ſunt, ſicut duæ alæ Cherubim; cujus oculi mundi ad contemplandum Deum; cujus omnis vigor & labor interior vadit & aſcendit, & non revertitur, donec inveniat, quem ſolum præ omnibus amat. Et cum invenerit, tunc omnibus oblitis, ſequitur eum, quocunque dilectus ipſe voluerit & duxerit. Ut autem locutus fuerit, gaudebit ad vocem ejus dicentis: Ego dilectus tuus unicus & electus. *Ego merces tua, magna nimis.* Eſto humilis ad proſpera, & fortis inter adverſa. Ecce qui diligunt me, quomodo conſolantur per me. Quàm dulciter putas tractabuntur, cum depoſita omni moleſtia corporis & animæ, ad æternam requiem ſuſcipientur. *Ezech.* 11. *Geneſ.* 15.

5. O ſi tali fruerer dulcedine, ſicuti anima ſancta, Deo dilecta & devota; quando ſopitis ſenſibus, ſurſum in ſpiritu fertur, & elevatur ſuper ſemetipſam in amplexus dilecti, & Deo per intimæ dilectionis vinculum copulatur. O Deus meus, cordis mei theſaurus verus, non ignoras, quin hoc doloris mei intus abſconditi unicum foret refrigerium. Sed hujus unctionis, tu elargitor es, & infuſor. Tu doces, tu hortaris, tu foves, tu conſolaris, tu provehis & ſuſtentas; tu ducis & reducis, & facis cum anima, quam elegiſti, ſicut vis, & totum bonum eſt, quicquid agis & vis. Ego verò quaſi vas acidum, & boni ſpiritus tui infuſione indignus, peto ſacram ipſius emanationem mihi ampliari; quatenus & internæ dilectionis tuæ dulcedinem guſtare, & ſacras illas delicias valeam 5.

præſentire , quas animam tibi ſtudiosè vacantem non diffido frequenter mereri. Odoravi à longè aromata cœleſtia, cùm de anima ſancta meditatus ſum quædam interiora mentis ſtudia.

6. 6. Sed tu Domine ſcis , quàm rara mihi, quàm tenuis eſt æternorum cogitatio, quàm frequenter arentia verba; quàm rudis intellectus, & impacata conſcientia; quàm confuſa interiora mea, inilluminata & indevota, nec alicujus, niſi meâ ſolummodò culpâ. Interdum tamen viam quærens ad interiora , aſſumptis mecum cogitationibus in ſecreto , de bonis electæ animæ ſeriosè pertracto, quantæ ſint lætitiæ cœleſtes , ac deliciæ ſpirituales in ejus corde , quæ pax, quæ tranquillitas, quæ ſpes & exultatio in Deo ſalutari ſuo, cujus eloquium dulce , & facies decora. Et licet brevis ſit mora, eſt tamen gratioſa hora.

7. 7. Hæc autem me cogitante, & te illuminante tenebras meas, invenio ſuper me juſtas quærelas , & ſentio per occultas gratiæ rimulas , quia talis & talis eſt anima tibi intimè unita, & ſic & ſic tu ei locutus es. Illa tacet ab omnibus ſenſibilibus , & tu loqueris ei in ſpiritu de inviſibilibus. Videtur quaſi derelicta ab omnibus creaturis, & tu eam conſolaris modis ineffabilibus. Dixi ego rurſus hæc in corde meo. Væ animæ peccatrici, conſcientiæ gravi , converſationi tepidæ, non habenti lumen gratiæ, neque ſolatium ſpirituale ; quærenti lachrymas , nec invenienti aliquas. Pax huic, quæ Chriſtum , ſincerè diligit, & oculos cordis ſui ab eo nunquàm deflectit : ſed quæ placita ſunt ei , ſemper inquirit ; quia in pace & æquitate ambulabit, & in gaudio ejus non miſcebitur alienus. Videbit, quod bonum eſt otium ejus, & guſtabit, quia ſuavis eſt Dominus Deus ſuus, in quo confidit. Elongabit ſe à tumultibus externis , & expectabit cum proventu magno, adventum ejus in intimis. Ecce ſic operatur Deus in vaſis ſibi electis. Si quis venit ad eum, non revertetur vacuus, qui libenter data quam ſitienti , & panem eſurienti.

8. Deus meus, cùm introieris in domum amentis te animæ , nónne paſces 8.
eam tuo lacte & deduces aliquando etiam extrà ſe, præ abundanti tua dulcedine, ad capiendum te ſine aliqua corporali imagine? O veritas, veritas; quantum valet, & agit charitas. Tunc loqueris illi verbum tuum ſecretiſſimè, & oſtendis ei omnia noviſſima & antiqua in charitate & fruitione feliciſſima, ubi finiuntur omnia verba humana. Ex tunc facis maximè tibi confidentem de æterna requie, de Sanctorum conſocietate; quia prærogando pignus ſpiritualis gratiæ, valentiorem utique reddis ad ſperanda, quæ non videt; & ad ſpernenda præſentia, quæ ſenſu tenet. Recordare mei pauperis mendici [Pater bone] per viſcera miſericordiæ tuæ; & mitte panem de cœlo verum, verbum bonum, conſolatione & gratiâ plenum.

CAPUT XI.

De magna dulcedine & conſolatione in Deo.

1. O*Mnia oſſa mea dicent , Domine* 1.
quis ſimilis tibi? Unus eſt, & ſi- Pſal. 34.
milis illi non eſt; Deus meus eſt, & omne comparatum ei, nihil eſt. Dilectus intimus , & amicus fideliſſimus ; qui amantem ſe nunquam deſerit , ſed

cum

cum amante ſe libenter ſociat. Et ſi aliquandò ſe abſcondit, aut anguſtiari permittit, non hoc agit ut reprobet; ſed ut probet, purget, & erudiat. Non ergò omninò tunc deſerit, ſed etiam ſapientiùs inſtruit; ut appareat qualis quiſque ex ſe ſit, & quouſque pervenerit. Pulcher es, dilecte mi, & amabilis valde; non carni, ſed menti; non oculo aut ſenſui alicui, ſed animæ credenti, mundum cor habenti, & ad inviſibilia atque ſpiritualia ſe transferenti. Qui ergò tibi per devotionis affectum uniri deſiderat, neceſſe eſt, ut omnem carnalem affectum in ſe mortificet, & puritatem conſcientiæ maximè cuſtodiat. Diſplicet enim tibi, ſi quis graditur ad fragiles creaturas pro mendicando ſolatio. Propterea introrſus me vocas, ut amem te; & jubes, ut exſpectem te; quoniam tunc inveniam te, quotieſcunque me poſtpono; & ſicut tu vis, ita & ego volo. Et hoc erit totum bonum meum; ut gratis te colam, gratis ſerviam, nullam timens amiſſionem, nec aliquam faciens cum amore avaritiam, quia purè amantem approbas animam. O illam unam, in vita & in morte tibi ſoli unitam. Ego autem longè a te projectus ſæpè eo per aliam viam amando res perituras; non ſicut oportet, nec ad quem finem decet.

2. 2. Sed ne cum his peream, revevertar citius conſiderando in eis laudes tuas,
& ad te affectiones meas dirigendo. Tu
Domine Deus meus, qui omnia feciſti
Pſal. 144. ex nihilo, da ex omnibus *Pſallere nomini ſancto tuo.* Tua eſt enim potentia, tua
eſt ſapientia, tua bonitas ac pietas, æ-
Apoc. 11. terna quoque gloria & majeſtas. *Regnum tuum, Regnum omnium ſæculorum: & dominatio tua, in omni generatione & generatione.* Tu omnia diſponis, quæ ſurſum ſunt, & quæ in terris. Omnia cognoſcis, omnia in manu tua habes: nihil tibi reſiſtit, nihil te conturbat: ſed cum tranquillitate omnia judicas, & rebelles etiam tibi ſubjicis, & ſervire facis. Scis omnia, quæ geruntur in univerſo; & antequam fiant, certo fine concluſiſti. Tu es Deus cœli & terræ, viſibilium & inviſibilium creator & gubernator, omniumque temporum diſpoſitor. Conſerva, [quæſo] per orbem famulos tuos, longè latèque diſperſos, tuo tamen ſervitio ſpecialiter deputatos. Fac eos enarrare laudes tuas; & voce conſona, ubique gloriam tuam prædicare. Excita corda eorum valenter, in amore tui, & dona eis omnia opera ſua, ſancto fine conſummare.

3. O quàm pius, quàm dulcis es, 3.
diligentibus te? quàm bene places guſtantibus te? Qui experti ſunt ſuavitatem tuam, norunt inde melius cogitare & loqui. Vincit enim tua dulcedo omnem dulcedinem, & dulcorat omnem amaritudinem. Domine Deus meus, de te Viri ſancti locuti ſunt, & Prophetæ non tacuerunt. Quotquot fuerunt Sancti ab initio mundi, in te crediderunt, tibi ſervierunt, in hoſtiis & muneribus te coluerunt, nomen ſanctum tuum laudaverunt & benedixerunt, quia te Creatorem ſuum, & omnium rerum conditorem, cognoverunt, & in te ſuper omnia ſperaverunt. Cognoverunt te in viſionibus ſuis; tu ſiquidem revelaſti eis nomen tuum, & alium præter te neſcierunt. Cuſtodierunt legem mandatorum tuorum, quam eis dediſti.

Non ſunt ſecuti falſorum Deorum figmenta ſtultiſſima: ſed adoraverunt te viventem in ſæcula ſæculorum, qui creaſti omnia. Levaverunt vocem ſuam, in confeſſione laudis tuæ; quia tu de excelſis clamorem magnum auribus eorum infudiſti, dicens: *Ego ſum, qui ſum. Ante me non eſt formatus Deus, & poſt me non erit. Feci, quæ futura ſunt, & præterita, non perierunt à memoria mea.* Hæc audientes & intelligentes, elevaverunt etiam in longinquo fidei oculos, credentes quod ſalvos non faciet Dominus, & qui venturus eſt, veniet, & non mentietur. Hæc præſcientes, conſolati ſunt non minimum; & vehementer admirantes præſentiam affuturæ majeſtatis, præ ſtupore defecerunt. Reſpirantes pauliſper, & præ gaudio aſpicientes Dei potentiam venientem, dixerunt. Ipſe eſt, ipſe eſt; Dominus Deus noſter eſt, & alius non eſt. Ipſe cepit, & ſalvabit nos: Non poteſt negare ſeipſum, quoniam verus eſt. Sicut audivimus, ita & vidimus: ſicut credimus, ſic & loquimur, & teſtamur veritati. Semel locutus eſt Deus; dixit, & facta ſunt. Dixit; Conſilium meum ſtabit, veſtrum filii hominum peribit.

Exod. 3. Eſaiæ 43. 2. Tim 2. Eſaia 46.

4 4. Væ, qui cogitatis inutile, & poſt verba Dei ridetis. Væ, qui fingitis de corde veſtro ſapientiam, & in potentia veſtra erigimini. *Audite verbum Domini, qui quæritis Dominum*; *ſcitote, quia judicium ejus cum habitatoribus terræ.* Non eſt bonum, ſi adverſi fueritis: ſtate, & conſiderate vias ejus. Revertimini, & venite, libenter ſuſcipiet vos, *quia miſericors, & clemens eſt Dominus.* Nec ſicut homo, iram ſervat; ſed omnia peccata donat, inſuper & gratiam priorem cum poſteriore reſtituet. Tantùm in tote corde convertimini, & donate vos illi ſerviendum menti fideli. Hæc vox Sanctorum, in auribus meis. Quaſi melos in convivio, & quaſi thus redolens de thuribulo, ſic eſt verbum Dei, in corde puro. Sancti autem tui Domine, repleti ſpiritu tuo, memoriam abundantiæ ſuavitatis tuæ eructaverunt, & eloquia ſua nobis eructanda reliquerunt. Meus autem ſermo ſæpè clauditur inter anguſtias, aſcendendi iter non habet. Sed ſi ignis deſurſum venerit erit ignitum eloquium meum. Et ſi incanduerit, mox conſumet me. Non ſubſiſtam à facie ejus: quia ſicut à vento palea, ſic tolletur de corde mœſtitia: & ſicut rubigo ab igne, conſumentur peccata mea. Ignis divinus omnia comburens, mundabit aream cordis. Deſcende, & accende; modicum tange me, & evolabo. Præterita non erunt, & futura non computabuntur; quia omnia mala, oblivioni tradentur. Vetera tranſient, in abundantia nova venient, & affluent deſideria ſancta; atque ex omni latere conſurgent, ubicunque flaverit ſpiritus almus.

Mich. 2. Oſea. 4.

5. Timor non erit, ſed amor totum implebit, ceſſabitque quaſſatio: nam dextræ Dei eſt, hæc mutatio. Ideò quod loquor, non mea, ſed ejus eſt laudatio. Conſolatio lugenti eſt, panis datur petenti, hauſtum ſuſcepit ſitiens. Manus ægro data eſt, vacillanti baculus venit. Deficiens, vires reſumpſit; requiem, laſſus invenit. Deſperanti nova lux oriri viſa eſt, clamanti venit reſponſum. Caliganti infulſit dulce lumen, ignoranti via patuit, & porta ilicò eſt reſerata pulſanti. Dubitanti, affuit veritas: titubanti, ſuccurrit auctoritas: affectan- 5

affectanter quærenti, obviavit mater charitas. Cupienti dilecto loqui, occurrit lætior ipſe: Ecce adſum, inquit: dic quid novi nunc accidit? An tibi excidit, pro me pati & agere debere? Volentem cum eo pergere, nec hoc prohibuit. Statimque aſcendi, & oblitus ſum, quicquid moleſtiæ habui. Deſiderantem cum ipſo habitare, noluit mox contriſtari, ſed lenibus verbis edocuit, quia modò id fieri non convenit. Deſiderium tuum bonum eſt, & placet oratio, quam præſentaſti mihi: ſed oportet adhuc differri. Vade & revertere in domum tuam; & annuntia tuis, quanta fecit tibi Dominus. Et dic eis; Præparate ſinguli corda veſtra; & deponite grave onus peccati; & ſitis cauti & fortes, adverſus inſidias diaboli. Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem. Tempus prope eſt, ut veniam; videte, ut paratos vos inveniam. Ecce prædixi vobis.

CAPUT XII.

De unico & ſummo bono quærendo.

1. Pſalm. 34. 1. *Dic anima mea, ſalus tua ego ſum.* O quàm nobilis es anima, quàm mira virtus in te latet: quæ quieſcere non vales, niſi ſummo adepto bono, & ultimato invento fine. Quo cognito & invento, ceſſat motus tuus. O bonum ſuper omne bonum; ô finis ſine fine; quando fruar te, ſine modo, & ſine fine? Multa hic invenio bona, ſed quæ alterant, non quæ ſatiant. Porrò unum eſt neceſſarium. Hoc unum quæro, hoc unum deſidero. Propter unum omnia, & ex uno omnia. Hoc ſi habuero, contentus ero: & niſi potitus fuero, ſemper fluctuo: quia multa, me implere non poſſunt. Quid hoc unum? Neſcio dicere, deſiderare me ſentio; quo nihil melius, nec majus eſt, ſed nec cogitari poteſt. Non enim hoc unum inter omnia, ſed unum ſuper omnia eſt. Deus meus eſt; cui adhærere & inhærere, bonum mihi eſt. Huic dico, huic clamo: Dic animæ meæ, ſalus tua ego ſum. Pſalm. 72.

2. Quid ultrà concupiſcis anima mea, deſiderio plena? Nónne meliùs eſt, ut uni adhæreas, quàm multis? Ex uno multa, non unum ex multis. Ceſſa multa quærere, une te junge, uni adhære, in uno totum conſiſtit. Quærant alii, multa & varia ad extra: tu quære unum internum bonum, & ſufficit tibi. Ecce alius villam quærit, alius in negotiationem ſuam vadit. Alius argentum & aurum multum congregat, alius voluptates ambit & honores. Alius amicos & cognatos requirit, notos & affines libenter viſitat. Alius urbes & caſtella intrat, & varias mundi partes deſiderio oculorum ductus luſtrat. Alius ſapientiam, alius potentiam, alius magiſterium, alius regale aut principale petit obſequium. Et in hunc modum, alius hoc, alius illud, ſive in ſæculari, ſive in ſpirituali ſtatu, requirit. Pauci unum, & propter unum, purè & ſimpliciter quærunt. Ideòque nec ſtabilem pacem inveniunt, nec internam gratiam ſapiunt. Quicunque enim non ſunt Chriſti, nunc temporalia, nunc terrena quærunt: tanquàm nunc magni & glorioſi eſſent, ſi his omnibus abundarent. 2.

3. Non ergò ad te pertinet, quæ iſti quærunt, ô anima devota? Profectò nihil. Deteſtor hæc omnia: quia unum eſt bonum meum, unum diligo, unum 3.

requiro: & ipſum melius mihi eſt, quàm omnia bona infrà vel ſuprà. Si tantum bonum inveniſti, hortor te, & ſuadeo tibi, cuſtodi & tene, pro quo omnia contempſiſti. Nam illud habendo, cæteris carere non erit oneroſum: immò pro ipſo lucrando, omnia dare & pati debere, judicabis rectiſſimè dignum.

4. Colof. 3. Deus qualis ſit piis hic, nomina ejus docent.

4. Quære ergò nunc anima mea, tam ſingulare & ſupereminens bonum. Quamdiu in carne vivis, quærere ne ceſſes: quia nec ſatis inveniri poteſt, quod ad plenum comprehendi non poteſt. Erit autem finis quærendi, cùm venerit hora fruendi. Tunc enim erit omnia in omnibus, ipſe ſolus unus, ſufficiens omnibus & ſingulis. Etſi ibi adhuc quæritur, ubi ſemper invenitur: non tamen ſicut hic cum labore, ſed ſummo cum gaudio & amore. Qualis autem ſit piis in hac vita, multis docetur nominibus, nec ignoratur ab expertis. Adverte tamen aliquantulum (experientiâ magiſtrâ juvante, quæ ſint divinæ pietatis nomina. Pauca tibi expono: ſed plura atque ſacratiora ejus doceat gratia. Ecce ſponſus eſt amantibus: & qui adhuc in timore ei ſerviunt, metuendus Dominus. Pater eſt bonis filiis, malevolis autem diſtrictus judex. Infirmis eſt medicus; & ſanis ſolidus cibus. Doctor eſt ignorantibus, & obtemperantibus ſibi ſalus æterna. Via eſt incipientibus, veritas proficientibus, & vita perfectis. Spes eſt pœnitentibus, & juſtis conſolator optimus. Gloria eſt humilium, & pœna ſuperborum. Lux eſt in tenebris, & lucerna in noctibus; dat medelam ægris mentibus, & vinum lætitiæ multum triſtibus, Stat cum pugnantibus, ambulat cum proficiſcentibus, currit cum ferventibus, volat cum contemplantibus. Adeſt orantibus, loquitur cum legentibus, quieſcit cum meditantibus.

Sponſus Dominus Pater. Judex Medicus. Cibus. Doctor. Salus. Via. Veritas. Vita. Spes. Conſolator. Gloria. Lux. Lucerna.

5. In omnibus his operatur unus atque idem Deus apparens ſingulis prout vult: & non eſt reprehenſio in ſermone ejus, neque inveſtigatio operum ejus. Magna ſunt enim & inſcrutabilia judicia ejus: & nemo dicere poteſt, cur ita facis? & quare hunc magis quàm illum eligis? Stulta eſt hominis interrogatio, adverſus omnipotentem: & omnis adinventio filiorum Adam, vanitas & nihilū. 5.

6. Quomodò placent tibi hæc, & qualiter ſapit tibi Deus? Benè ſapit mihi, & opera ejus non poſſunt mihi diſplicere. Juſtus eſt, & quis poteſt eum arguere de injuſtitia? Qui enim hoc fecerit, contrarium ſe illi conſtituit, & arguetur ab irreprehenſibili lumine ejus. Sed hæc, quæ audiſti, quid ſunt in conſpectu ejus? Vix ſcintilla modica eſt, ab eo, quod intrinſecus latet. Quæris, quid iſtud? Dico: Neſcio quid eſt: ſed eſt totum ſuprà me, & quaſi inacceſſibilis quædam caligo, cujus principium ſicut & finis ignoratur. Sit proindè potior meditatio tua, & affectus frequentior, circà humilia veſtigia Jeſu; & noli ad alta citò conſcendere, ne opprimaris à gloria. Verum quia amor intenſus, interdùm obliviſcitur reverentiæ & timoris, tolerandum eſt, ſi aliquando de dilecto ſuo amans intensè inflammatur; ut quærat, non ſolum qualiter parvulus natus in præſepio vagiat, aut in patibulo crucifixus pendeat: ſed qualiter glorioſus in cœlo regnet, & cuncta ſub cœlo mirabiliter diſponat. 6. Prov. 25.

7. Libenter ſequor te amando Jeſu, 7.

in

Matt. 6. in terris, ſed multò libentiùs ſequeter ad cœlos. *Ubi eſt theſaurus meus, ibi erit & cor meum.* Theſaurus meus tu es, charior omni creaturâ, qui es ad dexteram Patris. Pro me incarnatus, pro me elevatus. Exemplum mihi reliquiſti in terris, præmium te ſervas in cœlis. Ad te igitur oculi mei, poſt te omnes greſſus mei ibunt. Tibi dicit cor meum,

Pſal 26. *exquirit te facies mea, faciem tuam Domine* jugiter *requiram.* Uſquequò Do-

Iob. 13. mine viſio gloriæ tuæ? *Quare faciem tuam abſcondis, & arbitraris me inimicum tuum?* Scis utique, quia tam diu fertur huc illuc animus, trahitur & retrahitur in diverſa affectus meus, donec tibi tanquàm ſuo amabili jungatur in cœlis. Vis etenim amoris quieſcere neſcit: ſed de ſuo amato inceſſanter quærit, nuncios emittit, preces geminat: ſed nec ſic dimittit, quia amor omninò poſſidere vult, quod concupiſcit.

8. Trahi opus habemus.

8. Trahe ergò me, ut currere incipiam ferventer poſt te. Opus mihi eſt tractu, & magno tractu. Niſi enim traxeris, nemo venit, nemo ſequitur; quia ad ſe quiſque curvetur. Si trahis, ecce venio, ecce feſtino, curro, ferveo. Sin autem, nec curro, nec quæro; vix eſt, quod ſequi deſidero. Sed ſi manum dederis, tantò celeriùs curro, quantò fortiùs traxeris. Vox dilecti mei trahen-

Ioan. 13. tis: *Et egò cùm exaltatus fuero à terra,*

Cant. 1. *omnia traham ad meipſum.* Jeſu bone, trahe me poſt te: & non ſolùm ego, ſed omnes curremus in odore unguentorum. Primum itaque trahe me poſt te; deinde ſequantur alii, viſo exemplo bonæ vitæ. At ne ſuperbire poſſemus, bonum eſt nobis hoc ſimul ſentire; quia non in viribus noſtris, ſed in odore unguentorum tuorum currere cœpimus.

9. Hic eſt tractus divinus, ſine quo 9.

proficit nullus: ſed nec incipit aliquis, ſicut itidem dixiſti: *Nemo venit ad me,* Ioan. 6.

niſi Pater meus traxerit eum. Quem ergò trahit Pater, utique ſequitur te, & deſerit ſe. Bene tractus videbatur, qui dicebat: *Magiſter, ſequar te, quocunque ieris.* Sed non eſt omnium, ſic ad te Matth. 8.

affici: nec parvæ eſt animæ, tam paratè ad omnia ſequi.

10. Quid tibi obeſt anima mea, quod 10.

propter Jeſum non deſeris omnia? Quare tam invitè ſepararis, à vanis & perituris? Quid juvant hæc viſa? Ecce cùm per res mortales & viſibiles creaturas pergis, volens in eis contentari, perdis meliora. A ſummo bono te dividis, cùm hoc agis; & à vera, ac beata, æternaque vita te avertis. Idcircò miſera & infelix manebis, plena doloribus & anxietatibus. Quocunque enim te vertere diſponis, dolores ſemper invenies, & tædia multa, niſi fueris iterum ad creatorem converſa; quia ipſe eſt pax tua, & requies ſecura. Verùm ſi in terrenis moram minimè feceris, nec pedem in limo fixeris; ſed potiùs conſideraveris, & venerata fueris in ſpeculo creaturarum, non imaginem quæ tranſit, ſed eum cujus eſt hæc imago & ſuperſcriptio, beata eris, & non morieris. Cùm enim cuncta viſibilia non ad fruendum quæris, ſed ad benedicendum Creatoris tui nomen aſpicis, fabricando tibi ex ſummis & imis operibus ejus ſcalam quandam, cui innitaris ad ſurſum pergendum; liberaberis utique à ſæculi viſco peſſimo, & tuo deſiderato fini ſatis intimè copulaberis; qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula. Amen.

Digitized by Google

CAPUT XIII.

De unione animæ cum Deo, & de ſubtractione gratiæ.

1. *Pſal. 62.* 1. A*Dhæſit anima mea poſt te.* Deus meus, conſolator verus, tu ſcis, quia non tædet me tui; ſed quotidiè libet tibi in ſecreto meo loqui. Sed ubi te quæram, ſi fortè ad horam perdidero? Quis me perducet ad te? Tu ſuper omnia Deus, & ego inter iſta inferiora homo pauperculus. Tu in cœlo, & ego in mundo. Tu ſolus altiſſimus, ego verò mendicus ſum & pauper. Quis menſus eſt diſtantiam cœli & terræ? Hæc valde diſtant, ſed tu longiùs à me. Quis ergò me tibi adunabit? Aut tu facies, aut nullus poterit. Veruntamen ſi vis, fiet utique celeriter. Tu autem noſti, quia cadere mihi procliviùs ex me eſt, abs te verò ſtare donatur, & proficere. Ideoque pendet anima mea ex dignatione ſpiritus tui, & infuſione gratiæ ſalutaris. Jubente te, elevabitur de terra; advertente autem te faciem tuam, ad ſe conturbabitur. Propter charitatem tamen tuam & manſuetudinem, aſſumes me, & deducet me mirabiliter ad te dextera tua.

Animam etiam hic poſſe cum Deo uniri.

2. 2. *Quique terrigenæ & filii hominum,* audite; quia poſſibile eſt, ac facillimum apud Deum, ut fiat, quod ſcriptum eſt: *Pſal. 48.* *Simul in unum, dives & pauper.* Pauper ego ſum, & omnibus indigens: ſed dives iſte, Deus meus eſt, nullius egens. Hujus rei etſi non magnam experientiam, habeo tamen fidele teſtimonium, unde id probem, quod poſſit anima *Cant. 2.* Deo uniri per gratiam. *Dilectus meus* (inquit) *mihi & ego illi,* qui paſcitur inter lilia. Hoc eſt teſtimonium amici & amicæ, ſponſi & ſponſæ: conveniens ſatis & validum ſacræ legis teſtimonium. Secundum autem ſimile eſt huic: *Volo* *Ioan. 17.* *Pater, ut omnes unum ſint, ſicut & nos unum ſumus.* Ecce duorum librorum præclara teſtimonia: quibus liquidè patet, Deo poſſe animam familiariter conjungi, ſecundùm gratiam cœlitùs ipſi datam. Et ſi res rara eſt, tamen valde chara eſt, nec amanti ignota. Quamvis quoque ſit difficilis, non eſt tamen penitus impoſſibilis. Quam ergò Deus ſibi ſic conjunxit, nemo ſeparare aut conturbare audeat. Si ſtupes dignationem hujus unionis, obſtupeſce & admirare excellentiam bonitatis ejus, nec non & aſſumptæ humanitatis ſingularem unionem. Licet ei agere, quod vult; qui *facit mirabilia magna ſolus.* *Pſal. 135.* Si meritum quæris, invenies beneplacitum voluntatis ejus.

3. O dulcis ſocietas, cum Chriſto, & ſub alis Chriſti. O gratioſa conjunctio plena dilectione & ſuavitate Spiritus ſancti; quæ melius ſentitur, quàm dicitur. Hæc pertinent ad animam, quæ omnibus mundanis ſe fecit alienam; quam non tenet amor vitæ præſentis, ſed ſurſum vexit ſecretum mentis. Quantò iſtud notiùs eſt amanti, tantò obſcurius eſt & mihi. Vellem tamen libenter intereſſe, quando animæ devotæ ſolet bene eſſe. Eſt autem illi benè, dum fuerit cum ſponſa in meridie. Eſt & illi malè, & multùm ægrè, ſi contigerit Jeſum abeſſe; ſi deſinant fluere aromata gratiæ; ſi minus ſapiant literæ ſanctæ; ſi tædet orationi aut meditationi inſiſtere; ſi ſic denſantur cordis nebulæ, & tantùm prævalent cogitationes noxiæ, ut cohiberi vix valeant, ſed penè ſimul 3.

Digitized by Google

mul omnia bona priora obruere nitantur.

4\. 4. O Domine Deus, quid ſic facis? Quis eſt iſte ludus? O pie Jeſu, quid in hoc facto prætendis? Si tibi non diſpliceret, optarem latius inter te & dilectam tibi, habere colloquium. Ex eo quod ipſa votis omnibus tuam gratioſam quærit præſentiam, qua caſtis foveatur deliciis, miror cur ipſam pateris interdum ſedere ſic deſolatam. Quaſi ipſa non eſſet, quæ te experiſſet: ita pertranſis & recedis. Ipſa autem gemens, & ſola. Ejus enim vox iſta videtur; *Anima mea deſideravit te in nocte.* Nox ei eſt, cùm tu vera lux non ades. Precatur ergò tuam præſentiam; ne tenebræ peccatorum eam comprehendant. Sentit utique incommoda multa, ſubtractâ ſibi viſitationis tuæ gratiâ. Niſi etenim aliquid paſſa eſſet, non tam deſideranter poſt te clamaſſet. Clamavit & altera, cujus verba jam ſuprà; *Adhæſit anima mea poſt te.* Sed nullam æſtimo huic tam moleſtam fore vel videri moleſtiam, quàm tuam abeſſe præſentiam.

Eſaia 26. — *Pſal 62.*

5\. *Anima quare ſe ſubtrahit Deus.*

5\. Et non mirùm, ſi ex hac etiam carentia, incidat anima amoroſa, in quendam cordis ſui languorem. Tu enim difficulter quandoque inveniris; & cùm fueris tandem inventus, illa gaudet ad reditum, ſperans lætum diem agere tecum: ſed minus cauta de receſſu tuo, nihil triſte ſuſpicatur. Tu autem aliud tacitè tractans, ſæpè fugam exhibes. Recedis quippe repentè de manibus ejus, illâ non præſumente. Laudo te, in hoc quomodò laudabo? Si quid laudis habes & dulcoris, cur in hoc facto videris illud amittere? niſi tu eſſes, forſitan ſcandalum illi generares. Sed non poteſt in te ſcandalizari, à quo ſe novit tam valenter amari. Si ergò quid juſtæ rationis tali documento figuras, indica mihi, obſecro Deus. Vellem enim libenter intelligere: nec inutile judico, vel parum inde ſcire. Occulta namque judicia tua, nemo per ſe intuetur; ſed lux tua eſt, quæ obſcura quæque illuſtrat, & noxia fugat.

6\. Quare igitur eſt, quod te ſubtrahis interdùm tàm occultè ab anima, ipsâ ignorante? Diligis eam, an non; Si diligis, cur fugis, dilecte mi: Si non diligis, cur pridem viſitaſti? Etiamſi non diligis, cur denuò reverteris, & oſtium pulſas, & intras? Nunquid levitate uteris, eundo & redeundo? Abſit. Sed non eſt illi leve, tam frequens alteratio; quinimò, naſcitur turbatio non modica. Adhuc minor forſitan querela eſſet, ſi palàm illi diceres; *Vado & venio iterum,* & gaudebit *cor* tuum, & *gaudium* tuum *nemo tollet à te. Nunc* autem *proverbium nullum dicis* ſed illius verbi recordatur, cujus veritatem experitur; quia Jeſus *abſcondit ſe, & exivit de templo.* Habeo ergò adverſum te pauca: ſed ex bona radice, orta eſt mea conqueſtio. Cupio humiliter erudiri, non impatienter litigare. Dabis proindè interroganti reſponſum, cùm fuerit opportunum. 6.

Ioan. 16. — *Ioan. 8.*

7\. Loquatur etiam ad majorem intelligentiam, aliquid pro ſe anima devota. Reſponde & tu liberè partem tuam. Dilectus enim patienter te audiet, & occurret verbis pacificis ne detrimentum ex eo patiaris. Quis enim te conſolabitur, ſi non ipſe fuerit conſolator? Et tuam infirmitatem quis clementiùs feret, niſi qui cuncta ſine onere portat? Cur etiam tutiùs revelabis, 7.

ſi quid triſte habueris, niſi omnia plenè ſcienti? Aut cui magis fidem dabis, niſi non fallenti veritati? Jam hæc, ſi quis externorum audierit, & qui non eſt de amicis Sponſi, præ foribus arceatur. Sin verò Sponſum diligit, ſi fidelis fuerit, ſi devotus & internus, liber illi concedatur ingreſſus. Si cuſtos conſcientiæ, ſi amator virtutis fuerit & diſciplinæ; ſi affectu purus, & intellectu clarus; ſi in ſe humilis & ad ſuos pius; ſi bona audita non malè capere, non vanè efferre, non temerè arguere, non animosè defendere, non ſuperbè prædicare, novit; ſed econtra, non intellecta venerari, obſcura & myſtica ſanè interpretari didicit, talis introducatur, & huic interſit gratis colloquio. Affectus enim cordis ex verborum ſonitu, magis penſari debet, quàm vocum qualitates. Indica ergò mihi anima, qualiter te ſuſtines, abſente dilecti gratia? Ego me ſentio minùs leviter poſſe ſufferre, ſi ſe in longum voluerit differre; & puto, aliquid ſimile de te. Si vis ſedeamus hic pariter, & conferamus ſuper hoc verbo, pro aliqua conſolatione noſtra.

CAPUT XIV.

De triſtitia animæ, abſente dilecti gratia.

I. 1. D*ormitavit anima mea, præ tædio.*
Pſalm. 118. Quis eſt iſte ſermo, quem loqueris? Quare dicis Sion, *reliquit me Dominus*? *Noli timere filia Sion*, anima
Baruc. 4. amans & ſpeculans; ecce *Rex tuus, dilectus dilecti, veniet tibi. Surge, ſta in excelſo; & vide jucunditatem, quæ veniet tibi à Deo tuo. Quæſivi* (inquit) *& non inveni: vocavi & non reſpondit mihi*;
Cant. 3. propterea *dormitavit anima mea*, præ tædio. Et ego: Hæc vox turturis, amiſſo compare. Non eſt hodie, ſicut heri & pridie, quando cantabas cantica lætitiæ. Præceſſit manè, venit veſpera: Sponſus autem cubat in meridie, nec datur accedere. Verba tua triſtitiam ſonant, & oculi tui lachrymis rigantur. Anima in dolore es, & conſolari opus habes. Sed dic, unde eſt? Non eſt mihi ſuper auro & argento, aut qualibet re mundi quæſtio; non de lucro aut damno, non de injuria aut penuria, quæ mundo jam mortua ſum, & crucifixa. Si benè te novi, diu omnibus mundanis abrenuntiaſti. Sed an etiam te in omnibus perfectè abnegaſti, & uſque ad contemptum tui veneris, inquiro. Hoc pauciſſimorum eſt, & exigitur ſpecialiter à te. Unde eſt ergò dolor tuus? Quid amiſiſti? Si de dilecto eſt, ſcio, quia non immeritò triſtitia implevit cor tuum nec eſt quidquam tibi jucundum, donec revertatur, & reddat tibi aſpectum ſuum. Sed quomodò interim te ſuſtines, ô delicata & innixa ſuper dilectum? Et mihi conſtat, quia ſemper pro voto non adeſt. Ergò dum abeſt, quid ſolatii habes, & in quo te quietas? Narra mihi ſecreta tua, etiamſi ſint dolere plena. Te Chriſtum abſentem dolore nemo dubitet, niſi qui non amat. Habes modò triſtitiam, ſed de Sponſo Chriſto, non de mundo iſto. Et ſcio, quod illo revertente, iterùm conſolaberis, quia non in perpetuum tui obliviſcetur. Dixit enim: *Non relinquam vos orphanos; vado & venio ad vos.* Ioan. 14. Non ergò ſunt vacua verba tua, cum tanto dolore prolata, ſed cor amantis oſtendunt, & gelidum cor feriunt, quod amore Chriſti non igneſcit. Vox enim tua dulcis, vox turturis, non clamor murmuris. Ideo

Digitized by Google

Ideo confido, quod invenies eum, quem doles amiſſum.

2. 2. Interrogo tamen te; Quid dicis de eo, quem ſic abſentem ploras? Bonus eſt, an aliud ſuſpicaris? Et quidem bonus, & bonus valdè; juſtus & fidelis, in quo non eſt iniquitas, ſed nec eſſe poteſt. Cur igitur doles de bono, in quo non eſt dolus? Non de bono doleo, quia bonus eſt, ſed me miſeram lugeo, quoniam bonum & fidelem amicum amiſi. Ego, ego ſum, quæ merui: ſed væ, væ, quia ſollicitè gratiam ejus non cuſtodivi. Perdendo didici, quid habendo poſſedi. Indicat dilecti abſentia, quid contulit ejus præſentia. Lætabar cum eo, & jucundabar: ſed minus cauta fui de receſſu celeri. Veni ſaliens in montibus, hilaris & jucundus, in oſtiis domus meæ. Et ſtatim clauſi fores carnis, & introduxi ad me dilectum. Sedique cum eo, & requievi ſub ejus umbraculo, à turbine & à pluvia. Et gaviſa ſum, viſo dilecto. Quid ni gauderem? Ipſe gaudium meum, & exultatio cordis mei. Eja quid habui, quid in illa hora poſſedi? Non poſſum indicare tibi, quam bene mihi ceſſit: nec nunc quidem dicere expedit. Plus deſiderare non potui præſente illo, quem ſolum dilexi.

Quam bene ſit animæ præſente gratia.

3. 3. O quantum dilecti quando me & omnia neglexi. De omni re, quæ me delectare potuiſſet, parùm vel nihil curavi, quia ejus amor me totam rapuit; & quidquid ipſe non erat, incongruum videbatur, & inſipidum. Quo ablato, projectum eſt cor meum penè extrà me. Dependebat enim anima mea, ex gratia ejus; quia aliud non habui ſolatium, niſi hunc, quem plango ſubtractum. Sufficiebat mihi, & ſatis erat, ad omnem lætitiæ varietatem. Sicut volebam, ſic ille erat; & quicquid mihi præcipiebat, libenter acceptabam, meque illi totaliter & promptè donabam. Et concors animus, & tranquillitas magna nobiſcum. Nec fuit auſus quiſquam noſtrum irrumpere ſilentium, illo nimirùm ſic jubente per os ſuum: *Adjuro vos, filiæ Hieruſalem, per capreas hinnuloſque camporum, ut non ſuſcitetis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipſa velit.* Cant. 2. Jam nunc perpende, ſi vales verba mea ſentire; quantum mihi de abſentia dilecti, neceſſe ſit dolere, cujus ex præſentia omnibus bonis cœpi abundare. Adhæc reſpondi: Scio, quid loqueris; experimento ſæpius probavi, quod dicis. Sed in hoc conſolemur; quia ejus diſpenſatio voluntatis, noſtræ devotionis eſt profectus. Et nunc quæ dixiſti, gratanter ſuſcepi; ſed adhuc perfectiùs ea vellem audire. Tardioribus enim ſenſu, opus eſt moroſior declaratio.

CAPUT XV.

De ſcrutineo ſuper dilecto, & donis gratiæ ejus.

1. **B**Enedictus Deus, qui non amovit miſericordiam ſuam à me. Ad- 1. Pſal. 65. ſum igitur, pio rurſus ſcrutineo quærens, ſi quando te ſine interna conſolatione reliquerit dilectus, quid interim agis? quid etiam ſuper hoc conſulis? quali quoque arte poſſit reconciliari vel revocari? Rogo te, [& chariſſima & devota Chriſti amica] nihil horum ſileas à me, quæ venerim interrogare. Potes prodeſſe hac vice, pandendo mihi, quod piè ſentis. Ex tuis ſermonibus, potero menſurare pondus mei doloris,

Digitized by Google

an juſtè ſit vel injuſtè, quod dolui. Vidi enim te quandòque hilarem, quandoque verò triſtem; rursùſque conſpexi gaudentem, & ex te perpendi aliquantulum me. Sed cauſam hujus mutationis, hanc reor eſſe potiſſimam, de tranſitu & reditu unici dilecti tui. In quo caſu plura te percurriſſe intelligens, informandus acceſſi.

2. 2. At illa: Deſideriis tuis annuens, conabor ſaltem modicè propalare, quæ intrà me aguntur, ſive cùm fuero cum dilecto, ſive cùm ablactata remanſero ſola, expectando eum, quem diligit anima mea. Sanè hoc primum noveris: quantum mihi gaudii & dulcedinis ejus confert gratia, tantum doloris & amaritudinis miniſtrat illius abſentia. Sed cur ſic diſpenſat vices ſuas, vellem eum potiùs dicere quàm me. Audies autem, cùm complevero verba carminis mei; quia poſtremò introducemus eum ad nos, ſedenſque in medio noſtri, docebit nos ordinationem ſuam, quam ſolitus eſt exhibere amantibus. Sed jam audi patienter me, & imperfectum eloquium meum non ſit tibi grave. Ad excitandum namque corda noſtra invicem convenimus, ut vel pariter lugeamus, vel ex amore inſimul gaudeamus.
Eccleſ. 4. *Væ* enim *ſoli: quia cùm ceciderit* in triſtitiam vel tentationem, *non habet ſublevantem.* Et *ſi fuerint duo pariter, conſovebuntur mutuò*; dum uno triſtante, alter conſolationem ingerit; aut ſi conſolari reſpuit, compaſſionem mox præbet, & ſuper amicô contriſtari vehementer incipit, ſicque fit, ut aut pariter gaudeant, aut de ablato gaudio, lachrymis ſe mutuis conſolentur. Et quamvis adhuc dolor de adverſa cauſa, vel de re flebili inſit, animæquiores tamen fiunt; quia tam unicordes ſe inveniunt, ut rebus mutatis, corda minimè mutari ſeu corrumpi potuerunt. Quis non diceret, conſideratâ hâc animorum tam fidâ concordiâ;
Ecce quàm bonum, & quàm jucundum, habitare fratres in unum. Pſal. 137.

3. Poſſum igitur liberiùs tibi dicere, quod ſentio; quia nil doli vel captionis in te formido. Ecce iſte dulciſſimus Sponſus & dilectiſſimus amicus meus, Dominus meus Jeſus Chriſtus, amator animarum ſanctarum, ex amore ceſſare non valens, attraxit me miſeram ad ſe. Et cùm non eſſem, dedit mihi eſſe, vivere, ſapere, & communi hac frui luce. Contulit & renaſci per gratiam baptiſmi, & ſummorum me veſtivit gloria meritorum. De hinc, cùm multis peccatis me deformaſſem, & inepta ad redamandum eſſem, non aſpexit ad meam fœditatem, ſed ad ſinum miſerationum ſuarum. Etenim adhuc longiùs me vagante, vocavit per gratiam ſuam, non ſinens me perire in hoc ſæculo. Providit deinde locum mihi ad pauſandum modicum, quamdiu in hoc fragili corpore dego. Non eſt tamen vera pauſatio, neque diuturna iſta qualiſcunque habitatio ſub umbra dilecti. Illa eſt vera pauſatio, quæ poſt præſentis vitæ labores, percipitur in patria. Eſt tamen ſuo modo ſuavis quædam animæ revelatio, ad Deum ſuſpirantis, exutam ſe videre à gravibus ſæculi nexibus; & illic jam eſſe, ubi poſſit dilecto plenius ſervire, atque in ſecreto ſibi & illi vacare. 3. Dona gratiæ Dei erga animam.

4. Non defuit etiam diverſis neceſſitatibus meis, juvans & in tentationibus primitivis. Frequenter quoque me ſermonibus utilibus inſtruxit, con- 4.

Digitized by Google

confirmans me in verbis ſuis. Et ſicut novellæ plantationes rigari ſolent imbribus, ſic internis me rigavit conſolationibus: ne tanquàm teſta, virtus in me inchoata areſceret. Et dixit mihi: Si volueris & audieris me, videbis omne bonum. Si feceris, quæ dico eris amica mea. Si me elegeris, & ſuper omnia amaveris, fiet tibi à Patre meo, quodcunque petieris. Si autem me dimiſeris, erit tibi hoc in offendiculum, & ponam zelum meum contra te. Et cùm quæſieris alterum, non tibi diu placebit: ſed in tædium & amaritudinem convertetur: qui ego ſalus, & vita ſum animæ. Et converti me ad eum, qui benefecit mihi; & excutiens me de pulvere terrenæ affectionis, ſtatui in corde meo, de reliquo vivere illi ſoli, quoniam nihil melius eo, nec ullum ſalubrius hoc pacto.

5. 5. Eant, & requirant, quicunque volunt, quem ament, & cui ſerviant; mihi compertum eſt, hunc verum eſſe animæ virum, pro quo nec mori erit difficile, ut ejus ſemper inhæream amori. Adhæſi ergò illi, placuit enim mihi: nec meliorem invenire potui. Talem enim vehementiſſimè deſideravit anima mea, quo nemo major, nec melior, nec dignior eſſet, & qui omnibus bonis afflueret. Et quia multum benignus erat, conſolatoria adhuc verba dabat; prævidens ſollicitè, ne quidam aſperitate & duritiâ nimiâ, me terrerent & frangerent; ſed quod leve ac ſuave eſſet ad portandum, magis imponerent & docerent; ut ſic affectus initiatus melius traheretur, ac fortiùs in amatum tenderet, nec reſiliret. Melius, [inquit,] docebitur & proficiet, ſi non coactè, ſed ſponté provocetur. Facilius ſuſcipiet jugum meum, ſi amor magis per præmia invitaverit, quàm timor per ſupplicia terruerit. Quod ſi impulſu indiget, ſolerti moderamine tamen fiat, ne violentia ſubruatur. Ipſe enim ſciebat, quid novellæ plantationi expediret; & quid mihi poſtmodum utilitatis, hæc ipſa pietas conferret, maximè inſtante probationis tempore; cùm poſſem faciliter recogitare, quanta in initio feciſſet animæ meæ, & ideo non deficerem in aliquo certamine. Nec mox mihi indicare voluit, quæ & quanta in ejus ſervitio paſſura eſſem: ſed lætis quandoque permiſcuit triſtia, conſiderans imbecillitatem & incapacitatem primò naſcentis fruticis, donec ad ardua convaleſcerem.

6. Poſt hæc circumduxit me, & docuit, atque portavit in humeris ſuis. 6.
Circumduxit per paginas ſacras, & ſancto flamine me armavit contra diaboli nequitias. Propoſuit mihi omnium virtutum ſpecularia, ſanctos videlicet Patriarchas & Prophetas ac novi Teſtamenti glorioſa luminaria. Circumduxit me etiam per loca eremi, & tabernacula Ægypti; ubi vigere inceperat & creſcere Monachorum ac cœnobitarum nomen magnificum, qui ſuis exemplis imitabile & credibile fecerant, ſuave eſſe jugum Domini, & amaram atque fallacem latam viam ſæculi. Docuit me, ſicut mater parvulum, frangens mihi nuces ſpiritales, & inſerens faucibus meis nucleos, quia dulces erant ad veſcendum. Inveſtiga, ſi potes, quid ſignificent, & ubinam tales inveniantur. Aperi codicem Apoſtolicum, & conjectis oculis lege, ſi potes tanta capere myſteria. Revolve Iſaiam, inſpice Evangelium,

D 3 lumen

Digitized by Google

lumen omnium luminarium; & vide, ſi non producant ex ſe dulciſſimos nucleos. Quicquid ex his inveneris obſcurum, & intellectu difficilè, nucleus in teſta eſt. Sed ſi audieris exponi, & intellexeris, quod ante non potuiſti, teſta nucis frangitur, & dulcedo nuclei ſaporeſcit in corde. Sic & in aliis ſententiis ſubtilioribus æſtimandum eſt. Unde & tot potes intueri nuces, quot ſenſus latentes.

Obſcuritas in ſacris literis, nucleus eſt in teſta.

7. 7. Et quomodo putas portavit me in humeris? Fecit hoc quotieſcunque infirmitatem meam aſpexit: nec tamen abjecit, neque deſpexit, ſed patienter & longanimiter me ſuſtinuit. Portavit etiam me in humeris ſuis, quando aliis inſpiravit, & virtutem dedit, patiendi infirmitates meas, & quicquid in me reprehenſibile erat. Portavit adhuc multo chariùs me in humeris ſuis, quando *bajulans ſibi crucem, exivit in eum (qui dicitur, Calvaria) locum*, ubi & crucifixus eſt. Ego enim ibi portabar ab ipſo magis, quàm crux ipſa. Et erant onera graviora humeris ejus peccata mea, quàm hoc lignum crucis. Nam propter me, portata eſt crux illa, non propter ipſum. Meruit tamen dedicari & honorari propter eum, qui bajulavit eam, & mortuus eſt in ea.

Ioan. 19.

8. 8. O quantum mihi ſuper omnia amandus eſt & venerandus, cujus merito & gratia ſic quæſita ſum, & redempta? Erit igitur mihi dilectus iſte, ſicut unicus matri ſuæ. Et ego veraciter novi, quia nequaquam ejus convenio dilectioni. Tamen quicquid præſumpſi, de illius proceſſit dignatione. Et conſequens non fuit, ut illo tam benignè ſe gerente ad me, non occurrerem ad vicarios amplexus. Memoriter teneo, quid dixerit David: *Quis ſum ego, ut fiam gener Regis?* Sed eſt longè major iſta, quam illa affinitas: quia hæc eſt cælebs & ſincera cognatio, ubi caro & ſanguis locum non habent: ſed fides inviolata, & bonæ conſcientiæ ad Deum interrogatio. De qua & ille diſcipulus, quem amabat plurimum Jeſus, dicit: *Quia major eſt, qui in nobis eſt, quàm qui in mundo. Deus enim charitas eſt*, & ipſa hanc cognationem parturit. Cùm ergo David tantùm ſe humiliat, ut gener terreni Regis fieret; quàm humiliter me oportet ſentire, quòd Rex Regum Dominus, me pauperculam dignatur agnoſcere, & ad ſui amorem trahere?

1. Reg. 18. *Cognatio ſincera quæ.* *1. Ioan. 3.*

9. Fecit itaque mecum, non ſicut merui; ſed quemadmodum benevolentiſſima virtus ejus dignabatur, ſicut per omnia, charitati & infinitæ bonitati ejus, placere videbatur. Fœlix & benedicta anima, divini amoris vinculo colligata. Quam nobilis & ingenua, quæ tam ſanctæ copulæ non ignorat vota? & quia jam prolixior ſermo de dilecto proceſſit, nec tamen quod quærebas, narratum eſt: ex ordine alius ſuccedat, quem ipſe nobis dulcem ac fructuoſum facere dignetur.

CAPUT XVI.

De benigna protectione dilecti, & ſufferentia animæ.

1. **E***Cce, ſicut oculi ancillæ in manibus dominæ ſuæ; ita oculi mei ſemper ad dilectum meum.* Ex eo tempore, quo amare eum cœpi, etiam perſeverare cum ipſo volui. Quod cùm inſtituiſſem, placuit ei hoc ipſum, & confirmavit, dicens: *Qui manſerit in me, & ego in eo, hic fert fructum* 1. *Pſal. 122.* *Ioan. 15.*

fructum multum. Sed ut probaretur virtus dilectionis quàm vera, quàm fortis, & quàm caſta eſſet, neceſſe fuit, ut tentatio illud aperiret. Tentari autem non poſſem, niſi ipſo permittente, & paululum ſe abſcondente. Et quia ad purgationem interioris hominis, necnon ad fœcundiorem fructificationem virtutum, atque clariorem ſpiritualium donorum perceptionem, tentatio proficere ſolet, ipſa me apprehendit, & exercere cœpit. Quam fortiter, & quàm frequenter huc illuc me jecit, quem nullum latet ſecretum, Deus & Dominus meus clariſſimè novit, qui teſtis eſt omnium, quæ in corde meo gerebantur. Et uſque nunc me conſpicit, aliud quàm fragile figmentum eſſe cognoſcit.

2. 2. Niſi ergo adjuviſſet me, quando gravabar tam anxiè, ita ut vivere vix me
Pſalm. 93. crederem, *paulominus habitaſſet in inferno anima mea*, tanquam prolapſa in deſperationis foveam. Sed ipſe miſertus eſt mei, qui tribulatis corde conſuevit adeſſe. Quis enim ad tolerandas prævaleret tam multas tentationes, niſi Deo ſe protegente & adjuvante? Quòd igitur ſtare potui ante faciem venti, ejus fuit miſericordiæ. Et quòd adhuc ſtare me cognoſco; ex ejuſdem pietatis munere venit. Unde mihi nequaquam confidere debeo, donec in carne vivo. Etiam ſi cælum ſerenum ſit, non puto, quòd ſecuritas amodo erit. Subitò enim aër concitabitur, & fortaſſis quando minimè æſtimatur. Tantò igitur magis mihi neceſſaria eſt dilecti mei gratia & protectio, quantò verius experior penè omnia patere periculis. Nuſquam locus tutus eſt, niſi in cælo; ubi dilectus meus paſcit electos ſuos, in lætitia & exultatione.

Nuſquam alibi locus tutus, quàm in cælo.

3. Sed quando ibi? Dicere inde quid 3.
poſſum? Cogitare vix modicum inde licet, nec tamen clarè: ſed introire minimè licet. Utinam veniat ipſe, & collocet me in loco paſcuæ ſanctorum, lucidiſſimo, tutiſſimo, & amœniſſimo, ubi non eſt Satan, neque occurſus malus. Adhuc in mari laboro, & an portum attingam ſalutis, propter tentationes ex diverſo afflatu tumeſcente, ignoro. Nihil ergo in tuto mecum agitur; ſed hoc mihi pro ſcuto & tegumento manet, quòd fidei lumen ſemper aſpiciam; quòd dilecti mei gratiam humiliter requiram; quòd bonam ſpem ad eum indefeſsè geram; quòd ab ejus charitate ſeparari nullatenus conſentiam; quòd denique ejus providentiæ & abyſſali miſericordiæ, pluſquam propriæ induſtriæ, me relinquam. Quapropter licet etiam frequentiſſimè titubem, ac nonnunquam in vitia cadam, nequaquam tamen deſperare debeo, ſed ad ipſum inſtanter clamabo & ejulabo: Domine Deus meus, miſerere animæ meæ; & ne ſinas me periclitari in tentationibus meis; ſed adjuva me fideliter,
ut fortiter reſiſtam & vincam. *Operi ma-* Job. 14.
nuum tuarum porrige dextram, qui me probas per Satanam, & ſæpè ponis ad partem ſiniſtram. Quòd ſi tam gravis tentatio advenerit, quæ me ad Dominum clamare prohibuerit, mox ex intimo
corde ſuſpirabo. Ipſe enim novit ab- Pſal 43.
ſcondita cordis; & ſcit, quid deſiderat Rom. 8.
ſpiritus. Non enim eſt voluntas ejus, ut pereat unus ex his puſillis, qui credunt in eum.

4. O quàm magna miſericordia ejus
ſuper me, etiam ignorante me, vel 4.
non advertente, quòd mecum fuerit in tribula-

Digitized by Google

tribulatione? Nam multoties ſervavit me, ut non traderer paſſionibus. Quandoqne verò ex occulto ejus judicio factum eſt, ut caderem, & vincerer etiam in parvis, ne fortè ſuperbirem, & præſumerem in magnis; ſed humiliata & confuſa diſcerem, quia nihil etiam eram, cum bene ſtare videbar, & florerem. Suadeo ergo, ne temere aut citò me laudes, licet proſperè procedam; ſed fini ſancto reſerva potiùs laudem; immo non me, ſed Dominum lauda. Laudetur ſolus glorioſus Deus, qui aſtitit mihi frequenter in tentationibus meis.

5. 5. Sæpè namque cum capta eſſem ab eis, piè liberavit me. Interdum autem venientes, ut turbo, ad diſpergendum me, emiſit ſagittas ſuas, & diſſipavit eas, fulgura multiplicavit, & conturbavit eas. Et receſſerunt à me uſque ad tempus. Nam omninò carere eis me noluit, quod rarò alicui ſanctorum in hac vita donavit. Habui ergo poſt hæc, modicam requiem, pacem largiente dilecto meo. Quâ tamen adeptâ, non ad corporale, neque ad ſæculare otium me contuli: ſed ad mentale otium me verti, ut terram de longè cernerem, & cæli jam ſecreta parumper inſpicerem. Intendi itaque mihi, ut viderem, qualis eſſem, & quibus modis illi melius placeſe poſſem; qui tanta mihi dilectionis oſtendit ſigna, merita mea valdè excedentia. Non enim poteram in turbine tentationis videre, quàm ſuavis eſſet dilectus meus: ſed in ſereno mentis, & quiete ſolitudinis. Et quantum in me erat, hanc pacis ſerenitatem ſine intermiſſione optabam; ut illi perfectius adhærerem, & ſine aliqua abſtractione & moleſtia vacarem.

6. Sed non ſecundùm deſiderium animæ, effectus ſemper comitatur gratiæ. 6.
Datur tamen nonnunquam deſiderata dulcedo, nonnunquam verò differtur ex juſto. Cui etenim non optabilius foret, ſub umbra pauſare dilecti; dummodo liceret, dummodo tempus & locus admitteret? Nunc autem viciſſim operatur mecum dilectus meus. Nec ſemper ſentio, quod turbat; nec indeſinenter fruor, quod delectat; ſed fit *veſpere & manè dies unus*; quia eundo & redeundo per læta & triſtia, agitur tota hæc mortalis vita. Senſerat nimirum hoc idem ſanctus, qui dicebat: *Viſitas eum diluculo, & ſubitò probas illum.* Videtur tamen aliqualis requies, ſi non nimis continua ſit aut importuna tentatio. Cùm ergo donatum mihi fuerit, vel parum in dilecto meo ſuaviter requieſcere, gratum omninò habeo, & optabile. Gaudeo in hoc, & ſemper gaudebo, pro tam deifico munere.

Geneſ. 1.

Iob. 7.

7. Præſtat inſuper fiduciam affandi eum, quacunque de cauſa fuerit; quòd 7.
toties benigna viſitatione ſua, me gratis prævenerit. Siquidem ipſo appropinquante, & diem feſtum mecum agere volente, ſubitò lux cordi meo infulget; ante cujus conſpectum, omnium inanium cogitationum caligo pellitur, & diu optata ſerenitas poſſidetur. Ad ingreſſum namque ejus, ſtare non poteſt aliquid turpe aut indecens, quia munditiæ amator eſt & inſertor: ſed neceſſe eſt, ut abſcedat omnis illuſio diaboli, cum omnibus pompis mundi. Suppreſſis ergo paſſionibus & tentationibus meis,

Digitized by Google

meis, quas pertuli, clariùs eum cœpi agnoſcere, atque ferſentiùs diligere: ſtudui quoque gratias eidem agere, quòd jam ſerò dignatus ſit, vitiorum à me tumultus prohibere. Etenim ipſa ſolent inquietare pacem meam, & obſtruere moliuntur os meum, ne loquar ad dilectum meum. Sed fruſtra eſt eorum conatus adverſus potentiam & ſapientiam ejus, qui in quolibet tumultu, poteſt illabi cordi meo, & ſecreta ſua mihi ſilenter infundere; ita ut cunctas eorum muſſitationes pro nihilo ducam, penituſque non advertam.

8. 8. O mi cordialiſſime, & pulcherrime dilecte, ſic quæſo aſſume me ad te, quotieſcunque videris affectus meos premi aliqua vitiorum mole, aut teneri inutili occupatione; ne longius à te, poſt greges malarum cogitationum, vagari incipiam, ac concitò privari gratia tua, ſine qua non potero durare in tua exquiſita amicitia. *Tu es* enim *Dominus meus, & Deus meus*, qui verbo tuo omnia ſanas & ſanctificas; *qui poſuiſti animam meam ad vitam, & non dediſti* commoveri *pedes meos*; ſed de tempore iniquo, & de laqueis mortis, extraxiſti me. O quanti derelicti ſunt & perierunt, qui innocentiores me fuerunt? *Benedic* igitur *anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto ejus*! *Benedic anima mea Domino, & noli oliviſci omnes retributiones ejus*. Parum eſt utique, & modicum nimis, quicquid dixeris, aut cogitaveris, vel promiſeris in laude ejus. Major eſt enim omni laude, & ſuavior omni melodia. Propterea adhæret tibi anima mea, & ſuper omnia data te diligit; quamvis pulchrum ſit & dulce, quod mihi ex charitate miſeris. Tu namque ſolus Sponſus es, cætera donaria ſunt, & indicia amoris. Non diligam ea pro te; nec credam ſine te, omnia mihi poſſe ſufficere, ne fortè cum illis amittam & te. Uti propter te multis ſinis: ſed pro te frui, nec aliquibus rebus vis. Ideò dilecte mi Sponſe, Jeſu Chriſte, omnibus te propoſui, & præ omnibus amare curavi. Da ergo fœliciter te frui, & infruibili unione unâ tecum perpetuò beatificari.

Pſal. 65. *Pſal. 102.*

Utimur rebus, fruimur Deo.

9. 9. Sed quò perveni? Longiùs forſitan te protraxi, quàm volebas. Sed indulge, amice. Suſtulit enim me paululum amor ſummi ac unici amici; & utinam de cætero magis ſuſtollat ac te pariter levet in altum. Provideat nobis ipſe cœleſtem aſcenſum, nos autem teneamus humilem deſcenſum. Si relinquat interdum, à dilecto quæris? Dico, etiam. Quid facis inter hæc? Suſtineo me, quantò æquanimiùs poſſum, & expecto donec veniat. Natura gravor; ſed ſpiritu me interius ſuſtento, ne ſit inconſolabilis dolor. Memor ſum, quia ſine dolore, non vivitur in amore. Ex fide vivo, ſcripturis ſanctis credo, verbis conſolatoriis aſſentio. Et licet adhuc malè habeam, melius tamen poſſe fieri non diffido; nec diffidere debeo. Vera ſunt enim & firma, quæ narrantur per ſanctorum eloquia. Ipſi namque in multis exercitati & probati ſunt, in ſimilibus natura alleviari, ſemper optat, & in aliquo conſolari quærit: ſed ſpiritus tamen promptus eſt ad perferendum omnia, quæcunque Deus pati me voluerit. Si itaque indevotior & pigrior ad bona facienda fuero, propterea non erit ſine remedio plaga mea. *Etiam ſi occiderit me* [ait juſtus.] *in ipſo ſperabo*. Si virtutes diligo

Sublatâ viſitatione Sponſi, quid agat anima.

Iob. 13.

ligo, patientia magna virtus eſt, ſervetur ergo & modò. Difficultas namque operis, ſæpè auget claritatem virtutis. Ut autem probetur virtus, magiſque clarificetur, per contrarios ſolet experiri ſucceſſus. Cùm igitur tale tibi probamentum advenerit, ne diffidas, nec concedas; ſed conſerva patientiam, & Dei commenda juſtitiam.

10. 10. Non eſt Deus tam ſeverus & immiſericors, ut diu inconſolatum te patiatur manere. Tantùm caveas, ne immoderatè doleas, & velis adverſus juſtum & ſanctum remurmurare; quia relinqueris, ne & malignus ſpiritus acerbiores tibi tentationes, de fide & blaſphemia immittat, & ex his nimium pavidus plus crucieris, quàm oporteat. Idcirco ſuſtine te modicum, & comprime dolorem etiam quantalibet tibi gravedo cordis aut corporis ingeratur. Permane firmus in bono propoſito, quod inſtituiſti ſervare ab initio. Juvat enim in tali maximè articulo, omnem ſpem projicere in dilectum. Expecta patienter conſolationem cæleſtem, ſenties citò uberem gratiam, & Dei reſpectum. Ecce habes fidelem teſtem dicentem: Expectans expectavi Dominum, & intendit mihi. Pſal. 39.

11. 11. Ut autem proximo illam merearis conſequi, interim ſæpius ora, & pro te orari ſupplica; ſicque te totaliter ejus committe voluntati & ordinationi, ut faciat tecum, ſicut ſibi placitum magis fuerit. Dicaſque illi, cum bona confidentia: In manibus tuis tempora mea; tu ſcis, qualiter mecum ſit, tu cognoſcis, quid patior; & nunc ſi vis, citius conſolabor. Fiat tamen ſemper, quod tibi rectum & bonum videtur in oculis tuis, & miſerere mei pauperis & deſolati mendici, ad te humiliter gementis. Si igitur in patientia & longanimitate perſeveraveris, nec propter modicam tribulationem à fide & caſtitate, quæ eſt in Chriſto Jeſu, declinaveris; profectò revertetur ad te ſplendor gratiæ ejus, & illuminabit te copioſius. Eritque multo charior dilectus revertens, quàm ſi nunquam abſens fuiſſet. Non enim eſt irrevocabile verbum: nec ſic offenſus eſt, ut jam ultra nequeat reconciliari. Placabitur citiùs & facillimè, dummodo tu operam dederis, & cavere meliùs, & ſatisfacere maturiùs ſponderis. Si his ſalutaribus monitis acquieſcis, erit tecum dilectus ſicuti priùs, & ex illius præſentia jucundaberis, & dices: *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te.* Pſ. 30. Perfeciſti eis, qui ſperant in te; *ſub umbra alarum tuarum*, protege eos. Iſaia 62. O Sion renovaberis, & videbis inclytum tuum, qui regnaturus eſt in te. Ipſe eſt Rex virtutum, & dilectus tuus, cujus *poſteriora in pallore* auri: ſed *caput ejus, aurum optimum.* Pſalm. 67. Dan. 2. Hæc pro tua conſolatione, perpaucis ſint dicta. Reliqua verò de dilecti mutatione promiſſa, qualiter nunc videlicet apparet, nuncque diſcurrit, ſequenti narratione ab ore ejus ſuſcipies, & audies.

CAPUT XVII.

De reſponſione dilecti, quæ ſit ratione receſſus ſui.

1. 1. M*irabilia opera tua, & anima mea cognoſcet nimis.* Pſal. 138. Quid eſt dilecte mi, quia ſic feciſti mihi? Ut quid me dereliquiſti? Reſponde mihi. Reliquiſti me, & abiiſti. Sed & denuo repedaſti.

pedaſti. Et in hoc bene feciſti. Si non citò veniſſes, pene defeciſſem. Sed miſertus es mei, conſcius ſecretorum meorum. Etenim triſtis eram ex receſſu tuo, & nunc pro tua reverſione conſolata ſum. Dic tamen aliquid ad doctrinam meam, quid boni in hoc prætendiſti? Quid te juvat ſic diſcurrere, & me affligere? An
Luc. 24. te audire delectat? *Mane nobiſcum Domine, quoniam adveſperaſcit.* Veni, & ſede in medio noſtrum; quia ecce ego, & alius quidam diſcipulus, te audire cupimus: & obſecramus, ut doceas nos. Dic fidenter quod placuerit: & ad me, ſi vis, verba tua converte. Nullum libentiùs quàm te, audio loquentem. Et ſi quis alius loquitur, propter te qui in eo loqueris, ſermo ejus mihi gratus & audibilis efficitur. *Erunt igitur eloquia tua, dulcio-*
Cant. 2. *ra mihi ſuper mel & favum*, vincunt enim
Iſaia 61. omnem ſuavitatem verborum. *Sonet jam vox tua in auribus meis.*

2. 2. Intonuit ergo vox dilecti mei, & dixit: Ego, qui loquor juſtitiam. Quis ſimilis mei in conſilio & prudentia: Quis
Iſaia 45. fecit mare & aridam? *Ego Dominus, formans lucem, & creans tenebras.* Quis intravit abyſſum, & de profundo eduxit
Pſal. 7. aquas? *Ego Dominus, ſcrutans corda & renes.* Quis cognovit *omnia noviſſima*
Sap. 11. *& antiqua? Ego Dominus, qui feci omnia in numero, & pondere, & menſura.* Ego Creator cæli & terræ, Rector omnium ſæculorum. Ego ſecretorum cognitor, & occultorum revelator. Ego univerſa complector, ſingulorum cauſas intueor. Ego Deus, & non mutor; apud quem omnium mirabilium ſtant immutabiliter rationes. Ego Deus omnipotens, cujus poteſtas inſuperabilis. Ego altiſſimus, cujus altitudo inattingibilis. Ego bonitas, cujus entitas incapabilis. Ego præſentiſſimus & ſecretiſſimus. Ego intimus, & à ſenſibus remotiſſimus. Ego omnia ſine onere porto, cuncta ſine diſſenſione rego. Ego præterita ſimul & futura, æquè intueor, ut præſentia. Ego omnem corporalem pariter & ſpiritualem excedo creaturam. Ego variis modis nominabilis, nulla tamen cogitatione verè formabilis. Ego ſubitò compareo, & mox, dum
neſcitur, lateo. Verè ego Deus abſcon- Pſal. 45.
ditus, qui mille modis diſpenſo vices meas cum amantibus.

3. Et dixi etiam hæc ad amantem ani- 3.
mam. Abſcondam faciem meam ab ea modicum, ad momentum eam relinquam, videam ſi caſtè diligat. Multum eſt caſtè diligere, quia hoc eſt, non propter ſeipſam me diligere, non propter aliquod temporale commodum, vel ſpirituale ſolatium: ſed me ſolummodo propter me, ſeſe finaliter propter me, & ob aliud nihil ſperandum à me. Non eſt omnium, ſic me amare: ſed eſt ſolius perfectiſſimæ animæ, hæc prorogativa caſti amoris. Quæ autem adhuc imperfecta eſt, neceſſe habet frequenter probari & exercitari, ut ſciat quantum diligat, & ſi uſque ad contemptum ſui. Dixiſti enim corde tuo: Profectò diligo; & idipſum frequenter repetis, quia diligo. Sed non tantùm verbis vel cogitationibus credo: Etenim te in veritate probabo.

4. Cùm præſens ſum, & blandior; 4.
cùm devotionem tribuo, aut datam augeo; cùm tantum proſpera, aut pro majore parte jucunda præfero, tunc devotè dicis; dilecte mi, diligo te. Et bene dicis. Sum enim amabilis valde, & omnia,

Digitized by Google

quæ de me dici aut cogitari poſſunt, amabilia ſunt, & dulcia atque laudabilia in ſæcula. Sed & in benefactis ſolum me amare & laudare, quid grande eſt? Nam & peccatores hoc faciunt. Equidem me ſæpè bene dicunt, cum acceperint, quod malè cupiunt. Sed *non eſt ſpecioſa laus, in ore peccatoris*. Qui ergo propter beneficium aut conſolationem me diligit, quid amplius avaro facit? Proficias, proficias, & ad perfectiora aſcende. Pigeat ſemper debilem & mollem eſſe; diſce ſolidum edere cibum, non lacte parvulorum diutius veſci. Tranſi ad numerum fortium David, tenentium haſtam & gladium & clypeum. Tolle crucem, & ſequere me. Feſtina inter illos computari, qui diverſa gravamina, & multa exilii genera, pro me ſciunt portare. Nimis inclinaris ad conſolationem. Probare ergo te volo, & inclinare ad latus aliud: ut experiaris, quid pati poſſis, ne tibi innocens & ſancta videaris. Mittam ſuper te tribulationem, & iram & indignationē, immiſſionemque per Angelos malos. Alii, quæ tua ſunt tollent; alii, quibus indiges, negabunt. Alii tibi detrahent; alii in facie reſiſtent. Alii grave jugum imponent: alii ducent, quò tu non vis. Alii exteriùs, & alii interiùs te affligent. Alii aſſumentur ad ſtatum & honores, tu relinqueris ad contumelias & labores. In omnibus his & majoribus probaberis, ut athleta fortis. Recedam, nec dimittam, quin diligenter te examinem, ſi in facie mihi benedixeris. Quòd in toto corde me dilexeris, & in omni tempore nomen meum benedixeris; dignum eſt, ut amodo ſponſa voceris, & ſecretum apud me cubiculum obtineas. Quòd ſi necdum virgam meam portare ſufficis, ſed hanc diſciplinam minùs amabilem cenſueris, lugens multis diebus abſentiam meam, quam affectanter & ſedulò petis; mittam tibi baculum meum, ut ſurgas; & poſt hæc veniam, & ſuſcitaberis ad priſtinam gratiam. Nolo enim, ut omninò deficias; quia ego amantem me diligo. Et ſi nondum perfectè diligis, non tamen parvulam contemno: ſed curabo, ut creſcas. Cura eſt mihi de te, ut bene habeas; nolo ergo, ut de me hæreas.

Eccle. 15.

5. Scio quidem, quantum pati valeas; & ideo tempero vices meas, ne 5.
ſupra id, quòd poſſis ſuſtinere, tenteris & deficias. Quòd ſi moram fecero, expecta me uſque in diem viſitationis. Veniens veniam, & promiſſioni meæ ſatisfaciam. Tu autem orationi incumbe, ſacræ lectioni intende, & in omnibus patientiam & longanimitatem tene. Nec enim ignoro, quia interim in mœrore exiſtis: ſed tam ſubitò infirmari, & ab omni ſpe deficere, quaſi non eſſem rediturus, non placet utique mihi. Ubi eſt fides tua? Magna fide opus eſt tibi in hac parte maximè; quia & ſi me non vides, videris tamen à me, cui te & omnia tua credere deberes. Licet namque judicia mea ignores, dicit tamen firma fides: Bonum eſt, quicquid diſponit, operatur Deus. Conſolor igitur te, quia infirmitas hæc non erit ad mortem, ſed pro gloria Dei. Abſtuli à te deſiderium tuum, & volui tentare fidem & dilectionem tuam. Feci enim hæc omnia, ut tuam infirmitatem apertius ſcires, & meam bonitatem magis intelligeres. Non te bene noſti, ſicut & ego novi.

Ego

Digitized by Google

Ego te & omnia tua novi, non modò ex tempore, ſed ab æterno. Agnoſce ergo, quid ex me tibi veniat, vide quam pauper ex tuo ſis, ſi quando à me relinqueris. Nondum in vera tui cognitione, plenè profeciſti. Et quia expedit plurimum hoc te ſcire, volui ut experimento diſceres. Bonum eſt tibi, quòd aliquando deſolaris, quòd tribularis, quòd humiliaris; ut ſic propriam manifeſtiùs palpes infirmitatem. Ego novi hanc magis venire ad profectum tuum. Si ex hac prudentior & ſollicitior fueris ad ſingula, quid perdidiſti? Arrogans eſt plerumque & inſcia tui; putans te habere bonum, quod non habes.

6. 6. Deciperis amore proprio; & dum non cogitas datorem, abuteris dato. Ego inebriavi te; ſed oblita es, quia de vite mea botrus erat: Experire modò te ipſam, agnoſce quid virium habeas. Si ex te eſt, quod habuiſti, cur non tenuiſti? Si nec illud tenere potuiſti, cognoſce, quia deſuper accepiſti. Da ergo honorem gratiæ, & confitere, quia ſine me nihil potes facere. Conſidera quàm neceſſarius ſum tibi, quàm ſufficiens & ſolus potens, in omni bono te confirmare. Ubi eras, priuſquam te vocarem, niſi in peccatis tuis? Et nunc ubi es, niſi quo perduxi te? Sed & quando tibi bene erat ſine me?

7. 7. Et dixi; Nunquam, dulciſſime Domine. Tu ſolus unicus, & ſingularis dilectus meus, in omnibus & præ omnibus fideliſſimus. Quare igitur cogitaſti apud te non rectè, ut ires poſt amatores alienos? Quid tibi diſplicuit in me? Nunquid gloria mea, aut pulchritudo mea? Verè Domine, non eſt ſimilis tibi in pulchritudine & in gloria, in divitiis & potentia, neque talis in cœlo neque in terra. Tu es enim ſolus altiſſimus ſuper omnem creaturam. *Tui ſunt* Pſal. 88.
cæli, & tua eſt terra, orbem terræ & plenitudinem ejus tu fundaſti. Multum eſt, quod creaturis donaſti, ex quibus magna pulchritudo, ſapientia, & bonitas tua relucet: ſed nihil in comparatione beatæ & glorioſæ præſentiæ tuæ. Experientia nunc didici, quia *amarum* mihi eſt, vel Hier. 2.
ad horam te *reliquiſſe.*

8. Ad me ergo revertere, dicit dile- 8.
ctus tuus. Satis eſt, quòd huc uſque circumcurſitaſti. Diſce ſtabilis eſſe & mitis; ſperans & fidens in me? non tantum in die viſitationis, ſed abundantiùs in nocte tentationis. Ego dimiſi te, ut fatigata citiùs ad me redires & fruſtrato exteriori ſolatio, demum intelligeres, quid tibi contulit dilectio mea, quæ toties te invitavit. Adverte itaque nunc, (quia ratione non caret,) quòd nonnunquam relinqueris, quòd ſine affectu manes, quòd tædio afficeris, quòd tentationibus fatigaris, quòd hinc & inde affligeris, quòd conſilium non invenis, nec auxilium ſentis, ſed anguſtiam undique & egeſtatem pateris. Ideò relinquo te, ut cognoſcas meam præſentiam tibi eſſe neceſſariam, non modò in una re, aut in maxima tantùm cauſa; ſed in omni profectò actione, in omni loco & tempore, tam manè quàm ſerò, & ubicunque fueris, jeris, vel ſteteris. Sic qui- Mich. 6.
dem inſtrueris ſollicite ambulare cum dilecto tuo, & à vanis abſtinere, offenſaſque cavere.

9. Relinquo te, ut ſcias quantum di- 9.
ligas me; hoc eſt, appareat tibi modus dilectionis tuæ. Fortiorem te & beatiorem putabas quàm eras: ſed evi-

dentiùs patuit, auxilio meo tibi paululum ſubtracto, quia egens fuiſti & miſera. Quomodo cognoſcetur dilectio tua, niſi cùm manſuetè portaveris gravamina? Interdum te video tepeſcentem; ſed ut ſuſciteris ad fervorem & quærendi diligentiam, abſcondo me
Cant. 2. Iſaia 2. ad horam, tanquam dilectus ſtans *poſt parietem*. Video, & ſcio omnia: ſed exercitatio ad multa utilis, majorem dat ſæpè intelligentiam. Etiam ſi me diligis, utique quærere non tardabis. Si placeo, indagare curabis. An ignoras, quia laborioſè acquiſitæ divitiæ, tenentur magis ſtudioſè? Cui æquè optata requies, ſicut fatigato? Cui tam jucundus amor, niſi in quo præceſſit amari dolor? Et reinventus theſaurus, nonne bis charior eſt quam priùs? Duplex gaudium, & geminata redit lætitia, de intermiſſa dilecti præſentia. Utiliter igitur me ſubtraho, quia non dedignando hoc ago, ſed pia quadam diſpenſatione ſic cum amantibus ludo. Sufficiat pro præſenti, quia tantillum audire meruiſti. Do autem licentiam toties ad me revertendi, quoties tibi ſenſeris opus eſſe. Ego nunquam clauſi viſcera mea, humiliter & ſerioſè deprecanti.

CAPUT XVIII.

De fiducia divinæ miſerationis.

1. Pſal. 58. Iſaia 50. 1. DEus meus, miſericordia mea, & ideo non ſum confuſus. Non videatur cuiquam abſurdum, ſi cupiam cum Domino Deo meo frequenter celebrare colloquium, cujus benignitas me pigrum ſæpè trahit & accendit ad orandum & meditandum, ita ut ejus non reſpondere vocibus, durum mihi ſonet & ingratum. Sed dicit forſitan aliquis contra me; Ergo nec tu times Deum, cùm ſis revera peccator immundus, & vita ipſa indignus? Unde tibi hæc præſumptio cordis? Et cùm ſis omnium minimus, & deſpectior univerſis, quid adhuc te divinis ingeris colloquiis? Quem teipſum facis?

2. Dilecte mi, Domine, reſponde pro me, 2.
quia os peccatoris apertum eſt ſuper Pſalm. 108.
me. Si me juſtificare voluero, os meum condemnabit me. Et ſi mundus fuero hoc ipſum ignorabit anima mea. Tu ſcis inſipientiam meam, & confeſſionem meam. Tu loquere, ego libenter ſilebo. Et vox dile- Iob.
cti mei. Ne attendas ad verba exprobrantium tibi: ſed auſculta potiùs, quid dixi:
Non enim veni vocare juſtos, ſed peccato- Marc.
res. An non licet mihi facere, quod volo? Voluntati meæ quis reſiſtat? Si tibi, quamvis noviſſimo, benefacere voluero in modico, quis arguet me de peccato? Qui ſine peccato eſt, primus in te lapidem mittat. Si autem & ipſi peccatores ſunt, cur gratiæ detrahunt? Non tu me elegiſti: ſed miſericordia mea prævenit te. An adhuc aliquis audet murmurare contra te, quia acceſſiſti ad me? Certè non eſt murmur ejus contra te, ſed apertè contra me; quia peccatores recipio, & manduco cum illis. Et quare non vendicares tibi familiaritatem, quam potiùs gaudeo exhibere, quàm retrahere?

3. Cur ergo, Dilecte Domine, non 3.
eis imputetur, ſed mihi, & peccatis meis. Non nego, quicquid de me ægrè ſentitur; fateor & hoc indubiè, quia multò plus eſt, quàm ſcitur. Dicit ille: Bonum tibi, quia humiliaſti te; ſic enim magis ſemper lucraris, & gratiam meam faciliùs impetrabis. Propterea tamen non es abjiciendus, quia peccator es, & defe-

ctuoſus,

Digitized by Google

ctuoſus, quamquam temetipſum ob id deſpicere meritò debeas, nec unquam oblivifci, in quantis deliquiſti. Sed ne anxiè intereas, penſa, quàm ſæpè de peccatoribus facio juſtos & amicos, humiles eligens, & de ſe præſumentes relinquens. Non opus habeo, ut dones mihi aliquid de tuo: ſed tantum hoc peto, dilige me corde puro, & ſufficit. Cui rurſus: Proh pudor mihi, quia non eſt quicquam in me, unde poſſit amor tuus erga me incitari. Dicit iterum: Nihil horum attendo, quæ mundus ad placendum offert, nil talium requiro: amor per ſe ſatis eſt, tantum ferveat, mecumque perſeveret. Verumtamen cujus ſunt, quæ hominem adornare poſſunt? Nonne mea ſunt omnia, & quæ in corpore, & quæ in anima fulgent? Quæ autem mundi ſunt, & quæ corpus honeſtant, parum te implicare debent: Quæ verò ad decorem virtutis pertinent, tua intereſt, & curare oportet iſta, ut placeas coram Deo in lumine viventium. Juſtè tamen te humiliaſti & accuſaſti tam foris quàm intus, coram vultu majeſtatis meæ, confidendo veraciter infirma & dedecoora tua, atque profundius ingemiſcendo; quia nequaquam dignus es familiaritatis meæ vendicare gratiam vel ad horam, cum ſim ſpeculum ſine macula, & tu peccator & immundus ab infantia. Memor ergo eſto fragilis conditionis tuæ, & generoſæ celſitudinis meæ; ſicque cum humili reverentia, accede confidenter ad me. *Ego enim ſum, qui deleo iniquitates & peccata; qui juſtifico impium, dimittens ei omnia delicta, propter nomen meum.*

Adhortatio ad fiduciam habendam Deo.

Iſaiæ 43.

4. Non ſolum hæc confero; ſed adhuc majora miſericordiæ dona, præſtare paratus ſum. Nam & miſereri potiùs eligo, quàm iraſci; parcere malens, quàm punire. Sed hoc parum viſum eſt mihi; neque ſic contentus ſum, ut poſt primam gratiam, non adjiciam ſecundam vel tertiam; immò finem non impono miſerationum mearum, ſed neque gratiarum & beneficiorum meorum dicibilis eſt numerus. Denique poſt peccatorum veniam, poſt pœnitentiam & ſatisfactionem completam, reddo plerumque ſalutatis vultus mei lætitiam, infundendo abundantiorem Spiritus ſancti gratiam. Et licet adhuc in carne peccator moretur, in meam tamen illum recipio familiaritatem; ita ut de perpetratis malis, nulla ſit erubeſcenda jam confuſio, ſed magis gratiarum actio, & vox laudis; quia vetera tranſierunt, & nova facta ſunt omnia. Tam pius & miſericors ſum, ut ſemper paratior ſim ad indulgendum, quàm tu ad pœnitendum; promptior ad dandum, quàm tu ad rogandum. Quid igitur times: quid trepidas ad ſinum tantæ pietatis accedere? Et cur te alienares à gratia mea, tam ſponte oblata? Etiam ſi ſcires, quòd negare propoſuiſſem; non tamen deſiſtere deberes à precando, neque confidentiam exauditionis amittere: ſed inſuper vehementiùs inſtare, donec acciperes. Infinitæ ſunt enim miſerationes meæ; & quod uno tempore negatur, alio tempore poterit piè concedi.

2. Cor. 5.

5. Qui ſcis, ſi quando convertam ad te faciem meam, & donem tibi deſiderium cordis tui? Et quid dicit Propheta de me? *Accedite inquit ad eum, & illuminamini, & facies veſtræ non confundentur.* Ego magis accuſo raritatem acceſſus tui, quàm frequentem acceſſum; & plus timidam verecundiam, quàm promptam

Pſalm. 33.

promptam veniæ præſumptionem. De mea bonitate confidere, rectæ humilitatis & magnæ fidei eſt indicium. Hæc dico, ut non pecces. Quòd ſi peccaveris, non deſperes, ſed citò reſurgas. Habes enim adhuc ſpem, & advocatum apud Patrem. An expectare vis, ut dignus fias, priuſquam accedas? Et ex te quando hoc poteris? Si ſolùm boni & digni, magni & perfecti viri, mihi appropinquare debent, peccatores & publicani quem adibunt? Quid ergo Evangelium dicit? *Et erant*, inquit, *appropinquantes ad Jeſum publicani & peccatores, ut audirent illum.* Accedant igitur indigni, ut fiant digni. Accedant mali, ut efficiantur boni. Accedant parvi & imperfecti, ut fiant magni & perfecti. Accedant omnes, accedant ſinguli, ut accipiant de plenitudine fontis vivi. *Ego ſum fons vitæ, qui non poteſt exhauriri. Qui ſitit, veniat ad me, & bibat. Et qui nihil habet, veniat ut gratis emat.* Qui morbidus eſt, veniat ut ſanetur. Qui tepidus eſt, veniat ut accendatur. Qui timidus eſt, veniat ut confortetur. Qui triſtis eſt, veniat ut conſoletur. Qui aridus eſt, veniat ut adipe & pinguedine ſpiritus repleatur. Qui tædio afficitur, veniat ut gaudio recreatur. *En delitiæ meæ, eſſe cum filiis hominum.* Qui ſapientiam concupiſcit, veniat ad doctrinam meam. Qui divitias quærit, veniat ut accipiat æternas & incorruptibiles. Qui honores ambit, veniat ut hæreditet nomen æternum in cælo. Qui fœlicitatem deſiderat, veniat ut eam ſine timore & periculo poſſideat. Qui omnium bonorum abundantiam concupiſcit, veniat ad me, ut ſummum æternum, ac immenſum bonum, percipiat. Ego ſum, qui omnia temporalia bona præſto; & ſuper temporalia, æterna bona in cœleſtibus tribuo. Nec promiſſioni meæ deero cùm adimpleta fuerit mandatorum meorum ſalutaris obſervantia. Coronabitur autem glorioſè in cælo, qui legitimè certaverit in hoc mundo.

Lucæ 15. Joan. 7. Prov. 8.

CAPUT XIX.

De deſiderio divinæ fruitionis.

1. *Meditatio cordis mei, in conſpectu tuo ſemper.* Quid animæ fideli ſuavius, quid jucundius eſſe poteſt, quàm devotè de Domino Deo, dilecto ſuo meditari; ut quem clara ac beatifica viſione intueri necdum valet, ſaltem per ſtudioſam recordationem, quaſi præſentem ſibi faciat? Contempletur igitur eum, per ſpeculum in ænigmate, quem facie ad faciem non poteſt videre. Scrutetur nihilominus per ſcripturas & figuras, quem in ſuo fulgore contemplari non ſufficit. O ſi ſtudium quærendi faciem Domini nunquam frigeſcat: ſed de die in diem magis ferveſcat! Ineſt autem animæ Deum amanti, inceſſabilis æſtus ad ejus viſionem perfruendam, quia viſio Dei, beatitudo ſumma, & fœlicitas perfecta eſt. Appetit ergo hanc beatitudinem, quatenus totus ejus appetitus, ſuo conjunctus fini, ſatietur & quietetur; quoniam nullo præſenti bono, poterit unquam contentari. Nam & crebra experientia didicit, quòd quanto longiùs à cœleſti beatitudine erraverit, tantò infelicior eſt & inquietior; cùm nihil creaturis ſtabile appareat, aut durabile, quo ejus affectus poſſit mitigari. 1. Pſal. 18.

2. Redeat ergo ad eum, à quo facta eſt; & ab illo requirat beatitudinem, unde 2.

Pſal. 102. unde ſumpſit Originem: *Quoniam quidem, qui creavit animam, ipſe eſt, qui ſatiat in bonis deſiderium ejus.* Nam talem affectum ei indidit, ut eo dempto, nullum ſit bonum, quo contentetur; nullum gaudium, quo ſecurè fruatur. Noli ergo hic ſtare anima mea, quia non eſt iſte locus requietionis tuæ: ſed pergè ſurſum, aſcende ad eum, qui te fecit. Jam enim & ille nuncios miſit, & invitat ad aſcendendum. Quot deſideria æternæ vitæ inſpirat, tot nuncios tibi tranſmittit: Quibus ſuſceptis, para te ad ambulandum. Ambulas, ſi eum videre deſideras, ſi ei placere contendis, ſi inferioribus abrenuncias, ſi ejus amore agis, quicquid agendum vel dimittendum fuerit. Non enim tu eum priùs quærere poſſes, niſi & ipſe te priùs quæſiſſet, & ſancta in te deſideria ſuſcitaſſet. Siquidem languet illa anima, non amore, ſed tædio pernicioſo, quæ æterni ſolis non fuerit irradiata calore. Sed ſi auſtro ſuaviter flante, à frigore fuerit reſoluta & mœrore; tunc mox æſtuare incipit præ deſiderio inſpirati luminis, ad incomprehenſæ arcanum divinitatis.

3. 3. O veri ſolis ardor immenſus, quot tunc in amante parturis æſtus? Solvis triſtitiæ tenebras, & laborioſas actiones in nihilum mutas. Longos annos dieſque paupertatis, uno ſimplici illapſu, abundè conſolaris. O triſtium medicina; & errantium & quærentium fulgida lucerna. Tu jugiter mihi mica; tu manſionem in me para, donec illuceſcat lux perpetua. O quàm dulcis & jucunda erit tua præſentia, quando ex ſola tenui memoria, tanta prodeunt ſolatia! Quàm libenter me poſſum ad te convertere, quàm liberè omnibus renuntiare, ut tua gratia merear conſolari. Non enim difficilè erit animæ cupienti, tuam cernere faciem, à præſentium ſe oblectatione nudare, cùm jam majorem interiùs ſentiat, aut in proximo ſibi largiendam, fiducialiter abs te expectet.

4. Præterea nullus inſipienter cogitans putet, quòd tu animam tibi devotam, diu inconſolatam relinques; vel quòd parva recipiet chariſmata gratiæ, pro univerſis victoriis naturæ; quia nec in qualitate, nec in ſuavitatis quantitate, poterit unquam tuæ cœleſti conſolationi comparari qualiſcunque terrena delectatio, etiam undecunque concepta. Studeas ergo fidelis anima talem te exhibere Chriſto, cœleſti Sponſo, ut ejus gratia & conſolatione digna ſemper exiſtas, quia per ipſum, & in ipſo copioſiſſimè reperies, quod te in quavis anxietate poſitam conſoletur. Quantò frequentiùs ad ipſum acceſſeris, ejuſque lateri viciniùs & tuum applicueris, tantò tibi dulcior & jucundior apparebit. Quòd ſi te ſubtraxeris, tu ſola detrimentum patieris; ille autem in ſua pulchritudine permanens, nil triſte ſentiet, nec moleſtum. Tu illius bonitate eges, ille nullius. Ideò tu beatior ex ipſo fieri potes, ille ex tuo profecto non poteſt. Solus eſt, qui ſibi ſufficit; ſolus, cui nihil addi minuive poteſt. Ejus gratia ſunt, quæcunque ſunt, quæcunque vivunt, ſentiunt, & intelligunt. Meritò ergò omnia, quæ creata ſunt, ipſum laudantes benedicunt. 4.

5. O ſi ſufficienter eum enarrare tibi & explicare poſſem, quàm libenter id agerem. Sed quod ineffabile eſt, ſicut eſt, effari prohibetur. Similiter quod 5.

quod inexcogitabile fertur, nulla cogitatione vel voce verè formatur. Et cùm ita ſit, cogita tamen interim humano more de creatore, habendo memoriam ſuavitatis ejus pro ſolatio, donec præſentiam vultus ſui, tibi oſtendat in regno.

CAPUT XX.

De gemitu animæ, ex dilatione gloriæ.

1. Pſal. 30. 1. E*Go dixi in exceſſu mentis meæ projectus ſum à facie oculorum tuorum.* Percuſſum eſt cor meum intra me, ex dilatione gloriæ tuæ: Loquar ergo, & confabulabor cum amaritudine animæ meæ. Vis amoris tui dicere me compellit, nec patitur tibi aliquid abſcondi.
Iſaia 38. Quid igitur referam? *Ecce Deus meus, in te amaritudo mea amariſſima.* Qui non intelligit, neſcit, quid hæc volunt. Non ego ſic: ſed ſcio, & ſentio; & ideò cantare cum Propheta non erubeſco. Tibi Domino Deo meo loquor, cui omnia ſunt nota, qui & ſcire dediſti & ſentire, pro bona voluntate tua; ne fortè plus glorier, aut æſtimer aliquid ab inſipiente. Quod ergo à te accepi, dicere poſſum tibi. Et quid opus eſt tibi hoc dicere, cum omnia ſcias, nec ullum ex his ſolatium exſpectes? Et quale ſolatium tibi veniret, qui es conſolatio deſolatorum? Ergo mihi totum prodeſſe poteſt, qui verborum adhuc ſolatio indigeo; ut ſermonibus bonis & dulcibus, excitem affectum meum in te, & faciam refrigerium aliquod deſolatæ animæ meæ. Etenim cùm non poſſum te videre præſentem, lugebo abſentem; quia & hoc amoris eſt indicium, & dulce ſatis amanti. Jam ſenſus hujus verſiculi apparere incipit, quia de anima amante rectè ſcribitur. Quantò enim ardentiùs amat, quantoque vehementiùs æterna deſiderat; tantò veracius virtutem hujus verſiculi in ſe vivere ſentit. Non ſunt frigida verba, niſi non amanti: nec ſurda organa, niſi corde obturanti. Scit amans & flagrans anima, & toties intra ſe concaleſcit cor ejus, quoties ex amore æternæ pacis compungitur. Ipſa ergo dicit tibi, Domino Deo ſuo; non hominibus, quibus ignota eſſe cupit. Et ſi hominibus aliquando loquitur, hoc tamen foris eſt, quod illi audiunt: tibi quicquid dicit, intus dicit; & amando magis quàm ſonando. Ecce (ait) in pace amaritudo mea amariſſima. Ac ſi confiteatur: Poſtquam ad pacem mentis te largiente redii, magis mihi grave eſſe incipit fallax ſtatus mundi. Explanatio myſtica verbi Ezechiæ in pace. Video enim in hac pace, quantum disjungor à ſumma pace. Et quidem priùs occupata deſideriis terrenis, & variis commota paſſionibus, plurimum impediebar ab interioribus meis, & per conſequens à contemplatione cœleſtium, pro quibus anxiè gemere debui: ſed minimè potui, quia ſenſum interni doloris, per incuriam perdidi. Jam verò ſublatis inanium cogitationum tumultibus, in pace mentis aliquantulum reſideo, & toto cordis deſiderio trahor ad ſuperna; & ampliùs plango, quia bonis cœleſtibus non fruor, quam priùs plangebam, cùm mundi malis cruciarer.

2. Eſt ergo amaritudo animæ meæ, in hoc mundo degere, ſub peccati ſarcina incedere. Sed hæc mihi amariſſima ſit, cùm pro poſſe meo, recollectis in unum affectibus, bona jam cordis pace potior, atque totis medullis in amplexus æternæ pacis commoveor; & tamen

propter

Digitized by Google

propter mortalitatis meæ vinculum, apprehendere impedior. Ideoque ad te cum gemitu clamare compellor, & dico:
Rom. 7. *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Non ſentio gravius onus, quàm diutiùs peregrinari à te in ſæculo; quia in amore laborans, nullam præter te conſolationem requiro. Evidentiſſima namque comprobatione didici, non poſſe animam meam bonis ſatiari præſentibus, nec veram adipiſci beatitudinem; niſi tibi conjuncta, cœleſtem acceperit manſionem. Licet enim exceſſivè amet, flagret, & contempletur ſita in corpore; inſatiabilis tamen perſeverat ejus affectus, niſi depoſito corpore. Idcirco in adeptione ſummi boni, & in lumine vultus tui, finis ejus conſummatur.

3. 3. O Rex cæli, ſummè amabilis; ô dilecte mi, pulcherrime, totus deſiderabilis.
Pſal. 15. *Quando adimplebis me lætitia, cum vultu tuo? quando ſatiabis omne deſiderium meum, fonte perenni*: Sitivit in te anima mea, & multipliciter affligitur, te non adepto. Quàm diu in terris vivo, & te nondum video, triſte eſt mihi omne, quod cerno. In tantum caleſcit cor meum, ut non modò ſemel, ſed ſedulò in
Pſalm. 4. exceſſu meo dicam: *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei mei?* Creſcit adhuc amor, & deſiderium ampliùs igneſcit; ita ut flere die noctuque non ceſſem, dum cogito per ſingulos dies, ubi eſt Deus meus? Amanti namque dulce eſt pro te flere, dum quod deſiderat, non poteſt habere: ſed oportet utique exſpectare, & carere. Ex his fletibus magis paſcitur & confortatur amans anima, quàm ſi haberet omnia terrena. Nam ſi illa diligeret, pro te nullatenus fleret.

4. O quàm beata, & tibi placita, fuſio talium lachrymarum. Siquidem ſæcularium gaudiorum, ac temporalium cupiditatum peremptrices ſunt, & cæleſtium conſolationum devotæ impetratrices. 4. Piarum lachrymarum fructus. Propterea ſpecialium devotorum & ſolummodo amantium eſt, iſte profluvius tam ſanctarum lachrymarum. Alia eſt ratio lachrymarum iis, qui miſera neceſſitate conſtringuntur. Ille, quia morbidus eſt; iſte, quia oppreſſus eſt: alius, quia injuriam patitur; alius, quia ſuæ voluntati contraitur, nonnunquam lachrymatur. Sola tu anima devota divini amoris lachrymas fundis: pro damnis autem temporalibus, & cauſis tranſitoriis, vero Dei judicio te ſubmittis, & gratias agis. Nemo tamen indevotus, velut inſipientem aut impatientem te judicet, audiens te flentem; quia lachrymæ iſtæ non gravant, ſed recreant: non maculant, ſed lavant: nec oculis officiunt, quæ oculos cordis puriores reddere conſueverunt. Sentiant alii de te, quod volunt; non poſſum ego aliud, niſi bene de te ſentire, nam & conſimili opto fletu potari. Si [inquit] mecum optas lachrymari, poteris & conſolari.

5. Utinam eſſet anima tua pro anima mea, nunquàm ignorares, quod 5.
ſentio. Ego ſcio, cui credidi; & certus ſum, quia facilius eſt negare cœlum & terram eſſe; quàm Deum non eſſe. Et ſcio quidem ipſum eſſe bonum animæ meæ, & nunquàm me beatam fieri poſſe, ſine ejus perfecta contemplatione. Cujus contemplatio, quia necdum mihi collata eſt, neque perpetuè firmata, nimirùm plango; quod tantâ felicitate privor, quòd hujus vitæ tenebris involvor, quod propriâ infirmitate ſic gravor, ut

Digitized by Google

lucem illam ſufferre non valeam, & quod tam exigui momenti ſit, & nebula tectum, quicquid de cœleſti gloria meditor.

6. *Pſalm. 41.* 6. Quapropter planctum ſæpè gemimino pro cantu; *& dum dicitur mihi per ſingulos dies, ubi eſt Deus tuus*, magis compungitur ſpiritus meus. Penſo enim ſuſpensè; Ubi eſt bonum meum, & perfectum gaudium cordis mei? Ubi pax & requies vera? Ubi hæc omnia ineffabilia bona, niſi in Deo meo? Et quando his perfungar, niſi ei ſine medio fuero conjuncta? Et quando ibi ero? Credo, ſpero, ſed non poſſideo. Ubi eſt ergò Deus meus, quem ſic amo, & nondum video; cujus amor me toties vulnerat, abſentia contriſtat, ſed & viſitatio nonnunquàm recreat? Ubi eſt Deus meus, quem ſemel vidiſſe, eſt omnia didiciſſe? Ubi eſt Deus meus, in quem cor meum & caro mea, exultare jugiter concupiſcit? Ubi eſt Deus meus, pro quo tot ſuſtineo labores & dolores? cujus memoria dulcis, ſed præſentia charior, omnem repellit de corde mœſtitiam. Ubi eſt ſpes mea, & tota gloriatio mea? Nonne in te Deus meus, ſalutare vultus mei? Oſtende mihi gloriam tuam, & ne avertas faciem tuam à me, & ceſſabo conqueri. Si litigo parum tecum, ne improperes mihi: amor enim vehemens, multos mirabiles habet modos. Exſpectare cogor, & deſiderare magis inſtigor, ſicque duellum amabile perſeverat.

CAPUT XXI.

De memoria cœleſtis patriæ.

1. *Pſalm. 25.* 1. **D**Omine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Quàm libenter apud te eſſem, benè noſti Deus meus: & quàm intimè hoc deſidero, non poſſum ſatis dicere. Non ſolum hoc peto, cùm mihi malè eſt; ſed etiam quantumlibet hic mihi bene ſit, opto tamen, ut magis tecum mihi eſſe liceat. Sed quomodò ſatisfiet deſiderio meo? Hîc me eſſe tædet, & oportet; tecum eſſe libet & nondum licet. Non video, niſi ut patienter dilationem iſtam feram, & optionem meam tibi reſignem. Quid enim? Muſſitare volo cùm ſic oportet fieri? Abſit. Et multi ſiquidem Sancti, diu ſe ſuſtinuerunt in hoc ſæculo, quorum tamen corda erant in cœlo. Quod ſi meam protendere volueris peregrinationem, parebo etiam, quouſque tibi placuerit. Veruntamen ut complacitior ſit in exſpectatione ſua, affectus eſſendi tecum: volo interim aliquid, de manſione cœleſti meditari mecum. Non tamen præſumo, vel minima illa penetrare gaudia quæ præparaſti diligentibus te; ſed ſparſim modicum quid meditabor, unde affectus meus ſæpe terrenis preſſus & infectus, iterùm excitetur, & in ſpem vitæ æternæ ſublevetur.

2. O ſi dies illa illuxiſſet, quò cœli gaudia me rapuiſſent? Quàm lætus tunc eſſem, & quàm felicem me putarem? quam tunc utique in ſtabili pace beatus eſſem? Nec opus foret inde aliquid inveſtigare, quando nulla poſſent ſecreta latere. Sed in nocte vita mea verſatur, & ideò non mirandum, ſi caligat oculus meus inter nebulas gloriæ. Attamen levabo oculos meos à longè proſpectans, & ſalutans ſanctam illam civitatem Hieruſalem, quæ conſtruitur in cœlis vivis ex lapidibus, Angelis videlicet & hominibus ſanctis; plena ſemper exiſtens in laude & canoro jubilo, *Deum ſine fine* *Apoc. 21.*

lau-

Digitized by Google

laudando. Eja, & age nunc enim mea, aſſumptis deſideriorum pennis perge ſurſum, evola à corporeis ſenſibus, tranſmigra à viſibilibus mundi figuris ad habitaculum ſanctum Dei, ad Hieruſalem novam perpetuâ pace ſtabilitam, gloriâ & honore coronatam, & omnium bonorum aggregatione perfectam.

3. Ecce mira & ineffabilia, quæ non
licet homini loqui. Senſus non capit,
intellectus non attingit humanus, quam
glorioſus ſit Deus in Sanctis ſuis, quàm
mirabilis in majeſtate ſua. Extende cogi-
tatum tuum uſque in altiſſima; dilata de-
ſiderium tuum in perpetuas æternitates,
Pſal. 61. & dic cum Propheta: *Glorioſa dicta ſunt
de te, civitas* ſancta *Dei.* Ibi quicquid de-
ſideratur, habetur, ſecurè poſſidetur. Ibi
videtur Deus facie ad faciam, clarè & ſine
ænigmate; non raptim, nec horariè, ſed
ſine fine lympidè. Ibi cognoſcitur beata
& glorioſa Trinitas, & inſeparabilis uni-
tas, quæ ab omnibus cœli civibus ado-
Coloſſ. 2. ratur, & laudatur, & benedicitur. Ibi eſt
ille unicus dilectus, ſingularis, prætioſior
cunctis opibus; theſurus deſiderabilis,
Dominus meus Jeſus Chriſtus, Eccleſiæ
Ioan. 16. Sponſus, immortalis; *in quo ſunt omnes
theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei* à ſæculo
abſconditi, ſed ipſis beatis manifeſti. O
quàm jucundi ſunt omnes Sancti, ante
faciem Sancti Sanctorum, qui eſt cauſa
& origo ſalutis eorum. Ibi enim non in
proverbiis loquitur eis, ſed palam de Pa-
tre annunciat eis. Ipſe liber eorum,
verbum in principio apud Deum, docens
de omnibus; & adimplens omnia, ita ut
nihil deſit eis in gloria. O felix ſempiter-
na gloria, quæ non eſt de brevi memo-
ria, ſed de præſentia Dei in ſplendoribus
Sanctorum.

4. Ibi eſt glorioſiſſima Mater Dei, 4.
perpetua Virgo Maria, totam cœleſtem curiam perornans ſpecie & pulchritudine ſuâ; quam circumdant & comitantur virginales turmæ, tanquam flores roſarum, & lilia convallium. Ibi ſunt Angeli & Archangeli, in ſuis ordinibus poſiti, divinis laudibus alacriter intenti; quorum alii ſupremi, alii medii, alii inferiores, ſecundùm tres hierarchias ſunt diſtincti. Ibi ſunt Patriarchæ & Prophetæ, qui de adventu Chriſti, Spiritu Sancto olim repleti, præcinuerunt, & nunc ipſum Dominum Jeſum Chriſtum, Regem Regum, Deum verum cognoſcunt, ac inceſſabili laude benedicunt. Jam vident oculo ad oculum Redemptorem ſuum; quem diu exſpectabant, & toto corde advenire deſiderabant. Ibi ſunt præclari, & omni veneratione digniſſimi, præcones Chriſti Apoſtoli & diſcipuli Domini, ſanctitate & gratiâ pleni, fundatores Catholicæ fidei; ſed nunc devoti interceſſores in æterna gloria pro iis, quos in fide genuerunt & inſtruxerunt.

5. Ibi præcipuè fulget venerabilis 5.
Baptiſta Baptiſta Chriſti Joannes, amicus Sponſi ſpecialis. Ibi Petrus claviger cœleſtis, Paulus Doctor egregius, Andreas, Philippus, Thomas, Jacobus, & Joannes, cum cæteris Apoſtolis & Evangeliſtis, Eccleſiarum columnis. Horum fidem tenere, exemplar imitari, ad vitam æternam eſt pervenire. Ibi ſunt inclyti Martyres, proprio ſanguine purpurati, & in æternùm cum Chriſto beati; quorum licet corpora crudeliſſimè laniarentur, tamen animæ non potuerunt per tormenta à Chriſto ſeparari. Ibi ſunt lucidiſſimi Confeſſores, qui vitam ſæcularem

Digitized by Google

contemnentes, cœleſtes fieri meruerunt. Ibi ſunt magni glorioſique Doctores, per vitæ ſanctæ meritum, altius in Dei contemplatione ſuſpenſi, è quibus multi viventem ſanctitatis imaginem, in ſuis ſcripturis reliquerunt. Ibi ſunt juvenes & virgines, ſenes cum junioribus, nomen Domini aſſiduè collaudantes; & quicquid boni ac virtutis unquàm geſſerunt, divinæ majeſtati aſcribentes, ſemper grati, ſemper devoti, ſemper jucundi, ſemper & accenſi, nec unquàm faſtidio preſſi, ſed jugi contemplatione in Deum erecti. O quàm glorioſum eſt hoc regnum, in quo cum Chriſto regnant omnes Sancti, amicti ſtolâ primâ, ſecurique de reliqua. *Ibi jam ſequuntur agnum, quocunque ierit*; quia nulla ſeparatio ab ipſo erit, ſed in æternum gaudentes in Domino gaudebunt.

Apoc. 4.

6. 6. Hæc contemplare anima mea, & ſuper omnia viſibilia tuam cogitationem ſuſpende. Verè locus iſte ſanctus eſt, & Dominus eſt in eo. Hic ſemper pax & gaudium redundant; hic omnium bonorum affluentia, omnium malorum perpetua carentia. O ſi poſſes modicum quiddam de ineffabilibus Sanctorum gaudiis rapere, unde peregrinatio tua aliquantiſper conſolaretur; quia apud me non invenies niſi labores & dolores, impetus tentationum, & luctus ſæculi. O ſi tibi dignetur aliquid inſpirare, ſuperni luminis auctor, nec vacuam te remittat ad areſcentes eſcas meas; ſed ſecundùm divitias ſuperabundantes gratiæ ſuæ, ab omnibus materialibus formis te purificet & evacuet, ac in abyſſum ſuæ æternæ claritatis vel raptim inducat. Utinam ex illo cœleſti ſanctuario, formam & exemplar veræ ſanctitatis, quam imiteris, reportes. Meliora ſunt enim, & veriora exemplaria cæleſtium & confirmatorum, quàm quæ terrenis demonſtrationibus probantur. Da mihi Domine Deus ſapere & intelligere, quæ ſit Sanctorum perfecta felicitas, non ex codicibus inde ſcriptis; ſed per Spiritum ſanctum, qui docet te cœleſtibus ſecretis, ſuprà id etiam quam poſſit humanus attingere ſenſus. Da & vitam meam multò ferventiùs ad ſpiritualiora elevare, & inter crebera tribulationum pondera, patientiæ palmam fortiter tenere; donec ſoluto carnis debito, ad hanc, quam deſidero beatitudinem, tuâ miſericordiâ valeam pervenire.

CAPUT XXII.

De acceſſu ad Sanctum Sanctorum, Jeſum Chriſtum, Regem Angelorum.

1. TU *es ipſe Rex meus & Deus meus. Exurge anima mea*; veni, & ingredere *in locum tabernaculi admirabilis, uſque ad domum Dei.* Decet namque, 1. Pſal. 43. Pſalm. 41.
ut cæteris omiſſis, cum ſupplici reverentiâ nunc procedas, ad ſalutandum Dominum noſtrum, JESUM Chriſtum, Salvatorem ac Redemptorem tuum; qui eſt caput omnis principatus & poteſtatis, gaudium & corona Sanctorum omnium, firma ſpes ac certa exſpectatio cunctorum fidelium. Ipſe eſt, qui te fecit & redemit; ipſe pro te laboravit, certavit, & vicit. Ipſe eſt, advocatus tuus, & propitiatio pro peccatis tuis. 1. Ioan. 2.
Ipſe eſt conſolator tuus, proviſor tuus, & gubernator tuus. Ipſe eſt unicus & ſingularis dilectus tuus, qui paſcitur inter lilia, & inter ubera tua optat commorari. Quis unquàm tibi tanta bona fecit? Quis tantâ charitate te dilexit? Ad hunc accede,

Digitized by Google

accede, huic te præbe. Aperi ei cor tuum, & enumera coram illo, quæcunque diu elata portaſti. Nemo tibi melius indicabit, nec revelabit, quid ſpei vel conſilii ſit gerendum in rebus humanis, quæ tot
Tob. 4. variantur eventibus. *Apud ipſum vota & deſideria tua, & in ipſo conſilia tua permaneant.* Spes hominum fruſtra, ipſe autem
Epheſ. 2. eſt ſtabilimentum pacis. Per ipſum habebis acceſſum ad Patrem, & ab ipſo omnis gratia tibi donatur, & virtus amplior infunditur.

2. 2. Sive triſteris, ſive gaudeas ad ipſum habeas ſemper recurſum. Ipſe ſpeculum vitæ, ipſe norma juſtitiæ. Ipſe lux indeficiens animæ, amor pudicitiæ, & gaudium conſcientiæ. Propter ipſum faciliter omnia delectabilia contemnes; propter ipſum omnia amara & contraria tolerabilia erunt, & placebunt tolerata ejus amore. *Denique ex*
Rom. 11. *ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia.* Ad ipſum principaliter omnis intentio, omnis actio, ſermo, lectio, oratio, meditatio, & ſpeculatio, reſpicere debent. Per ipſum tibi ſalus datur, & præparatur vita æterna. Propter ipſum non timebis mori, nec recuſabis vivere; quia ejus fidelitati debes te credere, nec ejus honori vel amori quicquam præponere. Accede ergò nunc, & gratias age tuo Redemptori.

3. 3. O dulciſſime, & ſuper omnia amabiliſſime Jeſu, ſis devotiſſimè ſalutatus, altiſſimè laudatus, & nunc & æternatur ab omni creatura benedictus. O digniſſimè Jeſu, quid honoris unquam reperiam, aut quam gratiarum actionem reddam tibi, qui mihi infinitas miſericordias exhibuiſti? Etſi aliquid invenirem, quod tibi donare poſſem, nonne tuum eſſet antequam darem? Quid ergò retribuam? Parum vel nihil habeo. Nunquid de nihilo ſacrificare poſſum? Accipe tamen ſacrificium humilitatis, paupertatis, nihileitatis meæ; & ſit totum tibi aſſcriptum, quicquid mihi impartiri voluiſti. Dicant & pro me laudes immenſas, omnes Angelorum chori, tibi ſemper aſſiſtentes.

4. Dicant & omnes ſpiritus juſtorum, 4.
altâ jubilatione id ipſum repetentes. Sed adhuc quid agam in memoriam & laudē ſanctiſſimi nominis tui? Multa deberem agere, multis teneor & obligor, & vix ad minima ſufficio. Legam igitur de te Jeſu mi dulciſſime, ſcribam de te, cantabo de te, cogitabo de te, loquar de te, operabor pro te, patiar pro te, Exultabo in te, laudabo te, magnificabo te, glorificabo te. Dignè adorabo te, quia Deus meus es tu, in quem credidi, quem amavi, quem quæſivi, quem ſemper optavi. *Fac mecum ſignum in* Pſal. 85.
bono, ut videant oculi mei ſpecioſum vultum tuum in cœlo. Ad pedes tuos humiliter me proſterno, deprecans obnixè tuam clementiam cum lachrymis, quatenus mihi miſericors eſſe digneris. Scribe nomen meum in libro vitæ, nec unquàm illud deleatur, quod ſancta manus tua cōſcripſit.

5. Ego infelix, & Sanctorum meri- 5.
tis valde diſſimilis, de tua ſuperabundanti prærogativa meritorum confidens imploro, ut ſaltem inter infirma & extrema electorum membra merear computari. Scio, quia non eſt talis vita & converſatio mea, ut confidere aliquid de me ipſo audeam; ſed tua ſpes & conſolatio mea, in pretio pretioſi ſanguinis tui conſtat & requieſcit; in quo me tota-

Digitized by Google

totaliter pono, & ponendum ſentio, cum omnibus quæ egi, deliqui, merui, & omiſi. Vide ergò exiguitatem & indigentiam meam, clementiſſime Jeſu; attende affectum cordis mei, quem ad te gero & habeo; non quia ego dignus ſum, ſed quia tu benignus es, qui ab indignis non dedignaris tangi & amari. Terret me impuritas mea; ſed iterum me trahit & allicit ad te, maxima pietas & humilitas tua; qui non ſolùm homo fieri; ſed etiam pro homine peccatore pati, mori & ſepeliri, in vera charitate conſenſiſti. Ideoque ad te confugio, quia nihil boni in me invenio. Tu ſupple pro me, quod minus valet vis mea perficere.

6. 6. Tu deſiderium mihi tribuiſti, ut te
Pſal. 141. ſalutarem, laudarem atque benedicerem; quia ſpes mea tu es, & portio mea in terra viventium. Deſiderium animæ meæ eſt, eſſe tecum in regno cœlorum; ſed quia tempus meum nondum eſt paratum, exſpectabo te uſque ad veſperam. Interim hæc mihi ſit conſolatio in loco peregrinationis meæ, quod memor ſum nominis tui, & maximæ charitatis tuæ; & quod præſentem te habeo in fide & ſacramentis Eccleſiæ. Intolerabile mihi prorsùs foret in hoc mundo vivere, niſi ſpem haberem in te Domine. Non enim conſentio cum ſæculo gaudere: & ne ſine conſolatione & gaudio manerem, in te ſtatui gaudium meum ponere. Multum & ſæpè errarem, & multum in cogitationibus fluctuarem, niſi te in memoria mea, & in imaginatione mea tenerem. Et quia divinitatis tuæ altitudinem capere non poſſum, nec incorpoream veritatem comprehendere ſufficio, tutiùs me ad ſanctæ humanitatis tuæ geſta & verba converto; quia hæc cogitans, non omninò à divinitate tua recedo. Gratias tibi Jeſu bone, dulcis & amande, quia frater meus, os meum, & caro mea fieri dignatus es, Gratias & Sanctæ Mariæ Matri tuæ, de cujus virginali carne, ſacroſancta corporis tui membra aſſumpſiſti, ac mediante animâ rationali, perfectè divinitati adunaſti; ut ipſa non tantùm hominis, ſed & Dei Mater dignè ac fideliter appelletur.

CAPUT XXIII.

De proceſſu ad ſalutandum Virginem glorioſam.

1. *Aſtitit Regina à dextris tuis, in* 1.
veſtitu deaurato. Quamvis nul- Pſal. 44.
lius ſim meriti, ſed multorum delictorum conſcius mihi, eſt tamen pergrandis fiducia, paſſio tua, Domine Jeſu, & meritum glorioſæ Virginis Sanctæ Mariæ Matris tuæ, de qua paulumper cogitare nunc libet; & quæſo, ut liceat. Quis enim ego ſum, ut audeam propiùs accedere, niſi licentiâ priùs poſtulatâ? Scio indignitatem meam, in ejus ſingulari reverentia non debere apparere, quam nimirùm Angeli venerantur cum ſtupore dicentes: *Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de de-* Cant. 2.
ſerto mundi, deliciis affluens paradiſi? Idcircò, ô prædulciſſima Maria, nequaquàm mihi convenit, tuam gloriam & honorem, tuam pulchritudinem & magnificentiam conſiderare; quoniam terra ſum & cinis; immò terrâ vilior & cinere; quia peccator ſum, & ad omne malum proclivus. Tu autem cœlo celſior facta, mundum ſub pedibus habes; & propter honorem Filii tui, omni honore digna exiſtis & reverentiâ. Attamen in-

ineffabilis pietas tua, quæ omnem cogitatum excedit, affectum meum ad te ſæpè trahit & allicit, quia tu es utique ſolamen deſolatorum, & tu miſeris peccatoribus libens ſubvenire conſuevisti.

2. 2. Ego quidem omnibus bonis conſolationibus & confortationibus, & maximè gratiâ filii tui me egere ſentio, nam meipſum nullatenus juvare ſufficio. Tu autem piiſſima Mater, ſi meam parvitatem dignaris attendere, multis me potes ſublevare auxiliis, atque uberioribus conſolationibus inter preſſuras refovere. Cùm ergò aliquâ preſſurâ vel tentatione fuero circumventus, citò mihi &. ſine trepidatione ad te eſt recurrendum, quia ibi pronior miſericordia, ubi amplior redundat gratia. Quod ſi fortè aliquando libet ſpeculationi excelſæ gloriæ tuæ intendere, atque honorificè te ex intimo ſalutare, longè puriori me oportet corde procedere; nec ſine ſuperni luminis ductu, mihi expedit proficiſci. Verè non eſt illi gloria, ſed digna reddenda confuſio, quiſquis irreverenter ad tuum præſumpſerit oſtium accedere. Oportet autem accedentem, ſumma cum reverentia & humilitate procedere, bonâ tamen ſpe ſimul junctâ, quatenus tuâ miſerante clementiâ, dignus ſit admitti.

Salutationis Angelicæ energia.

3. 3. Humiliter ergò ac reverenter, devotè & confidenter, ad te procedo, Gabrielis portans in ore ſalutationem tibi ſuppliciter offerendam; quam & inclinato capite ob tui reverentiam, & expanſis manibus ob eminentem devotionis affectum, lætè præſento; atque eandem centies milleſies, & multò ampliùs ab omnibus cœleſtibus ſpiritibus, pro me dici peto & exoro. Nam quid dignius & dulcius pro præſenti offeram prorſùs ignoro.

4. Auſcultet nunc ſancti nominis tui 4.
pius amator. Cœlum gaudet, ſtupet omnis terra, cùm dico: Ave Maria. Satan fugit, infernus contremiſcit, cùm dico, Ave Maria. Mundus vileſcit, caro marceſcit, cùm dico, Ave Maria. Abſcedit triſtitia, venit nova lætitia, cùm dico, Ave Maria. Torpor evaneſcit, cor ex amore liqueſcit, cùm dico, Ave Maria. Creſcit devotio, oritur compunctio, ſpes proficit, augetur conſolatio, cùm dico, Ave Maria. Recreatur animus, & in bono confortatur æger affectus, cùm dico, Ave Maria. Siquidem tanta eſt ſuavitas hujus benedictæ ſalutationis, ut humanis non poſſit explicari verbis; ſed ſemper manet altior & profundior, quàm omnis creatura indagare ſufficiat. Propterea iterùm flecto humiliter genua mea ad te, ſanctiſſima Virgo Maria, & dico, Ave Maria, gratiâ plena. Suſcipe clementiſſima Domina mea ſancta Maria, hanc devotiſſimam ſalutationem, & me in ea ſuſcipe; ut aliquid habeam, quod tibi gratè placeat, quod mihi fiduciam ad te præſtet, quod majorem ſemper amorem accendat, ac in jugi devotione tui venerandi nominis conſervet.

5. Utinam ad ſatisfaciendum deſide- 5.
rio honorandi & ſalutandi te ex totis præcordiis meis, omnia membra mea modò verterentur in linguas, & linguæ in igneas voces, ut modum invenirem glorificandi te, Dei genitrix in æternum. Utinam adhuc pro omnibus peccatis meis, quibus iram merui, & graviſſimè filium tuum contriſtavi, te quoque & omnem exercitum cœli, ſæpiſſi-

Digitized by Google

mè filium tuum contriſtavi, te quoque & omnem exercitum cœli, ſæpiſſimè inhonoravi & offendi, hanc ſuaviſſimam Gabriels ſalutationem reddere valeam, tanquàm ſanctam & puram orationis hoſtiam, omnium commiſſorum meorum expiatricem. Utinam quoque cùm nimis fragilis & labilis ſit vita mea, pro univerſis exceſſibus negligentiis meis, pro omnibus etiam cogitationibus vanis, immundis, & perverſis, omnes beati ſpiritus & animæ juſtorum, puriſſimâ devotione & ardentiſſimâ deprecatione, dicant tibi, ô beatiſſima Virgo Maria; ac centupliciter in honore tuo altiſſimam hanc ſalutationem replicent, quâ Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, te primùm per Angelum ſuum ſtatuit ſalutare; quatenus ſic aliquo modo reperiam incenſum dignum, in odorem ſuavitatis; qui nihil bonitatis & dignæ recompenſationis, in me reperio.

6. 6 Sed & nunc in præſentia tua proſtratus, & ſinceratâ devotione invitatus, atque totus in veneratione almiſſui nominis tui accenſus, repræſento tibi lætitiam ſalutationis iſtius; quando Gabriel Archangelus à Deo miſſus, ſecretarium thalmi eſt ingreſſus, & flexis reverenter genibus, novâ & inauditâ à ſæculo ſalutationem, tuam virginalem faciem honoravit, & dixit; *Ave gratia plena,*

Luca. 1. *Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus.* Quam & ego fidelium more, & aureo ſi poſſum ore, ex integro cupio perſolvere; atque ut mecum omnes creaturæ pariter loquantur, ex intimis

Ibidem. viſceribus concupiſco: *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui:* Jeſus Chriſtus; Amen.

7. 7. Hæc eſt ſalutatio Angelica, Spiritus ſancti inſtitutione formata, tuæ maximæ dignitati & ſanctitati congrua. Hæc eſt oratio parva verbis, alta myſteriis; brevis ſermone, lata virtute; ſuper mel dulcis, & ſuper aurum pretioſa; ore cordis jugiter ruminanda, labiiſque puris frequentiſſimè legenda ac repetenda. Nam verbis pauciſſimis contexitur, & in latiſſimum torrentem cœleſtis ſuavitatis diffunditur. Sed væ faſtidioſis; væ indevotis & vagis oratoribus, aurea verba non ponderantibus, nec mellea pocula guſtantibus, qui toties dicunt (Ave Maria) ſine attentione & reverentia.

8. O dulciſſima Virgo Maria, cuſtodi me à tam gravi negligentia & deſidia, 8.
& tribue veniam de tranſacta jam culpa. Ero amodò devotior, ferventior, & attentior in dicendo. Ave Maria; ſive in choro, ſive in cella, ſive in horto, ſive in agro, aut quocunque locorum fuero. Et nunc poſt hæc quid petam à te, Domina mea chariſſima? Quid melius, quidve utilius, & quid tam neceſſarium, mihi indigno peccatori; niſi ut inveniam gratiam coram te, & dilectiſſimo filio tuo? Peto ergò gratiam Dei, te interveniente & impendente, quæ (teſte Angelo) apud Deum plenitudinem gratiæ inveniſti. Nulla charior petitio eſt, 2. Cor. 12.
nec ullâ te plus indigeo, quàm gratiâ & miſericordiâ Dei. Sufficit mihi gratia Dei, cæteris non obtentis. Quid enim eſt omnis conatus meus, ſine illa? Quid item impoſſibile, eâ aſſiſtente & juvante? Habeo multas & diverſas animi ægritudines, ſed divina gratia efficaciſſima medicina eſt contra omnes paſſiones: & ſi dignanter advenerit, mitigabit univerſas. Habeo quoque inopiam ſpiritualis ſapientiæ & ſcientiæ, ſed divina gratia ſumma magiſtra eſt, &

Digitized by Google

& doctrix cœleſtis diſciplinæ, quæ repentè in cunctis neceſſariis me ſufficit inſtruere. Nam ultrà neceſſarium aliquid petere, aut præter licitum aliquid velle ſcire, hæc ipſa gratia diſſuadet; ſed humiliari ſub ſe, & contentari ſe, ipſa monet & docet. Hanc igitur mihi impetra gratiam, clemens Virgo Maria, quæ tam nobilis eſt & pretioſa, & ut meritò aliud nihil deſiderare debeam aut petere, quàm gratiam pro gratia.

CAPUT XXIV.

De conſolatione piiſſimæ Matris Virginis Mariæ.

1. 1. *Diffuſa eſt gratia in labiis tuis.* Eja obſecro te, Domina mea, vel nunc parum loquere mecum, Sancta Maria. Aperi os tuum in nomine filii tui, qui te benedixit in omni gratia ſpirituali. Ego ſum (inquit) Mater miſericordiæ, plena charitate & dulcedine: Ego peccatorum ſcala, reorum ſpes & venia: Ego mœſtorum conſolatio, & Sanctorum ſpecialis lætitia: *Tranſite ad me omnes, qui diligitis me, & ab uberibus* conſolationum mearum *adimplemini*; quia pia ſum & miſericors omnibus invocantibus me. Venite omnes juſti & peccatores, rogabo pro vobis Patrem, rogabo & Filium, ut repropitietur vobis per Spiritum Sanctum. Omnes invito, omnes exſpecto, omnes venire deſidero, nullum peccatorum deſpicio; ſed ſuper pœnitente peccatore, etiam cum Angelis Dei in cœlo, magnâ charitate congaudeo; quia non perit pretioſus ſanguis Filii mei, effuſus pro mundo. Accedite ergò ad me filii hominum, attendite & videte zelum meum pro vobis, ad Deum filium meum, Jeſum Chriſtum. Ecce ego iram ejus in me ſuſcipiam, placabo illum precibus ſedulis, quem vos offendiſſe cognoſcitis. Convertimini, & venite, agite pœnitentiam, & impetrabo vobis indulgentiam. Ecce ego ſto inter cœlum & terram, inter Deum & peccatorem; & ne mundus iſte pereat, precibus meis obtineo. Nolite ergo abuti miſericordiâ Dei, & meâ clementiâ; ſed omnem cavete offenſam, ne ſubitò ſuper vos redeat indignatio, & intolerabilis vindicta. Præmunio filios meos, obſecro dilectos meos, eſtote imitatores filii mei, & matris veſtræ. Recordamini mei, quæ veſtri non poſſum oblivisci. Ego enim ſum omnium miſerorum miſeratrix, omniumque fidelium piiſſima advocatrix.

Eccl. 24.

2. O gratioſiſſimum verbum, omni cœleſti dulcedine plenum. O vox ſublimis de cœlo rorans, ſuaviter influens, peccatores conſolans, & juſtos lætificans. O cœleſtis fiſtula, quàm dulciter reſonas in deſperata conſcientia? Et unde mihi, ut alloquatur me mater Domini mei? Benedicta tu mater ſanctiſſima, & benedictum eloquium oris tui; nam mel & lac ſub lingua tua, & odor verborum tuorum ſuper omnia aromata. Anima mea liquefacta eſt, ut locuta es, ô Maria. Ecce ut facta eſt vox conſolationis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio anima mea. Reviviſcit namque intra me ſpiritus meus, & omnia interiora mea gaudio novo perfunduntur, quoniam bona & jucunda per te mihi hodie nunciata ſunt. Triſtis eram, ſed nunc gaudeo propter vocem tuam. Vox enim tua dulcis, in auribus meis. Gravatus eram & deſolatus, ſed nunc relevatus ſum, & confortatus. Miſiſti enim manum tuam de alto, & tetigiſti me, convaluique 2. Diſcipulus.

de infirmitate. Vix loqui poteram, ſed nunc libet etiam cantare, & gratias tibi magnificè agere. Tædebat vivere, ſed jam nec mori timeo; quia te advocatam, apud filium ſciens, pro mea cauſa teneo, cujus miſericordiæ me commendo, ex hac hora, & deinceps omni in momento. Ex quo enim locuta es ad cor deſolati orphani tui, repentè mutatus ſum in melius, & valdè interius recreatus. Quodammodò deſperatus jacui, ſed acceſſit conſolatio tua, meque erexit cum jucunditate dicens.

3. *Maria.* 3. Quid eſt fili, & quid ſunt, qui volunt nocere tibi? Noli timere, ego videbo pro te, fili mi. Vivo ego, & vivit filius meus Jeſus, frater tuus, qui eſt ad dexteram Patris, fidelis utique Pontifex & interceſſor pro peccatis tuis. In ipſo ſummè ſperare debes, quia ipſe eſt dator vitæ & deſtructor mortis. Ex me temporaliter incarnatus, ex Patre æternaliter genitus, toti mundo in ſalutem datus eſt. Ecce unde ſpes & conſolatio, & per quem fides & victoria. Sit Jeſus & Maria, in tua ſemper memoria, & non timebis inimici jacula.

4. *Diſcipulus.* 4. O felix hora, quando tribulato cordi meo adeſſe dignaris, ô piiſſima Virgo Maria. O ſi eſſet longior mora, ad audiendum verba tua conſolatoria? nam vehementer me accendunt & afficiunt, quoniam ex intimo me tangunt & inſtruunt. Beata ubera tua (divina Maria) quæ nunquam ceſſant dulciſſimum conſolationis lac fluere. Nam præ ubertate gratiæ lactentis olim pueri tui dilecti Jeſu, non potes innatam tibi miſericordiam denegare poſtulanti; ſed gratiam ſæpè exhibes, etiam in multis delinquenti. O Mater ſummæ pietatis, maximæ miſerationis & charitatis, O Virgo incomparabilis, omnibus amabilis, & venerabilis. O Genitrix ſingularis, ex te nati Filii Dei; ſed & totius Chriſtianitatis Mater generalis, ac cuique pro ſuæ devotionis affectu valdè cordialis & ſpecialis. O Virgo virginum, Regina mundi, & Domina Angelorum, trahe me poſt te, ne jacens maneam ſub onere peccatorum. Effunde gratiam, rorem ſalvificum de cœlis miniſtra; ut veraciter merear ſentire, quod tu es Mater gratiæ, & fons patens miſericordiæ.

5. *Maria.* 5. Ego ſum Mater pulchræ dilectionis, caſti & ſancti timoris, piæ allocutionis, & ſuaviſſimæ conſolationis. Audito ergò nomine meo, exulta in toto corde tuo, inclina reverenter, meque ſaluta libenter. Nam honorando Matrem, honoras & Filium, qui Deum habet Patrem. Ego enim ſum Maria, Mater Jeſu; & hoc nomen, mihi in æternum manebit. Jeſus autem quid? Chriſtus Filius Dei vivi. Hic eſt Salvator mundi, Rex cœli & terræ, Dominus Angelorum, ac Redemptor fidelium, judex vivorum & mortuorum. Ipſe eſt ſpes piorum, conſolatio devotorum; pax manſuetorum, divitiæ pauperum, gloria humilium, fortitudo debilium, via errantium, lumen cœcorum, baculus claudorum, unctio aridorum, levamen oppreſſorum, juvamen tribulatorum, & omnium bonorum ſingulare refugium. Benedic Filium cum matre, & eris dilectus à Patre. Da ei honorem & gloriam, quoties mihi aliquam exhibueris reverentiam. Ejus gloria, mea lætitia; & mea laudatio, ejus eſt veneratio. Pone me & Jeſum, ſicut ſignaculum ſuper cor tuum: ſicut ſignaculum, ſuper brachium tuum. Stans igitur aut ſedens, orans aut *Jeſus piis quid?*

legens,

Digitized by Google

legens, ſcribens aut operans, creber in ore, ſemper autem in corde, Jeſus verſetur & Maria.

6. 6. Eja, amen. Serviant tibi omnes populi, tribus, & linguæ, & incurventur ante te omnes creaturæ. Cœlum dicat, Gaude Maria: terra reſpondeat, Ave in æternum & ultrà. Confiteantur ſimul omnes Sancti nomini tuo magno, & exultent omnes devoti coràm te, & agno Jeſu Chriſto, Filio tuo, Domino noſtro: Amen.

Diſcipulus.

CAPUT XXV.

De reddendis gratiis, pro acceptis beneficiis.

1. 1. *SIt nomen Domini benedictum in ſæcula.* Serviat tibi Domine Deus, quicquid ago, lego, ſcribo; omne quod cogito, dico, & intelligo. A te incipiat, & per te, & in te, omne opus meum finiatur. Quod dediſti, hoc recipe; & unde flumina exeunt, illuc revertantur. Numquam melius mihi manet, nec unquam dulcius ſapit, quam cùm totum tibi ſincere retribuo, quicquid rectum à me geritur aut cogitatur. Opto gratias agere; quod tunc veraciter ago, ſi totum tibi, & nihil mihi dedero ex omnibus datis & acceptis. Quid inquam poſſum retribuere, malus & piger ſervulus? Nihil eſt ſervitium meum, etiam ſi fecero omne, quod juſſiſti. Propterea ad nihil redactus ſum, & in veritate humiliatus. *Bonum mihi, quia humiliaſti me: ut tu ſolus juſtificeris, tu ſolus lauderis ab omnibus: nec unquam glorietur in ſe pulvis viliſſimus.* Veruntamen deſiſtere nolo, ſed laudare te cupio corde & ore; quia ſi dignè non poſſum perficere, indignum tamen eſt omnino ſilere, nec recognoſcere. *Laus mea, Deus meus tu es, in te cantatio mea ſemper.*

Pſal. 71.

Pſal. 118.

Pſal. 70.

2. O qui parum ſentiret de gloria tua, & quid eſt in te gloriari, quam nihili duceret, quicquid de externa blanditur gloria; O qui parum ſaperet de dulcedine tua, quam citò illi amareſceret omnis delectatio terrena? O quantum ferveret, qui parvam ſcintillam charitatis tuæ haberet? Nam omnia libentiſſimè contemneret, ut tuo amori inhærere liceret. Et verè totum illi ſuave ac leve eſſet, quicquid pro amore tuo agere vel pati poſſet. O quantum exultaret, quam vehementer poſt te curreret, memor omnium bonorum tuorum? Nihil charius quæreret, nil beatius poſſideret, nil ſequeretur avidiùs, quàm quod amori tuo ſerviret. Etenim amando, onus non ſentiret, quia amor omnia onera portaret. Et ideo, qui de onere conqueruntur, exiguos ſe in amore teſtantur. Ex amore tibi ſervire, jucundiſſimum eſt, & laborum ſolamen. Amor non reſpicit ad proprium commodum, nec veretur pati incommodum, ſed tuum quærit in omnibus beneplacitum. 2.

Charitas Dei quid efficit ubi ineſt.

3. O quàm dulcis res eſt amor tuus, Chriſte; quam bene ſonat, quàm ſuaviter intrat, quam fortiter tenet & ſtringit? utinam me ſervituti tuæ perpetuæ obliget, totaliter capiat, totaliter ſibi ſubjiciat, & proprium tuum me tibi faciat. Tunc enim maximè liber ſum, cùm ab amore tuo captus ſum, & omni proprietate privatus & alienatus. *Servus tuus ego ſum Domine, tuus inquam, quia emiſti me.* Libenter ſum tuus, & non pudet me proprium tuum eſſe. Nolo mei ipſius eſſe; tu juva, ut poſſim ab omni proprietate liberari. Tu conſla & accende, ſuſcita igniculum, & æſtuabit cor meum, fietque purum, clarum, & amœnum; 3.

Digitized by Google

quia amor tuus fugat omne vitium, & conſumit omne peccatum. Tu tene amoris vinculum, & ſtabit meum pauperculum ſervitium.

4. 4. Nec ignoro, quia nihil tibi confert meum ſervitium, ſed mihi tamen proficit, ſi ago, quod tibi gratum eſſe novi. Utinam faciam, & non ſileam, dicam, & non abſcondam opera tua. Quomodo enim dignè ſufficiam, excogitare omnia illa beneficia, quæ mihi indigno contuliſti? Magnam miſericordiam Domine cum ſervo tuo feciſti, ſed ego (proh dolor) non retribui grates; ſicut dignè meruiſti. Ideoque me tenent pœnæ & dolores cordis, quia non poſſum reſpondere beneficiis tuis, tam multis, & tam magnis. Utinam vel ſemel dignè & integrè, pro omnibus his queam tibi regratiari. Sed in quo nihil eſt, quid de illo exire poteſt? Vas namque vacuum, nihil habet ad propinandum. Quid ergo faciam? Dare me aliquid oportet, quia vacuum apparere coram te non licet; nam & omnis ingratus, tibi diſplicet.

5. 5. O ſi haberem aliquid in toto mundo, quod tibi darem, & gratum foret oculis tuis? Quid vis habere, dilecte Domine? *Bonorum meorum utique non eges.* (*Pſal. 15.*) Cur ergò exigis à me datum? Nemo ditior te? & adhuc aliquid poſtulas à me? Volo (inquis) totum habere. Nam tibi hoc expedit, ſi vis gratiam meam mereri. Ego dabo gratiam, & tu reddes gratiam, & ſic tenebimus pariter jugem charitatem. Da te mihi, & totum dediſti. O Jeſu fons omnis boni, fons vitæ, fons gratiæ, fons dulcedinis, fons æternæ ſapientiæ; infunde nunc (piiſſimè) donum cœleſtis gratiæ, & doce me tibi ſemper gratias agere, & meipſum ante omnia tibi dare; quia hoc eſt chariſſimum, quod poſſum tribuere. Sentio hoc, & conſentio. Accipe me; ecce tuus ſum totus, & omnia mea tua ſunt. Unum eſt, quod non poſſum retribuere tibi. Quid hoc? Peccatum meum quod mihi proprium eſt, & ideo tibi imputandum non eſt. Meum eſt peccatum, & omnis defectus in me reperibilis, mihi ſoli attribuendus; tibi autem gloria & gratiarum actio, pro omnibus beneficiis tuis.

6. Sed jam ad memoranda beneficia tua, ex multis pauca mihi recolligo, & quæ amplius movent, & eminent. Nam omnia perſcrutari, nec tempus patitur, nec cogitatio prævalet. Excedit enim numeroſitas modum; & magnitudo obruit ſenſum, ſed & dignitas non habet pretium. Nam emi non poſſunt quia gratis dantur; & ideo pro eis tantum grates requiruntur, alioquin ab ingrato omnia auferentur. 6.

Beneficiorum Dei præcipuorum catalogus.

7. Primùm igitur gratias ago tibi Domino Deo meo, creatori omnium, quòd me hominem rationalem dignatus es creare; & ſuper opera manuum tuarum, ſecundum animam ad imaginem tuam & ſimilitudinem factam conſtituere. Magnum & primum beneficium gratuita bonitate donatum mihi; neque enim me ipſum ego feci, ſed tu me feciſti, introducens me in orbem terræ per parentes, quos tibi in hoc ſervire voluiſti. Et ecce melior ſum omni corpore, prælatus omnibus beſtiis & volatilibus cæli; quia ad imaginem Dei factus, æternæ ſapientiæ capax, lucis increatæ, & veritatis incommutabilis ſum naturaliter particeps. Pro omni igitur, quod ſum, vivo, & ſapio, gratias tibi perpetuas refero; optans & petens, ut omnes ſimul creaturæ 7.

Digitized by Google

turæ, quæ in cœlo ſunt & in terra, nomen tuum laudent admirabile & ſuperexaltatum in ſæcula. Benedico te Pater, & Domine cœli & terræ, qui omnia creaſti ex nihilo, per unigenitum Filium tuum, in Spiritu Sancto. Ex pura & libera voluntate, non aliqua neceſſitate, creaſti omnia, *ut notam faceres filiis hominum potentiam tuam*; & mundum hunc viſibilem optimè depoſuiſti, per inviſibilem ſapientiam tibi coæternam. Benedicant te omnes creaturæ tuæ, tibi in cunctis ſubjectæ, & humano generi ad miniſterium conditæ. Nam te jubente, cœlum pluvias congruis dat temporibus, & terra fructus affert plurimos. Lucent ſol & luna clarè ſuper terram; ſtellæ girant noctibus per ordinem. Fontes ſcatent, fluunt rivi, natant in undis piſces generis diverſi. Volant, cantant aves cœli; ſaliunt in montibus capreæ, hinnuli, & cervi. Oves & jumenta, ad bona gaudent paſcua; currunt per nemora, diverſa animalia. Prata virent, campi florent, & omnia ligna ſilvarum ramos fructuſque producunt. Hæc ſunt opera tua Deus, qui facis mirabilia magna ſolus.

Pſal. 144.

8. Secundum beneficium mihi exhibitum, eſt myſterium Incarnationis, opus redemptionis, & pretium ſalutis noſtræ, fructus utique paſſionis tuæ & mortis. O magnum pietatis opus, opus excellentiſſimæ charitatis, ſummæ humilitatis, & patientiæ ſingularis. Hoc homo non meruit, hoc Angelorum nullus facere potuit, hoc Prophetæ mirati ſunt, hoc Apoſtoli viderunt & docuerunt, hoc fideles omnes ſuſceperunt, hoc maximè electi diligunt & recolunt. Hoc beneficium bene cogitatum excitat deſideria, inflammat corda, nutrit devotionem, illuminat mentem, purgat affectum, trahit ad cœlum, retrahit à mundo, ducit ad Chriſtum, & unit animam Chriſto. Superabundat donum iſtud dono priori, unus tamen eſt, qui utrumque dedit & fecit, Jeſus Chriſtus, Dominus Deus noſter. Nihil enim mihi naſci profuit in mundo, niſi & redimi profuiſſet dato ſanguinis pretio. Subvenit ergò mihi gratia, excrevit divina miſericordia, & facta eſt *copioſa redemptio*; nam vitiata natura, abſque Creatoris non potuit reparari auxilio. O Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis ut damnatum ſervum redimeres, Filium tradidiſti. O mira circà nos tuæ pietatis dignatio, quam explicare non valet mens humana, nec angelica ratio.

8. Quanta nobis beneficia in beneficio Incarnationis Chriſti collata ſunt.

Pſal. 129.

9. O dulciſſime Jeſu, principium noſtræ ſalutis & finis; tu ſolus noſti, qui ſolus potuiſti conferre opem miſeris & damnatis. Nam in humillima & abjecta forma ſervi, apparere dignatus es hominibus; & pro mortalibus verminculis, ſententiam diræ mortis (ſolâ miſerante charitate) libentiſſimè ſuſcepiſti. O Jeſu fons bonitatis & pietatis, lux lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula Dei majeſtatis, accende cor meum, meditatione hujus ineffabilis beneficii, quod mihi & toti mundo exhibere voluiſti. Generale quidem hoc beneficium, ſicut & primum, omnibus ſufficiens ad ſalutem; ſed non in omnibus tamen efficiens fructum, propter multorum infidelitatem & malitiam. Electis autem omnibus ſalutare eſt & proficuum, propter quos omnia creata ſunt, & per te (Jeſu Chriſte) recreata. O bone Jeſu, quanta nobis beneficia in humanitate tua præſtitiſti? Factus es frater noſter, & caro noſtra,

9.

Sap. 7.

Digitized by Google

noſtra, ut filii Dei computaremur, & per te acceſſum haberemus ad Patrem; cujus offenſam placare nemo dignatus fuit, niſi tu, de quo ipſe ait: *Hic eſt*
Matth. 3. & 17. *filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Felix anima, quæ Sacramenta noſtræ redemptionis ſtudioſè recolit, affectuoſè diligit, dignè veneratur, & pro omnibus tibi gratias agit, ac tuo conſilio plus quàm ſuo ſenſui credit. Nam hoc myſterium non eſt quiſquam idoneus per ſe inveſtigare, nec humanâ attingitur ſapientiâ; ſed fidei potiùs firmitate, ac puri cordis intuitu, deſuper illuſtrato. Beatus, qui meretur accipere per gratiam, quod mundi ſapientes non potuerunt cognoſcere per naturam. O Jeſu ſapientia Patris, fac me intelligere in luce fidei, hoc magnum & mirabile myſterium tuæ incarnationis, quia in illo totius noſtræ ſalutis latet dulcedo, abundat maxima charitas, & inſcrutabilis ſapientiæ tuæ plenitudo coruſcat. Proficiat ſervus tuus per augmenta virtutum, & bonarum ſtudia actionum; ac magis magiſque in hoc memoriali incarnationis arcano, cum ſacræ paſſionis profundo inſtruatur, atque totus in tua intima pertrahatur. Profunda admodum abyſſus, & divinum quoddam pelagus, tantæ charitatis tantæque dignationis adhibitio; quod tranſnatari non poteſt, in quo natant & renatant ſpirituales piſces, parvi & magni, quos intra rete fidei cepiſti.

10. 10. Maneat igitur in recordatione mea, tanta charitas & dulcedo, tanta humilitas & manſuetudo; & in omni orationis ſacrificio ac meditationis exercitio, occurrat & immiſceatur aliquid de incarnationis paſſioniſque myſterio, tanquam lucidiſſimum thus, & ſuaviſſimum balſamum, in odorem ſuavitatis, Deo Patri offerendum. *Dicant nunc* mecum, qui redempti ſunt à Domino, *quos redemit de manu inimici*, Pſal. 106.
canticum divinæ laudis, & hymnum mentalis jubilationis, cum gratiarum actione, perſolvant. Et omnes Angeli ſtantes in circuitu throni procidant in facies ſuas, & adorent Agnum Dei, qui abſtulit peccata mundi, dicentes: Te decet laus & honor, Domine. Benedictio & claritas, gratiarum actio & vox laudis, fortitudo & imperium, majeſtas & ſapientia, tibi Domino Deo noſtro Jeſu Chriſto, in ſæcula ſæculorum, Amen.

11. Tertium beneficium prioribus non inferius, eſt gratia juſtificationis; 11.
quâ me clementer ad converſionem, & vitæ emendationem traxiſti; donans pœnitudinem peccatorum, ſpem veniæ, & propoſitum bene agendi, ac in perpetuum tibi ſerviendi. Hoc clarè conſiderans beatus Paulus, adhortatur diſcipulos ſuos, ne tanti beneficii ſint ingrati; ſed ut memores cœleſtis gratiæ, dignas ſupernæ vocationi laudes ſtudeant referre. *Videte* [inquit] *vocationem*
Juſtificationis beneficium quantum.
veſtram fratres; quia non multi ſapientes, non multi potentes; ſed quæ infirma ſunt mundi, elegit Deus. In me hæc conſidero, qui contemptibilis & inutilis huic mundo, tuâ ſanctâ vocatione ereptus ſum de ipſius naufragio, & ad ſerviendum tibi, etiam tuo merui ſociari collegio. At ne retrò iterum abirem, voto me ſponte conſtrinxi. Quod utique non meis meritis, ſed tuæ deputo providentiæ. De quo, te magnificè laudo, & benedico; qui dignatus es me vocare per gratiam, dans mihi voluntatem 1. Cor. 1.

tatem bonam, & abjiciens à me peccatorum ſarcinam. Nam & ſuavi jugo tuo me ſubjeciſti, emolliens mentem meam unctione ſpiritus tui, quem mundus neſcit, nec videt, nec ſapit. Cuſtodi hanc voluntatem, miſericors Domine; inſuper adauge dona gratiæ, quamdiu ſum in hac viſibili luce. Sentio vocationem iſtam magnum eſſe beneficium, quod non omnibus datur, ſed quibus paratum eſt à Patre; quia non eſt volentis, neque currentis; ſed miſerentis Dei, ut omne os loquens inania, obſtruatur, & totus homo tibi ſubjectus ſit; *& non glorietur omnis caro in conſpectu tuo*, nec ſibi quicquam deputet de propriis meritis, vel operibus bonis. Nam ſi ſecundum juſtitiam mecum agere voluiſſes, jam deputatus eſſem cum iis qui in inferno ſunt. Sed pepercit mihi pietas tua, Domine, atque locum tribuiſti, indulgentiæ, ne ſimilis fierem filio perditionis æternæ. Magnas igitur tibi teneor laudes reddere, pro tam magnifico beneficio, & utinam dignis reſpondeam vocibus & moribus, cunctis vitæ meæ temporibus. Obſecro autem, ut pro gratiarum actione, accepᴛes meum pauperculum obſequium, quo tibi ſervire cupio, & ex charitate debeo, & ut debitum ſervitutis meæ radicaliter procedat, ac finaliter tendat ad tuum beneplacitum & honorem, nec unquam cor meum à tua dilectione avertatur; ſed anima mea & corpus meum, pariter vigeant & perſeverent in ſanctiſſimo ſervitio tuo, quamdiu ſpiritus eſt in viſceribus meis; & compos mei ipſius ſum, & tui recordari poſſum. Nunquam ceſſet laus tua ex ore meo; & abundantia benefactorum tuorum non recedat de corde meo. Quod ſi ſervus tuus multis annis vixerit, dato etiam quòd centum aut mille annis eſſet victurus, non erit propterea tepidus vel perterritus, in humilitate & ſubjectione tibi famulari; ſed ita devotè & voluntariè tibi in omnibus deſerviam, ſicut ea hora & die, quando primùm cor meum à te admonitum eſt & confirmatum, ut te Dominum ſolum pura & integra mente ſequeretur. Nec huic propoſito obſtabit, aliqua infirmitas ſeu adverſitas intercurrens; ſed ſicut nun ſentio, & te Deo meo audiente propono, ita quoque quod ſemel egreſſum eſt de labiis meis, te adjuvante cupio adimplere. Sin verò per aliquam fragilitatem, vel quamlibet culpam hæc voluntas fuerit confracta, (*quia non eſt homo, ſuper terram ſic juſtus, qui vivat, & non peccet*) adhuc non diffidam; nec te dimittam; ſed mox incurvabo genua cordis mei, cum multa contritione & lachrymis, offerendo tibi triſtem & ſauciam conſcientiam meam, ad ſanandum eam medicamento gratiæ tuæ; & ad alligandum multò fortius propoſitum, quam antea fuerat conſtitutum. Non me pœnitebit boni incepti, imò gratias agam, quia hoc à te vel ſemel merui ſuſcipere, quòd tibi conſenſi æternaliter militare. Potens es autem omnipotens & miſericors Domine, qui me de nihilo creaſti, quique hominis infirmitatem, & caſum ab initio prænoſti, omnia commiſſa mea mihi benigniſſimè dimittere, ac inſtaurare omiſſa, perdita reſtituere, livida curare, ſordida mundare, tenebroſa illuminare, tumida inclinare, extincta reaccendere, confracta reædificare, neglecta recuperare, prava corrigere, aſpera complanare, curioſa reſtringere, vaga colligere, inordinata compone-

Rom. 8.

1. Cor. 1.

Gratiarum actio de beneficiis.

1. Par. 6.

Digitized by Google

ponere; ac totum ſtatum mentis meæ in melius commutare; ita ut jam nil deſit de priori propoſito, ſed etiam omnis occaſio mali, cooperetur mihi in melius, tibi humiliter proſtrato. Hæc eſt mutatio dexteræ excelſi; hæc eſt viſitatio cæleſtis; hæc eſt multiplex collatio divinæ pietatis.

12. 12. Accipe etiam pro gratiarum actione, cuncta ſanctæ eccleſiæ devota ſervitia, cùm unamini concentu totius cæleſtis curiæ. Et omnes ſancti ab origine mundi, qui per gratiam tuam illuminati ſunt & vocati; omnes quoque fideles & Chriſtiani, in omni populo, & tribu, & lingua, & natione, qui uſque hodie ſunt, & ante nos fuerunt, & poſt nos erunt, pariter celebrent & collaudent dulciſſimum atque glorioſiſſimum nomen tuum, quod eſt ſuper omne nomen benedictum. Dicant iterum, & revocent cum ingenti gaudio, laudes univerſas, tuo nomini dignè dicendas, tot utique vocibus; quot cælum ſtellas, quot mare piſces, quot gramina tellus, quotque biblia continent apices. Et cum illud totum fecerint, & pro me ſuppliciter dixerint; tunc adhuc confitebor tibi, quia necdum ſatisfactum eſt ineffabili laudi nominis tui quod totis viribus cupio laudare, & omnimodò ſuper exaltare; quouſque ad illas perveniam curiales laudes, quas modò non poſſunt attingere nec proſequi, mortalium hominum voces.

13. Vides nunc anima mea, magnitudinem & precioſitatem beneficiorum creatoris ac redemptoris Domini Dei tui, cui ad regratiandum non ſufficit omnis creatura, quam ipſe in laudem & gloriam ſui æterni benedicti nominis condidit; qui nullius utique gloriæ eget; ſed ſibi ſoli ipſe ſolus ſufficit, ſua gloria eſt ipſe, qui eſt. Ecce præ multitudine beneficiorum ejus, non potui cuncta ante oculos tuos reducere, ſed elegi ex grandi copia *tria munera pretioſa, quemadmodum magi Domino oblaturi fecerunt*, in quibus placuit penè univerſa concludere. Nam omne beneficium, ſi diligenter advertis, aut eſt naturæ, aut gratiæ, aut ſuper excellentiæ, & quodcunque aliud eſt, ſatis convenienter ad aliquod horum trium habet referri. In creatione, habes beneficium naturæ; in redemptione, beneficium ſuperexcellentiæ, in juſtificatione, donum conſideratagratiæ. Pro quibus omnibus & ſingulis, gloria tibi ſit ſancta Trinitas, æqualis una Deitas, & ante omnia ſæcula & nunc, & in perpetuum. Amen. 13.

Matth. 2.

Omne beneficium Dei triplex.

FINIS SOLILOQUIORUM ANIMÆ.

HORTULUS ROSARUM.

CAPITA HUJUS LIBELLI.

De bona ſocietate quærenda, & mala fugienda. Cap. 1
De fuga ſæculi, & laqueis diaboli. 2
De vera ſapientia apud Deum quærenda. 3
De pugna contra propria vitia. 4
De devotionis gratia acquirenda. 5
De auditione & lectione divini ſermonis. 6

De divina conſolatione, in tribulatione. 7
De gaudio bonæ conſcientiæ, in Spiritu ſancto. 8
De bonis moribus humilis fratris. 9
De inſtabilitate humani cordis. 10
De fiducia in Deo habenda, tempore anguſtiæ. 11
De virtute orationis, & utilitate ſacræ lectionis. 12
De laude charitatis, & fructibus ejus. 13
De vigili cura & labore contra tentationes. 14
De fraterno onere invicem portando. 15
De amore Chriſti, & odio mundi. 16
De imitatione ſanctiſſimæ vitæ, Domini noſtri Jeſu Chriſti. 17
De æterna laude Dei. 18

CAPUT I.

De bona ſocietate quærenda, & mala fugienda.

1\. Pſal. 17. Qui meliores evaſerunt ſanctorum Commercio.

1\. CUm ſancto ſanctus eris, & cum perverſo perverteris. Attende diligenter, frater amande, in Chriſto, ne ſeducaris à ſociis malevolis, diſſolutis, & mendoſis. Junge te virtuoſo, & diſciplinato, & erudito; à quo audias ſemper verbum bonum, conſolatorium, & imitatione dignum. Sicut enim carbo frigidus, conjunctus igni ardenti, fit calidus & ardens; ſic tepidus, ſocians ſe fervido & devoto, fit ſæpe fervidus & devotus, doctus & morigeratus. Sic Apoſtoli adhærentes Chriſto, facti ſunt viri ſancti, repleti Spiritu ſancto. Sic Marcus adhærens ſancto Petro, fit eruditus in Evangelio ſancto, quod audivit ab ore beati Petri, cum ingenti gaudio. Sic Timotheus adhærens ſancto Paulo, fit doctus in ſcripturis ſanctis, *à juventutis ſuæ exordio.* A quo poſtmodum, proficiente Dei gratia, ordinatur Epiſcopus in Epheſo, multum prædilectus ab eo, ſicut Filius unicus à patre chariſſimo.

(Apoſtoli. — S. Marcus. — Timotheus. 1. Tim. 3.)

2\. Sic ſanctus Polycarpus, conjunctus ſancto Joanni Apoſtolo, fit fervidus Prædicator fidei in populo, & inclytus martyr cum ſancto Ignatio. Sic beatiſſimus pater noſter Auguſtinus, inſtructus ac baptizatus à ſancto Ambroſio Epiſcopo, fit tandem glorioſus Doctor ſanctæ Eccleſiæ, illuſtriſſimè jam nominatus in toto mundo. Sic ſanctus juvenis Maurus, adhærens ſancto Benedicto, fit Deo juvante poſtea Abbas ſanctus, virtutibus & miraculis clarus. Sic Deo dilectus Bernardus, adhærens venerabili Abbati Stephano in Ciſtercienſi monaſterio, fit lumen religionis in ordine ſuo, & tanquam ſydus clarum fulgens in cælo. Exempla ſunt plurima tam nova quam vetera, quia prodeſt ſaluti animæ, ſocietas bona, & nocet conventio prava. Prodeſt lectio bona, nocet auditio mala. Prodeſt ſolitudo cum ſilentio, nocet tumultus & vagus diſcurſus in mundo. Aut igitur eſto ſolus Deo vacando, aut cùm ſocio devoto, de Chriſti virtutibus conferendo. Cave de altis rebus curioſè quærere, ſtude vitia tua cognoſcere, & remedia ſana morbis adhibere.

(2. Polycarpus. — Ignatius. — Auguſtinus. — Maurus. — Bernardus.)

CAPUT II.

De fuga ſæculi, & laqueis diaboli.

1\. AUdiens ſapiens, ſapientior eris. Audi (adoleſcentule bone) verbum æternæ ſapientiæ, ſuper omnes ſapientes mundi tibi magis utile. Noli, ſecundum beati Joannis dictum *diligere mundum,* 1. Prov. 2. 1. Joan. 2.

& ea quæ in mundo ſunt: ſed reſpue omnia, tanquam ſtercora & venena. Cogita de fine ſine fine, & ceſſabit tentatio. Cave animæ tuæ periculum: non ſis alicui ſcandalum: nec loquaris indecens verbum. Si te retrahit à Deo pater carnalis, reſponde, quia patrem habes in cælis. Si mater aut ſoror impedit, dic eis; Mortales eſtis, & fallaces: qui me creavit, ipſe me gubernabit. Qui Deo ſervit, omni bono non deficiet. Commenda omnes amicos tuos Deo, orans ut ſe emendent, & caveant à peccatis; ne Deum offendant, & pro terrenis cœleſtia perdant. Magna cordis inquietudo, amicorum viſitatio frequens.
1. Joan. 2. *Mundus tranſit, & concupiſcentia ejus*; & tu pariter tranſibis, & amici tecum omnes.

2. 2. *Multi laquei diaboli, & qui vult*
1. Tim. 6. *fieri dives, & videri magnus, incidit in varias tentationes ejus.* Laquei quotidiani ſunt, cibus & potus, oculus vagus, ſermo otioſus, inconſtantia cordis, & tædium boni operis. Omnia vanitas, honor, divitiæ, & poteſtas. Quid quæris, quid cupis videre in mundo, ubi nihil eſt mundum? Totum vanum, lubricum, & doloſum, præter amare Deum, & facere ſemper bonum. Non potes perfectè amare Deum, niſi contemnas teipſum & mundum propter
Matt. 19. Deum, *qui reddet tibi centuplum in præſenti, & vitam æternam in futuro.*

3. 3. O frater peregrine, non ſit tibi grave elongari ab amicis & notis, qui ſæpè ſunt impedimentum æternæ ſalutis, & ſubtractio divinæ conſolationis. Ubi ſunt ſocii tui, cum quibus luſiſti, & riſiſti? Neſcio. Abierunt, & me reliquerunt. Ubi eſt, quod heri vidiſti? Evanuit. Ubi eſt, quod comediſti, & bibiſti? Totum periit. Quid nocuit, quod abſtinuiſti? Nihil omnino. Sapiens ergo, qui Deo ſervit, & ſæculum cum ſuis delectationibus funditus ſpernit. Verè ita eſt. Væ omnibus mundi illecebris ebriis, quos citò omnis jucunda ſocietas deſeret, fugiet, atque ſepeliet. Ecce mortui ſunt omnes. Non ultra revertentur ad me, ego magis ſequar eos Deo vocante. Hoſpites fuerunt ſuper terram, & ego. Omnia hic reliquerunt, & ego. Tanquam umbra ſubitò tranſierunt, & ego.

CAPUT III.

De vera ſapientia, apud Deum quærenda.

1. B*Eatus vir, qui invenit ſapientiam.* 1.
Quære veram ſapientiam quam Prov. 3.
Chriſtus docuit, & exemplo ſuo oſtendit. Verus ſapiens odit iniquitatem, loquitur veritatem, & operatur juſtitiam. Qui ſobriè, caſtè, piè, humiliter, & devotè vivit, & pericula tentationum cavet, ſapiens eſt, & Deo placet. Hic bonam famam habet, bonam conſcientiam ſervat, triſtitiam fugat, pacem poſſidet, & cordis lætitiam frequenter à Deo accipit, quam mundus ignorat, nec ſapit.

2. Sapientia mundi vanitas eſt, & 2.
ſtultitia reputatur apud Deum. Decipit ſuos amatores, & in fine torquet ovantes. Sapientia verò carnis, mors animæ eſt, quæ ſubitò tollit pariter vina bibentes, & deliciis inhærentes. Nam luctus & pœna, poſt carnis gaudia fœda. Trahitur autem vera ſapientia de occultis verbis, & ſacris actibus Chriſti, qui ſuadet ſpernere mundum, fugere delicias, domare carnem, pati dolores, ſubire labores, amare virtutes.

CA-

CAPUT IV.

De pugna, contra propria vitia.

1. *Matt. 11.* 1. R*Egnum cælorum vim patitur.* Multorum eſt incipere, paucorum proficere, pauciſſimorum ad perfectionem pervenire. Aut enim ad carnem nimis labimur, aut in ſuperbiam erigimur, aut adverſis frangimur. Heu rarò hic invenitur, qui Deum purè quærit, & ſeipſum perfectè vincit, & funditus relinquit. Dixit quidam devotus: Rara avis perfectio, arduum nimis vincere ſeipſum. Qui non laborat pro virtute, non ſatiabitur ejus dulcedine. Omnis virtus bonum habet ſibi annexum, & recreat bene operantem. Qui vitioſè agit, generat ſibi malum finem, perdit honorem, deſtruit quietem, invenit dolorem, auget triſtitiam, tollit boni ſaporem. Qui autem abſtinet à licitis, ſecurior eſt ab illicitis.

2. 2. Qui canis linguam refringit, morſum non timebit: & qui ſilentium diſtrictè ſervat, labiis ſuis non offendit. Longè eſt à mendacio, à lite, à detractione, à maledictione, ab ira & murmuratione, qui libenter latet & tacet. Qui non audit mala, nec videt vana, faciliùs ea vitat, & negligit ſimilia recogitare. Senſuum enim cuſtodia puritatis eſt cauſa, pacis diſciplina, devotionis camera. Quando ira venit ad mentem, ſapientia recedit à prudente. Qui iracundè loquitur, latranti cani aſſimilatur. Qui autem manſuetè reſpondet, iræ motum frangit, & pro ſpinis roſas præbet afflicto. Benedicta lingua prudentis, quia ſanat vulnera iraſcentis. Qui reſiſtit vitiis quamprimum oriuntur, & parva videntur; faciliùs ea expellit, antequam duriora fiant.

3. Qui innititur devotis exercitiis, orando & meditando quæ cœleſtia ſunt, aſſimilatur ſapienti hortulano, plantanti roſas & lilia, in agro ſuo. Hic valdè gaudebit in futuro, cum ſanctis Angelis in cœleſti paradiſo. Angelis eſt ſimilis, qui puritatem cuſtodit mentis & corporis. Dæmonum eſt ſervus, qui conſentit vitiis, & delectatur in cogitationibus pravis. Dura eſt pugna, delectationi reſiſtere: ſed durior erit pœna futura, in æternis ignibus cruciati. Ardor ardore vincitur, clavus clavo expellitur, riſus mærore fugatur. Cum amor Dei intrat, cuncta tranſitoria de corde recedunt. Sapiens eſt ille, qui ſpernit millia mille. Omnia ſunt nulla, Rex, Papa, & plumbea bulla. Cunctorum finis, mors, vermis, fovea, cinis. Quantumcunque enim quis ſe extollit, nil eſt, mors omnia tollit. Fœlix peregrinus, qui habet hoſpitium in cælis. 3.

CAPUT V.

De devotionis gratia acquirenda.

1. V*Æ vobis, qui ridetis, quia flebitis.* 1. *Luca 6.* Sicut virtus non poteſt ſtare cum vitio, ſic devotio non poteſt acquiri cum riſu & in convivio: ſed cum luctu & ſilentio. Perfecta autem virtus, non ſubitò acquiritur; ſed paulatim, cum multo gemitu & dolore, cum firmo propoſito proficiendi ſemper in melius, vim ſibi faciendo, ſæpius ſcilicet jejunando, vigilando, orando, meditando, ſtudendo, ſcribendo, laborando, à fabulis abſtinendo, & in ſecretò libenter manendo.

2. Omne gaudium, quod de Deo non eſt, citò perit, maculat, & lædit. Bonus ſermo, ſuavis eſt ad audiendum; durus, turbat amicum; otioſus perdit 2.

Digitized by Google

temporis fructum. Eſto diligens in operando bona, patiens in tolerando mala; & beatus eris in vita tua, Deum laudando omni hora. Raró tibi unum vel alterum deerit iſtorum, triſtari aut lætari. Felix, qui omnia ad bonum trahit, & de adverſis lucrum ſibi facit. Qui Deum diligit, amara ſicut dulcia, æqualiter à Deo accipit, & gratias agit. Bene & firmiter ſtat, qui non in ſe, nec in homine, ſed in Deo ſpem ſuam ponit.

CAPUT VI.

De auditione & lectione divini ſermonis.

1. *Luca 11.* B*Eati, qui audiunt Verbum Dei.* Vile eſt ſolatium humanum, quod impedit divinum. Cùm ſacra lectio legitur, Deus tibi loquitur: ideò cum humilitate, Verbum Dei audi gratanter. Veritas non eſt aſpernanda, à quocunque ſimplici proferatur. Qui bene vivit, bene docet: & qui bene legit, Dei nuncius eſt. Fidelis nuncius nociva tacet, utilia refert, fingere neſcit. Pura veritas, jucundum verbum. Subtilis ſermo parvulis nocet, blandus ſæpè decipit. Falſus narrator, pacis turbator: qui illum audit, ſcandalum non evadit. Judex diſcretus, omni laude dignus: Durus & immiſericors, non eſt miſericordia dignus. Iracundus animus torquet ſeipſum graviùs, vexat innocentes ſæpiùs, maledicit potentibus occultè, & deridet apertè bene agentes.

2. 2. Doloſus in verbis fallit ſibi credentes; ideò paucos habebit amicos. Bonum eſt tacere mala, ſanctum vera proferre, rationabilè modeſtè agere. Juſtum eſt nulli nocere, pium omnibus prodeſſe, religioſum verbis & moribus proximum ædificare. Prudentis eſt agenda præmeditari, & ſine cauſa nil novi quærere; ignota non facilè enarrare, dubioſa non ſtatim confirmare. Magnum bonum pro pace cordis, ſilentium oris: nam os fatui, quaſi ſemper apertum, rixiſque proximum. Qui Deo placere deſiderat, cor & os cuſtodiat, ne devotionis gratiam perdat, & quietem amantis offendat. Multa pulchra verba non implent ſaccum; nec eloquentia verborum ſanctificat orioſum, neque ambitioſum. Qui bene facit, bene habebit.

CAPUT VII.

De divina conſolatione, in tribulatione.

1. J*Uxta eſt Dominus his, qui tribulato ſunt corde.* Nemo invenitur tam bonus & devotus, cui non occurrat aliquid oneris & gravitatis. Cùm ergo fueris in tribulatione, & cordis mœrore, tunc es cum Jeſu in cruce. Cum autem iterum conſolaris in oratione, per gratiam ſancti Spiritus; tunc quaſi ex mortuis cum Chriſto reſurgis de ſepulchro, & celebras Paſcha in novitate vitæ cum Jeſu, in corde jubilando. Cùm verò audieris aliquem indigna & dura verba tibi dicentem, tunc datur tibi de calice Domini bibere, pro medicina animæ tuæ. 1. *Pſal. 33.*

2. Tace, & bibe ſalutis pocula ſine murmure, & Dominus reſpondebit pro te, in vita & in morte. Non oblivíſcetur tui Deus. Nihil glorioſius, quàm ſilendo & patiendo, obſtruere os loquentis iniqua, & ſequi exemplum Chriſti tacentis coram Pilato, cui fuere multa falſa objecta. Non enim es melior Deo tuo, pro te flagellato ac deriſo; & tandem à malignis occiſo. Neſcit homo, quàm bonus ſit & virtuoſus, niſi cum vexatus fuerit adverſis. Chriſtus multos habet 2. *Matt. 26.*

habet amatores & ſodales menſæ, ſed paucos ſectatores abſtinentiæ.

3. 3. Verus amator crucifixi, non refugit pati dolores, nec confundi à perverſis, ut ſit Chriſto conformis, in ſcandalo crucis. *Nam cui Chriſtus vivere eſt, huic pati & mori pro Chriſto lucrum eſt maximum.* Quantò ardentius Deum quis diligit, tantò minùs mortem timet, & eo ampliùs diſſolvi concupiſcit; ut cum Chriſto fœliciter vivat, & in perpetuum cum Angelis gaudeat. Fœlix anima, quæ Jeſum medullitus amat, præſentia bona amore æternorum vilipendit, pro nomine Jeſu mala patienter tolerat, & ad pedes Jeſu humiliter ſe proſternit, & orat, ut in virtutibus proficiat, & conſtans perſeveret.

Phil. 1.

CAPUT VIII.

De gaudio bonæ conſcientiæ, in Spiritu ſancto.

1. Phil. 4. 1. GAudete in Domino ſemper. Congaude bonis, ſuſtine malos, compatere afflictis, ignoſce delinquentibus, ora pro omnibus. Projice à te malam triſtitiam, quæ importat acediam & rancorem. Aſſume dulcem & ſanctam meditationem, de vita & paſſione Chriſti, & invenies veram conſolationem, contra omnem triſtitiam & tentationem. Bona vita meretur laudem, tepida converſatio ſibi & aliis eſt oneroſa. Bona conſcientia parit gaudium, mala conſcientia generat ſibi tormentum. Studeas ſemper bene agere, & eris in bona pace. Non tibi nocebunt mala pravorum, ſi permanſeris firmus in recta via juſtorum. Bona converſatio hominis, fert lætitiam cordis ſecum, & famam juſtæ laudis. Vana exultatio, citò perit ab ore laudantis. Plus nocet blanda laus ſtulti, quàm dura correptio juſti.

2. Humilis oratio aſcendit in cælum, placat Deum, impetrat gratiam, repellit diaboli fraudem. Humilis confeſſio meretur veniam, frivola excuſatio aggravat culpam. Vera contritio delet maculam, fervens meditatio minuit pœnam. Vana fabulatio ſubtrahit devotionis gratiam, bona locutio auget lætitiam. Cauta cuſtodia ſenſuum ubique neceſſaria, utilis eſt vago clauſura. Frequens oratio, firma protectio; oris ſilentium, pacis domicilium. Multi ferventer incipiunt, ſed perſeverantia accipit gloriæ coronam. Jugum Chriſti amantibus eſt ſuave, tepidis grave, ſuperbis amarum, mitibus leve, humilibus charum. Dulcis Jeſus, omnia dulcia & levia facit. Carnalis ſemper mollia quærit, ſpiritualis talia fugit & odit. Maximè juſtus dolet, quia omnes motus vitiorum extinguere nequit. Sed quare Deus iſtud permittit? Ideò, ut homo ſemper ſe humiliet, & adjutorium divinum ſemper imploret. 2.

3. Sicut ſuperbus in honoribus, & dives in divitiis lætatur; ſic verus humilis in contemptu ſuiipſius, & in paucitate rerum delectatur. Gloria & divitiæ ſervorum Dei, Chriſtus Rex cælorum. Extra Deum omnis delectatio prava, omnis lætitia vana, omnis copia rerum inopia eſt. Nil quippe animæ famem ſatiat, niſi ſolus Deus, qui eam creavit. Magna libertas animi, nil concupiſcere, quæ ſunt mundi. 3.

4. Vita juſti bona agere, mala pati, in omnibus Deum laudare, de bonis nunquam ſuperbire. Ille Deum veraciter laudat, qui viliter de ſe ſentit, & quicquid boni cogitat, loquitur, & facit, hoc totum fideliter Deo aſcribit. Cùm ergò de vana gloria tentaris, non conſentias; 4.

ſed

Digitized by Google

ſed cum Propheta protinus humiliter dicas: *Non nobis Domine, non nobis, ſed*
Pſal. 113. *nomini tuo da gloriam.* Fortiſſimus triumphus hominis, vincere quod delectat, aggredi quod terret, ſufficere leniter, quod graviter dolet.

CAPUT IX.

De bonis moribus humilis fratris.

1. *Jacob. 4.* 1. HUmilibus autem Deus dat gratiam. Omnis actio & locutio religioſi fratris, debet humili verecundia ornari, & nulla re vana occupari. Bonum ſignum futuræ probitatis in novitiis & juvenibus humiles habere mores, parum loqui, & præcipuè inter ſeniores. Qui non aſſueſcit primò audire, & diſcere tacere, rarò reputabitur inter doctos & ſapientes. Ideò multi judicantur ſtulti, quia moribus ſunt inculti. Citò obedire, frequenter orare, devotè meditari, diligenter laborare, libenter ſtudere, diſcurſus vitare, ſolitudinem diligere, devotum faciunt monachum, & tranquillum animum. Legitur in Geneſi, *quia Deus ad munera Abel reſpexit, ad Cain non aſpexit.* Quare? Quia Abel innocens & humilis, Cain autem invidus & perverſus. Eſto Abel patiendo tibi moleſtum, non litiges cum Cain, ne perdas pacem, & boni nominis famam. Melius eſt tibi rem tuam perdere, quàm offendere Deum, & lædere fratrem, ac frangere charitatem.

2. *Geneſ. 4.* 2. Si vis lucrari theſaurum cœleſtem, projice à te terræ molem. Si cupis honorem perennem, deſpice gloriam temporalem. Si deſideras pacem, cave contentionis locum, & iræ radicem. Si vis magnus eſſe in cælo, eſto parvulus in mundo. Non te juſtifices coram hominibus, quia vana laus humana, ubi accuſat mala conſcientia. Audax & verboſus, ambo vituperabiles, modum rectum non ſervantes. Multi fortes ceciderunt, quia nimis de ſeipſis præſumpſerunt. Multi infirmi convaluerunt, quia in Deo ſperaverunt, & eum invocaverunt. Humilis & manſuetus, amabilem ſe facit omnibus. Auſterus & rigidus, avertit ſibi approximantes. Vincit ſibi contrarios, patiens & taciturnus, cum obſequio charitatis. Multiplicat amicos, qui libenter ſervit aliis, & compatitur tribulatis. Qui neſcit tacere, cum tempus eſt, confundit ſe coram multis.

3. Prudens eſt, & habilis in artibus, qui ſcit ſeipſum facere bonum & commendabilem in virtutibus. 3. Ille fortis eſt viribus, qui fortiter reſiſtit vitiis. Magnus eſt Dominus, qui dominatur pravis deſideriis ſuis. Fortis eſt miles, & bene armatus, qui carnem domat continentiæ armis. Dignus eſt locari cum Angelis in cælis, qui caſtè vivit in terris. Homo caſtus, amicus Dei, & Angelorum ſocius; Virginum cognatus, & Sanctorum civis amatus. Humilis & caſtus, vincit dæmones, & terret impudicos. Magnus eſt Prælatus, qui virtuosè ſe regit, dat bonum exemplum ſubditis. Ille dignus eſt laude bonorum, qui nititur ſequi virtutes eorum. Nobilis eſt & ingenuus, quem nobilitat ſua virtus. Pulcher hic eſt homo, qui mundus eſt à peccato. Malus eſt, ſi ornatur foris, niger tamen eſt intus. Ille felix eſt dives, qui gratia Dei plenus eſt, & nil cupit honoris. Fatuus eſt & inſanus, qui amat ſibi nociva, & dimittit animæ ſalubria. Hæc eſt ſapientia divina, quærere bona ſempiterna, & deſpicere omnia tranſitoria.

4. Sapiens, qui à ſtatutis patrum non 4.
deviat,

Digitized by Google

deviat, & fidei articulos cuſtodit, & ſervat. Dilectio Dei & mandatorum ejus, honorabilis eſt ſapientia. Si quis à te appetit doceri, viam humilitatis ei oſtende, & exemplo præcede. Verus humilis neſcit inflari, ſpernit laudari, contemptus gaudet, læſus citò ignoſcit.

CAPUT X.

De inſtabilitate humani cordis.

1. Joan. 15. Hier. 2. 1. Q*Ui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum.* Cogitationes & affectiones hominum, variæ ſunt & inſtabiles: ſed inanes omnes & impuræ, quæ de Deo non ſunt. O cor humanum, cupidum nimis & inſatiabile; quàm malum eſt tibi & amarum, relinquere Deum tuum? Cur multa inania cogitas, quæ te perfectè conſolari nequeunt, nec plenè ſatiare? Quid igitur facies, quò te vertes, ut bene habeas? Revertere citò ad cor tuum; vide in quantis offendiſti, cura emendare, quæ deliquiſti. Præpara Deo domum mentis, cuſtodi te ab irruentibus imaginibus & curis externis, ut replearis conſolatione ſancti Spiritus.

2. 2. Qui ſæpiùs foris evagatur, rarò indemelioratur. Omnia ad nihilum tendunt, quæ foris nitida apparent. Nec videntem ſatiant viſa, nec audita implent corda: & niſi omnia referantur ad laudem creatoris, inanis eſt omnis viſio videntis. Hinc ſanctus David canit Deo in æthera: *Delectaſti me Domine in factura* Pſalm. 91. *tua, & in operibus manuum tuarum exultabo.* Nemo ſtabilitur in bono creato, ſed tantùm in Deo ſolo ſummo bono. Sta in veritate, & veritas liberabit te de omni mendacio & iniquitate, de tua perſona fabulata. Omnia, quæ de Joan. 14. proximo malè finguntur, revertentur in caput obloquentis. Chriſtus veritas eſt, & qui ſequitur Chriſtum, amator eſt veritatis, & omnis virtutis. Qui deſerit veritatem, propter lucrum temporale vel honorem perdit fidem & virtutis decorem. Deus veritas eſt, & mendaces non ſinit diu latere. Malus ad tempus ſe fingere poteſt: ſed finaliter veridicus prævalebit, & fictus confundetur ubi non æſtimat. Noli aliqua cogitare, nec deſiderare, niſi quæ rectà ſunt, & Deo maximè placent: hæc enim ſunt virtutes, & bona opera ad honorem Dei facta.

3. Qui loquitur veritatem, & odit iniquitatem, hic magnus erit in regno cælorum. 3. Qui operatur iniquitatem, & odit veritatem, in æternis pœnis cruciabitur. Mane in veritate & charitate, & eris acceptus Deo, & Angelis & hominibus. Nec timeas. Malus poteſt auferre aliqua tranſitoria; ſed Deus reddet patienti multo majora & æterna. Si vis habere pacem & bonam conſcientiam, ſerva humilitatem, patientiam, & obedientiam. Nullus hoſtis pejor tibi, quàm tu ipſe tibi graviter commotus. Si enim proprios defectus cautè conſideres, aliorum facta parum ponderabis.

CAPUT XI.

De fiducia in Deo habenda, tempore anguſtiæ.

1. S*Pera in Domino, & fac bonitatem.* 1. Pſal. 36. Nemo vanè exultet de bonis temporalibus, nemo de ſuis amicis & cognatis nimis confidat; quia omnia incerta ſunt, & plena periculis. Qui autem confidit in Domino, & in neceſſitate ad eum clamaverit, non deſeretur ab eo, in quacunque tribulatione fuerit. Pax magna bene agenti, bona loquenti, nemini nocenti, ab omni via mala & iniqua cogitatione

tione ſe cuſtodienti. Claude oſtium domus tuæ, & eris in pace.

2. 2. Cadit facillimè, qui non proponit quotidiè aliquid boni in corde, tanquam ſcutum contra ictum Satanæ. Multi, cùm eis non ſuccedit proſperè, deſiſtunt orare & repugnare. Attamen ſine labore & certamine, virtus non acquiritur: nec ſine cautione, cuſtoditur. Vagus & levis moribus, horret diſciplinam & cellam, ſicut avis capturam. Non deſperes graviter tentatus, aut duriter correptus, aut deriſus, aut confuſus, aut deſpectus: ſed memento quod iniquitas tua, deſpici & caſtigari juſtè meretur. Suſtine patienter, & loquere confidenter. Pſal. 118. *Bonum mihi Domine, quia humiliaſti me, ut diſcam juſtificationes tuas.* In tentatione & tribulatione, homo addiſcit Deum ſibi eſſe magis neceſſarium, propter ſuam indigentiam, & defectuum gravitatem. Fatuus & infidelis eſt ſervus, qui de bonis Domini ſui vult ſuperbire, & alios deſpicere.

3. 3. Qui conſervos ſuos deſpicit, & ſe meliorem reputat, Deum & omnes ſanctos offendit. Hic error maximè in nobis oritur, quia humiles non ſumus: nec proprios defectus attendimus quos ſemper attendere & deflere debemus. Unuſquiſque ſufficiens onus ſibipſi eſt. Quid ergo prodeſt, quòd alienis factis te ingeris; & plus tollis, quàm portare vales? Ideò interdum homo apertè cadit, aut errat, aut aliquid negligit: ut confuſus coram aliis magis ſe humiliet, compati diſcat, erranti ſubveniat, & apud ſe caſu proprio doctus, dicat: Hic homo eſt, non Angelus. Sicut mihi accidit, ſic & illi contigit. Fratres ſumus. Ego malè, ipſe fortè bene prætendit. Qui nunquam cadit, nec errat, ſolus Deus eſt. Quare rides de lapſu alterius? 1. Cor. 10. *Qui ſtas, vide ne cadas.* Deinde lapſum tuum. Aperta confuſio, ſæpè eſt extinctio vanæ gloriæ.

(Noſcere atque exercere ſe quemque oportet.)

CAPUT XII.

De virtute orationis, & utilitate ſacræ lectionis.

1. 1. SIne intermiſſione orate. Quare? 1. Theſ. 5. Quia ubique ſunt tribulationes & tentationes, ubique inſidiæ, & immiſſiones per Angelos malos. Raró audiuntur bona nova, ubique inſurgunt prælia multa, intus timores, foris pugnæ. Nulla dies ſine labore, nulla hora abſque mortis horrore. Fiunt autem juſto Dei judicio bella & incendia, propter hominum peccata; & ut electi excitentur flagellis, ad cæleſtia quærenda. Ideoque continua oratio ſummè eſt neceſſaria, contra omnia mundi pericula tanquam fortis lorica, contra hoſtium jacula. Qui non orat, non pugnat: & qui non pugnat & reſiſtit, citò vincitur, & coronam perdit. Sed quis poteſt ſemper orare, & pugnare? Omnia poteſt, qui Deum invocat, & in eo confidit. *Nam* Pſal. 144. *propè eſt Dominus omnibus invocantibus eum in veritate.* Si non potes ſemper ore clamare, ora ſpiritu & mente, ora deſiderio & pia intentione. Juge ſacrificium in ara cordis, eſt bona voluntas ſemper bene agendi, & ſemper Deo ſerviendi. Semper enim orat, qui ſemper bene facit. Qui de præteritis malis dolet, & pro futuris bonis gemit, orare non deſinit. Dic cum ſancto David in Pſalmo: *Domine ante te omne deſiderium* Pſal. 37. *meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus.*

2. 2. Valde utilis eſt ſermo Dei, & ſacra lectio, ad recolligendum animum per

per diverſa diſtractum, aut aliqua paſſione gravatum. Lectio oſtendit rectam viam vivendi, exempla provocant ad imitandum, oratio impetrat gratiam ad perficiendum. Bona eſt lectio de Deo, melior oratio ad Deum, optima oratio propter Deum. Beatus, qui omnia verba & facta ſua ordinat ad laudem Dei, ſicut in beatitudinis finem; ut ſit Deus omnia in omnibus, & ſuper omnia benedictus & laudatus in ſæcula.

3. 3. Quomodo poteſt religioſus dici, & effici devotus, quem delectat magis fabulari, quam legere & orare? Qui libenter vana audit, & levia profert, vili pretio animam ſuam vendit. In omni tribulatione & tentatione ad orationem recurre, ſicut ad portum animæ tutum, divinum implorando auxilium. Quanto citiùs tanto melius: quanto tardius, tanto pejus. Quanto ſæpius, tanto utilius: quanto ferventius, tanto Deo acceptius. Pius & miſericors Deus vult rogari, cauſas dat orandi, ſpem promittit exaudiendi, dicens: *Petite, & dabitur vobis.* (Matt. 7.) Hortatur verbis, provocat exemplis, minatur virgis, blanditur donis, caſtigat adverſis, lætificat proſ- (Gen. 1.) petis; & ſic fit veſpere & mane Dies unus. Sæpe etiam dat Deus experimentum internæ ſuavitatis devotè orantibus, ſecretè manentibus, & libenter tacentibus; quod denegat fabulantibus, & foris vagantibus.

4. Nuncia bona quæ. 4. Qui vult bona nova audire, audiat Chriſtum loquentem de regno Dei, de judicio futuro, de cæleſti Hieruſalem, de felicitate civium ſupernorum, de ordinibus & choris Angelorum, de gloria & honore omnium electorum, de præmio ſanctorum lætantium in ſæcula ſæculorum. Audiat Prophetas myſteria Chriſti nunciantes, & peccatoribus pœnas intonantes. Audiat Apoſtolos & Evangeliſtas, opera & miracula Chriſti apertè narrantes. Audiat Doctores pulchrè ſermocinantes, obſcura clarè exponentes, moribus vitam ornantes, hæreſes & errores confutantes. Capiat quilibet, quod ſibi deſervit & placet; non ſpernat ſimplicia, nec reprehendat, quæ non intelligit alta. Stultum eſt enim reprehendere ſapientes, & iniquum judicare divinos & ſanctos.

5. Stude primò humiliter diſcere, & parva implere, & Deus dabit tibi majora (Si utile fuerit) citiùs intelligere. 5. Scriptum eſt enim: *Scienti bonum & non facienti, peccatum eſt illi.* (Joan. 4.) Qui multa ſcit & legit, ſi non facit quæ novit & didicit, vacuus & famelicus de bona menſa recedit. Qui rarò orat, & parum laborat, diu frigidus & pauper remanebit. Qui contra vitia diſputat, & vitiis non reſiſtit, bona ſemina inter ſpinas jactat. Parvum fructum de multis verbis colligit, qui orando cor à pravis cogitationibus non præmunit. Fœlix anima, quæ ab omni impuritate irruente, ſtrictè ſe cuſtodit: nec patitur quid morari in abdito cordis, quod oculos Dei latenter offendat. Humilis confeſſio peccatorum, purgatio eſt omnium vitiorum, in corde humili & contrito ante Deum.

6. Devotus delectatur in precibus, 6. ſtudioſus in libris, virtuoſus in virtutibus, ſuperbus in honoribus, humilis in deſpectibus, dives in prædiis, avarus in pecuniis, mendicus in eleemoſynis, guloſus in cibis & potibus, otioſus in fabulis, ſobrius in abſtinentia, ſapiens in ſapientia, bonus monachus in ordinis diſciplina: ſuper omnia autem delectat & lætificat amor Dei, & bona conſcientia.

Digitized by Google

Si vis vincere animæ tuæ nequiſſimos hoſtes, fuge, tace, quieſce, ora, jejuna, ſtude, labora. Sanctus cogitat ſancta, loquitur vera, operatur recta, ſpernit præſentia, contemplatur æterna. Humilis audit conſilia, prudens cavet pericula, patiens piè fert ſibi moleſta, diligens non negligit opera ſua. Qui parva non cavet, ad pejora corruet.

7. 7. Tepidus de manè, raro ferveſcit in veſpere. Qui citò abjicit à ſe torporem, & arripit laborem, gaudium ſibi acquirit, & magnum honorem: & ſi non ab hominibus, certè à Deo, quod eſt omnibus ampliùs optandum & præferendum. Nam ipſe merces omnium bonorum laborum, ſudorum, & dolorum, perpeſque corona ſanctorum. Otioſus non ſatiatur fabulis, virtuoſus etiam abſtinet à licitis. Ille benè ſtat, & rectè ambulat, qui in humilitate ſe fundat, & omnes mundi honores pro nihilo taxat. Ille optimè ſapit, & ſapienter agit. qui ſoli Deo placere ſtudet, exteriora fugit, interna quærit, cœleſtia appetit, terrena omnia faſtidit, ſe deſpicit, & amorem Dei omnibus bonis ſemper præponit.

CAPUT XIII.

De laude charitatis, & fructibus ejus.

1. 1. Cor. 16 1. O*Mnia veſtra in charitate fiant.* Nobilis virtus eſt Charitas, quæ omnibus virtutibus ſupereminet, & ſcientiis & donis. Hæc Deum amplectitur, & Angelos ſociat hominibus, & de filiis hominum efficit filios Dei, & amicos ſanctorum. Hæc Chriſtum fecit naſci de Virgine, & crucifigi pro humana ſalute. Hæc animam à peccato purificat, & ad amandum Deum toto corde, toto affectu, toto intellectu ſurſum trahit, ac mira dulcedine replet, & accendit. Hæc de peccatoribus facit juſtos, de ſervis liberos, de hoſtibus amicos, de peregrinis cives, de ignotis familiares, de vagis ſtabiles, de ſuperbis humiles, de perverſis mites, de tepidis fervidos, de triſtibus lætos, de tenacibus largos, de terrenis cœleſtes, & de indoctis ſapientes. Rom. 5. Hæc omnia operatur charitas diffuſa in credentium cordibus, per Spiritum ſanctum datum eis de cælis. Hæc alas habet latiſſimas & longas, volat ſuper Cherubim & Seraphim, & ſuper omnes Choros Angelorum. Conjungit ſumma infimis, tranſit per media, redit ad ſumma, unum efficit de multis, lætificat omnes & ſingulos, non in ſeipſis vanè gloriantes, ſed in divino amore ſe ſuper ſe extendentes. Charitas circuit cælum & terram, mare & aridam, & omnia quæ videt & audit in creaturis, ad laudem & gloriam refert creatoris. Non enim eſt aliquid tam parvum & vile in rerum naturis, in quibus non luceat bonitas entis, opus artificis, potentia creantis, ſapientia diſponentis, & providentia omnia rectiſſimè gubernantis. Hæc conſideratio facit animam devotam Deum laudare, omni loco & tempore benedicere, exultare, & jubilare. Per hanc animus ardeſcit intus, & ſicut cera liqueſcens à facie ignis; neſcit modum tenere; ſed ſuper omnia cæli luminaria volitat, ut unicum dilectum ſuum, & omnium rerum conditorem, omnibus præſidentem, inveniat; quatenus in eo, fœliciſſimè gaudeat, & ſecurè quieſcat.

2. O quàm jucundè, & peroptimè illi eſt, cui adhærere Deo, & ſecretè frui, datum eſt! O ſi parum mihi guſtare liceat, quod Angelis clarè patet, & finem non habet! Sed ad activam vitam 2.

redeun-

Digitized by Google

redeundum, & contra tentationes quotidianas fortiter per virtutem charitatis prælìandum. Sæpè enim poſt gaudium ſequitur luctus, poſt ſolatium triſtitia, poſt riſum fletus, poſt pacem & tranquillitatem bellum & anxietas, & poſt magnam conſolationem ſequitur gravis deſolatio, aut importuna tentatio, vel corporis læſio, aut hominum vexatio, aut amicorum ſubtractio, aut hoſtium invaſio, aut mentis conturbatio, aut deriſio parvulorum, aut increpatio majorum, aut dura correctio Prælatorum. Omnia hæc contingunt, ad humiliandam cordis noſtri ſuperbiam, ad compatiendum infirmis, tribulatis, & tentatis.
1.Pet. 5. *Non ergo confidamus in nobis, nec alta ſapiamus, nec commoda noſtra quæramus: ſed in omnibus humiliemus nos, ſubjecti Deo, & omni humanæ creaturæ propter Deum in vera charitate.* Per charitatem venit Deus in mundum. Per charitatem reduxit hominem ad cælum. Per charitatem Chriſtus deſcendit ad hominem peccatorem; per charitatem & crucis ignominiâ, aſcendit ad Patris dexteram, & dedit homini maximum honorem.

3. 3. Charitas nunquam eſt otioſa: operatur enim magna & ſublimia: inclinat ſe etiam libenter, ad humilia & abjecta. Ipſa perficit diligenter honeſta, delectatur viliora ſibi injungi ex obedientia. Non abhorret tangere infirmorum vulnera, lavare pedes, ſternere lectulos, purgare veſtes, tergere ſordes. Ipſa patienter fert aſpera, lætatur inter opprobria.

4. 4 Sicut ignis conſumit ligna, ſic charitas vitia extinguit. Cor mundat per contritionem, lavat per confeſſionem, abſtergit per orationem, illuminat per ſacram lectionem, accendit per devotam meditationem, colligit per ſecretam habitationem, conjungit animam Deo per ferventem amorem. Charitas excitat os hominis ad laudandum Deum, manus ad operandum, pedes ad ambulandum, oculos ad contemplandum, memoriam ad recordandum, exteriora membra ad ſerviendum, interiora dona ad amandum Deum ſuper omnia bona in cælo & in terra. Ipſa charitas in humili anima delet mala præterita, munit contra futura, inſtruit de præſentibus, liberat de multis dubiis, prohibet à curioſis, amputat ſuperflua, excludit vana, arguit falſa, odit turpia, mitigat dura, illuminat obſcura, aperit oranti cæli ſecreta, ordinat omnia intus & extra. Charitas eſt bona voluntas in anima ſancta, quæ non deſinit recta operari; quamvis debilitas vel neceſſitas, quandoque non permittat agere bonum, quod prætendit.

5. O felix munda anima, cui Deus eſt omnia; quæ præter Deum, nil ſentit jucundum nec pretioſum, ſed cuncta amara ei videntur & oneroſa. Talem Deus requirit, talem diligit, qui ſe & omnia, propter ejus amorem, ſpernit & relinquit, fortiter certat, & cor ſuum in puritate cuſtodit. Citò & liberè ad Deum anima pura pergit, & ſuper omnia mundi condita evolat, quæ in terris nil commodi vel honoris concupiſcit. Charitas Chriſti omnia vincula mundi ſolvit, omnia onera levia facit; & quæcunque Deo placent, fideliter implere ſatagit. Unde cum Chriſto orat, & dicit: *Pater non mea voluntas, ſed tua ſemper & ubique fiat.* Matth. 26.

Amen.

* * *

Digitized by Google

CAPUT XIV.

De vigili cura & labore, contra tentationes.

1. Jacobi. 4. 1. R*Eſiſtite diabolo, & fugiet à vobis.* Ubicunque fuerit bonus homo occupatus cum Deo, orando, meditando, ſtudendo, ſcribendo, ibi adſunt Angeli ſancti congaudendo, adſunt & dæmones ipſum tentando & diſtrahendo. Cùm inceperis orare, fugiunt dæmones, quaſi ab igne ſancti Spiritus: & cum volueris fabulari, redeunt omnes celeriter, ad excitandos rumores inanes. Si autem ſupervenerit bonus Prælatus, diſſipabit mox omnes fabulantes, & arguet otio vacantes, & bona opera negligentes. Maneas ergo in ſilentio, & cogita de Deo tuo pro ſolatio habendo, & liberaberis de tædio boni operis, te perſeverante in bono incepto.

2. 2. Eſto fidelis in modico, & lucraberis decem millia talenta in regno ſuperno. Non ſis otioſus in ſecreto, nec verboſus in publico; & fugiet diabolus, victus à taciturno. Odit enim laborantem & tacentem, orantem & bona meditantem. Ubicunque fueris ſolus, vel cum aliis, oportet te certare, vigilare, & orare contra tentationes carnis & ſpiritus. Certa fortiter, ora ferventer, labora diligenter, ſtude frequenter, tace libenter, ſuſtine patienter. Spera in Domino ſemper, quantumcunque fueris tribulatus, & deſolatus vehementer. Qui ſeipſum in omni loco & tempore ponit ad patientiam, majorem nunc habebit pacem, & de adverſariis victoriam, & in futuro cum electis clariorem gloriæ coronam obtinebit.

CAPUT XV.

De fraterno onere, invicem portando.

1. A*Lter alterius onera portate.* Quoniam quidem omnes in Chriſto unum ſumus, ideò fraternam charitatem tenere debemus in vinculo pacis, & in bono ſemper concordare. Omnes, Chriſti membra ſumus, renati in baptiſmo per gratiam Spiritus ſancti, paſſione Chriſti redempti, ſanguine Chriſti mundati, corpore Chriſti refecti, verbis Chriſti eruditi, miraculis Chriſti confirmati, exemplis Chriſti ædificati. Cur ergo alter alteri nocetis, Fratres mei? Qui alium verbo vel facto lædit, Chriſtum offendit. Chriſtus vindicabit, Chriſtus puniet, niſi citò ſe emendaverit. Unum Deum Patrem habemus in cælis, omnes in Chriſto Fratres ſumus, de quacunque civitate vel patria hîc congregati, aut quantalibet parentela nobili vel ignobili generati. Unus Deus nos omnes creavit, unus paſcit & gubernat, unus ad unius beatitudinis finem nos vocavit: & quotidie vocat, per vocem foris, per contritionem intus: qui ſe nobis videndum promiſit in præmium æternum in conſpectu Angelorum, cum unanimi felicitate omnium civium ſupernorum. Si ergo à Deo unanimiter vocati ſumus, uno pretio redempti, uno ſpiritu omnes potati; ſtudeamus mutuò diligere, & ſervire. Si Chriſto placere cupimus, propter Chriſtum invicem onera noſtra portemus, & ex charitate pro invicem oremus; quia ſic Deus in nobis eſt, & nos in Deo ſumus. Quicquid ergo imperfectionis & ineptitudinis videmus vel audimus, hoc piè in bonum interpretari debemus, ſicut de nobis fieri optamus. 1. Galat. 6.

2. O

2. 2. O Frater amande, porta, & portaberis; excuſa, & excuſaberis. Compatere peccanti, & compatietur tibi. Conſolare lugentem, & conſolaberis à gaudente. Erige cadentem, & erigeris Domino auxiliante. Sicut feceris alteri, ſic fiet etiam tibi, Deo juſtè judicante & vindicante. Non miteris, nec indigneris, ſi cadit homo fragilis in mundo; quia Angelus cecidit in cælo, & Adam in Paradiſo, victus à modico pomo. Sæpè valde parva res eſt, unde homo valde graviter tentatur in ſeipſo, vel etiam vexatur ab alio. Hoc Deus juſtè permittit contingere, ut veraciter cognoſcas, quòd ſi non potes parva vincere, non poteris graviora ſuperare.

3. 3. Eſto benignus in fratrem tentatum, & ora pro tribulato, ſicut pro temetipſo. Bonum tuum, bonum meum, per congratulationem; & malum tuum, malum meum, per compaſſionem. Nam omnes fragiles homines ſumus, idcircò pro invicem orare ex charitate tenemur. Nemo alteri improperare poteſt defectum ejus ſe neglecto: quia ſi quis aliquem defectuoſum deſpicit, quaſi cæcus cæcum illudit, & ſurdus ſurdo maledicit, & ſtultus ſtultum deridet. Tace de alio tibi non commiſſo malè loqui: ſed teipſum magis reſpice, & corrige, quod pravè feciſti. Si rectè judicas, & proximum emendare intendis, à teipſo incipe. Et tunc procede, non commotè, ſed modeſtè & diſcretè. Si diligis me ſincerè & fraternè, compatere mihi ſicut tibi, & ora pro me. Qui alium corripit, & pro eo non orat, nec condolet; crudelis eſt hoſtis, non medicus pius, ſed oneroſus fabulator. Qui pro alio, ſicut pro ſeipſo orat, duplex bonum facit. Quantò quis plus habet de bono fraternæ charitatis, tantò libentiùs pro eo orat, ut perfectiùs ſe emendet, & oculos infirmorum non offendat. Ideò ampliùs contriſtatur, ſi audire noluerit, & admoneri indignatur. Quilibet eſt alteri, aut roſa redolens, aut ſpina pungens.

Ora pro eo quem corripis, alioqui hoſtis es non medicus.

Omnes alter alteri ſumus aut roſa aut ſpina.

CAPUT XVI.

De amore Christi, & odio mundi.

1. MAne in dilectione mea. Vox Chriſti, vox dulcis ad audiendum, ſalubris omnibus ad obediendum. Amor Chriſti jucunditas mentis, Paradiſus animæ, excludit mundum, vincit Diabolum, claudit infernum, aperit cælum. Amor Chriſti & amor mundi contrarii ſunt, & nihil commune habent, nec ſimul commorari poſſunt. Amor Chriſti currus Heliæ aſcendens in cælum: amor mundi quadriga Diaboli trahens ad infernum. Amor ſui, læſio ſui: oblivio mundi, inventio cæli. Plus nocet blanda locutio ficti amici, quàm dura correptio hominis juſti. Cogitatio doloſi fingit mendacia, mens juſti rectè procedit in cauſis. Non evadet ſcandalum, qui alteri infert ſcandalum. Rector & cognitor omnium Deus, non diu patitur oviculam ſuam errare & balare: ſed aut baculo timoris feriens revocat; aut amoris oculo intuens, ad conſcientiam reducit. 1. *Joan. 15.*

2. Ubi pax & concordia, ibi Deus & omnia bona. Ubi lis & diſſenſio, ibi Diabolus & omnia mala. Ubi humilitas, ibi ſapientia. *Ubi ſuperbia, ibi radix malitiæ.* Vince ſuperbiam, & invenies pacem magnam. Ubi dura verba, ibi læduntur charitatis viſcera. Ubi ſolitudo & ſilentium, ibi quies Monachorum. Ubi labor & diſciplina, ibi profectus Religioſorum. Ubi riſus & diſſolutio, ibi fugit devotio. Otioſus & verboſus, ratò compunctus, ratò à delicto purus. Ubi 2. *Prov. 11.*

Digitized by Google

Ubi prompta obedientia, ibi læta conſcientia. Ubi fabulatio longa, ibi operis negligentia. Ubi propria exquiſitio, ibi charitatis defectus. Ubi doctrina Chriſti viget, ibi ſalus animæ creſcit. Ubi fratrum concordia, ibi dulcis melodia. Ubi mediocritas ſervatur, ibi virtus concordiæ diutius perſeverat. Ubi diſcretio in corripiendo culpas aliorum cuſtoditur, ibi nemo juſtè conqueri debet, nec facilè Prælato indignari. Unde quidam: Omnibus adde modum, modus eſt pulcherrima virtus. Ubi patientia, ibi magna hoſtis victoria. Ubi turbatio intrat, pax citò de domo recedit. Claude oris oſtium, & pondera verba tua, antequam loquaris. Ubi fides & veritas, ibi pacis ſecuritas. Ubi dolus & nequitia, ibi ſtulta cogitatio, & cæca prudentia. Ubi charitas, ibi Spiritus ſanctus. Ubi levis ſuſpicio, ibi frequens indignatio. Ubi veritatis cognitio, ibi rectis corde lætitia. Ubi ficta narratio, ibi ſæpè amici deceptio latet. Ubi humilis confeſſio, ibi facilis veniæ impetratio. Ubi terrena ſapientia deficit, ibi divina protectio amplius eſt invocanda. Quicunque malitioſè injuſta prætendit, ipſe malum finem conſequetur. Pax multa bene agenti, & ad patientiam ſe præparanti. Væ impio in malo, & ficto in bono; quia nemini plus
Jacob. 1. nocet iniquitas ejus, quàm illa ipſi. *Ubi duplicitas, ibi inconſtantia, & multa nequitia.* Bene ſimplici & juſto ſine dolo, quia Deus cum eo, dirigens omnia opera ejus itinere recto. Qui verbum ſuum malè ſervat, quis facilè ei credet? Qui autem verbum ſuum in melius mutar, verbum veritatis non infringit.

3. 3. Delectabile eſt bona audire, ſed laudabile magis opere exercere. Optima collatio, vitæ emendatio. Fructus bonæ collationis, abſtinere à peccatis, & proficere in virtutibus. Fructus devotæ orationis, unire cor ſuum cum Deo, in fervore ſancti Spiritus. Ille devotè orat, qui omnia vana à ſe excludit. Qui imaginem crucifixi ſibi præponit, diabolica phantaſmata citò repellit. Pulchra animæ imaginatio, paſſionis Chriſti jugis recordatio. Qui ſacra Jeſu vulnera quotidie penſat, mentis ſuæ vulnera mitigat, purgat, & curat. Qui omnia terrena tanquam lutum vilipendit, nec honores deſiderat, cordis munditiam acquirit, & Deo libere vacare poteſt. Ille Deum ſummè laudat & honorat, qui ſeipſum profundè humiliat, & defectus ſuos cautè conſiderat, gemit, & plorat. Magnus clamor in auribus Dei, vera contritio cordis ex ore humilis peccatoris.

4. Quicquid boni facis, ad laudem 4.
Dei facias. Qui virtutes ſuas, & aliorum qualibet opera bona, ſimpliciter & integre, purè & libere, ad laudem & honorem Dei refert, totum Deo aſcribendo, nil meritis ſuis nec viribus attribuendo, ſed ab omnibus ſe ſpoliat & denudat, ſuperbiam, invidiam, & vanam gloriam funditus calcat & necat. Æterna namque gloria & honore ſe privat, qui in ſe, & non in Deo ſolo ſummo bono gaudet. Ideoque beata virgo, Maria, pro maximis donis ſibi collatis, in ſuo devotiſſimo cantico jubilans, dicit: *Exultavit Spiritus meus in Deo ſalutari* Luca. 1.
meo. Qui ſe aliquid eſſe putat, cùm nihil Galat. 6.
ſit, ſe ipſum ſeducit, ait Apoſtolus Paulus: qui in tertium cælum raptus, non eſt ex hoc elatus, ſed quicquid boni fecit, docuit, & dictavit, hoc totum fideliter Deo attribuit; dicens: *Gratia Dei* 1. Cor. 15.
ſum id, quod ſum.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XVII.

De imitatione ſanctiſſimæ vitæ, Domini noſtri Jeſu Chriſti.

I. *Matt. 25.* 1. QUod uni de fratribus meis feciſtis, mihi feciſtis. Notate verba, ſignate myſteria, imitamini exempla. Qui fratri indigenti ſubvenit, Jeſum per manum retinet. Qui onus ſibi impoſitum patienter ſuſtinet, Jeſum & hunc crucifixum in humeris ſuis portat. Qui fratri contriſtato ſolatioſum verbum reſpondet, oſculum amoroſum ori Jeſu tribuit. Qui alterius culpam plangit, & pro eo veniam petit, pedes Jeſu lavat & extergit. Qui iraſcentem ad pacem reformat, lectulum floridum Jeſu in anima parat. Qui fratri in menſa meliora, quam ſibi apponit, Jeſum charitatis dapibus & favo mellis paſcit. Qui bonas meditationes de Deo aſſumit, Jeſum in talamum cordis ſui introducit. Qui fratri librum ſacræ lectionis porrigit, vinum optimum ori Jeſu propinat. Qui otioſa verba loqui prohibet; muſcas de menſa Jeſu expellit. Qui detractiones audire renuit, & loquentes inhoneſta corripit, nigrum canem de domo Jeſu baculo ferit & fugat. Qui inter refectionem benè & diſtinctè legit, conviventes in menſa Jeſu poculo cæleſti lætificat, & inebriat ſitientes. Qui malè legit, ſaporem cibi minuit: & qui ſæpè titubat, mappam Jeſu maculat.

Qui quomodo Jeſum vel imitentur, vel inhonorent.

2. 2. Qui mala alterius audit, & multum inde dolet & gemit, ſacra Jeſu vulnera tangit & perungit. Qui bona exempla & virtutes de proximo ſuo narrat, pulchros flores oculis Jeſu repræſentat. Qui verba Jeſu devotè legit & prædicat, in naribus audientium dulcia aromata ſpargit. Qui defectus alterius piè portat, & excuſat, miſericordiam Jeſu citò impetrabit. Qui diffamiam alterius & ſcandalum proximi occultat, nuda Jeſu membra veſtibus tegit. Qui divina miracula & humilia Chriſti opera ſedulò cogitat & ſuaviter ruminat, mel & lac in ore Jeſu accipit. Sic enim beatiſſima Agnes dixit & fecit, quæ etiam pro amore Jeſu ſanguinem ſuum fudit. Qui pro debili & infirmo fratre legit aut cantat, ante incunabula Jeſu cum Angelis jucundè citharizat. Qui devotè orat, & à delicatis cibis abſtinet, & propriis rebus renunciat, cum ſanctis tria pretioſa munera Jeſu manibus offert. Qui capita fratrum ac veſtes lavat, cum Sancto Joanne Baptiſta Jeſum baptizat. Qui cellam ſuam cuſtodit & tacet, cum Jeſu deſertum intrat. Qui vitiis reſiſtit, & corpus caſtigat, cum Jeſu jejunat. Qui fratri ſalutare verbum dicit, cum Jeſu Regnum Dei prædicat. Qui pro infirmo & tentato fideliter orat, cum Jeſu Lazarum viſitat, & cum Maria & Martha plorat. *D. Agnes.*

3. 3. Qui pro fidelibus defunctis Miſſas celebrat, & vigilias legit, cum Jeſu ad monumentum Lazari tranſit, orans ut animas à pœnis miſericorditer liberet. Qui cum fratribus ad commune refectorium vadit, ut ſacram lectionem audiat, cum Jeſu & diſcipulis ejus cœnat & bibit. Qui eloquia Dei in menſa lecta, in corde ſuo recondit, cum Sancto Joanne Apoſtolo, ſuprà pectus Jeſu in cœna recumbit. Qui in adverſus humiliter & promptè obedit, Jeſum veraciter cum diſcipulis in montem Oliveti ſequitur,

tur, ubi traditus & captus fuit. Qui in tribulatione & tentatione inſtanter & ferventer orat, cum Jeſu in agonia contra diabolum pugnat. Qui ſuum velle & nolle totaliter relinquit, cum Jeſu voluntatem Patris ſui gratanter implet, & Crucem in Calvariam portat. Qui pro adverſariis ſuis orat, & in ſe peccantibus libenter indulget, cum Jeſu pro inimicis rogat, ne malè pereant, ſed convertantur ad Deum, & vivant. Qui omnibus quæ ſunt mundi ſpontè renuntiat, & cuncta viſibilia oblivioni tradit, cum Jeſu in Cruce moritur, & cum Paulo in paradiſum rapitur.

4. Qui cor ſuum mundum & quietum ſervat, Jeſum in ſindone munda involvit, & in corde ſepelit. Qui in ſervitio Jeſu uſque in finem perſeverat, cum Jeſu in ſepulchro ſuaviter dormit & requieſcit. Qui beatæ Virgini Mariæ in doloribus ejus compatitur, hic iterum ab ea in anguſtiis ſuis, cum pio Filio ejus Jeſu, conſolari meretur. Qui omnia verba & geſta Jeſu mente recolit, & dente conterit, dulces aromatum ſpecies illi præparat, quæ ad ſolatium animæ triſtis optimè valent. Qui de beneficiis ſibi collatis humiliter & devotè gratia agit, cum Maria Magdalena ad monumentum Jeſu, cum aromatibus venit. Qui poſt contritionem & confeſſionem peccatorum, firmiter ſe emendare proponit, cum Jeſu à morte culpæ reſurgit. Qui torporem mentis abjicit, & novum paſcha in ſpiritu cum Jeſu celebrat, & alleluja cum eo in choro jubilans cantat. Qui omnia ſæculi gaudia ſpernit, pericula fugit, religioſam vitam quærit, & acceptat, cum Jeſu & diſcipulis ejus cœnaculum clauſum intrat, ut in ſecreto liberiùs Deo ſerviat, puriùs vivat & Spiritum Sanctum plenius accipiat. Qui omnia temporalia negligit, & in meditatione ſancta ad cœleſtia totus inardeſcit, cum Jeſu ad cœlos pergit & aſcendit. Beata anima, *cui Chriſtus vivere eſt, & mori cum Chriſto lucrum.* Phil. 1. Oportet, quod ſibi ipſi moriatur, qui Chriſto vivere deſiderat. Oportet, quod omnia caduca relinquat, cui Chriſtus ſapere & dulceſſere debet. Labor eſt in relinquendo, dolor in moriendo, ſed æterna ſalus & vita cum Chriſto feliciter regnando. O quando hoc erit, ut ſolus Deus mihi totus ſit, & ego illi totus intentus & unitus? Quamdiu enim anima fidelis non eſt Deo unita in gloria, non poteſt plenè eſſe beata. Sequere ergò Chriſtum paſſibus amoris in vita tua, per fidem charitate ferventem, ut dignus fias videre eum facie ad faciem, Angelos beatificantem. Ad quam intuendam nos omnes perducere dignetur Jeſus Chriſtus poſt mortem, qui pro omnibus nobis amaram pertulit Crucem, Amen.

CAPUT XVIII.

De æterna laude Dei.

Semper laus ejus, in ore meo. Pſal. 33. O dulcis vox in auribus devotorum, ſed dulcior in præſentia Dei & ſanctorum Angelorum. Si omnia organa muſicorum canerent, & laudem Dei non reſonarent, in vanum concreparent, nec animam ſanctam recrearent, neque ſatiarent. Oportet enim, quòd Deus & honor ejus ſit cauſa canendi, & omnis vanitas ſit excluſa, ſi laus debet eſſe Deo grata & accepta. *Si intentio tua fuerit pura, tunc poteris exultare in vera cordis lætitia cum Maria.* Luc. 1. Dulcis ſymphonia in cœlo

cælo & in terra, laudare Deum puro corde & conſona voce cum omni creatura, pro ſua immenſa bonitate, & excellenti magnificentia. Delectabile opus, laudate Deum omni tempore, diligere creatorem cæli & terræ, honorare maximè æternæ vitæ largitorem. Siquidem Sanctorum Angelorum vita, honor, & gloria, laudare Deum totis præcordiis, & nunquam à laude ceſſare, qui nunquam poſſunt fatigari, nec inaniter gloriari. Hoc etiam agunt ſanctorum animæ in cælesti patria, liberatæ de vinculis corporum, de laqueis Satanæ, ab omni tentatione ejus ſecuræ, & jam Deo unitæ in perfecta charitate, & perenni lætitia, & ineffabili beatitudine repletæ. Recogitant modò liberæ cum maxima dulcedine, in quanta fuerunt tribulatione & amaritudine, & quanta evaſerunt pericula & tentamenta hujus miſeræ vitæ. Verſa ſunt eis omnia lamenta in cantica lætitiæ, & dura verbera in augmenta pulchrioris coronæ. O *quàm beata illa patria, ubi pacata ſunt omnia, triſtitia nulla, omnia jucunda, divina laude & dulci jubilo.* Benedic ergo & tu anima fidelis, Dominum de cælis, lauda Deum tuum Sion, gravata pondere carnis. Invoca ſenſum in loco certaminis, ut adſit tibi à dextris tui & ſiniſtris cum Angelis Sanctis. Ora ne prævaleat contra te dæmonum impetus, ne decipiat te mollicies carnis, ne frangat te rigor ordinis; aut labor corporis. Suſcipe pro Chriſti amore onus ſanctæ crucis, quæ aperiet tibi portam Regni cæleſtis. Quid amplius cupis? Via regia veniendi ad Chriſtum, eſt vincere propriam voluntatem, ſuſtinere defectum, non quærere carnis

Pſal. 174.

commodum. Habebis certè æternam requiem pro parvo labore, æternum honorem pro humili ſtatu & infirmo loco. Sit ergò ſemper laus Dei in ore tuo, in proſperis & adverſis; multum enim in hoc potes promereri, ſi plenè te reſignaveris ad voluntatem Dei. Quicquid gravitatis tibi occurrerit interiùs aut exteriùs, hoc accipe piè & gratioſè de manu benigniſſimi creatoris, qui curam gerit de omnibus nobis, puſillis & magnis. Qui te fecit ad imaginem ſuam, non relinquet te in neceſſitatibus tuis, propter immenſam bonitatem ſuam. Aperi ergo os tuum in laudem Dei omnipotentis, cujus providentia reguntur omnia in cælo & in terra, in mari & in omnibus abyſſis. Lauda creatorem tuum, qui te fecit hominem & non beſtiam: & ſi te muſcam feciſſet, adhuc laudandus eſſet, & bene feciſſet. Non poteſt leo gloriari de fortitudine ſua, contra muſcam & culicem; quia ſi leo poteſt altiùs clamare, non tamen poteſt tam altè ſicut muſca volare. Ne ergò ſit contentio inter magnum & parvum, inter divitem & pauperem, inter fortem & debilem, inter ſapientem & ſimplicem, inter regentem & ſervientem: omnes pariter laudemus Dominum Deum noſtrum, qui creavit omnem creaturam mira pulchritudine & varietate, ad laudem nominis ſui & gloriam, & hominum utilitatem largiter & apertè demonſtrandam. Lauda anima fidelis redemptorem tuum, qui te redemit de manu æternæ mortis, per paſſionem ſuæ benedictæ crucis. Cui dignè regratiari non poteris, etiam ſi millies pro ipſo mori & crucifigi poſſes. Lauda protectorem

Deus perpetuo laudandus ab omnibus per omnia.

tuum, qui te à multis periculis & peccatis cuſtodivit. Lauda benefactorem tuum, qui tanta beneficia tibi tribuit, quæ vix enumerare ſufficis. Ecce adhuc quotidiè nova dona tibi tranſmittit, & per ſe etiam ad te in altare venit, in quo optimum donum, quod ipſe eſt & habet, tibi ad communicandum præbet. Nihil aliud pro his à te requirit, & tam gratum habet; niſi ut ipſum pure & intimè propter ſe ipſum, ames & laudes. Cùm fueris lætus, & benè tibi ſucceſſerit, lauda & gratias age; quia pius Dominus te conſolari dignatus eſt, ne in via deficias. Nam toties panem de cælo, tibi ad refocillandum ſpiritum tuum mittit, quoties verbum Dei audis & legis, ac de incarnatione & paſſione Chriſti devotè meditaris. Cùm fueris triſtis aut debilis, lauda, & gratias age; quia Deus te viſitat; probat, & purgat, ne ſuperbias, & de te præſumas. Afflictio enim corporis, ſæpe eſt reductio ad compunctionem cordis. Cùm fueris ſanus & fortis, lauda & gratias age, quia Deus dedit tibi vires, ut labores, & aliis ſervias, & tempus nunquam otiosè expendas. Cùm fueris in horto vel in pomario, videns diverſas ſpecies & arbores, flores, & roſas, pyra, poma, herbarum virores, & lilia odorifera, lauda & gratias age; quia oſtendit tibi Deus multa mirabilia opera ſua, in terra germinantia, quæ omni anno renovat mira potentia ac ſapientia ſua, pro magna ſua bonitate, & hominum utilitate. In omni ergo loco & tempore, lauda Deum, & gratias age: quia plena eſt omnis terra majeſtate ejus, & ſuper cælos gloria ejus. Lauda Deum cum omnibus ſanctis in terris, quem laudant omnes Angeli in cælis. Si laudas, Angelis aſſimilaris: ſi non laudas, ingratus es, & peior beſtiis. Ecce volucres cæli cantant, piſces natant, canes latrant, pecora clamant; & omnia elementa ad laudem Dei ſe movent, & magnificentiam creatoris ſui, naturalibus motibus demonſtrant. In cunctis ergo, quæ agis, habe Deum præ oculis tuis: Cave offenſas: gratias age, pro beneficiis impenſis, & in fine cujuslibet operis tui corde tenus regratiando Deo, ſic conclude: Deo laus; nunc in æternum. Omnis ſpiritus, laudet Dominum. Amen.

Finis Hortuli Roſarum.

VALLIS LILIORUM

Prologus in hunc Libellum.

Oſe. 14. Jſtus germinabit ſicut lilium, & florebit in æternum ante Dominum. Iſte Libellus poteſt nominari *Vallis Liliorum*, ad diſtinctionem alterius præcedentis, qui Hortulus Roſarum intitulatur. Quia ſicut ille tractat de multis virtutibus, tanquam de rubeis roſis, in hortulo Jeſu natis; ſic iſte loquitur de multis virtutibus, tanquam de candidis liliis, in valle humilitatis à Domino Jeſu plantatis, & Spiritus ſancti intima aſperſione dulciter irrigatis. Nam, teſte Beato Gregorio, qui ſine humilitate virtutes congregat, inventum pulverem portat. De his quoque liliis, loquitur etiam Sponſa Chriſti, humilis de devota anima, ad Jeſum ſuum in Canticis *Humilitas radix & mater virtutum.*

Canti-

Canticorum, ore cantans, & corde jubilans, de viſitatione ſui & donis ejus.
Cant. 5. *Dilectus meus* (inquit) *mihi & ego illi, qui paſcitur inter lilia.* Cant. 6. Et iterum, *Dilectus meus candidus & rubicundus, inter ubera mea commorabitur.* Cui laus, honor, & gloria, in ſæcula ſæculorum, Amen.

Capita hujus Libelli.

De triplici ſtatu humanæ vitæ. Cap. 1.
De laude Dei in paupertate. 2
De probatione devotorum, per contraria. 3
De vero amatore Dei. 4
De gratitudine animæ, pro omni bono. 5
De conformitate animæ devotæ, cum crucifixo. 6
De ambulatione animæ puræ, cum Deo. 7
De pace cordis, & quiete in Deo. 8
De recollectione cordis, cum Deo. 9
De vigilatione & oratione contra tentationes. 10
De timore æternæ pœnæ, contra vitia carnis. 11
De memoria Dominicæ Paſſionis. 12
De invocatione Sancti nominis JESU, & beatæ Mariæ. 13
De forti certamine, contra vitia. 14
De ſtabilitate in loco, & in ordine. 15
De divino ſolatio, in tribulatione. 16
De cuſtodia conſcientiæ. 17
De ſolitudine, & ſilentio. 18
De refugio pauperis, ad Deum adjutorem ſuum. 19
De paupere, & infirmo Lazaro. 20
De claro intellectu ſacræ ſcripturæ. 21
De magnis meritis patientiæ, pro Chriſto. 22
De bonis moribus humilis Monachi. 23
De provida locutione, & fraterna compaſſione. 24
De incerta hora mortis. 25
De æterna laude Dei. 26
De laude Sanctorum Angelorum. 27
Oratio devoti amatoris Dei. 28
De unione cordis, cum Deo habenda. 29
De vera pace, in ſolo Deo, 30
De recta intentione ad Deum. 31
Oratio humilis & contriti Spiritus. 32
De bona ſocietate cum Jeſu, & Sanctis ejus. 33
De ſummo bono, & ultimo fine, in ſolo Deo ponendò. 34

VALLIS LILIORUM.

Ad laudem Dei, pro ſolatio tribulatorum.

CAPUT I.

De triplici ſtatu vitæ humanæ.

1. *EGo flos campi, & lilium convallium.* Hæc eſt vox Chriſti, ad ſanctam Eccleſiam in generali; & ad quamlibet animam devotam in ſpeciali. Chriſtus enim eſt ſpecioſus ſponſus ſanctæ Eccleſiæ, & caput omnium fidelium, flos omnium virtutum, & lilium convallium, amator humilitatis & caſtitatis. Qui ergo vult Chriſto ſervire, & cœleſti Sponſo placere, ſtudeat vitia ſua vincere, lilia virtutum colligere, otium vitare, libenter ſtudere, libros ſcribere, manibus operari, quod utile eſt; frequenter orare, & Deo intimè vacare, tumultus fugere, ſecretum diligere, & de alienis rebus & ſibi nocivis tacere. 1. Cant. 2. Chriſtus flos campi & lilium convallium.

2. Habitus namque exterior parum valet ſine interiore virtute coram Deo. Vas eſt foris ornatum, ſed intus vacuum. Sicut ex bono vaſe vini, bonus odor procedit; ſic ex bono corde religioſi, bona 2.

Digitized by Google

verba & ſancta opera procedunt, ad laudem Dei, & utilitatem proximi. Attende ergo frater ſtatum tuum, in quo ſtas, & coram hominibus ambulas; ut Deo dignè placere ſtudeas, & alios factis & moribus ſanctis ædifices. Totum enim in te redundabit, quicquid boni feceris, & quicquid mali, coram Deo commiſeris. Quando ergo comedis & bibis, dormis & quieſcis, & quocunque volueris pro libitu tuo tranſis; tunc facis opera carnis, & aſſimilaris beſtiis terrenis, quæ diſcurrunt, comedunt, & bibunt, & replent ventrem ſuum, donec ſaturentur. Et ſi quis eis reſiſtit, illum ſtimulant cornibus & ungulis, terrent vultibus, & mordent dentibus, & clamant vocibus horrendis. Tales ſunt carnales homines, guloſi, avari, ſuperbi, iracundi, & litigioſi; Spiritum Dei non habentes, ſed paſſiones ſuas ſequentes.

3. 3. Sed quando vigilas & oras, legis & cantas pſalmos & hymnos, de Deo & ſanctis ejus; vel quando jejunas & abſtines à vitiis, & proximo ſervis; aut pro peccatis tuis doles, gemis, & ploras, confiteris, & veniam petis; tunc facis opera Spiritus Sancti, & ſecundum ſpiritum ambulas, & religioſæ vitæ ordinem ſervas. Tunc enim ſanctis Angelis aſſimilaris in cælis, qui ſemper Deum laudant, & cantant, & benedicunt, & nunquam faciem ſuam ab eo avertunt. Quando verò ſuperbis, iraſceris, detrahis, murmuras, fallis, mentiris, alios perturbas, & de malis eorum gaudes, & de bonis triſtaris; aut quando proximum deſpicis, & commodum tuum in omnibus quæris; tunc diabolum ſequeris, & dæmonibus aſſimilaris, per malitiam & vitia, quæ committis. Nam ipſi paſſiones ſuas ſuas & nequitias ſequuntur, quantum poſſunt, & audent facere: & in malis delectantur; quia boni non ſunt, & alios ſeducere & pervertere nituntur. Vita ergo juſtorum Angelis ſimilis, vita carnalium beſtiis æqualis, vita ſuperborum dæmonibus comparatur. Cave ſerve Dei, ne laqueis eorum involvaris, & in judicio ab eis accuſeris, & confundaris.

Carnales beſtiis, juſti Angelis, ſuperbi dæmonibus ſimiles.

CAPUT II.

De laude Dei, in paupertate devotionis.

1. P*auper & inops laudabunt nomen tuum Domine.* Quando ſentis te aridum, frigidum, & triſtem in orando, meditando bona de Deo, non debes propterea deſperare, nec deſiſtere Jeſum humiliter invocare; ſed in paupertate ſpiritus tui Deum lauda, & gratias age, & iſtum verſiculum pro conſolatione libenter lege: Pauper & inops, laudabunt nomen tuum, Domine. Multi enim ſancti & devoti, fuerunt etiam quandoque aridi, & per longum tempus à Deo derelicti, ut diſcerent patientiam, & aliis compati, per doloris & inopiæ experientiam; & non præſumerent nimis de ſeipſis, in tempore devotionis & jubilationis. Lege etiam verſum iſtum ſequentem cum Propheta in Pſalmo. *Ego autem mendicus ſum & pauper, & Dominus ſollicitus eſt mei.* In Domino confido, quia ipſe virtus & ſalus mea. Verum eſt, nam omne bonum à Deo. 1. Pſalm. 71. Pſal. 69.

2. Noli ergo præſumere cùm lætus fueris, nec te dejicere triſtitia gravatus: ſed ſicut Domino placuerit in oculis ſuis: ſic eſto contentus in omnibus. Nil enim boni habes à te ipſo, ſed totum eſt à Deo. Cùm gratia devotionis datur, Sol de 2.

Digitized by Google

de cœlo lucet, & anima illuminatur, & quaſi in divitiis exultat. Sed miſer deciperis, ſi præſumis & inſtaris. Cùm verò occulte ſubtrahitur gratia, & ab ingrato tollitur; tunc verè pauper es & infirmus, & parum potes ſuſtinere, & tædet orare. Sed hoc pro beneficio accipe, quòd Deus te pauperem facit, & humiliat cum electis ſuis; & percutit dorſum tuum filiorum Virga, pro exceſſibus tuis occultis, & negligentiis multis quotidianis, ut tibi ipſi vileſcas, & nunquam altè de te ſapias, ſicut conſulit Sanctus Paulus ad Romanos : *Noli*, inquit, *altum ſapere, ſed time.* Magnum lucrum animæ, de ſe viriliter ſentire, & Deo omne bonum funditus aſcribere.

CAPUT III.

De probatione devotorum, per contraria.

1\. Pſalm. 32. 1. *Gaudete juſti in Domino.* In cælo ſemper eſt gaudium, in inferno ſemper eſt luctus, in mundo utrumque ad tempus, ad probandum homines bonos & malos. In æſtate ſunt dies clariores, & in hyeme obſcuriores : ſic eſt etiam cum anima devota. Quando gratia Dei venit, & eam illuminat; tunc multa abſcondita cognoſcit & intelligit, cantat & jubilat cum magna devotione, quàm ſentit. Sed in tempore tentationis, cum ſubtrahitur gratia devotionis, tunc eſt in hyeme & frigore, in obſcuritate intellectus, & in pavore mentis. Tunc patientia eſt neceſſaria & Deo magis accepta, & creſcunt virtutes per adverſa, & augentur per patientiam æterna præmia.

2\. 2. Humiliatur anima & purgatur per flagella, confunditur ſuperbia; & evaneſcit vana gloria. Quamdiu vivit anima in corpore exercetur in utroque, pro profectu ampliore in Chriſti amore. Magna ergo ars, magna virtus eſt, bene uti bonis & malis. Benedic ergo anima mea Domino in omni tempore; lauda Deum tuum Sion, die ac nocte, & erit merces tua magna utrobique, coram Deo in cælo, & in terra, & omnia ſervient tibi proſpera & adverſa, bona & mala, læta & triſtia. Unde Apoſtolus ait : *Diligentibus Deum, omnia* Rom. 8. *cooperantur in bonum, & nihil deerit timentibus eum. Beati, qui in omnibus loquuntur voluntatem Dei.*

CAPUT IV.

De vero amatore Dei.

1\. *Diligite Dominum omnes ſancti* 1. *ejus, puſilli & magni; quia pu-* Pſal. 10. *ſillum & magnum ipſe fecit.* Verus ama- Sap. 6. tor Dei, amat purè Deum, ſcilicet Deum propter Deum, & propter eum ſolum fruendum; & non propter lucrum ab ipſo habendum, nec propter aliquod proprium commodum, nec ſolatium aut præmium inde promerendum; ſed totaliter & finaliter, propter ſuam infinitam bonitatem, & ſuperexcellentem dignitatem. Ideo in laudem Dei Pſalmiſta frequenter dicit, & repetit : *Confitemini Domino, quoniam* Pſal. 105. *bonus*; & hoc dicere, dulce eſt amanti. 106. 117. Sed dicere, *quoniam in æternum miſeri-* 135. *cordia ejus.* Dulcia ſapit pœnitentia, & dolenti de peccatis ſuis. Ne ergo deſperet homo fragilis in malis ſuis, additur, quoniam in æternum miſericordia ejus.

2\. Ille autem ampliùs placet Deo; qui profundiùs ſe humiliat, & ferventiùs ipſum amat. Beatus, qui ſe viliorem

Digitized by Google

rem omnibus reputat; & cavet omne, quod Deo diſplicere cognoſcit. Beatus, qui propter Deum & beneplacitum ejus, totum opus ſuum facit ex charitate, cum pura intentione; & quicquid boni cogitat, hoc ad Dei honorem, & laudem, & gloriam, integre refert. Beatus, qui nil ſibi retinet, ſed totum Deo libere reddit, quod à Deo accepit.

CAPUT V.

De gratitudine animæ, pro omni bono.

1. Pſalm. 33. 1. *MAgnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen ejus in idipſum.* Ille magnificè Deum laudat, qui de minimis etiam beneficiis, gratias maximas agit; quia ille dat, qui ſuper omnia maximus eſt. Nihil tibi parvum, nec vile eſſe debet, quod altiſſimus tibi ex gratia liberè præſtat. Non quærit Deus, nec exigit aliquid magis, quàm ut gratis ametur, & omnis offenſa caveatur, atque gratitudo ſemper & ubique ei reddatur.

2. 2. Magnus coram Deo eſt, qui ſe ex vera humiliate ſpernit & ſubſternit; & omnibus bonis & beneficiis, indignum ſe judicat; nec in aliquo bono vanè exultat, nec laudem concupiſcit: Major tamen ille, qui ſicut Job percuſſus, contemptus, conviciatus, depauperatus, neglectus, tentatus, afflictus, deriſus, & confuſus, gratias agit, lætatur & benedicit, & omnia gravamina & exilia ſibi contingentia, pro maximis lucris computat, & propter Deum ſuſtinet, & conqueri ceſſat.

3. 3. Beatus, qui virgam doloris, ſicut Job, de manu Dei piè accipit; & totaliter voluntati divinæ, ſe offert & committit. Beatus, qui hoc ſemper quærit & eligit, quod Deo magis placet, & pro deliciis vilia capit, & lætus lætior manet, & damnum temporale, animæ lucrum reputat.

CAPUT VI.

De conformitate animæ devotæ, cum crucifixo.

1. *CUm ipſo ſum in tribulatione.* Quid eſt hoc Domine? Expone mihi verbum iſtud, quod dixiſti; aperi ſenſum hujus verſiculi, pro ſolatio ſervi tui. Audi fili. Quando es in tribulatione & cordis mœrore, tunc es cum Jeſu in Cruce; & quando iterum conſolaris in devotione, & delectaris in hymnis & canticis divinis, tunc reſurgis cum Jeſu in novitate ſpiritus, & quaſi à mortuis ſuſcitaris de ſepulchro, alleluja lætè canendo. 1. Pſalm. 90.

2. Cùm autem flexis genibus oras pro peccatis tuis, & intimè doles & ploras, tunc duris ictibus antè portam cæli pulſas. Cùm verò omnia terrena jam negligis, & ſola cœleſtia intus meditaris, tunc cum Jeſu ad cælum pergis, & Angelis ſociaris. Eſto ergo mitis, humilis, & patiens, in omni eventu & infirmitate irruente ſuper te, propter Deum; & porta crucem tuam patienter cum Jeſu, moriendo quotidiè in cruce, pro æterna ſalute tua; quia omnis afflictio carnis patienter tolerata, medicina eſt animæ, & ſatisfactio pro peccatis, & ſpes futuræ beatitudinis & gloriæ, Amen. 2.

CAPUT VII.

De ambulatione animæ puræ cum Deo.

1. *AMbulate cum lucem habetis.* Ille ambulat cum Deo in luce, qui nil cupit de hoc mundo habere, ſed habet 1. Ioan. 12.

cor

cor ſuum fixum ad Deum in cœlo. Nam ibi eſt theſaurus animæ abſconditus, Dominus Jeſus Chriſtus, in quo omnia bona continentur. Semper miſer eſt, & eget, quicquid habet, qui Deum amicum non habet. Ille Deum habet, qui eum amat, & ſermonem ejus ſervat.

2. 2. Ille verbum Dei benè ſervat, qui otioſum verbum nunquam profert; qui opere oſtendit, quod ore prædicat; qui propriam gloriam non quærit, ſed omnia bona quæ fecit, & in aliis videt, purè ad gloriam Dei refert. Qui autem ſibi placet, ſtulto placet, & Deo diſplicet. Ideo in omnibus bonis, quæ agis & dicis, Deo placere ſtudeas, ut ampliora bona ab eo recipias. De bonis naturæ quid gloriaris, cùm ſis mortalis, à vermibus mox rodendus? Audi ſenem juvenis: Recipe te à rebus te diſtrahentibus, quia requiem non invenies, niſi ad cor tuum redeas, & Deum ſuper omnia bona quæras, & intimè diligas.

CAPUT VIII.

De pace cordis, & quiete in Deum.

1. *Pſal. 75.* 1. IN *pace factus eſt locus ejus.* Quis eſt in bona pace? Qui mitis eſt, & humilis corde. Quare vis ſcire de ſtatu aliorum, qualiter ſit cum eis, & te ipſum negligis in multis? Ecce qui meliùs ſcit ſe humiliare, & pati propter Deum, hic meliùs eſt in pace. Huic omne opus fit leve propter Deum, quem habet in corde. Beatus, qui loquitur cum Deo orando, meditando, cantando, legendo; & de alienis tacet, quæ fiunt in mundo. Ubicunque es, & tranſis, vel fugis, cogitatio tua tecum tranſit. Bona meditatio lætificat, mala contriſtat. Ira perturbat, invidia excæcat, odium necat. Devota lectio inſtruit, oratio accendit, operatio verbum implet.

2. Sermo ſanctus corda mundat, vanus maculat, otioſus ſcandalizat, durus gravat, pius placat, moralis ædificat, hiſtorialis fidem confirmat, cæleſtis ad æthera levat. Munda ergo cor tuum ab omni malitia, & eris in bona pace. Non eſt pax bona, niſi in Deo, & cum virtuoſo, qui omnia bene agit propter Deum, quem diligit. Mane in ſilentio; & ſuſtine modicum propter Deum, & ipſe liberabit te ab omni onere & inquietudine. Beata vita & bona conſcientia; dant fiduciam ad Deum in tribulatione, & in morte; mala autem conſcientia, ſemper eſt in timore & in lite. Iracundus citò cadit; de uno malo in aliud peius. Patiens & mitis, de hoſte facit amicum; Deum inveniet ſibi ſemper propitium, propter pietatem erga peccantem. 2.

CAPUT IX.

De recollectione cordis, cum Deo.

1. QUi *non colligit mecum, diſpergit,* ait Dominus noſter Jeſus Chriſtus. Cùm fueris multum diſperſus & indevotus propter multiplices diaboli phantaſias, & amaras paſſiones cordis, & hominum diſplicentias te inquietantes, ſtude te recolligere in ſecreto, per orationem dominicam & angelicam ſalutationem; & proſternere te ſolo tenus ante ſanctam crucem, vel beatæ Virginis Mariæ imaginem, aut alicujus ſancti devotam picturam, ad Dei honorem ſanctorumque memoriam factam. Invoca præcipuè Jeſum & Mariam, cum omnibus Angelis & cæli civibus, pro miſericordia & gratia divinæ conſola- 1. *Luc. 11.*

Digitized by Google

tionis, tibi iterum reddenda: & dic cum
ſancto David in Pſalmo, *Domine ante te
omne deſiderium meum, & gemitus meus
à te non eſt abſconditus.* Domine ſpes
mea à juventute, ad te confugio in tribu-
latione mea.

2. 2. O Domine, doce me ſemper ſequi
& facere voluntatem tuam, & relinque-
re meam, quia hoc beneplacitum eſt
tibi, & utile mihi, pro ſalute animæ
meæ. Domine, nunquam mihi con-
tingat aliquid cogitare, vel deſiderare,
aut operari, quod diſplicet tibi, aut al-
teri noceat, ſicut præcepiſti mihi & om-
nibus ſervientibus tibi. Cùm contrarium
ago, corrige me in miſericordia tua, &
non in ira perdas me: Quia Deus meus
es tu, & ego pauper & fragilis ſervus
tuus, gratiâ & miſericordia tua in omni-
bus maximè egens. Sit nomen ſanctum
tuum, nunc & in æternum ſuper omnia
benedictum, Amen.

CAPUT X.

De vigilatione & oratione, contra ten-tationes.

1. Marc. 14. 1. *Vigilate & orate, ut non intretis in
tentationem*, carnis vel ſpiritus,
vel diaboli, vel mundi. Carò ſuggerit
concupiſcentiam, ſpiritus ſuperbiam,
diabolus invidiam, mundus vanitatem.
Chriſtus autem è contrario docet; nam
ſuadet ſervare caſtitatem, humilitatem,
charitatem, & contemptum mundi, ad
promerendum regnum Dei, & evaden-
dum pœnas inferni. Vigilandum igi-
tur & orandum, omni tempore, & in
omni loco: quia nullibi ſecuritas ab ad-
verſario maligno, qui non dormit, nec
1. Pet. 5. quieſcit à tentando; ſed circuit & quæ-
rit quem decipiat & moleſtet, & à bonis
exercitiis impediat, & ab oratione ceſ-
ſare faciat.

2. Ideo Dominus noſter Jeſus Chri- 2.
ſtus, ſciens nequitias diaboli, & utilita-
tem orationis, fortitudinem hoſtis, &
debilitatem hominis, admonet fortiter
diſcipulos ſuos & omnes fideles, vigila-
re & orare, ſi non velint ab hoſtibus
ſuis, id eſt vitiis ſuperari. Vigilate igi-
tur, & orate; ut non intretis in tenta-
tionem diaboli, nec ei conſentiatis. Si
non potes totum pſalterium legere, le-
ge unum pſalmum, unum verſum, unum
devotum hymnum, de JEſu, de Maria,
aut de aliquo ſancto, ad excitandum
cor tuum ſurſum in Deum, per gemi-
tum & vivæ vocis oraculum. Propè eſt
enim Deus omnibus invocantibus ſe
cum humilitate. Nam humilis oratio
juſti penetrat cœlos, dat fiduciam ad
Deum, & frangit diaboli conſilium, & Eccl. 35.
vires, minas, & nugas.

3. Si impediris foris ab omnibus, in- 3.
tra cubiculum tuum, ſecundùm Chriſti Matth. 6.
conſilium, & clauſo oſtio, *ora Patrem
tuum in abſcondito.* Ipſe enim ſcit, quid
cogitas & deſideras, & quid opus eſt ti-
bi. Sic ergo in omni petitione ora: Pa-
ter fiat ſemper voluntas tua, non mea:
fac mecum ſicut placitum eſt tibi, & uti-
le mihi. Si fueris cum aliis in choro, le-
ge, & canta cum eis, ſicut Angelus co-
ram Deo. Sic canta exteriùs, ut com-
pungaris interiùs. Sic placeas homini-
bus, ut non diſpliceas Deo, & ſanctis
Angelis ejus. Deus enim magis attendit
compunctionem cordis, quàm clamo-
rem altæ vocis: quia per humilem pre-
cem Deus placatur, per vanam gloriam
offenditur. Per mœroris fletum gratia
acquiritur, & virtus augetur, per diſſo-
lutio-

Digitized by Google

lurionis ſonum devotio perditur, & pro omni culpa & negligentia pœna reddetur. A quibus malis divina pietas nos ſemper cuſtodiat, & ad cæleſtia regna perducat: Amen.

CAPUT XI.

De timore æterna pœnæ, contra vitia carnis & ſuperbiam mentis.

1. *Pſal. 118.* 1. *COnfige timore tuo carnes meas.* Utilis eſt hæc oratio contra carnis vitia, & ad ſuperbiam mentis deprimendam. Iſta enim duo mala quotidiè hominem impugnant & vexant: aut enim caro illicita concupiſcit, aut ſpiritus de bono ſuperbit, & laudem quærit. Utrumque magnum malum, utrobique periculum grave. Cùm te tentat caro miſera, citò moritura, cogita æterni ignis tormenta; & ſic ignem concupiſcentiæ extingues igne gehennæ, & motus majores expellent minores, ut ſpiritus ſalvus fiat per ignem. Brevis eſt omnis delectatio carnalis, fallax & vana omnis mundi lætitia, omnis decor corporis, omnis honor & gloria. Sicut dolor capitis, cogit diſſolutum gemere & flere; ſic timor mortis & ardor inferni, faciunt paſſionatum & tentatum, à peccatis abſtinere.

2. 2. Qui ſine timore eſt, citò corruit in malum: & qui ſe non humiliat coràm Deo & ſanctis ejus, confundetur in judicio à dæmonibus, & punietur duriſſimè ab eis. Firma & vera ſententia iſta ſtat, nec fallit: Sive homo, ſive Angelus ſit, *Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam.* (*Jacob. 4.*) Miſericordia autem Domini ab æterno, cum Sanctis & electis ſuis uſque in æternum. Time ergò ſuperbe judicium Dei, in omnibus factis tuis; & noli gloriari in vanis reputationibus. Cùm feceris totum, quod poteris & debes, adhuc deficis in multis, & vix unum pro mille reddere vales. Time virgam Dei, time baculum, time judicium futurum. Nil tranſibit impunitum, nil erit in bonis irremuneratum. Si cella tua arderet, nonne timeres, & citò ſurgeres, & fugeres? Ecce, quid facit timor & tremor, & cogitatio de pœnis futuris; quæ nullis finientur temporibus. Expellunt namque teporem, & inducunt orationis fervorem, propter nimium inferni horrorem.

CAPUT XII.

De memoria Dominicæ paſſionis, contra diſſolutos.

1. *BEati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.* A quo? Certè à Christo in ſecreto cordis, non de hoc mundo in vanis rebus. Levia enim & jocoſa verba, & frequens riſus, non congruunt ſacræ paſſioni Chriſti, & amariſſimis vulneribus ejus. Si enim haberem unam acutam ſpinam de corona Jeſu, in capite meo; aut in dorſo meo transfixam, nunquid riderem? minimè, ſed præ dolore magis flerem, & altè clamarem. Si etiam unum clavum crucis in pede haberem, quò irem, & currerem? Nuſquam utique irem, aut currerem, ſed magis ſederem, & dolerem; & per experientiam dolorum meorum, Chriſto compari diſcerem. Et utinam amariſſimè poſſem flere, in remiſſionem omnium peccatorum meorum. O quàm ſanctus dolor & dulcis fletus, ex compaſſione ſanctorum vulnerum Domini noſtri Jeſu Chriſti, largiter effuſus. 1. *Matth. 5.*

2. Quando ergo gravaris, aut tentaris, aut infirmaris; recurre citò ad ora- 2.

tionis ſcutum, & ſanctæ crucis vexillum; & in ſanctorum vulnerum Chriſti fixuris, quære vitiorum tuorum ſaluriferam medicinam, per devotam orationem, & ſerioſam paſſionis ejus recordationem. Pondera ſanctæ crucis magnitudinem, longitudinem, & altitudinem? in qua JEſus Chriſtus pependit nudus, diris clavis pro te confixus. Numera attentè, quam multæ acutæ ſpinæ in corona Domini fuerunt, quæ ſanctum verticem capitis filii Dei tam acriter punxerunt, & largiſſimè cruentari fecerunt. Pone hæc, & cætera arma paſſionis Jeſu Chriſti juxta te, pro bona cuſtodia diei ac noctis, ne invidus hoſtis diabolus, inveniat te vacuum à divinis imaginibus, & inquinet cor tuum ſordidis picturis & urticis.

3. 3. Sit tibi proinde lectulus tuus ſine plumis, in memoriam ſanctæ nativitatis Domini noſtri JEſu Chriſti, quaſi anguſtum & pauperculum præſepe, virtutibus plenum; in quo puer Jeſus vagiebat in cunabulis, pannis involutus, modico fœno pro ſerico pallio tectus, parvoque lacte matris virginis refectus. Sit duritia & vilitas culcitræ tuæ, recordatio quædam duri & lapidei ſepulchri Domini noſtri JEſu Chriſti pro te crucifixi, & verè mortui, & in corde terræ ſepulti, ac grandi lapide clauſi. Hic ergo in pace Chriſti quieſce omnium oblitus quæ ſunt in mundo, omnia reputans vilia & pro nihilo, quæ magni videntur & jucunda; ut cum eo reſurgas nunc in virtutibus & gratia, & in noviſſimo die cum electis in gloria ſempiterna; Amen.

CAPUT XIII.

De invocatione ſancti nominis JEſu, & beatæ Mariæ virginis matris ejus.

1. *Dirige Domine Deus meus in conſpectu tuo viam meam.* Viæ tuæ, 1. *Pſalm. 5.*
Domine JEſu Chriſte, viæ pulchræ, viæ mundæ, & ſecuræ ad ambulandum in eis rectè & perfectè. Et omnes ſemitæ tuæ pacificæ & ſanctæ, ad perducendum omnes fideles tuos, & humiles corde, in regnum tuum cæleſte. Ubicunque ergo pergis, ambulas, ſtas & reſides; invoca JEſum & Mariam piam matrem ejus, & hunc ſactum verſiculum, libenter pro conductu viæ lege; *Dirige Domine Deus meus, in conſpectu tuo viam meam.* Deinde conſimiliter iſtum adde: *Perfice JEſu, greſſus meos in* *Pſalm. 16.*
ſemitis tuis, ut non moveantur veſtigia mea, ad videndum vana, & loquendum otioſa, anima mea nociva.

2. Poſt hæc etiam, hunc dulcem verſiculum pro viatico ſecuro aſſume, & 2.
quaſi baculum in manu firmiter tene, & ſæpe orans devotè lege: Jeſus & Maria, ſint mecum ſemper in via, in omni loco, & in omni tempore, pro bona cuſtodia; ne forte per devia errem, & diſpergar per multa phantaſmata, intus & extra. Hæc ſancta oratio, Jeſus & Maria, brevis eſt ad legendum, levis ad portandum, facilis ad tenendum, dulcis ad cogitandum, fortis ad protegendum, fidelis ad cuſtodiendum, ſocialis ad ambulandum, delectabilis ad recreandum, amicabilis ad conſolandum, potens ad adjuvandum, prudens ad perducendum recto itinere omnem pauperem peregrinum, & ſæculi contemptorem ad vitam æternam. Hæc ſancta oratio habet

ſecum

Digitized by Google

ſecum meliores comites, & potentiores milites, præ omnibus regibus & principibus mundi; altiores ſanctos, præ omnibus ſanctis in cælo & in terra. Hæc ſancta oratio, trahit ad ſe in fervore ſpiritus totam cæleſtem curiam; quæ ſequitur cum omni reverentia Dominum ſuum Jeſum Chriſtum; & dominam ſuam ſanctam Mariam, matrem JEſu benedictam, omni laude digniſſimam, ab omnibus honorandam. Qui illos pro ſociis ſecum habet in via hujus vitæ, etiam pios patronos inveniet mortis tempore. Noli jam Jeſum deſerere, ſi cupis cum Jeſu & Maria ſemper vivere, & gaudere. Bene ergo & ſecurè ambulat, qui Jeſum & Mariam in corde portat, ore ſæpè nominat, labiis benedicit, manibus plaudit, pedibus tripudiat, voce clamat, corde jubilat, oculis plorat, vultu ſuſpirat, oculis placat, brachiis amplectitur, & flexis genibus adorat.

3. 3. Beatus qui Jeſum & Mariam ſedulò invocat, devotè ſalutat, amoroſè commemorat, eximiè honorat, lætiſſimè collaudat, altiſſimè glorificat, ardentiſſimè amat, ſuaviſſimè eructat, jucundiſſimè celebrat & cantat: O quàm dulcis eſt Jeſus, & quàm dulcis ſancta Maria, dilecta mater ejus. Beatus peregrinus, qui in omni loco & tempore exilii ſui in corpore meminit patriæ cœleſtis; ubi Jeſus & Maria gaudent pariter, cum omnibus Angelis, & ſanctis ſuis, in maxima lætitia & æterna gloria. Beatus peregrinus, qui non quærit manſionem in mundo, ſed cupit diſſolvi, & eſſe cum Chriſto in cœlis. Beatus pauper & mendicus, qui quotidiè tranſit pro pane cœli; & donec accipiat unam micam, non ceſſat ſupplicare humiliter, ante Dei menſam. Beatus, qui vocatur ad cœnam agni; & donec perveniat ad convivium ſupernum, accipit ejus ſacramentum.

4. Quoties enim aliquis devotè communicat, aut Sacerdos ad honorem Dei reverenter & devotè celebrat, toties cum benedicto Jeſu & benedicta Matre ejus ſpiritualiter manducat & bibit. Iſte eſt diſcipulus Jeſu, capellanus beatæ Mariæ Virginis, ſocius Angelorum, concivis Apoſtolorum, domeſticus Dei, cognatus Sanctorum, amicus cœli. Hic turbas fugit, fabulas vitat, verba Jeſu cogitat, & cor ſuum cum cæteris ſenſibus ſuis ſollicitè cuſtodit; ne Jeſum & Mariam, & omnes Sanctos offendat. *Hic accipiet benedictionem & miſericordiam*, à Domino Jeſu Salvatore ſuo, & quàm citò ad eum clamaverit, exaudiet eum de cœlo ſancto ſuo, in quocunque loco fuerit & periculo. Nam cùm diſcipuli in mari navigarent, & præ timore ſubmergendi, Jeſum invocarent, ſtatim ipſe Jeſus affuit, & dixit: *Quid timidi eſtis? Habete fiduciam: Ego ſum, nolite timere.* Vox enim Jeſu, vox dulcis ad conſolandum, fortis ad protegendum, jucunda ad lætificandum, benigna ad indulgendum, gratioſa ad tribuendum vitam æternam. 4.

Pſalm. 23.

Joan. 6.

CAPUT XIV.

De forti certamine contra vitia, per expla Sanctorum.

1. *Viriliter agite & confortetur cor veſtrum.* Sicut per paſſionem & Crucem Jeſu, & ſanctorum Martyrum pœnas, diſcimus adverſa tolerare; ſic etiam per beatam Virginem Mariam, & per omnes ſanctas Virgines, viduas & continentes, diſcimus carnalia vitia 1. Pſalm. 30.

vincere, divitias contemnere, honores fugere, & per contemptum omnium mundanorum, cœleſtia quærere & amare. O ſerve Dei, ſtude virorum fortium patientiam inſuperabilem ſequi, diabolo & conſilio ejus reſiſtere, & per debilium puellarum conſtantiam virginalem, omnia delectabilia carnis cum cæteris vitiis, longè à te projicere & ſpernere. Si bona temporalia Deus dederit pro ſua clementia, paupertati tuæ; noli inde miſer extolli, noli ſtultè cor apponere, quia neſcis, quamdiu hic eris, & iſtis frueris. Noli longam optare vitam, ſed bonam; quia melior eſt bona conſcientia, quàm omnes theſauri mundi. Quantò enim plus habueris de rebus terrenis, tantò diſtrictius inde judicaberis.

2. 2. Heu fallax gratia, & brevis gloria mundi, in divitiis, honoribus, prælaturis, & deliciis hujus vitæ gaudere; poſt quæ ſequuntur maximi dolores & fletus, cum diabolo ſemper ardere, ubi nulla eſt redemptio à pœnis eorum. Sed, ô quàm magna jucuditas electorum, cum Angelis ſemper lætari, ubi ſumma felicitas omnium bonorum, cum Deo & Sanctis ejus, ſine fine durabit. O quàm felices viri & prudentes virgines, qui omnia propter Chriſtum reliquerunt, & per arctam viam, ad æternam patriam pervenire ſtuduerunt.

3. 3. Scitote ergò omnes fideles, & devoti ſervi Jeſu Chriſti, quia oportet vos contra varias tentationes carnales & ſpirituales pugnare, vigilare, orare, jejunare, & laborare, quamdiu vivitis. Oportet carnem caſtigare, ne intumeſcat, & concupiſcat contra ſpiritum; & ne decipiat & prævaleat contra animam, trahendo ipſam in gehennam. Quid prodeſt hic carnem delicatè nutrire, & poſteà in inferno graviſſimè torqueri? Et quid juvat hic laudari, & honorari ab hominibus, & in futuro confundi & condemnari, cum impiis & dæmonibus: In mundo Doctor & magnus reputari, & in numero electorum non computari, maxima confuſio & deriſio eſt, coram Deo & omnibus Sanctis ejus. Pro Chriſto autem pati, & vilipendi à malevolis maximus honor, laus, & gloria apud Deum & omnes Sanctos. Hinc ipſe ait diſcipulis ſuis, & conſolatur ubique omnes fideles, pro nomine ejus injuriam & preſſuram patientes: *Beati* *Matt. 5.* *eritis, cùm vos oderint homines, & exprobraverint propter nomen meum: Gaudete, & exultate; ecce enim merces veſtra, multa eſt in cœlis.*

CAPUT XV.

De ſtabilitate in loco, & in ordine.

1. SΤabiles eſtote in omni opere Domini ſemper. Dic mihi, bone frater, 1. *1. Cor. 15.* quid utilitatis & ſanctitatis tibi confert, huc illuc diſcurrere, & multa ubique videre & audire, & ad regnum cœlorum non poſſe pervenire? Beatus, qui ab omni evagatione, cor ſuum & corpus cuſtodit, & citò ad ſeipſum cum gemitu redit, & veniam petit. Væ tibi, qui ſæpè foris evagaris, & tempus infructuosè expendis, & alios ſcandalizas. Pax multa, libenter in cella manenti, Deo in ſecreto vacanti, ſæpè oranti, ſacros libros ſcribenti, ſcripturas ſtudiosè legenti, ac ſanctis meditationibus affectuosè inſiſtenti.

2. Otioſus & fabuloſus, multâ correptione dignus, & à communi colloquio ſeparandus; ne fortè ſimplices 2.

& puſillos inficiat, & vanis verbis ac moribus perverſis, ſcandalizet ac perturbet. Time ô diſſolute & jocoſe, futura ignis purgatorii tormenta; ubi pro quolibet levi & otioſo verbo, & cogitatu maligno, patieris à dæmonibus duriſſima verbera. Multò melius eſt ergò, modò timere & cavere, pœnitere & flere, quàm in futuro, cum impiis ſine fine torqueri, & à dæmonibus fuſtigari. Certè non eſt riſus & jocus, in inferno ſemper ardere, unde nullo auxilio poteris liberari.

3. Si quis iſta frequenter penſaret, & ſtrictè ponderaret, omnia mundana citò contemneret, & omnia delectamenta carnis exhorreret; ut æternas pœnas evaderet, & ad cœleſtia gaudia poſt mortem perveniret. Sed væ eis modò, & amplius in futuro, qui divina judicia modicum attendunt, & ferè omnia pro levibus ducunt, quia pœnas illas in corpore non ſunt experti.

CAPUT XXI.

De divino ſolatio, in tribulatione pro Chriſto.

1. Joan. 16. 1. *In mundo preſſuram habebitis; ſed confidite, ego vici mundum.* Dicitur in proverbiis à multis; ſolatium eſt miſeris, ſocium habere in pœnis. Quis eſt iſte ſocius tam bonus & pius, qui ſcit compati miſeris & infirmis? Iſte eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, pro nobis paſſus & crucifixus, qui in Evangelio dicit ſe medicum & paſtorem eſſe animarum; & conſolatorem tribulatorum, pauperum & infirmorum, lapſorum & vulneratorum. *Non eſt* (inquit) *opus ſanis medicus, ſed malè habentibus.* (Math. 9.) Et ſimiliter de eodem loquitur ſanctus David, ita conſolando triſtes: *juxta eſt Dominus his, qui tribulato ſunt corde.* (Pſal. 30.) Et iterum in alio pſalmo, de quolibet tentato & tribulato, ne deſperet, ita per ſe ipſum loquitur Deus dicens: *Cum ipſo ſum ſum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* (Pſal. 90.) Eſt enim verè magna conſolatio triſtibus, & variis modis afflictis: quia Chriſtus fuit etiam tentatus, triſtis, & in multis doloribus pro nobis afflictis.

2. 2. Niſi enim eſſet utile & ſalubre animæ noſtræ, pati & tribulari in mundo, non permitteret hoc Deus fieri. *Qui eſt ſummè bonus, & juſtus, in omnibus viis ſuis.* (Rom. 8.) Qui ergo proprio filio ſuo non pepercit à flagellis, tu quis es, qui audes contradicere verberibus ejus, reus in multis peccatis? Juſtum eſt enim, ut ſervus malus & inutilis, non contradicat domino ſuo percuſſus, ſaltem in modico, quando filius in omnibus dilectus, & in nullo culpabilis, tantis plagis fuit percuſſus. Juſtum etiam eſt, ut de eodem calice ægrotus ſanandus, modicum breviter bibat, de quo medicus ſanus, totum amaritudinis poculum ſibi oblatum bibit; ut totum mortis venenum purgaret, & hominem in anima & corpore necatum perfectè ſanaret, & ab æterna morte liberaret. Alleviatur igitur multum onus ſervi, in conſideratione gravioris ponderis innocentis Domini ſui. Mitigatur valdè dolor languentis; ſi diligenter penſat, quoniam hæc afflictio piè tolerata, eſt purgatio pro peccatis, & ſpes æternæ ſalutis.

3. 3. Magnum namque & honorificum eſt pauperi ſervo, ſi ipſe fuerit domini ſui panno eodem veſtitus, purpurâ filii regis inſignitus, cum qua meretur ad

Iſa. ad regis æterni nuptias introire. Panni Jeſu ſunt, humilitas cordis, paupertas in neceſſariis, patientia in adverſis, perſeverantia in virtutibus. Qui virgam Dei pro munere accepit, ſalutem animæ ex verbere reportat, & coronam amplioris
Pſal. 41. gloriæ in cœlo recipiet. *Beatus, qui intelligit ſuper egenum & pauperem* Jeſum, pro nobis nudum & inopem factum, cùm eſſet ditiſſimus omnium; & ſequitur eum ſapienter, ferendo crucem ſuam in quotidianis laboribus, pro ſalute animæ ſuæ uſque ad mortem.

CAPUT XVII.

De cuſtodia conſcientiæ, in omni loco & tempore.

1.
Pſal. 118. 1. *Anima mea in manibus meis ſemper.* Nihil utilius & ſalubrius, cupienti ad vitam æternam pervenire, quàm ſemper cogitare de animæ ſuæ ſalute. Lege & percurre omnia, non eſt ſalus animæ, niſi in Deo & in bona vita. Hinc ait Dominus & Redemptor animarum, diſcipulis ſuis:
Matt. 16. *Quid prodeſt homini, ſi mundum univerſum lucretur, anima verò ſuæ detrimentum patiatur?* Qui illud frequenter cogitat, & magis de animæ ſuæ ſalute curam gerit, quàm de temporali lucro, vel corporali cibo; hic verè ſapiens negotiator eſt, quia æterna ſpiritualia, omnibus perituris præponit & quærit.
Matt. 25. Iſte eſt unus de bonis & fidelibus Chriſti ſervis, qui de duobus talentis quatuor, & de quinque decem facit, & unum non abſcondit in terra, nec deludit, nec à ſe projicit, nec contemnit, ſed pauperi potiùs tribuit, ut pro ſe oret, aut ad altare Deo offerat regratiando ipſi etiam pro minimo dono, quod accepit. *Beatus ſervus ſuper pauca fidelis & prudens*, qui omnia tempora ſua utiliter expendit, & de extraneis rebus ad ſe non pertinentibus tacet, ſed tanquam ſurdus & mutus propter Deum factus, pacificè tumultus ſæculi pertranſit, & animam ſuam ante ſe in manibus ſuis ſemper portat. Noli ergo de ſtatu aliorum curioſè quærere, niſi quantum charitas Dei, & fraterna compaſſio exigit.

2. Noli laudes hominum appetere, 2.
quæ vanæ ſunt; nec vituperia expaveſcere, quæ non obſunt; ſed animam purgant & humiliant, & in cælo altè coronant. Nemo dignus eſt à Deo ſublimari, niſi qui ſcit pro Deo vituperia pati. Sicut enim, tu Domine Deus, paſſus es pro me; ita & ego debeo pati pro te, & te ſequi pro poſſe. Tu enim ſancto Petro dixiſti, *Sequere me.* Sed Joan. 21.
heu mihi Domine, quia tam parum poſſum pati pro te. Sæpè propono, & de decem vix unum perficio. Multa ſunt verba; ſed opera pauca. Totum eſt culpa mea, & excuſatio nulla. Nam deſidia & negligentia propria, augent peccata mea: Quid ergo reſtat ad iſta dicere & cogitare, niſi veniam petere & orare? Peccavi Domine, miſerere mei. Sic enim omnes ſancti ante te fecerunt, & docuerunt, & adhuc quotidiè omnes fideles faciunt. Omnes ſancti & amici Dei, orate pro me; quia infirmus ſum, & omnibus juvari humiliter peto.

Oratio pauperis.

3. O Sancte ſanctorum, Domine Deus meus, inclina aurem 3.
tuam, ad precem pauperis ſervi tui. *Adjuva me, & ſalvus ero, & meditabor* Pſal. 118.
in

Digitized by Google

in juſtificationibus tuis ſemper. O utinam mereat unus de puſillis gregis tui eſſe in regno, quod præparaſti humilibus & diligentibus te. Diligam ergo te, Domine virtus mea, ex toto corde meo, ſicut præcepiſti ore ſancto tuo. Tu ſpes mea, & ſalus mea, & totum deſiderium meum. Da mihi intellectum clarum, contra omnem errorem: cor mundum, contra omnem impuritatem: fidem tectam, contra omnem dubitationem, ſpem firmam, contra omnem diffidentiam, charitatem ferventem, contra omnem acediam & negligentiam; magnam patientiam, contra omnem turbationem, ſanctam meditationem, contra turpem imaginationem; continuam orationem, contra diaboli impugnationem, diligentem attentionem ad lectionem, contra frequentem mentis evagationem; bonam occupationem, contra cordis tædium & ſomnolentiam; devotam ſacræ paſſionis tuæ recordationem, contra omnium vitiorum mortificationem. Adeſto mihi in his bonis Deus meus, & confirma me in omnibus verbis ſanctis tuis. Amen.

CAPUT XVIII.

De ſolitudine, & ſilentio.

1. *Pſal. 54.* 1. E*Cce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine.* Quare? Propter multa bona inde provenientia, & ad cavendum diſtractiones cordis mei, in multis rebus viſis & auditis, quia quæ oculus non videt, nec auris audit, cor non dolet, nec citò turbatur. Igitur latere & tacere, bonum eſt pro pace cordis, & obtentu devotæ orationis. Ad hoc juvant locus ſecretus, & receſſus à turbis, ubi non eſt ſtrepitus. Sicut enim piſcis extra aquam citò moritur, ita monachus extra cellam, leviter diſtrahitur & inquinatur. Nam prudens apis, mel ex floribus colligens, ſtatim inde evolat, & ſecretum gaudens repetit, & hoc in alveario cautè abſcondit; ut habeat, unde in hyeme latenter vivat. Ideò enim ſuavitatem odoris abſcondit, ne foris vagando, fructum laboris ſui iterum perdat. Nam pretioſa aromata, in pyxide clauſa, fortiùs fragrant; aperta & oſtenſa, virtutem odoris citiùs amittunt. Flores quoque manibus attacti læduntur, intra ſepta pomarii clauſi ſervantur, & muris altis firmati tutantur. Creſcunt roſæ, in hortis clauſæ, ſecuræ; areſcunt, & calcantur pedibus, in viis projectæ.

2. Sic vagus & inſtabilis monachus, vileſcit ſæpè foris viſus, fugiens autem turbas, & manens intus, reputatur ſanctus. Candela ardens, à vento citò extinguitur; in lucerna latens, cuſtoditur. Sic fervor devotionis, in ſecretario cubiculi tutius ſervatur; & in negotiis externis, faciliùs diſſipatur. Igitur cellam & ſilentium dilige, ſi vis devotus & pacificus intus permanere. Oportet, quòd valdè fortis ſit & cuſtoditus, qui foris inter homines ambulat, & interius non impeditur nocivis. Maneas ergo libenter in ſolitudine & in cella, devotionis cauſa; ſicut beata Virgo Maria, manſit ſola in cubiculo clauſa, loquens cum ſancto Angelo, ſibi miſſo à Deo de cælo; ut etiam ad te veniat ſanctus Angelus, Domini nuncius cœleſtis, & cuſtos animæ tuæ fidelis, & recedat à te longiùs ſpiritus malignus cum omnibus phantaſiis ſuis. Dixit quidam devotus ſilentii amator. Ratò loquor diu hominibus, ſine aliqua læſione conſcientiæ intus *Dicta veterum piorum de ſilentii laude.*

rem omnibus reputat; & cavet omne, quod Deo diſplicere cognoſcit. Beatus, qui propter Deum & beneplacitum ejus, totum opus ſuum facit ex charitate, cum pura intentione; & quicquid boni cogitat, hoc ad Dei honorem, & laudem, & gloriam, integre refert. Beatus, qui nil ſibi retinet, ſed totum Deo libere reddit, quod à Deo accepit.

CAPUT V.

De gratitudine animæ, pro omni bono.

1. *Pſalm. 33.* 1. M*Agnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen ejus in idipſum.* Ille magnificè Deum laudat, qui de minimis etiam beneficiis, gratias maximas agit; quia ille dat, qui ſuper omnia maximus eſt. Nihil tibi parvum, nec vile eſſe debet, quod altiſſimus tibi ex gratia liberè præſtat. Non quærit Deus, nec exigit aliquid magis, quàm ut gratis ametur, & omnis offenſa caveatur, atque gratitudo ſemper & ubique ei reddatur.

2. 2. Magnus coram Deo eſt, qui ſe ex vera humiliate ſpernit & ſubſternit; & omnibus bonis & beneficiis, indignum ſe judicat; nec in aliquo bono vanè exultat, nec laudem concupiſcit: Major tamen ille, qui ſicut Job percuſſus, contemptus, conviciatus, depauperatus, neglectus, tentatus, afflictus, deriſus, & confuſus, gratias agit, lætatur & benedicit, & omnia gravamina & exilia ſibi contingentia, pro maximis lucris computat, & propter Deum ſuſtinet, & conqueri ceſſat.

3. 3. Beatus, qui virgam doloris, ſicut Job, de manu Dei piè accipit; & totaliter voluntati divinæ, ſe offert & committit. Beatus, qui hoc ſemper quærit & eligit, quod Deo magis placet, & pro deliciis vilia capit, & lætus lætior manet, & damnum temporale, animæ lucrum reputat.

CAPUT VI.

De conformitate animæ devotæ, cum crucifixo.

1. C*Um ipſo ſum in tribulatione.* Quid eſt hoc Domine? Expone mihi verbum iſtud, quod dixiſti; aperi ſenſum hujus verſiculi, pro ſolatio ſervi tui. Audi fili. Quando es in tribulatione & cordis mœrore, tunc es cum Jeſu in Cruce; & quando iterum conſolaris in devotione, & delectaris in hymnis & canticis divinis, tunc reſurgis cum Jeſu in novitate ſpiritus, & quaſi à mortuis ſuſcitaris de ſepulchro, alleluja lætè canendo. 1. *Pſalm. 90.*

2. Cùm autem flexis genibus oras pro peccatis tuis, & intimè doles & ploras, tunc duris ictibus antè portam cæli pulſas. Cùm verò omnia terrena jam negligis, & ſola cœleſtia intus meditaris, tunc cum Jeſu ad cælum pergis, & Angelis ſociaris. Eſto ergo mitis, humilis, & patiens, in omni eventu & infirmitate irruente ſuper te, propter Deum; & porta crucem tuam patienter cum Jeſu, moriendo quotidiè in cruce, pro æterna ſalute tua; quia omnis afflictio carnis patienter tolerata, medicina eſt animæ, & ſatisfactio pro peccatis, & ſpes futuræ beatitudinis & gloriæ, Amen. 2.

CAPUT VII.

De ambulatione animæ puræ cum Deo.

1. A*Mbulate cum lucem habetis.* Ille ambulat cum Deo in luce, qui nil cupit de hoc mundo habere, ſed habet 1. *Ioan. 12.*

cor

cor ſuum fixum ad Deum in cœlo. Nam ibi eſt theſaurus animæ abſconditus, Dominus Jeſus Chriſtus, in quo omnia bona continentur. Semper miſer eſt, & eget, quicquid habet, qui Deum amicum non habet. Ille Deum habet, qui eum amat, & ſermonem ejus ſervat.

2. 2. Ille verbum Dei benè ſervat, qui otioſum verbum nunquam profert; qui opere oſtendit, quod ore prædicat; qui propriam gloriam non quærit, ſed omnia bona quæ fecit, & in aliis videt, purè ad gloriam Dei refert. Qui autem ſibi placet, ſtulto placet, & Deo diſplicet. Ideo in omnibus bonis, quæ agis & dicis, Deo placere ſtudeas, ut ampliora bona ab eo recipias. De bonis naturæ quid gloriaris, cùm ſis mortalis, à vermibus mox rodendus? Audi ſenem juvenis: Recipe te à rebus te diſtrahentibus, quia requiem non invenies, niſi ad cor tuum redeas, & Deum ſuper omnia bona quæras, & intimè diligas.

CAPUT VIII.

De pace cordis, & quiete in Deum.

1. *Pſal. 75.* 1. IN *pace factus eſt locus ejus.* Quis eſt in bona pace? Qui mitis eſt, & humilis corde. Quare vis ſcire de ſtatu aliorum, qualiter ſit cum eis, & te ipſum negligis in multis? Ecce qui meliùs ſcit ſe humiliare, & pati propter Deum, hic meliùs eſt in pace. Huic omne opus ſit leve propter Deum, quem habet in corde. Beatus, qui loquitur cum Deo orando, meditando, cantando, legendo; & de alienis tacet, quæ fiunt in mundo. Ubicunque es, & tranſis, vel fugis, cogitatio tua tecum tranſit. Bona meditatio lætificat, mala contriſtat. Ita perturbat, invidia excæcat, odium necat. Devota lectio inſtruit, oratio accendit, operario verbum implet.

2. Sermo ſanctus corda mundat, vanus maculat, otioſus ſcandalizat, durus gravat, pius placat, moralis ædificat, hiſtorialis fidem confirmat, cæleſtis ad æthera levat. Munda ergo cor tuum ab omni malitia, & eris in bona pace. Non eſt pax bona, niſi in Deo, & cum virtuoſo, qui omnia bene agit propter Deum, quem diligit. Mane in ſilentio; & ſuſtine modicum propter Deum, & ipſe liberabit te ab omni onere & inquietudine. Beata vita & bona conſcientia; dant fiduciam ad Deum in tribulatione, & in morte; mala autem conſcientia, ſemper eſt in timore & in lite. Iracundus citò cadit; de uno malo in aliud peius. Patiens & mitis, de hoſte facit amicum; Deum inveniet ſibi ſemper propitium, propter pietatem erga peccantem. 2.

CAPUT IX.

De recollectione cordis, cum Deo.

1. QUi non colligit mecum, diſpergit, ait Dominus noſter Jeſus Chriſtus. Cùm fueris multum diſperſus & indevotus propter multiplices diaboli phantaſias, & amaras paſſiones cordis, & hominum diſplicentias te inquietantes, ſtude te recolligere in ſecreto, per orationem dominicam & angelicam ſalutationem; & proſternere te ſolo tenus ante ſanctam crucem, vel beatæ Virginis Mariæ imaginem, aut alicujus ſancti devotam picturam, ad Dei honorem ſanctorumque memoriam factam. Invoca præcipuè Jeſum & Mariam, cum omnibus Angelis & cæli civibus, pro miſericordia & gratia divinæ conſola- 1. *Luc. 11.*

tionis, tibi iterum reddenda: & dic cum ſancto David in Pſalmo, *Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus.* Domine ſpes mea à juventute, ad te confugio in tribulatione mea.

2. 2. O Domine, doce me ſemper ſequi & facere voluntatem tuam, & relinquere meam, quia hoc beneplacitum eſt tibi, & utile mihi, pro ſalute animæ meæ. Domine, nunquam mihi contingat aliquid cogitare, vel deſiderare, aut operari, quod diſplicet tibi, aut alteri noceat, ſicut præcepiſti mihi & omnibus ſervientibus tibi. Cùm contrarium ago, corrige me in miſericordia tua, & non in ira perdas me: Quia Deus meus es tu, & ego pauper & fragilis ſervus tuus, gratiâ & miſericordia tua in omnibus maximè egens. Sit nomen ſanctum tuum, nunc & in æternum ſuper omnia benedictum, Amen.

CAPUT X.

De vigilatione & oratione, contra tentationes.

1. Marc. 14. 1. V*Igilate & orate, ut non intretis in tentationem*, carnis vel ſpiritus, vel diaboli, vel mundi. Carô ſuggerit concupiſcentiam, ſpiritus ſuperbiam, diabolus invidiam, mundus vanitatem. Chriſtus autem è contrario docet; nam ſuadet ſervare caſtitatem, humilitatem, charitatem, & contemptum mundi, ad promerendum regnum Dei, & evadendum pœnas inferni. Vigilandum igitur & orandum, omni tempore, & in omni loco: quia nullibi ſecuritas ab adverſario maligno, qui non dormit, nec quieſcit à tentando; ſed circuit & quærit quem decipiat & moleſtet, & à bonis 1. Pet. 5. exercitiis impediat, & ab oratione ceſſare faciat.

2. Ideo Dominus noſter Jeſus Chriſtus, ſciens nequitias diaboli, & utilitatem orationis, fortitudinem hoſtis, & debilitatem hominis, admonet fortiter diſcipulos ſuos & omnes fideles, vigilare & orare, ſi non velint ab hoſtibus ſuis, id eſt vitiis ſuperari. Vigilate igitur, & orate; ut non intretis in tentationem diaboli, nec ei conſentiatis. Si non potes totum pſalterium legere, lege unum pſalmum, unum verſum, unum devotum hymnum, de JEſu, de Maria, aut de aliquo ſancto, ad excitandum cor tuum ſurſum in Deum, per gemitum & vivæ vocis oraculum. Propè eſt enim Deus omnibus invocantibus ſe cum humilitate. Nam humilis oratio juſti penetrat cœlos, dat fiduciam ad Deum, & frangit diaboli conſilium, & vires, minas, & nugas. Eccl. 35. 2.

3. Si impediris foris ab omnibus, intra cubiculum tuum, ſecundùm Chriſti conſilium, & clauſo oſtio, *ora Patrem tuum in abſcondito.* Ipſe enim ſcit, quid cogitas & deſideras, & quid opus eſt tibi. Sic ergo in omni petitione ora: Pater fiat ſemper voluntas tua, non mea: fac mecum ſicut placitum eſt tibi, & utile mihi. Si fueris cum aliis in choro, lege, & canta cum eis, ſicut Angelus coram Deo. Sic canta exteriùs, ut compungaris interiùs. Sic placeas hominibus, ut non diſpliceas Deo, & ſanctis Angelis ejus. Deus enim magis attendit compunctionem cordis, quàm clamorem altæ vocis: quia per humilem precem Deus placatur, per vanam gloriam offenditur. Per mœroris fletum gratia acquiritur, & virtus augetur, per diſſo- 3. Matth. 6.

lutionis ſonum devotio perditur, & pro omni culpa & negligentia pœna reddetur. A quibus malis divina pietas nos ſemper cuſtodiat, & ad cæleſtia regna perducat: Amen.

CAPUT XI.

De timore æternæ pœnæ, contra vitia carnis & ſuperbiam mentis.

1. Pſal. 118. 1. *Confige timore tuo carnes meas.* Utilis eſt hæc oratio contra carnis vitia, & ad ſuperbiam mentis deprimendam. Iſta enim duo mala quotidiè hominem impugnant & vexant: aut enim caro illicita concupiſcit, aut ſpiritus de bono ſuperbit, & laudem quærit. Utrumque magnum malum, utrobique periculum grave. Cùm te tentat caro miſera, citò moritura, cogita æterni ignis tormenta; & ſic ignem concupiſcentiæ extingues igne gehennæ, & motus majores expellent minores, ut ſpiritus ſalvus fiat per ignem. Brevis eſt omnis delectatio carnalis, fallax & vana omnis mundi lætitia, omnis decor corporis, omnis honor & gloria. Sicut dolor capitis, cogit diſſolutum gemere & flere; ſic timor mortis & ardor inferni, faciunt paſſionatum & tentatum, à peccatis abſtinere.

2. 2. Qui ſine timore eſt, citò corruit in malum: & qui ſe non humiliat coràm Deo & ſanctis ejus, confundetur in judicio à dœmonibus, & punietur duriſſimè ab eis. Firma & vera ſententia iſta ſtat, nec fallit: Sive homo, ſive Angelus ſit, *Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam.* Jacob. 4. Miſericordia autem Domini ab æterno, cum Sanctis & electis ſuis uſque in æternum. Time ergò ſuperbe judicium Dei, in omnibus factis tuis; & noli gloriari in vanis reputationibus. Cùm feceris totum, quod poteris & debes, adhuc deficis in multis, & vix unum pro mille reddere vales. Time virgam Dei, time baculum, time judicium futurum. Nil tranſibit impunitum, nil erit in bonis irremuneratum. Si cella tua arderet, nonne timeres, & citò ſurgeres, & fugeres? Ecce, quid facit timor & tremor, & cogitatio de pœnis futuris; quæ nullis finientur temporibus. Expellunt namque teporem, & inducunt orationis fervorem, propter nimium inferni horrorem.

CAPUT XII.

De memoria Dominicæ paſſionis, contra diſſolutos.

1. *Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur.* A quo? Certè à Chriſto in ſecreto cordis, non de hoc mundo 1. Matth. 5.
in vanis rebus. Levia enim & jocoſa verba, & frequens riſus, non congruunt ſacræ paſſioni Chriſti, & amariſſimis vulneribus ejus. Si enim haberem unam acutam ſpinam de corona Jeſu, in capite meo; aut in dorſo meo transfixam, nunquid riderem? minimè, ſed præ dolore magis flerem, & altè clamarem. Si etiam unum clavum crucis in pede haberem, quò irem, & currerem? Nuſquam utique irem, aut currerem, ſed magis ſederem, & dolerem; & per experientiam dolorum meorum, Chriſto compati diſcerem. Et utinam amariſſimè poſſem flere, in remiſſionem omnium peccatorum meorum. O quàm ſanctus dolor & dulcis fletus, ex compaſſione ſanctorum vulnerum Domini noſtri Jeſu Chriſti, largiter effuſus.

2. Quando ergo gravaris, aut tentaris, aut infirmaris; recurre citò ad orationis 2.

Digitized by Google

tionis ſcutum, & ſanctæ crucis vexillum; & in ſanctorum vulnerum Chriſti fixuris, quære vitiorum tuorum ſalutiferam medicinam, per devotam orationem, &ērioſam paſſionis ejus recordationem. Pondera ſanctæ crucis magnitudinem, longitudinem, & altitudinem: in qua JEſus Chriſtus pependit nudus, diris clavis pro te confixus. Numera attentè, quam multæ acutæ ſpinæ in corona Domini fuerunt, quæ ſanctum verticem capitis filii Dei tam acriter punxerunt, & largiſſimè cruentari fecerunt. Pone hæc, & cætera arma paſſionis Jeſu Chriſti juxta te, pro bona cuſtodia diei ac noctis, ne invidus hoſtis diabolus, inveniat te vacuum à divinis imaginibus, & inquinet cor tuum ſordidis picturis & urticis.

3\. 3. Sit tibi proinde lectulus tuus ſine plumis, in memoriam ſanctæ nativitatis Domini noſtri JEſu Chriſti, quaſi anguſtum & pauperculum præſepe, virtutibus plenum; in quo puer Jeſus vagiebat in cunabulis, pannis involutus, modico fœno pro ſerico pallio tectus, parvoque lacte matris virginis refectus. Sit duritia & vilitas culcitræ tuæ, recordatio quædam duri & lapidei ſepulchri Domini noſtri JEſu Chriſti pro te crucifixi, & verè mortui, & in corde terræ ſepulti, ac grandi lapide clauſi. Hic ergo in pace Chriſti quieſce omnium oblitus quæ ſunt in mundo, omnia reputans vilia & pro nihilo, quæ magni videntur & jucunda; ut cum eo reſurgas nunc in virtutibus & gratia, & in noviſſimo die cum electis in glotia ſempiterna; Amen.

CAPUT XIII.

De invocatione ſancti nominis JEſu, & beata Maria virginis matris ejus.

1\. Dirige Domine Deus meus in conſpectu tuo viam meam. Viæ tuæ, Domine JEſu Chriſte, viæ pulchræ, viæ mundæ, & ſecuræ ad ambulandum in eis rectè & perfectè. Et omnes ſemitæ tuæ pacificæ, & ſanctæ, ad perducendum omnes fideles tuos, & humiles corde, in regnum tuum cæleſte. Ubicunque ergo pergis, ambulas, ſtas & reſides; invoca JEſum & Mariam piam matrem ejus, & hunc ſactum verſiculum, libenter pro conductu viæ lege; *Dirige Domine Deus meus, in conſpectu tuo viam meam.* Deinde conſimiliter iſtum adde: *Perfice JEſu, greſſus meos in ſemitis tuis, ut non moveantur veſtigia mea, ad videndum vana, & loquendum otioſa, anima mea nociva.* 1. Pſalm. 5. Pſalm. 16.

2\. Poſt hæc etiam, hunc dulcem verſiculum pro viatico ſecuro aſſume, & quaſi baculum in manu firmiter tene, & ſæpe orans devotè lege: Jeſus & Maria, ſint mecum ſemper in via, in omni loco, & in omni tempore, pro bona cuſtodia; ne forte per devia errem, & diſpergar per multa phantaſmata, intus & extra. Hæc ſancta oratio, Jeſus & Maria, brevis eſt ad legendum, levis ad portandum, facilis ad tenendum, dulcis ad cogitandum, fortis ad protegendum, fidelis ad cuſtodiendum, ſocialis ad ambulandum, delectabilis ad recreandum, amicabilis ad conſolandum, potens ad adjuvandum, prudens ad perducendum recto itinere omnem pauperem peregrinum, & ſæculi contemptorem ad vitam æternam. Hæc ſancta oratio habet 2.

ſecum

ſecum meliores comites, & potentiores milites, præ omnibus regibus & principibus mundi; altiores ſanctos, præ omnibus ſanctis in cælo & in terra. Hæc ſancta oratio, trahit ad ſe in fervore ſpiritus totam cæleſtem curiam; quæ ſequitur cum omni reverentia Dominum ſuum Jeſum Chriſtum; & dominam ſuam ſanctam Mariam, matrem JEſu benedictam, omni laude digniſſimam, ab omnibus honorandam. Qui illos pro ſociis ſecum habet in via hujus vitæ, etiam pios patronos inveniet mortis tempore. Noli jam Jeſum deſerere, ſi cupis cum Jeſu & Maria ſemper vivere, & gaudere. Bene ergo & ſecurè ambulat, qui Jeſum & Mariam in corde portat, ore ſæpè nominat, labiis benedicit, manibus plaudit, pedibus tripudiat, voce clamat, corde jubilat, oculis plorat, vultu ſuſpirat, oculis placat, brachiis amplectitur, & flexis genibus adorat.

3. 3. Beatus qui Jeſum & Mariam ſedulò invocat, devotè ſalutat, amorosè commemorat, eximiè honorat, lætiſſimè collaudat, altiſſimè glorificat, ardentiſſimè amat, ſuaviſſimè eructat, jucundiſſimè celebrat & cantat: O quàm dulcis eſt Jeſus, & quàm dulcis ſancta Maria, dilecta mater ejus. Beatus peregrinus, qui in omni loco & tempore exilii ſui in corpore meminit patriæ cœleſtis; ubi Jeſus & Maria gaudent pariter, cum omnibus Angelis, & ſanctis ſuis, in maxima lætitia & æterna gloria. Beatus peregrinus, qui non quærit manſionem in mundo, ſed cupit diſſolvi, & eſſe cum Chriſto in cœlis. Beatus pauper & mendicus, qui quotidiè tranſit pro pane cœli; & donec accipiat unam micam, non ceſſat ſupplicare humiliter, ante Dei menſam. Beatus, qui vocatur ad cœnam agni; & donec perveniat ad convivium ſupernum, accipit ejus ſacramentum.

4. Quoties enim aliquis devotè communicat, aut Sacerdos ad honorem Dei reverenter & devotè celebrat, toties cum benedicto Jeſu & benedicta Matre ejus ſpiritualiter manducat & bibit. Iſte eſt diſcipulus Jeſu, capellanus beatæ Mariæ Virginis, ſocius Angelorum, concivis Apoſtolorum, domeſticus Dei, cognatus Sanctorum, amicus cœli. Hic turbas fugit, fabulas vitat, verba Jeſu cogitat, & cor ſuum cum cæteris ſenſibus ſuis ſollicitè cuſtodit; ne Jeſum & Mariam, & omnes Sanctos offendat. *Hic accipiet benedictionem & miſericordiam*, à Domino Jeſu Salvatore ſuo, & quàm citò ad eum clamaverit, exaudiet eum de cœlo ſancto ſuo, in quocunque loco fuerit & periculo. Nam cùm diſcipuli in mari navigarent, & præ timore ſubmergendi, Jeſum invocarent, ſtatim ipſe Jeſus affuit, & dixit: *Quid timidi eſtis? Habete fiduciam: Ego ſum, nolite timere.* Vox enim Jeſu, vox dulcis ad conſolandum, fortis ad protegendum, jucunda ad lætificandum, benigna ad indulgendum, gratioſa ad tribuendum vitam æternam. 4.

Pſalm. 23. *Ioan. 6.*

CAPUT XIV.

De forti certamine contra vitia, per exexpla Sanctorum.

1. V*iriliter agite & confortetur cor veſtrum.* Sicut per paſſionem & Crucem Jeſu, & ſanctorum Martyrum pœnas, diſcimus adverſa tolerare; ſic etiam per beatam Virginem Mariam, & per omnes ſanctas Virgines, viduas & continentes, diſcimus carnalia vitia 1.

Pſalm. 30.

Digitized by Google

vincere, divitias contemnere, honores fugere, & per contemptum omnium mundanorum, cœleſtia quærere & amare. O ſerve Dei, ſtude virorum fortium patientiam inſuperabilem ſequi, diabolo & conſilio ejus reſiſtere, & per debilium puellarum conſtantiam virginalem, omnia delectabilia carnis cum cæteris vitiis, longè à te projicere & ſpernere. Si bona temporalia Deus dederit pro ſua clementia, paupertati tuæ; noli inde miſer extolli, noli ſtultè cor apponere, quia neſcis, quamdiu hic eris, & iſtis frueris. Noli longam optare vitam, ſed bonam; quia melior eſt bona conſcientia, quàm omnes theſauri mundi. Quantò enim plus habueris de rebus terrenis, tantò diſtrictius inde judicaberis.

2. 2. Heu fallax gratia, & brevis gloria mundi, in divitiis, honoribus, prælaturis, & deliciis hujus vitæ gaudere; poſt quæ ſequuntur maximi dolores & fletus, cum diabolo ſemper ardere, ubi nulla eſt redemptio à pœnis eorum. Sed, ô quàm magna jucuditas electorum, cum Angelis ſemper lætari, ubi ſumma felicitas omnium bonorum, cum Deo & Sanctis ejus, ſine fine durabit. O quàm felices viri & prudentes virgines, qui omnia propter Chriſtum reliquerunt, & per arctam viam, ad æternam patriam pervenire ſtuduerunt.

3. 3. Scitote ergò omnes fideles, & devoti ſervi Jeſu Chriſti, quia oportet vos contra varias tentationes carnales & ſpirituales pugnare, vigilare, orare, jejunare, & laborare, quamdiu vivitis. Oportet carnem caſtigare, ne intumeſcat, & concupiſcat contra ſpiritum; & ne decipiat & prævaleat contra animam, trahendo ipſam in gehennam. Quid prodeſt hic carnem delicatè nutrire, & poſteà in inferno graviſſimè torqueri? Et quid juvat hic laudari, & honorari ab hominibus, & in futuro confundi & condemnari, cum impiis & dæmonibus: In mundo Doctor & magnus reputari, & in numero electorum non computari, maxima confuſio & deriſio eſt, coram Deo & omnibus Sanctis ejus. Pro Chriſto autem pati, & vilipendi à malevolis maximus honor, laus, & gloria apud Deum & omnes Sanctos. Hinc ipſe ait diſcipulis ſuis, & conſolatur ubique omnes fideles, pro nomine ejus injuriam & preſſuram patientes: *Beati* Matt. 5.
eritis, cùm vos oderint homines, & exprobraverint propter nomen meum: Gaudete, & exultate; ecce enim merces veſtra, multa eſt in cœlis.

CAPUT XV.

De ſtabilitate in loco, & in ordine.

1. STabiles eſtote in omni opere Domini ſemper. Dic mihi, bone frater, quid utilitatis & ſanctitatis tibi confert, huc illuc diſcurrere, & multa ubique videre & audire, & ad regnum cœlorum non poſſe pervenire? Beatus, qui ab omni evagatione, cor ſuum & corpus cuſtodit, & citò ad ſeipſum cum gemitu redit, & veniam petit. Væ tibi, qui ſæpè foris evagatis, & tempus infructuosè expendis, & alios ſcandalizas. Pax multa, libenter in cella manenti, Deo in ſecreto vacanti, ſæpè oranti, ſacros libros ſcribenti, ſcripturas ſtudiosè legenti, ac ſanctis meditationibus affectuosè inſiſtenti. 1. 1. Cor. 15.

2. Otioſus & fabuloſus, multâ correptione dignus, & à communi colloquio ſeparandus; ne fortè ſimplices 2.

&

& puſillos inficiat, & vanis verbis ac moribus perverſis, ſcandalizet ac perturbet. Time ô diſſolute & jocoſe, futura ignis purgatorii tormenta; ubi pro quolibet levi & otioſo verbo, & cogitatu maligno, patieris à dæmonibus duriſſima verbera. Multò melius eſt ergò, modò timere & cavere, pœnitere & flere, quàm in futuro, cum impiis ſine fine torqueri, & à dæmonibus fuſtigari. Certè non eſt riſus & jocus, in inferno ſemper ardere, unde nullo auxilio poteris liberari.

3. Si quis iſta frequenter penſaret, & ſtrictè ponderaret, omnia mundana citò contemneret, & omnia delectamenta carnis exhorreret; ut æternas pœnas evaderet, & ad cœleſtia gaudia poſt mortem perveniret. Sed væ eis modò, & amplius in futuro, qui divina judicia modicum attendunt, & ferè omnia pro levibus ducunt, quia pœnas illas in corpore non ſunt experti.

CAPUT XXI.

De divino ſolatio, in tribulatione pro Chriſto.

1. Ioan. 16. 1. IN *mundo preſſuram habebitis; ſed confidite, ego vici mundum.* Dicitur in proverbiis à multis; ſolatium eſt miſeris, ſocium habere in pœnis. Quis eſt iſte ſocius tam bonus & pius, qui ſcit compati miſeris & infirmis? Iſte eſt Dominus noſter Jeſus Chriſtus, pro nobis paſſus & crucifixus, qui in Evangelio dicit ſe medicum & paſtorem eſſe animarum; & conſolatorem tribulatorum, pauperum & infirmorum, lapſorum &
Matth. 9. vulneratorum. *Non eſt* (inquit) *opus ſanis medicus, ſed malè habentibus.* Et ſimiliter de eodem loquitur ſanctus David, ita conſolando triſtes: *juxta eſt* Pſal. 30.
Dominus his, qui tribulato ſunt corde. Et iterum in alio pſalmo, de quolibet tentato & tribulato, ne deſperet, ita per ſe ipſum loquitur Deus dicens: *Cum* Pſal. 90.
ipſo ſum ſum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum. Eſt enim verè magna conſolatio triſtibus, & variis modis afflictis: quia Chriſtus fuit etiam tentatus, triſtis, & in multis doloribus pro nobis afflictis.

2. Niſi enim eſſet utile & ſalubre animæ noſtræ, pati & tribulari in mundo, non permitteret hoc Deus fieri. 2.
Qui eſt ſummè bonus, & juſtus, in omnibus viis ſuis. Rom. 8. Qui ergo proprio filio ſuo non pepercit à flagellis, tu quis es, qui audes contradicere verberibus ejus, reus in multis peccatis? Juſtum eſt enim, ut ſervus malus & inutilis, non contradicat domino ſuo percuſſus, ſaltem in modico, quando filius in omnibus dilectus, & in nullo culpabilis, tantis plagis fuit percuſſus. Juſtum etiam eſt, ut de eodem calice ægrotus ſanandus, modicum breviter bibat, de quo medicus ſanus, totum amaritudinis poculum ſibi oblatum bibit; ut totum mortis venenum purgaret, & hominem in anima & corpore necatum perfectè ſanaret, & ab æterna morte liberaret. Alleviatur igitur multum onus ſervi, in conſideratione gravioris ponderis innocentis Domini ſui. Mitigatur valdè dolor languentis; ſi diligenter penſat, quoniam hæc afflictio piè tolerata, eſt purgatio pro peccatis, & ſpes æternæ ſalutis.

3. Magnum namque & honorificum eſt pauperi ſervo, ſi ipſe fuerit domini ſui panno eodem veſtitus, purpurâ filii regis inſignitus, cum qua meretur 3.

ad

ad regis æterni nuptias introire. Panni Jeſu ſunt, humilitas cordis, paupertas in neceſſariis, patientia in adverſis, perſeverantia in virtutibus. Qui virgam Dei pro munere accepit, ſalutem animæ ex verbere reportat, & coronam amplioris
Pſal. 41. gloriæ in cœlo recipiet. *Beatus, qui intelligit ſuper egenum & pauperem* Jeſum, pro nobis nudum & inopem factum, cùm eſſet ditiſſimus omnium; & ſequitur eum ſapienter, ferendo crucem ſuam in quotidianis laboribus, pro ſalute animæ ſuæ uſque ad mortem.

CAPUT XVII.

De cuſtodia conſcientiæ, in omni loco & tempore.

1. Pſal. 118. 1. A*Nima mea in manibus meis ſemper.* Nihil utilius & ſalubrius, cupienti ad vitam æternam pervenire, quàm ſemper cogitare de animæ ſuæ ſalute. Lege & percurre omnia, non eſt ſalus animæ, niſi in Deo & in bona vita. Hinc ait Dominus & Redemptor animarum, diſcipulis ſuis:
Matt. 16. *Quid prodeſt homini, ſi mundum univerſum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur?* Qui iſtud frequenter cogitat, & magis de animæ ſuæ ſalute curam gerit, quàm de temporali lucro, vel corporali cibo; hic verè ſapiens negotiator eſt, quia æterna ſpiritualia, omnibus perituris præponit & quærit.
Matt. 25. Iſte eſt unus de bonis & fidelibus Chriſti ſervis, qui de duobus talentis quatuor, & de quinque decem facit, & unum non abſcondit in terra, nec deludit, nec à ſe projicit, nec contemnit, ſed pauperi potiùs tribuit, ut pro ſe oret, aut ad altare Deo offerat regratiando ipſi etiam pro minimo dono, quod accepit. *Beatus ſervus ſuper pauca fidelis & prudens*, qui omnia tempora ſua utiliter expendit, & de extraneis rebus ad ſe non pertinentibus tacet, ſed tanquam ſurdus & mutus propter Deum factus, pacificè tumultus ſæculi pertranſit, & animam ſuam ante ſe in manibus ſuis ſemper portat. Noli ergo de ſtatu aliorum curioſè quærere, niſi quantum charitas Dei, & fraterna compaſſio exigit.

2. Noli laudes hominum appetere, 2.
quæ vanæ ſunt; nec vituperia expaveſcere, quæ non obſunt; ſed animam purgant & humiliant, & in cælo altè coronant. Nemo dignus eſt à Deo ſublimari, niſi qui ſcit pro Deo vituperia pati. Sicut enim, tu Domine Deus, paſſus es pro me; ita & ego debeo pati pro te, & te ſequi pro poſſe. Tu enim
ſancto Petro dixiſti, *Sequere me.* Sed Ioan. 21.
heu mihi Domine, quia tam parum poſſum pati pro te. Sæpè propono, & de decem vix unum perficio. Multa ſunt verba; ſed opera pauca. Totum eſt culpa mea, & excuſatio nulla. Nam deſidia & negligentia propria, augent peccata mea: Quid ergo reſtat ad iſta dicere & cogitare, niſi veniam petere & orare? Peccavi Domine, miſerere mei. Sic enim omnes ſancti ante te fecerunt, & docuerunt, & adhuc quotidiè omnes fideles faciunt. Omnes ſancti & amici Dei, orate pro me; quia infirmus ſum, & omnibus juvari humiliter peto.

Oratio pauperis.

3. O Sancte ſanctorum, Domine 3.
Deus meus, inclina aurem tuam, ad precem pauperis ſervi tui.
Adjuva me, & ſalvus ero, & meditabor Pſal. 118.

in juſtificationibus tuis ſemper. O utinam merear unus de puſillis gregis tui eſſe in regno, quod præparaſti humilibus & diligentibus te. Diligam ergo te, Domine virtus mea, ex toto corde meo, ſicut præcepiſti ore ſancto tuo. Tu ſpes mea, & ſalus mea, & totum deſiderium meum. Da mihi intellectum clarum, contra omnem errorem: cor mundum, contra omnem impuritatem: fidem rectam, contra omnem dubitationem, ſpem firmam, contra omnem diffidentiam, charitatem ferventem, contra omnem acediam & negligentiam; magnam patientiam, contra omnem turbationem, ſanctam meditationem, contra turpem imaginationem; continuam orationem, contra diaboli impugnationem, diligentem attentionem ad lectionem, contra frequentem mentis evagationem; bonam occupationem, contra cordis tædium & ſomnolentiam; devotam ſacræ paſſionis tuæ recordationem, contra omnium vitiorum mortificationem. Adeſto mihi in his bonis Deus meus, & confirma me in omnibus verbis ſanctis tuis. Amen.

CAPUT XVIII.

De ſolitudine, & ſilentio.

1. Pſal. 54. 1. E*Cce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine.* Quare? Propter multa bona inde provenientia, & ad cavendum diſtractiones cordis mei, in multis rebus viſis & auditis, quia quæ oculus non videt, nec auris audit, cor non dolet, nec citò turbatur. Igitur latere & tacere, bonum eſt pro pace cordis, & obtentu devotæ orationis. Ad hoc juvant locus ſecretus, & receſſus à turbis, ubi non eſt ſtrepitus. Sicut enim piſcis extra aquam citò moritur, ita monachus extra cellam, leviter diſtrahitur & inquinatur. Nam prudens apis, mel ex floribus colligens, ſtatim inde evolat, & ſecretum gaudens repetit, & hoc in alveario cautè abſcondit; ut habeat, unde in hyeme latenter vivat. Ideò enim ſuavitatem odoris abſcondit, ne foris vagando, fructum laboris ſui iterum perdat. Nam pretioſa aromata, in pyxide clauſa, fortiùs fragrant; aperta & oſtenſa, virtutem odoris citiùs amittunt. Flores quoque manibus attacti læduntur, intra ſepta pomarii clauſi ſervantur, & muris altis firmati tutantur. Creſcunt roſæ, in hortis clauſæ, ſecuræ; areſcunt, & calcantur pedibus, in viis projectæ.

2. Sic vagus & inſtabilis monachus, vileſcit ſæpè foris viſus, fugiens autem turbas, & manens intus, reputatur ſanctus. Candela ardens, à vento citò extinguitur; in lucerna latens, cuſtoditur. Sic fervor devotionis, in ſecretario cubiculi tutius ſervatur; & in negotiis externis, faciliùs diſſipatur. Igitur cellam & ſilentium dilige, ſi vis devotus & pacificus intus permanere. Oportet, quòd valdè fortis ſit & cuſtoditus, qui foris inter homines ambulat, & interius non impeditur nocivis. Maneas ergo libenter in ſolitudine & in cella, devotionis cauſa; ſicut beata Virgo Maria, manſit ſola in cubiculo clauſa, loquens cum ſancto Angelo, ſibi miſſo à Deo de cælo; ut etiam ad te veniat ſanctus Angelus, Domini nuncius cœleſtis, & cuſtos animæ tuæ fidelis, & recedat à te longiùs ſpiritus malignus cum omnibus phantaſiis ſuis. Dixit quidam devotus ſilentii amator. Raro loquor diu hominibus, ſine aliqua læſione conſcientiæ intus Dicta virorum piorum de ſilentii laude.

intus. Et alius quidam: Oportet, ut ſit valdè ædificabile verbum, quod emendet ſilentium. Et tertius ait: Nobile eſt verbum, in ſuo tempore dictum. Et quartus adjecit: Qui os ſuum firmiter claudit, non detrahit, nec mentitur.

3\. 3. O quàm laudabile & jucundum loquentis verbum, nil mali, nil vani, nil doli, nil falſi habens admixtum. Multi multa loquuntur, ſed non ſine periculo linguæ pronæ ad malum. Pax igitur multa cuſtodienti os ſuum, & manenti in cella, & ſæpè oranti. Lauda quoque taciturnum virtuoſum, increpa vagum verboſum, cave doloſum. Fuge tumultum, dilige ſecretum, ſequere humilem & devotum, ſuſtine patienter tibi moleſtum, propter Chriſtum pro te crucifixum.

4\. *Tria monacho cuilibet neceſſaria.* 4. Frater interrogavit ſenem. Quod eſt ſtatutum in ordine, pro pace & devotione maximè proficuum? Reſpondit notabile verbum; Servare à patribus ſilentium ſtatum, vitare tumultus hominum, & otium. Hæc tria in ordine valdè neceſſaria, Deo & Angelis accepta; ſcilicet laborare manu, contra otium; amare lectionis ſtudium, contra cordis tædium; & continuare orationis uſum, contra diaboli dolum. Hæc laudant ſancti patres antiqui & novi, quia frater tacens & Deo vacans, ab ipſo cœlitus benedicitur, & ad contemplanda divina ſecreta aptior invenitur, & altiùs illuſtratur. Vagus verò & fabuloſus, qui otioſè circuit, donis cœleſtibus indignus efficitur, & aliis eſt moleſtus. Neſcit ſuperbus diu tacere, quia cupit doctus videri, & præ aliis laudari. Qui præſumptuoſè loquitur, à multis vituperatur: qui autem verecundè tacuerit, gratiam ab aſtantibus meretur. Magna humilitas cordis, ſentire de ſeipſo vilia, & de aliis ſemper meliora. Grandis ſuperbia, abundare in ſenſu ſuo, & ſtare in propria voluntate, Deo & communitati fratrum contraria. Hæc eſt lepra peſſima, quam odit Deus, & percutit ſæpè ſubitaneâ morte. Simplex & innocens, humiliter obediens, ubique lætus & ſecurus. Laudabilis fama, habere pauca verba, cavere levia, loqui utilia, & omnia agere cum modeſtia. Omnibus adde modum, modus eſt pulcherrima virtus. Et hoc eſt, quod ait Chriſtus: *Habete ſal in vobis, & pacem habete inter vos.* *Matt. 18.* Et Paulus Apoſtolus: *Omnis ſermo veſter, ſale conditus ſit.* *Coloſ. 4.* Et ſanctus Job: *Quomodo poteſt comedi, quod non eſt ſale conditum.* *Job. 6.*

5\. 5. Caſtus & pudicus, cuſtodit cor ſuum, os ſuum, & omnes ſenſus ſuos, pronos ſemper in malum, ut non peccet, & Deum ac proximum offendat. Non eſt corde compunctus, qui vana libenter audit, & recitat coram aliis. Perdit citò compunctionis gratiam, qui non cuſtodit cordis & oris januam. Monachus pronus ad loquendum, facilè excedit loquendi menſuram. Si haberes Jeſum crucifixum in corde tuo fixum, non exiret citò de ore tuo verbum vanum & otioſum. Sed quia non habes Jeſum firmiter in corde tuo clauſum, ideò ſæpè quæris ſolatium forinſecum, debile & frivolum, parum juvans intus à doloribus prementibus cor tuum, ſolus enim Jeſus, præſtat verum animæ ſolatium, & ſanat omnes languores vitiorum. In brevi momento & unico verbo, poteſt liberare dolentem ab omni malo. Nam amplior eſt gratia Dei in

Digitized by Google

in bono, quàm culpa in malo. Cur audis vanos rumores ſæculi, qui ſæpè te conturbant & diſtrahunt in corde? Quare negligis dulces ſermones Chriſti, qui te conſolari poſſunt, & confortare in omni tribulatione tua, die ac nocte?

CAPUT XIX.

De refugio pauperis, ad Deum adjutorem ſuum.

1. Pſal. 9. 1. *Tibi derelictus eſt pauper, orphano tu eris adjutor.* Beatus ille pauper, cui Deus eſt adjutor in omni tribulatione ſua, conſolator in anguſtia, unica ſpes & confidentia in extremis, corona gloriæ in regno æternæ beatitudinis. Pretioſa virtus voluntaria paupertas aſſumpta pro Chriſto, cujus merces æterna permanet cum Angelis in cælo; quo fur non appropiat ad furandum, nec raptor ad prædandum, neque latro ad occidendum. In multis periculis & curis quotidianis, ſunt divites hujus ſæculi, à quibus liber eſt ſervus Chriſti, renuntians omnibus quæ ſunt mundi. Magna libertas animæ fidelis, quæ nil proprietatis habet in aliqua re mundi propter regnum Dei, & amorem Jeſu Chriſti; ſed omnia poſſidet in Chriſto, qui pro nobis pauper & dolens factus. Qui pendens nudus in cruce, non habuit ubi caput ſuum reclinaret, vel manum aut pedem uſquam moveret. Quis huic pauperi in omnibus indigentiis ſimilis? Verè nullus.
Pſal. 148. *Propter hoc exaltatum eſt nomen ejus ſolius*, ſuper omnia in cælo & in terra, & ſuper omnia benedictum in ſæcula. O bona pauperies, niſi te Deus antè tuliſſet; tunc tua duritiès cunctis deſpecta fuiſſet. Fœlix paupertas rerum, quæ tollit ſuperbiam oculorum, & occaſionem multorum vitiorum.

2. Verè ille eſt pauper ſpiritu, qui de nullo verbo & facto bono ſuperbit, nec in altiore gradu eſſe cupit, ne graviùs cadat. O quàm magna virtus abdicata paupertas, nil habens in proprio; quæ animæ aperit cæli portam, auget gloriæ coronam, & cùm martyribus meretur accipere patientiæ palmam, poſt hujus vitæ anguſtiam, in Chriſti ſervitio conſummatam. Nam hoc eſt veraciter & fideliter Chriſto ſervire, pro ejus amore penuriam, & alia multa incommoda ſuſtinere. Beatus, qui de neceſſitate & infirmitate ſua facit virtutem, & de omni quod patitur, ſequitur Dei voluntatem. Noli ergo pauper nimis contriſtari, cum inopiam pateris; nec indignari, ſi deſideris, aut ab amicis tuis relinqueris. Converte cor tuum ad Chriſtum, pauperem pro te factum & infirmum, quære ſolatium tuum à Deo, & in Deo ſolo, ſi optas ſemper eſſe in gaudio. Nam omnia alia ſolatia foris quæſita, nulla ſunt, nec durant, nec ſufficiunt, quantumcunque videntur magna. 2.

3. Elige itaque Jeſum Chriſtum Dei filium, in ſpecialem amicum & cognatum tuum, reliquos omnes relinque propter Chriſtum. Cave omnem ſocium, volentem te impedire à ſancto ſervitio Chriſti, & trahere ad ſæculum & portas inferni. *Lata eſt enim via, quæ ducit ad inferos; & multi ſunt, qui intrant per eam*, aït Jeſus Chriſtus. Solus ipſe ſufficit, ad perfectum ſolatium habendum: qui poteſt dare regnum cælorum, omnibus relinquentibus regnum mundi, & omnem ornatum ejus. *Tranſit enim mundus & concupiſcentia ejus, tanquam fumus, venti, & flos agri areſcens.* Sta ergo frater paupercule, firmiſſime in 3. Matt. 7. 1. Joan. 2.

bono propoſito ſemper ſerviendi Deo; & permane cum fratribus tuis, die ac nocte in laboribus multis, in loco iſto quem propter Deum primitus elegiſti; & parentes ac cognatos ſponte reliquiſti, & integrè te Deo obtuliſti, ut etiam cum eis maximè congaudeas in regno Chriſti, & omnibus ſanctis. Nam pro parvo labore, & brevi dolore in mundo, reddetur tibi æterna requies in cælo. Recogita ſedulò ſacra vulnera Chriſti, & acerba ulcera pauperis Lazari, & proderit tibi in agone, quando debes mori, & de hoc mundo tranſire.

CAPUT XX.

De paupere, & infirmo Lazaro.

1. Pſal. 68. 1. *Ego ſum pauper & dolens, Deus adjuva me.* Hæc vox pauperis, & infirmi ad Deum ſuſpirantis pro regno Dei. O pauper & infirme, ſuſtine patienter per modicum tempus, dolores corporis & penuriam in cibis & veſtibus; quia non diu hic eris, & dolebis. Gratias age Deo; quia levius eſt modò flagellari cum pauperibus & debilibus, quàm poſtea cruciari in inferno cum fortibus & divitibus. Recordare malorum tuorum præteritorum, quibus Deum & proximum ſæpè offendiſti; & ſuſtine Virgam Domini, in remiſſionem peccatorum tuorum, de quibus non plenè pœnituiſti, nec ſatisfeciſti. Memento
Luc. 16. etiam pro conſolatione tua, omnium gravium dolorum & ſanctorum vulnerum Chriſti; quia multa & graviora ipſe flagella, pro te ſuſtinuit. Memento quoque pro alleviatione tua, pauperis & ulceroſi Lazari poſt mortem in ſinum Abrahæ lætè recepti; & paveſce finem delicati divitis, poſt convivia ſua in inferno ſepulti, unde nunquam poterit liberari. Vide nunc, quid potiùs eligendum ſit tibi, an pati modicum, & egere cum Lazaro infirmo, & gaudere ſemper cum Chriſto: an deliciari breviter ſuperfluè cum divite ſano, & ſubitò mori, & ſepeliri in inferno, & ardere jugiter cum diabolo? Intelligenti ſatis dictum eſt paucis verbis.

2. Beatus, qui intelligit, & emendat ſe tempeſtivè de omnibus malis ſuis, 2.
ne damnetur cum impiis, duris verberibus cruciandus. Quem enim modò ſacra verba non compungunt, nec corrigunt: poſtea ſæva verbera ſine fructu lacerabunt, nec unquam torquere ceſſabunt. Ab his malis liber eſt Lazarus, pauper & infirmus, ab Angelis ſanctis in ſinum Abrahæ lætiſſimè portatus. Audi adhuc multa beneficia Dei, huic pauperi Lazaro miſericorditer oſtenſa. Non habuit [ut exiſtimo] amicos divites ſe viſitantes, nec aliquos ſervos aut ſocios ſibi ſervientes, ſed [ſicut dicit Jeſus] canes ad eum veniebant, & lingebant ulcera ejus: Ipſi ſoli in tanta miſeria, pro ſolatio ſunt relicti. Et quid miſerabilius, quàm hominem humano ſolatio deſtitui, & beſtiis conſolandum relinqui? Nec tamen ex ore pauperis impatientia ſonuit, aut vox murmuris; ſed potiùs gratiarum actio, & vox laudis. Sed cui negabat humana impietas ſolatium, brutorum feritas manſuetè exhibuit obſequium. Tu ergò infirmè, ne murmuraveris, ſi ad horam inconſolatus relinquaris, & infirmitatum ſtimulis agiteris; ſed cogita tibi, & ex divina miſericordia diſpenſante, id evenire, ut hîc ſectus, hîc uſtus, non pereas. Ipſe fortè in minutiſſimis peccatis, ut autem

autem in graviſſimis crebriùs offendiſti. Patienter ergò dolores infirmitatum ſuſtine, & te derelictum interdùm ab hominibus gaude, ut cum Lazaro merearis cœleſtis regni januam introire.

CAPUT XXI.

De claro intellectu ſacræ ſcripturæ.

1. Pſalm. 118. 1. D*Eclaratio ſermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis.* Quæcunque in lege veteri & nova ſcripta ſunt, ad doctrinam animæ noſtræ ſcripta ſunt, ut Deo fideliter ſerviamus, odiendo malum, & adhærendo Deo ſummo bono, corde puro, integro, & perfecto, hic & in futuro. Quæ igitur ignoras, humiliter quære; & quæ non bene intelligis, pete reverenter à doctioribus tibi declarari. Nam declaratio ſermonum Dei, illuminat corda parvulorum. Si non potes adhuc altiora capere, tunc parva cum parvulis diſce, ſicut Dominus Jeſus dicit: *Sinite parvulos venire ad me, talium eſt enim regnum cœlorum.* (Matth. 19.) Quæ ergò intellectum tuum excedunt, noli temerè perſcrutari; ſed omnia hæc Spiritui ſancto committe, & firmiter vera eſſe crede; quia Spiritus ſanctus doctor eſt omnis veritatis, & non poteſt teſtis eſſe falſitatis.

2. 2. Quod multi habent multa dubia, non eſt culpa, nec vitium ſacræ ſcripturæ; ſed cæcitas mentis eorum, & negligentia ſtudii in ſacris libris, qui continent æternæ ſalutis neceſſaria documenta. Igitur canonicas ſcripturas libenter lege, & expoſitiones doctorum cum diligentia adverte, & intelligere ſtude. Nec tamen propter diligentiam ſtudii, eſt ab oratione & Miſſarum celebratione ceſſandum. Sæpe enim in oratione & in Miſſa, multa ſecreta devoris panduntur, quæ pompoſis & curioſis ſcrutatoribus occultantur. Prodeſt autem valdè parvulis & rudibus, cùm ſimplicia verba eis proponuntur; nocent verò ſubtilia, attamen juvant, ſi obcura dicta explanantur. Et qui diligenter ad lectiones in choro & refectorio advertunt, & cautiùs perſcrutantur, quid intrinſecus verba hiſtoriæ continent; paſcuntur favo mellis, ex omni verbo Dei quod audiunt, & legunt. Unde quamdiu homo corpore mortali vivit, ſemper magis addiſcere poteſt, & ad altiora capienda proficere: ſed ad claram intelligentiam Angelorum & beatorum viſionem non attinget, donec ad æternæ beatitudinis gloriam, Chriſto auxiliante perveniat. (Ne ſtudioſiùs æquo ſe vexet homo in capiendo clariſſimo ſacrarum literarum intellectu.)

3. 3. Solidus & fortis cibus, nocet parvulis & infirmis; mollis cibus & tenuis potus, nutrit infantes. Simplicia organa & moderata cantica, dulcius ſæpè reſonant & lætificant; alti clamores, quaſi dura tonitrua, debiles animos magis terreant. Crebra fulmina excæcant oculos, lux in laterna conſervat aciem viſus. Profunda flumina ſubmergunt incautè natantes, per pontem tranſeuntes evadunt pericula aquæ ſecuriùs. Sæpè per iter planum, agnus liber tranſit, ubi bos fortis cadit & rapitur, ligatur & mactatur. Sic ſimpliciter credens, & humiliter obediens gratiam invenit; & ſibi confidens, perdit quòd habet. Alta extollunt leviter ſuperbos, & in fine confundunt gloriantes.

4. 4. Vidi ſimplices in oratione, ex devotione flere; & altè clamantes & diſcantantes, nil tale in corde ſentire. Quare hoc accidit? Quia ſimplex &

humilis Deo placere ſtudet in omni, quod agit & loquitur. Vox ſimplicis corde, apud Deum in cælo: vox vagi cordis, & diſſoluti cantoris, coram hominibus in vicis & plateis civitatis. Qui ſenſum pſalmorum ſeriosè attendit, & paulatim legit & cantat, magnam devotionis dulcedinem concipit. Verè enim ſuavis eſt Dominus rectis corde, qui gloriam ejus quærunt, non propriam laudem. Benedictus ſermo ex ore loquentis & cantantis, unde compungitur cor audientis.

5. 5. Gallus antequam cantet, prius ſeipſum alis ſuis verberat & excitat, ſic bonus frater & devotus orator, ſe primitus corrigere debet, antequam alium increpet. Ille benè & prudenter docet, qui à ſeipſo incipit, & primò emendat, quod in aliis notat, & reprehendit. Sic ſanctus Paulus alios inſtruens, humiliter ſe peccatorem præ aliis nominat, dicens: *Quia Jeſus Chriſtus venit in hunc mundum, peccatores ſalvos facere: quorum primus ego ſum, qui non ſum dignus vocari Apoſtolus.* (1. Tim. 1.) Et quare ô ſanctiſſime Paule? Quia perſecutus ſum Eccleſiam Dei. Unde ergo ſanctus, & vas electionis verè dignè glorificandus? Non ex meipſo, non ab hominibus; ſed per vocationem & revelationem Jeſu Chriſti, à quo didici mitis & humilis eſſe, & Evangelio ejus obedire. Nihil boni mihi attribuo, ſed quicquid egi & docui, hoc totum ei principaliter aſſcribo; qui me vocavit per gratiam ſuam ad fidem, quam prædico, & ſervo uſque ad mortem. *Nam ſola gratia Dei ſum, id quod ſum*: & gratia ejus in me vacua non fuit, ſed ſemper in me manet, & manebit; donec perveniam ad eum, qui me pretioſo ſanguine ſuo redemit, & ſalvavit.

CAPUT XXII.

De magnis meritis patientiæ pro Chriſto.

1. IN *patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras.* Quando ergo aliquis durè tibi loquitur, aut te injuſtè increpat, non ſtatim iraſcaris, nec durè reſpondeas; ſed tace, aut humiliter loquere, & ſuſtine patienter, ſicut fecit JESUS. Nam accuſatus à multis tacuit, & flagellatus non murmuravit. Aut ſi opus eſt loqui, & proſit, tunc reſponde benignè; & doce prudenter, ſicut Chriſtus dura alapa percuſſus, reſpondit ſervo Pontificis, verbis rectis & manſuetis. Sic enim alios magis ædificas, & teipſum à confuſione liberas. In omni eventu rerum, & contradictione linguarum pravarum, tene patientiam, & tace piè ad objecta. 1. (Luc. 21. Matth. 24. Ioan. 18.)

2. Attende profectum animæ tuæ in omnibus, quàm magni meriti ſit patientiæ virtus; quæ ornat animam virtutibus, & ducit ad palmam cum martyribus. Hanc Chriſtus docuit, & factis in paſſione explicavit. Cùm enim accuſaretur à principibus ſacerdotum, & ſenioribus populi, nihil reſpondit. Implevit opere, quod dixit ſermone; *Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & invenietis requiem animabus veſtris.* (Luca 23. Matth. 11.) Non invenitur alicubi requies vera & pax ſecura, niſi in ſolo Deo, in vera humilitate & benigna patientia, in qua vincuntur omnia adverſa. Sit ergo in Deo tota ſpes tua, non aliqua creatura, parva vel magna; quia ſine Deo omnia vana, & cum Deo omnia bona. 2.

CA-

CAPUT XXIII.

De bonis moribus humilis Monachi.

1. *Cant. 8.* 1. F*Uge dilecte mi, fuge.* Quare? Propter multa pericula mundi, quæ ſæpè homini contingunt, qui in ſæculo converſatur. Nam qui Deo vacare appetit, libenter ſolus eſt & orat, ſtudet & ſcribit; & ſic per multa bona exercitia, à vitiorum periculis cuſtoditur, & tempus ſuum fructuosè expendit, & alios ædificat. Qui autem libenter foris ambulat & hinc inde fabulari deſiderat; rarò eſt, quin cor ſuum maculet, & indevotior ad cellam pacis amicam redeat. Sermo pius & modeſtus, cunctis acceptus; durus & inconſideratus, offendit amicos. Qui verax eſt, vera loquitur: & qui fictis verbis alium decipit, odietur. Verus humilis, de bonis operibus laudes non quærit; ſed omnia bona Deo aſcribit, & mala ſibi. Qui mendacium ore profert, Chriſtum à corde fugat: & qui alta quærit, ſeipſum confundit, & juſtè decipitur. Qui planè & rectè loquitur, ab omnibus honoratur, & amatur.

2. 2. Omnes fratres ſumus, ab uno Deo creati, omnes peccatores ex parentibus nati; ſed per gratiam Chriſti, ad fidem vocati & baptizati mundamur, & Chriſto unimur. Nemo ergo alium contemnat, nemo derideat, neque in aliquo lædat; ſed potiùs propter Deum juvet & inſtruat, in quantum valet, ſicut ſibi ipſi fieri deſiderat, quando indiget. Qui ergo debilem in fide ſacris verbis confortat, panem cæli languenti porrigit. Qui triſtem conſolatur, potum vitæ ſitienti propinat. Qui iracundum ſermone blando mitigat; favo mellis linguam canis ungit, ne duris morſibus aliquem lædat. Qui diſſolutum tacere facit, magnam pacem inter fratres devotos generat. Qui aliis ſe præfert, ſtultum ſe oſtendit, & confuſione dignum. Qui in omnibus ſe humiliat, gratiam ampliorem meretur & gloriam. Pius & humilis, laqueos diaboli orando frangit & evadit, quos ſuperbus vanè gloriando incurrit & petit. A quibus pius JESUS nos ſemper cuſtodiat, & ad cæli gaudia perducat: Amen.

CAPUT XXIV.

De provida locutione, & fraterna compaſſione.

1. M*Edice cura teipſum.* Iſtud in mente ſemper habeas, antequam loquaris, & aliquem corripias; ne fortè amplius pecces, indiſcretè vel injuſtè aliquem arguendo. Os juſti & prudentis, ſervat tempus & modum loquendi, & perſonam ac naturam hominis priùs attendit; ne fortè perdat aut lædat, quem ſanare debuerat. Os bene eruditum & diſcretum, eſt quaſi vas ſolidum auro ornatum, unguento plenum, balſamo odoriferum, & omni honore dignum. Ex bonis verbis tuis, & religioſis moribus, ſæculares ædificantur, pigri excitantur, negligentes arguuntur, diſſoluti compunguntur, ignari inſtruuntur, devoti inflammantur. Magis enim per vivida exempla, homines trahuntur ad contemptum ſæculi, & emendationem vitæ, quàm per multa verba ſæcularis ſcientiæ. 1. *Luca 4.*

2. Non eſt magna ars & virtus, velle alios docere & corripere; ſed ſeipſum benè regere, & correptiones piè ſuſcipere, & ferventer ſe in iſtis emendare, hæc magna eſt ſapientia apud Deum 2.

&

& homines. Diſce dubioſa ad meliora trahere, ignota non judicare, aperta mala cavere, proprium ſcandalum tegere, mores & defectus infirmorum ſupportare: & quæ non potes emendare, Deo committe. Cogita, quòd Deus in multis te portavit, & adhuc quotidie portat, nec tamen te emendas, ſicut ſæpè dicis & proponis: ſed piè te tolerat & exſpectat, ut pœniteas, & infirmitatem tuam magis cognoſcas, & veniam humiliter petas, & neminem ſpernas, nec temerè judices. Porta ergo fratrem tuum in paucis, ſicut te Deus portat in multis. Paucis verbis devotus & humilis utitur, ne per exceſſum intus diſtrahatur. Superbus rigidè loquitur, iracundus alios perturbat, & correptus turbatur. Mitis correptus patienter ſuſtinet, obſecrat magis quàm increpat, peccanti condolet, & amicum factis ſe probat. Qui præeſſe aliis appetit, periculis ſe exponit, & vileſcit. Amator vanæ gloriæ neſcit diu tacere, ne videatur ignarus eſſe. Erubeſcit vilia & ſervilia opera facere, & poſt alios ſtare, & in infimo loco ſedere. Et tamen honor maximus eſt, in omnibus humilitatem oſtendere, & aliis inferiorem ſe ſentire, & omnibus libenter velle propter Chriſtum ſervire, qui ait: *Ego in medio* Lucæ 22. *veſtrum ſum, ſicut qui miniſtrat.* Diſce juvenis priùs tacere, antequam loquaris, ne coram ſenibus confundaris, tutius eſt tacere, quàm inſipienter loqui.

3. 3. Magna ars ſcire tacere, cùm fueris correptus; & magna ſapientia loqui modeſtè in tempore ſuo, quod juſtum eſt & decet, coram eruditis. Inſipiens neſcit ſervare tempus, & modum, & ordinem; ideò multa mala illi occurrunt, & juſtè reprobatur. Juvenis audax, & ad loquendum velox, inſipienti ſimilis, & caſui proximus. Si inſtructus audit, & correptus tacet, & obedit, ſpes magni profectus erit, & in virtutibus, quaſi lilium florebit. Grandis ſuperbia, ſtare in propria voluntate, Deo contraria, & nolle acquieſcere ſeniorum conſiliis & verbis. Sed quia difficilè eſt homini, in omnibus verbis & factis modum tenere, & ſe cuſtodire; ideò religioſi eligunt, & quærunt in ſecreto manere & tacere, turbas fugere, & orationi vacare.

CAPUT XXV.

De incerta hora mortis, & celeri fine hujus vitæ.

1. **V***igilate, quia neſcitis diem neque* 1. Matth. 25.
horam. Felix anima, quæ ſæpè cogitat de noviſſima hora; quando omnia ſunt ceſſatura in hac vita, læta & triſtia, honores & vituperia. Felix anima paupercula, propter Deum peregrina facta; quæ ſpernit omnia mundana culmina, quantumcunque ſint magna & decora. In illa ultima hora peribunt ab oculis omnia caſtella, villæ & oppida, omnia vaſa argentea & aurea, omnia fercula lauta, & pocula varia, cum aromatibus dulcorata. Ceſſabunt pariter lyra, tuba, tibia, & cithara, omnis ludus, jocus, riſus, ſaltus, plauſus, cantus, & diſcantus, clamor in plateis & in domibus: quia ad nihilum redigentur omnium viventium corda, & pavebit à facie Dei omnis terra. O quàm ſapiens, qui quotidiè hæc penſat, & ad futura bona & æterna gaudia percipienda, cum fletu ſe præparat?

2. Beatus, qui ſponte deſerit, quæcunque carnaliter delectant in terra, ubi omnia 2.

Digitized by Google

omnia ſunt periculis & laqueis plena. Beatus peregrinus, qui ſæpè gemit & dolet in hoc exilio, & cupit diſſolvi, & eſſe cum Chriſto in cœleſti regno. Beatus, qui odit hunc mundum, & quæ in mundo allicere poſſunt ad peccandum; & fugit cum Helia in deſertum ad monaſterium, à facie multorum periculorum, quæ ſæpè trahunt hominem incuſtoditum ad infernum. Beatus, qui vigilat die ac nocte, contra tentationes ſuas, & frequenter orat cum Helia, di-
1. Reg. 19. cens: *Sufficit mihi Domine, tolle animam meam: quia melius eſt mihi cum bona ſpe mori, & decedere in gratia*; quàm videre mala, & vivere inter tot pericula. Nam quamdiu anima eſt in corpore, & corpus alitur cibis terrenis, non eſt homo purus à peccatis omnibus, nec liber à tentationibus ſuis, neque certus à caſibus futuris. Decipitur ergo valde, & errat tanquam inſipiens corde, qui hic diu vivere appetit, & multa agere proponit, & neſcit, an craſtinum habebit.

3. 3. Memento homo nobilis, & dives in deliciis tuis qualis eris poſt mortem in terra ſepultus. Et quid proderunt tunc omnes divitiæ? En hodie Rex vivit, & imperat; & cras non invenitur, nec auditur. Hodiè in alto ſolio ſedet, & aureo pallio veſtitur; & cras ſub terra ſepelitur, & amplius non videtur. Hodie à multis honoratur, & cras à nullo curatur. Hodie magnificatur ab omnibus, & cras privatur divitiis & honoribus, villis & caſtellis. Hodie ſpecioſus præ filiis hominum, & in numero regum, & cras cibus vermium, & fœtor narium. Sicut nudus venit in mundum, ſic quaſi pauper & exul, fertur in ſepulchrum. Nam omnium deliciarum & pomparum ſæculi, brevis finis; mors, dolor, luctus, & pavor invadit omnes. Moritur Dominus Papa & Cardinalis, & ſuccedit alius citò moriturus. Nemo quippe unius diei certitudinem vivendi habet, nec impetrare poteſt à Papa bullam nunquam moriendi, nec obtinere pecunia præbendam jugiter manentem. Sæpè enim poſt impetratam gratiam & prælaturam, repentina mors venit, & omnia ſimul tollit. Sicque fit, ut ita pauper & nudus homo de Roma recedat, ſicut priùs ad curiam venit.

4. Legitur in hiſtoriis de multis antiquis patribus, qui valdè diu vixerunt, 4.
qui fuit, qui fuit, qui fuit, & ſic de aliis ſequentibus, & in fine concluditur, & mortuus eſt. *Omnes enim morimur, & tanquam aqua labimur in terram, unde facti ſumus.* 2. Reg. 14. Quid eſt totum tempus vitæ noſtræ, niſi nunc breve inſtans; quaſi ventus volans, & aurora manè pertranſiens, & hoſpes non revertens? Quaſi fulgur cæli in ictu oculi, ſic pereunt omnia regna & tempora mundi. Numera omnes dies, horas, menſes, & annos vitæ tuæ, dic ubi jam ſunt? Tranſierunt tanquam umbra ſolis, & perierunt ſicut aranea texens. Flavit ventus, & periit opus ejus. Nihil ergo ſtabile & durabile ſuper terram, de qua factus eſt Adam, & filii ejus.

5. Totum enim vanum & fragile, 5.
quicquid videtur in ſæculo magnum, decorum, & delectabile. Non ergo te decipiant illecebræ, nec frangant injuriæ. Qualitercunque ſit aliquid ornatum coloribus, aut auro & argento & gemmis pretioſis decoratum, vileſcit &

& areſcit mortuum ac ſepultum. In omni igitur opere quod agis, & in quocunque loco fueris; quocunque pergis, & quacunque tranſis, memor eſto finis vitæ tuæ, & ultimæ horæ, quam neſcis. Felix, qui cupit cum Paulo diſſolvi, & eſſe cum Chriſto. Hoc enim multo melius, quàm in carne diutius vivere, & à Deo peregrinari, & in fluctibus ſæculi quaſſari & turbari. Si Jeſum in mente ſemper geris, & verè diligis, & ad eum quotidiè oras, tunc utique fiduciam habebis de regno ejus, qui agit: *Volo Pater, ut ubi ego ſum, illic ſit & miniſter meus.* Beatus ille ſervus, qui meruerit audire in extremis, dulce verbum Chriſti; *Euge ſerve bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti fidelis, intra in gaudium Domini tui.*

Phil. 2. Joan. 12. Matth. 25.

CAPUT XXVI.

De æterna laude Dei, & deſiderio æternæ gloriæ.

1. 1. L*Auda anima mea Dominum*, à quo omne bonum procedit, & nunc in æternum permanebit. Ad ipſum ergo omnia referre debes, ſicut ad omnis boni principium & finem; & cum magna gratitudine ipſum intimè laudare, ut iterum in te fluant dona cæleſtis gratiæ largiori munere; donec pervenias ad fontem perennis vitæ, & ad patriam claritatis æternæ, & viſionem divinæ præſentiæ & gloriæ. Nil quippe tibi melius, nil ſalubrius, nil ſuavius, nil jucundius, nil dignius, nil altius, nil felicius, nil perfectius, nil beatius, quàm ardentiſſimè amare, & altiſſimè laudare Deum. Hoc centies dico, hoc millies replico. Nullum ſtudium elegantius, nullum opus eminentiùs, quàm amare, & laudare Deum, creatorem ac redemptorem tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota mente tua, & ex omnibus viribus tuis. Hoc age quamdiu vivis, ſentis, & intelligis; hoc perfice opere & ſermone, die ac nocte, mane, meridie, veſpere, omni hora, omnique momento.

Ama & lauda Deum, & omnia facis.

2. Pro poſſe & noſſe integrè, purè, adhære ſemper Deo, ut ſit Deus omnia in omnibus, ante omnia & ſuper omnia, à te dilectus, benedictus, laudatus, & ſuperexaltatus in ſæcula, & tibi benè cum eo ſine fine. Exulta ergo anima fidelis, in Domino Deo tuo; ſicut Beata Virgo Maria exultavit, in Jeſu ſalutari ſuo. *Exulta & lauda Deum tuum, qui te fecit & redemit*; quia debitor Dei es, in valdè multis & magnis beneficiis, & quotidianis bonis tibi benignè collatis, pro quibus omnibus plenè & dignè Deo regratiari nunquam ſufficis, etiamſi Angelus ſanctus eſſes. Attamen lauda, & gratias age; ut homo mortalis, miſericordia Dei indigens, & eam ſemper quærens & implorans. Non ceſſes orare, & laudare Deum. Licet ſæpè cadis, peccas, & cum offendis; non tamen inde deſperabis, ſed magis te humiliabis, & orabis. Ama, & amaberis, quia amor omnia mala præterita emendat, purgat & ſanat, illuminat & accendit, fugat triſtitiam, & parit cordi gaudium; quale mundus non novit, nec caro & ſanguis ſentire valet. Lauda Deum, & laudaberis; benedic, & benediceris; ſanctifica, & ſanctificaberis; magnifica, & magnificaberis; glorifica Deum, & glorificaberis ab eo in corpore & in anima. 2.

Luc. 1.

3. Sed quando erit hoc Domine? quando replebis os meum laude perpetua, & exaltabit cor meum & anima 3.

mea,

mea, cum ſanctis tuis in gloria tua? Suſtine tempus ad modicum, & videbis mirabilia magna, cùm ſonuerit tuba noviſſima. Tunc dabo ſanctis meis, pro omni labore & dolore requiem & vitam æternam. Quid vis amplius? Prorſus nihil. Tu ſolus ſufficis mihi Deus meus, qui das vitam æternam, amatoribus & laudatoribus tuis, pro parvis immenſa, pro infimis ſumma, pro perituris æterna. Da teipſum Deo, & totum quod habes; da ei, quicquid agis, ſcis, & vales, & eris ditior, & charior Deo, quàm fuiſti. Dic cum ſancto Paulo;
2. Cor. 6. *Tanquam nihil habentes pro proprio, & omnia poſſidentes in Deo.* Quaſi viles, & pauperes, ac triſtes in hoc mundo; ſed divites ac hilares ſemper in Domino, certi de futuro præmio in cælo.

4. 4. O Domine Deus, ſalutare vultus mei, & Deus meus, quando lætificabis me in regno tuo, clariſſimo vultu tuo? O quando illuminabis omnes tenebras meas, ſplendore lucis æternæ? quando auferes omnia obſtacula mea, de intimo cordis mei, pax vera, beatitudo ſumma, & felicitas perfecta? O quando ſine omni impedimento contrariorum, ſequar te ſecurè & liberè, quocunque ieris Domine? O quando oculis meis clarè te videbo ſine ſpeculo, ſine ænigmate, ſine parabolis, ſine figuris, ſine quæſtionibus, ſine dubiis, ſine opinionibus, ſine interrogationibus à magiſtris? O quando omnia ſciam, quæ credo in ſcripturis ſanctis, & lego in libris variis, & audio auribus meis à lectoribus in multis locis, de Deo meo, de Angelis & omnibus Angelorum choris, de gloria & beatitudine cœleſtis patriæ, de pace & ineffabili gaudio civium ſupernorum? O quando ibi ero? quando veniam & apparebo in conſpectu tuo, & contemplabor lætam faciem tuam, & gloriam regni tui, cum Cherubim & Seraphim, & omnibus Sanctis? Sed nondum venit hora illa, clauſa eſt adhuc ante me cæli porta. Ideò gemo corde & ore, quamdiu hic fuero, donec veniam ad te, Deus meus.

CAPUT XXVII.

De laude ſanctorum Angelorum in cælo.

1. I*N conſpectu Angelorum pſallam tibi.* O Rex altiſſime, Deus ſumme laudabilis, creator omnium rerum, Angelorum & hominum; quamdiu morabor in terris, & elongabor à te, & ab omnibus ſanctis Angelis tuis in cælis? Heu me pauperem & infelicem, quamdiu manducabo cum hominibus panem terrenum, panem laboris & doloris, & privabor pane Angelorum, continente omnis ſaporis ſuavitatem? 1. Pſalm. 137.

2. O Domine, quando audiam vocem laudis tuæ, ex ore Angelorum tuorum in cælo, ſicut Beatus Joannes Apoſtolus, relegatus in exilium, audivit vocem multorum Angelorum pſallentium in unum, *Sanctus, Sanctus, Sanctus*? O utinam eſſem unus cum ipſis, & talem vocem haberem? Quàm libenter vellem te laudare cum eis, & ſuper omnia altiſſima cæli cantica, cantare & magnificare nomen ſanctum tuum in æternum? O Cherubim & Seraphim, quàm dulciter, quàm pulchriter, quàm ferventer & excellenter, cantatis & jubilatis coram Deo, ſine omni tædio, ſine fatigatione, ſine ceſſatione in æterna felicitate. 2. Sap. 16. Apoc. 14.

3. Ideò omnis vox humana, eſt mihi 3.

 rauca,

rauca, omnis cantus diſſonus, omnis
Pſalmus aridus, omnis muſica gravis,
omnis cithara ſurda, omne organum mu-
tum, omnis mundi lætitia grandis triſti-
tia, omnis ludus ululatus, omnis cibus
& potus inſipidus, omnis caro fœnum;
omne viuum, fel & acetum; omne mel,
venenum; omne jucundum aſperum;
omnis decor, fœtor; omnis ornatus, ſter-
cus; omnis honor & gloria, vanitas, &
fumus; omne pretioſum & nobile, vile
& deforme; imò omnia nulla, compara-
tione æternæ vitæ, æternæ gloriæ, æternæ
lætitiæ, in conſpectu Dei & Angelorum;
qui altiſſimè collaudant ſanctam & glo-
rioſam Trinitatem, die ac nocte ſine fine.

4. 4. Sed quia ad iſta ſublimia cælorum
cantica aſcendere nequeo, nec plenè ea
comprehendere ſufficio; ideò meipſum
plango, & valdè deſpicio, & coram Deo
& omnibus hominibus flecto genua mea,
& humiliter veniam peto. Nam opera
mea verè nulla ſunt, ſine gratia & miſe-
ricordia tua Domine, quam maximè o-
ſtendis, ſuper omnem creaturam tuam,
Rom. 11. ſine numero & menſura. *O altitudo di-
vitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei*, quàm
profunda ſunt judicia tua, & vera à ſæ-
culo uſque in finem ſæculorum, ſuper
bonos & malos, ſuper gratos & ingra-
tos, ſuper pios & impios; ita ut nemo
poſſit plenè inveſtigare opera tua, nec
debeat juſtè conqueri in aliquo facto im-
proviſo. Benedictus ergo ſemper Deus
meus.

CAPUT XXVIII.

Oratio devoti amatoris, & laudatoris Dei.

1. 1. D*Irigatur Domine oratio mea ſicut*
Pſalm. 140. *incenſum in conſpectu tuo.* Cupio
Domine Deus meus, cum omnibus ſan-
ctis tuis & creaturis, in omni loco &
tempore, devotè te laudare, benedicere
& prædicare, & puro corde ſemper a-
mare, & ſuper omnia opera tua, nomen
ſanctum tuum magnificare & exaltare
in perpetuum: Quoniam tu es Deus
meus, & ego pauper ſervus tuus. Tu
lux mea, & ſpes mea, Deus meus. Tu
fortitudo mea, patientia mea, laus & Deus animæ amanti eſt omnia.
gloria mea, Deus meus. Tu ſapientia
mea, & prudentia mea, pulchritudo mea,
& dulcedo mea, Deus meus. Tu muſica
mea & cithara, organum meum & tym-
panum meum, Deus meus. Tu pſalmus
meus & hymnus meus, cantus meus &
jubilus meus, Deus meus. Tu galea mea
& lorica mea, arcus meus & gladius
meus, Deus meus.

2. Tu theſaurus meus, aurum meum, 2.
argentum meum, talentum meum, ad
ſolvendum omne debitum meum, Deus
meus. Tu domus mea, & caſtrum meum,
& palatium meum, Deus meus. Tu ſcu-
tum meum, & vexillum meum, turris
fortitudinis & defenſor vitæ meæ, Deus
meus. Tu hortulus meus & pomarium
meum, viridarium meum & refrigerium
meum, Deus meus. Tu aula mea & men-
ſa mea; cibus meus & potus meus, Deus
meus. Omnis enim cibus qui non eſt à
te coctus & paratus, inſipidus eſt mihi,
Deus meus. Tu cinnamomum meum &
balſamum ſuavitatis meæ, nardus mea
& electa myrrha mea cum pretioſis un-
guentis, Deus meus. Tu roſa mea & li-
lium meum, tu ſertum meum & corona
mea, Deus meus. Tu thalamus meus &
lectulus meus, ſudarium meum ad ter-
gendum, linteum ad involvendum, Deus
meus.

3. Tu lucerna mea & lampas mea, 3.
candelabrum meum & ſydus meum,
Deus

Deus meus. Tu liber meus intus & foris ſcriptus, biblia mea, in qua tota ſacra Scriptura jacet, magiſter meus. Deus meus. Tu lector & inſtructor meus, medicus meus & Apothecarius meus, Deus meus, Deus meus. In te omnia invenio & habeo, te donante & miſerante: & quicquid extra te quæro & deſidero, parum vel nihil mihi prodeſſe ſentio.

Pſalm. 1. *Aperi ergo cor meum in lege tua ſancta, redde mihi lætitiam ſalutaris tui*, dilata cor meum ad currendam viam tuam, confirma me in verbis tuis, quia non eſt, qui adjuvet; non eſt, qui præter te ſalvum faciat, ad vitam æternam perducat. Exaudi me Deus meus, cùm deprecor, cùm tribulor, cum lætor, cum ſanus ſum. In omnibus me tibi commendo, & te in æternum benedico. Amen.

CAPUT XXIX.

De unione cordis, cum Deo habenda.

I. Pſalm. 114. 1. *CONvertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi.* Ipſe enim eſt requies tua, & pax tua; ipſe vita, ſalus, & beatitudo tua. Igitur omnia opera bona, quæ facis, vides, & audis, ſemper ad laudem Dei referas, ut pacem & bonam conſcientiam habeas.

Animæ diligentis Deum felicitas. Non in te, nec in aliis ſtes, nec maneas, nec exultes: ſed in Deo ſolo purè firmiter, & perfectè, qui dat omnia, & operatur omnia in omnibus, pro ſua magna bonitate & immenſa clementia. Quis mihi det talem gratiam, ut omnia ad laudem & honorem Domini Dei mei referam, & rectè faciam ſicut teneor, & poſſum facere; & nulla res parva vel magna, à Deo me retrahat, nec inficiat, nec conturbet, nec in aliquo impediat. Sed fortè mihi non eſt poſſibile, ad hæc modò poſſe venire. Eſt tamen totum Deo poſſibile, qui animam devotam poteſt ſibi per gratiam, in amore citò unire. Amoris eſt unire. Hoc enim perfectus & purus amor Dei, in momento facere poteſt, quotieſcunque voluerit; ut omnibus oblitis, ſibi ſoli ſim perfectè unitus, & igne amoris ejus, vehementer accenſus & liquefactus.

2. 2. O Deus meus, amor meus, in loco peregrinationis meæ, quando ero tibi totus unitus, cum omnibus animæ meæ viribus, à te mihi datis & gratioſè infuſis? Sileat ante te omnis creatura tua, Deus meus; tu ſolus mihi loquaris, aſſis, & illumines, qui es 1. Cor. 15. omnia in omnibus, & ſuper omnia cæli luminaria æternaliter benedictus. Felix anima in hoc mundo deſolata, à Deo conſolata, ab hominibus ignorata, ſanctis Angelis nota; à malis neglecta, à bonis requiſita; à ſuperbis deſpecta, ab humilibus dilecta; à ſæcularibus ſeparata, à ſpiritualibus congregata, à magnatibus deriſa, à parvulis honorata; foris quaſi mortua, intus ſemper viva; carne afflicta, ſpiritu læta; corpore debilis, mente fortis; vultu deformis, conſcientia pulchra; labore fatigata, oratione roborata; onere preſſa, ſolatio erecta; carne in mundo tenta; ſpiritu ad cælum rapta; & Chriſto copulata.

3. 3. Felix, qui Jeſum & Mariam, & omnes Angelos & Sanctos Dei, habet amicos in hac vita, duces in via, conſules in dubio, Doctores in ſtudio, Lectores in menſa, ſodales in cella, familiares in colloquio, cantores in choro, cuſtodes in periculis, adjutores in prælio, de-

ſenſores contra hoſtes, interceſſores pro peccatis, ſubventores in extremis, confortatores in agone, advocatos in judicio, patronos coram Deo, ſuſceptores in cælo. Sit tibi, religioſe & devote frater, poſtquam reliquiſti ſæculum, pro terrenis parentibus, Deus cæli pater, Jeſus frater, Virgo Maria mater, Angeli amici, Religioſi cognati, omnes fideles propinqui, ſenes avunculi, juvenes fratres, conjuges matres, virgines ſorores, pauperes nepotes, peregrini conſobrini, mites & humiles conſodales, ſobrii & caſti commenſales, infirmi & debiles familiares, afflicti & oppreſſi contubernales, deriſi & deſpecti multum amicabiles, omnes devoti honorabiles, omnes mundum ſpernentes & Chriſto ſervientes cohæredes regni cœleſtis. Hæc eſt generatio ſancta nobiliſque progenies, ex Deo nata, Deo placita, fide fundata, ſpe roborata, charitate ornata, patientia armata, igne probata, conſtantia firma.

CAPUT XXX.

De vera pace, in ſolo Deo quærenda.

1. Joan. 21. 1. P*Ax vobis. Ego ſum, nolite timere.* In Chriſto Jeſu, tota ſalus & vera pax animæ conſiſtit. Et qui Chriſtum diligit, habet pacem, & in eo quieſcit: nec ultra eum, nec ſupra eum, quid quærere, plus affectat. Pax animæ fidelis in hac vita, ferre multa adverſa pro amore Dei, & nomine Chriſti. Decipitur & errat, qui aliter ſentit & cogitat. In vanum laborat, qui Deum in omni facto ſuo & cogitatu non præponit, nec ipſum purè quærit, & cupit. Non eſt pax impiis, dicit Dominus: ſed pax multa diligentibus legem tuam, Domine.

2. Pax, quam Chriſtus docuit & promiſit, in profunda humilitate exiſtit, & in abnegatione propriæ voluntatis, in mortificatione omnis pravæ delectationis, in abjectione omnis mundanæ laudis, & externæ conſolationis in rebus periturıs. Cuſtodi ergo cor tuum ad intrà, & omnes ſenſus tuos ad extrà; ne capiaris aliqua illecebra & recreatione animæ tuæ nociva. Juvant ſæpè creaturæ, ſi ad creatoris laudem & honorem Dei, rectè & purè referantur; vel ad aliquam utilitatem ſuam vel alterius profectum, moderatè & diſcretè aſſumantur. 2. Pax Chriſti in quo ſita.

3. Nocent autem ſæpè res pulchræ, ſi curioſè, impudicè, & malè concupitæ aſpiciantur, & deſuper delectant, & contra rationem & honorem Dei placent, & animum movent. Nam ſicut boni ſe cuſtodiunt, ita incauti vincuntur vitiis. Tentant divitiæ, corrumpunt pecuniæ, inficiunt deliciæ, necant epulæ multæ, inflant ſcientiæ, tument potentiæ, elevant honores. Reſpuunt perverſi humiles mores, vanæ laudes ſeducunt animos leves. Fatui ſunt omnes & vecordes, qui iſta terrena quærunt, & pro magno reputant, quæ animam ſatiare non poſſunt, nec quieſcere permittunt. Omnia temporalia defectuoſa & indurabilia ſunt, & præter Deum nil eſt perfectum, nec pro ſummo gaudio & optimo bono habendum. 3.

4. In nulla ergo creatura viva vel pulchra pictura, aut nobili genitura, 4.

aut

aut alta ſtatura, aut magna prælatura, pone cogitatum & deſiderium tuum, ſi non vis falli, turbari, & inquinari; quia totum vanum, lubricum, & noxium eſt, niſi omnia trahas ad Deum, à quo omne bonum, & in quo omnia vivunt & conſiſtunt. Non ergo vanè glorieris, homo fragilis & mortalis, in multis culpabilis, & ad malum citò labilis, & ad ſtandum & permanendum in bono debilis: nec confidas tibiipſi nimis: nec ſtes ſivè in te, nec in aliis, altè cogitando & præſumendo; ſed quicquid boni conſideras & intelligis, in te & in omnibus creaturis, totum Deo purè & integrè offer, & aſcribe. Tunc pacem & quietem cordis invenies in Chriſto, & non in aliquo bono creato; & implebitur in te & de te, dulce & ſanctum verbum Chriſti, ab eo in monte
Matt. 5. prædicatum: *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.* Cui laus honor & gloria ab omni creatura, in ſæcula ſæculorum, Amen.

CAPUT XXXI.

De recta intentione, ad Deum erigenda.

1. *Pſal. 24.* 1. OCuli mei ſemper ad Dominum, quoniam ipſe evellet de laqueo pedes meos.* In omni cogitatione locutione, & operatione tua, habeas ſemper rectam & puram intentionem ad Deum; ut omnia facias ad laudem, & gloriam, & honorem Dei, & proximi ædificationem. Ipſe eſt cauſa omnium bonorum meritorum, atque largitor æternorum præmiorum. Ipſe principium & finis omnium operum tuorum eſſe debet, ne perdas fructum laborum tuorum. Si memor fueris terribilium judiciorum Dei, non vanè gloriaberis.

2. Peſſima peſtis vana gloria, & velle laudari foris ab omnibus. Hoc utique vaniſſimum eſt, & ſuperbiæ ſignum, gratiæ Dei contrarium. Quid ergò facies, & in quo confides, & ſperabis? Non in te, nec in homine, nec in aliqua re mundi, nec in ſtellis cœli: ſed in ſolo Creatore Deo tuo, qui fecit te, & habet te, & omnia creata ſimul, in manu & poteſtate ſua, ſine onere & adjutore. Dic ergò & ora cum David in Pſalmô: *Oculi mei ſemper ad Dominum, quoniam ipſe evellet de laqueo pedes meos.* Et *Pſal. 37.* iterum: *Domine, ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus.*

3. Relictis ergò vanis rationibus & conſiliis hominum, in cunctis neceſſitatibus tuis, potiùs cum precibus & ſanctis deſideriis, recurre confidenter ad Dominum Deum tuum; quoniam ipſe eſt, qui evellet de laqueo pedes tuos, ut non movearis à recta via virtutis & vera humilitate, ſed ſtes fixus in Deo uſque in finem. Omne opus bonum, propter Deum factum, lætificat conſcientiam, illuminat mentem, & ampliorem meretur gratiam. Omne autem malum opus, mœſtificat agentem, & maculat famam bonam, & impedit Divinæ conſolationis influentiam. Qui aliquid propter vanam gloriam facit, elationis vento lucernam extinguit: & qui propter mundum agit, & apparere appetit, citò Deo iraſcente in lutum cadit. Non ergò læteris in aliqua felicitate hujus mundi, quemadmodum ſtultus, ſed ſta ſemper in timore Dei, & cognitione fragilitatis tuæ. Frequens lapſus, & facilis error tuus, docebunt te, humiliter & viliter de teipſo ſentire.

4. Ne-

4. Neminem velis in hac vita nimis laudare, quia neſcis, qualis ſit quiſque futurus. Nec temerè judices cadentem, quia poteſt Deus citò erigere ſtentem. Pro omnibus ora, & omnes Deo committe. Eſto vilis in oculis tuis, ut fias magnus coram oculis Dei, qui humiles reſpicit, & altos à longè cognoſcit, & ſubitò proſternit. Si ab hominibus deſpiceris, & alii tibi præponuntur, ne triſteris nimis; quia melius & ſecurius eſt, humiliari cum mitibus & ſimplicibus, quàm à Deo reprobari cum divitibus & elatis. Cave laudari, time magnificari, erubeſce honorari, fuge reputari, quære latitare. Elige Deo vacare, ſacris lectionibus & devotis precibus ſedulò immorari. Non eſt ſine laude & honore, qui propter Deum ſpernit laudes & honores. Nec eſt ſine ſolatio Divino, qui omnia hujus mundi gaudia reputat pro nihilo, & omnia ſibi contraria ſuſtinet libenter pro Chriſto, & quotidie anhelat eſſe cum eo in cœlo.

CAPUT XXXII.

Oratio humilis & contriti Spiritus.

1. Pſal. 24. & 122. 1. *AD te Domine levavi animam meam, qui habitas in cælis.* O Domine Deus, qui omnia providè ac juſtè diſponis in cœlo & in terra, cum Angelis & hominibus & omnibus creaturis tuis; accipe pro magnis laudibus & gratificationibus tibi debitis, omnes tribulationes & anguſtias cordis mei, in vera contritione peccatorum meorum, tibi modo oblatas. Converte mihi omne malum in bonum, & bonum ſemper in melius, pro gloria nominis tui, & animæ meæ æterna ſalute. Tu ſcis omnem infirmitatem meam, & magnam ignorantiam meam, atque quotidianam inſtabilitatem memoriæ meæ; quam citò vagor huc illuc, longiùs à te ſæpiſſimè. Parce mihi Domine, ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum, & reduc me citiùs ad te. Conſerva cor meum apud te, in devota oratione & ſacra meditatione, die ac nocte, quantum mihi eſt poſſibile in hoc fragili corpore.

2. Cupio placare benigniſſimam faciem tuam, muneribus ſacris & precibus, & præcipuè tribus pauperum obulis, contritione cordis, confeſſione oris, & ſatisfactione humilis operis. Domine Deus meus, ſummè amabilis, memento mei pauperis; quia homo ſum fragilis, non Angelus ſanctus: peccator magnus, non innocens agnus: tepidus orator, non fervidus contemplator. Et ideò nec dignus ſervitor tuus: nec inter devotos oratores debeo computari; nec videri, nec nominari. Domine mi chariſſime, accepta ſit tibi obſecro humilis oratio mea, & amara contritio peccatorum meorum, pro dulci cantu & jubilatione Angelorum, & concordi laudatione omnium cœleſtium civium ſupernorum. Veruntamen non deſpero, nec deſperabo de venia & miſericordia tua; quamvis ſæpius cado, & gravor in meipſo ex infirmitate mea. Non ceſſo, nec ceſſabo à laude tua in via mea: ſed laudabo & magnificabo te, donec ad te perveniat [ô Deus] anima mea. Nam te ſemper laudare, & ſuper omnia amare, ſumma felicitas eſt Angelorum & beatorum in patria.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XXXIII.

De bona societate cum Jeſu, & Sanctis ejus.

1\. 1. QUærite Deum, & vivet anima veſtra. Nihil melius, nil animæ felicius. Qui aliud quærit, nihil in fine obtinebit. Si ergò vis habere bonum ſocium pro ſolatio, quære Jeſum cum paſtoribus, in præſepio; aut cum ſanctis Magis, in Matris gremio; aut cum Simeone & Anna, in templo; aut cum Martha, in caſtello; aut cum Maria Magdalena in ſepulchro; aut cum Apoſtolis, in cœnaculo, ad accipiendum Spiritum Sanctum cum magno gaudio. Beatus, qui in his & aliis ſanctis locis, Jeſum devotè quærit, non corpore, ſed ſpiritu & veritate. Beatus, qui in omni loco & omni tempore, Jeſum intimè quærit, & magnis deſideriis ad ejus claram viſionem & præſentiam anhelat, & quotidiè ſe præparat. Beatus, qui Jeſum in vita ſua, per paſſionem & crucem ſequitur, quia in extremis bene ipſi cum Jeſu erit, & ab auditione mala non timebit.

Pſal. 68. Jeſus ubi quærendus. *Luca. 2. Matth. 2. Luca. 2. Luca. 10. Joan. 20. Actor. 1.*

2\. 2. Non ſolùm Jeſum quære, ſed etiam diſcipulos Jeſu, & omnes diligentes Jeſum, & qui patienter ferunt adverſa propter Jeſum. Amor namque Jeſu & amicorum ejus, mundum ſpernit, & omne vanum & impurum longè à ſe repellit. Relinque ergo amicos, & notos ac ſodales extraneos, qui in ſolitudine & devotione te impedire poſſunt; & quære pro ſingulari ſolatio tuo, in ſecretario cellæ, familiaritatem cum Sanctis Apoſtolis & cognatis Jeſu; ut loquantur tibi de regno Dei, & ſtatu æternæ beatitudinis, & quomodo per multas tribulationes, poſſis ad eorum ſocietatem pervenire. Accede autem ante omnes Sanctos & ſanctas, cœleſtis curiæ cives, ad ſecretum tabernaculum atque oratorium Beatæ Mariæ Virginis, à ſæculi turbis remotum, & quære ibi ſolatium animæ tuæ precibus inſiſtendo.

Familiaritas & conſuetudo Sanctorum ambienda.

3\. Audi, quomodo Angelus Domini cum Maria loquitur de Incarnatione Christi, & redemptione generis humani. Felix dies, & beata hora, ſi poteris ibi facere moram, cum Angelo Gabriele, & B. V. Maria, audiendo ab eis myſteria cœleſtia. Crede firmiſſimè, omnia eſſe vera per Angelum Mariæ nunciata, ſicut Maria credidit Deo, & Angelo ejus ſibi miſſo de cœlo. Deinde quære diligenter ſanctum Joannem Baptiſtam, præcurſorem Domini noſtri Jeſu Chriſti, in eremo latentem, & flexis genibus ſaluta eum, devotiſſimè ſupplicando: Ave ſanctiſſime & dilectiſſime amice Jeſu Chriſti Joannes. Multa bona & magna mirabilia audivi de te, quàm ſanctè & miraculosè ſis natus, quàm ſtrictè & religiosè fuiſti à puero in ſolitudine converſatus; ne levi ſaltem flamine, aut cogitatione peccares. 3. *Luca. 1.*

Joan Baptiſta.

4\. Quære ab eo, quamdiu ibidem ſolus manſerit, & maneas cum eo quantum placet, & tempus permiſerit. Diſce ab eo, quid comederit & biberit, & quis ei neceſſaria miniſtraverit; utrùm pater ejus & mater aliqua ipſi miſerint, & quandoque ad eum venerint; vel ipſe ad eos videndos exierit, an etiam ſanctus Angelus Gabriel, ad eum quandoque deſcenderit, & multa ſecreta ei revelaverit; & an JESUS ei perſonaliter apparuerit, & manus ejus confortaverit, ſicut ſcriptum eſt in Evangelio: *Etenim manus Domini, erat cum eo.* Quicquid de iſtis ſit, totaliter Spiritui ſancto committe; qui ipſum implevit, & docuit, 4.

Luca. 1.

Digitized by Google

cuir, & erexit, & totam vitam ejus virtutibus ornavit, & uſque ad exitum vitæ, in eremo, & inter homines, & in vinculis, & in carcere cuſtodivit, & tandem cum matyrii palma animam ejus ſuſcepit.

5. Petrus. 5. Deinde ad Apoſtolos Chriſti procede, & quære ſanctum Petrum, & vade cum eo in templum ad orandum, vel *Actor. 3.* etiam in cœnaculum aſcende, *ad accipiendum Spiritum ſanctum.* Quære etiam Paulus. Paulum in Damaſco, & in Epheſo, & perge cum eo per omnia ad prædicandum Evangelium Chriſti, non in corpore, ſed in ſpiritu. Ecce quomodò plus omnibus laborat, & quàm ſæpè orat, & quàm frequenter in orando & contemplando rapitur, per exceſſum in cœlum. Sublimis volatus iſte non omnibus datur, *1. Cor. 12.* & tamen ad ima deſcendens dicit: *Ego* *Phil. 3.* *non arbitror me comprehendiſſe.* Et iterùm poſt alia, *ad inſtruendum humiles in vita & in paſſione Chriſti*, ait: *Nihil arbitratus ſum* *1. Cor. 2.* *me ſcire inter vos, niſi Jeſum Chriſtum, & hunc crucifixum.* Sequere ſanctum Paulum, & ducet te rectà via ad Chriſtum, & per crucem ad cœlum.

6. Andreas. 6. Vade ulteriùs, & quære Andream Apoſtolum in Achaiæ partibus, prædicantem Chriſtum; & audi verba pendentis in Cruce, pro Chriſti nomine. Signa ea in corde tuo, & ſtude implere cum gaudio, inſpirante & juvante Spiritu Sancto, quæcunque loquitur de paſſione Chriſti, & ſanctæ Crucis laudibus. Quære conſequenter Sanctum Jacobus. Jacobum majorem, paſſum & occiſum ab Herode, & bibe cum eo calicem paſſionis hujus miſerabilis vitæ, patienter tolerando dolores, pro amore Dei, & animæ tuæ ſalute.

7 Joannes Evang. 7. Deinde procede & quære Joannem Apoſtolum Chriſto dilectum, & pro nomine Jeſu in exilium relegatum, ab omnibus ſæcularibus curis & negotiis ſegregatum; ubi divinâ revelatione altius illuſtratus, Apocalypſim de ſtatu *Apoc.* totius Eccleſiæ militantis & triumphantis, figuris & myſticis verbis ſcripſit; & poſt hæc etiam, pro omnium Eccleſiarum & fidelium eruditione & conſolatione, Sanctum Evangelium de divinitate Chriſti, ultimus edidit. Lege & ſtude in iſtis, & aliis ſacræ Scripturæ libris, pro captu tuo, & conſolatione exilii tui in hoc mundo; non ut doctus & ſapiens videaris, ſed mitis & patiens, humilis & obediens, uſque ad mortem efficiaris.

8. Quære adhuc alios Sanctos Apoſtolos, pro conſolatione tua, in Chriſti ſervitio occupatos; pro fide & amore Chriſti occiſos, verbo & exemplo multos ædificantes. Vide Sanctum Jacobum fratrem Domini, epiſtolam canonicam ſcribentem, formam Chriſtianæ vitæ, & religionis perfectionem continentem. Jacobi Epiſtolæ laus. Quære & Sanctum Thomam in India, qui vulnera Chriſti reverenter Thomas. palpavit, firmiter credidit, & cum fervendi amore apertè clamavit dicens: *Dominus meus, & Deus meus.* Quære *Joan. 20.* etiam cum magno deſiderio, ſanctum & eruditum Apoſtolum ſcilicet Matthæum Matthæus. Evangeliſtam, ſcribentem hebraicis litteris Chriſti Evangelium, toti mundo profuturum, omnibus nationibus, populis & linguis variis, ad ſalutem deſtinatum. Simili modo & affectu, quære alios Sanctos Apoſtolos, & diſcipulos JESU Chriſti, in locis ſuis verbum vitæ retinentes, & populum docentes, & uſque ad mortem in vinea Domini laborantes. Iſti ſunt Sancti & amici Dei, qui ſanguine fuſo, per coronam mar-

Digitized by Google

martyrii, meruerunt vitam æternam. Lege ergò libenter vitam & paſſiones eorum; & conſolaberis in laboribus & doloribus tuis, quia nihil eſt, quod tu facis & pateris, pro Chriſto in ſervitio Dei, comparatione Sanctorum & aliorum devotorum.

CAPUT XXXIV.

De ſummo bono, & ultimo fine, in ſolo Deo ponendo.

1. 1. *Satiabor cùm apparuerit gloria tua.*
Pſal. 16. O Domine, quomodo poteſt homo ad hanc gloriam pervenire? Per contemptum ſui, & omnium terrenorum, & per ardentem amorem omnium cœleſtium bonorum. Teſtes ſunt animæ Sanctorum, lætantes in regno cœlorum; & omnes fideles certantes & laborantes, contra tentationes vitiorum. Ab hoc glorioſo fine, & ſummo bono æternaliter fruendo, longè diſtant ſuperbi dæmones, infideles pagani, perverſi Judæi, & hæretici indurati, homines carnales mundum diligentes, Deum negligentes, & in terrenis bonis & honoribus ac laudibus, finem ſuum & felicitatem conſtituentes: qui (heu Deus) propter hæc habenda, augenda, & ſervanda currunt, laborant, ſtudent, vigilant, & ferè nunquam quieſcunt, nec ſollicitare ceſſant, donec aliquid acquirant. Et cùm acquiſierint, ſive rectum ſive indirectum fuerit, adhuc non contentantur: ſed ad altiora ſcandere & gloriari ſuper cæteros concupiſcunt, & intumeſcunt, doctos ſe jactant, magnos ſe æſtimant, & ab aliis honorari affectant. Et tamen totum eſt vanum, lubricum, & nihilum, & finaliter periculoſum, & perditum, quod quærunt & cupiunt.

2. Certè erratis, & vos ipſos decipitis, quibus mundus adhuc dulcis eſt, & 2.
jucunda vita præſens; quia nil certi habetis de omnibus bonis veſtris, & quotidiè morti & judicio Dei futuro propinquatis. Nihil enim eſt in hac vita ità jucundum, quin habeat aliquid amaritudinis annexum: nil in creaturis tam pretioſum & bonum, & delectabile, quod poſſit animam hominis ſatiare & beatificare, ab omni malo eripere, & omni bono replere, & ſemper lætificare, niſi ſolus Deus, ſummè bonus, æternus, & immenſus. Hic eſt creator omnium rerum, viſibilium, & inviſibilium, Angelorum & hominum; qui eſt ante omnia, & ſuper omnia, & in omnibus, Deus benedictus in ſæcula.

3. Quid enim dignè de Deo dici poteſt aut cogitari, ab aliqua creatura in 3.
cælo & in terra? Excedit namque Deus omnia, ante cujus oculos omnia videntur vana & nulla. Ideò fatua eſt omnis anima, & permanebit ſemper egena & miſera, quæ extra Deum aliqua quærit & diligit, quæ à dilectione & honore Dei mentem ſeparant. Magna & mirabilia opera tua Domine; & cogitare & perſcrutari ſingula, non eſt mihi, nec alicui creaturæ poſſibile.

4. Quid igitur faciam, quia non 4.
poſſum altiora capere, nec ſecreta cœleſtia penetrare, neque cum Angelis faciem Dei mei contemplati? Indignum me fateor tantis bonis frui, & cum Sanctis in cœlo converſari. Ideo me ſemper humiliabo & deſpiciam, coram Deo & omnibus hominibus, quamdiu fuero, & ero vilis in oculis meis; ut Deus miſereatur mei peccatoris, nunc & in omnibus horis. *Recogitabo omnes annos* *Eſaia. 38.*
meos, in amaritudine animæ meæ, quibus

iram merui; & placabo in gemitu & fletu Deum, quem offendi ſæpius verbis, factis, viſu, auditu, & cæteris ſenſibus meis: quos mihi ad ſerviendum ſibi dedit in toto corde meo, quamdiu in corpore vivo. Sed ne deſperem, & dejiciar in malis meis, recordabor (Domine) omnium bonorum tuorum, & omnium miſericordiarum tuarum, quæ à ſæculo ſunt, donec ad te, auxilante gratiâ tuâ, merear ſalvus pervenire. Libera me ab omnibus malis irruentibus ſubitò in me, quæ retrahunt ſæpiùs cor meum à cœleſtibus bonis meditandis. Adeſto mihi, pie Deus, & pone me juxtà te; ne incipiam vagari & elongari à ſummo bono, quod tu es Domine; Nam in te ſolo, totum bonum meum. Da teipſum mihi, & ſufficit animæ meæ, Domine Deus ſalutis meæ. Amen.

Finis Vallis liliorum.

DE TRIBUS TABERNACULIS.

CAPITA HUJUS LIBELLI.

De paupertate. Cap. 1

De humilitate. Cap. 2

De patientia. Cap. 3

CAPUT I.

De paupertate.

1\. *Pſal. 9.* 1. EST ſcriptum in Propheta: Patientia pauperum non peribit in finem. Magna eſt, Domine Deus meus, patientia ſervorum tuorum. Et hæc eſt victoria eorum, qui cuncta ſuperant adverſa in hoc mundo. Dixiſti enim: *In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras.* *Luca. 21.* Tu multipliciter nos probas, & undique tribulationibus nos circumcingis, nunc foris, nunc intus: nunc apertis, nunc occultis nos examinas tentationibus: ita ut in nobis nihil ſit, quod per tentationis ignem non tranſeat. Vis in omnibus tentare, in multis anguſtiare, ut in omnibus probati, & ex multis miſeriis liberati, gratias multas tuæ referamus miſericordiæ & bonitati. Hoc placitum eſt, viſumque bonum in conſpectu tuo, & utile ad profectum noſtrum. Si tu, Domine Deus noſter, pro nobis, quis contra nos? Sequar ergò te Domine, quocunque ieris, dummodò mihi dux in via tu fueris. *Si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.* *Pſal. 22.* Confitebor tamen adverſum me juſtitiam meam Domino, & infirma mea non abſcondam: ſi fortè à bono medico, conſolationis fomenta percipiam. Vide Domine paupertatem & infirmitatem meam: attende quæ dico, tibi enim revelavi cauſam meam. En deſidero requiem, & tu injungis mihi laborem. Anhelo ad ſublimia, tu autem proponis humilia. Quæro delitiarum copiam, ſed tu ſuades paupertatis inopiam.

2\. 2. Eſtne, Domine Deus meus, iſtud conſilium & verbum tuum? utique, & quomodo coarctor, ut perficiatur in me? Dilige (inquit Dominus) me, & non anguſtiaberis in te. Facilè eſt in igne charitatis, conſumi omnem anguſtiam paupertatis. Dulce eſt amanti compauperari filio Dei: Leve eſt omne onus, quod charitas tolerare jubet. Nec

Nec erit cuique labor durus, qui charitatis pane fuerit confortatus. Bene locutus es Domine, fiat quæſo, ſicut dixiſti. Qui dediſti conſilium, fer & auxilium. Efficiatur totum ſuave, quicquid videtur carni grave: & onus leve, quod jam ante videbatur importabile. *Exul-*
Pſal. 17. *tet caro mea in Deo vivo: & ſpiritus meus in Deo ſalutari ſuo. Quam bonus Iſrael Deus iis, qui recto ſunt corde.* Diligam te Domine virtus mea, firmamentum meum, & refugium meum. Diligam etiam ſanctam paupertatem, humilitatem, & patientiam, ſequendo viam tuam & ſanctorum tuorum. Habeam amodo paupertatem pro divitiis, humilitatem pro gloria, patientiam pro requie. Sit mihi de his cura, & placeant quæcunque ſpiritus requirit, quia caro non pro-
Joan. 6. deſt quicquam. *Delecter in his, ſicut in omnibus divitiis, & pes ſuperborum divitum, atque ſuaviter viventium, non moveat me.* Cadent enim ipſi, cùm venerit dies illorum, & finis eorum ſine honore. *Ego autem in Domino gaudebo, &*
Abac. 3. *exultabo in Deo Jeſu meo, qui factus eſt mihi exemplum paupertatis, humilitatis, & patientiæ.*

3. Conſiderans ergo prædictas virtutes
3. tes in te Domine, & in quibuſdam ſervis tuis, invenio te ſuper omnia humilem, Moyſen verò ſervum tuum valde
Num. 12. manſuetum, & Heliam multum paupe-
3. Reg. 17. rem. Recordor quoque illos, tecum in monte aliquando apparuiſſe; & qualiter Petrus ait: *Domine ſi vis, faciamus*
Matth. 17. *hic tria tabernacula, tibi unum, Moyſi unum, & Heliæ unum.* Secundùm quem modum, prædictas virtutes quaſi tria tabernacula aſpicio, in quibus habitare deſidero. Si dixero, quod Dominus meus habitaverit in tabernaculo humilitatis, quid convenientius? *Diſcite* (inquit) *à me, quia mitis ſum, & humilis* Matth. 11.
corde. Igitur tabernaculum tuum Domine, humilitas eſt, in quo verè Spiritus ſanctus requieſcit. Unde ſcriptum eſt.
Super quem requieſcam, niſi ſuper humilem Iſaiæ 66.
& quietum, & trementem ſermones meos? Moyſes verò quale tabernaculum habuit? Si manſuetudinem ejus conſideravero, non dubium quin erit patientia. Erat enim (ſcriptura teſtante) Moyſes vir mitiſſimus ſuper omnes homines, qui morabantur in terra. Hoc tabernaculum factum eſt ſecundùm exemplar, quod in monte monſtratum eſt, ubi Do-
minus ait: *Beati mites, quoniam ipſi poſ-* Matth. 5.
ſidebunt terram.

4. Helias jam venit; ſed eamus, & 4.
videamus, ubi habitet. Quòd ſi paupertatem & abſtinentiam illius inſpexero, paupertas utique reſpondebit, quia ego ſum. Habitavit in tabernaculo paupertatis, magnus ille Helias Propheta. Te-
ſtantur corvi, qui eum paſcebant, ſpe- 3. Reg. 17. & 19.
lunca, in qua latebat; aſperitas veſtium, quæ eum tegebat; & Angelus Domini, qui ſubcinericium panem & aquam illi miniſtrabat. Quàm bonum eſt nos hic eſſe, & quàm jucundum in his tabernaculis habitare? O ſi merear inter Sanctorum tuorum numerum, unus de minimis inveniri, ut locum inveniam in domo tua, & cùm defecerit virtus mea, illi me recipiant in tabernacula ſua? Quàm felix etiam eſſem, ſi inter hæc tam pretioſiſſima tabernacula, vel parvulum unum mihi ædificare poſſem, ut dignaretur ad me venire Dominus Deus meus, & manſionem facere? Scio enim, quod libenter habitat in his virtutibus, Dominus & Rex virtutum. Nunc igitur loquere Domine ad ſervum

tuum, quia audit ſervus tuus; & oſtende mihi ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ, ſanctitatem paupertatis, gratiam humilitatis; & fortitudinem patientiæ.

5. 5. Et Dominus: Quoniam in verbis meis conſolari, & in his tribus virtutibus optas erudiri, libenter faciam quod precaris. Sed de paupertate, quæ initium harum videtur, ſermo incipiendus eſt. *Paupertatis encomion.* Beatiſſima paupertas, quæ ſpecialem apud me obtinet ſanctitatis locum, in tuo corde utinam altiùs imprimatur. Audivi enim gemitum tuum, quomodo anxiatus ſis in paupertate, ſed diſplicuit mihi. Non eſt hæc res bona, quam audio de te. Nonne eſt iſta, quam elegi, & ſignata in theſauris meis? Surge, & tranſi cum paſtoribus uſque Bethleem, *Lucæ 2.* & vide hoc verbum, quod caro factum eſt, quod Dominus oſtendit tibi, & cognoſce, an ibi paupertas defuit. Vide paupertatem meam, & comparatione ejus, ſatis modica tua paupertas, aut etiam nulla erit. Magnum utique chaos poſitum eſt, inter meam tuamque paupertatem. *2. Cor. 8.* *Nam ipſe cum dives eſſem, nulliuſque egerem, pauper & exul in mundo fieri, & hoc propter te, non erubui.* Tu verò, qui pauper es & nudus, qui nihil in hunc mundum tuliſti, nonne iſtud attendere debuiſti? Jam ceſſet querela tua. Sufficere credo ad conſolationem tuam, ſi meæ paupertatis magnitudinem intentiùs aſpexeris. Epulari autem & gaudere, non modò, ſed in futuro debes. *Pſal. 21.* *Ibi enim edent pauperes, & ſaturabuntur, & laudabunt me omnes, qui exquiſierunt me in ſancta paupertate.* Non eſt ſervorum Dei, de præſentibus lætari bonis, & mundi conformari pompis, ſed deſpectis ejus deliciis, ad paupertatis meæ delicias confugere. Verùm paupertas ac humilitas mea his cordibus deliciæ ſunt, quibus divitiæ terrenæ viluerunt. An fortè cum divite vis indui purpura & byſſo, & quotidiè ſplendidè epulari? *Vide ne contingat tibi, cum illo in inferno æternaliter cruciari.* *Luc. 16.* Hoc eſt autem judicium meum, *quia opera illorum ſequuntur illos.* *Apoc. 14.*

6. Unum jam ſupereſt, ut penuriam patienter amodo feras, aut de numero pauperum meorum non eris. Viam pauperibus ſpecioſam oſtendi laborantibus, & pulſantibus portam aperui, humilibus regni januam patefeci, & dives non tranſibit per eam. Vis videre intrantem? Aperi oculos tuos, & vide. Factum eſt autem, ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in ſinum Abrahæ. Jucundáne viſio? Jucunda utique & omninò deſiderabilis. Et quomodò huc aſcendere potuit? & quis eſt, qui eum ſequi poſſit? Memento fili, quod Lazarus iſte fuit ulceribus & miſeriis plenus, qui eſuriens & ſitiens ante januas divitis jacuit. Et qui tanta pro nomine meo pertulit, nonne intrare in gaudium meum dignus fuit? Imitare eum, ſi vis. Si enim mihi placita erat anima illius, unde hoc, niſi quia placuit paupertas & patientia ejus? Vade & tu fac ſimiliter. Amen dico tibi, niſi converſus fueris, & factus ſicut Lazarus iſte, aut unus è pauperibus meis, non poteris ab Angelis ſuſcipi in cœlis. *Nemo intrabit, niſi mundus fuerit. Et ſi immundus fuerit, purgabit eum Pater meus in camino paupertatis, & aqua tentationis expiabit eum;* *Apoc. 21.* & ſic mundatus poſt mortis occaſum, ad caſtra Sanctorum revertetur.

7. Intellexiſti hæc omnia? Etiam Domine. 7

mine. Et nunc quid dicam? Venit hora, & nunc eſt, ut multi hanc ſanam doctrinam non ſuſcipiant; ſed unuſquiſque quod ſibi placitum & delectabile videtur, hoc magis impleat. Tu verò non ita didiciſti Jeſum Chriſtum, ante cujus oculos paupertas ejus proſcripta eſt. Audi tamen rurſus, quæ loquar tibi. Familiaris amica mea paupertas, quam in terris multipliciter dilexi, & aſtrinxi, meiſque commendare amicis diſpoſui, ſic à multis aliena facta eſt, ut vix locus ſit, quo pes ejus requieſcat: & ſi interdum videatur apud quoſdam morari, ſtatim cum groſſiora quæque & abjectiora, eam viderint diligere, timore quodam exterriti, aut deſiderio melioris edulii dicunt: Recede à nobis, viam ſcientiarum tuarum nolumus, contraria enim es deſideriis noſtris; viæ tuæ, viæ difficiles, & calles tui duriſſimi. Quare veniſti ad nos? an ideò ut occideres nos, & pecora noſtra? Pecora carnem ſuam vocant.

Paupertatem multi rejiciunt.

8. 8. Ecce paupertas, quid iſti dicunt, & quantum tibi detrahunt. Sed ſcio, quia nihil mali diſpoſuiſti contra eos; ſed in juſſione mea, ad curanda vulnera peccatorum eorum, ad nutriendum quoque ſi quas habuerunt virtutes ad illos acceſſiſti. Longè aliter ſentiebat ſanctus ille, qui dicebat: *Paraſti in conſpectu meo menſam, adverſus eos qui tribulant me. Paraſti in dulcedine tua pauperi Deus.* Et iterum lætus pſallebat: *Quoniam inops & pauper ſum ego.* Et; *Pauper & inops; laudabunt nomen tuum.* Veruntamen paupertas, amica mea, noli contriſtari. Non enim te abjecerunt, ſed me. Qui enim te ſpernit, me ſpernit; qui te recipit, me ſuſcipit. Scio, quod non ab omnibus diligeris; taceo, quod interdum cum indignatione effugaris. Omnia hæc faciunt tibi, quia non noverunt te, nec quanti ſis meriti apud me. Tu verò ne timeas, quia ego ſum, qui elegi te. Emi te, & cunctis opibus pretioſiorem, cunctiſque deliciis ſuaviorem exiſtimavi te. Ab infantia mea exquiſivi te, & uſque ad ſenectam & ſenium non receſſi à te.

Pſal. 22. Pſal. 67. Pſal. 81. Pſal. 73.

9. *O vos omnes, qui tranſitis per viam, attendite, & videte, ſi eſt talis paupertas ſicut paupertas mea.* Filiæ Sion, occurritè modò, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronavit eum Mater ſua, quomodo eum reclinavit in præſepio, qui ſemper erat in Patris imperio? Quomodo pannis eum involvit, qui cælum & terram palmo concludit. Videte pannos meos & linteola mea, quibus adhuc puer involutus ſum, & ſi mihi ſimilem vidiſtis, venite, & arguite me, & paupertatem meam. Ecce ſignum, quod oſtendi vobis, quod annuntiatum eſt ab Angelis, apparuit in terris, per Mariam Virginem impletum eſt; ut vidiſtis. *Uſquequò parvuli non diligitis paupertatem, cùm parvulus natus ſit vobis, & parvulus datus ſit vobis?* Sed divitibus videtur hæc ſtultitia, & ſuperbis ignominia; mihi tamen, & omnibus electis meis, ſapientia eſt atque gloria. Conſidera quæſo & alia facta mea. Jejunavi quadraginta diebus & quadraginta noctibus, nihil manducans in illis: poſteà verò eſurii. *Vide quid feci.* Hoc erat jejunium meum, quod elegi, quod opere complevi. Quis mihi laborem hunc recompenſare poterit? Et quis eſt, qui vel in modico me imitari geſtit? Quiſquis ille eſt, dilectus mihi eſt. Fatigatus ex itinere ſuper puteum

Cant. 3. Christus quàm pauper fuerit aperitur. Lucæ 2. Iſaia 9. Matth. 4.

Digitized by Google

puteum ſedi, & à muliere Samaritana aquam petii. Et dixi: *Da mihi bibere.* Ecce, aquam ad portandum petii, qui hominibus vina dare conſuevi, & aquam in vinum olim mutavi. Diſcipuli autem mei abierunt in civitatem, ut cibos emerent, & revertentes dicebant: *Rabbi manduca.* Tanquam neceſſitatem patienti, hæc mihi miniſtrabant; ut paupertas probaretur in me, & multa neceſſitas, quam pro ſalute hominum ſuſcepi, nota fieret. Et nunc ſi diligis, ſequere me, quia majora his tibi demonſtrabo: *En pauper & nudus, tandem in Cruce ſum ſuſpenſus.* In omni etiam vita mea parum videbar habere, jam cunctis ablatis, ſolus & nudus in Cruce figor. Quis me pauperior, qui omni ſolatio humano deſtituor? Hæc in corde tuo ſcribere debes, & intentè cogitare, quia ad amorem ſanctæ paupertatis poſſunt te accendere. Ecce paupertas, amica mea, quibus verbis & exemplis te magnificavi; & nunc iterum cui aſſimilabo te, amica mea? Similis es hominibus gaudentibus in Spiritu ſancto, & dicentibus: Tanquam nihil habentes, & omnia poſſidentes: ut egentes, multos autem locupletantes. *Nos infirmi, nos ignobiles propter Chriſtum, omnia arbitramur ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciamus.* Quam apta ſimilitudo, & utinam in multis mihi annuncietur talis æmulatio.

Joan. 4.
Joan. 4.
Matt. 27.
9.

10. D. Franciſcus paupertatis cultor.

10. Recordor jam pauperis ſervi mei Franciſci, qui paupertatem ſummè dilexit. Verè fidelis, & multùm fidelis, iſte ſervus meus; qui ſic illam diligebat, ut ex cordis affectu, Dominam ſuam vocaret. Et cùm dilexiſſet eam, etiam uſque in finem vitæ ſuæ dilexit. Ideoque in regno meo mecum tripudiat, quia priùs in mundo cum ſancta paupertate, commercium faciens, lætus erat. Unde etiam illi occurrens, dignanter & dulciter eam in hæc verba ſalutabat: Beneveniat, domina mea paupertas, caſtitas, & obedientia. Iſta ſcilicet paupertas, & tuæ prædictæ ſorores ejus, ſunt præcipua vota Religionis: Hæc de humili dixi Franciſco.

11. Sed & de aliis Sanctis, vis forſan tibi quædam breviter apponi, quorum paupertas toti orbi refulget. Noſti Martinum virum ſanctiſſimum, qui ob ſingularem devotionem paupertatis, Martinus pauper & modicus meruit appellari. Nec hoc videatur tibi deſpectum, quia in paupertate fuit, & eſt Sanctorum gaudium; hinc in ejus laude ſublimiter decantatur, Martinus Abrahæ ſinu lætus excipitur; Martinus hic pauper & modicus, cœlum dives ingreditur, hymnis cœleſtibus honoratur. Si tibi amarum videtur pauper & modicus, dulceſcat interim cœleſtis regni introitus. Proponam & alium civem fideliſſimum, ſanctæ paupertatis amatorem; hic eſt beatiſſimus præſul Auguſtinus, Doctor magnificus, de quo ita canit Clericorum chorus; Teſtamentum nullum fecit, quia unde faceret pauper Chriſti non habuit. Et ruisùs in hymno; Amatorem paupertatis, te collaudant pauperes, &c. Hi ſunt Pontifices almi, pauperes ſpiritu, pauperes rebus, ſed meritis locupletes, & clari virtutibus. Plures adhuc potuiſſem teſtes paupertatis adducere, ſed hæc breviter ſufficiant; ne te onerare videar. 11.

D. Martinus pauper.

D. Auguſtinus. pauper.

12. Et dixi: Cur ita loquitur Dominus meus? Non enim attædior audire, quæcunque dignetur Magiſter & Dominus meus, ſervo ſuo dicere. Oſtende mihi 12.

mihi alios, & ſufficit mihi. Qui ſunt
Divorum aliquot catalogus qui paupertatem amaverunt. iſti, & quæ nomina eorum? Iſti (inquit
Dominus) ſunt electi amici mei, in eremo olim converſantes, Patres antiqui,
Paulus, Antonius, Macharius, Pachomius, Arſenius, & Romæ quondam
Alexius, atque Joannes Eleemoſynarius, dilectus frater Martyrius, & pauper ille
Servulus; quorum meminit ſanctus Papa Gregorius. Horum converſatio cunctis eſt vivendi ſpeculum, & Eleemoſy-
Eccl. 31. nas eorum narrabit omnis Eccleſia Sanctorum. In his lucebat humilitas, gaudebat paupertas, triumphabat patientia.
Elizabethæ Hungariæ paupertas. Sed & ſanctiſſimam Elizabeth viduam, quam reticere nolui, in exemplum
amandæ paupertatis tibi commendo. Cujus vitam & mores frequenter [rogo]
inſpicias, ut amore virtutum ejus, ad veram perfectionem accendaris, & totus
in amore cœleſtium illius exemplo te erige; ut deſpectis mundi delectamentis, verus pauper ſpiritu effici poſſis.
Jam ad propoſitum ordinem ſermo redeat, & omnis pauper pro nomine Chriſti diligenter auſcultet. Multa habeo de vobis divitibus dicere & judicare,
ſed vos non recipitis me.

13\. 13. Vobis dico pauperibus audite me, quoniam eſtis ex ovibus meis.
Lucæ 12. *Nolite timere puſillus grex, quia placuit*
Tobiæ 4. *Patri meo, dare vobis regnum. Pauperem quidem vitam hic geritis, ſed multa bona habebitis, ſi me in paupertate dilexe-*
Eſaiæ 61. *ritis. Si diligeritis me, gauderetis utique, quia ad evangelizandum pauperibus miſſus*
Matth. 11. *ſum in mundum. Cùm eſſem in mundo, dilexi paupertatem: divitias verò habere nolui, quia non ſunt ex Patre, ſed de*
1\. Tim. 6. *mundo. Qui enim volunt divites fieri in hoc ſæculo, incidunt in laqueum diaboli, & in varia deſideria cordis, & difficilè intra-*
bunt in regnum cælorum. Non eſt autem Matth. 19.
regnum meum de hoc mundo. Si ex hoc Joan. 18.
mundo fuiſſet regnum meum, miniſtri utique mei deſerviviſſent mihi, & magno comitatu mihi aſtitiſſent. Nunc autem Matth. 20.
regnum meum non eſt hinc, ſed factus ſum ſervus & miniſter totius mundi. Non enim veni miniſtrari, ſed miniſtrare, & dare animam meam in redemptionem pro multis. Inclinate ergò pauperes mei aurem veſtram, in verba oris mei, & diſcite à me, quia in paupertate vos præceſſi.
Sufficiat vobis paupertas veſtra, ut divitiæ computentur. *Gaudete & exultate* Matth. 5.
cum ea, *quia merces veſtra multa eſt in cælo. Non turbetur cor veſtrum, neque formidet*; quia ego ſum, qui loquor vobis. Viriliter agite, & confortamini omnes, qui amicitiam cum ſancta paupertate conjungere ſtatuiſtis. Permanete cum ea, & ero vobiſcum. Nolite lugere, neque contriſtari, quia divitias non habetis; ſed lætamini in Domino Deo veſtro, quia eas contempſiſtis, & pauperes Chriſti facti eſtis.

14\. O ſancta & laudabilis paupertas, quibus te laudibus efferam, quomodo 14.
te appellabo, & quibus modis te amicis meis recommendabo? O quàm mirabile exemplum oſtendi cunctis fratribus egentibus propter me, quando inops & pauper factus ſum propter illos? Sed timeo adhuc ſatis, quod peregrina ſis in multorum cordibus. Veni proindè, quia mittam te ad quandam famulam mihi notiſſimam. Peregrinare parvo tempore apud illam, donec veniat tempus viſitationis tuæ. In die viſitationis tuæ, eris glorioſa & ſublimis, nec vocaberis tunc deſolata, ſed dilecta mea, & eris corona gloriæ & diadema in manu Dei tui. Tunc fulgebis ſicut ſol in regno

Patris mei, & pulchra eris ut luna in
Matth. 24. conſpectu meo. Interim tamen multa pro nomine meo oportet te pati, *& per multas tribulationes intrare regnum cælorum.*
Pſal. 90. Noli tamen in hoc deficere, *quia tecum ſum in tribulatione; eripiam te, & glorificabo te.*

15\. 15. Perge proindè ſecundùm meum conſilium ad locum, quem monſtravero tibi. Scio, quod domina loci illius, te libenter propter nomen meum, gaudenterque ſuſcipiet. Jam mihi de illa per ſervum quendam famoſiſſimum intimatum eſt, quoniam tibi ſancta converſatio ejus per omnia congruit. Unde nec ipſa ſine te perfecta eſſe, aut diu ſola non poteſt conſiſtere. Surge dilecta, amica mea, paupertas, & veni. Sed dicis mihi, Domine quò vadam, & quomodò poſſum viam ſcire? Per me inquam tranſibis, & mox habitationem
Joan. 14. illius attinges. *Ego enim ſum via.* Et quod (inquis) nomen eſt hujus tam ſanctæ famulæ, de qua tanta bona audio Domine? Indica mihi, ut audito nomine exurgam, & tranſeam cum feſtinatione. Et cum pervenero ad illam, ſalutabo eam, & dicam: Benedicta filia tu à Domino, gaude & lætare filia Sion, quia ad te me miſit Dominus.

16\. Paupertas humilitatis cuſtos. Ruth. 1. 16. Quid tu, ô paupertas, interrogas de nomine? Magnum eſt enim apud me, & apud ſervos meos præclarum valde. Ipſa vocatur humilitas. Sanctitas & virtus ejus, Angelis & hominibus venerabilis eſt. Pro hac ſcriptum eſt de te. Bonis mentibus paupertas ſolet eſſe cuſtos humilitatis. Ecce paupertas, ecce hæc eſt, de qua dixi tibi. Hæc eſt Noëmi illa, pulchra eſt, & amica mea eſt. Sicut te ab initio dilexi, ita & hanc diligo. Cuſtodi hanc humilitatem, quam maximè in Sanctis meis diligo. Nolo, ut derelinquas eam; nam ſi rectè perpendere velis, ſimiliorem tui in omni terra non invenies, apud quàm ſecuriùs diutiuſque morari poſſis. Omnes te relinquunt, omnes deſpiciunt; ſed humilitas vera, te in domum ſuam, introducit. Cognatæ enim eſtis, idcircò ſimul habitare debetis. Non eſt beatificanda illa paupertas, quæ humilitatem neſcit: neque Deo placita humilitas, quæ paupertatem deſpicit. Sit igitur vobis cor unum & anima una in Deo, nec dicatis vobis aliquid proprium; ſed ſint vobis omnia communia, victus, veſtis, & omnia quæ ad hujus vitæ pertinent neceſſaria. Siquidem paupertas veſtis tua interdùm videtur vilis & inculta, ſed propter hoc à domina humilitate non abjicieris. Credo firmiter, quod his exterioribus innoteſces qualis apud me ſis intus, dummodò non erubeſcas. De vilibus indumentis erubeſcere, ſignum eſt latentis ſuperbiæ; & de his gloriam quærere, vitium hypocriſis. Calcei tui veteres ſunt, nonnunquàm & confractos vidi; ſed humilitas in his ambulare non veretur, quia multi Sanctorum nudis pedibus tranſierunt. Undè apertiſſimè legitur in Eſaia Propheta, quia dixit ad eum Dominus; *Vade, & ſolve ſaccum de lumbis* Eſaia. 20.
tuis, & calceamenta tua tolle de pedibus tuis; & fecit ſic, vadens nudus & diſcalceatus. Ecce teſtis idoneus, ad approbandum veritatem rei. Menſa tua, ô bona paupertas, ſimplicibus cibis tantumque neceſſariis contenta eſt; humilitas huic intereſſe ſobrietatis convivio vult pro nomine meo libentiſſimè.
Scio, inquit, *abundare & penuriam* Philip. 4.
pati; ubique & in omnibus inſtructa ſum

ſum. Omnia poſſum in eo, qui me confortat.

17. *Prov. 31. 1. Cor. 11.* 17. Scire tamen etiam debet, quisquis hæc verba legerit, quod infirmis & debilibus, paupertas condeſcendere miſericorditer novit; ſed fortioribus, hæc ardua proponit, ut habeant ſemper quo creſcant. Hinc eſt, quod ipſa laboribus & fatigationibus ſæpè inſiſtit, nec panem ſuum otioſa comedit, ut Apoſtoli verba complere poſſit, qui dicit; *Pſal. 72.* *Nulli oneroſus fui, ſed in fatigatione die & nocte, panem otioſè non comedi*; & multa conſimilia. Humilitas autem collaborans paupertati, de quibuſdam per Prophetam conqueritur; *quia in laboribus hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur*, ideò (inquit) tenuit eos ſuperbia. Et in Evangelio, dum alios videret in foro ſtantes otioſos, increpat illos *Matth. 20.* dicens; *Quid hic ſtatis totâ die otioſi? Ite & vos in vineam meam, & quod juſtum fuerit, dabo vobis.* Paupertas in ſtratis indiſpoſitis, aut interdùm in ſtramentis, culcitris, aut martulis, requiem ſibi qualemcunque ſuſcipit. Humilitas verò non in mollibus, nec pretioſis lectis requieſcit; ſed nec cum cunctis rebus, quæ ſunt mundi, ſtatuit vel exiguam *Math. 3.* amicitiam jungere. Legit enim, quia Joannes indutus erat pilis camelorum; *& qui mollibus veſtiuntur, in domibus Re-* *Luca. 9.* *gum ſunt.* Et audivit de me: *vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos, Filius autem hominis non habet, ubi caput ſuum reclinet.* Paupertas etiam ſervos & ancillas prædia & palatia, cuncta quoque, quæ ad honeſtatem aut commodum præſentis vitæ pertinent, non poſſidet, alioquin venerabile nomen ſuum amitteret.

18. 18. Omnia hæc humilitas, nec habet, nec habere cupit; ſed Filio Dei coæquari volens, dicit: *Ego ſum, qui veni miniſtrare, non miniſtrari.* *Matth. 20.* Ancilla Chriſti ſum, dominari mihi non licet. Summa ingenuitas mea eſt, ut ſervitus Chriſti in me reluceat. Ego, quæ ſtatui ſoli omnium Creatori deſervire, *Humilitas ſola paupertatem amat* quomodo unquam potero his vanis & caducis, vel ad horam intendere? Longè à me, & à domo mea ſit omnis, qui paupertatem & ſimplicitatem non prætenderit. Propterea ſcito, paupertas dilectiſſima, quod pro voto & cum gaudio à domina humilitate, (ſi tamen ita velit appellari) ſolummodò ſuſcipieris. Cæteris quidem incognita es, & puto quod diu remanebis, non ſit tibi curæ. Memento, quod & ego ipſe, multis incognitus extiti. Si me perſecuti ſunt, & te perſequentur. Si me oderunt, & te pariter odio habebunt. Memento ſermonis mei, quem dixi, quia non eſt ſervus major domino ſuo. *In humilitate & patientia, erit fortitudo* *Joan. 15.* *& conſolatio tua.* Reſpondens autem paupertas in perſona pauperis, ad Dominum dixit: Ego ancilla tua, fac mecum ſecundùm voluntatem tuam. Tu locutus es ad famulam tuam, & unde hoc mihi, ut inveniam tantam gratiam coràm oculis tuis. Quam clemens es in miſericordiis tuis, ut peregrinam agnóſceres, viduam benediceres, & deſolatam non relinqueres?

19. Non præ gaudio ſe capit cor 19. meum, quomodò tanta majeſtas non dedignatur me infirmam aſpicere, tanta celſitudo humiliatam & conculcatam inquirere, tam potentiſſimus Rex & opulentiſſimus pauperculam diligere. Et quid hæc aliud, quam divitiæ bonitatis ejus, viſcera miſericordiæ ejus,

Digitized by Google

& ineffabilis dulcedo charitatis ejus? Magnum erat, ſi mei recordari voluiſſet, & aliquem ad me de minimis ſervis ſuis deſtinaſſet: nunc autem ſurrexit de ſolio ſuo regali, potentiam ragalem paupertate commutans, habitu inventus eſt ut
Phil. 2. pauper homo; *formam etiam ſervi induens, nec tantùm ſervi, ſed etiam mali ſervi, ut pro omnibus morti traderetur & crucifigeretur*, qui nihil morti debebat,
1. Pet. 2. in quo nec dolus inventus eſt. Per om-
Jacob. 2. nia ſimilis factus mihi, ætate, habitu, & cognatione, quia puer parvulus & pauperculus erat: non divites ſed pauperes etiam parentes elegerat. Magna mihi proindè gloriatio & exultatio, multa fiducia & conſolatio in Chriſto Jeſu.
Eſaia. 40. *Conſolamini, conſolamini popule meus, dicit Dominus Deus veſter.* Quis populus Domini, ſi non pauperes ejus? Non populus Dei, divites ſæculi.

20. 20. *Væ enim vobis divitibus, qui habe-*
Luca. 6. *tis conſolationem veſtram.* Propterea dixit
Matth. 5. Jeſus: *Beati pauperes ſpiritu, quoniam veſtrûm eſt regnum cælorum.* Sive de corporali, ſive de ſpirituali paupertate id intelligitur, in ſingulis voluntaria paupertas prædicanda & amanda videtur. *Videte ergò ne condemnatis unum de puſillis iſtis, qui in me credunt, & pauperes*
Matth. 18. *propter nomen meum facti ſunt.* Ego enim dicit Dominus Deus, *ſum Pater pauperum, judex orphanorum & vidua-*
Pſal. 67. *rum. Deſiderium pauperum exaudivi, præparationem & humilitatem cordis eo-*
Eſaia. 9. *rum, audivit auris mea. Nolite tangere eos, neque per vim, neque per fraudem nocere eis.* Ego vindex ſum omnium.
Pſal. 9. Ne ergò velitis eos contriſtare, mei enim ſunt omnes pauperes. Et nunc ubi eſtis pauperes mei? Nunquid non audiſtis vocem meam. Ecce quanta pro vobis edidit teſtimonia, ut vobis grata eſſet dilecta paupertas, amica mea.

21. Hanc dixi amicam, quia proprio actu & habitu feci pretioſiſſimam; ut diſcant omnes Reges & Principes terræ, non eam habere contemptui, ſed ſuſcipere & venerari ſicut verè chariſſimam, quam cæli & terræ Rex ſuper omnes Reges, in ſacra ſua dedicavit infantia. Si non creditis verbis meis, operibus credite. Ite ergò, & videte locum, ubi poſitus erat Dominus, aut in præſepio, aut in ſepulchro. Nonne ego ipſe ſum Chriſtus? Palpate ergò, & videte, quia divitias & voluptates non habeo, ſed pannos & ſudarium. Jam credite, quia dives non ſum, & paupertatem meam diligite. Hæc ad laudem paupertatis ſufficiant, quæ verè laudabilis eſt, & ab omnibus Dei ſervis multum amari debet; quia Deus illam, & omnes Sancti, cunctis divitiis mundi præferebant. 21.

CAPUT II.

De humilitate.

1. SEd conſequenter ad virtutem humilitatis tranſeamus. Humilitas enim, ſi paupertati conjuncta non fuerit, Deo placere paupertas non poteſt. Sicut igitur de paupertate, ita (Domine Deus meus) & de humilitate loquere mihi. Multis modis iſtam commendari in ſcripturis tuis audio, & miris in te modis emicuiſſe præ cæteris invenio. Quis ſic veram humilitatem oſtendere & docere potuit, quemadmodum Deus homo factus. Unde apertè omnibus dicis: *Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde.* Et ſi aliud exemplum veræ humilitatis non haberem, quàm te Domi- 1. Paupertas ingrata Deo abſque humilitate. Matth. 11.

Digitized by Google

Dominum meum Jeſum, nec aliam humiliandi cauſam omninò ipſe ſolus ſufficeres. Quem ſequar, ſi te non ſequor? Cui credam, ſi tibi non credo? Quis mihi perſuadere poterit, quod humilitas eſt via regni cæleſtis, ſi ille non valet, qui de cœlo venit? Uſquequò inſipiens eris anima mea, ambulans per vias non rectas: ſemper errans, & ad veritatem nunquàm perveniens?

2. 2. Ecce humilitas via eſt, & alia non
Joan. 14. eſt. *Ego* (inquit) *ſum via, veritas, & vita.* Humilia te, inclina te quæſo anima mea, & erit Chriſtus vita tua. Noli attendere, quid alii dicant; ſed vide, quid Chriſtus humilibus dicit: *Noli ti-*
Luca 12. *mere puſillus grex, quia complacuit Patri meo, dare vobis regnum.* Hinc rurſùs & in alio loco, exultans in Spiritu
Matt. 11. ſancto, ad Patrem ait: *Confiteor tibi Pater, Domine cœli, & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis. Ita Pater, quoniam*
Matt. 15. *ſic placitum eſt ante te. Quid tibi videtur de Chriſto, cujus filius eſt? Verè Filius Dei erat homo iſte.* Si ille in mundo nihil habere voluit, qui omnia cum
Matt. 27. Patre condidit, quid tu adhuc in illo quæris & diligis? Time quod dicit;
Joan. 13. *Vos de mundo eſtis.* Cùm Jeſus eſſet adhuc cum diſcipulis ſuis, & hora appropinquaret paſſionis, volens illis exemplum dare perfectæ humilitatis, ac mutuæ dilectionis: ſurgit à cœna, & ponit veſtimenta ſua, & mittit aquam in pelvim, cœpitque lavare pedes diſcipulorum ſuorum. Et ait illis: Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me, Magiſter & Domine, & benedicitis. Si ego Dominus & magiſter, veſtros lavi pedes, & vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut & vos ita faciatis. O verè ſummum humilitatis exemplum. Deus, ecce, hominum ſervus factus eſt, & homo adhuc homini, aut potius Deo, ſubjectus non eſt. Confundantur & revereantur omnes ſuperbi, quia contempſerunt conſilium Flii Dei.

3. Viciſti nos Domine Jeſu, viciſti nos 3.
humilitate tua; ecce confundimur, in ſuperbia noſtra. Confuſio operuit faciem noſtram. Quid, inquis, facere debui tibi, ô ſuperbe, & non feci? Cur reſpicis in me? Putas, quòd ſis melior me? Si non hoc appareret tibi, forſitan humiliaſſes te, nunc verò ſuperbia tua aſcendit ſemper. Convertimini filii hominum, & nolite aſcendere, quia non ſum vobiſcum. Si enim aſcenderitis, cadetis coram inimicis veſtris, & ſubſannabunt vos, & cognoſcetis, quia ſuperbis
reſiſto. *Humiliamini ſub potenti manu* 1. Pet. 5.
mea, & exaltabo vos. Omnis enim, qui ſe Luca 14.
humiliat, exaltabitur, & qui ſe exaltat, humiliabitur. Quanti volebant aſcendere, & ceciderunt quaſi lapis in profundum? Pharao & currus ejus, ſubmerſi ſunt in mari rubro. Adam & Eva, expulſi ſunt
de paradiſo. Angelus, & qui cum eo Exod. 15.
erant, projecti ſunt de cælo. Et hi omnes propter aſcenſum montis ſuperbiæ, Geneſ. 3. Iſaia 14.
corruerunt in damnationem mortis æ-
ternæ. *Heu, heu Domine, à facie furoris* Pſal. 72.
iræ tuæ quis ſuſtinebit? Dejeciſti eos, dum allevarentur. Cecidit Babylon, & facta eſt ruina ejus magna. Sed quid faciam miſer? quò fugiam? Tremens factus ſum ego, & timeo, quia Deus, nec Angelis, nec hominibus ſuperbientibus pepercit. Væ mihi, ſi ſic aſcendero; & væ iterum mihi, ſi non deſcendero.

4. Quis oſtendet mihi viam, per quam poſſim ſecurè & ſine periculo

ambularet? *Ego* (inquit Dominus)
Joan. 10. *ſum via: per me ſi introieris, ſalvaberis.
Tranſite ad me omnes, qui concupiſcitis me,*
Eccl. 24. *& ſcandalum non erit vobis, quemadmo-
Joan. 8. dum contingit ſuperbis. Ego lux mundi.
Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris,*
Joan. 10. *ſed habebit lumen vitæ. Ego forma juſtitiæ,*
Pſal. 77. *ego exemplar humilitatis. Ego Paſtor bo-
nus, qui paſco oves meas. Pavi eos in inno-
centia cordis mei, & in verbis oris mei con-
fortavi illos. Domine qui paſcis me à juven-*
Pſal. 142. *tute mea, ne derelinquas me. Spiritus tuus
bonus deducet me in terram rectam, prop-
ter nomen tuum vivificabis me, in humi-
litate tua.* Ipſa eſt, quæ ſalvam faciet ani-
mam meam, & ab æternis caſibus cuſto-
diet eam. Si fuero humilis, ſalvus ero.
Luc. 23. *Memento mei Domine*, ait humilis &
contritus latro, *cùm veneris in regnum
tuum.* Et dixit illi Jeſus; *Amen dico ti-
bi, hodię mecum eris in paradiſo.* O quanta
eſt virtus humilitatis, quæ latroni ape-
ruit gaudia paradiſi? *Adam ubi es? Do-*
Geneſ. 3. *mine* [inquit] *vocem tuam audivi, &*
Pſal. 75. *timui, eò quod nudus eſſem.* Miſer, quis te
nudavit, niſi ſuperbia tua? Eritis ſicut dii,
ajebat Princeps veſter. Mentita eſt ini-
quitas ſibi, & factus eſt ille, & ecce filii
ejus omnes miſeri; *& nihil Deitatis in-
venerunt viri divitiarum in manibus ſuis,*
ſed labores & dolores comprehende-
runt eos. Melior eſt ergo iſte humilis la-
tro, quàm Adam quondam juſtus &
elatus. Per humilitatem ſuam iſte aſcen-
dit, per ſuperbiam ille deſcendit. Sed
quid dixi deſcendit? Utinam deſcen-
Luc. 10. diſſet, *nunc autem cecidit in latrones, qui
etiam deſpoliaverunt eum*; quia ſuperbia
nunquam deſcendit, ſed ſemper cadit.
Cecidit in cælo, cecidit in paradiſo, in
mari, & in omnibus abyſſis. *Chriſtus deſ-*
Epheſ. 4. *cendit, & de cælo deſcendit, & ipſe eſt qui
etiam aſcendit ſuper omnes cælos, ut adim-
pleret omnia.*

5\. Bone Jeſu, quomodo undique 5.
pugnas pro me, deponens *ſuperbos &* Luc. 1.
potentes de ſede, & exaltans humiles. Et
clamaſti; *Zachæe feſtinans deſcende, quia* Luc. 19.
hodie in domo tua oportet me manere. At
ille feſtinans deſcendit, & filius Abrahæ
factus eſt. *Domine deſcende, priuſquam* Joan. 4.
moriatur filius meus, ſic orabat quidam
regulus. Et dixit illi Jeſus; *Vade, filius* Matth. 8.
tuus vivit. Deſcendit etiam Jeſus de
monte, & ſecutæ ſunt eum turbæ mul-
tæ: Deſcendiſti Domine, ut ſalvum face-
res genus humanum, quod perierat aſ-
cendendo. Et quare omnes tam cupidi
ad aſcendendum, tam tardi ad deſcen-
dendum, invenimur? *Magiſter* (ait alius) Ibidem.
ſequor te; quocunque ieris. Benè dixit,
ſequor te; quia ſequendo te nemo errat,
quoniam lux es & dies; & qui ambulat
in die, non offendit. Sequor te, quocun-
que ieris, ſive aſcendendo, ſive deſcen-
dendo, quia bonum aſcenſum & deſcen-
ſum docuiſti me. Bonus aſcenſus, de
mundo ad Patrem: libenter illuc aſcen-
dam, quoniam ibi eſt theſaurus meus in-
deficiens, & celebrantur ibi nuptiæ agni,
ſed & magnus dies feſtus omnium ſan-
ctorum mox appropinquabit. *Aſcendit*
ad diem feſtum hunc. Ite, & dicite fra- Joan. 7.
tribus meis: Aſcendo ad Patrem meum & Joan. 20.
Patrem veſtrum. Deum meum & Deum Pſal. 23.
veſtrum. Quis aſcendet in montem iſtum,
aut quis ſtabit in loco ſancto? Mons Dei, Pſal. 67.
*mons pinguis eſt iſte, ut quid ſuſpicamini
montes coagulatos?* Alius mons hujuſce-
modi, à jacentibus non videtur. Prop-
terea Joannes, qui pennis contempla-
tionis elevabatur, *vidit agnum ſtantem* Apoc. 14.
ſupra montem Sion. Quem Propheta ſe-
qui cupiens, orabat; *Quis dabit mihi pen-* Pſal. 54.
nas,

nas, ſicut columba ; & volabo, & requieſ-
Matt. 17. *cam ?* Aſcendit etiam Simon Petrus &
ait : *Domine, bonum eſt nos hic eſſe.* Iſti
viri ſancti te (Domine Jeſu) ſunt ſecuti,
& oſtendiſti eis gloriam ſempiternam,
quam promiſiſti diligentibus te. Jam
aſcenſum audivi, quia tranſit ad reg-
num tuum omnis, qui relinquit mun-
dum.

6. 6. Sed iterum deſcendimus, quo-
niam modò tempus deſcendendi, adve-
nit. Domine inclina cælos tuos & deſ-
cende; tange montes ſuperbiæ, & fumi-
gabunt. Deſcende ad nos, quia ad te aſ-
cendere non valemus. Si nitimur, defi-
cimus ; & ſi interdum aſcendimus, cur-
vum iter facimus, & pejus agimus, & la-
bimur in lutum profundum. Si quiverit
claudus currere, & confractus pedibus
ambulare, tunc poteſt etiam ſuperbus
proficere. Quantò plus currit, tantò ma-
gis offendit : & quò altiùs ſalit; eo deſpe-
Abdiæ 1. ratius in ima ruit. *Si poſueris in cælum*
(ô ſuperbe) *nidum tuum, inde te detra-*
Iſaiæ 16. *ham*, dicit Dominus. *Audivimus ſuper-*
Eccl. 10. *biam Moab, ſuperbus eſt valde. Superbia*
Geneſ. 3. *ejus & arrogantia ejus, pluſquam fortitudo*
ejus. Quid ſuperbis terra & cinis? *Terra*
Pſal. 126. *es, & in terram ibis. Deſcende prius & nunc*
Job. 2. *aſcendes. Vanum eſt tibi ante lucem ſurge-*
re, ſurge poſtquam ſederis. Quoniam qui-
dem ſic ſanctos imitaris. Sedebat Job in
ſterquilinio ; David coram Domino,
Ezechiel in medio captivorum. Sede tu,
Ezech. 3. & ſcribe citò. *Memento, quæſo Domine,*
quòd ſicut lutum feceris me, & in pulverem
Job. 10. *reduces me.* Et ora cum Propheta; *Pecca-*
Pſal. 50. *vi, & malum coram te feci. Non ergo intres*
in judicium cum ſervo tuo, quia non juſti-
Pſal. 142. *ficabitur in conſpectu tuo omnis vivens.* Re-
cordare & illius Publicani, qui ſtabat
à longè, & non audebat oculos in cæ-
lum levare ; *ſed percutiebat pectus ſuum,*
dicens : *Deus propitius eſto mihi pecca-* Lucæ. 18.
tori. Amen dico tibi, quia deſcendit hic
juſtificatus ab illo, id eſt, præ illo, ſcili-
cet Phariſæo. *Quis ſicut tu, Domine* Pſal. 112.
Deus noſter, qui in altis habitas, & hu-
milia reſpicis in cælo & in terra ; qui ſuſci- Pſal. 146.
tas à terra inopem, & de ſtercore eri- Pſal. 113.
gis pauperem? Eſto in humilitate noſtra me- Pſal. 9.
mor noſtri ; cuſtodi parvulos tuos, & humi-
lia peccatores uſque ad terram. Judicare
Domine Deus pupillo & humili, ut non
apponat ultra magnificare ſe homo ſu-
per terram. Ecce per ſcripturas ſanctas
tranſiens, video ſicut vulneratum ſuper-
bum, & ipſe de manu tua repulſus eſt.
Sed jam videre libet è contrario, qualis
etiam humilis actu ſit & moribus ; quæ
cogitatio ejus, & quod ſignum ſanctitatis
ejus. Et Dominus ; Ecce domi latet, quia
humilis locum ſemper quærit noviſſi-
mum, ſicut ſcriptum : *Cùm invitatus* Lucæ 14.
fueris ad nuptias, vade & recumbe in noviſ- Matth. 6.
ſimo loco. Non tamen hoc fictè, ſed hunc
deberi ſibi ſentit ex digno. Alioquin
non erit illi gloria neque merces apud
Patrem, qui in cælis eſt, qui omnia vi-
det in abſconſo. Si ab aliis objurgatus &
diffamatus fuerit, patienter ſuſtinet, &
humiliter tacet. Meditatur in corde,
quanta opprobria ſuſtinuit Salvator mun-
di. Dicebant enim Judæi de filio Dei ; Lucæ 7.
Dæmonium habet, & ſeducit turbas. Vo-
rax eſt, & potator vini, amicus publica-
norum & peccatorum.

7. Conſolatur his verbis ſeipſum hu- 7.
milis, & dicit : *Non eſt ſervus major Do-* Matth. 10.
mino ſuo. Si patrem familias Belzebub
vocaverunt, quantò magis domeſticus e-
jus? Sequar Dominum meum Jeſum, quia
ipſe dixit : *Qui vult venire poſt me, abne-* Lucæ. 9.
get ſemetipſum, & tollat crucem ſuam,

&

& ſequatur me. Noli conturbari anima mea, quoniam digna factis recipis? *Jeſus autem nihil mali geſſit, nec quicquam morte dignum fecit, & tamen uſque ad mortem crucis ſemetipſum humiliavit.* *Quia ſi in viridi ligno*, quod erat in paradiſo Dei, *hæc fecerunt, in arido*, quod tu es, *quid fiet*? Et ideò injuſtè querulor, juſtè autem patior quotieſcunque & à quocunque vituperor. Si fuerit humilis increpatus & accuſatus, non quærit excuſationes, aut redargutiones; ſed omnem oſtendit humiliationem, confitetur culpam, promittit ſui emendationem. Cur hoc? Quia non hominibus placere, ſed Deo quærit ſatisfacere. Parvi pendit confuſionem hominum, quia timet divinum judicium, ubi occulta erunt manifeſta. Quiſquis humiliter modò confitetur culpam propriam, percipiet tunc à me peccatorum ſuorum remiſſionem.

Phil. 2. Luca 23.

8. 8. Dicit ergo humilis, ſive juſtè ſive injuſtè reprehenſus; *Peccavi, & malum coram te feci. Ego in flagella paratus ſum, & dolor meus in conſpectu meo ſemper. Quoniam iniquitatem meam annunciabo, & cogitabo pro peccato meo.* Sentit vulnus peccati interiùs, & ideò fert, levius, quicquid cruciat exteriùs. Hoc eſt enim magnum humilitatis indicium, confiteri in redargutione peccatum proprium. Econtrario quidam ſuperbi agunt excuſando, & ſe defendendo coram aliis. Non (inquit ſuperbia eorum) hoc feci; aut ſi feci, bene feci. Si malè, non multum malè, neque in tantum ſicut iſti dicunt. Quis eſt ille homo, qui talia loquitur de me? Et tamen iſtiuſmodi fabulatur aliquando publicè, de perpetratis malis ſuis, ibi inquiens fui, & talia feci; hæc dixi, & ſic reſpondi. Quantæ miſeriæ & cæcitatis eſt, iſtud ore proprio pronunciare, ſe male egiſſe, & peccatorem ſe reputari ab aliis ferre non poſſe? *Filii hominum uſquequo diligitis hanc vanitatem & quæritis mendacium?* Si interrogatus fuerit humilis, non promptulus ad reſponſa invenitur, ſed ſerus & providus. Non eſt etiam ad riſum facilis, ſed gravitate temperatus. Cor ejus devotione ſpirituali citiùs tangitur, quia de temporali gaudio non conſolatur. Compunctioni eſt deditus, & ad conſiderandum ſe, invenitur primus. Studet propria flere mala, aliorum bona conſiderare, & infirma eorum portare & pio modo excuſare. De magnis & ſublimibus præſentis vitæ rebus, de honoribus & dignitatibus, de gradibus, de cathedris minimè curat, ſed omnia peritura & vana eſſe conſiderat. Homo enim cùm interierit, non ſumet hæc omnia ſecum.

Pſalm. 50. Pſalm. 37. Pſal. 4. Pſal. 48.

9. Et ubi (inquit) ſunt, qui in hoc mundo floruerunt? Tanquam peregrinus & hoſpes unius noctis, ſic pertranſierunt. Contemnit ergo omnes mundi honores, amplectitur opprobria & abjectiones. *Elegit abjectus eſſe in domo Dei magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum.* Suſcipit leve jugum Chriſti, abjecit laborioſam ſervitutem diaboli. Nihil laborioſius, quàm velle aſcendere, & hoc fruſtra; quia ſuperbus timet ſemper, ne ſuperetur, & quotidiè dejicitur, ipſo etiam ignorante. Pax autem & gaudium cum humili, qui per viam planam ſanctorum graditur, & in vallibus commoratur. *Valles enim abundabunt frumento*, hoc eſt, conſolatione Spiritus ſancti: *Clamabunt, & hymnum dicent pro donis, quæ perceperunt.* Proptetea nil jam quærit in terrenis, quia ſpes ejus tota ſuſpenſa eſt in cœleſtibus. Orat cum Propheta, 9.

Pſal. 83. Pſal. 64.

Digitized by Google

Pſal. 28. pheta, & dicit: *Spes mea Domine, à ju-*
ventute mea tu es, portio mea in terra
viventium. Quid enim mihi eſt in cælo,
& à Deo meo quid volui ſuper terram?
Deus cordis mei, & pars mea Deus in
æternum. Subeſſe deſiderat, aliis ſervire
paratus eſt, propter nomen meum. Re-
Luca 2. cordatur enim Scripturæ dicentis: *Re-*
manſit puer Jeſus in Hieruſalem, & non
cognoverunt parentes ejus. Ubi mox ſe-
quitur: *Et deſcendit cum eis, & erat ſub-*
Luca 22. *ditus illis.* Et iterum. *Ego in medio ve-*
ſtrum ſum, ſicut qui miniſtrat. Dicit er-
Pſal. 21. go ad ſemetipſum. *Nonne ſubjecta Deo*
eris anima mea, quoniam ab ipſo ſaluta-
re meum? Veruntamen ſubjecta eſto Deo
anima mea: quia ipſa eſt ſalus tua.

10. 10. Familiaris eſt humilibus amor
ſubjectionis, deſpectionis, & nullius
reputationis. Et ubi poſſunt tales inve-
niri? Domine mi, tu ſcis. Tibi nota eſt
omnis congregatio ſanctorum, quo-
niam humilium inhabitator es mentium.
Non ſum ex illis, ſed miſerere mei, &
parce peccatis meis, ut detur mihi locus
pœnitentiæ, illorum ſaltem meritis.
Gaudeant, qui hujuſmodi ſunt, quia
magnam gratiam apud te invenerunt.
Ecce ad memoriam venit, illa omnium
Sanctorum Sanctiſſima Dei Genitrix Vir-
Luca 1. go Maria, cui ab Angelo dicitur. *Ne ti-*
meas Maria, inveniſti enim gratiam
apud Dominum. Et ego cur non inve-
nio gratiam in oculis tuis? Quia [inquit
Dominus] needum parvus factus es
ſub oculis tuis. Defectus gratiæ eſt,
propter aggeres ſuperbiæ. Ejice pri-
mùm hanc trabem de oculo tuo, & tunc
videbis, quid facturus ſim humili ſervo
meo. Quando negavi humili gratiam?
Et quando non exaudivi orationem pau-
peris? Audi Prophetam. *Iſte pauper cla* Pſal. 33.
mavit ad Dominum, & Dominus exaudi-
vit eum, & ex omnibus tribulationibus
ejus ſalvavit eum; quia reſpexit Deus in
orationem humilium, & non ſprevit pre-
ces eorum. Multi elato corde accedunt Pſal. 101.
ad me, & ego non exaudio eos. Petunt,
non ut ſanentur à peccatis, ſed ut appa-
reant ſancti hominibus. Optant devo-
tionem, ſed pati nolunt mecum confu-
ſionem: humilitatem concupiſcunt, ſed
cum humilibus contemni ab hominibus
refugiunt. Sic amare quærunt virtutes
ſine odio vitiorum, & falluntur in deſi-
derio ſuo. Qui enim vult habere dulcedi-
nem virtutis, exſtirpare debet cor à vi-
tiis, & paſſionum tribulis. Humilis au-
tem nititur ſemper deſtruere omnem
elationem cordis, & odit prælationem
ſuper alios, quæ eſt iniquitas maxima.
Nam hæc Angelos fecit dæmones, &
homines conſtituit peccatores; quia im-
mundus eſt coram Deo omnis, qui exal-
tat cor ſuum.

11. *Væ, qui magni eſtis in oculis veſtris,* 11.
& coram vobismetipſis prudentes. Væ, Iſaiæ 5.
qui creditis omne altum ſanctum; & ad
omne ſublime dicitis, honor Dei eſt, &
gloria ejus. Et quare decipitis cor ve-
ſtrum? Multum erigimini filii Levi.
Nolite ambulare in magnis & mirabi-
libus ſuper vos, ſed inclinate rebelles
cervicem veſtram. Quod ſi non feceri-
tis, ego aſcendam contra vos, & con-
vocabo cælum & terram & omnia ele-
menta adverſum vos, & pugnabit me-
cum orbis terrarum contra inſenſatos &
ſuperbos. *Et incurvabitur altitudo veſtra,* Cap. 5.
& ſublimis erit in conculcationem, & glo-
rioſus terra in confuſionem. Væ, qui aſcen- Iſaiæ 2.
ditis ad latera aquilonis ſuper montem

Digitized by Google

excelſum valde, ut videatis omnia regna mundi; & gloriam eorum. Et dicitis; Spes noſtra turris Babylonis: illic ſedebimus, & gaudebimus. Sed non erit, neque ſtabit verbum iſtud. Planctum
Pſal. 136. iſtum, pro cantu audietis: *Filia Babylonis miſera: beatus qui retribuet tibi retributionem tuam, quam promeruiſti.* Ecce malleus & incus, virga & baculus, ſtridor & fletus, ſuper omnem arrogantem. Caſus & dejectio, ignominia & confu-
Pſal. 74. ſio, ſuper omnem præſumentem. *Nolite*
Pſal. 136. *ergo in altum extollere cornu veſtrum, nolite loqui adverſus Deum iniquitatem; ſed exinaite, exinanite vos, uſque ad fundamentum in ea congregatione, in qua ſtatis.*

12. 12. Fundamentum eſt ipſa humilitas, & aliud fundamentum nemo poteſt ponere, præter id quod poſitum eſt, quod
Pſal. 86. eſt Chriſtus Jeſus. *Hoc fundamentum fundatur in montibus ſanctis; diligit enim Dominus portas Sion, ſuper omnia tabernacula Babylonis.* De humilibus loquendum fuerat, ſed ſuperbia Satanæ hoc impedivit. Nam ſunt plurimi, ad aſcenſum tam prompti, ad deſcenſum verò pigri; ſatis parati, ad honores, ad gradus, & prælationes. Sentiunt de ſe magna, præſumunt fortia, & imaginantur his multa ſimilia. Hæc mala cavenda ſunt, & à corde pauperum Chriſti citiùs repellenda. Eſt etiam laudandum in humili valde, quod tam tardus invenitur ad tumultus ſæculi, ad interiora verò ſollicitus; quoniam apparere foris nimis metuit, & abſcondi ab hominibus velut mortuus gaudet. Studium ejus circa humilia exempla ſanctorum, circa materiam propriæ fragilitatis, & memoriam humilis Jeſu inter homines converſantis. Multam invenit ſeipſum humiliandi cauſam, & ſylvam magnam quærit devotè meditandi tam diebus quàm noctibus.

13. Legit ergo in ſcripturis ſanctis, 13.
& conſiderat, quàm longè ſit à ſanctorum virtutibus. Miratur eorum exercitia, labores, tentationes, abſtinentias: intuetur ſummam humilitatem, fortiſſimam patientiam, perfectam obedientiam, & plenam omnem rerum ſæcularium mortificationem. Defletideò acriter, & contriſtatur vehementer; quia non eſt in eo talis virtutum fervor, neque pro acquirendis virtutibus conſimilis labor. Ah pulvis, inquit, quid nos ſumus? Caro & ſanguis, in quibus nos involuti jacemus. Terra patria noſtra, terrena cogitatio noſtra, animalis converſatio noſtra, lignum & lapides occupatio noſtra. Eſca & potus, ſomnus & otium, in finibus noſtris. O quanto in imo ſumus, qui vix veſtigium pedis de virtutibus ſanctorum habemus? Et tamen adhuc ſuperbimus, & viam humilitatis non quærimus? Adhuc in bonis tepeſcimus, in malis quotidiè ſeneſcimus, & putari aut videri ab aliis aliquid volumus. Hoc eſt enim alienum ab humili corde, quod fervet jugiter proficiendi deſiderio.
Conſideravit enim ſe, & abiit amarus in Lam. 3.
indignatione Spiritus ſui, ad interius cubiculum ſuum, ut ploret ibi. Deinde ſurgens legit in Apoſtolo Paulo, quid
de ſe ſentiat. *Ego* [inquit] *ſum minimus* 1. Cor. 15.
Apoſtolorum qui non ſum dignus vocari Apoſtolus, quoniam perſecutus ſum Eccleſiam Dei. Et in Evangelio de Beata
Virgine: *Reſpexit Deus humilitatem An-* Luca. 1.
cillæ ſuæ. Et iterum in Propheta: *Humi-* Pſal. 34.
liavi in jejunio animam meam, & poſui veſti-

Digitized by Google

veſtimentum meum cilicium. Et cum Abraham: *Loquar ad Dominum meum, cùm ſim pulvis & cinis*: Omnia hæc operatur in electorum cordibus vera humilitas, quæ omnium virtutum cauſa eſt & cuſtos.

Gen. 18.

14. Humilitatis laus.

14. Surge nunc, atque occurrens illi, dic ad eam: Bene veniat Domina mea humilitas. Ingredere ad me, ô virtus Chriſti, inventrix gratiæ, ſingularis gloriatio Virginis Mariæ. Accede ad me, ô reparatio læſæ charitatis, reconciliatio totius humanæ perditionis. Per te cæli aperti ſunt, & per te clauſtra inferni confracta. Per te erecti ſumus, & per te ad patriam reducti. Tu de peccatoribus facis juſtos, & juſtos Angelis aſſocias. Tu Chriſtum de cælo vocaſti, & Mariam ſuper choros Angelorum exaltaſti. *Deus licet dives ſit in gratia, nemine tamen niſi humili confert gratiam.* Et quia hæc virtus, præ omnibus in Maria abundavit, ideo & *ipſa gratia plena fuit.* Jam claret, quòd humilitas eſt omnium Sanctorum, & fuit ſemper virtus maxima. Ipſa meretur, quod meritis non debetur; ipſa percipit, quod libera non docetur. Hæc caſum neſcit, quia nunquam de ſe magna præſumit. Qui hanc habet, diligit, & cuſtodit; in pace Chriſti dormiet, & requieſcet, ficut Chriſtus humilibus repromiſit. *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde, & invenietis requiem animabus veſtris.*

Jacob. 4.
Luca 1.
Matth. 11.

CAPUT III.
De patientia.

1. Patientia virtus mirabilis.

1. POſtquam [Domine] de ſancta paupertate & humilitate, quædam eloqui dignatus es, reſtat jam, ut ſecundùm promiſſum tuum, de patientia mirabili virtute, ſervo tuo aliqua inſinues. Fateor hoc namque coram te, multum me hac virtute egere, & valde mihi opus eſſe multa patientia. Qualis eſt enim vita mea, niſi quædam longa miſeria, à die nativitatis uſque in diem ſepulturæ meæ? Et nihil inter hæc vacat, quod non laborem & dolorem mihi multiplicet. Et quomodo in hanc veni miſeriam, Deus meus? Tu noſti bene, quanta mala circumdederunt me, in corporis carcere poſitum; & nemo eſt, qui ita novit miſeriam hominum, ſicut tu, Domine Deus noſter. Vide ergo, quàm neceſſaria mihi ſit patientia. Quid eſt anima mea, quod in terra inimicorum es? *Nam ſi in via Dei ambulaſſes, habitaſſes utique in pace ſuper terram. Dereliquiſti Dominum Deum tuum, fontem aquarum viventium; & fodiſti tibi ciſternas, quæ non poterant aquas continere, & ideò tradita es manibus odientium te.*

Vita hominis quaſi quædam longa miſeria

Baruc. 3.
Hier. 2.

2. Sed revertere ad me, dicit Dominus, & ego ſuſcipiam te. Propter peccata mea Domine, hæc omnia juſto judicio tuo evenerunt ſuper me. *Peccavi cum Patribus meis, & porto grave jugum ſuper omnes filios Adam, quoniam filii iræ omnes filii ejus. Verumtamen niſi ſubveniſſet nobis auxilium tuum de cælo, quaſi Sodoma fuiſſemus, & quaſi Gomorra ſimiles eſſemus, quæ ſubverſæ ſunt in momento. Ideoque miſericordiæ tuæ multæ Domine, quod conſumpti non ſumus: & bonitas magna nimis, quòd adhuc vivimus.* Filii mortis eramus omnes, ſed prævenisti nos in miſerationibus tuis; & non ſicut delictum noſtrum, ſic & judicium tuum, ſed ſuperabundavit miſericordia tua, 2.

Eccleſ. 40.
Epheſ. 2.
Iſaia 1.
Thren. 3.

Digitized by Google

Pſal. 102. ſuper omnia opera noſtra peſſima. *Recordatus es, quia pulvis ſumus, & homo ſicut fœnum & flos agri.* Tibi hæc dixi Deus,& Pater miſericordiarum,ut ſcirem miſeriam meam, & cauſam miſeriarum omnium, rectum judicium tuum. Sed tamen adhuc quæro ex omnibus his, ſi qua ſit conſolatio in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Et ſi non ad plenum merear conſolati, tribue ſaltem ex parte aliqua.
Pſal. 118. *Quis ergò conſolabitur animam meam?* Multos inveni deſolatores, narrantes mihi iniquas fabulationes, ſed non ut lex tua, Domine.

3. 3. O conſolaror optime, dulcis hoſpes animæ, dulce refrigerium; Pſal. 144. Pſal. 142. *qui imples omne animal benedictione, aperi manum tuam, & effunde benedictionem de cælo, ſuper arentem terram meam. Expando ad te manus meas, qui ſum terra ſine aqua tibi. Velociter exaudi me Domine, defecit enim Spiritus meus.* Et ego ſine te quò ibo? Et ad quem confugiam? Tu es Domine, Deus meus, & ideò ſuſcipe propitius preces meas. Levavi ad te animam meam, tu noli me deſpicere. Oſtende miſeriam, tu noli oculos avertere. Peccavi, noli me condemnare.
Pſal. 16. *Tibi dixit cor meum, exquiſivit te facies mea Domine, noli me derelinquere.* Dixiſti enim, per temetipſum nos conſolari
Matt. 11. cupiens: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*
Ioan. 7. Pſal. 62. Ioſue 15. Et iterùm: *Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat. Sitivit in te anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea? In terra deſerta, invia, & inaquoſa, habitatio mea Domine.* Terram arentem dediſti mihi Domine, da & irriguam ſuperius. Neque enim parva eſt miſeria mea, quâ affligor in hac vita mea. Nam quocunque me verto, dolores & labores invenio. Et ideo quæſo, ne iraſcaris mihi; quia anxiatus eſt in me Spiritus meus, & verba mea non murmure, ſed dolore plena ſunt. *Effudi in conſpectu tuo orationem meam, & tribulationem meam ante te pronuntio.* Pſal. 141. Eſt enim miſero ſæpè conſolatio, ſuam miſeriam amico revelare. Et vulnus tumens, dum aperitur, minus dolet, & citiùs curatur. Tibi ergò revelavi cauſam meam. Pater miſericordiarum.

4. Et ita Dominus: *Quid vis, ut faciam tibi?* 4. Animæquior eſto, fili mi. *Videns vidi afflictionem populi mei, qui eſt in Ægypto, & deſcendi liberare eum.* Exod. 3. Sed cùm etiam benefecero tibi, memor eris nominis mei, quia Salvator & Redemptor tuus ego ſum. Jam noli contriſtari, quia ego ipſe qui loquebar, ecce adſum. Quare ergò mœrore conſumeris? nunquid conſiliarius non eſt tibi? Recordare ſermonis, quid promiſerim diſcipulis meis: *Non relinquam vos orphanos:* Lucæ 24. *ſed mittam promiſſum Patris mei in vos, Spiritum veritatis, ut maneat vobiſcum in æternum.* Ille eſt enim, qui in adverſis conſolatur corda Sanctorum. Et dixi hoc de Apoſtolis. Domine & diſcipulis tuis dixiſti, & impleſti in eis promiſſum tuum: ſed de me neſcio, quomodò fiet iſtud; quoniam non fueram ibi. Et Dominus: Nonne & tu diſcipulus meus vis fieri? Etiam. *Quod dixi eis dico omnibus;* Ioan. 17. *quia puſillum & magnum, ego ſuſcipio.* Rogavi Patrem meum, non tantùm pro his: ſed etiam pro eis, qui credituri ſunt in me, per verbum eorum. Omnis enim, qui voluerit eſſe diſcipulus Chriſti, particeps erit bonorum omnium, quæ promiſi electis meis. *Elegi* Ioan. 15. *eos, & poſui eos ut eant, & fructum* Ioan. 16.
afferant

afferant in patientia, *& fructus eorum*
maneat in vita æterna. Hoc loquor ti-
bi, ut in me pacem habeas, & in pa-
Ioan. 14. tientia animam tuam cuſtodias. *Pacem*
meam relinquo tibi, *pacem do tibi*; *non*
quomodo mundus dat, *ego do tibi.* Pa-
tiens eſto, & adverſa libens ſuſcipe.

5. Tribulatio. 5. Ne deficias tribulationibus, quia
tribulatio ignis conſumens eſt. Purgat
peccata, extinguit præſumptionem, fu-
gat diſſolutionem, ingerit ſalubrem
triſtitiam, dat odium mundanorum, &
facit Chriſti imitatorem. Velles iſtis
lucris carere? Non Domine. Hæc ta-
men operatur in tribulatione, vera pa-
tientia. Noli proinde quærere pacem
niſi in Deo, pacem & gaudium in Spi-
ritu ſancto, quam mundus non poteſt
dare. Et dixi: O pax & gaudium Do-
mini mei JEſu Chriſti, quales filios tu
facere conſueviſti, quibus modis re men-
tibus electorum de cælo veniens infu-
diſti? O pax & gaudium in Spiritu ſan-
cto, quod non datur impiis, ſed ma-
nifeſtatur humilibus, & omnibus de-
votis Dei ſervis. Utinam dirumperes
cælos, & ad me deſcenderes, & infir-
mam animam meam viſitares frequen-
tiùs; & experimento diſcerem, quo-
Sap. 1. niam *benignus eſt Spiritus ſapientiæ*, *&*
Pſalm. 118. *pax multa diligentibus legem tuam*, *&*
guſtantibus ſuavitatem Spiritus ſancti.
Quàm libenter tunc iſta caduca & ter-
rena omnia contemnerem, ut ejus dul-
cedini ſemper inhærerem. Quàm pa-
tienter omnia adverſantia ſuſciperem,
cùm præ amore ejus, grave quicquam
nec eſſe ſentirem. Et quid tunc ultrà ob-
lectare me poſſet, quando ille ſic me
abſorbuiſſet?

6. Sap. 12. 6. *O quàm ſuavis eſt Domine Spiri-*
tus tuus, qui ut dulcedinem tuam in fi-
lios gratiæ demonſtrares, pane ſuaviſ-
ſimo de cælo præſtito, eſurientes ani-
mas repleſti bonis internis, faſtidioſos
divites dimittens inanes; quia conſola-
tione ſancti Spiritus digni non ſunt. *Hæc* 1. Cor. 12.
omnia operatur unus & idem Spiritus
tuus, *dividens ſingulis prout vult*, *adju-*
vans infirmitatem noſtram, *& conſolans*
nos in peregrinatione noſtra in grandi exi-
lio, *quo relegati ſumus.* *Sed ſcio Do-* Actor. 2.
mine, *quia hæc eſt hora diei tertia*; quan-
do Petrus aperuit os ſuum, & loque-
batur verbum tuum cum fiducia magna;
quando repletus eſt vino novo, quod
lætificat cor hominis; quando unctus
eſt oleo gratiæ & lætitiæ, cum conſor-
tibus ſuis. Hæc eſt hora, de qua Coa-
poſtolus ejus dicit: *Charitas Dei diffuſa* Rom. 5.
eſt in cordibus noſtris per Spiritum ſan- Rom. 8.
ctum, *qui datus eſt nobis*; *quia non ac-*
cepimus Spiritum hujus mundi, *ſed Spi-*
ritum qui ex Deo eſt. Et ſcripſit dicens:
Gaudete (Fratres) *in Domino ſemper*: Phil. 4.
iterum dico gaudete, *Dominus enim pro-*
pè eſt. Verè illi propè erat, qui tantam
gratiæ copiam à Domino perceperat,
ut eſſet ipſe plenus, & aliis propinaret
ex abundantia cordis tam multiplices
conſolationes. *Sive* (inquit) *mente ex-* 2. Cor. 5.
cedimus Deo, *ſive ſobrii ſumus vobis*,
omnia propter vos chariſſimi. Hæc eſt
hora, in qua Propheta lætatur, dicens: Pſal. 39.
Et immiſit in os meum canticum novum, Pſal. 70.
carmen Deo noſtro. *Exultabunt labia* Pſal. 83.
mea, *cùm cantavero tibi*: *& anima mea*, Hebr. 6.
quam redemiſti. *Cor meum*, *& caro mea*,
exultaverunt in Deum vivum. Et plures
fuerunt, qui de hac multa præcinuerunt,
& guſtaverunt bonum Dei donum, vir-
tutem quoque & gratiam, quam habe-

 bant

bant, Deus meus, tu eis hoc dediſti; Deus, tu propitius eis fuiſti, & eos interiùs per ſpiritum tuum docuiſti. Beati ſunt ſervi illi, qui cœleſtium bonorum participes fieri meruerunt, & tam dulci & pio Domino ſervire die ac nocte amaverunt. Non ſunt de terra, vita & converſatio eorum: ſed vivunt de memoria Pſal. 16. Pſal. 21. æternorum corda illorum. *Saturati ſunt de optimis bonis Domini, & utinam dimittant reliquias ſuas parvulis ſuis; ut edant pauperes, & ſaturentur de micis, quæ cadunt de menſa Dominorum ſuorum.* Sed ubi eſt hora illa, de qua rurſus ſcriptum eſt: Luca 22. *Hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrarum?* Domine Jeſu [ſi bene memini) verba tua ſunt hæc. Et alia complura ad memoriam revocare me delectat, quia ſcio quòd propter me omnia facta ſunt, & ſcripta.

7. 7. Ubi eſt Jeſu bone verbum ſalutis noſtræ, quod locutus es in triſtitia animæ tuæ? Matth. 26. *Triſtis es anima mea uſque ad mortem.* Et ſtatim poſtea ad diſcipulos; Marc. 14. *Venit hora, ut tradatur filius hominis in manus peccatorum, & crucifigatur, & occidatur.* Ioan. 12. Et alibi: *Pater ſalvifica me ex hac hora*, ſed propterea veni in hanc Ioan. 11. horam, ut ſcilicet Jeſu bone moriaris Ioan. 12. pro populo, *& non tota gens pereat. Quia niſi granum frumenti*, quod eſt Chriſtus Dominus, *cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet; ſi autem mortuum fuerit, multum fructum affert.* O felix & beata hora, qua homo redemptus eſt ab æterna morte! O læta & grata nimis triſtitia, quæ perpetuam noſtræ perditionis deterſit mœſtitiam, reddiditque mortalibus amiſſa gaudia Paradiſi. Hic erat fructus (Jeſu) ſacræ paſſionis tuæ & triſtitiæ multæ pro nobis aſſumptæ, ut hominem perditum ad vitam perennem reduceres. Ergo illa hora non erat gaudii, ſed mœroris: non conſolationis, ſed paſſionis, non pacis, ſed afflictionis, ut diceres Jeſu turbis: *Tanquam ad latronem exiſtis cum gladiis & fuſtibus; comprehendere me?* Matth. 26. Hæc planè fuit hora turbinis & nebulæ, quoniam clamabant vehementer Judæi: *Crucifige, crucifige eum,* Ibidem. *reus eſt mortis.* Marc. 14. Matt. 27. Jeſus tamen tacebat; & cùm accuſaretur à Principibus Sacerdotum, nihil reſpondit.

8. Quid nunc conquereris anima mea? Dic, ubi ſit patientia tua? Tu rea es, & JEſus pro te in pœna eſt. Tu peccaſti, & ille flagellatur. Tu feciſti hoc malum grande, quod deleri non potuit, niſi ejus innocenti morte. 8.
Quid igitur retribues ei, pro omnibus quæ tribuit tibi? Pſal. 115. Et quam commutationem dabis, pro anima tua? *Ille pro te poſuit animam ſuam, quid rependes ei? Calicem* (inquam) *ſalutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.* Juſtè omnino. Et ſi volueris non ingratus eſſe, ſtude & iſtum bibere.

9. Et Dominus, *Potes Calicem bibere, quem ego guſtavi?* 9. Et dixi: *Omnia poſſum in eo, qui me confortat.* Phil. 4. At ille: Matth. 26. *Bibite ex eo omnes. Bibite vinum meum,* Proverb. 9. *quod miſcui vobis.* Ioan. 6. Et iterum dico vobis: Ibidem. *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis. Et ne dixeritis in cordibus veſtris; Durus eſt ſermo iſte, & quis poteſt eum audire?* Reſpicite ad me, & videte, *quia ego ſolus portavi pondus diei & æſtus.* Et ſi fuerunt quidam, qui portaverunt onus grave, ſed quid in comparatione mei?

Ego

Pſal. 24. *Ego in innocentia mea ingreſſus ſum per*
Pſal. 68. *foramen acus. Infixus ſum in limo profundi,*
Iſaia 63. *& non fuit in me culpa. Torcular calca-*
vi ſolus, & de gentibus non erat vir
Pſal. 128. *mecum. Supra dorſum meum fabrica-*
verunt peccatores; prolongaverunt ini-
Luca 24. *quitatem ſuam. Videte manus meas &*
pedes meos, quia crucifixus ſum pro vobis.
Mittite manus veſtras, & cognoſcite lo-
Ioan. 20. ca clavorum meorum. *Palpate vulnera*
mea, & videte, quia fluunt ſanguis &
aqua de latere meo. Afferte vaſa cordis
veſtri, & ſuſcipite liquorem balſami. O-
leum miſericordiæ & gratiæ, recondite
Deut. 32. in vaſis veſtris. *Sugite mel de petra,*
oleumque de ſaxo duriſſimo. Aperui ja-
nuam cordis mei, intrate in illud. Latus
lancea perforari feci, abſcondite vos in
illo.

10. 10. Quid debui ultrà facere, & non
Ioan. 14. feci? Reſpondete mihi. *Manete in me,*
& ego in vobis. Libenter ſufferte aliquid
pro me, ego ſuſtinui tam multa pro vo-
bis. Feci leve & portabile exemplo meo,
ne formidetis crucem, quam cernitis.
Accedite ad me omnes, qui in triſtitia
eſtis, qui anguſtiamini in viſceribus ve-
ſtris, qui conſolationem non habetis. Ego
enim ſum conſolator veſter. Cùr time-
Pſal. 9. tis in die mala? *Ego ſum protector veſter,*
adjutor in opportunitatibus, in tribulatio-
ne. Dicite mihi, quando non affui ſpe-
rantibus in me? Quando defui claman-
tibus ad me? In Pſalmo quid ſcriptum
Pſal. 33. eſt, & quomodo legiſtis? *Juxta eſt Do-*
minus his, qui tribulato ſunt corde, &
humiles ſpiritu ſalvabit. Clamaverunt
juſti, & Dominus exaudivit eos, & ex
omnibus tribulationibus eorum, libera-
vit eos. Ecce, quibus exhortor vos ver-
bis, ut non deficiatis in tribulationibus.
Magis gaudere deberetis, quòd tribu-
lamini in hoc mundo. Signum dilectio-
nis æſtimate, & verè ſignum eſt electo-
rum meorum. *Aperite librum ſignatum,* Apoc. 5.
foris & intus ſcriptum, vetus dico & no-
vum Teſtamentum, legite & intelligite;
quia nemo ſanctorum fuit, qui tenta-
tionibus & paſſionibus variis non ſit exa-
minatus, qui non ſit injuriam paſſus,
qui non fuerit in omnibus his Deo ac-
ceptior, & ſanctior coram hominibus ef-
fectus; Sancti mei in adverſis proficiunt,
in tribulationibus odorem innocentiæ
ſuæ, per patientiam oſtendunt. Bonus Gregor.
eſſe Abel renuit, quem malitia Cain non
exercet. Caſtus quomodo quis putatur,
niſi quem carnis laſcivia vincere non po-
tuit? Pudicitiæ amator oſtenditur, qui
cum Joſeph caſto juvene, contra virus
ſuadentis fœminæ, luctatur.

11. Obediens verus etiam probatur, 11.
qui propriis voluntatibus contraire niti-
tur. Et hic cum fideli Abraham, pro obe-
dientiæ virtute laudabitur, & benedictio-
ne cæleſti replebitur; quia magis obedit
voci Dei, quàm voci carnis ſuæ, quæ ſem-
per propriis motibus agitatur. De pro- Propriam cujuſcunque voluntatem odit Deus. Obedientiæ laus & virtus.
pria voluntate quid dicam? Ipſa eſt,
quàm maximè odit anima mea. Non eſt
mihi quicquam acceptum, quòd volun-
tate propria fuerit vitiatum. Parva &
magna, ſimul maculat bona: quemad-
modum vera obedientia, cuncta facit eſ-
ſe incorrupta. Agat bonum aliquis ex
propria voluntate, & minus erit, etiam
nonnunquam culpabile. Dimittat ex
obedientia bonum, & fiet majus. Crevit
enim uſque ad contemptum ſui, & per-
venit ad Jeſum filium Dei & exemplum
obedientiæ ejus. Quàm paucos inve-
nio, qui hoc obedientiæ fulgent
ex-

exemplo? Unuſquiſque quod ſibi bonum videtur, libenter agit, propterea ſæpè errat. Scitote filii obedientiæ, quia malum agere nunquam licet; bonum autem propter obedientiam, quandoque intermittere, ad perfectum vos ducit. Sicut enim perfecta charitas ſeipſum non quærit, ſic vera obedientia extra videre proprium, ſemper tendit. Mihi obeditis, cùm præpoſitis veſtris ſubjacetis. Mihi vivitis, dum vos immolatis. Ego vos vivificavi, ego pro vobis occiſus fui: & vos mecum vivetis, ſi commortui fueritis. Mortificate filii mei, mortificate proprias voluntates, proprium videre, proprium conſilium, & omne pravum & carnale deſiderium. Occidite inimicos iſtos, alioquin ipſi occident vos. Erunt vobis ſudes in oculis, lancea in latere, ſerpens in via, & urſa in ſemita, ſi non occideritis eos. Non ſinent vos dormire in lectulo pacificæ conſcientiæ, & pacem auferent de corde terræ veſtræ; quia iſti ſunt, qui conturbant Iſraël, hoc eſt, fidelem animam, Deum videre
Epheſ. 5. cupientem. Admonui vos. *Videte igitur, quomodo cautè ambuletis, quoniam dies mali ſunt, & abſtinete ab omni ſpecie mala.*

12. 12. Propoſui vobis Patriarchas; &
1. Theſ. 4. ſi parum eſt, adducam Prophetas, *quoniam ipſi tribulationes multas experti ſunt, in hoc ſeculo nequam.* Primus dicit: *Tribulationē & dolorem inveni, & nomen
Pſal. 114. Domini invocabo.
Pſal. 118. Tribulatio & anguſtia invenerunt me, mandata tua non ſum oblitus.
Pſal. 33. Multæ tribulationes juſtorum, & de omnibus his liberabit eos Dominus.* Conſiderate tamen vim verborum, quia Propheta in ſeipſo ſemper invenit laborem & dolorem: ſed conſilium evadendi habuit, cùm ad Deum in omni preſſura cordis ſui clamavit. Hic iterum dixit:
Pſal. 119. *Ad Dominum cùm tribularer clamavi, & exaudivit me.* Secundus dicit:
Thren. 1. *Ego plorans ploravi, & oculus meus deducens aquam; quia longè factus eſt à me conſolator, convertens animam meam. Factus ſum in deriſum omni populo meo, canticum eorum tota die. Replevit me amaritudinibus, inebriavit me abſinthio. Confregit ad numerum dentes meos, cibavit me cinere. Et repulſa eſt anima mea, oblitus ſum bonorum. Et dixi, Periit finis meus, & ſpes mea à Domino.* Attende verba iſta, quia verba lamentationis ſunt, & ſcripſit hæc Hieremias Propheta. Sed conſolationem ſuam etiam invenit, cum iterum ſubdit:
Thren. 3. *Pars mea Dominus, dixit anima mea, propterea exſpectabo eum. Bonus eſt Dominus ſperantibus in eum, animæ quærenti illum,* quia non in ſempiternum repellit Dominus. Tertius dicit:
Mich. 7. *Væ mihi, quia factus ſum, ſicut qui colligit in autumno racemos vindemiæ. Non eſt botrus ad comedendum, immaturas ficus deſideravit anima mea. Periit ſanctus de terra, & rectus in hominibus non eſt.* Conſolatur tamen ſeipſum dicens: Ego autem ad Dominum aſpiciam, & exſpectabo Deum Salvatorem meum. Audiet me Deus meus. Cùm ſedero in tenebris, Dominus lux mea eſt. Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei. Educet me in lucem, videbo juſtitiam ejus. Ecce teſtimonia Prophetarum, quomodo ſunt compuncta corda eorum, & qualiter in Deo ſunt conſolati ſpiritus ipſorum. Patientiam Job etiam noſtis. Magnum utique patientiæ ſpeculum, datum omnibus ſervis meis in ſolatium. Alias quoque ſanctorum paſſio-

paſſiones, perſecutiones, & tentationes non ignoratis. Hi namque omnes, & maximè ſancti Martyres, gravioribus ſunt probati ſuppliciis, & per patientiam ſunt perſecutorum ſuorum facti victores. 2. Tim. 2. Nonne ſi bene perpenditis, *nemo dignus erit coronari, qui non legitimè videtur certare?* Etenim in certamine probatur bonus miles. Deponite certamina tentationum, & conflictus tribulationum, & nulla erit victoria. Et ſi nulla victoria, rectè nulli debetur mercedis corona. Dicit ergo S. Jacobus Apoſtolus: Jacob. 1. *Omne gaudium exiſtimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis.* 1. Petr. 3. Et ſanctus Petrus: *Si quid patimini propter juſtitiam beati.* Phil. 1. Et Paulus: *Quia vobis donatum eſt in Chriſto, ut non ſolum in eum credatis, ſed* 1. Petr. 3. *pro illo patiamini.* Tu quoque horum admonitus exemplis & doctrinis, *omni tempore patientiam in corde ſerva, & in omni tribulatione & anguſtia, teipſum mihi reſigna.* Quis tibi nocere poterit, ſi bonus æmulator virtutis fueris? Ecce omnes gemitus tui numerati ſunt, & tam parvum nihil pateris, pro quo non coronaberis. In tribulatione poſitus, memento quòd hæc eſt via Sanctorum, per quam tranſitur ad Regna Cælorum.

13. Majoris meriti eſt mala pati quàm bona operari.

13. Conſolare etiam te ipſum, quia Chriſto Jeſu, Domino tuo, in hoc aſſimilaris: & gratias age, ſi modicum illi retribuere poſſis. Dico tibi, quoniam majoris meriti eſt adverſa pati, quàm bona operari. Quàm multos ſervos ego videor habere; ſed parum poſſunt ſuſtinere. Modica tribulatione franguntur, pauca contumelia irritantur, levi occaſione ſcandalizantur, citò de illata injuria conqueruntur, multa argumenta cogitant, quando arguuntur. Non eſt iſta via bona, ſed mihi & omnibus ſanctis diſſimilis valde. Pax ex patientia. Quidam etiam dicunt, quia parvam pacem habent; & ego dico, quòd ideo pacem non habetis, quia patientiam non ſervatis. Ideò pacem non habetis, quia proprietarii eſtis, quia carnales eſtis, & ſecundùm hominem ambulatis. Jacob. 5. *Unde bella & lites in vobis, niſi ex concupiſcentiis veſtris?* Quantò quis patientior fuerit, tantò majori pace perfruetur. Joan. 14. *Pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat.* Pax mea in patientia multa, in malorum tolerantia, in contemptu ſæcularium gaudiorum. Qui enim voluerit eſſe amicus Dei, ſic oportet eum facere. Matt. 10. *Non veni mittere pacem in terram, ſed gladium.* Luca. 2. *Pax in terra erit hominibus bonæ voluntatis, quia non eſt pax impiis, dicit Dominus.* Iſaia. 48. *Habete pacem in Deo, & non cum mundo:* pacem non cum vitiis & concupiſcentiis veſtris, ſed pacem contra vitia pugnando fortiter. Hæc eſt bona & ſancta pax, & acceptabilis mihi.

14. Memento etiam in tribulatione tua, quia omnis labor & dolor finietur brevi tempore: ſed merces erit æterna & copioſa apud me in cælis. Rurſum attende de damnatione malorum, quanta erunt cruciamenta eorum. Si tam parum modò vales ſuſtinere, quid fiet de inextinguibili pœna infernali? Infer digitum tuum in flammam ignis, & forſitan vix tolerare ſufficis. Quid ergo erit ſi totum corpus mittatur in gehennam ignis. Noli proinde timere eum, qui occidit carnem; nec indigneris ei, qui flagellat miſerum corpus: Matt. 10. *Sed time eum, qui poſtquam occiderit, poteſtatem habet, & corpus & animam perdere in gehennam.* Iſtud dico time, iſtud pondera, iſtud frequenter cogita; & vide-

videbis, quòd nihil eſt omnis tribulatio tua. In omnibus igitur mundi preſſuris,
Jacob. 5. his te verbis conſolaberis. *Patiens eſto uſque ad adventum Domini, quia finis om-*
1. Joan. 2. *nium mox appropinquabit. Tranſit omnis mundus, & concupiſcentia ejus.* Qui etiam nihil amat in mundo, leviùs adverſa tolerat.

15. 15. Decipiuntur omnes amatores ejus, in nihilo confidentes. Sancti verò homines, ad æterna præmia anhelant, & exire de mundo citius concupiſcunt. Nil in eo habere volunt; ſed theſaurum in cælo ſibi recondunt. Adverſa tamen multa ſuſtinent, ſed patientiæ armis ſe defendunt. Sæpè carere adverſitatibus & tribulationibus mallent, ſed tamen in meis omnibus his, ſe manibus com-
Lucæ 22. mendant, dicentes: *Pater fiat voluntas*
Pſal. 134. *tua. Pater non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis.* Omnia quæcunque voluit Dominus, fecit in cælo & in terra, in mari & in omnibus abyſſis: & ideò nemini contingit adverſitas, ſine mea permiſſione, & juſta ordinatione. Et dixi: Domine tu omnia noſti, tu ſcis quid expediat mihi. Ecce ſervus tuus ſum ego, fiat mihi ſecundùm verbum tuum. Omnia judicia tua, vera ſunt & recta: hunc humilias, & hunc exaltas, quia in manu tua ſunt omnes fines terræ. *Ju-* Pſal. 118.
ſtus es Domine, & rectum judicium tuum: fidelis es & ſanctus, in omnibus operibus tuis. In voluntate tua cuncta ſunt poſita, Pſal. 144.
& non eſt qui poſſit reſiſtere tibi. Tu enim Heſt. 13.
feciſti cælum & terram, mare & omnia quæ cæli ambitu continentur, Dominus univerſorum tu es; propterea in manus tuas commendo Spiritum meum, quia Redemptor meus tu es. Liberator meus ab inimicis meis iracundis, paſſionibus, & vitiis meis; *Suſceptor in* Pſal. 15.
tribulationibus, conſolator in anguſtiis multis, quæ circumdederunt me nimis. Domine patientia mihi neceſſaria eſt, patientia defenſatrix mea. Dixi patientiæ, ſoror mea es: paupertati, amica mea: humilitati, Domina mea & Mater Mea. Vos eſtis omnes dilectæ Domino, & verbis oris ejus benedictæ. Utinam mihi & omnibus ſervis ejus, tam gratæ & jucundæ, quemadmodum illi acceptæ. Obſecro ſemel & iterum, ut permaneatis nobiſcum uſque in finem vitæ noſtræ; quia ſecuri ad Dominum veniemus, ſi vobiſcum permanſerimus.

Finis de tribus Tabernaculis.

DE DISCIPLINA CLAUSTRALIUM.

CAPITA HUJUS LIBELLI.

In quibus conſiſtit diſciplina clauſtralis. Cap. 1
De diverſis tentationibus & inſidiis Diaboli. 2
De vera converſione ad Deum, qui eſt ſummum bonum. 3
De obedientia humilis ſubditi erga Prælatum ſuum. 4
De cuſtodia cordis, & reditu ad interiora. 5
De cuſtodia oris, & exercitio laboris. 6
De commendatione cellæ & ſolitudinis. 7
De choro, & divino officio peragendo. 8

De diſcretione in ſpirituali exercitio ſervanda. 9
Oratio de felici conſummatione in virtutibus. 10
De charitate Dei & proximi, & odio vitiorum. 11
De abſtinentia & caſtitate. 12
De utili exercitio in vita & paſſione Chriſti. 13
De commemoratione & invocatione Beatiſſimæ Virginis Mariæ. 14
De ſuffragiis Sanctorum ſedulo petendis. 15
De deſiderio animæ ad cœleſte Regnum. 16

CAPUT I.

De diſciplina clauſtralium.

I. 1. A*Pprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de via juſta.* Diſciplina clauſtralis, ſi ſtrenuè ſervetur, ad magnam perfectionem ducit, ab æterna damnatione liberat, & in cœleſti regno altiſſimè coronat. Conſiſtit autem diſciplina in tribus præcipuè; ut ſilentium bene ſervetur, ut divinum officium devotè celebretur; & opus manuum impigrè exerceatur. Ubi diſciplina viget, ibi major pax & ſpiritualis profectus invenitur. Ubi diſciplina perit, ibi diſſolutio creſcit, ibi vitia regnant, & virtutes enervantur. Ubi diſciplina cuſtoditur, ibi adeſt gratia cœleſtis, ibi devotio floret, ibi lectio ſapit, ibi meditatio dulceſcit, ibi oratio fervet, ibi gratiarum actio, & vox laudis reſonant, mens jubilat; ibi intellectus illuſtratur, ibi caro marceſcit, & Spiritus elevatur. Qui amat diſciplinam, lætificat conſcientiam, acquirit bonam famam, & adauget ſibi gloriam æternam. Amator diſciplinæ cuſtodit os ſuum, quærit ſecretum, fugit tumultum, vitat riſum, diligit luctum, ut inveniat Jeſum ſibi propitium & amicum. Qui extra diſciplinam eſſe quærit, diaboli laqueos incurrit, & devotionem mentis perdit.

Pſal. 2.

Diſciplina clauſtralis in tribus.

Ex diſciplina quantum boni fructus.

2. In tribus locis libenter eſto cum fratribus, propter communem diſciplinam, in choro ad pſallendum, in cella ad ſcribendum & legendum, in refectorio ad ſobriè comedendum & verbum Dei audiendum. Ubicunque verbum Dei legitur, ibi Spiritus ſanctus occultè operatur; qui malos de peccato redarguit, & bonos per ſpem & conſolationem ſcripturarum confortat, ut ampliùs proficiant, & diſciplinam ordinis fortiter teneant. Hinc Paulus admonet dicens: In diſciplina perſeverate, & tanquam filiis vobis offeret ſe Deus. Hinc David orat dicens: *Bonitatem, & diſciplinam, & ſcientiam, doce me.* Et alibi multum eam commendans ait: *Et diſciplina tua, correxit me in finem*: Et diſciplina tua, ipſa me docebit. Magnum donum Dei eſt, habere ſcientiam ſcripturarum; ſed magis præferendum videtur, ſervare ordinis diſciplinam. Hinc ſummus Magiſter Chriſtus, docens diſcipulos ſuos legem vitæ & diſciplinæ, ſic ait: *Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi feceritis ea.* Nam tantò ſit quiſque beatior coram Deo, quantò ferventior eſt pro obſervantia diſciplinæ. 2.

Pſal. 118. *Pſal. 17.* *Joan. 13.*

3. Duo bona prætendit, omnis regularis diſciplina; ut ſtatuta diligenter ſerventur: & negligentes pro culpis ſuis corrigantur. Devoti & boni fratris eſt, violentiam ſibi facere contra pravitatem naturæ, & ſponte ſe ſubdere diſciplinæ: nec 3.

Digitized by Google

aliquid ordinatum præterire. Nam qui amat diſciplinam, ſapiens eſt, & ditabitur virtutibus multis. Qui autem odit correptiones, inſipiens eſt, & honore carebit. Conſidera mores fratris diſciplinati, quia non eſt levis verbis, nec oculis vagus; ſed ambulat in timore Dei, & facit opera ſua cum diligentia, cuſtodiens ſilentium, & amans cellæ quietem. Non murmurat, non detrahit, ſed Deo omne judicium committit, & ſeipſum præ oculis habet; & quæ ſibi commiſſa non ſunt, de illis tacet, ut liberiùs ſibiipſi vacet. Nam nimis inſipiens eſt, qui propria negligit, & alienis rebus ſe implicat. Diſciplinam ergo ubique ſerva, & erit tibi pax & gloria magna.

4. 4. Omne quod non decet, ſtudeas cavere. Quicquid Deo placet, fac cum alacritate: nec propter hominum diſplicentiam, infringe ordinis diſciplinam. Stulte agit, qui contra conſcientiam facit, & Dei offenſam propter homines incurrit. Nam qui ordinem ſuum non ſervat, per prævaricationem legis Deum inhonorat. Si videris quempiam negligenter agentem, corripe illum ut fratrem, & trahe ad emendationem; ſed noli ſequi ejus errorem. Nec tantùm diligas, ut in malo ei conſentias, ne cum ipſo cadas & pereas. Quiſquis pro ordinis diſciplina zelat, & libenter ac gratanter admonitiones capit, ſpecialem gratiam à Deo obtinebit; & in die exitus ſui de corpore, ab auditione mala non timebit, ſed cum electis de præmio ſui laboris gaudebit, Chriſto dicente:
Matt. 25. *Euge, ſerve bone, quia in pauca fuiſti fidelis, intra in gaudium Domini tui.*

5. 5. Qui negligens eſt & diſſolutus, Deum offendit & homines; & pejor eſt paralytico jacente in grabato, quia iſte defectum patitur à natura, & ille vincitur à cordis inertia. Virtuoſius eſt paſſiones domare, quàm dæmones fugare. Et majoris charitatis eſt negligentem admonere, quàm Eleemoſynam dare. Quem tædet orare, & delectat fabulari, qualis fervor eſt in illo? Prorsùs nullus. Nam ſi ferveret intus, vitaret vaniloquia foris. Sed quomodo poteſt quis accendi ad fervorem ſpiritus? Fervor ſpiritus qui acquiritur. In faciendo ſibi frequenter violentiam contra conſuetudinem malam, & tenendo Ordinis rigorem, ſecundùm formam ſibi præſcriptam.

6. 6. Tepidus ſemper conqueritur de gravitate diſciplinæ, fervidus amplectitur cum hilaritate. In præpoſterè timidos. Sed dicis; Timeo frangere caput meum, & incurrere debilitatem. Quid loqueris tepidè & diſſolute? Neſcis, quid pateris. Times parva, & non times magna? Times dolorem in corpore, & non times gravitatem malæ conſcientiæ? Times jejunare, times vigilare, times ſilentium ſervare, & non times in igne cremari, à dæmonibus torqueri, & à regno Dei excludi? Vanus eſt timor iſte, de modica afflictione corporis frequenter cogitare; præſentia mala ſolummodò perpendere, & minùs ponderare, quæ æternaliter animam ſalvant aut damnant. Revertere ad cor tuum, convertere ad Deum qui fecit te; ſpera in eo, & juvabit te. Si non potes ei ſervire ſano capite, tunc ſervias ei debili capite; & coronabit te roſis ac liliis ſuaviſſimis, cum Martyribus ſanctis in cœlis, quia ſuſtinuiſti dolores & labores in terris. Noli ergò propter modicum corruptibilis vitæ amorem illicita admittere; noli ſæcularia ſolatia quærere; ſepara te ab ineptis fabulis, intende ſacris ſtudiis;

Digitized by Google

ſtudiis; ſerva diſciplinam, ſubjuga carnem, imple obedientiam, & ſalvabis animam tuam juxtà Chriſti ſententiam. *Qui odit* (inquit) *animam ſuam in hoc* Joan. 12. *mundo, in vitam æternam cuſtodit eam.*

7. 7. Cum indiſciplinato, non habeas familiaritatem; ne diſcas levitates ejus, & ſimilis ei fias, in confuſionem ordinis tui. Junge te religioſo morigerato & devoto fratri, ut ædificeris ſemper in bono. Unus indiſciplinatus & verboſus, multos inquietat; & qui eum compeſcit, optimè facit. Talis ſæpe eſt admonendus & increpandus, ut ſuas diſſolutiones dimittat, & ad devota exercitia ſe convertat. Nemo ſe per alium vitiosè excuſet, ſed de propria ſalute cogitet; & tempus ſibi indultum, fructuosè expendere curet, ſicut & Beatus Paulus dicit; *Dum tempus habemus, ope-* Galat. 6. *remur bonum ad omnes.* Ille ad omnes bonum operatur, qui ſtrenuè ſervat diſciplinam; & cæteris in conventu, dat bonum exemplum. Benedictus ille frater, qui in omnibus ſe vincere nititur; quia coronabitur pro omni, quod pro Chriſto patitur.

8. 8. Ad tenendam formam ſpiritualis diſciplinæ, Beatus Paulus diſcipulos ſuos diligenter exhortatur, dicens: Phil. 4. *Quæcunque ſunt vera, quæcunque pudica, quæcunque juſta, quæcunque ſancta, quæcunque amabilia, quæcunque bonæ famæ: ſi qua virtus, ſi qua laus diſciplinæ, hæc cogitate; quæ & didiciſtis, & accepiſtis, & audiſtis, & vidiſtis in me.* Ecce quàm ſollicitus fuit Beatus Paulus, pro obſervantia diſciplinæ, & pro bono exemplo poſteris relinquendo. Nam maximum meritum ſibi in cœleſtibus accumulat, quiſquis diſciplinam in ſe & aliis amat.

CAPUT II.

De diverſis tentationibus, & inſidiis diaboli.

1. Ubique diabolus inſidiatur bonis & devotis, maximè tamen Religioſis perſonis, in ordine ſub diſciplina conſtitutis. Idcircò primus Sanctæ Eccleſiæ Paſtor, Beatus Petrus, fideles admonet dicens; *Vigilate, quia adverſa-* 1. Pet. 5. *rius veſter diabolus, tanquàm Leo rugiens, circuit quærens quem devoret; cui reſiſtite fortes in fide.* Hinc etiam Beatus Joannes in Apocalypſi clamat, præmuniens ad cautelam; *Væ terræ & mari, quia* Apoc. 12. *deſcendit diabolus ad vos, habens iram magnam.* Siquidem propter excellentiam ſtatus Religioſorum dejiciendam, diabolus acriùs ſervos Dei tentat, & frequentiùs eos quàm ſæculares impugnat; quia invidet gloriæ ſanctitatis devotorum continenter viventium. Scit enim, quod illi altiùs præmiabuntur in cœlo, qui puriùs vixerint in mundo. Unde quantò graviores tentationes ſuſtinent (ſi viriliter reſiſtunt, & ſeipſos vincunt) tantò glorioſiores erunt apud Deum in futuro, quia fortiter certaverunt.

2. Ex quo diabolus projectus eſt de cœlo propter ſuperbiam ſuam; non ceſſat circuire terram; quærens quem pravis ſuggeſtionibus decipiat, & vulneret per delectationem moroſam, ad perdendam Dei gratiam, ac ſecum tandem trahat in æternam damnationem. Et ſicut olim tentavit primum hominem in Paradiſo, & filios Iſraël in deſerto; ita nunc tentat & perſequitur Religioſos in clauſtro, ut remiſsè vivant, & ſtatuta ſua frangant, Prælatis ſuis reſiſtant, & inobedientes fiant; quatenus hujuſ-

Digitized by Google

modi contagiis depravati, cœleſtem gloriam perdant, & cauſam contra eos habeat, unde in judicio graviter eos accuſet. Vigilandum igitur omni tempore, & in omni loco cautè reſpiciendum, ne deſides & inermes ſervos Dei Satanas inveniat; quia ipſe nunquàm dormit nec fatigatur, ſed à dexteris & à ſiniſtris inſidiatur. Deſides faciliter capit: & hi ſunt, qui parum laborant, & bene comedere volunt. Inermes citò vulnerat: & hi ſunt, qui rarò orant & in corde modicum de ſacra lectione ſervant. Foris evagantes, illecebris inficit; otioſè ſtantes, fabulis connectit; ut opera ſua negligant, & alios impediant. Bene etiam agentes à bono incepto revocat; legere vel orare volentes, dormitari facit; ſurgere conantes, in lectulo tenet.

3. 3. Non eſt locus in clauſtro, quem Satanas, hoſtis Monachorum, non perluſtret, ut unam ſaltem oviculam, de grege Chriſti rapiat & perdat. Quapropter paſtor cœleſtis, altâ voce cornu ſalutis ſufflat, & ovibus ſuis ait: *Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem.* Marc. 14. Ac ſi dicat; Lupus rapax circuit tabernacula veſtra; ſerpens antiquus, callidè quærit foramen intrandi, ad interiora cordis veſtri, ut dentem infigat per iram, aut oſculo mulceat per turpitudinem. Vos ergò vigilate animo, & orate corde & ore die ac nocte; quia ab omni parte vobis inſtat bellum, & nil tutum ſub cœlo; & adverſarii multi docti ad prælium, mittentes ſagittas acutas, & laqueos abſcondentes pedibus veſtris, ut cadatis in itinere recto, & à ſancto propoſito recedatis. Sed ſtare firmiter, & pugnare fortiter pro animabus veſtris: ego Dominus, ero vobiſcum. Obſervate autem cautè, quales vobis imagines ingeruntur, ſive de mundo, ſive de carne ſint; & claudite oſtium cordis veſtri, ac ſigno Crucis vos armate, ne diabolus irrrer: quia tentare vos veniet, & ad conſenſum peccati trahere, ut Deum offendatis, & ejus gratiam perdatis.

4. O religioſi amici Dei, attendite à callidis & mortiferis diaboli immiſſionibus, ne moram in his faciatis: ſed mox, ut ſentitis motus illicitos, mentem veſtram avertite, & nomen Domini invocare, dolentes de malo vobis ingeſto; & bonam cogitationem de Deo & ſpirituali materia aſſumite, & in compunctione ſancta vos exercete. Sic autem facientes, fugiet diabolus confuſus: & accedent Angeli ſancti, vobis in ſolatium miſſi, qui confortabunt manus veſtras contra aëreas poteſtates. State ergò in timore Dei, & ſemper circa initium tentationis vigilate, & orate cum gemitu cordis in ſpiritu humilitatis: nil grande, nil laudabile de vobis ipſis ſentientes, ſed fragiles homines & inutiles ſervos, veraciter vos agnoſcentes. Quicquid etiam boni ſapitis vel agitis, non veſtræ hoc induſtriæ & labori, ſed divinæ gratiæ & miſericordiæ, ex integro adſcribatis. 4.

5. Neminem tantùm diabolus timet & refugit, quantùm humilem & ſemetipſum deſpicientem. Et contra nullum tantùm prævalet, ſicut contra ſuperbum, & de ſe præſumentem. Cave ergò ſuperbiam, ſi non vis pati ruinam. Si non vis ſeduci & ſupplantari, noli extolli, nec inaniter gloriari. Quamvis in monaſterio ſis vel in ſolitudine, non es tamen liber à tentatione, quia Chriſtum diabolus tentavit in deſerto, *qui erat plenus Spiritu ſancto.* Matth. 4. Quamdiu ergò vixeris, oportet te pugnare contra inſidiàs diaboli, & proprias paſſiones. Et interdùm ceſſat ad modicum

5. Diabolus de ſuperbis ſemper triumphat.

modicum tempus, hoc facit ad fraudem; ut cum incuſtoditus fueris & laxus, ſubitò & inopinatè te proſternat.

6. 6. Tentat in choro, ut cum tædio pſallas, & parum advertas ad ſenſum verborum. Reducit ad mentem phantaſmata rerum exteriorum, quæ priùs vidiſti & audiſti, quatenus fructum orationis tollat, & chorum tibi in gravitatem vertat. Tentat in refectorio, ut plus vel lautiùs comedas, aut etiam de aliquo defectu murmures. Tentat in cella, ut pigrè labores, aut rariùs ores, vel modicè legas; ſed citò indè exeas & fabulari quæras, & tardiùs ad cellam redeas. Tentat tempore ſilentii, ut verbum illicitum proferas: & ſi loqui licet, mox ad inania & nociva inſtigat, ut conſcientiam macules, & fratrem tuum offendas. Vigila ergò, & ora Deum ſemper; ut det tibi gratiam contra Satanæ aſtutias, tam in qui proſperis, quam in adverſis, inſidiatur omnibus devotis.

CAPUT III.

De vera converſione ad Deum, qui eſt ſummum bonum.

1. 1. MUltæ ſunt averſiones noſtræ, à Deo ſummo bono, quia ex propria iniquitate & magna fragilitate, citò labimur ad inferiora & terrena concupiſcenda; quæ nos ſatiare non valent, nec etiam permanere nobiſcum. Opus eſt ergò quotidiana converſione ad Deum, à quo ſæpius avertimur ad nos ipſos, inordinatè nos diligendo, aut aliquas creaturas vanè aſpiciendo, vel etiam malè utendo, & plus de temporalibus quàm de divinis rebus cogitando. Sæpè etiam odimus perversè ſalutaria, & quæ ſunt pro diſciplina, & affectamus habere, quæ commoda ſunt & jucunda, non attendentes, quid dicit conſcientia, & quantùm diſplicet Deo averſio noſtra ab ipſo ad iſta caduca. Et quamvis aliquem juſtum & bonum ſcimus, ſi contrariatur voluntati noſtræ, & aliquam proponit reſtrictionem inducere ex virtute, incipimus ei improbè reſiſtere, & viriliter de eo ſentire, & dicimus quod ipſi non ſit credendum. Et hic error in pleriſque Religioſis invenitur, qui contra beneplacitum Dei, & ſuperioris ſui ſenſum, appetunt proſequi intentum ſuum, minus ponderantes grave judicium ſibi imminere, ſi plus quàm oportet, in cauſis propriis de ſemetipſis confidunt. Quod ex elatione cordis & agitatione diaboli procedit; qui in ſpiritu proficere conantes, ad laxationem carnis trahere quærit. Non enim ſufficit ad veram hominis converſionem, ſæcularis habitus mutatio, quæ unâ die vel horâ fieri poteſt, ſed illa eſt vera & religioſa converſio, cum quis nititur vitia ſua vincere, & magno fervore pro virtutibus inſtat.

2. Debemus igitur, quantum poſſibilitas admittit, nos qui religioſum habitum gerimus, cor noſtrum ab omnibus materialibus & viſibilibus rebus avertere, & ad inviſibilem Conditoris noſtri faciem contemplandam elevare; & anhelare ſemper ad cæleſtia, atque per ſingulos dies, omnique horâ, imò toties quoties evagatio mentis accidit, pro venia humiliter ſupplicare, & cum Propheta gemebundè dicere: *Converte nos Deus ſalutaris noſter, & averte iram tuam à nobis.* Quandò ita facimus, Deus libenter ſuſcipit preces noſtras, & gaudent Angeli ſancti in cœlo de nobis; quia convertimur ex toto corde ad Dominum Deum noſtrum, qui eſt beatitudo omnium Sanctorum. 2.

Converſio noſtra ad Deum quotidiana ſit.

Pſal. 84.

3. Sed

3. 3. Sed Satan è contrario conatur, ab hoc ſummo bono religioſam animam abſtrahere, & per diverſas occaſiones & tentationes eam impedire; immittitque cogitationes ſuperbiæ, iræ, gulæ, impudicitiæ, invidiæ, diſcordiæ, duritiæ, fallaciæ, blaſphemiæ, diffidentiæ, puſillanimitatis, inconſtantiæ, diſſolutionis & negligentiæ, cæterorumque malorum, quæ enumerare longum eſt; quatenus à cœleſtium dulcedine, & angelicâ puritate retardetur, & in infimis & vanis rebus diutiùs teneatur: nec non, ut propter nimiam difficultatem vincendi tentationes, Deum quærere & invocare ceſſet, & ſic tandem omnem ſpiritualem profectum & laborem pro cuſtodia cordis, quaſi ex tædio boni poſtponat. Hæc ſunt opera inimici, à facie Dei cœli projecti. Nam cùm ipſe totus ſit à Deo averſus, machinatur omne malum contra benè agentes, & præcipuè, cùm orare, & ad interiora ſe convertere voluerint, atque pro delictis ſuis deprecari. Heu nequam peſſimus, inſidiatur callidè omnibus bonis. Nam rete ſuum per totum mundum ſubtiliter texit, ac latiſſimè expandit, Monachos & Moniales, ſubditos & Prælatos, ſolitarios & Officiales, circumdat & tentat, ut vel unum piſciculum hamo concupiſcentiæ illiciat, & de piſcina clauſtralis cuſtodiæ, ad litus ſæculi trahat; ubi per viſum & auditum, jocum & riſum, aliquo peccati contagio inficiat quatenus nullus ſine periculo evadat.

Clauſtrū piſcina eſt & veluti ſtagnum quoddam

4. 4. Quapropter religioſus ſervus Dei, vias ſuas diligenter cuſtodiat, & evagationes tam mentis quàm corporis compeſcat, ne ſummum bonum amittat, quod cum infimis teneri non poteſt, ſed mox, ut ſe abſtrahi & impediri ſentit, ad Deum per orationem & contritionem redeat, & cum ſancto David oret & dicat: *Oculi mei ſemper ad Dominum, quoniam ipſe evellet de laqueo pedes meos.* Pſal. 24. Sicut enim peccando, & in creaturis delectando, homo captivatur, & à Deo ſeparatur, ſic pœnitendo, ad eum revertitur & ſanatur. Nam peccando fit ſordidus, frigidus & aridus: ſed iterùm pœnitendo, orando, & flendo pro commiſſis, intus mundatur, accenditur, & irrigatur. Et ſæpe ad majorem cautelam & rigorem ſervandum, per facilitatem lapſus ſui, eruditur & ſolidatur.

5. Ille autem verè converſus eſt, nec in vacuum nomen Religioſi & habitum portat: qui ſæculo moritur & Chriſto vivere delectatur: qui omnia opera ſua & cogitationes, ad Deum finaliter refert: qui honorem Dei & laudem nominis ejus, in omnibus dictis & factis ſuis, quærit & deſiderat, nil de privato amore & proprio commodo cupiens habere, ſed ſemetipſum cum omni bono, quod fit in cœlo & in terra, offert & elevat; gratias immenſas Deo ſummo bono referendo, à quo omne bonum creatum deſcendit & emanat. 5.

Converſus verè quis?

CAPUT IV.

De obedientia humilis ſubditi erga Prælatum.

1. AD bonum ſubditum pertinet mandatum obedientiæ hilariter amplecti, & nihil de propria voluntate retinere; ſed exemplo Chriſti in manus Dei & Prælati ſui, ſpontè ſe reſignare; quia hoc eſt gratiſſimum donum, quod poteſt Deo offerre. Caveat ergò omnis bonus ſubditus, ne prælatum ſuum temerè judicet, nec vias ejus curioſè ſcrutetur; ſed potiùs ejus dicta & facta, in melius inter- 1.

interpretetur. Et ſi quædam minùs utilia apparent, & aliqua defectuoſa in eo reperiuntur, non deſpiciat nec arguat eum, ſed excuſet & piè toleret, & charitativè (ſi ita convenit) admoneat, aut paternè obſecret per ſe vel per alium magis indoneum, quia magnum onus ſuper ſe habet. Sæpius etiam pro eò ſecretè oret, ut Deus eum cuſtodiat & confortet, cùm nullus ſit in tota domo, qui tantam quotidie ſollicitudinem pro omnibus gerat.

2. 2. Rarò namque invenitur Prælatus, qui poſſit cuilibet ſatisfacere vel placere pro voto. Ideo juvari debet à ſubditis, & honorari, atque portari ab omnibus, & excuſari coram infirmis; qui citò ſuſpicatur, dum ipſis reſiſtitur, & aliquid negatur. Ipſe eſt utique, qui omnes tolerare habet, & in ore omnium ventilatur; cui & facilè imputatur, quod malè geſtum eſt, aut neglectum æſtimatur. Sed hoc virtuoſorum non eſt, immo æmulorum ſtudium, qui quærunt in Prælato, quod reprehendant. Non eſt credendum ei, nec conſentiendum, qui ſuperiori ſuo detrahit, & ad reſiſtendum illi, rationes quærit; nolens acquieſcere vicario Chriſti, qui loquitur ex ore Dei pro ſalute ſubditi, ſub poteſtate præſidentis conſtituti. Nam multum ſuperbè ſapit, & periculosè agit, qui pertinaciter in ſenſu ſuo abundat; ut proprium videre, ordinationi Prælati ſui præponat: Sed qui meritum ſanctæ obedientiæ attendit, & obedientiam Chriſti & ſanctorum vitam penſat, abſque mora & muſſitatione, verbum ſibi mandatum implere ſatagit, nec curioſè diſcutit, ſed etiam, quod frivolè ſonat, propter virtutem obedientiæ dignanter capit, & ad profectum animæ ſuæ convertit. Hoc enim valde laudabile eſt & honeſtum, & inter opera interiora ſummè meritorium, & conſcientiæ propriæ magis ſecurum.

3. Subditorum eſt humiliter acquieſcere conſiliis majorum & ſine recalcitratione obedire prælatis. Hoc pro magna ſapientia tene, ſi de propria ſapientia nihil habes, & ſimplicem obedientiam, omnibus rationibus & privatis rebus præfers. Qui hoc facit, Deo placet, & Prælato ſuo charus erit, qui pro eo rationem reddet. Talis ſubditus, multum alleviat onus Prælati ſui; & providet ſibi optimè in futuro, ne ſub gravi diſcrimine cadat in judicio coram Deo. Qui vult ſummæ profectioni citò propinquare, ſtudeat ante omnia obedientiam ſervare. Magna & egregia virtus, ſimplex & pura obedientia, neſciens tarda molimina; nec parans argumenta, ſed implens juſſa ſine querela. Ideoque magna ei debetur corona, & cum martyribus percipiet palmam; quia certavit fortiter, & ſubegit naturam, obediendo uſque ad mortem. Quoniam quidem fortiſſimum vincendi genus eſt, ſemetipſum perfectè vincere, & abnegare propter obedientiam; quæ monachorum eſt laus maxima, & omnium religioſorum corona pulcherrima. 3.

4. O felix & venerabilis obedientia, quam prædicavit & ſervavit Jeſus Chriſtus, Dominus noſter, æterna Patris ſapientia, dicens: Quia deſcendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam; ſed voluntatem ejus, qui miſit me. Et cùm iret ad locum paſſionis, ita oravit cum abnegatione propriæ voluntatis: *Pater, ſi non poteſt hic calix tranſire, niſi bibam illum, fiat voluntas tua.* Hanc etiam promptiſſimè exhibuit & pleniſſimè 4. Obedientia ſummum monachi bonum. *Joan. 6.*

pleniſſimè expreſſit, beatiſſima Mater Jeſu, Virgo Maria, his verbis dicens ad Angelum: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum.* Sic decet omninò, ſic debet niti facere, & etiam dicere bonus ſubditus coram prælato ſuo, cum humilitate & reverentia: Ecce pater, ſicut dicitis & conſulitis, ita libenter faciam pro viribus meis. Hæc namque virtus, præfertur victimis & donis; hæc præterita mala delet, à futuris cuſtodit; pœnam laxat, & ab æterna damnatione ſalvat. Per hanc fit homo dilectus Deo, & tam familiaris Chriſto, ut frater ejus eſſe mereatur. *Quicunque*, inquit, *fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis eſt, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt.*

Math. 26. Luca. 1. Eccl. 4. Math. 12.

5. 5. O quàm pretioſa eſt hæc virtus in ſubditis, ut ſecuri coram Deo appareant de culpis ſibi objectis. Qui hanc elegit & tenet, recto curſu ad patriam tendit, quam Adam & Eva inobediendo amiſerunt, ſed Chriſtus & Maria, pro nobis obediendo, recuperaverunt. Hæc ſancta & ſimplex obedientia plus prodeſt, quàm alta doctrina; utilior eſt, quàm potentia; & ſecurior, quàm dignitas aut prælatura. Quòd ſi cum ſcientia & dignitate invenitur obedientia, multum commendanda eſt illa anima, & magni meriti inter ſanctos reputanda. Exemplum perfectæ obedientiæ, claret in Abraham Patriarcha, qui in obediendo Deo exiit de terra & cognatione ſua, ac demum unicum dilectum filium immolare paratus fuit: *propter quod cæleſti voce benedici meruit, & pater multarum gentium nominari, atque per omne ſeculum honorari.* Ad hanc ſanè obedientiæ utiliſſimam virtutem, beatus Paulus hortatur ſcribens ad Hebræos: *Obedite* (inquit) *præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis.* Ipſi enim pervigilant, quaſi rationem reddituri pro animabus veſtris; ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes. Hoc enim non expedit vobis. Hanc ſanctam obedientiam, quæ ad ſalutem maximè eſt neceſſaria, commendant veteris ac novi Teſtamenti plura teſtimonia, & ſanctorum devotiſſima exempla. Hanc leges & jura dictant, majoribus & Prælatis exhibendam, cum humili ſubjectione & reverentia.

Obedientia in dignitate & ſcientia multi pretii.

Geneſ. 12. Geneſ. 22. Heb. 13.

6. 6. Cogitet ergo, cui grave eſt obedire, & qui ſæpius nititur ſe excuſare, aut callidè ab obedientia ſubtrahere: quales ſubditos ipſe vellet habere, quia utique bonos & humiles, & non rebelles. Igitur ſtudeat jam eſſe talis ad ſuum Prælatum, quales optaret habere, ſi eligeretur ad præſidendum. Diſcat primitus alteri humiliter ſubeſſe, & reverenter obedire; ut dignus ſit alios inſtruere, & utiliter regere poſſit: ne majori periculo ſtringatur, ſi hoc ab aliis exigit, quod ipſe minimè impendit. Quomodo enim poteſt ſervari ſtatus religionis, & regimen domus in clauſtris, niſi omnes ſubditi obediant Prælatis ſuis? Nam ſi omnes regere volunt, & quilibet agere contendit, quod ei placuerit, erit confuſio magna, & turbatio frequens: peribit diſciplina, & creſcet diſſolutio, abſcedet timor Dei, & libertas carnis regnabit. Ubi enim obedientia non curatur, & Prælatus parum reveretur, ibi bonum regimen annullatur.

CAPUT V.

De cuſtodia cordis, & reditu ad interiora.

1. QUamvis de facili homo, ad exteriora ſit inclinatus; & libenter 1.

Homo nunquam

non redeat in ſeſe. ter capit aliquam conſolationem à creaturis ex appetitu ſenſualitatis: tamen niti debet redire ad ſeipſum per contritionem ſpiritus, ne perdat majorem gratiam intus. Nam efficitur vagus & lubricus, ſi ſequitur affectiones ſuas, in curioſis rebus videndis & habendis. Igitur ſemper ſta ſuper cuſtodiam cordis tui, & ad interiora tempeſtivè redi, etiam violenter te compelle intrare ad cordis ſecretum, quia cùm intus non eſt pax, non erit tibi bene, quicquid foris hauſeris in terrenis.

2. Exercitiū quodque ſuo tempore fiat. 2. Multum valet pro pace & cuſtodia cordis, ſi exteriora tua diſcretè ordinaveris, & quædam exercitia ſpiritualia apud te conſervaveris: ut ſcias quando legere, quando orare, quando operari, quando meditari: quando tacere, quando loqui, quando ſolus, quando cum aliis eſſe debaas, ut omnia in tempore ſuo, cum bona deliberatione facias, & nullo tempore à ſancto opere, & pio exercitio vaces. Fugienda omninò monacho. Quædam omninò fugere debes, ut fabulas leves, & ſæculi rumores, homines ſæculares, mulierum allocutiones, juvenum familiaritates, amicorum viſitationes, hoſpitum ſalutationes: quia iſta diſtrahunt mentem, & maculant conſcientiam: & qui talibus delectatur, ab internis bonis minoratur.

3. Tenenda conſtanter monacho. 3. Quædam ſunt fortiter tenenda: ut rigor diſciplinæ in ſilentio & jejunio, in vigiliis & laboribus, ad caſtigationem corporis pertinentibus: quia niſi corpus ſub freno ſubjectionis contineatur, fit ſpiritui contrarium, & multas tentationes in anima ſuſcitat: unde intellectus hominis excæcatur, & fervor devotionis refrigeſcit. Toleranda patienter. Sunt quædam patienter toleranda: ut defectus temporalium, damna bonorum, vexationes adverſariorum, ægritudines corporum, motes imperfectorum, auſteritates verborum, ſubtractiones ſolatiorum, & afflictiones amicorum, in quibus homo probatur, & tanquàm in igne purgatur: & ſi benè utitur iſtis contrarietatibus, cedent ſibi ad magnum meritum æternæ retributionis. Sunt etiam quædam citò reſpuenda, ut aperta vitia & peccata, Dei præceptis & virtutibus contraria. Interdùm aliqua latenter ſe ingerunt ſub ſpecie licitæ diſpenſationis: quando tamen cupiditas vel tepiditas, agitat negotium ultra neceſſitatis terminum, ibi cavendum eſt ſeductionis venenum. Reſpuenda ilicò. Igitur ſecundùm Sapientis conſilium, *omni cuſtodia ſerva cor tuum, ne aliquid impurum intret, quod Deum offendat.* Prov. 4.

4. 4. Si te ſentis aliquo vitio moveri, adhibe tempeſtivè remedium; ne diutius differendo, paſſio creſcat, & deterior fiat. Non eſt vitium tam grave quin curari poſſit, ſi vulnus apetiatur, & ſpiritualis medici conſilium requiratur. Sed aliud eſt ſcire remedium, aliud adhibere remedium. Aliud ſcire remedium, aliud uti remedio. Multi ſciunt, quid agendum ſit, quidve cavendum, ſed non adhibent diligentiam ad cordis oriſque cuſtodiam, idcò ex levi occaſione trahuntur ad conſueta vitia. In hac vita (quæ tota tentatio dicitur) oportet quotidiè certare, & firmiter proponere, & gratiam divinam implorare, donec ſtatus hujus lubricæ vitæ & inteſtini certaminis, fuerit finitus. Concupiſcentiæ motus omninò vitari non poſſunt, cohiberi poſſunt. Non invenitur hic aliquod remedium, quo plenè omnes vitiorum morbi ſanentur, ita quod nullus motus concupiſcentiæ ſentiatur, quia hoc futuræ beatitudinis eſt donum, ſanctis promiſſum. Sed tamen gratiâ Dei juvante, poſſunt mali motus refrenati,

S 2

Digitized by Google

nari, & occaſiones peccandi vitari, atque maculæ contractæ per ſingulos dies pœnitendo lavari.

5. 5. Magnus labor eſt, cor cuſtodire ab irruentibus vitiis, & non affici ad aliqua ſenſibilia foris. Aut enim creator te movet, aut creaturas, & ſecundùm ſtatum mentis, moventur leviter corporis membra; & nihil fit in verbo vel opere,
Matth. 12. quod ex radice cordis non procedit. *Bonus homo, de bono theſauro cordis ſui, profert bonum; & malus profert malum*, ait Dominus. Debes ergò maximè vigilare circà cuſtodiam cordis, & conſiderare quales cogitationes & affectiones intus geris; ut malas citò reſpuas, & bonas aſſumas; ac de utilitate animæ tuæ, ſemper ſolicitè penſare, juxtà illud Prophetæ verbum;
Pſal. 118. *Anima mea in manibus meis ſemper, & legem tuam non ſum oblitus.* Si hoc fecit David ſanctus, & Rex terrenus, curam totius regni poſſidens; quanto magis Religioſus Deo profeſſus, omnibus curis terrenis neglectis, debet habêre animæ ſuæ ſalutem præ oculis?

6. 6. Ad puritatem cordis valdè juvant
Seceſſus multum facit ad puritatem cordis. ſolitudo, & ſilentium, ſtudere, legere, orare, meditari, & nil velle ſcire de ſtatu mundi: quia ſæpè plus nocent mala audita, quàm bona proſunt in libris lecta. Vix enim reperitur actio tam bona, cui aliquid mali non admiſceatur. Et in omni verbo vel facto, adverſarius tendit laqueos, ut ab interna vacatione mentem retrahat. Novit quippe cor humanum, quia ſi non delectatur in bono, citò labitur in malum.

CAPUT VI.

De cuſtodia oris, & exercitio laboris.

1. Matth. 12. MAgnam ori tuo cuſtodiam adhibe: *Quia de omni verbo otioſo, oportet te reddere rationem. Qui non refrenat linguam ſuam*, ait beatus Jacobus Apoſtolus, *hujus vana eſt Religio.* Jacob. 1. Nam ex incuſtodia linguæ multa mala ſolent provenire; à quibus homo taciturnus, liber eſt, nec indiget culpam confiteri. Velis ergò libenter tacere, & ab otioſis verbis cavere; quia longa fabulatio devotionem extinguit, diſſolutionem generat, tempus malè expendit, conſcientiam lædit, & alios offendit.

2. Silentium eſt antiquum ſtatutum religioſorum, à ſanctis Patribus introductum, & cum multa diligentia cuſtoditum. Qui hoc leviter frangit, Deum & omnes Sanctos graviter offendit. 2.
Chriſtus dixit: *Sit ſermo veſter, eſt, eſt, non, non. Quod amplius eſt, à malo eſt.* Matth. 5.
Breviter ergò & plane loqui docuit, quando licet; ſed quando non licet, tacendum eſt. Si vis bene ſervare ſilentium, fuge publicum, & vade in ſecretum locum, ut ores: vel ad cellam, ut legas vel ſcribas. Melius eſſet, quod legeres unum pſalmum vel orationem dominicam, pro peccatis tuis vel amicis, quàm ſi ſtares fabulando de materiis vanis. Non eſt vera recreatio dicenda, otiari & fabulari; ſed magis execratio nominanda, quando opus Dei negligitur, & nugæ recitantur. Neque otium neque fabulatio recreatio eſt, ſed execratio.

3. Vade ergò ad opus tuum, & labora in vinea Dei, pro denario æternæ vitæ; ne tibi improperet paterfamilias, 3.
Quid hic ſtas totâ die otioſus? Laudat Matth. 20.
ſcriptura bene operantem, remunerat Luca. 12.
Chriſtus ſervum fidelem, arguit pigrum & negligentem, jubet ab eo tolli gratiam conceſſam, & dari eam ferventius operanti. Veniet namque tempus, quando non poteris amplius operari, nec unum quidem verbum loqui Luca. 19. Operi vacandum.

præ

præ infirmitate. Hoc debes modò præcogitare, & ſemper de extrema hora pavere, ne vacuum te inveniat. Unde Dominus Jeſus, diſcipulis ſuis dixit: *Me oportet operari opera ejus, qui miſit me, donec dies eſt. Venit nox quando nemo poteſt operari. Quamdiu in mundo ſum, lux ſum mundi.* Joan.

4\. 4. Accipe ergò exemplum bona operandi à Chriſto Jeſu, à ſancto Paulo, à ſancto Antonio, à ſancto Auguſtino, à ſancto Hieronymo, à ſancto Benedicto, à ſancto Franciſco, à ſancto Dominico, & ab omnibus ſanctis Patribus; qui regulas Monachorum ſcripſerunt, & Religionem inſtituerunt. Reverà multum iſti in ordine laboraverunt, & pro vita æterna duriter corpora ſua caſtigaverunt, in jejuniis multis, in ſolitudine & ſilentio, in vigiliis & orationibus, aliiſque ſacris Deo placitis obſervantiis & laboribus, Domino ſervientes. Quid igitur? Æſtimas quod tu fabulando, & hinc inde ſpatiando, obtinebis glorioſiſſimam coronam; quam ſancti Dei adepti ſunt, ſanguinem ſuum fundendo, nec non graviſſima tormenta tolerando? Nequaquam. *Sed niſi pœnitentiam egeritis* ait, Dominus Jeſus, pœnitentiam prædicans, *omnes ſimiliter peribitis.* Dura ſententia; ſed utilis pro emendatione tua, & diſciplina ſervanda. Emenda ergò vitam, & non timebis pœnam, ſed gloriam habebis æternam. Luc. 13.

CAPUT VII.

De commendatione cellæ & ſolitudinis.

1\. 1. Qui cellam amat, & libenter in ea commoratur, à multis peccatis & tentationibus cuſtoditur. Quantò ſtudioſiùs inhabitatur; tantò plus placet, & amatur. Quantò negligentiùs ſervatur & rariùs intratur; tantò magis horretur & faſtiditur. Benè illi, qui eam diligit & incolit; quia unctio ſpiritus eum docebit. Beatus, cui inhabitare donatum eſt, & qui uſque ad terminum vitæ ſuæ, in ea perſeverat. Solitudinis commendatio.

2\. Væ illi, qui levi occaſione eam deſerit, & cui extrà manere placet; quia citò ſeducetur, & capietur, & lædetur. Multi, quià eam ſtudioſè non cuſtodierunt, per varias occaſiones inter ſæculi actiones projecti ſunt, & malè perierunt. Heu; quod tamdiu in ea perſeverare nequimus, donec fructum maturum ex ea percipiamus. Sic ſe homo deberet tenere, quaſi quotidiè iturus in ſepulchrum. Nam tali homini non eſt cella faſtidium, ſed pacis domicilium. Et ſicut ſtabili homini, cella eſt paradiſus; ita vago, carcer videtur & cippus. Bonum tamen eſt & laudabile, ſi quis velit ibi propter Deum incarcerari. Nam plures ſancti Martyres, propter Jeſum incarcerati & vincti fuerunt. Elige ergò ſponte ligari, ut Sanctorum meritis poſſis coæquari. Liget te potiùs timor Dei, quàm ferrum? & charitas magis, quam indicta neceſſitas. Si non amor, ſaltem timor Dei te coërceat. Non es malè ligatus, ſi timore inferni compunctus, pro peccatorum tuorum pœnitudine, te incluſeris. Malè ligati ſunt, qui corde & corpore, evagari quærunt. Benè ligatus eſt, qui Deo profeſſus eſt, & extra cellam ire inclinatus non eſt. Si vis in ea durare, nunquàm ſis otioſus. 2.

3\. Acedia & otium, expellunt Monachum verboſum de cella. Amans ſilentium, & operans cum quiete, bonus erit cuſtos cellæ. Si tædium paſſus 3.

Digitized by Google

fueris, pro Christo agoniza, nec patiaris te expelli, ex levi cauſa. Si manſeris ſtabilis, citò vertetur carcer tuus in paradiſum voluptatis. Sancti in carceribus pro Christo detenti, ab Angelis ſanctis frequenter ſunt viſitati, & abundantiùs conſolati. Tu quoque, ſi te in cella patienter pro Christo clauſeris, veniet tibi citò (Deo miſerante) lumen cœlitùs bonæ conſcientiæ, gaudium, & magnum ſpiritualis profectus lucrum. Qui in cella reſidet, à multis periculis liber eſt. Qui foris vagatur, innumeris periculis patet.

In cella commorari quam ſalutare.

4. Bona cellæ nequeunt ſufficienter explicari, ſicut nec detrimenta extrà vagantium. Cuſtos cellæ, cuſtos eſt linguæ: non audit detractiones, non percipit rumores, non videt vanitates, non trahitur ad levitates. Bonus cellita, aut legit, aut orat, aut gemit, aut meditatur; aut ſcribit, aut corrigit libros; aut aliquid aliud boni operatur. Bonus cellita, civis eſt cœli, amicus Dei, ſocius Angelorum, cognitor ſecretorum, inſpector ſupernorum, victor tentationum, expulſor dæmonum, bellator vitiorum, contemptor mundanorum, neglector curarum, poſſeſſor quietis; obtentor pacis, amator ſcripturarum, ſpeculator veritatis, guſtator puritatis, continuator orationis, collector ſanctæ meditationis, & deſtructor omnis evagationis. Cogita Deum, & te ſolum eſſe in mundo, & habebis magnam requiem in corde tuo. Memento, quia Angelus invenit Mariam in camera ſua orantem, non foris cum hominibus loquentem. Nam qui appetit cœleſtia ſecreta cognoſcere, oportet eum ab hominibus elongari. Sic enim Moyſes fecit, qui relictis hominum turbis, manſit ſolus cum Domino in monte, ut legem Domini ſuſcipere mereretur. Hæc quandoque perlege, ut dulceſcat tibi inhabitatio cellæ.

Cellitæ boni dotes.

Luca. 1.

Exod. 19.

CAPUT VIII.

De choro, & divino officio peragendo.

1. CHorus eſt Dei & ſanctorum Angelorum locus ſacratus; ubi divinum agitur officium, præſentibus Eccleſiæ miniſtris cum reverentia & devotione pſallentibus. Sicut Angeli in cœlo, ſic Religioſi ordinati ſunt in choro. Opus Angelorum eſt, Deum ſemper laudare; Opus Religioſorum eſt intentâ mente pſallere & orare. Sic ſta in choro & canta, quaſi in medio Angelorum ſtares. Recordare dilecti Domini tui Jeſu in præſepio jacentis, aut in Cruce pendentis, aut in cœlo ad dexteram Patris ſedentis; tanquam coram eo aſſiſteres & cantares. Ipſe ſit in corde tuo, & in labiis tuis, ad pronunciandum apertè & diſtinctè verba Spiritus ſancti; cujus ope & arte, divinum officium ordinatum eſt. Statue Jeſum ad dexteram tuam, & Mariam ad ſiniſtram, & omnes Sanctos in circuitu eorum. 1.

2. Omnes fratres tui, ſint tibi tanquàm Angeli Dei. Et cum quibus nunc pſallis in terris, ſpera etiam te cantaturum in cœlis. Vita pura & conſcientia libera gaudet in divinis. Vagus & tepidus homo, cum tædio pſallit & ſomno. Si viceris acediam, & cor ab evagatione reſtrinxeris, viam devotioni paras, & ſemper in fine gaudebis. Multæ curæ ſuffocant verbum Dei; & longæ locutiones, faciunt diſtractionem mentis. Quicquid homo ante exercet, hoc ſibi frequenter poſtmodum in oratione occurrit. Inimicus illuc non vadit, niſi ut zizania ſuperſeminet. Devotus choralis, ſoli 2.

ſoli Deo & ſibi intendit; tanquam in cœleſtem chorum translatus & elevatns eſſet.

3. 3. Finitis his, quæ in divino officio celebrantur, non ſtatim te effundas ad exteriora, ne perdas gratiam, quam conſecutus es orando, ſed potiùs poſt vota labiorum tuorum, te recollige, & in majori gratiarum actione, ab omni ſtrepitu ſolus permane, ruminando quæ audiſti cantari. Quid prodeſt unâ horâ Deum laudare, & altera ſæcularia & inania pertractare? Noli pretioſum fructum orationum tuarum, & laborem divini operis, pro vilibus exponere jocis & nugis. Nam citò perit devotio, quæ non cuſtòditur ſub ſilentii freno.

Finito ſacro officio qui ſe gerat pſaltes

4. 4. Quando autem tædium ſentis ex longiori officio, penſa, quia iſto finito evolabis ad cœlum. Et ſi hoc te non juvat, memento, quia levius eſt tribus vel quatuor horis vigilare & cantare, quàm unâ horâ in purgatorio ardere. Magni quidem meriti eſt, ſacris canonicis horis intereſſe, & laudes Dei alacriter cum multis fratribus perſolvere in Eccleſia ſancta. Et ſi non poſſumus ſine intermiſſione orare, aut cum perfectis contemplari, debemus tamen certis horis ad hoc deputatis, omnem diligentiam adhibere, ut intentè & devotè pſallamus. Neque enim in tam ſancto opere, tibî ipſi ſolùm proficis, æternam à Domino mercedem promerendo; ſed etiam cunctis Chriſti fidelibus, & præcipuè animabus defunctis prodeſſe potes, gratiam & veniam, in quotidianis horis & Miſſis implorando, & tanto pleniùs, quantò ſæpiùs & ferventiùs, pro omnibus oraveris. Nam & pro quolibet verbo attentè prolato, juſto præmio non privaberis.

Contra tædium obrepens inter pręcandum.

5. 5. Quicquid etiam negligenter perſolvis, indè diſtrictè punieris. Non enim eſt leve peccatum in præſentia Dei & Sanctorum vago corde ſtare, & ad ſacra verba parum attendere. Heu, quantæ irreverentiæ eſt, ibi inania dicta vel facta revolvere; ubi omnibus prætermiſſis negotiis, ſolùm divinis congruit intendere actionibus & ſecretis? In hoc cognoſcitur verus & internus Religioſus, ſi in Dei laudibus fuerit ferventer intentus? ſi nil cogitare libet aut agere, quàm ea quæ Deo maximè placent, & cum angelicis ſpiritibus communionem habent. Et hoc eſt ſemper orare Deum, ſcilicet ex toto corde laudare, benedicere, & glorificare; quemadmodum David in Pſalmo dicit: *Benedicam Dominum in omni tempore, ſemper laus ejus in ore meo.* Qui ergò à Dei laudibus torpeſcit aut tacet, aut ſe abſentat, non eſt amicus Dei, nec civis cœli; quia Angeli ſemper in laudibus Dei ſunt, & voce conſonâ, (Sanctus, Sanctus, Sanctus,) in laudem ſummæ Trinitatis cantant. Qui etiam aves cœli rectè nominantur, quia alarum ſuarum ſonitu, ad cantandum nos hortantur. Inter omnes operationes animæ fidelis, non eſt tam fructuoſus labor, & tam acceptabilis Deo ſervitus, ſicut frequenter devotè orare, & Deum toto corporis affectu laudare.

Pſal. 33.

Angeli aves cœli.

6. Væ igitur illis, qui Divino amore non calent, ſed ad extraneas fabulas ſe convertunt, qui nec orant, nec alios orare permittunt. Et ubi peccata ſua emendare deberent, ibi veteribus malis nova ſuperaddunt. Tales ſunt, qui Eccleſiam tardè intrant, & citiùs exeunt. Qui breves Miſſas diligunt; & longas epulationes exercent. Qui ſaturati, luſibus delectantur & jocis; & pro beneficiis Dei, 6.

Digitized by Google

Dei, breves gratias vix debitè ſolvunt, eo quod plus corpus quàm animam paſcere gaudent. Non ſic faciat bonus Religioſus Dei ſervitio mancipatus; ſed memor omnium beneficiorum Dei, quæ à ſæculo ſunt cum Jeſu ſtudeat pernoctare in orationibus, hymnos & pſalmos canendo, ſacras hoſtias offerendo, & devotis meditationibus inſiſtendo, & cor ſuum ad Deum ſemper erigendo.

CAPUT IX.

De diſcretione in omni ſpirituali exercitio ſervanda.

1. 1. Servus Dei, cum diſcretionis moderamine, omnia agere debet. Stude ergò viam regiam tenere, ut neque nimis laxus ad carnem, nec nimis rigidus per fervorem, corruas ante finem. Si vis ſtabilem benè vivendi ordinem ſervare, inter duo extrema, per medium iter incede; ùt nihil per arrogantiam ultrà vires attentes, & quæ commodè agere prævales, per inertiam non omittas. Non requirit Deus à te corporis deſtructionem, ſed vitiorum refrenationem. Non exigit aliqua impoſſibilia; ſed ſaluti tuæ utilia. Dat ſana conſilia, providet vitæ neceſſaria; ut benè utaris corporis ſervitio ad animæ profectum, & in nullo excedas diſcretionis modum. Nam hodie currere, & cras laſſum jacere, non eſt in via Dei proficere; ſed ſeipſum confundere, & profectum impedire.

2. 2. Nunc nihil velle habere, & cras ſuperflua ſumere, non eſt paupertatem diligere, ſed cupiditatem fovere. Nunc neceſſaria recuſare, & cras ſingularia quærere; non eſt abſtinentiam facere, ſed gulam excitare. Nunc appoſitè nolle comedere, & cras de defectu ciborum murmurare; non eſt abſtinentis animæ ſignum, ſed impatientiæ monſtrum. Nunc tam multum legere vel ſcribere, ut dolor capitis ſequatur; non eſt animam paſcere, ſed impotentem ad alia bona opera reddere. Hodie nihil loqui, & cras diſſolutum fieri, aut ſilentium frangere; non eſt zelum ordinis habere; ſed multos in ordine ſcandalizare: Hodiè tam altè cantare, ut cras nequeas reſonare, aut vix os ad cantandum aperire; non eſt Deum laudare, ſed alios in choro turbare. Quicquid modum excedit, & diſcretionem non tenet; nec Deo placet, nec diu durare ſolet.

3. Neceſſarium eſt ergò, in omni ſpirituali actione ad perficiendum opus debitè inceptum, ut communem ſerves inſtitutionem, & ſingularitatis caveas notam, atque in dubiis & obſcuris cauſis, ſuperioris ſequaris conſilium, & cum diſcretionis moderamine, obedientiam cuſtodias ſine fictione. Quod ſi ſpeciali gratiâ fueris à Deo viſitatus, hominem te noveris eſſe, non Angelum; & carnis ſarcinam adhuc gerere, non animæ ſtolam: datam gratiam recole, non innatam. Cave igitur, ne velis ſapere plus quàm oportet ſapere, ſed gaudium tempera timore; nec velis altiora præſumere, ne poſteà humiliatus deſperatione frangaris. Cùm exteriùs laboraveris, & neceſſaria negotia tractaveris, non totus in viſibilibus defluas, ſed frequenti meditatione, te ſurſum ad Deum erigas. Penſa, ad quid exteriora iſta fiunt & exercentur, quia ſervum Dei juvare debent, non impedire. Ut autem virtutem diſcretionis in operando, & donum ſapientiæ poſſideas in vacando; meliùs hoc impetrabis devotè orando, & humiliter à Deo petendo, quàm propriæ induſtriæ vel labori confidendo. 3.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT X.

Oratio de felici conſummatione in virtutibus.

1\. 1. ORo te Domine Pater ſanctiſſime, qui omnia in numero & pondere & menſura feciſti, qui famulatum tibi debitum, ab omni creatura rationali vis exhiberi, & præcipuè in ſervis tuis ſpontaneum ſervitium diligis & exquiris; dirige actus meos ſpontaneos in beneplacito tuo, & ad imperium æternæ diſpoſitionis tuæ rebelles motus carnis meæ reflecte, propriaſque voluntates ex integro frangere mihi concede. Sic ordina cunctas affectiones meas, ut malas ſtatim ab initio reſpuam, bonas fortiter teneam, puras diligam, teque ſine corporea imaginatione contemplari diſcam. Sic tempera vires meas & operationes exteriùs, ut non totus inhæream infimis: ſed ſemper potens ſim me convertere. Sic me conſerva in æternorum deſiderio, in amore ſanctarum virtutum, in fruitione cæleſtium; ut tu Domine Deus ampliorem inde habeas honorem, & ego ſalubriorem profectum ſuſcipiam. Non mihi veniat ex tua viſitatione pes ſuperbiæ; nec me vexet peſtis vanæ gloriæ. Non me ſinas Satanæ decipi illuſione, neque falsâ rapi dulcedine, nec privatâ devotione extra communitatem recedere, neque immoderatâ frangi exercitatione, ſed da mihi cuncta cum diſcretione agere, ſine ſolerti conſilio nil prætendere; cum timore & reverentia majeſtatis tuæ in conſpectu tuo mundè ac liberè, ſine omni paſſione & corruptibilium rerum affectione, incedere.

2\. Da humilem & quietum ſpiritum poſſidere, effuſum & immoderatum nunquam eſſe: nulli quoque creaturæ vitioſo affectu inhærere, ſed tibi ſoli cor meum mundum & tranquillum conſervare: ut ſemper ad cœlum mente erectus, & tibi Deo meo ſecretè intentus, à nulla re viſibili capiar, ſed verus mundi contemptor permaneam. Sic exteriora, pro loco & tempore, da congruenter perficere, ut nullum interioribus meis ſint detrimentum: ſed omnis labor & actio pro te aſſumpta, ad liberiùs poſtmodum vacandum, juvamen mihi præſtent & ducatum: Omne etiam, quod ago exteriùs, aut quicquid interiùs intelligere poſſum: da mihi ſimpliciter & pure, pro majore nominis tui honore, & beneplacentioris voluntatis tuæ amore perficere: meque ipſum tibi in omni re deſiderabili, aut naturæ contraria, promptè reſignare: patienter quoque præſentis vitæ ſarcinam quoaduſque juſſeris, & meæ vocationis terminus venerit, perferre: corpus quoque & animam, tibi Creatori meo, fideliter commendare. Memento mei Deus, in hora extremæ neceſſitatis: & fac miſericorditer cum ſervo tuo, qui non in meritis meis, ſed in tua miſeratione & pietate confido. 2.

CAPUT XI.

De charitate Dei & proximi, & odio vitiorum.

1\. DEus eſt beatitudo animæ, nec ullo bono creato fit anima beata, nec veraciter ſapiens: niſi Deum ſuper omnia amando, & omnia infra Deum ex corde vilipendendo, unde Paulus dicit: *Omnia arbitratus ſum ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam.* Charitas nobilis eſt virtus, & ex 1. *Phil. 3.*

ex Deo nata: quæ animam, quam replet, cœleſtem facit, & mundo alienam. Charitas odit vitia, damnat delitias, perſequitur malum, & vim facit naturæ, ut vincat, quicquid Deo & virtutibus eſt contrarium. Sicut aqua & ignis contrariantur, ſic charitas Dei & amor mundi non ſociantur. Quantò magis ſeipſum quis vincit, & defectus ſuos emendat: tantò plus amor Dei in eo creſcit & carnis affectus marceſcit & decreſcit. Qui malè ſe habet, & de hoc non dolet, ſed incorrigibilis manet: lædit charitatem, & diſſipat bonum pacis. Non eſt aptus ad concordiam, niſi qui relinquit ſuos perverſos mores, quibus offendere poteſt Deum, & ſecum habitantes. Si vis habere charitatem Dei, & ſervare pacem inter fratres, frange propriam voluntatem, & nihil age per elationem: ſed in omnibus humilia temetipſum. Via ad charitatem, eſt deſcendere per humilitatem. Nam qui elatè de ſe ſentit, longè à charitate recedit.

2. *Carnalitas ſeſe ſæpè obtrudit ſpecie charitatis.*

2. Sæpè putatur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas. Libenter bibere vinum, & loqui cum feminis, caro eſt. Lautè comedere, & ornatè veſtiri, caro eſt. Diu fabulari & parum operari, caro eſt. Rarò orare & frequenter foris vagari, caro eſt. Ad menſam feſtinare, & ad Eccleſiam tardare, caro eſt. Ille veram probatur habere charitatem, qui funditùs odit mundi vanitatem, & carnalem fugit familiaritatem. Sancta quippe charitas, non quærit in hominibus ſolatium terrenum, ſed ſpiritualem profectum. Nam animam potiùs penſat ad Dei imaginem factam, carnem verò ad malum proclivam refugit, ut ſibi nocivam. Charitas non debet dici, ubi zelus non eſt juſtitiæ, nec fervor diſciplinæ. Quiſquis Deum & proximum veraciter amat, injuriam Dei & animarum damnum diſſimulare non debet. Pax cum virtutibus bona eſt, cum vitiis verò nunquàm; ſed ſemper mala. Ibi eſt bonus ſtatus & pax in domo; ubi defectus emendantur, & vitia citò reſecantur.

CAPUT XII.

De abſtinentia & caſtitate.

1. Sobrius victus & potus, ſanitas eſt animæ & corporis. Inopia rerum, paupertatem docet amare. Rara virtus, continentia in delitiis. Abundantia temporalium, occaſio eſt jurgiorum, & mater vitiorum. Tutior eſt caſtitas in paupertate, quàm in divitiis multis. Corporalis egeſtas, medicina eſt animæ fidelis. Dolor cordis prohibet riſum, & timor Dei oculos claudit petulantes. Sicut nocet viſus impudicus, ita impedit auditus de inhoneſtis. Cavendum eſt animæ ſanctæ de corporis propinquatione, quia caro citò afficit carnem. Diligere pulchra, & appetere mollia, non eſt pro virtute caſtitatis. Qui autem abjecta & amara amplectitur propter caſtitatem, poteſt faciliùs vincere carnem. Quantò enim caro plus premitur, tantò ſpiritus plus elevatur. Qui ſe elongat ab omni tactu corporis, percipiet in anima ſuavitatem caſtitatis. Qui diligit ſolitudinem, purior erit à ſorde mundanorum. Qui reputat corpus ſuum carcerem eſſe animæ, non curabit illud ornare nec oſtentare, quia citò convertetur in lutum & fœtorem. 1.

2. Exteriora hominis conſiderare, & in pulchritudine vel fortitudine gloriari, 2.

va-

Digitized by Google

vaniſſimum eſt & vitioſum. In multa abſtinentia & caſtigatione corporis, converſati ſunt ſancti; & pro afflictione præſenti, receperunt conſolationem Spiritus ſancti. Non eſt dignus à Deo conſolari, qui in tranſitoriis bonis delectatur, & de penuria contriſtatur. Qui patienter ſuſtinet laborem & dolorem in ſervitio Chriſti; recipiet plenam mercedem, etiam pro minimo paſſo. Caſtitas multos habet impugnatores; ſed qui veraciter ſe humiliant, & Deum adjutorem ſollicitè quærunt, ac ſenſus ſuos cautè cuſtodiunt, victoriam Chriſto duce obtinebunt.

CAPUT XIII.

De utili exercitio, in vita & paſſione Chriſti.

1. Vitam & paſſionem Domini quantum profit meditari.

1. Optimum exercitium & ſuaviſſimum ſolatium, quod in hac vita poteſt haberi, eſt vita & paſſio Domini noſtri Jeſu Chriſti; qui tam in vita activa quàm contemplativa, perfectiſſimè hominem docet ſine errore & multis argumentis, quod in aliis ſcientiis rarò invenitur. Igitur firmiſſima & tutiſſima via ad perfectionem, & mentis illuminationem, atque æternæ vitæ introductionem, eſt conformari filio Dei in omnibus virtutibus & moribus ejus. Diſce ergo ad ejus amorem & honorem, cuncta exercitia tua trahere & ordinare; & tanquam præſentem Jeſum, in omni loco & tempore attende; & cum multa reverentia & ſingulari devotione, ad prolationem dulciſſimi nominis ejus, caput humiliter inclina, genua flecte; & cum omnibus Angelis & Archangelis & univerſo cœtu Sanctorum, majeſtatem ejus atque divinitatem adora, benedic & collauda. Et hoc eſt Chriſtum, per fidem & dilectionem habitare in corde tuo, oculos mentis ab ejus imaginatione nunquam avertere, ad ejus beneplacitum ſemper tendere, & nihil ejus amori præponere; ſed quicquid boni audieris vel legeris, aut feceris, in ipſum totaliter reducere & finaliter referre; quia ipſe fons vitæ, & ſapientiæ, & diſciplinæ; apud quem non perit, nec minima cogitatio de ejus memoria habita, nec vacua erit oratio ad eum cum gemitu fuſa.

Epheſ. 3. Chriſtum habitare in nobis quid.

2. Conforma ergo te ſanctiſſimæ vitæ JESU ejus paupertatem, humilitatem, patientiam, & contemptum in hoc mundo pro tuo modulo imitando. Penſa qualiter ab initio ſanctæ nativitatis ſuæ, uſque ad exitum mortis in cruce, pro te laboravit, pro te ſuſtinuit, & ſe totum tibi impendit, quod nullus Angelorum, nec aliquis ſanctorum fecit; ut meritò ſuper omnia diligendus ſit, & ſine intermiſſione recolendus, ac ſummo cum honore venerandus. Iſtud Beato Paulo ſapuit, ſuper omnem ſapientiam & doctrinam, cogitare ſcilicet JESUM Chriſtum, & hunc crucifixum. Et ſi alia multa noverat vel legerat, nil tamen ea æſtimavit, ob eminentiam paſſionis & charitatis Chriſti; quæ tanta eſt, ut nulla creatura poſſit ei dignè, vel pro minimo puncto regratiari. Ideoque omnibus poſtpoſitis rebus mundi, & ſubactis carnis paſſionibus, dicebat idem Deo jam plenus; *Mihi vivere Chriſtus eſt, & mori lucrum.* 2.

1. Cor. 2. Phil. 3. Phil. 1.

3. O dulce & ſalutare verbum, nunquam oblivioni tradendum. Quàm felix & ſancta anima, quæ hoc dicere po- 3.

Digitized by Google

Meditatio in verbum D. Pauli. poteſt; cui Chriſtus totum eſt, quicquid vivit, quicquid ſapit, quicquid legit, quicquid intelligit, quicquid credit, quicquid ſperat, quicquid amat, quicquid cogitat, quicquid loquitur, quicquid boni operatur? Verè vivit, & beatè vivit; cui Chriſtus eſt omnia in omnibus, & ſuper omnia ſingulariter dilectus; qui magis in Chriſto, quàm in ſeipſo manet; nihil de ſeipſo tenens, ſed in Chriſto dulciter ac fruitivè quieſcens. Si vivere, eſt Chriſto vivere, & hoc eſt ſibiipſi mori, & à ſeipſo deficere, & maximè lucrari; quia hoc eſt mortem perdere, & vitam æternam invenire in Chriſto Jeſu Domino noſtro. Talis anima licet adhuc ſit in mundo, & carnis nube tecta, & diverſis moleſtiis preſſa; tamen ſurſum mente habitat in cælo, ubi Chriſtus eſt, in dextera Patris ſedens. Ad quem quotidie ſuſpirat, deſideranterque tendit; & donec obtineat, laborare & orare non deſiſtit.

CAPUT XIV.

De commemoratione & invocatione beatiſſimæ Virginis Mariæ.

1\. 1. GLorioſæ Virginis Mariæ, benedictæ matris Jeſu, memoriam agere per omnia decet; cujus meritis & precibus quotidie te commendare debes, & ad ipſam in cunctis neceſſitatibus confugere, ſicut filius plagis percuſſus, ad matrem ſuam dilectam. Nam dulce nomen Mariæ, fiduciam donat invocanti & nominanti. Et ipſa conſequenter, parata eſt loqui verbum bonum ad filium ſuum JEſum, pro anima tribulata & miſeriam patiente. Niſi enim Maria quotidie, cum Sanctis in cælo, pro mundo oraret; quomodo mundus adhuc ſtare poſſet, qui tam multis peccatis Deum offendit, & tam parum ſe emendat. Invocanda eſt ergo Maria, ab omnibus Chriſti fidelibus, à juſtis & à peccatoribus, & præcipuè à religioſis & devotis perſonis; qui continentiæ propoſitum tenent, & per ſancta deſideria ad cœleſtia anhelant, & nihil cum mundo habere vel agere volunt.

2\. Sed quid petendum eſt; Primùm pete indulgentiam peccatorum tuorum; deinde continentiæ virtutem; atque humilitatis donum Deo gratiſſimum, ut ſemper humilis in conſpectu Dei inveniaris, viliſque & abjectus deſideres reputari, nec de aliquo bono velis gloriari, ne perdas totum, quòd videris habere. Dole, quod tam longè es adhuc à veris virtutibus, à profunda humilitate, à ſancta paupertate, à perfecta obedientia, à puriſſima caſtitate, à devotiſſima oratione, à ferventiſſima charitate; quæ omnia pleniſſimè fuerunt in Maria matre JESU. Ideo procide ad pedes ejus, ſicut pauper & mendicus; ut ſaltem minimum gradum de his virtutibus obtineas, qui ad ſummum aſcendere non vales, propter deſidiam tuam. 2. A Maria quid poſtulandum.

3\. Quicquid habere deſideras, per manus Beatæ Mariæ humiliter roga; quia per ejus glorioſa merita juvantur, qui in purgatorio ſunt & in terra. Magna gratia, magna gloria ejus, in ſalutari ſuo JEſu, ſuper omnes Sanctos in cælo; ſed totum pro omnibus nobis, qui degimus in mundo. Securè ergò fidelitati ejus te committe, cujus orationes Deo ſunt acceptæ, nil aliud tamen petens, nec quærens, niſi quod ipſi & dilecto filio ejus placet, & ſaluti tuæ expedit, prout ipſi melius noſcunt: Pro 3.

pec-

Digitized by Google

peccatis orare, & cor in humilitate cuſtodire, multum placet Deo & Beatæ Virgini. Nam ipſa, de ſola humilitate gloriata eſt ante Deum, & de cæteris tacuit; & quantamcunque gratiam habuit, ab humilitate non receſſit. Oret ergo voce pia, pro nobis Virgo Maria: ut digni ſimus gratia Dei.

Lucæ 1.

CAPUT XV.

De ſuffragiis Sanctorum ſedulò petendis.

I. Sanctorum auxilium flagitandum.

1. SAnctorum cum Chriſto regnantium ſuffragia, inſtanter petere non negligas; quia [ſicut cernis] in valle lachrymarum degis, & inter hoſtes quotidie verſaris, & adhuc longè à Deo peregrinaris. Stude ergo cum Sanctis & amicis Dei, tempore incolatus tui, amicitiam facere; & ad eos ſpecialem familiaritatem habere, & hominum notitiam & allocutiones inutiles declinare. Melior eſt tibi unius Sancti oratio, quam omnium ſæcularium amicorum viſitatio. Plus te conſolabitur Chriſtus in ſilentio, quàm longa hominum loquacitas, in convivio & riſu multo. Habet juſtus internum gaudium, quod non percipit animalis homo inhians terrenis. Si paupertatem & ſimplicitatem diligis, aderit tibi frequenter Jeſus cum Angelis ſanctis; & ſi non manifeſtè, tamen inviſibiliter & occultè conſolabitur te in Scripturis.

2. 2. Beatus, qui recreationes ſuas quærit, non ab hominibus, ſed in lectionibus ſacris & precibus devotis, ad bene vivendum, & ad cœleſtia amanda, ſicut fecerunt Sancti viſibilia contemnentes. Qualis unuſquiſque eſt, tales etiam ſocius diligit; devotus devotum, pudicus pudicum, ſanctus ſanctum, vagus vagum, diſſolutus quærit diſſolutum. Si ergo deſideras cum Sanctis regnare in cælo, oportet te multa pati pro Deo, & cum Sanctis humiliare in mundo; quia parum prodeſt Sanctos labiis honorare, & moribus contraire. Si vis Deo & Sanctis placere, doma carnem, frange propriam voluntatem; certa contra vitia, labora pro virtutibus; inſpice vitam Sanctorum, lege doctrinam eorum; ut cum Sanctis ſanctus fias, & à Sanctis erudiaris; per Sanctos adjuveris, à Sanctis exaudiaris, cum Sanctis coroneris. Placet eis frequens gemitus in cælum, dolor pro peccatis, ſilentium oris, firmum propoſitum emendandi, deſiderium proficiendi: patientia in adverſis, gratiarum actio pro beneficiis collatis. Delectat etiam Sanctos, cantus devotus, alacritas in vigiliis, laus pſalmodiæ, confeſſio peccatorum, poſtulatio veniæ, celebratio Miſſarum, orationum lachrymæ, & omnis obſervantia regularis diſciplinæ.

Sancti quomodo colendi.

3. Qui ab iſtis bonis tepeſcit & recedit, perdit devotionis gratiam; nec eſt Deo acceptus, nec Angelis charus, ſed Deo & Sanctis omnibus contrarius. *Nam qui ex Deo eſt, verba Dei audit.* Verba Dei libenter legit & ſcribit; libenter vigilat & orat, libenter abſtinet & laborat; libenter tacet & Deo vacat; libenter eſt in cella & in Eccleſia, nunc iſtum, nunc illum Sanctum invocando, & flexis genibus gratiam poſtulando pro paſſionibus vincendis, pro tentationibus reſiſtendis, quibus adhuc graviter impugnatur; ut eorum precibus glorioſis devotus permaneat, & poſt hujus vitæ agonem ad æternæ quietis manſionem pertingat, ubi omnes Sancti cum Chriſto ſe- 3.

Ioan. 8.

feliciter regnant. Non enim erit fruſtra petitio coram Sanctis, quæ pia intentione eis offertur ad honorem. Nam qui tam ſedulò oravêre pro inimicis ſuis, dum premerentur ab adverſariis; quanto libentiùs nunc orabunt pro ſuis ſupplicibus, ut ſibi citiùs valeant aſſociari in cœleſtibus gaudiis; quos nôrunt in Dei ſervitio quotidiè laborare, & pro æterna vita multis ſuſpiriis & lachrymis, Chriſtum orare? Dat magnam fiduciam rogandi Sanctos, quòd & ipſi fuerunt homines mortales & peccatores, multis criminibus & variis paſſionibus dudum involuti & gravati; ſed per gratiam Dei liberati & juſtificati, maximas nunc gratias Chriſto referunt pro omnibus malis, quæ evaſerunt: læti in æterna beatitudine, quam gratia divina opitulante percipere meruerunt.]

CAPUT XVI.

De deſiderio animæ ad cœleſte regnum.

1. UNicum & ſingulare deſiderium Sanctorum, in hac vita fuit, nihil commune habere cum hoc ſæculo: ſed per contemptum terrenorum tendere ſemper ad præſentiam Chriſti, & conſortium Angelorum. Unde & beatus Paulus, vehemens amator Chriſti, omnia terrena perfectè deſpiciebat: & ad cœleſtia æſtuans, dicebat: Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto. Non eſt omnium tale deſiderium, ſed perfectorum, qui dicere poſſunt: Noſtra converſatio in cælis eſt. Nam valdè pauci, ita nudati inveniuntur, quòd totum affectum ſuum, ad æterna erigunt: & de terrenis divitiis & honoribus nihil ambiunt. Qui autem amore Chriſti accenſi, in paupertate & contemptu ſui gaudent, atque cor in humilitate deprimunt, & de parvis negligentiis etiam ſtrictè ſeipſos reprehendunt: qui neceſſaria vitæ ſobrie & cùm timore capiunt, & potiùs minus quàm amplius requirunt: hi ſunt veri contemptores mundi, & amici Dei, ad patriam feſtinantes, parati de corpore exire, & ad Chriſtum citiùs pervenire, non habentes, quod poſſit eos in ſæculo delectabiliter tetinere.

2. Fœlix anima, cui tale deſiderium ineſt, & per ſingulos dies fervorem addit fervori: non deſiſtens orare & clamitare ad Chriſtum, donec aperiatur ſibi porta cæli, & ingrediatur regnum Dei, cunctis fidelibus promiſſum. O beata patria, ubi perpetua lætitia, pax ſumma, clara Dei notitia, charitas perfecta; & beatitudo conſummata. Ibi melior eſt dies una, quàm hic mille millia: quia ibi penuria nulla, hic miſeria multa, pax rara, cognitio parva. Quid miſeri loqui poſſunt de fœlicitate ſuperna? Quid mortales capere ſciunt de æternitate vera & vita ſempiterna, niſi ſub quadam caligine & ſcripturarum velamine tectà? Gemat ergo anima fidelis, mundi circumfuſa tenebris, ad gaudia lucis æterna, ad ſocietatem patriæ cœleſtis, indeſinenter oculum mentis ſurſum elevans, ubi Chriſtus eſt, in gloria Patris, per æterna ſæcula regnans. Amen. 2.

Finis de diſciplina clauſtralium.

DE

DE FIDELI DISPENSATORE.

Argumenta hujus Capitis primi.

De inſtituto Marthæ, & cujuslibet diſpenſatoris boni. Num. 1
De fideli & prudenti ſervo. 2
Recapitulatio de fideli ſervo. 3
Quantum confert homini fidelitas. 4
De fiducia in Deo, tempore paupertatis. 5
De liberalitate, & dandi libertate. 6
De præmeditatione circa operanda. 7
De prudentia religioſa, in omni facto. 8
Quòd prudens, ſit ſibiipſi intimus. 9
De paſſionibus vincendis. 10
Quod certis quibuſdam horis, vacandum ſit Deo. 11
De cuſtodia oris. 12
De bono exemplo dando. 13
De vitandis occaſionibus ſcandali. 14
De non credendis novitatibus, neque referendis. 15
De utilibus narrationibus. 16
Qui ſit vitandi. 17
Cum quibus eſt converſandum. 18
De quibus materiis eſt interrogandum, & colloquendum. 19
De revelatione Scripturarum myſticarum, à Deo impetranda. 20
De ſpirituali collatione, ſeu colloqutione. 21
De quotidianis operibus, quomodo fiant. 22
De conſilio majorum, in ſpiritualibus conſiderando & recipiendo. 23
De reverentia Prælatorum. 24
Do cavenda familiaritate cum Prælatis. 25
De periculo pauperum in officiis. 26
De vitandis rebus non commiſſis. 27
De pravia conſideratione. 28
De differentia inter ſapientiam & prudentiam. 29
Quòd neceſſaria eſt providentia, habenti curas temporales. 30.

CAPUT I.

§. 1. *De inſtituto Marthæ, & cujuslibet diſpenſatoris boni.*

Quia nunc chariſſime, officium ſuſcepiſti Marthæ, non debes bonum & ſanctum miniſterium acediosè peragere: ſed fideliter propter Chriſtum, qui omnia nobis adminiſtrat, & propter æternam ſalutem tuam, exercere. In quo, de quibuſdam neceſſariis conſiderationibus, admonendus es. Sic enim beatus Paulus dicit: Hic autem quæritur inter diſpenſatores, ut fidelis quis inveniatur.

§. 2. *De fideli & prudenti ſervo.*

Unde oportet eum eſſe fidelem, cui committitur miniſterium tale, ſed & prudentem nihilominus, ne videatur ſæpius errare. Fidelem intellige in commiſſis, ne res negligat, ne malè cuſtodiat, & ne quicquam, quod utilitati aut communitati prodeſſe poſſit, per ipſum depravetur, ſed magis pia cura emendetur: Prudentem verò in ipſis rebus, pro tempore & perſonis, diſtribuendis. Uno tempore convenit dare, quod alio tempore licet negare. Quibuſdam utile eſt & pium, condeſcendere in petitionibus: quibuſdam verò oportet te magis reſiſtere: quorundam etiam neceſſitates, charitatis officio, præveniendæ ſunt. Si ergo diſcretè agis, & neceſſitatem

Digitized by Google

tem penſas in hominibus, prudentiam non abjeciſti. Si compateris infirmis, & miſeris egenis: quia te ipſum priùs conſiderans, qualiter & aliis charitatem bene facias, charitatem induiſti. Talem te cupio, videlicet fidelem in opere, & prudẽtem in conſilio. An non talem ſervum, Dominus in Evangelio requirit? Quis eſt, inquit, fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiã ſuam, ut det illis cibum in tempore? Pro te eſt, ſi fidelis fueris: quamvis te minus prudentem æſtimare debeas, ſicut Paulus dicit; *Nolite eſſe prudentes apud vometipſos.* Et iterum; *Non alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes.* Sic enim de ſeipſis ſapientes efficiuntur ſapientiores.

Rom. 12.

§. 3. *Recapitulatio de fideli ſervo.*

QUis eſt autem fidelis ſervus, niſi qui non quærit, quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti? ut quicquid agit, ejus amore faciat, ejus gloriam tantummodo deſideret & exſpectet, atque ipſius magis, quàm ſuam voluntatem ſequatur, & dicat; *Pater fiat voluntas tua, non mea.* E duobus tamen ſervis, fidelis potiùs eſt, quàm prudens eligendus, atque inſtruendus ad negotia. Siquidem fideli ſervo, nihil charius in domo; & amico fideli, nulla ponderatio eſt, maximè in conſilio. Sed quid aliquem tam fidelem & unanimem facit hominem, ſecundùm cor Dei, cui libere credi poſſit? Primò utique timor Domini; dehinc dilectio ſine ſimulatione; poſtremò, nullius terreni commodi quæſtus, fidelem ſervum conſtituunt. Talis erat vas electionis Paulus, cui credita ſunt tam multa precioſa, & magnifica ſecreta. Et ipſe fidelis inventus eſt in domo Dei, & prudenter ſe agebat in omnibus. Unde ita dicit: *Non quærens, quod mihi utile, ſed quod multis.* Item: *Non quæro veſtra, ſed vos: nec quæro datum, ſed fructum.*

Lucæ 22.

Fidelis ſervus prudenti præſtat.

1. Cor. 10. Phil. 4.

§. 4. *Quantum confert homini fidelitas.*

FIdelitas ergo ſi fuerit inventa in homine, reddit ipſum ſuperioribus ſuis charum & precioſum, æqualibus amabilem, cæteriſque Sodalibus ſuis valde venerabilem & gratioſum; ita ut nemo juſtam adverſus eum habeat quærelam, ſed lætentur omnes de virtute fidelitatis ejus. Nôſti aliquos inter nos, & quantæ ſint recommendationis, frequenter audis, & gaudenter etiam pertractas. Quæris imitari, ut bonum poſſideas, quod in aliis laudas, & bene facis; ſed melius, dum perficis. Si quando intelligis te deficere, doles imperfectionem tuam, & velles utique talis inveniri, ut nemo imponeret quærelam ſervituti tuæ. Miniſtras enim Dei ſervis, & ideo formidas, ne ſis indignus & inutilis, negligens aut tardus, prodigus aut nimis parcus. Sed ſi niteris tamen facere ſecundùm tuam poſſibilitatem, reſpiciendo ſemper primò Dei voluntatem, atque deinde proximi neceſſitatem; erit Dominus propitius tuæ inſufficientiæ, quam debes majorem, quàm alii putant, in te recognoſcere. Nemo ſecuriùs excuſatur, quàm qui culpam propriam agnoſcens, ſe humiliat. Etiamſi alii excuſant, bonitati eorum plus deputa, quàm tuæ innocentiæ.

§. 5. De

Digitized by Google

§. 5. *De fiducia in Deo, tempore paupertatis.*

IN domo, ubi abundat paupertas, & multi commenſales ſunt, ubi anguſtior eſt via miniſtrandi. Nec idcirco tamen deſerenda eſt cura pietatis, ſed de Dei miſericordia confidendum. Unde in Evangelio habes: *Miſereor turbæ, quia jam triduo ſuſtinent me, nec habent, quod manducent: & jejunos eos nolo dimittere in domos ſuas, ne deficiant in via.* Diſcipuli dicebant: Dimitte turbam, ut eant in caſtella, & emant cibum. Sed Jeſus reſpondit eis. Date illis vos manducare, ut probaret eos, quanta eſſet fides illorum, in tanta multitudine, cum tanta paupertate panum & piſcium. Illi deſperabant de ſufficientia, dicentes: Sed hæc, quid inter tantos? Benigniſſimus Dominus, quid poſt hæc dixerit, audi: Facite homines diſcumbere. Accepit panes, benedixit, juſſitque diſcipulis ſuis, ut apponerent turbis. Et manducaverunt, & ſaturati ſunt, & ſuperfuit de fragmentis. In hac lectione intuere fidem, quantum valeat; quomodo non eſt deſperandum, ſed ſuſtinendum, te non habente, quid apponas. Da quantum potes, & Dominus providebit de futuro. Multum valet fides bonorum in neceſſitate. Nec franguntur, niſi humana plus, quàm divina auxilia ſperantes. Exempla fidei audiſti ab aliis, ſed nunquid non etiam expertus es? Dico, quòd audivi à fratre probato; quia in quadam domo, cùm adeſſent multi hoſpites pauperes, laborantes cum cæteris, ponebatur rete ad capiendum aliquos piſces, & tot capti ſunt, quot hoſpites advenerant. Et conſiderantes hoc fratres, Deo gratias egerunt, quia tam clementer providerat Dominus.

Marc. 8. In egeſtate præſumendum de Dei liberalitate.

§. 6. *De liberalitate, & dandi libertate.*

QUando igitur voluntas tua prompta eſt, ſecundùm id quod habes. Deo accepta eſt; non ſecundum id, quod non habes. Deficiente autem ſubſtantia, excuſatio eſt facilis, dummodo non obſiſtat tenacia aliqua, aut timor penuriæ ſequentis. Providentia tamen cùm ſit bona, parcitas nimia ne inſidietur, cavendum eſt. *Date* [inquit omnium dator] *& dabitur vobis.* Quamdiu vel unum panem habueris, dimidiabis cum Chriſto; nam retribuetur omnibus benefacientibus, *hic & in futuro. Diſperſit, dedit pauperibus, juſtitia ejus manet in ſæculum ſæculi.* In te liberalitas ſemper agnoſcatur in timore Dei, cum dilectione hominum, & odio vitiorum. Amplius deſideres te benefacere, quàm tenere aliquid in craſtinum. Qui hodie dedit, cras etiam dabit. Neque avaro [ut ita dicam] datur, quod Chriſto datur, aut tenaci, aut ingrato, aut neſcienti, aut obliviſcenti, ut neceſſe ſit, de ſingulis ſollicitari ſumptibus, & dicere, quis nobis aliàs aliquid redonabit? *Oculi tui ſemper ad Dominum, quoniam non eſt inopia timentibus eum. Divites eguerunt, & eſurierunt inquirentes autem Dominum, non minuentur omni bono.* Spera in Domino, & fac bonitatem, & ne amittas liberalitatem: loquere confidenter ad Dominum cum Propheta: *Oculi omnium in te ſperant Domine, & tu das eſcam illorum in tempore opportuno. Aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione.*

2. Cor. 8. Dandum eſt, quamdiu quid habemus. *Luca. 6.* *Pſal. 111.* *Pſal. 33.* *Pſal. 144.*

nedictione. Unum adhuc ſcio, quòd grave poſſit eſſe danti libenter; ſi reſtringitur manus ejus, per obedientiam ſuperioris. Et ne virtutem obedientiæ perdas, penſa; quòd melior eſt obedientia, quàm victimæ. Attamen bona voluntas tua perfectè poteſt implere in paucis, quod optaveris facere in omnibus divitiis. Qui paratus eſt dare exiguum, cum habuerit parum; non utique tardabit dare majora, cum Domino largiente, ditior fuerit. In modico diſce, quod in magno æſtimas te facturum. Humanæ fragilitatis eſt, nimium ſollicitari de futuris; nec uti liberaliter poſſe conceſſis, miſeræ mentis eſt. Parco ſemper eſt inopia, fidenti totus mundus divitiarum eſt. Vide ergo, ne detrimentum temporale, inferat tibi nocumentum ſpirituale: ſed deficientibus opibus ternenis, non deficiat fides tua; quinimo confidas magnificè, de Dei providentia. Qui promiſit cœleſtia & æterna, non negabit temporalia. Non tamen ſemper donat pro noſtro libitu, ne ſimus abundantes in ſæculo, & minùs idcirco deſideremus, quæ ſurſum ſunt in cælo. In curis temporalibus conſiſtenti, vix poteſt deeſſe talis imperfectio, quin teneatur ſæpè cupiditate rerum, videlicet, amore poſſidendendi, aut timore eas amittendi. Unde æſtimo, quòd nemo tam plenariè cognoſcit, qualis ſit affectus ſuus; niſi cùm res cœperit actitare temporales, & curas habere exteriores. Sed qui in his occupantur, & tamen amorem creatoris præponunt in corde ſuo defectuoſis creaturis, non tam facilè ruunt in culpam. Et ſi ſe delinquere aliquando in parvo deprehenderint, feſtinent mundare conſcientiam.

§. 7. *De præmeditatione circa operanda.*

AD eruditionem tuam, habe præmeditationem aliquam prudentem circa agenda. Aliqui ſunt tardiores, aliqui quodammodo præcipites in factis ſuis. Tardi ſæpè bona omittunt; aut parum operis inchoantes, non perficiunt. Vivaciores verò, dum inconſideratè currunt, leviter impingunt. Unde in medio ſemper conſiſtit virtus. Debes igitur ſervare menſuram poſſibilitatis tuæ, & cogitare quod ſolet dici; Multum facit, qui rem debitè & bene facit.

§. 8. *De prudentia religioſa, in omni facto.*

NEceſſarium tibi eſt habere aliquam prudentiam, ſed humilem, religioſam & verecundam; ne videaris ſuperbus, auſterus, & audax, quaſi cum auctoritate faciens, vel imperans. Multò melius eſt, ut obſecrando loquaris, quàm jubendo ea, quæ oportet fieri. Eris prudens, ſi evitas videri prudens: nam ſi vis videri prudens, neceſſe erit, ut hoc aliis foris oſtendere velis, verbo aut facto. Quod cum feceris, non poteſt contingere, quin excedas aliquando menſuram prudentiæ tuæ; ita ut dicas magis ad facta tua vel aliorum, quàm expediat; vel excuſes negligentiam tuam, plus quàm juſtum ſit; & per hanc oſtentationem, amittes viam veræ prudentiæ, quæ conſiſtit in humilitate maximè.

§. 9. *Quòd prudens ſit ſibiipſi intimus.*

ERis prudens, ſi fueris ſemper proximus cordi tuo. Ibi diſce, quod juvet te omni tempore. Ibi conſtitue tibi manſionem, à facie inimici. Inibi aſcende per orationem, lachrymantem ante pedes

pedes Jeſu; ut vincas omnem paſſionem, & fumigantem delectationem mundi & carnis, adverſum te. Hæc eſt via prudentiæ, amare juſtitiam, & odire iniquitatem: benefacere, & malum pro veritate ſuſtinere: exteriora agere, & interiora non oblivisci: curas ad tempus habere, alienum tamen eſſe ab omnium rerum blandimento: non ſequi trahentem concupiſcentiam, ſed reductari per virtutem magnam. Non tu eas ſequere, ſed illæ te ſequantur. Tu verò quò vadis? Ad eum, qui miſit te; ut facias opera tua omnia in charitate, & cuſtodias ea ſumma humilitate: hoc enim iter, quo oſtenditur ſalutare Dei. Etenim
Matth. 11. dicit: *Venite ad me omnes, qui laboratis.* Et rurſum: *Ego ſum via, veritas,*
Ioan. 14. Matth. 13. *& vita.* Si hucuſque veneris, non privaberis ſpiritualibus profectibus: ſed eris ſicut liber ſcriptus foris & intus, ſimiliſque patrifamilias proferenti nova & vetera de theſauro ſuo, dum exteriora agis, & apud altiſſimùm ſit cogitatio tua. Quàm ſimile etiam huic ſenſui, quod in Pſalmo legiſti:
Pſal. 36. *Os juſti meditabitur ſapientiam, & lingua ejus loquetur judicium.* Lex Dei ejus in corde ipſius, & non ſubplantabuntur greſſus ejus. Hæc tibi ſignabis, quotieſcunque tumultus ferre gravatis. Nam actio non eſt cauſa perturbationis noſtræ, ſed magis paſſio.

§. 10. *De paſſionibus vincendis.*

IGitur circa eas vigilandum eſt, ne incipiant ſurgere, & poſſint prævalere. Quid ſic turbat oculum prudentis, ſicut frequens ira? quid ita inquinat, ſicut concupiſcentia? quid ita excæcat, ſicut munera, & blandimenta noxia? Ingemiſcit Propheta adverſus paſſiones iſtas, & confidens Deo abſcondita cordis ſui, ſic orat: *Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Cor meum conturbatum eſt,* Pſal. 37. ecce ira pacem tollens: *dereliquit me virtus mea,* ecce concupiſcentia vigorem animi molliens: *& lumen oculorum meorum non eſt mecum,* ecce avaritia munera ſecum portans, ſed oculos veritatis & juſtitiæ plerumque eruens. Nunc ergo vide, qualiter evadas laqueos venantium, in quibus omnes poſiti ſumus. Nullus alteri objicere poteſt, quid concupiſcis? Ecce in concupiſcentia omnes generati ſumus. Et quia bellum omni ex parte inſtat, cauti ſimus. Deus adjutor noſter, & ideò intentè oremus. Suavis eſt & mitis, ideò accedamus. Miſericors eſt & clemens, ideo non deſperemus. Potens eſt & dives in miſericordia, propter hoc non deficiamus, ſed cum Apoſtolo dicamus: *Omnia poſſum in eo, qui me confortat.* Phil. 4.

In omni paſſionum genere ad Deum recurrendum.

§. 11. *Quod certis quibuſdam horis, vacandum eſt Deo.*

SIc tempera actiones, laboreſque externos; ut tamen orationi, lectioni, ac meditationi Scripturarum vaces, aliqua ex parte diei. Si potes, fiat exemplo Prophetæ in Pſalmo: Veſpere, & manè, & meridiè, narrabo & annunciabo, & exaudiet vocem meam. Conſidera ſequentes verſus ejuſdem Pſalmi, & docebunt te vacare tibi, & ſperare in Domino. Nam ultimus ſic concludit: Viri ſanguinum & doloſi, non dimidiabunt dies ſuos; ego autem, ſperabo in te Domine. Nota in hoc verſu, quòd carnales & animales terrena ſapientes, & interiora

diſſimulantes, non dividunt tempora ſua; ut aliquando retractent opera ſua, & ſciant, quid deſit eis. Sed non eſt talis actio bonorum, qui menſurant thalamos cordis ſui hinc & inde; ne fortè in vacuam currat. Quàm multi per multa currunt, *ſed unus accipit bravium.* Diſtrahitur ſæpè mens in labore, ideò revertatur poſt laborem, ad unionem ſui, quia unio iſta multa utilia docet: & hoc eſt, quod dicitur; unus accipit bravium. Invenies tempus ſufficiens vacandi, ſi nullum indulges otioſitati, non ſolùm operis, ſed & ſermonis & cogitationis. Beatus homo, qui in ſui conſideratione, ſæpè vigilat; ne fortè propter incuriam, de tenebris ad tenebras vadat.

1. Cor. 9.

In ſummis negotiis etiam invenit homo diligens tempus quo ſibi vacet.

§. 12. De cuſtodia oris.

CUſtodia etiam diligenter verba oris tui, ut dixiſſe aliquid poſtmodum non pœniteat. Qui inter multos converſatur, majori indiget cuſtodia: quia ab omnibus conſiderari poteſt, cujus converſationis fuerit. Quis ita ſimplex, ut non diſcernat, qualiter ſe habeat aliquis, in opere & ſermone? Hoc ideo replico, ut cogites, *quia ſpectaculum facti ſumus Angelis & hominibus*: & ut neminem habeat tam ſocialem, coram quo minùs honeſtè & virtuosè te geras. Non des unquam occaſionem diſſolutionis, per verba rara, vel ſigna vana: quia generat hæc levitas duplex malum: In aliis exempli boni, in te etiam ſancti propoſiti, diſſipatio eſt. Noli eſſe fabula hominum, ut aliquis dicat; Hæc & hæc mihi ille recitavit, volens ſe excuſare per te; quaſi ideò accuſanda levia non ſint, quia tu dixeris, qui melior putaris. In hoc multi frequenter delinquimus, quòd noſtra errata exemplis aut verbis aliorum juſtificamus; tanquam nobis idcirco liceat, quia idem & alii faciunt. Credo quòd pluribus ſæpè diſplicet, quàm citò otiosè aut inconſideratè aliquid dixerint. Quomodo audet ſe homo, per alterius negligentiam, defendere in malo, quando nihil minus per hoc peccat coram Deo? Quare cæcus cæcum ſequeris, ut in foveam pariter cadatis? *Bonum æmulamini in bono ſemper*, ait Apoſtolus: *Et imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti.*

1. Cor. 4.

Galat. 5. 1. Cor. 4. & 11.

§. 13. De bomo exemplo dando.

ATtende tibi, ut quantum vales, omnibus ſis cauſa boni exempli, ut in te clarificetur nomen & vita Jeſu Chriſti. Nemo veniat ad præſentiam tuam, quin ædificatus & lætus recedat à te. Tu verò retine apud te, quòd non ſis dignus alicujus alloquio: ſed magis tibi proficit aliorum viſus, ſermo, oratio. Cave tamen familiaritatem eorum, qui imitandi non ſunt, quamvis in Chriſto diligendi. Prædixi, & iterum dico; ut taliter ambules, ne fias proverbium hominum, loquentium ſibi placita, de quocunque volunt. Non poteſt quis melius tollere fabulationes levium hominum, quàm ut ipſe levis in verbis & moribus ſuis non videatur. Benignus tamen, & alacer apparere debes; ne horrori ſis, maximè verecundis, & modeſtis fratribus.

Familiares tibi ne ſint, quos imitari non debes.

§. 14. De vitandis occaſionibus ſcandali.

NOn ſtes ad loquendum diu in aperto, aliis laborantibus & occupatis, circa injuncta opera, ne dicatur tibi: *Quid hic ſtatis tota die otioſi?* Matt. 20.

Non

Non des occaſionem loquendi, venientibus ad feneſtram: ſed expedias eos verbis benignis & utilibus: neque cum triſtitia dimitte illos, ſed cum pace & gaudio, refectos cibo potuque neceſſario: poſtea commenda te orationibus eorum, & dic eis: Jam ite dilecti fratres, & agite gratias Deo, & oretis pro me. Si aliquid plus addideris pro eorum conſolatione, bene retribuet tibi Dominus. Cùm veniunt aliqui in occurſum tranſitus tui, non debet te late re, quin præcogites ſi juſtam & utilem potuerint habere cauſam illuc accedendi; & penes tuum ſcire, non des occaſionem volenti occaſionem: unde ſi te ſubtrahis talibus, poſtmodum non lugebis. Semper tamen paratus eſto, ad ſatisfactionem poſcenti te: ſed otiari nullum patere apud te, ſed fraternè admone eos, ut tranſeant, quia tibi non vacat: Chriſtus eſt, qui tibi loqui deſiderat. Hoc modo te liberas à ſuperfluis, & illos ad quietem ſuam, cellæque cuſtodiam inducis. Nihil tamen temerè judices: ſed vide, quanta charitas, quàm amica fraternitas, traxit eos ad te. Diſcretè ergo age in his, ut aliquando audias venientes, aliquando ſinas tranſire etiam loqui volentes.

§. 15. *De non credendis novitatibus, neque referendis.*

ET quia ſæpè diverſa percipis, & nova tibi plerumque dicuntur, non facilè credas, difficiliùs ea conſequenter aliis dicas; & multo ſit melius, ſi omninò ſileas. Quid ad te? Jeſum ſequere, & ſine mortuos ſepelire mortuos ſuos. Hujuſcemodi diſtractionibus & curioſitatibus, ſervus Dei intendere nullo modo debet, ſed ædificationi, & cuſtodiæ cordis ſui, orando, legendo, meditando, & alia opera ſancta in nomine Dei faciendo. In actibus Apoſtolorum habes, quod Athenienſes ad nihil aliud vacabant, niſi aut dicere, aut audire aliquid novi: ſed talis uſus, nimis damnabilis ſit apud clauſtrales. Deum præ oculis habentes.

Rumoribus non indulgendum.

§. 16. *De utilibus narrationibus.*

SUnt tamen quædam, ſi referantur ex charitate, quæ ædificant etiam audientes; ſicut denuntiatio alicujus defuncti, petitio ſuffragii pro tribulato, converſio peccatorum, ſtatus devotorum, & alia his ſimilia; quibus eſt condolendum, ſeu etiam congaudendum, prout cauſæ requirunt. Conſiderare ſimiliter divina judicia ſuper ſtatum mundi, prodeſt bonis & electis Dei ad contemptum ejus; ſicut ſunt peſtilentiæ, fames, incendia, præliaque terrarum, & cæteræ tribulationes graves: quibus gloria mundi proſternitur, & delectatio carnis amaricatur. Hæc mala ſæpè boni & ſpirituales, ad profectum ſuum trahunt; & per exempla talia, ſe & cæteros ad compunctionem cordis, ad luctum peccatorum, ad emendationem vitæ, & ad præparationem mortis ſecum excitant; quæ etiam in ſacris codicibus, & Eccleſiaſticis hiſtoriis, maniſeſtè leguntur. Sed hunc ſalutarem profectum, plures indevoti & verboſi, aut neſciunt, aut non intendunt; ſed quaſi in fabulam deductionis, pervertunt. Unde potes elicere, quòd ſicut boni & virtuoſi ad bonum omnia, quæ audiunt vel vident, conantur inducere; ita inſtabiles & vagi, tepidi & diſſoluti, hæc

 eadem

eadem ad ſuam malitiam exercendam inflectunt. Ideò perſpicito, quid ſit, quod audiſti; & quis fructus eſſe valeat, ultrà dicendi.

§. 17. *Qui ſunt vitandi.*

PRopterea noli libenter approximare ſæcularibus, neque perſonis magnis: nec eo etiam convenias, ubi nôſti eſſe multitudinem presbyterorum; quia ſtatui tuo non congruit, nec officio.

§. 18. *Cùm quibus eſt converſandum.*

CUm ſimplicibus & devotis, & bene ſentientibus de Deo, & conſentientibus tibi propter Deum in bono, ſit ſermocinatio tua, & crebrior ſociatio. Et quicunque non concordant cum ſpiritu tuo, illis cede propter pacem tuam & ipſorum; quia defenſor, & judex noſter, JEſus Chriſtus clarè nos interiùs agnoſcit, ante quem humana judicia ſæpiſſimè errant. Si deſideras aliquem ædificare, ſoli melius dicis; quia multis nonnunquam diſplicet, quod unus vel duo gratanter audiunt.

§. 19. *De quibus materiis eſt interrogandum, & colloquendum.*

QUæſtiones in Scripturis noli movere in communi audientia, neque de materiis altis & curioſis libenter loquaris? ſed quæcunque ſunt humilia, virtuoſa, amabilia, devota, & excitativa ad amorem Chriſti, pacifica, pudica & honeſta coram Deo & hominibus, hæc loquere & exhortare. Si verò audieris aliqua difficilia & obſcura moveri ab aliis, tace primò, & cogita, quòd ſis diſcipulus Chriſti, quem non oportet docere, ſed audire humiliter verba ſeniorum; & cum verecundia & reverentia utilia interrogare, & diſcere in ſilentio. Unde Paulus dicit: *Docere autem mulieri non permitto.* Id eſt, non patiar, quòd inſiſtat aliorum doctrinæ, qui infirmus eſt, & debilis in virtutibus, & quodammodo adhuc carnalis eſt, in quo ſæpè abundant paſſiones ſuperbiæ, iræ, rixæ, gulæ, invidiæ, vanæ gloriæ, & cæteræ peſtes cordis, & morum levitates: cui neque eſt experientia & annoſa exercitatio ſpiritualis vitæ & diſciplinæ, ſed vana & indevota ſcientia, & aſſueta ad non interrogata levis reſponſio. Iſtum enim non decet, præſentibus aliis & peritioribus, quicquam loqui, docendi ſaltem modo. Non dicas ergo opinionem tuam, ne oſtendere ſcientiam tuam cum Heliu videaris; qui beatum Job meliorem & ſapientiorem ſe auſus eſt docere, & duriter increpare, ac rationibus compoſitis ingenioſè vincere: ſed Deus ſprevit eum, & reprobavit, eò quod ſuperbè & & animoſè, juſto & ſancto viro, ſe prætuliſſet.

1. *Tim.* 2. Cui non liceat in ſeniorum conſenſu loqui.

Job 10.

§. 20. *De revelatione ſcripturarum myſticarum à Deo imploranda & à proximo.*

QUando autem deſideras aliquid obſcurum intelligere, & de dubiis certificari, primùm à Domino pete ſenſum & intellectum illius revelari ad profectum tuum, & pro gloria ejus. Contigit aliquando cuidam, in tali forma Deum oranti; cùm ſe iterum contuliſſet lectioni, ſtatim ei aperiri ignorantiam ejus: qui conſolatus in verbo Domini, didicit habere recurſum frequentiorem ad Deum, omnia ſcientem. Tamen rurſus

Digitized by Google

ſus hominis ſenſus, quandoque à Deo humiliatur, ne capiat verbum tenebroſum, ut non elevetur cor ejus, & cadat in laqueum diaboli, æſtimans ſe aliquid ſcire, cum nihil ſciat. Et niſi Deus voluerit nobis revelare, nonne tenebræ videntur eſſe Scripturæ? Ideò ſecundùm conſuetudinem ſanctorum Patrum, quærendum eſt humiliter à fratre aliquo, ut exponat & declaret nobis intellectum obſcurioris literæ. Sic enim diſcipuli interrogabant Dominum dicentes; *Ediſſere* Matth. 13. *nobis parabolam zizaniorum.*

§. 21. *De ſpirituali collatione.*

COnfert etiam non modicam ſcientiæ utilitatem, ſtudioſa & unanimis duorum ſibi bene conſentientium divina collatio. Unde Salvator noſter ait:
Matth. 18. *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Et
Joan. 20. alibi: *Dum hæc autem adhuc loquerentur ſtetit Jeſus in medio diſcipulorum ſuorum, & ait, Pax vobis*; & cætera, quæ de reſurrectione ejus pleniùs leguntur. Amor ergo in divinis ſcripturis commendabilis eſt, per quem & carnalia & otioſa tantò celeriùs vitamus, quantò major eſt in nobis. Senties in operibus tuis effectum meliorem, ſi divinæ ſcientiæ fueris ſpeculator, & impiger imitator.

§. 22. *De quotidianis operibus, quomodo fiant.*

CUm opus tibi videtur, ut aliqua neceſſaria procures, vel etiam quædam ad meliorem durationem reformes, fac in Dei nomine ſine multa quæſtione, & eris liberior à retractione eorum, qui contra dicere potuerint. Ex quadam levitate quidam oppoſitionem faciunt, & neſcio qualem probationem in aliis quærunt. Qui ergo ſilere ſcit & facere, ſapientem viam tenet. Hæc in quotidianis & levibus, obſervanda puto. Decet tamen fratris alicujus verba patienter audire; & propter virtutem humilitatis dicendam, ſequi interdum inferiorem: ſed non ſemper, cùm putatur fieri aliud magis inconveniens; quod bonæ & puræ conſcientiæ meliùs relinquo, quàm imperitè conſulam.

Quæ ex æquo facturus es tela aliis.

§. 23. *De conſilio majorum, in ſpiritualibus cauſis conſiderando & recipiendo.*

DE ſpiritualibus & majoribus cauſis, Superiorum primò eſt voluntas conſideranda; deinde ipſorum, ſi dubitas, requirenda ſententia; ut quicquid judicaverint, pro meliori accipiatur conſilio. Si non acquieverint, vel ſatisfecerint interrogationi, expectanda eſt reſponſio, fortè maturè ſe deliberant, perſpicientes alia æquè ibidem concurrentia, vel obviantia ut non tam facilis & certa poſſit ſolutio dari. Poſtquam ſemel aut bis ſanè intellexerint negotium quærentis, non expedit nimis inſiſtere ad informandum eos, ne generetur aliqua gravitas aut moleſtia ab utraque parte. Quietius eſt ergo amodò tacere, & aliud conſilium quærere, ſicut ſanctus ait; *auxilium meum à Domino, qui fecit cælum & terram.* Cùm de- Pſalm. 120 ſunt humana, divina ſunt inquirenda ſuffragia, ut effectum concedat ſalutarem cauſis neceſſariis. Sed præcave tibi, ut quantum minus vales, importunè aliquid poſtules; & dum ſentis parum proficere petitionem tuam, noli vexare te per aliquam impatientiam, ſed recordare; O felix patria, ſanctorum replens deſideria, & miſerorum neſciens gravamina.

§. 4. De

§. 24. De reverentia Prælatorum.

Coram ſenioribus exhibeas te verecundum & morigeratum; & nihil temere in verbo aut opere à te percipiatur, ſed humilitas & ſimplicitas. Semper ſenioribus reverentia deferatur, & honor: ſive dignitate prælationis, ſive auctoritate officii, ſive ætate temporis, & converſatione venerabiles fuerint, humili corde exigeris reddere debitam ſubjectionem, & beatus ſi imples eam, & devotè veneraris Prælati tui præſentiam.

§. 25. De cavenda familiaritate cum Prælatis ſuis.

Quorum tamen ſocietatem declinare debes, ubicunque aptè, & quotieſcunque licitè potueris; quia multis fuit nocivum, quòd parvam reverentiam coram ſenibus & Prælatis ſuis habuerunt, & ſeduxit corda parvulorum & expertorum talis conſuetudo. Ideò ſapienter facit, qui magnorum hominum notitiam, & Prælatorum familiaritatem devitat; quia non bene decet, nec ædificat intuentes. Neque hoc ad ſubtrahendum quicquam ſanctitati illorum dicitur: ſed ad cautelam novitiorum & ſimplicium, proponitur. Quidam ex familiaritate nimia & alloquiis magnorum, audaciùs ſe rebus & negotiis altioribus immerſerunt: quod forſitan non feciſſent, ſi liberiores erga ſuperiores ſuos non fuiſſent. Etiam aliquando cæteris fratribus ſe præferentes, putabant ſe aliquid eſſe: ſed in fine decepti ſunt, quia hominibus & non Deo placere voluerunt. Proinde utile juvenibus eſt, & novis palmitibus expediens, propter futuras occaſiones mali, nunquam talia quærere, quæ ſpectant ad ſuperiorum gratiam, & familiaritatem minùs cautam, ſed humiliora & ſimpliciora loca & officia exquirant ſibi, gaudentes in abjectione omnium pomparum mundi, & quòd ignoti & parum habentur in oculis hominum reputati. Verùm non eſt parvus fructus ſpiritualis gratiæ, quando ſe homo ab omni temperat propter Chriſtum, amicorum inclinatione, & ejus appetit ſolummodo gratiam, qui confortat pauperem, & exulem conſolatur in abſcondito.

§. 26. De periculo pauperum in officiis.

Cavendum eſt pauperi, ne efficiatur præſumptuoſus & audax, & obliviſcatur paupertatis & inopiæ ſuæ, in qua natus eſt. Melius illi eſſet, ſi ſemper vitam in egeſtate duceret; quàm poſt paupertatem, in terrenis ſubſtantiis ſuperbiret. Maledictum ſit aurum & argentum, & omnis pretioſa ſubſtantia deſiderabilis viſu pereat, quæ pauperem & ſimplicem, ad ſuperbiam & mentis cæcitatem perducit. Verè infelix homo, qui in terra ſibi nomen invenit, & laudem fini ſuo poſuit. Quid tam metuendum pauperi & inopi, ſicut exaltari & prædicari? Multi quando latebant, Deo vivebant: quando neſciebantur, Deus illos viſitare dignatus eſt, & tanto familiarius, quanto minùs ſociati erant hominibus. Sed dum ad negotia temporalia perveniſſent, hinc inde diſſipati, non potuerunt cogitare quid fuiſſent; & aliter his contigit, quàm putaſſent. Abſconde ergo chariſſime, modicum te ad momentum; & vide quid prodeſt omnis labor hominis, & operatio multa ſine fructu. Fructus eſt ſanctitas, & puritas cordis, ple-

Digitized by Google

plenitudo dilectionis, delectatio in operibus bonis, finis verò vita æterna eſt.

§. 27. *De vitandis rebus non commiſſis.*

OBſerva quoque cautius, ut de ordinatione majorum, aut fratrum conſilio, non multum adjicias tibi, aut de qualibet re, quæ non eſt tibi commiſſa; quia non parvi periculi eſt, rebus ad te non pertinentibus, aliquo modo conſcientiam occupare. Quiſquis curis multis ſe interſerit, ſeipſum lædit. Qui verò unum, quod ſuper omnia eſt, ſolummodò quærit, in pace multiplici erit conſcientia ejus. Potes teipſum inquietare talibus, & proficies nihil. Ad tuum conceptum rem quamlibet habere, erraticum videtur & impoſſibile. Noli igitur errare, quia error finem non habet, id eſt, perfectam conſummationem. Si vis eſſe bonus, & perfectus ſervus Dei, non tuam, ſed Dei opta in omnibus voluntatem. Ejus ſequere animo humili ordinationem, & omnia tibi parebunt; nil etiam tuæ diſconveniet voluntati, ſicut ſcriptum eſt: *Ordinatione* Pſal. 118. *tuâ perſeverat dies, quoniam omnia ſerviunt tibi.* Dies eſt homo juſtus, propter lucem veritatis & juſtitiæ; quâ illuminatur à ſole Chriſto, ſcilicet ad videndum ordinationem omnis æquitatis ejus. Iſte ergò perſeverat ordinatione Dei, hoc eſt, mente conſtans eſt & immobilis ſuper omnibus, quæ ei contingere poſſunt, ferens cuncta æquanimiter: quia ab illo procedunt, cujus nutui omnia ſubſunt & obediunt. Noli in iſto vel in illo, tuam velle impleri voluntatem vel electionem, quæ ſæpè proprietaria eſt & injuſta, ſed dic: Sicut Dominus voluerit, ita fiat; nam ita fieri, melius eſt. Quicquid etiam per ſervos ſuos inſtituerit, pro bono fit, & inde lucet ſervus Dei bonus; quoniam omnia in bonum accipit, ſciens, quia conſuummatio perfectionis eſt, alienatio omnis propriæ voluntatis. Rariùs ergò ſtatue tibi conſilium tuum, & firmiter non ponatur in animo, quod eſt incertum, an fiat vel fieri expediat; quia in rebus cunctis, finis inſpiciendus eſt. Et quæ ad bonum finem dirigunt, laudem habent, non quæ in facie apparent: nam ignota ſunt plerumque talia, quamvis probabilia foris videantur.

§. 28. *De prævia conſideratione.*

IDcircò ſapientes & eruditi viri, res quaslibet intuentur à longè, & longanimiter expectant, rimantes tacitè, quis ſit finis intenti operis; ne feſtinantiâ rem confundant, & præcipitio corruant. Providentia namque regitur ſtatus ſapientis, & actio ejus univerſa (ſi plena ſit oculis) erit probatiſſima & ſtabilis. Ipſius eſt rerum cauſas, puta initium & finem debitum, diſcernere; & quæ ſint agenda, quæ etiam vitanda, ſemper prævidere, ne inconfusè fiant. Si quis indiget ſapientia, *poſtulet à Deo, & dabitur* Jacobi 1. *ei*, ſi utilis ei eſſe poſſit & expediens: aliàs illam deſiderare non debet, quia damnabilem rem exoraret.

§. 29. *De differentia inter ſapientiam & prudentiam.*

SApientia tamen cœleſtium rerum magis videtur eſſe, prudentia verò ſeu providentia ad temporalia negotia congruentiùs ſpectat; quia cœleſtia & æterna ſapere potiùs jubemur, temporalia autem omnia in tranſitu habere docemur.

mur. Unde licenter conceditur uſus neceſſarius bonis & ſanctis viris proponendo viatico. Sed non in omnibus cernitur tantus divinæ dilectionis radius, ut quod dignitate & elegantia mentis proponunt, hoc exerceant avidiùs. Norunt ſancti, quòd hæc ima præſentata ſupernis, ſint abjectiſſima: nec pretio laudis alicujus ducenda. Itaque quodammodo aſſimilantur caducis, qui caduca petunt & privantur gloria cœleſtium, qui ſatiantur temporalium. Quæ omnia prudens diſpenſator debet animadvertere; & ne terreſtrium rerum rerum diſtiburione diſpergatur nimium, bonis ſempiternis ſuum renovare cordis palatum ſtudeat. Tantoque libentiùs (dum illi vacat) immoretur ſuperis, quo magis conſtat, quòd gravis eſt & periculoſa omnis cura temporalis, quæ divinis non revelatur ſuſtentamentis.

§. 30. *Quòd neceſſaria eſt providentia, habenti curas temporales.*

EGet quippe majori providentiæ luce, qui inter temporales curas, tanquam inter vitæ tenebras verſatur; & illi bonum eſt, ſi rantummodo rebus mutuatus, non alligatus corde, externa miniſtret. Laudabile ſatis, ſi in negotiis ſancto non deſit otio, ſi curis ad tempus pro fraterna cauſa intentus, nihilominus inveniatur meditatione æternorum & contemplatione ſuſpenſus. Qui enim ſanctæ Marthæ fideliter implere negotium ſatagit, beatiſſimæ Mariæ dignus habebitur aliquando dulcedine foveri, & conſolationis divinæ, & allocutionis ſilentio immorari. Quo ille rectè cenſetur aptus, cui jam fraternæ neceſſitati ſervire placet, & Chriſti tantùm dilectio ſuper omnem temporalem curam amabilis, in intentione præcipua eſt. Non ſicut is, cujus foris videtur miniſtratio; ſed ab intus non ardet vera dilectio, & intentionis non lucet pura ſimplicitas, & ſimplex puritas. Sua enim commoditate, perdit lucrum charitatis; & libitu proprio, deſtituitur à Chriſti beneplacito. Nam omne quod agitur, ſi in veritate & puritate non manſerit, in interitum vadit & evaneſcit. Tetigi paululum boni diſpenſatoris neceſſarium inſtitutum, qualiter ſibiipſi debeat etiam intentus & præſens eſſe, nec rebus exterioribus variiſque negotiis totaliter inhiare; quinimmo eligat ſecundùm affectionem ſuam cordialem, nullis implicari curis; ſed inſiſtere (quantum opportunè conceſſum fuerit) ſtudiis theoricis. Verumtamen quiſquis per divinam voluntatem tanquam ſervus à Domino fuerit advocatus, ad faciendum opera miſericordiæ, impleat mandatum obedientiæ, & ne declinet ad propriam nimis quietem; ſed magis offerat ſe per bonam & promptam voluntatem, ad ſerviendum Deo viventi, in ſæcula ſæculorum, Amen.

Externis rebus impeditus ſubinde redeat ad ſeſe.

CAPUT SECUNDUM.

De miniſterio Marthæ, & otio Mariæ, & de concordi convenientia ad invicem.

Argumenta hujus capitis.

De comparatione Marthæ ad Mariam, id eſt, activæ ad contemplativam, & quod utraque laudabilis, nec altera ab altera ſeparanda. §. 1.
De opere Marthæ. 2.

De

De opera Mariæ. 3.
De admonitione Marthæ. 4.
De conſolatione Marthæ. 5.
De admonitione Mariæ. 6.
De increpatione tepidæ Mariæ. 7.

§. 1. *De comparatione Marthæ ad Mariam, id eſt, activæ ad contemplativam, & quod utraque laudabilis, nec altera ab altera ſeparanda.*

QUamvis eligibilior pars Mariæ ſit & ſuavior; tamen beatæ Marthæ ſororis ejuſdem pars laborioſa, laudabilis eſt, & Deo accepta; ſicut per ſeipſum Dominus ait in (*Joan. 12.*) Evangelio: *Si quis mihi miniſtraverit, honorificabit eum Pater meus, qui eſt in cœlis.* Miniſtrare ſpecialiter ſpectat ad Martham, ſicut vacare ad Mariam, non tamen debent iſtæ duæ ſorores ab invicem ſeparari, nec debent de ſtatu ſuo contendere: ſed magis ſtudeant pariter Chriſtum hoſpitio recipere, ut in omnibus poſſint perfectè ſtare, & quotidianis proficere virtutum augmentis.

§. 2. *Opus Marthæ.*

(*Luca 10.*) MArtha ſerviat, laboret, atque provideat bona coram Deo & hominibus, ut ſoror ejus Maria liberiùs vacet (*2. Cor. 8.*) divinis. Nec murmuret contra ſororem ſuam, quod eam ſolam reliquit miniſtrare: ſed potiùs adhortetur, ut in quiete & ſilentio ſe teneat, & nullis ſe mundi occupet negotiis: ſed Jeſum ſem(*1. Pet. 1.*)per præ oculis habeat, *in quem Angeli proſpicere concupiſcunt.* Audiatque eum, & miretur de verbis gratiæ, quæ procedunt de ore ejus: atque talem ſe exhibeat, ut digna ſit auditu divino. Tam purum & abſque terrena mole cor ſuum præparet, ut cœleſtibus deſideriis accenſa, quandoque mereatur introire cum ipſo, ad inconſueta dulcedinis ejus gaudia.

§. 3. *Opus Mariæ.*

MAria verò ſorori ſuæ compati debet, & ſæpius Dominum orare, ut dignè & devotè valeat miniſtrare ſibi & aliis, neceſſaria hujus vitæ; ut patiens ſit in adverſis, fidelis & prudens in omnibus negotiis ſuis: atque ſic exteriora moderetur & ordinet, ut ſeipſam interiùs non omninò negligat: ſed cùm tempus occurrerit, exemplo ſuo, ad vacandum ſibi paululùm, in ſecretum ſecedat. Nec ſibi ſoli & Deo vivere, magnum & gaudioſum reputet, ſorore relictâ ſub ſarcina: ſed pio conſiderationis oculo, ejus memor ſit apud dilectum ſuum, nec non conſolationis verbo, quantum valet, ſublevamentum deferat. Memento Maria, quia non vales liberè vacare, niſi Martha voluerit pro te laborare: & niſi illa exteriora diſponeret, tu minùs lucidè interiora videres. Utilis eſt tibi ſororis tuæ ſollicitudo, ut non perturbetur tua deſiderabilis ſolitudo. Ne ergò velis ſororem tuam contemnere, aut judicare minùs ſanctam, quia occupatur rebus tranſitoriis vilibuſque materiis: magis autem hoc cogita, quantam tibi in humilitate ſervitutis ſuæ, præſtat contemplandi occaſionem. Quæ licet exteriora procuret, diſpenſet, & cuſtodiat; alia tamen habet in intentione cordis, quæ principaliùs amat. Nam Jeſus Chriſtus utique eſt finis, pro quo intantum laborat, propter quem etiam ſibi parcere à manè uſque ad

Digitized by Google

veſperam non refugit, ut alii fructum ſpiritualem ex hoc majorem conſequantur. Dilige proinde ſororem tuam, & defer ei compaſſionem, orationem, reverentiam, & excuſationem. Si quid minus poteſt in ſpirituali converſatione, hoc tu ſupplere deſidera, per ſancta & devota exercitia tua. Non tamen ex te illud præſumas, aut de te plus quàm oportet ſapere velis: ſed Dei gratiâ te exhortante interiùs, bonum charitatis tuæ ſtudium in hoc commenda, quia omnia bona opera tua ei communicare debeas, quæ plura impedimenta devotionis habet, quàm tu. Soror enim tua eſt, & illi debes, quicquid boni apud Deum habere vales.

§. 4. *Admonitio Marthæ.*

AUdi iterum & tu Martha, quæ ſollicitaris circà frequens miniſterium. Cave ne turberis in opere, & ne deficias in tribulatione; quia ſatis abundanter & cauſarum tumultus advenient tibi, & adverſitatum contra te varietas non deficiet. Beata eris, ſi omnia patienter accipis, & cum gratiarum actione, à Deo eſſe bona & mala, ſalubriter ſentis. Semper igitur tibi opus eſt patientia, atque prudentia; ut per patientiam mala ſuperes, & per prudentiam aliis bona miſericorditer impendas, quamvis ſint etiam ingrati. Attende tu, quibus ſervias, & quâ mercede laboras. Nonne Chriſtus eſt, cui te totam contuliſti? Ejus Martha es, & ejus voluntatem facere debes, ne offendas, & pecces. Potens eſt Dominus tibi dare gratiam majorem, & oſtendere etiam glóriam ſuam; ut quæ tàm ſedulò & devotè ei miniſtras in mundo, tandem juxtà eum recumbas in regno ejus.

§. 5. *Conſolatio Marthæ.*

EJa Martha, magna erit merces tua in cœlo, tantùm eſto fidelis in miniſtrando. Propterea ſervi, fer curam, præpara quæ opus ſunt ad vitam iſtam, ſive in coquina, ſive in braxatorio, & cellario, ſive terendo ſemina, ſive molendo ſinapis, ſive alterius generis grana. Opus ſi vile eſt, tamen pretium vitæ æternæ eſt. Quicquid enim expendis in uſum fratrum Chriſti, reddet tibi juſtus judex in die judicii. Quando omittis propriam voluntatem & utilitatem aliquam, ſeu quando poſtponis ſpiritualem lectionem propter aliorum neceſſitatem; tunc emis à Chriſto hæreditatem æternæ vitæ, & ille ſit tibi pretioſum & firmiſſimum pignus ſolutionis æternæ gloriæ. Unde Patri ſic dicit: *Volo Pater, ut ubi ego ſum, illic ſit & miniſter meus.* Ioan. 12. O Martha, multa potes operari opera bona, ſi ſis voluntaria & parata. Egent ſervitio tuo ſervi Chriſti, & ſine tua cura non ſunt in Deo liberi. Si tamen vis eſſe meritorium opus tuum, fac ex animo bono, & non cum triſtitia, neque cum tædio. Magnam potes exercere charitatem in fratres, magnam etiam generare lætitiam, dum eſuriunt & ſitiunt, nec habent quod manducent; & tu ſubvenis neceſſitatibus eorum, apponendo ea quæ Dominus conceſſit infirmitati corporis humani. Attende, quid Iſaac Patriarcha dixerit Eſau, filio ſuo. *Tolle* (inquit) Gen. 27. *arma tua, pharetram, & arcum tuum. Cumque venatu aliquid apprehenderis, fac mihi inde pulmentum, ut comedam, & benedicat tibi anima mea.* Similiter benedicet te ô Martha, quicunque recreatus fuerit cibo & potu, in nomine Chriſti

Chriſti per miniſterium tuum: nec erit tantùm benedictio tua temporalis quædam retributio, ſed potiùs æternæ hæreditatis firma perceptio.

§. 6. *Admonitio Mariæ.*

ALloquenda eſt iterùm ſoror Marthæ Maria, ut domi ſedeat ac meditetur, ut columba, verba cœleſtia. Tanto affectu quæ æterna ſunt cogita felix Maria, tam ſuavi guſtu ſapiant tibi interiora bona, ut minus cures exteriorem indigentiam. Minimè quoque contriſteris, ſi datur quandoque minus, ſi ſapiat minus, ſi præparetur tardiùs, ſi quid aliud defectuoſum fuerit in Marthæ manibus. Non enim parum ipſa ædificatur, quod tam ſuſtinens videaris in neceſſitate: nec erit ei alio tempore oneroſum meliorare, cùm Dominus donaverit, conſiderata patientia tua in tempore, quo non poteſt. Quantò tu fueris patientior, benignior, & quietior; tantò ſorori tuæ fit omnis labor levior, & occupatio tolerabilior. Conſiderat namque fructum ſpiritualis incrementi ex te, & conſolatur non modicum in ſuo opere, quia paſceris ſpiritu magis quàm carne. Ipſa etiam gaudet coram Deo, quod tam facili contentaris miniſterio, ne gravetur ſuprà modum: ſed parcis labori ejus, ac vacandi orandique indulges largiùs tempus. Satis reprehenſibile eſſet, ut cum quietis iter ambulare deberes, moleſta fias etiam laboranti.

§. 7. *Increpatio tepidæ Mariæ.*

Maria etſi Chriſto vicina, tamē alicubi reprehenſibilis.

IN omnibus exhibe te mitem, patientem, devotam, terrena non curantem: ſed Deo unitam, & ejus contemplationi crebrò intendentem. Alioquin quomodò locum imples Mariæ, ſi non invigilas quieti & cuſtodiæ tui? Aut non æſtimas eſſe onus gravis Judicii habere tantam providentiam in temporalibus, & minus vacare ſtudiis ſpiritualibus? Time ne auferatur pars tua à te, propter ingratitudinem tuam, & detur ſorori tuæ facienti fructus bonos. Quæ hujuſmodi eſt, non dignè fungitur ſancto otio Mariæ: ſed expelletur ab omni mox ſpirituali dulcedine, ex juſta ratione. Sed mirum fortè videtur, quomodò aliquid reprehenſibile de Maria ſentiri poſſit, quæ à Chriſto laudari cognoſcitur. Hîc ſciendum eſt, quod multi in loco Sanctorum ſtant, qui tamen converſatione ſuâ multùm à Sanctis diſtant. Multi etiam nomen Religionis habent, qui tamen adhuc ſæculari vitâ torpent. Multi foris quieſcunt ab occupationibus ex officio commiſſis, qui nondum tamen conquieſcunt ab externarum rerum concupiſcentiis. Ex quadam enim infirmitate ſpiritualis fervoris provenit totum, quod plures in quiete videntur poſiti: nec tamen ut dignum eſt, ſibi vacare nituntur. Ideò [ut tactum eſt] in loco Mariæ hujuſmodi ſectatores negligentiæ redarguuntur, tanquàm ab igne Divini amoris alienati, & in devotione tam remiſſi. Sed quæ vera eſt Maria, ſectatur ſemper Jeſu veſtigia, & dicit cum ſponſa: *Sub umbra illius, quem deſideravit anima mea, ſedi, & fructus ejus dulcis gutturi meo.* Cant. 2. Hæc pauca de miniſterio Marthæ, & otio Mariæ ſi conſiderata ſerventur ſollicitè, fiet ut poſt præſentes labores, reddatur nobis fructus dilectionis, cum corona juſtitiæ. Amen.

Digitized by Google

CAPUT TERTIUM.

Argumenta hujus Capitis.

De commendatione Marthæ, & fidelis diſpenſatoris. §. 1
De abnegatione ſui. 2
Declaratio literalis illius Cant. Introduxit me Rex in cellaria ſua. 3
Qualiter teipſum conſolaberis in Chriſto. 4
Duæ interrogationes. 5
De ſpirituali intellectu ſuper eodem verbo. 6
De aſpiratione ad cœleſtia. 7
De ſpirituali eſu & potu, de cellariis Chriſti. 8
De hilaritate vultus, & promptitudine ad externa opera charitatis, poſt guſtum divinæ ſuavitatis. 9
Quis ſit aptus divinis colloquiis. 10.

§. 1. *De commendatione Marthæ, & fidelis diſpenſatoris.*

Labor nobis levior collatus; eu n exemplis antiquorum ex ſacris literis.

INveni adhuc aliquid ſuave in ſcripturis ſanctis, quod te [ô Martha] delectet in officio tuo. Tunc enim opera noſtra, leviora fiunt nobis & dulciora, ſi confirmationem trahant ex eloquiis ſanctis, atque imitationem demonſtrent juſtorum præcedentium exemplis. Vileſcere poſſent fortè opera pietatis, apud non intelligentes virtutum merita, niſi forent à beatiſſimis hominibus magna cum devotione continuata. Magnus quoque honor eſt, & nullius erubeſcentiæ locus: quando pro cœleſti regno, ſponte quis ſe humiliat, & ſervum facit, Exemplo JESU Chriſti & Sanctorum ejus incitatus. Dicit enim in Canticis ſponſa, figuratè oſtendens per myſtica verba, quid bonitatis in hoc Chriſtus velit, quod quidam in laboribus ſic deſerviunt. *Manus meæ* (inquit) *diſtillaverunt myrrham, & digiti mei pleni myrrhâ probatiſſimâ.* Manus ſponſæ, hi ſunt; qui amore Chriſti opera charitatis exercent in fratres, quorum virtus interior & actio exterior, ſic abundat ex affectu dilectionis ad omnes, ut amara & deſpecta oculis humanis tractare, ad qualem cunque conſolationem debilium & impotentium delectentur. Sed & digiti mei pleni ſunt myrrhâ probatiſſimâ, dum ſingula & diſtincta officia, ex Spiritus ſancti ordinatione formata, ſic fiunt in domo Dei, ut omnes, qui ad agendum aliquid deputati fuerint, non ex proprio conſenſu, ſed magis trahantur per ſalutarem obedientiam; renuntiantes proprietatibus omnibus, etiam cum gravitate quandoque cordis, & amaritudine valida. Etenim ſic in veritate efficiuntur myrrha probatiſſima, cùm in rebus parviſſimis, & in quibus foret aliqua naturæ conſolatio, ſeipſos relinquere & mortificare laborant. Poteſt igitur probata myrrha accipi, dum quis propter Chriſtum, carnalem vitam crucifigit laboribus, vigiliis, & jejuniis; ſed fit tunc myrrha probatiſſima, cùm in nullis rebus ſibi vivit; ſed ſuperatis apertis & groſſioribus mortificationum ſtimulis, etiam valde ſubtiles propriæ voluntatis motus immolat. Quod cùm fecerit,

Cant. 5. Explicatio hujus ex Canticis e. Manus meæ diſtillaverunt myrrham, &c.

fecerit, nimirum cum Chriſto in Cruce ſitiente, potum felle mixtum ſpiritualiter guſtat. Cui competit illa in Cruce pendentis reſponſio: *Conſummatum eſt.*

Ioan. 19.

§. 2. *De abnegatione ſui.*

Verbum Chriſti: conſummatum eſt, de iis dici queat, qui in totum ſe abnegaverint

Nam cùm aliquis ad tantam pervenerit abnegationis profunditatem, ut neque in magnis, neque in parvis, néc in adverſis, nec in proſperis, ſuam exquiſierit voluntatem, jure etiam de ſe dicere poteſt: Conſummatum eſt. Hoc eſt; Quicquid virtutis, quicquid perfectionis, quidquid ſpiritualis eſt converſationis, in hoc uno munere adimplevi, videlicet in plenaria mei abnegatione. Et hæc eſt myrrha probatiſſima. Sed antequam hujus myrrhæ ſpeciem quis agnoſcat, in multis ſæpè gravitatibus ſeipſum experitur, quàm facilè caro remurmurat, quoties trepidat, quoties ſubruit; in quo conflictu intelligit, quantus ſit labor non facere, quod concupiſcit; quàm durum frangere ad omnem nutum alterius, ſuos conceptus animi. Si ergò hæc & his ſimilia, latiùs excogitata pertranſierit, tanquàm veræ mortificationis probamenta, [quæ omnia fortes Chriſti amatores ardentiſſimo affectu ſubire feſtinant] inveniet proculdubio, quàm veraciter dictum ſit; Et digiti mei, pleni myrrhâ probatiſſimâ. Probantur enim à minimo uſque ad maximum eorum digiti, & à ſummo vertice uſque ad plantam pedis, ſine tentatione nihil vacat in ipſis. Nam modò jubentur exteriora, modò compelluntur ad ſui cuſtodiam introire, nunc huc illucque diſcurrere, nunc etiam quieti inſiſtere; modò paulò plus vigilare, & paulò pòſt vigilias nequaquàm protrahere: nunc quodlibet protinus abjicere, nunc etiam quod horrent, ſine mora perficere. Si eſt aliquod genus ſupplicii, quod Martyres facit, tunc maximè illi Martyres fiunt, qui toties verbo Dei, [tanquam gladio] ſubmiſſi plectuntur; quoties ſibi ipſis per obedientiam moriuntur. O quàm ſublimiter de talibus filiis, gloriari poteſt ſponſa Chriſti, mater Eccleſia; dicens: Manus meæ diſtillaverunt myrrham, & digiti mei pleni myrrhâ probatiſſimâ.

§. 3. *Diclaratio literalis, Introduxit me Rex in cellaria ſua.*

Accipe & aliud verbum ex ore Sponſi, aptum miniſterio tuo, quod etiam priùs putabam inducere ad conſolationem: ſed prævenit me Deus quaſi neſcienter, docens me primum debere mihimetipſi interiùs mori, antequam dignè poſſem aliis foris deſervire; ut puta, ſi adhuc impatiens in parvis læſionibus eſſem, qualiter tunc aliorum infirmitates bene ſuſtinerem: & ſi adhuc ſuperbus eſſet animus meus, quomodo portarem ſine murmure murmurationes, ſine contradictione detractiones, & indiſciplinatorum mores. Conſtat namque, quòd patientia & humilitas, ſummæ neceſſariæ ſunt miniſtrantibus. Eſt autem intentum verbum iſtud, quod ſponſa cum multa etiam jucunditate loquitur, dicens: Introduxit me Rex in cellaria ſua. Habeat ipſa intellectum hujus verbi, in miniſterio Chriſti abſconditum; tu æſtima apud te magnum, ſi inveniatur etiam in te per opus aliquod extrinſecum, æquè ipſi gratum.

Patientia & humilitas officiis cum primis neceſſariæ.

Nam

Cant. 1. Nam ſi hoc ipſum verbum] Introduxit me Rex, &c.] traxerit quis ad boni cellarii officium, inveniet utique plenum ſenſum & perfectum, intus ſapidum, & foris non otioſum.

§. 4. *Qualiter teipſum conſolaberis in Chriſto.*

PRopterea libenter & præſeveranter age, quod agis, & quodam mentali gaudio utere in opere tuo, retinens apud te verbum ſuavitate plenum; *Introduxit me Rex in cellaria ſua.* Hæc eſt enim voluntas Patris tui, qui in cælis eſt, & ejus qui in terris, ut ita facias, ſicut ordinatum eſt tibi. Nam potes coram judicantibus te confidenter proteſtari, quia non ego ipſe introduxi me, ſed *introduxit me Rex in cellaria ſua.* Deus rex cæli & terræ, maris & omnium quæ in eis ſunt, rex magnus ſuper omnes Reges; qui cuncta ſapienter regit, quæ potenter creavit; rex potens, rex clemens, ſolus & ſingularis rex, regens etiam eos qui Reges vocantur; Rex regum, & Dominus dominantium, mecum diſpoſuit; & in me fieri voluit; ut aliquo ſaltem tempore vitæ meæ, ego pauper & indignus homuncio, implerem miniſterium iſtud, reſpiciendo ad ea, quæ ſub cura cellarii poſita ſunt. Sive enim hoc ideo ordinavit; ut quia ad majora & altiora vitæ contemplativæ minùs valui, in bonæ ſaltem actionis vita fructum haberem; ſive ut humilitatis & patientiæ & cæterarum virtutum profectum, ad meam utilitatem meliùs ſic apprehenderem; ſive ut ejus duntaxat voluntatem, hoc modo plenaria mei abnegatione facerem; ſive quocunque alio occulto beneplacito ejus [mihi tamen ſemper placito] nequaquam diſſentio, non contradico, non refugio: ſed gaudeo, & gaudebo, de tanto injuncto ſervitio, quia introduxit me in cellaria ſua. Hic etiam pater noſter vicarius & amicus Dei, in me hoc ipſum adimpleri voluit, ut fratribus domus hujus, meo paupercuIo labore ſubſervirem; & ego paratum me eſſe cupio, quamdiu valeo vel pedem movere. Si ita incipis ſapere, & tanquam divinum conſiderare beneplacitū, tunc & hilariter ac reverenter, omnia perficere delectabit animam tuam. Sed ad quid introduxit te, penſare etiam habes: nec ignorare cauſam utilem debes. Non enim ideo introductus es, ut tu fruaris bonis illic repoſitis, & alii inediam ſuſtineant: ſed potiùs intelligas, idcirco te vocatum & introductum, ut per tuum laborem, aliis ſit requies, per tuam curam & providentiam, ſubleventur pauperes Chriſti: ità ut neceſſitate adveniente, tibi interdùm ſubtrahas, unde paſcatur eſuriens & ſitiens Chriſtus; & ex bono opere fraternæ dilectionis, tu ipſe plus reficiaris in corde quàm caro tua cibo aliquo corporeo. Tunc proficies maximè in tam ſancto officio, ſi ſpiritualem requiris fructum, non curans aliquod terrenum commodum vel incommodum; ſed indefeſſo mentis deſiderio, præter ſolum Deum, non optas poſſidere theſaurum aliquem in terris; neque aliud quodcunque lucrum expectas de labore tuo, quàm cœleſtem vitam & gloriam æternam in futuro cum Chriſto. Nam te perſeverante, & omnia perficiente, ſecundùm ejus bonam voluntatem, faciet ipſe tandem tecum hanc gratiam, ut merearis ejus intueri faciem perennis gloriæ; & tantò dulciùs

Explicatio paraphraſtica hujus ex Cantico ſponſæ.

Introduxit me rex, &c. juxta literam & ſpiritum.

Digitized by Google

dulciùs & ſublimiùs ſentias verba hujus amoris cantici verificari in te, quantò glorioſior eſt illa cœleſtis domus, abundans cellariis optimis diverſorum meritorum Sanctorum, quàm hæc paupercula & lutea domus parvo contenta cellario, in quo abſconduntur victualia ad ſuſtentationem Fratrum noſtrorum pauperum & peregrinorum: ita ut dicas in dulcedine animæ tuæ; Introduxit me Rex in cellaria ſua.

§. 5. *Duæ interrogationes.*

SEd iterùm video aliud requirendum, ſecundùm groſſiorem intellectum, reſpicientem forinſecus atrium, quid in hoc voluit ſignificare verbo, [cellaria] quaſi multa eſſent, cùm & unum cellarium videatur ſufficere. Quare etiam addidit [ſua,] quaſi ejus eſſet poſſeſſio, & non noſtra, ut magis communis eſſet demonſtratio? Intellige bonam rationem harum quæſtionum. Quia nonnunquàm infirmiores cum fortioribus, & ideò felicioribus in una domo ſimul commorantur; ſæpè debiles egent indulgentiùs miniſtrari ſibi aliqua neceſſaria, quibus ſaniores non indigent. Ne ergò poſſent quidam, ex hac plenitudine miſericordiæ ſcandalizari, dicere maluit ſponſa, benigna mater, fortibus adoleſcentibus, pro excuſatione debilium filiorum, ſe à Rege clementiſſimo introducta in cellaria; quatenùs viſâ copioſâ benedictione, unicuique ex iiſdem miniſtraret, quantùm opus eſſet ad naturæ congruentiam. Et bene ſatis ſubdidit [ſua,] ut unuſquiſque ſervorum Dei, videns ſe de cellario Chriſti participare bonum corpori neceſſarium, ſciat eſſe totum à Deo: nec hæc parva & vilia adjutoria, ſine gratiarum actione, æſtimet ſibi conceſſa: Immò cum ſupplici mente, pro his minimis vicem devotæ confeſſionis Deo refundat; quem nulla creatura ſufficienter, pro minimo quantulumque beneficio laudare ſufficit. Valdè enim magnum eſt, quod tam magnificus Dominus, & Rex omnium Regum, nos paſcere dignatur de donis ſuis, cui nihil dignum retribuere poſſumus. Etiam pulchrè ſponſa: cùm dixiſſet in cellaria, addidit ſua: ut nemo inde quicquam ſibi arroget, ſed de ejus bonitate ſibi porrigi neceſſaria confiteatur, atque cum Propheta cantet Domino dicens: *Propter nomen tuum deduces me, & enutries me.* Pſal. 30.
Exhinc ſimiliter admonere omnes voluit, ne de nulla proprietate ad invicem contenderent; ut neque iſte inflatus dicat, Iſtud meum eſt: nec ille, Hoc meum eſt; talique iniquâ proprietate, unus contra alium concupiſcat in perditionem ſalutis ſuæ. Placuit ergò dicere cellaria ſua, ut audito, quod omnia ſint Dei, tollatur mox omnis proprietas rei; fiantque per ipſius diſpenſationem nobis communia, & ejus dignatione noſtrâ, quæ verè duntaxat illius ſunt propria. Sic ergò patet, quàm utiliter & compatienter poſitum ſit [cellaria] & non cellarium: quàm ſalubriter & gratanter adjectum, [ſua] quæ pariter omnia conſiderata, non modicam conferent, bono & fideli cuſtodi, divinæ conſolationis gratiam, eo quod tantam invenerit in Chriſti ſervitio virtutis viam, nec non meritorum plurimorum fertilitatem.

§. 6. *De ſpiritnali intellectu ſuper eodem verbo.*

EXpleto ſecundum paupertatem meam ſenſu rudiori, jam ad interiorem ſpiritus medullam te tranſmitto; quam tamen non à me audies, ſed ut ab introductione Sponſi capias verbum illus, optimè faveo. Non enim parvam credo eum percepiſſe internæ conſolationis pinguedinem, qui ſibi conſcius eſt, de abſcondito & novo hoc exultationis ductu: Introduxit me Rex, in cellaria ſua. Mihi quidem miſero, & ſterilitatem cordis ſæpiùs patienti, pretioſum nimium eſſet; ſi aliquando poſt ſingultus & pulſationes fortes, ad hujus Sponſi miſerationem promerendam, de præteritis malis potuero veniam invenire; ſi etiam contra morbos vitiorum, & ægras affectiones animi, valuero aliquas ſpecies medicinales impetrare. Nec hoc eſt utique, quod ſponſa, quæ amore flagrat, inebriata ab ubertate domus Dei, revertens auribus noſtris infudit, dicens; Introduxit me Rex, in cellaria ſua. Quid eſt ergò, quod loquitur? Ignorare me fateor. Tu verò ſi intelligere potes; [ſicut dignum eſt,] congaudeo gratiæ divinæ: Parum tamen, quod à longè ſtans, ſentio per rimas cellariorum, in quibus, ſponſa jam introducta, potitur melioribus Sponſi bonis, libens propono; ut ſi placuerit cordi tuo, accipias illud deſideranter. Si quis Chriſtum ſyncerè & intimè amans, hujus vitæ qualitercunque blandientis gaudia contempſerit, illum non dubito poſſe experiri, quid cœleſtis dulcedinis vox iſta contineat: Introduxit me Rex in cellaria ſua. Quicunque autem in hac valle miſera, ſufficere ſibi gratulatur, quod temporalis proſperitas & rerum affluentia non ei deficiat; hic profectò alienus & tanquàm immundus repellitur ab interioribus divitiis: nec ei convenit guſtare dulciſſimum verbum, *Introduxit me Rex, in cellaria ſua.* Habet enim jam hic promptuaria ſua, & horrea frumenti vini & olei ſui; quibus multiplicatis delectatur & requieſcit, non in pace Chriſti, ſed in corde terræ. Sanctis igitur, & fidelibus electorum mentibus, ſolùm hæc amicabilis revelatur intelligentia, cui intentam aurem accommodare te velim; ut merearis & tu, particeps eſſe bonorum horum, ſpiritualiumque gaudiorum. Si quando igitur interiùs Deo perſenſeris te junctum, & tibi hoc ſæculum penitus amareſcere; ſi etiam inter ſacras lectiones, infundi tibi compunctionem, atque mentis illuminationem deſurſum venientem; ſi etiam poſt devotam & perſeverantem orationem, deſiderium æternæ vitæ incaleſcere & augmentari perceperis, unde hæc bona procedere æſtimas, niſi de cellariis ſupernis? Si inſuper altiùs te attrahi, ad inviſibilia bona perſpexeris, ac omnem cogitatum tuum in Dominum jactari; ita ut ſolius Dei memor ſis, in quo vita, ſalus, & requies ſumma eſt; petieriſque, ut cum ipſo fœlici vita vivas, & amodo non revertaris ad miſerias iſtas: quamdio tale aliquid tibi ſentire donatur, cur negare potes, quod introduxit me rex in cellaria ſua? Nec Deo difficilè eſt oſtendere tibi charitatem ſuam, ut videas ejus arcana in altiſſimis condita, pro cujus amore libenter exterecora opera miniſtrare non recuſas, quantumcunque ſint humilia & deſpecta.

Pſal. 4.

Introduci in cellaria Sponſi, myſticè quid.

§. 7. *De*

§. 7. *De aſpiratione ad cœleſtia.*

HOc tamen tuum eſt, dignè Deo converſari, & in externis negotiis, mentem à ſupernis non adverſari: ſed ad illa guſtanda ſecreta, de novo ſemper aſpirare. Quàm fœlix eris, ſi internæ Dei vocationi, ſine mora gratulanter occurreris? Si hoc, vel alio etiam modo, dixeris. Domine, qui laborem & dolorem conſideras, quàm libentiſſimè ad te venirem, optimè noſti. Ecce
Pſal. 9. Luc. 1. adſum, *fiat mihi ſecundum verbum tuum.* Quod olim dixiſti? Et ego manifeſtabo ei meipſum. Sed & hoc erat, & ſemper eſt, deſiderium meum. Utinam inveniam gratiam in oculis tuis, & tibi placeat pauperculum ſervitium meum. Nil quippe ſic charum eſſe poterit ſervulo tuo, ſicut habere gratiam in conſpectu tuo; & agnoſci inter filios tuos, qui nec dignus ſum vocari ſervus tuus. Domine, quicquid dico, quicquid aliud deſidero: ecce totus in manibus tuis ſum, fac mihi ſecundùm verbum tuum, ſecundùm beneplacitum tuum, ſecundùm ordinationem tuam, & ſecundùm omnem voluntatem tuam.

§. 8. *De ſpirituali eſu & potu, de cellariis Chriſti.*

ADhuc tecum Domino ſermocinante, ſi dixerit tibi: Qui mihi miniſtrat, me ſequatur, ſequere eum, quocunque ierit. Qui ſcis an velit præire, & præparare viam atque aperire ſignacula, ut introducaris in cellaria ſua? Sequere eum, & quodcunque tibi dixerit, facito. Si dixerit tibi, bibe; etiam bibe, de calice ejus. Eſt enim vinum hoc optimum, & cellaria noſtra non habent ſimile. Charitas enim vinum eſt. Dum ergo impleris illa, optimo vino inebriaris. Ubi invenies eam niſi in cellariis ejus? Et quod eſt precium ejus? Non comparabit eam quis numis, ſed ſpretis illis & omnibus, quæ ſunt mundi. Bibe chariſſime, & inebriare dulcedine charitatis: Ecce hydria coram te eſt, *1. Ioan. 4.*
& fons vitæ. Deus enim charitas eſt. Si *Prov. 24.*
dixerit comede, quodcunque inveneris, comede: Totum bonum eſt, quicquid tibi reconditum vides. Mel inveniſti, comede, quòd ſatis eſt. Si obtulerit etiam partem piſcis aſſi & favum mellis, *Luca 24.*
ſume reliquias ejus. Cumque liquatæ fuerint in ore tuo, facient te ſentire mirabilem dulcedinem. Aperiat ipſe ſenſum in piſce aſſo, & mellis favo. *Chriſtus piſcis aſſus & favus mellis.*
Nam ipſe eſt piſcis, in paſſione aſſatus; & favus mellis, in reſurrectione apparens lætus diſcipulis ſuis, & loquens de regno Dei. Si paſſionem devotè recolis, de piſce aſſo comedis: & ſi de reſurrectionis ejus gloria, & potentia divinitatis jucundaris, mel in cera inveniſti. Si etiam panem porrexerit, & aqua ſapientiæ ſalutaris te potaverit, *ſurge* in morem Heliæ. *& comede, & bibe; quia tibi grandis reſtat via*, donec venias *3. Reg. 19.*
in montem Dei Oreb. Nam tempus eſt comedendi, & tempus laborandi. Deſcendente ad nos, nihil coctum invenies, neque quid aſſum igni. Manduca ergo ibi, & bibe coram Domino, erit enim neceſſarium tibi. Adhuc enim quinque anni reſtabunt tibi, & erit fames in terra. Quamdiu enim ſumus in corpore, quod quinque ſenſibus diſtinctum eſt, peregrinamur à Domino; & ideò eſurimus, & ſitimus uſque in horam hanc, donec veniat regnum Dei,

Nec potes dicere, ſufficit mihi; niſi cùm apparuerit gloria Domini, & allata fuerit arca cordis tui, in templum cœleſtis Hieruſalem. Benè & proſperè te agente cum Domino, quidni difficulter redeas ad ſolita, ad tumultuoſa, ad laborioſa onera? Si dixeris cum Petro; *Bonum eſt mihi hic eſſe*: non admiror; quia & ego idipſum vociferarer, ſi tam vicinus eſſem. Sed nondum venit hora tua, forſitan audies; Nec ideò adduxi te, ut perpetuò maneas: ſed ſcias, quomodo oporteat te in domo mea converſari. Propterea ſtabilivi te vino dilectionis, & cibaria dedi tibi in abundantia, & nolui te fraudari à deſiderio tuo: en vident oculi tui, quæ promiſerim ſervientibus mihi. Revertere jam in pace, & viſita fratres tuos; ne fortè expectent, & quærant te, dicentes: Ubi eſt cellarius noſter? Venies autem iterum ad me, cùm vacuum tibi fuerit. Cave ne contriſtes mendicum, in nomine meo venientem. Et quomodo videbis faciem meam, fratre tuo contriſtato & infirmante? *Quis enim infirmatur, & ego non infirmor?* Auditurus es in noviſſimo die: *Eſurivi, & dediſti mihi manducare: Sitivi, & dediſti mihi potum: Infirmus fui, & viſitaſti me.* Affer mihi adhuc vas aliud, & dabo tibi oleum miſericordiæ, & effundes illud ſuper ſeptem opera pietatis. Vade ergo, & fac omnia ſicut noſti me velle, & ero tecum *Eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.*

Lucæ 9.
2. Cor. 11.
Matth. 25.
Apoc. 2.

§. 9. *De hilaritate vultus, & promptitudine ad externa opera charitatis, poſt guſtum divinæ ſuavitatis.*

Eccl. 24.

JAm ultrà quid ego loquar, niſi congaudendo tibi, ſi reverſus fueris, cum gratia cœleſti, ad infirma corporis noſtri? Splendida facta erat facies Moyſi, ex locutione Domini, in monte Sinai. Et unde hoc, niſi quia introduxit eum Dominus, in cellaria ſua? Quàm ſplendida & hilaris, apparebit etiam nobis facies tua, ſermo placidus & ſuavis, greſſus pulchri & pacifici, & omnis denique actio provida & ordinata; dum veneris viſitare egentes & ſitientes, egreſſus à conſpectu Domini, quia ſine benedictione venire non potes. Et tuum eſt utique Domino dicere, antequam vadas, & deſcendas de monte in Ægyptum, præſentes ſcilicet tenebras. Non dimittam te, niſi benedixeris mihi. Nobis equidem proficit hæc benedictio; ſed tibi principaliùs Quantò tu paratior ad neceſſaria noſtra, tantò nos cogis arctiùs ad divina myſteria. Quantò quoque devotior, & effabilior viſus fueris à nobis; tantò fit acceptabilius, quicquid humanitatis impenderis. At verò cùm talem te invenerimus, quid niſi obſtupeſcentes congratulabimur, dicentes: Unde iſta copioſa mentis & corporis lætitia? Fuitne hodie Dominus apud te, & neſciebamus uſque modò? Beatus es tu, & beati omnes, qui ſerviunt ei, & qui non diſcedunt ab eo, donec reddant illi animas ſuas, quas tam frequenter ponunt pro fratribus ſuis. Quid reſpondebis ad hæc collata beneficia, niſi humilia & devota oris & cordis cantica? Quid me intuemini, aut quid in me admiramini? Dei dona ſunt, quicquid vidiſtis in me vaſe fictili, in teſta arida, & in tenui calamo. Et ut gloria Domini mei Jeſu Chriſti manifeſtetur, noveritis, quia non meis meritis, ad vos me miſit Dominus, ſed veſtris bonis operibus, participem me fieri.

Quàm jucundus & placidus redeat ad Martham, qui ſuaviter verſatus eſt cum Maria.
Geneſ. 32.
Vox divi Clementis.

fieri. Ecce dico vobis: Introduxit me Rex in cellaria ſua. Ex hinc eſt omne, quod cernitis. Propter quod rogo, & vos dilectiſſimi mei, unà mecum gratias agite, ſuper enarrabili dono ejus. Deprecemur quoque ſeduli ejus dilectionem, ut quando hic pariter ſubſiſtimus, ſpiritualis gratiæ conſolatione nos refovere dignetur: ac tandem in ſua æterna cellaria perducat, ubi omnium electorum corda, referta ſunt pace dulciſſimà, & lætitià perſultant opulentiſſimà. Colligite ex his præmiſſis, quàm pium ſit ſervire fratribus: quàm placitum Deo, & Angelis quodammodò æquale, qui miſſi leguntur in miniſterium propter eos qui hæreditatem capient æternæ ſalutis: quàm multiplex etiam virtus, quæ clarior & verior per actus probatur, quàm cogitatione imaginarià poſſidetur. O quàm magnam dat fideli ſervo fiduciam, nunc in tempore iſto: & dabit majorem in extremo examine ſermo Domini, quem locutus eſt, dicens: Euge ſerve bone & fidelis, quia in modico fuiſti fidelis, intra in gaudium Domini tui. Pius Dominus, qui remunerare ſemper ſolet famulantes ſibi, non idcircò denegabit tibi, abſcondita dulcedinis ſuæ, quia te promptum externis & ſervilibus operibus mancipaſti.

§. 10. *Quis ſit aptus Divinis colloquiis.*

JUvat tamen valde, pro adipiſcenda crebra ipſius amicitia, familiariter ei colloqui per interna mentis verba, & qui hæc tibi concedi deſiderat, oportet ut ineptas locutiones & occupationes caveat, ne humanus viſus ipſum nimis delectet: quia amor Chriſti, diſtractis & extraneis mentibus, neſcit copulari. Felix nimis chariſſime, cui donatum eſt hujuſmodi experiri ſolatia. Sed nunc ora pro me, ut ſuâ intimâ conſolatione, dignetur Dominus mentem meam largiùs illuſtrare, atque à cunctis mundi negotiis intactam cuſtodire.

Finis de fideli diſpenſatore.

HOSPITALE PAUPERUM.

Capita hujus libelli.

DE contemptu omnium mundanorum bonorum. Cap. 1.
De quinque panibus in deſerto hujus vitæ 2
De duplici pugna, carnis ac ſpiritus. 3
De inſtabilitate humani cordis. 4
De obediẽtia, ſimplicis ac humilis fratris. 5
De triplici ſignaculo ſanctæ Crucis. 6
De pia compaſſione cum infirmis. 7
De perſeverantia in bonis inceptis. 8
De variis antiqui hoſtis inſidiis. 9
De ſcuto bonæ voluntatis contra hoſtes. 10
De laude Dei in omni opere bono. 11
De vitio vanæ gloriæ & propriæ complacentiæ. 12
De variis bellis impiorum, & patientia piorum. 13
De malitia pravorum contra innocentes. 14
De invidia Diaboli contra ſalutem hominum. 15
De armatura Chriſti & Sanctorum contra vitia. 16
De utilitate frequentis orationis. 17
De privatis orationibus, quaſi jaculis acutis contra hoſtes. 18
De verſiculis, ante initium operis legendis. 19
De ſeptem virtutum gemmis, bonæ congregationis. 20

Digitized by Google

CAPUT I.

De contemptu omnium bonorum mundanorum.

1. *Pſalm. 22.* DOminus regit me, & nihil mihi deerit, in loco paſcuæ, ibi me collocavit. Quid habet homo amplius de omnibus bonis ſuis & divitiis terrenis, niſi victum & veſtitum? Unde ergò ſuperbit? Et cùm obierit, omnia hic dimittet, & nihil ſecum ſumet, niſi modicum operculum, ad tegendum corpuſculum ſuum ſepeliendum, poſteà à vermibus corrodendum. Qui de omnibus præteritis reddet rationem Deo, quibus uſus eſt, ſive paucis, ſive multis; tanquam de expenſis, pro viatico ſibi conceſſis, quæ cum uſura ſtrictè requirentur. Quantumcunque aliquis magnus fuerit, divitiis vel honoribus ſublimatus, non eſt ex hoc ſanctior, nec perpetuus bonorum ſuorum Dominus: ſed tantùm ſervus conductus ad tempus, ſub poteſtate ſuperioris Domini ſui cœleſtis Regis, & æterni Imperatoris ac judicis; qui omnia tribuit ad lucrum bene agendi, non ad ſpatium & cauſam peccandi. Reddet autem pius Dominus mercedem congruam, immò ultrà condignum bonis ſervis ſuis, pro parvo labore, æternam requiem; pro brevi triſtitia, æterna gaudia, pro omni contumelia & injuria pro ſe paſſa, æternam gloriam & coronam.

2. *Defunctũ Dominum ſuum quomodo quidam commendavit populo.* 2. Dat etiam nunc unicuique dona ſua, quantùm ſibi placuerit, ſecundùm occulta judicia ſua juſta & recta, in omni loco & tempore ſine errore. Nam bonis omnia ad bonum ordinat, & malis ad pœnam convertit: ita ut nemo de judiciis Dei juſtè conqueri poſſit, niſi de ſeipſo indigno & ingrato, meliora de proximo, optima ſemper ſentiens de Deo. Quidam honorabilis vitæ Sacerdos in partibus Hollandiæ, poſt mortem illuſtris Domini ſui, prædicavit ſermonem in populo dicens: Dominus noſter Comes Hollandiæ, mortuus eſt, chariſſimi oretis pro eo. Fuit hic parvo & breviſſimo tempore, habens aliquos uſusfructus & reditus annales, quos jam amiſit, & ſecum ſumere non potuit. Si modò haberet aliqua hæreditaria manentia bona, maximè ipſi convenirent.

3. Cùm quidam nobilis Princeps mori deberet, ait coràm multis ſibi aſtantibus miniſtris; O qui ſemper pauper cuſtos ovium fuiſſet, quantò ſecuriùs mori poſſet, quàm ego? Alius quidam magnus dominus cùm ægrotaret, venerunt multi poſtulantes aliquid, pro memoriali & ſervitii impenſis; O Domine, Domine, quid ego habebo, & quid dabis mihi modò? Tunc ille ait: Ecce omnes iſti, quæ ſua ſunt quærunt, & nemo de anima mea cogitat; & ego ignoro, ubi hâc nocte hoſpitabor & manebo. Et ſic mortuus eſt; & ſerò pœnitens, cognovit omnia mundana eſſe vana & deceptoria, quæ quaſi in momento & tanquàm fumus evaneſcunt. Felix ergò pauper rebus, & virtutibus dives, qui cum Propheta in fine vitæ ſuæ dicere poteſt confidenter. *Dominus regit me, & nihil mihi deerit; in loco paſcuæ, ibi me collocavit, propter nomen ſanctum ſuum.* 3. *Vox nobilis cujuſdam dum jam animam ageret. Item alius.*

CAPUT II.

De quinque panibus, in deſerto hujus vitæ.

1. NOn in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo Dei. Deus Dominus ac Salvator noſter, locutus eſt olim anti- 1. *Matt. 4.*

quis

Digitized by Google

quis ſanctis per legem & Prophetas; & nunc adhuc nobis quotidie loquitur in ſcripturis ſanctis, per ſanctos Doctores veteris ac novi Teſtamenti expoſitores, quid credere, & qualiter vivere, & Deo ſervire debeamus. Libenter ergo lege & ſcribe verba ſanctorum ex ore Dei pro ſalute multorum. Dixit devotus Sacerdos, Dominus Florentius Daventrienſis, uni de Fratribus ſuis: Indifferens mihi eſt, nec multum refert, utrum in antiquo an in novo Teſtamento lego, utrumque enim Deus fecit.

Florentii dictum de lectione S. Script.

2. Cum venerabilis Magiſter Gerardus Magnus; horas legeret cum diſcipulo ſuo, poſtea ab eo quæſivit: Intelligis bene Joannes, quæ legis? Qui reſpondit: Non omnia. Dixit ergo ipſi ſecretè: In ſingulis verſibus & verbis pſalmi, varius & myſticus ſenſus mihi occurrit. Gratias Deo & ſanctis Doctoribus, qui me fideliter variis ſenſibus influxerunt. Igitur de miſericordia & gratia Dei, accipe quinque panes in deſerto hujus vitæ, ad virtuoſè vivendum utiles & efficaces. Primus panis eſt dolor cordis, de omnibus malis præteritis, in ſæculo geſtis. Secundus eſt confeſſio oris, de quotidianis defectibus in Ordine commiſſis, & de magna negligentia multitudini operis. Tertius eſt panis divinæ conſolationis in oratione, de ſpe veniæ, & de remiſſione peccatorum. Quartus eſt panis gratificationis, pro beneficiis à Deo acceptis, tam in proſperis quàm in adverſis. Pro quibus omnibus, Deus ſit jugiter benedictus; cujus miſericordiæ non eſt numerus, qui uſque modò non deſinit benefacere nobis. Quintus eſt panis internæ jubilationis & contemplationis de ſpe æternæ beatitudinis, & magnitudine futuræ gloriæ, cum Deo & omnibus ſanctis ejus. Lauda ergo Deum pro quinque panibus iſtis, & multis aliis beneficiis ejus, in his tribus ſignatis, ſcilicet bonis naturæ, gratiæ, & perennis gloriæ.

2. Gerardi vox de ſenſibus Sac. Scripturæ.

CAPUT III.

De duplici pugna, carnis & ſpiritus.

1. NArraverunt mihi iniqui fabulationes: ſed non ut lex tua. Cuſtodi ergo omnes ſenſus tuos, ne ſeducaris à vanis & illecebroſis dæmonum figmentis. Nam quamdiu homo vivit, pugnare eum oportet, ne vincatur; ſed non ſemper æquè fortiter tentatur. Igitur in hoc bello poſitus, clama precibus & ſedulis cordis gemitibus, ad Dominum in cælis. Caro trahit deorſum, Spiritus trahit ſurſum. Caro quærit mollia & blanda; ſpiritus contra, ſuadet dura & aſpera. Si ſequeris carnem, decipieris: ſi ſequeris ſpiritum, coronaberis. 1. *Pſalm.* 118

Alioſum nos trahit caro atque ſpiritus.

2. Attende diligenter, & cave tibi ab omni parte; quia non es ſecurus ab hoſtium jaculis, ubicunque fueris, vel intus vel foris. Sint vulnera Chriſti cordi tuo firmiter infixa: JESUS & MARIA cuſtodes in omni via. Iſtos pro armis indue, & pro gladio & baculo in manu retine. Cùm indoctis, inexpertis, & indiſcretis; cum importunis & audacibus, noli multum loqui, ne leviter offendaris. Cum humilibus & ſimplicibus Deum diligentibus libenter loquere, & conſiſte. Juvat bona ſocietas, colloquens de Deo; nocet mala ſocietas, fabulans de mundo. Cave obloquentes, ſequere ſimplices & tacentes. 2.

CA-

CAPUT IV.

De inſtabilitate humani cordis.

1. Iob 10. TÆdet animam meam vitæ meæ. Quare? Propter laborem, & dolorem, & multa adverſa, quæ mihi occurrunt, & à Deo me ſeparant. Quid igitur faciam, & quo me vertam, ut melius habeam? Suſtine patienter & exſpecta Dominum confidenter; quia *juxta eſt Dominus his, qui tribulato ſunt corde, & humiles ſpiritu ſalvabit.* Nam propter ſuperbiam & mentis elationem curvandam juſtè patimur, affligimur, deprimimur, & deſpicimur. Reduc ergo ad mentem vitia, & peccata tua, cum foris deſpiceris, & tacebit querela & indignatio tua de objectis. Nemo purus à peccato, nemo liber à ſorde, nemo innocens à culpa & pœna, *omnes enim peccavimus.* Solus Deus purus, ſanctus & immortalis; æternus, immenſus, inviolabilis, & ſuper omnia laudabilis in ſæcula. Sit ergo tota ſpes & lætitia tua in Deo, & bona voluntas etiam parata pati pœnam propter Deum. Omne gaudium mundi citò tranſit, & omnis laus ejus plena iræ & dolo. Omnis etiam delectatio carnis, pœnam habet ſibi annexam, & meretur confuſionem & deſpectum. Qui multa habet, multam curam ex eis patietur. Qui modis ſcit contentari, pacatior erit.

Pſal. 33. Adverſa mundi hujus leviter toleranda.

Prov. 20. Iob. 15. Rom. 3.

2. 2. Infelix eſt miſer, qui Deo non ſervit. Perdit totum quod habet, qui Deum non amat. Vanus eſt & inſtabilis, qui in creaturis ſpem ponit, & Deum negligit. Beatus, cui Deus eſt omnia in omnibus: & cum Paulo Apoſtolo lætus dicit: *Mihi autem abſit gloriari, niſi in Cruce Domini mei Jeſu Chriſti: per quem mundus mihi crucifixus eſt, & ego mundo.* Legitur in proverbiis de pigro & inſtabili corde, in Dei ſervitio. *Vult piger, & non vult.* Hoc eſt: Vult bene comedere & bibere, & non vult laborare & jejunare. Vult diu dormire, & non vult citò ſurgere. Vult fabulari, & non vult vigilare & orare. Vult alios durè corripere, & non vult modicum ſuſtinere. Vult alios docere, & ſeipſum negligit emendare. Huic debetur virga & baculus, niſi ſe emendaverit in prædictis defectibus. Qui autem permanſerit ſtabilis in virtutibus, erit hic & in æternum benedictus, Amen.

Galat. 6. *Prov. 13.*

CAPUT V.

De obedientia ſimplicis & humilis fratris.

1. VIr obediens, loquetur victoriam, ait Sapiens. Quomodo? Quia qui ſimpliciter obedit, vincit ſeipſum, propriam voluntatem relinquendo, & alterius voluntatem humiliter ſequendo. Inde magna pax & concordia oritur, bona conſcientia acquiritur, & cordis lætitia augetur. Iſte confidentiam ad Deum obtinet; & mori non timet; quia Deus eſt ſpes ejus, cui uſque ad mortem perfectè obedire, paratus fuit. Nam opera bona, in obedientia ſimpliciter facta, Deo ſunt gratiſſima, & maximè meritoria. Qui ſuperiori, vel æquali, aut minori ſe ſubdit & obedit, diabolum vincit & proſternit; qui inſtigare ſolet, ne quis alteri humiliter cedat, ſed duriter reſiſtat. Ex quibus iræ, rixæ, & alia multa mala, inter fratres & pacatos, ſæpè naſcuntur. Hæc humilis Jeſus Chriſtus non docet: ſed potius ad ſimplicem obedientiam omnes revocat, dicens: *Diſcite à me, quia mitis ſum,*

1. *Prov. 21.* *Obedientiæ laus ac meritum.* *Diabolus præcipuè obedientibus gravis.* *Matth. 11.*

Digitized by Google

ſum, & humilis corde. Homo obediens homini propter Deum maximum honorem Deo facit, & ei placet. Sine obedientia, aut parva, aut nulla ſunt opera noſtra æſtimanda aut ponderanda. Cum humili & prompta obedientia, etiam complacent Deo valde parva & vilia ſervitia, ex charitate pro utilitate communi facta.

2\. 2. Verus obediens non eſt tardus, nec negligens, nec querulοſus; ſed pro poſſe, paratus ad omnia Deo placita. Sive ergó obediens orat, ſive laborat, ſive vigilat, ſive dormit, ſive loquitur aut tacet, ſive ſtat aut ambulat, ſive ſcribit aut legit, ſive intrat aut exit, ſive comedit aut jejunat, omnia ex virtute obedientiæ, in bonum & ad meritum ipſi convertuntur. Igitur ſemper in gaudio eſt & pace, qui ſeipſum vincit, abnegat, ſpoliat, & vilificat; & ad obediendum propter Deum Deo & ejus Vicario, corde & animo, omni hora, ſponte ſe reſignat. Aperite huic cælum ſancti Angeli, fugite dœmones ſuperbi, occurrite Patriarchæ & Prophetæ, ſuccurrite Apoſtoli & Evangeliſtæ, intercedite Martyres & Confeſſores; ſupplicate Sacerdotes & Diaconi, implorate Virgines, viduæ & continentes; ſubvenite omnes Chriſti fideles fratres & ſorores, ſuſcipite animam pauperis humilis ſimplicis & obedientis fratris vobiſcum de ergaſtulo corporis, & in ſinum Abrahæ cum paupere quondam Lazaro collocate; ut requieſcat in pace Chriſti dulciter, & ſine timore confidenter, donec in noviſſimo die reſurgat cum omnibus ſanctis, in æterna gloria feliciter. Amen.

à Kemp. Hoſpitale Pauperum.

CAPUT VI.

De triplici ſignaculo ſanctæ Crucis.

1\. *Pone me, ut ſignaculum divini amoris, ſuper cor tuum,* ad amandum me ſuper omnia: & ſcribe ſanctæ Crucis ſignum in pectore tuo, & omnia ſacra paſſionis meæ vulnera, contra maligni ſpiritus jacula. Crux etenim mea ſalutis via, triumphale ſignum, & inexpugnabile ſcutum, fugat corporis & animæ pericula. Igitur in tribus locis præcipuè, ſtatue ſanctæ Crucis ſignum, ſuper cor, ſuper os, & ſuper brachium tuum, contra omne vitium. Signa cor tuum, ne cogites mala, ſed ſemper bona de Deo & beneficiis ejus; ut habeas cor cuſtoditum, ab omni malitia tutum, cum Deo & omnibus ſanctis unitum. Signa os tuum, ut non loquaris mala, nec levia nec proterva; ſed bona, ſancta, & utilia; & eris Deo charus & acceptus, & ab hominibus juſtè laudatus. Signa brachium tuum, manus tuas, & digitos tuos, ne facias aliqua illicita, ſed pietatis opera proximo profutura; & de omnibus iſtis Deum benedic & lauda. 1. Cant. 8.

2\. Cogita ergo ſemper, & ubique bona; loquere ſemper bona, age ſemper bona; & erit paſſioni Chriſti conformis vita tua, triplici ſignaculo ſanctæ crucis præmunita. Per Crucem Chriſti ſuperabis omnia tentamenta, læta, triſtia, dulcia & amara; quæ ſubitò irruunt, ad cordis tui ſecreta. Vix enim eſt aliquid tam bonum, quod proponis facere, quin diabolus nitatur impedire, & ad malum ſemper trahere & maculare. Noli ea attendere, noli reputare, ſed omnia tanquam ſtercora reſpue. Jeſum invoca, cruce te conſigna, ad 2.

Digitized by Google

Mariam juxta crucem fuge, geme, plange, condole: à cruce noli recedere, ſed cum Jeſu & Maria, opta vivere & mori in hac vita, ut intres cum eis in tabernacula æterna, Amen.

CAPUT VII.

De pia compaſſione, cum infirmis.

Epheſ. 4. 1. Pet. 4. 1. *SUpportate invicem, in charitate; quia charitas operit multitudinem peccatorum.* Nemo de ſe præſumat, nec infirmos deſpiciat; quia nullus ſcit, quid adhuc de ſe fiet, & an perſeverabit. Omnes fragiles ſumus, omnes adjuvari indigemus; omnes bonum cupimus, & malum abhorremus. Luca 6. *Eſtote ergo miſericordes*, (ait Dominus) *ſicut & Pater veſter cœleſtis, miſericors eſt. Noli nimis eſſe juſtus*, ne obſtupeſcas & indureſcas, & perdas aut lædas ægrum, quem ſanare & conſolari debueras. Superexaltet ergo miſericordia judicium, juxta Beati Jacobi Apoſtoli ſententiam. Jacobi 2. Florentii vox de pietate. Quam benignus Sacerdos Dominus Florentius ſecurus dixit: Semper plus lucratus ſum pietate, quam rigore & terrore. Verum eſt, ſic Chriſtus docet.

2. 2. Qualem te facis erga Fratrem proximum, talem invenies alium poſtea (recto judicio) ad teipſum. Quæcunque enim bona agis in fratrem debilem, triſtem ac læſum, Chriſto facis tanquam Angelus, reverenter Domino Deo miniſtrando. Igitur cautus ſis & ſollicitus, ut tempus tuum utiliter expendas, & omnia bona ad laudem Dei referas, & nihil tibi vanè attribuas. Nam Dei dona ſunt omnia, quæ habes; ſcilicet eſſe, vivere, intelligere, cogitare, loqui, & operari. Quando laudem & gloriam Dei in his quæris, ſurſum ad Deum cum Angelis in cælum pergis: ſed quando inanem gloriam quæris; & gaudes, & tibiipſi places, & ſuper alios te elevas; tunc deorſum cadis, & cælum perdis, gratiam amittis, & pœnam incurris, ob ſuperbiam & mentis elationem, quam diabolo inſtigante concipis, & à te non abjicis & deſpicis. Fœtet enim, & immundus eſt ante Deum, & coram Angelis ejus, omnis qui exaltat cor ſuum, & in ſeipſo gloriatur. Qui autem verè humilis eſt, & ſibi vilis, omnibus benignus, pauperi miſericors, infirmo compaſſivus, tribulato conſolativus, erranti inſtructivus, cadenti erectivus, dubitanti confirmativus, hic accipiet benedictionem & miſericordiam à Deo in hoc exilio & vitam æternam in cælo, Amen.

CAPUT VIII.

De perſeverantia, in bonis inceptis.

1. *SUſtinete hic, & vigilate mecum.* Hæc locutus eſt JEſus diſcipulis ſuis, cùm iret ad locum paſſionis ſuæ, paſſurus mortem pro nobis. 1. Marc. 14. Hæc cogitare, & ad ſe trahere debet, quicunque Monaſterium vel devotam congregationem intrat; quaſi Chriſtus ſibi ore dicat. Suſtine hic, & vigila mecum, ora & præpara te ad tentationes futuras. Exemplum enim vigilandi & orandi oſtendi tibi, & aliis; ut ita facias, & in bonis inceptis perſeveres. *Qui enim perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.* Matt. 24. Rom. 8. Multæ tentationes bonorum, multæ & conſolationes eorum. Non ſunt tamen condignæ omnes paſſiones juſtorum, ad futura præmia æternorum gaudiorum. Cùm venerit tentatio, mox adſit oratio. Non deſperes, nec recedas à loco; conſtans eſto, & commenda te Deo.

2. Fœ-

Digitized by Google

2. 2. Felix, quem faciunt aliena & propria pericula cautum, humilem & manſuetum, miſericordem, compatientem, obſequioſum, affabilem, & neminem ſpernentem. Beata congregatio, ubi Jeſus eſt in medio eorum, vita, virtus, pax, & concordia morum. Non autem mireris, nec ſcandalizeris, nec turberis, nec formides, nec deſperes, ſi interdum contingunt aliqua defectuoſa, in congregatione bonorum fratrum aut ſororum, & in religioſis locis & perſonis; aut ſi aliqui recedunt à bonis inceptis, aut quidam murmurant in abſtinentiis, aut tepeſcunt in virtutibus & devotis exercitiis, à Deo & ſanctis inſtitutis. Nam fragiles ſumus & inſtabiles, ad malum proni, & ad ſurgendum pigri. Et niſi Deus ſua gratia nos ſemper adjuvet, ſtare & perſeverare non valemus; nec hoſtibus, nec vitiis reſiſtere. Deo autem juvante, omnia poſſumus, & incipere, & proficere, & conſummare.

3. 3. Igitur ad cautelam attende, quia in Angelis ſuis Deus reperit pravitatem; primus homo cecidit in Paradiſo, victus

Iob. 4. à pomo. *Et multitudo filiorum Iſrael pe-*
Num. 14. *riit in deſerto, murmurando, inobediendo,*
Num. 25.
Num. 26. *carnes concupiſcendo.* Etiam Chriſto præſente & prædicante, contigerunt aliqua defectuoſa & imperfecta, inter Apoſtolos & ſequaces ejus, quis eorum inter eos eſſet primus, & major in regno cælorum. Quos ipſe pia redargutione compeſcuit; & exemplo ſuo ac verbo, docuit non alta quærere, ſed humiliter invicem ſervire, & invicem ex charitate purè diligere. Quod nobis facere & implere, concedat Jeſus Chriſtus Dominus noſter, Amen.

CAPUT IX.

De variis antiqui hoſtis inſidiis.

1. R*Eſiſtite Diabolo, & fugiet à vobis.* 1.
Quomodo? Per fidem & Cru- Iacob. 4.
cem Jeſu Chriſti. Quibus armis? In vigiliis & jejuniis, in laboribus diurnis, & orationibus nocturnis, in ſacris lectionibus & devotis meditationibus, in paupertate & caſtitate, in humilitate & ſimplicitate, in ſilentio à vaniloquiis, in ſolitudine à ſæculi tumultibus, in compaſſione cum afflictis, in ſupplicatione pro adverſariis, in perfecta obedientia, & multa patientia in forti certamine contra vitia; in perſeverantia omnium virtutum, in abnegatione proprietatis, & contemptu altitudinis, laudis & honoris. Qui enim in his, & aliis piis actibus & exercitiis ſedulus & firmus permanſerit, verè Deo placet, & diabolo reſiſtit. Nam variis modis & dolis, religioſos magis quàm alios tentat, odit, terret, & inquietat; ita ut nemo liber ab ejus laqueis exiſtat, in quocunque loco & ſtatu, aut in qualicunque ordine & clauſura fuerit. Quid igitur reſtat facere? Ad Dominum confugere, ad Jeſum clamare, gemere, & plorare; ut ipſe te ſemper adjuvet, confortet, & cuſtodiat; & poſt multa pericula, ad ſe (ubi vera & æterna pax eſt) benignè cum gratia perducat.

2. O quam bene & prudenter facit, 2.
qui omnia terrena relinquit, & omnes vias peccandi vitat, & in ſecreto à negotiis ſæculii ſe abſcondit. O quàm utiliter & fructuosè ſtudet, qui in vita & paſſione Chriſti quotidie ſe exercitat; & omnia curioſa & alta, quæ à Deo & internis retrahunt, dimittit, ut de ultimo fine &

judicio ſæpiſſimè penſet. Fidelis & prudens ſervus, qui humilia exempla Chriſti & ſanctorum ejus, devotè ſequitur; & latas vias magnorum, cavet & fugit. Nam divitibus & magnatibus, maximè inſidiatur diabolus; & per honores & delicias decipit & perdit. A quibus pauperes & ſimplices, ſunt ſæpè magis liberi, ſed non penitus ſecuri. Nam videntes multos doctos in hoc mundo florere, & ſocios ſuos ad altiora conſcendere; tentantur ſimilia habere, & licitè poſſidere. Sed Chriſtus contradicit, & meliùs ſuadet, dicens: *Vendite, quæ poſſidetis*, (& à vobis non habetis, nec feciſtis, nec creaſtis) *& date pauperibus. Nolite theſaurizare vobis ſuper terram, ubi omnia pereunt.* Theſaurizate vobis theſauros in cœlis, ubi omnia bona in æternum manent. Fuge ergo mundum, & ſequere Chriſtum, ut evadas infernum, & intres cum eo cælum.

Divitibus & honoratis maximè inſtat diabolus.

Lucæ 12. & 18.

Matth. 6.

CAPUT V.

De ſcuto bonæ voluntatis, contra hoſtes.

1\. *Scuto circumdabit te, veritas ejus; non timebis à timore nocturno*, in longis matutinis; nec in die à dæmonio meridiano, in laboribus multis & jejuniis ſtrictis. *Jeſus Chriſtus, via, veritas & vita*, ſalus, virtus, ſapientia, aderit tibi à dextris tuis & ſiniſtris in omnibus, quæ legis, cantas & agis; ut perſeveres lætus in Dei ſemper laudibus. Ipſe adjutor tuus, cuſtos & protector fortis, ab omnibus hoſtibus malignis. *Si Deus pro nobis*, ait Paulus, *quis contra nos?* Vis non timere hoſtem? Ama Chriſtum. Quantò enim plus in te creſcit amor Dei, tantò plus vileſcit amor mundi, & perit timor mali. Amor Dei mortem non timet, nec diabolum, nec infernum. *Tene ergo fortiter ſcutum bonæ voluntatis in amore Dei, & peribit omnis timor, & fraus inimici.*

1\. Pſal. 90.

Joan. 14.

Rom. 8.

Pſal. 5.

2\. Bona voluntas odit omne malum, cavet pro poſſe omne peccatum, reſpuit fictum, negat falſum, fugit mendacium, deteſtatur omne vanum & inhoneſtum. Bona voluntas beneplacet Deo, diligit omne bonum, omne verum, juſtum & ſanctum; quærit purè ubique honorem Dei, in omni opere & ſermone bono, in omni loco & tempore, quamdiu vixerit in mundo. Bona voluntas congaudet proximo in bono, contriſtatur de malo, ſubvenit in neceſſariis, orat pro delictis; indulget offenſis, miſeretur infirmis, conſulit meliora errantibus. Bona & perfecta voluntas, habet Deum ſemper præ oculis, & cupit ſoli Deo placere in bonis operibus & cogitationibus ſuis; aliorum profectum corde & ore amat, & ſuum reputat; propriam voluntatem citò abjicit, laudem ſpernit, reputari ſubterfugit: omnia enim vana reputat, quæ à Deo retrahunt, & in infimis delectatur. 2.

3\. O frater paupercule, infime, & deſpecte, noli deficere in tribulatione & dolore; quia probaris cum Chriſto in cruce, & cum martyribus in clauſura & carcere. Suſtine ergo modicum patienter & libenter, qui non potes multa ferre gaudenter; ſicut multi ſancti fecerunt. Fer ſaltem pauca levia verba, qui non vales pati dura verbera. Suſtine tu pro Chriſto aliqua tibi gravia, quando tam multi ſæculares ſuſtinent pro mundo graviora ſine numero. Noli per- 3.

Digitized by Google

perdere meritum tuum per impatientiam, qui omni die & hora potes promereri per piam ſufferentiam, Regnum Dei & æternam gloriam. In tribulatione & dolore, ſtatue ante te paſſionem Jeſu Chriſti, & feres leviùs omne grave, quod te premit.

4. 4. Nemo eſt in mundo, cui non occurrit aliquid contrarium, in corpore vel in animo. Nullus ſine labore & dolore ſub cælo, unuſquiſque ſibiipſi onus eſt & paſſio, ſive ſolus ſit, ſive cum alio, in otio vel negotio. Neceſſaria ergo gratia Dei & magna patientia intus & extra, tanquam ſcutum bonæ voluntatis, contra inimici jacula, & carnis vitia, & mundi blandimenta. Indue armaturam Chriſti, ſerve Dei; & certa, ut bonus & fidelis miles, Crucifixo firmiter adhærendo. Tota vita Chriſti crux fuit; ſic & tua

Lucæ 9. erit. Ipſe enim dicit: *Qui vult venire poſt me, tollat Crucem ſuam, & ſequatur me* in regnum meum.

CAPUT XI.

De laude Dei, in omni opere bono.

1. Pſal. 145. 1. LAuda anima mea Dominum. Omnia bona fac ad laudem Dei; & quandocunque aliqua bona cogitas, loqueris, & operaris, dic in fine; Deo laus, Deo gratias. Quia ſine Deo & gratia ejus, nil boni potes perficere, nec incipere, nec benè, rectè, & virtuosè conſummaré, Deus omnis boni initium & finis, dat & repetit, quod dedit. Recidat ergò ſuperbia, jactantia & vana gloria; veniat & intret humilis oratio, devota meditatio, gratiarum actio, & vox laudis omni tempore.

2. Quomodò poteſt aliquis venire ad puritatem & pacem cordis? Audi breviter, & ſerva verſum iſtum in Pſalmo: 2.

Declina à malo, & fac bonum. Cuſtodi Pſal. 33. cor tuum à malis phantaſiis, os tuum à verbis nocivis, manus tuas ab actibus

illicitis. *Ecce hic homo accipiet benedictionem à Domino, & miſericordiam à Deo Pſal. 23. ſalutari ſuo.* Cogita ergò ſemper bona, loquere ſemper bona, age ſemper bona; & erit in pace vita tua, cum conſcientia bona. Pax omni bono, humili, manſueto, ſimplici, omnibus renuntianti, & uſque ad mortem obedienti. Væ omni malo; iniquo, & doloſo, perverſo, ſuperbo, inobedienti, nemini plus quàm ſibi nocenti.

CAPUT XII.

De vitio vanæ gloriæ & propria complacentia

1. NOlite in ſublime tolli, ait humilis 1.

Jeſus. Non ergò vanè glorieris, Lucæ 12. terra villis & cinis, in teipſo, cùm bene tibi fuerit: neſcis enim quid futura pariet dies, ſi ſtabis, an corrues. Dicit beatus

Paulus ad Romanos: *Noli altum ſapere,* Rom. 14. *ſed time. Noli ſuperbire in bono, ne cadas* Lucæ 4. *in malo.* Deus enim ſuperbis reſiſtit, tam Angelis quàm hominibus ſuperbientibus, & de ſeipſis præſumentibus, & ſibi complacentibus. Heu, ſuperbia inſidiatur omnibus, Prælatis & ſubditis, ſecularibus & Religioſis. Superbia morbus valde contagioſus, citò inficit cor hominis: tentat caſtos & devotos, juſtos & innocentes, doctos & potentes,

2. Quis ergò gloriabitur caſtum ſe 2. habere cor inter homines, ut vivat ab omni malitia purus? Verè nullus O Deus, *tu ſolus ſanctus, tu ſolus*

Digitized by Google

Dominus, *tu ſolus altiſſimus Jeſu Chriſte:* tu ante omnes, & inter omnes, tu ſuper omnes Angelos & Sanctos, benedictus es in ſæcula. O-
Pſal. 40. ro itaque Domine Deus, *ſana animam*
Pſal. 50. *meam*, *quia peccavi tibi. Cor mundum crea in me*, *& omnes iniquitates meas dele*; ut ſim totus purus, totus tuus, tibi placitus & acceptus, mihi autem vilis & abjectus in oculis meis; ut inveniam gratiam & miſericordiam, coram te & omnibus ſanctis tuis nunc & ſemper pie Jeſu Chriſte.

CAPUT XIII.

De variis bellis impiorum, & patientia piorum.

1. Pſalm. 34. 1. EXpugna impugnantes me, quoniam multi bellantes adverſum
Pſalm. 55. *me.* Patientia ergo eſt tibi neceſſaria, & præcipuè gratia Dei confortans te, intus & extrà, in omni loco & tempore. Multa ſunt bella in mundo, multus labor & dolor ſub cælo, ſed non in cælo. Et quis enumeret omnia mala mundi, & occulta judicia Dei? Quis niſi Deus ſolus, judex, juſtus, fortis & patiens, hominum malitiam vincens, lucens & pluens ſuper bonos & malos? Non eſt, qui ſe abſcondat à calore & notitia ejus, & poſſit præterire judicium ejus, & effugere ma-
Prov. 15. nus ejus. *In omni loco*, *oculi Domini contemplantur bonos & malos.* Dic er-
Pſal. 33. go, cum David in Pſalmo; *Oculi mei ſemper ad Dominum*, *quoniam ipſe e-*
Pſal. 93. *vellet de laqueo pedes meos.* Et; *Niſi quia Dominus adjuvit me*, *paulominus habitaſſet in inferno anima mea.* Non ponas ſpem tuam & pacem in homine, nec in aliqua creatura cæli & terræ; ſi non vis errare, falli, & turbari. Salus in ſolo Deo vivo, vero, æterno, & ſummè bono; qui omnia creavit ex nihilo, & regit recto judicio.

CAPUT XIV.

De malitia pravorum contra innocentes.

1. BEnefac Domine, bonis & rectis 1.
corde. Beati, qui ambulant in Pſal. 124.
innocentia ſua, coram te Domine: & ſine dolo, in bona ſimplicitate, quærunt te. Beati omnes qui ante omnia, & in omnibus verbis & factis ſuis, laudem tuam, gloriam tuam, honorem tuum, & amorem tuum, ſecundùm omnem voluntatem tuam prætendunt; & nil proprietatis in omni opere ſuo habent, nec habere cupiunt. Sit Jeſus in corde tuo in omni loco & tempore, in labore & quiete, ſine fictione, ſine murmure, ſicut decet humilem ſervum Dei, ad omnia bona paratum, die ac nocte. *Non* Pſal. 1.
ſic impii, *non ſic*; *ſed tanquam pulvis*, *quem projicit ventus à facie terræ*; & in quibus non eſt timor Dei ante oculos eorum, nec amor Dei in cordibus eorum. Quid ergo in eis, & inter eos regnat? Omnis injuſtitia, lis, & diſcordia, ſuperbia, invidia, avaritia, fraus, & nequitia. Hæc vita pravorum, qui non ceſſant malignari, & bonos ac ſimplices inquietare. Sed bonis ad meritum, ipſis malis ad ſupplicium: bonis ad virtutum profectum, impiis ad malorum cumulum.

mulum. Da nobis Domine, cum bonis in virtutibus perſeverare. Amen.

CAPUT XV.

De invidia diaboli, contra ſalutem hominum.

1. Sap. 2. Iob. 41. Diabolus ubique fecit diſcordiam. 1. *Invidiâ diaboli mors intravit in orbem terrarum*; & inde lis & diſcordia multa, inter homines eſt exorta. Heu diabolus, peſſimus hoſtis generis humani, Princeps tenebrarum, & Rex ſuper omnes filios ſuperbiæ, non ceſſat adhuc tentare & inquietare fideles, Deo ſervientes. Fecit diſcordiam in cælo, inter Angelos, litem in Paradiſo, inter Deum & hominem, inter Adam & Uxorem ejus, trahens eos ad peccandum; inter Abel & Cain, ad litigandum & occidendum, inter Jacob & Eſau, ad odiendum.

2. 2. Circuit quotidie per mundum ad pervertendum, inter ſæcularem & religioſum ad deridendum, inter Laïcum & Clericum ad detrahendum, inter doctum & ignarum, inter ſtultum & ſapientem. Fremit inter ſuperbum & humilem, inter fortem & debilem, inter magnum & parvum; inter pulchrum & deformem, inter nobilem & degenerem, inter ſenem & juvenem; inter Prælatum & Subditum, inter ſtabilem & vagabundum, inter devotum & diſſolutum, inter taciturnum & loquacem, inter ſimplicem & aſtutum, inter veracem & mendacem. Inter hos & alios multos bonos & malos, Satan diſcurrit, nitens ad malum trahere, & à bono impedire. A quo nos cuſtodire & protegere dignetur Jeſus Chriſtus Dominus noſter, qui per Crucem ſuam Principem mundi vicit, & pretioſo ſanguine ſuo de manu ejus nos redemit. Amen.

CAPUT XVI.

De armatura Chriſti & Sanctorum, contra vitia.

1. *Accipite & induite armaturam Dei, ut poſſitis reſiſtere in die malo, & in omnibus perfecti ſtare.* Epheſ. 6. *Qui enim perſeveraverit uſque in finem hic ſalvus erit.* Matth. 24. Et ſi quis aliquando ceciderit, & in aliqua offenderit, non tamen deſperet; ſed citò pœniteat & reſurgat, cautiùs ſe cuſtodiat & emendet. O quàm bonum conſilium & ſalutare remedium, certans contra omne malum dictum vel factum, promittens certanti & pœnitenti magnum meritum, & vincenti ac perſeveranti æternum gaudium, poſt hoc exilium poſſidendum. Unde Salvator prædicans Regnum Dei, & contemptum mundi, ait; *Pœnitentiam agite, appropinquabit enim Regnum Cælorum.* Matth. 3. Et iterum: *Menſuram bonam, & confertam, & coagitatam, & ſuperfluentem, dabunt in ſinum veſtrum.* Luc. 6.

2. Arma malitiæ noſtræ, non carnalia ab extra, ſed ſpiritualia dona ab intra, charitatis opera, humilia ſervitia, orationes, fletus, & jejunia. Arma aurea, ſunt ſanctiſſima nomina Jeſus & Maria, & omnium Sanctorum devotè invocata. Arma pauperis & humilis ſervi Dei, ſunt crux, clavi, lancea, precioſa quinque vulnera, & omnia paſſionis Chriſti ſtigmata, in memoria ſcripta. Arma argentea, ſunt ſacræ ſcripturæ eloquia, doctorum volumina 2. Cor. 10.

lumina, Clericorum jura, Canonicorum decreta, Monachorum ſtatuta, devotorum preces, humilium mores, obedientium exempla. Arma ænea & candida, ſunt Sanctorum Martyrum prælia, & gravia eorum tormenta pro fide Catholica, ad deſtruendum idola vana, & ad exaltandum nomen Jeſu Chriſti crucifixi, ſuper omnia regna & culmina mundi, & luminaria cæli.

3. 3. Arma ferrea, ſunt cilicia & jejunia, & pœnitentium dura opera carni oneroſa; longæ vigiliæ, preces multæ, lachrymæ amaræ pro animæ ſalute; calores in æſtate, labores in meſſe, frigora in hyeme; dolores in capite, in dente, in crure, in pede, & in aliis membris corporis, ad domandum vitia carnis, & ad reſiſtendum diaboli ſagittis. Arma virginum, viduarum, & matronarum; ſunt caſtitas, verecundia, taciturnitas, humilitas, modeſtia, honeſtas; ſobrietas, abſtinentia à deliciis & ornamentis noxiis; manſio in domibus, cautio à viis publicis & firma cuſtodia cordis & oris in omnibus operibus, temporibus, & locis. His armis nos indue, Jeſu piiſſime, & ab hoſtium defende periculis; ut ad te ſecurè pervenire mereamur, intercedentibus ſanctis tuis pro nobis. Amen.

CAPUT XVII.

De utilitate frequentis orationis.

1. Pſal. 41. 1. *Apud me oratio Deo vita mea*, in omni loco & tempore. Ubicunque ergo fueris, adſit tecum ſancta oratio pro ſocio & ſolatio, ſive brevis, ſive longa, pro temporis congruentia. Devoto ſervo Dei, omnis locus aptus ad orandum, omne tempus breve ab bona meditandum. Scriptum enim eſt, & quotidie in miſſa legitur: *Pleni ſunt cæli & terra gloria tua*, *O Sanna in excelſis*. (Matt. 21. Pſal. 117.) Vis fructuosè & breviter orare: Offer Deo cor tuum plenè, & ora; Obſecro, ſalvifica, benedic & ſanctifica me Domine, qui habitas in cælis, fiat voluntas tua in me omni tempore. Et ſi rectè ſapis, & bene intelligis, ac providè conſpicis; tunc omnis bona actio, locutio & cogitatio de Deo, de virtutibus & ſanctis ſcripturis, eſt ſupplex oratio. Hæc ad cælum pulſat, veniam petit, gratiam & gloriam impetrat. Et quando hæc facis ad laudem Dei, congaudent ſancti Angeli, turbantur dæmones, ædificantur proximi fratres & ſorores, qui ad orandum excitantur oratione frequenti.

2. Non ergo ceſſet os ab oratione, nec manus ab opere, nec cor à meditatione, nec pes tardet à divino ſervitio. Surgat tecum oratio, nocte de lectulo, vigilet & cantet tecum hymnos & pſalmos in pſalterio, quieſcat tecum in dormitorio, præcedat & ſequatur te in choro, ſedeat tecum in refectorio, doceat te in locutorio, ſolvat tecum gratias pro cibo ſobriè ſumpto, tranſeat tecum in agrum, plantet tecum ſpecies in horto, redeat tecum in cubiculum, mundet tecum pedes à luto verborum, lavet tecum manus à ſorde operum, comitetur te in omni loco privato & aperto; habitet tecum in ſilentio, ſit tecum in principio laboris, in medio & fine ejus; Ad laudem & gloriam ſanctæ Trinitatis. 2.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XVIII.

De privatis orationibus, quaſi jaculis acutis in hoſtes.

1. *Pſal. 32.* 1. V*Erbo Domini cæli firmati ſunt, & Spiritu oris ejus omnis virtus eorum.* Verbum Dei ſcutum animæ fidelis ad protegendum, & jaculum acutum contra inimicum. Multæ fraudes antiqui hoſtis, multæ vanæ immiſſiones ejus, contra devotos, ſimplices, & humiles. Sed Chriſtus, Dei virtus & ſapientia, omnibus potentior eſt in cælo & in terra; qui uno ſolo verbo, poteſt Satanam vincere, & conterere ſub pedibus ſuorum. Igitur ſi repentinus timor irruit ſuper te, ora & lege: *Eſto nobis Domine turris fortitudinis, à facie inimici.* Si caro putrida ſtimulat, ora & lege: *Confige timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui.* Si prava ſuſpicio influit, ora & lege: *Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innova in viſceribus meis.* Si mala triſtitia te premit, ora & lege: *Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & ſpiritu principali confirma me.* Si vana gloria inflat, ora & lege: *Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo, da gloriam.*

Verbum Dei ſcutum adverſus omnia tela inimici.

Pſal. 60. *Pſal. 118.* *Pſal. 50.* *Ibidem.* *Pſal. 113.*

2. 2. Si deſperatio moleſtat, ora & lege: *Spes mea Domine, à juventute mea, de ventre matris meæ, tu es protector meus.* Si tædium mentem occupat, ora & lege: *Adjuva me, & ſalvus ero; & meditabor in juſtificationibus tuis ſemper.* Si ſomnus opprimit, ora & lege: *Illumina oculos meos, ne obdormiam in morte; ne quando dicat inimicus meus, prævalui adverſus eum.* Si acedia impugnat, ora & lege: *Excita Domine potentiam tuam, & veni. Confirma me Deus in verbis tuis, ne deficiam in via.* Si labor aggravat, ora & lege: *Vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte univerſa delicta mea.* Si iracundia contur-

Pſal. 70. *Pſal. 118.* *Pſal. 12.* *Pſal. 79.* *Pſal. 24.*

bat, ora & lege: *Da patientiam Domine, & pacem ſervo tuo, ne perdam coronam animæ meæ in cælo.* Tu enim dixiſti: *In patientia veſtra, poſſidebitis animas veſtras.* *Luca. 21.*

3. Si appetitus honoris & altior ſtatus te allicit & implicat, ora & lege: *Inclina cor meum Deus, in teſtimonia tua, & non in avaritiam. Averte oculos meos, ne videant vanitatem, in via tua vivifica me.* Si cibus & potus immoderatus tentat, ora & lege: *Regnum Dei non eſt eſca & potus; ſed pax & gaudium, in Spiritu ſancto. Spiritus eſt, qui vivificat; caro non prodeſt quicquam.* Si curioſitas audiendi, nova, aut videndi pulchra, te movet, ora & lege: *Omnis gloria filiæ Regis, ab intus.* Omnia enim infima, caduca; omnia mundana, vana, quantumcunque ſint decora. In ſolo Deo, omnia bona, plena, ſine fine. Si Jeſum ſequeris, & omnibus renunciaveris, omnia in eo poſſidebis. Poſt multa ſacra verba, hoc unum retine; ſæpè ora, ſæpè lege. *Mihi adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino totam ſpem meam.* 3. *Pſal. 118.* *Rom. 14.* *Joan. 6.* *Pſal. 44.* *Pſal. 72.*

CAPUT XIX.

De verſiculis, ante initium operis, legendis.

1. I*N corde meo abſcondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* Nam citò curreret homo in malum, ſi non habuerit aliquid boni in corde ſuo, de Deo Jeſu, ſalutari ſuo. Ut ergo promptè habeas Deum in mente, omnia quæ audis & vides, legis & penſas, trahe ad Deum. Memor eſto nominis Domini Dei tui, die ac nocte, ut bene ſit tibi cum eo; quia ſine eo, ſemper malè tibi erit, ubicunque fueris, & quicquid habueris. Quando ſuſcitaris in nocte, aperi oculos tuos, & lege verſiculum iſtum, & dic ad teipſum: *Surge ſurge qui dormis, & illuminabit te Chriſtus*, qui promiſit coronam vigilantibus & oranti- 1. *Pſal. 118.* *Ephes. 5.*

bus.

Digitized by Google

bus. Cum pulſatur iterum, mox lege:
Matth. 25. *Ecce Sponſus JESUS venit, exite obviam ei.*
Qui tardè venit, confundetur, & bene-
dictione carebit.

2. 2. Cùm vocatus fueris ad laborem,
Actor. 3. lege: *In nomine Jeſu Chriſti Nazareni, ſur-*
1. Reg. 15. *ge & ambula, & fac opera tibi injuncta;*
Eccl. 4. *quia melior eſt obedientia, quam victima*
propria. Inter laborem ſæpè ora, pſalmos
devote rumina, fabulas cave, Jeſum in-
voca, & genua flecte. Ad ſonum campa-
næ, lege Ave Maria, & ei te commenda.
Matth. 2. Ad pulſum chori, lege: *Hoc ſignum mag-*
ni Regis eſt eamus & offeramus ei munera,
aurum, thus, & myrrham. Quando cho-
Pſal. 5. rum intras, lege: *Introibo in domum tuam*
Domine, adorabo ad templum ſanctum tuum
in timore tuo. Quandò cum aliis ſtas in
Pſal. 37. choro, lege: *In conſpectu Angelorum pſal-*
lam tibi adorabo ad templum ſanctum tuum,
& confitebor nomini tuo. Quando exis è
choro, lege: *Deduc me Domine, in ſemi-*
Pſal. 118. *ta mandatorum tuorum, quia ipſam volui.*
Geneſ. 28. Quando intras ſacriſtiam, lege: Verè lo-
cus iſte ſanctus, in quo ſacerdotes & mi-
niſtri ſe præparant ad divina celebranda.
Quando gradum dormitorii aſcendis,
Joan. 20. lege: *Aſcendo ad Patrem meum, & Patrem*
veſtrum; Deum meum, & Deum veſtrum.
alleluja.

3. 3. Quando deſcendis, lege: *Zachae,*
Luca. 19. *feſtinans deſcende; quia hodie in domo tua,*
oportet me manere. Quando intras cellam,
lege: Aperite mihi portas juſtitiæ, ingreſ-
Pſal. 117. ſus in eas confitebor Domino. *Hæc requies*
mea in ſeculum ſeculi hic habitabo, quoniam
Pſal. 131. *elegi eam.* Quando exis foras, lege: *Di-*
rige Domine, Deus meus, in conſpectu tuo
Pſal. 5. *viam meam. Domine ſequor te, quocunque*
Matth. 8. *ieris, quia verba vitæ æternæ habes.* Cùm
redieris, lege: *Bonum eſt nos hic eſſe, fa-*
Joan. 6. *ciamus hic tria tabernacula*, cum Jeſu &
Maria & tota cæli curia; quia melius eſt
hic, quàm in platea. Cùm pulſatur ad
prandium, lege: *Beatus, quia manduca-* Matth. 17.
bit panem, in regno Dei. Meus cibus eſt, Luca 14.
ut faciam voluntatem Patris mei, qui eſt in Joan. 4.
cælis.

4. Ante guſtum cibi, lege: *Cibabis nos* 4.
pane lachrymarum, & potum dabis nobis in Pſal. 79.
lachrymis, in menſura. Si malè ſapit ci-
bus, lege: *Dederunt in eſcam meam fel, &* Pſal. 68.
in ſiti mea, potaverunt me aceto. Cùm er-
go Jeſus accepiſſet acetum, dixit Patri:
Conſummatum eſt & mox inclinato capite Joan. 19.
emiſit ſpiritum. Felix, qui cum Jeſu in
cruce moritur, ut cum eo reſurgere me-
reatur. Si cibus bene ſapit & potus, pro
commune paratus, lege: *Quàm dulcia* Pſal. 118.
faucibus meis eloquia tua, ſuper mel & fa-
vum ori meo. O quam ſuavis eſt Domine Sapien. 12.
ſpiritus tuus, & quàm magna multitudo Pſal. 30.
dulcedinis tuæ, quam abſcondiſti timentibus
te. Ante initium operis, lege: *Adjuto-* Pſal. 123.
rium noſtrum in nomine Domini, qui fecit
cælum & terram. Omnia ad laudem Dei,
lege: *Adeſto omnipotens Deus Pater, & Fi-*
lius, & Spiritus ſanctus, lege: *Aſſiſte mihi,*
ô pia Virgo Maria, cum Jeſu dilecto Filio
tuo, ſalvatore meo.

5. In fine omnis laboris lege: *Deo gra-* 5.
tias, Deo laus, pro omni bono. Ante lectio- Pſal. 118.
nem in libro, lege: *O æterna ſapientia,* Pſal. 101
revela oculos meos, & conſiderabo mirabilia
de lege tua. Emitte Spiritum tuum, & crea-
buntur in me virtutes & dona gratiæ, cum
ſpe futuræ gloriæ. Poſt ſtudium pone li-
brum ad locum ſuum, & recogita quæ
legiſti, memorans verbum Domini, quod
in cœna dixit: *Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi* Joan. 13.
feceritis ea. In omni verbo Dei, invenies
manna cæli, ſi rectè intelligis, & bene
vivis. Si malè vivis, lapis eſt, non panis
ſuavis. Converte cor tuum ad humilem

&

Digitized by Google

& pium Jeſum, & invenies animæ tuæ ſolatium; & omnia adverſa, convertentur tibi in bonum, & æternum gaudium.

CAPUT XX.

De ſeptem virtutum gemmis, bonæ congregationis.

1. Pſal. 111. Pſal. 1. Prov. 10. Pſal. 118. 1. *GEneratio rectorum benedicetur, & iter impiorum peribit. Benedictio Domini, ſuper caput juſti; maledictus verò qui declinat à mandatis Domini.* In omni bona & devota congregatione, fulgent præcipuè ſeptem commendabiles virtutum gemmæ, tanquam devotionis ſigna, Deo & Angelis placita, ſed dæmonibus contraria. Prima gemma, eſt obedientia in ſubditis; ut omnes ſuperiori ſuo ſponte, promptè, & humiliter obediant, & unuſquiſque propriam voluntatem ſuam relinquat; & cum Chriſto omni hora dicat: Pater non ſicut ego volo, ſed ſicut tu vis. Pater fiat voluntas tua bona, & non mea mala. Sic vincitur diabolus, & conſilium ejus annullatur, creſcit obedientiæ meritum, & augetur cœleſte præmium.

2. 2. Secunda gemma eſt concordia in bonis moribus; ut ſimul laborent, vigilent, orent, jejunent, edant, & invicem ſe confortent: juxta verbum Jacobi Apoſtoli: *Orate pro invicem ut ſalvemini.* Tertia gemma, eſt conſtantia in locis; ne locum ſuum leviter deſerant, nec pro commodis propriis mutent, ſed pro Chriſto firmiter ſe ſuſtineant, ut à Chriſto audiant; *Vos eſtis, qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis.* Quarta gemma, eſt patientia in adverſis, ut parati ſint dura & aſpera, pro vita æterna ſufferre, quæ ſibi poſſunt contingere, ſive à ſeipſis, ſive ab aliis, Deo juſto permittente. In loco enim, ubi multi congregantur ex diverſis ætatibus & nationibus rarò eſt, quin ibi contingat aliqua turbatio in verbis vel factis. Ideò neceſſaria eſt patientia, optima medicina, contra omnem turbationem, juxta S. Pauli doctrinam; Alter alterius onera portate: & ſic adimplebitis legem Chriſti. Quæ autem iſta ſint onera, quotidiana experientia docet; ſcilicet infirmitas corporum, & imperfectiones animorum & virtutum defectus in omnibus nobis quia nemo perfectus in omnibus, niſi ſolus Deus.

Jacob. 5.

Lucæ 22.

3. Quinta gemma, eſt manſuetudo ſermonis ad conſodales, nutriens charitatem, delens iram, & faciens pacem inter fratres: ut nemo alium verbo, ſigno, facto, riſo, joco, ſerio turbet, lædat, aut offendat: ſed ſicut ſeipſum attendat diligat, & Chriſtum præ oculis ſemper habeat, qui dicit: Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & invenietis requiem animabus veſtris in mundo, & vitam æternam in cœlo. Sexta gemma, eſt gratitudo pro beneficiis Dei, laudans ac benedicens Deum pro omnibus bonis, ab initio mundi uſque ad finem & conſummationem ſæculi. Tanta enim ſunt beneficia Dei in cælo & in terra, ut nemo explicare vel numerare ea ſufficiat. Ideò omnia Deo retribuenda ſunt, & ab omnibus laus ſemper ſolvenda. Septima gemma, eſt perſeverantia finalis in omnibus virtutibus prædictis, cum multis aliis donis iſtis annexis. Hæc ducit prudentem & fidelem ſervum in paucis, pro quinque talentis lucratis in gaudium Domini ſui, æternæ pacis requiem; ubi cum Jeſu & omnibus ſanctis, gaudebit ſemper in gloria. 3.

Amen.

Finis Hoſpitalis Pauperum.

Digitized by Google

DIALOGUS NOVITIORUM.

PROLOGUS.

Joan. 6. Verba Doctorum & exempla bonorum fragmenta ſunt, quæ colligi oportet.

C*Olligite quæ ſupererant fragmenta, ne pereant.* Verbum Chriſti eſt ad diſcipulos ſuos. Cùm enim omnipotens & miſericors Dominus de quinque panibus & duobus piſcibus quinque millia hominum ſatiaſſet, juſſit reliquias fragmentorum colligi, ne perirent. Myſticè autem loquendo fragmenta ciborum ſunt verba Doctorum, & exempla bonorum, quæ à ſtudioſis fratribus frequenter penſari debent, & in libris vel in tabulis tanquam in cophinis ad utilitatem legentium diligenter inſeri & obſervari. Hac conſideratione inductus, pro novitiis exhortandis, quorundam prædeceſſorum meorum monita & exempla, Deo juvante, huic opuſculo inſerere cogitavi: quatenus his bonis auditis, laudetur altiſſimus Deus, à quo bona cuncta procedunt; & multi legentes iſta, ad contemptum mundi ampliùs accendantur.

CAPITA HUJUS LIBELLI.

Q*Uòd locutio de Deo, multum prodeſt noviter converſis.* Cap. 1

Quòd meliora ſunt in exemplum trahenda, & deteriora vitanda. 2

De laudabili ſtatu religioſorum, ſi bene ſervetur. 3

De periculis novitiorum, ex conſortio mundanorum. 4

De ſacerdote tentato, & à Deo conſolato. 5

De juvene clerico, qui relicto ſtudio, monaſterium intravit. 6

De matrona, quæ filium converſum planxit, ſed poſtea ad Deum converſa, gratias egit. 7

Quòd potiùs eſt Deo obediendum, quàm amicis. 8

DIALOGUS NOVITIORUM.

De contemptu mundi.

1. Novitius. 1. ROgo te Pater chariſſime, ut amore Jeſu Chriſti, diligentem ad me reſpectum habeas: quæ ſalutaria ſunt, edoceas, exceſſus meos ſtrictè corrigas, paſſionibus meis remedia tempeſtivè adhibeas, & ſi qua exempla bona noſti, mihi etiam imitanda proponas. Idcirco enim mundum, & ea quæ in mundo ſunt, reliqui, ut in ſtatu religionis, pleniùs diſcam voluntatem Dei, & faciam, à periculis tentationum, ſecuriùs vivam, & tandem finito hujus vitæ ſtadio, æternæ beatitudinis præmia, cum fidelibus Chriſti merear adipiſci.

Scopus monaſticen agredientium.

2. Intendo namque de cætero, totam vitam meam ad Dei ſervitium ordinare, & modicum temporis, quod mihi remanet, in religione conſummare. Quapropter paratus ſum, omnem ſubire laborem, & tuis admonitionibus acquieſcere, ac ſeniorum obtemperare ſtatutis, pro mea ſalute editis & profectu ſicut novitium decet, & ſtatus religionis requirit. 2.

CA-

CAPUT I.

Quòd locutio de Deo, multum prodeſt noviter converſis.

I. Senior. 1. Libenter audio, quod dicis, & ſi potero prodeſſe, faciam, quod hortaris. Adſit nunc Spiritus ſancti gratia, ut eloquar digna, quatenus Deo noſtra colloquia placeant, & proximis utilia fiant. Siquidem magna ars docendi eſt, recta debitè proferre, & eadem teſtimoniis ſacris confirmare. Cupio autem tecum de Deo & ſervis Dei, aliqua loqui: ut tibi ex auditione ſolatium veniat, & mihi meritum, ex hujuſmodi collocutione accreſcat. Confido in Domino Jeſu, quod pietas ejus non deerit nobis orantibus, qui præſentiam ſuam promiſit de ſe loquentibus affuturam, dicens: *Ubi duo vel tres congregati ſunt in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Matth. 18.

2. 2. Hinc eſt, quod duobus diſcipulis ambulantibus in via, & de ſe loquentibus, in ſpecie peregrini apparuit, & ait: *Qui ſunt hi ſermones, quos confertis ad invicem ambulantes, & eſtis triſtes?* Luca 24. Et dixerunt; De Jeſu Nazareno. Ecce, qualiter pius Dominus de ſe contriſtatis, præſentialiter occurrit. Et quia non de ſæcularibus negotiis, ſed de factis noſtri Salvatoris loquebantur; idcircò ab eo meruerunt conſolari, & in divinis ſcripturis pariter erudiri. Moxque in amore Chriſti, tam vehementer ſunt accenſi; ut ex dulci colloquio ejus, mirabiliter illuminati dicerent: *Nonne cor noſtrum ardens erat in nobis, dum nobis loqueretur in via, & aperiret ſcripturas?* Luca 24. Sicut enim bona colloquia accendunt corda piorum in amorem cœleſtium, ac germinare faciunt opera virtutum; ſic vaniloquia corrumpunt bonos mores, & gratiam Dei perdunt, devotionem extinguunt, conſcientiam maculant, & alios ſcandalizant. Oremus ergò ad Dominum, ut illuminet vultum ſuum ſuper nos, & cuſtodiat nos ab omni opere malo, & ſermone otioſo. *Sedeamus cum Maria Magdalena ad pedes Jeſu, ad audiendum verbum illius, quod poteſt ſalvare animas noſtras; & in omnibus actibus noſtris, ad beneplacitum Dei tendamus.*

Quid colloquia bona, quid mala efficiunt.

Luca. 10. Jacobi 1.

1. Confortâſti me, & inſtruxiſti verbis, optimis exemplis. Utinam cuſtodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Utinam dirigantur omnes viæ meæ, in conſpectu Dei mei ſemper. Sed non pigeat te, ad interrogata mea reſpondere. Dic quæſo; quomodò poteſt quis ad perfectum ſæculi contemptum venire, & verus Chriſti diſcipulus effici? I.

2. Video namque multos ſeculum relinquere, & poſtea tamen ad ſæcularem vitam redire. Alios etiam conſidero, habitum Religionis aſſumere, ſed à priſtino fervore languere. Cùm aliis Eccleſiam intrant, ſed devotionis gratiam non deguſtant. Quoſdam etiam intueor ad exteriora defluere, & paulatim ad noxiam libertatem declinare. Rogo te, non me patiaris à via perfectionis exorbitare; ſed quid cavendum ſit, quidve tenendum, doceas evidenter. 2.

CAPUT II.

Quòd meliora ſunt in exemplum trahenda, & deteriora vitanda.

1. Senior. 1. BOnus diſcipulus, paratus eſt acquieſcere Magiſtri ſui conſilio; nec quicquàm temerè, contra ejus ſententiam, agere præſumit; ſic ſervat humilitatem, implet obedientiam, meretur gratiam, tenet pacem, cuſtodit conſcientiam, & auget ſibi gloriam. Qui enim aurem ſuam præbet ſapientiæ & doctrinæ in principio, non poterit de facili errare, ſed gaudebit de beato fine, brevi labore tranſacto. Tantoque plus proficiet in virtutibus, & ſapientor erit; quantò humiliùs ſuperioribus ſe ſubmittit. Nam arbor quæ in altum creſcere debet, oportet quod radices mittat in imo ne cadat. Non ergò paveas repentino timore, ſed in Deo ſtatue fiduciam firmam, relinque propriam voluntatem, & ſubjice te in vera humilitate. Dominus erit in latere tuo, *qui protegit gradientes ſimpliciter*, & humilibus ſua ſecreta revelat. Prov. 2. Matt. 11.

2. 2. Ut autem melius perſeveres in bono, à melioribus vivendi accipe normam, à doctioribus inveſtiga ſapientiam, ab expertis quære conſilium, & cum devotis tracta ſermonem. Si autem videris quoſdam, à via veritatis errare, & retrò poſt Satanam abire, noli pereuntes imitari, ſed bonos & ferventes ſtudeas ſemper æmulari. Quære cum paucis ſalvari, *qui per anguſtam portam intrant ad vitam*. Nam Chriſto teſte, *lata & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam*. Væ eis, qui à Domino Deo recedunt, & redeunt in Ægyptum, hoc eſt in hunc mundum, peccatis tenebroſum, ut paſcant carnem ſuam citò morituram. Beatus autem homo, qui metuit Dominum, & in lege ejus meditatur die ac nocte, ut ambulet in viis ejus. Attamen pius Dominus non deſerit ſuos, ſed ſicut bonus paſtor conſolatur oves ſuas, quæ vocem ejus audiunt, & ſequuntur eum uſque ad mortem, eligentes magis mori in bello tentationum, quàm peccato conſentire, vel turpiter ad ſeculum redire. Talibus enim dicit: *Nolite timere puſillus grex, quia complacuit Patri veſtro, dare vobis regnum*. Quid timendum ſub tali paſtore vivere, pro æterno regno militare, quod ipſe dare promiſit? Et quidem faciet, quod promiſit. Nec ſolùm gaudia futura, pro contemptu mundi promiſit ſe daturum, ſed etiam in præſenti, dat ſervientibus ſibi, conſolationem Spiritus ſancti, quæ longè melior eſt & ſuavior, quàm omnis lætitia mundi. Nam ſæpe orantibus, devotionis gratiam infundit, & in lege Dei meditantibus, lumen intelligentiæ aperit, ut guſtata ſuavitate ſpiritus, caro vileſcat & mundus. Unde perfectè huic ſæculo renuntiantibus, Dominus ait: *Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut agros, propter nomen meum; centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit.*

Math. 7. Luca 12. Math. 19.

3. Sed quia multi vanas conſolationes quærunt, & ad exteriora ſe convertunt, idcircò devotionis gratiam non ſentiunt, nec cœleſtem illuminationem accipere merentur. Eſt ergò tutiſſimus ſtatus placendi Deo, & meritorius amplioris gratiæ & gloriæ, fugere mundum, amicos relinquere, temporalia contemnere, arctiorem vitam aſſumere; proprius renuntiare, ſub obedientia vivere, labori- 3. Via tutiſſima ad placendum Deo.

Digitized by Google

laboribus inſiſtere, vigiliis & jejuniis carnem marcerare; lectionibus & orationibus incumbere; contra tentationes & vitia quotidiè certare, præſentia faſtidire, æterna deſiderare, gratiam Dei inſtanter quærere, inventam ſollicitè cuſtodire, viliter de ſeipſo ſentire, aliis libenter obſequium impendere, ſoli Deo optare placere, ſine querela inter fratres niti converſari, & in ſancto propoſito, ac proficiendi deſerio, firmiter perſeverare. Hæc ad verum Chriſti diſcipulum pertinent, hæc ſevum Dei, ad cœleſte regnum indubitanter perducunt. Unde benignus Magiſter electis diſcipulis ſuis: *Vos (inquit) eſtis, qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis: Et ego diſpono vobis, ſicut diſpoſuit mihi Pater meus, regnum, ut edatis & bibatis, ſuper menſam meam, in regno meo.* Lucæ 22.

I. Novitius. 1. PLacent, quæ dixiſti. Ex his namque verbis, confortatus ſum in Domino, & in ſpem vitæ æternæ, pro qua laboro, lætus reſpiro. *Non enim ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Et verè, qui Deo fideliter ſerviunt, & modo bene habent, & in futuro majora percipient. Omnia enim cooperantur electis in bonum, tam præſentia quam futura. Rom. 8. Ibidem.

2. 2. Quapropter precor tuam clementiam, ut vacillantem animam, ſacris eloquiis confirmes, & ſi qua bona exempla de aliis noſti, mihi etiam libenter exponas. Quamvis enim multa præclara facta, de veteribus ſanctis audivi, opto tamen bona nova audire, de modernis. Veruntamen cauſas à ſpirituali profectu tardantes, priùs mihi aperi; ut inimici fraudes cavere, & calles juſtorum valeam inoffenſo pede tranſire.

CAPUT III.

De laudabili ſtatu Religioſorum, ſi bene ſervetur.

1. STatus Religioſorum magnus & ſanctus eſt, ſi benè ſervetur; ſi quiſque ſic vivat, ut regula docet, & habitus demonſtrat, ſed non eſt ideò frater ſecurus, & ſpiritualis mox cenſendus, quia cum bonis ambulat, & ſacras lectiones frequenter audit, & bene cantat, ſed quia toto corde nititur implere, quod promiſit; & facit, quod debet. Quod ſi ex fragilitate excedit quandoque aut aliquâ tentatione vincitur, vel paſſione movetur; citò ſe corrigere ſtudeat, & multum doleat, reum ſe cognoſcat, nec excuſando culpam augeat; ſed ad petendam veniam, ſpontè ſe humiliet, ut Deus ignoſcat. Pius enim Dominus; quamvis offenſus ſit & contemptus, fletibus & precibus confitentium citò placatur, ſicut David ſanctus pœnitendo teſtatur; *Cor contritum & humiliatum, Deus non deſpicies.* 1. Senior. Monachorum conditio nobilis ac ſancta, ſiquidem ſervetur. Pſal. 50.

2. Igitur magno conamine, *ad interiora te extende, quæ retrò ſunt & hujus mundi obliviſcere*, nec ad remiſſos & infirmiores reſpice; ſed ad quid veniſti, & quid te agere oportet, attend. Nam qui proficere vult, omni die, incipere debet; nec ullum laborem abhorrere; nec aliquod tempus otioſè præterire. Non igitur longos dies, nec annos plures, in religione computes; nec de dignitate ordinis glorieris, nec loci amœnitate delecteris; ſed quàm longè adhuc à veris virtutibus diſtes, penſa; & in quantis vitiorum ſordibus jaceas, diligenter pertracta. *Nam qui ſe aliquid eſſe putat, ipſe ſe ſeducit.* Per elationem quippe gratia Chriſti perditur, & bona diu quæſita citiùs evelluntur. 2. Phil. 3. Galat. 6.

3. Igitur

Digitized by Google

3\. 3. Igitur occulta ſuper te judicia Dei metue, omnia opera tua diſtrictè diſcute, *altiora noli quærere, nec curioſa rimari*; ſed quæ tibi præcepit Deus, cogita ſemper. Et quamdiu in corpore peccati manes, non ſecuritatem à tentationibus, non requiem à laboribus tibi audeas polliceri, ſed ſicut ſtrenuus miles certa contra vitia; & donec accipias coronam gloriæ, ſcutum patientiæ, in omni tentatione & anguſtia, corde firmiſſimè tene, ut cum Apoſtolo Paulo dicas, mortis articulo imminente: *Bonum certamen certavi, curſum conſummavi, fidem ſervavi; de reliquo repoſita eſt mihi corona juſtitiæ, quam reddet mihi juſtus judex.* Et quidem Dominus noſter Jeſus Chriſtus, non miſit Apoſtolos ſuos, ad quærendum honores temporales & commoda carnis; ſed ad crucem portandam, & propriæ voluntatis libertatem abnegandam. Unde ſequaces ſuos hortatur, dicens; *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.*

Eccl. 3.

2 Tim. 2.

Matt. 16.

4\. 4. Indue ergò armaturam Dei, & ſta in præparatione pugnæ; quoniam multi bellantes adverſum te, caro, mundus, & diabolus; qui non ceſſant impugnare die ac nocte innocentes, & Chriſto ſervire volentes. Sed ne timeas eos, nec audias, neque credas eis, nec conſentias ſuggeſtionibus eorum pulchris & fictis; quoniam in dolo tecum loquuntur, ut capiant & decipiant, atque à Deo elongent, & ad omne malum finaliter perducant. Quapropter vigila in orationibus; & adverſus inſidias diaboli, divinum flagita humiliter quotidie auxilium, & fratrum expertorum acquieſce conſilio; ne tentatio tibi dominetur, & mundus rurſùm te illiciat & involvat. Habeto igitur in mente, quod in Apocalipſi, ad conſolationem militum Chriſti in ſæculo pugnantium, legitur: *Qui vicerit, faciam illum columnam in templo meo; & dabo ei edere de ligno vitæ, quod eſt in paradiſo Dei mei.* Apoc. 3.

1\. Sicut jam ſuprà ad emendationis ſtudium, & perfectæ mortificationis agonem, me animâſti; ita nunc pericula à bono incepto retrahentia & ad ſæcularia deſideria invitantia, ad cautelam mihi planius deſcribe. 1. Novitius

2\. Dolendum enim vehementer, cùm quis labitur in teporem, refugiendo parvi temporis laborem. Sed magis deflendum, cùm aliquis relicto Dei timore, revertitur ad ſæculum, diaboli ſequendo inſtinctum; ſicut infelix Judas fecit; qui propter pecuniæ quæſtum, reliquit Chriſtum, & cum Phariſæis iniit conſilium; & tandem pervenit ad laqueum, miſerabiliter finiendo vitam præſentem, & mortem incurrendo ſempiternam. Aperi ergò os tuum, & denuda dolos ſerpentis antiqui? qui ſub ſpecie boni, decipit multos, ut ſæpè probâſti. 2.

CAPUT IV.

De periculis novitiorum, ex conſortio mundanorum.

1\. Sunt multa, quæ impediunt incipientes; ſunt plura, quæ retrahunt proficientes; ſunt verò valde pauci, qui ad perfectionem perveniunt, & omnem difficultatem per vitæ meritum tranſcendunt. Quidam namque ferventer incipiunt, ſed ortâ tentatione à propoſito ſancto reſiliunt, & ad priſtina vitia relabuntur: Et quia Deum purè non 1. Senior

quæ-

Digitized by Google

quærunt, nec integrè ſe reſignant; tot obſtacula inveniunt, quot tentamenta eis occurrunt. Hi enim ignorant, aut obliti ſunt, quod elegerunt; quia pro Deo, & pro anima ſua certare, atque pati adverſa venerunt; ſicut Dominus apertiſſimè dicit: *In mundo preſſuram habebitis: ſed confidite, ego vici mundum.* Quomodò? Per tolerantiam videlicet alienæ malitiæ, & perſoverantiam in ſtatu bonæ vitæ.

Joan. 16.

2. 2. Multi enim ſic Deo ſervire volunt, tanquam nihil gravitatis paſſuri; ſed cum omni jucunditate, ſint hic victuri. Sed qui talia quærunt, terrena adhuc ſapiunt, & Religioſorum certamina non noverunt. Utinam recaleſcant, & per fructum boni operis ſe exerceant; ne per proprium commodum decepti, æterna præmia perdant. Studeas ergò ad ſufferentiam laborum & dolorum, te præparare; quatenus in futuro cum Chriſto æternaliter gaudere, & cum triumphatoribus mundi, in cœlo coronari merearis.

3. 3. Ad cautionem igitur tuam, animadverte quæ dico. Si non vis decipi in via Domini, ſi intendis proficere, & in bono perſeverare; fuge conſortia hominum ſæcularium, cave occaſiones tentationum; ut non videas, nec audias, quæ mundi ſunt, ne corpore aſſociatus eis, etiam mente inquineris. Vilipende honores, divitias & voluptates, quæ ſeducunt amatores ſuos, nec unquàm ſatiant poſſidentes. *Qui enim volunt divites fieri in hoc ſæculo, incidunt in laqueum diaboli*, & in deſideria multa, de quibus non poterunt, ſine magna gratia Dei, liberari. Hæc autem tria vitia prædicta foveæ ſunt, & radices omnium peccatorum. Ut ergò meliùs vincas, & tutiùs vivas, nec venenoſi ſerpentis morſibus intereas, qui mille modis inſidiatur animarum ſaluti; fuge, tace, quieſce, abſcondere, elongare. Ama neſciri, diſce mori; luge præterita, ſperne præſentia, meditare futura. Hæc brevis regula, maneat in memoria tua, & docebit te vincere omnia terrena.

1. Tim. 6.

Honores, divitiæ ac voluptates ſæculi, omnium peccatorum radices.

4. Relinque etiam notos & amicos, parentes & vicinos, ut Chriſtum invenias, & Angelorum ſocius poſtmodum fias. Beatius eſt tibi, ut elongatus innocenter vivas, & ſolus ſalveris; quàm cum multis lupis & draconibus, diſcumbendo & canendo, pericliteris. Nam rarò diu bonus permanebit, qui ſæcularibus perſonis libenter ſe immiſcet. Citò quoque devotionem ſuam perdet, qui ſolicitè eam non cuſtodit, ſed varia amicorum ſolatia petit. Lumen in lucerna clauſum, fulgorem ſuum retinet & ardorem: extrà verò poſitum & ejectum, levi flatu extinguitur & teneбreſcit. Quod ſi omne rarum, charum cenſetur; tanto erit quis Deo charior, & hominibus reverentior, quantò rariùs foris videtur. Et ſi omnibus religioſis & devotis, excurſus nocivus eſt, & occupatio interdicitur ſæcularis; præcipuè tamen juvenibus & novellis, nocet viſitare amicos ſæculares, ac patriam requirere nativam, quam reliquerunt. Noli ergò affectare familiaritatem extraneorum, qui habitum geris devotorum; ſed per contemptum mundanorum, diſce ſcandere ad ſocietatem civium ſupernorum. 4.

Nota ſimile.

5. Quid ad te de ſtatu mundi ſcire, novos rumores inquirere, & talia frivola audire; unde poſtea cogaris phantaſticari; & vix queas orando, ac gemendo, & legendo expellere ea de corde? Quidam ſub ſpecie pietatis inducti ſunt, ad converten- 5.

dum amicos & cognatos; & dum inter illos morari non timuerunt, inimici fraude circumventi, ſuum propoſitum infregerunt. Oportet namque quod valde fortis ſit, & bene fundatus in virtutibus, atque in omni actione & locutione incedat circumſpectus; qui fructificare debet in populo, & abſque periculo conſcientiæ, converſari in ſæculo. Et zelus quidem animarum laudandus eſt, ſi ſit diſcretus, rectus, purus, nullâque vanitate infectus; qui rarò invenitur in novellis, & nondum plenè mortificatis.
Matt. 16. *Quid enim proderit homini, ſi totum mundum lucretur, & ſeipſum perdiderit?* Diſige aliorum ſalutem, ſed tuum caveto periculum. Non eſt præbendam perdere, aut corrigiam amittere; animam periculo exponere, aut votum frangere, vel à ſancto propoſito reſilire.

6. 6. Tutiora loca, inermibus & infirmis, ſunt quærenda. Arduum enim nimis in ſæculo continenter vivere, & immunem ſe à peccato conſervare, David vir ſanctus, fortis & armatus, cum perſecutionem à Saul Rege pateretur, ad
1. Reg. 27. tutiora loca in deſerto, cum ſuis militibus aſcendit; ibidem latuit, donec ſævitia hoſtis ceſſaret. Et tu ergò longè ab amicis & ſæcularibus hominibus diſcede, ne peccatis pravorum involvaris, & poſt caſum inopinatum, plangas te erraſſe, & pœniteat bonis conſiliis non crediſſe. Siquidem tenellus flos, citò manu capitur, tactu læditur, & facillimè ſpina perforatur: Sic imperitus juvenis, & noviter converſus, niſi fugiat & recedat à ſocietate mundana, incendetur celeriter igne carnalis concupiſcentiæ, & inquinabitur pice lubricalis vitæ, diſcurrendo per mortifera itinera, gulæ, luxuriæ, avaritiæ, ſuperbiæ & invidiæ, velut equus effrenis ſine timore, & tanquam inſenſatus ſine ratione. Si enim vix potes tentationibus reſiſtere, occaſione remotâ quid in medio laqueorum præſumis mens infirma? Ecce alii precibus, alii promiſſionibus aggrediuntur animum juvenilem; laudant corporis formam, ſuadent incolere patriam, & augmentare progeniem; nec debere parentes relinquere, quos Deus præcepit ore ſuo honorare. Sicque verbis pulchris, & humanæ ſapientiæ cantilenis, melodizant auribus pudicis; donec moveant arbuſculam Deo adhærere cupientem; ſi fortè audiat, & acquieſcat amicorum conſiliis, & ſecum abducant incautum ad ſæculum, qui jam mentis pedem levavit ad cælum, & propoſuit incunctanter intrare monaſterium, ac Dei ſe facere ſervum, propter ſummæ beatitudinis promiſſum.

7. Alii etiam viceverſa, duris increpationibus, crebris irriſionibus, & mordacis linguæ ſtimulis provocant innocentem, ac humiliter incedentem, nominant hypocritam, amentem. Quid tu (inquiunt) infatuare prætendis, quod amicos deſeris, & bonos dies contemnis? An tu ſolus ſanctus eris, & ſolus regnum Dei intrabis? Putas nemo bonus erit, & Deo placebit, niſi ita, fecerit & ierit, ſicut tu facis & tranſis? An ſoli monachi, & tui ſimiles ſalvabuntur? Deſine, deſine miſer, quia non vales perficere, quod cœpiſti. Nonne vides quàm multi à religioſitate iſta receſſerunt, & quam pauci ibidem perdurârunt? Mane nobiſcum, revertere ad amicos, eſto lætus ſocius, fruere bonis conceſſis, Deus erit propitius. Hæc & his multa ſimilia, dicere conſueverunt ſapientes mundi, inimici Crucis Chriſti, 7.

Digitized by Google

Chriſti, ut decipiant ſimplices, & pervertant à via juſta Chriſtum ſequi volentes. Contra quos dicendum eſt, cum
Pſal. 118. Propheta in pſalmo: *Mihi autem adhærere Deo, bonum eſt, ponere in Domino ſpem meam.* Et item: *Narraverunt mihi iniqui fabulationes, ſed non ut lex tua.*

8. 8. Caveas ergò tibi à ſibilis ſerpentum, quoniam ſubverſores ſunt tecum, & diabolus eſt princeps eorum. Quem enim diabolus per ſe vincere non poteſt, nec defraudare; illum per ſatellites ſuos pervertere quærit, aut blanditiis irretire, ne ſæculum relinquat. Nam mundus ſcit tot dolos & nequitias, tot inventiones confingit, & rixas habet; ut nemini pax tuta ſit, nec firma fides, & vix aliquis evadere poſſit innocuus, niſi ſegreget ſe ab hominum turbis, & Jeſum quærat, ut Evangelium docet, in locis deſertis. Exi ergò citò cum Abraham Patriarcha de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram ſanctam, id eſt monaſticam vitam, & laudabilem in Chriſto congregationem; ut audias legem vitæ & diſciplinæ, & ſervias Domino Deo tuo fideliter omnibus diebus vitæ tuæ, donec finito laboris tui certamine, æternum regnum accipias; ubi in conſpectu Dei & Sanctorum cum Angelis ſanctis, ſemper exultes.

9. 9. Noli retrò reſpicere, cum uxore Loth; neque maneas in Sodoma carni ſerviendo; ſed ſalva te in montibus, ſuperna quærendo: & angelicum ducatum, per obedientiæ viam humiliter ſequere, univerſas propriæ voluntatis affectiones pro Deo mortificando. Fuge cum ſancto Helia, à facie Jezabelis peſſimæ mulieris; & perge in ſolitudinis ſecretum, perpetuæ continentiæ ſervando propoſitum; donec in curru igneo, poſt turbinem ſæculi, leveris in cœlum. Perſevera etiam cum beato Samuele, in tabernaculo fœderis coram arca Dei, in habitu religioſo devotè ac reverenter Domino miniſtrando; ut audias vocem Dei loquentis de excelſo, cœleſtium conſolationum libamenta prægustando, ac tandem pleniſſimè his Domini verbis conſoleris in morte: Euge ſerve bone & fidelis; quia in pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium Domini tui. Eſto igitur fidelis uſque ad mortem, & dabitur tibi corona vitæ. Quam nemo meretur dignè accipere, niſi qui legitimè certaverit, & uſque in finem perſeveraverit in virtute. Sed ut jam dicta factis comprobem, etiam exempla perſeverandi tibi deſcribam.

CAPUT V.

De Sacerdote tentato, & à Deo conſolato.

1. ERat apud nos Sacerdos quidam, Alardus nomine, cupiens ſæculo renuntiare, & canonicæ Religionis habitum acceptare. Sed antequam inveſtitus eſſet, tentator affuit; ad memoriam ei priores ſæculi delicias reducens, quibus diu prodigè utebatur; cœpitque triſtari vehementer, quia parentes & amicos reliquiſſet, & jam inter alienos tanquàm exul à patria ſua, vivere deberet deſolatus. Triſtitiâ igitur ſubortâ, ſecuta ſunt & alia non pauca gravamina, veluti tonitrua dura. Nam tædium loci, & difficultatem Ordinis, hoſtis ei incuſſit malignus; & quàm benè poſſet vivere in partibus ſuis, & multis æquè prodeſſe amicis. Hæc enim ſunt fraudulenti ſerpentis jacula, quibus ſæpè novi- 1. *Senior.*

novitiorum corda nititur vulnerare; ut à ſancto propoſito, eos reſilire compellat. Sed Deo miſerante, dum adhuc Sacerdos ſtaret in acie certaminis, lux cœleſtis conſolationis emicuit, & totam nebulam mundanæ triſtitiæ diſſipavit.

2. 2. Itaque ſpiritu Dei, contra diabolicas immiſſiones reaccenſus & confortatus, cœpit intra ſe cogitare ad quid veniſſet, & ſoletti ratione in propoſitum jam arreptum perpendens, virili animo ſeipſum erigebat, dicens: Ecce Deo providente, hunc locum emendationis gratiâ, ſpontè ſupplexque intrâſti; nunc multò plura pro tuis neceſſariis inveniſti, quàm pridem in ſæculo reliquiſti. Paucos amicos propter Chriſtum poſtergaſti; ſed jam plures ſpirituales fratres, majori charitate tibi conjunctos, pro carnalibus recepiſti. Cuncta, quæ ad uſum hujus monaſterii pertinent, tua ſunt, ac tecum dividuntur in charitate. Alii pro te laborant, alii pro te orant, alii pro te legunt, alii ſcribunt; nemo hic otiatur, nemo propria poſſidet, omnia in commune conferuntur.

3. 3. En tot habes hîc ſervitia, quot ſunt clauſtri officia, cum univerſa familia. Quid ergò habes conqueri; aut quid times, Deo libero corde ſervire? Subjice te incunctanter ſuaviſſimo jugo Chriſti, tolle ſuper te onus Domini leve, obliviſcere populum tuum, & domum patris tui; ut pro parvis magna recipias, pro temporalibus æterna, pro vanitatibus hujus ſæculi glorioſiſſimum regnum Dei, quatenus cum Paulo Apoſtolo veraciter proloquaris: Tanquam nihil proprietaris habentes, & omnia in communitate poſſidentes. Hæc & ſimilia eo cogitante, & ſanctorum Patrum veſtigia per ſingulos dies conſiderante, confortatus eſt in melius animus Sacerdotis. Et poſt probationis tempus, habitu regulari indutus eſt, atque anno completo, ſolenni voto profeſſus. Qui poſtmodùm in ordine, annis triginta laudabiliter vivens, in bona ſenectute obdormivit in pace.

CAPUT VI.

De juvene Clerico, qui relicto ſtudio, monaſterium intravit.

1. FUit quidam juvenis ſcholaris, primævæ ætatis flore vigeſcens, qui ſtudio literarum deditus Daventriæ, nonnunquàm à conſtudentibus ſociis & promotis, ad ſtudium Pariſienſe invitabatur promiſſis & donis. Sed quorundam devotorum conſilio, ab hac intentione revocatus eſt, & informatus, ne ſe periculo daret, deſiderio altioris doctrinæ. 1. Senior. Adoleſcens quidam à ſtudiis ad monaſterium deſcivit.

2. Intereà accidit, ut duo germani fratres conſodales ejus, corpore & ingenio habiles, de ſchola Daventrienſi verſus Pariſios ſe transferrent. Cumque parvo tempore ibidem in ſtudio ſtetiſſent, uno die ambo defuncti ſunt. Sed & alii quidam ex ſtudentibus, ad magiſterium promoti, poſt multas expenſas & diuturnos labores, cùm cœpiſſent ſcientiâ & famâ clarere, ex hac luce repentè ſunt ſubtracti. Audiens hoc præfatus juvenis de ſuis coætaneis ſtudentibus, compunctus eſt amplius, atque in brevi valedicens ſcholaſticis rebus, diſcipulus Chriſti inter Regulares effectus eſt. 2.

CA-

Digitized by Google

CAPUT VII.

De matrona, quæ filium converſum planxit, ſed poſtea ad Deum converſa gratias egit.

1. Senior. 1. MAtrona quædam dives & ſæcularis, filium unicum habuit tenerè dilectum, ætate & ſcientiâ ac moribus adornatum. Hic cœleſti inſpiratione afflatus, elegit Deo potiùs humiliter ſervire, quàm in ſæculo paternis bonis tranſitoriè frui & mercari. Receſſit ergò ab aſpectibus amicorum longiùs, petiitque monaſterium Regularium, ad famulandum Domino ſecretiùs & perfectiùs, cunctis mundi retinaculis abdicatis. Quem mater vidua ſubſecuta, precibus ac lamentis ſtuduit revocare, ſed minimè valuit.

2. 2. Illa igitur ad ſua abeunte, & in mœrore gravi exiſtente, contigit in eadem civitate caſus infauſtus, ut cujuſdam potentis divitis filius, ab altero ſeditiosè percuſſus, plangeretur extinctus. Quo audito, matrona rem geſtam examinans, & ad ſe tandem reverſa, alienis periculis docta, propriam triſtitiam temperavit, atque ſemetipſam redarguit, dicens: Quàm bene tibi accidit, ut hoc de filio tuo non audias, nec de cætero formides? Nónne tutus in monaſterio Deo ſervit, quàm apud te in ſæculo periret? Ex illa demum die, ad bonitatem Dei converſa, gratias maximas egit, nec ultrà filium quaſi amiſſum planxit: ſed de ejus converſione ſummoperè gaudebat, fratres regulares ſpecialiter dilexit, hoſpitio ſæpius recepit. Et hoc mihi in menſa ſua recitavit.

1. Novitius 1. GRatanter audio quod dicis, & ſpero, quod mihi proficiet & multis. Satis dolendum? quod multi parentes ita inordinatè filios ſuos diligunt, quod magis eos ſæculo nutriunt quàm Deo, quod plus cupiunt illos divitiis ac honoribus ſublimari, quàm virtutibus & bonis moribus pollere.

2. Heu, quod non recogitant, quàm ſubitò mors filios à parentibus ſeparat, nec ullus hominum quantumcunque dives vel nobilis fuerit, poterit ſemetipſum aut aliquem amicorum, à mortis lege liberare: ſed oportet nos omnes ante diſtricti judicis tribunal præſentari, ut referat unuſquiſque prout geſſit in vita: & recipiat pro qualitate meritorum ſuorum, irrevocabilem ſententiam, æternam ſcilicet gloriam vel pœnam. 2.

CAPUT VIII.

Quod potiùs Deo eſt obediendum, quàm amicis.

1. REctè ſentis pro tua ſalute. Nam 1. Senior.
qui Deo ſervire ſtatuit, debet ei potiùs, quàm parentibus obedire. Hinc eſt, quod veritas ſequentibus ſe diſcipulis, ait: Qui amat patrem, vel matrem, plus quàm me, non eſt me dignus. Non ergò audiendi ſunt, qui propter ſolatium amicorum, ſuadent in ſæculo manendum, ſed illi potiſſimùm imitandi ſunt, qui propter amorem Chriſti, elegerunt ab amicis elongari: quatenus Deo liberiùs ſerviant, devotiùs ei inhæreant, & frequentiùs pro amicis exorent. Unde ſi in via Dei voluerint adverſari, & ingreſſum religionis impedire, vitandi ſunt & relinquendi. Nam & omnium Religioſorum legifer, & Magiſter, Jeſus Chriſtus Dominus noſter, formam perfectæ abrenunciationis oſtendit, cùm dicit, *Si quis* Luca 14.

venit ad me , & non odit patrem ſuum, & matrem , adhuc autem & animam ſuam, non poteſt eſſe meus diſcipulus.

2. 2. Attende , quod non dixit Dominus , quare primùm an placeat parentibus vel amicis ; ſed hoc ſatage facere, quod mihi nôveris maximè placere. Matth. 8. *Dimitte ergò mortuos ſepelire mortuos ſuos: tu autem ſequere me , & quære primùm* Matth. 6. *regnum Dei , & juſtitiam ejus. Habebis enim theſaurum in cœlis , ſi renuntiaveris omnibus terrenis.* O quàm ſtolidi ſunt & cœci , qui pro vili & breviſſimo delectamento carnis , negligunt quærere æterna gaudia cœli ; qui nunc formidant ſubire ſacri ordinis diſciplinam , & non ponderant inextinguibilis ignis perpetui flammam.

3. 3. Ah nimiùm differt humilis habitus monachorum , & larvalis aſpectus dœmoniorum. Valde diſſonant inter ſe, devotus cantus Religioſorum , & intolerabilis planctus damnatorum. O ſi ſcirent donum Dei, & guſtaſſent, quàm ſuavis eſt Dominus , & quam jucundum eſt cœleſti Domino ſervire ; libenter terrena cuncta relinquerent , quæ nec diu tenere valent , & ad Religionis ſtatum convolarent, per quem recto itinere ad cœlum conſcenderent. Undè pius Dominus puſillos corde cohortatur, ne præcepta ſalutaria in Ordine perhorreſcant ; ſed potiùs cum omni humilitate obedientiæ jugum ſuſcipiant, dicens : *Tollite jugum meum ſuper vos , & diſcite* Matth. 11. *à me , quia mitis ſum , & humilis corde ; & invenietis requiem animabus veſtris.* Quam nobis præſtare dignetur Jeſus Chriſtus, Mariæ filius, qui regnat Deus, per omnia ſæcula ſæculorum : Amen.

Finis Dialogi Novitiorum.

EXERCITIA SPIRITUALIA.

CAPITA HUJUS LIBELLI.

De fervida exhortatione ad virtutes. Cap. 1.
De firmo propoſito ſervando per diem. 2
De elevatione & directione cordis ad Deum. 3
De cuſtodia cellæ, & ſenſuum exteriorum. 4
De hora ſurgendi, & de divino officio. 5
De refectorio & cibis ſumendis. 6
De fabulis & otio vitandis. 7
De beneplacito Dei & confidentia in adverſis habenda. 8
De examinatione conſcientiæ completorio finito. 9
De ſcrutinio conſcientiæ in ſpeciali. 10
De hora dormitionis & nocturna quietis. 11
De virtute ſanctæ obedientiæ. 12

CAPUT I.

De fervida exhortatione ad virtutes.

1. *Renovamini autem ſpiritu mentis veſtræ,* ait beatus Apoſtolus. Solent devoti Religioſi, bona habere exercitia ; 1. Ephes. 4. quibus ad ſpiritualem profectum & virtutis amorem quotidiè excitentur. Tales ſecretum petunt , & tumultus fugiunt populares ; vitam ſuam ſollicitè diſcutiunt , & ſi in aliquo offenderint, mox illud dignâ contritione purgare nituntur. Vigilant circa cogitationes ſuas : quibus affectionibus moventur animadvertunt, atque contra evagationes cordis, frequenti oratione, ac ſacræ lectionis me-

ditatione

Digitized by Google

Pſal. 118. ditatione, ſed muniunt, & dicunt: *Viam iniquitatis amove à me, & de lege tua miſerere mei.* Neceſſe eſt enim cor in diverſa rapi, & vitiis repentè ſordidari, quod internis ac devotis exercitiis non inſiſtit.

2. 2. Omnium exercitiorum primum, & inutile magis ad purgationem mentis, eſt paſſiones vitiorum agnoſcere, & remedia eorum à Deo, cum gemitu & lachrimis, poſtulare. Nam pauperes, ægroti, & vulneribus corporis afflicti, luctuoſis precibus opem curationis, à tranſeuntibus ſedulò petunt. Miſericors autem & pius Dominus, non deſpiciet orationem contriti ſpiritus, pro æterna ſalute gementis. Habeas igitur exercitia tuæ converſationi congrua, quæ te inſtruant, renovent, & accendant. Non debent hæc privata excludere communia; ſed ad ea te promptiorem magis reddere; ut in nullo detrimentum internæ pacis incurras. Quod ſi ab inceptis tuis, occaſione aliquâ impediris: quantò citiùs vales, ſtude ad te ipſum habere recurſum.

3. 3. Frequenter etiam tuum inſpice libellum; ut clariùs tibi innoteſcat internus profectus tuus, ſive defectus. Secundùm datam tibi gratiam, præ forma inſtitutionis tuæ normam. Nemo melius inſtruitur ad omne bonum, quàm Spiritu ſancto intus agente; cujus unctionem, mitis & humilis faciliùs promeretur. Sapientis eſt ordinare vitam ſuam, & debitum actibus ſuis imponere finem. Oportet etiam convenientia media inquirere, quibus ad principale perveniatur intentum. Plus proficit una determinata actio ſapientis, quàm magna occupatio ſtulti. Qui importunè & inconſideratè agit, facilè offendit, & dolebit ipſe offenſus. Qui autem maturâ utitur providentiâ, de ſalubri ſemper fine gaudebit. Eſto memor propriæ fragilitatis, etiam dum bene tibi ſucceſſerit; & altum de te ſapere noli. Eſt qui elatos humiliat, Deus malleus ſuperborum.

CAPUT II.

De firmo propoſito ſervando per diem.

1. OMni mane proponendum eſt, qualiter præſens dies utiliùs expendatur. Contra vitia, quæ magis infeſtant, diligentiorem adhibe curam. Quotidiana exercitatio, gratiæ meretur augmentum; & perſeverantia boni, ad virtutis culmen ducit agentem. Fortè ultima dies iſta, fortè noviſſima hora, fortè cras te non inveniet. Cuſtodi propoſitum, tempus negligere noli, non redit hora tranſacta. Certa bonum certamen. Ora pro gratia, & dabitur tibi de cœlo victoria ſancta. Stude minora vincere, ne ad deteriora labaris, ignaviâ prævalente. Semper lex Dei in corde tuo verſetur, gratiarum actio & vox laudis, ab ore tuo non tepeſcat. 1.

2. Omne tempus, cum Deo non expenſum, plange velut amiſſum. Cave otioſos texere ſermones, & inutiles circuitus devita per ædes, ſtet in oſtio cellæ pro ſigno, notabile breve; quod te præmoneat exeuntem, & redarguat diu tardantem. Periculum tuum inter homines multos. Orto jam die, benedic Creatorem cœli & terræ; qui tibi adhuc ſpatium bene vivendi conceſſit, & ſolem ſuum pro variis uſibus ſuper te oriri fecit. Chriſtus vivere tibi ſit, & cuncta opera tua, ad Chriſti dirige laudem. Ipſe ſpes tua tota, & præmium æternale, quod exſpectas: gratiam autem humanam, non quæras nec affectes. 2.

3. Si

Digitized by Google

3. Si non vis decipi, noli laudibus ſtultis delectari. Novit Deus cor tuum, quàm impurum ſit & vanum. Ne credas adulanti; ſed potiùs, increpantem auſculta, qui bene conſulit, dum tua corripit errata. Habeas ſemper ad manum orationis uſum, contra omnia adverſantia invincibile ſcutum.

CAPUT III.

De elevatione & directione cordis ad Deum.

1. 1. ANte opus externum, priùs eleva cor ad Deum. Quicquid boni feceris aut dixeris, non magni pendas, ſed inutilem te ſervum veraciter reputabis. Offendit enim oculos Divinæ majeſtatis etiam levis elatio cordis. Utinam unam ſaltem diem, vel mediam ferè horam, cum Deo integrè expendas. Heu, nimis inſtabilis es & impurgatus, etiam ubi devotior eſſe deberes.

2. 2. Opere finito, aut horis perſolutis, gratias age de bene peractis; & de negligentiis intercurſis, veniam flebiliter pete. Magna ablutio eſt delictorum, humilis veniæ deprecatio coram Deo, & Angelis ſanctis. Ad ſingulas horas, lege ſalutationem Angelicam, aut quod facilè te recolligat cum Deo, & citiùs

Matth. 12. inflammet. *Qui non colligit mecum* (inquit Jeſus) *diſpergit*; *& qui non eſt mecum intus collectus, contra me eſt, vagando in externis.* Hic enim pronior eſt ad malum, infirmiorque ad reſiſtendum, quia intima ſua reliquit, & Deum.

3. 3. Nomen Jeſu & Mariæ, crebrò in ore, ſemper in corde, pro ſolatio primo ſenties quantùm profuerit amor Jeſu internus. Sanctorum quoque nomina, cum omni reverentia invoca & honora. Mira devotorum experimenta, fidem præbent verbis oſtenſis: Nec pigeat dicere aliqua ſuffragia, cùm feſtum agitur in Eccleſia ſancta. Homo triſtis & gravatus, ad amicos accedit ſibi magis fideles. Et tu ergò ad Dei ſanctos humiliter accede, & cum bona fiducia, neceſſitatem tuam precando revela. Licèt enim modò in magna ſint gloria, fuerunt tamen aliquando in miſeria noſtra. Nôrunt ergò miſeris, charitate pleni pleniùs miſereri. Sive intus ſis, ſive foras tranſieris, anima tua in manibus tuis ſemper. Nec propoſiti tui hodierni obliviſcaris, quod (heu) nimis citò per incuriam perit. Oculi tui ſuper vias tuas, quia ubique ſunt inſidiæ hoſtis maligni, ad capiendum animas vagas.

CAPUT IV.

De cuſtodia cellæ & ſenſuum exteriorum.

1. CUſtodi diligenter cellam tuam, & cuſtodiet te. Tutior locus non 1.
eſt ſervo Dei in hoc mundo, quàm latere in ſecreto; ubi Patrem oret liberâ mente, oſtio cubiculi clauſo. Periculoſus ſemper exitus cellæ; manſio ejus, quies devotiſſimæ vitæ. Qui aſſueſcit cellam ſuam incolere, citò pacem cordis hauriet, & tutabitur à periculis maximis & multis. Solitudo devotionis eſt mater: Turba verò conturbat. Chriſtus, qui non potuit impediri in turba, declinavit tamen à turba. Via ſolitaria, Deo & Angelis grata, pacis ſemper amica. Qui poteſt capere capiat. Solitarius regnum Dei, in ſilentio habet. Finis Religioſi eſt, omnibus terrenis abdicatis, Deo vacare in puritate cordis, & cuſtodia oris. Fortis, qui contemnit ſæculum; fortior, qui vincit ſeipſum, abne-

Digitized by Google

abnegando omne proprium, propter Chriſtum ſpontè pauper effectus. Si non vis diſtrahi, & lædi, noli alienis rebus implicari. Quod tibi non eſt commiſſum, taceat ſuper hoc os tuum. Si videris geri non recta, ne temerè judices tamen facta tibi ignota. Bene delibera, antequam loquaris, ne capiaris in verbo.

2\. 2. Cave à frequenti exitu, & ubi opus non habes, ne accedas. Si obedientia jubet, vel utilitas requirit; vade cum decenti diſciplina, & citò ad tua revertere ſecreta. Foris oculos cuſtodi, aures obtura à rumoribus, refrena linguam, & bonam meditationem aſſume. Antequam exeas, orationem præmitte, pro diligenti cuſtodia viæ. Lege: *Dirige*
Pſal. 16. *Domine Deus meus, in conſpectu tuo viam meam. Perfice greſſus meos, in ſemitis tuis: ut non moveantur veſtigia mea.* Jeſus & Maria, ſint mecum ſemper in via. Inter opera tua, memor ſis dilecti tui Jeſu, cuncta cernentis ſub cœlo, qui corda rimatur in omnibus locis & horis. Si non vis irretiri, noli circumſpicere multum. Oculi duces ſenſuum, citò cor vagum inficiunt. Quid prodeſt videre, quod non licet habere? Foris ſæpè hauritur, unde inferior homo inquinatur. Difficile eſt res pulchras videre, & non affici viſis. Imago ſemel inſpecta & non ſtatim evulſa, aut noxam generat, aut rixam in corde carnali.

3\. 3. Ad cavendum ergò laqueos apertos vel occultos, libentiùs ſis intus quàm foris. Rediens itaque ad cellam velut ad tranquillitatis portum, fige in ea ſtabilitatis anchoram, per orationem ferventem, & lectionem devotam. Non enim patitur cella, tepidum & otioſum in ſe diu morari. Flecte ſtatim genua, vel caput inclina ante Crucifixum, & ſaluta præcipuè Jeſu matrem Mariam Dominam noſtram. Dicito attentè, & replica ſæpe hunc verſum: Hæc requies mea in ſæculum ſæculi, hìc habitabo, quoniam elegi eam. *Domine bonum eſt nos* *Pſal. 131.*
hic eſſe, ſuper omnia deſiderabilia terræ; locus enim iſte, ſanctus eſt. Quamdiu ergò ſpiritus tuos rexerit artus, ſit cella requietionis tuæ domus ac tumulus, donec tibi aperiatur paradiſus cœleſtis. Eſt enim via brevis de cella ad cœlum, ſi in ea cœlicam duxeris vitam.

4\. Deinde geſtus tuos retracta, quid operatus ſis foris, & locutus. Plange, quod tam fragilis ſis; quod levi etiam motu reſilis à propoſito ſancto. Quid lucratus es, ſi Deum perdidiſti propter fabulas? Ecce, ſine Deo, omnia vanitas; meditari autem de Deo, mira mentis ſuavitas. Utinam damno tuo erudiaris, ad cautelam ampliorem foris habendam. Redi tandem ad teipſum, licet inquinatus & diſtractus. Recupera in ſecreto, quod in publico foris amiſiſti. Heu, rarò exitur ſine periculo, rariùs ſine culpa reditur. Reverſus gemens tace, & omnia tibi nociva exclude. Memor ſis Dei ſolius; nec te moveat de cætero, ſpatiandi diſcurſus. Vidi frequenter evagantes, & nullum fructum inde ferentes. 4.

5\. Tempore laboris vel Scripturæ ad breves orationes recurre. Rumina ex pſalterio verſiculum, aut Evangelium, repete verbum, quod te commonefaciat, & tædium pellat. Oportet quod ſis diligens operator, aut fervens orator, ſi in Dei ſervitio proficere ac perſevarare contendis. Quamvis igitur ſæpiſſime evagationes patiaris mentis impuræ, ad ſolita tamen orationum arma, & bonarum meditationum ſtudia, citiùs te conver- 5.

converte. Omni die ſpecialem articulum, de Chriſti paſſione aſſume; necnon memoriam Beatæ Virginis, tuis interſere exercitiis, pro devotione collectis. Libenter ſacros codices ſcribe, quatenus libro vitæ merearis inſcribi; & à Chriſto pro modico labore, perenni prœmio ditari.

CAPUT V.

De hora ſurgendi, & de Divino officio.

1\. 1. Quia Religioſus es, idcircò altioribus ſanctitatis ſtudiis obligaris. Recedat igitur ſomnolentia ab oculis, torpor evaneſcat & mollities carnis. Virilem animum indue, ad divinum opus perge maturè. Eſto paratus ad ſingula, quæ noveris facienda: erit enim merces operi tuo magna, & gloria infinita. Cumque fuerit hora ſurgendi, ne tardes in lecto; ſed aſſueſce ſurgere citò, & ſigna te ſanctæ Crucis ſignaculo trino. Recordare verbi Domini Jeſu, diſcipulos excitantis: *Surgite* (inquit) *vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem.* Lege & Pauli verbum: *Hora eſt, jam nos de ſomno ſurgere? & aperti ſunt oculi noſtri ſurgere ad Chriſtum.*

Luc. 22.

Rom. 13.

2\. 2. Pulſato ad chorum ſigno, occurre tempeſtivè cum primis, & loquere cum Regibus ſanctis. Hoc ſignum magni Regis eſt: Eamus, & quæramus eum. Sta in choro cum metu & reverentia, & pſalle nomini Domini altiſſimè. Sis integrè tibi collectus, ac Deo firmiter intentus. Diligenter auſculta Dei verba, quæ ibi leguntur & cantantur. Noli tædio vinci: ſed coge corpus ſpiritui ſervire. Datur enim frequenter nova gratia devotè pſallenti. Si non, ad primum oris tui ſonum, lectio ſapit aut pſalmus, exſpecta Domini gratiam, & perſevera uſque in finem. Veniet incunctanter Dominus, & viſitabit deſideranter ad ſe clamantem. Tunc mirabitur & dilatabitur cor tuum in omnibus, quæ audieris & legeris. Et ſcies, quia multiplex ejus lex; & beatus, quem ipſe docuerit teſtimonia ſua, ad faciendum ea omni tempore cum diligentia magna.

3\. Inclinationes & proteſtationes, & alias bonas conſuetudines cum omni humilitate obſerva; quibus torpentia corda excitantur, ne dormitent præ tædio, corpore laſſo. Nam cuncta, ſi debitè agantur, ad meritum non exiguum comparantur. Ipſe Dominus noſter, Jeſus Chriſtus, inſtante horâ paſſionis ſuæ, flexis genibus, & vultu proſtrato oravit ad Patrem. Sanctus quoque protomartyr Stephanus, poſitis genibus, pro lapidantibus ſe ſupplicavit. B. Petrus Apoſtolus, curvatis in oratione genibus, viduam mortuam ſuſcitavit. Maria Magdalena inclinans ſe, & proſpiciens in monumentum, vidit Angelos Sanctos. Sta ergò reverenter, ſicut decet Chriſti ſervum, aut proſterne te humiliter, uti oportet, nihil prætereundo, quæ ſacra inſtitutio jubet. Pigritiam in ſedendo, & levitatem in eundo vel ſtando ubique devita. 3.

Luc. 22. Act. 7. Act. 9. Joan. 20.

4\. Modeſtiam cum religioſa hilaritate, prout Religioſo congruit, moribus oſtende. Ne autem diſtraharis ab aſtantibus, aut aliquid confusè ibi agentibus perturberis: reſpice coram te, & divinis ſic fixè intende arcanis, ut non movearis diabolico inſtinctu; cujus aſtutia, ſæpe confuſio fit & riſus, ex levi facto & modico tumultu; quod lamentandum eſt, & omni modo præcavendum. In loco ſancto, temerè quicquam agere impunè non cedit. In præſentia Dei, & Ange- 4.

Angelorum frequentia, nil præter Divina cogitare licet, nulla terrena pertractare decet; præcipuè in horis & Miſſis, ad devotè canendum & ſilenter orandum, deputatis. Tranſiens per Eccleſiam vel cœmiterium, recordare obitus tui diem, tibi ignotum. Intuere quoque ſepulchra mortuorum, quos ſequeris in brevi, humo ſimili operiendus & oblivioni, tanquàm mortuus à corde, tradendus. Terra es, & in terram ibis, hominum pedibus mox conculcandus. Memento ultimi finis, ecce cuncta velut umbra declinant, & in interitum vadunt.

CAPUT VI.

De refectorio & cibis ſumendis.

1. *Ante paſtum precare pro defunctis.* 1. ANte refectionis horam, non negligas pro benefactoribus, & amicis defunctis orare. Hoc enim pium eſt, & valde ſalubre. Ad hoc teneris ex debito fraternæ charitatis, & jure Divino, pro beneficiis tibi impenſis. Sicut tibi optas fieri poſt mortem, ita te nunc exhibeas amicis defunctis, in celebrando & orando fidelem. In menſa recordare Dominicæ cœnæ, quid Chriſtus Dominus egerit & dixerit diſcipulis ſuis. Sit Prælatus tuus in medio fratrum, tanquàm verus Vicarius Chriſti; reliqui fratres conveſcentes, ſicut Apoſtoli ſancti. Ordo quippe tuæ profeſſionis, ex Apoſtolica vita ſumpſit exordium; ut docet regula Beatiſſimi Patris Auguſtini. Attende ſacræ lectioni magis, quam epulis ſumendis: Et ne appetitus gulæ, alliciat nimis & increſcat, amarum fel Chriſti, & acetum in Cruce potatum, tuis poculis intermiſce.

2. 2. Ante ſumptionem cibi, levatis oculis mentis in cœlum, ora cum Propheta: Cibabis nos Domine pane lacrimarum, & potum dabis in lachrymis, in menſura. Modeſtè & cum timore Dei, comedendum eſt; quia Eleëmoſynæ fidelium ſunt, & labores egenorum. Semper ad commune refectorium vadas: quia ibi major animæ fructus, & puriori inde conſcientia, cum gratiarum actione prandio facto reſurges. Ibi cum debita menſura & majori diſciplina, neceſſitas ſumitur naturæ, & ſuperflua reſecantur. Ibi ſuſurria nullatenus audiuntur, ſed verbum Dei ſine murmure, cum ſilentio pertractatur.

3. Qui autem in privato libenter comedunt, infirmitate non cogente, aut diſciplinam fugitant, aut gula vincuntur. Officiales, propter hoſpites & neceſſitates urgentes, ſæpius adeſſe non poſſunt. Bonum tamen exemplum in edendo & loquendo, aliis dare tenentur; ne occaſione officii liberiores effecti, extra diſciplinam tendant, qui cæteros ſub diſciplina ſervare jubentur. 3.

CAPUT VII.

De fabulis, & otio vitandis.

1. PRandio facto, ori tuo frenum impone: quia tunc promptior eſt homo, ad loquendum & ridendum. 1. *Luc. 16.* Memor ſit pauperis Lazari, ab Angelis in ſinum Abrahæ deportati; qui hic in egeſtate magna & doloribus vixit. Dives autem deliciis & ſcurrilitatibus vacans, ſepultus eſt in inferno, nunquam inde exiturus.

2. Diſce formam vitamque Jeſu, in omni humilitate & ſimplicitate cordis imitari. 2. Tolle quoque quotidie crucem tuam, vincendo tuos defectus, ac tentationibus viriliter reſiſtendo. Nam corpore refecto, caro plus tentat; ideò labo-

Digitized by Google

tibus & ſtudiis, eſt refrenanda diurnis. Si graviora non potes agere, fac libentiſſimè parva. Nunquam otio vaces, nec fabulis delecteris. Cuſtodiam tibi, & bonum exemplum fratri, exhibere teneris.

CAPUT VIII.

De beneplacito Dei & confidentia in adverſis habenda.

1. 1. IN omni igitur re, facienda intus vel foris, beneplacitum Dei perquire; & ejus honorem majorem, omnibus utilitatibus tuis præpone. Dum triſte aliquid adverſumque occurrerit, ne paveas repentino timore: ſed ad Dominum humiliter confuge, qui non deſerit ſperantes in ſe. *Nam de ſe præſumentes*
Judith. 6. *Deus humiliat, & confundit in ſua aſtutia confidentes.* Omnes electi, adverſis multis probati ſunt, & quotidie probantur; ut in veritate humiliati & probati in præſenti, in futuro glorioſiùs exaltentur.

2. 2. Quando in aliquo excedis, non concidat cor tuum: nec deſperes conſuetudine prava, vel ſubita commotione devictus; ſed agnoſce reatum tuum, confitereque delictum, proponens firmiter emendare, & cavere de cætero, prout oportet. Præſumptuoſus citò deſperat in adverſis; humilis verò, contemptus & exprobratus, magis in Deo confidit, oppreſſuſque convaleſcit. Qui honores non deſiderat, nec propria commoda quærit, ſecurus & gaudens pergit ubique. Anguſtias patietur, quiſquis terrena ſectatur.

3. 3. Ex charitate fraterna & obedientia ſancta, relinque privata; & fac, quæ tibi ſenſeris adverſa. Omnia ſupplebit Dominus, & multo melius, quàm tu poteris cogitare. Si injuria tibi ſit, penſa, quia bene meruiſti. Libenter injurias remitte, à quocunque inflictas; ut Deus iterum tibi cunctas dimittat offenſas. Cùm audieris aliquem tibi duriùs loqui, noli contendere verbis auſteris: ſed patienter fer fratris infirma, & in diſciplinatum doce ratione prudenti. *Qui verbo* Jacob. 3.
non offendit, ille perfectus eſt vir, ait Beatus Jacobus. Utinam tot bona & ſancta verba ſtudeas proferre, quot prius vana dixiſti. In recompenſatione igitur levium nocentiumque verborum, tace compunctus, vel loquere ſolertiori modo prævíſus.

CAPUT IX.

De examinatione conſcientiæ, completorio finito.

1. SEro jam facto, examinanda eſt 1.
conſcientia, de ſtatu defectus hodierni; an ſolito pigrior, an ferventior extitiſti. Non parcas tibi ipſi, in defectibus corrigendis: ſed argue, quæ propria iniquitate commiſiſti. Tu reus es, tu hæc & illa feciſti. Recogita, quid in choro, quid in Miſſâ, quid in Conventu, quid in menſa, quid foris, quid in cella, hodie egiſti vel omiſiſti.

2. Quando totum emendabis? quando 2.
ſatisfacies Deo, & Angelis ejus, & hominibus? Debitor es omnium: & ad ſolvenda debita peccatorum, vix unum habes integrum nummum. Quis eſt iſte nummus? Confeſſio oris, ex vera contritione cordis. Loquere ergo cum Propheta, pro venia impetranda: Confitebor adverſum me injuſtitiam meam Domino, & tu remiſiſti impietatem peccati mei. *Pro hac orabit ad te omnis Sanctus, in tempore opportuno.* Siquidem tempus magis opportunum, ad recolle- Pſal. 31.

Confeſſio oris ex vera contritione unicus nummus noſter.

ctionem

ctionem cordis variis occupationibus per diem diſtracti, videtur eſſe hora completorii; ad quietem ſanctæ vacationis, pro ſerenatione conſcientiæ purgandæ, deputata.

3. 3. Væ illi, qui hanc horam negligenter præterit; & de die in diem, de hora in horam, locutiones protrahit; nec ſtatum cordis moreſque & actus vix ſemel in die examinat, quod omni hora facere neceſſarium foret. Quamvis enim tu negligas intima tua diſcutere, Deus tamen nil patietur inultum abire. Uſque ad minimum namque quadrantem, exiget talentum tibi commiſſum. Dedit ſiquidem unicuique ſenſus, & legem vitæ ac diſciplinæ conſtituit ad bene agendum, & ad meliora ſemper proficiendum; nullum verò tempus otiosè vaneque conſumendum. Ad te ipſum vel ſerò revertere miſer homo, totus deditus externis terrenis; qui ignoras, quando veniet Dominus, & quam velox tibi inſtat exitus mortis.

Matth. 5. & 25.

CAPUT X.

De ſcrutinio conſcientiæ in ſpeciali.

1. Prov. 18. 1. QUoniam igitur *juſtus in principio ſermonis accuſator eſt ſui*; ideò diligentius perſcrutanda eſt quotidiana converſatio, in ſpeciali. Stultus odit increpationes, vanus non curat, ſuperbus ſe excuſat, piger diſſimulat, diſſolutus irridet. Sapiens verò vias ſuas conſiderat, præterita retractat, futura præcogitat, vitia exhorret, Scripturas amat, precibus inſudat. Doce ſapientem, & amabit te. Securus in bonis ambulas, ſi mala non lateant.

2. 2. Capitulum culparum ergo, tibi noveris diligentiſſimè eſſe ſervandum. Multi computant pecunias & expenſas rerum, pauci conſcientiam & negligentias temporum diſcutiunt: ideoque magis deficiunt, quàm proficiunt. Loquuntur bona, & non faciunt; deteſtantur mala in aliis, ſeipſos autem negligunt in multis. Tu verò aliter inſtitutus es. Et ſi verè proficere velis, omni veſpere te diſcutere non omittas. Quod ſi feceris, renovaberis ſpiritu mentis, & pacem habebit tabernaculum tuum. Securè dormies, & non erit, qui exterreat quieſcentem in Chriſto. Mirum valde & tremendum nimis, quòd quis audeat ire dormitum, aliquo gravi delicto occupatus, nec compunctus, neque confeſſus. Prô dolor, plures percepi, in ſua malitia & peccatorum fæcibus, ſubita morte extinctos, & omni amicorum ſolatio deſtitutos. Ad cavendum ergo deteſtabilem negligentiam, in examinatione conſcientiæ propriæ, de omni verbo & opere judicium tibi hora congruenti ſtatue, & rationem villicationis tuæ, à teipſo exige ſtrictè. Serve male & piger, dic qualiter hunc diem expendiſti.

5. Ecce notavi, quòd hodiè ſuſcitatus, non ſtatim alacriter ſurrexiſti, pigritaſti in lecto, vix ad ultimum ſignum te erexiſti, & poſt alios tardior veniſti. Non cantaſti fortiter, nec attendiſti diligenter. Vana retractaſti, & præ inopia devotionis etiam dormitaſti. Acceleraſti ad finem & ad lectum, & hoc mihi valde ad ſuſpectum; quia ſicut impræparatus chorum intraſti, ſic indevotus exiſti. Verba multa prompſiſti, parvum fructum retuliſti. Tardè etiam hodie ad opus acceſſiſti, acediosè laboraſti. Locutus es inutilia, interrogaſti curiosè, judicaſti ſuſpiciosè, riſiſti ſæpè diſſolutè, detraxiſti, commotus fuiſti. Corde & 3.

Digitized by Google

oculis evagatus eſt, in choro, in menſa, & modicum ad lecta attendiſti. Sæcularia cautè auſcultaſti; verba Chriſti & Sanctorum dicta, male retinuiſti. De cibo & potu cogitaſti, & avidè comediſti. Gaviſus es de melioribus ferculis, deſideraſti amplius, de vilioribus murmuraſti. Non fuiſti patiens in modico defectu, nec continens à meliori: ſed magis tibi quàm fratri aſſidenti, id adaptaſti. Quæſiviſti te in parvis; & majora, ſcilicet fidelitatem & charitatem, amiſiſti. Negligenter horas legiſti, ſine devotione, ſine debita attentione, & ſine diſtincta prolatione verborum.

4. 4. Vide ubi corruiſti, & deſine ſuperbire & gloriari, de bonis à Deo perceptis. Gemens deplora interioris hominis ſtatum, multis paſſionibus implicatum. Scrutare abſcondita cordis, ſi ira, ſi invidia, ſi concupiſcentia, ſi avaritia, ſi impatientia aut triſtitia, te movit & ſuperavit. Nec ſolùm de malis peractis, inveſtigandum eſt: ſed etiam de bonis neglectis, perquirendum. Si beneficia Dei, cum gratiarum actione cœpiſti. Si pro amicis & adverſariis oraſti; ſi reverentiam Prælato, & minoribus fratribus dulcedinem charitatis exhibuiſti. Si infirmis & tentatis, compaſſus fuiſti. Si petenti auxilium, ſi mœrentibus ſolatium impendiſti. Si denique honorem Dei, ſimpliciter & purè quæſiviſti. Si humanam laudem ſtrenuè vitaſti. Si propriam voluntatem promptè abnegaſti; ſi te nulli prætuliſti. Si patienter correctiones accepiſti; ſi pœnitentiam injunctam, humiliter impleſti; ſi nemini moleſtus fuiſti; ſi læſus clementer indulſiſti; ſi ab injuriato veniam poſtulaſti; ſi devotè celebraſti; ſi attentè cantaſti; ſi pertinax non fuiſti. Si ad humilia opera feſtinaſti; ſi contemptus non contradixiſti; ſi malum pro malo reddere non cogitaſti; ſed in bono malum vincere ſtuduiſti. His ſacris ſcrutiniis mens tua invigilet. Iſtis ſe frequenter diſcutiat, increpet, & emendet; ut gratiam cautè conſerves, amiſſam recuperes, & ad ſpiritualem profectum vehementiùs inciteris, deflens omne malum, quod hac die perpetraſti.

CAPUT XI.

De hora dormitionis & nocturnæ quietis.

1. 1. Antequam vadas dormitum, bona meditatione & oratione, te ſtudeas præmunire. De paſſione Domini vel futuro judicio, quod te magis compungit, ſerioſè memento. Invoca Jeſum, & Virginem Mariam, & Angelos ſanctos; ut te cuſtodiant, ac illuſiones nocturnas longiùs repellant; ne ſit ſomnus tuus beſtialis, ſed ſobrius, pudicus, & quietus. Ad ſobrium ſomnum, juvat bona cuſtodia cordis ac ſenſuum, per diem. Quæ enim vigilando exercentur, horum imagines in ſomnis libenter apparent. Signa frontem, os, & pectus, ut Deus cor tuum, ab omni malo præſervet, reneſque conſtringat.

2. 2. Sit lectus tuus velut ſepulchrum, in quo quieturus es modicum; paulo pòſt iterum ſurrecturus ad vigilias, & Dei laudes celebrandas. Quantò præparatius tranſis dormitum, tantò expeditior eris ad ſurgendum. Devotos hymnos & Pſalmos, rumina corde & ore, donec incipias ſuaviter obdormire. Verbum Chriſti in cruce ultimò dictum, in memoriam mortis ejus & exſpirationis, tribus vicibus lege, ſurſum ad cælum oculis elevatis: *Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum, redemiſti me Domine Deus veritatis*, per filium tuum maximæ charita- *Luca 23. Pſalm. 30.*
tis.

3. Ho-

3\. 3. Honeſtè & verecundè membra tua componas, nuditatem veles; nec crebrò te vertas; ſed quietè & cuſtoditè jaceas, memor Chriſti in cruce pendentis, qui in patibulo, non in molli lecto moriens, obdormivit.

4\. 4. Si caro titillat, ſi terra imago incidit, ſi quævis alia paſſio movet, nec quieſcere te ſinit; ad orationem convertere, ſignum crucis tibi imprime, flagellum, coronam ſpineam, lanceam, ac totam armaturam crucifixi oppone, ante cujus virtutem non poteſt hoſtis ſtare malignus, nec tentationis illuſio perdurare. Adhibe quoque ignem æternum, ſupplicia ſanctorum martyrum, confeſſorum conſtantiam, & virginum fortia trophæa. Attende craticulam Laurentii, fuſtes Marcelli, ungulas Vincentii, vepres & urticas Benedicti, flammas ſanctæ Agnetis, acutiſſimas teſtulas Agathæ, bullientes aquas Cæciliæ, dentes beſtiarum, horridos carceres; nec non dura vincula pedum Sanctorum. Sic Deo juvante, & iſta te cogitante, ignem igne ſuperabis, diabolum confundes, ſanctos honorabis, & in pace Chriſti dormies & requieſces.

CAPUT XII.

De virtute ſancta obedientiæ.

1\. 1. SEcuriſſima via ad cælum, eſt ſtare in obedientia, & vivere ſub diſciplina: nec propria uti libertate. Qui perfectè ſe ſubjicit homini propter Deum, dabit ei Dominus gratiam ſpecialem in præſenti, & exaltabit eum in gloria ſanctorum. Tamdiu erit lis in homine, quamdiu manſerit in propria voluntate. Deus ſufficiens eſt cauſa & ratio, ad obediendum Prælatis noſtris. Multo tutius eſt obedire, quàm præcipere.

2\. Citò erit in pace, qui citò ſe ſubjicit & obedit. *Vir obediens loquitur victorias* (ait Sapiens) *& qui recalcitrat, ſtimulum patietur, & cadet.* Si vita alicujus Prælati, non eſt ita perfecta & laudabilis, ſicut ſtatus & ordo requirit, tu tamen benefacis obediendo in bono; quia non ab homine, ſed à Deo præmium accipies. Diſce præſentem, quem habes, ſufferre patienter, ut mitiùs feras ſequentem. Si hunc non haberes, forſitan duriorem ſuſtinebis. Oportet te unum habere: nec pro tuo libitu invenies aliquem, etiam ſi plures fueris perſcrutatus. Bonus diſcipulus, tam malum magiſtrum non habuit, quin ei in bonum ceſſerit, quòd humiliter obtemperavit. 2.

3\. Exemplis igitur Chriſti & Sanctorum ejus, ſtudeas ſimpliciter & purè obedire propter Chriſtum, propter conſcientiam & bonam famam, propter pacem cordis, & æternæ vitæ gloriam promerendam. Nemo tam quietè vivit, nemo tam ſecurè moritur; ſicut verus obediens, & in omnibus Deo & hominibus ſubjectus. 3.

FINIS.

ALIA SPIRITUALIA EXERCITIA VIRI RELIGIOSI.

CAPITA HUJUS LIBELLI.

Brevis admonitio ſpiritualis. Cap. 1
De oratione. 2
De dilectione. 3
De operatione. 4
De choro. 5

De

De vigiliis matutinis. 6
De meditatione poſt matutinas. 7
De cuſtodia cellæ. 8
De exitu ad laborem. 9
De obedientia, & humili reſponſione. 10
Ad quid omnia exercitia ſint dirigenda. 11
De refugio ad Deum ſemper habendo. 12
De meditatione paſſionis Chriſti. 13
De virili confidentia in Chriſto. 14
De commendatione cellæ. 15
De contemptu conſolationum terrenarum. 16

CAPUT I.

Brevis admonitio ſpiritualis exercitii.

1. 1. AB exterioribus, pervenitur ad interiora: ab inferioribus, ad ſuperiora: à corporalibus, ad ſpiritualia. Paulatim proficit homo, & hoc per quotidiana exercitia. Et licet primò multa ſint gravia, tamen in conſuetudinem ducta, fiunt levia & ſapida.

2. 2. Tria ſunt omni religioſo neceſſaria, ſine quibus non poteſt diu ſtare in bona vita. Hæc ſunt, oratio, lectio, & operatio. In iſtis, omni die ſe exercere debet, & ſemper in aliquo horum occupari.

CAPUT II.

De oratione.

1. *Orationis vires.* 1. ORatio illuminat, oratio purgat, oratio conſolatur, oratio lætificat, oratio impetrat favorem; oratio alleviat laborem, oratio nutrit devotionem, oratio præbet fiduciam; oratio expellit pigritiam, oratio fugat dæmonem, oratio vincit tentationem.

2. *Oratio perinde atq; gratia neceſſaria.* 2. Non te pigeat orare, ſi vis à vitiis liberari. Oratio ſemper eſt neceſſaria, ſicut & gratia; ſine qua vivere ſpiritualiter non poſſumus. Orare debemus pro gratia; quia gratia eſt, qua tantum indigemus. Melius eſt orare, quàm legere; & in tempore ſuo, utrumque eſt agendum.

CAPUT III.

De lectione.

1. LEctio debet eſſe quaſi oratio: & antequam legas, præcedat oratio. Lectio ſacra ignorantiam noſtram erudit, dubia ſolvit, errores corrigit, bonos mores inſtruit; facit cognoſcere vitia, hortatur ad virtutes, excitat ad fervorem, incutit timorem, recolligit mentem, recreat faſtidioſum animum. Et quia non potes continuò orare vel legere, debes aliquid utilè exteriùs operari: in qua operatione oratio præeat, oratio intercurrat, oratio totum finiat. 1. *Oratio ubique ſemper præcedat, intercedat, ſequatur Lectio quantum commodat.*

CAPUT IV.

De operatione.

1. OPerari manibus, bonum eſt corpori, deſervit ſpiritui, ædificatio eſt proximi, & reparatio eſt ſenſus noſtri. Etſi interdum pigri ſumus, tamen perſeverando vincimus. O quàm devoti fuerunt Sancti, qui ſine intermiſſione orabant, quàm ſtudioſi, qui nunquam ſacra lectione ſatiari potuerunt: quàm ferventes, qui frangi laboribus non valuerunt. 1. *Operari manibus quàm bonum.*

2. Qui propter Deum, ſibi aliquam violentiam facit, Deus ipſi majorem gratiam dabit, & citò in virum perfectum mutabitur. Conſuetudo mala per bonam conſuetudinem vincitur; Et bona conſuetudo, tandem in naturam vertitur; quod primo fuit difficile, poſtea videatur leve ac facile. 2.

CAPUT

Digitized by Google

CAPUT V.

De choro.

1. Qui in choro pſallit, ſimul & orat & legit & operatur.

1. ISta tria, oratio, lectio & operatio, occurrunt nobis facienda in choro; quia ibi præcipuè frequentatur oratio, in pſalmis, hymnis, & collectis. Ibi etiam lectio ſacra recitatur in matutinis, in epiſtolis, & evangeliis. Nec unquam deeſt ibi perfecta eruditio, ſi fuerit diligens advertentia. Ibi loquitur Jeſus nobiſcum, cùm cantatur; *Salus populi ego ſum.* Et iterum, nos loquimur cum Jeſu, cùm dicimus; *Spes mea Domine à juventute mea, adjutor in opportunitatibus, in tribulatione.* (Pſal. 70.)

2. 2. Ibi eſt operatio bona & perfecta, cum corpore ſtamus, & ore cantamus. Non eſt parvus, nec infructuoſus labor, die nocteque chorum frequentare. Non eſt etiam otioſus, qui devotè orat, imò maximus labor, ad orationem ſe dare, cùm orare non libet. Non eſt otioſus, qui Scripturas legit, aut legere audit, aut de eis meditatur, & ruminat. Fit homini chorus paradiſus, ſi incipit delectari in omnibus divinis Scripturis.

CAPUT VI.

De vigiliis matutinis.

1. Vigiletur in oratione media nocte.

1. OMni media nocte, ſtatim ut ſuſcitatus fueris, ſurge alacriter; & præpara cor tuum, ad vigilandum & pſallendum Domino in lætitia & exultatione. Si non habes devotionem in choro, pſalle æquo animo, & exſpecta gratiam Domini de cœlo. Sæpe dat Deus in fine, quod juſtè ante denegavit, vult, ut laboremus: ut patienter exſpectemus; vult, ut gratum nobis ſit & magnum, quod dare diſpoſuit. Vult, ut cognoſcamus veraciter, quia à nobis nihil boni habemus, ſed totum de ſua gratia & miſericordia nobis conſtat.

2. Oremus ergo, cantemus & laudemus Dominum Deum noſtrum, qui fecit nos; quia nihil jucundius, quam Deum corde & ore laudare. Longe ſit ſomnolentia, longè & pigritia, ubi in conſpectu Angelorum, & coram oculis majeſtatis Dei ſtamus. 2.

CAPUT VII.

De meditatione poſt matutinas.

1. FInitis matutinis, offer teipſum Deo in ſacrificium laudis perpetuæ; ut in ſui nominis laude & amore, tota die ac nocte, te dignetur conſervare. Hoc enim principale opus noſtrum eſſe debet; Deum ſemper laudare; & omnia opera noſtra exteriora & interiora, parva & magna, ad ejus honorem puro & integro corde agere. Vita Angelica eſt, chorum cum devotione & reverentia frequentare. Nam ibi plures devoti, viſiones Angelicas habuerunt; ſæpius in ſpiritu rapti ſunt, frequenter illuminati, dulciter conſolati, & fortiter accenſi ſunt. 1.

CAPUT VIII.

De cuſtodia cellæ.

1. FInitis primis vel tertiis, ſtudeas te continere à verbis multis & circuitionibus: ſed quanto celeriùs potes, cellam pete, & aliquid boni exercitii propone, quod tibi per totam diem deſerviat. Statue firmiter, quòd hodie velis te cuſtodire in omnibus moribus & ſenſibus tuis: habere ſcilicet pudicos oculos non curioſos, pauca & utilia verba, greſſum maturum & inceſſum humilem: & in omnibus moribus & ſtatu, nihil agere aut prætendere, quod cujuſ- 1. Propoſitum quolibet die renovandum.

Digitized by Google

quam offendat aſpectum. Ubicunque neceſſe fuerit te eſſe, omnibus privatis prætermiſſis, ſtudeas tempeſtivè venire. Nec aſſueſcas malum uſum, poſterior ſæpius veniendo.

2. 2. Nihil æſtima, quod facis: ſi non priùs feceris, quod debes. Eſto igitur ubicunque cum primis alacer, & paratus in omni loco & tempore, ad hoc deputatis. Communia ſemper præpone propriis & privatis. Alterius potiùs, quàm propriam ſtudeas facere voluntatem, & eris omnibus dilectus, tam Deo quàm fratribus. Pauca verba & humile reſponſum, habeat os tuum. Melius eſt tacere, quàm imprudenter loqui. Libenter ſis in cella: ſi non potes, cuſtodi os tuum.

CAPUT IX.

De exitu ad laborem.

1. 1. Nunquam exeas, & poſtquam intraveris cellam, brevem habeas orationem. Noli cor tuum effundere ad exteriora: ſed diſce manibus operari, & corde orare. Nemo ſtatim perfectus eſt, nec una die acquiritur virtus & devotio iſta: ſed quotidiano exercitio, & diligenti propoſito, efficitur homo devotus & internus.

CAPUT X.

De obedientia, & humili reſponſione.

1. 1. Quod tibi ſemel inhibetur, ſtudeas dimittere, ut non ſit opus ſecundo. Quod tibi pro bono dicitur, pro bono accipe, & eris ſemper inde melior. Non quæras excuſationem in defectibus, ſed humiliationem cum emendatione. Si vis ſemper lucrari & amari, humilia te, & tace ſuſtinens. Virtutes ſemper lætificant, paſſiones mœſtitiam generant. Sacram Scripturam dilige, libenter in corde lege, & aliquid inde extrahe. Diſce devotè meditari, cum gemitu cordis orare, & mentem ad Deum elevare.

CAPUT XI.

Ad quid omnia exercitia.

1. Omnia exercitia ad hoc dirigenda 1.
ſunt, ut paſſiones vincantur, ut propria voluntas mortificetur, ut mundus contemnatur, & Deus diligatur: ut caro refrenetur, & ſpiritus ad cœleſtia elevetur: ut omnibus affectionibus mitigatis, puritas cordis & tranquilla mens poſſideatur. Modicum laborabis, & magnam requiem invenies. Breve eſt tempus peregrinationis noſtræ; ſed præmium noſtrum, erit gaudium ſine fine. Multi majora tolerant pro mundo, quàm nos pro Deo. Multi duriora patiuntur, & virilius agunt pro inferno, quàm nos pro cœleſti regno.

CAPUT XII.

De refugio ad Deum ſemper habendo.

1. *Viriliter age, & confortetur cor* 1.
tuum, Dominus erit tecum, in *Pſal. 26.*
omni tempore & loco. Quære illum,
& invenies: clama, ne ceſſes: *Si mo-* *Abac. 2.*
ram fecerit, expecta eum, & non morabitur. Dic ad eum; Veni Domine, & noli tardare. Domine, ad adjuvandum me feſtina. Adjuva me Jeſu bone, & ſalva erit anima mea. Servus tuus ſum ego, da mihi auxilium gratiæ tuæ, & bene mihi citò erit.

2. Domine dignare eſſe mecum, & 2.
ego libenter volo eſſe tecum, Domine propter te incepi, propter te mundum reliqui, propter te patior tentationes iſtas. Propter te ſuſcepi labores iſtos, propter

te morior tota die. Propter te æſtimatus ſum ſicut ſtultus & inutilis homo. Propter te arguor & corrigor; propter te ſurgo & canto; propter te jejuno & vigilo; propter te laboro & ſcribo; propter te cellam cuſtodio, & taceo. Propter te omnia ago & ſuſtineo; quia tu bene dignus es, & largus ad retribuendum mihi, in tempore tibi beneplacito. Domine ſuſcipe ſervum tuum in bonum, & non timebo, quid faciat mihi caro vel homo.

3. 3. Domine Jeſu, eſto tu refugium meum, & unicum ſolatium meum. Eſto tu ſpecialis amicus meus, quia omnes amici mei me reliquerunt. Eſto tu ſpes mea, quia vana ſpes in hominibus. Eſto tu gaudium meum & lætitia cordis mei, quia omne gaudium mundi, totum inane. Eſto tu dux meus, & notus meus, & ſocius meus in via hac, qua ambulo; quia homines citò deficient, & auferentur à me. In te cantatio mea; in te conſolatio mea; in te tota fiducia mea. Sis tu ſalus mea & honor meus, amor meus & dulcedo mea. Da mihi amare crucem tuam, & imitari veſtigia paſſionis tuæ. Scribe vulnera tua in corde meo; & da mihi ex deſiderio ſuſtinere improperia & injurias undecunque illatas, & tibi configurari in vita & in morte. Tu mihi vivere ſis, & mori pro te magnum lucrum videatur.

CAPUT XIII.

De meditatione paſſionis Chriſti.

1. 1. MUlta bona confert paſſio Chriſti frequenter cogitata. Et quandocunque aliquid adverſitatis vel gravitatis, extra vel intra occurrerit, tunc ſpecialiter eſt recurrendum ad paſſionem Chriſti, & penſandum quanta Dominus ſuſtinuit pro nobis indignis. Et in hoc debemus conſolari, quia dat nobis de calice ſuo bibere; & vult, quòd diſcamus, in nobis ſuam paſſionem perfectè ſentire. Modicum confert, pœnas Chriſti cogitare; niſi homo velit ſimilia libenter tolerare. Debemus etiam penſare, quanta paſſi ſunt ſancti tormenta, pro nomine Chriſti.

CAPUT XIV.

De virili confidentia.

1. IGitur abjecto timore ſervili, induere ſpiritum fervoris & dilectionis. Accipe fortitudinem, & induere armaturam Dei, ut poſſis reſiſtere in die malo. *Confide fili, & noli timere*, quia tecum ſum, dicit Dominus, ut eruam te. *Confortare, & eſto robuſtus; quia plures nobiſcum ſunt, quàm contra nos.* Ego (inquit Dominus) ante te ibo, & pugnabo pro te, eroque tecum ad quæcunque perrexeris. Pone ergo totam ſpem tuam in Domino, & noli eſſe puſillanimis corde, ſed conſtans & virilis ad omnia. 1.

Deut. 31.

Joſue. 1.

CAPUT XV.

De bono cellæ.

1. SIt tibi cella paradiſus, chorus cælum, lectio ſacra cibus. Sit tibi ſilentium amicus, labor ſocius, oratio auxiliarius. In choro ſis ſtabilis & quietus, tibi ſoli & Deo intentus. In cella aut legens, aut orans, aut operans inveniaris. Ad loca, ubi multi conveniunt & loquuntur, non tranſeas. Tene te ſolitarium, & ſenties bonum. In labore & communi ſocietate, rarò aut parum loquaris. Rarò egredere foras: & ſi evocatus fueris, citò revertaris. Ubicunque eſſe debes, ſine mora venias. 1.

Digitized by Google

2\. 2\. Humiles & compoſitos mores habeas, & omnes ſenſus tuos ſub diſciplina cuſtodias. Diſce pro Deo pati, in omni neceſſitate & gravitate. Non ſis importunus, ſed omnia fac cum tranquillitate. Cum patientia & humilitate, omnes vinces adverſitates. Viriliter age, & confortetur cor tuum, & fugiet inimicus.

CAPUT XVI.

De contemptu conſolationum terrenarum.

1\. 1. BEatus, qui non habet conſolationem in terra. Beatus, qui deſpicit omnem requiem temporalem pro Chriſto. Beatus, qui pati ſcit, cùm à Deo & ab hominibus, derelictus fuerit. Beatus, qui ordinationem Dei expectat, & omnia de manu ejus accipit.

2\. 2. Diſce ſine humano ſolatio vivere, etiam cum copia adſit conſolatorum. Fragile & indurabile eſt ſolatium, in hominibus confidere: aut nimis de eorum præſentia gaudere, vel de abſentia contriſtari. Nec enim tu diu hic eris, nec illi etiam diu tecum permanebunt. Citò cuncta oblivioni tradentur: & idcò tanquam nihilum & inane, omnes res mundi in corde tuo cenſeantur. Sit locus tuus proprius, regnum Dei & manſio cœleſtis: ubi Chriſtus eſt in dextera Dei Patris. Nulla terra, nulla patria, nulla civitas tibi placeat aut alliciat ad videndum: ſed tantùm cœleſtis habitatio ſanctorum, ubi ſunt novem ordines Angelorum, laudantes Deum, in ſæcula ſæculorum; Amen.

Finis Exercitiorum ſpiritualium.

DOCTRINALE SEU MANUALE JUVENUM.

CAPITA HUJUS LIBELLI.

De commendatione ſacra Scriptura. Cap 1

De differentia Clerici & Monachi. 2

De theſauro eloquiorum divinorum. 3

De bonis ſcriptoribus librorum. 4

De firma cuſtodia librorum. 5

De ornatu clauſtri bene fundati. 6

De indocto clerico, ſine ſacris libris. 7

De cantu Eccleſiæ in hymnis & pſalmis. 8

De feſtis Chriſti, & reliquiis Sanctorum. 9

De moribus humilis fratris, & vitiis ſuperbi, & pigri. 10

De abnegatione ſui, & omnium rerum 11

De deſiderio cœleſtium gaudiorum. 12

***

CAPUT I.

De commendatione ſacra Scriptura.

1\. FIli, à juventute tua excipe doctrinam, & uſque ad canos invenies ſapientiam. Igitur ante omnes artes, diſce ſacram Scripturam legere, & rectè intelligere, firmiter credere, bene ac juſtè vivere, ut ad vitam æternam poſſis, Chriſto favente, feliciter pervenire. Nam ignorantia divinæ legis, mater eſt erroris, & janua mortis, privatio honoris, virtutis, & ſalutis. Verbum autem Dei & doctrina Chriſti, lumen vitæ, ſalus mundi, porta cæli, cibus animæ, jucunditas cordis, Deum ſuper omnia amantis. Dicit Poëta devotus, Monachus factus: Hoc eſt neſcire,

1\. Eccl. 6.

Digitized by Google

cire, ſine Chriſto plurima ſcire. Si Chriſtum bene ſcis, ſatis eſt, ſi cætera neſcis, noxia nempe tibi.

2. 2. Nil ergo ſacræ Scripturæ præponendum, nil Chriſto ſuperponendum, nil illi coæquandum, qui dicit: *Ego ſum oſtium ovium: per me ſi quis introierit, ſalvabitur.* Et iterum: *Ego ſum via, veritas, & vita.* Nemo venit ad Patrem, niſi per me. Nemo venit ad cælum, niſi per me. Nemo liberabitur ab inferno, niſi per me. Unde ſanctus Petrus contra Judæos libera voce clamat, & dicit: Non eſt aliud nomen ſub cælo datum hominibus, in quo oportet nos ſalvos fieri, niſi nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti filii Dei.

Joan. 10

CAPUT II.

De differentia Clerici & Monachi.

1. *Joan. 10.* 1. OVes meæ vocem meam audiunt, ait Dominus: Ille vocem Jeſu audit, qui mundum ſpernit, carnem domat, diabolo reſiſtit, & vitia ſua vincit, & Jeſum ex toto corde ſuo diligit, & pro poſſe ſequitur. Eſt magnum vitium, in ſcholis loqui incongruè latinum; ſed majus eſt vitium, coram Angelis offendere quotidie Deum peccatis, nec inde dolere. Eſt etiam magnum vitium apud Logicos, neſcire ſolvere argumentum; ſed majus eſt vitium apud Monachos, frangere jejunium & ſilentium.

2. 2. Eſt magna confuſio apud Rhetores, titubare in lingua & verbis; ſed major eſt reprehenſio apud devotos cantores, errare in hymnis & pſalmis, nec attendere ad ſenſum verborum in ſcripturis. Dicitur, quòd ſcientia non habet hoſtem, niſi ignorantem; & conſcientia non habet acriorem arguentem, quàm ſeipſam malè regentem. De nullo magis conqueri & indignari habes, quàm de teipſo, ô homo, inobediens Deo, conſcientia propria te accuſante, abſque teſte aliquo, in judicio. Cùm enim contra virtutem & conſcientiam agis, teipſum lædis & confundis. Igitur, in omnibus agendis ſis cuſtos cordis & oris, cum ſis ad mala pronus. Ad hæc juvat optimè, in ſolitudine manere, orare, ſtudere, ſcribere, operari.

CAPUT III.

De theſauro eloquiorum divinorum.

1. LÆtabor ego ſuper eloquia tua, ſicut qui invenit ſpolia multa. Ubi? In libraria noſtra, multis ſacris codicibus ornata. Nam libri Doctorum, theſauri ſunt Clericorum. Docent enim ignaros, arguunt otioſos, excitant torpentes, ſtimulant dormientes, corrigunt errantes, erigunt corruentes, terrent ridentes, conſolantur lugentes, laudant humiles, vituperant ſuperbientes, confortant debiles, reprimunt præſumentes, concordant rixantes, mitigant turbatos, lætificant triſtes, ſubſanant vanè gloriantes, juſtificant pios, damnant perverſos, ſanant languentes, ſalvant pœnitentes, honorant veraces, confundunt fictos & mendaces, defendunt juſtos & miſericordes, judicant omnes iniqua agentes, ſicut ſcriptum eſt in pſalmo; Odiſti omnes, qui operantur iniquitatem: perdes omnes, qui loquuntur mendacium. A quibus malis nos ſemper cuſtodiat Jeſus Chriſtus Dominus noſter. Amen. 1. *Pſal. 118.* Libri ſacri quos fructus afferant.

CAPUT IV.

De bonis ſcriptoribus librorum.

1. AUdi Iſrael præcepta Domini, & ea in corde tuo quaſi in libro ſcribe. O dulce verbum & utile conſilium, cordi 1. Libri in ſubſidium memoriæ eduntur.

Digitized by Google

2. 2. Humiles & compoſitos mores habeas, & omnes ſenſus tuos ſub diſciplina cuſtodias. Diſce pro Deo pati, in omni neceſſitate & gravitate. Nòn ſis importunus, ſed omnia fac cum tranquillitate. Cum patientia & humilitate, omnes vinces adverſitates. Viriliter age, & confortetur cor tuum, & fugiet inimicus.

CAPUT XVI.

De contemptu conſolationum terrenarum.

1. 1. BEatus, qui non habet conſolationem in terra. Beatus, qui deſpicit omnem requiem temporalem pro Chriſto. Beatus, qui pati ſcit, cùm à Deo & ab hominibus, derelictus fuerit. Beatus, qui ordinationem Dei expectat, & omnia de manu ejus accipit.

2. 2. Diſce ſine humano ſolatio vivere, etiam cum copia adſit conſolatorum. Fragile & indurabile eſt ſolatium, in hominibus confidere: aut nimis de eorum præſentia gaudere, vel de abſentia contriſtari. Nec enim tu diu hic eris, nec illi etiam diu tecum permanebunt. Citò cuncta oblivioni tradentur: & ideò tanquam nihilum & inane, omnes res mundi in corde tuo cenſeantur. Sit locus tuus proprius, regnum Dei & manſio cœleſtis: ubi Chriſtus eſt in dextera Dei Patris. Nulla terra, nulla patria, nulla civitas tibi placeat aut alliciat ad videndum: ſed tantùm cœleſtis habitatio ſanctorum, ubi ſunt novem ordines Angelorum, laudantes Deum, in ſæcula ſæculorum: Amen.

Finis Exercitiorum ſpiritualium.

DOCTRINALE SEU MANUALE JUVENUM.

CAPITA HUJUS LIBELLI.

DE commendatione ſacræ Scripturæ. Cap 1
De differentia Clerici & Monachi. 2
De theſauro eloquiorum divinorum. 3
De bonis ſcriptoribus librorum. 4
De firma cuſtodia librorum. 5
De ornatu clauſtri bene fundati. 6
De indocto clerico, ſine ſacris libris. 7
De cantu Eccleſiæ in hymnis & pſalmis. 8
De feſtis Chriſti, & reliquiis Sanctorum. 9
De moribus humilis fratris, & vitiis ſuperbi, & pigri. 10
De abnegatione ſui, & omnium rerum 11
De deſiderio cœleſtium gaudiorum. 12

CAPUT I.

De commendatione ſacræ Scripturæ.

1. *FIli, à juventute tua excipe doctrinam, & uſque ad canos invenies* 1. Eccl. 6.
ſapientiam. Igitur ante omnes artes, diſce ſacram Scripturam legere, & rectè intelligere, firmiter credere, bene ac juſtè vivere, ut ad vitam æternam poſſis, Chriſto favente, feliciter pervenire. Nam ignorantia divinæ legis, mater eſt erroris, & janua mortis, privatio honoris, virtutis, & ſalutis. Verbum autem Dei & doctrina Chriſti, lumen vitæ, ſalus mundi, porta cæli, cibus animæ, jucunditas cordis, Deum ſuper omnia amantis. Dicit Poëta devotus, Monachus factus: Hoc eſt neſcire,

ſcire, ſine Chriſto plurima ſcire. Si Chriſtum bene ſcis, ſatis eſt, ſi cætera neſcis, noxia nempe tibi.

2. 2. Nil ergo ſacræ Scripturæ præponendum, nil Chriſto ſuperponendum, nil
Joan. 10 illi coæquandum, qui dicit: *Ego ſum oſtium ovium: per me ſi quis introierit, ſalvabitur.* Et iterum: *Ego ſum via, veritas, & vita.* Nemo venit ad Patrem, niſi per me. Nemo venit ad cælum, niſi per me. Nemo liberabitur ab inferno, niſi per me. Unde ſanctus Petrus contra Judæos libera voce clamat, & dicit: Non eſt aliud nomen ſub cælo datum hominibus, in quo oportet nos ſalvos fieri, niſi nomen Domini noſtri Jeſu Chriſti filii Dei.

CAPUT II.

De differentia Clerici & Monachi.

1. 1. *OVes meæ vocem meam audiunt,*
Joan. 10. ait Dominus: Ille vocem Jeſu audit, qui mundum ſpernit, carnem domat, diabolo reſiſtit, & vitia ſua vincit, & Jeſum ex toto corde ſuo diligit, & pro poſſe ſequitur. Eſt magnum vitium, in ſcholis loqui incongruè latinum; ſed majus eſt vitium, coram Angelis offendere quotidie Deum peccatis, nec inde dolere. Eſt etiam magnum vitium apud Logicos, neſcire ſolvere argumentum; ſed majus eſt vitium apud Monachos, frangere jejunium & ſilentium.

2. 2. Eſt magna confuſio apud Rhetores, titubare in lingua & verbis; ſed major eſt reprehenſio apud devotos cantores, errare in hymnis & pſalmis, nec attendere ad ſenſum verborum in ſcripturis. Dicitur, quòd ſcientia non habet hoſtem, niſi ignorantem; & conſcientia non habet acriorem arguentem, quàm ſeipſam malè regentem. De nullo magis conqueri & indignari habes, quàm de teipſo, ô homo, inobediens Deo, conſcientia propria te accuſante, abſque teſte aliquo, in judicio. Cùm enim contra virtutem & conſcientiam agis, teipſum lædis & confundis. Igitur, in omnibus agendis ſis cuſtos cordis & oris, cum ſis ad mala pronus. Ad hæc juvat optimè, in ſolitudine manere, orare, ſtudere, ſcribere, operari.

CAPUT III.

De theſauro eloquiorum divinorum.

1. *LÆtabor ego ſuper eloquia tua, ſicut qui invenit ſpolia multa.* Ubi? 1. Pſal. 118. Libri ſacri quos frustus aſſeſtant.
In libraria noſtra, multis ſacris codicibus ornata. Nam libri Doctorum, theſauri ſunt Clericorum. Docent enim ignaros, arguunt otioſos, excitant torpentes, ſtimulant dormientes, corrigunt errantes, erigunt corruentes, terrent ridentes, conſolantur lugentes, laudant humiles, vituperant ſuperbientes, confortant debiles, reprimunt præſumentes, concordant rixantes, mitigant turbatos, lætificant triſtes, ſubſanant vanè gloriantes, juſtificant pios, damnant perverſos, ſanant languentes, ſalvant pœnitentes, honorant veraces, confundunt fictos & mendaces, defendunt juſtos & miſericordes, judicant omnes iniqua agentes, ſicut ſcriptum eſt in pſalmo; Odiſti omnes, qui operantur iniquitatem: perdes omnes, qui loquuntur mendacium. A quibus malis nos ſemper cuſtodiat Jeſus Chriſtus Dominus noſter. Amen.

CAPUT IV.

De bonis ſcriptoribus librorum.

1. *AUdi Iſrael præcepta Domini, & ea in corde tuo quaſi in libro ſcribe.* 1. Libri in ſubſidium memoriæ eduntur.
O dulce verbum & utile conſilium, cordi

cordi firmiter inſerendum, & piæ memoriæ jugiter commendandum. Sed quia cor hominis eſt inſtabile, & memoria multum vaga & labilis; ideò oportet adhibere infirmo animo utile remedium, contra oblivionem & frequentem errorem; ut verba Dei ſcribantur in libro, ne pereant ſemina ſancta ex ore prolata. Quoniam quidem vox audita citò perit, litera autem ſcripta diu manet ad legendum & prædicandum. Prodeſt autem multum exemplar bonum & correctum ad bene ſcribendum, & delectat ad ſæpè legendum. Unde quidam amator ſcripturæ, ait ſacros libros ſcribenti. Scribito correctè, diſtinctè, protrahe rectè. Nec nimis acceleres, ne qua imperfecta relinquas. Ille enim rem benè facit, qui nil negligit, quod ſtatus & ordo rei requirit.

2. 2. Non conturberis in labore præ tædio, nam Deus eſt cauſa omnis boni operis; qui reddit unicuique propriam mercedem, ſecundùm piam intentionem in cælis. Cùm mortuus fueris, non deſperabis, orabunt enim pro te, qui legerint volumina tua, olim à te ſatis bene ſcripta. Dicit Dominus in Evangelio: *Qui potum dederit calicem aquæ frigidæ ſitienti, non perdet mercedem ſuam.*. Multo magis, qui dat aquam vivam ſapientiæ ſalutaris legenti, in libro digito Dei ſcripto, non perdet mercedem ſuam in cælo.

CAPUT V.

De firma cuſtodia librorum.

1. Deut. 31. 1. PONITE *librum iſtum in latere arcæ fœderis, in teſtimonium coram Domino ut ſit in bona cuſtodia, & magna reverentia, coram ſacerdotibus & omni populo.* Hæc verba, & multa alia præcepta, locutus eſt Moyſes famulus Domini ante mortem ſuam, mandans Levitis cuſtodire librum legis in arca Dei aurea, diligenter obſerata. Igitur cum magna cautela, & firma clauſura, ſervanda eſt libraria ſacrorum eloquiorum, ab omni putredine pulveris, ab incendio ignis, & ſtillicidio humoris, à raptu furis, & ſtrepitu clamoris, à lutu pedum & morſu vermium, ab omni macula & raptura foliorum. Non enim dignus eſt in ſacro libro legere, qui neſcit bene cuſtodire, & inapto loco negligit reponere. Bibliotheca ſedulò ſervanda.

2. Sic accipe librum in manibus tuis ad legendum, ſicut Simeon juſtus puerum Jeſum in ulnas ſuas, ad portandum & oſculandum. Et poſtquam legiſti, claude librum, & gratias age de omni verbo ex ore Dei, quia inveniſti in agro dominico theſaurum occultum. Ab omni igitur ſorde ſervandus eſt theſaurus Eccleſiæ, à ſanctis Doctoribus elaboratus & editus, à bonis ſcriptoribus ſcriptus & collectus, pro multorum conſolatione à Deo proviſus. 2.

CAPUT VI.

De ornatu clauſtrali bene fundati.

1. GLorioſa *dicta ſunt de te civitas Dei.* Placet namque Deo & ſanctis ejus clauſtrum bene fundatum, à tumultu ſæculi ſegregatum, multis devotis fratribus & ſacris libris ornatum. Hoc etiam piè creditur placere omnibus Deum amantibus, & divina libenter audientibus, quia clauſtrum ſummi Regis eſt caſtrum, & cœleſtis Imperatoris palatium, paratum religioſis perſonis ad habitandum, & Deo fideliter ſerviendum. Verè locus iſte ſanctus eſt, Deo & Angelis ejus acceptabilis, dæmonibus terribilis, devotis amabilis, ad obſecrandum Deum multum optabilis, delectabilis, ſuavis, & honorabilis. Non eſt hic aliud, 1. Pſalm. 86. Clauſtri religioſi dignitas.

Digitized by Google

aliud, ſicut legimus & canimus, niſi domus Dei ad orandum, aula Dei ad laudandum, chorus Dei ad cantandum, altare Dei ad celebrandum, porta Dei ad intrandum cælos, ſcala Dei ad tranſcendendum nubes, atrium Dei ad ſepeliendum mortuos, hoſpitale Dei ad recipiendum peregrinos, cœnaculum Dei ad reficiendum pauperes, menſa Dei ad communicandum ægros.

2. 2. Sicut ſancti Angeli in cælo Deum ſemper laudant, & ſtellæ in firmamento cæli claré fulgent; ſic religioſi & devoti Monachi, nocte ſurgentes, hymnos & pſalmos in choro cantant, Deo laudes immolant, Angelos lætificant: dæmones fugant, & ſeipſos alatum vocibus excitant, ne dormitent. Sicut nobilis civitas muris, portis, & ſeris firmatur; ſic etiam religioſorum monaſterium, multis devotis fratribus, ſacris libris, & doctis viris, tanquam gemmis & pretioſis lapidibus decoratur ad laudem Dei & honorem omnium Sanctorum ſuorum, qui cum eo gaudent nunc in cælis, quia ſecuti ſunt veſtigia paſſionis ejus in terris.

CAPUT VII.

De indocto clerico ſine ſacris libris.

1. Pſal. 118. 1. *SErvus tuus ego ſum, da mihi intellectum Domine.* Nam legere & non intelligere, negligere eſt. Et quomodo poſſum intelligere, niſi aliquis docuerit me? Et quis melius docebit, quàm tu Deus in omnibus? Beatus homo, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum. Melior eſt auditio, & eruditio doctrinæ tuæ, negotiatione auri & argenti, & cunctis opibus. Igitur ad te Domine confugio, doce me facere voluntatem tuam, & relinquere meam. In hoc ſtat totum, quod ſummè eſt neceſſarium; ut omni tempore dicam, Pater fiat voluntas tua, ſicut in cælo & in terra. Nihil mihi melius, nihil animæ meæ ſalubrius, Domine, tu omnia bona mea. Tu Doctor meus, tu liber meus, quia ſine te indoctus ſum, & ad omnia inutilis.

2. Væ Clerico indocto & ſine ſacris libris, qui ſibi & aliis ſæpè eſt cauſa erroris. Nam Clericus ſine ſacris libris, quaſi miles ſine armis, equus ſine frenis, navis ſine remis, ſcriptor ſine pennis, avis ſine alis, aſcenſor ſine ſcalis, ſutor ſine ſubulis, tector ſine tegulis, faber ſine malleis, ſartor ſine acu & filis, raſor ſine cultris, ſagittator ſine jaculis, viator ſine baculo, cæcus ſine ductore. Omnes iſti parum vel nihil valent, nec proficiunt ſine inſtrumentis, & bono inſtructore. Similiter clauſtrum & congregatio Clericorum ſine ſacris libris, quaſi coquina ſine ollis, menſa ſine cibis, puteus ſine aquis, rivus ſine piſcibus, ſaccus ſine veſtibus, hortus ſine floribus, burſa ſine pecuniis, vinea ſine botris, turris ſine cuſtodibus, domus ſine utenſilibus. Ab omnibus his malis & animæ damnis, cuſtodiat nos pius Dominus noſter Jeſus Chriſtus, & ſit ipſe nobis omnia in omnibus, nunc & in perpetuum. Amen. 2. Eccleſiaſticus homo ſine libris quibus ſimilis.

CAPUT VIII.

De cantu Eccleſiæ, in hymnis & Pſalmis.

1. *LAus ejus in Eccleſia ſanctorum.* Surge frater, qui dormis, & illuminabit te Chriſtus. Surge piger, campana ſonat; vocat te Chriſtus. Surge citò, periculum eſt in mora. Ecce Jeſus venit cum Maria, & omnis Angelorum chorus te expectat cum corona, quam potes promereri in hac hora. Sed Satan è contrario ſuggerit; Jace, & dormi adhuc 1. Pſal. 149.

adhuc modicum, ſatis manè eſt, adhuc tempeſtivè venies. Sic ſuadet & blanditur caro fragilis, trahit & accipit hoſtis callidus, cùm ei obeditur & dormitur. Nihil enim eſt tam bonum, ſanctum, & jucundum, tam divinum & ſalutiferum; quin malignus dæmon hoc nitatur impedire, & ad malum ſemper trahere. Domine, nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo? unde ergo habet zizania? inimicus hoc fecit.

2. 2. Sed quomodo hæc evellam, Domine? Reſpondet ſanctus Petrus: Reſiſtite ei fortes in fide. Et beatus Jacobus ſimiliter; Reſiſtite diabolo, & fugiet à vobis. Si malum ingerit, noli conſentire. Si delectat caro, reſpue, contere, & repelle. Igitur invocandus eſt Jeſus, & Spiritus ſanctus cum omnibus donis ſuis, qui humilibus dat gratiam, ut det etiam tibi virtutem, contra diaboli malitiam. Spiritus enim ſanctus ſuggerit menti ſemper bona humilia, pudica, ſobria, honeſta, pacifica, ſimplicia, benigna, devota, cœleſtia, æterna. Sed heu ſpiritus malignus fallaciâ plenus, aut aperta mala ſuggerit, aut ſi bona quædam prædicat, malâ intentione facit, ut ſeducat. Ipſe omnis doli artifex, mille modis impugnat, repulſus redit & tantat. Cùm bona agis, dolet; & ſi dimittis, gaudet; mala autem ſuadere, nunquam ceſſat.

3. *Adverſus Satanæ inſidias crebrò pſallendum*

3. Sit ergò crebrò devotus pſalmus in ore, dulcis Jeſus in corde, ſancta Maria in voce. Nam his auditis nominibus, fugiet longè à te hoſtis immundus. Quot enim ſancta verba nominas, tot jacula in hoſtem jactas. Si ceſſas orare & legere, hoſtis incipit vincere & gaudere. Sed ſi in pace perſeveras; fugit ſuperbus, quia confuſus. Ante orationem omnia præſentia exclude, in orationem Jeſum Chriſtum tibi præfige, aut in præſepe, aut in cruce. Poſt orationem gratias age, & quocunque ierit, cum eo vade & permane. In omnibus quæ agis, cogitas, & loqueris; ſit finis; Benedictus Deus de omni bono, in cœlo & in terra.

CAPUT IX.

De feſtis Chriſti, & reliquiis Sanctorum.

1. D*Omine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.* 1. *Pſal. 25.* Hæc domus tua Deus, multipliciter & ſublimiter decoratur feſtis tuis, & Sanctorum tuorum reliquiis venerandis in multis locis, unde devotio fidelium maximè excitatur ad laudandum. Decoraſti Domine, cœlos ſanctis Angelis; firmamentum Sole, Lunâ, ſtellis; aëra, avibus; aquas piſcibus, terram hominibus & beſtiis, cum aliis innumeris bonis, pro uſibus noſtris. Et nunc in fine ſæculorum, pro ſpeciali munere, dediſti teipſum nobis in ſacramento, tanquam dulce manna in cibum, ne eſſemus in hoc mundo, ſine Deo & Angelorum cibo, & ideò omnis locus & Eccleſia; ubi fuerit hoſtia conſecrata in altari vel in arca clauſa, debet haberi in maxima reverentia, cum omnibus libris, vaſis ac veſtibus ad cultum Dei pertinentibus.

2. Vide ergò, & conſidera mira Dei opera in ſancta Eccleſia. Templa Chriſti & Sanctorum, caſtra ſunt Chriſtianorum, ut in eis vigilent & orent, & contra diabolum pugnent. Feſta Chriſti & Sanctorum, deſignant gaudia cælorum; ubi nunc cum Chriſto regnant, qui mundum contempſerunt. Nomina Sanctorum, & præcipuè Jeſus, & Maria, ſunt plagæ & tonitrua dæmoniorum, 2. *Chriſti templa. Feſta Sanctorum. Nomina cui uſui ſint Chriſtianis.*

quibus

Digitized by Google

quibus terrentur, ut fugiant à facie eorum.
Geſta. Geſta Sanctorum confirmant corda puſillorum, ut conſtantes ſint, & per
Scripta. arctam viam eos ſequantur. Scripta Sanctorum, lucernæ ſunt viatorum, ne in fide errent, ſed Sanctorum dictis firmiter credant.
Signa. Signa Sanctorum confundunt facta malorum, ne bonos opprimant, & in ſuis malitiis glorientur.
Oſſa. Oſſa Sanctorum roborant fidem populorum, ne mori timeant, ſed cum electis reſurgere confidant.
Imagines.
3. 3. Imagines Sanctorum excitant mentes devotorum, ad amorem & venerationem eorum, ut pro nobis orent.
Picturæ. Picturæ Sanctorum ſcripturæ ſunt laicorum, ut videant quid agere, & quò tendere debent.
Organa pneumatica. Organa muſicorum in Eccleſia, movent corda tepidorum, ad
Cantica. optanda æterna præmia beatorum. Cantica pſalmorum accendunt animas aridorum ad priſtinum fervorem, per ora multorum Carmina hymnorum recreant aures clericorum, ut cantent & exultent in conſpectu Dei & Angelorum. Sicut fiſtulæ multæ in organo dulcem ſonum reddunt audientibus; Sic multi fratres concorditer pſallentes, valde placent Deo, & omnibus cœli civibus. Omnes ergò ſimul oremus, & Chriſtum invocemus. Ad ſocietatem civium ſupernorum, perducat nos Rex Angelorum, Amen.

CAPUT X.

De moribus humilis fratris, & vitiis ſuperbi & pigri.

1. *Pſal. 101.* 1. R*Eſpexit Deus in orationem humilium, & non ſprevit preces eorum.* Optima doctrina, docens nos humiliter orare, & de miſericordia Dei non deſperare. Vide ergò Domine humilitatem meam, vilitatem meam, infirmitatem meam, & quotidianum defectum meum; & dimitte mihi omnia peccata mea, propter nomen ſanctum tuum, & merita Sanctorum tuorum in cœlo, & bonorum in terra. Non veniat mihi ſpes ſuperbiæ, nec vana gloria decipiat me, nec mala triſtitia dejiciat me. Nulla quoque deſpectio conturbet me, ne fortè peccem tibi per impatientiam meam. Eſto mihi adjutor in bonis, & protector in malis, Deus meus miſericordia mea. Tu ſpes mea à juventute mea, conſolator meus in omni tribulatione mea. Tu ſalutare vultus mei, Deus meus, & nemo alius. In te tota ſalus, virtus, & gloria mea, Amen.

De humili fratre.

2. F*Rater humilis & devotus, paupertatis amator, ſimplicitatis ſectator, patientiæ ſervus, obedientiæ filius, caſtitatis cuſtos, innocentiæ teſtis, concordiæ ſocius, diſciplinæ diſcipulus, pacis amicus, ſibi rigidus, aliis benignus, hic ſecretum quærit, tumultum fugit, ſilentium amat, longa colloquia vitat, ſoli Deo vacare appetit, omnia terrena deſpicit omni tempore, cum Chriſto eſſe deſiderat. 2.

De ſuperbo fratre.

3. F*Rater ſuperbus, heu humili contrarius, audax & auſterus, vagus & verboſus, multis tædioſus & oneroſus, facilis ad iram, difficilis ad veniam petendam, propria quærit, communia negligit, raró bene contentus, nunquàm in ſe pacatus. 3.

De pigro fratre.

4. 4. FRater acedioſus, quaſi ſemper infirmus, ultimus ferè in omni loco & horis, otio & ſomno deditus. Tardè ad opus venit, citò inde recedit, pronus ad exitum, ſegnis ad reditum, lætus ad prandium, triſtis ad jejunandum, velox ad dormiendum, piger ad ſurgendum, raucus ad candandum, ſonorus ad fabulandum, ſurdus ad obediendum, claudus ad laborandum. Tepor cordis, gravis animæ morbus, generat tædium operis, & quærit ſolatium foris parvi valoris. Non vincitur melius, niſi diligentia boni operis ſtudio ſacræ lectionis, & uſu frequentis orationis, cum memoria dominicæ paſſionis. Qui vult vitia vincere, oportet eum ſæpius violentiam facere naturæ, & Chriſti gratiam humiliter implorare, & patienter expectare.

CAPUT XI.

De abnegatione ſui, & omnium rerum.

1. Luc. 14. 1. *QUi non renuntiaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Domine Deus, durus videtur hic ſermo tuus, & quis poteſt eum implere? Audi fili mi, & docebo te, & non erit tibi grave & impoſſibile facere, quod dixi. Dilige me, & relinquere te, & invenies me in omni loco & tempore. Ego ſummum bonum, & ſummè deſiderabile animæ tuæ. En ſto ante oſtium cordis tui, & pulſo; aperi mihi, & introibo ad te, quia ego ſalus & vita tua. Ego omnia in omnibus, & ſuper omnia amandus & laudandus. Ego totus tuus, hic & ubique præſens: ſed cæcus me non videt, & ſurdus non audit, & ſtultus non intelligit hæc. Tu ergò eſto totus meus, & in nullo te quærens; & ſapit tibi ſuaviſſime, præ omnibus Deus tuus.

2. Domine, verum eſt, quod loqueris; placet mihi omne, quod dicis. Igitur relinquam me citò propter te, ne tardè inveniam te. Tu in me, & ego in te per amorem, quem accendis in me. Oro te Domine, mane apud me liberè, ne deficiam relictus à te, tanquàm exul in carcere, & peregrinus in itinere. Adjuva me, & ſalvus ero; & meditabor in omnibus viis, verbis, & factis tuis, die ac nocte. Diligam te Domine virtus mea purè & perfectè propter te, & omnia à te facta propter te. Nec me, niſi propter te, & ſemper plus quàm me. Omnia autem infra te, & te ſolùm ſuper omnia bona, in cœlo & in terra. Tu ſolus mihi ſufficis plenè & perfectè, ideò nil volo, nec cupio niſi te, quis es ante omnia, & ſuprà omnia & in omnibus, Deus benedictus in ſæcula. Amen. 2.

CAPUT XII.

De deſiderio cœleſtium gaudiorum.

1. *BEati qui habitant in domo tua Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te.* O dulce & cœleſte verbum, laudabunt te. Non ſe, ſed te; omnia bona tibi aſcribendo, nil ſibi vanè attribuendo. Sed quomodo laudabunt te? Altiſſimè, devotiſſimè, puriſſimè, ſuaviſſimè, ferventiſſimè, clariſſimè, ſecuriſſimè, feliciſſimè. Quid plura? Noli quærere ultrà ampliora & meliora, ubi Deus eſt omnia, totus præſens, præſtans, & illuſtrans omnia, & beatificans omnes & ſingulos in gloria. 1. Pſal. 83. In cœlis beati ſpiritus quomodo laudant Deum.

2. O verè

2. 2. O verè vita beata, dignè laudanda, ſummè amanda, maximè deſideranda; ubi omnia bona ſimul perfectè cum Deo & in Deo unita, jucundiſſimè ſine amiſſione & aliqua minoratione, perpetuè firmiſſimèque durabunt. Beati ergò omnes, qui habitant in domo tua Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te. Inter hæc ſæpè ſuſpiro, exul in mundo, elongatus à regno Dei, & cum Sancto in pſalterio intimè oro: O quando conſolaberis me, quando lætificabis me vultu tuo, in regno tuo? Pſal. 118.
Educ de carcere animam meam, ut confitear nomini ſancto tuo, & laudem te cum omnibus ſanctis tuis, per æterna ſæcula ſæculorum. Amen.

Finis Doctrinalis, ſive Manualis juvenum.

LIBELLUS DE VERA COMPUNCTIONE CORDIS.

1 1 Fecte mecum omnes amici mei, & videte dolorem meum, quia vehemens eſt. Attendite plagam meam, quoniam profunda eſt. Quid eſt, quod defleo? Hoc inquam eſt, quia projectus ſum à facie Dei cœli, à facie oculorum ejus. In tenebris, & in umbra mortis ſedeo, & lumen cœli, non video. Quale igitur gaudium poteſt eſſe mihi? Miſer ego homuncio, deſcendi ab Hieruſalem in Hiericho, & incidi in latrones crudeliſſimos; qui etiam deſpoliaverunt me tunicâ immortalitatis, & plagis impoſitis abierunt ſemivivo relicto. Invenerunt me cuſtodes civitatis, percuſſerunt me, & vulneraverunt me: tulerunt pallium meum cuſtodes murorum. Nunc ergò filiæ Hieruſalem, nunciate dilecto, quia dolore repletus ſum. Mittite ad illum dicentes. Ecce Lazarus, quem amas, infirmatur. Domine, puer meus jacet in lecto paralyticus, & malè torquetur. Jam multos annos habeo in infirmitate, claudus ſum ego ſervus tuus ex utero matris meæ; quia gravi vinculo originalis peccati, obnoxius ſum & conſtrictus.

2 2. Filius Adam prævaricatoris ego ſum, & filius mortis, totus in peccatis natus. Miſerabilis introitus meus, & horribilis exitus meus. Et quò fugiam? Neſcio. Si aſcendero in cœlum, tu illic es, qui peccantibus non parcis: Et ſi deſcendero ad infernum, ades, ut punias prævaricantes. Ubi abſcondam me à vultu iræ tuæ, quia peccavi nimis in vita mea? Aſpexi ſurſum in cœlum, & dixit Deus: Tollatur impius, ne videat gloriam Dei: Reſpexit iterum in abyſſum, & inſonuit vox terribilis: Ligatis manibus & pedibus, projicite eum in tenebras exteriores, ibi erit fletus & ſtridor dentium. Ex hinc conturbatus factus, cœpi pavere & multùm mœſtus eſſe; ſed & omnia oſſa mea immutata ſunt à facie iræ indignationis Domini. Timor & tremor venerunt ſuper me, & contexerunt me tenebræ. Et dixi: Quis ergò poterit ſalvus eſſe? Si iniquitates obſervaverit, quis ſuſtinebit? Terribile & ſanctum nomen ejus.

 3. Sed

Digitized by Google

3. 3. Sed nunc tace anima mea. Audivi enim conſolatoriam vocem loquentem ad eos, qui in triſtitia & luctu ſunt, Scribe: Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Et iterùm. Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. Rox Domini conſolantis ſervos ſuos: Vox Domini poſt tergum monentis: Convertimini filii hominum, & vivite. Convertimini ad me, & ego convertar ad vos. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſti & ego reficiam vos. Et Propheta occurrens mœrentibus, ſic ait:. Juxtà eſt Dominus his, qui tribulato ſunt corde. Et de ſemetipſo, loquitur verbum conſolatione plenum: *Audivit Dominus & miſertus eſt mei; Dominus factus eſt adjutor meus, quoniam non ſprevit deprecationem pauperis.* Ecce adhuc locus eſt, & necdum clauſa eſt janua. Poteris ergò per pœnitentiam omnia inſtaurare, & mala quæ feciſti, & bona quæ omiſiſti. Jam noli nimis expaveſcere. *Venit enim filius hominis quærere & ſalvum facere, quod perierat.* Et rurſum; *Non veni vocare juſtos, ſed peccatores.*

Pſal. 29.

Luca 19.

Matth. 9.

4. 4. Eleva igitur te anima mea in confidentiam bonam, quia Dominus locutus eſt. Vita tua inferno appropinquavit, & morti tradita eras: ſed Deus miſertus eſt tui, & cogitavit tecum facere miſericordiam ſuam. Timuiſti valde à facie Dei, & cogitâſti, ut abſconderes te ab eo, ſicut pater Adam fecit, quando peccavit: ſed hoc fruſtrà cogitâſti. Meditata es quoque fugam in aliquam regionem, *quemadmodum Jonas fugit à facie Domini in navim*: ſed & in hoc vanè laboraſti. Neque enim occultando, neque fugiendo, manus Dei evades. Revertere igitur per aliam viam, in regionem cœleſtem, quam oſtendit tibi Deus, ut ambulares per eam. Hæc eſt via: Pœnitentiam agite. Optimum conſilium, & forte auxilium datum eſt tibi de cœlo. Conſilium tale eſt, ut dignè pœniteas, & flendo peccata tua vindices; & ſic reconciliata, pacem habeas ad Deum. *Auxilium tuum à Domino, qui fecit cœlum & terram.* Qui cùm tantus eſſet, pro te omne debitum ſolvere dignatus eſt. Tradidit enim in mortem animam ſuam, & pro tranſgreſſoribus exoravit, ut non perirent; & ita morte ſuâ, eripuit tè à morte æterna, & auxiliatus eſt tibi per crucem ſuam.

Geneſ. 3.

Jona 1.

Pſal. 123.

Epheſ. 5.

Eſaia 53.

5. 5. Iſtud quoque recommendans fidelibus Paulus Apoſtolus, ait; *Peccata noſtra tulit, affigens illa Cruci, condonans nobis omnia delicta, ut vivamus cum illo.* Hinc in alio loco idem Apoſtolus loquitur; Fidelis ſermo, & omni acceptione dignus; *quia Chriſtus Jeſus venit in hunc mundum, peccatores ſalvos facere.* Ecce qualem conſolationem, & quantam ſpem reliquit Deus peccatoribus; ſed pœnitentibus, ſed converſis. Memento verbi ſancti ſui, in quo ſpem dedit tibi. Et nunc Domine, proſterno me in oratione ante te & clamo ex totó corde meo.

Coloſ. 2.

1. Tim. 1.

O R A T I O.

6. 6. DOmine Deus, ſancte Pater, *peccavi in cœlum & coram te, & non ſum dignus vocari filius tuus. Sed Pater mi, fac me ſicut unum ex mercenariis tuis.* Juſtè agis, ſi projicis me à facie tua: ſed miſericorditer facis, indignum omni beneficio recipiendo. In hac confiſus miſericordia, procido ad

Luca 15. Oratio agnoſcentis ſe peccatoris.

Digitized by Google

ad pedes tuos, lachrymas fundo, veſtigia tua adoro & oſculor devotè, te deprecans humili & contrito corde. Reſpice miſericors Deus ſuper pulicem unum, & canem mortuum; & repropitiare mihi, ſicut beatiſſimæ Mariæ Magdalenæ quondam peccatrici, veniam ad pedes tuos tam citò promerenti. Prætende miſericordiam tuam ſcientibus te: da dexteram profugo ſervo tuo, & videant oculi tui piiſſimi contritionem cordis. Nec iraſcatur Dominus meus in perpetuum, ſuper malignitatem ſervi ſui: ſed univerſæ multitudinis miſericordiæ ſuæ à ſæculo recordetur, & ſit hodie placabilis in ſervum ſuum. Exaudi, (Domine) hanc unicam petitionem, quam fundit coràm te ſervus tuus, genua flectens ante omnipotentiam tuam, adorans ſuper terram vultum gloriæ tuæ: quia ſtultè egi, & inſipienter nimis, multoties offendens manſuetudinem tuam, non veritus thronum regni tui. Dimitte obſecto omnem noxam ſervo tuo, & ne deleas nomen meum de libro viventium: ſed in electorum tuorum numero me ſcribere digneris, ut inveniar in laude & gloria ſancti nominis tui, Amen.

Pſalm. 55.

7. Longanimitas Dei in expectando Peccatores. *Matt. 22.*

7. O quanta eſt miſericordia tua Domine, qui ut bonitatem tuam abundantiùs oſtenderes, voluiſti hominem dignum morte, à morte liberare. Inſuper profugos & fugitivos ſervos, voce benigniſſimâ revocare ſtuduiſti, mittens fideles ſervos & amicos tuos hora cœnæ, dicere invitatis, quia parata ſunt omnia, venite ad nuptias. Debueras ex juſtitiæ ordine, miſiſſe expeditos vernaculos poſt inimicos tuos, qui noluerunt te regnare ſuper ſe, & occidere homicidas illos; quia digni erant, aut in carcerem mitti, donec redderent noviſſimum quadrantem, aut deputari cum iis, qui in inferno ſunt. Sed non es uſus hac poteſtate: ſed omnem manſuetudinem tuam oſtendiſti, patienter ferens omnia uſque ad tempus, ut liberentur dilecti tui, & fugiant à facie arcus; hoc eſt, ut judicium horrendum, converſione digna præveniant. Si enim voluiſſes extendere manum tuam in impios, & in cunctos qui peccaverunt, multos perdidiſſes, qui jam amici tui facti ſunt, & inter primos apud te locum invenerunt. Non haberes nunc Petrum, qui ter negando peccavit: nec Paulum, qui perſequendo blaſphemavit: neque Matthæum publicanum, qui terrenis lucris inhiavit: ſed nec unum quidem de Principibus magnis Apoſtolis tuis, quos conſtituiſti judices ſuper omnem terram. Nunc quidem chariſſimi tibi facti ſunt, & nota feciſti eis omnia, quæcunque audiſti à Patre; & clarificatus es in eis, & ipſi clarificaverunt nomen tuum ſuper terram. Hæc fecit omnipotens manus tua, & miſericordia tua, & dextera tua repleta omni dulcedine. Abſcondens enim omnem iram tuam, voluiſti nos facere filios gratiæ, & conſortes divinæ naturæ, & cohæredes Regni tui.

Pſal. 107. Pſal. 59. Ioan. 21.

8. O fons pietatis & infinitæ miſerationis, qui nunquam ſuperfluere ceſſas, ſed appropinquantibus tibi ſemper expanſus permanes. Ad te utinam omnes ingrediantur, & guſtent de cibis menſæ tuæ, quoniam ſuaves ſunt, & non eſt in illis mors, neque amaritudo aliqua. Sed non in omnibus beneplacitum eſt tibi. Multi enim convertunt ſe retrorſum, diligentes hoc ſæculum magis, quàm cœtum ſanctorum 8.

rum filiorum tuorum, deſperantes ſemetipſos, & ſervientes immunditiis & iniquitatibus, quorum manet judicium certum, & longè à te facti, ſub sentibus eſſe, delicias putant. Dilecti verò *Iob. 30.* filii tui, & fideles ſervi tui odientes mala, ipſi diligunt te in toto corde ſuo, meditantur die ac nocte in mandatis tuis, & hos abſcondiſti ſub alis tuis, ne capiantur illecebris ſeculi. Hi plerumque *Dei pietas erga ſuos.* deſiderio magno vitæ perpetuæ flagrantes, citiùs diſſolvi cupiunt, ut tecum multo feliciùs vivant. Et cùm non exaudiuntur ad voluntatem ſuam, fit tamen ad ſalutem ipſorum & tuam diſpenſationem, ut adhuc laboribus exerceantur. Non quòd tu (Domine) minus illos tunc diligas, quia illorum mox preces & deſideria non imples: ſed differendo, copioſius vis remunerare, quos ampliùs fatigari in hoc mundo permittis. Bene illis, qui tantam aſſecuti ſunt altè gratiam; qui jam æternæ vitæ deſiderio æſtuant, & per fructum boni operis, manipulos retributionis præſtolantur. Ego qui peccator ſum, & peccatorum meorum pondere premor, quomodo levare audeam oculos meos, in montes iſtos eximios ſanctos tuos & perfectos viros, qui terrenam habitationem, tanquam vallem lachrymarum, altitudine converſationis excreverunt, & cælum jam contemplationis acumine tangunt?

9. 9. *Va, va, va,* [inquit Joannes Apoſtolus] *habitantibus in terra.* Væ car- *Apoc. 8.* nalibus mentibus, & hunc mundum adhuc per deſiderium inhabitantibus. Væ etiam his, qui paſſionem multarum aculeis circundantur. Et væ longè errantibus à via juſtorum, qui non flent, ſed vanè rident; & (quod gravius eſt) cùm in præſentia Dei malè agunt, hoc ipſum non metuunt, ſed ſubitò parvipendunt. Quid ergò mirum, ſi nunc doleo, ſi tamen [ut dignum eſt] & verè doleo? Nam dolor internus mutat affectum hominis, & non vult gaudere, nec amodò conſolari in terrenis. Vide unde dolere & flere debeas. Satis rarò perfectè ſe colligit animus, & interdum vix lucet deſuper veritas, & modica ex parte, fruitur anima ſuo cœleſti cibo. Ideò meritò gemere poteſt amore gravata terreno, quia Deo facta eſt & ſibiipſi tam ignota. Deploret igitur, quicunque cor intus habet in ſemetipſo, & dicat; *Quia cinerem tanquàm panem manducabam, & potum meum cum fletu miſcebam.* *Pſal. 101.* Hoc inquam eſt, quod intra meipſum percogitans defleo: quia terrenis [prô dolor] & viſibilibus rebus, ſine neceſſitate ſæpiùs implicor, aliquoties delector, quandoque difficulter (quod gravius eſt) evellor. Heu me ab iis, quæ nociva mihi ſint, & quæ deteſtor ſæpius & odi, rurſùm tamen captivor ab illis.

10. O lutum lutum, uſquequò adhærebis mihi? O tenebræ & lubricum, quamdiu involvar à vobis? quamdiu patiar vos, quouſque ero vobiſcum? Magna infirmitas mea, ut ſtare ſit difficile, proclivum autem vitiis & mentis calamitatibus ſuccumbere. Sum etenim terrenus, de terra formatus; & ideo naturali fragilitate, plus terrenis quàm cœleſtibus, me ſentio cogitationibus commoveri. Æterna bona minus avidè quæro, quæ ſurſum ſunt non ſapio, & areſcit tanquam teſta virtus mea, quia oblitus ſum comedere panem meum. Meum inquam 10. *Queſtus peccatoris ob miſeriam & pericula vitæ præſentis.*

inquam meum, quem Deus Pater dederat mihi: ſed jam mutatus eſt mihi in terrenum. Et qui cœleſti frumento ſatiari potuiſſem, ecce manduco cinerem.

11. 11. Miſer, & multum infelix ego ſum, qui ad hanc inediam perveni; ut ſuperna neſciens & negligens, ad amandum hæc inferiora me verto. Ad edendum & guſtandum delicias perpetuas, ſuper mel & favum dulciores, creatus eram: ſed peccans in Deum meum excœcatus ſum, & illas amiſi epulas, atque mundi hujus cupiditatibus foveor. Tantò que licentius cor meum, ad ſingula terrena ſolatia effuſum eſt, quanto longiùs ſe ab intimis expulſum deprehendit. Converſus tamen aliquando ad meipſum, in iſtis terrenis felicem me non invenio: nam multis adverſitatibus, multiſque doloribus circumdor & repleor; & in multa poſitus anguſtia, ſæpius contriſtor, & quid eligam, ignoro. Coarctor nimis è duobus, & quid præponam alteri, tardè quidem & vix diſcerno. Illa quæ ſupra me ſunt, peto, ut veniant, & non ſemper præſtò ſunt: hæc quæ infra me Deus poſuit, opto ut diſcedant, & ipſa manere juxtà me non vocata volunt. Veniunt catervatim ad me, & cum eis cogitationes diverſæ, quædam ex ſæculo, aliquæ ex carne, plures ex diabolo, & circumdantes me undique dicunt: Os tuum, & caro tua ſumus.

12. 12. Maneamus paululùm apud te. Conſentire nobis: Amicus eſto noſter, & ſede hic etiam apud nos. Blandimentis ſuis & promiſſionibus magnis, aſturè mihi inſidiantur, minis & terroribus, variiſque malorum eventibus, animam meam nituntur affligere. Ego autem quoniam mortalis ſum homo, & imbecillis ad reſiſtendum; horum perſuaſionibus & importunitatibus, ut oportet, non ſatis contradico. Et tamen ſi ita, ut ſuadent, fecero, certum eſt, quòd fallor, quoniam in dolo mecum loquuntur, & non ex Deo iſta perſuaſio, ſed ex maligno. Qui enim ex Deo nati ſunt, reſiſtunt diabolo, & fugit ab eis. Et qui odio habent mundum, & quæ in eo ſunt, non eſt quòd retardat illos. Qui etiam in Deo ſapientes ſunt, non credunt omni ſpiritui: ſed probant omnia, utrùm ex Deo ſit ſpiritus, an ex mundo. Audiunt quidem, ſed non conſentiunt, dicentes: Neſcimus, unde ſitis. Diſcedite, quoniam ex Patre Diabolo eſtis, & veritas in vobis non eſt. Talis eſt conflictus piorum: & quis ſit labor tentationum omnium, novit Dominus, qui univerſa reſpicit. Vita iſta doloribus & preſſuris plena eſt, ſicut optimè norunt, qui de amaritudinis ejus calice biberunt. Quærit idcirco humanus animus, unde poſſit recreari; & fruſtra eſt omnis conſolatio, niſi adſit divina. Quotidiana inſtruitur experientia, quòd fallax eſt omnis ſpes terrena; & in amaritudinem illi proveniet, quicquid extra Deum, in tempore hujus peregrinationis quærit.

13. Heu mihi, quia longinqua facta eſt habitatio mea, & non eſt utique in hac vita tale quid, in quo requieſcat tutè anima mea. Dicunt mihi ſingula membra mea: Noli pro nihilo fatigari, quia prius conſumeris, antequam potetis ſatiari in his terrenis. Dicit proinde ſpiritus meus; qui cibum ſuavem, delicioſum, & optimum ſemper appetit; Revertar in domum meam, unde exivi, 13.

quia

Digitized by Google

quia melius mihi erat tunc quam nunc, & jam nauſeam patior in his, quæ foris oblata ſunt. Sed, ô caro mea, utinam hanc vocem audires, & poſtpoſita tua prudentia, ſpiritum æmulari velles. Proculdubio vitam invenires, & mortem evaderes ſempiternam. Temporale debitum oportet te perſolvere, quia damnata es in prima prævaricatione. Et ideo prudenter ageres, ſi te omni manſuetudine ſpiritui ſubderes, rebellemque te non faceres: ut ſecunda mors te non tangeret, ſed in requiem æternam, quàm maximè diligis, introires.

Anima ſpiritui obediat.

14. 14. Sequere ergo me, & Spiritum tuum noli contriſtare adverſus eum concupiſcendo; magis verò ad omnia, quæ ille præcipit, paratior eſto. Dico tibi; ſi particeps fueris tribulationis, eris & conſolationis. Indue te cinere, & cilicio, deſcende, ſede in pulvere, filia Sion. Plange mecum, quia non eſt mihi bene, & dolor meus non eſt modicus, neque momentaneus, Deus meus & Dominus meus, iratus eſt ſuper ſervum ſuum, & maledixit operibus ejus,
Geneſ. 3. & dixit; *In ſudore vultus tui, ne veſceris pane tuo.* Et ego confiteor, quòd ideò terram deſiderabilem juſtè amiſi' quia mandatum Dei non cuſtodivi. Cibus meus non erat, antequam hunc cecidiſſem, animalis, terrenus, & corporeus: ſed cælicus, angelicus, & ſpiritualis. Panis triticeus, ſubtilis, & diſcuſſus erat, quem paraverat mihi Deus; nunc autem hordeaceus, groſſus, & mucidus factus eſt: Etiam ſi dixero, quòd ſit ſubcinericius, qui non eſt reverſatus, verum fatear.

15. 15. Benè ergo deploro ego dolorem meum, quem concepi de exilio, in quo natus ſum, & damnum meum, quod ſuſtineo, in terra aliena. Plangite ſimul filii hominum, & flete ſuper vos ipſos filii Adam? qui cinerem tanquam panem manducatis, qui cœleſtem cibum pro terreno commutaſtis: Et ô infelices & cæci filii, quid amiſiſtis? Verùm quia non agnoſcitis; propterea minimè fletis; & eò magis deflendi eſtis, quòd tam grandem miſeriam veſtram non videtis. Intuemini excidium meum, quibus privatus ſum deliciis, & quantis malis circumſeptus. Laboro jam in præſenti vita; & die ac nocte ſuſpiro, pro æterno convivio; ubi nemo eſurit, ſed omnes in jucunditate vinum bibunt, vinum lætificans & clarificans ſanctorum corda, non mentes evertens: nec eſt, qui mihi hauſtum ex illo præbeat. Vix puſillus aquæ ſalutaris, quæ in cœleſtibus regnis exuberat, datur poſtulanti. Clauſum eſt cœlum ſuper me, & terra non dat fructum ſuum; ſed ſpinas & tribulos germinat mihi, & vos dicitis: Cur fles? quare non comedis, & bibis? Filii hominum uſquequò gravi corde? Uſquequò talia ſapitis? & quare affligitis cor meum loquentes mihi ſtultitiam? Non eſt vobis pars in ſermone Domini, & ſubvertere quæritis juſtum mendaci promiſſione, dicentes, *Pax, pax & non* Eſaiæ 48.
eſt pax. Quid vobis & pax? Non eſt pax impiis, dicit Dominus. Nec enim propterea fleo, quia dives non ſum, quia vino & pane, frumento & oleo, non abundo, ſicut vos abundare quæritis: ſed quia in mundo ſum, & illum nondum video, qui eſt vera pax, & ſumma beatitudo. Intendite plagæ meæ, & palpate vulnera mea; & ſi mecum non vultis flere,

Digitized by Google

flere, dimittite me, ut plangam paululùm dolorem meum, antequam vadam ex hac vita, & ampliùs non revertar.

16. Iob. 3. 16. Sedebo interim lugens, & contriſtatus incedam, foras non egrediar: ſed moriar in nidulo meo, & ſepeliar in ſepulchro, quod effodi mihi. Gaviſus ſum vehementer, quod inveni ſepulchrum, ut dormiam in illo, & non videam mala ſuper terram. Tædet animam meam vitæ meæ, & dolor meus renovatur quotidiè. Peto ergò mi Domine Deus, ut abſolvas me ab omni peccatorum vinculo, & deſuper de terra eripias me, quia melior eſt mihi mors quàm vita. Et quid hic amplius faciam? Tranſeunt dies & dies, anni & anni, ſervus autem tuus non multùm proficit. Ne protrahas indignum ſervum tuum: nec patiaris eum diutiùs vagari poſt vanitatem hujus vitæ. *Erravi ſicut ovis, quæ periit: require ſervum tuum* (Domine) *quia tempus eſt.* Pſal. 118. Neque juſtitia mea, neq; bonitas mea, Domine: Pſal. 105. ſed miſericordia tua & manſuetudo, quæ menſurari non poteſt. Secundùm hanc fac mihi ſervo tuo, & viſita me in ſalutari tuo, ad videndum in bonitate electorum tuorum, ad lætandum in lætitia gentis tuæ; ut lauderis cum hæreditate tua, quam acquiſiſti ſanguine tuo. Qui cum Patre & Spiritu Sancto, manes Deus benedictus in ſæcula, Amen.

Finis Libelli de vera compunctione cordis.

LIBELLUS
DE SOLITUDINE ET SILENTIO.
CAPUT PRIMUM DE SOLITUDINE.

Argumenta hujus capitis.

Præfatio, in qua commendatur ſolitudo. Num. 1.
De conſideratione divinæ bonitatis. 2
De humilitate noſtra, ſecundùm ordinationem Dei. 3
Utile eſſe exiſtenti in quiete, ut recogitet de priori labore. 4
De amore ad ſolitudinem & ſecretum. 5
Quod non omnium eſt vacare. 6
Contemptus conſolationum extranearum. 7
Conſolatio infirmorum. 8
Conſolatio in ſcripturis divinis. 9
Spiritualis dilectio ad Sanctos. 10
Congratulatio ad piè defunctos. 11
Conſolatio ſpiritualis hominis. 12
Communis vita, magna jam apparet, ſi benè ſervetur. 13
Signa devotorum. 14
Tentationes devotorum. 15
Reprobatio temporalis ſolatii. 16
Commendatio dulcedinis cæleſtis, quæ eſt in Chriſto. 17
De familiaritate cum Jeſu. 18
Quod diverſimodè nunc adeſt Jeſus dilectis ſuis. 19
De laude patientis adverſa cum Jeſu & ſcandala. 20
De ſolatio habendo, cum Chriſto Jeſu. 21
Vita Chriſti & Sanctorum, extra mundum fuit. 22

De quiete cellicolæ, à turbidine ſæculi. 23
De incluſoris & ſecreto cordis in omni loco 24.

1. *Præfatio, in qua ſolitudo commendatur.*

CHariſſime, cùm eſſes in occupationibus externis, & pro nomine Chriſti laborem ſubiiſſes fraternum, brevi quadam admonitione, [ſicut tunc poſcebat rei utilitas] te juvare, quaſi ſpirituali manu volui, quoniam aliter non potui: ut dum illam aliquando attenderes, rectiùs inter curas ambulares. Sed jam nunc cùm ſolutus ſis ab illo onere, & reſtitutus priſtinæ quieti, etiam ſolatium fraternum tibi nolo ſubtrahere: ſed modicum de amore cellæ & ſilentii cuſtodia, quia ſic ordo poſtulat vivendi, dicam.

2. *Conſideratio divinæ bonitatis.*

DEbes in hac reſtitutione tua, divinam ſuper te bonitatem multiformiter attendere; & ei quacunque de cauſa factum ſit, multum regratiari. Æſtimo, quòd pro tuo profectu erit, quicquid expertus es in illo officio, quod ante neſciebas. Spero iterum, quòd non minùs tibi proſperabitur ad bonum tuum, quoniam liberatus es & ſolatus, atque tibi plenius redditus.

3. *De humilitate noſtra, ſecundum ordinationem Dei.*

IN omnibus denique temporalibus variationibus, ſive per nos, ſive per alios contingunt, ſupernam ordinationem conſiderare debemus; & tali ordinationi nos humiliter Deo proſternere, atque petere, ut ipſe nobis donet, quod ſaluti noſtræ plus viderit prodeſſe. Sicut lutum in manu figuli, ita nos in manibus ejus. Tantum dignetur nos facere vas in honorem, & non in contumeliam. Sive fecerit nos parvos, & contemptibiles, & extremos inter fratres noſtros, non hoc multum curemus, dummodo æquè illi mereamur placere. Et utique credimus, & confiteri debemus, unum Deum Patrem nos omnes habere, quotquot ſive per gratiam, ſive per naturam exiſtimus. Et ideò de inæqualitate meritorum, & diſtributione officiorum, nulli expedit injuſte cogitare adverſus aliquem, quantumlibet deſpectum & inferiorem cæteris hominibus in hoc mundo. Ad propoſitum ergo rediens, dico quòd propter dimiſſam illius officii curam, non es modò inferior aut inutilior ad pia opera facienda, de quo aliqua ſcripſi tibi, ut ſenſeras tunc convenientia: ſed fortè modò talia non ſapiunt, quia non conveniunt bene. Sed quid in futurum adhuc valeant, neſcis, cùm poſſit res conſimilis advenire. Sunt tamen ibi, ſi advertis, quædam, quæ quieti & propoſito præſenti deſerviunt.

4. *Utile eſt exiſtenti in quiete, ut recogitet de priori labore.*

SI ergo ad memoriam tuam redeunt illa onera & occupationes elapſæ, forſitan utiliter interdum proſunt; tunc credo clariùs ſenties, quantum diſtat inter tunc & nunc. Videbis quoque, quòd tuæ virtutis non fuerat, animum potuiſſe ſub interiori cuſtodia in occupationibus ſervare, quando & in quiete vix cohibere ſe prævalet humana infirmitas. Pepercit igitur tibi Deus, & ideo gaude

In quiete & otio ſuavis eſt & utilis recordatio laboris præteriti.

Digitized by Google

gaude in adepta ſimplicitate; & converte ſenſum tuum liberiùs jam, ad intelligentiam ſpiritualium rerum. Citò vileſcet ſapientia terrena, amanti cœleſtem ſapientiam. Raró diu conveniunt, frequens exteriorum occupatio, & divinorum ſecretorum notitia.

5. De amore ad ſolitudinem & ſecretum.

Cant. 8. Ioan. 3. FUge dilecte mi, ait Sponſa; quia & Sponſus Jeſus, largitur etiam declinaſſe à turba conſtituta in loco. Eris frequenter cum Jeſu, ſi amaveris ſecretum, & curaveris cuſtodire Paradiſi locum, quem B. Hieronymus cellam nominat, dicens: Quam diu non es in patria, cella ſit Paradiſus tuus. Inibi gaudebis in Domino, & confabulaberis ei, & ille reſpondebit tibi. Appropinquabit cordi tuo lux ejus, & veritas manifeſtabitur tibi ampliùs. Sole orto & fervente, multiplicabuntur radii illius, & Chriſto veniente, illuſtrabitur interior domus tua. Emundaberis lumine novo, & in fulgore ejus perſultabunt omnia interiora tua, Psal. 34. Et dices: *Domine quis ſimilis tibi?* Quàm Psal. 35. verus ſermo, quem legi: *In lumine tuo videbimus lumen?* Psalm. 26. Et nunc *Domine Deus,* Psal. 80. *illuminatio mea, & ſalus mea in lumine tuo ambulabo, & in nomine tuo exultabo tota die, & in juſtitia tua exaltabor. Quia gloria virtutis mea tu es, & in beneplacito tuo, voluntas mea ſtabit.*

6. Non eſt omnium vacare.

COnſidera gratiam tibi deſuper datam, & vivere ſecundùm eam curato; quoniam non omnibus ſic vacat ſolatiari cum Chriſto, quemadmodum oblatum eſt tibi aptum & ſufficiens tempus præ cæteris: tantum adſit ſpiritus Jeſu, *qui docet & illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Ioan. 1. Cùm enim adeſt ſpiritus ejus, non habes requirere præſentiam alicujus hominis, ut conſoleris. Quando autem abeſt, expecta eum; quoniam veniet, & non tardabit.

7. Contemptus conſolationum extranearum.

CAvere tamen oportet, ut deforis ſuperflua ſolatia non petantur: ſed vel interim ſilentio & luctui inſiſtere, aut cum amico de negligentia & anguſtia ſua conferre. Et iſta hominis conſolatio, ſatis utilis & neceſſaria tempore ſuo; quia non omnium eſt dicere cum Apoſtolo: *Quia non ab homine, neque per hominem* Galat. 1. *didici, ſed per revelationem Jeſu Chriſti.* Qui humano ſolatio non eget, multum ſuper hoc regratiari Deo poteſt.

8. Conſolatio infirmorum.

ET qui adhuc carere non poteſt, quid niſi Deum in ſervis ſuis humiliter audire debet: & non ſicut ab homine, ſed tanquam ab ore Dei prolatum ſit, conſolationis verbum ſuſcipere? Qui etiam per ſcripturas, nobis adhuc tanquam parvulis loquitur; ut habeamus tamen aliquid, unde conſolemur.

9. Conſolatio in ſcripturis Divinis.

ESt enim non parva conſolatio, qui nullam exteriorem habet, quod delectatur in ſcripturis Divinis. Et cùm legit Evangelium aut Prophetas, nonne videtur quodammodò colloquium celebrare, cum Jeſu & Apoſtolis ejus, necnon cum Prophetis antiquis? Et cùm cæteros libros doctorum avidiſſimè

Digitized by Google

legit, quid niſi ex bona eorum ſocietate, à ſe omne mentis faſtidium repellit? An non ſæpiſſimè, cùm Auguſtinum vel Gregorium legis, tanquam præſentes eos intueris? Aut minori affectu eorum dicta complecteris, quia in carne non ſunt; quàm ſi viverent, & ad te ſua ſcripta direxiſſent.

10. Spiritualis dilectio ad Sanctos.

POſſet fortè magis aliquid conferre tibi, veneranda ipſorum præſentia: ſed ſpiritualis homo, hanc affectionem facilè ſupergreditur, cui in Deo omnes vivunt, & præſentes ſunt; qui & hominibus ſanctis, non tantùm corporalem aſpectum, quantum Divinam in eis gratiam intuens, ſpiritualiter eos ubique diligit & veneratur. Nonne & prædictorum duorum Patrum ſententia meminit, quòd ideò Jeſus Chriſtus, ſuam nobis corporalem ſubtraxit præſentiam; ut fide coleretur potiùs quàm oculo, & ſpiritu ac mente arctiùs diligeretur quàm aſpectu? ſicut idem ipſe Dominus noſter ait: *Niſi abiero, Paracletus non* Ioan. 6. *veniet. Expedit enim vobis, ut ego vadam.*

11. Congratulatio ad piè defunctos.

CUm ergò tolluntur à nobis ſpirituales amici, ſi ſequuntur Chriſtum ad cœlos aſcendentem, congaudendum erit utique eis; quia vadunt ad Patrem, quia illam cœleſtem manſionem accipiunt, ad quam noſtra peregrinatio in hac valle lachrymarum toties ſuſpirat. Si verò aliqui adhuc differuntur à regno, pro parvulorum eos nimirùm conſolatione vivere credendum eſt, quibus lac ſpiritalis conſolationis opus eſt.

12. Conſolatio ſpiritualis hominis.

QUi autem ad tantam gratiam pervenire poteſt, ut ſine humano ſolatio etiam & ſolus vivere dulce hábeat, gaudeat; quia quantò exteriùs minus quærit, tantò uberiùs intus per ſpiritum conſolari merebitur. Hujuſmodi hominis eſt, jugi meditatione Divinæ legis cuncta terrena oblivíſci, & ardenti mentis deſiderio beatorum gaudiis intereſſe, ac omnem conſolationis ſuavitatem in illa beatitudine conſtituere; atque ex hinc frequenter haurire fluenta devotarum lachrymarum, quæ ipſi etiam præ amoris magnitudine dulces ſunt, quemadmodum ſanctus David ex deſiderio videndi Deum loquitur: *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi eſt Deus tuus?* Quàm bonum eſt homini ſic eſſe: ſed non ſine labore & cuſtodia ſui poterit diu ſic eſſe. Multa ſunt enim, quæ hominem à ſuo propoſito retrahunt.

13. Communis vita magna jam apparet, ſi bene ſervetur.

SEd tamen magnum pro nunc videtur, ſi quis communis vitæ ſequens formam, nullos ſuperfluos exitus & circuitus faciat; licet propter gravitatem vitæ, quandoque neceſſarios egreſſus devitare, aliquid majus ſit. Qui adhuc largioribus indigent conſolationibus, non ſunt deſpiciendi, nec frangendi: fortè expedit aliquibus, ut parumper de aëre rapiant, quia ſi omnem perdiderint humanam conſolationem, cùm divinam nondum idonei ſunt perfectè capere, conſumentur tædio, & affligentur pluſ-

Infirmorum habeatur ratio, qui ad ſolatia pertinet.

Digitized by Google

pluſquam oportet, neſcientes viam fortium imitari. Tu autem aſcende modicum altiùs, & ſic compatere aliis, ut imitari tamen eorum infirma non velis. Strictiora tamen & graviora, quàm portare ſufficias, non approbo; ſed ſecundùm facultatem tuam, ſecretum & ſolitudinem, ut religioſiùs vaces propono.

14. Signa devotorum.

Spiritualis homo ſe cellum amat.

BOnum ſignum devotionis eſt, cellam amare, vel alterum locum aptum ad vacandum Deo expetere, ne impediatur ſpiritus in oratione vel meditatione cœleſti. Amabilis talis vita, non onéroſa. Siquidem devotis mentibus omnis locus ſecretus, aptus & placidus, & omne tempus breve ad exercitia ſpiritualia.

15. Tentationes devotorum.

FOrtè aliter interdùm experiuntur, & eis quælibet dulcia & levia, in amaritudinem & tædium vertuntur. Cùm ergò talia ſuperveniunt, non idcircò priora bona poſtponere debent: nec putare quod Deo diſpliceat propoſitum ſanctum: ſed cogitare quàm utile ſit, ut quandoque parum tribulentur, & probentur à ſpiritibus malignis, & ſic per patientiam fructus bonos afferant. Admonentur per hæc quoque, de cætero fieri ſollicitiores ad tolerantiam adverſitatum; quia non tantùm in quiete, ſed etiam in tribulationibus & tentationibus, Deum diligere & laudare, glorioſior profectò via perfectionis eſt, ad æternam vitam.

16. Reprobatio temporalis ſolatii.

QUid poteſt boni conferre homini, breve & inane foris ſolatium? Aut quid, poſtpoſito creatore, capietur de creatura jucunditatis? Niſi per creaturam quærat aſcendere ad conditorem, laborabit, nec ſatiabitur anima ejus. De conſenſu creatoris, ad amandum creaturas exire licet; de ſenſu verò carnis attrahere delectationem, vetitum eſt ſpiritui.

17. Commendatio dulcedinis cœleſtis, quæ eſt in Chriſto Jeſu.

AGnoſce Sponſi cæleſtis ſpeciem, & adverte dignitatem amoris tui; quia quicquid præter ipſum amaveris, non implebit te, ſed fugit abs te. Fugit omnis gloria terreſtrium, & propinatur amantibus eam, fel & acetum in noviſſimis. Saturitatem non habet mundus, neque olei ſuavitatem. Jeſus autem dulcedo ineffabilis, & totus deſiderabilis, qui ſuos conſolatione internæ pacis, in præſenti frequenter viſitat, & in futura vita ſatietate mirifica adimplebit.

18. De familiaritate cum Jeſu.

QUære igitur ipſius ditari conſolatione, ipſius ſecreta dulcedine refici, ipſius caſta familiaritate in abyſſum divinitatis recipi; quia vos eſt: *Nemo venit ad Patrem, niſi per me.* Nullus locus tam ſolitarius ſit, in quo Jeſus priorem locum non habeat. Sine illo, omne ſecretum tumultus; cum illo, omnis locus quietus & delectabilis. Dulcius eſt eſſe cum illo in Cruce, quàm ſine illo in Paradiſo. Ipſo præſente, quid jam deeſſe poterit?

Digitized by Google

19. Quòd diverſimodè nunc adeſt Jeſus dilectis ſuis.

NUnc tamen adeſt ſicut peregrinationi noſtræ congruit, poſtea videbitur ſicuti eſt. Adeſt quidem ſemper, ſed non eodem modo; quia aliquando judicium ſuum nobis per tribulationum flagella aperit, aliquando miſericordiam ſuam per ablationem adverſantium, reſtitutionemque pacis manifeſtat. Sic adeſt piis dilectoribus ſuis, ut tamē ſine preſſura in hac vita non ſint. *In mundo,*
Joan. 16. [inquit] *preſſuram habebitis; ſed confidete, quia ego vici mundum.* Sic adeſt
2. Cor. 6. ipſe tanquam filiis pater, ut caſtigati & non mortificati, ut deſtituti, ſed non derelicti; ut infirmi facti, ſed fide non fracti; ut lugentes & egentes, ſed ſpe gaudentes & charitate ferventes, meliùs & expeditius tendant ad æterna, formidoloſius & deſpectiùs teneant præſentia. Rurſum adeſt electis gratiam infundendo, interiùs conſolando, cœleſtia revelando, pacem mentis & corporis largiendo, vitia & paſſiones ſupprimendo, tentationes & gravitates cæteras auferendo. Sed non ſemper durat hæc clarior hora, quia iterum ſe ſubtrahens, permittit penè omnia contraria evenire;
1. Petr. 1. *ut fides illorum pretioſior ſi auro, quod per ignem probatur.* Et tamen tunc adeſt etiam, & ſatis utiliter & fructuosè, licet ſuſtinenti ſit gravius & indelectabilius.

20. De laude patientis adverſa cum Jeſu & ſcandala.

QUàm laudabilis hic, cui Jeſus placet non minùs in adverſis; quàm in proſperis. Qui cum illo manducat & bibit, & iterum libenter eſurit & ſitit, Qui ſequitur eum uſque in montem viſionis & gloriæ, & conſtanter non formidat ſequi eum in patibulo; confiteturque in ſingulis iſtis, quoniam bonus, quoniam dulcis, & amabilis, atque laudabilis valde. Hinc ipſe dicit; *Beatus qui* Lucæ 7.
non fuerit ſcandalizatus in me; quando videlicet adverſa contingunt. Quia in proſperis ſcandala non urunt, nec eo tempore probatur eſſe diſcipulus Jeſu. Dilige ergo eum, quando bona tribuit; dilige eum, quando eadem tollit; inſuper & quando tribulationem mittens, affligit. Nulla adverſitas, nulla proſperitas, cor penitus ab eo ſeparet. Nec mirum ſi gravatur & tribulatur ipſa natura, cùm inſtat paſſio: dummodo tamen ſpiritus ſe ſubdat voluntati & ordinationi ejus, manet utique in patiente natura dilectio.

21. De ſolatio habendo cum Chriſto Jeſu.

HIc itaque pro ſolatio unico tibi ſit: ubicunque fueris, & qualitercunque tecum tranſierit, ipſius in te manſionem ſemper ſitias, & omnia conſilia tua in eo permaneant. Gratiam ejus & præſentiam, ſummè caveas violare; quia illo offenſo, quid pacis habebis? Alta cogitatio & ſenſus elatus, amor temporalis & affectus viſibilium, & quodcunque vile gaudium de creaturis, obnubilat cor etiam ſanctum; ne videatur Jeſus cum Patre in cælo, aut ſub matre in præſepio. Inſipida fiunt omnia devota Chriſti myſteria, convertenti ſe ad exteriora & inania. Affectus verò, affectum vincit; & qui ſpiritualia ſapit, omnia inferiora propter Chriſtum libenter derelinquit.

Digitized by Google

22. Vita Christi & Sanctorum, extra mundum fuit.

Apoc. 7.

A*Nteceſſit nos forma filii Dei, & ſecuti ſunt eum omnes exercitus ſanctorum in albis.* Vilipenſus eſt à philochriſtis omnis decor exterior ſenſibilium rerum, aurum & argentum, lapides pretioſi, varius ornatus veſtium, abundantia divitiarum, copioſus apparatus epularum, voluptas carnis, frequentia clientum, effrenatio deliciarum; & omne delectabile & commodum corporis, non potuit emollire corda ſanctorum, nec inficere nares eorum, neque ſeducere oculos eorum, quia florentem mundum mentis deſpectu calcarunt: cùm ſcirent perfectò celerem finem habiturum omne gaudium præſentis vitæ, & poſtea in brevi ſecuturum præmium, quod nullo fine claudetur. His tamen omnibus, irretitus eſt mundus miſerabiliter; his inſanit libidinibus; his lætatur luti volutabris. Tacere melius eſt de his, quàm immunda purgamenta revolvere: ne coinquinationis ſuæ pulverem etiam ad ſecretum mentis hoſtis jactet, ne tumultus inferat, ne meliora dirimat, ne occaſionem alicujus maculæ ex hac recordatione præbeat, & ſuſtinere non poſſis.

Spiritualibus cura eſt etiam tacere de mundo.

23. De quiete cellicolæ, à turbine ſæculi.

QUàm bene agis cellicula, quòd ſpretis ſæculi tumultibus, confugiſti ſub umbraculum Chriſti, ubi interim repauſes quiete fœlici. Quàm ſapienter elegiſti latere, quàm proficuè conaris ſoli Deo vivere, & ejus oculis tantummodo apparere. Si Chriſtum & Matrem Chriſti diligis, ſi amantes Jeſum, & currentes poſt eum devotè ſequeris, non erit in te amor & cura carnis, neque anguſtus paupertatis locus, neque labor tædioſus, neque triſtis ſolitudo tua, neque ſilentium non jucundum.

24. De incluſorio & ſecreto cordis, in omni loco.

FAc tibi quoddam cordis incluſorium, ut etiam quolibet in loco conſtitutus ſis, tecum comitetur tua ſolitudo. Arcam conſtrue ex omni parte firmam & ſeratam, ut ſalveris ab aquis diluvii, graves enim ſunt & indicibiles fluctus magni maris, ſæcularis utique cohabitationis. Super ripam Jordanis ſtabat Joannes, & vidit Jeſum ad ſe venientem. Stat cum eo ſuper ripam fluminis, qui ſeorſum ab actibus mundanis degit, ut Jeſum oculis fidei altius contempletur. Unam tamen feneſtram habeat arca tua, ut per eam intret Chriſtus: & ſit obliqua, ne veniat Satanas, quia minus lætè amicum ſuſcipit, qui inimici fraudes auditumque non obſtruit. Omnibus bonis inimicus eſt diabolus, inſidiatorque continuus: ſed Monachis & Religioſis amplius. Qui quantò perfectiùs per iter incedunt virtutis, tantò acriùs ille nititur eos impedire, quibuſcunque potuerit artibus. Adverſus quem nos muniat, & à cunis fallacia præſignet & tueatur ſervulos ſuos Jeſus Chriſtus Dominus noſter. Amen.

Spiritualem ſemper ſequitur ſolitudo.

Ioan. 1.
Geneſ. 6.

CA-

2. Exemplum ſilentii in David Propheta.

HInc de ſancto David, qui tam multa cœleſtis contemplationis arcana in ſecreta manſione didicit & cecinit, notanter ſcribitur; *quòd Chuſi erat amicus David*, qui interpretatur ſilentium. Quàm ſpecialis iſte amicus ejus fuerit, in pluribus pſalterii locis, aperit dicens: *Dixi, cuſtodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Et paulo poſt; *Obmutui, & humiliatus ſum, & ſilui à bonis.* Qui rurſus alibi deprecatur Dominum, pro continentia linguæ, dicens: *Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtantiæ labiis meis.* Talis ac tantus vir, qui quotidie magnis populorum turbis ambiebatur, & regali poteſtate etiam multis nationibus dominabatur, ſilentium diligebat, linguæ ſuæ cuſtodiam ponebat: & ne ſuperaretur aliqua fragilitate aut levitate, pro hac Dominum humiliter exorabat. Ubi ſtatutum legerat ſilentium religioſorum: ubi diſciplinam didicerat monaſticam? Certè Spiritus ſancti gratia præventus & inſtructus, legem vitæ & diſciplinæ ſuſcepit ac tenuit. Quæ ſi nunc adſit nobis, poterimus & eandem obſervare ſilentii formam, quæ à ſenioribus noſtris tradita eſt, & diligentiùs ab antiquo commendata.

2. Reg. 16.

Pſal. 38.

Pſal. 140.

3. Commendatio ſilentii ſecundùm priſcos patres Sanctos & Religioſos.

OMnes Religioſi patres, commendaverunt ſilentium: & quicunque etiam privatim vixerunt, hoc tenuerunt, & docuerunt. Quidam habent quaſi quotidianum ſilentium, quidam autem ſub quodam moderamine temporum, locorum, & perſonarum. Et licet non arcteris ad tantam obſervantiam, ad quantam multi ex profeſſione ordinis tenentur; tamen magni meriti apud Deum eris, quòd ex voto & amore ſilentii, os tuum cuſtodis. Inſuper & aliis in hoc propoſito bonum & ædificabile præbebis exemplum, cum viderint formam ſanctæ religionis in te florere.

4. Virtutes ſilentii.

SIs igitur ſollicitus in hac obſervantia, propter multas virtutes in ea latentes. Nam ſilentium bene ſervando, obedientiam etiam ſervas, humilitatem retines, verecundiam adornas, ſenibus reverentiam exhibes, juvenibus exemplum præbes, levibus & diſſolutis timorem incutis, extraneis bonam famam, intraneis pacem & concordiam generas Habeas autem adhuc talem cuſtodiam, ut primò ſerves ſtrictè & perfectè, quod communis conſtitutio fixit: de hinc ut cùm loqui licet, temperatè utilia & neceſſaria, ſive tibi, ſeu aliis dicas, quæcunque autem ex ſuperfluitate, aut otioſitate, aut negligentia coincidunt, citiùs emendare feſtines, atque poſt lapſum præmunitior eſto de cætero.

5. Remedium contra multiloquium.

SAlutare remedium eſt, contra exceſſum locutionis, aliquo tempore abſtinere à neceſſariis & licitis verbis, etiam ſi nemo jubeat. Leviùs & ſuaviùs onus fertur, quod ex affectu voluntario, & interiori Spiritus ſancti correptione accipitur, Prudenter quidem ſe arctat ſub diſciplina diſcipulus, agnoſcens recentem culpam, antequam Magiſter cum Virga accedat, ad feriendum creſcentem jam paſſionem.

Digitized by Google

6. *Reprehenſio loquacium.*

SI aſſueſcit aliquis, ad ſingulas occaſiones loqui quando erit liber, & quietus in ſe? Rarò deerit loquaci loquendi occaſio, neque ulla ei perſona diſconvenit. Quaſi omnibus notus ſit, ſic affatur tacentes & ignotos. Sapientibus & inſipientibus debitorem ſe facit; ſi & materia & peritia ſermonis non deſit, de omnibus ſe inſtructum putat, tantum hora brevis, & ſignum ſilentii, cogit breviare ſermonem. In hoc uſus eſt malus, pejor correctionis negligentia; ſed fragilitas aliquando venialis, & ad correctionem pronior.

7. *Excuſatio utilium doctrinarum.*

Doctrinæ quamvis prolixæ non minuunt ſilentii virtutem.

NE tamen putetur omnis locutio, aut ſermo prolixus reprehenſibilis; ex doctrina Chriſti & Apoſtolorum actibus probari poteſt. Nam Chriſtus aſcendens in montem, docturus diſcipulos ſuos, uberiori eos ſermone protracto ditavit. Altera quoque vice, electurus duodecim Apoſtolos, priùs ſapientiæ ſuæ monitis largius illos inſtruens ad prædicandum miſit. Noviſſime verò, cùm jam eſſet receſſurus, & in craſtino paſſurus, poſt ſacratiſſimam cœnam, cœpit ſolito proliziorem habere ſermonem, ſicut triſtibus & orphanis, ſua gratiſſima præſentia orbandis, neceſſarium eſſe, percipiebat. Conſtat de beato Apoſtolo Paulo, quòd aliquando ædificationis gratia, uſque ad mediam noctem, ſermonem protraxerit. Similia quoque inveniuntur geſta ab antiquis Patribus, quemadmodum beatus Antonius fratribus collationem uberiorem impertitus eſt, veluti & beatus Benedictus, Domino hoc volente, forori ſuæ de cœleſtibus gaudiis nocturnum colloquium, præter conſuetudinem ſolitam, conceſſit. Ubi ergo talis interceſſerit utilitas & gratia, acquieſcere aliorum poſtulationi, eſſet magnum pi etatis opus. Neque hoc facto ſolveretur ſpiritalis animæ intelligentia, cùm poſſit fortè major, propter fraternam ædificationem, hac ipſa hora intellectus dari. Si quis autem ſubditus eſt obedientiæ, nihil agere poteſt, ſine ſuperioris licentia; nec quidem loqui, etiam ſi poſſit prodeſſe. Superior, vel quilibet ſui adhuc juris, in hoc maximè Deo ſubjectus erit. Secundùm rectè ſapientes, ſermo longus & utilis culpari non debet, tanquam ideò ſuperfluus, quia diffusè tractatur, alioquin tardiores ſenſu ſæpè relinquerentur. Omne autem verbum, quod gravitatem aut utilitatem non redolet, meritò longum à puris mentibus eſſe ſentitur. Licet igitur cuſtoditus eſſe debeas, & tardus ad loquendum, quatenus ſuo in tempore prudentior & utilior fias ad proferendum; ſic tamen ama ſilentium, ut fratri indigenti non deneges verbum. Sic teipſum tempera ab omni ſolatio alieno, ut ſi res poſtulaverit, liberè conferas cum amico, ejuſque utaris conſilio. *Pone* [inquit Propheta] *oſtium circumſtantiæ labiis meis.* Oſtium ad aperiendum & claudendum aptum eſt, ut neceſſariis aperiatur, vanis claudatur. *Pſal. 140.*

Matth. 5. Math. 10. Ioan. 14. Act. 20.

8. *De cautela contra rigorem nimium, & abſtractionem ſingularem.*

UNde cavendum eſt, ne rigidè & indiſcretè quis taceat, præcipuè is, qui cum aliis in congregatione vivit. Nam qui ità ſingulari ſilentio rigeſceret, diu ſtare concorditer cum aliis non poſſet

Digitized by Google

poſſet. Aut ipſe per ſe deficit, aut diabolicis inſtinctibus, ad aliqua deteriora in fine labitur. Exempla plura vidi, & quædam non longè audivi, & tu fortè quoſdam noſti. Qui appetit bene & perſeveranter proficere, non ſolum attendat, quàm fortiter incipiat, ſed etiam quo fine conſummet. Sæpè ſtrictiora principia quorundam, finem fecerunt laxiorem cæteris, & quidam abiere retrorſum. Omnino enim videbatur eis, importabile jugum Domini. Fervor in principio neceſſarius eſt, ſed tamen non ſine moderamine. Non eſt ſine periculo & laqueo, ſingularis obſervantia in communi domo. Ille magis laudabilis fervor, qui communia propriis præponens, in his nunquam negligens ſatagit inveniri, quæ cum aliis ſuſceperit ad portandum.

9. *Diſtinctio diverſorum hominum in ſilentio.*

QUidam magnum æſtimant, ſilentium continuum ſervare, ſicut & eſt: ſed ſilere & loqui, prout oportet, majus eſt. Qui abſtractè & ſolitariè vivit, poteſt quantum ſtrictius voluerit, ſilentium cuſtodire. Qui verò cum multis vivit, non ſolùm ſatis ſibi, ſed etiam aliis ſocialis eſſe debet. Adhuc qui in externis eſt, & cum diverſis hominibus ſæpè converſatur, implere tantam cuſtodiam difficulter poteſt, quin verbo aliquando offendat; & utinam ſeipſum non penitus perdat. Ideoque illi benè, cui donatum eſt à Domino, eſſe & poſſe in quiete & in cella morari; quia exteriora & ſæcularia, vix ſine culpa & ſpirituali detrimento, poſſunt tractari. Nam qui in multitudine eſt, ſæpè tacere ab aliis non permittitur. Et cùm ex neceſſitate loqui tantum appetit, uſu locutionis ad negligentiam ſui primò labitur; poſtmodum lingua proclivus, ad quæcunque libet reſolvitur. Unde conſequenter accidit, ut quod audire pacificè vix potuit propter cordis cuſtodiam, ex multa negligentia hoc ipſum non pudeat eum publicare.

10. *De quibuſdam ſpecialibus impedimentis, in locutione longa.*

SCiendum ergo, quòd in locutionibus ſolent homini ſpirituali ſæpè, multa contingere detrimenta. Propterea utile eſt habere aliquam admonitionem & inſtructionem, ad quædam ſpecialiùs cavenda. Unde frequenter habere longa colloquia, irreligioſum eſt & ſuſpectum. Nam talia inanem faciunt hominem, & ſancti propoſiti immemorem, & ad quietis & cellæ cuſtdiam pigrum, & ad divina cogitanda cæcum & inſipidum. Rarò enim ædificatio naſcitur ſpiritualis, hinc inde vagè conferentibus. Abſque certa ſpecialique tractandi materia, longa colloquia non expediunt; & his præcipue temporibus, quibus Deo familiariùs vacandum eſſet. Nam ſummopere manè & veſpere, ab omnibus humanis actibus & colloquiis, ceſſandum eſt; quia hæ ſunt horæ devotionis reparationis, emendationis, & propoſitionis. Et quia iſta tempora negligenter ducunt, timendum ſatis, quòd totum diem diſtractiores erunt, pluraque offendicula incurrent. Sacra igitur illorum inſtitutio religioſorum, qui arctiori ſilentio, poſt horam completorii uſque poſt primas inſiſtunt potiſſimùm conſideranda eſſet & imitanda.

Incommoda ex prolixa locutione.

Digitized by Google

11. Contra nocturna colloquia.

NOn eſt bona quorundam conſuetudo, ſed execranda, noctem ſacram turbandi fabulis, quæ electa eſt & deputata tantùm cœleſtibus diſciplinis. Niſi enim præcaveatur veſpertina ſeu nocturna inutilis fabulatio, ſequitur multoties de manè longa dormitatio, & alia diſconvenientia in reliquis Dei operibus: quia ſecundùm quendam ſapientem *Uno inconvenienti dato, ſequuntur plurima.* Et eſt deflenda utique tranſgreſſio, digneque punienda, diem videlicet laboribus & diſtractionibus deducere, & adveſperaſcente ſole his deteriora addere, nec lapſum diei curſum per reſtantia quietis tempora aliquatenus revocare. Incongruum omnino videtur, ut aliis devotioni & quieti deditis, alii paſcantur infœlicibus fabulis, unde ſibiipſis gravem conſcientiam, reliquis autem ſcandali occaſionem, aut aliud puritatis impedimentum contra Deum & proximum peccantes, acquirant.

Ariſtoteles.

12. Experimentum malæ conſcientiæ arguit talia colloquia.

Intempeſtiva colloquia conſcientiam onerant.

COnfeſſi ſunt quidam, experientia inſtructi, parvam ſe gratiam, triſtitiam verò magnam, ex nocturnis contraxiſſe colloquiis; quia ſi bona multa interfuerant, atque prima intentio pura viſa eſt, mala tamen arctiùs premebant, quæ qualicunque occaſione non defuerunt. Nam hoc multoties accidit, ut aliquid indecens ſeu ſæculare, aut detractorium verbum, dicatur aut audiatur, quod non faciliter à corde recedat; & ex illo plus inficiatur auditor, vel graviùs mordeatur poſtea, qui dixit, quàm de omnibus aliis ſanè & acceptabiliter pertractatis emendetur. Cùm enim homines valde fragiles ſimus, parvum & leve eſt, unde non parum ſæpè lædimur, aut inficimur.

13. Remedium contra prædicta.

Antidotus adverſus peſtem loquacitatis.

IDeo medicina hujus fragilitatis efficax eſt, præcavere tentationis laqueum, fugere occaſionem loquendi, citiùs etiam abrumpere, antequam creſcat ignis linguæ, quia ignita tela diaboli exeunt per linguam immoderatam, quam ille commovere, tanquam familiare ſibi membrum, nunquam ceſſat.

14. De neceſſariis locutionibus.

SEd cùm aliqui ſint, quos cauſa ſatis neceſſaria ſæpè ad loquendum trahit, ſive de his quæ ad officium curæ eorum ſpectant, ſive quæ interiùs ex animi perplexitate exurgunt; ita ut ad aliorum conſilium & ſolatium, eorum ſolatium, aliqualiter dependeat, non videtur tum poſſibile ut moras loquendi aliquando non exaggerent.

15. Conſilium taliter loquentium.

Prætextus neceſſariæ locutionis quomodo tollatur.

QUibus tamen hoc faciendum eſt, & ſuggerendum, ne humana ſolatia ultra neceſſarium petant; ſed potius miſericordiam Domini cogitantes, in ſuis dubiis & perplexitatibus ſtudeant in ſilentio intentiùs ad Deum confugere, & ab eo ſuffragium petere, atque ab aliis etiam fratribus manum ſuperni levaminis humiliter inquirere, donec ſubleventur. Quicquid autem humano metu, aut propria fiducia maculoſum contraxerint, ſtatim ut animadvertere cœperint, eidem ſupernæ bonitati, ſummæque provi-

Digitized by Google

providentiæ ejus, univerſaliter committant, quoniam quidem nulla ſunt humana conſilia, inutiliſque mortalium ſolertia, niſi ipſius præveniat & ſubſequatur nos ſemper clementia. Sic ergo ſemetipſos poterunt à nocivis & non neceſſariis verbis caſtificare, aliiſque occaſionem labendi tollere.

16. Conſideratio utilis prudentibus.

Ut ſuperflua tolli queant, abſtinendum interdum à neceſſariis.

SImulque conſiderent, quia non aſſueſcit homo cavere ſuperflua, niſi à multis licitis libenter abſtineat. Sapientibus enim pauca ſufficiunt, & neceſſariis acquieſcentes multorum garrulationem non advertunt. Inſipientibus verò non ſufficit verborum numerus, neque modum imitari, ſapientium norunt; & tamen ſcriptum eſt; *Stultus ſi tacuerit, ſapiens reputabitur.*

Proverb. 17.

17. De inſtabilitate leviter & diſſolutè loquentium.

Aſſuetudo diu multumque loquendi tacendi totum remoratur.

HAnc doctrinam quidam cupientes ſervare, non diu perſeverant; quia aliter conſuefacti, vincere pronitatem verborum levium, arduum putant. Cùm enim ab omni ſermone vacuo, prolixo, & vario ſe ſuſpendere proponunt, quandoque etiam cum multo gemitu reprehendere incipiunt, quòd hucuſque tam incuſtoditi vixerunt; ſed occurrente occaſione, impoſitum ſibi (propter vitioſam conſuetudinem) ſilentium reſolvunt.

18. Qualiter diſſueſcit homo à multiloquio.

QUam utique conſuetudinem ſi deſiſcere & amputare voluerint, ſtudeant ſæpè innovare propoſitum hodie ſilendi, propter amorem Chriſti; & ſollicitius loquendi declinare, atque hominum levium libenterque fabulantium vitare præſentiam. Nec hoc tantùm propter illos, quantum propter ſuam infirmitatem & inſufficientiam, ſibi, faciendum eſſe ſentiant. Inſuper pro ſui conformatione penſent, quanta mala ex tali vitioſo uſu, ſoleant ſibi accidere; quanta etiam poſſent adhuc, niſi vigilanter compeſcant linguam, accumulare. *Linguam enim nullus hominum domare poteſt.* Satis gravis & lamentabilis iſta ſententia, quòd humanum genus in tanta verſatur debilitate & inſipientia; quòd tam parvum membrum, rationis imperio nequ t ſubjugare. Fortè longè facilius eſſet multis, omninò tacere, quàm verbo non jocari; aut quod ad rem non pertinet, aliquando dicere Quòd ſi tacuerint, certè liberi erunt ab offenſione verbi.

Jacob. 3.

19. De multiplici peccato locutionis.

QUis enim plenè judicet, quoties peccatur verbo? Aut enim otioſum, aut jocoſum, aut elatum, aut durum, aut indignabundum, aut diſſolutum, aut adulatorium, aut ſeductorium, aut vanigloriosum, aut præſumptuoſum, aut defenſorium, aut excuſatorium, aut detractorium, aut mendoſum, aut inhoneſtum, aut nocivum, aut exprobratorium, aut illuſorium, aut ſuperfluum, aut improviſum, aut intempeſtivum, aut illicitum, aut alio quolibet genere vitioſum eſt verbum, quod emittitur.

20. De vitio detractionis.

INter quæ, ſæpiſſimè detractionis vitium principatur; quia de abſentibus loqui,

loqui, nunc iſta nunc illa, generaliſſimum inter homines congregatos invenitur. Et unuſquiſque libenter, quod ſibi in aliis placet aut diſplicet, evomit; minùs cautè attendens, ne fortè cuiquam deroget, quàm graviter etiam, & faciliter poſſit verbo delinquere. Sæpè dicatur, quod ſtatim (ut dictum eſt) pœnitere incipit, & nunquam [ſi poſſet illæſum revocari) diceretur. Et utinam ſemel cadendo, doceretur homo damno ſuo, ne iterum caderet.

21. Quod faciliter peccatur verbo, facilius corde.

Jacob. 3. QUo faciliùs delinquitur quàm verbo? *Qui enim verbo non offendit, hic perfectus eſt vir.* Sed tamen cogitatione multo faciliùs, ac etiam graviùs, delinqui poteſt. *Ex corde enim* (ut Dominus ait] *oriuntur blaſphemiæ, mendacia, quæ coinquinant hominem.* Malum igitur prius concipitur in corde, verbum autem malum procedit ex malo corde. Sed in corde faciliùs & occultiùs, in verbo autem faciliùs & manifeſtiùs peccatur. Hinc etiam ſcriptum eſt: *In multiloquio, non deerit peccatum.*

Matth. 15. Prov. 10.

22. Qualiter decipitur homo, & retrahitur à cuſtodia ſilentii.

DEcipitur homo multoties, ſub pietatis & affabilitatis vultu, retractus à rigore ſuo, quem ſibi indixerat; ut cùm cavere cupiens nimietatem loquendi, timet periculum aliud, ne ex ſua taciturnitate quiſpiam gravetur; quia fortè non ſatisfacit ei, quia rariùs eum alloquitur, quia parum de ipſius fraternitate curare videtur: unde etiam aliquando parva charitas, clarior ſuſpicio, commotio & indignatio, conqueſtio aut etiam detractio, in altero ſurripere poſſet. Sed hoc ſi aliquo indicio deprehenderet, & alterius charitatem ſuper ſe violari præſentiret; tunc quantum liceret ei, ex obedientia loci & temporis loqui, non loquens peccaret. Lingua enim placabilis lignum vitæ, & verbum bonum ſuper omne donum. Prov. 15. Sic iterum deſcendet homo, ad aperiendum oſtium pulſanti; qui pro ſua perſona, claudere ſemper appeteret os ſuum, ut tantò ſecurius cuſtodiret animam ſuam. Sed quomodo decipimur, nondum apparet; quia ex forma prædicta ſolvere ſilentium, non culpa, ſed virtus videtur. Verùm quia homo ad loquendum ſerus & cuſtoditus, circa principium aliquantulum ſtrictior eſt; ſed cùm jam lingua, ad longiora movetur colloquia, multa etiam negligenter ſubintrare patitur, quæ ex fine, ſerò conſcientia ad ſe revertente, clariùs videt; ita quod inceptum eſt neceſſitate & utilitate alterius, finitur ſæpè levitate & permixtione externæ conſolationis: & qui propoſuit vix admittere neceſſaria, ne rueret ad otioſa, ex primis neceſſariis, ducitur extra ſe, ad reprehenſibilia. Sæpè etiam advertit lapſum ſuum, & tamen labendo tacet: videt ſe deviare, nec redit, donec foveam apertam inveniat aut obſtaculum, quod os ejus obſtruat: atque utinam confuſus & humiliatus, ejulando & dolendo reſipiſcat, nec amodò ſibi confidat.

23. Recognitio erroris poſt lapſum.

QUi cum plenè in ſe reverſus fuerit, fragilitatem ſuam multam conſiderans, deceptionemque perpendens, meritò cum Propheta conqueri poteſt: *Laqueum paraverunt pedibus meis, & incurvaverunt animam meam.*

24. De

Digitized by Google

24. De laqueis linguæ.

PRimò ſiquidem homo illaqueatur, ad auditum verborum non ſanorum; poſtea incurvatur ad conſenſum, ut dicat jam talia, quæ audire metuebat. Valde enim incurvatur anima, quando deſerto Deo & ſermonibus ejus, convertitur ad vaniloquia, pro capienda conſolatione miſera. Vel ſic quandoque pedibus illaqueatur, ut ſtet ad loquendum per aliquas moras; tandem ex placentia audiendi vel loquendi, incurvatur ad ſedendum, ut ſit jucunda & integra fabulatio. Ecce frater, quantus laqueus linguæ, quàm prona ſubintrat ſeductio. Non ergo diſſonat à vero, quia ſæpè decipitur quis, ſub pietatis vultu, à ſancto rigore.

25. Quæſtio oritur ex his, & longè antè dictis.

RUrſum te movere poteſt, cùm longè ſuperiùs dictum ſit cavendum eſſe de nimio rigore, qui quoſdam de ſingularitate notat, & quandoque perdidit, cur hic oſtenditur caſus & laqueus, ſi rigor negligitur? Inter anguſtias comprehenditur hoc audito animus, & ſermo iſte magis perplexum legentem facit. Qui propter hujuſmodi movetur, cogitet, quia utrobique pericula, ubi obſtacula plura inſunt, ſive loquatur, ſive indiſcretè quis taceat.

26. Diſcretio ſequenda eſt & inquirenda, præ omnibus jam dictis.

UT autem, ad aliquam ſaltem diſcretionis regulam, ſe aptet & informet, conveniens fuit, ut hanc [oſtenſo bono ſilentii, & vitio loquacitatis, cum eorum laqueis] virtutis amator faciliùs inveniret. Nec ergo ſimpliciter oportuit commendari ſilentium, quaſi ſemper ſervandum: neque reprehendi ipſam rurſùs locutione, tanquam ſemper ſuperfluam, quia in omnibus diſcretio pulcherrima virtus eſt, quæ laqueos à dextris & à ſiniſtris præcavens, viam perfectiſſimam demonſtrat. *Diſcretio ubique neceſſaria.*

27. Devoti & religioſi, plus cæteris ſilentio inſiſtere debent.

ESt tamen pluribus magis neceſſaria cuſtodia ſilentii, qui videlicet in ſtatu religionis & propoſito bono, atque à ſæcularibus hominibus remoti, & omnibus temporalibus curis exuti, Deo ſervire elegerunt, qui etiam majorem rationem tenentur reddere in die judicii, pro omni verbo. Nec ſolum de verbo, ſed de qualibet alia negligentia & tranſgreſſione, graviùs judicabuntur. Cui enim plus donatum eſt, plus ab eo exigitur. Si etiam illi, plenam excuſationem non habent, qui officio paſtoralis curæ, aut fraternæ neceſſitatis commiſſione, quædam otioſa verba vel ſuperflua, per fragilitatem coguntur admittere, quantò minus qui nullo tenentur vinculo ſollicitudinis alienæ? *Silentium monachis in primis neceſſarium.*

28. Communiter ſilere magis indigemus quàm loqui.

COmmuniter omnes, plus indigemus ſilere quàm loqui; & verè pauci ſunt, qui ad loquendum tam tardi ſunt, ut violentia indigeant. Econtrario verò, multa violentia opus habemus, ut rarò vel pauca loquamur. Nam loqui & fabulari; ſecundùm naturam eſt, ſed ſilere, contra carnem, quæ exterioribus & ſæcularibus paſci delectatur rumo-

rumoribus. Poteſt tamen fieri, ut homini ſæpè contrarium ſit loqui, & maximè cùm intrinſecus viſitatur & compungitur, atque amore aut terrore eruditur, ne tantam gratiam per negligentiam amittat.

29. Defectus conſolationis ſpiritualis unde veniat.

Ubi multa verba, ibi egeſtas.

HInc etiam poteſt eſſe ſignum, quòd parvam habemus interiorem conſolationem; quia tam facilè & frequenter quærimus exteriorem conſolationem. Et ideò non meremur divinam accipere, quia libenter admittimus humanam & caducam, quàm oporteret nos potiùs faſtidere. Quàm ſi perfectè & perſeveranter, non valet quis abjicere, ſtudeat ſaltem paulatim ad altiora & meliora tranſire.

30. Silendum eſt magis in devotis temporibus, & feſtivitatibus.

BEne deceret religioſum, quibuſdam devotis temporibus anni, ſicut in adventu Domini, & in quadrageſima, & quibuſdam aliis diebus, ſcilicet ſextis feriis, abſtinere ſe à colloquiis, quanto ſtrictiùs poſſet. Inſuper arripienda eſſet major cuſtodia cordis & oris pariter in vigiliis, & magnis feſtivitatibus Sanctorum; quatenus debita reverentia & digna (quantum ſtatus ſuus permiſerit) præparatus ad feſta ventura, mereretur in die ſancto ſanctiſſimum Dominici corporis & ſanguinis ſacramentum, deſiderio magno gaudioque ſincero ſuſcipere.

31. De communione.

COnvenit enim illo præcipuè die, quo Chriſtum ſacramentaliter ſuſcepimus ad hoſpitium cordis noſtri, ſacratiori nos inſiſtere cuſtodiæ & ſaltem unum lætum diem cum ipſo ducere; qui multis diebus & horis ab ejus amplexu diſtrahimur. Non eſſet nimis mirum, ſi tunc anima devota eum eo eſſet tota; quando & ipſe non dimidiatus, ſed totus ad eam venire dignatus eſt Chriſtus.

32. Comparatio dilecti amici ad dilectiſſimum amicum Chriſtum.

Chriſtus amicus noſter intimus.

QUis enim veniente ad ſe amico chariſſimo, ſtatim cum allocutus eum ſemel fuerit, foras egredi feſtinat, ipſo ſolo in domo relicto; quin potius ingreditur cum eo, etiam ſi foris fuerit; & tanti hoſpitis curam alacriter excipit, ita ut aliis hinc inde occupatis, & ad externa egredientibus, hic ſoli ſe conjungat, tantoque familiariùs alloquitur, propius aſſidet, & cuncta dilectionis ſigna exhibet; quanto ſecurior eſt, quia nemine præſente & aſpiciente,[1] poſſit verecundari vel prohiberi. Hoc modo ſuſceptionis Chriſti adventus deberet ab omnibus famulantibus ſibi recoli: & longè devotius & reverentiùs, quanta major eſt omnibus amicis & creaturis, deſideranter ab unoquoque noſtrum recipi. O dulciſſimum amicum, præ omnibus dilectis gratioſiſſimo honore ſuſcipiendum!

33. Dignitas Chriſti, & humilitas ejuſdem ad nos.

Chriſti dignitas & dignatio incomparabilis.

QUi & tantæ dignitatis eſt & nobilitatis, ut nulla perſona, nulla creatura, tam valens & elegans ſit quæ ei præſentari debeat vel aſſimilari: & iterum tantæ humilitatis & bonitatis exiſtit, ut ad hominem inopem & infirmum venire, atque ſub tectum ejus intrare non dedignetur. Et qui cælum inhabitat, & omnem cœleſtem curiam ſua deifica præ-

Digitized by Google

præſentia lætificat, adhuc cum pauperibus hominibus eſſe, eorumque hoſpitia mendicare & ingredi, quotieſcumque deſideraverint, & ſibi aperuerint, non deſpicit. Unde ſic ait: *Ecce ego ſto ante oſtium, & pulſo, ſi quis aperuerit mihi, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipſe mecum.* Fit autem iſta cœna, quandocumque Chriſtus ſpirituali mente, vel etiam communinoe ſacramentali devotè & ſuſcipitur & manducatur.

Apoc. 3.

34. Quantam habet anima, ſuſcepto Chriſto, conſolationem.

HIc ergo cum ſuſceptus fuerit, quomodo jam libet aliquò foras exire? Habet enim fontem omnium conſolationum; habet & paradiſum omnis voluptatis. Qui de hoc fonte biberit, non ſitiet unquam: quia qui corde ſuavitatem in Chriſto abſconditam plenius deguſtat, unquam temporalem vel carnalem delectationem appetit, & hoc eſt, non ſitiet unquam. Bene illi animæ, quæ huic Sponſo & amico dulciſſimo ad ſe venienti domum mentis ſemper parat, parandoque quotidie mundiorem efficere curat. Ipſe utique libens hanc intrabit, qui antequam mundari incœpiſſet, ad hoc venit, ut ejiceret tenebras ejus, & mundaret eam ſibi. Veni Domine JEſu, & munda me; lava & exterge me; ut merear puro corde & caſto corpore ſuſcipere te, quia nõ eſt mihi bonũ eſſe ſine te.

35. Cur non ſuſcipimus uberem fructum ex frequenti communione.

TImendum, quòd multi ideò fructum parvum accipiunt de menſa Chriſti; quia nec antea, nec poſtea ſunt in ſufficienti cuſtodia ſui, nec ſatis reverenter præcogitant, quis eſt qui venturus eſt, nec poſtea ruminant, quia hodie ſanctus ſanctorum ingreſſus eſt ad eos. Qui autem ſolliciti ſunt præparare interiorem domum ſuam, & occurrere lætanter obviam Chriſto, ipſi noverunt, quid efficaciæ & ſuavitatis habeat hæc ſacroſancta communio. In hoc agnoſcitur uniuſcujuſque devotio & amor ad Chriſtum, ſecundùm quod ingenioſè ſe aptare curaverit ad ſuſceptionem ejus.

36. Sæpius communicare, maxima eſt conſolatio animæ religioſæ.

EST namque maxima conſolatio religioſæ animæ deſpicientis jam cuncta præſentia, diligentis ſolitariè & extra homines vivere, ſoli Deo & ſibi in ſilentio intentiùs vacare, ut Chriſtum conſolatorem animarum omnium, ſæpius ad ſuam ſumat conſolationem & profectum. Non eſt illi materia externæ lætitiæ, non ægra ſpes longioris vitæ, non vana occupatio amicitiæ carnalis, non evagatio ambulationis corporalis, non implicatio commodi temporalis, non ſuperflua ſolicitudo rei familiaris, non magna fiducia in proſperis, non mentis dejectio in adverſis; ſed habet intus in anima Chriſtum, propter quem omnia terrena ſolatia æſtimat detrimenta, loquens cum beatiſſima Agatha: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata, ideò non curo hæc ima. Tantùm mihi conſortium ſuum Chriſtus donet, amicabiliterque confabuletur, & ſatis dulciter conſolabor. Excedunt quippe ejus colloquia omnium conſolatorum verba.

37. Diabolus nititur impedire devotionem hominis ad Deum, triſtitiâ & acediâ.

SEd omnium bonorum æmulator diabolus, tantam conſiderans hominis

cum Deo pactionem, non patitur eum ſine moleſtia tentationis, in ſancto propoſito conſiſtere. Curandum ergo ſummopere eſt, & vigilandum contra nequitias ejus. Nam ſæpè gravi triſtitia, ſæpè tædio affligit bene converſantem; & cuncta, quæ poſſunt eum anguſtiare, ad memoriam ducit. Tota vacatio ejus eſt, ut ejiciat amatorem quietis & ſilentii de tabernaculo ſuo. Iſtis enim ſpecialiter vitiis, triſtitia & acedia [ex quibus quaſi ſemper oritur cordis tædium] perſequitur ſolitarium, & maximè incipientem, & naturaliter triſtem aut puſillanimem, quia per iſta, homini, quodammodo vires aufert. Sed quiſquis firmiter in Deo confidit, ejuſque amori nihil anteponit, ſed mundum, & omnia quæ mundi ſunt, calcare appetit, ſeipſumque volenti animo, ad omnes perferendas triſtitias, amaritudines, & gravedines exponit, nullumque aliud ſolatium, ſive per hominem, ſive per aliquam mundi creaturam, quam Chriſtum unicum omnium bonorum ſolatium concupiſcit, profectò, non tantùm triſtitiæ & acediæ, ſed omnium tentantium vitiorum victor & expulſor erit.

38. Inſidiatur maximè ſolitariis diabolus.

Gen. 3. ET quia magnus fructus & cœleſtis theſaurus quæritur & invenitur à ſolitariis Deo deditis, ſciens hoc diabolus, qui Adam & Evam tentando, blandiendo, & falſa promittendo ſeduxit, paradiſoq; indiguos reddidit: ipſe nunc uſq; nititur ſeducere & ſubvertere unumquemq; Chriſti ſervum, mundi contemptorem, ſi quo modo extra cellam & ſolicitam cordis ejus coſtodiam trahat, & ſui propoſiti faciat obliviſci, aut etiam paululum de profectu ſpirituali & fervore imminui. Et ſicut antè jam dixi, per triſtitiam vel acediam mentis, amplius iſtud machinatur; quia cum mens triſtitia vel acedia involuta fuerit, nil eſt quod agere libet; ſed undique ſe conſtrictam & deſolatam conſpiciens, in conſolatione ei ab inimico ſuggeritur, ut dolori iſti externa recreatione medeatur. Eleganter ergo perſuadet ſanctus Antonius dicens: Unica ratio vincendi inimicum, lætitia ſpiritualis.

39. Virilitas & alacritas cuique habenda contra inimicum.

NAm qui virilis eſt, & alacer in Domino, quamvis fuerit impetitus tentationibus, potens erit adverſarium ſuum expugnare. Et quid dicam de fortitudine illius animi, qui nec patitur immundum ſpiritum ad fores intrare? E contrario triſtitiæ & acediæ morbo languens, etiam ſi armamenta reſiſtendi habet, nulla utitur potentia. Deficit enim corde, & formidine, ac puſillanimitate propria ſæpè ante proſternitur, quam labor eum prælii tangat. Quapropter ô miles Chriſti, indue animam virilem, & ne paveas ad ſonitum folii volantis; ſed reſumptis viribus, ſta conſtanter adverſus multiplices diaboli conatus, nec credas mendacio ejus. Dominus omnipotens, ipſe erit protector tuus, & merces tua magna nimis; cujus poteſtas ſuper paſſiones tuas, ita ut ſubjiciantur ditioni tuæ univerſæ nationes. Et quia exceſſum loquendi feci, ad portum ſilentii jam remeo. Lingua ergo manuſque ſcribentis ſimul hoc jam fine ſileſcat.

PARS

Digitized by Google

PARS ALTERA,
BREVIORA OPUSCULA COMPLECTENS
DE
RECOGNITIONE
PROPRIÆ FRAGILITATIS.

Capita hujus Libelli.

De recognitione propriæ fragilitatis. Cap. 1
De contemptu vanæ gloriæ. 2
De fideli & veraci amico. 3
De ſupportatione fraternæ infirmitatis. 4
De ſpirituali inopia, ex ſubtractione ſuavitatis internæ. 5
De humili ſubjectione, & propria reſignatione. 6
De laude Dei in tribulatione. 7
De laude Dei ex devotione. 8
Item oratio ad laudandum ferventer Deum. 9

CAPUT I.

De recognitione propriæ fragilitatis.

Pſal. 118. 1. *Cognovi Domine, quia æquitas judicia tua. & in veritate tua humilaſti me.* Hæc verba ſunt ſancti Prophetæ, & humilis Regis David. Quid ergo tu vilis homo ad hæc dicis, qui terra es & cinis? Quid grande aliquid de te imaginaris, & alta vanitate delectaris. Aut cur te alicui bono homini comparare audes, cum ſis revera peccator, & totus in peccatis natus, & totus vitiis ac concupiſcentiis plenus? Verè, ſi in veritate te diſcutis & intueris, omnibus deteriorem te rectè judicabis.

2. Dic mihi, qualem meretur confuſionem ac pœnam, qui Dominum terræ aut Principem regni, contumelioſis verbis & factis indignis offendit? Vel certè, quantæ vituperationis jaculo ille feriendus eſſet, qui in conſpectu Regis & Miniſtrorum ejus fœdiſſimum cadaver tangeret, aut lutum immundum revolveret? Nonne ſtatim confuſibiliter expellendus eſſet, aut etiam carceri tradendus ab omnibus judicaretur? Tu es (prô pudor) ſtultus ille qui peſſimam hanc rem feciſti. Nam ecce in præſentia Divinæ Majeſtatis & ſanctorum Angelorum ejus, peccare non timuiſti. Multa etiam illicita phantaſmata verſaſti, quæ citiſſime reſpuere deberes, & pluſquam lutum platearum deteſtari. Juſtificare nemo ſe quærat coram Domino.

3. Inſuper permittis cor tuum in omne penè ſeculum evagari, etiam tempore orationis & in loco ſacro, ubi cum majori reverentia & ſolicitiori attentione juberis aſſiſtere, ac ſoli Deo & tibiipſi firmiſſimè vacare. Quomodo ergò dignè dicendus es religioſus, tam longè à Deo & à corde tuo abſtractus? Nonne propter tua gravia & multa demerita, velut canis immundus, meruiſſes à conventu ſanctorum fratrum expelli, ac duris increpationibus caſtigati? ut fieret ultio de inimicis Regis, quem offendiſti peccatis quamplurimis, nec adhuc peccare deſiſtis?

4. Sed ô quanta eſt miſericordia Dei ſuper te, ô homo miſerrime, quod etiam poſt tantas offenſiones, patitur te Deus in hac luce vivere; & pro tantis malis, tam multa bona largitur indigno & ingrato? Si quis in faciem tuam ſpuiſſet, aut verbis contumelioſis confudiſſet, quantam indignationem adverſus eum, de illatis injuriis conciperes? Vel quali eum correptione puniendum cenſeres? Sed quis tu, & cujus poteſtatis in comparatione Dei, cujus faciem offendiſti? Verè magna miſericordia Dei ſuper te, quod jam conſumptus non es, quod adhuc judicium differt, nec furorem ſuum in te exagitat; ſed clementiſſimè tuam emendationem expectat, & propter pœnitentiam vindicare ſuam injuriam diſſimulat; ut cognoſcas, quia ſuavis & mitis eſt, & multæ miſericordiæ Deus, in omnibus operibus ſuis.

5. Quomodo poteris oblivisci omnium miſericordiarum Domini ab initio vitæ tuæ uſque ad hanc horam? Proindè ſis gratus & humilis; ſis manſuetus ad omnia ferenda contraria propter peccata tua delenda, & propter iram Domini ſuper te mitigandam. Niſi enim citius ac diligenter vitam tuam emendaveris, & in alterum virum te mutaveris; veniet ſuper te calamitas, quam neſcis; & ſtabunt contra te cœlum & terra, & omnes creaturæ conclamabunt adverſus iniquitates tuas; quia indigno ſerviunt ad neceſſitates varias, & tu Creatori tuo dignè non ſervis. Sed ne divina juſtitia ſuper te repentè & furibundè oriatur, & ſtipulam ſiccam perſequatur & conterat: dum adhuc tempus miſerendi eſt, & locus veniam inquirendi remanet, loquere cum Propheta in pſalmo, & ora humiliter & confidenter dicens: *Fiat miſericordia tua, ut conſoletur me ſecundùm eloquium tuum ſervo tuo.* Pſal. 118.

CAPUT II.

De contemptu vanæ gloriæ.

Retum mundi facies indicat, quod mundus amari non debet. Cum enim tam facilè ſe variat, profectò corruptibilem ſe demonſtrat. Nulli fidem firmam ſervat, ſed modicum in apparentia blanditur & in fine decipit & illudit. Non ergò pulchritudines hominum, non divitiæ rerum, non laudes adulantium, non favores potentium te moveant & delectent: quia vana ſunt & mortifera, quæcunque à ſummo bono retrahunt, & ad infima cogitatum inclinant. Omnis quippe caro fœnum, & omnis gloria ejus quaſi flos fœni. Iſaia 40.

2. Igitur humanas laudes non affectes, nec vanè aliquem extollas: neſcis enim, quid futura pariat dies. Sæpe noviſſimi ſunt primi, & primi noviſſimi. Fuge laudari tanquàm venenum, ne ſeducaris, & perdas boni operis meritum. Vani ſunt & ſtulti, qui laudibus delectantur humanis. Laudetur Deus, non homo fragilis. Sapiens plus facta ponderat, quàm verba. Res bene geſta ſeipſam laudat. Qui verba tantum ſectatur, nihil inveniet. Virtus in Deo facta, à Deo gloriam recipiet. Si ponis vitam tuam in ore hominum, eris modò aliquid, modò nihil, nunquàm tamen liber & quietus. Juſtus non verbis movetur ornatis; ſed quod Deo placet, attendit.

Laudari ac laudare nemo vanè concupiſcat.

3. Sæpe homines laudant, quod improbat Deus; multoties Deus acceptat, quod

Digitized by Google

quod homines vituperant & ſpernunt. Ille ergò dignè laudatur, quem Deus omnia ſciens commendat. Ille adjutus eſt & valet, quem adjuvat Deus. Ametur veritas, non hominum loquacitas, qui ſæpe præ odio vel amore moventur, neſcientes quid ſit in homine velatum. Redi ergò ad conſcientiam tuam, ubi veritas videt; & ſcito te infirmum eſſe, & peccatorem, atque citò moriturum. Siquidem in mortis articulo patebit, quàm fallax fuit omnis gratia mundi: quàm ſtulta lætitia, laus ab hominibus quæſita.

2. Cor. 10.

CAPUT III.

De fideli & veraci amico.

1. AMicus tuus eſt, qui in Deo te amat, & propter Deum te tolerat. Vere ille amicus tibi eſt, qui ſalutem animæ tuæ diligit, non qui foris blanditur & applaudit. Ille tibi dilectus eſt, qui pro malis tuis dolet & orat: qui profectui tuo congaudet, & te corripit in charitate. Non eſt fidus amicus niſi in Deo, & qui ſua non quærit. Qui enim ſeipſum negligit, quid alteri perſuadere poterit? Cùm tua bene curaveris, facilè proximo perſuadebis. Si diligis fratris ſalutem, tuam operati non omittas. Si ordinatè procedis, à te ipſo inchoabis. Propriæ ſaluti nil anteferendum eſt, ne tibi objiciatur: *Medice cura teipſum.* In te prædiſce, quid alteri dicas. Doce vivens verbum; teipſum exemplũ ponas, non alterum, te neglecto. Eſto bonus & fidelis, & invenies amicum fidelem. Amor Dei, amicum fidelem conſtituit: ſine Deo nulla amicitia ſtabit.

Luc. 4. Bono boni ſunt amici.

2. Sed ubi talis qui in omnibus fideliter agit? O quàm pretioſus talis, qui amore Dei ſit plenus! Amor mundanus citò deficit, & in neceſſitate vacuum relinquit. Time Deum, & jungetur tibi amicus fidelis. Serva nomen bonum & invenies ſocium bonum. Et cùm inveneris, utere ſapienter, & dilige ſicut teipſum. Multi amici in proſperis, in adverſitate vix unus adhærebit. Non eris tamen deſolatus, ſi Deum habes ſemper præ oculis. Si Deo non places, non proderunt amici mortales. Si inveneris juſtum ac Deum timentem, magis dilige quàm potentem. Suſtine verbum amici, & memento, quia homo eſt ſicut & tu, quoniam ſolus Deus eſt, qui non errat, & in quem peccatum non cadit.

3. Quod non vis ſciri, dicito nulli. Arduum & rarum celare verbum. Sic refer ſecretum, ut non erubeſcas, cùm fuerit detectum. Qui neſcit tacere, non diu ſervabit amicum. Quando nulla audiſti & perlegiſti, ſi hoc poſſes retinere, ut ſcires, quando deberes loqui, & quando tacere, bene didiciſſes. Det Deus hoc magnum bonum, quia verè egregium eſt donum, quod pauci habent: ſcire loqui, quando, & quomodò, & quibus oportet.

CAPUT IV.

De ſupportatione fraterna charitatis.

1. O Prima doctrina, patientia in anguſtiis. Salutare verbum, factum verbi. Qui implet mandatum, tremendum judicium non pavebit. Confundit ſeipſum, qui promiſſum non ſervat, nec facit quod dicit. Suſtine patienter & longanimiter aliorum defectus, quos Deus omnia videns ſuſtinet. A multis Deus contemnitur, & tacet

Digitized by Google

uſque ad tempus. Quæ emendare non vales, fer bono animo tacendo, & converte te ad Deum magis orando. Siquidem & tu in multis deficis: nec ſemper facis, quod proponis aut dicis. Pronus ad vindictam, non effugiet iram. Qui ſemper vult vindicare, paucos habebit amicos. Diſpliceat ſemper malum, placeat tolerantia mali.

2. Triſtitiam facilè vincit, qui nil terrenum novit amare. Exterminat ſeminarium litis, qui abjicit vitium cupiditatis. Sive divitiæ, ſive honores excreverint, non ſatiant amarores ſuos, ſed implicant & torquent. Deſine concupiſcere, & deſines indignari. Nil ſtabile ſub ſole ſed cuncta mutantur, & res & honores. Stabilitur nemo, niſi in ſolo Deo. Dilectio Dei ſtabile fundamentum, humilitas autem meretur hanc gratiam. Qui in Deo confidit ſuſtinet omnia patienter. Et qui Deum purè quærit, facilè contentus erit. Qui ſeipſum quærit, ſeipſum inveniet. Sentiet detrimentum, qui loqui vult ad omne verbum. Fluctuat ſemper animus, quamdiu conſolari quærit in terrenis. In Deo vera lætitia cordis; extra Deum, non eſt pax nec requies.

CAPUT V.

De ſpirituali inopia, & ſubtractione ſuavitatis internæ.

1. PAupertas gratiæ, gravior eſt omni paupertate naturæ, inopia ſpiritualis, dura afflictio eſt animæ. Caſtigatur ſæpè juſtus, interno ſolatio occultè ſubtracto. Eruditur tamen animus flagellis, ne de ſe præſumat in bonis. Novit ergò Dominus, quid tibi ſit utilius. Sæpe obeſt ſaluti, quod tu vehementer affectas. Eſt etiam ſæpè pro te, quod tu æſtimas tibi adverſari. Placita ſibi cupit infirmus, ſed medicus dat, quod illi novit ſalubriùs eſſe. Sanius jaces humi proſtratus, quàm ſtabas intus elatus. Liberior eſt pauper in modicis, quàm dives in opibus multis. Nulla res prodeſt exterius, ſi interior gratia deſit & virtus. *Utiliter ſubtrahitur interna ſuavitas.*

2. Si Deus dulcedinem ſuam tibi ſubtrahit, ne mireris: quia multis ſic accidit, ne ſibiipſis hanc gratiam aſcribant. Jucundiùs eſt eſſe in tormentis & in carcere cum gratia, quàm in domo pulchra cum conſcientia mala. Qui conſolationem Dei eſt expertus, omnia faſtidit, quæ mundus ſenſibus offert. Cùm ſenſeris te cœleſti rore perfuſum, totum Deo humiliter refunde. Si aridum inveneris cor tuum, & obtenebratum, non ceſſes ad Dominum clamare pro lumine gratiæ & oleo miſericordiæ, ne deficias in via recta præ labore. Dabit enim Pater cœleſtis ſpiritum bonum animæ quærenti ſe.

CAPUT VI.

De humili ſubjectione & propria reſignatione.

1. SI vis à malo liberari, & in bono confortari, humilia te ſub Deo & propter Deum ſub omni creatura. Teſtatur hoc ſanctus David, qui dicit: *Humiliatus ſum, & liberavit me. Non eſt bonum rebellare Deo, & contradicere ſermonibus ſanctis.* Idcircò inclina aurem tuam ordinationi Divinæ humiliter, majoribus & minoribus ſubjectus. Humilitas pacem parit & concordiam, & novit omne onus portare. Et homini utilior eſt contemptus ſui, quam favor laudis inanis. *Pſal. 114. Iob. 6.*

2. Felix

Digitized by Google

Humiliatio ac victoria ſui.

2. Felix humiliatio animæ dolentis, quæ cognitionem propriæ infirmitatis ſibi aperit; ut plangit intensè, quod propriâ iniquitate commiſit. Suppleat ſemper humilitas, ubi deficit perfecta charitas. Citò illi ignoſcendum eſt, qui reatum ſuum humiliter confitetur. Facilè placat iratum, qui humile dat reſponſum. Valde magnam rem facit, qui propter Deum ſe reſignat, & in omnibus vincit. Nam qui victor eſt ſui, dominus eſt mundi, & hæres cœli. Qui ſe ipſum non vincit in parvis, quando majora ſuperabit? Ille Deus eſt ad votum, qui ſe reliquit ex toto.

CAPUT VII.

De laude Dei in tribulatione.

1. DIſce Dominum laudare in tribulatione, quam pateris; & fac de neceſſitate virtutem, ut meritum tuum augeſcat, & pœna minuatur peccatorum. Vis murmurare contra Deum, quia te flagellat & probat? Hoc tibi non expedit: ſed magis ora, ut malis tuis non parcat. Confitere ergò Domino, quia bonus in donis ſuis; confitere etiam quia juſtus in flagellis tuis. Bonitas ejus, ſine meritis tuis, contulit tibi bona; iniquitas autem tua, quid meruit niſi flagellas? Dic igitur ei in oratione proſtratus: Domine Deus, ego nil aliud ex me promerui, quàm pati & flagellari: nec dignus ſum vel minimam à te conſolationem recipere, quoniam in multis te offendi. Sis igitur in omnibus benedictus, in quibus me affligis & uris. Si minus eſt, addes amplius. Modicum eſt totum, ſecundùm quod merui. Afflictio mea, laus tua ſit & gloria. Gloriari enim me oportet hoc modo, in Cruce Domini mei Jeſu Chriſti. Duret & valeat dolor meus, quantum tibi placuerit. Laudem tuam imple in me. Scio enim, quod nihil injuſtè agere potes.

2. Voluntatem tuam & ſummum beneplacitum peto in me perfici uſque in finem. Gaudio dixi: Quid tu mihi ſine Jeſu ſalutari meo? Nolo in me venias, niſi dixerit Jeſus. Dolor mihi dulcior eſt & erit, quàm tu propter Jeſum, qui diligens me affligit. Nam ſalus, ubi crux. Et plerumque ſub gaudio dolus eſt occultus, & riſus decipit multos. Vir autem ſapiens, vix tacitè ridebit: nam futura metuens mala conſiderat, quam citò labuntur. Plus te gravare debet culpa commiſſa, quàm quælibet pœna inflicta. Et ſi remurmurat caro infirma, ſpiritus tamen debet eſſe promptus ad omnia ferenda: Eccl. 21.

3. Itaque dicas: Libenter Domine portabo virgam tuam, per gratiam tuam, & quicquid patiendum eſt, pro ſalute mea æterna: multò enim levius eſt, modo cum bonis & electis affligi, quam poſteà cum malis æterno igne cruciari. Eſto ergò ſeverus judex in propria cauſa; ut Deus tibi indulgeat univerſa mala commiſſa. Dei enim es creatura, etiam cum peccas, ideoque correctioni ejus te humiliter ſubmitte, ut veniam conſequaris & ſalutem. Nam ſalus juſtorum à Domino, & protector eorum in tempore tribulationis. Pſal. 36.

CAPUT VIII.

De laude Dei ex devotione.

1. OMnes Sancti, omnes fideles, & omnes creaturæ Deum laudare tenentur; quia exaltatum eſt nomen ejus ſuper omnes. Qui Deum laudant, Pſal. 148.

Digitized by Google

laudant, laudabilis erunt: Qui verò Deum non laudant, confuſione ſunt digni, & omni honore privandi. Honorabile ſervitium eſt & delectabile officium, corde & voce Deum laudare, & ſanctâ vitâ glorificare. Si Deum laudas, facis quod debes, & ad quod creatus es. Si Deum non laudas, ingratus es, & peccas, lueſque ingratitudinis tuæ pœnas acerbas. Angelorum opus eſt, & Sanctorum omnium gaudium ſingulare, Deum ac Creatorem ſuum ineffabili mentis affectu laudare, benedicere & glorificare. Imitantur autem eos, qui Divino officio libenter interſunt, & in Eccleſia Dei devotè orant, aut in choro debitis horis alacriter pſallunt.

Laudare indeſinenter Dominum, opus eſt Angelorū & Sanctorum omnium.

2. Nunquàm à laude Dei & gratiis ceſſandum eſt, quia Deus nunquàm benefacere ceſſat, nec communem gratiam cunctis influere tardat. Ipſe namque ſingulorum curam gerit, paratus tibi ampliora dona largiri: ſi viderit in minimis te fidelem, & ad regratiandum eſſe ferventem. Ad quid accepiſti os & linguam, niſi ut Deo referas laudem, gloriam, & honorem? Si tu alicui benefacis, aut in melius provehis, nonne ægrè capis, ſi gratias non rependit? Quapropter Divinis inſta laudibus, & in canore jubilo Deum lauda cum omnibus creaturis; ne contra te teſtimonium ferant & clament, quod ipſis Deum benedicentibus & ad nutum obedientibus, tu tacuiſti à gratiarum actione & laude Divina. Ad excitandum ergò mentem tuam in Dei nominis laudem, lege, dum vacat, orationem hanc ſubſequentem, ſi placet.

Oratio, ad laudandum Deum ferventer.

1. DEus meus, laus mea, & gloria mea: cupio te laudare tam excelſa voce, & tam devotâ mente: ſicut unquàm laudatus es ab aliqua creatura in cœlo & in terra. Deſidero te honorificare tam magno & digno honore, ſicut unquam honorificatus es ab aliquo Sancto, in regno tuo cœleſti. Opto te venerari & amare, tam ardenti affectu & amoroſo corde, ſicut aliquis devotus & perfectus homo te dilexit & diligit in hoc mundo. Renovetur ſemper in me tui amoris ſacer & purus affectus: & velut ignis deſuper accenſus, renes meos & cor meum exurat. Omnia quoque interiora mea purget & inflammet, ut nil vitioſum in me remaneat, quod oculos tuæ charitatis offendat.

2. O Deus meus, cordis mei ſcrutator verus, coram te eſt omne deſiderium meum, & multiplex gemitus meus pro defectibus meis. Nam præ inopia internæ ſuavitatis ac charitatis, deficit ſæpè ſpiritus meus. Offero igitur tibi deſiderium cordis mei, in laudem nominis tui. Accipe vota mea in holocauſtum matutinum, & oratio mea ſicut incenſum veſpertinum ad te aſcendat, & placeat in æternùm, Amen.

EPITA-

Digitized by Google

EPITAPHIUM BREVE,
SEU
ENCHIRIDION MONACHORUM.

CAPITA HUJUS LIBELLI.

De recta via juſtorum ad Regnum cœlorum. Cap. 1
De bona cuſtodia cordis & oris. 2
De frequenti in vocatione nominis Jeſu & Mariæ. 3
De certamine contra quotidiana vitia. 4
De optimis bonis animæ. 5
De vera & interna conſolatione animæ. 6
De recollectione cordis, in ſilentio oris. 7
De remediis contra vanam gloriam & laudem. 8
De munditia cordis à vitiis & paſſionibus occultis. 9
De vera pace cordis in virtutibus. 10

CAPUT I.

De recta via juſtorum ad regnum cœlorum.

1. Crux unica ad regnum cœlorum via.

1. Via juſtorum recta facta eſt, & iter Sanctorum præparatum eſt. Quomodo? Per dolorem & laborem; ſic enim itur ad regnum cœlorum. Non eſt alia via ad vitam æternam? Non. Recta ſola via crucis? Ita eſt. Hanc Chriſtus verbo docuit, & ſancto exemplo ſuo ſequendam omnibus præoſtendit, hanc omnes Sancti ſecuti ſunt uſque ad mortem, juxta illam Domini ſententiam: *Intrate per anguſtam portam, quæ ducit ad vitam.* (Matth. 7.) O monache, quid facis in cella? Lego, ſcribo, colligo mella. Hæc animæ meæ ſolatia. Bene dixiſti. Nam cella monachorum, in labore & ſtudio librorum flagrare debet. (Monachi munus in cella.)

2. In choro.

2. O Clerice, quid facis in choro? Lego, canto, crimina ploro. Rectè reſpondiſti. Nam chorus Clericorum, in canore & jubilo pſalmorum occupari debet; & Deum corde & ore laudare, ſicut Angeli in cœlo. O Religioſe, quid edis in menſa? (In menſa.) Fel Chriſti, vulnera penſo. Condoleo, numero, per ſingula vulnera ploro. Juſtè & optimè penſaſti. Nam menſa egenorum, in mœrore & fletu dolorum Chriſti verſari debet, & Deo regratiari. O devote, quid bibis in cœna? Bona dogmata, nectare plena. Rectè reſpondiſti. Nam cœna devotorum, (In cœna.) in ſacra lectione & ſenſu verborum delectari debet. Nonne anima plus eſt quàm corpus? (Matth. 6.) Si ſapit bonus hauſtus in ore, multò meliùs ſapit bonus intellectus ſcripturæ in corde.

CAPUT II.

De bona cuſtodia cordis & oris.

1. Pſal. 38.

1. Dixi, *cuſtodiam vias meas; ut non delinquam in lingua mea.* Nunquam ſis otioſus, nec verboſus, nec curioſus, nec cachinnoſus. Ante laborem & in labore memor ſis Domini Dei tui, ut te cuſtodiat. Semper inter hoſtes verſaris, & inter pericula maris fluctuas: ideò inceſſanter orandum eſt, ne vincaris à vitiis; & in profundo malorum deſperando ſubmergaris. Sta firmiter,

& noli deficere in quotidiano certamine, & à tribus beſtiis maximè cave.

2. Adverſus tres beſtias depugnandum.

2. Mane certa contra acediam, meridie contra gulam, veſpere contra carnis laſciviam. Canis vult diu dormire, lupus vult multùm comedere, aſinus vult in ſtrato laſcivire. Canem excita virgâ, lupum percute baculo, aſinum flagella ſpinis acutis. Virga eſt timor mortis, baculus eſt ardor inferni, ſpinæ paſſio Chriſti, & ſanctorum Martyrum cruciatus. His tribus armis vincuntur vitia carnis.

CAPUT III.

De frequenti invocatione nominis Jeſu & Mariæ.

1. Pſal. 118.

1. *Adjuva me, & ſalvus ero.* Stude Deum invocare in omni opere, mane, meridie, & veſpere cum ſancto Daniele, & juvaberis in omni neceſſitate corporis & animæ. Jeſum habe in corde, & eris mundus ab omni ſorde. Sit Ave Maria ſæpe in ore, & implebetis Spiritus ſancti conſolatione. Solitudo & ſilentium, oratio & jejunium arma ſunt monachorum.

2. 2. Laborare in die, vigilare & orare in nocte, Sanctorum exercitium ſpeciale. Hoc Deo & Angelis eſt acceptum, dæmonibus contrarium, juvenibus utile, ſenibus delectabile, pigris grave, devotis leve & ſuave. Cum non potes bene vigilare, ſtudeas Jeſum invocare, & fugiet à te diabolus bonorum inimicus. Si non potes dormire præ triſtitia, ſtudeas Mariam ſalutare cum lætitia; & aderit tibi Angelus ſanctus bonorum amicus. Si tædet orare, ſtudeas pſalmos ruminare, & confortabit te Spiritus ſanctus, conſolator optimus, Doctor intimus, illuſtrator cordis maximus.

CAPUT IV.

De certamine contra quotidiana vitia.

1. *Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Idcircò indue arma ſanctæ crucis; certa, ſicut fortis miles: ſtude ut bonus Clericus: ora, ut devotus monachus; labora, ut fidelis Dei ſervus, & eris in cœlo glorioſè coronatus. Clavus clavo expellitur, vitium virtute ſuperatur. Ira ſilentio compeſcitur, gula jejunio refrenatur. Otium labore fugatur, riſus dolore caſſatur. Odium amore necatur, hoſtis beneficio placatur. 1. Matth.

2. Pax cordis patientiâ acquiritur, & qui alios leviter arguit, indignationem citò incurrit. Parva enim rerum implicatio multæ pacis eſt acquiſitio. Sæpè hoc dicitur, & ſæpe repetendum eſt, ut bene cuſtodiatur? nil dictu facilius, nil facto beatius Chriſto referente. Si ſcitis hæc, beati eritis, ſi feceritis ea: Verboſi multi, taciturni autem pauci. Cupidi multi, pauci paucis contenti. Nemo perfectè contentatur, niſi ſummo bono plenè fruatur. 2.

3. Inops eſt omnis menſa, pane carens & ſale. Inſipida refectio, ſi deſit ſacra lectio, & affluunt inania verba. Optimum ferculum animæ, verbum Dei audire, & bene maſticare. Dulci cibo ille paſcitur, qui ſacris verbis delectatur. Diu aridus & indevotus erit, qui vana libenter audit & quærit. 3.

CAPUT V.

De optimis bonis animæ.

1. Diligam te Domine virtus mea. 1.
Inter nobiles, nil virtute nobilius; inter ignobiles, nil vitio deterius. Inter pulchros & honeſtos, nil caſtitate pul-

pulchrius; inter ſcientias, nil ſapientia altiùs; inter devotos libros, nil vita Jeſu Chriſtus ſalubrius. Inter omnes preces & laudes Dei, nil Pater noſter ſanctius, nil Ave Maria dulcius, & Angelis jucundius.

2. Oratio Dominica cæteris præſtat. 2. Omnia vota & deſideria Sanctorum, oratio Dominica excellit. Omnia enim dicta Prophetarum, & melliflua verba pſalmorum & canticorum, pleniſſimè & ſecretiſſimè in ſe continet. Omnia neceſſaria petit, Deum ſummè laudat, Deo animam conjungit, & de terra ad cœlum levat; nubes penetrat, & Angelos tranſcendit. Beatus, qui attentè ſingula verba Chriſti penſat.

CAPUT VI.

De vera & interna conſolatione animæ.

1. Apoc. 2. Manna abſconditum. 1. *VIncenti dabo manna abſconditum, & nomen novum.* Manna abſconditum eſt conſolatio S. Spiritus de ſpe veniæ & contritione peccatorum, cum propoſito bono & firma intentione ſe ſemper emendandi & proficiendi. Verax eſt Deus, & omnia verba ejus vera ſunt & firma. Fidelis & verus amicus non mentitur, nec agit in dolo cum proximo ſuo. Qui alium decipit, non eſt veritas in eo.

2. 2. Qui de bono ſuperbit, non eſt gratus nec fidelis Deo. Noli ſuperbire, ne perdas donum, quod accepiſti de cœlo ſine merito tuo. Curam habe de bono nomine; ſed noli meliorem te fingere, nec ſanctiorem aliis credere. Bona vita, bonum nomen facit, & qui malè ſe regit, bonum nomen perdit. Nomen novum. Nomen novum iterùm acquirit, qui malos mores relinquit. Ille vivaciter quaſi hodie natus vivere incipit, qui in ſpiritu ambulare proponit, & omnia nociva vitat & ſpernit. Melior eſt bona fama ex ſanctitate vitæ, quàm odor unguenti pretioſi & divitiæ multæ.

CAPUT VII.

De recollectione cordis in ſecreto oris.

1. *SEcretum meum mihi.* Cùm diſtractus fueris ex colloquiis longis, recollige te iterùm in longo ſilentio, intus manendo in ſecreto ſolus, & gemendo pro commiſſis. Citò fit diſtractio cordis ex rebus viſis & auditis, ſed frequens oratio & interna compunctio, expellat imagines noxias, & curas ſuperfluas. 1. Iſaiæ 24.

2. Qui nil commodi quærit, nec concupiſcit in terris, & elongat ſe à tumultibus cunctis; poteſt citò liberè volare ad Chriſtum in cælos, ſicut ait devotiſſima mater ſancti Auguſtini in exceſſu mentis: Volemus, inquit, ad cœlum fideles. 2. S. Monicæ vox.

CAPUT VIII.

De remediis contra vanam gloriam & laudem.

1. *VAnitas omnis homo vivens.* Noli extolli de aliquo bono coram hominibus; quia habes multos defectus intus, quos novit Deus; & tu non vides nec ponderas, ſicut debes. Qui laudem humanam quærit de ſingulari facto, ſæpe confuſionem incurrit (Deo permittente) coram multis in aperto. Vana gloria & amor propriæ laudis decipiunt multos, privando eos bonis æternis, ut patet in virginibus ſtultis. 1. Pſal. 38.

2. Quid ſtultiùs, quàm vana diligere, & vera reſpuere? Quid perverſius, quàm Deum negligere, & hominem attendere? Quid amentius, quàm mundum aſpicere, & cœlum deſpicere? Cor divitis 2.

in terra, cor pauperis in cælo. Cor humilis ſub Deo, cor ſuperbi contra Deum.

CAPUT IX.

De munditia cordis à vitiis & paſſionibus occultis.

1. *Matth. 5.* 1. BEati mundo corde. Munda cor tuum à vitiis, ut verè ſis bonus. Quare miſer vis laudari de bonis, quæ non habes? Verè ita deſpicabilis es in multis, ut meritò erubeſcere poſſis, quamvis libenter hoc non audis tibi dici ab aliis. Qui ſunt, qui vanitatem amant? Qui humanam laudem affectant. Humilis & ſibi ipſi vilis in veritate ſtat, & nunquàm ſe de bono elevat: ſed ſemper ſe humiliat, & peccatorem fatetur & dolet. Inſpice te rectè & internè, & noli leviter credere linguæ alienæ & famæ ventoſæ. Vidi laudantem ſocium ſuum in facie, & poſt tergum detrahentem peſſimè. Conſideravi arguentem amicum in charitate ſerioſè, & excuſantem eum publicè ipſo neſciente.

2. 2. Quando veritas & charitas ſibi obviant, tunc quæ pacis & ſalutis ſunt pariter tractant. Lava manus tuas ab opere perverſo, & prohibe labia tua à verbo otioſo, oculos à viſu nocivo, cor à cogitatu maligno, & eris mundus coram Deo. Sæpe lavas manus & faciem, ne diſpliceas hominibus: multò magis lava conſcientiam tuam à vitiis, ut placeas Deo & Angelis ejus, qui vident abſcondita cordis.

CAPUT X.

De vera pace cordis in virtutibus.

1. BEati pacifici. &c. Cor purum diligit Deus, in pace habitat Chriſtus, ſuper humilem & mitem requieſcit Spiritus Sanctus. In tumultu perditur Jeſus, in riſu offenditur, in ira expellitur, in mendacio conſpuitur, in detractione ſpoliatur, in dolo percutitur, in odio crucifigitur. Quidquid mali proximo ingeritur, Jeſus ſibi factum conqueritur. 1. *Matth. 5.*

2. Cave offendere Deum, caveas ſcandalizare proximum, ad imaginem Dei factum. Revoca errantem, inſtrue ignorantem, da bonum exemplum, tolle omne offendiculum, ſequere Jeſum patiendo opprobrium, pro malo reſtitue bonum, & recipies, pro omni modico hic paſſo, præmium æternum, & gaudium cum Angelis ſanctis in regno cœlorum: Amen. 2. *Adverſus Jeſum facis quicquid peccas.*

Finis epitaphii ſeu Enchridii Monachorum.

MANUALE PARVULORUM.

Capita Libri ſequentis.

DE vocatione parvulorum ad Chriſtum. Cap. 1
De doctrina Jeſu, & humilitate ejus. 2
De puritate & ſublimitate ſancti Joannis Apoſtoli. 3
De ſanctitate & excellentia ſancti Pauli Apoſtoli. 4
De magna humilitate ſancti Franciſci. 5
De bona imaginatione contra malum. 6
De brevitate omnis rei ſub cœlo. 7
De devotione ſancti David Regis in oratione. 8
De paupertate ſpiritus propter Chriſtum. 9
De ſtudio ſimplicis fratris in paſſione Chriſti. 10

Digitized by Google

De puritate multarum virtutum. 11
De laude Dei ex ore juſti. 12
De arcta cuſtodia cordis & oris. 13
De frequentia orandi. 14
De æterna vita præmio promerendo. 15

MANUALE PARVULORUM.

CAPUT I.

De vocatione parvulorum ad Chriſtum.

1. Matt. 19. 1. *Sinite parvulos venire ad me, talium eſt enim regnum cælorum.* Hæc ſunt verba Jeſu Chriſti ſummi paſtoris & cœleſtis Doctoris, noſtri in ſchola Dei, quæ diſcipulis ſuis & turbis loquebatur, cùm parvuli ſibi à parentibus præſentarentur ad tangendum. Quos pius magiſter & dulcis dominus (ſicut ſanctus Marcus narrat) complexans, & manus ſuas ſuper eos imponens, benedicebat eos, & ait: *Amen dico vobis, quiſquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud.* Et iterùm ſecundùm Matthæum ad omnes majores ait: *Niſi converſi fueritis & efficiamini ſicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum.*

2. Matth. 18. 2. O bone paſtor & dulcis magiſter, quàm dulciter loqueris, & veraciter doces, & paucis verbis oſtendis omnibus hominibus rectam viam tendendi per humilitatem ad regnum Dei! Hæc ſancta verba conſolantur humiles & pauperes, arguunt ſuperbos & divites, confortant ſimplices & innocentes. Jacobi 4. *Deus autem ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam* in præſenti, & gloriam in futuro. Humilitas nunquam deſerenda. In omnibus ergò bonis, quæ agis, loqueris & cogitas, ab humilitate noli recedere, ne perdas totum quod facis. Nam nulla valent opera bona, niſi fuerint in humilitate fundata, & charitatis melle perfuſa, & ad honorem Dei purâ intentione facta. Cave ſuperbiam, omnium vitiorum foveam, & virtutum ruinam. Eſto innocens & quaſi parvulus ſine dolo, ab omni malitia purus, & eris Deo & hominibus dilectus, & in te pacatus.

CAPUT II.

De doctrina Jeſu & humilitate ejus.

1. *Diſcite à me,* (ait Jeſus) *quia mitis ſum & humilis corde.* O humili- 1. Matt. 11.
tas virtus Chriſti, quantum confundis ſuperbiam vanitatis noſtræ, qui de parvis bonis cupimus laudari, & de multis malis nolumus vituperari! O bone Jeſu, tu pro nobis multa mala pertuliſti, quæ non feciſti, & innumera nobis bona contuliſti; quæ non meruimus nec digni ſumus habere. Nam totum gratiæ eſt & immenſæ pietatis quicquid boni feciſti nobis, & adhuc quotidiè facis, parcendo delictis noſtris, & benefaciendo in multis. Gratias ſemper tibi pie Deus: ſed væ nobis ingratis tepidis & ſuperbis pro innumeris beneficiis tuis & promiſſis.

CAPUT III.

De puritate & ſublimitate Sancti Joannis Apoſtoli.

1. Ecce puer meus electus, quem 1.
elegi. Quid fecit Beatum Joan- Joannes Evang. unde tam ſapiens & charus Deo.
nem Apoſtolum tam clarum ingenio, & tam prædilectum à Domino noſtro Jeſu Chriſto, ut tam alta caperet & ſcriberet de Deo ultrà omnes Doctores in mundo? Magna puritas ejus mentis & corporis, perfecta quoque charitas ardens ergà Deum & proximos ſuos, non verbo tantùm & lingua, ſed opere & veritate. Hoc enim ipſe apertè teſtatur in e-

piſtola ſua de gemina charitate ſcribens. Si ergò non potes cum Sancto Joanne Evangeliſta altiora contemplari de ſancta Trinitate, ſtude humilitatem & patientiam Chriſti cum infirmo Lazaro cogitare & ſequi. Et ſi non vales cum Sancto Paulo ad tertium cœlum evolare, ſtude cum Beata Maria Magdalena ad pedes Jeſu plorare, & veniam petere.

Si non potes cum celſioribus Divis ſublimia apprehendere, ſectare cum aliis humilia.

CAPUT IV.

De ſanctitate & excellentia Pauli Apoſtoli.

1\. *Act. 9.* 1. *VAs electionis mihi eſt iſte.* Quid fecit Sanctum Paulum tam magnum & ſublimem apud Deum? Contemptus mundi & omnium terrenorum, cum abnegatione ſuipſius, & mortificatione carnis, & abjectione omnis temporalis honoris. Quid plus ſuper hæc omnia? Perfectus amor Dei & proximi, ſine aliquo lucro terreno & proprio commodo Chriſto ſerviendo in hoc mundo. Quid inter multas revelationes ſibi à Deo factas magis docuit & commendavit fidelibus Romanis, Corinthiis, Galatis, & cæteris omnibus in univerſo orbe conſtitutis? Jeſum Chriſtum, & hunc pro nobis crucifixum, pro quo ipſe multa pati optavit, & mori non formidavit, quia ſacra ſtigmata paſſionis ejus quotidiè in corde & corpore ſuo pro nomine ejus & amore portavit.

CAPUT V.

De magna humilitate Sancti Franciſci.

1\. 1. HIc eſt qui contempſit vitam mundi. Quid fecit humilem & S. Franciſcum tam devotum & Deo dilectum in hac vita, & tam altum in gloria? Verè profunda humilitas ſua, & quia inter omnia beneficia divina & exercitia quotidiana paſſionem Chriſti & ſacra vulnera doloris ejus immenſi amoris plena in mente portavit, recoluit, condoluit, graviſſimè ponderavit, amariſſimè flevit, & ardentiſſimè amavit. Nam magna gratia confertur humilibus, & paſſionem Chriſti quotidiè recolentibus. Verus enim humilis non ſe reputat nec elevat de bonis quæ facit: ſed omnibus viliorem ſe æſtimat, & cunctis inferiorem veraciter confitetur. Hic propria mala ſua inſpicit & plangit, & aliorum bona videns congaudet, pro quibus Deum laudat & benedicit, orans ut ſui miſereatur, & ſe à malis liberet.

CAPUT VI.

De bona imaginatione contra malum.

1\. *VAde retrò Satana.* O miles Chriſti loquere hæc verba conta omnia mala phantaſmata diaboli. Nam arma tua ſunt ſancta verba & opera Chriſti. Igitur contra ignita carnis jacula, penſa amara Chriſti vulnera. Contra tædium cordis, ſit ſemper in ore dulcis Jeſus. Contra omnes malas ſuſpiciones & indignationes tuas de aliis, cogita omnes culpas tuas quas feciſti ab initio nativitatis tuæ uſque modò, & deſiſte indignari. Sint omnia bona tua aliis communia, & ad laudem Dei facta: ſed mala tibi ſoli imputa, & ad ferventiorem emendationem converte. 1. *Matth. 16.*

Immiſſiones cogitationum malarum umbone bonarum repellendæ, præcipuè verbo Dei.

2\. Dum vacat tempus & hora ab externo labore, ſit protinus pſalmus & laus Dei in corde & in ore. Cor non poteſt diu quieſcere, nec lingua tacere, aut enim bona aut mala imaginatur, aut triſtia penſat, aut læta revolvit, ſicut molendinum quod à vento movetur. Ne ergò mala ſubitò irruant & maculent, ſacra verba tanquàm munda grana cordi tuo inſere, & ea diligenter revolvendo 2.

in

in cibum converte. O utinam tot bona verba dicas & ores, quot otioſa dixiſti, & tot bona recogites & rumines, quot mala & noxia cogitâſti. Aperi cor tuum Chriſto, & claude diabolo, ut ſit anima tua in cœlo, & non in ſæculo. Loquitur tibi Chriſtus in omni verbo Dei, & in omni libro ſcripto digito Spiritus Sancti. Quæcunque enim in ſcripturis ſanctis legis, ſcribis & intelligis, ſolatia ſunt animæ fidelis in tribulatione, & remedia contra diaboli venena, & revocant cor vagæ mentis ad Deum ſuum in cœlum.

CAPUT VII.

De brevitate omnis rei ſub cœlo.

1. Pſal. 38. 1. V*Anitas omnis homo vivens.* Hodie homo eſt & cras non invenitur. Perit dives, perit pauper, perit juvenis, perit ſenex. Perit pulcher, perit niger, perit doctus, perit indoctus. Perit magnus, perit parvus, perit nobilis, perit ignobilis. Perit Dominus, perit ſervus, perit Prælatus, perit ſubditus. Perit honoratus, perit refutatus, perit magiſter, perit diſcipulus. Perit clericus, perit laicus, perit canonicus, perit monachus. Perit theologus, perit aſtrologus, perit medicus, perit in omni arte peritus. Ecce omnia pereunt, præter amare Deum & juſtè vivere.

CAPUT VIII.

De devotione ſancti David Regis in oratione.

1. 1. QUis enim in omnibus ſicut David fidelis, pergens ad imperium Regis cœleſtis? Hic in die fuit miles fortis in bellando contra hoſtes ſuos, & in nocte devotus monachus orando cum gemitu & lachrymis pro peccatis ſuis commiſſis. Maximè autem regratiabatur Deo pro innumeris beneficiis ſibi ſpecialiter datis, & omnibus creaturis generaliter collatis; quas ad gloriam ſancti nominis ſui mirabiliter creavit & ornavit. Et ne de bonis acceptis ſuperbiret, ait Deum laudando: *Non nobis Domine non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.* Et Pſal. 113.
ne in adverſis deficeret, ait: *Adjutor meus eſto Domine, ne derelinquas me.* Et Pſalm. 26.
ne unquàm ingratus eſſet, ait: *Sit nomen Domini benedictum, ex hoc nunc & uſque in ſæculum.* Pſal. 112.

CAPUT IX.

De paupertate ſpiritus propter Chriſtum.

1. T*Anquam nihil habentes* in hoc mundo, *& omnia poſſidentes* cum Chriſto. 1. 2. Cor. 6. O ſancta paupertas ſpiritus ſuper omnes divitias mundi & honores amanda, quam Chriſtus docuit, & uſque in finem vitæ ſervavit, & omnibus perfectis pro exemplo reliquit. Hanc multi ſapientes, nobiles, divites & potentes Chriſtum ſequentes, propter regnum cœlorum ſponte elegerunt. O quanta libertas puræ animæ, quæ nihil habere deſiderat de ſtatu & ornatu ſæculi amore Jeſu Chriſti! Verè magna ſecuritas conſcientiæ, & jucunditas cordis, ſtare in ſubjectione & obedientia, & propter Jeſum Chriſtum crucifixum ſe abnegare plenè uſque ad mortem. O cœleſte manna ſuperbis abſconditum, humilibus revelatum, innocentibus propinatum, à devotis prægustatum, qui pro ſpeciali ſolatio recolunt Chriſtum pro ſe paſſum & crucifixum.

CAPUT

CAPUT X.

De ſtudio ſimplicis fratris in paſſione Chriſti.

1. Pſalm. 34. Quantus profectus ſimplici animæ in Chriſti Cruce.

1. *SAlus tua ego ſum, dicit Dominus.* Plus ſanctitatis & puritatis, ſcientiæ & prudentiæ, contra omnes nequitias diaboli & errores mundi ac ſordes vitiorum, invenit ſimplex & innocens frater in vita & paſſione Domini, quàm altus ſpeculator & ſubtilis diſputator, in conſideratione totius machinæ mundi. Vitam & paſſionem Chriſti docemur imitari: machinam mundi ſpeculari ſine laude & gloria Dei vanitas eſt & ſtultitia. Melius eſt orare humiliter Deum, quàm ſubtiliter perſcrutari cœlum.

2. 2. Dei enim eſt gubernare omnia, qui creavit omnia; hominis eſt ſervare mandata ejus, & cavere peccata. Omnes ſancti eſſemus, ſi iſta faceremus. Sed quia multi iſta non faciunt, nec bene vivunt: ideo multa mala eis juſto Dei judicio contingunt. Fuge ergo frater ſæculum, intra lætus clauſtrum, ſequere ſanus Chriſtum per arctam viam ad cœlum. Bonum eſt tibi cum uno oculo intrare cœlum, quàm cum duobus in infernum, ubi erit fletus & ſtridor dentium pro omnibus malis in perpetuum. Væ eis.

CAPUT XI.

De puritate multarum virtutum.

1. 1. Petri 2. Quomodo per omnia placeas Deo.

1. *EStote rationabiles ſine dolo.* O ſanctum & ſuave verbum, ex ore ſancti Petri Apoſtoli prolatum. Placet namque maximè Deo & Angelis ejus, caſtitas cum humilitate, ſcientia ſine inflatione, prudentia ſine præſumptione, eloquentia ſine vana gloria, lætitia ſine diſſolutione, triſtitia ſine amaritudine, patientia ſine murmure, locutio ſine mendacio, reſponſio ſine fallacia, promiſſio ſine craſtino, laudatio ſine vituperio, dilectio ſine vitio, oratio ſine tædio, gratitudo Deo pro omni bono ſine termino, meditatio ſine diſperſione, contemplatio ſine obſcuratione, operatio ſine inquinatione, quies ſine pigritatione, unio animæ cum Deo ſine intermiſſione. Ecce verus Iſraëlita, in quo dolus non eſt. O quàm bonus Deus Iſraël, his qui recto ſunt corde. Dic ergo cum David in Pſalmo, neglecto omni bono terreno intimè orando: *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino ſpem meam.* Sicut fuerit voluntas in cælo, ſic fiat. Nil aliud volo, nil cupio, niſi te ſolùm Domine, pro omni labore meo & præmio in cælo. Amen.

CAPUT XII.

De laude Dei ex ore juſti.

1. *REctos decet laudatio.* Beatus qui omnia bona opera ſua facit cum pura intentione ſimpliciter ad laudem Dei. Beatus qui omni tempore cor ſuum ad beneplacitum Dei dirigit, & nullum proprium commodum finaliter quærit. Beatus qui omnia immunda idola antiqui hoſtis à ſe longè projicit, & ad arma Chriſti crucifixi humiliter in anguſtiis confugit & orat. Hic bene procedit, & cum Jeſu ubique per mare & aridum pergit: donec ad patriam cum eo perveniat. 1. Pſalm. 32. Juſtus omnia refert in Deum.

2. O Jeſu dulce nomen ſuper omnia nomina ſanctorum in cælo & in terra, cui omne genu flectitur cœleſtium terreſtrium & infernorum, Angelorum & hominum. Tu via juſtorum, gloria beatorum, ſpes egenorum, ſalus infirmorum;

Digitized by Google

rum, amator devotorum, & conſolator omnium tribulatorum. Eſto mihi adjutor & protector in omni neceſſitate, propter nomen ſanctum tuum benedictum in ſæcula. Cùm pauper fuero, laudabo te: cùm triſtis fuero, laudabo te. Cùm lætus fuero, laudabo te: ubicunque fuero, ſemper laudabo te: Amen.

CAPUT XIII.

De arcta cuſtodia cordis & oris.

1. *Pſal. 50.* 1. COr *mundum crea in me Deus.* Hæc oratio valde utilis eſt & potens contra omne vitium durè tentans, & ſubitò cordi irruens. Nil laborioſius & utilius quàm cuſtodire cor à vanis phantaſiis, & os à verbis otioſis. Nil fructuoſius quàm ſpiritualibus vacare exercitiis, orando, meditando, ſtudendo, pſallendo, & charitatis opera libenter faciendo. Pauca verba ſufficiunt ad neceſſitatem, longa texunt ſuſluitatem, levia inducunt vanitatem, curioſa important diſtractionem, dura excitant turbationem, alta generant elationem, ſimplicia oſtendunt humilitatem, veta parant jucunditatem, falſa provocant indignationem; bona merentur laudem, mala pœnam, ſancta vita æternam gloriam. Bonus ergo cuſtos cordis ſui ſollicitè etiam cuſtodit oſtium oris ſui, ne perdat gratiam devotionis interiùs per incuriam ſermonis exteriùs.

CAPUT XIV.

De frequentia orandi.

1. *Luca. 18.* 1. QUoniam *oportet ſemper orare.* O quàm dulcis & ſalubris admonitio, quam pura & ſancta oratio cælos tangens, & terram deſerens, Deo colloquens, & hominibus tacens. Hoc itaque Verbum Chriſtus ait ad Apoſtolos ſuos, & ad omnes religioſos. Sicut enim corpus vivit & nutritur cibis terrenis: ita anima ſacris verbis & orationibus & meditationibus confortatur. Dat fiduciam orandi ingens dolor cordis pro commiſſis, & humilis confeſſio oris de perpetratis, cum intentione ſe emendandi in iſtis. Nil quippe bona voluntate ditius, & Deo acceptius, & animæ noſtræ ſalubrius. Toties namque Deum oras, quoties pro peccatis tuis gemis & doles, & quia quotidie peccas: ideò quotidie etiam orare & gemere debes, ac veniam petere pro offenſis.

Gemitus pro peccatis, oratio eſt.

2. Multum oras, ſi multum doles, 2. parum oras; ſi parum doles. Parum impetras, ſi parum attendis ad ea quæ legis & cantas. In multis fit exceſſus, ſed quotidiana oratio & gemitus cordis cum fervore ſancti Spiritus expurgat languores hos omnes. Qui non orat & gemit pro culpis quotidianis, pœnam ſibi auget in pœnis futuris. Non ergo pigeat ſemper orare, & Deo devotè gratias agere, quia ipſe nunquam ceſſat nobis benefacere.

3. Ideò nullus locus, nullum tempus, 3. nullum opus, nullus labor, nullus dolor, ab orando nos impedire debet: ſuper quos Deus oculos ſuos apertos, hic & ubique ſemper habet. Quoties enim Domini Dei tui recordaris & gemis, toties cum eo ſecretè loqueris & oras. Si non potes ſemper voce orare, poteris tamen, & debes mente & deſiderio ad Deum clamare, gemere, & plorare. Semper enim Deum orat, qui ſemper bona cogitat, bona loquitur, & bona facit ad honorem Dei. Amen.

Digitized by Google

CAPUT XV.

De æterna vita præmio promerendo.

1. *Matth. 5.* 1. *Ecce merces veſtra multa eſt in cælo.* Omne gaudium præſens breve eſt, & heu multis malis involutum: regnum autem Dei gaudio ſemper plenum & æternum, ſupra omnem ſenſum & intellectum elevatum. Hoc nullus tibi dare poteſt, nec auferre, niſi ſolus Deus creator omnium, judex vivorum & mortuorum, reddens ſingulis pro meritis operum ſuorum. Propter hoc regnum conſequendum, promerendum, & æternaliter poſſidendum, fortiter eſt certandum, laborandum, alacriter vigilandum; & ferventer orandum: ſæpè jejunandum, ſæpè gemendum, ſæpè lugendum, ſæpè confitendum, ſæpè communicandum; devotè miniſtrandum, devotè celebrandum, devotè pſallendum; diligenter ſtudendum, ſtrictè ſilendum, libenter ſerviendum, promptè obediendum.

2. Patienter omne grave ferendum, 2. omne carnale citò reſpuendum, omne ſæculare utique vitandum, omne turpe fugiendum, omne honeſtum ſectandum, omne vitioſum odiendum, omne virtuoſum amandum; omne curioſum amputandum, omne ſimplex & purum eligendum: Omne terrenum relinquendum, omne cœleſte & divinum ſummè amplectendum. Hæc eſt via vitæ cœleſtis, & formula renuntiationis ſæculi in ſtatu religionis, ducens parvulos, mites, & caſtos, ad æternæ vitæ beatitudinem, & gloriam ſanctorum æternaliter cum Chriſto perfruendum. Amen.

Finis Manualis Parvulorum.

DE ELEVATIONE MENTIS, AD INQUIRENDUM SUMMUM BONUM.

1. 1. Vacate & videte, quoniam ego ſum Deus. Ecce, inquiro te, Deus meus, non per ſenſus corporeos, neque per ſenſibiles imagines: Sed in me, ſuper rationes intellectuales: ubi tu luces intellectui meo, veritas æterna, bonitas immenſa, incomprehenſibilis claritas, omnem creaturæ comprehenſionem excedens, omnem aciem mentis repercutiens, & ſuper omnes cœleſtes ſpiritus ſecundùm quidditatem, te incognitè ſervans: & tamen ſecundum cujuslibet beati ſpiritus capacitatem, te totum communicans, atque omnibus & ſingulis infinitam deitatis tuæ gloriam & ſupereſſentialem naturæ tuæ ſubſtantiam manifeſtans.

2. 2. O Trinitas, unus verus Deus, Pater & Filius & Spiritus ſanctus: æterna gloria, & ſumma beatitudo ſanctorum, omniumque cœleſtium virtutum æterna fruitio. Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia procedunt, conſiſtunt, & terminantur. Notas mihi fac vias tuas, & ſemitas tuas edoce me: quoniam viæ tuæ, viæ pulchræ, & omnes ſemitæ tuæ pacificæ. Beati mundo corde: & beati pacifici: viæ ſunt & ſemitæ, ad cognitionem vitæ contemplativæ.

Digitized by Google

tivæ. Laborandum eſt ergo diligenter & orandum, ut ab omni fœce vitiorum, cor mundetur; & ſic liber ad Deum pateat acceſſus.

Oratio, ut liberetur mens à corporali imagine & ſarcina.

1. 1. O Ro te Deus meus, & precor te ex totis intimis meis, libera me & eripe diſtractum & captivum animum, ab omnibus mundi concupiſcentiis & corporalibus imagnibus; ut teipſum in meipſo, illuminata ratione inveniam, qui me ad tuam pretioſam & incorruptibilem feciſti imaginem. Non enim in aliqua mundi creatura, tanta relucet ſapientiæ tuæ pulchritudo & ſimilitudo, ſicut in hominis anima, quam tui capacem feciſti; & omnibus creaturis, per rationem intellectualem, excellentiſſimè præfeciſti. Eleva ergo mentem meam, ab omnibus terrenis; & purifica cordis mei affectiones. Renova me, ſecundùm interiorem hominem; & reforma imaginem tuam, per ſeptiformem Spiritus ſancti gratiam; quam immortalem, inviſibilem, & incorpoream, omnibus virtutibus habilem, æternæ veritatis capacem, ſui intelligibilem, rationis compotem, beſtiis eminentem, omnibus ſenſibilibus & viſibilibus digniorem, ad imaginem & ſimilitudinem tuam, creaſti. Repelle à me & expelle, quicquid poteſt imaginem tuam maculare & obfuſcare; ne indigna conſpectu tuo fiat, & oculos majeſtatis tuæ offendat. Dignare hanc pretioſam & nobiliſſimam imaginem tuam charitate informare, intelligentia illuminare, & ſine intermiſſione viſitare; quam ſine medio intueris, & in eſſe conſervas. Recordare, quam alto conſilio ipſam priùs de nihilo, ſed non pro nihilo condidiſti: quàm magno ſacroque commercio, de peccati vinculo ipſam rurſus redemiſti: & tantæ dignitatis creaturam, ne ſinas ſubſterni mortali vitio; ſed ab omni defende malo, ac dita per gratiam. Multiplica in ea, dona largitatis tuæ: Et quod minus valet, ex infectione corruptæ naturæ ſuppleatur ex ſuperveniente dono gratiæ.

2. O veritas mea; & miſericordia mea; da mihi te videre ſine forma corporea, ſine ſpecie imaginaria, & ſine omni luce creata. Da puræ mentis intelligentia te conſpicere, qui mundis cordibus te videndum promiſiſti: *Beati* (inquis) *mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.* Alta & magna promiſſio, ſed puris & illuminatis mentibus congrua. Quæ dum terrena cuncta relinquunt, & corpore univerſa tranſcendunt, recto judicio æternæ veritatis lucem contemplari merentur. Et quanto longiùs à creata luce, & conditarum rerum ratione recedunt, tanto eminentius ſupra ſe in divinæ claritatis ſecretum rapiuntur. O qualis viſus, quàm purus intuitus, quàm beatus ille oculus; quo ſine imaginibus & corporum ſimilitudinibus cernitur veritas Deus. Oportet cor eſſe liberum, & ab omni inordinata affectione purgatum; oportet mentem eſſe inoccupatam, ab omni ſtrepitu & imaginatione corporum, ſi debeat aliquid comprehendere, de æterno in circumſcripto lumine illuminante totum mundum. Da mihi Domine, ut in lumine tuo videam lumen; non lumen cæli, non lumen terræ, non Angelicum, non humanum lumen: ſed lumen æternum, increatum, immenſum, ineffabile, incom-

Matth. 5.

Digitized by Google

incomprehenſibile, ſupereſſentiale, & incommutabile lumen.

3. 3. O quàm gravis eſt mihi ſarcina carnis? quàm oneroſa lex peccati in membris meis, quæ impedit & retrahit ab aſpectu cœleſtis luminis, à vultu gloriæ Dei, à guſtu felicitatis æternæ, ab introitu civium ſupernorum, quos lætitia ſempiterna circumdat & implet. Largire, obſecro Deus, in tempore brevi ſervo tuo, gratiam & benedictionem cœleſtem; qui necdum dignus ſum haurire, de fonte pleno aquæ vivæ, ſalientis in vitam æternam. Viſita me frequenter, clementiſſime Jeſu; & in amore tuo vehementer accende; ut diſcam omnia inferiora & creata deſpicere, & te ſolum æternum & increatum bonum, purè quærere; & ſuper omnia te, propter te, veraciter amare.

De verbo increato, æterno & immenſo, ſuper omnes docentes animam illuminante.

1. Pſal. 118. Verbi increati dignitas ac majeſtas.

1. *Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen ſemitis meis.* O verbum Dei in excelſis, quod omnia præcedit, omnia illuminat, omnia ad perfectum perducit, & nihil inordinatum in creaturis relinquit. Verbum tuum Domine lux mea, & gaudium animæ meæ; ſine quo, in tenebris ſum, & in mœrore; cum quo gaudio perfundor & lumine. Aperi mihi (Domine) portam claritatis æternæ, ad inveniendum verbum tuum in cælo. In cælo permanet verbum tuum, in generatione & generationem veritas tua.

2. 2. O æternum & immenſum verbum,
Pſal. 118. per quod facta ſunt omnia; quod omnia novit, omnia juſtè & rectè diſponit. Hujus altitudinem, cæli non capiunt; profunditatem judiciorum, abyſſi expaveſcunt; latitudinem orbis terræ non attingit. Æternum Dei verbum, multis verbis non exprimitur: nec variis imaginationibus concipitur: nec ab aliquo creato intellectu penetratur, ſed ſuper ineffabile & incomprehenſibile prædicatur. Credi poteſt & amari, plenè concipi non poteſt, nec effari; quia hoc verbum Dei, Deus eſt, ſicut teſtatur beatus Evangeliſta Joannes; *In principio* (inquit) *erat verbum, & verbum* Joan. 1.
erat apud Deum, & Deus erat verbum. O ineffabile, & nimis amabile verbum; dulce ad audiendum, jucundum ad cogitandum, feliciſſimum ad fruendum. Hoc multipliciter animæ loquitur, per ſcripturas, & arcanas revelationes: ſed multo jucundiùs & ſublimiùs, cùm per ſe veritas menti ultrò illabitur.

3. O ſi poſſem vacare & videre quàm 3.
ſuave ſit hoc verbum, verum animæ lumen, vita viventium, beatitudo regnantium: credo quòd nulla me frangeret preſſura laborum, nulla me teneret copia bonorum: ſed citò vileſceret & deperiret omne terrenum. O quàm bonum & jucundum eſt, adhærere Deo, frui verbo, de verbo concipere, verbo vivere, & immortales fructus parere. Non eſt hoc verbum, quod ſono finitur, aut mente imaginatur: ſed omnem tranſcendit imaginationem & loquelam. Nam hominis verbum tranſit: verbum autem Dei æternum & incommutabile manet, atque cuncta mutabilia immutabiliter diſponit. In homine reperitur prius & poſterius, & in omni creatura eſt eſſe menſuratum; nec quicquam

quam perfectum, & ſimpliciter per ſe bonum, niſi ſummum & æternum bonum, quod omnibus dat eſſe, & cuncta conſervat in eſſe.

4. 4. O unicum Dei verbum, non ex tempore factum, nec in tempore productum: ſed ex Patre æternaliter genitum, pro mortalibus autem in tempore, ex Maria Virgine incarnatum. O æternum Dei verbum, immenſum & infinitum, Angelorum eſca & hominum: quod ſumptum non conſumitur, nec in edentem transfertur: ſed ſumentem in ſe tranſmutat, & ab omni creato bono, ad æternum incomprehenſibile bonum traducit. O quid eſt cognoſcere verbum Dei? Quid eſt audire verbum Dei, non hominis, non Angeli, non alicujus creaturæ exiſtentis ſub cælo. In ſinu Patris eſt verbum, in ſecreto manet unigenitus, Patri coæternus & coæqualis.

5. 5. O quis poteſt comprehendere illud, aut cognoſcere, niſi per verbum verbi? Hinc verbum in carne ait: Nemo novit filium, niſi Pater: neque Patrem quis novit, niſi filius, & cui filius voluerit revelare. Opus eſt ergo revelatione verbi, ut intelligatur verbum. Orat Propheta, ad capiendum verbum: *Intellectum* (inquit) *da mihi, & vivam.* Vita & ſalus animæ, credere verbo, diligere verbum, & in verbo ſuper ſperare. Cupit anima fidelis frui verbo: ſed non datur videre illi, nec priùs experiri, niſi voluntate & revelatione verbi. Conari poteſt, deſiderare poteſt: ſed comprehendere non poteſt, niſi ſeipſum voluerit in ſpiritu revelare.

Lucæ 10.

Pſal. 118.

Verbo opus eſt ad cupiendum Verbum.

6. 6. Præpara ergo te anima mea, & fac, quod potueris. Sede ſola, tace ab omni ſtrepitu vitiorum: nec quicquam te moveat foris, nec intus conturbet. Amore ſummi boni, deſpice omne temporale. Converte te ex toto interius, aſcende pauliſper ſuperiùs. Leva te ſupra te: tranſcende omne, quod in tempore fit: relinque omne, quod creatum eſt. Exclude quicquid modum habet, vel gradum quantumlibet altum: ut invenias verbum increatum, ſuper omnem creaturæ cognitionem exaltatum. Quantum te verbum juvat, tantum poteris: quantum te illuminat, tantum videbis: quantum te accendit, tantum ardebis & amabis. In verbo, vinces mundum; in verbo, prævalebis adverſus omne malum. In verbo, firmaberis in virtute: in verbo, exaltaberis ſupra virtutem. Propter verbum Dei, relinquens omnia, patrem & matrem, amicos & proximos: id eſt, quicquid caro & ſanguis ſuggerit, deſpicies; & adhærebis verbo, ut unus ſpiritus cum verbo, per amorem fias: ita ut nihil aliud velle aut nolle, in parvo vel in magno, in tempore vel in futuro, velis aut affectes, niſi quod æternæ veritati ſummè placeat. Propter hoc unicum verbum cognoſcendum & amandum, omnia nobis ſcripta ſunt & dicuntur.

In verbo æterno omnia poſſumus.

Omnia verba ac ſcripta propter unicum verbum.

7. Dixerunt autem ſancti Dei magna, & plurima ſcripſerunt, ſicut datum eſt, & capabile hominibus fuit: non tamen prout eſt in ſe verbum, dicere nunquam potuerunt. Omnia ſacra verba ex illuminatione æterni verbi: ex ipſo omne verum, omne bonum, omne ſanctum, omnis virtus, omnis poteſtas, omnis ſapientia, & intellectus. Per exteriores autem voces & verborum ſignificationes, paravit nobis iter, ad quærendum ſe & inveniendum: ut qui ipſum liquidò capere non poſſumus, per 7.

Digitized by Google

verba ſacræ Scripturæ, modo creaturæ congruo, paulatim attingamus. Non tamen contentari debemus, auditu ſermonis exterioris: ſed niti ad interiora, & quærere longè ſupra nos æterna, imò unum ſummum bonum æternum. Hoc Angelos paſcit ſine medio: hoc fideles ſacro erudit eloquio: & quandoque per internas illuminationes, ad ſe libere volare facit, donans ſentire, quod omnem rationem & modum excedit.

CAPUT V.

De æſtuanti deſiderio animæ, cùm fuerit viſitata à verbo, unico Sponſo ſuo dilecto.

1. Pſal. 37. 1. *Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus.* En, æſtuat cor meum, ad deſiderium æternitatis: atque memorando æterna, & deſiderando cœleſtia, grave eſt pondus propriæ actionis, tædioſum fit nimis, quicquid video in terrenis. Diſplicet omne humanum ſolarium, nec invenio doloris mei remedium: niſi cor meum fuerit tecum perfectè unitum. Tu Domine Deus, tu doloris mei cauſa: tu author languoris, tu importabilis æſtus amoris. Tu me vulneras ſagittis occultis, tu me incendis, tu me totaliter penetras, & omnes vires meas conſumis. Cur me dimittis languidum jacere, & in tui æſtuante deſiderio anxiè gemere? Quare fugis tam repentè, in regionem longinquam, in inacceſſibilem caliginem, quò te ſequi non valeo?

2. Noli amator ſancte, noli deſiderantem te videre deſpicere. Noli te, diu abſcondere, ſed da veniam inquirenti, & citò revertere; quia ſine te, non poſſum durare nec vivere. Quòd ſi me affligere vis & probare, fac ſicut vis & placet. Veruntamen gratiam & miſericordiam tuam, noli mihi penitus auferre. Inveniam obſecro gratiam in conſpectu tuo, & inter electos tuos, me digneris cognoſcere. Noli me in tenebris relinquere: nec patiaris me opprimi triſtitia: Sed porrige mihi dexteram tuam, & lucem miſerationum tuarum mihi reſtitue. 2.

FINIS

De Elevatione Mentis in Deum.

ALPHABETUM PARVUM MONACHI, IN SCHOLA CHRISTI.

DISCIPULUS.

Vias tuas Domine, demonſtra mihi, & ſemitas tuas doce me. Obſecro te, Deus meus, doce me vias bonæ vitæ, pro ſalute animæ meæ.

MAGISTER.

Lectio 1.

Ama neſciri, & pro nihilo reputari. Hoc tibi ſalubrius eſt, & utilius, quàm laudari ab hominibus.

Lectio 2.

Benevolus eſto omnibus bonis & malis, & nulli oneroſus.

Lectio 3.

Cuſtodi cor tuum ab evagatione, os tuum ab otioſa locutione, & cæteros ſenſus ſub rigore diſciplinæ.

Lectio

Digitized by Google

Lectio 4.

Dilige ſolitudinem & ſilentium, & invenies quietem magnam, & conſcientiam bonam. Ubi enim multitudo, ibi frequenter ſtrepitus, & magna diſtractio cordis.

Lectio 5.

Elige paupertatem & ſimplicitatem, & cum paucis ſis contentus, & non facilè murmurabis.

Lectio 6.

Fuge homines, & ſæculi rumores: quia non potes ſatis eſſe Deo & hominibus, æternis & tranſitoriis.

Lectio 7.

Gratias age Deo ſemper, corde & ore, qualitercunque tibi ſuccedit, in gravamine & dolore. Nam Deus omnia providè diſpenſat in mundo, vero, & certo judicio, ab æterno.

Lectio 8.

Humilia te in omnibus, & ſub omnibus, & mereberis gratiam ab omnibus. Eris quoque Deo acceptus, & hominibus dilectus; & diabolus à te fugiet citius, propter humilitatis virtutem, ſibi valde contrariam.

Lectio 9.

In omni opere bono, habe intentionem puram; ad placendum Deo, qui inſpector cordis, & diligit juſtos & poros.

Lectio 10.

Rariſſimos reputa amicos & patronos, qui te premunt & vituperant. Si enim rectè ſapis & conſideras, lucrum inde acquires. Nam proſunt tibi in bono, qui obſiſtunt in malo.

Lectio 11.

Labore & dolore, cum gemitu & fletu, acquiritur regnum Dei: Delitiis & honoribus, perditur paradiſus.

Lectio 12.

Magnum donum Dei eſt, pauperem eſſe in hoc mundo propter Chriſtum, & infimum tenere locum. Magna ſuperbia, altum petere gradum. Ad alta ſemper diabolus ſuadet, honores ambire, fugere deſpectum: ut cadat aſcenſor ejus retrorſum, cùm ad breve dominatus fuerit pauperum. Minima dona, pro magno reputa, & eris dignus majora accipere.

Lectio 13.

Neminem ſpernas, nulli noceas: afflicto condoleas, egeno ſubvenias, & nunquam te extollas.

Lectio 14.

Omne tempus, utiliter cum Deo expendas: nihil enim pretioſius tempore, in quo promereri potes regnum Dei in perpetuum. Omnibus quoque te amabilem, benignum, & affabilem, ſine diſſolutione exhibeas. Omnia bona, ad laudem Dei referas: Et ſine conſilio & deliberatione, nihil facies.

Lectio 15.

Primò ſemper quære in opere tuo, an Deo placeat vel diſpliceat. Nec timore, nec amore, age contra conſcientiam tuam. In dubiis ad ſcripturam ſanctam, & obedientiam Prælati tui recurre: nec tibi ipſi nimis confide. Priùs diſce tacere, quàm loqui, potiuſque velis inſtrui, quàm docere: tutius eſt enim velle latere, quàm apparere.

Lectio 16.

Quæcunque ad te non pertinent, de aliis non judices, nec te intromittas, ut pacem ſemper habeas. Qui communia ſectatur, & ſingularia vitat, magis diligetur, & citiùs ad bonum finem pervenier. Qui tempeſtivè facit, quod debet, lætior poſtea erit.

Lectio

Digitized by Google

Lectio 17.

Reverrere ad interiora cordis tui, & claude oſtia oris tui. Ne vagari incipias per varia deſideria mundi, conſilio diaboli. Nocent mala audita, tentant pulchra viſa, turbant illata vituperia. Recede ergo ab homine iracundo, indocto, diſſoluto, & mane in ſilentio cum Deo.

Lectio 18.

Sobrius eſto in victu, modeſtus in veſtitu, providus in verbis, honeſtus in moribus, maturus in conſilio, fortis in adverſis, humilis in proſperis, gratus pro beneficiis, hilaris in deſpectibus, patiens in doloribus, diſcretus in omnibus agendis.

Lectio 19.

Time Deum offendere, in minimis negligentiis & defectibus tuis. Noli præſumere in bonis, nec deſperare in adverſis. Timor Dei, facit recedere à peccato, & ſollicitat in bono opere, ut bonum bene fiat. Totum te Deo committe: & quod tibi eſt grave, fiet citò portabile. Pax tua, in patienria multa; levis eſt omnis tribulatio, pro vita æterna.

Lectio 20.

Vende Deo omnia commoda tua, & dabit tibi ſolatia meliora, adveniente gratia in una hora. Nemo ditior, nemo liberior eo, qui ſe & omnia Deo dedit, & Chriſtum amando emit, qui mundum cruce redemit.

Lectio 21.

Chriſtus ſit vita tua, lectio tua, meditatio tua, locutio tua. Ipſe deſiderium tuum, lucrum tuum, tota ſpes tua, & merces tua. Si aliud quæris quàm purè Deum, damnum patieris, laborabis, & requiem non invenies.

Lectio 22.

Hymnos & ſpalmos canere, Monachorum opus eſt & Clericorum: quibus congaudent Angelorum chori, laudantes Deum jugiter in regno cælorum. Servire carni, mors animæ, cibus vermium, nidus dæmonum, vita pecorum, fomes morborum, corruptio corporum, inquinatio morum, perditio bonorum, acquiſitio multorum malorum & dolorum. Servire Deo, beatitudo animæ, ſanitas corporis, prudentia ſpiritus, vita. Dulces hymnos Deo cantat, qui in tribulatione ſua Deum ſemper laudat. Initium & finis omnis boni religioſi, Deum corde amare, ore laudare, & fratrem ſuum exemplo ædificare.

Lectio 23.

Zachæe frater deſcende, de altitudine ſæcularis ſcientiæ. Veni, & diſce in ſchola Dei viam humilitatis, manſuetudinis, & patientiæ; per quam poſſis Chriſto docente, ad æternæ beatitudinis gloriam, ſecurè pervenire. Amen.

Concluſio.

Scribe novelle Monache alphabetum iſtud in corde tuo, quaſi in libro vitæ: per ſingulos dies, chartulam tuam inſpice, & bonos mores aſſueſce. Pauca ſunt verba, ſed magna habent myſteria, & perfectorum opera. Ornant exterius & quietant interius. A contemptu, & ſui ipſius abnegatione, incipit vita boni religioſi Monachi, & proficit, uſque ad contemplationem Dei.

Benedictio.

Beatus diſcipulus ille, qui ſequitur Chriſtum, per iter aſperum, tradens ei omne velle ſuum & nolle; portans quotidie pro Chriſto, crucem ſuam: ut habeat cum ipſo gloriam magnam, & vitam æternam. Amen.

FINIS

ALPHABETI PARVI MONACHORUM.

CONSO-

Digitized by Google

CONSOLATIO PAUPERUM ET INFIRMORUM.

1. Conſolamini, conſolamini popule meus, dicit Dominus Deus veſter.

Pauper.

2. Noli pauper contriſtari, quia dives non es.

Debilis.

3. Noli murmurare debilis corpore, qui ſæpius infirmaris; nec habes, quod delectat.

Lazarus infirmus.

4. Gaude in Domino, frater Lazare, qui multis vulneribus modò repleris: quia tibi præparatur æterna requies, pro modico & vili cibo, maleque parato, & pro brevi dolore in corpore ſuſtentato. Pro micis tibi negatis, habebis ſplendidas epulas, in convivio cœleſtis Regis; & comedes ſemper panem cæli, de menſa Jeſu Chriſti, in regno Patris ſui. Pro vulneribus tibi inflictis, habebis coronam miræ pulchritudinis, ornatam floribus immenſæ ſuavitatis. Pro canibus lingentibus vulnera tua, habebis Angelos tibi ſervientes in lætitia magna, laudantes Deum, pro tua multiplici inopia, & benigna patientia.

Joſeph peregrinus.

5. Lætare frater Joſeph, innocens, & manſuete, pro longa peregrinatione tua in terra aliena: ubi non habes amicos te viſitantes & honorantes, & munuſcula tibi dulcia offerentes: quia magna erit merces tua in cœleſti patria, & conſolaberis ab Angelis in parvo latens cubiculo, qui tibi præparabunt amplam & ſplendidam manſionem in cælo: quia humiliorem locum & viliorem veſtem, elegiſti in hoc mundo.

Claudus deſpectus.

6. Exulta frater claude, qui à multis jam deſpiceris: quia non vales currere per vicos & plateas, cum fortibus & divitibus; qui lætantur variis delitiis carnis, & ſubitò deſcendunt ad inferos. Tu verò in ſecreto maneas, & indeſinenter pro te & aliis ora, ac Chriſtum ſpecialiter lauda, qui multas occaſiones peccandi tibi abſtulit, & cœleſtis regni portam, per arctam viam intrare oſtendit.

Columbanus tacitus.

7. Jubila frater Columbane, humilis & taciturne, ſine dolo, ſine felle. Eſto nunc obediens uſque ad mortem, qui abnegando temetipſum, tollis verè crucem tuam, eundo poſt Chriſtum. Ideò gaudebis cum omnibus ſanctis & electis Dei, in perpetuum: nec timebis damnari cum diabolo, in ignem æternum.

Simplicianus indoctus.

8. Canta & lauda Deum, frater Simpliciane; quoniam reliquiſti prudentiam hujus ſæculi, & fallacias diaboli cum nundinis ſuis, & curas terrenas ejus longè abjeciſti. Gratias age, quia meruiſti audire veri Salomonis ſapientiam Domini noſtri Jeſu Chriſti, in ſua humilitate & manſuetudine. Diſce frangere propriam voluntatem, & carnis vincere voluptatem: & quotidie certa contra diaboli impugnationem, & cordis evagationem. Sta firmiter, pugna viriliter. Noli recedere à certaminis loco, & bono conſortio; quia tecum eſt Dominus Deus tuus & Angeli ejus, ante quorum conſpectum fugiet citò ſpiritus malignus, tanquam fumus à vento repulſus.

Turtur ſolitarius.

9. 9. Audi turtur gemebunde: attende deſiderator vitæ ſolitariæ, & caſtitatis amator æternæ. Quando te ſubtrahis à tumultibus hominum orando, ſtudendo, tunc appropinquas cœleſtibus choris Angelorum; & recedent à te impetus dæmonum, & imagines turpium idolorum, omniumque nocentium monſtra vitiorum. Nemo tam quietè vivit in congregatione, tam lætanter ex hoc mundo tranſit; quàm verus obediens, mitis & humilis corde, renuntians perfectè omni propriæ voluntati, ſubditus Deo & hominibus propter Deum, ex virtute ſine mora. Magna virtus, magna gratia, vincere ſeipſum, & mori omni hora. Dura pugna, ſed glorioſa & æterna præmia reddentur, pro victoria conſummata.

FINIS.

DE CONSOLATIONE PAUPERUM ET INFIRMORUM.

ORATIONES PIÆ.

PRIMA.

1. 1. Domine Jeſu Chriſte, ſpes mea, & totum refugium meum; ſolatium vitæ meæ, & informatio morum; hodie abrenuncio omnibus, quæ in mundo ſunt, propter amorem tuum; & hoc perficere cupio, ad tui nominis honorem. Abrenuncio omnibus amicis, parentibus; cognatis, & propinquis; charis, notis, & ſodalibus univerſis; omnibus quoque civitatibus, caſtellis, villis, montibus & vallibus, rivulis & fontibus, campis, pratis, & nemoribus; omnibus ornatis & pulchris ædificiis, pſalteriis, citharis, organis, muſicis, cantilenis, floribus, odoribus; omnibus jucunditatibus, ſocietatibus, conviviis, collocutionibus, viſitationibus, ſalutationibus, favoribus, honoribus, & deliciis hominum; omnibus ſcurrilitatibus, rumoribus, ludis, jocis, riſibus, evagationibus, diſcurſibus, tumultibus & inutilibus occupationibus; omnibus divitiis, rebus, proprietatibus, curis, dignitatibus, ſolatiis, recreationibus externis; & quibuſcunque poteſt caro tentari, allici, & delectari, & ſpiritus impediri & inquinari.

2. Te hodie eligo mihi in Deum protectorem meum, in gubernatorem vitæ meæ, in proviſorem omnium neceſſitatum mearum, in conſolatorem omnium dolorum & anguſtiarum ac tentationum, omniumque laborum meorum; quibus laborare me neceſſe eſt numero dierum vitæ meæ, pro tuo amore & animæ meæ ſalute. Tu refugium meum, tu domus mea, tu civitas mea, tu habitatio mea, tu cibus meus, tu potus meus, tu requies & refectio mea. Tu ſocius dilectus, tu intimus amicus, tu cognatus & proximus, tu frater & ſoror, tu pater & patronus. Tu paſtor & cuſtos totius vitæ meæ, cui me & omnia mea fideliter commendo: quia non eſt ſalus extra te, nec tuta vita abſque te. Fiat ergo miſericordia tua Domine ſuper me, gratia tua in omnibus comitetur mecum: ſitque oculus tuus ſuper me die ac nocte; & manus tua protegat me ſemper à dextris & à ſiniſtris; ac recto itinere me digneris perducere, in domum habitationis gloriæ tuæ, 2.

tuæ; ubi te merear laudare & benedicere, ſine fine: Amen.

SECUNDA.

Exhortatio ad humilitatem & compunctionem.

1. 1. INclina te anima mea humiliter & ſponte ſub Deo, incurva te profundè ſub omni creatura propter Deum. Fac te minimam in corde tuo: nec te dignam æſtimes communi hac luce frui, quia Deum & ſanctos peccatis tuis offendiſti, nec debitam reverentiam eis exhibuiſti. Citò ergo ad lachrymas recurre, & cum magna cordis contritione veniam deprecare, ut tibi miſericorditer Deus indulgeat, quicquid contra ejus benignitatem deliquiſti. Antequam dies extrema, & mortis horror veniat, lachrymis & precibus ſtudeas faciem pii conditoris reconciliare, & tuam vitam deinceps ex toto in melius mutare proponas.

TERTIA.

Oratio pro lachrymoſa contritione peccatorum obtinenda.

1. 1. O Miſericordiſſime Deus, cujus natura bonitas, & opus miſericordia eſt; da mihi ſecundum multitudinem miſericordiarum tuarum, perfectam peccatorum meorum habere contritionem, ut dolore cordis intrinſecè compunctus, amariſſimè flere valeam, & ſcelera mea atque delicta univerſa, digna caſtigatione extorquere, eaque ſacro pœnitentiæ lavacro abluere poſſim & purgare, quatenus remiſſionem omnium peccatorum meorum, te propitiante merear percipere, atque in tua miſeratione reſpirare.

2. 2. Da mihi zelo juſtitiæ adverſum me armari, & tanquam contra peſſimum peccatorem & iniquum latronem, commoveri & inſurgere, quoniam te Deum meum, creatorem cæli & terræ, graviſſimè offendi, gloriam & honorem tibi debitum non reddidi, ſed ſæpè furatus ſum mihi aliquid boni attribuendo. Animam meam, jaculis peccatorum frequenter confodi, graviter vulneravi, & faciliter conſentiendo tentationibus carnis, ſpiritum letaliter occidi. Da ergo mihi Domine Deus, judex juſtus, fortis & patiens, tantam contritionem peccatorum meorum & dolorem, quantam digna noveris peccatis meis deberi: magiſque in præſenti punias & caſtiges, quàm in futuro judicio mala mea reſerves & condemnes. O pie, ô clemens Deus, eſto propitius mihi indigno & maximo peccatori, qui propter peccatores & injuſtos, in hunc mundum venire dignatus es; atque pro eorum reconciliatione, ex charitate crucifigi, & morte turpiſſima condemnari, non recuſaſti.

QUARTA.

Oratio pro amore virtutum, & odio vitiorum.

1. DOmine Deus virtutum, cujus 1. eſt totum, quod eſt optimum, inſere cordi meo amorem tui dulciſſimi nominis. Planta in me radices verarum virtutum, & germina ſanctæ meditationis, cum viriditate boni operis, fac excreſcere, & ſurſum pullulare, ne velut infructuoſa arbor, ſtem in domo tua otioſus; ſed potius tanquam olivam fructiferam in me excole; & quicquid vitioſum in me reperceris, radicitus extrahe, & ad nihilum redige. Da mihi odium vitiorum meorum, victoriam paſſionum, mortificationem concupiſcentiarum, &

Digitized by Google

& ſuperborum motuum ſuppreſſionem, extinctionem invidiæ, mitigationem iracundiæ, expulſionem acediæ, deteſtationem avaritiæ, repulſionem malæ triſtitiæ; contemptum gloriæ, fugam honoris, & omnium conſolationum terrenarum abjectionem; ita ut nil terrenum, nil caducum, nil vanum, nil curioſum, nil carnale, nil blandum, nil aſperum, nil cupidum, nil lividum, nil falſum, nil fictum, cor meum tangat, moveat, vel alliciat, capiat, illaqueat, aut ſeducat.

2\. 2. Da faſtidium omnium terrenorum, deſiderium æternorum, amorem omnis boni, aſſecutionem omnis virtutis, cognitionem ſummæ veritatis, fruitionem æternæ felicitatis. Concede beatam ac felicem mortis horam invenire, & in timore tuo & charitate, ſemper ambulare. Evacua cor meum ab omni creatura, & ab omni, quod me impedire poteſt & obtenebrare. Sim ſimplex, purus, & totus in te fixus ac ſuſpenſus. Da veram internam & divinam pacem, & ſine omni perturbatione, mentem poſſidere tranquillam.

3\. 3. Da ad aliquid temporale vitioſè non affici: nec ab hominibus velle agnoſci, nec curari, nec ſtultè amari; quia omnes ſeducunt & ſeducuntur, qui aliquid extra te inordinatè cupiunt vel diligunt. Nullum ad me hominem, per blandimenta aut obſequia, fac me trahere: ſed omnes à me ſapienter removere, ad te verò ſalubriter dirigere, nilque in homine aut aliqua creatura, reſpicere & amare, niſi quod tuum eſt & propter quod facti ſunt.

QUINTA.

Oratio de patientia in tribulatione & anguſtia cordis.

1\. DOmine Deus dilecte, ſancte, Pater meus, non ſum dignus à te conſolari & viſitari, ſed duris verberibus caſtigari & flagellari. Ego merui gravitates multas, & varias tribulationes habere; quia valde peccavi, & innumeris beneficiis tuis, ingratus extiti. Ego non ſum dignus, ſicut cæteri boni fideles, & devoti fratres mei, divinis conſolationibus recreari, & inter cœleſtes convivas computari. Sed obſecro te, Pater ſancte, dulcis ac pie Domine, fac me unum ex minimis vernaculis tuis, ut ſim ſaltem noviſſimus pediſſequus eorum, quorum veſtigia non ſum dignus oſculari. Habeant ipſi conſolationes multas & magnas, quos ſpeciali amore diligis & honoras: mihi minimo & infelici, magnum & acceptabile ſit, quòd me affligendo doloribus & contrarietatibus diverſis, mihi non parcis. 1.

2\. Da patientiam, pie Domine; & ſit mihi omnis tribulatio & anguſtia, ſuper omnem conſolationem deſiderabilis & beneventa. Et hoc ſingulariter pro honore tuo patiar, & gratum habeam, non pro meo lucro ampliando, vel pro mercede potiori ſperanda. Meum lucrum majus non ſit, quàm libenter pro honore tuo pati & uſque ad imum deſiderare vilipendi & annullari; atque cunctorum hominum veſtigiis, veraciter ſubjici & humiliter ſubſterni. Infunde cordi meo, veritas ſumma, Deus meus, lux ſempiterna, ut mihi ipſi viliſcam, meque deſpiciam, & tanquam exulem peregrinum, & pauperem ignotum, ſicut ſolitarium neglectum, ab omni creatura reli- 2. Job. 6.

relictum, ac omni conſolatione humana indignum, in hoc mundo me teneam, & præterquam in te, ſpem & ſolatium nullibi quæram. Sed me tanquam mortuum ſuper terram, & mundo ſepultum exiſtimem, cujus memoria jam diu præterit, nec eſt invenire aliud veſtigium, niſi vile, latens ſub terra, ſepulchrum. Da mihi, æterna ſapientia Patris, hæc intenta mente ſæpius præcogitare, & conſiderare noviſſima mea ſemper, & ad futurum judicium me præparare, faciemque tuam prævenire precibus & lamentis.

SEXTA.

Oratio pro agnoſcenda & ſequenda vita vita.

1. 1. DOmine Jeſu Chriſte lumen verum, æternum, & incommurabile, qui ad illuminandas humanæ ignorantiæ tenebras in hujus mundi carcerem deſcendere dignatus es, ut viam nobis oſtenderes ad patriam claritatis æternæ, ubi ſanctis Angelis ſemper præſens ſine defectu luces, exaudi preces humilitatis meæ, & deificum illud lumen, quod mundo prædicaſti, & cunctis per orbem gentibus prædicari juſſiſti, cordi meo gratioſa largitate infunde, ut cognoſcam in terra peregrinationis meæ viam tuam, quatenus ſæculi vanitate relicta, & curis carnis abjectis, te creatorem meum ac redemptorem paſſibus ſequar amoris, uſque ad exitum vitæ meæ, in omni paupertate & humilitate, in patientia & longanimitate, in fide, ſpe, & charitate, in ſobrietate, in caſtitate, & obedientia perfecta. Tu es enim ſpeculum vitæ, & lucerna totius ſanctitatis, qui me præceſſiſti in via virtutis, ut me reduceres in agnitionem veritatis, qui multis erroribus & peccatis etiam involutus. Teipſum mihi propoſuiſti in exemplum vivendi, ut ſi quempiam ſanctorum imitari tæderet, ſaltem te Deum meum ſequi non pigeat. Et ne hoc impoſſibile judicarem, multa mihi millia ſanctorum exempla reliquiſti, qui tua veſtigia ardenter ſunt ſecuti.

2. 2. Da ergo mihi amantiſſime Jeſu, fervorem ſpiritus tui; accende in me ignem, quem veniſti mittere in terram, ut cuncta hæc infima deſpiciam, & tibi ſoli vivere deſiderem, tibi ſoli placere ſtudeam, ac pro amore tui ab hominibus deſpici & negligi non timeam. Eſto tu gaudium meum, dulcedo animæ meæ, habita mecum, & ego tecum, toto excluſo mundo. Sis Doctor meus, & Magiſter meus, doctrina mea, & ſapientia mea. Te ſequendo errare non poſſum: te ſemper inſpiciendo, retrahentium ſermones non curabo. Omnis labor pro te parvus mihi videatur, omnis adverſitas levis, omnis gravitas intolerabilis efficiatur. Præſtet hæc mihi amor tuus, qui omnia vincere facit. Sequatur & humilitas cordis, quæ omnia implens, nil dignum ſe egiſſe reputat.

3. 3. Tu es exſpectatio mea, & adimpletio deſiderii mei; tu recreatio mea, & illuminatio cordis mei, qui nunquam deſeris ſpetantes in te, quamvis ad horam patiaris eos tentari, ut melius ſe cognoſcant, & memores ſint, quia nihil ſine te facere poſſunt. O unice dilecte Jeſu, ne derelinquas me inconſolatum, in hujus mundi exilio: ſed ſicut dilexiſti & promiſiſti, ita mecum age, ut vadas & venias iterum ad me tempore opportuno, donec finito probationis certamine aſſumas ad te ipſum, in æternam gloriam tuam; in qua vivis & regnas Deus in ſæcula ſæculorum, Amen.

Digitized by Google

SEPTIMA.

Oratio ad ſalutandum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

AVe Domine Jeſu Chriſte, Rex ſanctorum Angelorum: cui omnes virtutes obediunt cœlorum: quem Cherubin atque Seraphin adorant, laudant, & benedicunt, in ſæcula ſæculorum.

Ave Domine Jeſu Chriſte, verus Meſſias, & Sanctus Sanctorum, miſſus ab arce Patris in hunc mundum; quem omnes Sancti ab origine expectaverunt: quem Patriarchæ magnis deſideriis videre cupierunt: quem Prophetæ variis præconiis venturum cecinerunt.

Ave Domine Jeſu Chriſte, Creator ac Redemptor generis humani; quem Apoſtoli & Evangeliſtæ mundo prædicaverunt, & verum Dei Filium pro nobis incarnatum, paſſum, & reſuſcitatum docuerunt: atque glorioſis ſignis & prodigiis coruſcantes, ſanctam per orbem Eccleſiam plantaverunt.

Ave Domine Jeſu Chriſte, fortiſſimus propugnator, & fideliſſimus adjutor Sanctorum, quem glorioſi Martyres ſpretis mundi hujus delectationibus, ſpretis & corporis ſui ſuppliciis beatæ paſſionis agone imitati ſunt; atque pro teſtamento fidei, ſe morti conſtanter tradiderunt.

Ave Domine Jeſu Chriſte, ſummus Sacerdos & verus Pontifex, & Paſtor æternus: quem Sacerdotes & Levitæ, Doctores atque Confeſſores, vita, ſcientia, & virtutibus clarificaverunt: quem Monachi & Eremitæ, per arctam anguſtamque viam gradientes, totâ mentis devotione dilexerunt.

Ave Domine Jeſu Chriſte, Sponſus virginum, ſolamen viduarum, ſpes pupillorum, refugium deſtitutorum, levamen triſtium, æterna ſalus credentium, portuſque latiſſimus omnium ad te venientium: quem ſpeciali caſtitatis decore, virginum chorus ſequitur innumerabilis, ferens immaculatam aureolam ſuæ integritatis.

Ave Domine Jeſu Chriſte, lux mundi, fons vitæ, paradiſus animæ, jucunditas cordis, dator gratiæ, reſtitutor innocentiæ: in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei abſconditi; quem noſſe vivere, cui ſervire regnare eſt; quem ſemel vidiſſe; eſt omnia didiciſſe: in quem Angeli videre concupiſcunt, ac novo ſemper deſiderio contemplando ſatiantur, Tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio, cum Patre & Spiritu ſancto, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Finis piarum orationum.

DE MORTIFICATIONE SUIIPSIUS

I. 1. GLorioſus Apoſtolus Paulus, docet me mortificatam gerere vitam, dicens; *Exiſtimate vos mortuos mundo, viventes autem Deo, in ſanctificatione*, Rom. 6. Et in alio loco dicit: *Si commortui ſumus, & convivemus*. 2. Tim. 2. Idcirco mortificatio eſt mihi neceſſaria, & quod in omni re me relinquam, & vincam propter Chriſtum; qui pro me mortuus eſt, & reſurrexit

ſurrexit à morte. In vita Domini noſtri invenio perfectam mortificationem meiipſius, ſecundùm affectionem naturæ, & inclinationem ſenſualitatis, quæ debet utique refrenari & ſubjugari. Invenio etiam in morte Chriſti, quandam ſpiritualem & internam vitam; gratiâ & virtutibus plenam, cum qua reſurgo ab omnibus perituris rebus, & adhæſionibus creaturarum extra me vel in me, cum aliqua dilectione aut averſione. Et quando ab omnibus vacuus ſto, & inoccupatus maneo, tunc ad cœlum pergo cum Chriſto: nec ulla res me tunc delectat, nec ullum ſolatium recreat; ſed ſolùm unio Chriſti, ſua gloria, & eſſe cum Chriſto.

2. 2. O quàm fœlix eſt iſta mortificatio, quæ mihi aperit januam æternæ vitæ; Beatus Joannes Evangeliſta audivit vocem de cœlo dicentem ſibi: *Beati mor-*
Apoc. 14. *tui, qui in Domino moriuntur. Amodo enim jam dicit Spiritus, ut requieſcant à laboribus ſuis.* Verè cœleſte eſt verbum, mori peccato, & vim facere naturæ. Nec prius vera interna pax invenitur, niſi homo ſibiipſi ſit mortuus & mundo, atque quotidie de novo mori ſe diſponat: Quoniam omni die, oportet me proponere, velle mori propter Chriſtum; & de novo incipere vitam meam emendare; & ad patiendum & moriendum diſponere, & meipſum vincere. Imò omni horâ & tempore oportet me niti, exire à me ipſo, & ad fundum me relinquere propter Chriſtum; atque in ejus amore meiipſius amorem abnegare & adnihilare. Nam tantum lucror, quantum pro Chriſto dimitto; & tantum proficio, quantum à me exeo. Ubi me relinquo, ibi me invenio, & ubi meipſum quæro, ibi me perdo, Ubi meipſum prætendo ad commodum, ibi me lædo.

3. Adhuc in multis habeo mihiipſi mori ſecundùm ſpiritum, quamvis caro ſit infirma & rebellis. Oportet me ſæpius agere, quod invitè facerem; aut ſæpe dimittere, quod libenter agere vellem. Et in iſtis, tota pugna mea & victoria mea conſiſtit. Beatus, qui in omnibus ſe relinquere ſcit & frangere; quia coronam æternæ vitæ à Deo accipiet. Hominum præmium vile eſt & parvum, atque nimis cito perditum: ſed apud Deum, nihil poteſt amitti, nec in tempore, nec in æternitate. Ego volo apud dilectum Dominum noſtrum manere, tranſeat mecum qualitercunque poteſt. Quia ſi deliqui, ipſe mihi libenter vult indulgere: ſi bene egi, ipſe mihi remunerabit. Hujus rei ipſum accipio teſtem. 3.

4. O dilecte Jeſu, hoc migi favere digneris, quia ego nihil ſum. Bene poſſum de me conqueri, & valde meipſum lamentari; quia egomet ſum totum, quod me impedit & gravat, cùm rectè aſpicio & conſidero. Confiteor Deo, quod eſt culpa mea Et quantò melius me humilio & deſpicio pro omni cauſa impediente, eò faciliùs ad veniam pervenio; & omne onus cùm humili ſufferentia oneris Chriſti vinco. Quid mihi prodeſt, quod impedimentum meum alteri impono? Si jus habeo, bonum eſt mihi quod taceo & ſuſtineo; quia multa quærimonia non meliorat me. Et ſi injuſtitiam habeo, tunc potiùs cedo tempeſtivè quàm tardè. O dilecte Jeſu, juva me portare onus meum; quia ſine te nihil poſſum. Tu es fideliſſimus amicus, & auxiliator optimus, quando neceſſitas rei incumbit. Oportet, 4.

quod

quod permittam omnia tranſire ſuper me, & tam juſtum quam injuſtum æqualiter portem: quamvis ſit mihi ſæpius grave, tamen meipſum reſignabo; quia mox erit hic finitum, tam gaudium quàm lamentum. Beatus eſt, qui divina promiſſa expectare ſcit; & permittit Deum ſecum agere omni tempore, pro meliori beneplacito ſuo ſine electione & exquiſitione.

5. 5. Regratior tibi Domine, de omni gravamine & omni bono, quod mihi advenit, quo etiam indignus ſum. Laudatus ſis, & benedictus in æternum, pro omni conſolatione, quam unquam ſenſi. In breviſſimo tempore, à preſſura mea liberatus ſum, & ſtatim ſatis habeo ad portandum; quia nulla res durabilis eſt ſub ſole. Taliter huc venit, & ſic ulteriùs procedit. Pati in hoc tempore, nulli deficiet, ubicunque quis fuerit, vel quicquid habuerit. Benedictus Deus, ego bene promerui pati; & recta ad me pertinet, tribulari & contemni. Adjuva me amande Jeſu, ad bonum & ſalubrem pertingere finem. Spero, quod adhuc totum melius fiet; quamvis ſæpè titubanter & contrariè, in hoc tempore tranſit. Super quo poſſum confidere, niſi ſuper miſericordia tua, dilecte Domine, unicum refugium meum?

6. 6. Quid prodeſt omne ſolatium hominum, quando tu me deſeris? Aut quid me impedire poteſt, cùm tu mihi aſſiſtis? Sed tu ſæpè nimis remotus es, & abſconſus. Non poſſum confidere in aliquo ſolatio, & bono ſentimento cordis mei: nam ſæpe privatus ſum omnibus, antequàm ſcio vel æſtimo. In iſtis oportet, ut iterùm diſcam mihi ipſi mori, & omnem internam conſolationem abnegem; & in voluntate Domini noſtri voluntatem meam deponam, atque exilium meum, & preſſuram & caliginem, ſtudeam ſufferre; donec ipſi complaceat mei pauperis creaturæ iterum miſereri, & me conſolari. Oportet gratiam Dei expectare, & cum paupertate me juvare, & penſare, quòd nec unius aſſis valore dignus ſum. Deus autem omnium bonorum, principium eſt & finis. Ipſe repentè ditat & depauperat, infrigidat & inflammat, exaltat & deprimit, illuſtrat & obſcurat; multa mira intus agens, quæ faciliter nequeunt enarrari.

7. Eja dilecte Jeſu, fac ſicut tibi melius videtur, quia ad profundum non 7.
intelligo meipſum. Tibi ſoli notum eſt, quid mihi utilius ſit. Ego committo me tibi, fac mecum ſecundum præclariorem voluntatem tuam. Quando mihi aliquid obeſt, hoc citò percipio; quia inquietudo cordis, non eſt delectabilis ad portandum. Omnis impeditio, & perturbatio, ex propria exquiſitione venit. Natura ſemper, quæ ſua ſunt quærit, diverſis modis, foris & intus, in magnis & parvis, & valde invitè vult mori, & ſeipſam abdicare. Veruntamen oportet ipſam mori & devinci, ſi ſpiritus debet quietari, & cum Chriſto uniri. Eja dilecte Domine, fac me participem gratiæ tuæ, & ne derelinquas me in neceſſitatibus meis, quia adhuc plura habeo ad ſuperandum. Necdum ad fundum me reliqui, neque totaliter mihi ipſi ſum mortuus, nec ab omnibus creatis rebus & affectionibus adhæſivis ſolutus & evacuatus; ſed natura adhuc fortiter in me vivit, & operatur partem ſuam, & dat mihi intelligere, quòd Hiebuſeus (id eſt, fomes peccati,) adhuc in terra (id eſt, carne mea) moratur. Benefac, dilecte Domine, propter gratiam tuam; quia in

Fomes peccati. Hiebuſeus. Joſue 15 Judic. 1.

virtute

virtute tua, mox ad nihilum cadunt, omnes inimici mei. Unico enim verbo, & in ictu oculi, omnes ante te ſunt effugati.

8. 8. Verùm me oportet ſemper ſtare in timore, & nunquam mihi ipſi confidere; quia licet frequenter eripior & liberor, tamen non ſum ſecurus. Super nullo ſapere, nec commodo, nec ſolatio, confidere poſſum; ſed tantummodo ſuper miſericordia tua, ô dulcis & miſericors Domine. Sine te, ſum mihiipſi onus & impedimentum; ſed tecum, & in te, efficior firmus & liber, & potens mei ipſius. Non poſſum ponere cor meum ſuper aliquem locum, quantumcunque pulcher ille fuerit; quia totum tranſitorium eſt, quicquid hic quæritur extrinſecus; totum eſt inſtabile & inſecurum, in hominibus, in rebus, in domibus, in clauſuris; & ubique invenitur defectus, contrarietas, & reſiſtentia in uno vel in altero; & omnino ſuperpati & premi, ab intra vel extra, venire vult res quælibet in præſenti. Nihil quippe juvat, quando paſſio venit, quàm decorus ſit locus, vel quanta bona habeantur.

9. Qui bene cum paupertate ſe gerere ſcit, & meliùs pati pro Deo, ad potiùs ſemper minus deſiderat quàm ampliùs, ille majorem pacem obtinebit, & altiorem lætitiam apud Deum. Quando aliquid temporale nimium diligitur, non poterit diu interna pax poſſideri. Cum ſimplici oculo & puro corde, cuncta aſpicienda ſunt; & cavendum, ne cum delectatione ſenſualitatis, res conſiderentur; ſic enim abſque nocumento, & purus in conſcientia homo permanebit. Omnibus rebus mundi, & cunctis gaudiis cæli, præponenda eſt voluntas Dei. Quod nobis concedat ipſe Deus. Amen. 9.

FINIS

DE MORTIFICATIONE SUIIPSIUS.

DE HUMILITATE.

De commendatione humilitatis, quæ eſt fundamentum omnis ſanctitatis.

1. *Matt. 11.* 1. D*Iſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde*, dicit Dominus. Summus Magiſter & Legifer noſter JEſus Chriſtus, humilitatem diſcere nos hortatur, quam qui bene ſervaverit, citò perfectus erit; ſine qua, nulla lectio ad ſalutem valet, quia in vacuum laborat, qui ſine humilitate aliquid ſcire conatur. Eſt autem prima lectio Chriſti, humilitas cordis, quaſi fundamentum omnis virtutis, & neceſſaria ad perventionem æternæ ſalutis. Advertat igitur hanc ſacram lectionem, quicunque deſiderat habere nunc gratiam, & in futuro vitam æternam. Qui verò iſtam humilitatem negligit, quicquid agit & cogitat, totum deſtruit & amittit. Doctrinam igitur Chriſti, audiant omnes

Digitized by Google

omnes Chriſtiani, omnes religioſi, omnes Sacerdotes, omnes Prælati, omnes ſubditi, omnes nobiles & vulgares, omnes docti pariter & indocti; quia non elata ſed humilia docet Chriſtus: non vana, ſed utilia: non falſa, ſed vera: non terrena, ſed cœleſtia.

2. *Matth. 11* Humilitas virtus in Chriſto ſingularis. 2. Citò igitur doctus erit & beatus, quiſquis Chriſtum fuerit humiliter imitatus: Eſt enim humilitas ſingularis virtus Chriſti, contraria diabolo, & odibilis mundo. Qui hanc corde & opere tenet, Deo & Angelis placet, & ſecurior ex hoc ſæculo migrabit, ſicut dicit *Matth. 5.* Chriſtus: *Beati pauperes Spiritu, quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum.* Itaque ſine humilitate non eſt ſalus, nec virtus, nec actio Deo grata. Omnis labor, quamvis magnus, quamvis diuturnus, ſine hac efficitur nullus. Nam profunda humilitas arcem tenet virtutum, & de ſuis triumphat ſemper inimicis. Exultat de gratia Chriſti, quæ illi datur tanquam amico fideli, quia ſponte ſe ſubdit creatori, totum bonum ei aſcribendo, & ſeſe in cunctis deprimendo. Abſque humilitate vera, vacuum geritur nomen ſanctitatis: nec prodeſt foris honeſtas, ſi intus humilitas deſit. Cum humilitate, ad ſummum ſcanditur bonum; ſine ea, de ſummo ruitur in infernum. Teſtes ſunt, humilis Publicanus, & Phariſæus elatus. Horre Luciferum de cælo cadentem; intuere Lazarum humiliter jacentem, & ab Angelis in ſinum Abrahæ lætanter elevatum. Unde humilis Mater *Luc. 1.* Jeſu, dicit in Cantico ſuo: *Depoſuit potentes de ſede, & exaltavit humiles.* Exempla ſunt plura in Scripturis ſanctis; & quotidie apparent pericula, de ſua virtute ſuperbientibus.

3. Qui enim appetit hominibus placere, & magnus reputari, Deo vileſcit, 3. & ſicut fumus evaneſcit. Omnis ſuperbus coram Deo, neſcit ſeipſum, nec ſuum prævidet caſum. Qui igitur in ſuperbiam, juſto Dei judicio, cadit in reprobum ſenſum. Qui alteri ſe præfert, & altum de ſe ſapit; cadit ab alto, humili ſtante. Latens ſuperbia, peſtis iniqua: foris blanda, intus amata: in proſperis læta, in adverſis turbulenta. Qui alium quærit confundere, & ſe juſtificare; ſeipſum confundit, & ſuam ſuperbiam demonſtrat. Superbi eſt, ſibiipſi placere; & plus ſibi, quàm alteri credere, & aliorum facta, citò reprehendere, & ſimplices deridere. Hic eſt proclivus, ad omne malum. Perverſum namque gerit judicium, qui magna de ſe ſentit, & de aliis pejora confingit.

4. Superbia nunquam melius vincitur, 4. niſi per frequentem exercitationem in operibus deſpectis, & injuriis multis, & locis extremis. Cui grave eſt ſubeſſe, & ſeniori obedire, longè eſt à vera humilitate. Radix virtutum, humilitas; pretioſum ex ſe producit obedientiæ fructum, & matureſcit in charitate. Ad verum humilem ſpectat, proprios defectus reſpicere, ſeipſum judicare, & die noctuque ſua commiſſa deflere. Humilis frater, Prælatum ſuum non judicat, ne Deum judicem offendat; ſocium non contriſtat, ſeniorem honorat, imperfectum tolerat, pro tentato orat, ſuccurrit indigenti. Duo humiles, bene concordant; duo ſuperbi, pro vili etiam re contendunt. Verus humilis, poteſt ſecurè laudari; quia in veritate, fragilem ſe cognoſcit, & acutos Dei oculos, in omni facto & cogitatu ſuo, expaveſcit.

5. Mul-

5\. 5. Multum valet ad humiliandum ſe, occulta Dei judicia timere; & de extremo fine, ſemper cogitare. Verè humilis eſt, quem laus humana non movet. Et qui cœleſtem gloriam attendit, omnem temporalem honorem faciliter contemnit. Qui autem propriam gloriam quærit, in veritate non ſtat: nec Deum perfectè ſuper omnia amat. Humilis Prælatus, Deo charus, & omni honore dignus. Humilis ſubditus, magno præmio coronabitur in cælis. Sobrius & caſtus, Angelorum ſocius, & hominum decus. Qui ſæculi tumultum fugit, caſtior manebit. Devotus & intentus homo, ſecretum diligit, ut Deo liberiùs vacet. Tacitus Monachus frequenter orans, cum Deo ambulat, & cælum penetrat. Bene operans, & injuriam patiens, fructus colliget optimos in futuro. Qui ſubtilia cogitat, & humilia negligit; foveam parat, in quam neſcius cadit. Qui ad altiora anhelat, ſuſpendio animam necat. Prudens homo, nihil præcipitanter agit. Fidelis, nihil negligit; nec fraudem committit. Juſtus cauſas rerum examinat, antequam judicat. Sub ſpecie boni, ferè occidimur omnes.

6\. 6. Qui nimis ſibi confidit, periculo ſe exponit. Conſultiùs agit, qui experto & doctiori acquieſcit. Conſilium quærere, & rationes petere, humilitatis eſt indicium. Sæpe Deus per alium loquitur, quòd homini per ſe non revelat. In hoc, magna humilitas & obedientia apparet, cum quis verbum Dei ab homine imperito audit, & manſuetè iracundo reſpondet. Res plena laude, ad injuriam tacere. Res confuſione digna, ſuperiori contradicere, nec obtemperare præceptis aut monitis virtuoſis. Verus humilis obedit, etiam in aſperis & vilibus juſſis. Plus omnibus in ſpiritu proficit, qui profundiùs ſe humiliat. Hoſtem ſuum uno ictu proſternit, qui proprium videre citiùs frangit. Quid ita rarum & mirandum, ſicut magna agere, & humiliter de ſe ſentire? Quid plus? Gratia Dei non abuti, neque poteſtate conceſſa.

7\. 7. Ad evadendum igitur pericula diabolica, à dextris & à ſiniſtris inſtantia, non eſt tam potens armatura, ſicut humilitas vera, & oratio devota, cum conſciẽtia pura. Superbus tot habet laqueos, quot cogitationes iniquas & elatas. Humilis mens, in bonis non elevatur: ſed gratias agit de omni bono, quod accipit. Qui ſe tempeſtive humiliat, ſapienter facit, ne deteriora ſibi contingant. Per humilitatem, placatur Deus de omnibus offenſis, ædificatur proximus in aliquo læſus, confunditur diabolus, aperitur peccatori cælum, purgatur omne delictum. Vis non timere diabolum? Humilia teipſum. Sola enim humilitas, univerſos diaboli laqueos evadit, potentiamque proſternit. Quotquot decepti ſunt & dejecti, per mentis elationem inflati ceciderunt. Eſto ergo humilis, & vilis in oculis tuis; ne Deo diſpliceas, & cum diabolo corruas. Nam cælum non ſuſcipit, niſi humiles: nec Deus elegit, niſi humiles: nec juſtos approbat, niſi ſint humiles.

Finis de Humilitate.

Digitized by Google

DE VITA BONA ET PACIFICA.

SI vis Deo dignè vivere, debes teipſum illi reſignare. Pone cor tuum, ad quod eſſe debet, tunc pacem habebis ubique. Propone graviora portare, tunc minora faciliùs ſupportabis. Diſce in omnibus te vincere, & pacem intus habebis. Quod debeo, hoc volo, & ſic cælum habeo. Cum patientia & ſilentio, major pax acquiritur. Sapiens eſt, qui bene patiens eſt. Si debeam me ad omnia vincere, tunc oportet me à mortificatione inchoare. Ante omnia, mortificatio mihi neceſſaria eſt & bona. Quamvis haberem iſtud vel illud, tamen mihi non ſufficeret. Depone de corde, placet & diſplicet, & nihil te urgebit. Eris quietus ab intra, ſi te non fundis nimis ad extra. Noli ſollicitari de bonis terrenis, ne perdas æterna bona in cælis, quæ Chriſtus promiſit amicis ſuis. Quicquid ſcitur vel habetur, nihil eſt, niſi Deus ad votum habeatur. Qui omnia parvipendit, quæ ſub cælo delectant, poteſt ſupra cælos tollere mentem, & aliquam de cæleſtibus gaudiis capere partem.

2. Heu quomodo poteſt hoc eſſe, quod utique volumus aliquid eſſe? Nil tamen in veritate ſumus, quamvis nobis ipſis aliquid eſſe videamur. Quid vis multum conqueri, & hinc inde diſcurrere? Quocunque vadis & venies, non omnia proſpera invenies: Nam ubique occurrit aliquid ad patiendum, & ſi inde neſcis gaudere, oportet te tamen ſuſtinere; & tandem ad pacem te ponere, ſicque in patientia omnia ſuperare. Totum nihil eſt, niſi deſiſtas te ipſum in aliquo quærere. Quamdiu hic vixeris, contra te ipſum certare habes, & adverſarium ſuſtinere. In hoc creſcit meritum, ſi propter Deum ſuſtines, quod tibi eſt moleſtum.

3. Qui pati fugit, ipſum ſequetur; quia iſta vita plena eſt, defectibus & preſſuris. Quamvis libenter eſſes liber, à paſſionibus cunctis; tamen non eſſet ſemper profectus tuus. Patienter ergo ſuſtine, ſi vis Deo placere, & multum promereri. Nam totum tibi cedet in bonum, ſi de manu Dei accipis, omne infortunium tanquam animæ lucrum. Recta via ad cælum, eſt pati propter Deum. In humili ſufferentia cognoſcitur virtuoſa vita, & cœleſtis ſapientia, & ſic pervenitur ad æternum paradiſi gaudium. Quod nobis concedat pius Jeſus per ſuæ ſanctiſſimæ mortis meritum, & pretioſiſſimæ Matris ſuæ ſemper Virginis Mariæ ſuffragium. Qui cum Patre & ſancto Spiritu vivit & regnat Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

Finis de bona & pacifica vita.

VITA

Digitized by Google

VITA BONI MONACHI.

Capita hujus tractatus.

De renunciatione ſæculi. Cap. 1
De remedio vitiorum. 2
De exemplis Eremitarum. 3
De patientia Martyrum. 4
De ſtudio Doctorum. 5
De labore & oratione Confeſſorum. 6
De extirpatione vitiorum. 7
De exercitiis Monachorum. 8
De corona & præmio Monachorum. 9

INCIPIT VITA BONI MONACHI.

Audi religioſe Monache,
Auſculta devote clerice,
Attende ſenex & parvule,
Doctrinam bonæ vitæ.
Sequere humiles mores Jeſu Chriſti, & exempla Sanctorum,
Quæ te ducant ad regna cœlorum.
Relinque curioſa argumenta verborum,
Quæ impediunt profectum devotionis & virtutum.

CAPUT I.

De renuntiatione ſæculi.

Monache, ad quid veniſti?
Quare mundum reliquiſti?
Cur cappam iſtam induiſti?
Et pompam mundi deſpexiſti?
Nonne ut Deo ſervires, & cor tuum cuſtodires?
Cur ergò ſic vagaris, & vana meditaris?
Multum peccas evagando, tempus perdis otiando.

CAPUT II.

De remedio vitiorum.

Apprehende arma & ſcutum;
Evagari non eſt tutum;
Otiari grande vitium:
Fabulando perdis præmium,
Operando vince tædium:
Orando quære remedium.

CAPUT III.

De exemplis Eremitarum.

Mane ergò in cœnobio:
Vive caſtè ſine proprio:
Fuge, tace cum Arſenio;
Sede ſolus cum Macario:
Sæpe ora cum Antonio:
Labora cum Pachomio:
Jejuna cum Evagrio:
Vigila cum Hilario.

CAPUT IV.

De patientia Martyrum.

Suſtine dolores cum Laurentio:
Deſpice honores cum Vincentio:
Dilige Jeſum cum Ignatio:
Fer damna rerum cum Euſtachio:
Confitere Chriſtum cum Tyburtio:
Reſiſte draconi cum Georgio:
Coronaberis cum Martyribus,
Si reſiſtis malignis inſtinctibus.

CAPUT V.

De ſtudio Doctorum.

Lege, ſcribe cum Hieronymo,
Viro ſancto & doctiſſimo,
Canta hymnos cum Ambroſio,

Pſalmos David in pſalterio,
Stude, doce cum Auguſtino,
De ſummo bono & divino,
Cujus librorum magna copia, illuſtratur ſancta Eccleſia.
Diſce mori mundo cum Gregorio,
Perſeverando in Monaſterio,
Porta Jeſum cum martyrio, viſita ægrum in exilio.
Lætaberis cum Doctoribus,
Si fidem ſervas cum moribus.

CAPUT VI.

De labore & oratione Confeſſorum.

IMitare Sanctum Benedictum:
Serva omne verbum tibi dictum,
Bonum eſt loborare manibus:
Melius orare cum fletibus,
Quære Jeſum cum Bernardo,
Cum Hugone & Richardo,
In Canticis Canticorum, & in Choro Angelorum:
In ſtudio Clericorum, & in verbis ſeniorum:
In commentis magiſtrorum, & in libris devotorum.
Præmiaberis cum Confeſſoribus:
Si abnegaveris te in omnibus.

CAPUT VII.

De extirpatione vitiorum.

CAve curioſa legere,
Quæ poſſunt mentem diſtrahere,
Stude vitia tua cognoſcere:
Et viriliter eis reſiſtere.
Ambula cum ſimplicibus, adhære innocentibus.
Benefac tibi contrario, ſupplica pro Adverſario.
Et eris charus Dei Filio, ac dignus ſanctorum conſortio,

CAPUT VIII.

De exercitiis Monachorum.

MOnachorum eſt orare, gemiſcere, & plorare pro ſuis defectibus.
Carnem ſuam caſtigare, vigilare, jejunare à voluptatibus.
Linguam refrenare, aures obturare,
A vanitatibus
Oculos cuſtodire, pedes præmunire
Ab excurſibus.
Manibus laborare, labiis exultare, corde jubilare, in Dei laudibus.
Caput denudare, baſsè inclinare, genua curvare crucifixi pedibus.
Promptè obedire, nunquàm contraire ſuis majoribus.
Libenter ſervire, citò ſubvenire infirmis fratribus.

CAPUT IX.

De corona & præmio Monachorum.

NE vincaris à dæmonio, omnia fac cum conſilio, & non facilè errabis,
Neſcis enim quamdiu hic eris, certum eſt quod morieris, nunquam tamen deſperabis.
Eſto internus devotus Deo totus, mundo ignotus, & eris ſemper lætus.
Multum tibi vilis & deſpectus, fratri tuo pius & ſubjectus, maturus & facetus.
De bonis Deo da gloriam:
Et de malis pete veniam, omnem remittens injuriam.
Sicque per Dei gratiam, pervenies ad patriam,
Poſt hujus vitæ miſeriam.
Ubi Jeſus & Maria in ſumma gaudent gloria cum tota cœli curia.

Ad

Digitized by Google

Ad quam nos poſt multa pericula, perducat Agnus ſine macula.
Cui laus per æterna ſæcula. Amen.

Finis de vita boni Monachi.

Doctrina duæ altà mente reponenda.

VItam Jeſu Chriſti ſtude imitari.
Caſtè, juſtè, pie diſce converſari.
De nato Jeſu cane dulciter.
De paſſo Jeſu dole graviter.
Læta miſce triſtibus, tuis exercitiis.
Mala terge fletibus, cave à delitiis.
Jeſum quære diligenter,
Clama, pulſa vehementer.
In devotis hymnis delectare.
Dulce eſt de Jeſu cogitare.
Dulcius cum Jeſu jubilare.
Dulciſſimum cælos penetrare.
Jeſu ob amorem,
Omnem fer laborem.
Suſtine vim patiens.
Tace ut ſis ſapiens.
Mores rege, aures tege.
Sæpe ora, ſæpe lege.
Omni die, omni horâ.
Te reſigna ſine mora.

Altera Doctrina.

ASſueſce JESUM invocare:
Mariam ſæpe ſalutare:
Cruce ſancta te ſignare:
Omnes Sanctos honorare.
Contra dæmones certare, vigilare, & orare:
Sacra verba ruminare: Deo laudes decantare.
Infimis renuntiare, ad ſuperna cor levare.
Extra Jeſum nil amare, nil velle, nil optare.
In Domino ſemper ſpera, age recta, profer vera.
Coràm Deo te humilia, & gratiam invenies.
Ama pauca & ſimplicia, & pacem multam ſenties.
Qui modò eſt humilior, in cœlo erit altior.
Et qui nunc vivit ſtrictior, in futuro canet lætior.
Secundùm merita ſingulorum,
Reddentur præmia beatorum.

Finis de vita boni Monachi.

CANTICA SPIRITUALIA.

I.

Canticum de laudibus ſanctarũ Virginum.

AMa JESUM cum Agnete:
Magdalenam lauda lætè,
In hymnis & canticis.
Agatham ſanctam venerare:
Luciam paſſam imitare:
Quantum dignè ſufficis.
Barbaram ora cum Balbina,
Cæciliam ora cum Chriſtina,
Totis ex præcordiis.
Catharinam cum Sabina,
Margaretam cum Martina,
Lauda magnis gaudiis.
Julianam cum Juſtina,
Cuneram cum Euphroſyna,
Jubila in organis.
Dorotheam cum Eugenia,
Petronillam cum Euphemia
Honora in tympanis.
Sophiam cum Eulalia,
Gertrudem cum Pelagia,
Exalta lætis vocibus.

Priſcam

Digitized by Google

Priſcam, Dariam, cum Helena.
Apolloniam cum Senera,
Magnifica honoribus.
Scholaſticam cum Suſanna,
Teclam, Claram, cum Joanna,
Lætifica cœli præmiis.
Urſulam cum ſodalibus,
Cordulam cum æqualibus,
Adorna roſis & liliis.
Omnes ſanctæ Virgines cum conjugibus,
Omnes ſanctæ Viduæ cum continentibus,
Orate Deum pro noſtris exceſſibus.
Sit laus Deo, honor & gloria,
De Virginum magna victoria,
Et dulcis hymnus ſanctis ejus omnibus.
Qui nos ſuâ gratiâ,
Ad ſe ducit cum lætitia,
Sanctorum ſuorum meritis.
Poſt hujus vitæ pericula,
In æterna tabernacula,
Laxis peccatorum debitis.
Amen, Amen, dicant omnia,
Cœleſtia & terreſtria,
Angeli cum hominibus,
Et creaturis omnibus,
Deo ſemper gratias.

II.

Canticum de gaudiis cæleſtibus, & novem Choris Angelorum.

O Qualis quantaque lætitia
Reſonat in cœleſti patria,
Ubi JESUS gaudet cum Maria,
Læto vultu, dulci melodia.
Aſtant Angelorum Chori,
Laudes cantant Creatori:
Regem cernunt in decore,
Amant corde, laudant ore.
Tympanizant, citharizant,
Volant alis, ſtant in ſcalis,
Pulſant nolis, fulgent ſtolis,
Coram ſumma Trinitate.
Clamant ſanctus, ſanctus, ſanctus,
Fugit dolor, ceſſat planctus,
In ſuperna civitate.
Concors vox eſt omnium,
Deum collaudantium:
Fervet amor mentium,
Clarè ſpeculantium,
Beatam Trinitatem, in una Deitate.
Quam adorant Seraphin
Ferventi cum amore.
Venerantur Cherubin,
Ingenti cum honore.
Mirantur nimis Throni,
De tanta majeſtate.
Dominationes hos ſequuntur,
Summo bono plenè perfruuntur,
Quibus Principatus conjunguntur,
Lætabundâ ſemper charitate.
Poteſtates cum virtutibus,
Micant ſignis, tonant nubibus:
Malos arcent, bonis parcent,
Admirandâ ſemper pietate.
Archangeli cum Angelis,
Altè jubilant in cœlis:
Vigilant, cuſtodiunt,
Viſitant, erudiunt,
Puſillos cum majoribus.
Preces Deo offerunt,
Dona ejus referunt:
Defendunt humiles,
Confortant debiles,
Exultant cum cantoribus.
Hos ergò honorare
Nos decet, & amare
Sinceris mentibus,
Votis ferventibus,
Lingua, doctrina, moribus.
O quàm præclara regio,

Et

Digitized by Google

Et quàm decora legio,
Ex Angelis & hominibus.
O glorioſa civitas,
In qua ſumma tranquillitas,
Lux & pax in cunctis finibus.
Cives hujus civitatis
Veſte nitent caſtitatis:
Legem tenent charitatis,
Firmum pactum unitatis.
Non laborant, nil ignorant:
Non tentantur, nec vexantur.
Semper læti, ſemper ſani,
Cunctis bonis ſunt repleti.
O quàm beata ſocietas,
Ubi regnat Deus, Trinitas
Abundat ibi pietas.
Cunctos illuſtrat veritas.
Laudem ergò Deo dicite,
Omnes Sancti ſimul pſallite:
Qui vos per ſuam gratiam:
Ad tantam duxit gloriam:
Benedictus Deus, Amen.

III.

Hymnus ad Angelos & Sanctos in cælo.

CIves cœli attendite,
Et Angeli percipite,
In hac valle miſeriæ,
Exulanti ſuccurrite.
Vos in perenni gaudio,
Et ego in exilio:
Penſate, quod gemens dico.
An mirum ſit, quod lugeo.
In terris diu vivere,
Et Chriſtum nondum cernere,
Grave nimis eſt animæ,
Languenti ejus amore.
Hinc ſponſa in meridie
Sponſum requirit anxiè,
Quem myſticâ ſub ſpecie,
Abſens colit vera fide.
Fides, ſpes, & charitas,
Clamant Jeſu, quò properas?
Rabboni, ubi habitas?
Cur ire longè ſimulas.
De mea nunc abſentia,
Noli flere, ô anima.
Ibi fige ſuſpiria,
Quò te præcedo in patria
Conſoletur exilium,
Gratiæ ſtillicidium,
Fratrum quoque ſubſidium,
Ac luctus tui præmium.
Ad patrem ſurſum tranſeo,
Ut emiſſo Paracleto,
Exultes & in Filio,
Quamdiu es in ſæculo.

IV.

Devotum carmen cantandum in laudem Jeſu Chriſti.

VItam Jeſu Chriſti ſtude imitari:
Caſtè, juſtè, piè diſce converſari,
De nato Jeſu, cane dulciter:
De paſſo Jeſu, dole graviter.
Læta miſce triſtibus
Tuis exercitiis;
Mala terge fletibus,
Cave à delitiis.
Jeſum quære diligenter:
Clama, pulſa, vehementer,
In devotis hymnis delectare,
Dulce eſt de Jeſu cogitare.
Dulcius cum Jeſu jubilare,
Dulciſſimum cælos penetrare.
Jeſu ob amorem,
Omnem fer laborem,
Suſtine vim patiens,
Tace ut ſis ſapiens,
Mores Rege, aures tege:
Sæpè ora, ſæpè lege.

à Kemp. Cantica ſpiritualia. Nn V.

V.

De patientia ſervanda.

ADverſa mundi tolera,
Pro Chriſti nomine,
Plus nocent ſæpè proſpera,
Cum levi flamine.
Cùm à multis moleſtaris,
Nihil perdis, ſed lucraris:
Patiendo promereris:
Multa bona conſequeris.
Nam Deum honorificas.
Et Angelos lætificas:
Coronam tuam duplicas,
Et proximos ædificas.
Labor parvus eſt, & brevis vita:
Merces grandis eſt, quies infinita,
Toties martyr Dei efficeris,
Quoties pro Deo pœnam patieris.
Patiendo fit homo melior,
Auro pulchrior, vitro clarior,
A vitiis purgatior,
Virtutibus perfectior:
Jeſu Chriſto acceptior,
Sanctis quoque ſimilior,
Hoſtibus ſuis fortior,
Amicis amabilior.
Aſſueſce Jeſum invocare,
Mariam ſæpè ſalutare:
Cruce ſancta te ſignare:
Omnes ſanctos honorare:
Contra dæmones certare,
Vigilare & orare.
In Domino ſemper ſpera,
Age recta, profer vera,
Coram Deo te humilia,
Et gratiam invenies.
Ama pauca & ſimplicia,
Et pacem bonam reperies.

VI.

De Dulcedine Jeſu, & de plenitudine gratiarum, & omnium virtutum, quas habuit.

Sequentia.

O Dulciſſime Jeſu,
Qui de cælo deſcendiſti,
Et vitam mundo contuliſti.
Legam de te, ſcribam de te:
Quæram te, cantem de te,
Jeſu puer dulciſſime.
Nam ſuavis es & mitis,
Humilis, plenuſque virtutibus,
Fili Dei altiſſime.
Multum dimittis, multum amanti,
Nec poſtea te deſerenti.
Qui te relinquit,
Heu quid hic facit?
Qui te invenit,
Eja quid habet!
Illum profectò tenet & habet,
Qui cælum terramq; ut Deus regit,
Ut homo miro modo præſepè,
Quaſi pauper prælegit.
O venerabile præſepium,
In quo mundi ſervatur pretium:
Nunc latet, nunc patet;
Tunc ſcietur, cùm pro multis expendetur.
Hæc ſunt deliciæ fidelis animæ,
Sæpè mente revolvere,
Humilia tua, Jeſu Chriſte.
Hæc ſunt ſanctæ reliquiæ, piæ memoriæ:
Quas devotè recolere,
In abſentia tua vis Domine.

Jam

Digitized by Google

Jam oportet me gaudere,
Nam damnatus pro ſcelere,
Eram, & clauſus tetro carcere:
Sed Jeſus venit cum claro lumine.
Nudus eram, nec ſciebam,
Claudicabam, & languebam,
Et ad me dignatus es deſcendere,
Jeſu clemens & cœleſtis medice.
Bone Pater, multum nos amaſti,
Quibus Jeſum præparaſti
Ab æſtibus umbraculum.
O Jeſu clariſſimum ſpeculum,
Splendens per totum ſæculum:
Tu noſtrum es remedium.
Quidni ego dolerem,
Jeſu mi ſi non veniſſes,
Et ægrotum viſitaſſes.
Nunc verò & gaudebo,
In te Jeſu Deo meo:
Et ſervus ſemper ero.
Laus tibi Jeſu benigne,
Et amoris tui igne,
Accende me,
Ut ſemper amem te.

VII.

Verſus de ſancta Cruce.

Vita boni Monachi, crux eſt, ſed dux paradiſi
Portat portantem, ſalvat ſua vulnera flentem.
Firmat nutantem, tollit ad æthera mentem,
Vincit tentantem, dæmonem de cælo cadentem.

Digitized by Google

INDEX PRIMUS

Modus ac Ratio legendi ſequentes Indices.

Primus numerus P. Pag.
Secundus C. Caput
Tertius N. numerum Marginalem } Significat.

Notandum opuſcula breviora, rejecta eſſe in finem: Vocantur autem brevia, ad diſtinctionem præcedentium, quæ ſunt longiora.

Loca ſacræ Scripturæ, quæ vel explicantur, vel illuſtrantur.

DEUTERONOMIUM.

Cap. 13. Tolle librum iſtum, & pone in latere arcæ, pag. 214. cap. 5. n. 1.

PSALMI.

Pſal. 2. Apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de via juſta, p. 31. c. 1. n. 1.

Pſal. 9. Patientia pauperum non peribit in finem, p. 208. c. 1. n. 1.

Vide derelictus eſt pauper, orphano tu eris adjutor, p. 91. c. 19. n. 1.

Pſal. 16. Satiabor, cum apparuerit gloria tua, p. 107 c. 34. n. 1

Pſal. 17. Cum ſancto ſanctus eris, & cum perverſo perverteris, p. 59. cap. 1. n. 1

Pſal. 22. Dominus regit me, & nihil mihi deerit: in loco paſcuæ ibi me collocavit, p. 174. c. 1. n. 1

Pſal. 24. Ad te levavi animam meam, p. 104. c. 32. n. 1

Oculi mei ſemper ad Dominum, quoniam ipſe evellet de laqueo pedes meos, p. 103. c. 31. n. 1

Pſal. 25. Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ, p. 216. c. 9. n. 1.

Pſal. 26. Viriliter agite, confortetur cor veſtrum, p. 85. c. 14. n. 1

Pſal. 30. Ego dixi in exceſſu mentis meæ, projectus ſum à facie oculorum tuorum, p. 42. c. 20. n. 1

Diligite Dominum omnes Sancti ejus, p. 79. c. 4. n. 1

Pſal. 32. Exultate juſti in Domino, p. 79. c. 3. n. 1

Rectos decet collaudatio, p. 256. c. 12. n. 1.

Pſal. 38. Semper laus ejus in ore meo, p. 74. c. 18. n. 1

Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen ejus in id ipſum, p. 80. c. 5. num. 1

Juxta eſt Dominus iis, qui tribulato ſunt corde, p. 62. c. 7. n. 1

Pſal. 34. Expugna impugnantes me, p. 82. c. 13. n. 1

Dic animæ meæ, ſalus tua ego ſum, p. 21. c. 12. n. 1.

Omnia

Omnia oſſa mea dicent, Domine, quis ſimilis tibi pag. 18. c. 11. n. 1.

Pſal. 36. *Spera in Domino, & fac bonitatem*, p. 60. c. 11. n. 1.

Pſal. 37. *Domine ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non abſconditus*, p. 162. c. 5. n. 1.

Dolor meus in conſpectu meo ſemper, p. 6. num. 1.

Pſal. 38. *Univerſa vanitas, omnis homo vivens*, p. 255. c. 7. n. 1.

Pſal. 41. *Apud me oratio Deo vitæ meæ* p. 184. c. 17. n. 1.

Pſal. 53. *Tu es ipſe Rex meus, & Deus meus*, p. 46. c. 22. n. 1.

Pſal. 4. *Diffuſa eſt gratia in labiis tuis*, p. 51. c. 24. n. 1.

Aſtitit regina à dextris tuis in veſtitu deaurato, p. 48. c. 23. n. 1.

Pſal. 50. *Cor mundum crea in me Deus*, p. 259. c. 13. n. 1.

Pſal. 54. *Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine*, p. 15. c. 9. n. 1. & p. 89. c. 18. num. 1.

Pſal. 62. *Adhæſit anima mea poſt te*, p. 24. c. 13. n. 1.

Pſal. 68. *Quærite Deum, & vivet anima veſtra* p. 105. c. 33. n. 1.

Ego ſum pauper & dolens, ſalus tua Deus ſuſcepit me, p. 92. c. 20. n. 1.

Pſal. 70. *Domine ſpes mea à juventute mea*, p. 12. c. 7. n. 1.

Pſal. 71. *Sit nomen Domini benedictum in ſæcula*, p. 55. c. 25. n. 1.

Pſal. 72. *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt*, p. 2. c. 1. n. 1.

Pſal. 73. *Pauper & inops laudabunt nomen tuum*, p. 78. c. 2. n. 1.

Pſal. 75. *Et factus eſt in pace locus ejus*, p. 81. c. 8. n. 1.

Pſal. 76. *Renuit conſolari anima mea*, p. 16. c. 10. n. 1.

Pſal. 83. *Beati, qui habitant in domo tua Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te*, p. 218. c. 12. n. 1.

Pſal. 85. *Lætetur cor meum ut timeat nomen tuum*, p. 5. c. 2. n. 1.

Pſal. 86. *Glorioſa dicta ſunt de te*, p. 214. c. 6. n. 1.

Pſal. 90. *Scuto circumdabit te veritas ejus, non timebis à timore nocturno*, p. 180. c. 10. n. 1.

Cum ipſo ſum in tribulatione. p. 81. c. 6. num. 1.

Pſal. 101. *Paucitatem dierum meorum nuntia mihi*, p. 7. cap. 5. n. 1.

Reſpexit Deus in orationem humilium, & non ſprevit precem eorum, 217. c. 10. num. 1.

Pſal. 111. *Generatio rectorum benedicetur*, p. 187. c. 20. n. 1.

Pſal. 114. *Convertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi*, p. 101. c. 29. n. 1.

Pſal. 118. *Anima mea in manibus meis ſemper*, p. 88. c. 17. n. 1.

Confige timore tuo carnes meas, p. 83. c. 11. num. 1.

Lætabor ego ſuper eloquia tua, ſicut qui invenit ſpolia multa, p. 213. cap. 31 num. 1.

Servus tuus ego ſum, da mihi intellectum, &c. p. 215. c. 7. n. 1.

Cognovi Domine, quia æquitas judicia tua, & in veritate tua humiliaſti me, p. 243. c. 1. n. 1.

Declaratio ſermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis, p. 93. c. 21. num. 1.

Dormitavit anima mea præ tædio, p. 26. c. 14. n. 1.

In corde meo abſcondi eloquia tua, ut non peccem tibi, p. 185. c. 19. n. 1.
Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen ſemitis meis, p. 260. cap. 3. num. 1.
Averte oculos meos ne videant vanitates, p. 13. c. 8. n. 1.
Pſal. 122. *Ecce ſicut oculi ancillæ in manibus Dominæ ſuæ, ita oculi, &c.* p. 30. c. 16. n. 1.
Pſal. 124. *Benefac Domine bonis & rectis corde*, p. 282. c. 14. n. 1.
Pſal. 137. *In conſpectu Angelorum pſallam tibi*, p. 99. c. 26. n. 1.
Pſal. 138. *Mirabilia opera tua, & anima mea cognoſcet nimis*, p. 34. cap. 17. num. 1.
Imperfectum meum viderunt oculi tui, p. 88. c. 4. n. 1.
Pſal. 140. *Dirigatur oratio mea, ſicut incenſum in conſpectu tuo*, p. 100. c. 28. num. 1.
Pſal. 141. *Educ de tribulatione animam meam*, p. 10. c. 6. n. 1.
Pſal. 145. *Lauda anima mea Dominum*, p. 181. c. 11. n. 1.
Pſal. 149. *Laus ejus in Eccleſia Sanctorum*, p. 215. c. 8. n. 1.

PROVERBIA.

Cap. 3. *Beatus homo, qui invenit ſapientiam*, p. 69. c. 3. n. 1.
Cap. 10. *Audiens ſapientiam, ſapientior erit*, p. 59. c. 2. n. 1.
Cap. 13. *Vult, & non vult piger*, p. 178. c. 8. num. 2.
Cap. 21. *Vir obediens loquetur victoriam*, p. 176. c. 5. n. 1.

CANTICA CANTICORUM.

Cap. 1. *Introduxit me Rex in cellaria ſua.*
Cap. 2. *Ego flos campi & lilium convallium*, p. 77. c. 1. n. 1.
Cap. 5. *Manus meæ ſtillaverunt myrrham, & digiti mei pleni myrrha probatiſſima*, p. 166. c. 3. n. 1.
Cap. 8. *Pone me ut ſignaculum ſuper cor tuum*, p. 177. c. 6. n. 1.
Fuge dilecte mi, &c. p. 95. c. 23. n. 1.

SAPIENTIA.

Cap. 2. *Invidiâ diaboli mors introivit in orbem terrarum*, p. 183. c. 15. nu. 1.

ECCLESIASTICUS.

Cap. 6. *Fili à juventute tua excipe doctrinam, & uſque ad canos invenies ſapientiam*, p. 212. c. 1. n. 1.

ESAIAS.

Cap. 24. *Secretum meum mihi*, p. 251. c. 7. n. 1.
Cap. 38. *Ecce in pace amaritudo mea amariſſima*, p. 42. c. 20. n. 1.

OSEE.

Cap. 14. *Juſtus germinabit ſicut lilium*, p. 76. in Prologi initio.

MATTHÆUS.

Cap. 4. *Non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo, &c.* p. 174. c. 2. n. 1.
Cap. 5. *Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur*, p. 83. c. 12. n. 1.
Beati mundo corde, p. 252. c. 9. n. 1.
Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur, p. 2. c. 10. n. 2.
Ecce merces veſtra multa eſt in cælo, p. 258. c. 15. n. 1.
Cap. 11. *Diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde*, p. 253. c. 2. nu. 1. Et p. 279. n. 1.
Regnum cælorum vim patitur, &c. p. 61. c. 4. n. 1.
Cap. 16. *Vade poſt me Satana* p. 255. c. 6. num. 1.
Cap. 17. *Faciamus hic tria tabernacula, tibi unum*, pag. 108. cap. 1, 2, & 3.

Cap. 19.

Cap. 19. *Sinite parvulos venire ad me, talium eſt enim Regnum cœlorum, p.* 253. *c.* 1. *n.* 1.

Cap. 25. *Quod uni feciſtis de his fratribus meis minimis, mihi feciſtis, p.* 73. *c.* 17. *n.* 1.

Vigilate, quia neſcitis diem neque horam, p. 96. *c.* 25. *n.* 1.

MARCUS,

Cap. 14. *Suſtinete hic & vigilate, p.* 178. *c.* 8. *n.* 1.

Vigilate & orate, ut non intretis in tentationem, p. 82. *c.* 10. *n.* 1.

LUCAS,

Cap. 4. *Medice, cura te ipſum, p.* 95. *c.* 24. *n.* 1.

Cap. 6. *Væ vobis, qui ridetis nunc, quia flebitis, p.* 61. *cap.* 5. *n.* 1.

Cap. 11. *Beati qui audiunt verbum Dei, p.* 62. *c.* 6. *n.* 2.

Qui non colligit mecum, diſpergit, p. 81. *c.* 9. *n.* 1.

Cap. 12. *Noli in ſublime tolli, p.* 181. *c.* 12. *n.* 1.

Cap. 14. *Qui non renuntiaverit omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus, p.* 218. *c.* 11. *n.* 1.

Cap. 15. *Erant appropinquantes ad Jeſum Publicani & Phariſæi, p.* 40. *cap.* 18. *num.* 5.

Cap. 16. *Canes lingebant ulcera ejus, p.* 92. *c.* 20. *n.* 2. *Et. p.* 265. *nu.* 4.

Cap. 21. *In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras, p.* 92. *c.* 22. *num.* 1.

Cap. 24. Pax vobis. *Ego ſum, nolite timere, p.* 102. *c.* 30. *n.* 1.

Nonne cor noſtrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via? p. 66. *cap.* 1. *num.* 2.

JOANNES,

Cap. 6. *Colligite, quæ ſupererant fragmenta, ne pereant, p.* 188. *in* Prologo *num.* 1.

Cap. 10. *Oves meæ vocem meam audiunt, p.* 213. *c.* 2. *n.* 1.

Cap. 12. *Ambulate, dum lucem habetis, p.* 80. *c.* 7. *num.* 1.

Cap. 15. *Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, p.* 65. *c.* 10. *num.* 1.

Manete in dilectione mea, p. 71. *cap.* 16. *num.* 1.

Cap. 16. *In mundo preſſuram habebitis: ſed confidete, ego vici mundum, p.* 87. *cap.* 16. *num.* 1.

ACTA APOSTOLORUM,

Cap. 9. *Vas electionis eſt mihi iſte, p.* 254. *c.* 4. *n.* 1.

AD ROMANOS,

Cap. 6. *Exiſtimate vos mortuos quidem eſſe peccato, viventes autem Deo, p.* 270. *num.* 1.

1. AD CORINTHIOS,

Cap. 15. *Stabiles eſtote & immobiles in opere Domini ſemper, p.* 86. *c.* 15. *n.* 1.

Cap. 16. *Omnia veſtra in charitate fiant, p.* 68. *c.* 13. *n.* 1.

2. AD CORINTHIOS,

Cap. 6. *Tanquam nihil habentes, & omnia poſſidentes, p.* 255. *c.* 9. *n.* 1.

AD GALATAS,

Cap. 6. *Alter alterius onera portate, p.* 70. *c.* 15. *n.* 1.

AD EPHESIOS,

Cap. 4. *Renovamini autem ſpiritu mentis veſtræ, p.* 198. *c.* 1. *n.* 1.

Supportantes invicem in charitate, p. 178. *c.* 7. *n.* 1.

Cap. 6. *Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare, &c. p.* 183. *c.* 16. *n.* 1.

AD

Digitized by Google

AD PHILIPPENSES,

Cap. 4. Gaudete in Domino ſemper, p. 63. c. 8, n. 1.

1. AD THESSALONICENSES,

Cap. 5. Sine intermiſſione orate, p. 66. c. 12. num. 1.

2. AT TIMOTHEUM,

Cap. 2. Si commortui ſumus, & convivemus, p. 270. num. 1.

JACOBUS,

Cap. 4. Reſiſtite diabolo, & fugiet à vobis, p. 179. c. 9. n. 1.

Humilibus autem dat gratiam, p. 64. c. 9. num. 1.

1. PETRI,

Cap. 2. Rationabile ſine dolo, p. 256. c. 11. num. 1.

APOCALYPSIS,

Cap. 2. Vincenti dabo manna abſconditum, & nomen novum, p. 251. c. 6. n. 1.

INDEX SECUNDUS,

Nempe rerum.

A.

Abnegatio ſui, atque omnium rerum, pag. 218. cap. 11. num. 12.

In ſui abnegatione, omnis perfectio conſiſtit, p. 167. c. 3. §. 2.

Abſtinentia ſervanda, p. 146. c. 12. n. 1. & ſeq.

Acedia, v. Negligentia, Piger.

Diabolus ſæpè per acediam plurimos tentat, p. 241. c. 2. n. 37. 38.

Ædificationi mutuæ incumbendum, p. 156. c. 1. §. 14.

Adhærere Deo, v. Unio cum Deo.

Id adverſis conſtitutus, Dei te voluntati reſigna, ac in illo confide, p. 204. c. 8. n. 1. & ſeq.

Remedium in adverſis rebus, eſt patientia, p. 176. c. 4. n. 3.

Recurrendum tunc ad Chriſti paſſionem, p. 210. c. 13. n. 2.

Affectus, v. Paſſiones.

Affinitas vera quæ ſit, p. 30. c. 15. n. 8.

Alphabetum pro Novitiis & Religioſis, p. 262. per totum.

Amare Deum caſtè, quid ſit, p. 35. c. 17. n. 3.

Deum amare & laudare, opus eſt illuſtre, p. 98. c. 26. n. 1.

Amator Dei verus quis ſit, p. 79. c. 4. n. 1. & ſeq.

Deus eſt omnia ſeſe amanti, p. 100. c. 28. n. 1. & ſeq.

Amor, v. Unio, Scutum.

Amor Dei & proximi diligenter retinendus, p. 145. c. 11. n. 1. & ſeq.

De amore Chriſti, p. 71. c. 16. num. 1. & ſeq.

Amor Dei, quid efficiat in homine, p. 5. c. 1. n. 13. Et c. 25. n. 2.

Ambulare coram Deo, v. anima.

Amicus verus quis ſit, p. 245. c. 3. n. 1. & ſeq.

Anima bona quæ ſint, p. 250. c. 5. n. 1.

Quomodo anima debeat cum Deo purè ambulare, p. 80. c. 7. n. 1.

Quanta

Digitized by Google

Quanta ſit animæ felicitas Deum diligentis, p. 82. c. 9. n. 1.
Tunc anima fervet, quando à ſuo Sponſo Chriſto viſitatur, p. 262. c. 5. num. 1.
Anima ſemper liberum acceſſum habet ad Deum, cum ipſa voluerit, p. 38. c. 18. n. 2.
Armatura Chriſti & Sanctorum, contra vitia, p. 183. c. 16. n. 1. 2. 3
Ave Maria, v. Salutatio Angelica.

B.

Bellum, v. Pugna.
Varia impiorum bella, p. 182. c. 15. num. 1.
Beneficentia, v. Gratia.
Beneficia Dei, v. Gratiæ Dei.
Beneficiorum Dei catalogus, p. 54. c. 25. n. 6. & ſeq.
Beneficium triplex, aut naturæ, aut gratiæ, aut ſuperexcellentiæ, p. 58. c. 25. num. 13.
Bonum ſummum, finiſque noſter eſt Deus, p. 107. c. 34. n. 1. & ſeq.
Unicum & ſummum bonum, quærendum eſt, p. 21. c. 12. n. 1. & ſeq.
Bonorum mundanorum contemptus, p. 174. c. 1. n. 1. & ſeq.
Bona & meliora ſunt ſemper in exemplum trahenda: mala verò & deteriora ſunt vitanda, p. 190. c. 2. num. 1. & ſeq.

C.

Cantica ſpiritualia nonnulla, p. 179. per totum.
In cantu honor Dei quæri debet, & omnis vanitas excludenda eſt, p. 74. c. 18. n. 1.
Carnis effectus qui ſint, p. 146. c. 11. num. 2.
Caſtitas ſervanda, ibid. c. 12. n. 1. & ſeq.
Cedere minimè alteri, docet ipſe diabolus, p. 176. c. 5. n. 1.
Ad cœleſtia anhelandum, p. 171. c. 3. §. 7.
Cella, v. Solitudo.
Cellæ cuſtodia plurima bona affert, p. 200. c. 4. n. 1. & ſeq. Item c. 8. n. 1. & ſeq. Item c. 15. Item p. 140. c. 7. n. 3. 4.
Charitas, v. Amor.
De laudibus charitatis, & de fructibus ejuſdem, p. 68. c. 13. n. 1. & ſeq.
Chorus mox adeundus, cùm datur ſignum, p. 215. c. 8. n. 1. & ſeq.
Tria ſiunt in choro, oratio, lectio, & operatio, p. 202. c. 5. n. 1. 2.
Religioſi qui ſe habere debeant in choro, p. 142. c. 8. n. 1. & ſeq.
Chriſtus, v. Meditati.
Chriſtus flos eſt campi, & lilium convallium, p. 77. c. 1. n. 1.
Conformare ſe vitæ Chriſti, ſumma eſt perfectio, p. 147. c. 13. n. 1. & ſeq.
Variis modis nos Chriſtus portat, p. 30. c. 15. n. 7.
Chriſti vitam imitari debemus, p. 73. c. 17. n. 1. & ſeq.
Quomodo, & quibus in rebus, eam imitabimur, ibid. c. 17. n. 1.
Cibus, v. Refectorium.
Cogitationibus quomodo obſiſtendum, p. 254. c. 6. num. 1. Et c. 13. n. 1.
Cognatio, v. Affinitas.
Colloquia, v. Loqui.
Quiſnam divinis colloquiis aptus efficiatur, p. 173. c. 3. §. 10.
In colloquiis Fratrum à quibus materiis abſtinendum ſit, & quæ in iis tractari debeant, p. 158. c. 1. §. 19.
De communione ſacra, p. 240. c. 2. n. 31. 32. 34. 35. 36.

De compaſſione fraterna, p. 95. c. 24. n. 1. & ſeq.
Complacentia propria Deo valde diſplicet, p. 181. c. 12. n. 1. 2.
Concupiſcentiæ motus, v. Religioſus.
Confidentia, v. Fiducia.
Conformare ſe oportet Chriſto crucifixo, p. 80. c. 6. n. 1. & ſeq.
Conſcientiæ bonæ gaudia, p. 63. c. 8. n. 1.
Quovis in loco & tempore, conſcientiæ ſuæ ſemper habenda ratio, p. 88. cap. 17. n. 1. & ſeq.
Conſcientia examinanda tum manè, tum veſperi, atque etiam ſæpius, p. 204. c. 9. nu. 1. & ſeq. Item c. 11. num. 1. & ſeq.
Conſolatio, v. Tribulatio.
Deus non relinquit animam abſque conſolatione, p. 41. c. 19. n. 4.
Conſolatio tum pauperum, tum infirmorum, tum etiam aliorum, qui affliguntur, p. 265. per totum.
Quænam ſit vera & interna conſolatio, p. 251. c. 6. n. 1. 2.
Magnum eſt, ſeipſum intus conſolari, p. 228. c. 1. 12.
Subinde ſpiritualis conſolatio ſubtrahitur in bonum, p. 246. c. 5. n. 1. 2.
Magna eſt in Deo conſolatio & dulcedo, p. 18. c. 11. n. 1. & ſeq.
Tempore tribulationis divina adeſſe ſolet conſolatio, p. 62. c. 7. n. 1. & ſeq.
Multa conſolatio reperitur in lectione Patrum & Doctoris Eccleſiæ, p. 227. c. 1. n. 9.
De contemptu omnium conſolationum terrenarum, p. 16. c. 10. n. 1. Item p. 212. c. 16. num. 1. Item p. 227. c. 1. n. 7.
Converſari cum quibus opoteat, p. 158. c. 1. §. 18.
Converſio noſtri debet quotidiè fieri, p. 135. c. 3. n. 2.
Quis dicatur verè converſus, ibid. c. 3. n. 5.
De vera ad Deum converſione, ibid. n. 1. & ſeq.
Converſionis principium ferveſcere ſolet, deinde ſenſim tepeſcere, pag. 8. c. 4. n. 2.
Cordis habenda diligens cuſtodia, pag. 139. c. 5. n. 1. & ſeq.
Quæ juvant ad cordis pacem & quietem, p. 140. c. 5. n. 6.
Magna humani cordis inſtabilitas, pag. 65. c. 10. n. 1. & ſeq.
De vera cordis compunctione, p. 219. n. 1. & ſeq.
Cor ſæpenumero ad Deum eſt elevandum, p. 100. c. 3. n. 1. & ſeq.
Solitudo adeunda, ut nos ipſos colligamus, p. 247. c. 7. n. 1.
A creaturis elongatio, p. 15. c. 9. n. 1. 2
Crucis ſignaculum triplex, p. 177. c. 6. n. 1. 2.
Crux eſt via unica ad cælum, p. 249. c. 1. n. 1.
Curam noſtri ſedulam gerit Chriſtus, c. 18. n. 2.
Curioſus ne ſit homo, maximè in rebus ad ſe non ſpectantibus, p. 161. cap. 1. §. 27.

D.

Delectationes atque ſtudia hominum varia, p. 67. c. 12. n. 6.
Deſiderium animæ quærentis Deum, p. 2. c. 1. n. 1. & ſeq.
De deſiderio fruitionis divinæ, p. 40. c. 19. n. 1. & ſeq.

De-

Devotionis paupertas, v. Laudandus Deus.
Devotionis gratia acquirenda eſt, p. 61. c. 5. n. 1.
Devotionis ſenſus, varias ob cauſas, ſubinde tollitur, p. 78. c. 2. n. 1. 2.
Deus eſt ineffabilis, incomprehenſibilis, interminabilis &c. p. 4. c. 1. n. 10.
Nemo poteſt dicere, quod ſit Deus in ſe: fortè quiſpiam explorare poterit, quid in nobis efficiat, p. 3. c. 1. n. 5.
Deus docet animam ſupra omnes docentes, eamque illuminat, p. 260. c. 3. num. 1.
Variis modis explicatur, qualis ſit Deus, erga bonos & malos, p. 22. c. 12. n. 4.
Cur ſubinde ſe ſubtrahat animæ amanti, p. 24. c. 13. n. 4. 5. & ſeq.
Deus vult non partem, ſed totum habere, ſibique donari, p. 54. c. 25. n. 5.
Quomodo Deus animam diligat, p. 5. c. 1. n. 12. 13.
Viſio Dei ſumma eſt beatitudo, p. 40. c. 19. n. 1.
Diabolus, v. Diſcordia, Divites.
Invidia ejus contra hominum ſalutem, eſt maxima, p. 183. c. 15. n. 1. 2.
Pſallendum ſæpè adverſus diabolum, p. 216. c. 8. n. 3.
Variis nos modis decipere conatur, p. 179. c. 9. n. 1. 2.
Dilectio Dei, v. Deus.
Diſciplinæ clauſtralis fructus, pag. 131. c. 1. n. 1.
De clauſtralium ſeu religioſorum diſciplina, ibid. c. 1. n. 1. & ſeq.
Tria conſervant clauſtralem diſciplinam, ſilentium, divinum officium, & labor, ibid. c. 1. n. 1. & ſeq.
Diſcordias ubique ſerit diabolus p. 183. c. 15. n. 1. 2.
Diſcretio in quolibet ſpirituali exercitio ſervanda, p. 144. c. 9. n. 1. & ſeq.
Diſpenſator, v. Superior, Oris cuſtodia. Exemplum bonum. Scandala, Ædificatio, Novitates. Narrationes utiles.
Fidelis diſpenſator quid præſtare debeat, p. 151. c. 1. §. 2. 3.
Prudentem eum eſſe convenit, p. 154. §. 7. 8. 9.
Certis horis ſibi debet vacare, p. 155. c. 1. §. 11.
Gratus eſt omnibus, quando fidelis eſt, p. 152. c. 1. §. 4.
Tempore inopiæ, de Dei bonitate bene ſperare debet, ibid. c. 1. §. 5.
Oportet diſpenſatorem eſſe & fidelem & prudentem, p. 151. c. 1. §. 2.
S. Marthæ officio fungitur, ibid. c. 1. §. 1.
Expedit, ut det Fratribus ſuis neceſſaria, quantum per facultates licet, p. 153. c. 1. §. 6.
Diſſoluti in ratione vivendi, v. Paſſio Chriſti.
Divites & honoratos maximè tentat diabolus, p. 179. c. 9. n. 2.
Doctorum exempla, verba, & ſcripta, ſunt fragmenta, quæ in cophinis colligi debent, p. 188. in Pologo n. 1.
Dolor & fletus peccatorum, p. 6. c. 3. n. 1. & ſeq.
Domi manere, res optima, v. Solitudo.
De dono gratiæ, & de ſcrutinio ſuper dilecto, p. 27. c. 15. num. 1. & ſeq.
Dormiturus. quid agere debeat, p. 206. c. 11. n. 1. & ſeq.
Dulcedo, v. Conſolatio.

E.

ECcleſiaſtici, v. Religio Monaſterium.
Emendatio noſtri, hic aut lenta eſt, aut nulla, p. 10. c. 6. n. 1. 2.

Examen conſcientiæ, v. Conſcientia.

Exercitia, v. Paſſio Chriſti, Diſcretio.

Exemplo bono aliis prælucere, p. 156. c. 1. §. 13.

Exercitia, quò deſtinentur, p. 210. c. 11. num. 1.

F.

FAbulæ ſunt evitandæ, p. 203. c. 7. n. 1. 2.

Familiaritas, v. Superior.

Quos imitari debes, ne ſint tibi familiares, p. 156. c. 1. §. 13.

Fervor ſpiritus, quomodo poſſit acquiri, p. 132. c. 1. n. 5.

Feſtorum ornatus quid deſignet, p. 216. c. 9. n. 1. & ſeq.

Fiducia virilis in Deo habenda eſt, p. 211. c. 14. n. 1.

Divinæ miſerationis fiducia amplectenda, p. 38. c. 18. n. 1. & ſeq.

Tempore tribulationis, fiducia in Deo ponenda, p. 65. c. 11. n. 1. & ſeq.

Fletus, v. Dolor.

Ridendi hic nulla cauſa, flendi autem plurimæ, p. 6. c. 3. n. 2.

Flos campi, v. Chriſtus.

S. Franciſci laudes, p. 35. c. 5. n. 1.

Fuga ſæculi, p. 59. c. 2. n. 1. & ſeq.

G.

GLoria æterna, v. Vita a[illegible]na, Anima, Appetenda eſt, p. 150. c. 16. num. 1. 2.

De cœleſtis gloriæ deſiderio, deque laude Dei æterna, p. 100. c. 26. num. 1. & ſeq.

Animæ gemitus præ deſiderio gloriæ prorogatæ, p. 42. c. 20. n. 1. & ſeq.

Angelorum laus in cælo quanta & qualis, p. 99. c. 27. n. 1. & ſeq.

Quidvis agendum, & quidvis patiendum, pro gloria hac adipiſcenda, p. 258. c. 15. n. 1. 2.

Commendatio cœleſtis gloriæ, & quomodo in ea laudetur Deus, p. 218. c. 12. n. 1. 2.

Quæ perſonæ ornant illam, p. 44. c. 21. n. 2. 3. & ſeq.

Memoria cœleſtis gloriæ, p. 44. c. 21. n. 1. & ſeq.

Gloria inanis cavenda, p. 181. cap. 12. n. 1. 2.

Contemnenda eſt. p. 244. c. 2. num. 1. & ſeq.

Remedia contra eam, & contra laudes operum, p. 247. c. 8. n. 1. Et cap. 9. num. 1.

Gratia Dei, v. Triſtitia, Unio animæ.

Superbia cauſat gratiæ defectum, p. 121. c. 2. n. 10.

Præſente gratia, optimè eſt animæ, & contrà, p. 27. c. 14. n. 2. 3.

Grata debet eſſe anima pro omni bono, & pro beneficiis quibuſcunque acceptis, p. 80. c. 5. n. 1. Et p. 57. c. 25. n. 11. & ſeq.

Quòd nos Deus ad ſuam imaginem fecerit, multæ ei gratiæ habendæ ſunt, p. 55. c. 25. n. 7.

H.

HOnorati, v. Divites.

Horæ Canonicæ devotè ſunt perſolvendæ, p. 202. c. 5. nu. 1. & ſeq. Et p. 142. c. 8. n. 1. & ſeq.

Horis canonicis expletis, à quibus cavendum p. 143. c. 8. n. 3.

Acedia pellenda eſt in officio divino recitando, ibid. c. 8. n. 4.

Hoſpi-

Hoſpites cùm multi adveniſſent, projicitur rete, capiuntur autem tot piſces, quot hoſpites advenerant. p.153. §.5.
Hoſtes, v. Scutum, Orationes jaculatoriæ.
Humilitatis laudes, p. 116. c. 2. n. 14.
Exhortatio ad humilitatem. p. 267. ſecunda Oratio.
Fundamentum eſt totius ſanctitatis, p. 273. n. 1.
Paupertas Deo eſt ingrata abſque humilitate, p. 116. c. 2. n. 1.
Quicunque ſunt humiles, ſemper Dei gratia diteſcunt, p. 121. c. 2. n. 10.
Chriſtus ipſe eam nos docuit, p. 253. c. 2. n. 1.
Qui ſint mores humilium, p. 217. c. 10. num. 1. 2.
Illuſtre exemplar in Chriſto, p. 116. c. 2. n. 1. 2. & ſeq.
Quibus delectetur verè humilis, p. 115. c. 1. n. 17. 18.
Valde placet Deo, humiliare ſe, & peccatorem ſe agnoſcere, p. 38. c. 18. num. 5.
Neceſſaria eſt ſubjectio ſub Deo & ſub homine, p. 246. c. 6. n. 1.

I.

Jeſus quid ſit piis, p. 52. cap. 24. num. 5.
Jeſus ubi quærendus, p. 105. c. 33. n. 1. & ſeq.
Nomina Jeſu & Mariæ in omni re invocanda, p. 84. c. 13. n. 1. & ſeq.
Jeſu & Mariæ nomen ſæpè in ore, ſæpiſſimè in corde uſurpandum, p. 250. c. 5. n. 1.
De acceſſu ad Sanctum Sanctorum, Regem Angelorum, Jeſum Chriſtum, p. 46. c. 22. n. 1. & ſeq.
Imperfectiones aliorum patienter, & ex charitate ferendæ ſunt, p. 178. c. 7. n. 1. Et p. 245. c. 4. n. 1. 2.
Incarnationis Chriſti beneficium, permaximum eſt, p. 55. c. 25. n. 7.
Inconſtantia humani cordis, p. 175. c. 4. n. 1. & ſeq.
Indevotus, v. Devotio, Recollectio ſui.
Infirmus, v. Lazarus.
Oportet infirmis compati, p. 178. c. 7. n. 12.
Innocentes, v. Malitia.
Intentio in Deo recta habenda eſt, p. 103. c. 31. n. 1. & ſeq.
Invidia, v. Diabolus.
D. Joannes Evangeliſtæ laudes, p. 253. c. 3. n. 1.
Judicium Dei timendum, p. 5. c. 2. n. 1. & ſeq.
Ibi nullus erit locus, ſeſe occultandi, omnia judici patebunt, ibid. c. 2. n. 2.
Juſti per adverſa probantur, p. 79. c. 3. n. 1. & ſeq.
Juſtificationis beneficium maximum eſt, p. 53. c. 25. n. 11.
Coram Deo nullus mortalium ſe juſtificare audeat, p. 243. c. 1. n. 2. & ſeq.

L.

Labor religioſis eſt utilis, imò neceſſarius, p. 140. c. 6. n. 3. 4.
Lachrymarum piorum hominum fructus, p. 43. c. 20. n. 4.
Tum pii, tum mundani lachrymantur quidem, ſed varias ob cauſas, ibid. c. 20. n. 4. & ſeqq.
Lapſus in peccatum, cur nonnunquam accidat homini, p. 66. c. 11. n. 3.
Laquei diaboli multiplices, p. 59. c. 2. n. 2. & ſeq.
Laudare & laudari, vanitas eſt, p. 243. n. 2. 3.

Digitized by Google

Laudes Dei, v. Chorus, Matutinæ, Vigiliæ.
In omni re ſemper lauda Deum, p. 181. c. 11. n. 1. 2.
Etiam in paupertate devotionis, laudandus eſt Deus, p. 78. c. 2. n. 1.
De laude Dei æterna, p. 74. c. 18. n. 1. & ſeq.
Officium eſt honorificum laudare Deum, quod eſt Angelorum & Sanctorum, p. 248. c. 8. n. 12.
Vir juſtus in omni ſua actione, laudat ſemper Deum, p. 256. c. 12. n. 1.
De Lazaro & infirmo inſtitutio, p. 92. c. 20. n. 1. & ſeq.
Lectionis ſacræ utilitates, p. 66. c. 12. n. 1. & ſeq. Item. p. 208. c. 3. n. 1.
Vacandum ſæpè ſacræ lectioni, p. 62. c. 6. n. 1. & ſeq.
Liberalitas, v. Diſpenſator.
Libri, v. Religio.
Libri bibliothecæ ſunt diligenter aſſervandi, p. 214. c. 5. n. 1, 2.
Fructus multiplex ex libris ſacris, p. 213. c. 3. n. 1.
Opus eſt pium, libros ſcribere, item & meritorium, p. 214. c. 4. n. 2.
In memoriæ ſubſidium libri conſcribuntur, ibid. c. 4. n. 1.
Lilium convallium, v. Chriſtus.
Locus nullus hic tutus, p. 31. c. 16. n. 2.
Loqui, v. Fabulæ.
Loqui de Deo frequenter, plurimum recens converſis prodeſt, p. 189. c. 1. n. 1. 2.
Sapienter loquendum eſt, p. 95. c. 24. n. 1. & ſeq.
In conſeſſu Patrum & ſeniorum non decet juvenes loqui, p. 58. c. 1. §. 19.
Luxuriæ tentatio propulſanda eſt, timore pœnæ æternæ, p. 83. c. 11. n. 1. & ſeq.

M.

MAria, v. Salutatio Angelica.
Quæ ab ea petere debemus, p. 148. c. 14. n. 2.
Quicquid vis obtinere à Deo, per Mariam pete, ibid. c. 14. n. 3.
De laudibus ſalutationis Angelicæ, p. 48. c. 23. n. 7. & ſeq.
Ejus frequenter memores eſſe debemus, & ſæpe à nobis invocanda eſt, p. 148. c. 14. n. 1. & ſeq.
De illius conſolatione erga nos, p. 51. c. 24. n. 1. & ſeq.
Multa eſt ejus erga peccatores miſericordia, ibid. c. 24. n. 1.
Tum juſtos, tum peccatores ipſa hortatur, ut ad ſe veniat, ibid. c. 24. n. 1.
Tentationis tempore, ad eam eſt recurrendum, admodum miſericordem, ib. c. 24. n. 2.
Martyrium, v. Obedientia.
Mater, v. Religio.
Matutinæ, v. Vigiliæ.
A matutinis, paululum meditari optimum eſt, p. 209. c. 7. n. 1.
Meditari & vitam & paſſionem Chriſti, res optima, p. 147. c. 13. n. 1. & ſeq.
Dulcedo eſt animæ, ſæpè de Deo meditari, p. 40. c. 19. n. 1.
Medium ſemper tenendum eſt, v. Diſcretio.
Mens ut plurimum in Deum dirigenda eſt, p. 258. c. 1. n. 1. Item. c. 2.
Miſeratio divina, v. Fiducia.
Miſericordia Dei, quàm ſit magna erga peccatores, p. 39. c. 18. n. 4.
Mitem ad omnes, eſſe decet, p. 178. c. 7. n. 1. 2.
Modus omnibus in rebus ſervandus eſt, v. Diſcretio.
Monaſterii tum ornatus, tum dignitas, p. 214. c. 6. n. 1.
Mores boni religioſi qui ſint, p. 64. c. 9. num. 1.
Moriendi deſiderium, p. 12. c. 7. n. 3.

Mors bona optanda, ibid. c.7. n.1.& ſeq.
Mori&mortui mundo, p.13.c.8.n.1.&ſeq.
Quidam Princeps moriturus dicebat, pauper & ovium cuſtos, moriens multo me fœlicior eſt, p. 174. c. 1. n. 3.
Optanda in morte noſtra, Jeſu, Mariæ, Angelorum & Sanctorum præſentia, p. 12. c. 7. n. 3.
Domino cuidam morienti, dicebant plures, Domine, quid nobis pro præſtito officio relinques? Quibus ille: En omnes quæ ſua ſunt quærunt, nemo, de anima mea cogitat, p. 174. c. 1. n. 3.
Mortis hora incerta eſt, vita autem brebis, p. 96. c. 25. n. 1. & ſeq.
Mundi odium, p. 71. c. 16. n. 1. & ſeq.

N.

Narrari in aliis non debent niſi utilia, p. 157. cap. 1. §. 16.
Negligentiæ noſtræ deploratio p. 8. c. 4. n. 1. Et c. 7. n. 1. 2.
Novitates nec audiendæ ſunt, nec referendæ, p. 157. c. 1. §. 15.
Novis audiendis qui delectantur, audiant Chriſtum de gloria, judicio, &c. loquente, p. 67. c. 12. n. 4.
Novitius tentatus de religione deſerenda, quibus ſe rationibus juvit, p. 195. c. 5. n. 1. & ſeq.
Ingruit novitiis periculum, ex conſortio mundanorum, p. 192. c. 4. n. 1.& ſeq.

O.

Obedientiæ laus & meritum, p. 176. c. 5. n. 1. 2.
De hac præſtanti virtute, ibid. cap. 5. n. 1. & ſeq.
Exempla obedientiæ in Chriſto & Maria, p. 137. c. 4. n. 4.
Item in Abraham Patriarcha, ibid. c. 4. num. 5.
Scientiam, potentiam, & quamvis dignitatem pretio vincit obedientia, ibid. c. 4. n. 5.
De magis obediendum quàm parentibus aut amicis, p. 197. c. 8. n. 1. & ſeq.
Martyrii quoddam genus eſt obedientia, p. 167. c. 3. n. 2.
Studium obedientiæ lenit animum, & profectum adducit, p. 210. c. 10. n. 1.
Apud Deum quanta ſit virtutis obedientia, p. 127. c. 3. n. 11.
De ſubditi obedientia erga ſuum ſuperiorem, p. 136. c. 4. n. 1. & ſeq.
Oblatio ſui omni ex parte, p. 54. c. 25. n. 5.
Oeconomus, v. Diſpenſator.
Officium divinum, v. Horæ Canonicæ.
Onera aliorum patienter ferenda, p. 70. c. 15. n. 1.
Opera bona, v. Tribulationes.
Ante quodlibet opus orandum, p. 181. c. 19. n. 1. & ſeq.
Lauda ſemperDeus in omni opere, p. 186. c. 11. n. 1. 2.
Manibus operando, quid ſit meditandum, p. 210. c. 9. n. 1.
Opus manuum commendatur, p. 208. c. 4. n. 1. 2.
Oratio, v. Humilis, Opus, Accedens ad Deum.
Oratio ad Deum frequenter laudandum, p. 248. c. 8. in fine.
Oratio ad Chriſtum, pro gratia ipſius impetranda, p. 208. c. 17. n. 3.
Oratio ad Chriſtum ſalutandum, p. 270. ſeptima Oratio.
Oratio pro amore virtutum & odio vitiorum, p. 267. quarta Oratio.
Oratio tempore tribulationis & anguſtiæ, p. 268. quinta oratio.
Oratio pro agnoſcenda & ſequenda vitæ via, ibid. ſexta.

Oratio

Digitized by Google

Oratio pro fœlici conſummatione virtutum, p.145. c.10. n.1. 2.
Oratio & gratiarum actio pro beneficiis acceptis, p. 57. c. 25. n. 11.
Oratio pro integra ſui & omnium rerum abnegatione, p. 266. prima Oratio.
Oratio pro contritione ſuorum peccatorum, ibid. tertia Oratio.
Oratio, ut mens corporali ſarcina & imaginatione liberetur, p.259. c. 2. n. 1.
Oratio ad Deum, qua petit autor ſibi & otium & induſtriam benè componendi iſtud ſoliloquium, p. 177. in prologo num. 3.
Oratio amantis & laudantis Deum, p. 100, c. 28. n. 1. & ſeq.
Accedentis ad Deum oratio, p. 46. c. 22. num. 3.
Magna vis orationis, p. 66. c. *12*. num. *1*. & ſeq. Et p. 208. c. 2. n. *1*. *2*.
Oratio peccatoris ſe agnoſcentis, p. 221. num. *6*.
Orationes jaculatoriæ ſæpè in hoſtes emittendæ, p. 158. c. 18. n. 1. 2.
Sit frequens orationis uſus, quovis tempore & loco, p. 184. c. 17. n. 1. 2.
David de die miles erat, nocte verò religioſus orando, p. 255. c. 8. n. 1.
Oratio ſpiritus humilis & contriti, p.104. c. 32. n. 1. & ſeq.
Frequenter orandum, p. 257. c. 14. n. 1. 5.
Per orationem ſacra ſcriptura cuidam fuit patefacta, p. 158. c. 1. §. 20.
Orationis Dominicæ laudes, p. 251. c. 5. num. 2.
Ordinationem Dei circa nos libenter ſuſcipere debemus, p. 227. c. 1. n. 3.
Os, v. Silentium.
Os, & cor valde ſervari debent, p. 62. c. 6. n. 2.
Cuſtodia oris, p. 156. c. 1. §. 12.

P.

Parentum contemptus, ſi bonum impediant, p. 59. c. 2. n. 1.
Parvuli ad Chriſtum vocantur, p. 253. c. 1. n. 1.
Paſſio Chriſti, v. Adverſa.
Paſſionis Dominicæ memoria juvat contra diſſolutos & laxè viventes, p. 83. c. 12. n. 1. & ſeq.
Simplicis religioſi ſtudium debet verſari circa Chriſti paſſionem, p. 256. c. 10. n. 1.
Paſſionis Chriſti redemptioniſque beneficium, ſuperat creationis donum, p. 55. c. 25. n. 8.
Exercitium Chriſtiani hominis, Chriſti paſſionem meditari, p. 147. c. 13. n. 1. & ſeq.
Paſſiones vincendæ ſunt, p. 155. c. 1. §. 10.
Qui vult proficere, imprimis neceſſe eſt, ut ſuas paſſiones agnoſcat, p. 199. c. 1. num. 2.
Ad Deum recurrendum eſt, quando paſſiones noſtræ nos commovent, p. 155. c. 1. §, 10.
Patientia virtus eſt admirabilis, p. 123, c. 3. n. 1.
Patientia pacem gignit, p. 129. c. 3. n. 13.
Exempla patientiæ Chriſtus, p. 119. c. 3. num. 7. 8.
Qui pro Chriſto aliquid patitur, magnis meritis ditatur, p. 94. c. 22. n. 2.
Cùm aliquid pateris, aut tace, aut modeſtè reſponde, ibid. c. 22. n. 1.
Piorum patientia, p. 182. c. *13*. n. *1*.
D. Pauli laudes, p. 253. c. 4. n. *1*.
Paupertas, v. Lazarus, Humilitas.
Encomion paupertatis, p. *110*. c. *1*. n. 5.
Amanda eſt pro Chriſto, p. *109*. c. *1*. n. *1*. & ſeq. Item p. *152*. c. 9. n. *1*.
Chriſti paupertas, p. *115*. c. *1*. n. *19*.
S. Martini & D. Auguſtini, item S. Franciſci,

Digitized by Google

ciſci, ac quorundam Eremitarum paupertas, p. 112. c. 1. n. 10. 11. 12.
Pauperis refugium Chriſtus, p. 91. c. 19. n. 1. & ſeq.
Paupertas & humilitas ſunt cognatæ, p. 114. c. 1. n. 16.
Quidam à ſe paupertatem rejiciunt, p. 110. c. 1. n. 7.
Cuſtos humilitatis eſt paupertas, p. 114. c. 1. n. 16.
Pax, v. Patientia.
Paci ſtudendum, p. 252. c. 10. n. 1.
Multa pace quis fruatur, p. 65. c. 11. n. 1.
Pax cordis, p. 81. c. 8. n. 1. & ſeq.
Pax vera, in ſolo Deo quærenda, p. 102. c. 30. n. 1. & ſeq.
Reperitur pax ſumma, in ſui & vitiorum mortificatione, ibid. c. 30. n. 2.
Peccata, v. Dolor.
Dei longanimitas erga peccatores, p. 221. n. 7. & ſeq.
Exemplo Sanctorum contra peccatd imicandum ſtrenuè, p. 85. c. 14. nu. 1. & ſeq.
Peccatores non ſpernit Deus, tantùm ab eis amorem repoſcit, p. 39. c. 18. n. 3. 5.
Homo confundi debet, tum ratione ſuorum peccatorum, tum ratione exiguæ ſui emendationis, p. 243. c. 1. n. 1. & ſeq.
Perfectio rara avis eſt, p. 61. c. 4. n. 1.
Peregrini hîc ſumus. p. 60. c. 2. n. 3.
Perſeverantia, v. Stabilitas.
In inceptis perſeverandum, p. 178. c. 8. num. 1. 2.
Piger vult, & non vult, p. 176. c. 4. n. 2.
Mores pigrorum, p. 218. c. 10. n. 4.
Prævidere futura, ſapientis eſt, p. 161. c. 1. §. 28.
Propoſitum quotidie renovandum, p. 209. c. 8. n. 1.
Propoſitum manè factum, per diem retinendum eſt, pag. 199. cap. 2. num. 1. 2.
Protectio Dei circa nos, p. 40. c. 19. n. 1
Providentia uti debent, qui temporalia tractant, p. 162. c. 1. §. 30.
Prudentia, v. Diſpenſator, Sapientia.
Pugna, v. Scutum.
De pugna contra vitia, p. 61. c. 4. n. 1. Item p. 175. c. 3. n. 1. 2.

Q.

Quærendus Deus, v. Jeſus, Deſiderium.
Quæſtiones difficiles in colloquium ne adducantur, p. 158. c. 1. §. 19.
Quies in ſolo Deo, p. 81. c. 8. n. 1. & ſeq.

R.

Receſſus dilecti ab anima, quæ ſit cauſa, p. 34. c. 17. n. 1. & ſeq.
Recolligendum cor cum Deo, p. 81. c. 9. num. 1.
Redeundum ſæpè ad interiora ſua, p. 138. c. 5. n. 1. & ſeq.
In refectorio quid fieri debeat, p. 203. c. 6. n. 1. & ſeq.
Refugium noſtrum in omni re ſit Deus, p. 210. c. 12. n. 1. & ſeq.
Religioſi, v. Stabilitas loci & ordinis, Novitius.
Alphabetum religioſi, quod addiſcere debet, p. 162. per totum.
Laudabilis eſt ſtatus, modò rectè ſervetur, p. 191. c. 3. n. 1. & ſeq.
Magnum eſt beneficium, p. 56. c. 25. n. 11.
Quis ſcopus eſſe debeat, ingredientis religionem, p. 188. n. 1. 2.
Quidam adoleſcens religionem ingreſſus eſt, ubi ſuos condiſcipulos in ſtudio videt mori, p. 196. c. 6. n. 1. 2.
Mater filium planxit religionē ingreſſum At converſa poſtmodum, Deo gratias egit, p. 197. c. 7. n. 1. 2.

Digitized by Google

A primo religionis fervore, multi deficiunt, p. 189. c. 1. n. 2.
Religioſus quædam conſtanter retinere, quædam verò perferre, alia demum reſpuere mox debet, pag. 139. cap. 5. num. 3.
Religioſus abſque libris quibus ſit ſimilis, p. 215. c. 7. n. 2.
Debet religioſus ſcire, ac memoria tenere, quid quovis tempore ſit ſibi agendum, ac etiam quæ fugienda, p. 139. c. 5. n. 2.
Differentia religioſi & clerici, p. 213. c. 2. num. 1. 2.
Religioſo tria ſunt neceſſaria, labor ſeu operatio, lectio, & oratio, p. 90. c. 18. n. 4. Item p. 208. c. 1. n. 2.
Remedia contra ſua vitia ſcire debet, eaque ſeriò applicare. Concupiſcentiæ motus non poſſunt omninò extingui, ſed mitigari poſſunt, pag. 139. cap. 5. num. 4.
Mores humilis ac boni religioſi, p. 95. c. 23. n. 1. & ſeq.
Curioſuli quidam ſunt, circa hæc & illa facienda, vel non facienda, velantes omnia diſcretionis velo, pag. 132. c. 1. num. 6.
Quænam efficiunt religioſum tranquillum & bonum, p. 64. c. 9. n. 1.
Religio eſt veluti piſcina, ex qua nititur dæmon piſces rapere, pag. 36. cap. 3. num. 3.
Reprehenſurus alium, ſe priùs admoneat, p. 95. c. 24. n. 1.
Reſignatio ſui planè eſt neceſſaria pacem quærenti, p. 246. c. 6. n. 1. 2.
Roſa, vel ſpina, eſt unus alteri, p. 71. c. 16. n. 3.
Rumores, v. Novitates.

S.

Salutis animæ ſtudium, p. 88. c. 17. n. 1. & ſeq.
De ſalutatione Angelica, p. 49. c. 23. n. 3. & ſeq.
Effectus ſalutationis Angelicæ, ibid. c. 23. n. 4. & ſeq.
Sancti ſæpè invocandi, p. 200. c. 3. n. 3.
Illos nobis faciamus familiares, p. 149. c. 15. n. 1.
Qua ratione Sanctis poterimus placere, ibid. c. 15. n. 2.
Suffragia eorum ſedulò imploranda, ibid. c. 15. n. 1. & ſeq.
Quæ ſint illa, quæ Sancti in nobis diligunt, p. 149. c. 15. n. 2.
Sapientiæ & prudentiæ ſeu providentiæ differentia, p. 161. c. 1. §. 29.
Vera ſapientia in Deo quærenda, p. 60. c. 3. n. 1. & ſeq.
Mala eſt mundi & carnis ſapientia, ibid. c. 3. n. 2.
Scripturæ ſacræ commendatio, p. 212. c. 1. n. 1. 2.
Gerardo Magno varii ſenſus occurrebant, cum Horas canonicas, aut ſacram Scripturam legeret, p. 175. c. 2. n. 2.
Quando non intelligis eam, aut ad Deum per orationem recurre, aut conſule te peritiorem, p. 158. c. 1. n. 20. 21.
Difficultas in ſacra Scriptura; eſt nucleus in teſta, p. 30. c. 15. n. 7.
De ſacræ Scripturæ intellectu, p. 93. c. 21. n. 1. & ſeq.
Scutum, v. Verbum Dei.
Objice hoſtibus ſcutum bonæ voluntatis, maximè verò amorem Dei, p. 180. c. 10. n. 1. & ſeq.
Secretum tuum, quod neminem ſcire velis, nulli dicito, p. 245. c. 3. n. 3.

Senſu-

Digitized by Google

Senſualitatis mala, p. 1. c. 8. n. 2.
Senſuum exteriorum cuſtodia, p. 200. c. 4. n. 1. & ſeq.
Silentium, v. Os.
Silentio incumbendum, p. 140. c. 6. n. 1. & ſeq.
De bono ſilentii, p. 89. c. 18. n. 1. & ſeq.
Virtutes ſilentii, p. 223. c. 2. n. 4.
Dicta quorumdam de ſilentii bono, p. 2. c. 18. n. 2.
David Rex ſilentii fuit amator, p. 223. c. 2. n. 2.
Similes ſunt carnales brutis, juſti verò Angelis, ſuperbi autem dæmonibus, p. 78. c. 1. in fine.
Societas bona quærenda, mala verò fugienda, p. 59. c. 1. n. 1. 2.
Societas cum Jeſu & Maria eſt ineunda, p. 105. c. 33. n. 1. & ſeq.
Boni evaſerunt quidam ex ſocietate bona, p. 59. c. 1. n. 2.
Soliloquium, v. Oratio.
Cur præſens ſoliloquium per formam dialogi compoſuerit autor, p. 1. in Prol. ejuſdem n. 1.
Cur autem illud ſcripſerit, p. 1. in eodem Prologo n. 1.
In eo uſus eſt ſtylo ſimplici, Ibidem.
Solitudinis amor, p. 226. c. 1. n. 5.
Solitudinis bona, p. 89. c. 18. n. 1. & ſeq.
Solitudinis cellæque commendatio, p. 141. c. 7. n. 1. & ſeq.
Spina, v. Roſa.
Sponſi viſitatione ſublata, quid agere debeat animæ, p. 53. c. 16. n. 9.
Stabilitas tum loci, tum ordinis. p. 86. c. 15. n. 1. & ſeq.
Status vitæ humanæ triplex, p. 77. c. 1. n. 1. & ſeq.
Studia oratione juvantur, p. 93. c. 21. n. 2.
Superbia, v. Gratia.
Mores ſuperborũ qui ſint, p. 217. c. 10. n. 1. 3
Diabolus ſemper de ſuperbis triumphat, p. 134. c. 2. n. 5.
Superiori ne ſis familiaris nimium, pag. 160. c. 1. §. 25.
Debet ſuperior honorari, ibid. c. 1. §. 24.
Diſpenſator debet ſuum ſuperiorem conſulere, in rebus majoris momenti, ibid. c. 1. §. 23.
Surgendi hora, p. 202. c. 5. n. 1. & ſeq.

T.

Tabernacula tria, quæ D. Petrus optabat, accommodantur paupertati, humilitati, & patientiæ, p. 108. c. 1. 2. 3.
Templi ornatus quid ſignificet, p. 216. c. 9. n. 1. & ſeq.
Temporalia, v. Providentia.
De tempore malè impenſo lamentatio, p. 8. c. 4. n. 1. & ſeq.
Tentationibus variis religioſum exagitat inimicus, p. 135. c. 2. n. 1. & ſeq.
Vigilandum & laborandum contra tentationes, p. 70. c. 14. n. 1.
Quovis tempore & loco, vigilandum & orandum contra tentationes, p. 82. c. 10. n. 1. & ſeq.
Trahi nos à Deo neceſſe eſt, ſi ſit à nobis ſequendus, p. 23. c. 12. n. 8.
Transfiguratio Chriſti, v. Tabernacula tria.
Tribulatio, v. Oratio, Conſolatio, Fiducia.
Tribulationis effectus, p. 125. c. 3. n. 5.
Tempore tribulationis, homo ſe ad arbitrium Dei reſignet, nec murmuret, ſed laudet illum, p. 247. c. 7. n. 1. & ſeq.
Tribulationes pati majus eſt, quàm bona operari, p. 129. c. 3. n. 13.
Deus conſuevit conſolari exiſtentes in tribulationibus, p. 87. c. 16. n. 1. & ſeq.
De triſtitia animæ, abſente Dei gratia, p. 26. c. 14. n. 1. & ſeq.

V.

Vacare ſibiipſi, v. Diſpenſator.
Sibi & Deo tantùm vacare, non om-

omnibus datum eſt, p. 227. c. 1. n. 6.
Vagabundi, v. Stabilitas.
Vanitas omnis homo vivens, p. 255. c. 7. n. 1.
In morte omnis vanitas concidit, p. 96. c. 25. n. 1. & ſeq.
Varietas rerum eſt quàm maxima, p. 69. c. 13. n. 2.
Verbi divini conſideratio, p. 262. c. 5. n. 1. & ſeq.
Verbum Dei audiendum, p. 61. c. 5. n. 1. & ſeq.
Verbum Dei ſcutum eſt adverſus tela omnia inimici, p. 185. c. 18.
Verborum ſuorum habenda ratio, p. 156. c. 1. §. 12.
Varia efficiunt & inducunt verba, p. 257. c. 13. n. 1.
Via ad placendum Deo tutiſſima, p. 190. c. 2. n. 3.
De juſtorum via ad cælos recta, p. 249. c. 1. n. 1. 2.
Victus, v. Abſtinentia.
Vigiliæ matutinæ alacriter adeundæ ſunt, p. 209. c. 6. n. 1. 2.
Virtus, v. Oratio.
Virtutes puræ eſſe debent, p. 256. c. 11. n. 1.
Exhortatio ad virtutes, p. 198. c. 1. n. 1. & ſeq.
De ſeptem gemmis virtutum in congregatione ſectandis, p. 187. c. 20. n. 1. & ſeq.
Vita humana, v. Status triplex.
Hominis vita videtur eſſe quædam longa miſeria, p. 123. c. 3. n. 1.
De miſeria & brevitate hujus vitæ, p. 9. c. 5. n. 1. & ſeq.
De vita bona & pacifica, p. 276. n. 1.
Ad vitam æternam anhelare, p. 10. c. 6. n. 1. & ſeq.
Vitæ contemplativæ dediti, eos diligant, qui in actione verſantur, & ferant, ſi in aliquo defecerint, p. 164. c. 2. §. 3. n. 6.
Advertant, qui vitam contemplativam profitentur, ne propter negligentiam & torporem, amittant ſuam mercedem, quæ fortè dabitur Marthæ officio fungentibus, p. 165. c. 2. §. 7.
Vitæ activæ addicti, videant, ne aſpernentur contemplantes: quin potiùs juvent illos per ſuum miniſterium, p. 163. c. 2. §. 2.
Sint patientes, nec facilè perturbentur, qui Marthæ officio funguntur, quia merces eorum eſt magna, p. 164. c. 2. §. 4. 5.
Non debent inter ſe contendere contemplativæ & activæ vitæ mancipati, p. 163. c. 2. §. 1.
Vitia, v. Armatura.
De odio vitiorum, p. 145. c. 11. nu. 1. & ſeq.
Virtutibus contrariis vitia pelluntur. p. 250. c. 4. n. 1. & ſeq.
Pugnandum contra acediam, gulam, & luxuriam, p. 249. c. 1. n. 2.
Viventes laxè, v. Paſſio Chriſti.
Ad piè vivendum, ſume quinque panes, id eſt, quinque conſiderationes, p. 174. c. 2. n. 2.
Unio cum Deo fit per amorem, p. 101. c. 29. n. 1.
Quærenda eſt maximè, ibid. c. 29. n. 1. & ſeq.
De unione cum Deo, & dei gratiæ ejuſdem ſubtractione, pag. 24. c. 13. n. 1. & ſeq.
Voluntas bona, v. Scutum.
Deus odit voluntatem cujuſque propriam, p. 127. c. 3. n. 11.
Utimur rebus, fruimur autem Deo, p. 33. c. 16. n. 8.

FINIS.

Digitized by Google

THOMÆ à KEMPIS,
CANONICI REGULARIS
ORDINIS D. AUGUSTINI.

Vitæ undecim virorum ſanctimonia illuſtrium, qui ſyncronei, aut familiares Thomæ à Kempis extiterunt.

Catalogus eorum quorum vitæ hic deſcribuntur.

1. *M. Gerardus Magnus, vulgò Groot nuncupatus.*
2. *D. Florentius Daventrienſis Eccleſiæ presbyter.*

Hi novem poſtremi fuerunt diſcipuli D. Florentii.

3. *Joannes Gronde.*
4. *Joannes Brinckerinck.*
5. *Rubertus Bernerus.*
6. *D. Henricus Brune.*
7. *Gerardus Sutphanienſis.*
8. *De Amilius de Buren.*
9. *Jacobus de Viana.*
10. *Joannes Cacabus, vulgò Kekel, qui coquus fuit.*
11. *Arnoldus Schonhove.*

VITA VENERABILIS M. GERARDI MAGNI, VULGO GROOT.

Prologus in vitam venerabilis Magiſtri Gerardi Magni, vulgariter Groot.

1. AUxiliante Domino, frater chariſſime, de paternis actibus [pauca tamen de pluribus] charitatis auſu dicere tentabo, ob magnam utique petitionis tuæ inſtantiam, & communem utilitatem. Ex quo enim multi jam Patres & devoti fratres, olim mihi cogniti dormierunt, eorum virtutes effari non vereor; quatenus exinde bonam memoriam, de bonis exemplis ipſorum, poſteris relinquam ad divini nominis laudem altiùs extollendam. Igitur à venerabili 1.

Digitized by Google

M. Gerardo, cognomento Magno, Prædicatore egregio & devoto, exordium ſumam.

2. 2. Deinde etiam [ſi Dominus annuerit] de devotis fratribus diſcipulis ejus, aliqua ſanctæ converſationis exempla adjiciam, ad tuam & aliorum ſimplicium fratrum devotionem excitandam. Quem licet in carne non viderim, plures tamen diſcipulatui ejus adhærentes, corporaliter agnovi, à quibus multa de felicibus actibus ejus frequenter audivi, ut non putes me propriâ imaginatione hæc confinxiſſe, ſed à valde fidelibus utriuſque ſexus perſonis, viridicâ relatione percepiſſe.

Capita eorum, quæ in hac vita continentur.

De ortu & de interpretatione nominis Gerardi. Cap. 1

De celeri profectu ejus in ſtudio Pariſienſi. 2

De converſionis ejus revelatione Coloniæ. 3

Qualiter per religioſum Patrem & Priorem Carthuſienſem, tractus ſit ad Deum. 4

De mutatione habitus & morum. 5

Qualiter à conſortio ſæcularium ſe ſubtraxit. 6

De abſtinentia ejus, & de cilicio quod geſtavit. 7

Quo conſilio cœperit verbum Dei prædicare. 8

De laboribus & patientia ejus inter adverſarios. 9

De profectione ejus ad partes Brabantiæ. 10

De rigore ejus in victu & veſtitu. 11

De devotione ejus, in orationibus & divinis audiendis. 12

De magno ejus deſiderio legendi Scripturas ſanctas. 13

De multiplici fructu ejus in converſione hominum. 14

De devotis congregationibus & monaſteriis, ab eo exortis. 15

De felici obitu ejus & ſepultura. 16

De magnifica commendatione ejus à Cantore Pariſienſi. 17

De publica proteſtatione ejus, & de viridica prædicatione Evangelii quod prædicavit. 18

Vita venerabilis Magiſtri Gerardi Magni, Deo devoti Diaconi, & Prædicatoris eximii.

CAPUT I.

De ortu, & de interpretatione nominis ejuſdem.

1. VEnerabilis Magiſter Gerardus 1.
dictus Magnus, civis fuit Daventrienſis civitatis, ex honeſtis & majoribus ejuſdem loci parentibus ortus, ac diligenti cura ſuorum teneriter educatus. Congruè autem ſatis tale ſortitus eſt nomen à terrenis parentibus ſibi impoſitum, ſed cœleſti proviſione poſtmodum in melius permutatum. Nam qui antiquam vitam ſuam in novæ converſationis ſtatum mutavit, dignè quoque nomen ejus piam interpretationem habere promeruit, ſicut ob virtutum ejus inſignia ſequens narratio declarabit.

2. Dicitur namque Gerardus quaſi gerens artes, quia ſtudio literarum deditus, in liberalibus artibus & ſcientiis multis fuit vel maximè eruditus. Vel dicitur Gerardus quaſi gerens ardorem, quia gratiâ Dei miſericorditer præventus, in amore Chriſti arſit interius, & in divinis laudibus vehementer erat affectus. 2.

Digitized by Google

fectus. Vel rectè jam tertiò Gerardus vocatur quaſi gerens ardua, quia ad Deum perfectè converſus, magna & alta geſſit in vita, dum ſedulò mentem ad cœleſtia erexit, & multos populos ad emendationem vitæ prædicando convertit. Nam totam hanc patriam noſtram vita, verbo, moribus, & doctrinâ illuminavit, & accendit. Fuit itaque re & nomine magnus in ſæculò, divitiis, honoribus, ſcientiis, ac beneficiis locupleratus; ſed major extitit in contemptu ſæculi, & imitatione humilis vitæ Jeſu Chriſti, nec non in multiplici fructu diſcipulorum Chriſti, ſicut veſtigia derelicta patenter oſtendunt.

5. 3. In memoria ergò æterna erit vir iſte, qui in diebus noſtris orthodoxæ fidei regulares ſecutus docuit, & ſanctæ Religionis ſtatum per devota exempla reparavit. Nam licet diu in ſæculari vita inſolens ac vanus intercesſerit, tamen poſtea converſus humillimè ac devotiſſimè in ſancta paupertate & abſtinentia multa, vitam valde exemplarem exegit, quam & felici agone optimè conſummavit.

CAPUT II.

De celeri profectu ejus in ſtudio Pariſienſi

1. 1. HIc itaque à parentibus ad ſtudium Pariſienſe ſub annis adoleſcentiæ miſſus eſt, & copioſis expenſis præ multis conſodalibus affluens, ſatagebat [pro quo venerat] proficere diligenter. Nec tunc quidem Chriſti gloriam ſtudens quærebat, ſed magni nominis umbram ſequens, famam potiſſimum curabat humanam.

2. 2. In brevi tamen ſecundum communem ſtudentium curſum ad altiora avidè nitens, ad magiſterium intellectu ſuffragante decimo octavo ætatis ſuæ anno promotus eſt. Adeptus ergò hunc apicem, cùm calleret ingenio, ac ſæculari faſtu tumeret, Eccleſiaſticis beneficiis inſignitus, & inter plura beneficia etiam Aquenſis Eccleſiæ Canonicus inveſtitur. Verùm latas adhuc ſæculi vias necdum inſpiratus pervagatur, donec Deo miſerante in virum alium mutaretur.

CAPUT III.

Quod converſio ejus cuidam ſolitario in Colonia fuit revelata.

1. SEd cùm omnipotens & miſericors Deus, qui facit mirabilia magna ſolus, hunc doctum & famatiſſimum Magiſtrum à præſentis ſeculi nexibus ſolvere decreviſſet, modum converſionis ejus duxit ad effectum. Cujus tamen converſio hominibus inopinata & incognita, cuidam ſolitario in Colonia prius fuit revelata & prædicta. 1.

2. Cùm enim quodam tempore Coloniæ eſſet, & ſæcularibus ludis intenderet vagabundus, præfatus ſolitarius nomen & habitum Magiſtri Gerardi expreſsè deſignans, prædixit ejus converſionem citò complendam, & multis profuturam. Unde quidam hoc ſciens, venit ad eum ubi ſtabat, & ait: Quid hic ſtas vanis intentus? Alius homo fieri debes, Quod ille de ſe dictum tanquàm puerile factum exiſtimavit, nec tunc quidem multum advertit. Sed Deus præſcius futurorum, qui non fallit, in brevi tempore implevit prædeſtinationis ſuæ verbum, revocans dilectum ſibi Gerardum à via iniquitatis ad ſanctæ converſionis ſtatum, per quendam Religioſum Carthuſienſis Ordinis virum. 2.

CAPUT IV.

Qualiter per Religioſum Carthuſienſem tractus ſit ad Deum.

1\. 1. ERat namque in terra Geldrienſi, apud oppidum Arnemenſe, Religioſus quidam Prior Ordinis Carthuſienſis in Monichuſen, vir literatus & devotus, Magiſtro Gerardo olim in ſæculo familiariter notus. Hic charitatis viſceribus plenus, & zelo animarum erga proximum concitatus; cœpit cogitare qualiter cum Magiſtro Gerardo poſſit habere ſermonem, & ſecretò de ejus tractare ſalute; ne tantus vir eruditusque Magiſter, in ſæculo deperiret, ſed de diaboli laqueis ereptus Dei auxilio, electorum numero jungeretur. Eo ſiquidem præcipuè tempore, mundi ſtatus in maligno videbatur undique poſitus; ita ut pauci eſſent, qui verbum vitæ moribus ac vocibus prædicarent; pauciores verò, qui continentiam ſectarentur; & quod dolendum erat, nomen ſanctæ religionis, & ſtatus devotionis, præ inopia ſpiritus, à Patrum præcedentium veſtigiis, nimium claudicabat. Apud Carthuſienſes verò, lux vitæ cœleſtis remanſit occulto; & carnalibus videbatur ſatis auſtera, erat tamen Deo gratiſſima, & ſpiritu ferventibus optabilis atque jucunda.

Apud Carthuſianos velut cineribus latuit viguitque intemeratus haſtenus monachiſmus.

2\. 2. Interea accidit, ut prænominatus Prior, cauſa emergente Trajectum tenderet, ibique dilectum Magiſtrum Gerardum eſſe percipiens, ad ejus colloquium deſideranter properat; moxque ad extrahendum piſcem hunc magnum de ſæculi fluctibus, ſanctæ exhortationis rete opportunè relaxat. Aggreditur ergò familiarem amicum, ſalutat ſodalem antiquum, hortatur ſapienter hoſpitem benignum; cum docto loquitur de ſummo bono, proponit præmia æterna, terret judicio futuro, miſcet blandis triſtia; laudat religionem, mundi vituperat curſum, oſtendit ſub ſole cuncta eſſe peritura. Nam mors imminet, inquit, incerta dies mortis & hora; ſed ô quanta ſectatoribus Chriſti, ſunt dona promiſſa? Inter hæc ſancta, mutuaque colloquia ſæpius repetita, adeſt gratia Divina. Mollitur animus audientis, fidem præbet dictis Magiſter reverendus, aſſentit veris, ducitur rationibus; trahitur promiſſis, firmatur Sanctorum exemplis. Tandem proponit vitam mutare in melius, & mundanis renunciare faſtibus, deo favente.

3\. His Prior perceptis exhilaratur altiùs, quod ſemen Dei in terram bonam cecidit; gaudetque gaudio magno, de cete grandi Chriſti hamo capto, citiùs de marinis turbinibus extrahendo. Redit lætus ad ſocium ſuum, gratias agit Deo, à quo omne bonum; fatetur ſe, non fruſtrà texuiſſe ſermonem. Quia cœpi, inquit, ut ſpero, Magiſtrum Gerardum, & confido de ejus converſione, quod bonum propoſitum velit tenere & factis comprobare. O ſtupenda & laudanda, Salvatoris noſtri clementia! O ineffabilis Spiritus S. virtus & gratia, quæ facilè corda hominum mutat, dum intus viſitat & illuſtrat. *Hæc eſt mutatio dexteræ excelſi, faciens prodigia ſurſum, & ſigna in terra deorſum: evacuans tenebras, & lucem cordi infundens.* Hæc eſt Dei ſolius potentia magna, qui in benedictionibus dulcedinis ſuæ, prævenit electum Diaconum ſuum Gerardum

Pſal. 76.

Digitized by Google

Gerardum, faciens de leone agnum; quem ante ſæcula, prædeſtinavit ſibi incorporandum; atque in fine ſæculorum, præparavit ad evangelizandum verbum ſuum multis civitatibus & populis, ad ſancti nominis ſui laudem & honorem.

CAPUT V.

De mutatione habitus & morum.

1. NEc longè poſt, cœpit bonæ voluntatis ſuæ propoſitum ducere ad effectum. Igitur animo bene deliberato, & in Chriſto fundato, abrenuntiat beneficiis cunctis; veſtes mutat ſæculares, ſimplicibus induitur, ſicut decuit humilem Clericum, mundi contemptum divitiis præferentem. Fit rumor in populo, & multi obſtupeſcentes de novitate facti, ad invicem loquebantur: Quid hic jam prætendit? Quæ res nova, huic accidit? Nunquid multæ literæ, ad inſaniam eum perduxerunt? Ecce, qui jam antea ornatis veſtibus incedebat, nunc incultis & griſeis tegitur lanis. Et qui conviviis & epulis delectabatur variis, nunc reſpuit jucunda, quærit vilia; fugit honores, diligit paupertatem. Etenim manus Domini erat cum eo, cœpitque fiducialiter agere in nomine Domini.

Act. 26.

2. 2. Unde hominum fabulationes, & ſuſurrationes inanes parvipendens, ad Deum totâ cordis intentione ſe convertit, dicens: *Elegi abjectus eſſe in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum.* Factus eſt ergò Deo cooperante, ex divite pauper, de ſuperbo humilis, de delicato abſtinens, de vago ſtabilis, de mundano ſpiritualis, de curioſo ſimplex & devotus. Loquentibus igitur & mirantibus populis, de ſubita mutatione tanti viri, acceſſit ad eum ſecretò unus civium ejus de magnatibus, volens pleniùs ſcire propoſitum venerabilis Magiſtri fugientis læta conſortia mundi.

Pſal. 83.

3. 3. Cumque multa ab eo ſtudioſè exquiſiſſet, & perfectè abrenunciationis myſterium audiſſet, ita de dubiis quæſitis perdocetur, ut ſummè ædificatus abiret, dicens: Quid iſti ignari & vulgares, de bono & prudenti viro, tam inſana verba loquuntur? Nunquàm tam ſapiens & ſenſatus eſſe cœpit, ſicut modò cùm ſæculi vias fugiens deſerit; & Deo, in ſpiritu humilitatis, ſervire intendit. Quàm felix foret, qui imitari vellet, nec bene agenti inſultaret? ſi in hoc bono perſtiterit, multorum erit ipſe cauſa bonorum.

CAPUT VI.

Qualiter à conſortio ſæcularium ſe ſubtraxit.

1. SEd ne ſemen ſanctum, in corde viri Dei plantatum, à tranſeuntibus ſecus viam conculcaretur; aut à volucribus cœli, non opertum carperetur; ne etiam lumen accenſum, levi flatu extingueretur; ſed potiùs ſub modio latens ſervaretur, & pinguedine internæ devotionis nutriretur; vel ne recens & fragilis arundo, vanitatis aura pulſata, ad terram mox flecteretur, ſed virtute firmaretur ex alto: elegit humilis Magiſter ad tempus latere, & ab humanis aſpectibus ſæculariumque colloquiis, ſe cautè ſegregare; à cunctis quoque mundi curis animum ſolvere, ſoli Deo & ſibi liberè vacare; ut primò in ſe diſceret, quod poſtea docturus 1.

erat; quatenus divinâ dulcedine prægustatâ, æquanimiùs ferret pro veritate adverſa; nec diabolica pertimeſceret tentamenta, ipſi adventura.

2. 2. Seceſſit igitur à civitate ſua & de domo paterna; venitque in partes Geldriæ, ad religioſos fratres Carthuſienſes in Monichuſen, in Chriſti charitate ſibi dilectos. A quibus reverenter ſuſceptus, cellam accepit, ut hoſpes amandus; quam lætus & deſideranter ingrediens, cum beato Petro, in mentis exceſſu ait; *Domine bonum eſt, nos hic eſſe.* Matt. 17. Ibi namque recollegit cordis ſui diſperſiones; ibi veteris vitæ deterſit rubigines, atque interioris hominis imaginem reformavit ad purum. Ibi inſurgentes paſſionum motus, jejunando vigilandoque confregit; & dæmonum varios inſultus, orando flendoque divicit, loquens cum ſancto David: *Ecce elongavi fugiens, & manſi in ſolitudine. Expectabam eum, qui ſalvum me fecit,* Pſalm. 54. à puſillanimitate ſpiritus & tempeſtate. Vidi & ego habitationis ejus locum, in quo lucerna Dei & amicus omnipotentis, ad tempus latuit, donec ſuper candelabrum poneretur, ut omnibus lucis exempla monſtraret.

CAPUT VII.

De abſtinentia, & cilicio ejus quod geſtavit.

1. 1. Novus igitur miles Chriſti, ſub caſtris Carthuſiorum, ſtabat intrepidus. Nec tædio cellæ vincitur intus, nec laboris exercitio frangitur foris; ſed ſicut bonus clauſtralis, fit cuſtos cordis & oris. Etenim agrum cordis ſui, diſtrictâ examinatione quotidiè viſitans, diligenter excoluit, ſpinas vitiorum eradicando, ac virtutum ſemina inſerendo: Itaque bellum ſpirituale adverſus carnem & ſanguinem aſſumens, quo citiùs mundi rectorem, principem tenebrarum diabolum proſterneret, ſtrenuè contra ſeipſum in loco ſolitudinis armatur. Non ergò ſe palpat, ut delicatus; nec ſibi parcit, quaſi ſit debilis; nec ſe excuſat, tanquàm innoxius, nec pœnitentiam differt, ſicut negligens & tepidus ſervus: ſed memor iniquitatum ſuarum antiquarum ſpiritum contritionis concepit; & faciem Chriſti placare deſiderans, carnem ſuam cum vitiis & concupiſcentiis, pro nomine Jeſu crucifixit. Tenero namque corpuſculo, crebra jejunia indixit; ab eſu carnium [ſicut mos ordinis eſt] & à multis licitis abſtinuit; vigilias noctis prolongavit, ſomni torporem, ſtando, orando, genu flectendo, ab oculis excuſſit; atque in ſpiritu fervoris, corpus ſpiritui ſervire coëgit.

2. Lumbos quoque ſuos cilicio aſperrimo & nodoſo præcinxit, ne caro laſciviens titillaret; fortique pudicitiæ vigore renes conſtringens, pellem & carnem pro anima fideliter expoſuit. Unde ad literam, veraciter Prophetæ verbum in Pſalmo implevit, ut meritò dicere poſſet: *Ego autem, cùm mihi moleſti eſſent, induebar cilicio.* Pſalm. 34. Qui ſunt iſti, ô bone magiſter, tibi in clauſtro infeſti. Caro certè concupiſcens, mundus alliciens, & diabolus tentans. Mirum, ſi in hac ſolitudine tentationes habes, ubi jam à ſæcularibus longè degis. Non ſum ſecurus, nec ego nec aliquis in corpore peccati conſtitutus. Sed ne vincar affectionibus pravis, aut movear exemplis malis, quæſivi locum ſolitudinis, ſub majori ſpe Divinæ protectionis. Et quidem Chriſtus

Digitized by Google

ſtus nunquam fuit tam apertè tentatus, niſi cùm intraſſet deſertum, & jejunaſſet à cibis, qui tamen liber erat à paſſionibus cunctis. Itaque, ego qui peccator ſum, ut Deo meo amplius ſatisfaciam, ſubtraxi me à turbis, humiliavi in jejunio animam meam, ut oratio mea in ſinu meo convertatur. Retulit mihi quædam devota ſoror, quam ipſe convertit; quod poſt mortem ejus, cilicium magiſtri Gerardi vidiſſet, & manibus contrectaſſet; quia valde longum & aſperum fuit, & multos nodos habuit, ad graviorem pœnam ipſi infligendam.

CAPUT VIII.

Quod conſilio Religioſorum, cœpit verbum Dei prædicare.

1. 1. CUmque devotus ac ſtudioſus magiſter, virtutum proficeret incrementis; & mundus tantò magis ei vileſceret, quantò Chriſtus ipſi plus dulceſcebat; Deo diſponente, cum tempus fructificandi jam inſtaret, conſilium fuit prudentum virorum ac religioſorum fratrum, ut lucerna ardens & lucens ſuper candelabrum poneretur; quatenus omnibus, qui in domo Dei ſunt, luceret; ac per vocem prædicationis, & per ſanctæ converſationis exemplum, accenderet corda peccatorum. Fuiſſet bonum, quod vir magnæ facultatis, Deo & ſibi continuè vacaſſet in ſolitudine clauſtrali; ſed majus bonum, & altior laus Dei exindè ſperabatur; quod magiſter ad prædicandum idoneus, & ad ferendum onus ordinis minus validus, pluribus proficeret animabus, verbum vitæ palam prædicando, qui viam humilitatis didicit incedere, terrena omnia aſpernando; ut ſic Chriſto lucrum maximum ferret, & multos ſecum ad æternum perduceret regnum; tantò glorioſior utique in futuro, quantò ferventiùs laboraret pro animarum ſalute in præſenti.

2. Tribus autem annis, lectioni & orationi vacavit, antequam prædicare inciperet. Accenſus eſt ergò præco fidelis ſpiritualibus armis, & ſcripturarum documentis, ad evangelizandum verbum Dei, in civitatibus & villis, coram clericis & laicis ac religioſis multis audientibus, viris & mulieribus, parvulis & magnis, doctis pariter & indoctis, magnatibus, ſcabinis, conſulibus, ſervis ac liberis, divitibus, pauperibus, indigenis & peregrinis. Cumque tuba ſalutari intonaret, nec quicquam neceſſariæ ſalutis audientium auribus ſubtraheret, ſed omne conſilium Dei ſecundùm ſtatum & conditiones perſonarum ſexus & ætatis publicè annuntiaret, commota ſunt corda plurimorum, à facie formidinis Domini, & à ventura ira judicii extremi, & ignis extremi. *Poſuit quippe ſecurim*, ſecundùm Beati Joannis Baptiſtæ ſententiam, *ad radicem arboris*; ut diſtrictum judicem omnes timerent, peccare deſinerent, ac dignos pœnitentiæ fructus agerent, orationibus, eleemoſynis, & jejuniis inſiſtendo, faciem pii conditoris prævenirent atque placarent. Et multi audientes ſermonem ejus, compuncti ſunt; & accedentes ad eum, conſilio ejus ſe ſubdiderunt, omnem vanitatem ſæculi abjicientes. Quidam etiam in caſtimoniæ æmulatione, virgines permanſerunt: nonnulli continentiam voventes, plures ſecum in Dei ſervitio congregarunt.

3. Sed quoniam probitas bonorum, invi- 3.
diam

diam patitur malorum, contradixerunt ei frequenter homines mente corrupti, amatores mundi, & delitiarum ſectatores; viam veritatis odientes, & omnibus bonis adverſantes. Iſti viro Dei ſecretò detrahebant, & quandoque apertis latratibus, contra eum turbationem ſuſcitabant; quia eorum vitia & ſcelera, acriter arguebat. Sed quod nequius eſt, quidam Prælati & Sacerdotes, nec non Religioſi circumvagantes, indignè ferebant tanti viri doctrinam & juſtitiæ zelum, in deſertores ſacræ legis: idcircò famam ejus denigrare, & animi conſtantiam debellare conabantur. De quibus & ipſe, in quadam epiſtola ita ſcribit: Multi me circumſtant latratus, qui exardeſcunt ſicut ignis in ſpinis, ſed non comparent. Unde amator Chriſti & zelator animarum, nec minis adverſantium turbabatur, nec vituperiis exprobrantium irritabatur. Fundatus enim erat ſupra firmam petram; quia non quæſivit mundi gloriam, nec veritus eſt pati pro Chriſto contumeliam; quinimò paratus erat, pro veritate & Evangelio Dei, corpus tradere & animam, ad Dei gloriam promovendam, & ubilibet dilatandam. Benedictus itaque Deus, qui talem nobis prædicatorem ſuſcitavit, & ad prædicandum tranſmiſit; per quem, nobis in hac infima terra, refulſit lux vitæ cœleſtis.

CAPUT IX.

De laboribus & patientia ejus inter adverſarios.

1\. LOngum eſt enarrare labores, quos pertulit in prædicando: conflictus quos habuit contra ſubverſores fidei in diſputando: exhortationes, quas peregit, devotos fratres & ſorores in ſancto propoſito confirmando. Et hæc latiſſimè in epiſtolis ejus patent, quas diverſis perſonis, pro conſolatione deſtinavit. Ait namque in epiſtola quadam, ad Sacerdotes in Amſterdamo, ſibi multum familiares: Non terreamini chariſſimi, ſi famam audiveritis de Campenſibus contra me. Omnia ſuccedunt, ut ſpero, ſicut Deus vult. Et mirabiliter augetur Eccleſia in Campis, Deo altiſſimo laus & gloria. Ardeat charitas intrà nos nòn lentè, ſed vehementer. Deſpiciamus iſta ſtercora, ſimus in laudem Conditoris; ut exemplaria altiſſimi. Sentiens proinde, multos Eccleſiarum Prælatos ſibi adverſari, & prædicationem ſuam inimicâ æmulatione impediri, ac callido edicto interdici; ceſſit humiliter furori & livori, nolens in populo tumultum contra clerum agitare. Dixitque ad plebem, quæ indignè ferebat inhibitionem talem confictam; Prælati noſtri ſunt, volumus prout decet & tenemur, eorum edictis obedire. Non enim quærimus aliquem lædere, nec ſcandalum ſuſcitare. Dominus benè novit ſuos, quos elegit ab initio: & vocabit etiam per gratiam ſuam ſine nobis, ſicut ei placuerit. Suppreſſit ergò vocem ſuam ad tempus, & interim ad privatas ſe contulit exhortationes; cunctis adventantibus conſolationis verbum alacri corde impendendo; quemadmodum & beatus Paulus ait: *Et ego ipſe impendar pro animabus veſtris, non quærens, quod mihi utile, ſed quod multis.* 2. Cor. 12.

2\. Fecit etiam plures ſacræ Theologiæ libros à ſcholaribus ſcribi, quos attraxit colloquiis bonis, ac pretio remune-

muneravit, invitans eos ad domum ſuam venire, & verbum Dei ſæpius audire; ut ſic inſtrueret ad caſtitatem, & vitæ emendationem, quatenus æternæ beatitudinis participes fierent, & ſanctæ novitatis formam arriperent, per abrenuntiationem vitæ ſæcularis. Interdum quoque piâ cautione præhabitâ, pecuniæ ſummam ex integro non ſolvit, ſed per partes tribuit, ut frequenter ad eum, pro debito tollendo accederent, & tali occaſione familiaritatis ejus gratiam invenirent. Qui tantò libentiùs magiſtri doctrinam audiebant, quantò majora pietatis beneficia, in eo redundare videbant. Multùm enim affectavit, ex his Scriptoribus aliquos facere Chriſti: quod etiam Deo favente factum eſt in tempore brevi. Plus enim delectabatur ſimplicibus, & minùs eruditis loqui, quàm ſapientibus ſæculi; quia innocentes & egeni, plerumque conſilium Dei citiùs admittunt, quàm aſtutiores, qui in ſua ſapientia confidunt. Unde Propheta David:
Pſal. 24. *Innocentes & recti, adhæſerunt mihi, quia ſuſtinui te.*

3. 3. Quidam ex ordine mendicantium religioſus habitu, ſed pernicioſus ſermone, cœpit venerabili Magiſtro contradicere in multis. Is ergò, cùm eum vincere non poſſet, ad curiam Romanam iter arripuit, ut viro Dei litem inferret, aut qualicunq; aſtutiâ ſilentium imponeret: quod utiq; facere pertimuiſſet, ſi ſpiritu Dei motus fuiſſet. Verùm Deus arbiter juſtus & pacis amator, aliter diſpoſuit, quàm ille iniquus turbator præſumpſit. Subitò enim infirmatus in via obiit, & tota machinatio ejus, ad nihilum redacta ceſſavit. Fuit & alius in Ordine prædicatorum, eloquens ſermocinator, magnæ opinionis habens titulum & dignitatem; qui comperta venerabilis magiſtri fama præclara, gaviſus eſt charitate eximiâ, congratulans eidem mente devota. Miſit ergò ipſi amicabilem literam, eleganti dictamine conſcriptam, recommendans bonum opus ab eo inceptum; ſuadens ne frangeretur impulſibus perverſorum, ſed in Domino confiſus ſtaret fortiſſimè, & populo Chriſtiano cœleſtia fluenta uberiùs inſtillaret. Quibus auditis & literis perlectis, magiſter in multis probatus collegam ſanctæ exhortationis charitatis ulnis amplexatus eſt, & ad prædicationis opus velut divinis oraculis armabatur.

CAPUT X.

De profectione ejus ad partes Brabantiæ.

1. AUdiens pius & humilis magiſter Gerardus, magnam ac celebrem 1.
famam venerabilis Domini Joannis Roſenbroec religioſi, Prioris Viridis vallis prope Bruxellam, perrexit ad partes Brabantiæ per longinqui itineris ſpatium, ad videndam ſancti ac devotiſſimi patris præſentiam corporalem; ut quem opinione vulgatâ tantùm, & ex librorum ejus editione cognoverat, coram quoque poſitus oculatâ ſpecie cerneret; ac viventis in carne vocem gratioſam, tanquam Spiritus ſancti fiſtulam, audiret ſua verba reſonantem. Aſſumpſit ergò ſecum Reverendum Magiſtrum Joannem Cele, rectorem ſcholæ Zwolenſis, devotum ac fidelem Jeſu Chriſti amatorem; quorum erat anima una, & cor unum in Domino; & grata utriuſque ſocietas & accenſa voluntas, ut ad honorem Dei pariter proficiſcerentur, ſpiritualis ædificationis duntaxat gratia.

2. 2. Profectus eſt etiam cum eis, vir quidam fidelis & devotus laicus, Gerardus calopifex dictus, dux anguſti itineris, & individuus comes hujus feliciſſimæ profectionis. Venientes ergò ad locum, Viridis vallis nomine, viderunt in eo non alta & curioſa ædificia, ſed ſimplicitatis & paupertatis inſignia; quæ cæleſtis Regis noſtri fuerunt veſtigia prima, cùm in orbem terrarum Rex cœli, ex virgine natus proceſſit inopia plenus. Intrantibus autem monaſterii portam, mox occurrit Pater ſanctus Prior devotus, ætate grandævus, affabilitate ſerenus, ac morum honeſtate reverendus, propter quem intuendum & viſitandum venerant. Qui benigniſſimè adventantes ſalutans, divinâ revelatione inſtructus, magiſtrum Gerardum proprio nomine appellavit & cognovit, quem tamen antea nunquam viderat. Salutatione igitur præmiſsâ, hoſpites honeſtiſſimos ſecum ad interiora clauſtri perduxit, & debitam humanitatis gratiam, hilari vultu & corde lætiori, eis exhibuit, tanquam JEſum Chriſtum recepiſſet.

3. Manſit autem magiſter Gerardus ibidem paucis diebus, conferens cum viro Dei de ſanctis ſcripturis, à quo multa ſecreta cœleſtia audivit, quæ ſuum intellectum excedere fatebatur; ita ut cum

3. Reg. 10. Regina Saba ſtupens diceret: *Major eſt ſapientia & ſcientia tua* (Pater eximie) *quàm rumor, quem audivi in terra mea; viciſti enim virtutibus famam.* Poſt hæc, cum ſuis ad propriam urbem, plurimum ædificatus repedavit; & tanquam mundum animal, audita mente pertractans, frequenter intus ruminavit; & quædam ex his dictis, ne oblivìſceretur, in ſcripta redegit. Cui etiam Deus obitum amantiſſimi patris revelavit, ut in compulſatione campanarum, multis civibus audientibus manifeſtavit; ejuſque animam unâ horâ purgatam, ad cœleſtem gloriam tranſiſſe quibuſdam amicis ſuis ſecretius indicavit. Sed nec ipſe, diu poſteà ſupervixit. Nam triennio ferè tranſacto, mortalitatis tempore, carnis debitum Domino ſe vocante perſolvit. Nec fuit otioſa hujus viſitationis peregrinatio, nec infructuoſa tam ſancti patris allocutio; ſed vivæ vocis ejus informatio, fiebat nutrimentum amplioris dilectionis, & augmentum novi fervoris; ſicut in quadam epiſtola, ad eoſdem fratres de Viridi valle directa teſtatur dicens: Intimè commendari deſiderio præpoſito & priori, cujus ſcabellum pedum, tam in hac vita quàm in futura [quia anima mea ipſi præ cunctis mortalibus amore & reverentia conglutinata eſt] fieri concupiſco. Ardeo adhuc & ſuſpiro veſtram præſentiam, & de ſpiritu veſtro renovari, & inſpirari, & mihi impertiri.

CAPUT XI.

De rigore ejus in victu & veſtitu.

1. DOmeſtica autem converſatio ejus, qualis fuerit, paucis edicam. Ipſe namque normam vivendi ſibi ſtatuit, & multa devota exercitia compilando deſcripſit. Valde ſobrius in comedendo fuit; & penè omni die, uno prandio contentari conſuevit. Somni neceſſitatem ſic temperavit, ut ſeptem horas pro quiete ſufficere exiſtimaret. Extrà domum ſuam comedere, à quocunque etiam invitatus, noluit; devitans familiaritates ſæcularium, & longas epulationes divitum, 1.

in

in detrimentum egenorum. Tam rigidè ſuum propoſitum tenuit, ut nemo eum invitare, aut moleſtare precibus auderet. Et in hac conſcientia bonis viris ſic placuit, ut malis omnem obloquendi tolleret anſam. Attamen aliquos pauperes Deo ſervientes, & interdum unum vel duos honeſtos burgenſes, ad ſuam menſulam convocavit, ob inſtructionem vitæ melioris, quos uberiùs ſuavitate cœleſtis ſermonis refecit, quàm ferculis accuratis, quæ minimè præparavit. Sive enim ſolus, ſive cum hoſpite edebat, lectio ſancta præibat; ſermo ædificativus, ex ore mellito fluebat: aliàs, ſilentium ſuum ſtrictè tenebat.

2. 2. Longè ab ore ejus riſus & jocus, longiùs detractionis nævus; aut qui ad rem non pertinet, rumor ſæcularis. Sermo ejus, ſale conditus; & ſuper omne delectamentum. Dei cultus & animæ ſalus, ſapiebat edenti. Inter hæc etiam, menſæ cœleſtis in regno Dei, & dulcis ſocietatis Sanctorum, poſt grande hujus mundi exilium recordabatur; ſicque hoſpites ſuos, reddidit lætos in Domino, in corde compunctos. Habebat autem refectoriolum modicum, in quo pauci cum eo poterant diſcumbere. Ubi in propinquo, contra menſam ſtabat promptuarium libris optimis refertum; ut ſi ferculum corporis non placeret, ex copia librorum, poculum animæ amicis ſuis propinaret. Sæpè etiam cibos inſulſos, aut exuſtos edebat; non impatiens, ſed gratias agens, & tanquam pœnam de præteritis bonis exigens & perſolvens. Ipſe ſibi cibos coquere ſolebat, licet peritiam coquendi non haberet.

3. 3. A ſororibus autem, quæ in vicina domo ſegregatim morabantur, ſuſcipere ſervitium devitabat. Si quid fortè emendum eſſet in foro venali, hoc illæ providebant; nullam tamen ad ſuum domicilium ingredi permiſit, ſed unius Clerici ſolatio contentus fuit. Cuncta ad honeſtatem bonæ famæ, tam intus quàm foris, diſponebat. Et ne ſuſpecta res notaretur, nulli ſororum niſi clauſâ & obvelatâ feneſtrâ loquebatur. Quod ſi aliquid ipſi dandum erat & miniſtrandum, per volubilem rotam hoc inferebatur. Unde quidam diſcipulorum ejus videns eum tam ſollicitè cuſtoditum, quæſivit ab eo familiare verbum dicens: Quare bone Magiſter, tam diligenter obſtruitis feneſtram veſtram? Reſpondit verbum ædificatione dignum: Si poſſem, etiam aures obturarem, ne voces earum audirem. Siquidem abundans cautela, non nocet. Omne enim ſcandalum & periculum fragilium perſonarum, ex incuſtodia ſenſuum & nimia familiaritate venit. Qui ergò vult ſervare continentiam, viſum reprimat & auditum: nam ſolâ neceſſitate cogente, cum fœminis timoratè eſt loquendum.

Fœminarum vitandum commercium.

4. Jejunia autem ſanctæ Eccleſiæ multùm ſtrictè obſervabat. Feriis ſextis, à lacticiniis penitùs abſtinebat; & ſæpe iſtis diebus, condimento ſalis pro oleo utebatur. Scutellam ſuam rarò lavit, ſed pane tergebat, aut catello & muribus lingendam expoſuit, nec mucidum panem abhorrebat. Feriis quintis verò, ob paraſceven ſequentem, cuncta vaſcula ſua ab omni ſorde pinguedinis cœnâ factâ abluebat in aquis. Erat igitur jucundus in Domino, modicis & ſimplicibus neceſſariis contentus; ſuperflua reſecans, delicata non requirens; ſibi rigidus & parcus, aliis miſericors & benignus. 4.

5. 5. Veſtimenta ejus griſei coloris erant, & humiliter formata; non mollia, non nitida, non multis rugis complicata, rarò nova; & ob vetuſtatem quandoque attrita, quæ modicis etiam panniculis fecerat reſarciri. Nec erubuit homo bene natus, inter amicos & concives, videri abjectus in veſtitu. Geſtavit perinde ruptum pellicium, multis particulis repreciatum, pauperibus & mendicantibus conſimile, divitibus aſpernabile; devotis tamen exemplare & poſteris ſanctum memoriale. Omnis ſiquidem amictus illius, non magni valoris erat, ſed non parvæ virtutis. Nam totus ornatus ejus abintus lucebat, ideò externos non curabat obtutus. Quæ priùs vix aſpexiſſet; iſtis jam delectabatur involvi. O virum inclytum, non mollibus indutum; ſed cum Joanne, duris cilicii ſagis opertum; cum Chriſto quoque, ſanctæ paupertatis pannis amictum.

6. 6. Interrogatus eſt aliquando, à quodam familiari amico; quare tam antiquum & ſubuncularum pellicium portaret, unde ruſticanus homo erubeſcere potuiſſet? Reſpondit more ſuo grato & jucundo: In hoc quæro commodum meum, ne frigus patiar, & ne ventus per foramina intret, ſi non eſſent obſtructa. Hoc audiens frater ille, valde ædificatus fuit, perpendens quod non mundo, ſed Deo tantùm placere deſideraret. Quæſitus eſt etiam de pelliceo ſuo & tunicis, quot annorum eſſent. Qui ait, Majus pellicium, quod ſuperiùs gero, ultra novem annos habet: ſed parvum, quod ſubtus porto, duorum annorum eſt. Quamdiu inquit, portaſti tunicam tuam? At ille? Una duodecim annorum eſt, altera verò trium. Poterat ergò cum ſancto David dicere, Domino fiducialiter ſupplicando: *Vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte univerſa delicta mea.* Pſalm. 24

7. 7. Recordabatur enim humilis Magiſter & paupertatis ſectator, qualis dudum in ſæculo fuiſſet cùm delicias amaret; quoniam oportet recto judicio, contraria contrariis curare. Olim ſiquidem, pulchris veſtibus & cingulo deargentato, proceſſit in publicum; tranſiit etiam inter Canonicos cum ſuperpellicio ſubtiliſſimo, & almutio formoſo; corpori ſuo, lautiora ſæpe indulſit alimenta, & pocula pretioſa, ſed poſtea mutatus in virum alterum, non eſt paſſus priora inulta tranſire; ſubjecitque ſe, non ſolùm pedibus majorum & honoratorum, ſed etiam noviſſimorum laicorum, coram eis ſuper nudam terram aliquoties comedendo, ita inquiens: Non ſum dignus vobiſcum in ſedili ad menſam ſedere, quia plus omnibus peccavi, & Deum offendi. Et qui capiti ſuo, loturam ſuperfluam frequenter exhibuerat, crines molliter componendo; poſtmodum ſibipſi indignatus, biretum geſſit in capite valde vetuſtum, à tineis corroſum, & penè centum foraminibus pertuſum. Magnam igitur ſibi violentiam fecit, carnem ſubegit, mundum contempſit, caput ſerpentis antiqui contrivit, nec vitia ſibi dominari permiſit, ſed Chriſto duce, per viam humilitatis conſtanter inceſſit, vitam ſuam ſecundùm mores ſanctorum Patrum, legitimè conformando.

CAPUT XII.

De devotione ejus in orationibus & divinis audiendis.

1. 1. SEd quàm devotus & fervidus in oratione extiterit, quis enarrabit? Sæpè namque cùm horas legeret, ex infuſione ſuperabundantis gratiæ, in vocem jubilationis erupit; internum cordis gaudium, cantu dulciſono promens. Dumque leniter intra ſe modularetur, ſurſum in Deum ſpiritus ejus ardentur ferebatur. Plus enim jucundabatur in eloquiis divinis & orationibus devotis, quàm unquam priùs in mundi comeſſationibus, & variis muſicorum cantilenis. Habebat autem ſecum in miniſterio Joannem Zutphaniæ, cognomento Brinckerinc; devotum clericum, moribus maturum, ab adoleſcentia ſua Deo deditum; qui cum eo horas canonicas legere, & ad diverſa loca prædicationis tempore, ipſum comitari ſolebat. Hunc bonæ indolis juvenem, tanquam filium paternè dilexit; quia Deo & hominibus charus extitit, & difficulter ab ejus latere avelli potuit.

2. 2. Cui quadam vice horis expletis dixit: Quid tu Joannes jam meditaris? Intelligiſne quæ legis; Dic mihi, quid inde ſentis? At ille ad magiſtrum: Quomodo intelligerem, niſi ab aliquo inſtructus? Tunc ille ad diſcipulum ſuum: Et mihi ſenſus multiplex & myſticus occurrit, & de uno ad alium latenter tranſmittit, ut tædium in legendo non habeam, ſed diutius his bonis gaudeam immorari. In via poſitus & hoſpitio receptus, dicto completorio, dixit duobus diſcipulis ſuis. Florentio & Joanni jam præfato; Dicamus modò ſinguli, ſuffragia noſtra quotidiana. Et hæc erant de conſuetudine bona, ut unus alteri defectus ſuos diceret, ſi quid fortè reprehenſibile in ipſo notaſſet. Tunc ſatis libenter obtemperantes, liberè ſe invicem admonebant: & humiliter culpam agnoſcentes, veniam petebant; ſicque charitativè emendati, ibant ad quietem.

3. Quodam tempore cum cives Daventrienſes, contra hoſtes ſuos pergerent armati, vir Dei pro civium ſalute ſupliciter oravit. Et factum eſt Deo diſpenſante, ut hoſtibus appropinquantibus, nebula condenſa inter eos exurgeret, unde adverſarii perterriti & in fugam verſi diſceſſerunt; at cives cum ſuis, ſalvi & alacres, in oppidum remearunt. Multum ergo valet deprecatio juſti aſſidua. Omni quoque manè, priuſquam negotia externa tractanda ſuſciperet, vel quærentibus reſponſa daret; factis lectionibus mentem refocillabat, & devotis meditationibus ac precibus futuras actiones ſuas tempeſtivè ſtuduit prævenire, ſecundùm illud Pſalmiſtæ verbum: *Prævenerunt oculi mei adte diluculo, ut meditarer eloquia tua.* Pſal. 118. 3.

4. Quotidie miſſam, cum magna reverentia & debita devotione, ſatagebat audire, quærens primò regnum Dei & juſtitiam ejus, deinde proximorum utilitatibus ſe exponens, rectùm tenuit iter geminæ charitatis, juxta illud in canticis: *Ordinavit in me charitatem.* Cumque Eccleſiam introiſſet, non ad ſpectandum excelſas parietum vitrinas ſtetit erectus, ſed humiliter genua coram Deo in oratione ſe proſtravit. Nec ullos ibi ſermones conſerere 4. Cant. 2.

Digitized by Google

voluit, ſed ſolùm divinas auſcultare laudes, aut horas legere complacuit, vitans in templo Dei omne otioſum verbum loqui. Et ne devotio orantis ex tumultu hominum turbaretur, aut ab aſtantibus quid ſecreti cum Domino gereret, notaretur, locum privatum & clauſum apud Fratres Minores obtinuit, ubi ſolus recluſus jacuit in oratione proſtratus, & per quandam feneſtellam venerabile altaris ſacramentum in pluribus locis vidit & adoravit. Ibique precibus & gemitu cælum pulſabat, pectus ſuum cum Publicano amariſſimè tundebat, poſtulans Deum ſibi propitium fieri, & delictis præteritis ignoſci; ab inſtantibus malis & paſſionibus emundari, & à futuris periculis ſolitæ pietatis ſuæ munere defendi.

5, 5. Tantæque devotionis & contemplationis extitit, ut divina plerumque revelatione mereretur conſolari, & prophetico ſpiritu inſtrui de futuris. Nam quendam diſcipulum ſuum, de longa fratris ſui abſentia triſtem, conſolabatur de celeri adventu ejus; quia ſanus eſt, inquit, frater tuus, & citò veniet, & ita accidit. De quibuſdam etiam fratribus clericis ſibi adhærentibus prædixit, quòd aliqui eorum ad ſacerdotium eſſent promovendi, & quidam ad ſtatum religionis aſſumendi. Quodam tempore, magno deſiderio æternæ vitæ accenſus, ait uni ex diſcipulis ſuis; Quid hîc faciam amplius? Utinam eſſem apud Dominum meum in cælis. Tunc frater ille reſpondit; Prædilecte Magiſter, non poſſumus adhuc carere præſentia tua. Quis nos ita inſtrueret, & pro nobis tam ſtrenuè certaret? Pauci ſumus & imbecilles, & iſti ſæculares citò nos forſitan fugarent. At ille rurſum confidenter ajebat; Rogabo pro vobis Patrem, ut non deficiat devotio veſtra: quam Dominus noſter plantavit in terra iſta. Spero, quòd iſtud modicum inceptum, erit in magnum profectum. Deus benè providebit ſibi pro me alium virum idoneum, qui ſe murum ponet pro domo Dei indubitanter.

CAPUT XIII.

De magno deſiderio ejus, legendi Scripturas ſanctas.

1. MAgnus autem huic venerabili 1,
Magiſtro inerat amor legendi Scripturas ſanctas: & infatigabilis æſtus colligendi libros Doctorum, plusquam theſauros denariorum. Unde in epiſtola quadam, teſtatur dicens: Semper [inquit] ſum inutilis, ſemperque avarus, & præavarus librorum. Quamvis enim multis doctis eſſet doctior, non tamen inde voluit honorari; ſed erat mœſtorum conſolator, & omnium volentium Deo famulari, fidelis ſemper adjutor. Nec deſtitit ſemel lecta ſæpè repetere, obſcura quoque diligentiùs inveſtigare: ut ſeipſo ſemper melior fieret, & induſtrior ad ſacratiora capeſſenda. Sed nec puduit eum, à minoribus aliquid diſcere vel quærere,
ſciens ſcriptum: *Declaratio ſermonum* Pſal. 118.
tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis. Unde talibus valde affabilem ſe præbuit & benignum; immo maluit potiùs, ab alio conſilium petere, quàm in ſenſu ſolus abundare. Quam, inquit, ſi puer aliquis me poſſet inſtruere, ad ſciendam pleniùs Domini voluntatem, libentiùs eum vellem audire, quàm

Digitized by Google

quàm nemine conſulto ex meipſo aliquid novi attentare.

2. 2. Erat igitur ſtudioſus in ſcripturis legendis, ſed non curioſus in pulchris libris habendis. Siquidem & breviarium non multum valens habuit, ex quo horas ſuas legebat, vitans pro uſu ſuo omne, quod niteret, aut ſimplicitatem non redoleret. Videns ergo quendam habere librum ſatis bene paratum, & quam ſollicitè illum inſpiceret & complicaret, dixit ei; Potiùs habeo, quòd liber me cuſtodiat, quàm ego illum. Servire debet liber utilitati legentis, non ad curioſitatem intuentis. Itaque affectio devoti magiſtri, magis verſabatur erga ſententias in libris, quàm ad venuſtatem expoliti codicis. Sic & beatus Hieronymus maluit habere in vilibus membranis codices emendatos, quàm pulchros & incorrectos. Eſt tamen decens & recommendabile ſatis pro honore Dei, & ornatu ſanctæ Eccleſiæ longe lateque florentis, quòd libri ſacræ Scripturæ, & ad divinum officium pertinentes, meliori ſtylo ſcribantur, atque ab omni pulveris ſorde & corruptione præſerventur; quatenus multis tam præſentibus quàm futuris, Catholicæ pacis fidelibus deſerviant, & inertes ad legendum ardentiùs provocent, ac diu nobiſcum perſeverent, quia magno precio empti & longo labore conſcripti exiſtimantur.

Libros accuratè cuſtodiri addecet.

3. 3. Nec ſolum ſacros libros perlegere ſtuduit, ſed etiam ex authenticis dictis ſanctorum, nonnulla opuſcula rogatu aliorum flagitatus, pro utilitate petentium fideliter conſcripſit, & edidit; paratus etiam illos inſtruere, quos corporaliter adire, & oretenus informare non potuit. Scripſit namque inter cætera, plures notabiles epiſtolas, quæ apud pleroſque ſimul aggregatæ, pro digno memoriali ſervantur & leguntur. Habuit enim ſcientiam omnium liberalium artium, cum multiplici ſanctarum Scripturarum notitia; nec non naturale ingenium valde acutum divinæ gratiæ lumine exornatum; linguam quoque eruditam, copiam exhortandi, memoriamque tenacem; ut vix ei alter in tot ſcientiis ſciretur æqualis, & in ſancta converſatione tam ſtrenuus & devotus. Cumque eſſet tam divinarum quàm humanarum eruditionum prærogativa illuſtratus, erat nihilominus in deferendo honorem majoribus ſuis & Prælatis, valde humilis & ſubmiſſus; in ſtudendo ſimplicia & devota aliorum dicta bene affectatus; in ſermocinando circumſpectus, in ſcribendo ſcriba velox, in meditando compunctus, & in negotiis ſibi commiſſis fidelis & expeditus. Sed ne oblivioni traderet, quæ agere vel dicere eum oportebat, prout utilitas cauſarum exigebat, mox in regeſtis aut in marginibus librorum vel operculis, negotia occurrentia firmiter aſſignare ſolebat. Unde ad cautelam, propter æmulos revincendos, qui ei inſidiabantur in multis, copias dictorum ſuorum apud ſe diligenter retinuit; ut caſu emergente, in promptu haberet, quid detrahentium latratibus reſponderet.

4. Contigit igitur, ut quidam Eccleſiaſticus Prælatus, adverſarius ejus, 4.
contra ipſum diſceptaret; & de quibuſdam ſcriptis ejus, quaſi minus bene ſaperet, palàm eum argueret, non perpendens quali invidiæ morbo, intus ipſe laboraret. Tunc vir Dei memor innocentiæ

centiæ ſuæ, copiam litterarum ſuarum protulit; aſſerens illa, quæ ſibi objiciebantur, non eſſe ſcripta ipſius, nec cum literis ſuis conſonantiam habere. Vos [inquit] Domine videritis, quales literas recepiſtis vel miſiſtis: En hæc eſt copia & ſeries literarum mearum, quas manu mea dictavi: cum iſtis loquor, & pro iſtis ago & reſpondeo. His ita conſtanter editis, obſtructum eſt os loquentis iniqua; & magiſter inſignis, per aſſertionem veritatis, in majori abſceſſit reverentia coram multis aſtantibus: Quoniam veritas ſemper prævalebit; quamvis ab imperitis frequenter impugnetur.

5. 5. Fertur quoque, quòd idem magiſter in aſtronomia & necromantia trítus fuerit; & antequam converſus eſſet, quædam magicæ artis præſtigia actitaſſet. Sed à duobus diſcipulis ejus intellexi, plura ipſi non rectè imponit. Cùm enim unus diſcipulorum ejus, de hac re ſciſcitaretur ab eo veritatem, ait illi: Scientiam quidem hujus artis didici, & libros legi & habui; ſed magicam levitatem non exercui. Adjecit etiam mihi dicere quidam diſcipulus ejus fidelis & devotus presbyter, ad certificandum me clariùs de dubio præſenti. Quia duplex eſt [inquit] necromantia. Una dicitur naturalis, quæ eſt ſubtiliſſima, & à paucis vix diſcernitur à ſecunda, quæ diabolica appellatur, & à jure prohibetur. Naturalem magiſter Gerardus ſcivit, ſed alteram exiſtimo eum non didiciſſe, nec cum diabolo pactum iniiſſe. Sed qualitercunque tamen ſit, quicquid vanitatis & contagionis ex prædicta ſcientia olim contraxit, ſive joculariter ſive serioſè aliquid egit vel dixit, hæc cuncta dignis pœnitentiæ fructibus ad Deum plenè converſus diluit & purgavit. In cujus rei teſtimonium, quadam ægritudine tactus, coram ſacerdote omnibus illicitus artibus renuntiavit, & codices vanitatis igni tradidit exurendos.

Necromantia ſive Magia duplex.

6. Agnoſcatur in his omnibus divinæ pietatis ſinus immenſus: qualiter omnipotens Deus, quoſdam ſinit gravioribus peccatis & diuturnis erroribus implicari, & tandem ampliori miſeratione apparente ex occulto, renovat perditos ad vitam, ac lapſos ſuſcitat ad pœnitentiam, donans non ſolum de præteritis criminibus veniam, ſed etiam perfectè converſis, & bene proficere nitentibus, cumulum majoris gratiæ; & quod diabolus inſtigavit ad confuſionis pœnam, Deus novit ordinare ad altioris gloriæ coronam promerendam. Si enim gaudium naſcitur Angelis, ſuper uno peccatore pœnitentiam agente; quàm ingens gaudium factum eſt de eo, qui non ſolùm de propriis malis pœnituit, ſed tam multos etiam peccatores ad pœnitentiam, verbo & exemplo ſuo convertit, atque magnam turbam fidelium ad cœleſtia regna trahere laboravit? 6.

CAPUT XIV.

De multiplici fructu ejus, in converſione hominum.

1. QUoniam quidem omnis arbor, Chriſto atteſtante ex fructu cognoſcitur, pandendum nunc eſt, quales ac quantos pietatis fructus hæc arbor protulerit, in tam brevi tempore quo prædicavit. Tribus autem præcipuè arboribus, hunc memorabilem virum & doctum 1.

Digitized by Google

doctum magiſtrum, dignum duxi comparandum, videlicet olivæ fertili, cedro ſublimi, & palmæ florenti. Ipſe enim tanquam lignum fructiferum ſecus decurſus aquarum, plantatus extitit, qui in tempore ſuo fructus optimos Deo reddidit; quia plenus fluentis ſcripturarum, vineam Domini ſabaoth ubertim irrigavit; unde botri devotionis, cum viriditate boni operis excreverunt, ad laudem Domini noſtri Salvatoris. Non fuit iſte homo Dei arbor ſterilis, nec ſylveſtris velut quercus defluentibus foliis; ſed revera fertilis, ut oliva ſpecioſa in campis, ſicut cedrus nobilis, exaltata in Libano; & tanquam palma decora, in monte Sion. Præſtitit enim ei miſericors Deus gratiam magnam, quam non in vacuum recepit, ſed ad uſum boni operis exercuit, ut fieret omnibus exemplum virtutis, qui priùs fuerat multis cauſa erroris, & comes vanitatis. Et factus eſt tantò humilior & ferventior ad bonum, quantò graviùs ſe noverat erraſſe in malo. Quamobrem ſpiritu Dei innovatus & accenſus, operibus miſericordiæ diligentiùs inſiſtebat, magno compaſſionis affectu, proximis ſuccurrendo; ſalutis verbum populis prædicando, triſtibus & tentatis, tanquam pius animarum medicus, divinæ conſolationis ſolatium adhibendo, & recidivantes, crebra exhortatione, ad primi fervoris ſtatum, precibus & lamentis revocando.

2. 2. Quia ergo multam miſericordiam aſſecutus eſt à Domino, & hanc cum proximo impertiri ſtuduit in vera charitate largiter & ubique, meritò poteſt cum S. David cantare & dicere: *Ego autem ſicut oliva fructificavi in domo Domini, ſperavi in miſericordia Dei in æternum.* Pſal. 51. Non enim incompaſſivus & immiſericors extitit, ſicut malus ille ſervus, *qui omnibus ſibi dimiſſis, non eſt miſertus conſervi ſui*, Matth. 18. ſed ab initio converſionis ſuæ, omne debitum in ſe peccantibus dimiſit, pro detrahentibus ſibi, ſuppliciter oravit, paratus etiam ad ſatisfactionem prior venire, ſi quem offendiſſet, & cum omnibus pacem ſalva veritatis defenſione conſervare. Matth. 25. *Nec etiam abſconditi pecuniam Domini ſui, ſicut piger ille ſervus, propriis commodis intentus, ſed donum ſcientiæ ac talentum ſibi traditum ad lucrandas animas, fideliter expoſuit.* Dignè ergo olivæ fertili comparatur, qui oleum miſericordiæ, quod à Deo percepit, in proximos ſuos pia erogatione transfudit. Præcipuè tamen miſericordiæ viſcera, pauperibus clericis, viduis deſolatis, & virginibus caſtitatem ſervantibus oſtendit, curam paternæ ſollicitudinis eis impendens; atque omni, quo potuit conſolationis auxilio, neceſſitatibus egenorum, per ſe & per alios ſtuduit ſubvenire.

3. Comparatur quoque non abſurdè cedro ſublimi, in altum protenſæ, quia terrena cuncta ſpernendo, per contemplationem æternorum crevit in altum, atque per propriæ fragilitatis reſpectum, cor ſuum fixit in humilitatis profundo, factuſque eſt tantò latior in ſummo, quantò anguſtior & depreſſior in mundo. Cùm enim eſſe tam multis ſcientiis præditus, & maximæ reputationis inter egregios ſui temporis Doctores, deſpexit tamen omne culmen ſæcularis honoris, & ſimplicium ſe conformavit moribus, ut ſi quis eum non cognoviſſet, vix attendiſſet aut ſalutaſſet. Bene

Digitized by Google

etiam palmæ florenti, magiſter iſte aſſimilatur, qua antiquitus victores pugileſque ſolebant coronari: quia multis laboribus & ſcripturarum documentis, veluti armorum telis contra hæreticos, ſimoniacos, uſurarios, proprietarios focariſtas, ac alia complura vitiorum monſtra certavit, & vicit; dignus proinde æternæ beatitudinis palmâ coronari, atque à fidelibus populis debita laudum veneratione commendari. Ecce jam verus Iſraëlita, & Theologicæ veritatis devotiſſimus Prædicator & Defenſor; qui ſic Deum dilexit, ut proximum non negligeret: ſic ad cœleſtia mentem erexit, ut neceſſitatibus aliorum non deeſſet: quin non tantum propriæ ſaluti intendere, ſed multis prodeſſe, & ſecum ad perfectiorem vitam ducere ſatagebat.

4. 4. Erat enim vultu hilaris, affatu benignus; mente tranquillus, habitu humilis, victu ſobrius; conſilio ſagax, judicio diſcretus; rigidus contra vitia, fervidus ad virtutes; otium fugitans, ſemper aliquid utilitatis pro ædificatione exercens; ſimplicitatem diligens, humilia ſectans, cœleſtia meditans; interna penetrans, lectionibus & orationibus ſedulò vacans; Deum ſemper præ oculis habens, jura Eccleſiæ ſollicitè cuſtodiens, atque ſæcularibus bonum exemplum præbens, nil terreni commodi ex prædicatione quærens; ſed animarum lucra penſans, ac gratis ſine Eccleſiaſticis ſumptibus evangelizans. Quamvis ergo longævam vitam non duxit ſenio feſſam, in brevi tamen tempore, multum fructum prædicatione ſua protulit, & devotiſſimos poſt ſe diſcipulos ac fratres in diverſis locis reliquit, quos ipſe primò novæ lucis gratiâ, qua imbutus erat, fideliter inſtruxit & accendit

CAPUT XV.

De devotis congregationibus & monaſteriis, ab eo exortis.

1. OPtimè autem æterna Patris ſapientia ſupernaque clementia providit, ut ſeneſcenti jam mundo, & ad deteriora vergenti, talis ac tantus magiſter, tanquam cæleſtis legatus deſtinaretur, lorica fidei indutus, & ſanctitate vitæ ſuffultus, per quem religio ſacra refloreret, & dovotio Chriſtiani populi, ad divini cultus ſtudium & obſervantiam decalogi, frequenter ejus ſermonibus erudita incaleſceret, atque opera miſericordiæ in pauperes exerceret. Non enim imperiti hominis opus eſſe videbatur, tot hominum malitiis poſſe reſiſtere; & de profunda peccatorum caligine, pereuntes animas ad veritatis lucem revocare. Sed huic doctiſſimo viro & in multis experto, gratia divina prædicandi tribuit facultatem; qui vitæ merito & doctrina cœleſti pleniſſimè inſtructus, alios præcellebat; & contemptum mundi, non in humanæ ſapientiæ verbis, ſed ſanctæ converſationis exemplis, ſuis auditoribus efficaciùs perſuadebat. Tantuſque affectus audiendi verbum Dei in populo fuit, ut turbam convenientem Eccleſia vix caperet. Nam multi ſua prandia relinquebant; & negotia neceſſaria ſuſpendentes, ad ejus ſermonem pia prorſus aviditate tracti concurrebant. Sæpè namque duos ſermones uno die prædicavit, & quandoque ſpiritu fervoris concepto, tribus horis aut amplius ſermonem continuavit. Prædicavit autem in principalio-

Digitized by Google

cipalioribus civitatibus diœceſis Trajectenſis, Daventriæ, Suvollis, Campis pluribus vicibus; & in Trajecto, coram univerſo clero; atque in Hollandiæ partibus, Leydis, Delfi, Goudæ, & in Amſterdamo primum ſermonem teuthonicum, & in compluribus aliis oppidis ac villis famatis, ubi ſperabat aliquem fructum facere, & novum populum Deo parturire. Et benedictus Deus, qui miſſo deſuper Spiritu ſancto, accendit corda fidelium ſuorum, & auxit populum ſuum vehementer; ut de paucis granis converſis, ſurgerent multæ congregationes devotorum fratrum & ſororum, in caſtimonia vitæ Deo ſervientium, ex quibus nonnulla monaſteria regularium ac ſanctimonialium fœminarum, initium ſanctæ converſationis acceperunt.

2. 2. Magna laus magiſtri Gerardi, quòd de origine ac fonte prædicationis ejus ſtirps tanta proceſſit; quæ nec poſt mortem ejus, licet noviter plantata, in agro Dominico germinare ceſſavit. Siquidem primò ad proximas Regiones Hollandiæ, Geldriæ, Brabantiæ; dehinc ad remotiores partes Flandriæ, Friſiæ, Weſtfaliæ, Saxoniæ, ordo regularis & devotorum conventus, Deo proſperante, curſim emanavit; inſuper ad audientiam Apoſtolicæ ſedis, odor bonæ opinionis pervenit. Ipſe namque venerabilis Magiſter Gerardus, ſpiritu Dei repletus, cum videret paulatim numerum diſcipulorum ſuorum augmentari, & ad ſtudium cœleſtis exercitii conflagrare, operam dedit & conſuluit; ut devoti quandoque in unam domum, pro mutua exhortatione convenirent, & de Deo ac charitate ſervanda ſincerè tractarent. Et ſi qui ſimul ſtare vellent, de labore manuum ſuarum victum quærerent, & communem vitam, quantum poſſent, ſub diſciplina Eccleſiaſtica tenerent. Nullum etiam permiſit publicè mendicare, niſi evidens neceſſitas coëgiſſet, nec curioſè per domos ſub obtentu alimoniæ circuire, ſed potiùs domi manere, & operi manuali, ut Paulus docuit, inſiſtere ſuaſit, neque aliqua negotia devotionis impeditiva, ſpe uberioris lucri, cenſuit exercenda, ne diabolo inſtigante, daretur infirmis occaſio recidivandi rurſum ad priſtina mala.

3. Habuit etiam in propoſito ædificandi monaſterium Clericorum Ordinis Canonicorum Regularium, volens quoſdam de idoneis Clericis ſibi adhærentibus, ad religionis habitum promovere, ut aliis devotis eſſent in exemplum, & adventantibus aliundè clericis vel laicis, bonæ converſationis iter oſtenderent. Ad hunc ordinem Regularium inſtituendum, præcipuè inductus fuit propter ſingularem reverentiam & amorem, venerabilis Domini Joannis Ruſebroec, primi prioris Viridis vallis, & aliorum ibidem religioſè converſantium probatiſſimorum fratrum in ordine Regulari, quos dudum perſonaliter in Brabantia viſitaverat, à quibus magnam ædificationis formam, ob multam ipſorum humilitatem, & ſimplicis habitus deferentiam, traxit & annotavit. Cùm igitur pro loco religioni apto, & monaſterio fundando diligenter inſtaret, mortalitate præventus non potuit perficere, quod optavit, ſed Deo Regi immortali & inviſibili omnium rerum conditori, intentum voluntatis ſuæ pro operis effectu obtulit, ac 3.

totum deſiderium monaſticæ conſtructionis chariſſimis diſcipulis ſuis ab eo converſis perficiendum commiſit, hortans, ne tantum bonum ipſo defuncto ſopiretur, ſed pro honore Dei ampliando, omnes pariter conſilium præſtarent & juvamen. Ex his fuerunt, qui in monaſterium in Windeſem, & domum S. Agnetis in monte prope Svollas, primitus Deo juvante fundaverunt.

CAPUT XVI.

De felici obitu ejus, & ſepultura.

1. 1. SEntiens itaque fidelis & prudens ſervus Domini Magiſter Gerardus, dierum ſuorum adeſſe finem, utpote communi mortalitatis fulmine percuſſus, ſalutare viaticum petiit & accepit. Inſuper plagam Domini patienter tolerans, cum electis non refugit flagellari, ut iram omnipotentis judicis, tanto faciliùs placaret, quanto humiliùs & libentiùs præſentia flagella ſuſtineret. Igitur omni modo voluntati divinæ ſe reſignans & ordinationi ſupernæ ſponte ſe ſubjiciens, agonem ſuum fiducialiter Domino commendavit, ita ad aſtantes ſibi fratres breviter loquens: En vocor à Domino, & tempus reſolutionis meæ inſtat, Auguſtinus & Bernardus pulſant ad oſtium, non poſſum præterire terminum à Deo conſtitutum. Cogor cum mortalibus cæteris, debitum perſolvere carnis. Deus tueatur exitum meum, pergat ſpiritus ad Dominum, qui fecit illum. Tegat terra corpuſculum, de terra ſumptum, non diu ibi manſurum. Det mihi Deus invenire requiem poſt mortem, pro cujus amore laboravi, ſcripſi, & prædicavi.

2. Contriſtati verò nimis diſcipuli ejus, & profundè ingemiſcentes dixerunt. 2.
Quid jam ultrà faciemus, & quis de cætero nos informabit? Tu pater & defenſor noſter fuiſti, & ad Dominum nos traxiſti. Jam adverſarii noſtri lætabuntur, & ſæculares nos ſubſannabunt, dicentes: Non habent iſti ducem ac principem; ideò citò redigentur in nihilum. Si te veniente auſi fuerunt nos deridere, & maledicere, quid facient te decedente? Cadat oratio tua pro nobis, & fer citò auxilium filiis derelictis. Tuo conſilio nos emendare incepimus, adjuva, ut perſeveremus. Videns pius & miſericors magiſter corda filiorum ſuorum, de ſuo tranſitu graviter contriſtari, benignam conſolationem intulit, dicens: Habete fiduciam in Domino chariſſimi, nec timeatis ſæculares homines contra vos garrientes. State firmiter in propoſito ſancto, Dominus erit vobiſcum in loco iſto. Non enim prævalebit homo infringere, quæ Deus decrevit operari. Ut primum venero ad Dominum, ſpero, quòd projiciam vobis flores de cælo, ut gratiam ſentiatis, & fructum faciatis in mundo. Commendo autem vos omnes, Deo & ſanctis ejus.

3. Et ecce Dominus Florentius, di- 3.
lectus diſcipulus meus, in quo verè Spiritus ſanctus requieſcit, erit vobis pater & rector veſter. Ipſum loco mei habeatis, ipſum audite, & ejus conſilio obedite. Non novi conſimilem mei, de quo talia ſentio, & cui tantum confido, quem ſicut patrem diligere & honorare debetis. Sicque benignè conſolatus eſt diſcipulos ſuos, gravi mœrore affectos, ſpondens auxilium Dei eis certiſſimè affuturum.

Quibus

Digitized by Google

Quibus non aurum, nec argentum, nec prædiorum copias reliquit in teſtamentum, ſed ſacros codices & pauperculas veſtes, ac alia quædam vilia & antiqua utenſilia, in ſignum contemptus mundi, & ad conſequendum faciliùs regnum Dei. Tunc etiam venerunt ad eum quidam devoti ſcholares, morbo peſtilentiæ percuſſi, cupientes pro remedio animæ ſalutare aliquod verbum ab eo audire. Ad quos ille clementer locutus eſt: Si habetis bonam voluntatem, ſemper ſerviendo Deo, ſecurè poteſtis mori. Omnes lectiones, quas didiciſtis, reputabuntur vobis ſicut oratio dominicalis, propter piam intentionem, quam ad Deum in ſtudendo habuiſtis. His auditis conſolati juvenes & revertentes ad hoſpitia ſua, defuncti ſunt in confeſſione bona, commendantes Deo & Angelis ſanctis animas ſuas Chriſti ſanguine redemptas.

4. 4. Igitur poſt feſtum aſſumptionis beatæ Mariæ ſemper Virginis, cùm jam natalis dies beati Bernardi illuxiſſet, venerabilis Pater Magiſter Gerardus, ſpeciali devotione ſancto Bernardo affectus, ſole adveſperaſcente inter quintam horam & ſextam, tradidit Deo animam ſuam ſacramentis Eccleſiaſticis munitam, fide pretioſam, ac multis virtutibus claram, anno Dominicæ incarnationis milleſimo trecenteſimo octogeſimoquarto, ætatis ſuæ quadrageſimo circiter quarto, tempore Urbani Papæ Sexti, ac Reverendiſſimi Domini Florentii de Wevelichoven Trajectenſis Epiſcopi viri ſpectabilis, multis probis actibus adornati.

5. 5. Cùm ergo triſtis rumor obitus ejus exiſſet in populum, convenerunt multi fideles, ad tam amandi & Deo devoti magiſtri exequias celebrandas. Fuderuntque pias lachrymas religioſi fratres & ſorores, debitum humanæ defunctionis, cum precibus & miſſarum ſolenniis, ex more perſolventes. Omnique Eccleſiaſtico officio fideliter peracto, corpus ejus deportatum eſt ad Eccleſiam beatæ Mariæ, in qua reverendæ traditur ſepulturæ, ubi frequenter verbum Dei noſcitur viva voce prædicaſſe. Ibi non longè à ſanctuario requieſcit in pace, cum cæteris fidelibus reſuſcitandus in noviſſimo die, per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum, qui judicaturus eſt vivos & mortuos & ſæculum per ignem. Hæc pauca de pluribus & magnificis actibus venerabilis Magiſtri Gerardi, pro ædificatione præſentium & futurorum Fratrum noſtræ congregationis, ſint dicta ad laudem Domini noſtri Jeſu Chriſti. Peto autem veniam mihi dari, pro omni errato & ſermonis defectu; quia imperitiam meam agnoſco, & fraternæ correctioni humiliter me ſubjicio, gratiæ Dei tribuens quicquid boni hic ſcriptum invenitur.

NOVITIUS.

6. Multum deſideranter iſta audio, & quaſi novum devotionis ſpiritum ſentio, mihi exinde generari. O ſi multi jam tales magiſtri poſſent inveniri, qui Eccleſiam Dei tam præclaris exemplis & doctrinis, conarentur informare. Quapropter egregium virum hactenus mihi ignotum, in majori reverentia dilectionis habebo, & ejus ſcripta ac geſta, ubicunque invenero, ſtudioſè perlegere & indagare curabo. Sed quæſo te, ſi adhuc aliqua commendabilia de eo noſti, quatenus hæc mihi priùs ediſſeras, antequam ad ulteriora procedas. 6.

SENIOR.

7. 7. Licet ad alia ſcribenda feſtinem, tamen ut tuo deſiderio ſatisfaciam paucis, audi quid de eodem quidam Doctor in Theologia cantor Pariſienſis, olim ipſi familiaris ſcribit, & quanta cum laude poſt mortem extollit.

CAPUT XVII.

De magnifica commendatione ejus, à cantore Pariſienſi.

1. 1. Sacræ recordationis Magiſter Gerardus, dictus magnus, fœliciter migravit ad Dominum. Et verè magnus, quoniam in omnibus ſcientiis liberalibus, naturalibus, moralibus, civilibus, canonicis, & theologicis, ſimul in uno ſuppoſito congregatis, nulli ſecundus erat in orbe. Erat etiam tantæ ſanctitatis & exempli in mortificatione carnis, in abnegatione temporalium, in contemptu mundi; in charitate fraterna ad omnes, in deſiderio ſalutis animarum, in efficacia prædicationis; in reprobatione & deteſtatione vitiorum, in opponendo ſe hæreticis; in perſequendo ſecundùm jura canonica concubinarios; in convertendo ad vitam ſpiritualem plures viros ac mulieres, priùs ſecundum ſæculum viventes; in fidelitate ad Dominum noſtrum Urbanum Sextum, quòd multa millia perſonarum teſtificarentur de credulitate, quòd credunt eum fuiſſe non minorem in dictis virtutibus, quàm in antedictis ſcientiis. Magiſter Wilhelmus de Saluarvilla cantor Pariſienſis, Archidiaconus Brabantiæ in Eccleſia Leodienſi, Doctor in Theologia præcellens, hæc prædicta compilavit, prout ab ore fide dignorum audivit, & ſecundum quòd ipſe Magiſtrum Gerardum novit, vera eſſe proculdubio credit.

NOVITIUS.

2. Conſonant ſcriptis tuis verba ſu- 2.
pradicti Doctoris, de viridica laude Magiſtri Gerardi, primi noſtræ religionis inſtitutoris. Nam quod Doctor præcellens breviter & ſummatim conſcripſit, tu largiore ſtylo reſeraſti. Unde quo plura teſtimonia de venerabili viro percipio, eò ampliùs exulto, & dictis ejus fidem firmiùs adhibeo.

SENIOR.

3. Ut ergo non tantum aliorum te- 3.
ſtimoniis informeris, ad habendam notitiam magiſtri fideliſſimi, volo introducere eloquia oris ejus, quatenus publica proteſtatione ejus lecta, cognoſcas clarè, quid vivens ipſe docuerit & profeſſus ſit.

CAPUT XVIII.

De publica poteſtatione ejus, & de veridica prædicatione Evangelii, quod prædicavit.

1. Ego Gerardus dictus teuthonicè 1.
Groot, coram omnipotenti Deo, coram omnibus ſanctis, & coram vobis & omnibus hominibus proteſtor, firmiter me circa ea, quæ fidei ſunt, in ipſo ſummo lapide Jeſu Chriſto fundamento, firmam, illibatam, & Catholicam fidem prædicaſſe & defendiſſe; atque in via morum ſanas, certas, & indubitatas Evangelicas & Apoſtolicas doctrinas & vias, ſecundùm ſcripturas divinitus inſpiratas, docuiſſe & ſeminaſſe ſecundùm ſenſus & intelligentias ſanctorum Doctorum & Patrum, Ambroſii, Gregorii, Auguſtini, Hieronymi, Chryſoſtomi, Dionyſii, Bernardi, Bedæ, Iſidori, Hugonis & Richardi, quorum libros, unà cum ſanctorum aliorum libris, pro terrenis habeo & quæro.

Digitized by Google

ro. Itaque ea, quæ ſcripſi aut prædicavi circa jura humana, aut circa materiam decretorum aut decretalium, & maximè circa turpiſſimos notorios fornicatores: ſpero ab omnibus medullitus jura intelligentibus, aut tanquam certa & indubitata, aut tanquam ſecuriora & probabiliora aut veriora, cum eo temperamento & moderamine, quibus ea pronunciavi aut ſcripſi, inveniri & probari, ſalvo ſemper judicio ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, cui humillimè undique & ubique me ſubmitto. Etſi [quod abſit longiſſimè] me contra fidem vel ſanam doctrinam, quàm ubique defendo, quiſpiam dixiſſe diceret vel confingeret, aut nominatim me exprimendo, aut ſi hoc non auderet in propriis verbis, diffuſiùs circumloquendo, aut in genere me urendo ſecundùm præſumptionem aut cleri aut populi reſignaret, aut temerariè infamaret, aut falſum aut mendacium reperietur in effectu. Epiſcopalem reverentiam excipio, cui in hoc defero honorem. Si tamen [quod abſit] quid reperietur in literis Principis populi & Domini noſtri Epiſcopi, reſpondeo quod beatus Bernardus ad literas quaſdam ſummi Pontificis cùm aſſenſum malo præbuiſſet, reſpondit, videlicet Pontificem noſtrum aut circumventum mendacio, aut importunitate victum.

Concluſa & propoſita, non vota, in nomine Domini à Magiſtro Gerardo edita.

1. 2. AD gloriam, & honorem, & ſervitium Dei, intendo vitam meam ordinare, & ad ſalutem animæ meæ. Nullum bonum temporale, ſive corporis, ſive honoris, ſeu fortunæ, ſeu ſcientiæ, præponere ſaluti animæ meæ. Omnem æmulationem Dei ſequi, de qua mihi certum eſſet eſſe ſcientiam & diſcretionem, habito reſpectu ad corpus & ſtatum meum, de quibus aliquæ æmulationes ſubſequuntur.

3. Primum eſt, nullum amplius beneficium deſiderare: nec ſpem, nec deſiderium in aliquod lucrum temporale ponere de futuro. Siquidem quanto plura habuero, tantò ſine dubio, avarior fuero. Item ſecundum Eccleſiam primitivam, non potes habere plura beneficia. Item in morte te pœnitebit, quia communiter dicitur, quòd nunquam quis pluralis in beneficiis, ſine hujus pœnitudine mortuus eſt. Et quanto plura beneficia & plura bona habeo, tantò pluribus ſervio, & pluribus oneratus ſum, & eſt contra libertatem ſpiritus, quæ eſt principale bonum in vita ſpirituali. Alligatur enim affectus pluribus, & tenetur pluribus alligatus. Repugnat namque paci cordis & quieti mentis affectio hujuſmodi animam inficiens, & curæ iſtæ annexæ mentem maculant & diſturbant ſæpius. Item appetitus plurium reſcindendus eſt, deinde poſſeſſa abbreviandа ſunt, diſcretè ad minùs. Item. Si de meis largiri volo, cur pro pluribus ſtabo? Tantum eſt, ſi dedero ex modico modicum, ſicut ex magno multum Deo; qnia non ſubſtantiam, ſed cor penſat Deus. Unde vidua, quæ miſit duo minuta, divitibns præfertur à Domino. Item video, quòd quæ habeo, excellenter me ligant, qñantò magis illa acquirenda, ſi adderentur iſtis? Item ſatis habeo, ſecundùm proportiones communis vitæ & dignitatis. 3.

Sacerdotia ſive beneficia plura quis unus habere tutò non poteſt.

4. Item, nulli cardinali vel Eccleſiaſtico, attento fine hoc ſerviam, ad benefi- 4.

cia

cia vel bona temporalia conſequenda; quia hoc ſervitium multis lapſibus & recidivationibus proximum eſt; & tu debilis es, & periculis multis, niſi in ſervitio Dei, te expones, & morti ſatis proximus, & nullas commeſſationes vales ſuſtinere. Item, nulli Domino temporali, ſervies ad lucrum conſequendum. Item, nullius Domini, vis unquam eſſe Aſtrologus. Item, pro nullo homine mundi, exercere debes aliquam ſcientiarum prohibitarum; quia res in multis in ſe malæ, ſuſpicioſæ & ſuſpectæ, & prohibitæ. Item, omnes has ſuperſtitiones, & alias curioſitates debes à mentibus hominum removere, in quantum potes, ſalva quietè mentis, & puritate & libertate voluntatis; ut in illo, in quo Deo diſplicui, Deo complaceam ſecundùm ſuam voluntatem. Item, nunquam tempus eliges ad itinerandum vel fleubotobizandum, vel ad aliquid aliud, niſi groſſo modo ſecundùm aëris conſiſtentiam. Talis enim electio prohibita eſt, in decretis & à ſanctis patribus. Item, quicquid incipiam, in nomine Domini incipiam, & ſpem meam in illa te ponam in Domino; ut ipſe ad viam ſaluris meæ, me in illa te dirigat. Et non dependeat aliqua ſpes in fato vel orbibus cœleſtibus alia à ſpe Dei & oratione, & bonis ſpiritibus, & eorum cuſtodia. Item, quomodo ſcio, ſi proſperari in via vel in re eſt mihi utile? immò ſæpiſſimè inutile, quia ſæpè anguſtia, ſæpè tribulatio utiliſſima eſt; ergo ſupponam me ordinationi Dei. Beatus enim homo, qui ſperat in Deo. Omnem igitur ſollicitudinem in eum projicias, quoniam ipſi cura eſt de te. Quanta enim miſericordia me, per flagella contra meam voluntatem, ſpero revocavit? Nec ſolliciti debemus eſſe, quid manducemus, quantò minus de aſtris & ſuperſtitioſis? Neceſſarium eſt enim ex corde puro omni Chriſtiano ſeipſum deſerere, & ſe Deo committere.

5. Item, nunquam judicabo rem futuram, & modicum advertam futura in genere; quoniam Deo, & me, & mea ſingula, ſupponam. Item, per honores & favores & per avaritiam, quibus omnes ſtudent, coinquinatur homo, & per tales lucrativas ſcientias obſcuratur, paſſionatur, & rectitudo naturalis obliquatur, & inficitur appetitus, ut nec quæ ſunt Dei, nec virtutis, nec bona corporis rectè aſpiciant. Unde rariſſimè eſt, quod qui ſcientiis lucrativis & medicinæ vel legibus vel decretis inhæret, rectus ſit vel æquus in ratione, vel juſtus vel quietè vel rectè vivens. Item, tu nullum tempus conſumes in geometricis, arithmeticis, rhetoricis, dialecticis, grammaticis, lyricis, poëtis, judicialibus, aſtrologis. Hæc enim omnia per Senecam reprobantur, & retracto oculo bono viro reſpicienda ſunt, quantò magis ſpirituali vel Chriſtiano reſpuenda? Item, inutilis temporis conſumptio eſt, & nihil prodeſt ad vitam. Item, inter omnes ſcientias gentilium, moralia minus abhorrenda ſunt; quæ ſæpè ſunt multum utilia & proficua, tam in propria perſona, quàm in docendo alios. Unde ſapientiores omnem Philoſophiam, ad mores retorquebant, ſicut Socrates, & Plato. Et ſi de altis rebus dixerunt, etiam ſub levi moralitate ea figurativè, ſecundùm beatum Auguſtinum & experientiam tuam tradiderunt, ut & inveniri poſſet ſemper mox juxta cognitionem. Unde & Seneca hæc ſecutus, in quæſtionibus natu-

Moralia ex ſcriptis gentilium præcipuè ſectanda.

naturalibus, toties admiſcet moralia. Quicquid enim meliores nos non facit, vel à malo non retrahit, nocivum eſt. Item, ſecreta naturæ non eſſe ſtudioſe inquirenda in libris gentilium, nec legis noſtræ veteris & novi Teſtamenti, ſed cum occurrent, de eis & in eis Deus eſt laudandus & glorificandus, ut de naturali fiat meritoria ſcientia, & offeratur ſicut ſacrificium Deo altiſſimo, per gratiarum actiones cum Abel juſto, & cum eo cogitetur aliquod bonum in honorem Dei. Adverte in omnibus, quòd hæc omnia coinquinant, non ſatiant, & invenies in eis nauſeam per gratiam ſpero altiſſimi.

6. Gradus & honores in ſcientiis quàm vani.

6. Nunquam capies gradum in medicina, quia nec lucrum nec beneficia cum gradu intendo acquirere. Similiter nec gradum in legibus vel canonibus; quia finis graduum eſt vel lucrum, vel beneficia, vel inanis jactantia, vel gloria mundi, quæ cum ad lucrum vel beneficia non ordinantur, ſimpliciter inutiles ſunt, & ſupervacuæ & ſtultiſſimæ res, & contra Deum & omnem libertatem & puritatem ſunt, & homo cùm illas appetit, cadit in mala plurima, & pejores ſunt lucris & beneficiis. Item nullam artem ſtudere, nullum librum facere, nullum iter arripere vel laborem, nullam practicam ſcientiæ exercere ad dilatandam famam meam, & nomen ſcientiæ meæ, & ad habendos honores vel gratitudinem quorumcunque, vel propter memoriam mei poſt me derelinquendam. Si enim propter hæc, talia vel aliquem actum fecero, mercedem in eis ponendo, non reddetur mihi apud Patrem qui in cælis eſt; & ſi quid talium propter bonum & mercedem æternam ſemper faciam, unde dilatatio nominis omnimodo vitetur. Item quia hæc inanis gloria memoria & fama etiam per Philoſophos tam excellenter eſt reprobata, ut vix eam aliquis dignus laude admitteret. Et ſi veniret laus ex opere propter Deum facto, de quo intentio fuerit occulta, licet hoc opus luceat, redde altiſſimo laudem illam & gloriam.

7. Diſputationes publicæ haud adeò utiles.

7. Item ſecundùm Bernardum, nullum verbum proferas, de quo multum religioſus vel ſcientificus appareas. Item omnem diſputationem publicam vitare & abhorrere, quæ eſt litigioſa vel ad triumphandum vel ad apparendum, ſicut ſunt omnes diſputationes Theologorum & artiſtarum Pariſiis, immò nec ad diſcendum intereſſe. Patet quia contra quietem ſunt, & lites & diſſenſiones fiunt, & inutiles & ſemper curioſæ, & ut plurimum ſuperſtitioſæ, animales, diabolicæ & terrenæ, ita quòd doctrina ſæpè nociva, & ſemper inutilis eſt, & conſumptio temporis inutilis eſt. Interim poſſis lucrum ſpirituale acquirere vel oratione in merito, vel ſtudio alicujus devoti. Item nunquam diſputabo cum quocunque privatè, niſi præordinetur certus finis evidentis boni, & niſi talis ſit qui me velit audire, & cum quo poſſim ſine litigio conferre & modeſtè, niſi malitia rigorem requireret propter bonum ſubſequens, & hoc nunquam niſi bene deliberatè. Patet, quia ſemper in bono fine omnis res debet ordinari in laudem Dei, hoc eſt, ſemper orare. Unde non diſſeras cum eo, niſi qui veritatem concedit.

8. Item nunquam ſtudebis ad capiendum gradum in Theologia, vel niteris 8.

ad hoc, quia lucrum & beneficia nolo conſequi, vel famam & ſcientiam æqualiter poſſum habere ſine gradu. Item communiter eſt carnale, & qui carnaliter ſapiunt. Item in multis retraheris à ſalute proximi. Item ab oratione, à puritate mentis & abſtractione. Item multis vanis lectionibus oportet intereſſe, & multitudinem hominum, in quibus homo inquinatur & divaricatur. In legibus & in medicina nunquam ſtudebis, niſi caſu occurrente, & in quo poſſis aliquid boni facere cum eis. Nihil enim nutriunt in ſe, ſed mentem divertunt: ſed amore concordiæ, vel caſu neceſſitatis, vel caſu mirabili ſe offerente in legibus poteſt videri, & pro proprio corpore vel ſocii in medicina. Sunt enim res ſæculares in quibus magis congruum eſt pati aliorum conſilia, quàm dare. Item Theologis, Monachis, & legem Dei deſiderantibus prohibentur leges medicinæ. Item non dabis dubias medicinas, vel dubiæ infirmitati quaſcunque medicinas vel cuicunque ægroto, niſi maxima neceſſitate modicum dicas, ubi alius haberi non poſſit, ſed aliter nunquam te intromittas. Item vides quantum boni viri gaudent liberari à practica ejus. Item in nullis cauſis placiti vel controverſiæ conſulas, vel te intromittas, niſi evidenter conſtaret tibi quòd illi calumnia evidens fieret, & niſi miſerabilis & niſi cauſa tota pia eſſet, vel manifeſtiſſimorum malorum fieret repreſſio, vel pauperum ſuppreſſio, & ſi æqua mente ſervata, poſſis te intromittere. Et poſt intromiſſionem te retrahe, ita ut reliquiarum curæ non maneant. Et in hoc cautè attende, ut amicitia vel conſanguinitate vel odio non movearis. Et ſi amicus vel conſanguineus, vel odibilis aliquando tibi, inveſtiga intra te, ſi eſſet alienus vel non odibilis, ſi idem faceres. Patet ſatis quia conditio fœlicitatis in ruſtico eſt, quòd non vidit, ſecundùm Virgilium, ferrea jura, inſanumque forum.

9. Item coram officiali vel judice ſpirituali pro nullo amicorum vel conſanguineorum vel aliorum favore comparebis, niſi urgeret maxima neceſſitas pietatis, & tunc alium procuratorem mittere debes, ſi neceſſitas requirat, & ipſemet non ire. Ex hoc namque turbatur quies mentis, ſi res, & ſtrepitui & naufragio mundi te intromitteres: in omnibus aliis mitte mortuos ſepelire mortuos ſuos. Coram ſcabinis vel judice ſæculari in Daventria non comparebis, niſi in ſimilibus neceſſitatibus, quia amici tui omnia hæc tractant ſatis coram ſcabinis. Nunquam de quibuſcunque hominum controverſiis [niſi ut ſuprà] te intromittas, niſi ad componendum, ſi in brevi & ſine ſtrepitu componi poteſt, & ubicunque etiam compoſitio fieri debet, ſi æquè bene per alium fieri poteſt, non te intromittas, & hoc ſemper conſidera, ſed propter tuam quietem, pacem quam poſſes veriſimiliter ordinare, non dimittes. 9.

10. Item, quandocunque aliquis tuus conſanguineus verberatur, interficitur, vel moleſtatur, nunquam injuriantem moleſtabis, nunquam conſilium in malum ejus contra eum dabis, nunquam os tuum contra eum obturabis vel eum vitabis, ſed potius conſolatoriè monebis, vel ad pacem reduces. Et ſi volunt vindicare amici, à vindicta eos removebis placidis verbis, & ab injuriis, ne inferant. Tu te dimittes omnibus, & exemplum tale præbebis, quantò magis alios monebis. 10.

Item

Digitized by Google

Item facta amicorum & conſanguineorum vel Dominorum nunquam tractabo, niſi merè pia ſint ad miſericordiam & pietatem & juſtitiam declinantia, & quæ per alios æquè bene fieri non poſſint. Malum eſſet etiam propter contemplationem, pietatem & juſtitiam, quod per alium fieri non poſſet deſerere, & proximi utilitates pias.

De ſacris libris ſtudendis.

11\. 11. REvertor ad ſcientias. Radix ſtudii tui & ſpeculum vitæ ſint primo Evangelium Chriſti, quia ibi eſt vita Chriſti. Deinde vitæ & collationes patrum. Deinde epiſtolæ Pauli & Canonicæ, & actus Apoſtolorum. Deinde libri devoti, ut meditationes Bernardi, & Anſelmi horologium. De conſcientia Bernardi. Soliloquia Auguſtini, & conſimiles libri. Item, legenda, & flores ſanctorum. Inſtructiones patrum ad mores, ſicut paſtorale Gregorii. De opere Monachali Beati Auguſtini. Gregorius ſuper Job; & ſimilia. Homiliæ Evangeliorum ſanctorum Patrum & quatuor Doctorum. Intellectus ſanctorum Patrum, & poſtillæ ſuper epiſtolas Pauli, quia continentur in capitulis Eccleſiæ. Studium in libris Salomonis parabolarum, & Eccleſiaſtæ, & Eccleſiaſtici, quia continentur in Eccleſia in lectionibus & capitulis. Orabo ſpiritu, orabo & mente. Studium & intellectus pſalterii, quia continentur in Eccleſia ſanctorum Patrum. Pſallam ſpiritu, pſallam & mente.

12\. 12. Librorum Moſaicorum, ſtudium hiſtoriarum, Joſue, Judicum, & Regum, Prophetarum, & expoſitiones patrum in his. De modo tranſcurrendi decreta propter ſcire inſtituta majorum & Eccleſiæ, non ad incorporandum, ſed tranſcurrere, ne ignorantia juris pietatem vertas in obedientiam, ut videas groſſos Eccleſiæ primitivæ fructus, ut ſcias à quibus debes cavere, & à quibus monere cavendum. Omni die quando potes debes audire Miſſam uſque ad finem. Laicis enim præceptum eſt in Dominicis, ut de conſe. diſ. 1. c. Miſſas. Clericis ſingulis diebus, ut in gloſſa ibidem. Item in Eccleſia maneas diebus Feſtis quouſque miſſæ ſolennitas compleatur. Item corporali naturæ juvamen eſt ad devotionem cantus, ut ſcis per experientiam.

13\. Surgendum ſemper in Evangelio & ſtandum eſt, unde de conſe. 1. c. dicitur: Apoſtolica auctoritate mandamus, ut non ſedentes ſed venerabiliter curvi ſtantes ſimus, & in conſpectu Evangelii. In verbo venerabiliter, includitur, honorem tribuendum Evangelio, unde & in verbo quo dicit. Attentè verba ejus audiant, & fideliter adorent, id eſt, venerentur per compoſitionem corporis. Corporales venerationes ſunt in curvitate, ſecundò in capitio deponendo ex conſuetudine, tertiò inclinare ad verbum Jeſus & Maria, quia hoc habent Deo devoti. Item cùm legitur Evangelium, mens non debet aliam ſibi orationem præponere, vel aliam lectionem cui debet intendere. Pluribus intentus minor eſt ad ſingula ſenſus. Præcipiuntur enim verba Evangelii & ſcripturarum Apoſtoli in ſolemnitatibus attendenda, per cap. Omnes de conſe. d. prima. Fruſtra audire eſſet, niſi attenderemus. Item nihil legere, nihil meditari, quia attendere præſens debitum eſt, ſeu debemus

13\. Miſſam audiendo quomodo nos gerere oporteat.

Evangelio, à quo ſubtrahimus omne quod vel dicendo vel meditando peragimus. Item curvatio noſtra illis verbis & veneratio corporalis, ſigna ſunt venerationum mentalium. Signa falſa ſunt, niſi ſignata eis reſpondeant. Item illorum mentalium hæc exteriora inductiva ſunt: & ſic ſunt fruſtra, ſi eis non correſponderent.

14. 14. Item plus ore & mente venerari eſt, quàm ſolo ore vel capitio. Unde audiam capitio, audiam aure, audiam & mente: aliter eſt ſicut cymbalum tinniens aut æs ſonans. Non ſunt mihi voces aut loquelæ quorum ſermo à me non percipitur. Item genu flexo, capite non velato, dorſo inclinato ſtabis pòſt conſecrationem Sacramenti, ſi ipſum vel calicem videre valeas. Humilis illa adoratio & baſſatio corporis decens Deo & menti congrua in juvamen devotionis omnimodo, immò aptiſſima Inclinatio capitis ſuper cubitum, ut ſcis. Maximè enim ſervus tenetur exhibere reverentiam Domino in præſentia Domini. Incurvatio eſt mirabiliter apta devotioni mentis, propter proportionabilem phantaſmatum motionem. Quando es remotè, vel videre non potes, jaceas capite declinato, & ora in abſcondito Deum tuum, à Sanctus uſque ad pacem, & deinde ſive capias ſive non, uſque ad Evangelium ſancti Joannis.

Incurvatio apta devotioni.

15. 15. Pacem venerabiliter & devotè ſumas, quia contactus eſt Dominici corporis per os Sacerdotis. Nonne à Veronica adoratur? Nonne pictura Chriſti, dedicata corpori adoratur? Nam fideles ſolebant communicare omnes in primitiva Eccleſia, loco cujus communicationis datur pax, quaſi aliquid communicationis corporis Chriſti. Ratio, quare non ita communiter datur corpus, opinor, quia in primativa Eccleſia meliores erant fervente ſanguine Chriſti, & religio ſtetit in vigore & culmine, quæ eſt jam antiquata. Unde & ipſi ſe ſubtraxit. Quando pax venit, ſis paratus ac ſi capias corpus Chriſti, & tunc leva deſiderium & te præpara, ut ſi Sacramentum corporaliter manducare non vales, ſaltem ſpiritualiter manduces. Poſt communionem talem ex pace, oportet deſiderium tuum manere & diu durare intus. Si tamen evagari incipias, ſicut ſolet tibi contingere, quando per te cogitas quæ non præordinaſti, vade ad paſſionem Chriſti.

Pax oblata in miſſa, quid notet.

16. Item à Sanctus Sanctus, præpara te ad videndum Sacramentum. Nunquid ſolent omnes ſe præparare ad videndum Regem, à quo & videantur? Poſt viſionem præpara te ad ipſum manducandum, & nihil aliud facias, quia tunc præſentia Chriſti operatur & juvat infirmitatem tuam, & ſic ad Sacramenti amorem exciteris. Hoc patet per hoc quod dicitur. Surſum corda, & habemus ad Dominum. Item ſemper appropinqua Sacerdoti quantum honor permittit, ut audias Miſſam; ut videas Sacramentum, & in præſentia ejus ſta. Nunquam velis alicui conſulere vel dicere niſi devotiſſimo vel juvare ut ordinetur. Primò propter dicta quæ ad officia continentur, quæ fieri deberent & non fiunt, ut patet in iiij. ſententiarum & in decretis. Secundò propter ſimoniam quæ communiter intervenit. Tertiò propter inutilem ſtatum Eccleſiæ. De abſtinentia, videntur bona, ſed non promiſſa. Primò ſervare præcepta jejunia, ſecundò nunquàm comedere carnes. Rationes habes in margarita decre- 16.

decretorum de conſecratione, v. diſtinctione, ubi. Tertiò adventum & ſeptuageſimam ſemper jejunare non ſine cauſa dimittere. Quartò quotidianum jejunium ſit, non ſatiari totaliter, niſi frigus impediat. Hoc ſuadent Philoſophi omnes, præcipuè Seneca & Ariſtoteles. Dum adhuc appetitus durat, manum retrahe, ſed malè ſcitur ſatietas, ſed eam ſic conſidera, quantum velles comedere ſi omninò liceret tibi uſquequaque, & de illo appetitu durante aliquid trahas quod tibi rationabile videtur. Quintò juxtà finem comeſtionis vel ultimum ferculum, delibera quantum comediſti, & quantum eſſes adhuc comeſturus ſi continuares, & de hoc reſeca, ſequitur, vel præcedit iſta præcedentem? Sextò in principio cùm præparare incipis, delibera comeſtionem tuam & ejus quantitatem. Septimò cave plus quàm ab uno pyro cocto poſt cibum nec multum magnum, vel tria parviſſima. Octavo ſemper in nocte comedere inter horam quartam & quintam, niſi hoſpites, infirmitas, vel accidens aliud, iter vel hujuſmodi impediverit. Probatur per cauſas. Primò hoc digeſtioni conveniens, ut cibus in ſtomacho non corrumpatur in vigilia, per hoc quod calor ſit nimis modicus. Secundò propter ſtudium vel aliud impediens digeſtionem in vigilia, ſicut ſollicitudo & triſtitia. Tertiò ne digeſtionem impediat potus ſuperſumptus. Quartò ne potum ſuperſumere tibi conſcientiam faciat, quod ſæpe contingit. Quintò ne crudum pomum, ſpecies, vel alia te tentent per diem. Sextò quia ſomnus eſt melior, quia plenus venter libenter dormit. Septimò quia tunc ſtudium & orationes diei minus impediunt ſomnum. Octavò ex hoc fiet ut eatur citò dormitum, & unâ horâ ſemper. Nonò ex hoc fiet, ut ſit unus ſomnus continuus propter tempeſtivam dormitionem. Decimò non tenebit te delectatio ſtudii nimis ad noctem. Undecimò quia tunc habes totam diem in laboribus & orationibus. Duodecimò, quia tunc tua vigilia tota eſt ſobria & jejuna, ſubtilis & apta ad Deum & opera. Item plus appetit homo cibum qui comedit quàm jejunus, ſicut non poteſt ſo homo abſtinere exiſtens juxta vel in menſa. Item ab exaltatione ſanctæ Crucis uſque ad Paſcha non niſi ſemel comedere, hoc eſt Carthuſienſium & Bernarditarum & aliorum. Item hoc incipit in Septembri circa æquinoctium, & durat uſque ad æquinoctium ferè vernale.

17. Item in magno rigido plus comedere licet, non tamen niſi ſemel, quia 17.
hoc eſt doctrina Hippocratis. Item hoc adjuvat te ad reſiſtendum frigoribus, quibus vix alias poſſes reſiſtere: Unde potes unâ horâ vel mediâ plus dormire. Item quando bis comedendum eſt, tunc modicum de parvo digeſtibili, ut unum ovum, non plus, vel magis aliqua ſiccantia, ut panem & vinum, vel ſpecies cum pane modico, ſi tamen vinum, &c. quia pro digeſtione. Sunt hic rationes ſicut ſuperiùs, ubi de nocte comedendum concluditur. Item vellem poſſe nunquam bibere vinum ſine cauſa quamdiu eſſem ſanus, ne contra doctrinam Pauli agerem, eſt enim in eo luxuria, item expenſæ nimiæ. Item poſt prandium & ante, & inter prandium nunquam bibere, niſi infirmitas vel cauſa maxima ac ratio dictaret. In labore & poſt la-

borem nullo modo bibere, niſi ſedatâ calefactione, hoc ſanum corpori & animæ. Nulla ſatietas trahat te ad potandum inter horas vel jejunia frangenda. Bonum eſt injicere pedes in compedes ſapientiæ. Item ſit tibi hora ad perlegenda ea quæ ſcribis in hoc libro, quia hoc ordinat ſtatum tuum. Videtur mihi, quod Patres in deſerto breves & crebras orationes fecerunt, ex eo ut ſemper continuè cor elevetur ad Dominum, & non in res fundatur, ſed abſtrahatur à rebus, & ſic faciendum eſt.

18. Jejuniorum per hebdomadam ratio. 18. Conſilium in nomine Domini, quod ſemper feriis quartis jejunem, niſi infirmitas vel rationabilis cauſa obſtiterit, ut non habeam tamen tanquàm fixum, ſed tanquam ad quod niti debeo: ſimiliter ſabbato, & feria ſexta. Die namque feriæ quartæ Judas tradidit Dominum, & ſextâ crucifixus eſt, & qui non jejunat, videtur tradere & crucifigere Chriſtum cum crucifigentibus ſine neceſſitate. Eo plus teneor, quia Clericus ſum de ſorte Domini. Item ſanitas conſervatur multa, & animam ſentio meliorem cum Deo ſuo. Etiamſi modicum corpori noceret, non adverte, ſemper enim melius fuiſti quando jejunaſti, ſemper ſolve Deo tuo aliquid, & ſemper ejus melius recordaberis.

19. 19. Cave ſubitam comeſtionem & avaram & avidam. Venit enim velocitas ex amore objecti inordinato. Edacitas velox gulæ & deſiderium admixtum habet & vitium. Gregorius in expoſitione Job: Loquacitatem excitat, immò inebriat, calefacit & exorbitat ſicut ebrietas vel nimia loquela, tepefacit, & illecebras educit. Item omnem cogitatum de Deo præſcindit & recludit. Melius eſt unum actum in magna mora benefacere, quàm in parva exorbitare. Nam ad ſanitatem corporis quantò honeſtiùs & ornatiùs ingeritur cibus, tantò faciliùs digeritur & ſalubriùs. Et ſic etiam debet uſitari & ſcribendo & loquendo & agendo, ut non feſtines. Secundò quia in illis non poteſt gloria Domini quæri, cùm ita impetu homo fertur in rem, quod omnes vires in eam extenduntur. Diſcas ergò tardare & minui ab actu. Nullum bonum facias, ut inobedientiam, incurras. In temporalibus pecuniis, reditibus, & libris habeas te ſicut diſpenſatorem, & videas ut in hoc fidelis & prudens inveniaris. Tibi ergò victum, & veſtitum frugaliter tribuas, deinde magis indigentibus & melioribus, & in ſalutem animarum magis. Nulli non indigenti aliquid notabiliter tribuas unquàm, quia indigentes plurimos invenis. Et ſi abundanti tribueres, fideliter non diſpenſares, nec prudenter ad tuam ſalutem. Item ne carnaliter in dando afficiaris. A nullo temporale accipiam, cùm indigentiores reperiantur, quia quod nulli facere volo, ab aliis non poſtulabo. Item dixit: Pro nulla re mundi deberet homo turbari. Qui facit illud quod ſcit, multùm meretur ſcientiæ: & qui non facit illud, quod ſcit, multum cœcitatis.

20. Magnum eſt obedire in illis quæ ſunt homini contraria & gravia, & hæc eſt vera obedientia. Præ omnibus & in omnibus ſtude te humiliare ſpecialiter in corde, & etiam ad extra coram fratribus. Scientia ſcientiarum eſt ſcire ſe nihil ſcire. Quantò plus homo ſcit ſe diſtare à perfectione, tam prope, eſt perfectioni. Initium vanæ 20. Scientia omnium maxima eſt ſcire ſe nihil ſcire. *Pſal. 72.*

vanæ gloriæ eſt ſibiipſi placere. In nullo meliùs cognoſcitur homo, quàm in hoc, quod laudatur. Semper debes niti aliquid boni notare & cogitare de alio. Quoties aliquid inordinatè extra Deum concupiſcimus, toties à Deo fornicamur. Ideò Propheta: ait *Mihi autem Deo adhærere bonum eſt.* Viriles eſſe debemus in oratione, & non leviter deſiſtere: nec cogitare quod Deus non vult nos exaudire, ſed quoties repellimur, nunquam deſperemus. Puſillanimes orare debent tanquàm filius ad pium Patrem, ſicut in Evangelio dicitur: *Quis ex vobis Patrem petit panem, nunquid lapidem dat ei?* Et cætera. In omni re mundi eſt tentatio, quamvis homo non ſentiat.

Luca 11.

21. Maxima tentatio non tentari.

21. Maxima tentatio eſt non tentari. Quamdiu homo invenit in ſe aliquid ad amputandum, tunc bene ſtat. Quando aliquid mali tibi ſuggeritur, cogita quod velis ſocios tuos interrogare, & tunc diabolus ſtat confuſus. Semper magis ſperabis de æterna gloria, quàm timebis de gehenna. Caveat quivis ne alios ſcandalizet moribus ſuis, ſed ſtudeat mores ſuos corrigere, & honeſte ſe ubique habere, ut alii magis ædificentur. Cum qualibus cogitationibus vadit homo dormitum, cum talibus ſurgit. Utile eſt tunc orare, vel aliquos pſalmos legere. Modica confuſio hic perpeſſa delet æternam confuſionem coram Deo & omnibus Sanctis. Illi ſtudeas ſolùm placere, & illum timere; qui te & omnia tua cognoſcit. Poſitò quod omnibus placeres, & Deo diſpliceres, quid eſſet? Averte ergo cor tuum à creaturis, etiam cum magna vi. Adverte ut teipſum perfectè ſic vincas, & erige cor tuum ſemper ad Deum, ſicut Propheta dicit: *Oculi mei ſemper ad Dominum.* Deo gratias. *Pſal. 24.*

Epiſtola ad Epiſcopum Trajectenſem pro Magiſtro Gerardo Groot, quando erat ipſi interdictum, ne publicè prædicaret.

22. Pater præcelſæ poteſtatis, & Princeps populi Trajectenſis. 22.
Nuper cùm inſpirante Domino, Gerardus Magnus Diaconus veſtræ Diœceſis in his ultimis temporibus prædicationis zelo accenſus, clero ac populo ſcelera ſua annunciaſſet & pericula, nec non ſanam & veram Evangelicam & Apoſtolicam doctrinam contra hæreticos, uſurarios, & clericos focarias habentes, atque contra diverſa aliorum facinora & flagitia in Diœceſi veſtra, per veſtram & Parochialium curatorum licentiam, non ſine fructu & incremento ut ſperat, prædicaſſet & ſeminaſſet. Unde in diverſis locis multorum corda vias ſuas perverſas & malas relinquentia, converſa ſunt ad Dominum. Unde etiam in agro dominico virginei flores plurimi, viduarumque caſtarum, & voluntariorum pauperum ſegetes, abrenuntiationes ſæculi, reſtitutiones ablatorum, atque multi & varii alii Eccleſiaſtici & Catholici germinis fructus, ad oculos verè Deum amantium noſcuntur pullulaſſe. Unde etiam quorundam hæreticorum ſecretè ſerpentium in terra, audacia compreſſa videtur, & in partibus Zelandiæ uſurarum pravitas & veſani amores ceſſaverunt. Verumtamen eidem Gerardo procurantibus, ut præſumitur, Clericis & Presbyteris focarias habentibus, per veſtras literas ſine cauſa vel cauſæ cognitione exercitium

tium prædicationis indirectè interdictum eſt. Nam quamvis generaliter veſtræ literæ emanârunt, omnes tamen alii ad ſua officia penè reſtituti ſunt: quod ab Epiſcopali providentia non ſperat idem Gerardus, ſed à malignorum ſuggeſtione proceſſiſſe, in ſanctæ ædificationis non parvum detrimentum & gravamen. Inde lætantur hæretici, & ſerpunt audaciùs. Inde exultant inimici Eccleſiæ Clerici focariſtæ in lubrico carnis fœtidiſſimè permanentes. Inde gaudent uſurarii, inde etiam multiplicantur ſcandala, & multiplicantur fortè latiùs quàm carnales & mundanæ mentes valent exiſtimare. Et quamvis Deo teſte idem Gerardus, quantum eſt ex ſe, ſpeculationi veritatis vacare mallet & quieſcere, tamen quia vidit hoſtem humani generis in proximos ſuos undique crudeliter graſſari, & eos per abrupta in præcipitia vitiorum impellere, quorum plures ſecundùm ſpem ipſius, ut etiam ex effectu apparuit, per ſuam prædicationem poſſunt eripi à laqueo venantium, & à verbo aſpero, zelo domus Domini incitatur, & amore proximorum accenditur & ſtimulatur, ut poſſit verbum Domini ſine emolumento temporali in paupertate humiliter ſed veraciter prædicare & ſeminare, prout priùs non ſine fructu evidenti prædicavit & ſeminavit. Et ſi ſibi ſpecialis licentia denegatur, hoc ſaltem petit ut Parochialibus curatis non inhibeatur, quin ipſum poſſint ſi velint admittere, qui ſecundùm conſuetudinem civitatis & Diœceſis Trajectenſis, quos voluerint Prædicatores maximè veros & bonos, ſine licentia veſtra ſemper admittere conſueverunt. Et adhuc [quod abſit à dominatione veſtra] ſi contra hujuſmodi fructum & contra conſuetudinem prædictam ipſum Gerardum velitis à prædicationis exercitio prohibere, rogat & petit humiliter & obnoxius, ut ſibi cauſas & rationes prohibitionis veſtræ velitis oſtendere, & non ſine monitione, quæ ſemper debet præcedere, ipſum judicare, aut jure ſuo privare, vel à jure ſuo ſuſpendere, qui paratus eſt non ſolùm vobis Pater, verùm omni homini de ſingulis, quæ docet publicè vel privatè, rationem reddere, & Sanctis Sanctorum radicibus & ſcripturis veraciter comprobare, & ſi neceſſe fuerit, ad conſpectum Summi Pontificis deducere.

Epiſtola Magiſtri Wilhelmi de Salvarvilla, Cantoris Pariſienſis, ad Papam Urbanum Sextum, ad impetrandum Magiſtro Gerardo privilegium prædicandi.

23. SAnctiſſimo in Chriſto Patri ac Domino noſtro, Domino Urbano Divinâ providentiâ Papæ Sexto, Sacroſanctæ Romanæ ac univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici. Humillimus veſtræ ſanctitatis orator & ſervitor. Wilhelmus de Salvarvilla, Cantor Pariſienſis, Archidiaconus Brabantiæ in Eccleſia Leodienſi. Beatiſſime Pater humillimâ ac devotiſſimâ ad pedum oſcula beatorum ſubjectione præmiſſâ, zelum Dei habens, niſi fallor, ſcribo fideliter quæ ſequuntur. Vir quidam venerabilis nomine Gerardus Magnus, Diaconus Trajectenſis Diœceſis, in ſcientiis liberalibus, naturalibus & moralibus ac etiam in Theologica & Jure Canonico eruditus, qui dudum propter Deum omnia beneficia ſua, ſcilicet præben-

bendas Trajectenſem & Aquenſem, ac etiam patrimonium ſuum ſatis largum reliquit, modica dicti patrimonii parte retentâ pro tenui victu ſuo, cui mundus crucifixus eſt, & ipſe mundo, factus eſt magnus hæreticorum perſecutor, juſtitiæ & unitatis Eccleſiæ zelator, & fervidus prædicator in dicta Diœceſi contra vitia Laicorum & Clericorum, nihil ab illis quibus prædicat recipiens ſeu requirens, nullum temporale ſeu Eccleſiaſticum petit beneficium, ſed deſiderat, ut liberiùs & ſine impedimento prædicare poſſit, habere ſuper hæc commiſſionem auctoritate Apoſtolica. Unde quantum mihi poteſt apparere, videretur expediens, quod veſtra ſanctitas eidem conferat auctoritatem prædicandi, & contra hæreticos inquirendi, & etiam veſtræ ſanctitatis Canonicam juſtitiam in ſuis ſermonibus propalandi, in provincia Colonienſi, vel ſaltem in prædicta Diœceſi Trajectenſi. Præſentiam veſtræ ſanctitatis dignetur altiſſimus conſervare feliciter ad regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ. Scriptum Leodii XXI. die Octobris.

Epitaphium vetus & inconditum venerabilis Magiſtri Gerardi Magni.

24. 24. GErardus Magnus, vixit ſicut pius agnus,
Fecit quod dixit, ſicut docuit quoque vixit.
Sicut non fictus, aliis mitis, ſibi ſtrictus.
Lux fuerat Cleri, tradens huic lumina veri.
Lux fuerat pravis, oculus mentis bene gnavis.
Hic mundo ſpretus, ſed pneumate corde repletus.
Ejus doctrina, falſis fuerat quaſi ſpina.
Riduculum vanis, odium mentis maleſanis.
Quæ falſos læſit, pars veridicis ſed adhæſit.
Illi pro vero, fixit utilis hic quia Clero.
Ut Clero Laicis prodeſſe volens inimicis,
Doctrina veri, debet Chriſtus miſereri.
Ejus de jure, pro tali pondere curæ.
Talis namque fore voluit gratis, ſed amore.
Divino tactus, nullâ mercede coactus.
Namque reſignavit præbendas, ſicut amavit
Chriſtum, ſic ſtravit carnem, tenues quoque pavit,
De propriiſque bonis, tenuit regimen rationis.
Sic fuit exemplo, lux in Chriſti bene templo.
Gerardus Magnus quem verè diligit Agnus,
Sanctorum ſortem tenet, evincens modò mortem.

à Kemp. Vita Gerardi Magni.

Finis vitæ M. Gerardi Magni.

VITA D. FLORENTII,

Prologus in vitam Reverendi D. Florentii, devoti Presbyteri, & Vicarii Eccleſiæ Daventrienſis.

1. DIgnum jam arbitror, ex ordine præmiſſo, aliqua etiam ſcribere, de vita & moribus Reverendi Patris, ac piæ memoriæ, D. Florentii, Daventrienſis Eccleſiæ Presbyteri, quondam M. Gerardi Diſcipuli, de quo ſuperius narrationem peregi. 1.

Et rectus jam ordo loquendi procedit, ut qui bonæ arboris, ubertatem in Gerardo oſtendi, qui fuit noſtræ devotionis fundator, jam in pio Florentio ejus diſcipulo aperiam ſpecioſi floris dulcedinem, qui ejuſdem devotionis imitator extitit,& ferventiſſimus propagator. Cujus humiles & tractabiles mores, profectò ſunt animæ languentis flores medicinales, & ſanctæ ejus virtutes novellos inſtruunt & provectos.

2. 2. Obſecro autem te frater bone, ne ſimplicitatem eloquii mei ad injuriam illuſtris Sacerdotis retorqueas, qui erat humilitatis & ſimplicitatis amator, ſed bona audita pio conſiderationis oculo inſpicias & perlegas. Eſto ſicut apis prudentiſſima ſugendo mel dulce de floribus pulchris prato in virenti, atque ad ædificationem ſtatus & ordinis tui dilecti Patris noſtri Florentii virtutum germina & exempla tanquam flores roſarum & lilia redolentia, in hortulo pectoris tui diligenter inſere & reconde, ut in bono ſemper proficias, & in amore Chriſti amplius inardeſcas. Ipſe enim fuit inſigne virtutis ſpeculum, & cunctis Deo ſervire cupientibus ad cœleſte regnum juvamen. De quo tantò fidentiùs valeo loqui, quantò apertiùs eum agnovi, & ſæpius ipſi aſtiti & miniſtravi.

NOVITIUS.

3. 3. Opus quod rogatu meo & aliorum inſtanter incepiſti, ad honorem Dei perfice. Erit enim delectabile poſteris audire, quàm clara luminaria in finibus noſtris emicuerunt. Quorum meritis tu quoque particeps eſſe poteris, ſi ea quæ gratis accepiſti, cæteris in charitate ſtudeas impertiri.

SENIOR.

4. Laborioſum eſt opus quod aggredior, & quod ſcientiam meam ac vires imbecilles excedit. Nam potiùs eligerem ab aliis dictata in ſilentio legere, quàm ruſticitate meâ claritatem illuſtrium virorum barbarizando obſcurare. Verùm tu qui non apices literarum, ſed virtutes morum quæris in literis, propter inopiam dictaminis non debes aſpernari margaritas in vilibus conchis. Fateor namque imperitiam meam non poſſe ſufficere ad tanti patris vitam deſcribendam, ſed in templo Dei offero pilos caprarum ad operiendum tectum tabernaculi, qui lapides pretioſos non habeo ad ornandam chlamydem Sacerdotis. Denique durum & ingratum mihi indigno videtur, ſi tam dilecti patris virtutes reticerem; qui mihi & multis aliis benefecit in vita, & primò traxit ad Dei ſervitium, ac tandem direxit ad Monaſterii portum. Unde pro gratiarum actione & dulci recordatione ejus libens ipſi rependo muneris vice, hoc opuſculum conficiendo poſt ejus deceſſum. 4.

5. Sit igitur pro aliquanta excuſatione operis præſumpti ingens affectus Patris Reverendi, cujus memoriam inter devotos opto ſemper & ubique florere. Dominus autem Jeſus qui duo minuta pauperis viduæ non ſprevit, mihi exiguo in futuro recompenſet, quod piâ intentione in ejus gazophylacium mitto manum, doctioribus me altiora reſervans. Nam & propriam exiguitatem ſciens, correctioni me ſubdo majorum. Juvet me obſecro devota mens orando, & ſi quid ædificationis hauſeris hæc ſcripta legendo, laudet Deum 5.

de

Digitized by Google

de univerſis donis ſuis, & ſit grata etiam in parvis.

Capita vitæ Florentii.

De humilitate Chriſti, quam Dominus Florentius ſtuduit imitari. Cap. 1
De interpretatione nominis Florentii, & laude triplici. 2
De interpretatione nominis Patris ejus Radewini. 3
De patria ejus & profectu in ſtudio Pragenſi. 4
De honeſtate morum ejus inter ſæculares. 5
De converſatione ejus per prædicationem Magiſtri Gerardi. 6
Qualiter ſæculari vitâ deſpectâ Magiſtro Gerardo adhæſit. 7
Qualiter ipſe jam plenè converſus complures alios convertit. 8
De preſſuris & injuriis ſibi illatis. 9
De promotione ejus ad Sacerdotium, & deſcenſu humilitatis ejus. 10
De raritate exitus ejus, & cum qua ſe diſciplina ſtabat in Choro. 11
De ſimplicitate veſtimentorum ejus. 12
De humili ſervitio ejus inter fratres. 13
De labore manuum ejus pro communi bono. 14
De miſericordia ejus in pauperes & ægrotos atque ignotos. 15
De refectione pauperum, & balneatione miſerorum. 16
De abſtinentia ejus & infirmitatibus ex rigore auſteritatis contractis. 17
Qualiter orationibus devotorum adjutus ſæpe reconvaluit. 18
Quod ſemel in nocte paſchali angelica viſitatione curatus fuit. 19
De viro, qui eo prædicante in puteum cecidit, & inde illæſus extractus fuit. 20
De viſione Crucifixi ſuper domum ejus apparentis. 21
De patientia ejus & manſuetudine, ac dilectione ad omnes. 22
De devota exhortatione ejus ad ſpiritualem profectum. 23
De efficacia ſermonum ejus, & intellectu ſcripturarum. 24
De cuſtodia verborum & juratione vitanda. 25
De tribus periculoſis tentationibus devotorum. 26
De emiſſione fratrum ad fructificandum in diverſis locis. 27
De felici tranſitu ejus ex hoc mundo, & Eccleſiaſtica ſcriptura. 28
De quadam viſione facta poſt obitum ejus, & magna gloria ejus. 29

VITA FLORENTII.

CAPUT I.

De humilitate Chriſti quam Dominus Florentius ſtuduit imitari.

1. FLos omnium virtutum omniumque ſcientiarum Magiſter & Dominus noſter Jeſus Chriſtus ab humilitate & manſuetudine normam vivendi incepit, quam & diſcipulis ſuis tanquam legitimam regulam tradit obſervandam, dicens: *Diſcite à me quia mitis ſum & humilis corde, & invenietis requiem animabus veſtris.* 1. *Matth. 11.*

2. Hanc autem veræ humilitatis virtutem, quæ rectiſſima via eſt ad cœleſte regnum promerendum, ſecutus eſt devotus & humilis Sacerdos Chriſti, Magiſter Florentius filius Radewini, quam uſque ad conſummationem vitæ ſuæ per multos ſpiritales agones in longa carnis maceratione continentiſſimè vivendo 2.

 tenuit,

CAPUT III.

De interpretatione nominis patris ejus Radevvini.

1. 1. Sed nec abſurdum videatur, ſi paterni nominis vocabulum myſticè exponatur, quia hoc ad laudem tanti viri non parum tendere exiſtimatur. Aptè ergò ſatis Radevvinus dicitur, quaſi radius Divinus. Quo nomine rectè Chriſtus intelligitur, qui eſt ſplendor Patris, mundum illuminans ſapientiæ ſuæ luce, vita pura, doctrina vera, miraculis ſanctis, & revelationibus multis. Qui & Apoſtolos ſuos tanquàm veri ſolis radios miſit in orbem terrarum ad prædicandum verbum ſuum, & ad dandum exemplum bonum fidelibus cunctis, ita ad
Matth. 5. eos inquiens: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt.*

2. 2. Bene ergò Florentius filius Radevvini dictus eſt, qui à Chriſto in ſpem vivam renatus, ab ipſo irradiari meruit & accendi, ut terrena deſpiceret & cœleſtia ardenter amaret. Et ſi idem nomen Radevvinus ex teutonico transferatur ad latinum, conſilium exprimit & vinum. Quæ duo ſimul Florentio optimè adaptantur, qui conſilium mundanæ ſapientiæ reliquit, & divinæ legis mandatis ſe
Pſalm. 118. ſubdidit, juxta illud Pſalmiſtæ: *Nam & teſtimonia tua meditatio mea eſt, & conſilium meum juſtificationes tuæ.* Cui etiam Chriſtus pro delectationibus vanis & carnalibus, quas mundus offert ſuis amatoribus, guſtum internæ ſuavitatis præſtitit, quam mundus accipere non meretur: & ſpiritualis lætitiæ vino, dum Divina myſteria celebraret, cor ejus & animam potiſſimum replevit, ut omnia interiora ejus Divini amoris incendio ferverent, atque in voce exultationis cum Propheta devotiſſimo jubilaret, dicens: *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum.* Pſal. 83.
Tunc enim totus intra ſe collectus, & ſuprà ſe in ſpiritu raptus, ſemetipſum hoſtiam viventem ac Deo placentem obtulit, multumque fideliter pro ſancta Eccleſia & omni populo Chriſtiano ſuppliciter interceſſit. In quo ſacro convivio deificam in ſuo fonte dulcedinem guſtans, & præ magnitudine Divinæ largitatis amaroſè liquefactus, cum magna gratiarum actione hæc myſtica verba ruminabat. *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te?* Sed his jam prælibatis, ad rem geſtam ſtylus vertatur.

CAPUT IV.

De patria ejus & profectu in ſtudio Pragenſi.

1. Reverendus Pater & devotus Sacerdos Chriſti, Magiſter Florentius Vicarius fuit Eccleſiæ Daventrienſis, per prædicationem Venerabilis Magiſtri Gerardi Magni Divinâ gratiâ opitulante converſus, Cujus factus humilis auditor, per omnia ſtuduit ejus fieri imitator. Et ſalutaribus conſiliis gratanter acceptis, ipſum ſicut patrem chariſſimum, & ſuæ ſalutis genitorem dilexit, ac ſumma cum reverentia ut decuit, ſemper & ubique honoravit. Unde mutuò ab ipſo inter cæteros diſcipulos ſuos ampliùs diligi meruit, & præ cæteris commendari, ob ſpecialem morum ſuorum venuſtatem & modeſtiam, quâ eminenter præditus fuit, ac religioſius refulſit. 1.

Digitized by Google

4. 2. Hic igitur de civitate Leyderdam in terra nobilis domicilii de Erkel originem nativitatis duxit, quæ circa fines Hollandiæ ſita, tribus ferè miliaribus à Trajectenſi civitate diſtat. Hujus pater Radevvinus nomine, vir quidam erat inter ſuos famâ notiſſimus, rebus ac facultatibus ſecundùm ſtatus ſui exigentiam decenter adornatus: qui filio ſuo Florentio ad ſtudium Pragenſe pergenti pium aſſenſum præbuit,& juvamen. Nam tunc temporis apud Pragam Bohemiæ ſtudium privilegiatum latiſſimè floruit,& multi de partibus inferioribus illuc expeditiùs pergebant. Fit citò artiſta bonus, qui erat ingenio clarus, & in proficiendo ſtudioſus, taliter inter ſcholares pius ad domeſticos, reverendus erga magiſtros. Poſt hæc ad patriam ſuam cognatoſque revertitur, & pro magiſterii gradu honorificè ſuſcipitur.

3. 3. Congaudent univerſi amici cum vicinis eximiè, quod jucunda ejus præſentia ſalubri proſperitate poſt tanta terrarum ſpatia & pericula divinitùs conceſſa, frui ac conſolari merebantur. Siquidem matura ejus de Pragenſi univerſitate ac ſtudio reverſio, grandis extitit amicorum exultatio, ſed Deo melius diſponente facta eſt æternæ ſalutis ejus felix præparatio, quia non multò nec longè poſt tempore lapſo factus eſt verus Chriſti diſcipulus de magiſtro. Cui etiam pius Dominus cùm de Pragis rediret, rem ſatis mirandam oſtendit, in qua miſericordiam ejus manifeſtè cognovit. Nam cùm ad quandam profundam vallem perveniſſet, ſequebatur eum currus cum impetu magno de monte deſcendens, quem declinare non valens, & periculum corporis metuens, cùm jam humanum deeſſet auxilium; confugit ad Divinum. Et invocato omnipotente Domino, affuit gratia Salvatoris immenſa. Vidit namque (quod dictu mirabile eſt) mox ut Dominum invocaſſet, currum eundem antecedere ſe per viam qua tendebat, & omne periculum eſſe ſublatum. Quod factum ergà ſe miraculosè geſtum Deo totum aſſcripſit, qui tribulatos corde ſanat, & ab omni anguſtia liberat ad ſe clamantes.

CAPUT V.

De honeſtate morum ejus inter ſeculares

1. Erat autem morum honeſtate conſpicuus, lætus inter ſodales, affabilis verbis, liberalis expenſis, facie venuſtus, ſtatura gracilis & mediocriter procerus. Quem Deus aliquo tempore permiſit in ſæculo verſari, & ejus inſanias falſas experiri, ſed non finaliter periclitari, ut nemo converti volens de venia deſperet, quando hunc tam citò in melius mutatum cognoſcit. 1.

2. Quodam namque tempore invitatus eſt cum multis amicis ad nuptias 2. ſæculares. Cumque in itinere ſimul pergerent, egit aliquid pro ſolatio amicorum, promptiſſimè eis obſequendo, & lætitiam exhibendo. Præcidit itaque ramos virentes de arboribus, quibus ſecum allatis obumbravit in vehiculo ſedentes, ut magnos inde mereretur habere favores. Nondum enim ſciebat quid Dominus de ſe facturus eſſet, nec adverrit quanto ſtudio conſcientiam ſuam interiùs ornare cum virginibus ſanctis debuiſſet, ut ad cœleſtes nuptias dignus eſſet intromitti. Sed nec ſpiritales epulas in nuptiis Chriſti noverat, ideò ſæcularibus conviviis intereſſe gaudebat. Verùm

Digitized by Google

Verùm Deo miſerante non diu in hac vanitate permanſit, ſed ad magnam devotionis gratiam omnem mundi ſuavitatem ſuperantem felici vocatione pervenit.

3. 3. Præfiguravit tamen iſtud factum ſæculare, aliquod bonum in eo futurum, quia ipſe Dei gratiâ mutatus in virum ſpiritualem plures ſecum contubernales invitaturus eſſet ad nuptias civium ſupernorum, ubi Sponſus immortalis Jeſus Chriſtus cum omnibus Sanctis convivatur in ſæcula ſæculorum. Hoc poſteà veriſſimè patuit in multis fratribus per eum devotè converſis, ſicut etiam manifeſtè oculis meis conſpexi, & tota Daventria novit.

CAPUT VI.

De converſione ejus per prædicationem Magiſtri Gerardi.

1. 1. NEc diſtulit pietas Salvatoris noſtri ſuccurrere oviculæ erranti, quæ inter nebulas gloriæ ſæcularis verſabatur non ſine periculo grandi. Cùm igitur tempus miſerendi ejus adveniſſet, pius Paſtor animarum ovem ſuam pretio ſanguinis ſui carè redemptam de medio laqueorum cautè ſubtraxit, & ad ſanctæ congregationis caulam, quam recturus erat, clementer induxit. Prædicante namque venerabili Magiſtro Gerardo Magno Evangelium Chriſti per Diœceſim Trajectenſem, multi Clerici & Laici audito verbo Dei reliquerunt vanitates ſæculi, cupientes evadere pœnas ignis æterni, & regna cœleſtia per pœnitentiam & luctum adipiſci. Viva etenim vox magiſtri prædicantis, tantò fortiùs valuit in cordibus audientium, quantò perfectiùs cæteros præibat in via virtutum, ut fidem ſermonibus ejus daret ſancta converſatio in operatione oſtenſa.

2. Cùm igitur Daventriæ apud ſanctam Mariam frequenter prædicaret, aſſuit etiam Magiſter Florentius diligenter auſcultans quid diceret, & lumine cœleſtis ſermonis ſapienter foris inſtructus mox interiùs irradiatus eſt, & corde compunctus. Solebat enim prædicator egregius interdùm oculos ſuos dirigere ad aſtantes, & pro audientium qualitate ac utilitate ſermonem ſuum formare in altum vel longum per fervoris exceſſum, quemadmodum cupidi piſcatores ibi latiùs ſua retia laxant, quò plures piſces confluxiſſe opinantur. Divinâ itaque inſpiratione actum eſt, ut Magiſter Florentius ætate juvenili decorus & ſufficienter præbendatus, vocem Domini libenter audiret, & ſonitum cœleſtis fiſtulæ non ſurdâ aure pertranſiret, ſed ad ſe utiliter traxit, quod ad omnes generaliter per os magni Prædicatoris emanavit. Erat enim de ovibus illis, de quibus Salvator prædixit: *Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognoſco eas, & ſequuntur me.* Joan. 10.

CAPUT VII.

Qualiter ſæculari vitâ deſpectâ Magiſtro Gerardo adhæſit.

1. IGitur ſpiritu Dei afflatus Magiſter Florentius, ac rore cæleſti intimè perfuſus, repentè pedem vanitatis retraxit, quem in hujus ſæculi itinere figere cœperat. Perpenditque prudenter quid ſequeretur poſt fugitivam gratiam carnis, quia profectò mors ſæva, & luctus æternus. Ideoque ne florigeram Angelorum patriam amitteret, falſos mundi honores ſpernere decrevit, &

Digitized by Google

& humilem vitam Chriſti ſectari pro optimo duxit. Cupiens ergò Magiſtro Gerardo familiariùs loqui, quem vidit magnum zelum animarum ad omnes habere, non differt ad ejus reverentiam fidenter accedere, cui quod intus gerebat, tanquàm amico & ſecretario Dei ex ordine narrat.

2. 2. At ille venientem gaudenter acceptans, charitatis ſinum aperit, colloquium deſideratum præbet, paratus rationem reddere de quibuſcunque voluiſſet ſciſcitari. Itaque in unum convenientes, ea quæ ſalutaria ſunt dulciter conferunt, exardeſcunt corda amborum cæleſtibus, vileſcunt omnia terrena, ratificantur conſilia bona de divina ſervitute tenenda. Efficiuntur deinceps in fraternitatis amore unanimes, qui in ſanctæ converſationis propoſito ad patriam in Domino ſervent. Quibus affuit etiam multiplex gratia Chriſti, ut non tantummodò ſibi ſed & proximis ſuis proficerent ad ſalutem. Nam additi ſunt illis ad ſolatium amplioris gaudii, & decorem domus Dei noſtri, quidam literati & eloquentes viri, qui dono Spiritus ſancti vehementer inflammati, elegerunt veſtigiis Chriſti firmiter adhærere, atque per contemptum mundanorum & fortia bella vitiorum ad æterna bona tranſire.

CAPUT VIII.

Qualiter ipſe jam plenè converſus alios convertit.

1. 1. Cumque ſuaviſſimus Divini amoris auſter, hortulum cordis Magiſtri Florentii crebriùs perflaret, & fletibus irrigaret, cœpit magna devotione fœcundari, & ad extrahendum alios de ſordibus peccatorum, piâ æmulatione moveri. Dedit ergò operam ad habendum fratres ſpirituales, qui dudum ſtudio literarum intentus delectabatur habere ſocios ſæculares. Nam igne quo ipſe jam erat accenſus, cupiebat & alios ſecum accendere, & lumine quo fuerat à Deo illuſtratus, non tardavit ad ſe venientes verbis & exemplis lucidis informare. Suaſit igitur Clericis ac Laicis Deo ſervire volentibus, prava conſortia fugere, ad audiendum verbum Dei properare, humilitatem Chriſti ſectari, & Sanctorum vitam ad imitandum aſpicere, quatenus per continentiæ virtutem, & præcepta dominica præmia conſequerentur æterna.

2. Nec fuit inutilis labor, quem pro lucrandis animabus impendit, ſed copioſus inde fructus excrevit. Plures namque juvenes & virgines ejus ſalutari conſilio freti, relictis parentibus & amicis humiliter & devotè incedere cœperunt, & ſæcularem vitam odientes, Apoſtolico more ſocialem in Chriſto converſationem ducere, & alacri corde communem menſam & victum tenuem habere gaudebant. Denique virtutum gradibus ſingulos proficere hortabatur, orare ſæpius, & temporibus debitis laborare manibus, nec non ſacris lectionibus, ac meditationibus inſiſtere compunctivis, quibus fervor devotionis major acquiratur, & horror continuus contra vitiorum incentiva habeatur, ne quis per deſidiam cordis à diabolo ſeducatur. 2.

CAPUT IX.

De preſſuris & injuriis ipſi illatis.

1. Intuens hæc ſtudia ſpiritualis exercitii, antiquus humani generis hoſtis gra- 1.

Digitized by Google

graviter doluit, & felicibus initiis ac piis actibus devoti Magiſtri Florentii invidit, non omittens perſequi bene agentem. Nam metuens exemplo ejus & induſtria ſermonis multarum animarum ſpolia ſibi auferri, ſuſcitavit adverſarios quoſdam, qui aſperis verbis & deriſionibus inſuetis, juſti ſimplicitatem impugnarent, ad retrahendum eum à bonis inceptis. Sed vir animo manſuetus, & ad toleranda opprobria pro Chriſto benè animatus, nec verborum injuriis, nec detractionum movetur figmentis, ſed velut aranearum telas parvipendit omnia, permanens conſtantiſſimè in bono quod cœpit. Ibat ergò mitis inter perverſos, patiens inter obloquentes, nulli malum pro malo reddens, ſed tranquillo corde orabat & tacebat, aut rationabili verbi imprudentum ora frenabat. Reprehenderunt enim ſtulti quod ignorabant: & quem humiliter incedere atque omnem levitatem vitare cernebant, hunc protervo ſenſu multum delirare autumabant.

2. 2. Ipſe autem tanquàm flos campi proceſſit verecundo aſpectu, griſeâ tunicâ indutus, & longâ togâ palliatus. Et ſicut lilium inter ſpinas creſcit, & inciſum redolet, ſic Florentius deriſus inter ſubſannantes lætior fiebat, & odorem notitiæ ſuæ per patientiam ſuaviorem reddidit ac clariorem. Induit enim eum Dominus loricam fidei, & virtute conſtantiæ militem ſuum armavit, ut non poſſet hominum perverſitas ſtatum mentis ejus evertere, quem gratia Dei roboravit intus. Studuit quippe pro nomine JEſu contumelias pati & terrores, ſciens ſcriptum: *Beati eritis cùm maledixerint vobis homines, & exprobraverint nomen veſtrum tanquàm malum propter filium hominis.* (Luce 6.) (Ioan. 8.) Attendebat igitur ſedulò in auctorem vitæ Jeſum filium Dei, quem Samaritanum & ſeductorem vocabant Phariſæi, qui diſcipulos ſuos præmonuit multa contraria debere pati à mundanis, quia & ipſe priùs graviora patiebatur ab æmulis Judæis. *Si me*, inquit, *perſecuti ſunt, & vos perſequentur, non eſt enim ſervus major Domino ſuo.* (Ioan. 15.) *Et ſi patremfamilias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domeſticos ejus.* (Matt. 10.)

3. His itaque ſermonibus ſanctis ſtrenuè confortatus, nec hóminum ludibria curavit, nec à vera humilitatis via, quàm veritas docuit, declinavit, ſed per contemptum mundi, & abnegationem ſui, conatus eſt aſcendere ad aſtra virtutum. 3. Elegit namque potiùs abjectus Lullardus cum fratribus ſuis vocari, aut inſanus à ſæcularibus reputari, quàm magnus Dominus & Magiſter nominari. Unde quantum in eo fuit, honorificum Magiſtri nomen ſuppreſſit, voluitque ſolùm ſimplici nomine Florentius dici, ſicut & alii fratres ejus, quorum aliqui ſatis bene literati erant, & ex ditioribus in ſæculo nati. Nihil autem pretioſum aut nitidum in veſtibus habere voluit, nil delicatum in cibis cupivit, nil ſuperfluitatis in neceſſariis utenſilibus admiſit, ſed ſimpliciora & plana quæ humilitatem prætenderent, & ſæculares non offenderent, qui meliùs docentur humili exemplo, quàm ſubtili ſermone. Itaque communem vitam ſectando, & fraternam charitatem omnibus exhibendo, non alta de ſe ſapiendo, ſed humilibus ſemper conſentiendo, jam non ut Magiſter rigidus metuebatur, ſed ſicut amabilis pater diligebatur, quia in ipſo, velut in lucidiſſimo ſpeculo

culo & ſotis decens morum honeſtas, & intus cœleſtis puritas apparebat.

CAPUT X.

De promotione ejus ad ſacerdotium, & deſcenſu humilitatis ejus.

1. 1. SEd quia humilem meritò gloria ſequitur, & mitem juſta laudatio decet, illi qui viro Dei priùs adverſabantur, videntes mentis ejus conſtantiam, & propoſitum in Domino fixum, repreſſerunt linguas ſuas ab infeſtatione injuſta. Unde ad pietatem converſi cœperunt commendare vitæ ſanctitatem, & revereri eum propter modeſtiam habitus ejus & diſciplinam, nec non fratrum ejus devota diligere ſtudia in humilitate Chriſti fundata. Et quidem juſtè. Quem enim gratia Dei perfuderat, & multis virtutibus florere fecerat, rectè diligi meruit, & ab omnibus magnificari. Creſcente igitur famâ bonitatis ejus, complures Clerici & Laici ad audiendum verbum Dei domum ejus frequentabant, & nonnulli de Scabinis & majoribus civitatis conſilii cauſa ad eum veniebant, eò quod ſapientia Dei & fides major ſecundùm virtutem animi inveniebantur eidem ineſſe. Quapropter in arduis & obſcuris caſibus conſcientias ſuas ſecuriùs ei committebant, & libenter eum audiebant, auditoque eo multa bona Deo placita faciebant.

2. 2. Gaudebat igitur Magiſter humilis charitate plenus, de fructu animarum & ſpirituali profectu fratrum ſuorum, magnamque curam pro neceſſitatibus pauperum Clericorum gerebat, Chriſtum Dominum in iis venerando. Conſiderans autem venerabilis Magiſter Gerardus dilectum diſcipulum ſuum Magiſtrum Florentium ſpeciali devotionis prærogativa florere, conſilio ſancti Spiritus inſpiratus, & multorum fratrum precibus flagitatus, decrevit eundem ad ſacerdotii gradum promovere. Qui tanto honore indignum ſe conteſtans, ab hoc onere humiliter petiit ſublevari. Sed fratrum victus inſtantiâ, tandem Magiſtri ſui monitis reſiſtere non audens, obedientiâ compellente aſſenſit. Factus ergò presbyter non eſt elatus in gloriam humanam, ſed tantò humilior in omni actu & habitu ſuo inventus eſt, quantò dignitate & ordine major. De quo Magiſter Gerardus tale teſtimonium perhibuit, dicens: Semel feci unum ordinari in presbyterum, & ſpero quod dignus ſit. De cætero cavebo ne leviter quid ſimile faciam, quia paucos ad hoc idoneos cerno. Ipſe tamen Dominus Florentius ſicut verè parvus & vilis in oculis ſuis, nil magni ex clericali ordinatione de ſeipſo exiſtimavit, ſed inferiores etiam fratres in animo ſibi præpoſuit, & de quodam ſimplici Clerico nondum in ſacris conſtituto ſic ait: O ſi pro calice meo poſſem Deo offerre in judicio pennam illius Clerici.

CAPUT XI.

De raritate exitus ſui, & cum quanta diſciplina ſtabat in choro.

1. EX bonis autem & honeſtis moribus ſuis facilè poterat vir Domini Florentius ab ignotis & ſæcularibus agnoſci, quod erat devotus homo & amicus Dei, dignuſque vicarius Jeſu Chriſti. Hic itaque priùs fuit Canonicus S. Petri in Trajecto, ſed illâ præbendâ relictâ Vicariam recepit in Daventria, ut apud Magiſtrum Gerardum ſtaret, 1.

ejus

Digitized by Google

ejus erudiendus exemplo & doctrinâ. Unde ſemel uni amicorum dixerat hæc verba; Spero quod non moriar Canonicus, ſed in humiliori ſtatu ſerviam Deo. Et factum eſt ita ad laudem Dei in ſæcula. Qui cùm in magna haberetur reverentia pro ſua ſanctitate & abſtinentia, ſummè tamen vitavit ab hominibus honorari. Ideoque egredi ad publicum declinavit, & manere domi cum fratribus ſuis unicum ſolatium ſibi duxit, ſciens majorem ſibi profectum, & aliis exemplum ſtabilitatis inde provenire. Tranſiens autem per plateam expeditiùs ibat, non texens alicui longos ſermones, ſed brevi verbo aut ſolo nutu capitis ſatisfecit obvianti. Sed & oblatos ſibi honores ſic parvipendebat exteriùs, ut ſæpe non adverteret obviantes: nec quorſum tenderent, inveſtigare curaret. Vadens autem ad Eccleſiam, interim orabat, aut meditabatur de Deo, prout Spiritus ſanctus inſpirabat.

2. 2. Propter magnam autem corporis ſui debilitatem, & frequentes infirmitates, quas in primo fervore propter nimiam abſtinentiam inciderat, non potuit quotidiè chorum viſitare. In magnis tamen feſtivitatibus & celebritatibus Sanctorum, quantum valetudo permiſit, libenter affuit veſperis & Miſſæ majori. Cumque eſſet ſenior Vicarius, in ſiniſtro latere chori ſemper in inferiori ſtallo locum tenuit, cùm tamen altiſſima ei ſedes poſt canonicos competiſſet. Stans autem in choro nequaquam vagis oculis circumſpectabat, ſed verſus ad altare cum omni diſciplina & reverentia quietiſſimus ſtabat. Deo & ſibi devotè intentus, & prout æger potuit, moderata voce, non fractis notulis pſallebat. Ita morigeratus & reverenda facie erat, ut multi pueri & cantores eum frequenter aſpicerent, & religioſitatem ejus mirarentur, quia nihil levitatis in verbo aut motu corporis apparuit, unde potuiſſet reprehendi. Et ego tunc temporis cum aliis ſcholaribus chorum viſitare conſuevi; ſicut injunctum mihi fuerat à magiſtro Joanne Boëme, qui ſcholas & chorum ſtrenuè regebat. Quoties ergo Dominum meum Florentium in choro ſtantem vidi, licet ipſe non circumſpiceret, præſentiam tamen ejus ob reverentiam ſtatus ejus metuens, cavebam aliquid fabulari.

3. Et accidit aliquando ut non longè ab eo ſtarem in choro, vertitque ſe ad librum nobiſcum canendo. Et ſtans poſt me, manus ſuas ſuper humerum meum poſuit, ſtetique fixus vix audens me movere, ſtupens ad tantæ dignationis gratiam. Erant quoque tunc temporis in collegio Daventrienſi plures Canonici & Vicarii literati, ac probabilis vitæ viri, ſtrenui & alacres ad divinum officium debita cum laude perſolvendum. Hi virum Dei magiſtrum Florentium in reverentia & digno honore habentes, ipſo præſente inſolentias leves ſollicitiùs compeſcebant, totuſque chorus illuſtrabatur tanti ſacerdotis diſciplina. 3.

CAPUT XII.

De ſimplicitate veſtimentorum ejus.

1. AMator ſimplicitatis & humilitatis pius Dominus Florentius, ſciens quòd ornatus veſtium clericum non facit, ſed magis humilitas cordis, & probitas morum, ad majorem conſcientiæ ſuæ puritatem ſervandam, omnem à ſe amovit veſtium nitorem, & quicquid ad mundi pertinuit pompam, 1.

Digitized by Google

& oſtentationem humanam. Ut ergo interiori homini habitus exterior reſponderet, poſtquam ſacerdos effectus eſt, non quæſivit molliores veſtes, quaſi præ cæteris ſibi magis competentes, ſed communibus & ſimplicibus ſicut alii fratres erat contentus. Nam Deum præ oculis ſemper habens, non amavit tranſitorium corporis cultum vel ornatum, ſed ad virtutes animæ oculum gerebat apertum.

2. 2. Cavebat autem infirmis dare offendiculum in propria veſte, aut alia quacunque neceſſitate naturæ, eligens exemplo Chriſti quod humilitati erat propinquius, & minùs ab hominibus reputabatur. Non ergo alia portabat in feſtis, alia in diebus quotidianis, ſed tantum in celebratione miſſæ ob reverentiam ſacramenti meliori ornamento in feſtis utebatur, in quo tamen metam ſervavit debitæ honeſtatis. Almutium ejus quod habebat, ſatis antiquum & & pallidum erat, & in multis locis quaſi à tineis corroſum & calvum. Et quando vidi eum cum tali Almutio ad chorum tranſire, condolui, quòd tam bonus & honeſtus ſacerdos ita ſimpliciter & humiliter incedebat. Ad pedes non habebat pulchra ſandalia, ſicut alii vicarii in Eccleſia, ſed pro illis fecerat ſibi parva & baſſa calopodia, quæ erant antiquo corio ſubſuta, cum quibus ſine ſtrepitu chorum intravit. Tunica ejus & toga de griſeo panno erant. Dederat ei avunculus ejus novam togam amicitiæ gratia, ſed eam noluit portare, quia nimis honeſta videbatur, & ipſe ſimplicia præferebat ſemper pretioſis. Capitium nigri coloris aut griſei fuit, & ſicut ipſi parabatur portavit, quod utramque ſcapulam & colla nuda protexit. Manicas habebat parvas & ſtrictas cum paucis nodis, quæ propter attritionem vetuſtatis interdum fuerant novis panniculis anterius reparatæ. Non enim erubeſcebat humilis ſacerdos Dei antiquam tunicam à ſartore repeciatam portare, quinimo ipſe & omnes fratres ejus contendebant ſacra æmulatione viliora indumenta habere, & in hoc alius alium ſuperare.

3. Quadam vice præſente quodam ſæculari clerico loquebatur devotè de Deo, & ſtabat idem ſcholaris juxta eum pulchris & curioſis manicis ſuis occupatus, nunc huc nunc illuc manus ſuas verſando. Ad quem Dominus Florentius benignè intuens ajebat. Ecce frater manicas meas quales ego habeo, quæ me non occupant nec inquietant. Nam tam longas manicas ferre ſicut tu habes, tædium mihi foret & onus. His auditis parum erubeſcens quietiùs ſtetit, & bene acceptans quod dixit, ædificatus abſceſſit, quia ad ſimplicitatem veſtium proprio eum exemplo inſtruxiſſet. 3.

4. Alio quoque tempore vocavit ad ſe ſartorem, qui ei tunicam novam facere debebat, & ait: Magiſter ſcis deformem tunicam facere? Qui reſpondit: Neſcio an bene hoc novi. Dicas tamen mihi Domine, qualem vultis habere? Tunc ait humilis Magiſter Florentius ad ſartorem. Facias de iſto panno quatuor partes, & ita conſuas eas ſimul ſine plicis, ut de facili queam tunicam iſtam induere & exuere, & tunc ſatis bona erit. Ad hæc ſartor cum admiratione multa reſpondit: O dilecte mi qualiter hoc ſtaret? Quare vellem bonum pannum deſtruere? Ego faciam 4.

bene

bene ſicut melius convenit. Tunc humilis & mitis ſacerdos ait: Quæ cura eſt de apparatu ad extra? Facias amore Dei planiori modo quo potes, ſic enim mihi magis placet: nam ſimplicia me decet habere ad ædificationem cæterorum. O nobilem Chriſti ſacerdotem ad humilia ſemper inclinatum, qui ut Deo ampliùs placeret, omnium curioſitatem amputavit.

CAPUT XIII.

De humili ſervitio ejus inter fratres.

1. 1. Lux mundi Chriſtus ad illuminandum mentes fidelium venit in mundum, prædicans verba vitæ cœleſtis, atque per humilitatis ſuæ exempla, ad amorem ſui nominis, torpida peccatorum corda præcipuè accêdit, quæ cunctis per orbem fidelibus imitanda reliquit. Nam talem ſe Chriſtus in medio diſcipulorum ſuorum exhibuit, ſicut unum ex ipſis, ſervitium pietatis oſtendens, & dominium poteſtatis non exercens, ut qui eum imitari voluerit, ab eo quoque dignus ſit honorari, & ſuper omnia bona in cœleſti regno conſtitui. *Ego* inquit, *in medio veſtrum ſum, ſicut qui miniſtrat.* Et iterum: *Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare, & dare animam ſuam pro multis.* Hanc autem ſanctæ ſervitutis doctrinam, humilis ſervus Chriſti Florentius cum fratribus ſuis ſtudit obſervare, perſuadens omnibus ſibi adhærentibus, cujuſcumque eſſent ætatis, ut per charitatem invicem ſervirent, invicem ſua onera portarent, nulla abjecta opera exhorrerent, ſed humilia ſervitia libenter exercerent, illud amplectendo chariùs, quod minus continet honoris, & plus habet laboris & rigoris.

Luca 22. Matth. 20.

2. Mos igitur ſanctus, & probabilis apud eos virtus inolevit, ut quilibet fratrum per hebdomadam in coquinæ miniſterio ſtaret, & cum omni humilitate ibi coqueret, vel quæ ſibi à coco injungebantur promptè & hilariter adimpleret. Fervebant enim tunc omnes ad viliora opera facienda, ſiquidem & pro regno Dei laborare jucunda requies putabatur. Volens ergo bonus pater & dulcis magiſter Florentius exemplum bonum præbere ſubjectis, tenuit etiam ipſe in coquina vicem ſuam pro poſſe. Cui quidam ex vicinis compaſſione motus dixit: Cur bone Domine verſaris in coquina? Non habes aliquem qui pro te iſtud faciat? Nonne melius eſſet quòd tu ires ad Eccleſiam, & alius coqueret pro te? Reſpondit humilis miniſter Chriſti Florentius dicens: Nonne magis affectare debeo quòd habeam omnium aliorum orationes, quam ſolummodò meas? Dum enim ego ſum in coquina, omnes alii interim tenentur orare pro me. Majorem ergo fructum ſpero conſequi de orationibus aliorum qui ſunt in Eccleſia, quàm ſi ego ſolus orarem. Sic ergo tam verbo quam exemplo ædificavit univerſos, non quærens quod ſibi eſſet delectabile, ſed aliis utile & exemplare. Quoties autem cum fratribus comedebat, primum ferculum manibus ſuis eis appoſuit, & de hoc plurimum doluit, quia infirmitate cogente refectioni fratrum quotidie intereſſe non potuit. Quapropter ſeorſum in coquina cum coco ſuo ſolus edebat, habens menſam parvam ſobriè paratam, quia ſolidum cibum debilitas ſtomachi non ſufferebat. Ego licet indignus ab ipſo ſæpè invitatus menſam ejus 2.

paravi, & modicum quod petebat de cellario attuli, gaudenſque cum multa hilaritate ei miniſtravi.

CAPUT XIV.

De labore manuum ejus pro communi bono.

1. 1. OPtimus in moribus digneque memorandus inter omnes devotos devotiſſimus Florentius nunquam otioſus voluit inveniri, ſed precioſum tempus fructuosè niſus eſt expendere, cavens omni modo, quamvis beneficiatus eſſet panem ſuum gratis & abſque labore manducare. Quod à venerabili magiſtro Gerardo didicit & accepit, hoc diligenter obſervavit, cujus ſententia fuit, ut nemo ad congregationem ſuſcipi deberet, niſi ſecundùm B. Pauli dictum manibus laborare vellet. Eſt namque operatio ſancta ad omnem ſpiritualem profectum utiliſſima, per quam carnis laſcivia domatur; & ab evagandi levitate mens diſſoluta citiùs refrenatur. Per hanc otia nociva tolluntur, & confabulationes frivolæ ex otio ſurgentes faciliùs decurtantur. Occaſione enim loquendi ſublata, labor prpficiet in manibus, & erit ſemper ditior in bonis, qui fuerit operarius fidelis. Per hanc etiam neceſſitatibus fratrum ſapienter providetur, & pauperum miſeriis copioſiùs ſubvenitur. Nam illa eleëmoſyna gratius Deo placet, & clariùs lucet, quæ de vultus ſudore procedit, & juſto labore quæſita reficit indigentes. Igitur ars ſcribendi libros, quæ clericis meliùs convenit, & quietius exerceri poteſt, à fratribus domus ejus eſt maturiùs arrepta, & pro communi bono ſervando uſitatiùs introducta. Ipſe verò venerandus Pater Florentius ne vacuum nomen gereret rectoris, ſed in exhibitione operis officium ſacerdotale commendaret, dedit ſcriptoribus exemplum clarum, membranas pumicando, quaterniones lineando & componendo. Quia licet minus bene ſcribere ſciret, in præparando tamen aliis neceſſaria, quàm plurimùm ſcriptores adjuvit manu ſua oleo ſancto conſecrata.

2. Interdum cùm opus eſſet, & tempus vacaret, aſſumpto ſocio libros jam ſcriptos perlegit & correxit, aut de ſcripturis ſanctis aliqua devota notabilia ad conſolationem fratrum & exercitationem internorum compilavit. Multum namque gaviſus eſt & delectatus, cùm pro communi aliquid utilitatis per diem feciſſet, ſciens hoc Deo gratiſſimum fore. Verùm multitudine clericorum ad eum confluente, cùm fama bonitatis ejus longiùs reſonaret, requiſitus eſt à multis extraneis & religioſis viris & literatis. Idcirco pro animarum ſalute altioribus negotiis oportebat eum intendere, & à privatis actionibus & internis ſtudiis frequenter abſtinere, & ſpiritualia lucra temporalibus commodis anteferre. 2.

3. Torque conſultandi cauſa ante camerum ejus quandoque ſteterunt cupientes ei loqui, aut abſcondita ſua tanquam viro ſancto confiteri, ut vix ei tranſitus exeundi pateret, vix tempus pro horis dicendis & neceſſitatibus corporis ſolvendis opportunè ſupereſſet. Neminem tamen inconſolatum reliquit, ſed vel incontinenti expedivit, aut altera vice liberum ad ſe reditum ſecundùm condictum petentis conceſſit. Contigit aliquoties ut horas ſuas legere inciperet, & ſuper venientibus aliis & aliis 3.

perquam

Digitized by Google

perquam multis, non poſſet finire pſalmum quem inchoaret. Ne ergo tædio affectus deſiſteret aperire pulſanti, ait ad ſemetipſum : Adhuc ſemel propter Deum, ſicque ſemel iteravit ſæpè , & fiebat longum , vincens moleſtiam & inquietudinem in patientia ex charitate fraterna.

CAPUT XV.

De miſericordia ejus in pauperes & ægrotos atque ignotos.

1\. 1. Virtus quoque miſericordiæ in corde pii patris inter alia pietatis opera præcipuè floruit & excrevit, quam frequenti eleëmoſynarum largitione in pauperes & peregrinos oſtendit & implevit. Unde meritò de ipſo dici debet, quod de juſto viro in pſalmo decantatur:
Pſalm. 111. *Diſperſit, dedit pauperibus, juſtitia ejus manet in ſæculum ſæculi.* Ipſe enim Dominus Florentius fuit piiſſimus Pater pauperum, dulciſſimus Conſolator tribulatorum, & compatientiſſimus Viſitator infirmorum. Qui profectò ſpiritu Dei plenus cum lacte miſerationis habuit vinum zeli & fervoris, fovens infirmos oleo miſericordiæ, & odio habens paſſiones & vitia ipſorum, magna cum maturitate & diſcretione exercens utrumque in tempore ſuo.

2\. 2. Sæpè namque egenis & debilibus cibos menſæ ſuæ miſit, & ſpecies ſibi ex charitate miſſas, majori charitate ulteriùs cum aliis indigentibus impertitus eſt. Pauperum etiam nomina in ſcriptis habuit, quorum curam uni aut duobus fratribus ſuis injunxit, ut hoſpitia honeſta & ſubſidia ſumptuum eis procurarent. Erant autem tunc temporis in oppido Daventrienſi viri quidam honeſti, Deum timentes, ſecundùm conſilium Domini Florentii bene converſantes, necnon matronæ aliquæ divites & devotæ miſericordiæ actibus deditæ, quæ Eccleſiam Dei ſedulò viſitantes, & ſacerdotes honorantes; multa beneficia pauperibus clericis Deo famulantibus, rogatu & inſtantia ejuſdem Domini Florentii libentiſſimè miniſtrabant. Tam pius tamque dilectus omnibus apparebat humilis vicarius Chriſti Florentius, ut ſi pro aliquo paupere rogaſſet, citò petitionem ſuam impetraſſet. Ignotis & extraneis ita affabilem ſe præbuit, quaſi amici & cognati ſui fuiſſent, quærens unde eſſent, & quo nomine vocarentur, rogans ut interdum viſitandi gratia ad ſe accederent.

3\. Parvulis & juvenibus naturali innocentia & puritate nitentibus inſignis caſtitatis amator ſuam benevolentiam non abſcondit, ſed piis verbis ad amandum Jeſum & Mariam eos inſtruxit, ſuadens eis innocentiam ſervare, quatenus Angeli Dei ſimiles facti, in cælo canticum Virginum decantarent. Triſtibus & tentatis hilarem ſe exhibuit & ſolatioſum; ut ſi quis offenſus fuiſſet & turbatus, eo viſo & ſecum parum loquente, mox bene pacatus & conſolatus ad ſua cum gaudio remearet. Hoc ſæpiſſimè expertus ſum in me ipſo, & ſociis meis devotariis, qui ex conſilio eruditi ſumus, & in ſchola Chriſti optimis collationibus informati. Sed nec leproſos & aliqua deformitate corporis vitiatos abhorruit, immò clementiorem ſe talibus abjectis perſonis curavit exhibere, cognoſcens hoc magis placere creatori, & ſibi glorioſius fore, quia non 3.

vili-

Digitized by Google

viliatem perſonæ, ſed naturæ copulam & imaginem Dei in homine conſiderabat.

4. 4. Vidi quendam monoculum & alium pede claudicantem ab ipſo converſos, & probabiles viros poſtea effectos. Cognovi etiam quendam leproſum extra mœnia civitatis morantem, qui devotionis gratia ad ſacerdotem Dei acceſſit, loquens cum ipſo familiariter, multis hoc idem videntibus & mirantibus quam humiliter juxta leproſum ſederet. Cui etiam juſſit potum dari, & miſericordiam utique ſpecialem impendi, quem poſt plura ſacræ conſolationis verba, dimiſit ad propriam manſionem cum ſuo collega gratioſè redire.

CAPUT XVI.

De refectione pauperum, & lavatura miſerorum.

1. 1. QUia verò, docente Scripturâ divinâ, hilarem datorem diligit Deus, libet ampliùs aliquid narrare de eximia miſericordia hujus clementiſſimi Patris Florentii erga inopes & ulceroſos atque deformes, ſolatia amicorum non habentes. Igitur miſericordiſſimus Pater pauperum, exceptis quotidianis eleëmoſynis in pios mendicantium uſus, omni anno in Feſto Beati Gregorii Papæ, duodecim pauperes ſcholares ad honorem ſancti Gregorii ad ſuum prandium invitare ſolebat, quia Beatum Gregorium duodecim pauperes omni die habuiſſe legerat. Et ego ex commiſſione ejus aliquos pauperes nominatim mihi expreſſos, ad domum ejus hora prandii introduxi. Qui cibo potuque refecti, alacri corde ad ſcholas redierunt, & de acceptis beneficiis Deo laudes, & magnas grates largifluo hoſpiti ſuo Domino Florentio, & fratribus ejus retulerunt. Tunc manifeſtè impletum eſt quod per Pſalmiſtam dicitur, & à multis religioſis antè benedictionem menſæ canitur: *Edent pauperes, & ſaturabuntur, & laudabunt Dominum, qui requirunt eum, &c.*

2. Similiter in menſe Majo, quando herbæ agreſtes maximè valent pro medicamentis, pius Pater non eſt oblitus pauperum ſuorum. Sciens ergo multos eſſe debiles, ſcabioſos, & ulceroſos, fecit eos ad domum ſuam venire certo die & hora, pro quadam medicina & corporali balneatione in aquis calidis cum odoriferis herbis ſuſcipienda. Quibus bene balneatis & lotis, lectulum paravit mundiſſimum pro ſudoribus eorum abſtergendis. Datoque poculo, & conſolationis verbo, cum ingenti lætitia ibant ad ſua hoſpitia, mutuò inter ſe conferentes. Quàm bonus & pius homo eſt iſte Dominus Florentius, & quàm boni fratres ſunt iſti cum eo habitantes, qui nobis propter Deum gratis talia præſtant. 2.

3. Quodam tempore in quadrageſima cùm tempora eſſent aliquatenus cara, & pauperes mendicantes gravarentur inopia, multi ad ſolatium miſericordis Patris Florentii obſecrando confugerunt, ſperantes qualecunque ſubſidium invenire, quia nemo vacuus, nemo inconſolatus inde conſuevit abire. In tali ergo articulo, miſericordiarum Pater condoluit fame afflictis, & pauperibus devotis, habitoque conſilio cum fratribus ſuis, quæſivit optimum modum ſuccurrendi egenis, qui erant ita attenuati

rebus,

rebus, ut neque æs in zonis, neque panes haberent in ſacellis. Tunc unanimiter fratres accenſi ſunt ad ſuccurrendum pauperum turmis; & præcipuè in tam ſancto tempore Quadrageſimæ, quando aguntur dies pœnitentiæ, & largiora miſericordiæ ſtipendia exuberare debent erga indigentes, panem pro Deo multis precibus poſtulantes, ſicut in Iſaia legitur:
Iſaia. 58. *Frange eſurienti panem tuum, & egenos vagoſque induc in domum tuam. Cùm videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne deſpexeris.* Statuerunt ergo firmiter aliquid ſibi ſubtrahere, & pauperibus contribuere copioſius, atque ultra ſolitum tempus laboris unam horam adjicere quotidiano operi ſuo per totam Quadrageſimam pro pauperibus, & quicquid illa hora ſcribendo lucrarentur, hoc integrè collectum proviſori pauperum tradere, ut ille conſequenter neceſſaria alimenta emeret, & indigentibus fideliter miniſtraret. Hoc idem fecerunt in aliis domibus quidam fratres ſcriptores & officiales, propriis de laboribus Eleëmoſynam Deo immolantes, ſeipſos ſponte caſtigantes, & pauperes feliciſſimè recreantes.

4. 4. Et quis dignè explicabit omnes miſericordias hujus feliciſſimi patris in pauperes & peregrinos, maximè autem erga ſimplices & devotos Chriſto famulantes? Etſi omnes tacuerint, ego non ſilebo, ſed miſericordias Domini Florentii in æternum cantabo, quia indubitata fide ipſo adhuc vivente per ſeptennium multitudinem miſerationum ipſius experientia rerum probavi. Siquidem cum Beato Job,
Job. 29. *pes fuit claudo, oculus cæco, manus egeno, baculus infirmo, ſolamen lapſo, amictus malè veſtito.* Alius namque gaudebat de Eleëmoſyna ſibi data, alius de tunica ſibi parata: alius togam, alius capitium reportavit. Alius calceos, alius caligas, alius cingulum & ſoccos recepit. Alius libros, alius pennas, atramentum & papyrum ſe impetraſſe lætabatur. Singuli pro ſingulis læti muneribus, ab ipſo honorabili Domino Florentio Patre orphanorum & egenorum emolumentum non tantùm corporis, ſed & animæ ſuæ remedium ſe conſecutos fatebantur. Cujus virtutes & opera charitatis ad plenum exprimere lingua fragilis non ſufficit, quia exiſtimationem humanam converſatio ejus ac fratrum ipſius præcellit. Meritò ergo de his dicere non vereor, quod de Apoſtolicis viris ſcribitur: Iſti ſunt viri miſericordiæ, quorum juſtitiæ oblivionem non acceperunt. Cum ſemine eorum permanent bona, & Eleëmoſynas eorum narrabit omnis Eccleſia ſanctorum.

CAPUT XVII.

De abſtinentia ejus, & infirmitatibus ex rigore contractis

1. Fervidus ac devotus Dei famulus Florentius in primordio converſionis ſuæ ad edomandam carnis ſuæ concupiſcentiam, corpus ſuum jejuniis & vigiliis rigidè nimis caſtigavit, non ſatis naturæ imbecillitatem attendens, ſed in fervore ſpiritus tantum perſequebatur hoſtem domeſticum, ut pondere rigoris obrueret civem ſibi adhuc neceſſarium & fidelem, quia non ſolùm ab illicitis & ſuperfluis abſtinebat, ſed multa etiam ſibi neceſſaria ſubtraxit, ita ut plerumque appetitum comedendi perderet, & guſtum diſcernendi cibos non haberet. Unde ſemel accidit, ut abſente coquo cellarium intraret, & ex quadam amphora oleum pro cereviſia potaret, nec hoc diſcernere potuit, niſi quando coquus eum de qua amphora bibiſſet requiſivit, & 1.

tunc ſe erraſſe cognovit. Alio quoque tempore in monaſterio quodam oblatum ei fuit modicum vini ad bibendum pro ſua debilitate, & reverentia quam ad ipſum fratres habebant. Cumque inde parum guſtaſſet, ait aſtanti: Quàm acrem & amaram cereviſiam habetis. Et mirati ſunt fratres, quia vinum ab alio liquore non diſcrevit. Comedit igitur ſæpius quaſi ſine ſapore, & potius ex neceſſitate naturæ, quam ex appetitu gulæ, vel alicujus cibi ſuavitate.

2. 2. Veni aliquando ad viſitandum eum in camera ejus, ubi ſedebat debilis in lectulo ſuo, & ſalutavi eum benignè, multum dolens de ejus infirmitate. Frater autem Jacobus de Viana, qui ei tunc miniſtravit, aliquas ſpecies confortativas ei obtulit, dicens: Iſtæ bonæ ſpecies ſunt, guſtes parum inde. Nonne valde bene ſapiunt? Tunc ille me audiente reſpondit: Cruſtula panis meliùs vobis ſaperet, quàm iſtud mihi. Quamvis ergò totus debilis eſſet, & multis teneretur incommodis corporis, non tamen ab opere Dei & piis animarum fructibus ceſſavit, ſed quando acceſſus hominum pati potuit, reſumpto ſpiritu dabat petentibus monita ſalutis, & tantò dulcius, quantò ampliùs noverant eum à Deo dilectum, & infirmitatibus variis tanquam aurum pretioſum in igne probatum.

CAPUT XVIII.

Qualiter orationibus devotorum adjutus ſæpe reconvaluit.

1. 1. CUm igitur frequentes pateretur moleſtias corporis, ſtuduit Deo ſedulè gratias agere, quia *non ſunt condigna paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam Dei promerendam.* Ideoque virgam Domini ſibi illatam, patienter ſuſcepit, ſicut animæ medicinam, reputans dilectionis eſſe ſignum, ſecundùm illud Apoſtolicum verbum: *Quem enim diligit Dominus caſtigat, flagellat autem omnem filium quem recipit.* Volens Hebr. 12. autem pius Dominus oſtendere, quantùm ſibi placeret probata virtus filiorum, & quantum valerent orationes devotorum, miſertus eſt dilecti Sacerdotis ſui ſæpè in extrema neceſſitate conſtituti, qui à medicis humanâ viâ deſperatus videbatur. Sed ipſe in Domino ſpem totam poſuit, qui merentes erigit ſoſpitate. Igitur quoties gravis eum infirmitas invaſit, miſſum eſt ad vicinas congregationes fratrum & Clericorum atque ſororum, ut pro eo inſtanter ſingulis diebus omnes orarent, quatenus Deus ei adhuc parceret, ejus vitam pro multorum ſalute protelando, ne devoti triſtitiam ſuper triſtitiam haberent, ſi tam amabili patre & neceſſario gubernatore privarentur.

2. Ego quandoque internuntius hujus 2. rei fui, dicens ſororibus: Orate pro Domino Florentio, quia graviter infirmatur. Et ecce clemens Dominus, qui non ſpernit preces pauperum, ſed vota humilium libenter exaudit, reddidit ſanitatem dilecto & fideli ſervo ſuo, *ut notam faceret filiis hominum potentiam ſuam.* Pſal. 144.

3. Fuit temporibus illis magnus qui- 3. dam Magiſter in medicinis, Dominus Everhardus Eza curatus in Almelo, vir valde peritus & nominatus inter Phyſicos doctos, qui devotionis gratiâ inſpiratus, multum familiaris extitit Domino Florentio, & fratribus ejus, aliiſque Chriſto devotis. Hic frequenter ad Dominum Florentium venire conſuevit, & libenter illi artis ſuæ medicamenta adhi-

Digitized by Google

adhibuit, quem fratres valde diligebant, & reverenter ſuſcipiebant. Qui magnâ adhibitâ diligentiâ pro curatione Domini Florentii intimi amici ſui, multoties ei profuit, mœſtitiamque fratrum fiduciâ ſperandæ ſalutis ſæpe erigebat & conſolabatur. Dicebatque, iſto attento, in Domino plus confidens quàm in arte medicinæ, quia ſupra humanas vires eſt, quod hic homo poteſt tamdiu tam debili corpore vivere: & niſi ſpecialis gratia eum præſervaret, & orationes multorum pro eo fierent, celerrimè deficeret, aut etiam diu defunctus fuiſſet. Bonum eſt ergò fideliter pro ipſo orare, quia ſalus ejus ſpecialiter in Divina ſtat gratia.

CAPUT XIX.

Quod ſemel in nocte Paſchali, Angelicâ viſione curatus fuit.

1. INter cætera tempora anni graviùs & frequentiùs in quadrageſima ægrotare ſolebat, propter cibos quadrageſimales ſibi magis oneroſos & inflativos. Et licet tunc corpore debilior erat, mente tamen hilariori ad ſuſceptionem jejunii ſe offerebat. Semel igitur quaſi per totum jejunium debilitato ſtomacho nimium languebat, & vix uſque ad Paſcha victurus ſperabatur. Sed devota fratrum oratio non ceſſavit ad Dominum pro eo clamitare, & gratiam Domini, quam ſæpe fuerant experti, multiplicatis interceſſoribus iterùm flagitabant. Deficiebat enim tunc omne humanum præſidium, ideoque ad fortiſſimum Deitatis recurrebant ſolatium.

2. 2. Cùm ergò jam peracto jejunio, Dominicæ reſurrectionis glorioſa inſtaret feſtivitas, & electus vir Dominus Florentius in lectulo ſuo requieſceret dulci ſomno ſoporatus, ecce in ipſa ſacratiſſima nocte Paſchæ mox Angelicâ viſione meruit conſolari & confortari. Vidit namque duos Angelos ſibi apparere, quorum unus ſtabat ad dexteram lectuli, & alter ad ſiniſtram. Elevans autem unus manum ſuam in altum, quaſi ad percutiendum gladium vibrabat ſuper caput dormientis, ſed ſtatim alter ictum ſuſtentavit ferientis, & prohibuit eum, dicens: Noli percutere, vita enim adhuc vivet, & non morietur. Ad hanc viſionem cælitus factam obſtupefactus & quaſi de morte ad vitam reſuſcitatus evigilavit, mirabiliter in Domino confortatus: & vocans miniſtrum ſuum qui non longè in camera quieſcebat, ait illi confidenter: Surge, & para aliquid quod hodie manducem. Sentio me meliùs habere, & volumus in Domino pariter epulari. Tunc ille ingenti gaudio repletus feſtinavit parare quod juſſit. Et omnes qui audierunt, mirati ſunt & gaviſi, quia tam citò convaleſcere cœperat, quem jam pridem mori formidabant.

3. Hanc viſionem poſtea avunculo 3.
ſuo Canonico ſanctæ Mariæ in Trajecto intimavit, qui eum cordialiſſimè dilexit; non tamen ſeipſum nominando, ſed quod cuidam revelatum eſſet quòd adhuc ſupervicturus eſſet. De quo magnificè & intimè congratulans Deum benedixit. Quia miſit Angelum ſuum, & ſanavit eum ab interitu mortis. Vixit poſt hæc clariſſimus Dominus Florentius aliquot annos, ad conſolationem omnium devotorum tam clericorum, quàm laicorum, de diverſis partibus & regionibus ad eum venientium pro remediis animarum ſuarum, quibus vir Domini tam verbo quàm exemplo

Digitized by Google

magnum præſtitit ſanctæ converſationis ducatum, cum univerſis fratribus in domo congregatis, ad laudem Dei omnipotentis.

CAPUT XX.

De viro qui in puteum cecidit, & inde illæſus extractus fuit.

1. 1. ACcidit autem quodam tempore ut plures ad audiendum verbum Dei in antiquam domum prædilecti Patris Domini Florentii convenirent. Et dum collatio devotæ exhortationis fieret, vir quidam cum aliis fidelibus ſedebat ſuper putei marginem, & oppreſſus ſomno cecidit improvisè retro in aquam, capite verſo. Ad cujus lapſum exterriti qui aderant, mox in puteum dolentes reſpiciunt; & ecce Deo protegente ſtetit homo ſuper pedes ſuos in aquis putei ſalvus & illæſus mirantibus cunctis. Sumentes ergo feſtinanter vectem deſuper pendentem, ſubmiſerunt in os putei, & extraxerunt hominem vivum, quem exiſtimaverant penè ſubmerſum & defunctum. Videntes autem eum de tanto periculo liberatum, gratias Deo omnipotenti retulerunt, & conſolati ſunt non minimè, quia Deus non eſt paſſus hominem periclitari in illa domo ſubita morte.

2. 2. Hæc mihi quidam civis Campenſis retulit, qui præſens tunc affuit, & Daventriæ juvenis frequentavit: ſed & multa alia bona de viro Dei & fratribus ejus enarravit. Et ego ex eodem puteo ſæpius aquam hauſi ad uſum coquinæ, qui ſatis anguſtus erat, & ideò res geſta ad gloriam Dei amplius valet, qui ſupra id quod petitur, occurrit periculis animarum.

***

CAPUT XXI.

De viſione crucifixi ſuper domum ejus apparentis.

1. GRata admodum & Deo dilecta congregatio fratrum in domo Reverendi Patris Domini Florentii, ad laudem Dei collecta magnis refulſit virtutibus, & ſublimium meritorum actibus extitit decorata. Ibi humilitas omnium virtutum prima, exquiſita fuit à majore uſque ad minimum, faciens de terrena domo paradiſum, & transferens homines mortales in cœleſtes margaritas, tanquam lapides vivos in templo Dei glorificandos. 1.

2. Ibi obedientia mater virtutum, & diſcretionis lucerna, viguit ſub tanta diſciplina, ut ſumma eſſet ſapientia obedire ſine mora, & nefas foret horrendum præterire ſenioris conſilium aut minimum verbum. Ibi charitas ad Deum & ad proximum ſic arſit intus & extrà, ut dura corda peccatorum auditis ſermonibus ſanctis, ſolverentur in lacrymas, & qui frigidi advenerant, verbi calore accenſi, læti abibant de cætero peccare caventes. Ibi ſpiritualis militiæ armatura contra ſingula vitia enituit ſtrenuè, & ſenes cum junioribus adverſus ſatanam & propriam carnem, ac mundi fallacias, fortiter certare didicerunt. Ibi antiquorum Patrum memoria, & Ægyptiorum Monachorum fervida converſatio, quæ quaſi ſemimortua jacuit in terra, ad vitam rediit, & clericorum ſtatus ad ſummæ perfectionis normam ſecundum Eccleſiæ primordia ſurrexit. Ibi audiebatur devota ſpiritualis exercitii exhortatio, & inter quotidianas meditationes ſacroſancta & doloroſa paſſio Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, crebriùs & 2.

Digitized by Google

& affectuoſius eſt repetita & maſticata, ex cujus intenta recordatione ſalus animæ noſcitur effluere, valens mortiferos ſerpentis morſus ſanare, & mentem paſſionatam mitigare, ac torpentem animum ad cæleſtia de terrenis per cruciformem imitationem ſublevare.

3. 3. Cum igitur magnificæ devotionis ardor erga divina beneficia recolenda, in multorum ſordibus flagraret, & exemplo Reverendi Patris Domini Florentii ad perfectum mundi contemptum ſancta illa congregatio erudita proficeret ſemper in melius, pius Deus, qui benedictionem ſuam & gratiam humilibus præſtat, non deſtitit conſolationibus ſacris & internis gaudiis refovere ſibi fideliter ſervientes. Et ut de multis aliquid proferam, unam breviter viſionem his inſeram, quam Deus omnium ſecretorum cognitor ſuper domum illam cæleſti unctione benedictam oſtendere dignatus eſt.

4. 4. Quidam ex novellis plantationibus Domini Florentii diſcipulus devotus quadam nocte inſolita viſione perterritus expiravit totus in principio, ſed in fine lætificatus eſt mira Dei deitate. Cumque in ſtatu ſuo quieſceret, ecce ventus ab aquilone validus nimis, & tempeſtas ſæviſſima veniebat totam concutere terram, quaſi jam inſtaret dies extremi judicii omni carni metuenda. Pavefactus ergo horrenda tempeſtate cæpit juvenis ille cogitare quonam fugeret, & quò diverteret à facie formidinis Domini Deprehenſus itaque inter anguſtias aſpexit ſurſum in cælum, & ecce ſignum crucis evidens in aere apparuit, ſalutis humanæ auctorem repræſentans. Videns ergo hanc ſanctam imaginem crucifixi expanſis manibus & confixis clavis in aëre pendentem, cujus radiis illuminabatur orbis, jam tempeſtas illa ceſſabat. Et crux ultra procedebat uſque dum ſtaret ſupra domum Domini Florentii, in qua habitabant ſanctæ Crucis ſervi, & veri contemptores mundi. Ad cujus adventum & præſentiam tota domus quaſi obviam tendens Salvatori, à fundamento elevabatur in aëre ſuper terram, nuſquam tangens terram: atque reverenter inclinans ex uno latere verſus crucem, rediit iterum ſuper ſtabilitatem ſuam. Imago autem crucis proceſſit, & ſtetit ſuper murum contra oſtium domus, per quod quotidianus eſt tranſitus fratrum. His viſis cœpit juvenis expanſis manibus orare verſus crucem, & petere à timore terribilis judicii protectionem. Statim raptus eſt de loco ſuo, & intra januam domus Domini Florentii collocatus, tanquam in loco ſecuritatis ſub alis crucifixi. Tunc nimium exhilaratus, & quaſi de omni anguſtia tutatus, præ ineffabili lætitia expergefactus eſt. Et vehementer admirans gratias egit Deo, qui dignatus eſt ſibi talia devotis fratribus illis revelare, quibus deinceps ſtuduit adhærere, & vitam eorum cum Chriſto abſconditam ſemper venerari.

CAPUT XXII.

De Patientia ejus & manſuetudine, ac dilectione ad omnes.

1. QUidam curialis ſæculari fultus aſtutia virum Dei magiſtrum Florentium non eſt veritus moleſtare, ſed eum beneficio ſuo conabatur frontoſè privare, exiſtimans quòd forſitan nemo ſe opponeret, aut pro vicario Chriſti reſponderet, quia devotus & manſuetus ad injurias videbatur. Vocatus ergo ad cauſam, ut de objectis ſibi que- 1.

querelis, adverſario reſponderet, non multa contentione nec ſplendido ſermone uſus eſt;ſed brevi & humili reſponſione ſic ait; Si vos melius jus habetis quàm ego, teneatis in nomine Dei. Mirati ſunt aſtantes, & ædificati in verbo præſenti.

2. 2. Unus autem ex Canonicis pro viro Dei zelans, nec ſuſtinens juſtum & innocentem opprimi, ait ad eum: Quomodo ita loquimini dilecte magiſter Florenti? non curatis plus de præbenda veſtra? Veruntamen iſte non habebit quod quærit, ſe pro vobis agimus, ut teneatis quod bono jure poſſidetis. His auditis ſiluit adverſarius, & receſſit nihil adeptus. Cognoverunt ſiquidem à maximo uſque ad minimum, quòd fidelis & devotus magiſter Florentius dignus ſacerdos Chriſti erat, cujus vitâ & doctrinâ plures ad ſæculi contemptum trahebantur. Nam de magnis & terrenis ſapientibus humiles & ſimplices fratres fecit, nec non quoſdam competenter inſtructos ad ſtatum religionis & ſacerdotii honorem creſcente in eis ſeptiformi Spiritus S. gratia habilitavit.

3. 3. Illud autem pro maximo lucro & gaudio ſingulari reputabat, ſi alicui iter æternæ ſalutis oſtendiſſet, atque à peccatis ad continentiam revocaſſet. Reverebatur igitur à mundanis, honorabatur à magnatibus, & à bonis & devotis tenerrimè diligebatur. Fecerat enim eum tam amabilem cunctis vita ſincera, charitas ad Deum perfecta, pietas ad proximum, largitas ad egenos, honeſtas ad cives, affabilitas ad afflictos. Unde quidam de eo dicebat; Non eſt religioſus quem tantum diligo, nec eſt quem tantum timeo, ſicut Dominum Florentium, quem ſicut Angelum Dei aſpicio. Ipſe tamen nequaquam de ſui reputatione gaudebat, ſed de converſione hominum & fratrum profectu, quorum numerus quotidie augmentabatur, Domino gratiam ſuam in diebus ejus largiter conferente. Hinc & nomen ejus ad exteras civitates cum multa admiratione & bonæ famæ notitia pervenit, & tam præſentes quàm abſentes eximiis cum laudibus commendabant. Sed humanas laudes ſibi impenſas non attendit nec ponderavit, imò vilipendit & deriſit. Nam literas quaſdam commendatitias ſibi tranſmiſſas breviter legens poſt ciſtam jactavit, dicens: non eſt aliud quod ſcribant? Bene potuiſſent de hoc tacuiſſe.

CAPUT XXIII.

De devota exhortatione ejus ad ſpiritualem profectum.

1. Egregius ac vernans flos ſacerdotum Magiſter Florentius, fervidus animarum zelator, non ſolùm curam domeſticorum fratrum habuit, ſed etiam ſalutaris verbi ſemina in aliis viciniscongregationibus clericorum, plantare ſtuduit, faciens interdum collationem devotæ exhortationis per ſe vel per alium idoneum fratrem domus ſuæ pro mutua pace & charitate ſervanda. Ad cujus adventum lætabantur omnes inhabitantes, ex ore ſacerdotis Dei ſacra verba audire cupientes. Nam loquebatur Spiritus S. per eum ad conſolationem gregis puſilli, qui paratus erat ei obedire alacriter & devotè. 1.

2. Dicebat ergo in quadam collatione admonendo hoc modo: Quilibet deberet omni die proponere vitam ſuam ferventer emendare, & novum certamen contra tentationes & vitia ſua arripere, & quæ amplius eum moleſtant, fortiùs illa niti vincere, & violentiam ſibi propter Chriſtum inferre, *quia regnum cælorum* 2.

Matth. 11.

Digitized by Google

rum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Eſt etiam utile quandoque alicui fratri diſcreto & in via Dei experto paſſiones ſuas & perplexitates revelare, nec proprio ſenſui inniti, ſed alteri potius credere, atque humiliter accipere conſilium, & libenter ſequi ſuum Rectorem, quia hoc eſt magnum relevamen noviter converſis, & bonum ſignum ſpiritualis profectus. Qui ergo ſic proponit Deo ſemper ſervire, & totam vitam ſuam diligenter emendare, atque ab omni peccato ſe cavere, de hoc magis meretur & acceptior fit, quàm ſi centum pauperes paſceret, & tale propoſitum continendi non haberet: quia maximum munus quod homo poteſt Deo offerre, eſt bona & perfecta voluntas ſerviendi Deo omni tempore quo vixerit. Talis etiam non poteſt malè mori, quamdiu in ſancto propoſito ſteterit. Et ſi obierit, ſpero quòd in ſtatu ſalutis erit, & miſericordiam inveniet, quia bonum propoſitum habuit, & bona voluntas pro opere completo ipſi ad meritum computabitur, ſicut David ſanctus confitetur dicens: *Domine ut ſcuto bonæ voluntatis tuæ coronaſti nos.* Pſal. 5. Multa quidem & alia conſolativa pro confirmatione bonorum juvenum loquebatur, qui de diverſis partibus illic congregati fuerant, non tantum in ſchola litterarum, ſed etiam in ſchola Chriſti vacantes ſtudio ſpirituali.

3. *3.* Quidam ex ipſis verba viri Dei in tabulis ſignabant, & aliis abſentibus indicare cum magno fervore ſatagebant, multo alacrius divina eloquia inter ſe tractantes, quàm ſæculares ſolent ſcurrilia recitare. De altis quæſtionibus & ſubtilibus rebus & intricatis negotiis omninò tacuit, ſciens quòd parvam ædificationem devotis mentibus præſtant, & compunctioni cordis frequenter obſiſtunt, & corda innocentium ſubvertunt, ſicut expertum eſt in pleriſque, qui curioſa ſcrutantes, & viam Chriſti planam & humilem relinquentes, multis lapſibus & erroribus ſe inſeruerunt.

4. Cum quidam litteratus Monachus quendam Carthuſienſem argueret, eo quòd ordo eorum deditus eſſet ſolitudini & quieti ad vacandum propriæ ſaluti, & penè nullum fructum facere viderentur in Eccleſia Dei, reſpondit ille bonus religioſus ſatis prudenter & eleganter dicens: Nos libenter faceremus quod vos prædicatis & docetis. Nam contemptum mundi melius credimus pœnitentiæ laboribus perſuaderi, quàm ſermonibus pulchris & evagationibus multis. Vir quidam ex Judæis ad fidem Chriſtianam converſus, audiens famam ſanctæ converſationis Magiſtri Florentii, cupiebat cum ipſo de antiquis Patriarchis & Prophetis diſſerere, eo quòd in vetere lege & Hebraicis literis ſatis edoctus videbatur, & Rabbi à multis ſecundum ſectam Judæorum dicebatur. Cumque veniſſet ad præſentiam viri Dei, ipſe benignè eum ſuſcipiens, & patienter audiens, humanè & charitativè cum eo egit, fidem ſinceram in Chriſto ſuadens tenere, ac operibus bonis inſudare. De quæſtionibus verò legis ad ſalutem non pertinentibus, & genealogiis veterum nihil ventilare voluit, non quia ignorabat, ſed quia ædificationem importabant. 4.

CAPUT XXIV.

De efficacia ſermonum ejus & intellectu Scripturarum.

1. Sermo Reverendi Sacerdotis non fuit palpans adulatio, ſed veritatis clara proteſtatio: non ſæcularis eloquen- 1.

tia, ſed humilis informatio morum, & ad abjectionem ſæculi rationabilis inductio per exempla Sanctorum. Neque enim à divitibus pecunias quæſivit, nec honorem inter magnates, ſed cum ſimplicibus liberior ſermocinatio ejus, pro quibus etiam inſtabat apud potentes ut pauperum memores eſſent, & de mammona iniquitatis facerent ſibi amicos in tabernaculis regni cæleſtis. Et quis illi facilè negaret, pro quo ipſe intercedere volebat? Offenſam Dei timebat, qui eum in petitione non audiſſet.

2. 2. Venit ad eum aliquando paſtor & curatus Eccleſiæ Daventrenſis bonus amicus ejus, benevolentiam obſequii ſui exhibens & dicens: Prædilecte mi Domine Florenti, ſi poſſum aliquid tibi gratum facere, non parcas mihi. Ad quem pius Pater ait: Nihil aliud pro nunc, niſi ut benevolum te exhibeas devotis fratribus & ſororibus ſub cura tua poſitis, ne moleſtentur à ſæcularibus & improbis perſonis. Qui mox piè annuens reſpondit: Libenter id faciam amore Dei & veſtri, ut etiam ſitis memores mei. Magiſter Johannes Boheme Rector ſcholarium, & Vicarius majoris Eccleſiæ, ſub quo diu ſcholas frequentavi, magnus amicus fuit Domini Florentii, libenter eum audiens, faciens quod Deo placitum fore ſciebat. Cùm ergo tempus ſolvendi precium inſtaret, reddiderunt ſinguli quod jure debebant. Tunc etiam ego obtuli ei precium ad manum ejus, repetens librum quem pro pignore reliqueram. Et quia notitiam mei habuit, ſciens me ſtare ſub cura Domini Florentii, ait mihi: Quis dedit tibi hanc pecuniam? Reſpondi: Dominus meus Florentius. Vade [inquit, reporta ipſi pecuniam ſuam, nolo à te recipere propter ipſum. Reportavi iterum pecuniam Domino meo Florentio, & dixi: Reddidit mihi Magiſter precium amore tui. At ille; Grates illi ago, aliàs iterum donis potioribus providebo. Per ſpiritum diſcretionis ſciebat quid unicuique reſpondere deberet, & per donum conſilii ſapientibus & indoctis, variiſque neceſſitatibus occupatis ſalutari ſubvenit remedio, nihil tamen terreni commodi pro his requirens.

3. Unde quidam ejus conſilio ſe committens dicebat: Quoties conſilium Domini Florentii ſecutus ſum, bene mihi ſucceſſit: & quando proprio ſenſui innixus ſum, malum mihi ſemper advenit, aut me pœnituit, quia non feci ſicut mihi dixit: Intellectus ſanctarum Scripturarum velut quidam cæleſtis radius in eo luculenter reſplenduit, tantaque puritate divinæ claritatis illuminatus eſt, ut ſive in vetere, ſive in novo Teſtamento legeret, ab omni parte myſticus ei ſenſus occurreret, & ubique inveniret quod eum inſtrueret, & ad Deum omnium ſcientiarum fontem finemque verborum reduceret. Habebat tamen apud ſe ſimplices & morales libros, & præcipuè Speculum Monachorum, & quædam virtutum exercitia contra vitia, quibus ſe ſuoſque commilitones in Chriſti militia docuit contra diabolica tentamenra triumphare. Novis autem & imperfectis, ac ſæculari faſtu tumidis, & carnali amore adhuc infectis diſſuaſit alta & ſubtilia atque obſcura & dubioſa legere, & curioſè rimari. 3.

4. Diſcant ergo iſti primitus ſe humiliare, & proprios defectus bene cognoſcere, ſuperioribus ſuis perfectè obedire, nemini ſe præferre, cum omnibus pacem & concordiam tenere, timorem Dei in mente 4.

mente ſemper habere, & firmum fundamentum in humilitate ponere, ac ſic demum ad arcem claritatis, & divinæ ſpeculationis aſcendere lucem, per inhabitantem Spiritus ſancti gratiam mundis cordibus promiſſam, juxta illam Domini ſententiam, qua ait: *Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.*

Matth. 5. 5. Qui autem ſtudent magis videri ſubtiles quàm eſſe humiles, & plus quærunt ſcire quàm bene vivere, citò extolluntur, & ſunt carnales. Tales ſolebat acriter corripere, & ad cognitionem defectuum ſuorum per humiliationem & frequentes exercitationes ſalubriter revocare. Quando autem neceſſarium fuit ut aliquem argueret, ita timebatur, ut nemo auderet contradicere, nec ſe excuſare, propter reverentiam ſanctitatis ejus, quam nullus audebat offendere, metuens Dei indignationem incurrere, ſi non humiliter ſermonibus ejus obediſſet.

CAPUT XXV.

De cuſtodia verborum, & juratione vitanda.

1. Quodam tempore apud Amersfordiam conſtitutus, ab incolis illius civitatis & majoribus illius loci ſatis reverenter eſt ſuſceptus, & interdum pia devotione viſitatus. Tunc etiam quidam honeſti viri ad audiendam vocem ſermonum ejus venerunt ad prandendum cum eo & fratribus ejus, cupientes familiaritatis ejus habere gratiam, & exemplis bonis & doctrinis informari. Quos benignè tractans, & pro eorum ſtatu ſalubriter exhortans, poſt auditionem verbi Dei, cum gratiarum actione ſinguli in domum ſuam ſunt reverſi. Illis autem abſcedentibus, mox brevem admonitionem fratribus dixit: Periculoſum eſt magnatibus & ſæcularibus loqui & conjungi.

2. Non expedit divitibus blandiri, nec arctiora eis convenit dici. Ideò oportet ut homo cautè prævideat quid talibus loquatur, ne ſcandalizentur in aliquo verbo levi, vel actu indecenti. Habent enim oculos ſuper nos apertos ad conſiderandum geſtus noſtros, propter bona quæ audiunt de nobis. Stemus ergo ſuper cuſtodiam noſtram, & demus bonum exemplum aliis qui nos viſitant & requirunt, qui tantum exteriora vident, & ſecundum hæc de interioribus judicant. Quamvis in omnibus perfecti non ſimus, tamen præcavendum eſt, ne malum exemplum & occaſionem ſcandali demus infirmis. Sed iſti nimis benevoli ſunt nobis, & hoc fortè non expedit nobis. Non delectemur favoribus vanis, qui ſimplices & humiles eſſe debemus. Melius eſt ergo ad locum priſtinum citius redire, quia multi ibidem minus curant de nobis, & quidam etiam deridunt nos & obloquuntur, quod ſvalde nobis proficuum eſt, & ad Deum magis redire compellit.

Viri Dei tutius inter hoſtes quam cum amicis verſantur.

3. Fuit itaque vir Domini Florentius cuſtoditus & præmeditatus in cunctis ſermonibus ſuis, maximè coram ſæcularibus & ignotis perſonis. Peſſimam etiam hominum ſæcularium conſuetudinem jurandi ſtrictè vitavit, & omnibus ſuis interdixit, ut neque certè vel verè in quotidiano ſermone dicerent, ne peccatum ſuper peccatum ex incauta juratione cumularent. Quando ergò aliquid notabile & ſerioſum exprimere voluit, aut dicere in teſtimonium oportebat, non facilè nec temerè jurandi notam interpoſuit, ſed faceto modo ita reſpondit; Dico vobis finaliter, vel utique: & ſic ſatisfecit quærenti. Nec voluit verbum aſſertivè loqui, in quo potuit repre-

Digitized by Google

Math. 5. reprehendi, ſed memor verbi Domini, eſt eſt, non non, lapſum linguæ ſtuduit præcavere, & alios bono exemplo & ſimplici veritatis prolatione docere. Unde magis ipſi credebatur ſine juramento, quam aliorum linguis multâ juratione malè aſſuetis.

CAPUT XXVI.

De tribus periculoſis tentationibus devotorum.

1. Tentationes tres prætextu boni fallentes.

1. EXpertiſſimus in ſpiritualibus rebus ac ſtrenuus athleta Magiſter Florentius, tres tentationes dicebat eſſe valde periculoſas, quæ ſub prætextu boni decipiunt multos. Et niſi tempeſtivè eis in principio reſiſtatur, ad perverſum finem paulatim perducunt, aut in miſerabilem teporem deſides trahunt. Sed [quod nequius eſt] multi has tentationes pro verſutia diabolicæ fraudis minùs cautè advertunt, & in quanta pericula labi poſſunt, vix à prudentibus & expertis informari queunt.

2. 2. Una eſt quando aliquis noviter converſus repatriare deſiderat, & viſitare quærit parentes vel amicos. Hic enim ſub ſpecie boni & ſpe convertendi ſæculares revertens ad ſæculum, cum exiſtimat in partibus ſuis facere fructum, ex tali occaſione ſæpè negligit ſemetipſum. Dumque moras trahit inter vanos & lubricos, periculoſis ſe exponit ventis & undis: quia [ſicut frequens experientia docet] levis animus, & necdum in virtute fundatus, ſi mundanis libenter jungitur, aut peccatis eorum involvitur, aut tentatus refrigeſcit ab inceptis bonis. Bonum eſt ergo homini, ut ſemper fugiat omne quod animæ nocet, & ſine cauſa notabili patriam vel amicos non requirat. Nunquam de ſeipſo præſumat, ſed præſens ſæculum laqueis venenatis plenum habeat utique ſuſpectum, & Prælati ſui ſequatur conſilium & dictum, quod in omni eventu eſt magis ſecurum & firmum. Nam de decem vix unus vel duo illæſi redeunt, qui inter cognatos & notos diu verſantur. Sæpè etiam aliis deteriores & vaniores fiunt, qui à bono propoſito reſilientes in ſæculo remanent, & gratiam Dei abjicientes, non erubeſcunt iterare mala, quæ prius contempſerunt.

3. Alia tentatio eſt, quando laicus vult eſſe Clericus, & idcircò humilem ſtatum relinquit, & à ſancta congregatione recedit, ut agnitis literis magnus Dominus fiat, & neſcit miſer quam malè decipitur, qui humilitate & obedientiâ relictâ tendit ad alta. Hic ex modica ſcientia citò inflatur, & tardè bonus Clericus erit, qui proprio motu ductus pro vilibus literis virtutes perdit, & boni nominis famam denigrat, utinam totus ſæcularis non fiat. 3.

4. Tertia tentatio eſt quando Clericus & literatus anhelat ad ſacros ordines & prælaturam aut aliquam dignitatem ſub aliqua ſpecie ſanctitatis, ut poſſit aliis magis prodeſſe, & melius docere ac frequentiùs prædicare. Iſte licet piam intentionem videatur habere, intus tamen gravi ſuperbiâ laborat, dum per ſe aſcendere feſtinat ut aliis major appareat. Et quia humilem ſubjectionem non diligit, & contemptum ſui invitè ſuſtinet, per preces & cautelas amicorum quærit promotionis ſuffragium, non attendens animæ ſuæ periculum. Heu quàm malam inveniet conſcientiam poſt modicam & brevem gloriæ captionem, quàm difficulter aſſequitur, multoque facilius omni honore privari poteſt. 4.

5. Qui ab his tribus liberari deſiderat, 5.

Deum

Digitized by Google

Superbia & ambitio quàm noceant. Deum quotidie roget, ut eum à ſuperbia & vana gloria cuſtodiat, & in humili ſubjectione & perfecta obedientia conſervet. Nam ſuperbia facit hominem intus cæcum & inſipidum, & foris garrululum ac præſumptuoſum, ſuiipſius neſcium, & de aliis habere contemptum. Et quod deterius eſt, ſuper alios quærere dominium, apertum ſatis eſt perditionis ſignum, & multorum malorum inductivum. Cùm quidam frater cum Domino Florentio loqueretur in camera ejus, ait illi inter cætera; ſtudeatis vos dare ad humilitatem, tunc poteſtis proficere, & gratiam Dei promereri.

CAPUT XXVII.

De emiſſione Fratrum ad fructificandum in diverſis locis.

1\. Phil. 1. 1. ARdentiſſimus amator Chriſti Dominus Florentius, *cui Chriſtus vivere erat & mori lucrum*; deſiderans fructum facere in tempore ſuo, maximam operam dedit multis prodeſſe ad æternæ ſalutis regnum, ſuadens hunc miſerum & caducum ſpernere mundum. Miſit ergo plures perſonas ad diverſa monaſteria & ad novas domos pro aliorum converſione extruendas. Ex quibus aliqui in Windesheim, aliqui in montem S. Agnetis, aliqui in Northorn, aliqui in Geldriam, aliqui in Hollandiam perrexerunt. Quidam etiam monaſteriorum Priores, nonnulli rectores congregationum & monialium Confeſſores effecti ſunt. Ex quibus aliqui adhuc ſuperſtites ſunt, qui devotiſſimum & Deo dilectum magiſtrum & Dominum Florentium pridem in carne viventem cognoverunt, & indubitabile teſtimonium magnæ ſanctitatis ejus perhibere poſſunt.

2\. Sed & ſacer Ordo Carthuſienſis, nec non Ciſtercienſis, ſanctique Benedicti, viros habet mihi non ignotos, qui virum Florentium & fratres ſanctæ congregationis ejus, cum Daventriæ frequentarent, videre & audire meruerunt, & me verum dicere comprobarunt. Fuerunt eodem tempore, quo claruit & floruit in Daventria inſignis Sacerdos Dei Florentius, plures devoti Sacerdotes in Diœceſi Trajectenſi, qui populum fidelem ſermonibus ſacris inſtruxère, & religioſos conventus ſive fratrum ſive ſororum ſtrenuè gubernare noverant. Hi omnes debita cum reverentia Domino Florentio humiliter ſe ſubmittebant, & Angelicum virum ſuper arduis cauſis libentiſſimè conſultantes, ejus potiùs diſcretioni & prudentiæ, quàm ſibiipſis credere maluerunt. Videbant enim in ipſo præ cæteris gratiam Divini conſilii celſiùs efflorere, qui tanquam lilium convallium aquâ ſapientiæ perfuſus, in medio turbarum candorem ſuæ puritatis conſervavit, & bonæ opinionis odorem longè latèque reſperſit. 2.

3\. Erat itaque tunc temporis in Trajecto Dominus Wermboldus famatus prædicator & confeſſor ſororum ſanctæ Cæciliæ, fervens amator ſanctæ Scripturæ, & magnus amicus Reverendi Patris Domini Florentii, optimè viſus & auditus à tota communitate plebis. Apud Amersfordiam fuit Dominus Wilhelmus Henrici, qui incepit congregationem Clericorum, qui poſteà facti ſunt Canonici Regulares. In Swollis fuerunt Dominus Henricus Gonde, egregius prædicator, pecuniarum contemptor, humilis confeſſor Beguinarum, nec non Dominus Gerardus Kalker devo- 3.

Digitized by Google

torum Clericorum Rector & optimus virtutum informator. In partibus Hollandiæ claruerunt valde notabiles & eruditi in lege Domini presbyteri, verbo & actione conſpicui, quorum aliqui contubernales Magiſtri Gerardi fuerunt, atque Florentio cordialiſſimè prædilecti, qui ſuis in locis fructum non parvum Domino retulerunt in converſione hominum, & ædificatione conventuum devotorum. In Harlem fuit Dominus Hugo aurifaber dictus cum presbyteris ſuis. In Amſterdamo Dominus Giſebertus Dou, duorum Monaſteriorum fundator, ac multarum ſororum inclytus gubernator. In Medenblic Dominus Paulus totus Deo devotus & probus. Horum etiam meminit Magiſter Gerardus in epiſtolis ſuis, & per hos prima devotio in Hollandia cœpit & profecit.

4. 4. Fuit enim verò in partibus Geldriæ in Doesbruch Dominus Dericus Gruter multarum ſororum laudabilis Pater, antiquus Magiſtri Gerardi diſcipulus, qui multa mihi bona de eo narravit. Longum eſt per ſingulos nominare devotos Patres, qui à tempore Magiſtri Gerardi cœperunt, & contemporanei Domini Florentii fuerunt, qui nos vanitates ſæculi contemnere, & humiliter ac continenter vivere docuerunt, omnibuſque ſequacibus ſuis clara exempla devotæ converſationis per patientiam & obedientiam reliquerunt.

CAPUT XXVIII.

De felici tranſitu ejus ex hoc mundo, & Eccleſiaſtica ſepultura.

1. 1. BEnigniſſimus Jeſus omnium fidelium Conditor & Redemptor, æternæque vitæ fideliſſimus promiſſor ac redditor copioſus, qui dicit: *Omnis qui reliquerit patrem & matrem & cætera terrena propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit:* ad remunerandum fidelem famulum ſuum pium Florentium multis adornatum virtutibus, ac diverſis probatum preſſuris & languoribus, de hujus ergaſtulo corporis educere dignatus eſt, & in regnum ſuum cæleſte lætantibus Angelis transferre. Matth. 19.

2. Fundatis igitur ejus conſilio & auxilio quàm plurimis devotis congregationibus & monaſteriis, atque humili grege domus ſuæ ſecundum beneplacitum Chriſti in pace & charitate fraterna ordinatè inſtructo & ſollicitè cuſtodito, tam ad ſupernæ patriæ cives & Chriſti gloriam intuendam medullitus ſuſpirabat, & ardenter anhelabat, per omnia confidens in Chriſto Jeſu, quem ſuper omnia amabat. Petivit ergo ſibi corpus Domini cum ſincera devotione miniſtrari, quod & plenâ fide & dignâ veneratione intuens & adorans ait. O mi dilecte Domine Deus ignoſce mihi, quod toties te tam indignè tractavi & ſumpſi. Ad hæc verba multi compuncti fleverunt. Quidam etiam ex canonicis iſta audiens valde ingemuit, dicens: Quid ergò ego miſer peccator dicam, ſi tantus vir talia de ſe ſentit & dicit? vir autem plenus Deo & Chriſti gratia munitus, totum ſe in divino beneplacito obtulit, & quamdiu loqui aliquid potuit, ſaluberrimæ conſolationis verba dilectis filiis & fratribus ſuis eructavit. 2.

3. Inter alia dignè memoranda, fraternæ charitatis unitatem commendavit dicens: Quicunque in una domo habitant, unum ſentiant & unum propoſitum 3.

in

in Domino teneant, & ſemper ad conformitatem morum ſine omni ſingularitate cum ſimplici obedientia ſui ſuperioris tendant. Ibi eſt pax, ibi ſpiritualis profectus, & optima diſpoſitio domus, ubi omnes in fervore ſpiritus nituntur eſſe unanimes & humilitate Chriſti ſe omnibus conformare. Manete in humili ſimplicitate veſtri, & Chriſtus manebit vobiſcum. Poſt ſacram exhortationem, ne grex Domini inter populares fluctus conſtitutus ſine rectore manere, quaſi debito gubernaculo deſtitutus, præfecit univerſæ congregationi ſuæ unum de presbyteris ſuis, Dominum Amilium, virum devotum, ſapientem & eruditum, zelum Dei & animarum ſalutem ineunctanter habentem, ut ad eum ſinguli recurrerent, & ipſi ex animo obedirent. His itaque atque aliis quietè diſpoſitis, creſcente jam infirmitate corporis, ad extrema pervenit vitæ præſentis.

4. 4. Cum ergò Dominicæ Annunciationis ſanctiſſima ſolennitas inſtaret, devotiſſimus Vicarius Chriſti Florentius, intimus amator beatiſſimæ ſemper Virginis Mariæ piiſſimæ Matris Jeſu Chriſti, in profeſto ejuſdem glorioſæ Genitricis Dei, poſt horam completorii, pulſato ad laudem beatæ Virginis Ave Maria ſolito more, finito jam die, finem vitæ fecit in terris, orantibus fratribus circa eum cum gemitu & mœtore. Nec mirum. Vis enim intenſi amoris cogebat eos flere chariſſimum patrem, omnium devotorum lumen & ſpeculum, omniumque tribulatorum ſolamen ex hac temporali luce ſubtractum. Sed pia fides amantium recogitans optimi Sacerdotis ſobrietatem ac vitæ modeſtiam, conſolabatur ſpe gloriæ cæleſtis ipſi non negandæ per Jeſum Chriſtum, quem toto corde dilexit, cui uſque ad mortem, plenâ fidei devotione ſerviendo, perſeveranter adhæſit.

5. Tranſiit autem ex hoc mundo dilectus Deo hominibus Sacerdos Magiſter Florentius anno Dominicæ Incarnationis milleſimo quadragenteſimo, tempore Bonifacii Papæ noni, & anno ætatis ſuæ ut exiſtimo quinquageſimo, aut non multò ſenior. Vixit ergò poſt obitum venerabilis Magiſtri Gerardi in bona ac ſancta converſatione annis ferè ſedecim, quibus magnum fructum fecit in populo Dei in Daventria & in tota Diœceſi Trajectenſi. De cujus laudabili vita ſit laus & gloria Chriſto in ſæcula, qui tam præclari luminis ſidere decoravit tempora noſtra. Sequenti igitur die congregatis Canonicis cum Clericis corpuſculum ejus longâ maceratione caſtigatum ad Eccleſiam ſancti Lebuini à Canonicis & presbyteris eſt proceſſionaliter allatum, & exequiarum ſolemniis perſolutis ante altare ejus in honore ſancti Pauli conſecratum cum magna reverentia ſepelitur. Ipſe autem electus Sacerdos Dei, ſicut verus humilis ſervus Chriſti, optaverat cum fratribus ſuis ante eum defunctis in cœmiterio ſepeliri, & nihil ampliùs honoris ſibi exhiberi. Sed reverendus Dominus Rambertus Decanus Daventrienſis hoc penitùs recuſavit, quin potiùs rectiſſimè decrevit, ut in Eccleſia & loco celebri honorificè conderetur, qui ejuſdem Eccleſiæ extitit Sacerdos egregius virtutibus & ſcientiâ illuſtratus. 5.

* * *

CAPUT XXIX.

De quadam viſione facta poſt obitum ejus, & de magna gloria ejus.

1. 1. **F**Uit in civitate Gorichem vir quidam fidelis bonæ vitæ, & famæ laudabilis Joannes Hermanni nomine, cujus uxor Jutta vocabatur, qui pariter ſecundùm mandata Dei viventes, complures alios ad Dei ſervitium traxerunt. Frequenter ſacris diebus de Deo in domo ſua loquebantur, hoſpitalitatem multis devotis ad ſe venientibus libenter exhibentes. Erant autem ambo valde familiares Domino Florentio, à quo ſanctæ converſationis formam habentes, etiam proximis ſuis vitæ exempla præbuerunt. Poſt obitum igitur Domini Florentii ſupradictus Joannes in brevi ex hoc ſæculo migravit. Evenit itaque quâdam die ut Jutta Deo devotiſſima, in camera ſua orationi incumberet. Quâ conſummatâ ſurrexit aperiens oſtium ad exeundum de camera ſua. Quod cùm aperiret, repentè audivit feneſtram cameræ poſt ſe aperiri.

2. 2. Reſpiciens ergò vidit quendam lumine ſplendoris circumamictum, & aſpectu amabiliſſimum eandem feneſtram intrantem, viro ſuo facie tenus ſimilem. Cui illa ait: Es tu ibi Joannes, dilecte conjux? Cui ille? Ego ſum; Sed ne modò voces me conjugem tuum. Cui illa: Et quomodo eſt tecum? Ille reſpondit: Ego ſalvatus ſum, & gaudiis cœleſtibus & præſentiâ Dei fruor. Cui illa: Et quomodò eſt cum Domino Florentio patre noſtro? Reſpondit ille: Dominus Florentius eſt in valde magna gloria, & omnia ejus incepta recta & bona fuerunt. Et adjecit? Mane in hac domo, & non mutes locum, quia citò morieris. Et hæc Rectrici ſororum Aleydæ Thomæ revelato. Et tandem hæc viſio diſparuit. Poſt hæc iſta Jutta ita fervido ad Deum corde dies ſuos licet perpaucos peregit, ut omnia temporalia tanquàm deſpecta ſtercora ei viderentur. Ex quo ſigno ſolo evidenter apparet, quod ſupradicta viſio non fuit deluſio vana, ſed revelatio cœleſtis à Deo facta.

3. Cùm quæreret quidam de magna gloria Domini Florentii in cœlo, reſponſum eſt; Propter tres maximè virtutes. Primò propter eximiam charitatem quam habuit ad Deum, omnia bona ſua finaliter ad eum referendo, & Dei honorem & beneplacitum in omnibus quærendo. Secundò propter zelum animarum, quem ad proximos ſuos habuit, ſalutem omnium deſiderando, & ad ſervitium Dei eos alacriter trahendo. Tertiò propter magnam humilitatem ſuam, & contemptum ſui ipſius, ſemper parva & vilia de ſeipſo ſentiendo. Et hæc tria ſatis lucidè & diſtinctè in vita ejus ſuperiùs deſcripta apparent, & à multis fidelibus non ignorantur. 3.

FINIS.

EPISTOLA EJUSDEM AD QUENDAM REGULAREM IN WYNDESHEM.

1. **C**Hariſſime quare me ſic vexas? nonne mihi ſufficiunt miſeriæ meæ? Tamen tædio victus, & importunitate tua compulſus, cogor tibi ſcribere quæ longè à me diſtant. Primò ut ita importunè coràm Deo pulſes pro

pro omnibus tuis ſine intermiſſione, & confeſtim aperiet tibi longè clariùs quam aliquis hominum totius vitæ tibi poſſit ſcribere, ſi permanſeris perſeverans quærendo, pulſando, petendo. Item ſuadeo tibi, ut ante omnia humilies te ſub omnibus, & ſufficit tibi, corde verbis & operibus. Cogita indeſinenter ſecundum beatum Bernardum ad fratres de monte Dei, ubique ſolem lucere niſi in conſcientia tua, ubique ſerenum eſſe niſi apud te. Et hoc fit per aſſiduam aſſuefactionem, inſpiciendo propriam vilitatem corporis & animæ, non reſpiciendo defectus aliorum, aut excuſando. Maximè quando corripis aliquem, tunc cave tibi ad intra, ne te eleves. Beatus Hieronymus ſuper Marcum dicit: Cœcus à Domino illuminatus vidit homines tanquàm arbores ambulantes: ſic dicit quod peccator exiſtimabit omnes homines ſuper ſe: ſic & tu vide omnes fratres tanquàm arbores coram te. In operibus tuis fac viliora & abjecta, ſed interim vilitatem tuam cogita, aut de morte, aut de pœna, aut judicio, vel quicquid poteſt te deprimere aut accendere ad amorem Dei & proximi: & in hujuſmodi cogitationibus exerce te ad amorem Dei & proximi, vel ad extirpandum vitia, vel acquirendas virtutes. Item ſecundùm Bernardum ad fratres de monte Dei.

2. 2. Compara diem præſentem ſemel in die diei præteritæ, ut apprehendere poſſis, quod proficis in virtutibus, aut deficis. Diſce ſemel aut bis in die tibi præeſſe, & vitam tuam ordinare, mores componere, & teipſum accuſare & condemnare, nec impunitum dimittere. Conſulo tibi ut habeas circa te ſpeculum Monachorum, aut ſpeculum Bernardi, ſecundùm quod omnes actus tuos potes ordinare, quem librum etiam diſcas exteriùs, quod in omnibus operibus tuis leviter occurrat quomodò te debeas habere, aut in quo te malè habuiſti. Item omnes actus tuos præveni præmeditatione & oratione brevi, quomodò te deceat habere in eodem opere, & hoc erit tibi leve, quando prompta conſuetudine ſcis libellum exteriùs.

3. Item mane & poſt prandium ſtatue ante oculos tuos, tuas malas conſuetudines, & vitia tua principaliora, & virtutes ad quas niteris, & ſic intra recenter bellum cum hoſtibus tuis, cùm carne, mundo, & diabolo, nil hæſitans, quia plures ſunt nobiſcum, quàm contrà nos. Et ſic implebis illud Bernardi. Manè præteritæ noctis fac à te ipſo exactionem? & venturæ diei tibi ſtatue cautionem, quomodò per totam diem te vis habere. Item Bernardus: Singulis horis deſcribe tua ſingula exercitia, cui ſpiritualia, ſpiritualia: cui corporalia, corporalia: ut in veſperis, quando de ſingulis factis tuis tenes capitulum, ſi quid imperfectum fuerit, ſuo modo, ſuo loco aut tempore non abeat impunitum vel irrecompenſatum. Quære commune bonum, & cor ſemper ſurſum habe. Ora pro me frater, nunquàm ſic feci. Vale. Ante prandium cogitabis de paſſione Domini. Poſt prandium de morte, de judicio, de pœnis inferni. Poſt cœnam de vitiis & peccatis. 3.

Quædam notabilia verba Domini Florentii presbyteri.

1. ANte omnia cognoſce vitia tua & 1.
paſſiones tuas. Semper ſis vigilans circà tentationem & motus paſſionum.

Digitized by Google

num. Si ſentis eas, & ſtatim rejicis, non nocent: ſi moraris, malum eſt; ſi delectaris & moraris in eis, pejus eſt. Ad quæſita humiliter reſponde. Fuge mulieres, & cave inſpicere. Malum exemplum eſt ſæcularibus, oculos non cuſtodire. Dic peccatum tuum cum verecundia & triſtitia, & magno propoſito dimittendi, coram Deo & presbytero tuo. Dic culpam tuam ſingulariter, ſic feci. Nota benè in quo ſtat culpa tua, & hoc expone ſimplicibus verbis. Non debes malum alicujus dicere, niſi poſſit ipſi vel alteri prodeſſe. Accuſa alium cum compaſſione, ſicut cum infirmo fratre. Tunc conſcientia eſt bona, & ratio tua recta, quando nihil agis niſi ſecundum ſacram ſcripturam, & intelligis eam ſicut Sancti intellexerunt, & non credas capiti proprio. Bonum eſſet homini ſpirituali quod temporalia ſua in aliquo tempore deputato tractaret, & poſt ad ſpiritualia rediret quaſi omnium oblitus.

2. 2. Exiſtimo quod motus & cogitationes quæ incidunt in corda noſtra, non ſunt in poteſtate noſtra, ſed tamen noſtrûm eſt aliquid boni in corde noſtro plantare, legendo, orando, ruminando, donec alii motus illiciti ab his victi ſuccumbant, & per gratiam Dei ceſſent. Sunt aliqui tantæ ſuperbiæ, quod vel oportet eos alios regere, vel omninò deficere, & ad mundum reverti, quia nec ſciunt ſe æquare aliis, nec ſubeſſe. Sæpe movetur totum corpus ſecundùm paſſionem quæ regnant in homine, ipſo tamen non conſiderante. Quidam per medium annum, nec bene potuit dormire nec comedere, & non potuit cauſam invenire, ſed poſtmodum invenit cauſam, quæ fuit triſtitia, ita latent paſſiones in nobis. Debiles non judicabunt facta ſuperiorum, quia ſæpe falluntur. Nil tene ſecretum vel in rebus vel in conſcientia, quin reveles. Rarò loquere cum ſæculari, qui conforte eum ſecundùm ſtatum ſuum ad bonum.

3. Fuge ſæculares, magnates, & convivantes. Si facis opus humile & vile in præſentia hominum, noli ridere; ſi rides, ſuperbis, quaſi hoc opus ad te non pertineat. Diſce intelligere quod oras, & ſic expellentur vagæ cogitationes. Altus cantus conturbat caput & ſenſum, & devotionem extinguit. In orationibus potius deſiderare debes gratiam & miſericordiam Domini, quàm magna præmia. *Maria reputabat ſe indignam ſalutatione angelicâ, & repleta Spiritu ſancto aſcendit citò ad montana & ſerviebat Elizabeth.* Si quis haberet loqui magno Regi, conciliaret ſibi ſpecialiores apud Regem: ſic de Maria agendum eſt, quæ maximè ſpecialis eſt Deo. Omnia fierent homini dulcia, ſi ſe bene exerceret in paſſione Dominica. Sine intermiſſione deberemus cor noſtrum erigere ad cœlum, & ad ſacram ſcripturam recurrere, & ſæpius ſuſpirare, quod tam carnales ſumus & pigri ad bona æterna quærenda. Ex nimia feſtinaria perditur devotio. Cave ergò importunitatem, & omnia fac cum attenta conſideratione, & non ex conſuetudine. 3.

Luc. 1.

4. Quando aliquid contrarium corpori tuo injungitur tibi, cogita quod corpus non eſt tuum, ſed ejus in cujus obedientiam te dediſti. Quantum homo omnia bona ſua ſive corporis ſive animæ communia fecerit, tantum omnia bona aliorum erunt ipſi communia. Dilige omnes converſos æqualiter in Deo, tam abſentes quàm tecum exiſtentes. 4.

Fuge

Digitized by Google

Fuge actionem cui appendet honor, vel de qua vanâ gloriari potes, ſi poſſet per alium æquè bene fieri. Quod in alio loco & per alium poteſt bene fieri; dilige & exalta plus, quàm ſi per te fuiſſet factum. Noli invidere quod alius te ſanctior ſit, vel majorem habeat famam; ſed dona Dei ama in illo, & tua erunt. Nil ſic extinguit carnalia vitia, ſicut fervens ſtudium. Aſſueſce & coge te in camera manere, & in libro lege, donec ſit tibi dulce, & grave exire, & cum gaudio intrare. Fuge ad cellam ſicut ad amicam; quia ſecurus es in ea. Quandocunque homo loqueretur cum hominibus, deberet niti ut imprimeret eis humilia. Scientia ſæcularis eſt valde allectiva: caveat ergò homo ne nimis afficiatur ad illam, quaſi per medium ſtudeat tranſire ad Deum, nec ſatis ſit in medio ſtare.

5. 5. Devotus & venerabilis pater Florentius, dixit ſæpè ad ſocios ſuos fratres: Quàm bene vobis eſt, & quàm ſecurè ſtatis, quod poteſtis ſic vivere ſub obedientia. Et ſi antea ſciviſſet, pro nulla re mundi incepiſſet alios regere, niſi ipſe priùs ſub obedientia fuiſſet. Et niſi infirmitas corporis impediret, adhuc mallet eſſe ſub ſtrenuo aliquo magiſtro, qui ejus voluntatem plenè frangeret. Item ſi eſſet ſub obedientia, nunquàm vellet eſſe perplexus. Nam quivis deberet ponere onus ſuum ſuper dorſum alterius in quo dubitaret. Meritò deberet ſe homo ſub omnibus converſis humiliare, quantumcunque etiam novis: quia neſcit quantam gratiam ipſis dederit Deus. Nunquam poteſt aliquis venire ad veram humilitatem, niſi contemnatur ab aliis, & in nullo curetur. Melius eſſet conculcari pedibus, quàm laudibus aliorum conſentire. Cùm aliquis fratrum petit conſilium, debes ei humiliter dicere quod legiſti. Semper eſt melius ſequi videre aliorum, quàm proprium: niſi homo ſciret aliquid melius ſibi revelatum propter humilitatem ejus, qui ab eo interrogavit, & nunquam ſibi illud aſſcribat. Si homo habuerit multas phantaſias, tunc debet vocaliter orare.

6. Omnia exercitia & ſtudia ſua debet homo dirigere ut paſſiones & defectus ſuos ſuperet: quia alioqui parùm proficit. In labore communi ſta in continua cuſtodia, cavendo multa verba: & cogita de ſtudio tuo quæ legiſti. Non eſt morbus tam gravis, à quo verus obediens non curatur, ſi homo purè ſe reſignaſſet, non deberet plus ſibi confidere vel deſperare, quàm ſuperior ſibi diceret. Sæpe debet homo reſignare in die Deo & ſuperiori ſuo, & genua cordis pro venia flectere, & intellectualiter obedire. Miror quod qui ſub obedientia eſt, habet dubia, & non ſtat contentus. Quando aliquid boni facis: cautè reſpice ut fiat utique propter Deum, & non concupiſcas aliud niſi honorem Dei, & ædificationem proximi. Inter fratres potes cogitare: O ſi poſſem me taliter habere, quod nullus per me ſcandalizaretur. Semper debes niti quærere communia, quia ſi quærere incipis te in minimis, citò prolaberis ad majora. 6.

7. Quicquid eſt pro communi bono, ſollicitè cuſtodire debemus, ſicut ſacra vaſa altaris. Libri ſacræ ſcripturæ cuſtodiendi ſunt tanquàm veriſſimus theſaurus Eccleſiæ. In ſcriptura non ſolùm quærere debemus nos, ſcilicet ut benè ſcribamus, ſed etiam utilitatem com- 7.

à Kemp. Vita Florentii.

munis boni, ut libri ſiut correcti & bene compunctuati & diſtincti; quia nos non libenter ſtudemus ex malis & incorrectis libris. Væ illi, qui in communitate exiſtens quærit quod ſuum eſt, vel dicit aliquid eſſe ſuum. Væ homini, qui in communitate murmurat de aliquo, & diſſentit communitati, vel qualicunque modo eam perturbat.

8. 8. Tunc verè in unum habitamus, ſi unum volumus, unum ſapimus, & unius moris ſumus in Domino. In omni opere ſuo & moribus ſuis ſtudeat ſe quilibet communitati conformare, in legendo, cantando, comedendo, jejunando, & non ſit ſingularis. Nihil tam pacificum reddit hominem, quàm quod nihil ex ſe præſumat facere, ſed totum cum conſilio bonorum, & ſemper credat ſalubrius eſſe quod conſulunt. Stude humiliter implere quod tibi jubetur, quia ſi vis diſcere, vix verus obediens eris. Quantùm potes ſtude devotioni, attentè orando. Diſſolutio eſt devotioni contraria, ſicut aqua igni. Quamvis pauper es in virtutibus & debilis, non debes tamen te dejicere, ſed magis humiliare & cogitare; Quia non habeo magna, volo iſtud parvum Deo offerre quod habeo, ſicut Maria obtulit par turturum, & non agnum. Ille verè eſt frater & amicus alterius, qui odit vitia ejus, & juvat ipſum ea vincere. Semper debes niti te occupare aliquibus bonis, & omninò non attendere ad phantaſias.

9. 9. Periculoſum eſt multum, ſæpe loqui vel converſari, cum hominibus ſæcularibus poteſtatem habentibus ſive dignitatem; ut ſunt Scabini, Presbyteri, Canonici, & alii divites. Ratio eſt, quia ex natura timens illos, ſæpè homo applaudit eis, & aſſentit verbis eorum. Caveas de multiloquio, maximè apud ſæculares, quia rarò loquitur homo, quin poſtea pœniteat de aliquo verbo incauto. Etiam abſtineas à riſu & cachinno, quia qualem ipſi viderint hominem ab extra, talem ipſum judicant ab intra, quamvis tamen talis non ſit. Parum prodeſt multùm ſtudere, niſi quis ſtudeat vitam ſuam emendare, & eum omni diligentia ad bonos mores ordinare. Nam diabolus multa ſcit de ſcripturis, & tamen nihil ei prodeſt. Si quis mane tardus & piger fuerit, non debet deſperare, quoniam Deus poteſt illi dare gratiam devotionis, quandò ſibi placuerit. Ante laborem brevem oratiunculam præmitte.

10. Servus Chriſti breviter ſubmiſſâ voce loqui debet, & cavere loqui ubi non debet. Et ſi neceſſitas cogit, eat ad locum ſecretiorem ſibi permiſſum, & videat utrùm expediat quod loquitur. Semper niti debes ut ædifices audientes verbis tuis, & trahas eos magis ad ſervitium Chriſti, quoniam nihil plus placet Deo, quàm laborare pro animabus convertendis. Et nihil injurioſiùs Deo facere poſſumus, quàm aliquem noſtro malo exemplo ſcandalizare, vel à ſervitio Dei laxare, quia hoc pejus eſt, quàm Chriſtum cum Judæis carnaliter crucifixiſſe. Præ omnibus actibus bonis debes niti pro puritate cordis, & bonas meditationes aſſumere, quia ex his ſurgit charitas, oratio, devotio, & omnes aliæ virtutes firmantur. Nunquàm ſis otioſus, ſed ſanctâ præcipuè occupatione implicitus, dirigendo affectiones tuas & omnes operationes ad Deum. 10.

11. Melius eſt modicum ſpiritus, quàm multa ſcientia ſine devotione. Nam pulchro- 11.

pulchrorum verborum valde levis eſt emptio, ſed operum bonorum difficilis inventio. Quidquid fecerit homo, ſi non ſenſerit ſe inde humiliorem, nihil ſciat ſe lucratum. Quando aliquid boni facis, fac ſimpliciter & purè, ad honorem Dei, & non quæras te ipſum aliquo modo. Ex improvidentia verborum veniunt perturbationes, ſcandala, & oblocutiones. Vide ergò quid facis, quare facis, & quomodo facis. Non eſt leve, in quo offenditur Deus, & ſcandalizatur proximus. Ante initium operis propone qualiter te velis habere, nec leviter hoc frangas. Feſtina ad cellam, & recuperabis devotionem perditam.

12. 12. Quando duo vel plures colloquuntur, quivis reſpiciat quod non ad inutilia ſermo procedat. Et ſi contigerit, debes hoc alteri abſque omni verecundia dicere charitativè & humiliter: Frater, non expedit nobis plus loqui, eamus ad cellam & faciamus aliquid melius. Servus Dei quantumcunque poteſt debet niti, quod cor ſuum avertat à creaturis & concupiſcentiis terrenis. Et quantò plus in illo profecerit, tantò plus creſcit appetitus ad amorem Dei.

13. 13. Deſiderans proficere, ſtudeat ſibi vim facere, hoc eſt, nitatur vitia ſua vincere, ut qui priùs deſideravit ſublimia, jam deſideret humilia, & ſic de aliis vitiis vincendis. Bonus obediens nunquam debet parvipendere mandatum quantumcunque leve videatur. Tunc diabolus in veritate fugit à nobis, quando perſpexerit nos humiles & unicordes, quia ipſe eſt pater ſuperbiæ & diſcordiæ. Non debemus attendere proximum noſtrum ut pulchrum vel divitem, ſed ſicut ſanguine Chriſti redemptum. Servus Dei multum niti debet pro pace & concordia habenda cum fratribus ſuis, quia Angeli nihil plus diligunt & libentiùs vident in nobis, quàm quod ſimus invicem pacifici & concordes.

14. 14. Quicquid boni ſervus Chriſti facit, nunquàm ſit ſecurus, ſed timeat ſemper de ſeipſo, ne fortè reprobus inveniatur coràm Domino noſtro Jeſu Chriſto. Et præ omnibus debet niti ut omnes homines reputet ſanctiores & meliores ſe. Devotio non eſt aliud niſi deſiderium animæ ad Deum. Quantumcunque parum conſuetudinis noſtræ fuerit, ſi quis tamen humiliter ſtuduerit facere, totum reputabitur pro obedientia. Quod ſi neglexerit & non curaverit, timeo quod graviter punietur.

15. 15. Optans in humilitate proficere, ſæpè debet ſibi dura & deſpecta proponere, & ſemetipſum arguere, judicare & condemnare, & ſecretis cogitationibus ſuam vilitatem conſiderare, ut adveniente humiliatione ſciat patienter contemptum pati. Cùm ſentis invidiam vel ſuſpicionem aut vanam gloriam, reſponde tibi ad intra & dic: Prô pudor, quod tu adhuc tam miſer & tam debilis es, quod ex aliorum profectu deficis, & deterior efficeris. Sicque intus temetipſum humilia & confunde, & fugiet diaboli tentatio à te, qui ſolet talia ingerere. Magno labore oportet nos contra carnalia pugnare, ſi volumus

ea vincere. Raro vel nunquam comedimus, quin diabolus inſidietur nobis. Igitur ſemper vigilemus & oremus, quia adverſarius nunquam dormitat, ſed undique nos impugnat.

FINIS
VITÆ D. FLORENTII.

VITÆ
DISCIPULORUM
DOMINI FLORENTII.

Prologus in vitas diſcipulorum Domini Florentii.

1. 1. QUia Deo donante, de venerabilibus Patribus ac illuſtribus viris, Magiſtro Gerardo & Domino Florentio, quædam virtutum opera, ſecundùm tenuitatem ingenii mei, impolito ſermone deſcripſi: reſtat nunc conſequenter, prout memoriæ occurrit, de eorum diſcipulis aliqua aſſignate, quæ ſimplicium fratrum vitam & mores valeant humiliter informare. Hi etenim ſæculi pompam & carnis mollitiem, viriliter calcantes, Chriſtum ſectati ſunt per arctam viam, quæ ducit ad vitam, ut non immeritò cœli luminaribus comparentur. Nam maximam multitudinem fidelium, virtutibus ſuis illuſtrârunt: quam ad bene agendum, dum adhuc viverent, exhortari non ceſſârunt: Ideoque pia eorum in Chriſto converſatio, non eſt penitùs ſilenda: ſed ad inſtructionem parvulorum, pandenda ſunt eorum facta veneranda.

2. Rogo te obnixè, ut de tam præ- 2. Novitius.
claris viris, ſaltem paucas devotionis ſcintillas, in lucem proferas, quibus accendi valeam, ad virtutis amorem: quatenus ex auditu modernorum novæ converſationis ſtatum accipiam. Nam plerique Poëtarum, geſta ſcripsêre gentilium, pro qualicunque utilitate legentium. Quantò magis, ad conſolationem Religioſorum, recitare debes exempla ſervorum Dei, qui de mundo triumphârunt, ut boni in melius ſemper proficiant, & pigri de corporis lectulo citius ſuſcitentur.

3. Si me digneris audire, dicam, 3.
quod non parùm re ædificet in præſenti. Senior.
Eos tibi proponam, qui non tantùm virtutis nomen ſed cum bono nomine, vitam tenuerunt virtutibus claram. Sed jam, proh dolor, aliqui ſunt, qui primo fervore derelicto, evagationes diligunt, vaniloquiis delectantur, propriam ſapientiam primis Patrum noſtrorum inſtitutionibus præponunt: & ad ſua deſideria explenda callidis argumentis pro ſacris legibus utuntur. Quorum ſtultam præſumptionem omnimode caveas, & probatorum Patrum humiles mores habitumque attendas; qui in diebus noſtris, ſub diſciplina R. P. Domini Florentii, Daventriæ emicuerunt. Det igitur nunc gratiam proferendi ea, quæ ædificationis ſunt: quatenus præſens hic ſermo ſic ſimplices & humiles fratres erudiat, ut Chriſtum ſequi in religione cupientes, omnes ſæculi curam perfectè abjiciant: & tales in fervore devotionis, & ſanctæ ſimplicitatis ſubjectione eſſe ſtudeant, quales iſti devoti, virtutum viri, omni ſtudio prædicandi extiterunt.

***

III.

Digitized by Google

III.
VITA
JOANNIS GRONDE
CAPITA.

De prima congregatione clericorum in Daventria. Cap. 1.
De Domino Joanne Gronde. 2
De Domino Joanne Brinckerinck. 3
De Domino Luberto Berneri. 4
Scriptum D. Amilii de felici obitu ejus 5
Collecta quædam ex devotis exercitiis Domini Luberti. 6
De Domino Henrico Brune. 7
De Domino Gerardo Sutphanienſi. 8
De Domino Amilio de Buren. 9
Exhortatio ejus de mutua charitate ſervanda. 10
De Domino Jacobo Vianenſi. 11
De Joanne Kettel humili coquo. 12
De devotis exercitiis ejus. 13
De Arnoldo Scoonhovia devoto Clerico. 14

CAPUT I.
De prima congregatione Clericorum in Daventria.

1\. 1. BOnorum probitas [ut ratio dictat] laudem dignam ubique meretur. Nam qui in vita ſua laudabiliter vixerunt, poſt mortem quoque oblivioni tradi non debent. Siquidem ad ſolatium vivorum, actus juſtorum recenſendi ſunt, & ad exemplum cæteris fidelibus proponendi. Unde jam præcipuè eos commendare oportet, qui in domo Reverendi Patris Florentii à principio domus illius Deo humiliter ac devotè ſervire ſtuduerunt, & cum magno fervore ſpiritus uſque ad finem vitæ in ſancta obedientia conſtantiſſimè permanſerunt. Non tamen omnium intendo ſcribere virtutes, quod nullatenus poſſibile eſt, ſed de pluribus pauca mihi nota libet memorare.

2\. Cum igitur ſtudii cauſa in annis adoleſcentiæ Daventriam perveniſſem, quæſivi iter pergendi ad Regulares in Wyndeſem. Ibique inventis fratribus canonicis regularibus cum germano meo, hortatu illius inductus ſum adire ſummæ reverentiæ virum Magiſtrum Florentium Daventrienſis Eccleſiæ Vicarium, Sacerdotemque devotum, cujus fama dulciſſima ad partes ſuperiores jam aſcenderat, & in amorem ſui mentem meam traxerat, quem frequens turba ſcholarium in divinis rebus agentem commendare ſolebat. Viſu enim & auditu juſtus erat, atque omnium oculis gratioſus, utpote verus Dei cultor, & ſanctæ matris Eccleſiæ devotiſſimus venerator. Venientem ergo ad præſentiam Patris Reverendi, mox pietate motus, aliquantiſper me ſecum in domo tenuit, & ad ſcholas inſtituit, datis inſuper libris, quibus me egere putavit. Demum hoſpitium cum quadam honeſta & devota matrona gratis impetravit, quæ mihi & aliis multis Clericis ſæpius benefecit. Adjunctus itaque tam devoto viro & fratribus ejus, quotidie devotam eorum converſationem attendi & inſpexi, & gaviſus ſum ac delectatus in bonis moribus eorum, & in verbis gratiæ quæ de ore humilium procedebant, quia nunquam priùs tales homines tam devotos & ferventes in charitate Dei & proximi me vidiſſe memini, qui inter ſæculares viventes, de ſæculari vita nihil habebant, nihilque de terrenis negotiis curare videbantur. Nam domi quietè manen-

Margin: 2. ; 1. Pet. 2.

Oratio ſanctis viris poſt laborem loco eſt ſolaminis.

manentes, libris ſcribendis operam ſollicitè dabant, ſacris lectionibus & devotis meditationibus frequenter inſiſtentes, ad jaculatas orationes laboris tempore pro ſolamine recurrebant. Mane etiam dictis matutinis horis Eccleſiam viſitabant, & inter Miſſarum celebrationem, primitias oris ſui, & cordis ſuſpiria Deo libantes, puras manus & oculos mentis corpore proſtrati levabant ad cælum, precibus & lamentis Deum ſibi per hoſtiam ſalutarem reconciliari quærentes.

3. 3. Hujus eximiæ congregationis primus inſtitutor, & ſpiritualis rector extitit Dominus ac Magiſter Florentius virtutibus ornatus, & Divinâ ſapientiâ & intelligentiâ in agnitione Chriſti refertus, ſacræ Apoſtolicæ vitæ cum ſuis Presbyteris & Clericis formam humiliter imitando. Iſti ergò cor unum & animam unam in Deo habentes, ſinguli quæ ſua erant in commune conferebant, & ſimplicem victum ac veſtitum accipientes, de craſtino cogitare vitabant. Sponte namque ſe Deo dicantes omnes Rectori ſuo aut ejus vicario obedire ſatagebant, & ſanctam obedientiam pro ſumma regula tenentes, totis viribus ſe ipſos vincere, & paſſionibus reſiſtere, ac motus propriæ voluntatis frangere nitebantur, rogantes inſuper ferventer, ut pro defectibus & negligentiis ſuis serioſè corriperentur. Idcirco gratia magna & vera devotio erat in eis, & multos ædificabant verbis & exemplis, atque patienter deriſiones ſæcularium ferentes, plures etiam ad ſæculi contemptum perducebant. Et qui antea illos deſpexerant, vitam eorum ſine honore tanquam ſtultitiam exiſtimantes, poſtea ad Deum converſi, & devotionis gratiam experti, veros Dei ſervos & amicos palam illos conſcientiâ perurgente fatebantur.

4. Multi ergo viri ac mulieres mundanâ felicitate contemptâ converſi ſunt ad Dominum, & conſiliis dilecti patris Domini Florentii innitentes, præcepta dominica ſervare, & miſericordiæ opera Chriſtianâ devotione in pauperes exercere ſtuduerunt. Adjuvabant autem eum omnes fratres ſui, verbum vitæ retinentes, qui tanquam luminaria cæli in medio turbarum lucebant mundo ſeneſcenti. Quidam etiam Sacerdotes ſcientiæ divinæ legis illuſtrati, ſtrenuè in Eccleſia prædicabant, quorum ex prædicatione fideles populi in actibus piis exercendis & ſermonibus ſacris audiendis ſalubriter ſunt inſtructi. 4.

CAPUT II.

De Domino Joanne Gronde.

1. FUit tunc temporis in Daventria Sacerdos devotus Dominus Joannes 1.
de Gronde dictus de Octmersheim ex Tvvenchia natus. Hic fama celebris & ſermone facundus, aliquo tempore in Hollandiæ partibus honeſtiſſimè converſatus eſt, qui caſtitatis titulo inter Sacerdotes inſigniter effulſit, ſimplici altaris beneficio ſobriè contentus. Hunc venerabilis Magiſter Gerardus Magnus ad ſe accerſiri fecit, ita ſcribens ad Sacerdotes, qui in Amſterdamo Domino devotè tunc ſerviebant, quibus ſpeciali charitatis vinculo unitus erat. Ait namque: Noſcatis quod illa Daventrienſis mirabiliter bono Presbytero pro adjutorio ſpiritualium in confeſſione indiget, quia nullum talem ad votum noſtrum habemus. Quapropter vos rogo, ſi non fuerit notabile impedimen-

dimentum ſanctæ Eccleſiæ in Amſterdamo, noſtrum prædilectum Joannem de Gronde à loco veſtro removeri, nobis ſine dubio proficuus erit. Et ſtatus ipſi erit multum conveniens, qui tantùm ad hoc ordinatur, ut ſubveniat veraciter converſis ad Dominum, quod eſt opus piiſſimum. Et libentiſſimè & cum gaudio eum acceptabimus.

2. 2. Venieus igitur Daventriam ad Magiſtrum Gerardum, & benignè receptus, in antiqua domo Domini Florentii cum primis fratribus illius ſanctæ congregationis humiliter & devotè cum communi ſocietate vixit, & fervens ſpiritu, ſummo mane fratres ad orationem excitare conſuevit, dicens: Surgite, vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Permanſit autem in eadem domo uſque ad obitum Magiſtri Gerardi, poſt ejus felicem tranſitum fuit apud ſorores in camera Magiſtri Gerardi. Prædicavit autem verbum Dei frequenter in Eccleſia Daventrienſi voce ſolenni, cujus prædicationi Dominus Florentius quandoque reverenter aſſuit, audiens intentè ac deſideranter Divini ſermonis dulcedinem ex ore prædicantis. Erat enim vox ejus ſonora, aures hominum
3. penetrans, & corda compungens.

3. Hic etiam interdum Svvollas venit, ad confortandum devotos fratres & ſorores. Et quodam tempore ibidem in quadrageſima pluries prædicavit, inſuper paſſionem Domini in die paraſceves ultra ſex horas devotiſſimè prædicando expoſuit, modico tamen intervallo in medio ſermonis pro virium reparatione populis indulto. Cumque charitatis intuitu moras illic faceret, quorundam devotorum confeſſiones audivit, dans remedia ſalutaria pænitentibus, & ſuadens permanere in propoſito ſancto. Nam multus in ea populus ad ſerviendum Deo inventus eſt, & uſque ad tempora noſtra feliciter ampliatus. Tam diligenter devotus prædicator quærebatur & libenter audiebatur, ut hoſpitio receptus, verbum ſalutis ad prandium ſedens petentibus non negaret, ſed inter epulas corporis animarum medicinam præſtabat corde contritis ſuper delictis ſibi confeſſis. In hoc ſiquidem opere Chriſtum imitabatur, qui inter cibos menſæ, pœnitentiam beatiſſimæ Mariæ Magdalenæ clementer ſuſcepit, & Simonem de pœnitente malè ſentientem, prudenti ratione per pietatis opera ſibi exhibita redarguit, & benè inſtruxit. *Lucæ 10.*

4. Acceſſit etiam interdum ad fratres in montem ſanctæ Agnetis, eorum 4. confeſſiones audiendo, qui adhuc pauperes erant, & ſine Sacerdote. Et ait: Non ſit vobis grave humilem Deum ſequi, nam paucis laboribus poteſtis regnum Dei promereri. Poſt hæc redire feſtinavit ad habitationis ſuæ locum, nolens diu à dilectis fratribus Domini Florentii ſeparari, cum quibus vivere unicum ipſi ſolarium fuit, & qui ipſum cordialiſſimè diligebant. Simplex erat in veſtitu, & ſobrius in convictu, non blandiens ſæcularibus propter quæſtum, ſed ſicut vetus evangelicus prædicator lucrum quærebat animarum, & augmentum ſpiritualis profectus in domibus devotorum. Cùm ergò Domino fideliter miniſtraſſet, & dies vocationis ejus jam inſtaret, ut pro laboribus ſuis æternam mercedem reciperet, cœpit graviter infirmari.

5. Et exiſtimans ſe non diu victurum, fecit ſe ad domum Domini Flo- 5. rentii deportari, deſiderans finem dierum ſuorum

ſuorum in medio fratrum conſummare, quorum orationibus & meritis ſe confidebat in extremo maximè juvari, & ab inimico inſidiante fideliſſimè defendi. Quod & factum eſt Deo miſerante: Nam Domino Florentio cum fratribus ſuis præſente, confortatus eſt in miſericordia altiſſimi, & ad juſſionem patris dilecti ultimum verbum ſuum terminavit in nomine Domini. Sicque agonem ſuum Domino commendans, ſpiritum vitæ ſummo mane circa horam quartam in craſtino ſancti Joannis ante portam Latinam exhalavit, Anno Domini milleſimo treceenteſimo nonageſimo ſecundo, menſis Maji die ſeptima. Sepultus eſt autem in Eccleſia beatæ Mariæ Virginis ad latus venerabilis Magiſtri Gerardi in uno ſepulchro, ubi pariter requieſcunt in pace. Et hoc aptè ſatis, ut quomodo dilexerunt ſe in vita, ita & in morte non ſint ab invicem ſeparati, in una Eccleſia ſub unius petræ ſignaculo clauſi, exſpectantes adventum Domini noſtri Jeſu Chriſti, ab ipſo iterum reſuſcitandi.

IV.

VITA DOMINI JOANNIS BRINCKERINCK.

1. 1. HUic athletæ Dei, ſucceſſit Dominus Joannes Brinckerinck, quondam Magiſtri Gerardi diſcipulus prædilectus de Sutphania natus. Hic, veniente M. Gerardo & prædicante in diverſis locis, cum ipſo ſæpe perrexit comes itineris ejus, quemadmodum Lucas cum Paulo. Unde multa bona frequenter ab eo audivit & didicit, factus devotus imitator operum ejus, ac teſtis idoneus ſanctitatis ejus, intrans & exiens cum eo, horas legendo, ac alia pietatis obſequia ſedulò exhibendo. Poſt cujus mortem feliciter celebratam, ſub obedientia reverendi Patris Domini Florentii devotè & humiliter vixit, non ſegnis æmulator bonarum informationum, quas olim Magiſtro Gerardo prædicante ſitibundo pectore hauſit. Dei autem conſilio ad ſacerdotium promotus eſt, manſitque cum fratribus in congregatione, multum laborans in ædificatione primæ domus Domini Florentii, donec defuncto Domino Joanne de Gronde ad regimen ſororum poneretur. Qui ſicut vir ſtrenuus & zelator caſtitatis, in omni diſciplina creditam ſibi domum gubernavit, propriis non parcens laboribus, ſæpius ſupra vires fatigatus pro animabus lucrandis. Ipſe etiam interdum verbum Dei prædicavit in Eccleſia, acriter objurgando peccata, & virtutes commendando ut decuit excellenter. 1.Tim.4.

2. Binâ vice audivi eum prædicantem in die Paraſceves paſſionem Domini ſatis compunctè & prolixè. Primum thema ejus fuit, Proprio filio ſuo non pepercit Deus. Secundum verò ex Pſalmo ſumpſit: Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Libenter à devotis audiebatur, ſed ſæculares quidam ſuſurrabant contra eum, quia vitia eorum, ubi oportuit, arguebat. Sed tamen propter hos non terrebatur, quia amabat veritatem dicere, & pro juſtitia agonizare, eligens Deo potiùs obedire & bonis prodeſſe, quàm pravis conſentire. Quadam igitur die circum-

circumciſione Domini valde eleganter & dulciter de nomine Jeſu prædicavit, benedictum & dulce nomen Jeſu ſuper omnia nomina in cælo & in terra exaltando.

3. 3. Tandem ad arguendum quoſdam ſæculares & ſtolidos homines ſermo ejus deſcendit, eo quòd, prô dolor, plures minùs reverenter immò ſæpè jocanter ſanctum & inviolabile nomen Jeſu nominant: & clamavit dicens: Sunt quidam qui audito dulci & benedictione nomine Jeſu jocaliter & deſpectivè loquuntur. Ay Jeſus Deus beguinarum. O miſeri & inſenſati quid dicitis? Quis eſt ergo Deus veſter? Eſt tunc diabolus Deus veſter, quia dicitis, Jeſus Deus beguinarum. Hoc eſt magnum ſcandalum vobis. Illis autem hoc ſanctum nomen magnus honor eſt & gaudium ſingulare, quia frequenter nominant Jeſum, ſummè venerantur Jeſum, & ante omnia & ſuper omnia nomina Sanctorum diligunt & adorant Jeſum Dei filium, quem vos deridetis & deſpicitis, quia fratres & beguinæ Jeſum libenter nominant, & devotè laudant, & in nomine Jeſu invicem ſe ſalutant. Væ vobis qui diabolum frequentiùs in ore habetis quam Jeſum, eò quòd nimis humilis & deſpectus Jeſus vobis eſſe videtur. Hæc dicens lætificabat amatores Jeſu, & confundebat deriſores ejus prout digni erant.

4. 4. Cumque numerus ancillarum Dei cœpiſſet augeri, Dominus Joannes ſpem jactans in adjutorium altiſſimi, fecit ampliora ædificia ad habitandum, ut plures animas ſalvaret, quæ de hujus mundi naufragio ad Chriſtum confugerant. Demum extra civitatem verſus Aquilonem monaſterium ſanctimonialium non ſine grandi labore conſtruxit, in quo de domo Magiſtri Gerardi ſorores aliquas aſſumens, fecit illas ſacris literis imbui, & habitu regularium ſub perpetua clauſura inveſtiri. Has ſtrenuè cum his quæ in civitate manebant, per viginti ſex annos Domino juvante rexit uſque ad vitæ terminum, nonnullis tamen ad alia loca pro novis domibus inchoandis ab ipſo tranſmiſſis. Nam primò ſedecim tantùm ſorores in communi viventes reperit, ſed Domino multiplicante numerum in diebus ejus, poſt obitum centum quinquaginta reliquit. Sed quàm humiliter ac timoratè inter tanta bona de ſeipſo ſenſerit, teſtantur verba quæ uni familiari ſocio aliquando dixit.

5. Cùm enim pariter per viam tranſirent, & de futura vita loquerentur, hæc ait: Ecce frater, ſi Angelus Domini ad me nunc veniret & diceret: Inclina te Joannes, & permitte caput tuum amputari, & eris in purgatorio, ego libenter hoc ſubirem ut de ſalute mea certus eſſem, & ſic in gratia mori poſſem. Alia vice in prædicatione ſua hæc dixit: O quàm magnus & altus eſt ſtatus ſacerdotalis, cujus dignitatem vix aliquis mortalis dignè exequi valet. Ego ſi tam facilè poſſem tunicam ſacerdotalem deponere ſicut induere, ſtatim eam hic exuerem. Advertant hæc qui de ſacris ordinibus gloriantur & intumeſcunt, nec quantis debitis obligantur attendunt, & diſcant de ſeipſis humiliter ſentire, & in timore Dei corda ſua deprimere, quia tanto erit uſque ſecurior apud Deum in futuro, quanto nunc humilior in ſemetipſo. 5.

Ordo ſacerdotalis quantus.

6. 6. Ecce iſte ſervus Dei multos labores fecit in vita ſua, paſſus eſt contumelias & detractiones ab æmulis, ſed per patientiam vicit omnes. Et dans Deo gloriam, opus bonum quod incepit, fideliter conſummavit, & tantò Deo plus placuit, quantò humiliùs de ſe ſenſit, & plures ſecum ad cælibem vitam traxit. Igitur poſtquam in vinea Domini, quam dextera Dei plantavit, diu ſatis ubertimque laboraſſet, venit dies ad veſperam, in qua laboris ſui præmium reciperet, & ab omni opere temporali ceſſare deberet, juxta verbum Domini dicentis: Voca operarios, & redde illis mercedem ſuam. Et ecce magna vi febrium correptus infirmatur, & exiſtimans ſe jam migraturum, denunciat Priori de Wyndeſem ægritudinis ſuæ moleſtiam, & dierum ſuorum finem adveniſſe. Quo veniente, exponit ei deſiderii ſui intentum, commendans eidem, ſicut fideli commiſſario, curam ſanctimonialium, quatenus de idoneo Rectore eis provideret: ne fervor diſciplinæ noviter introductus, per negligentiam aut inſolentiam deperiret.

7. 7. Cùm ergo feſtivitas Dominicæ Annunciationis illuxiſſet, ſequente die fidelis ſervus Chriſti Joannes, ad cœleſtem patriam anhelans, ſeptimo Calendas Aprilis, animam Deo reddidit: cui totis viribus in corpore poſitus, ſtuduit à juventute ſua famulari. Anno Domini 1419. reſidente in ſede Trajectenſi venerabili Domino Federico de Blanckenhem, Nobili Epiſcopo, omnium devotorum patrono pio & glorioſo. Sepultus eſt autem in Monaſterio Sanctimonialium Ordinis Regularium in Dyepenuene, ante ſummum Altare in medio Chori, quod ipſe primus incepit, & ad honorem Beatæ Virginis & ſanctæ Agnetis conſecrari fecit.

NOVITIUS.

Gratanter capio, quod dicis: Felix Daventria, quæ talibus Sacerdotibus extitit adornata. Sed iter inceptum jam proſequere, & quæ nondum audivi, noli abſcondere mihi.

SENIOR.

Exigit fervida petitio tua, ut adhuc quædam incognita tibi deſcribam, Sed mens propriis gravata malis, quid dignè dicere valet de virtutibus perfectorum? Quia tamen pietatis cauſa id facere cœpi, conſequentia pariter adverte. Breviter tranſibo, ne tædium generet lectori ſermo prolixus. Nec quæras in verbis ornatum, ſed ædificationem morum, in humili converſatione devotorum.

Finis vitæ Joannis Brinckerinck.

V.

VITA DOMINI LUBERTI BERNERI.

De Domino Luberto Bernero.

1. Inter illa primitiva devotorum luminaria refulſit Daventriæ magnæ humilitatis, & ſummæ obedientiæ Sacerdos quidam nominis Lubertus, filius Berneri, Joannis de Swollis oriundus. Cujus fervidam in Chriſto converſationem plures mecum noverunt Fratres in Wyndeſem, in monte S. Agne- 1.

Digitized by Google

S. Agnetis, & in fonte Beatæ Mariæ propter Arnem, ex quibus multi adhuc ſuperſtites ſunt, quidam autem in Domino dormierunt. Quid autem dicam pauperculus de tam egregio viro, cui teſtimonium perhibet tam religioſa multitudo? Sed & ipſi ſæculares viri conſulares & ſcabini, nec non ejus temporis Canonici & Vicarii Daventrienſes D. Lubertum cognoverunt magnarum virtutum fuiſſe virum, quod ex multis humilibus actibus ejus probari poteſt, de quibus exempli gratia hic aliquos inſeram, tanquam ſuaveolentes ramuſculos de bona arbore natos.

2\. 2. Hic igitur juvenili ætate pollens, & artis grammaticæ Rudimenta tranſcendens cum coætaneis ſociis civibus ſuis profectus eſt ad ſtudium Pragenſe, ibique brevi tempore baccalaureus factus, Swolias rediit, ab amicis ſuis lætiſſimè receptus. Nec diu poſtea devotorum fratrum affabilitate tractus cœleſti inſpiratione ad emendationem mollitur, invitiſque parentibus & amicis clanculò receſſit, Chriſto ſervire proponens, & ſtudium ſæculare in ſpirituale exercitium felicius commutavit. Venitque Daventriam ad Magiſtrum Florentium vitæ ſanctitate potiſſimè tum florentem, à quo paternè ſuſceptus, docetur perfectè renuntiare pompis & curis ſæculi, & humilem vitam Chriſti imitari. Qui toto mentis fervore jugo obedientiæ ſe ſubdidit, & diſciplinam novæ vitæ alacriter arripuit, & ſemetipſum quotidiè hoſtiam vivam Domino offerens, ad ſummam perfectionem per propriæ voluntatis fractionem citò aſcendit.

3\. 3. Sed Pater ejus Bernerus potens Scabinus Swollenſis indignè ſatis tulit, quod filius ſuus Florentii diſcipulus eſt effectus, & ad tam humilem ſtatum ſe convertiſſet. Miſit ergò nuncios plures, qui eum à propoſito ſancto reducerent, exiſtimans ipſum nimis errare, quod parentes & ſæculi divitias inſipienter reliquiſſet. Sed Lubertus animo conſtans ſtabat intrepidus, eligens magis ſequi conſilium Chriſti, quàm facere voluntatem Patris ſui terreni, quia Deus major homine eſt, qui ſe ſuper omnia præcipit amari dicens: *Qui amat Patrem aut Matrem plus quàm me, non eſt me dignus.* Matt. 10. Intereà accidit, ut Pater ejus infirmaretur, & erat languor fortiſſimus, ut nec loqui quidem poſſet. Nunciatum eſt ergò Luberto, quatenus ad Patrem citò veniret, ſi eum vivente videre cuperet, utpotè qui in extrema neceſſitate conſtitutus, conſilium ſalutis per ipſum Deo propitio eſſet habiturus. Tunc ille filialiter condolens patri ægrotanti, memor dominici præcepti, ſed immemor injuriæ ſibi illatæ, acceſſit feſtinus domum paternam, propter animæ ejus ſalutem.

4\. Viſitat jam ſecurus infirmum, quem dudum fugiebat perſequentem: ac blandè eum alloquitur, quem pertulerat adverſantem. Videns autem Pater filium ſuum dilectum, exhilaratur nimis ad ejus conſpectum. Et quod mirum eſt dictu, incipit loqui præ gaudio, qui antea obmutuit oris privatus officio. Mox obſecrat ab eo veniam, ut ſibi clementer ignoſcat, quod ei in via Dei aliquando reſiſtebat. Ille charitatis viſceribus affluens, libenter cuncta remittit. Pacato igitur Patre cum filio, ſaniori jam Pater utitur conſilio, & 4.

nolens filium bonis fraudari paternis, omnia illi dari præcipit, quæ hæreditario jure ad ipſum devolvuntur. Hæc vivens ordinat, quatenus Deum poſt mortem propitium inveniat, & filii ſui precibus fideliter adjuvetur. Poſt paucos dies Pater obiit, & Lubertus memor beneficium Patris devotas pro eo preces cum multis lachrymis fudit. Recipitque deinceps portionem ſuam non ad cupiditatem propriam, ſed cuncta in manu Domini Florentii in pios uſus fratrum tradidit diſpenſanda. At ille non ad privata commoda ſibi credita retinuit, ſed ad ædificationem domus ſuæ & ſolutionem expenſarum expoſuit. Hæc eſt domus Domini Florentii titulo nominis ejus inſignis, quæ faventibus civitatis ſcabinis, pro congregatione Clericorum devotorum fundata eſt. Anno Domini milleſimo trecenteſimo nonageſimo primo.

5. 5. Eodem Anno Lubertus cum ſocio ſuo Henrico Brune viro devoto Presbyter eſt ordinatus. Qui ambo tanquam gemelli fratres lacte ſanctæ devotionis in domo illa enutriti, & magnis virtutibus ornati, ſacerdotali honore digni cenſebantur, viri ſecundùm ſæculum genere clari, ſecundùm Deum devotione præcipui, humiles, ſobrii, caſti, benigni, alacres, fervidi, amabiles, tractabiles, ſimplices, & obedientes. Sed jam de Domino Luberto Presbytero facto aliqua exempla quæ vidi, & à fratribus ſæpe audivi, dicere conabor.

6. 6. Quâdam namque vice ſedebat in camera ſua ſcribendo, miſitque Dominus Florentius pro eo ut ad ſe veniret. Statim ut hoc audivit, pennam de manu ſua poſuit, & de ſedę ſurrexit. Erat autem in ultima riga lateris, & fortè tria vel quatuor verba adhuc ſcribenda reſtabant. Dixit ergò ad eum frater qui miſſus fuit pro eo. Perſcribe illam rigam ſeu lineam, & tunc latus erit finitum, adhuc tempeſtivè venies. Adhæc ſicut verus obediens reſpondit: Non plus, ſed oportet obedire. Ecce novus Marcus cum eodem præmiandus in cælo, de quo in vitis Patrum legitur, quòd vocatus ab Abbate inceptam literam non complevit. Facto ergo negotio Lubertus ad explendum opus ſuum rediit, repletus fructu obedientiæ cum gaudio bonæ conſcientiæ. Tunc frater ille Domino Florentio ex ordine hæc omnia recitavit. Audiens autem Dominus Florentius tam promptam Luberti obedientiam, reſpondit ita eundem commendando: Luberte Luberte, quàm bene noſtri lucrum tuum & animæ profectum! Tam diligens erat in ſcribendo, ut cùm ei aliquis loqueretur, ipſe nihilominus ſcribebat, & quod utile fuit reſpondebat.

7. Alio tempore juvenis quidam ſcholaris ſcripturus literas ad parentes, de conſilio ejus compoſuit eas in camera ejus me præſente. Supervenit Dominus Florentius, & ait: Quid facitis? Reſpondit reverenter: Socius meus ſcribit literas ad parentes. Tunc dulciſſimus Pater ait: Scribe, ut ſcribaris in vitam æternam. Et juvenis ille poſtea factus eſt devotus religioſus. Et ego non ſum oblitus verborum Domini mei Florentii, quæ locutus eſt in Camera Luberti, quia bonus homo de bono theſauro ſemper profert bona. Ad hoc enim ſtudebat Dominus Florentius, ut ædificationis verbum proferret: ad hoc conabatur 7.

Lubertus

Lubertus diſcipulus ejus, ne verbum ex ore Magiſtri negligeret, ſed feſtinanter impleret.

8. Obedientiæ bonum quantum.

8. Quidam devotus licentiam petiit à Domino Florentio viſitandi amicos & cognatos. Conceſſit illi, ne contriſtaret importunè petentem. Poſtea reverſus, & multa pericula expertus in via, acceſſit ad Lubertum Chriſti famulum dicens: Miror quod Dominus Florentius tam facilè mihi licentiam dedit repatriandi, cum tot pericula homini occurrant in mundo. Reſpondit ei Lubertus: Si Dominus Florentius cognoviſſet te tam fortem, & poſuiſſes totam voluntatem tuam in beneplacito ejus, bene aliter dixiſſet tibi. Sed ille condeſcendit deſiderio tuo & inclinationi ex pietate, ne per te pejora attentares. Unde culpa eſt ex parte tua, non de conſenſu ipſius. Tunc ille: Bonum eſt quòd hoc ſcio. Aliàs melius providebo, ut faciam ſicut dicitur mihi, utens ejus conſilio qui me regere habet. Fatuè igitur facit, qui contra ſuperioris beneplacitum propriam inclinationem ſequitur, ſicut jam probatum eſt in iſto, & multorum experientia idem teſtatur.

NOVITIUS.

9. 9. Libenter hæc audio de virtute ſanctæ obedientiæ. Utinam præſenti exemplo inſtructus de cætero caveam abundare in ſenſu proprio, ſed ſemper me inclinem ad obediendum Prælato meo. Sed adhuc velim audire de humilitate hujus devoti viri, quia niſi humilis fuiſſet, tam citò non obediviſſet.

SENIOR.

10. 10. Dignum eſt ut de hoc aliqua tibi dicam. Nam in pia cauſa exaudite petentem, ædificationis eſt & non parvi meriti apud omnipotentem. Humilis fuit iſte felicis memoriæ Dominus Lubertus, humilis corde, humilis habitu, humilis actione, humilis ſermone, ut ſequentia declarabunt. Solebat namque aliorum virtutes altiùs commendare, & ſeipſum omnibus viliorem reputare, & cum pauperibus & ſimplicibus libentiùs quàm cum divitibus loqui. Unde quidam Clericus ad eum veniens rogavit, ut aliqua bona pro emendatione ſibi diceret. Qui reſpondit: Bone frater, quid ego piger & inutilis homo tibi dicerem? Vade ad illum Fratrem, & ipſe te meliùs informabit. Ego ſum ſicut vas urinale fœtidum, quod nunquam ad purum poteſt lavari, ſed ſemper de ſe fœtorem emittit. Audiens hæc Frater ille multum ædificatus abſceſſit, & ſociis ſuis dixit: Quàm humilis homo eſt Dominus Lubertus?

11. Duo Clerici inter ſe Domino Luberto loquebantur, quorum unus ait, 11.
Videtur mihi quòd Dominus Lubertus nimis auſterum vultum prætendit: libenter ipſi quandoque loquerer, ſed non audeo. Reſpondit alius: Si placet, dicam ipſi, & fortè emendabit ſe. Venit ergo ad eum, & dixit: Domine libenter dicerem tibi modicum. Qui reſpondit: Bene potes. Dixit ergo: Quidam offenduntur in te, quòd tam maturè incedis, & auſterè eos inſpicis. Ideò non audent ad te venire, & tecum loqui. Sis magis affabilis, & dulcior in verbis tuis, ut liberè accedant ad te. Tunc reſpondit humilis Dominus Lubertus: Ego libentiſſimè me emendabo per Dei gratiam, grates tibi quod me admonuiſti. Ex illa hora Dominus Lubertus quaſi in alte-

Digitized by Google

alterum virum mutatus eſt, vultuſque ejus hilarior apparuit erga advertantes, debitâ tamen honeſtate ſervatâ.

12. 12. Quodam tempore congregatis Fratribus, Dominus Florentius interrogavit de quadam materia ex ſcripturis ſanctis. Multis ergo tacentibus, Dominus Lubertus quia ſenior erat, loqui cœpit. Dominus Florentius volens eum coram aliis humiliare & probare, ait illi ſeriosè: Luberte exiſtimas quod talia neſcimus, quamvis non ſumus baccalaurei & magiſtri? Mox ille humiliter reſpondit: Mea præſumptio. Habebat autem hanc conſuetudinem, quando de aliqua re parva corripiebatur, ut ſe non excuſaret, ſed magis ſe reum fateretur, dicens: Mea culpa, aut mea negligentia, aut mea inadvertentia, aut mea levitas, aut mea obtuſitas, aut pigritia, vel aliud conſimile verbum quod humilitatem ſonaret, & fratres ædificaret.

13. 13. Cùm legeret ad menſam, quandoque ſcienter titubavit, ut à correctore menſæ corrigetur, & diſſimulavit ſe interdum audire, ut eum ampliùs emendaret, deſiderans confundi & hebes reputari, quaſi non ſciret meliùs legere. Sed Dominus Gerardus Sutphaniæ, qui erat corrector errorum in menſa, perpendens quia non ſimpliciter de ignorantia errabat, ſed ex virtute humilitatis, ceſſavit eum iterum emendare. Habebat autem vocem virilem & tubalem, multumque decenter legebat,

14. 14. Frater quidam quæſivit à Domino Florentio dicens: Quare me non ita reprehendis & exercitas ſicut Dominum Lubertum, & Joannem Kettel coquum noſtrum? Nonne eſſet etiam mihi bonum, ut me aliquoties exercitares & argueres? Reſpondit pius Pater diſcretionis virtute plenus: Si te tam fortem ad omnia cognoſcerem, bene ſimiliter te probarem. Sed iſti tales ſunt, ut ex increpationibus magis proficiant, nec inde murmurant, ſed humiliores & ferventiores ex hoc fiunt: Gaudent enim ſe deſpici, & præ aliis reprehendi. Solebat autem dilectus Pater iſtos frequenter coram Fratribus in præſentia eorum arguere, quia licet eos duriter corriperet, propter exemplum cæteris præſtandum, intimè tamen eos diligebat, ſicut ſpecialiter in obitu eorum profuſis lachrymis oſtendebat.

Fortiores fortiter reprehendi.

15. Huic denique Domino Luberto ſicut viro virtuoſo & prudenti veraciter ſapiebant virtutes, & maximè horrori erant paſſiones & concupiſcentiæ carnales. Nam quod contrarium ſibi erat, illud vincere conabatur, & alios conſimiliter ad certandum contra vitia fortiter incitabat. 15.

16. Quadam igitur vice cum quibuſdam fratribus devotè & ferventer de paſſionibus vincendis loquebatur, & uſque 16.
ad mediam ferè noctem collatio mutua extendebatur, atque in Dei amore & emendatione vitæ corda eorum ita ſunt accenſa, ut ſeipſos obliviſcerentur, non ſentientes ſomni vaporem, ſed omnem expellentes torporem, in novam quandam devotionem ex ignito colloquio verbi Dei evigilabant, experimentaliter probantes in ſemetipſis illum verſiculum Pſalmiſtæ eſſe completum: *Ignitum colloquium tuum vehementer, & ſervus tuus dilexit illud.* Ex hac ſancta collatione valdè fervebant ipſe & qui cum eo ad ſpiritualem profectum erant invitati, ut poſtea ad commilitones Fratres ſuos

Pſal. 118.

ſuos Lubertus jucundo ore diceret & affectuosè repeteret, quando quando volumus nos iterum ignire?

NOVITIUS.

17. 17. DUm iſta narras, in admirationem me ducis. O utinam ſemper talia audirem, quæ me ſalubriter compungerent & accenderent, & nullum vaniloquium interveniret, quod conſcientiam meam macularet. Sed ad vitandum ſcurrilia verba, profer ulteriùs hujus humilis Sacerdotis exempla. Fateor enim me ex devota collatione iſta non modicam lætitiam recipere.

SENIOR.

18. Joan. 8. 18. SAlvator noſter JEſus Chriſtus dicit: *Qui ex Deo eſt, verba Dei audit.* Et quia tu libenter de ſervis Dei bona audis & legis, ſpero quòd hoc ſit de gratia divina, quam cum magna ſollicitudine cuſtodire debes, & ad humilitatem te ſemper inclinare, quæ in Domino Luberto arctiùs erat radicata. Quodam igitur tempore ſtabat circa coquinam molendo ſinapium, & ſupervenerunt quidam amici ejus Svvollenſes, viſitare eum cupientes. Intuens autem eos, admonitus eſt eos alloqui, ne fortè offenderentur, ejus allocutione optabili defraudati, quia erant viri honeſti, & conſules nominati. Tunc humilis Lubertus ſicut erat linteo præcinctus, acceſſit ad eos, & ſalutavit familiariter amicos, non erubeſcens ſervili habitu coram amicis apparere, ſed Deo geſtiens magis humili in officio placere. Poſt breve colloquium vale dicto amicis, rediit ad opus injunctum, amici verò recedentes de humilitate ejus plurimum ſunt ædificati.

19. Cum eſſet aliquando Svvollis, 19. quidam amicorum ejus ibant cum eo bene veſtiti, ille autem ſicut ſimplex frater ibat longa toga innocenter indutus. Hoc quidam videntes dicebant de eo admirando: Ecce quomodo tranſit agnus inter lupos. Et erat aperta comparatio, quia ingens diſtantia utriuſque vitæ. Semel in æſtate dabatur ipſi capitium ſimplex griſeum, pallidum, & antiquum. Frater autem Amilius multum ipſi familiaris & dilectus volens eum probare, dixit ei: Luberte quale capitium habes modò? Satis male ſtat tibi; nam ſic pendet in collo tuo, quaſi eſſes pulmone percuſſus. Tunc ille lætus reſpondit: Frater mi quid dicis? Ecce & palpa quam bonus pannus eſt iſte, & deſine vituperare, quod non ſum dignus portare. Audiens hæc Amilius ædificatus eſt in verbis ejus.

20. Rurſum quoque Amilius hæc mihi de eo recitavit dicens: Iſte Domi- 20.
nus Lubertus ita humilis eſt, & mortificatus in propria voluntate, ut etiam parvo puero ſe ſubderet, & minimo fratri in domo ita libenter obediret, ſicut Domino Florentio, ſi eum Dominus Florentius poneret ad regendam hanc domum. Erat quippe vilis & abjectus in oculis ſuis, & ideò meliora ſenſit de aliis, & præcipuè de eis qui ſerviebant fratribus in coquina. Et dicebat: Iſte Joannes Kettel & ſocius ejus multum præcedunt nos in virtutibus, ipſi adhuc efficientur ſuperiores noſtri. Nam confuſionem nobis faciunt propter teporem noſtrum, & ipſi operantur cum magno fervore. Videntur eſſe ſervi noſtri, ſed revera Domini ſunt & Magiſtri in via Dei. Hæc autem ex cordis humilitate pro-

proferebat, quibus ſeipſum & alios optimè informabat. Sciebat etiam competenter bene ſcribere, & libenter ſcripſit, vitans otium, & diligenter operi manuum inſtans, & alios inducens ad ſcribendum.

21. 21. Rogante autem quodam juvene ut exemplar ei ſcriberet, benignè annuit, & fecit. Et ait: Bene addiſces ſcribere, longos enim & molles digitos habes. Et Deo cooperante verum prophetavit. Scripſit autem in rotunda ſcriptura hæc verba pro exemplari & bono memoriali. *Tollite jugum meum ſuper vos, & diſcite à me quia mitis ſum, & humilis corde. Jugum enim meum ſuave eſt, & onus meum leve.* Iſta verba intimè ſapiebant ipſi, & ideò omiſſis Philoſophorum dictis, ad humilitatem Chriſti hortabatur, quæ ducit ad veram ſapientiam & æternam beatitudinem promerendam. Igitur poſtquam humilis & devotus Sacerdos Dominus Lubertus de ſylva cognominatus, multis virtutibus clarus, ex hoc ſæculo eſſet migraturus, inſtanter petiit à fratribus ut ſui recordarentur poſt mortem in orationibus ſuis, præcipuè tamen tempore ſcripturæ in cellis, legendo in privato quandoque orationem pro defunctis.

Matt. 11.

22. 22. Cùm ergo plaga mortalitatis Daventriæ & in circumjacentibus locis graviter regnaret, pleroſque etiam devotos de hac vita ſubtraxit, ſed æternæ luci [ut piè credendum eſt] in ſupernis conjunxit, contigit etiam Dominum Lubertum eadem peſte comprehendi. Et ecce in menſe Julio tribus diebus ante Feſtum Beatæ Mariæ Magdalenæ cœpit ægrotare, & lecto decumbere, dicens ſe non diu hic permanſurum. Laboratum eſt econtrario multis precibus, & quæſitum remedium à Deo & ab intelligentibus chirurgis, quia vita ejus erat optabilis cunctis. Sed illius prævaluere deſideriorum preces ad audientiam ſupernorum civium prævolantes. Dixit ergo ei unus de fratribus: Adhuc non ſeparabimur tam citò, ſed in Camera Domini Florentii tenebimus collationes noſtras. Tunc ille: Non hic ampliùs, ſed in ſupernis cum ſanctis. Cupiebat enim diſſolvi, & eſſe cum Chriſto. Igitur: in die Beatæ Mariæ Magdalenæ fecit coram ſe cantari ſequentiam, Laus tibi Chriſte. Quâ cantatâ ait: Quàm devota & fervida verba ſunt iſta. Et repetivit intra ſe hunc verſum ruminando. Quidnam haberet ægra ſi non accepiſſet, ſi non medicus adeſſet? Multi devoti qui aderant hæc audientes, lachrymati ſunt. Ille verò lætus in Domino conſolabatur mœrentes.

23. Frater Amilius qui ei ſollicitè miniſtravit, multa ædificabilia ex ore ejus audiens, diligenter omnia conſervabat, quæ poſt obitum ejus per epiſtolam fratribus abſentibus per ordinem ſcribens digna fide expoſuit, quam etiam pro memoriali his inſerere placet, in qua pleniùs felix obitus ejus & finis vitæ cognoſcetur. Cùm igitur octo fermè diebus ægrotaſſet, nec reconvaluiſſet, tandem multis doloribus fatigatus ad extrema pervenit, & divina conſolatione repletus, in craſtino ſancti Jacobi Apoſtoli coram fratribus qui exitum ejus devotis precibus tuebantur, lætus ac feliciter obdormivit in Domino: Anno Dominicæ Incarnationis M.CCC. nonageſimo octavo, ſeptimo Calendas Auguſti, tempore Bonifacii Papæ Noni. 23.

Cujus

Cujus corpus in cœmiterio ſancti Lebuini circa Joannem Kettel devotum Chriſti famulum collegam ejus in auſtrali parte Eccleſiæ reverenter eſt ſepultum, ubi & complures alii fratres per ſucceſſum temporis conſepulti requieſcunt in pace.

Scriptum prædilecti Domini Amilii de felici obitu Domini Luberti.

24. 24. IN nomine Domini Amen. Anno Nativitatis ejuſdem milleſimo trecenteſimo nonageſimo octavo, quarto decimo Calendas Auguſti, Dominus Lubertus van den Buſche, id eſt, de buſco aut ſylva, humilis Presbyter, & homo magni fervoris morbo peſtilentiali correptus per duos vel tres primos dies ſomniando & dormiendo quaſi ſine ſenſibus (ſicut hujus morbi moris eſt) verſabatur in lectulo, in quibus diebus ad tantam venit debilitatem, ut morti videretur proximus. Poſt hoc tamen confortatus videbatur diſponi ad convaleſcentiam ab his qui aderant, ſed ipſe per omnia habuit ſe quaſi certiſſimè ſe ſciret moriturum, aliquos confortans, aliquibus valedicens. Etiam complures dictavit literas ad amicos ſuos familiares Presbyteros & Religioſos huc illuc ad diverſa loca pœnarum tranſeunti, miſſis, vigiliis, & orationibus ſubvenirent. Deinde deſideravit convocari fratres noſtros domeſticos, dicens quòd videretur ſibi utile & congruum, ut cum quibus tot annis converſatus fuiſſet, pacificatus diſcederet, & veniam ac indulgentiam peteret. Quibus convocatis, ſtans apud eos innixus baculo quo ſuſtentabatur, ita exorſus eſt: Ego tot annis fui in domo Domini Florentii, & parum me emendavi, & non ita in virtutibus profeci, ſicut propoſui quando eò veni. Tunc enim fuit omnis intentio mea & propoſitum, quòd vellem me dare ad omnem humiliationem, ſubjectionem, abjectionem, charitatem, & cæteras virtutes, & in omnibus me ſubjicere Domino Florentio, & omnibus fratribus, quod non ita feci, ſicut jam moriturus me feciſſe gauderem. Sed fui vobis ſæpè ſcandalum & offenſio, ſuperbia mea, & aliis compluribus vitiis, quæ tunc ex humilitate proferebat.

25. 25. Deinde humillimè quantumcunque debilis proſtratus in terra, cum magna humilitate & lachrymis ab omnibus veniam poſtulabat. O quis tam duri cordis, qui lachrymas continere potuiſſet, quando tantum virum, Patrem & Fratrem cordialiſſimum cerneret tam humiliter cum lachrymis proſtratum in terra? Deinde elevatus à terra, & innixus baculo, cœpit iterum loqui ad Fratres, & & exhortari eos ut fideliter & cordialiter ſervarent unionem & charitatem ad invicem, & ut ſemper niterentur ſe ſubjicere, & in obedientia charitatis ſibi invicem acquieſcere, & ut quilibet niteretur eſſe minimus & ſervilis aliis. Etiam ut fideliter Fratres ſe invicem niterentur cuſtodire, charitativè admonendo, & fraternaliter corripiendo de vitiis, & inordinatiis moribus, & non blandiri vel applaudere ſibi invicem in vitiis & negligentiis, & ſic venirent ad veram unionem & charitatem per extirpationem vitiorum. Addens, ſi ſic ſimul manſeritis, & ita feceritis, à nullo habebitis timere, & eritis tanquam murus inexpugnabilis. Alioquin citò res peribunt, & omnia nullius reputationis erunt, ſed tan-

tantum vanitas & frivola. Poſt hoc humiliter rogabat Fratres ut fideliter orarent pro ſe, & memores eſſent ſui in orationibus ſuis ſicut in eis confideret, & ſpecialiter in illis orationibus quibus quotidiè inter laborem manuum ſe exercitant, & ſic valedicens Fratribus dimiſit eos. Deinde altero die dictavit unam epiſtolam mittendam Domino Florentio, & aliis Fratribus tunc abſentibus, quæ ſequitur in hæc verba.

Epiſtola devoti & humilis Domini Luberti ad Dominum Florentium.

26. 26. Salutem & omne bonum. Chariſſime Pater, de infirmitate mea Amilius dilectus noſter credo vobis ſcripſit; hoc tamen addo, quòd à ſexta feria qua obruebar penè uſque ad tertiam feriam ſine ſenſibus dormiens, neſcivi quomodo huc illucque in lecto me verterem. Sed nunc cum Dominus propter bonitatem ſuam ingenioſum meum modicum reilluminavit, non potui pacificè ex hac miſeria tranſire, niſi vobis ſaltem ſemel & nunquam ampliùs in hac vita dolorem meum & neceſſitates infinitas mihi præcipuè imminentes obvolutus pedibus veſtris filialiter aperirem. Jam enim terribili Dei judicio coram Angelis ejus & advocatis noſtris præcipuis præſentandus ſum, cum maxima verecundia peccatorum illorum, de quorum remediis vos me ſæpiſſimè inſtruxiſtis. Sed heu tunc non cogitavi quòd mihi tam gravia & terribilia forent, ſicut vos ea ponderaſtis. Et quia, Domine Florenti, manui veſtræ propriæ in Dei judicio neſcio contradicere ſuper paſſionibus meis, quas mihi ſcripſiſtis, licet tamen multis & importunis precibus meis ad hoc vos quodammodo coëgi, & eandem ſchedulam Amilio dilecto noſtro vobis præſentandam commiſi, ut miſericordiùs ex illis & aliis videatis quid jam patiar in loco horroris & immanium pœnarum, & ut precibus veſtris mihi maximè neceſſariis occurratis. Prædilectiſſime Pater, ſi apud vos præſens eſſem, flebilibus oculis vos rogarem, ut mihi præcipuè de inobedientia & aliis offenſionibus (ut inde non terribiliùs damnater) paternaliter & ſincerè velitis indulgere, ſicut non dubito quòd libenter indulgetis.

27. Nunc loquar ad vos dilectiſſimi Fratres, qui vita veſtra & converſatione me tepidum & negligentem toties ad emendationem revocaſtis, dulciſſimis veſtris admonitionibus me toties de paſſionibus meis admonuiſtis, ſed heu miſer ego [ut ſcitis] me non emendavi quantum potui & debui, nec exempla veſtra, nec verba poterant duritiam cordis mei compungere, ſicut expediebat mihi, neſciens tamen nec prævidens quòd talis qualis ſum ex hac vita ad locum horribilium pœnarum, ubi ſerpentes ſunt mordentes, leones feroces, lupi rapaces, & infinita monſtra dæmoniorum ſubitò eſſem deducendus. Gratias tamen omnibus vobis pro veſtris exhortatoriis & bonis exemplis, ſi quas poſſim, nunquam reddere negligam: ſed non ſufficio, quia quantulumcunque in hac vita profeci, hoc adjutorio Dei & veſtro profeci, nec mihi adſcribo. Nunc etiam 27.

de

de omnibus negligentiis meis humiliter me pedibus veſtris proſternens, corde & ore coram Deo & vobis me accuſo, & veniam de ſingulis peto. Rogo etiam vos, quatenus obitus mei diem illis quibus vobis viſum fuerit expedire, quod tamen ſatis facietis, denunciari facere velitis, & pro me divinum officium, vigilias, & alia quæ vobis videntur, fieri faciatis. Valete, valete, & in æternum valete, quos ampliùs in hac vita non ſum viſurus.

28. 28. Dictatâ hâc epiſtolâ in vigilia ſancti Apoſtoli, reſedit ad perlegendum eam ſi fortè aliquid placuiſſet apponere vel deponere. Tunc ſubitò invaſit eum tantus horror & tanta debilitas, ut omnibus viribus deſtitueretur, & ſic ab his qui aderant, reclinatus & reductus eſt in lectum. Et ſtatim poſt hoc cœpit magnis doloribus & anguſtiis agitari, ita ut inſtantiſſimè cum lugubri, alta & lamentabili vocè clamaret, & peteret ut convocarentur Fratres domus noſtræ, & alii devoti extra domum noſtram, ut orationibus ſuis ſibi ſuccurrerent. Quibus convocatis incepit mirabiliter tremere pectore, & omni corpore vehementer palpitare & conquaſſari, palleſcere, ſudare, verſis oculis horribiliter videre, ore ac dentibus fremens ac ſtridens dabat rugitus anxios, & voces lugubres. Interea devotis undique concurrentibus, & cum lachrymis pro eo inſtanter orantibus, reſpiciens ad eos & ipſe aliquantulum incepit lachrymari.

29. 29. Tunc innuit mihi Amilio, qui ſemper ipſi aderam, ut cereum ſibi in manu quaſi ſtatim morituro poſitum removerem, & ut cum eo legeremus ſeptem pſalmos, quia adhuc non eſt moriturus. Incepit ergo legens mecum unum verſum, aliis dicentibus reliquum, & ſic quaſi uſque ad finem magno fervore & devotione continuabat. Quibus finitis dixit: Maneamus omnes in fine apud ſanctam Mariam, & ſic incepit, Salve Regina, cum collectis. Quam antiphonam ſæpius cum magno affectu & devotione repetivit, dicens collectam, & mutans ſæpius verba ſecundùm affectum & devotionem ſuam. Et cum ſibi ſucceſſivè vis loquendi ſubtraheretur, ſæpiſſimè eandem antiphonam incepit, ut eam alii proſequerentur. Quo ſatis diu continuato, dixit mihi Amilio, quòd ego dicerem fratribus, quòd orarent pro eo ſub ſilentio in compunctione cordis. Poſt hoc diu jacuit ſine loquela, & [ut extra apparuit] in magnis pœnis & anguſtiis. Devoti verò & fratres noſtri per totam diem apud eum orantes perſeverabant, de hora in horam mortem ejus expectando. Poſtquam diu ſic jacuiſſet, vocavit me dicens: Amili frater nunc mihi virtus loquendi reſtituta eſt. Dicas ergo fratribus noſtris & omnibus devotis, ut quivis eorum pro me legere incipiat Pſalterium, & quod in principio & in fine cujuslibet Pſalmi flexis genibus orent unum Ave Maria. Poſt hoc dixit mihi: Dicas fratribus quòd ego non curo multitudinem Pſalmorum, ſed quòd aliquando expectent modicum intra Pſalmos, meditantes, & in compunctione cordis pro me Dominum orantes, ne præ multitudine Pſalmorum obruantur in intellectu. Poſtquam hoc eis dixiſſem, dixit mihi, ut omnibus congregationibus demandarem, ut

Digitized by Google

orarent pro eo ſeptem Pſalmos, horas de Domina, horas ſancti Spiritus, & ſi quid aliud ſcirent, perſeverantes ſecum in orationibus, ſic expectando mortem ſuam. Quo facto ſubjunxit dicens ad me: Frater timeo fratres & ſorores gravare, ſed cogit me neceſſitas, quia omninò non confido in me, ſed valdè multum in orationibus devotorum hominum. Quid videtur vobis? Tunc conſolabar eum ut eſſet bene contentus, eò quòd libentiſſimè facerent. Deinde ab hora veſperarum, vel circiter uſque ad octavam horam jacuit ſine loquela in magnis ardoribus. Octava hora cœpit denuo loqui & efficiebatur totus tranquillus.

30 Vera imago tentationum maligni ſpiritus ſub mortem hominis.

30. Poſt hoc vocavit me ad ſe, & dixit mihi quomodo per diem fuiſſet ſecum. Primò quòd habuiſſet multas & mirabiles tentationes. Et quòd veniſſet ad eum quidam malignus ſpiritus in ſpecie fratris noſtri Joannis Kettel, qui multis modis nitebatur eum decipere, & quòd iſte ſpiritus valdè multa & mirabilia dixit ipſi de gloria cœleſti, de diverſis ſubtilibus & altis materiis, de quibus multa vera & conformia ſcripturis, ſed multa intermiſcuit falſa, & quod multa mirabilia dixiſſet ſibi quæ non ſciret exprimere, quia modus loquendi fuit ſpiritualis, & quòd ſpiritus ille videbatur conjunctus ſpiritui ſuo, ut ipſe loqueretur ſibi, & ſpiritus ſuus reſponderet ei. Deinde dixit: Iſti ſpiritui fuit valdè contrarium, quòd aliquando alloquebar vos. Quando volui vos alloqui, tunc dixit mihi. Non loquaris carni, non loquaris carni. Etiam fuit ipſi valdè contrarium, quòd ergò feci fieri tam multas orationes à devotis, & quòd tantum in eis confidebam. Et quando ego petii à vobis quòd legerentur pſalteria, ipſe dixit mihi ad intra, ſtercus ſtercus, ut quid confidis in iſtis Pſalmis, Maria, Gregorio, Hieronymo, & ſimilibus? Tu deberes in Deo confidere. Deus iraſcitur tibi quòd tantum confidis in iſtis rebus, & non in ſe ſolo. Sed quia puſillanimis & timidus es, & non feciſti ex malitia, ipſe indulget tibi, ſed noli ampliùs talia facere. Ego Kettel ſic non feci, tamen ſine purgatorio veni ad regnum cælorum. Me verò requirente quomodo hoc eſſet, ille ſubjunxit duas cauſas.

31. Una erat quòd omnibus bonis & divitiis temporalibus purè propter Deum & ſalutem animæ ſuæ renunciaſſet, & ſe ad talem humilem ſtatum, pura officium coquinæ, dediſſet, & quòd nunquam pœnituiſſet eum renunciaſſe. Secunda cauſa erat, quòd cum magno affectu & deſiderio ſic perſeveraverit in coquina, ſine ullo deſiderio redeundi ad priſtina. Et quòd habuit firmum propoſitum & magnum affectum in tali humili ſtatu & abjecto officio [ut poſſet omnibus ſervire] uſque ad mortem permanendi, & quòd in tali ſtatu & propoſito obiiſſet. Tunc dixit mihi Dominus Lubertus: Frater ſcio quòd iſta quæ iſte nequam ſpiritus narravit de vero & dilecto Fratre noſtro Joanne Kettel, vera ſunt, ſed utrùm ſine purgatorio venit ad regnum cœlorum, neſcio. Et ſubjunxit: Iſte nequam ſpiritus etiam dixit mihi, quòd ego ſine purgatorio venirem ad regnum cælorum. Me verò inquirente cauſam, reſpondit: Tu coram Deo martyr es, eo quòd pro fratribus & ſororibus tuis poſuiſti animam tuam, quia ex affectu & charitate

elegiſti

Digitized by Google

elegiſti apud eos manere in tali periculo mortis. Tunc dixit ad me humilis Dominus Lubertus: Utrum ſine purgatorio veniam ad regnum cælorum neſcio, ſed hoc negare non poſſum, quin ex charitate & affectu manſi apud fratres. Sed tantum eſt quòd omninò multis verbis nitebatur me inducere, ut confiderem in propiis meritis & virtutibus. Ego tamen ſemper timidus, nunquam confiſus ſum in meipſo, nec adhuc confido. Sed omnis confidentia & ſpes mea eſt in miſericordia Dei, in precibus & meritis glorioſæ Virginis Mariæ & aliorum Sanctorum, & orationibus devotorum hominum. Ergo placet mihi & gaudeo quòd multi boni pſalmi & orationes lecti ſunt. Aliquando privavit me omnibus ſenſibus præter ſolum auditum, & illum ſimiliter conabatur auferre, ſed non potuit. Item Dominus Lubertus dixit mihi de pluribus aliis mirabilibus quæ diabolus dixerat ei, quorum plura erant hæretica & contra fidem, ad quæ nitebatur eum trahere, ſed multa intermiſcuit vera. Et ſic ſcio quòd fuit malignus ſpiritus qui conabatur me decipere, quoniam plura falſa & mendacia ſemper miſcuit. Apparet igitur mihi quòd valde utile & neceſſarium ſit homini morienti, ut habeat hominem intelligentem apud ſe, ſicut ſunt Fratres noſtri, uſque in exitum. Hæc in vigilia ſancti Jacobi Apoſtoli poſt octavam horam de veſpere narravit mihi.

32. Poſt hæc totus debilis in magna tranquillitate & pace cordis uſque ad mortem perdurabat. Valdè enim ardenter cupiebat diſſolvi, & eſſe cum Chriſto, habens firmam fiduciam, & ſpem de adventu Domini noſtri Jeſu Chriſti, glorioſæ Virginis Mariæ, & aliorum Sanctorum. Et in tali ardenti deſiderio cum magno fervore orans, ſuſpirans, ruminanſque devotos pſalmos, ſpecialiter pſalmum Beati immaculati uſque in craſtinum ſancti Jacobi perdurabat, ſæpius inquirens quàm propinquus eſſet morti, & an adhuc haberet omnia ſigna mortis, anne brevis anhelitus eſſet verum ſignum mortis, & hujuſmodi. Et in nullo eum meliùs conſolari potuimus, quàm ut mortem propinquam adeſſe diceremus.

33. Aliquando cum magna fiducia quaſi exclamando: O quando veniet Dominus Jeſus & ſancta Maria cum Angelis ſanctis abſolvere me? & hujuſmodi. Spero quòd non diu expectabunt. O ſi vellent citò venire, ô ſi vellent facere finem! Spero quòd non diu hic durabo, & hujuſmodi. Et ſæpiſſimè invocabat ſanctâ Mariâ, Hieronymum, & Gregorium, quos ſpecialiter dilexerat, & alios Sanctos, ut orarent pro eo, & adeſſent & ſuccurrerent ipſi in hora mortis. Etiam petiit ut aliquando breviter alloqueremur eum excitando ad invocationem ſanctorum & orationem, & alioquin oraremus pro eo in ſilentio ſuſpiriis & gemitibus, in compunctione cordis ad Dominum ſecum ſuam mortem expectantes. Sic in tanto fervore, in tanta devotione, in tam ardenti deſiderio diſſolvendi, & in affectuoſa ac fiduciali expectatione adventus Domini noſtri Jeſu Chriſti, glorioſæ Virginis Mariæ, Sanctorum Angelorum & aliorum Sanctorum, pervenit ad horam extremam: nec [ut videtur] fraudatus eſt à deſiderio ſuo. Jam enim in membris omnibus præmortuus erat & totus frigidus,

ſola vita in lingua & pectore videbatur palpitare, & vix aliquod membrorum videbatur poſſe movere.

34. 3. Et ecce ſubitò ſine cujuſquam ſuſtentatione ſeipſum proprio motu erigens, comploſis elevatiſque manibus, oculis ſurſum verſus parietem defixis, illuc reverendiſſimè cum omni devotione inclinavit. Et viribus quibus potuit, raucam & fractam vocem recolligens exclamavit. In gloria, in bonitate tua, in miſericordia tua ſuſcipe ſuſcipe: In gloria, in gloria, in bonitate, in bonitate, in miſericordia ſuſcipe, ſuſcipe, ſuſcipe. Et dum ſic erectus ſedens hæc ſæpius iteraret, tandem reclinatus ad lectum, bina vice eiſdem motibus & geſtibus eadem replicans ſe iterum erexit. Qui ultima vice reclinatus videbatur jacere in magno ſtupore & admiratione. Ego verò inquirens alloquebar eum dicens: Luberte frater quid eſt? quomodo eſt tecum? Ipſe autem quaſi cum magna admiratione reſpondit: Mira, mira, mirabilia, mirabilia, magna mirabilia vidi, quando me erexi. Quo dicto ſtatim ſubjunxit: Vocate fratres, vocate fratres, vocate fratres. Quibus convocatis, ſtatim modicum agonizando expiravit, & feliciter in Domino obdormivit, plenus virtutibus & bonis operibus, de quo benedictus ſit Deus in ſæcula. Amen.

Ex epiſtola Domini Florentii de commendatione ejus.

35. 35. Quis non doleret de morte dilecti Fratris Luberti, qui eum novit? quis non fleret ſi quis eum dilexit? Quis non de domo noſtra plangeret & lamentaretur, ſi diligenter reſpiciat quantam ruinam, quantum caſum domui noſtræ mors ejus minatur? quantum humilitatis exemplum, quantum fervoris ad communia ſpectaculum per mortem eis ablatum ſit? Quis remanſit, qui ut ipſe ad omnia devotionis præcipuè & contemptus exercitia fervet? Quis noſtrum ut Lubertus communia promovet? Quem ut ipſum pro domo noſtra comedit zelus Dei? Quis noſtrum remanſit, qui ſibi tam vilis in oculis propriis, tam parum ſapiens, tam parum idoneus ſibi videatur? Horum omnium exemplum in ejus morte ablatum eſt. Hinc meritò piè dolet qui domum noſtram diligit. Hinc lachrymatur qui profectum noſtrum in ſpiritualibus affectat. Hinc nos quantum dilectum Fratrem Lubertum dileximus, tantum dolemus. Quando corda noſtra ipſi erant unita, tanto amariùs ſentiunt ejus ſeparationem. Verè erat nobis cum dulciſſimo Fratre Luberto cor unum & anima una in Domino. Penſate igitur ex unione cordium dolorem ſeparationis. Quæ menſura triſtitiæ, ex amoris quantitate perpendite. Verùm ſi breviter & clarè menſuram triſtitiarum & dolorum noſtrorum ſcire cupitis, qui utique tantus & tam gravis eſt, ut vix duas rigas vel tres in literis veſtris potuimus legere, vix tres rigas reſcribere potuimus, quin effluerent lachrymæ copioſæ & ſcribere & legere prohiberent, ſi inquam hujus triſtitiæ & miſeriæ menſuram ſcire cupitis, perfectè propria corda veſtra inſpicite, qui nobiſcum ſimiliter dilexiſtis Lubertum,

Colli-

Collecta quædam ex devotis exercitiis Domini Luberti.

36. Tuum erit laborare pro vitiis tuis extirpandis, & pro virtutibus acquirendis. Sed niſi purè ex corde Deo teipſum reſignaveris, & illi ulterius commiſeris, generat tibi magis præſumptionem, & faciet te durum & perplexum, & anxium & puſillanimem. Labora ergò cum verecundia & quiete & timore, ſed reſigna & committe Deo ut faciat ſicut voluerit, & noli triſtari vel dejici, ſi neſcis propoſitum tuum exequi, fortè ſic eſt voluntas Dei, ut non confidas propriæ virtuti. In oratione nihil intende niſi Deo & pſalmodiæ, quaſi in conſpectu Dei. Et committe voluntati ejus liberè ex toto, & abjice leviori modo quo poteris ſuperfluas & vanas cogitationes, & ad hoc tende, quaſi tu ſolus coram Deo & beata Virgine & omnibus Sanctis ſtares, & oſtende eis neceſſitatem & vulnera animæ tuæ. Noli attendere fratres in oratione, in colloquio, vel ubicunque, nec etiam quoſcunque; quia valde alienaris à te ipſo, & diſſolvit virtutem mentis, facit te ſuſpicioſum & amorum, obſcurat intellectum, generat Dei oblivionem, & applauſum hominum, obnubilat intellectum, turbat conſcientiam. Habeas cor pacificum & à phantaſmatibus rerum & à peccatis averſum, & ad Deum converſum.

37. 37. Tene faciem communem cum cæteris ſine nimia auſteritate aut ſerenitatis oſtentatione, & apud te ipſum ſemper intus maneas. Et in quocunque opere averſus fueris ab iſta forma, nitere reformare te, & ſic ſemper tranquillo animo perficies voluntatem Dei, & cuſtodies te à vitiis, & ſemper hilaris perſeverabis. Cave omni modo in omnibus vehementiam, ſed omnia deliberato animo facito abſque oſtentatione. Nunquam debes alicui aliquid durè dicere, vel opprobrioſè increpare, aut deridere increpando. Obſecra & mone ut charitas poſcit, & ſi quandoque turbidi animi es, patienter & quietè ſuffer illa quæ ſunt tibi contraria & paſſioni tuæ, & pro tunc nihil move contra hoc vel de illo ad quod importunè agitaris. Potius expecta donec gratia Dei, & ſerenitas mentis redierit. Fuge interim ad cameram & ad orationem tanquàm infirmus & obſeſſus, & cogita: *In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras.* Luca 21. Elige ad tempus ſolitudinem, & laborare manibus, patienter orare, & facere ſine importunitate. Semper aliquid de Deo, aut ſacra ſcriptura ruminare, quod ad amorem vel timorem Dei, aut ad horrorem vitiorum te inflammet.

38. In omni actione temporali non 38. nimis ſtrictè attendere exteriora & ornatum, ſed intendere voluntati Dei ſolùm, & ipſi totum committere: cor & oculos avertere ab hominibus, ad intra ſemper manere, exteriora obliviſci: ad cœleſtia oratione, ſuſpiriis, lectione, compunctione tendere, & mentem ad prædicta frequenter exacuere; oſtentationem & præſumptionem fugere, abjicere imagines hominum de corde: in hoc omnis virtus, omnis profectus, exequi voluntatem Dei, & ipſi placere. Ad hoc tende, ut intentio tua ſit ad Deum, & ſecundum Deum, & abjice paſſiones animæ. Hoc habe pro regula infallibili: Quicquid placet Domino Florentio & fratribus, hoc vult Deus ut facias, quia inhabitantur à Deo,

à Deo, & ipſi nihil quærunt niſi ejus voluntatem. Omnia fac cum conſilio Domini Florentii: & quando abeſt, eodem modo per omnia quaſi ex Deo fac cum conſilio Domini Gerardi, quia longè ſapientior, humilior, cautior, & ſpiritualior, & abſtractior te eſt, & facit magis ſecundùm voluntatem Dei, quàm tu. Cavenda eſt multum occaſio vitiorum. Et ſæpe in quiete videris tibi aliquid eſſe, ſed effuſus in exterioribus rebus apparet quid in te latuit, ex hoc potes multum te humiliare. Longa locutio hominem à ſe rapit, & ducit in ignorantiam, præmeditationem aufert, inordinata profert. Neceſſarium eſt ergò homini multa dicere volenti, frequens meditatio & interpolatio, ſive pauſatio, ſcilicet utrùm ſecundùm beneplacitum Dei loquatur, an non, an declinet ad jactantiam & applauſum hominum & ad vanam gloriam. Neceſſitatem, pietatem, & utilitatem, attende in verbis, & maximè voluntatem Dei. Nullo modo licet loqui burdoſa, vel alios verbis ad hoc incitare.

39. 39. Nunquàm improviſè ex capite tuo deriſoriè alicui coram aliis aliquem defectum dicere tenta, quia ſignum eſt ſuperbiæ & præſumptionis, & malum exemplum aliis. Diſce parum & paucis verbis loqui, & cum præmeditatione, & expecta alium in verbis, & time audire unde lædaris. Diſcute verba etiam cujuſcunque, an ſint vera, an detractoria. Firmiter propone per gratiam Dei de malo nullius hominis dicere, nec libenter audire, niſi piâ utilitate: & tunc maximè cave ne ſeducaris. Aſſueſce ad nullam rem mundi neque temporalem neque ſpiritualem cor importunè effundere, ſed ſemper cum timore vitiorum tuorum mediocriter abſtrahere, cum diſcretione & pedetentim incedere, ad horam te mutare, & nunquàm in toto à te recede, ſed in verbo Dei cor tenere ſuſpenſum, & reflexum contra vitia tua in communi, tamen ſpecialiter magis contra hoc quod tunc magis times. Et ſic per gratiam Dei cum bono moderamine & maturâ deliberatione coram oculis Dei loqui & facere poteris, quicquid putas Deo placere. In comeſtione cave aviditatem & ſubitam comeſtionem, ſed retrahe potiùs appetitum, ut cœca & turbata concupiſcentia tua illuminetur compunctione & aviditate electionis, & cum quiete maſtica aliquid de lectione: aut de illa particula *Homo quidam fecit cœnam magnam.* Luca 14. Quandocumque ex comeſtione turbatus es in capite vel gravatus, tunc fuge ad cameram, vel loquens cum hominibus magis cautè conare ad cuſtodiam, tutius eſt fugere & orare, *Beatus homo qui ſemper eſt pavidus.* Prov. 28. Et veraciter ſcito, quando declinas à timore ad ſecuritatem, declinas à Deo, & caperis à dœmonibus, & paſſionibus tuis. Tamen ſic debes timere, ut eo magis de Deo confidas. Et quantò videris tibi infirmior, tantò faciet ſuperiorem. Præſtat ergò aliis magis credere, & in teipſo trepidare. Propter Deum diſce ab aliis virtutes & mores, & time vanam gloriam tuam. Chriſtus tibi didicit, tibi tacuit.

40. Diſce intus manere, & inter fratres & alios homines communiter & ſocialiter te habere, & extolle eos. Cogita virtutes eorum, & vitia tua. Semper de aliquo cum quo es, virtutem aliquam cogita, & vitium tuum, ad humiliandum te ad intra ex vitiis interioribus Deo 40.

&

& Angelis & tibi notis. Accede ad ſtudium ſicut ad cibum capiendum animæ, ut lectione refectâ diſcat in illis anima occupari quæ legit, & obliviſci temporalia, & refrenari à vitiis. Non multùm ſimul eſt tibi utile ſtudere ſine maſticatione & oratione, ſed parùm, & maſticare illud cum oratione & deſiderio, & ſic mittere in ventrem animæ, & in mores, & in virtutes, ut anima his quaſi nutrimento ſuſtentetur. Sicut enim corpus cibo, ſic anima virtutibus reficitur. Nunquam debes aliquibus ſtudere, quæ non reficiunt animam, quia fructus ſtudii eſt fortitudo animæ, & propter virtutes acquirendas. Studere propter ſcire, propter docere alios, aut propter quodcunque aliud quàm dictum eſt, non nutrit animam, ſed facit eam inſanam, ſicut ſuperflui humores corpus, & generat vanam gloriam, elatum cor, incompoſitos mores, vanas cogitationes, inſtabilitatem mentis, Dei oblivionem & contemptum, applauſum hominum, turbatam conſcientiam, tenebroſum intellectum, & magis exinanit & debilitat animam quam reficit. Igitur moderatè ſtudere & benè maſticare magis reficit animam, quàm inconſideratè multa abſque maſticatione. Sequitur ergò quod anima mortua eſt, quæ verba Dei indeſinenter non digerit in mores & in virtutes, vel conſumit ſeipſam, & fit putrida diverſarum concupiſcentiarum malarum honoris, & conſumitur à dœmonibus, ſicut corpus à vermibus.

Literis navare operam ob aliud quidvis quam ut ſalvus fias quid proſit.

41. In pulſu horologii, quaſi in medio inimicorum verſatus & in te deficiens, clama ad Deum, & ora: Ne derelinquas me Domine Deus meus, ne diſceſſeris à me. Aliquando ad beatam Virginem. Ave Maria. Cogita te à Deo reſpici, & opera tua ab Angelis ipſi præſentari, quid boni feciſti, quantum profeciſti, & quid mali commiſiſti. Cum audis campanam, cogita: Surgite mortui, venite ad judicium. Semper nitere ſequi voluntatem aliorum in illis, quæ non ſunt peccata vel contra Deum, & tuam voluntatem & conſilium ſemper abjicere, omnia contraria & tibi dura cum labore & dolore capere, & nulli ad extra impatientiâ reſpondere. Elige magis miſereri, & in hoc potiùs excedere, quàm in duritia. Quanto interrogas Prælatum & Rectorem tuum, cogita quod Dominus in his habitans loquitur per eos, & dicit ſuam voluntatem, & quàm periculoſum eſt tibi ejus diſpoſitioni per eos reſiſtere. Multoties cogita de peccatis quotidianis, ex qua radice procedant. Timor immoderatus vel nimia præſumptio quotidiè te impediunt. Declinare ad divitias, ad delicias, ad honorationem & applauſum hominum, ad delectationes terrenorum, ad proprium voluntatem & proprium videre, & fugere vel non curare humilia, ad hujuſmodi declinare, eſt regredi ad vitia, & averti à Chriſto, & maximè à regula patris ſpiritualis, quia hæc eſt veriſſima via ad virtutes, reſiſtere vitiis, & humiliter obedire Prælatis.

FINIS

VITÆ LUBERTI BERNERI.

VI.

VITA DOMINI HENRICI BRUNE.

1 1. MAgnæ devotionis, & ſanctæ ſimplicitatis virum, nec non angelicæ puritatis Sacerdotem, præterire non debeo: Sed ipſius primordiali ſocio, atque præcordialiſſimo compresbytero D. Luberto, conjungere placet, & aliquid in ejus laudem proferre. Ipſe eſt Dominus Henricus Brune, ſodalis D. Luberti, Deo dilectus, & hominibus acceptus, omnibus benignus, nulli oneroſus. Hic in Hollandia natus, civis fuit Leydenſis civitatis, ex honeſtis parentibus & conſanguineis. Sed nihil æſtimans ſæculi divitias & honores, amicorum vitavit aſpectus, quæſivit Dominum in tempore juventutus, & uſque ad ſenium adhæſit illi corde perfecto. Manſit autem in obedientia in domo Domini Florentii cum omni humilitate & manſuetudine multa, audiens confeſſiones devotorum, & celebrans miſſas ſuas cum magna devotione & reverentia, ſine cura temporalium rerum, vivens in tranquillitate & ſimplicitate cordis, atque inter fratres converſans ſine querela, teſtimonium bonum habens in tota Daventria, notus apud religioſos in pluribus locis, ſicut verus Iſraëlita abſque dolo & nequitia, tanquam columba ſine felle, præditus ſingulari innocentia vitæ. Oculi ejus ſemper ad Dominum, & ubicunque ſolus eſſe potuit, ab oratione & devota meditatione non ceſſavit.

2. Sedebat aliquando in hyeme juxta focum manus ſuas calefaciendo, ſed faciem convertit ad parietem, ſecretò interim orans, & ſilentium bene ſervans. Quod cùm viderem, multum ædificatus fui, & eò ampliùs eum dilexi. Nunquàm ego indecens verbum ab eo percepi, nec ſuper eo conqueri audivi, niſi quod miſſam ſuam tractiùs celebrare conſuevit. Quo tamen facto plures ſæculares ad devotionem miſſæ ſuæ traxit, & facilis ei indulgentia dabatur, quia invitè à dilecto Jeſu ſeparabatur. 2.

3. Accidit autem ut vir quidam fidelis occultâ impugnatione daboli tentaretur in fide, qui etiam de Sacramento altaris cœpit quodammodo dubitare de veritate corporis Chriſti. Is ergò cùm ſtaret ad audiendam miſſam hujus devoti Sacerdotis ſæpe ingemuit, dolens de prava immiſſione ſpiritus maligni, oravitque Dominum, ut ſui in hac vacillatione dignaretur miſereri. Sed miſericors Deus qui animarum ſaluti variis ac miris modis occurrere ſolet, præfatum virum novâ & inſolitâ viſione inſtruxit, atque in fide ſuaviter confortavit. Vidit namque inter manus Sacerdotis ſibi apparere non ſpeciem panis, ſed formam ſpecioſi pueri præ filiis hominum, & nimium ſtupens ac tremens gratias egit, & Deum benedixit. Sacerdos verò de his nihil ſciens, officium Miſſæ ſolito more cum benedictione complevit. Non enim propter eum, qui fide & gratiâ plenus erat, hæc oſtenſa ſunt, ſed propter infirmum in fide roborandum. 3. Miracula tria pro confirmatione fidei Euchariſtiæ. Primum.

4. Et quia ſermo de venerabili Sacramento incidit, adhuc referam conſimile factum de quodam Sacerdote in partibus 4. Secundum.

bus Friſiæ ſed minus laudabilis vitæ. Siquidem bonæ memoriæ Fratre noſtro Alardo narrante cognovi, quod erat cum eo quidam presbyter parvæ ſcientiæ, & famæ non claræ. Iſte, cùm Eccleſiam intraret, ut Divina celebraret, honeſta quæda m matrona, quæ ejus imperitiam cognovit, cœpit intrà ſe de eo ſuſpectè cogitare ac murmurando dicere: Quid tu imperite vis facere, & quomodo tu indigne poteris tam magnum Sacramentum conficere; Hæc eâ cogitante, presbyter cœpit celebrare, & Divina myſteria tractare & conſecrare, Factum eſt autem dum venerabile Sacramentum ritu Eccleſiaſtico conſecratum elevaretur, & omnis populus hoc flexis genibus fideliter adoraret, matrona ſupradicta vidit in elevatione apertis oculis figuram hominis Chriſti, nimiùm ſtupida & perplexa. Finitâ Miſsâ hanc viſionem alteri Sacerdoti ſecretè expoſuit, & quid mali de celebrante antea cogitaverit, humiliter confeſſa eſt. Qui diligenter geſtæ rei ordinem & viſionem examinans, matronæ reſpondit: Hoc Deus pro tua ſalute fieri permiſit, ne de cætero malè de Sacerdotibus cogites, nec de vera conſecratione dubites, licet malæ famæ ſint, & indignæ vitæ. Illa hæc audiens, firmam fidem tenuit, & Deo judicium de Sacerdotibus ejus commiſit.

5. Tertium. 5. Sed non te pigeat aliud iterum miraculum de hoc ſummæ venerationis ſacramento audire. Eo namque tempore, quo monaſterium montis ſanctæ Agnetis illuc moraturus intravi, quidam devotus Clericus mecum diu in eodem loco habitans, pro quadam cauſa ad vicinum monaſterium perrexit. Cumque in itinere eſſet, junxit ſe illi quidam ſæcularis, cum eo ſocialiter vadens, ac familiariter colloquens. Factum eſt autem dum pariter ambularent, & de Deo conferrent, ait ille ſæcularis Clerico ſecum comitanti: Dicam tibi amice dilecte, quid mihi in vita mea breviter accidit. Longo fui tempore quod intrans Eccleſiam nunquam potui Sacramentum altaris in manibus Sacerdotis videre. Exiſtimans autem quia nimis remotè tunc ſtarem, & præ caligine oculorum non poſſem bene videre, acceſſi propiùs quantum auſus fui & licuit, ſed nihil penitùs profuit mihi, nihilque inter manus Sacerdotis conſpexi. At iſtud etiam ultra annum mihi evenit, & qua de cauſa, non ſatis perpendi. Tandem in me reverſus & multum perplexus ad Sacerdotem me contuli, & cuncta ei in confeſſione denudavi. Ille benignè me audiens, & cautè ſecreta perquirens, invenit me ſtare in odio cujuſdam proximi mei, cui pro nulla re volui offenſam, quâ me offenderat, dimittere. Animadvertens bonus & diſcretus Confeſſor culpam malitiæ meæ, increpando & admonendo perdocuit me, aſſerens periculosè valde fore in tali duritia ſtare: nec poſſe aliquando veniam promereri, niſi ex corde dimitterem offenſas omnes, atque idcirco mihi iſtud accidere, quia non eſſem dignus Divinum Sacramentum oculis malignis intueri. Auditis his ſacris monitis acquievi conſilio Sacerdotis, & toto corde compunctus remiſi ex integro injurias, nolens meipſum de cætero vindicare, quatenus poſſem Deo reconciliari, & gratiam perditam recuperare. Tunc demum Sacerdos me abſolvit,

Digitized by Google

& impoſitâ pœnitentiâ abire permiſit. His geſtis ſtatim ad Eccleſiam intravi, & miſſam audivi, Deo mihi propitio facto, ſacrum corpus Chriſti in manibus Sacerdotis oculis meis clariſſimè vidi: & gratias agens, Deum in mirabilibus operibus ſuis benedixi.

6. 6. Sed ad propoſitum redeundum, & de felici fine dilecti D. Henrici, aliquid jam tractandum. Nam cujus vita, virtutibus ornata extitit, ejus quoque exitus felicem tranſitum ex hoc mundo meruit habere. Inter alias virtutes, homo iſte pius & devotus, ſuo ſuperiori humiliter erat ſubjectus, dans exemplum bonum presbyteris & Clericis, ne ſe elevent propter ſacerdotalem gradum ſupra juniores. Celebravit aliquoties in feſtis apud leproſos, de licentia Domini Florentii, ubi eidem tunc miniſtravi.

7. 7. Quadam vice, cum fratribus perrexit pro indulgentiis in Arnem, & interrogatus eſt in via, pro quanto indulgentias ſuas daret. Qui ait: Libenter darem indulgentias meas pro hac gratia, ut quotieſcunque alicui aliqua bona dicerem, quod ille ſtatim converteretur, & ſuam vita emendaret. Quod audientes fratres mirabiliter ædificati ſunt de tam bono reſponſo, ex magno animarum zelo, in corde pio & puro.

8. 8. Igitur anno Domini 1439. cùm peſtilentia regnaret Zutphaniæ, ubi tunc fratres domus Domini Florentii, à Daventria profugi, cum multis aliis devotis morabantur: Dominus Henricus ipſa peſte infirmatus eſt, & ad extrema pervenit, præmium laboris ſui à Domino confidenter expectans. Qui ferè à tempore Magiſtri Gerardi ſtetit in domo Domini Florentii, per annos circiter 44. ſacerdotio fructus, diutiſſimè vivens ultra omnes, qui cum eo in primo fervore inceperunt. Sed per omne tempus ſuum, laboravit in opere ſcripturæ: quem multoties vidi vaſa coquinæ lavantem, & alia humilia opera facientem.

9. Penè nihil ſcivit, nec voluit loqui niſi de Deo, & ſalute animarum. 9.
Et quod exercuit in vita, continuavit uſque ad mortem. Nam omnes horas ſuas legit uſquequò tradidit ſpiritum. Nec lectionem ſacræ ſcripturæ intermiſit in infirmitate ſua, conſolationem quærens potiùs in ſermonibus Dei, quàm in confabulationibus hominum. Migravit autem ab hoc ſæculo piiſſimus Sacerdos, anno Domini ſuprà dicto, in craſtino ſancti Bartholomæi Apoſtoli, circa undecimam horam diei, ipſo die ſancti Gregorii Epiſcopi Trajectenſis. Sepultus eſt autem in cœmiterio ſanctæ Walburgæ Virginis, apud collegium Canonicorum in Zutphania.

FINIS
VITÆ HENRICI BRUNE.

VII.

VITA DOMINI GERARDI ZUTPHANIENSIS.

1. Liber jam devoti & eruditi viri Domini Gerardi de Zutphania virtutes breviter indagare, & pro bono memoriali vitæ ejus exempla atque ſcriptura futuræ generationi imitanda proponere, qui inter primos fratres & Divinæ legis zelatores meruit præ- 1.

præſtantiſſimus nominari. Et licet brevi vixit tempore, gratiſſima tamen nobis reliquit doctrinæ monumenta. Erat enim ſtudioſus valde in ſcripturis ſanctis, trahens etiam ex abditis ſententiis doctorum varias aromatum ſpecies, contra vitiorum morbos ad ſanandam animarum languores, ſicut præcipuè patet in duobus libellis ab eo editis, quorum unus incipit: Homo quidam, & alius Beatus vir intitulatur. Ab infantia namque & puerilibus annis ad diſcendum inclinatus fuit, ingenio habilis, & ad artes avidus liberales, refugiens ex animo negotia ſæcularia, & quæcunque poterant ſtudium ſapientiæ impedire.

2. 2. Cumque adoleviſſet bonæ indolis juvenis, perrexit ad extraneas ſcholas meliùs imbuendus, ibique toto conamine ſatagebat bene frequentare, manè diluculo ſurgere, & ad audiendam lectionem tempeſtivè properare. Omne tempus ad ſtudendum breve ipſi videbatur, ſemper ex ore Magiſtri aliquid uberioris ſcientiæ capere cupienti, quod armariolo pectoris ſui tenacius inſerebat. In tantum animus ejus flagrabat in ſcientia proficere, ut vehementer triſtaretur quando in ſcholis non legebatur à magiſtris. Proinde quandoque flebat, quod diebus celebribus lectio non fiebat, malè contentus quod dies ſine fructu lectionis tranſiret. Longè namque diſtabat ingenua mens ejus à ſegnitie obtuſorum, & evagatione laſcivorum, qui per plateas currentes, luſibus delectantur inſanis, exhorrentes ſcholas, & Eccleſiam rarò viſitantes. Hic verò penſabat ad quid veniſſet, & cur ſcholæ inſtitutæ eſſent, ideò acriter ſtudio incubuit: & tam ſapienter profecit, ut de ſcholaſtico diſcipulo æternæ ſapientiæ diſcipulus poſtmodum fieri mereretur. Nam Deo diſponente tandem ad ſtudium Daventrienſe acceſſit, ibique inventis devotis fratribus Domino Florentio firmiter adhæſit, & ſufficienter jam edoctus fragilem mundi ſtatũ, pro Chriſti amore & propriâ ſalute dereliquit.

3. Cœpit itaque converſus diligenter emendationi inſiſtere, & in ſpirituali fervere profectu, ac mentem ſuam ob omnium temporalium rerum implicatione ſegregare, & tanquam bonus eremitarius cellam diligere, & ad interna exercitia ſe dare, tempus ſuum ſtudendo & ſcribendo expendere, ita ut multi ſtuperent quia rarò viſus eſt egredi, & ſolatium foris non captare. Habuit autem pro ſolatio maximo libros ſanctos, & pro ſpatiamento campi, quæſivit ſacra palatia cœli. Tranſiens verò ad Eccleſiam, quaſi ſine advertentia hominum pertranſivit. Cumque interrogaretur, an non impediretur à tranſeuntibus ſæcularibus, reſpondit: Cogito quod grex porcorum illac tranſit. Quid ad me de ſtatura hominum? Sedens in camera ſua ita intentus erat operi ſuo, ſcribendo, legendo, orando, quod ſæpe de tota die non aperuit feneſtram, nec foras reſpiceret, licet aura ſatis ſerena fuiſſet. 3.

4. Dixit ergò ei quidam ex fratribus: Cur non aperis feneſtram tuam? Tu ſedes hic quaſi in cavea clauſus, bonum eſſet quod aliquam reſpirationem caperes. Reſpondit homo deditus ſtudio diſciplinæ: Si poſſem vacare, & ſcirem tantùm præcogitare, fortè bonum eſſet quod hoc facerem. Quæſitum eſt ab eo, quid cogitaret, quando ad prandium pulſatum 4.

Digitized by Google

eſſet. Qui ait: Sicut ad unum, ſic ad reliquum opus vado. Penè nihil curabat iſte quid comederet, vel quando hora refectionis eſſet. Et cum neceſſitas ad comedendum urgeret, magis ad auditionem ſacræ lectionis, quàm ad reficiendum corpus feſtinavit. Fuit præterea incurius ſui corporis, majorem curam gerens de viribus animæ reparandis. Et niſi Dominus Florentius pro ejus neceſſitatibus ſollicitus fuiſſet, citò ſeipſum deſtruxiſſet, & defeciſſet. Hinc accidit quod occultum morbum, quem medici fiſtulam vocant, diu patienter portavit, nolens aliquos ſecum occupari, nec pro ſe expenſas fieri, ſed dolores in corpore pro animæ remedio pati. Verùm ubi Dominus Florentius hoc percepit, medicum advocavit, qui curam ejus gereret donec ſanaretur. Erat autem armarius & cuſtos librorum, magnam diligentiam habens pro libris colligendis & ſcribendis.

5. 5. Et multis Clericis extraneis ſacros codices conceſſit, ut haberent in domibus ſuis & in ſcholis lectiones ſacras, ad vitandum fabulas otioſas & vagos circuitus in feſtis, quibus præcipuè admonentur Clerici intendere Divinis. Et dicebat: Iſti libri plus prædicant & docent, quàm nos dicere poſſimus. Nam libri ſacri ſunt animarum noſtrarum lumina & ſolatia, atque vera medicamina vitæ, quibus non minùs in hac peregrinatione carere poſſumus, quàm Eccleſiæ Sacramentis. Diligebat autem ſacræ Theologiæ libros ſuper omnes divitias mundi, & plus gaudebat de bono codice benè ſcripto, quàm de prandio lauto, & optimi ſaporis vino. Sciebat enim quod non erunt ſapientes, qui delicatis ferculis & potibus delectantur. Qui verò ſtudiis ſacris dediti ſunt, replebuntur ſapientiâ, & cœleſtibus ſecretis merentur admitti. Igitur libros in maxima reverentia habuit, deſiderantiſſimè in eis legit, & ſub diligenti cuſtodia eos ſervavit.

6. Plures etiam Clerici ad eum pro diverſis caſibus & dubiis ſolvendis veniebant, & libenter collationes ejus audiebant, quia erat vir eloquens & doctus, & in multis exercitationibus probatus, ſciens quid unicuique deberet reſpondere. Frequenter Dominus Florentius ipſum advocavit pro negotiis domus diſponendis, & præcipuè cum eo tractabat de his, quæ juris peritiam requirebant, & ſpiritualem cauſam expetere videbantur. Unde ſi quid grave & arduum occurriſſet, hoc declarationi & examini Magiſtrorum ubi oportuit reſervavit, audiens reverenter Doctores, & ſequens incunctanter ſanctorum auctoritates, dicta ſua teſtimoniis ſacris patenter affirmans. Quapropter à ſapientibus & literatis viris pro ingenio ipſi collato mirificè laudabatur, ſed ipſe pro nihilo duxit hominum laudes. Non enim eloquentiæ ſtuduit eſſe ſectator, ſed bonæ conſcientiæ obſervator. Itaque ad intelligentiam ſcripturarum non tam longa exercitatio ſtudii eum juvit, quàm Spiritus ſancti informatio, qui intellectum dat parvulis, & myſteria ſua revelat mentibus puris. Ad quam ſanè puritatem conſequendam omne exercitium ſuum direxit, incutiens timorem Dei noviter converſis, increpans torpentes, & ad mortificationem vitiorum 6.

ex-

exhortans in virtutibus proficere cupientes.

7. 7. Si, inquit, negligimus certare contra vitia, prævalebunt paſſiones, & incidemus laqueos diaboli, qui ſemper inſidiatur profectui noſtro. Idcircò laborandum eſt cum omni diligentia ut viriliter repugnemus, quia corona æternæ gloriæ vincentibus eſt promiſſa. Poſtquàm ergò illuminatus iſte Sacerdos humiliter & devotè inter fratres cum multa gratia converſatus eſt, & cùm plures libros perlegiſſet, ante finem vitæ ſuæ quaſi noviter converſus, Speculum Monachorum & Profectus Religioſorum iterùm legere cœpit, in quibus ſpiritum devotionis ſtuduit recolligere, & ad primitivum fervorem ſe innovare. Nec diu ſupervixit tali proficiendi zelo accenſus, ſed memor Domini Luberti defuncti, quem plurimùm dilexit, & in cujus obitu lachrymas multas fudit, ipſum in brevi ſubſecutus eſt. Nam miſſus cum fratre Amilio ad Abbatem in Diekeninghe Doctorem decretorum, cum quo ſæpiùs tractare de caſibus juris conſuevit, revertens de via, Wyndeſem venit, ibique pernoctando, infirmatus eſt uſque ad mortem.

8. 8. Cui Amilius inquit: Videtur mihi quod mori properas. Ad quem ille. Hoc etiam videtur mihi. Itaque creſcente ægritudine, in nocte ſanctæ Barbaræ virginis, quaſi ſomno levi ſopitus, ſpiritum vitæ exhalavit, Anno Domini M CCC. nonageſimo octavo, ætatis ſuæ triceſimo primo. Cujus corpus à priore & fratribus digno cum honore in tranſitu ante fores Eccleſiæ eſt ſepultum. Audiens autem Dominus Florentius obitum dilecti Domini Gerardi, contriſtatus eſt valde, & flevit ipſe & omnes fratres ejus cum eo fletu magno, charitate nimiâ compellente, quia ſublatus eſt ab eis frater chariſſimus, qui erat columna domus, & altera manus in negotiis pertractandis. Sed benedictus Deus, qui talem virum nobis habere conceſſit.

FINIS

VITÆ GERARDI ZUTPHANIENSIS.

VIII.

VITA DOMINI AMILII BURENSIS.

1. Nunc dilecti, & Deo digni Sacerdotis Domini Amilii, habenda eſt memoria, & huic chartulæ inſerenda. Hic quidem ſucceſſor Reverendi Patris Domini Florentii, in regimine domus extitit ſecundus, ab ipſo familiariter dilectus, & multis virtutum gemmulis inſignitus. Fuit namque de partibus Geldriæ in confinio Domini de Buren oriundus, & inter ſuos progenitores de numero curialium curialis æſtimatus. 1.

2. Cumque ſtudii cauſa ſe Daventriam applicuiſſet, ubi ſtudium particulare tunc ſatis viguit, tantâ diligentiâ in ſcholaſticis artibus profecit, ut in brevi inter primarios unus de doctioribus fieret, & Magiſtro propter ingenii ſubtilitatem chariùs placeret. Dei autem munere factum eſt, ut tale ingenium 2.

in

Digitized by Google

in ſæculari vita non periret, nec mundi honores per ſcientiam ambiret, ſed omnia tanquam ſtercora refutaret. Præventus ergò cœleſti gratiâ, & ab Altiſſimo inſpiratus, acceſſit domum Domini Florentii, & attractus eſt pietate ſermonum ejus, ſubdens de conſilio Spiritus ſancti per os Reverendi Patris loquentis, qui ei monita dabat ſapientiæ ſalutaris. Igitur poſtpoſitis ſcholis, & amicis carnalibus derelictis, factus eſt humilis frater Chriſti diſcipulus, atque ſuo exemplo multis profuit ad renunciandum ſæculo, & ſerviendum Chriſto. Tradidit autem ſemetipſum ad humillima quæque opera facienda, non parcens corpori propter animæ ſuæ ſalutem, nil proprii commodi quærens in præſenti. Sed in virtute ſanctæ obedientiæ graves etiam labores ſubiit pinſendo, braxando, & alia quælibet ſibi commiſſa hilariter & fideliter exequendo.

3. 3. Mirabantur multi, quod in corpore non grandi potuit tam laborioſa exercere, quæ utique in ſæculo non didicit, nec priùs facere conſuevit, & vix aliquis fortior pro temporali lucro perfeciſſet. Sed amor Chriſti & fraterna charitas valens ad omnia, bonæ voluntati vires miniſtrabat, ut meritum ejus ampliùs creſceret, quo omnibus ferventiùs laborabat. Qui in tantùm Deo & fratribus placuit, ut poſt dormitionem Domini Luberti, & Gerardi, ſtatim Sacerdos ordinaretur Domino Florentio adhuc vivente. Cumque primam Miſſam ſuam celebrare deberet, Dominus Florentius ſuperpellicio indutus affuit, donec officium ſuum ad honorem Dei perfectè devotèque compleret. Celebravit autem ante ſummam Miſſam ſuper altare ſancti Pauli pertinens ad Vicariam Domini Florentii ſatis ſecretè ſine concurſu populi.

4. Hic itaque pietate præcipuus, & in omni commiſſo verè fidelis, cunctiſque in neceſſitate poſitis conſolativus 4.
amicus, tempore peſtilentiali curam geſſit infirmorum, paratus cum fratribus ſuis aut vivere aut mori ex obedientia & charitate fraterna. Nam Joanni Ketel coco domus & Domino Luberto aſtitit intrepidus, uſque in finem vitæ miniſtrando eis, & aliis multis ſimili morbo detentis. Ipſe quoque poſt multa obſequia fratribus impenſa ægrotare cœpit, ſed Deo miſerante ad conſolationem fratrum reconvaluit, ne triſtitiam ſuper triſtitiam haberent. Ab ejus ore multa bona de virtutibus fratrum audivi, quæ in hujus operis libro, ubi opportunitas requirebat, conſcripſi, quamvis relatorem nominatim non expreſſi.

5. Venit aliquando ad fratres in montem ſanctæ Agnetis, & loquens aliquibus 4.
ſibi notis, hortabatur eos permanere in ſancto propoſito Ordinis, ad proficiendum in virtutibus. De cujus bonis moribus & gratioſis verbis valde ædificatus fuit, quia ſerenâ facie & oculis ante ſe fixis, ſtetit ſicut agnus manſuetus aſtantium facies non attendens. Igitur poſt felicem Domini Florentii obitum, qui ipſum ad gubernationem domus deputavit, expletis in bono regimine quatuor annis & menſibus quaſi tribus, obdormivit in Domino in profeſto Barnabæ Apoſtoli, anno Domini milleſimo quadringenteſimo quarto. Qui ſepultus eſt juxtà Dominum Lubertum in cœmiterio ſancti Lebuini ad auſtralem partem Eccleſiæ, non longè à veſtibulo Sacerdotum.

Exhor-

Digitized by Google

Exhortatio Domini Amilii de mutua charitate ſervanda.

6. 6. FRatres chariſſimi, hucuſque ſemper in unione perſeveravimus in charitate mutua, ſed jam [ut videtur] receſſurus ſum à vobis. Propterea, cordialiter affecto, ut unionem quam hucuſque ferventer tenuiſtis, de qua Chriſto ſit laus & gloria, firmiter perſeveranterque ſervetis. Et illi, cui cura domus committitur, per omnia ſicut Chriſto, & ſicut mihi hucuſque feciſtis, charitativè obediatis, perſonam ejus non reſpiciendo, ſed Chriſtum in eo. Ideo nolite cogitare illa eſſe mala vel irrationabilia, vel ſaluti veſtræ contraria, quæ vobis præceperit, quia non ipſe, ſed Dominus per eum præcipit, ideò propter Chriſtum & ſicut Chriſto ipſi obediatis. Ideoque vobis ab ipſo præcepta, tanquam ſint de cœlo edita, complere feſtinate; quia Dominus non ſemper vult per ſeipſum, vel per miracula, vel per Angelos vobis voluntatem ſuam manifeſtare; ſed ita diſpoſuit, ut per hominem voluntatem ſuam noſceremus, & homini nobis talia conſulenti vel præcipienti ſicut ſibi obediremus.

Stimulus acerrimus ad amplectendam obedientiam.

7. 7. Ideò quæcunque officia vel præcepta charitativa vobis ab ipſo impoſita, libenti & hilari animo impleatis, non cogitando illa eſſe infructuoſa, vel devotionis vel etiam ſalutis impeditiva, quia mille devotiones, reſpectu humilitatis & ſubjectionis, quam homo hilariter exhibet, nihil ſunt. Ideò ſi etiam viderentur irrationabilia, & magna inde impedimenta futura & facta, nihil tamen vos judicetis, ſed ſemper humiliter in ſubjectione nihil judicando perſeveretis: Chriſtum [ſicut ſæpè dixi] & non perſonam in homine conſiderantes, quia non propter perſonam illi ſubjicimini, ſed propter Deum, propter æternam ſalutem, & profectum veſtrum, propter regnum cœlorum hoc agitis. Ideo quod cœpiſtis perficite, nihil patrem veſtrum judicando, ſed eum ſummè venerando & in omnibus illi humiliter & hilariter obtemperando: non cogitando vos eſſe tam ſenes, tam expertos, tam doctos, tam ſapientes, quàm ſit ipſe: quia non propter eum vos ei ſubjicimini, ſed propter Chriſtum, & veſtri humiliationem & ſecuritatem; ut ad ipſum, quaſi ad patrem, ſemper refugium & conſilium habeatis.

8. Quid enim vobis & mihi fratres, niſi quia propter Deum obediſtis mihi? 8.
Et quid mihi, & D. Florentio, & M. Gerardo, ſi cum eo fuiſſem, niſi propter regnum cœlorum ei obediſſem. Quilibet ergo cogitare debet, quomodò poſſit ſe humiliare & ſubjicere, & ſtudeat eſſe contentus, quodcunque officium ſibi injungatur, ſive parvum, ſive magnum: & non ſit ſibi ſapiens, ſed hoc putet ſibi melius, quod fuerit ei ordinatum. Et ſi aliquis vellet habere exceptiones de aliquo officio, dicens in omnibus ſe velle acquieſcere: ſed ad hoc vel ad aliud officium non eſſet deducendus, ego mallem eum expellere de domo, quàm tale privilegium ipſi dare. Nam alio tempore, quando ejus propria voluntas aliud vellet, etiam in illo deberet eſſe rebellis. Sed non cogitet niſi Chriſtum, in quo velit acquieſcere. Fratres ſimus tanquam membra invicem, & ſuſtineamus non mutuò. Quod ſi noluerimus facere, citò peribunt res noſtræ. Nitamur invicem tenere charitatem & unionem: & quiviſ

à Kemp. Vita Amilii Burenſis.

Digitized by Google

nitatur conculcari quodammodò ſub pedibus alterius, & ſic nulla adverſitas poterit nocere.

9. 9. Nihil aliud ſcio, quod dicam vobis, niſi quod Dominus dixit diſcipulis ſuis jam aſcenſurus. Ut diligatis invicem, ſicut Chriſtus dilexit vos & oretis pro me. Ego, ſi venero apud Dominum, faciam, quod potero. Et quia ſæpe malè me habui, & vos ſcandalizavi, peto, ut mihi ignoſcatis: quia fui negligens & multis aliis vitiis implicatus, quæ omnia coram vobis paratus eſſem confiteri, niſi timerem, quod aliqui veſtrûm ſcandalizarentur. His dictis, depoſuit capitium ſuum, petens veniam à fratribus de culpis ſuis, compunctè & valdè humiliter, & cœpit flere. Quo viſo, fratres flexerunt genua, & fleverunt omnes fortiter & amarè. Hæc verba Domini Amilii noviſſima, pro ædificatione mutuæ charitatis & pacis ſunt dicta.

FINIS

VITÆ AMILII BURENSIS.

IX.

VITA DOMINI JACOBI DE VIANA.

De Domino Jacobo de Viana.

1. 1. Strenuus ac maturus moribus Dominus Jacobus de Viana, magnam gratiam humilitatis, compunctionis & internitatis habuit, ſæpè ſuſpirans & lachrymans pro quotidianis defectibus ſuis diſtrictè exanimans ſemetipſum. Etiam illud in ſe redarguit, quod alius in ipſo commendabat, metuens rigidum ſuperni judicis examen in omni quod agebat, qui non ſolùm apertas negligentias, ſed occultas conſcientiæ maculas judicabit. Longè à corde ejus altum ſapere de ſeipſo aut velle reputari pro bono, cui omnibus ſubeſſe, & minoribus ſicut majoribus obſequi complacebat. Erat autem egregius ſcriptor inter ſcriptores, diligens ad ſcripturam & librorum cuſtodiam. Quidam juvenis periit ab eo informari in ſpirituali exercitio, qui ſtatim ex humilitate pigrum ſe fatebatur & miſerum, & quod nondum virtutis initium perfectè attigiſſet, cœpitque quoſdam juniores fratres commendare, quam ferventes & intelligentes eſſent.

2. Aliâ vice idem juvenis multum contriſtatus retulit ei anguſtiam cordis ſui; deſiderans conſolationis verbum audire. Qui benignè eum conſolans, hortabatur ad patientiam, & ut gratiam Domini humiliter expectaret, quia pius Dominus contritis corde ſolet adeſſe, ſicut Pſalmiſta dicit: *Secundùm multitudinem dolorum meorum, in corde meo, conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam.* Quâ conſolatione ſuſceptâ, ſæpius tam dulcium verborum poſtmodùm recordabatur, cùm aliquid triſte illi occurreret: quia cùm humana conſolatio deficit, ad Divinam recurrendum eſt, & cogitandum, quoniam magni ſancti & electi viri etiam gravitates & deſolationes quandoque habuerunt. 2.

3. Hic igitur cùm eſſet laudabilis vitæ, & cuperet in infimo gradu & in ſimplici clericali ſtatu manere; propter virtutes tamen ſuas & inſigne humilitatis donum de beneplacito Dei & conſilio Domini Florentii ac fratrum ejus promotus eſt ſacerdotium. Quod ei tamen valde grave fuit, ita ut acriter fleret 3.

cùm

ſteret cùm hoc percepiſſet, quod ordinari deberet. Fatebatur enim ſe eſſe nimis indignum ad talem ſtatum, reputans eos graviter peccaſſe, qui hoc conſilium dediſſent; eò quod inidoneum promovere decreviſſent. Sed quantò plus ſe deprimebat, tantò ampliùs Deo & fratribus placebat, & eò libentiùs Dominus Florentius ipſum promovebat. Eo ſiquidem tempore apud devotos ſacerdotium rarum erat & pretioſum. Nam niſi juſtus & compulſus pro communi utilitate, nemo hoc acceptare audebat, quia omnes altiorem ſtatum fugiebant, & in humiliori loco & officio minori manere eligebant. Unde Dominus Florentius, qui erat gemma Sacerdotum, fertur aliquando dixiſſe: Si non eſſem Sacerdos, nec curam aliorum haberem, tunc poſſe me perfectè emendare, quia locus ſuperior plures occaſiones turbationum habet, à quibus magis liber eſt bonus ſubditus, ſine cura exteriorum vivens.

Sacerdotii inauguratio olim quam fuit viris piis formidata. Subjectionis conditio quàm ſecura.

4. 4. Quodam tempore Dominus Jacobus volens cogitare de defectibus ſuis, aſcendit ſecretè ſolarium domus, & graviter ſuſpirans culpas ſuas in tabula ſcripſit, ne oblivioni traderetur quod confidendum exiſtimavit. Et cùm à quodam interrogaretur de ſtatu domus, ait: Si quis nobiſcum habitare deſiderat, oportet quod ſe humiliet, & omnibus minorem ſe faciat, & talis paradiſum hic habet & optimè contentatur. Solebat Dominus Florentius interdùm ipſum corripere, & ad moderatam compunctionis gravitatem revocare, ne nimio rigore metam diſcretionis excederet. At ille patienter ferens correptionem, multum ſe humiliavit, quia minus diſcretè procederet. Fervidus namque ſpiritus, ejus proprias ſupergreſſus eſt vires; ſed pia ejus intentio eum excuſabat, quia Deum finaliter quærebat. Incidit autem poſt hæc in corporalem ægritudinem; & deficientibus paulatim viribus, ante patrem ſuum D. Florentium, in bona confeſſione vitam finivit. Anno Domini 1400. in craſtino S. Gregorii Papæ, quem ſpeciali devotione dilexit. Sepultus eſt autem cum fratribus ſuis, in cœmiterio majoris Eccleſiæ, apud S. Lebuinum.

FINIS
VITÆ JACOBI DE VIANA.

X.

VITA JOANNIS CACABI, VULGO KETEL,

Qui coquus fuit,

De Joanne Cacabo, vulgò Ketel, humili coquo.

1. ERat quidam humilis ſervus Chriſti in domo Domini Florentii Joannis Ketel nomine, coquinæ officio deputatus, qui deſpectis omnibus mundanis, elegit viam ſanctæ paupertatis in terris, ut æternas divitias cum ſanctis poſſideret in cœlis. Nam per opera miſericordiæ & charitatis meruit ingreſſum perennis felicitatis. Hic dudum optimè mihi notus cùm Daventriæ frequentarem, tam humilem ſe exhibuit moribus & exemplis, ut contemptum mundi plus factis prædicaret quàm verbis. Nec tamen fuit inanis ejus ſermo, cùm de Deo loqueretur, quia omnem excellentiam 1.

Digitized by Google

temporalem auditoribus ſuis perſuaſit eſſe ſpernendam, nec ullum laborem pro Chriſti amore abhorrendum. Sed quis dignè hujus viri loquetur virtutes? Attamen pauca dicere charitas expoſtulat, ne margarita in agro dominico abſcondita diutius lateat, ſed pro ædificatione plurimorum ad lucem veniat.

2. 2. Hujus natalis civitas fuit Duſeborch in comitatu de Mareka, non longè à Weſalia juxtà Rheni fluminis decurſum: cujus mater Chriſtina filium ſubſecuta diem extremum Daventriæ clauſit in domo ſororum. Hic itaque primò negotiator extitit in partibus Flandriæ & Hollandiæ, manſionem ſtatuens cum mercatoribus marinis in Dordraco, ſæpius tamen habuit inſpirationem bonam ad ſerviendum Deo, ſed neſciebat qualiter inciperet, aut quâ viâ ad hoc tenderet. Cùmque ſæculi rebus aliquamdiu proſperè uſus fuiſſet, tandem meliori conſilio inſpiratus, cogitavit mundi fallaciam & gravem ejus ſervitutem abjicere, ac velle ſacerdotio fungi, ut Deo honeſtiùs in hoc ſtatu ſerviret. Hâc igitur occaſione poſtpoſuit ſæculi nundinas, & auditâ famâ devotorum Clericorum in Daventria, venit illuc cum quibuſdam boni propoſiti viris inviſere ſcholas. Et apprehenſa aliquanta notitia in Grammatica pro intellectu ſacræ Scripturæ, cùm vidiſſet ſanctam converſationem Domini Florentii ac fratrum ejus, in alterum mutatus eſt virum, & ad ſæculi renuntiationem accenditur cum multis. Reliquit regulas Alexandri & Donati, & intravit ſcholam cœleſtis exercitii, ut diſceret voluntatem Dei in Domo Domini Florentii, ubi plures congregati Chriſto ſerviebant in humilitate fundati, & in charitate Divina firmati.

3. Petivit ergò magnâ inſtantiâ ad ſerviendum fratribus in coquina, ut quamdiu hic viveret, gratum Deo obſequium in humili ſtatu exhiberet. Poſt multas itaque preces admiſſus eſt ad probationem, & depoſitis veſtibus ſæcularibus, indutus eſt habitu veterano & theriſtro lineo, coquinæ ſordibus apto. Plus autem in tali integumento delectatus eſt, quàm ſi ſtolâ ſacerdotali fuiſſet amictus. Et factus eſt exemplum humilitatis & abjectionis omnibus qui in domo erant, tradens ſe perfectæ mortificationi pro amore crucifixi. Exiit autem fama bonæ converſationis ejus ad aures extraneorum, & mirabantur multi Magnates, quod dives quondam ille mercator nunc effectus eſt pauperculus coquus, & humilis frater. Nam qui prius propoſuerat per ſcientiam aſcendere ad Eccleſiaſtici Ordinis dignitatem, poſteà omni culmine honoris & cujuſcunque dignitatis faſtu relicto, noviſſimum quæſivit locum, Chriſtum imitando, qui humiliavit ſemetipſum, formam ſervi accipiens, diſcipulis ſuis miniſtrando. 3.

4. Præparaverat autem ſibi quædam pretioſa ornamenta ſacerdotalia, cùm adhuc eſſet ſæcularis, quæ aureis imaginibus intexta erant, tam pulchra, ut Cathedralis Epiſcopus vel Abbas regalis potuiſſet ea cum honore deferre. Sed ſpiritu Dei ſalubriter informatus omnia iſta poſtpoſuit & abjecit, & vendens aliis caſulam cum cappa ſerica, ipſe pannis vilibus, nigrâ tunicâ & griſeâ togâ inveſtitus eſt ad ſerviendum in coquinâ. Maximas igitur gratias Deo referebat, 4.

Digitized by Google

ferebat, quod ſe ad hujuſcemodi miniſterium vocaſſet, nec cum multis in ſæculo perire permiſiſſet. Dixit ergò aliquando cum magna jucunditate cordis ad fratres: Nônne magnus Sacerdos factus ſum & Prælatus, qui omni die bis communico fratres: ſignificans in hac parabola, quod tam manè quàm veſpere prãdium eis præparabat, & Chriſtum in ſingulis fratribus reficiebat.

Oeconomus velut quidam Sacerdos.

5. 5. Sæpe namque inventus eſt flexis genibus orare circà ignem, & cùm ollam manu congereret, ore devotè pſallebat. Fecit de coquina oratorium, ſciens ubique eſſe Deum, & de igne materiali exitavit ſpiritualem fervorem. Quæ in Eccleſia audiebat cantari, hæc poſtea inter opera ſua dulciter ruminabat. Sicque Deum mente gerens, foris practicavit coquendo, intus verò vacabat cœleſtia meditando, nullum temqus infructuosè ducendo, nec interna exercitia ſua negligendo. Cibos fratrum tempeſtivè & ſollicitè ſtuduit parare, qui magiſter coquorum fuit, nil tamen ſuperfluitatis introduxit, ſed meliora aliis tribuens, viliora ipſe ſumebat. Tres ſanctos ſpeciali devotione ſibi prælegit, ſanctum ſcilicet Alexium, qui in domo paterna diu in peregrino habitu latuit, & multa deſpectiva à propria familia patienter ſuſtinuit. Item ſanctum Franciſcum paupertatis amatorem, qui nihil terreni in hoc mundo poſſidere voluit. Item ſanctam Eliſabet viduam, quæ miſericordiæ viſceribus affluens, omnia pauperibus diſtribuit, & omnes mundi divitias atque honores tanquam ſtercora deſpexit.

6. 6. Semel loquebatur cum ſocio ſuo de ſancta paupertate, & cum tanto fervore verba ejus ſonabant, quòd ex geſtu corporis & alteratione vultus, totus videbatur interiùs inflamminatus. Quodam die ſacro cùm quidam clerici veniſſent ad eum de ſchola, cœpit eis dicere aliqua bona, & inter cætera hæc ait: Bene invenimus in Evangelio ſcriptum: [Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum,] ſed nullibi legimus: Beati magiſtri artium. At illi obſtupeſcentes de novitate verborum, cum multa reverentia ejus verba ſumpſerunt. Quibus etiam declarabat ſententiam ſuam, quia ſine humilitate ſcientia non prodeſt, ſed paupertate ſpiritus, id eſt, humilitate regnum Dei veraciter obtinetur. Nam & humilitas nunc invenit gratiam apud Deum, & vitam æternam in futuro. Erat autem valdè pius & miſericors erga pauperes alendos, & præcipuè qui Deo ſervire cupiebant. Et cùm quidam dicerent quòd per plateas mendicando parum acquirerent, ſatis mirabatur, quòd multi divites tam tenaces eſſent, nec pauperibus largiter darent, qui ſine magno detrimento ſui poſſent opera miſericordiæ exercere, & maxima præmia à Deo recipere.

7. Volens igitur probare quod pauperes dixerant, exüt die quadam ſero jam facto in ſpecie pauperis mendicare panem cum ſocio ſibi deputato. Et clamabat ante fores, dicens: Detis cuidam pauperi peregrino aliquid propter Deum, qui libenter eſſet in Hieruſalem. Non ſignavit Hieruſalem terrenam, quæ occidit Chriſtum & Prophetas, ſed cœleſtem patriam, quam inhabitant cives Sanctorum & Angeli Dei, ad quam ſuſpiravit pauper iſte peregrinus Joannes, 7.

N 3 corpore

corpore interim elongatus à cæleſti Hieruſalem, mente verò quotidie tendens ad illam. Audiens hanc vocem clericus quidam intraneus ſurrexit citò aperire januam, ut ſciret quis eſſet iſte peregrinus. Et currens poſt eum, quæſivit dicens: Quis es tu qui taliter petis? At ille cupiens latere tacuit, ſed victus precibus ait: Ego ſum. Tunc ex voce ipſum cognoſcens, reſpondit: Es tu Joannes Ketel? Mendicas nunc panem? Unde venit iſtud? Dixit ergo Joannes: Taceas, ne facias inde plura verba. Eſt bona & pia cauſa. Clericus verò rediens in domum narravit domeſticis ſuis dicens: Mirum, mirum quod vidi. Joannes Ketel coquus Domini Florentii oſtiatim quærit panem. At illi ſigno crucis ſe ſignantes obſtupuerunt, dicentes: Quid jam prætendit ille bonus homo? Et hæc inter ſe conferentes ædificati ſunt exemplo Joannis, & quibuſdam ſecretè recitaverunt quæ geſta ſunt. Sed Joannes domum revertens eleëmoſynarum fragmenta cum magno portavit in coquinam, & oſtendit Domino Florentio & fratribus benedictionem ſancti panis, quem pro Deo rogavit. Gaviſus eſt autem Dominus Florentius de devotione humilis coqui ſui, & ait: Joannes da nobis partem de eleëmoſyna tua. Qui reſpondit: Libenter dabo vobis inde comedere, ſed volo iterum pauperibus de noſtris panibus providere, quia pauperes non debent ſua perdere, ſed etiam ampliora recipere. Tunc datum eſt fratribus aliquid de eleëmoſynis illis in prandio, & Joannes accepit integros panes ex promptuario ad dandum pauperibus pro Deo, ſicut ipſi commiſſum erat, & facta eſt lætitio magna in domo illa.

8. Quodam tempore exiit manè haurire aquam de flumine juxta portam piſcium. Intrans autem in navem cujuſdam piſcatoris ut aquam mundam hauriret, ſupervenit piſcator, & ait: Quid hîc habes agere? Exeas citò de navicula. Tunc ille ferens patienter verba increpantis, omiſit haurire aquam, ne hominem offenderet. Videns autem vir ille quòd eſſet bonus frater, & nihil dicens recederet, miſericordia motus eſt, & ait: Venias huc ad me, & des mihi vaſculum tuum. Et h uſtâ aquâ reddidit ei, dicens: Eas nunc in pace. Qui regratians benefactori ſuo, reportavit aquam in hydria orans devotè in via, ſicut ſemper facere conſuevit, quando pro negotio aliquo exibat. Sciens Dominus Florentius ipſum eſſe virum virtutis, & ad tolerandum adverſa fortiter animatum, ſæpius eum de negligentia redarguit, culpam ipſi imponens ubi culpapilis non fuit, volens in hoc patientiam ejus probare, & aliis ad exemplum monſtrare,

9. Cùm igitur quidam pulſarent ad feneſtram coquinæ, & alii ante januam, feſtinavit Joannes reſpondere ſingulis pro neceſſitatibus opportunis. Et illo huc illuc diſcurrente pulſavit Dominus Florentius manu ſua ſuper menſam, ut illi aliquid apportaret, quaſi neceſſitatem haberet. Quo parum tardante propter occupationes, dixit pius Pater ſeriosè ad coquum ſuum probandum: Quamdiu ſedebo hic de exſpectando? Ad hæc bonus coquus manſuetè reſpondit: Adſum chariſſime, & portabo quod placet. Ignoſcas quæſo tarditati meæ. Dixit etiam interdum ſic ad eum: Quomodo ſapit iſtud ſic? neſcis melius coquere? Fortè fratres poſſunt murmurare, quod debent

debent malè coctos cibos tuos comedere. Ille verò patienter increpationem audiens, & negligentem ſe confitens, libenter, inquit, me emendabo. Cui Dominus Florentius: Sæpè hoc dicis, ſed parum proficis.

10. 10. Alia quoque vice tranſeunte Domino Florentio per coquinam, venit poſt eum Joannes & flexis genibus traxit fimbriam veſtimenti ejus, veniam petens. Ad quem reſpiciens ait: Quid eſt modò: Tunc ille: Ego fudi aliquid ex amphora in cellario. Cui turſum duriùs reſpondit: Sic ſic deſtruis res noſtras, unam frangendo, & alteram fundendo. Et ſtatim averſa facie clauſit oſtium coquinæ, dimittens coquum in genibus procumbentem. Qui omnia humiliter ſuſtinens ſurrexit de terra, nihil conqueſtus inde quaſi injuriam paſſus, ſed ſine hæſitatione optimè ſenſit de Patre ſancto, qui eum increpavit pro utilitate ſua. His & aliis multis modis probavit eum frequenter Dominus Florentius, quem ſpecialiter utique dilexit, & corde veneratus eſt propter fidelitatem ejus, & paupertatis amorem, de qua ſæpius loquebatur cum eo in coquina. Et quamvis magnæ literaturæ non eſſet, habuit tamen ingenium bonum ad intelligendum Scripturas, ſciens cautè diſcernere inter vitia & virtutes, & efficacia remedia dare tribulatis & tentatis.

11. 11. Libenter legit in ſacro codice tempore ſibi vacante à labore, non ut doctior fieret ex ſcientia inflante, ſed ferventior in charitate ad opus redderetur. Diligenter advertit ad lectiones in menſa, colligens ex paucis verbis multa: & quod illi denegavit altitudo Latini ſermonis, ſupplevit virtus obedientiæ, & frequens meditatio beneficiorum Dei. Unde deſideranter ſtuduit in vita Domini noſtri Jeſu Chriſti, trahens ex eo totius vitæ ſuæ regulam, & propter ejus amorem amplexatus eſt infimum ſtatum, & viliorem cibum, atque veſtem pauperiorem. Cùm legiſſet aliquando librum Joannis Climaci de perfecta abrenuntiatione ſæculi, & mortificatione propriæ voluntatis, protulit exinde ſententias ſpiritu plenas, ut docti viri de hoc mirarentur, quòd tam bonum intellectum illius libri haberet.

12. Ante paucos dies obitus ſui, requiſitus eſt ut diceret ſi quid emendatione dignum in domo ſciret, quia fratres libenter ſe emendare vellent. Tunc reſpondit fidelis amator pauperum, dicens: In tribus optarem emendationem noſtram. Primò ut parciùs comederemus, & pauperibus ampliùs daretur. Secundò, ut meliora ornamenta venderentur, & precium pauperibus largiretur. Tertiò, quia multos libros habemus, ut aliqui venderentur, neceſſariis retentis, & pauperibus meliùs ſubveniretur. His dictis Dominus Florentius congaudens devotioni & miſerationi ejus dixit: Joannes, valde bonum eſt quod dicis. Tempore infirmitatis ejus venerunt quidam pauperes clerici, ut eum viſitarent. Quos ille intuens oculis miſericordiæ ait: O dilecti pauperes mei, jam de cætero non potero vobis aliquid dare. Commendo vos Deo, ut vobis provideat in bono. Inter plura humilia exercitia hoc in uſu habuit, ut omni Sabbatho in memoriam mortis ſuæ longum linteolum ſeu kedellum portaret, & in eo coquere tunc conſuevit, petens & deſide- 12.

Digitized by Google

deſiderans in eodem poſt mortem ſepeliri. Quod & factum eſt. Nam Matthias de Machlinia, qui ſocius ejus erat, fecit veſtem illam lavari, ut in ea ſepeliretur ſicut deſideravit. Igitur multis bonis virtutum fructibus repletus ſervus Dei Joannes coquus ex hac vita jam migraturus, cœpit infra octavam Pentecoſtes apoſtemate tactus infirmari, & ad ſequentem vitæ tranſitum ſe diſponere.

13. 13. Cui hoc etiam ad magnum meritum crevit, quòd antequam infirmaretur, curam pauperum clericorum & infirmorum ex obedientia & charitate de novo ſuſceperat, cupiens eos viſitare, & neceſſaria ſollicitè eis miniſtrare. Sed præventus eſt infirmitate, & dulcedine viſitationis Chriſti mirificè conſolatus. Nam Dominus Amilius qui ipſi in infirmitate fideliter aſtitit, & continuè miniſtravit, quadam die de ſummo manè ad eum viſitandum acceſſit, & quærens ſi aliquid vellet, de licentia ejus Eccleſiam intravit miſſam auditurus. Qua finita rediit ad infirmum. Cui Joannes: Placet mecum dividere miſſam in charitate quam audiſti. Reſpondit Amilius: Libenter tecum totum divido & tribuo in charitate, dilecte frater. Ad quem Joannes: Frater mi, Dominus noſter Jeſus Chriſtus interim me viſitare dignatus eſt. Tunc Amilius hoc audiens, dixit: Quò abiit quæſo? Qui reſpondit: Statim quando aperuiſti januam, diſparuit. Gaviſus eſt ergo Amilius, & gratias agens Dominum benedixit. Et hæc mihi poſtmodum enarravit.

14. 14. Tentavit etiam Satanas ſervum Dei decipere & terrere, ita dicens ad eum: Recipe burſam tuam fœtide mercator. Exiſtimas tu quòd pecuniâ tuâ poſſis emere regnum cælorum? Humilis autem Joannes intelligens hoſtis malitiam, intra ſe tacitè dixit: Non de me præſumo, ſed de miſericordia Dei, & in meritis Sanctorum. Sicque inimicus totaliter confuſus abſceſſit, & Joannes divinæ miſericordiæ fiducialiter ſe commiſit. Devotus igitur famulus Chriſti ad orationem intentius ſe convertit, & inter alia pſalmodiæ cantica, hæc verba ruminavit: Dominus ſolvit compeditos, Dominus illuminat cæcos. Amilius verò ſedens ad lectulum ejus aurem appoſuit, ut de ore agonizantis aliquid amplius audiret pro bono memoriali, ſed præ raucitate infirmæ vocis intelligere non valuit.

15. Tandem diu agonizando, & 15. contra vim mortis deſudans, inter devotas fratrum preces qui convenerant, ſpiritum vitæ exhalavit beato fine in ſervitio Chriſti conſummato. Anno Domini milleſimo trecenteſimo nonageſimo octavo, Sabbato quatuor temporum poſt Pentecoſten, die Petronillæ Virginis. Cujus corpuſculum reconditum eſt in cœmiterio apud ſanctum Lebuinum, ubi & plures fratres poſt eum defuncti in pace Chriſti requieſcunt, per Chriſtum in noviſſimo die cum fidelibus cunctis reſuſcitandi. Sit laus & gloria Chriſto de tam devoto viro & humili coquo, qui brevi annorum curriculo & labore exiguo ſortitus eſt [ut piè credimus] maxima prœmia in cælo, de quo venerabilis Pater Dominus Joannes Hueſden Prior in Wyndeſen dignum teſtimonium reddidit, dicens: Utinam cum tali viro & in tali ſtatu mori mihi contigiſſet.

In-

Digitized by Google

Incipit devotum exercitium ejuſdem fratris Joannis.

16. 16. QUid retribuam tibi Deus æterne, pro omnibus quæ retribuiſti mihi? O dilecte Joannes miſerere tuiipſius, & penſa cum magna diligentia & omnibus viribus tuis præteritam vitam tuam, quid fuiſti in ſæculo, quid adhuc es & quid promeruiſti. Cogita inæſtimabilem bonitatem dilecti Domini noſtri Jeſu Chriſti, quam tibi ultra tam multos homines exhibuit, penſa quàm graviter ultra alios te judicabit, ſi te non emendaveris. Sta in timore, & cogita quòd ille qui tam benignè tibi pepercit, forſitan diutius parcere nolit.

17. 17. Pone in corde tuo quòd hodie vel ut longiſſimè cras ſis moriturus, & quorſum perges? Væ mihi Deus æterne, quo fugiam à facie iræ tuæ, quia peccata mea exiſtunt ſuper arenam maris? Veruntamen ſcio veriſſimè, quod nihil ita tibi diſplicet ſicut deſperare, & quod non vis mortem peccatoris, ſed pœnitentiam. Dic ergo ad eum in gemitu cordis tui: Aſpice in me miſerum peccatorem immenſa pietas Dei, converte ad me iniquum hominem patens miſericordia. Ecce ego deſolatus venio ad omnipotentem, vulneratus curro ad medicum: Serva ſolitam pietatem tuam, qui tam diu gladium vindictæ ſuſpendiſti. Dele numerum iniquitatum mearum, multitudine miſerationum tuarum. Multa alia potes etiam cogitare de miſericordia Dei, ſicut de David, de ſancto Petro, & ſancto Paulo, de Maria Magdalena, & de publicanis & aliis multis peccatoribus, prout manifeſtè tota vita Chriſti patet, quàm miſericors extitit erga pœnitentes qui ad eum acceſſerunt; in quibus non ponderavit quam multum peccaverunt, ſed quantum amaverunt.

18. Quaptopter ſi ad iſtam dilectionem debeam pervenire, tunc ſummè mihi neceſſarium eſt, quod reſpiciam fragilitatem meam, & quòd in veritate ſentiam, quòd ex me ipſo nihil boni poſſum, atque inceſſanter præ oculis habeam magnitudinem Dei & fidelitatem ejus, & meiipſius parvitatem & infidelitatem ad ipſum, in quibus multa conſideranda ſunt. Nam ſi rectè hæc attendo, perducent me ad ſubjectionem omnium hominum, & ad meiipſius contemptum, ita ut etiam deſiderem contemni. Sed iſtud oportet veraciter ſedula cogitatione exerceri, ſæpius invocando Dominum, à quo utique venire oportebit. Si igitur ad iſtam humilitatem & ad hanc dilectionem debeam pervenire, neceſſarium eſt mihi ut habeam quotidianum exercitium & regulam, quæ me ad iſta perducant. Itaque ſecundùm dicta ſanctorum neceſſarium mihi eſt præterita peccata mea aſpicere, & ea ante oculos ſemper habere, & multum niti ea ponderare. Et iſtud valde ſupprimet me & humiliabit, & defectus fratrum meorum ac aliorum hominum non magnipendam, nec leviter judicabo, ſed cum compaſſione ad meliora traham. Ex hoc expedit mihi ut pro iſto laborem, & caveam aliorum facta vel verba curioſè inveſtigare: & utique fugiam detractionem, & ſi audiero quid, nitar excuſare, & ſeorſum ponere, & abjicere. Multum etiam me juvabit quod conſiderem virtutes fratrum meorum, de quibus exiſtimo quod major pars nunquam mortale commiſit: & e contrario 18

recenſeam magnitudinem peccatorum meorum, atque ita inveniam quòd non ſum dignus inter eos converſari, nec ipſis ſervire, ſed habeam eos in reverentia, & ſperem quod per bona opera eorum & orationes perveniam ad vitam æternam. Eſt etiam mihi neceſſarium quod omni tempore præ oculis habeam Dei præſentiam, & quotidie nitar ab intra aliquid boni cogitare in opere meo, & ſingulariter ſequi cupiam illud digniſſimum ſpeculum vitam Domini noſtri Jeſu Chriſti, ejus humilitatem, ejus pietatem, ejus patientiam, ejus deſpectionem & paupertatem, & ſpecialiter ejus charitatem: & multum nitar unumquemque hominum ſicut Dei imaginem aſpicere, & omnia opera mea ſic traham quaſi Chriſto faciam; & iſtud multum alleviabit opus meum, & benevolum me ſingulis præbebit. Conabor etiam ut orationem meam attentè & ſine feſtinantia legam, & frequenter in labore & opere meo genua mea flectam, & modicum breviter cum attentione orem. Omni manè tertia hora audiens campanam: ſurgere debes abſque mora, & ſtatim aliquid boni cogitare cum gratiarum actione de miſericordia Dei & de tua miſeria, & quòd Deus ibidem præſens ſit, & Angeli, & Sancti: & adverte quid legis, & ad quem loqueris. Flecte genua vel ſede honeſtè ſine accedia & reclinatione ad unum vel alterum latus; & ita ſemper ages dum oras. Finitis matutinis vel primis lege ſacram Scripturam: & ſi ſopore deprimeris, modicum ex ſtudio tuo ſcribe. Quinta hora ſignata, pertracta ſi aliquid agere habes in coquina, ſi nihil ibi agendum putas, claude coquinam, & liga libros: aut ſi aliquid aliud tibi commiſſum eſt, hoc age, donec tempus ſit intrandi coquinam. Dum compulſatur ad miſſam, incipe legere tertiam flexis genibus in domo uſque ad Pſalmos, lege conſequenter in via eundo ad Eccleſiam quod reſtat. In Eccleſia ſedeas rectè ſuper genua tua per totam miſſam in aliquo angulo, & cogita de vita & paſſione dilecti Domini noſtri Jeſu Chriſti ſecundùm conſuetudinem tuam. Finitâ miſſa incipe ſextam legere in Eccleſia uſque ad Pſalmos, deinde reliqua eundo per viam. Cùm de Eccleſia reverſus fueris in coquinam, ora primò modicum, & propone in corde tuo qualiter te velis habere per diem, & in quibus punctis tibi neceſſarium eſt te emendare, & ad hoc fortiter conare; habendo præ oculis, ut prædictum eſt; illud divinum ſpeculum vitæ & morum dilecti Domini noſtri Jeſu Chriſti, & quòd ipſi miniſtras & non hominibus. Inter laborem & opus tuum debes ſæpè breviter orare flexis genibus cum attentione, & ſpecialiter ad ſignum campanæ, & quando in Eccleſia pulſatur ad elevationem ſacri corporis Domini noſtri Jeſu Chriſti. Coge te ſæpius aliquid boni cogitare inter laborem tuum, videlicet de beneficiis Dei, de regno cælorum, de judicio, de morte, & quando aliquis pulſat ante coquinam, ut des reſponſum bonum. Et ſi habes tempus, ſtude parum in excepro tuo. Quemcunque de fratribus in domo aut extra domum videris, illum aſpice tanquam Chriſtum, & præcipuè illos, qui curam domus gerunt. Et ſi aliquid à te deſiderant, hoc læta facie citiùs age. Antequam incipias comedere, lege Benedicite: & aliquid boni inter prandium ſtudeas legere vel meditari: & caveas ne nimis feſtinanter

Google

ter edas ; & à delicato cibo vel potu: nec ſis diutiùs quàm fratres in menſa, & citò ſurge cum aliquis inter prandium pulſat qui menſæ miniſtrat. Facto prandio, debes lectori de calido cibo providere, & ſicut fratres habuerunt. Et interim lege gratias, & reſidua cibaria repone, & vaſa coquinæ ſingula ad loca ſua quanto citiùs vales. Cùm veneris ad cameram prandio completo, ſtatim lege nonam, ac deinde fac opera, & labora uſque ad ſecundum pulſum veſperarum apud fratres minores, niſi aliquid aliud habueris agendum in domo vel foris, & tunc lege veſperas tuas. Et ſi amplius de tempore habes, cogita vel ſtude aliquid boni uſque dum quarta hora ſignata ſit, & tunc intrabis coquinam parando fratribus cœnam. Cœna autem facta pertractabis de craſtino die, quid tunc infirmi & fratres comedere debeant. Et cum res in coquina diſpoſitæ fuerint, tunc vade ad cameram, & lege completorium tuum, & poſtea potes ſtudere, & aliquid boni agere donec octava hora ſignetur. Poſt octavam horam debes ſcribere defectus tuos, & cogitare aliquid boni de materia ſancta, & orare aliquid cum invocatione Sanctorum, & cum iſtis ire dormitum circa horam nonam, & niti cum ſanctis meditationibus obdormire. Et dum experrectus fueris, cogita ſtatim de materia devota, cum quibus iterum dormire queas. Ante omnia iſta debes præponere obedientiam, ita ut quicquid Rectores domus juſſerint, vel aliter conſuluerint quàm ego concepi, ſtatim in illis me relinquere volo, & citò facere quod ipſi deſiderant, & niti nullam rem nec ullum opus cum inordinato amore poſſidere, & ſic faciliùs me relinquam. Debeo etiam niti ut habeam eos in reverentia & honore qui ſunt cuſtodes & procuratores domus, & multum præcavere ne ullam duram cogitationem neque ſuſpicionem ſuper eos acquiram, ſed piè & ſimpliciter facere quod volunt, ſine judicando & perſcrutando quare hoc vel illud mandent: & habere præ oculis meam ſimplicitatem, & quòd non ſum ſapiens, & eorum ſapientiam magnam reputare. Et utique ante oculos tenere quod meipſum eis reſignavi in loco Dei, & meiipſius non ſum, ad quod tamen meipſum ex voto non obligavi, ſed ex libera, mera voluntate & propoſito, quia ſpero quod mihi ſalubre ſit taliter ſtare, & non facere ſecundum meum videre & velle. Et idcirco volo cogitare mecum propter quid, & multum eos rogare ut velint me deprimere. Inſuper debeo niti ut in omnibus operibus meis ac verbis & cogitationibus Deum plus timeam quàm homines, ut quicquid facio, hoc purè ſit ad honorem Dei, & ad ipſi ſoli placendum. Et in quacunque re excedo, ut in illa Deum plus formidem offendere, quàm homines. Et utique me cuſtodiam à jactantia & appetitu oſtentationis & laudis coram hominibus. Sed & multum nitar ad ſilendum, quod me notabiliter juvabit ad multa.

19. Et quòd loquar cum providentia, & interdum legam unum Ave Maria anteq am loquar vel reſpondeam, nec res magis dicam quàm ſint, & caveam diſſolutionem & multa verba & ſonoroſa, ſpecialiter in coquina, & alios de iſtis ſtudeam admonere, qui horum quicquam fecerint. Et multum niti eſſe 19.

 ſolus

Digitized by Google

ſolus ubicunque poſſum, & introrſum armatus, & quod utique nunquam ſim otioſus, & caveam detractionem loqui vel audire. In officio tibi commiſſo eris diligens ad cuſtodiendum res bene exterius, & in hoc ſis obediens, atque unicuique benignus appareas ſpecialiter cibos infirmorum procurando, & maximè Domini Florentii, qui bene quotidie debilis eſt & infirmus. Ut omnibus hoſpitibus ſim benevolus recipiendo eos tanquam Chriſtum, ſed non multum cum eis loquendo, & ut reſpiciam bene ad pauperes, & in his tantum agam, quantum mihi eſt commiſſum pro poſſe meo, ita ut habeam eos in reverentia, & exhibeam eis benignitatem: & res mihi commiſſas bene cuſtodiam.

24. 24. Quando foras exeo pro negotio, ut tunc nitar oculos meos bene cuſtodire, & aliquid boni legere vel cogitare in platea, & quanto citiùs poſſum domum revertendo. Sæpe etiam nitar revelare tentationes meas, & ad minus inter octo dies uni de defectibus meis conqueri, & remedium inde accipere, & niti me ſemper reum dare, & contra nullum arguere. Et ſi aliquid frango vel negligo, pro illo volo libenter veniam petere. Volo etiam cavere à multa prægustatione cibi ſine neceſſitate & à potatione extra tempus prandii ſine licentia ſuperiorum, & ut non faciam aliquid poſt tergum eorum, quod non auderem facere in eorum præſentia. Multum etiam debeo niti omnia deſpectiva & humilia opera facere, & Matthiam & Joannem fratres noſtros inde revelare ubicunque poſſum: & habere eos in reverentia: & oſtendere me benevolum ad eos, & promptum ad omne humile opus coadjuvandum.

21. Cavebo me, quod non percipiatur à me querimonia de veſtibus, de cibis, aut his ſimilibus: ſed potius nitar ſentire, quòd non ſum dignus iſtis, quibus indigeo. Debeo etiam niti ſtudere libris, qui me ad iſta adjuvent, & totum ſtudium meum ad iſta trahere: & niti moderatè me habere in eundo, ſtando, ſedendo, & in conſimilibus. Eſt etiam mihi utile, ut magna reputem exercitia domus iſtius, ſuper omnes alias domos: & ut habeam magnum affectum in opere meo in coquina: & magnum propoſitum in hoc ſtatu mori, & pro nulla re mihi adventura, ab iſto velle ſeparari, ſalva ſemper obedientia. Et ut in hoc magnam habeam fiduciam, ad amantiſſimum Dominum noſtrum, quod omnia peccata mea velit cum iſto indulgere mihi, & de omni opere quantumcunque parvo, ſpeciale præmium largiri. Et licet multa alia bona opera ſint, quæ majora & ſanctiora ſunt, quòd tamen propterea non diſcedam ab opere meo: ſed firmiter maneam ſuper hoc, & confidam, quod mihi nullum opus ſalubrius nec utilius eſt, quam hoc, ad quod me Dominus vocavit. Inſuper volo omni die poſt octavam horam me examinare in omni hujuſcemodi modo, & videre, in quo amplius exceſſi, & ſpero fortiter proponere, de cætero in hoc me utique emendare. 21.

F I N I S

Vita Joannis Cacabi.

XI. VITA

Digitized by Google

XI.

VITA ARNOLDI SCHOON-HOVEN.

De Arnoldo Schoonhovia, id eſt, bella curia, devoto clerico.

1. 1. CUm Daventrienſis Eccleſia Reverendi Patris Domini Florentii floreret præſentia, & multi de diverſis partibus ſcholares Daventriam intrarent propter doctrinæ ſtudium, venit illuc quidam de finibus Hollandiæ bonæ naturæ juvenis, expers malitiæ ſæcularis. Arnoldus nomine, filius Wyronis viri fidelis & honeſti civis Schoonhoviæ civitatis. Hic igitur dùm adhuc in domo parentum eſſet, & ſcholas cum ſodalibus pueris frequentaret, non eſt ſecutus itinera ludentium in plateis, ſed ſolitus erat manè Eccleſiam intrare, & ibidem ad ſingula Altaria orationes & vota ſua Deo offerre, tradens cor ſuum diluculo ad Dominum qui fecit illum. Hæc autem primordia tam devotæ pueritiæ, fuerunt quædam indicia amplioris gratiæ promerendæ in virili ætate. Nam Deo ipſum protegente, à contagione carnis permanſit immunis. Ingreſſus ergo (ut dixi) oppidum Daventrienſe Magiſtro Joanne de arbore tunc regente, præſentavit ſe obtutibus Domini Florentii ab habendum hoſpitium in domibus devotorum clericorum, quorum non parva multitudo in diverſis domibus ſub cuta & diſciplina devotiſſimi Patris vivebat, ſacris Dominicis obediendo conſiliis ac præceptis, & nihilominus ſcholaſticis libris inſudando temporibus certis.

2. Cernens itaque Dominus Florentius Arnoldum ad ſerviendum Deo ferventer affectatum, atque à ſæculo totaliter averſum, conceſſit ei manſionem in antiqua domo ſua, ubi plures clerici numero ferè viginti in communi burſa ſtabant, unam communem menſam & ſumptum habentes, & in magna devotione Domino famulantes, inter quos tres erant laici, unus Procurator qui neceſſaria emebat, alius coquinæ præfuit, tertius veſtes ſarciebat. Ex illa domo poſtea quidam ad ordinem Canonicorum regularem tranſierunt, quidam ad ſacerdotalem gradum pervenerunt, fructum alibi facientes de bonis exemplis quæ Daventriæ didicerunt & viderunt. 2.

3. Eodem tempore adjuvante Domino Florentio & conſulente, domum illam inhabitare cœpi, & ferè per annum in congregatione illa cum Arnoldo permanſi, ſimul una camerula unoque lecto ambo contenti. Ibi quippe didici ſcribere, & ſacram Scripturam legere, & quæ ad mores ſpectant, devotoſque tractatus audire. Ad ſæculi quoque contemptum fortiùs animabat maximè dulci converſatione fratrum, & pia admonitione Arnoldi quotidiè adjutus & inſtructus. Quicquid tunc ſcribendo lucrari potui, in ſumptus communes tradidi, & quod mihi defuit, larga pietas dilecti Domini mei Florenti pro me perſolvit, & paternè in omnibus ſubvenit. 3.

4. Multa igitur devotionis ſigna in 4.

Arnol-

Arnoldo notavi, quia multum exemplaris & devotus fuit tam in domo quàm in ſcholis, nulli moleſtus nec amarus, ſed omnibus gratus & benignus. Omni manè hora quarta campana ſignacula dante, ſtatim evigilans alacriter ſurrexit, & flexis genibus ante lectulum breviter oravit, primitias oris ſui Domino fervidè libans. Deinde celeriter ſe veſtiendo ad locum orationis pro matutinis Beatæ Mariæ Virginis & ſanctæ Crucis legendis tempeſtivè proceſſit, non faciens moram aliis, ſed cunctos prævenire ſatagebat. Ad miſſam iturus feſtinavit eſſe cum primis, flectens humiliter genua circa Altaria audiendo officium miſſæ cum ſupplici reverentia, nec ceſſans ab oratione & meditatione ſacra, donec miſſarum ſolennia eſſent ritè finita. Amabat autem locum ſecretum à turbis remotum, ne impediretur in orando; & tanto ferventius tunc orabat, quo ſecretius exiſtebat. Fugiebat hominum aſpectus, ne in aliquo notaretur eſſe devotus. Cavebat quoque ne vox ſua audiretur foris, quia in privata oratione ſoli Deo volebat eſſe apertus. Sed tamen non ſemper ita latere potuit, quin ardens lampas vel invita foras crepitaret.

5. 5. Accidit ergo aliquoties me ipſi aſſiſtente lætanter, ut eo orante cautè adverterem quid ageret, atque per illius fervorem ad precandum accenſus fui, optans talem devotionis gratiam quandoque ſentire, qualem ille ferè quotidie videbatur habere. Nec mirum ſi devotus in orando fuit, qui ſollicitus cuſtos cordis & oris extitit quacunque tranſiſſet. Nam & ex magna devotionis dulcedine, ſonus jubilationis in ejus gutture audiebatur, quaſi cibum ſuaviſſimum deguſtaſſet, juxta illud Pſalmiſtæ verbum: *Exultationes Dei in gutture eorum.* Sedens in ſcholis cum pueris non advertit clamores pueriles, ſed legente magiſtro ſcribebat lecta in papyro, poſtea repetens ea per ſe vel cum ſocio, fabulas vanas devitans. Non ſe fudit ad externa, ſed lectione firmata modicum legit in pagina ſacra, ſæpè tacitè orans, aut intimè ſuſpirans, Deum in ſtudio ſuo præcipuè quærens. Si quid notabile inveniſſet, hoc aſſiſtenti ſocio charitativè oſtendit, vel ad legendum tradidit, ſicque verbis ſacris & bonis alloquiis multos à ſcurrilitatibus & riſibus abſtraxit. Feſtivis diebus complures frequentantes, cujuſcunque ætatis vel artis fuiſſent, ſecum ad domum Domini Florentii pro audienda collatione duxit, gaudens & ſperans de converſione aliquorum. Et Deo inſpirante non eſt fraudatus à deſiderio ſuo, quia vidit fructum laborum ſuorum in emendatione morum ſæcularium juvenum & ſeniorum. Sermo ejus & exhortatio non de altis materiis nec de extraneis rebus, ſed de vera converſione ad Deum & correctione vitæ ſæcularis extitit. Et plus in bona ſimplicitate oris devoti, quàm in ſubtilitate ſermonis Latini profecit.

6. Poſtquam ergo competenter literatus videbatur, reliquit ſcholaſticalia, & contulit ſe pleniſſimè ad ſpiritualia ſtudia, domum, parentes, ac patriam ſuam obliviſcens pro vita æterna, promptiſſimè ſe ſubjiciens jugo obedientiæ, & clericorum diſciplinæ, ſecundùm laudabiles conſuetudines domus antiquæ, à devotiſſimo Patre Domino Florentio primitus ordinatas. Non magnopere laboravit pro multa ſcientia habenda, ſed pro bona conſcientia & puritate cordis 6.

Digitized by Google

cordis ſervanda, ſciens mundos corde beatos eſſe, & Deo gratiſſimè placere. Cœpit autem inſtare & ferventer rogare, ut in domo Domini Florentii poſſet habitare cunctis diebus vitæ ſuæ, non affectans alium ſtatum in toto mundo, quàm talem vitam cum tam devotis & Deo dignis fratribus ducere, ſub ſtrenuo magiſterio & obedientia Patris ſummè venerandi. Adhuc enim vivebant in carne quos ſuprà memoravi dilecti Domini Florentii diſcipuli & Alumni devotiſſimi, Dominus Lubertus, Dominus Henricus, Dominus Gerardus, Dominus Amilius, Dominus Jacobus, & Joannes Ketel, cum aliis primitivis fratribus in domo illa plantatis Chriſti amore ferventibus, & proximis ſuæ lucis exempla monſtrantibus, quorum humili conſortio & ſynceritati vitæ chariſſimus frater Arnoldus ſitiebat copulari, fœlicem ſe exiſtimans ſi cum his Florentigenis cælibem vitam in terra agentibus meretur toto tempore mortalitatis ſuæ converſari. Illo igitur perſiſtente in prece, diſtulit Dominus Florentius deſiderium ejus exaudire, ut probaretur meliùs, ita dicens ad eum.

7\. 7. Diſcas bene ſcribere, & tunc ſpes erit de te. Quo audito tota diligentia nitebatur ſcribendi artem addiſcere, ſæpè vadens ad quendam bonum ſcriptorem, & petens ab eo plenius informari. Et dixit mihi: O ſi ſcirem bene ſcribere, ut poſſim citiùs cum Domino Florentio habitare. Spero quòd benè per gratiam Dei vellem paſſiones meas vincere, ſi tantummodo ſcribere ſcirem. Et cum hæc audiſſem, miratus ſum probitatem ejus & fervorem, quia omni conamine ſatagebat agere quæ Dominus Florentius dixerat. Et ego verſa vice cogitavi mecum dicens: Bene vellem addiſcere ſcribere, ſi ſcirem me bene emendare. Verum ipſe gratiam Dei ſpecialem habuit, quæ eum ad omne opus bonum inſtruxit, ut nil ei grave ad obediendum videretur. Quam gratiam exercitiis devotis enutrire, & orationibus ſedulis ſervare conabatur, ne in vacuum gratiam Dei recepiſſe argueretur. Igitur antequam in codice legeret, vel ſcribere inciperet, breviter oravit, mentem ſuam elevans ad Deum; ſimiliter & in fine operis ſui fecit, gratias agendo. Exiens domum vel rediens ad cameram, coram imagine Chriſti genua flexit, & orans atque inclinans ad opus ſuum acceſſit.

8\. Ad ſingulas horas cum campana ſignaret, Ave Maria vel quid ſimile legit. Cùm adhuc ſcholas frequentaret, ſi januam Eccleſiæ apertam vidiſſet, quantum tempus permiſit, libenter ante vel poſt exitum ſcholæ Eccleſiam intravit, vel ad minus verſus Eccleſiam inclinavit. Conſuetudines bonas à ſenioribus impoſitas ſollicitè obſervabat, nil quamlibet minimum ſcienter prætermittens. Admonitiones de qualibet re parva ſibi intimatas gratanter accepit, ſtudioſè emendare curavit. Omne verbum à ſuperiore ſuo aut ejus vicario dictum, ita humiliter accepit; quaſi ex ore Dei vel alicujus ſancti audiſſet. Sed nec diſcutere vel dijudicare audebat, aliter interpretando quàm dictum erat. Idcirco magnam pacem intus habuit, & tam Deo quàm hominibus charus fuit, & quaſi ſemper lætus in Domino ad omnia juſſa ſponte paratus. 8.

9\. Ante feſtivitates Chriſti & Sanctorum cum magna intentione ad ſacram communionem ſe ſtuduit præparare, & dice- 9.

dicebat: Jam magnum Feſtum inſtat, præparemus nos devotè ad ſuſcipiendum Dominum. Item hodie eſt Feſtum iſtius Sancti, imploremus ferventer ejus ſuffragium.

10. 10. Loquente quodam juvene cum Domino Florentio de vitio vanæ gloriæ, & remedia poſtulante, ſupervenit Arnoldus tranſiens ante illos. Quem videns Dominus Florentius ait juveni: Quid dicis de iſto fratre? Habet ipſe etiam vanam gloriam? Reſpondit juvenis: Exiſtimo quòd non. Cui Dominus Florentius: Bene credo ſic eſſe ut dicis. Poſtquam ergo ferè per annum affectus Arnoldi protractus eſſet, & ſufficienter probatus, & tamen conſtans permaneret, & longanimiter exſpectaret fraternitatem ſibi concedi, acquieſcens Dominus Florentius petitionibus ejus aſſumpſit eum dans ei locum inter fratres: quod ei erat lætiſſimum, & de eo maximas gratias Deo referebat. Tunc quaſi de novo converſus, & in perfectiorem ſtatum vocatus eſſet, ita ferventer & humiliter converſari ſtuduit, ut fieret omnibus exemplum virtutis & ſummæ ſubjectionis, nil laxans à devotione priſtina & conſuetudine bona ab antiquioribus domus illius fratribus ſibi tradita. Toto corde apprehendit diſciplinam, quotidianis renovationibus ſe exercendo ad virtutes, ſecundùm illud Apoſtoli; *Renovamini autem* Epheſ. 4. *ſpiritu mentis veſtræ.* Excuſſit à ſe torporem alacer ad vigilandum & orandum, multum diligens ad ſcribendum, & negligentes bono zelo inductus piè & charitativè admonendo.

11. 11. Præter voluntatem Rectoris ſui non videbatur alia voluntas in eo vivere, illius facta & dicta magnificando, & tanquam cælitus emiſſa humiliter ea amplectendo. Et ſic non ſolum in juventute ſua, ſed uſque ad ultimum vitæ, tanquam innocens puer permanſit obediens & ſubjectus. In veſtitu quoque, in ſermone & moribus ſuis humilitatem & verecundiam exhibuit, trahens ſemper ad meliorem partem ſi quid inſolens vidiſſet, aut defectuoſum percepiſſet. Infimum locum quærebat non fictè, ſed ex animo. Et ſicut aliqui gravantur in humiliationibus, ſic ipſe gravabatur in ſupportatione humiliationis. Jucundus erat inter fratres ſine diſſolutione, tamen nec multum loquax, ſed ori ſuo cuſtodiam ponens, & quæ ædificationis erant in medium proferens, multo libentiùs audiens quàm docens. In labore erat fidelis & fervens, & gravabatur ſi non ſemper adjuvaret fratres in braxatura, de nocte ſurgendo. Ante horam ſcribendi, pennas ſuas parare ſolebat, ut eo expeditiùs ſcriberet, & commune bonum promoveret. Sic nitebatur facta ſua ordinare, ne per eum fratres gravarentur, ſed potius aliquid utilitatis eis importaret.

12. Studebat ergo quantum potuit, 12. ne fratrum labores comederet, ideoque communia & exteriora opera libenter faciebat. Et quod minus lucrari poterat ſcribendo, gaudebat ſuppleri per patrem ſuum carnalem, qui aliquam ſummam pecuniarum fratribus annuatim mittere conſuevit. Poſt obitum parentum ſuorum, hæreditatem ad ſe devolutam libenter ad communem uſum fratrum dediſſet, ſed morte præventus impeditus fuit. Cùm enim propoſuiſſet ad Hollandiam pergere pro diſpoſitione hæreditatis ſuæ, venit Sutphaniam ad fratres ſuos, qui ibidem tunc morabantur-

Digitized by Google

bantur, & paucis diebus illic peractis cœpit poſt feſtum Philippi & Jacobi infirmari, & ſic dilata eſt itineratio ejus ad patriam, ne fortè alibi à conſortio fratrum elongatus conſummaretur.

13. 13. Sentiens ergo magis ac magis ſe infirmari, tamen non multum lecto decubuit: nam ipſo die ſancti Wyronis Epiſcopi, qui fuit penultimus dies vitæ ejus, lectulum ſuumipſe ſibi ſtravit, & in craſtino Wyronis, ſcilicet in die ſancti Gengulfi martyris circa horam veſperarum diſpoſitis rebus ſuis, communicatus eſt ſacro corpore Chriſti, & etiam inunctus. Sero autem facto cum valdè debilem ſe ſentiret, deſideravit fratres ad ſe pariter convenire, quibus devotè ſe commendavit, ut fideliter pro eo orarent, & cuidam devotæ Virgini in Schiedam nomine Lydevvy obitum ſuum denunciarent, quam aliquando in partibus Hollandiæ viſitavit, de qua multa miranda ex longa ejus patientia referuntur, quæ promiſerat ſe oraturam pro eo. His dictis jacuit compos mentis ſuæ uſque ad decimam horam die diſcedente. Veniens autem ad extremam horam, nullam triſtitiam oſtendit, ſed dixit ſe paratum eſſe: & tunc præſentibus fratribus & orantibus tradidit ſpiritum hora ſupra dicta, ſine magna, ut videbatur, pœna: quia cum devotis fratribus ab adoleſcentia ſua converſatus erat cum bona conſcientia, tanquam verus Dei cultor, & devotus Chriſti amator, in humili ſtatu clericali per annos triginta & unum in congregatione fratrum perſeverando. Defunctus eſt autem dulcis & amabilis frater anno Domini milleſimo quadringenteſimo triceſimo, menſis Maji die nono, in civitate Sutphaniæ terræ Geldrenſis, & in cœmeterio beatæ Mariæ Virginis ſepultus ad auſtralem partem Eccleſiæ.

NOVITIUS.

14. CUm iſtorum virorum vitam audio, cogor vitam meam deſpicere, quia in iſtis conſpicio quàm longè adhuc à veris virtutibus diſto. Attamen mihi proficere ſpero quod hæc te narrante percepi, nam intendo me cordialiter emendare. 14.

SENIOR.

15. IDcircò iſta tibi breviter dixi, ut ad ſpiritualem fervorem te ſtudeas dare, & in humilibus exercitiis gaudeas converſari. Nec unquam ad aliquam dignitatem vel honoris officium anheles, ſed ad omnimodam ſubjectionem & vitiorum extirpationem labores, ut Deo ampliùs placere poſſis, qui humilibus ſemper dat ſpecialem devotionis gratiam, & poſt præſentis vitæ laborem bene exercitatis gloriam ſempiternam, Amen. 15.

FINIS VITÆ ARNOLDI SCHOONHOVIENSIS.

Hactenus de vitis diſcipulorum D. Florentii.

PARS PRIMA.

De vita B. Liduvinæ Virginis.

Hujus B. Liduvinæ Virginis nomen, diverſo modo à variis ſcribitur, nunc Lyda, nunc Lyduvigis, aliquando verò Liduvina dicitur.

Prologus in vitam B. Liduvinæ Virginis.

Religioſis fratribus, Canonicis regularibus monaſterii S. Elizabeth prope Brielem, in partibus Zelandiæ conſtitutis:

Frater N. pauper, peregrinus, orationum veſtrarum ſuffragia humiliter petens.

1\. 1. D*ilectiſſimi in Chriſto fratres, cùm ſimus unius ordinis & regulæ Profeſſores, juſtum eſt, ut ſecundùm dictum Apoſtoli Jacobi, pro invicem oremus, & fidem noſtram bonis operibus adornemus, atque charitatis vinculum in vera charitate cuſtodiamus. Scire igitur dignetur fraternitas veſtra, quòd rogantibus fratribus veſtris, libellum de vita ſanctæ & patientiſſimæ Lyduvigæ Virginis perlegi: & ſicut diu deſideraſtis, eundem breviori ac planiori ſtylo compoſitum, vobis nunc ad legendum ex charitate tranſmitto. Non ægre capiatis, quòd diſtuli: nec præſumptioni deputetis, quod feci: quia ad faciendum, conſilium venerabilis Prioris veſtri acceſſit, & me animavit. Nam quod imprimis difficile mihi videbatur Deo juvante, per orationes veſtras, tandem ad effectum perveni.*

2\. *2. Totam autem materiam libelli, in duas partes diſtinxi, & ſingulis partibus propria capitula prænotavi. Plura etiam de conſilio quorundam religioſorum omiſi inſerere, quæ fortè quibuſdam ſimplicibus, dubitationem aut quæſtionem intricatam, ingerere videbantur. Elegi ergo ex multis, ea potiùs ſcribere & colligere, quæ mores inſtruerent, & humilem imitationem legentibus liquidò demonſtrarent. Sunt tamen ferè omnia, omni admiratione digna, meam experientiam excedentia, quæ majoribus judicanda committo. Spero autem, quòd vota humilium, Deo magis, & ipſi ſanctæ Virgini grata erunt, & complacebunt; quàm altiora ſcrutari, & de ſecretis Dei inſipienter fabulari.*

3. Nec moveat aliquem, ſi interdum Lidia, aut Lidevvigis, in litera ponitur; quia hoc etiam in aliis Sanctorum geſtis invenitur: ſicut Agna pro Agnete, Walburga pro Walburge, congruè dicitur. De Lydia in actibus Apoſtolorum legitur, quam Paulus Apoſtolus ad fidem convertit, & in ejus domo hoſpitium habuit. Noſtra autem Lydia plures religioſos ad colloquendum de divinis, libenter acceptavit; & ab Angelo ſancto edocta, gratiam ſupernæ conſolationis, tribulatis corde, ſæpius intimavit. 3.

FINIS PROLOGI.

CAPITA PRIMÆ PARTIS

de vita Lidevvigis Virginis.

D*E loco & nativitate Lidevvigis Virginis, & probitate parentum ejus.* Cap. 1

De devotione ejus ad imaginem B. Virginis. 2

De

De firmo propoſito ejus, in ſtatu virginitatis. 3
De initio infirmitatis ejus, & occaſione longæ ægritudinis. 4
De ſententia cujuſdam medici, & miraculoſo facto circa eam. 5
De modicitate refectionis ejus, per plures annos. 6
De variis languoribus & doloribus, eam die noctuque torquentibus. 7
De gravitate febrium, & nova moleſtia in crure ejus. 8
De duritia lectuli ejus, & frigoribus in hyeme perpeſſis. 9
De vigiliis ejus, & luctamine contra ſomnolentiam. 10
De paupertate, & ſuſtinentia patris ejus. 11
De illuſione Satanæ, qui patrem ejus in foſſam detruſit. 12
De obitu patris ejus, in profeſto Conceptionis B. Mariæ Virginis. 13
De obitu Joannis Petri, avi ejus, & de longa continentia ipſius. 14
De obitu Petronillæ matris ejus. 15
De ſtatu ejus poſt mortem matris, & de miſericordia in pauperes. 16
De incendio lectuli ejus, quod ipſa una manu abſque læſione extinxit. 17
De cineribus in capite jejunii, ab Angelo ſibi miniſtratis. 18
De vino in amphora divinitus procurato. 19
De pecunia pro fratre ſuo ſoluta, & in burſa multiplicata. 20
De armo porcino pauperibus dato, & alio divinitus recuperato. 21
De carnibus & piſis, pauperibus miſſis & multiplicatis. 22
De viſione cœleſtis menſæ, Eleemoſynis pauperum repleta. 23

* * *

CAPUT I.

De loco & nativitate Lidvvigis Virginis, & de probitate parentum ejus.

1\. IN Occidentali plaga Hollandiæ, ſita eſt civitas quædam, ab adjacente rivulo Schiedam nuncupata: quam Deus, qui potens & mirabilis eſt ſanctis ſuis, cujuſdam ſacræ Virginis adornavit mirabili & inaudita patientia. Hæc re & nomine, à paſſione multa, Lidevvigis rectè eſt vocitata: quia variis languoribus flagellata, facta eſt Chriſto cœleſti Sponſo ſuo gratiſſima. Hæc à mundi amatoribus, dum viveret, reputabatur egena & abjecta: ſed à conditore cæli, tanquam pretioſa margarita, de marinis fluctibus eſt electa; & in cœleſti regno cum virginibus ſanctis ſummè provecta. 1.

2\. Hujus ortus generoſus, ex militari prodiit parentela, ſed nobilior crevit & ſplenduit, ſuperveniente in ea Spiritus ſancti gratia. Pater ejus Petrus dicebatur, qui licet nobilis eſſet genere, ſecundùm ſæculi dignitatem: tamen Deo piè permittente, ad tantam devenit paupertatem, ut tempore Ducis Wilhelmi, filii Alberti ducis in comitatu Hollandiæ, nocturnas vigilias civitatis cuſtodiendo, victum & neceſſaria vitæ quæſitaret: unde ſe & ſuam familiam competenter ſuſtentaret. Iſte Petrus, cùm ſecundùm communem ſæcularium modum, per aliquot annos, vitam in multis laboribus ſimpliciter egiſſet, accepit uxorem nomine Petronillam, magnæ probitatis & virtutis fœminam, ſuo nomini ac generoſitati congruentem: quæ, Deo præſtante, multorum filiorum germine floruit: ac Deum timendo, 2.

domum

PARS PRIMA.

De vita B. Liduvinæ Virginis.

Hujus B. Liduvinæ Virginis nomen, diverſo modo à variis ſcribitur, nunc Lyda, nunc Lyduvigis, aliquando verò Liduvina dicitur.

Prologus in vitam B. Liduvinæ Virginis.

Religioſis fratribus, Canonicis regularibus monaſterii S. Elizabeth prope Brielem, in partibus Zelandiæ conſtitutis:

Frater N. pauper, peregrinus, orationum veſtrarum ſuffragia humiliter petens.

1. 1. *Dilectiſſimi in Chriſto fratres, cùm ſimus unius ordinis & regulæ Profeſſores, juſtum eſt, ut ſecundùm dictum Apoſtoli Jacobi, pro invicem oremus, & fidem noſtram bonis operibus adornemus, atque charitatis vinculum in vera charitate cuſtodiamus. Scire igitur dignetur fraternitas veſtra, quòd rogantibus fratribus veſtris, libellum de vita ſanctæ & patientiſſimæ Lyduvigæ Virginis perlegi: & ſicut diu deſideraſtis, eundem breviori ac planiori ſtylo compoſitum, vobis nunc ad legendum ex charitate tranſmitto. Non ægre capiatis, quòd diſtuli: nec præſumptioni deputetis, quod feci: quia ad faciendum, conſilium venerabilis Prioris veſtri acceſſit, & me animavit. Nam quod imprimis difficile mihi videbatur Deo juvante, per orationes veſtras, tandem ad effectum pervenit.*

2. *2. Totam autem materiam libelli, in duas partes diſtinxi, & ſingulis partibus propria capitula prænotavi. Plura etiam de conſilio quorundam religioſorum omiſi inſerere, quæ fortè quibuſdam ſimplicibus, dubitationem aut quæſtionem intricatam, ingerere videbantur. Elegi ergo ex multis, ea potiùs ſcribere & colligere, quæ mores inſtruerent, & humilem imitationem legentibus liquidò demonſtrarent. Sunt tamen ferè omnia, omni admiratione digna, meam experientiam excedentia, quæ majoribus judicanda committo. Spero autem, quòd vota humilium, Deo magis, & ipſi ſanctæ Virgini grata erunt, & complacebunt; quam altiora ſcrutari, & de ſecretis Dei inſipienter fabulari.*

3. Nec moveat aliquem, ſi interdum Lidia, aut Lidevvigis, in litera ponitur; quia hoc etiam in aliis Sanctorum geſtis invenitur: ſicut Agna pro Agnete, Walburga pro Walburge, congruè dicitur. De Lydia in actibus Apoſtolorum legitur, quam Paulus Apoſtolus ad fidem convertit, & in ejus domo hoſpitium habuit. Noſtra autem Lydia plures religioſos ad colloquendum de divinis, libenter acceptavit; & ab Angelo ſancto edocta, gratiam ſupernæ conſolationis, tribulatis corde, ſæpius intimavit. 3.

FINIS PROLOGI.

CAPITA PRIMÆ PARTIS de vita Lidevvigis Virginis.

De loco & nativitate Ledevvigis Virginis, & probitate parentum ejus. Cap. 1

De devotione ejus ad imaginem B. Virginis. 2

De firmo propoſito ejus, in ſtatu virginitatis. 3
De initio infirmitatis ejus, & occaſione longæ ægritudinis. 4
De ſententia cujuſdam medici, & miraculoſo facto circa eam. 5
De modicitate refectionis ejus, per plures annos. 6
De variis languoribus & doloribus, eam die noctuque torquentibus. 7
De gravitate febrium, & nova moleſtia in crure ejus. 8
De duritia lectuli ejus, & frigoribus in hyeme perpeſſis. 9
De vigiliis ejus, & luctamine contra ſomnolentiam. 10
De paupertate, & ſuſtinentia patris ejus. 11
De illuſione Satanæ, qui patrem ejus in foſſam detruſit. 12
De obitu patris ejus, in profeſtò Conceptionis B. Mariæ Virginis. 13
De obitu Joannis Petri, avi ejus, & de longa continentia ipſius. 14
De obitu Petronillæ matris ejus. 15
De ſtatu ejus poſt mortem matris, & de miſericordia in pauperes. 16
De incendio lectuli ejus, quòd ipſa una manu abſque læſione extinxit. 17
De cineribus in capite jejunii, ab Angelo ſibi miniſtratis. 18
De vino in amphora divinitus procurato. 19
De pecunia pro fratre ſuo ſoluta, & in burſa multiplicata. 20
De armo porcino pauperibus dato, & alio divinitus recuperato. 21
De carnibus & piſis, pauperibus miſſis & multiplicatis. 22
De viſione cœleſtis menſæ, Eleemoſynis pauperum repletæ. 23

***

CAPUT I.

De loco & nativitate Lidvvigis Virginis, & de probitate parentum ejus.

1. IN Occidentali plaga Hollandiæ, 1.
ſita eſt civitas quædam, ab adjacente rivulo Schiedam nuncupata: quam Deus, qui potens & mirabilis eſt ſanctis ſuis, cujuſdam ſacræ Virginis adornavit mirabili & inaudita patientia. Hæc re & nomine, à paſſione multa, Lidevvigis rectè eſt vocitata: quia variis languoribus flagellata, facta eſt Chriſto cœleſti Sponſo ſuo gratiſſima. Hæc à mundi amatoribus, dum viveret, reputabatur egena & abjecta: ſed à conditore cæli, tanquam pretioſa margarita, de marinis fluctibus eſt electa, & in cœleſti regno cum virginibus ſanctis ſummè provecta.

2. Hujus ortus generoſus, ex mili- 2.
tari prodiit parentela, ſed nobilior crevit & ſplenduit, ſuperveniente in ea Spiritus ſancti gratia. Pater ejus Petrus dicebatur, qui licet nobilis eſſet genere, ſecundùm ſæculi dignitatem: tamen Deo piè permittente, ad tantam devenit paupertatem, ut tempore Ducis Wilhelmi, filii Alberti ducis in comitatu Hollandiæ, nocturnas vigilias civitatis cuſtodiendo, victum & neceſſaria vitæ quæritaret: unde ſe & ſuam familiam competenter ſuſtentaret. Iſte Petrus, cùm ſecundùm communem ſæcularium modum, per aliquot annos, vitam in multis laboribus ſimpliciter egiſſet, accepit uxorem nomine Petronillam, magnæ probitatis & virtutis fœminam, ſuo nomini ac generoſitati congruentem: quæ, Deo præſtante, multorum filiorum germine floruit: ac Deum timendo,

domum ſuam honeſtè regere ſtuduit. Hæc octo filios, & unam filiam nomine Lidevvigem, genuit, quam quidam Latini Lidiam nominant; de qua præſens ſermo fari geſtit, quæ per eam Deus mirabilia, coram multis teſtibus geſſit.

3. 3. Cùm igitur mater tantorum filiorum, in partu ſingulorum magnam difficultatem paſſa fuiſſet: in hujus tamen filiæ nativitate nullam ferè ſenſit gravitatem. Nam in die Palmarum ingreſſa Eccleſiam, dum ſibi tempus pariendi adeſſe ſentiret, cum celeritate domum intravit: & quaſi ſine magno dolore, infra lectionem Dominicæ paſſionis, hanc prælectam filiam parturivit, Anno Dominicæ Incarnationis 1380. quintodecimo Kalend. Aprilis, in craſtino Gertrudis virginis, tempore Urbani Papæ ſexti: anno Pontificatûs ejus tertio: præſidente in Epiſcopatu Trajectenſi inferiori, Reverendo Præſule Florentio, tam Clero quàm univerſæ plebi accepto. Natâ itaque hâc filiâ, in ordine filiorum quinto loco: & in Chriſti baptiſmate regenerata, nomen accepit Lidevvigis, ſive Lidia, à parentibus ſibi inditum: verè decus inter filias hominum, ac pudicitiæ ſpeculum: ſed Deo ab æterno diſponente, facta eſt in brevi devota ſpeculatrix Dominicæ paſſionis, atque Crucifixo conformis, per multa vulnera corporalis ægritudinis.

CAPUT II.

De devotione ejus ad imaginem Beatæ Virginis.

1. 1. Cùm igitur hæc virgo, ſeptem vel octo annorum eſſet, inſpirante Deo magnam cœpit habere devotionem ad imaginem Beatæ Virginis Mariæ, quæ ſtabat in Eccleſia Sciedamenſi. Hanc ferunt cives illius civitatis, miraculosè ſatis procuratam, & à quodam ejuſdem imaginis opifice, dato pretio exiguo emptam. Is enim ad nundinas Antvverpiam cupiens pergere, & imaginem ibidem cariùs vendere: cùm navem ſumptâ ſecum imagine intrâſſet, tantæ ponderoſitatis imago efficitur, ut viginti aut plures viri naviculam à littore non poſſent removere. His viſis ſtupefacti nautæ, perpenderunt ex præſentia imaginis, difficultatem abducendæ navis accidiſſe, & locum manſionis ibidem velle habere. Conſilio igitur brevi inito, artifex imaginem civibus vendidit, qui Chorum ei ſpecialem pro reverentia, in Eccleſia deputarunt.

2. Poſteà verò, quandam colligationem fraternitatis, in memoriam beatæ & glorioſæ Mariæ ſemper Virginis, multi utriuſque ſexus oppidani confœderati inſtituerunt. Erat autem hæc imago linea, & tantæ levitatis, quod vir unus eam de facili portare potuiſſet. Hanc itaque imaginem virgo juvencula fratribus ſuis duobus frequentantibus, prandium ad ſcholas deferens, antequam domum rediret, Eccleſiam deſideranter intrans, viſitavit, & eandem per Angelicam ſalutationem, prout poterat, devotè ſtuduit honorare. Et hoc quidem bonum & laudabile initium, in puerili ætate lucebat: quod majoris gratiæ futuræ, ab annis adoleſcentiæ ejus, uſque ad terminum vitæ, præſagium erat. Cùm ergò de moroſo reditu, à matre corriperetur: reſpondit columba ſine felle; Eccleſiam ad ſalutandam Beatam Vir- 2.

Virginem ſe intraſſe, illamque ſibi viciſſim attiſiſſe. Quo audito mater ejus, ſatisfactionem accepit, & benignè contenta, ab ea quievit. Dilecta enim & unica filia erat, & in opere Dei & laude B. Virginis decenter eſt inventa, nec ob id à ſua devotione reprimenda.

CAPUT III.

De firmo propoſito ejus in ſtatu virginitatis.

1. 1. TRanſactis autem infantiæ annis, cùm pueritiæ ævum ageret, tantâ corporis elegantiâ & animi induſtriâ, ac cæteris naturæ donis à Deo ipſi collatis, cœpit pollere, ut cum duodennis eſſet, à multis in conjugium peteretur. Ad quod, cùm eam pater ipſius hortaretur, mater nequaquam propter ignorantiam & puerilem ætatem aſſenſit: ſed potiùs diſſuadens, rogavit, ne eam moleſtaret. Tunc ipſa conſtanter patri reſpondit, quod ad hoc, nullo modo poſſet eam inducere: Imò ſi alium modum evadendi non inveniret, ſeipſam ita tractaret, quod nullus eam in matrimonium poſtularet.

2. 2. Quapropter Dominum quotidie rogabat, ut omnem noxium & carnalem amorem, de corde ſuo tolleret: quatenus ipſum ſolùm Deum, ac Dominum ſuum, puro corde & corpore, diligere poſſet. Cujus preces & deſideria, pius & miſericors Deus, qui eam ſibi in ſponſam ab æterno elegit, incunctanter exaudivit: & mirâ diſpenſatione providens, in multimoda corporis afflictione, beneplacitum ejus adimplevit, juxtà illud verbi ſancti ſui dictum: Omnem, qui fert fructum, purgabit eum pater meus, ut fructum plus afferat. Terra enim bona erat florem producens pudicitiæ: ſed ne ſæculi vanitates aut deliciæ carnis violarent ſigillum virginitatis, Chriſtus eam circumſepſit ſpinis & doloribus graviſſimis, ut nullis eſſet apta conjugalibus thoris.

CAPUT VI.

De initio infirmitatis ejus, & occaſione longæ ægritudinis.

1. 1. CUm igitur quintum decimum annum ageret, ne poſt greges ſodalium ſæcularium vagari inciperet, medicus animarum Chriſtus, corporali quâdam infirmitate eam piè, pro ſalute animæ illius, viſitavit & coërcuit, de qua pro parte, poſtea convaluit. Accidit ergò in fine anni quinti decimi ætatis ejus, circa feſtum Purificationis Beatæ Mariæ Virginis, ut invitata à ſodalibus virginibus, cum eis ſuper glaciem, induta ſandaliis graderetur. Ubi una, de conſodalibus ejus, curſu rapido ſuper glaciem pergendo, nec greſſum ſiſtere valens, Lidiam manu apprehendit, moxque ſupra fragmenta glaciei, improviſè ipſa cecidit, & graviter læſa, unam parvam coſtam dextri lateris ſui confregit.

2. 2. Ex qua fractura multa ei commoda provenerunt, & increverunt. Nam primò quidem apoſtema durum, circa locum coſtæ confractæ excrevit: pro cujus curatione, licet parentes ejus multa expoſuiſſent, optatam tamen ſanitatem ejus conſequi non valebant. Cùm autem à nemine curari poſſet, & de loco ad locum, de lecto ad lectum, exigente impetu infirmitatis, frequenter tranſlata fuiſſet: tandem ſexto-decimo ætatis ejus anno, in vigilia S. Joannis Baptiſtæ, patre ejus accedente, ut eam conſolaretur, ipſa de loco, in quo jacebat exiliens ſupra genua patris ſui incur-

Digitized by Google

incurvata, debilis fuit. In quo ſaltn apoſtema ruptum eſt, & ſanies copioſè per os ejus, cum vomitu profluxit: cujus occaſione in tantùm debilitata fuit, quod quaſi mortua putabatur.

3. 3. Exinde jam cœpit continuis infirmitatibus laborare, in quibus antequàm ſpiritualia ſaperet, humanas & corporales conſolationes, neceſſitate urgente, admittebat, licet parum valebant, nec miſeriam abſtergebant. Primò itaque triennio infirmitatis illius, tempore Paſchali pro ſacra communione ad Eccleſiam ducebatur vel portabatur: & cum ſtare vel incedere pedibus non poſſet, baculo vel ſcabellulo, domi vel foris ſerpendo utebatur. Sæpè etiam aquam frigidam de foſſa, quamvis turbidam, copioſè bibebat: vel ad ignem veniens, calidam vel tepidam ex ollis inſumebat, quam tamen ſtomacho languente, ſtatim evomebat. Deficiente ergo humano conſilio, & indiſcreto regimine creſcente, corpus tabeſcebat: ſed anima in vaſe fictili, per occultam gratiam, ad magnum meritum in futuro ſervabatur: ut in ea compleretur, quod de beato Job legitur: *Ecce ſatan in manu tua eſt, veruntamen animam ejus ſerva.*

CAPUT V.

De ſententia cujuſdam medici, & miraculoſo facto circa eam.

1. 1. Mediens quidam de Delft, Magiſter Andreas nomine viſitans eam, parentibus ejus quaſi prophetando prædicebat: quod nullo modo ſanitatem obtineret, etiamſi multam ſummam nobilium Anglicorum pro ea exponerent. Addidit quoque idem induſtrioſus Magiſter, conſolando parentes & cognatos; quod talia & tanta ſupernaturaliter Deus circa eam eſſet operaturus, quod pro tanto pondere auri, ad magnitudinem capitis hujus virginis, optaret, quod ipſa filia ſua foret: quia de tali ſobole, gaudium maximum habere ſperaret.

2. Contigit autem in ſupradicto triennio, virgine in lectulo ægra jacente, res ſatis miraculoſa, quam Deus oſtendere dignatus eſt, ad declarationem nominis ſui, & ad virginis meritum cognoſcendum. Duo viri in civitate, inter ſe animo concitati, litigare cœperunt; & unus alterum evaginato gladio perſequebatur, ut eum percutiendo vulneraret, aut necaret. Alter igitur eorum perterritus, fugere cœpit in domum & cellulam hujus virginis; ut ibi latendo, manus ſe perſequentis evaderet. Quem alius mox inſequutus, quærebat à matre ejus Petronilla, utrùm domum ſuam intraſſet. Cui illa, volens ſalvare mendacio ſuo fugientem, & à ſanguine prohibere perſequentem, reſpondit eum non intraſſe. At ille incredulus verbis matris, intravit ad abdita virginis ægrotantis. Et cùm interrogaſſet, an cellam ejus intraſſet, reſpondit confidenter ſacra virgo, in Deo ſpem habens, quod ſic. 2.

3. Super quo reſponſo mater commota, dedit alapam filiæ, tanquam proditionem malitiæ ſuæ miſeriæ ex incauta locutione ſuperaddidiſſet. Tunc filia conſtanter matri reſpondit: ego propterea veritatem dixi, quia ſperabam, quod veritas occultaret ad ſe fugientem. Quod & factum eſt, Deo providente. Nam is, qui ad interitum quærebatur, ante oculos perſequentis ſtabat, & penitùs non videbatur. Receſſit ergo omittens perſequi fugientem, ignorans ibi adfuiſſe Dei virtutem. Quo viſo, mater ejus fidem filiæ 3.

ſuæ

Digitized by Google

ſuæ, longè magnificentiùs ſuæ fidei, immò diffidentiæ, prætulit: & de cætero ampliori dilectione ad eam afficiebatur, atque benigniùs infirmitates ejus cœpit tolerare.

CAPUT VI.

De modicitate refectionis ejus per plures annos.

1. 1. POſt hæc in tantùm creſcebant, & multiplicabantur infirmitates ejus, ut omnibus viribus corporis deſtituta, lecto penitùs decumberet: ita quod in ſpatio triginta trium annorum, ante mortem ſuam, terram non tangeret. Refectio autem ejus, poſt tres primos annos, uſque ad decimum nonum ægritudinis ipſius annum, fuit ex modico & parco, & incredibili ſatis alimento, pro ſuſtentaculo tam ægerrimæ vitæ humanæ. Interdum modicum fragmentum de pomo, ſupra ignem calefacto: aliquando parum panis, cum modico ſorbello cereviſiæ ſpumantis: quandoque parum dulcis lactis capiebat. Poſtquam verò talibus uti non poterat præ debilitate corporis, per annos aliquot uſa eſt in hebdomada, media pinta vini puri, ſine admixtione aliqua: quod tamen poſtea per aliquot annos oportebat cum aqua miſceri. Interdum quoque ſumebat modicum de ſpeciebus ſaccari, vel cinnamomi, vel muſcati, vel dactylorum. Sed cum iſtis amplius uti non poterat, edendo vel ſorbendo, ſolam aquam ſumebat, ſcilicet mediam pintam aquæ moſalis in hebdomada, quæ ſingulari Dei munere, tantam ſuavitatem ei conferebat, quod omnem vini ſaporem excedebat: de quo magnas Deo gratias referebat.

2. 2. Eo etiam tempore, hanc gratiam à Deo habuit, quod ſolo guſtu diſcernebat inter aquam moſæ affluentem & defluentem, quando ex illius hauſtu, poculum ſibi allatum ſumpſit. Fuit quoque multis annis [quod amplius mirandum eſt] ut nullo cibo vel potu corporali, nec ſomno uteretur, excepto corpore Chriſti, ſingulari omnium dolorum ſuorum remedio, atque ſolatio ſuaviſſimo, præ omnibus cibis ſibi ſapidiſſimo.

CAPUT VII.

De variis languoribus & doloribus, eam, die noctuque torquentibus.

1. COmpletum eſt in hac Virgine, quod de B. Job legitur: Nocte 1.
os meum doloribus perforatur, & qui comedunt me, non dormiunt, à multitudine eorum, conſumitur veſtimentum meum. Igitur deficientibus medicorum artibus, & ciborum nutrimentis, languores ejus quotidiè augmentabantur in pejus: Jacebatque in lectulo duro virgo miſerabiliter afflicta, & corroſa à vermibus: qui de virgineo corpore, ex putrefactione orti, carnes ejus comedebant, & tamen nullus fœtor ex eis procedebat. Iſti vermes erant griſei coloris, pleni aquâ griſcâ, habentes capita nigra, groſſi ad ſpiſſitudinem extremæ partis unius fuſi, longi ad menſuram parvi articuli digiti humani.

2. Habebat etiam in corpore ſuo, 2.
ſanctæ Trinitatis diſcipula, tria magna foramina, ex quorum uno circa ventrem effluebant quandoque vermes prædicti copioſè. Superponebatur autem huic vulneri emplaſtrum, de recenti farina tritici cum melle permixtum: ut ex tali confectione & aliis pigmentis, vermes innati fugerent, aliàs enim ipſam uſque ad mortem torſiſſent. Quando autem hujuſmodi emplaſtra, propter mutatio-

tationem auferebantur, remanebant in eis parvi griſci vermes cum nigris capitibus, nullum de ſe fœtorem exhalantes, ſed ſuavitatem odoris intuentibus exhibentes. Erat itaque virgo eadem, ex diuturno & gravi vulnere, in inferiori parte corporis, putrefacta: & ne ſancta ejus viſcera penitus effluerent, molli quodam operculo foramen infixum obturabant.

3. 3. Accidit tunc temporis, ut famoſus medicus Ducis Hollandiæ, Magiſter Godefridus de Hagis, cum Margareta Duciſſa, ad hanc Virginem cauſa viſitationis veniret, ad perſcrutandam cauſam infirmitatum ejus; quatenus ſi poſſet, ſalubre remedium virgini adhiberet. Qui, prout potuit & decuit, viſis quibuſdam inteſtinis viſcerum ejus, de corpore extractis, & in pelvi receptis, invenit vermes prædictos ex putrefacta medulla ſpinæ dorſi ejus effluere, & cauſari putrefactionem illam judicio naturali, eo quod nullo falſo uteretur. Quo facto, videns ſe non poſſe ei in aliquo proficere, juſſit inteſtina iterum in ventrem ejus reponi. Dicebat quoque idem medicus, in brevi ipſam hydropicam futuram. Incurrit autem hanc hydropiſim fere decem & novem annis ante mortem ſuam: in quibus nec cibo, nec potu, nec ſomno utebatur. Et ſicut nulla alimenta inſumebat, ſic nec ulla ſuperflua naturæ egerebat.

4. 4. Circa annum Domini 1412, hæc ſacra Dei plantula, longo doloris ſarculo perfoſſa, ex vehementia infirmitatum ſuarum, evomuit particulatim pulmonem & hepar cum pluribus inteſtinis abſque tamen aliquo fœtore, ut probatum eſt à multis. Nam qui manibus ea attrectabant; fere per diem ſuavitatem manibus ſuis adhærere ſentiebant: à quarto-decimo anno Domini uſque ad vigeſimum primum, nullo modo per ſeipſam potuit moveri aut verti: & jacebat ipſo ſeptennio, & deinceps reſupina uſque ad mortem: nec quicquam movere poterat in corpore ſuo, excepto capite, & brachio ſiniſtro cum ſcapula ejus. Quando autem moveri aut verti ſolebat in lecto, tunc oportebat corpus ejus circa ſcapulas, mappa vel leni faſcia colligari, alioqui periclitabatur membratim diſſolvi.

5. Alias quoque quamplurimas infirmitates patiebatur virgo Chriſti, flagellis cincta duriſſimis, quæ non ad perniciem animæ, ſed ad majus meritum, 5.
ſicut beato Job, illi infligebantur: ut poſtea tantò capacior atque dignior eſſet, ad conſolationes angelicas & cœleſtes, quantò anguſtior & deſolatior jacebat in terris. Habuit igitur dolores capitis ſæpe exceſſivos uſque ad mortem: dolores dentium multiplices, ſæpiſſimè uſque ad mortem: febres quoque diverſas, uſque ad mortem: hydropoſim longam, uſque ad mortem: in tempore peſtilentiæ, tria apoſtemata: calculum quoque pergrandem ante mortem, cum quo & mortis debitum ſolvit. Hæc omnia quamplurimis annis patientiſſimè pertulit, ut ſpiritus in æternum ſalvus fieret, & cum Chriſto in paradiſi delitiis exultaret. Quantò enim corporales ægritudines in ea abundabant, tantò major in ea, fortis ut mors dilectio Dei & proximi augebatur. Nam ex abundantia charitatis, & interni fervoris ſtimulatione, auſa eſt quodammodo Dominum provocare, quatenus ſuper eam miſerias & dolores multiplicaret. Cujus preces exaudiens Dominus, cum duo apoſtemata haberet in corpore, tertium addidit in maxilla.

6. De-

6. 6. Denique omnibus generalibus infirmitatibus, quibus homines gravari ſolent, laboravit: quas mirabili & inauditâ patientiâ, pro amore Chriſti, memor omnium & majorum paſſionum ejus, piè toleravit. Nulla ferè pars corporis fuit, quæ non aliquâ ſpeciali plagâ doloris contabuit. Siquidem in fronte habuit fracturam, uſque ad medium naſi protenſam: ſimiliter in labio inferiori & in mento rupturam ſanguine coagulatam, ut ex hoc incommodo vix loqui valeret. Dexter oculus ejus, omninò cæcus erat: ſiniſter verò tam debilis manebat, quod nullo materiali lumine, nec in die neque in noctibus uti poterat: quin etiam ex qualicunque reſplendentia luminis, cruciatum ſentiebat. Quapropter continuè in tenebris jacebat; & locum lectuli ejus cortina ſimplex ambiendo obvelabat, ut rarò apertè videretur ab hominibus. Quæ tamen ſæpiſſimè videbat Angelum lucis, ad conſolationem ſuæ maximæ torſionis.

CAPUT VIII.

De gravitate febrium, & nova moleſtia in crure ejus.

1. 1. PAtiebatur hæc roſa Chriſti, longas febres, & diverſas ſæpè quartanas, ſæpe tertianas, & ſæpe quotidianas. Inter quas ſpinas afflictionum, corpus ſuum Divinæ merè voluntati & correptioni tradidit cruciandum: cujus nutu omnia ordinabantur ad bonum animæ ejus, & multò meliùs, quàm aliquis hominum præſcire potuit, aut excogitare. Et quidem tertianas febres, per decem & ſeptem annos & ampliùs ſuſtinebat: quas pro ſalute & redemptione animarum libenter uſque ad mortem, parata fuit ſuſtinere. Harum febrium acceſſus talis erat. Nam primò habebat indicibilem calorem, quem indicibilis frigiditas ſequebatur. Deinde iterum prædictus calor, & poſtea frigus intenſum, redibat: quæ viciſſitudo ferè per dimidium annum durabat. Poſtea verò habebat eandem febrem à contrario: Nam primò cum magno & indicibili frigore, & poſtea cum valido calore; qui tam diu durabat, donec tempeſtas penitus ceſſabat. Ceſſante autem febre, ita inſenſibilis permanebat, quod ſeipſam ignorans, nec audire nec loqui poterat.

2. Cùm enim ſentiret acceſſum febrium, aptabat ſe ad exercitia Dominicæ paſſionis, commendans ſe & ſuas paſſiones paſſioni illius, in quo omnia amara dulcorantur; qui eam, per exceſſum mentis, à corporalibus ſæpè abſtrahebat, quod nec ſe, nec alia quælibet advertebat. Durante verò hac febricitate, rubeam quandam aquam per os emittebat: de qua interrogata, unde talis materia proveniret, cum nec cibum, nec potum ſumeret; ita per quæſtionem reſpondit. Dicite mihi, unde tantus humor in vite provenit, quæ tempore hyemali arida, & quaſi mortua apparet? Confortabatur autem valde virgo Chriſti, in corpore tam debili, ex bona meditatione de Deo aſſumpta: & multò plus inde reficiebatur, quàm aliquis ex pretioſiſſimis cibis. Et niſi hominum præſentia, & infirmitates ſuæ eam impediviſſent, non fuiſſet mirata, ſi propter abundantiam Divinæ gratiæ, per ſingulos menſes, in corpore ultrà capacitatem vaſis Hamburgenſis carnes enutriſſet. 2.

3. Quodam etiam tempore, ante caput jejunii, ludentibus hominibus in 3.

Digitized by Google

platea circà cellulam ejus, multum de iſtis vanitibus doluit; oravitque Dominum, ut ſi ipſi placitum foret de ea; vel ſi ipſe, quæ patiebatur circa eam operaretur, hoc ſibi pro novæ ægritudinis ſigno oſtendere dignaretur. Cujus orationes Dominus exaudiens, tradidit ei in uno crure novam moleſtiæ pœnam. Quo quidem incommodo, uſque ad proximum Paſcha tam graviter vexata fuit, quod propriæ infirmitatis conſcia, non audebat ampliùs petere infirmitatum ſuarum augmenta. Solebat tamen dicere in quotidianis infirmitatibus ſuis, quibuſdam ſibi familiariter aſtantibus; quod adhuc eas libenter vellet ſuſtinere 40. annis, imò & uſque ad finem mundi, pro converſione cujuslibet peccatoris: aut pro liberatione cujuſcunque animæ fidelis ex purgatorii pœnis. Licet autem tantis gravabatur infirmitatibus, plenos tamen retinebat ſenſus, ac vivacem rationem & memoriam: ita quod multis de longinquis partibus, conſilii gratia, eam viſitantibus, ſolatium tam in ſpiritualibus, quam etiam in corporalibus neceſſitatibus, medicinam impenderet. Multas quoque fœminas in partu gravatas, piâ compaſſione, & conſilii auxilio, relevabat. Inter hæc dona divinitùs conceſſa non inflabatur, nec de ſua in futuro gloria magnificè præſumebat; ſed in humilitate cor deprimens, cuncta onera patientiſſimè in charitate ferebat, & quaſi poſt hanc vitam, purgatorium paſſura eſſet, timebat.

4. 4. Tantam autem gratiam apud Deum promeruit, quod S. Angeli veſtigia eorum numerabant, qui cauſa devotionis ipſam viſitabant. Quapropter conſolabatur ſe viſitantes, qui nonnunquam ex itineris laſſitudine conquerebantur; quatenus de ſua fatigatione non dolerent, quia Deus eis præmium bonum pro labore redderet.

CAPUT IX.

De duritia lectuli ejus, & frigoribus in hyeme perpeſſis.

1. DOminus & Salvator noſter, Jeſus Chriſtus, S. Joannem Bapt. 1.
inter multas virtutes, de aſpera veſte & abſtinentia recommendans, hoc etiam intulit: Qui enim mollibus veſtiuntur, in domibus Regum ſunt. Hæc autem virgo, non in aula Regis nutrita eſt, ſed in domo paterna, diu variis & gravibus languoribus preſſa, modico lectulo de plumis, infirmitate nimiâ cogente, ad tempus utebatur: non ut carnem per mollitiem foveret, ſed ut naturæ debilitatem, paululum ad ſerviendum ſpiritui ſuſtentaret. Sed cum præ multitudine vulnerum, ſtratum de plumis ferre non poſſet, eò quod plumæ ex humore induratæ, jacentem prementent, ablato lectuli commodo ad tempus ſuper nuda ſtramina jacuit; etiam per triennium nudo dorſo ſuper durum aſſerem de fundo dolii ſumptum, durè quievit. Jacens ergò ſuper vilia ſtramina virgo paupercula, mendici & pauperis Lazari ſoror, ulceribus plena; reliquit lectulum ſuum filio fratris ſui ac filiæ ad quieſcendum; qui die noctuque mutuâ charitate, per ſucceſſum temporis, ſibi in neceſſitatibus ſerviebant.

2. Circa annum Domini 1408. tam 2.
validum frigus toto tempore hyemis per mundum inhorruit, quod longitudine & acerbitate, hòmines plus ſolito afflixit: ac herbas terræ, & piſces ſub aquis extinxit. In hac duriſſima hyeme ægerrima Chri-

Chriſti vernula, vulneribus ſaucia, ex vehementi frigore & nuditate frequenter in tantum obriguit, ut membra ejus nigreſcerent, & oculorum lachrymæ congelarentur; ita quod videre non poterat, niſi igne adhibito reſolverentur. Sed & alia quamplurima incommoda, tunc temporis ſuſtinuit à facie frigoris, vix ſanis toleranda: quæ, niſi author naturæ eam ſupernaturaliter rexiſſet & præſervaſſet, indubitanter vitam amiſiſſet. In quibus omnibus, tam multis miſeriis & indigentiis propriis concurrentibus, ſicut benigna mater & miſericors alumna, aliorum pauperum ſemper memor extitit, ſibi de neceſſitatibus ſuis ſubtrahens, ut illorum egeſtatibus ſubveniret. Attamen divites hujus ſæculi, qui in deliciis vivunt, & in opibus multis ad perniciem animarum ſuarum exultant, ejus penitus obliti ſunt, nec manus adjutrices ægrotanti pauperculæ porrexerunt. Multi etiam ignorantes ſanctitatem ejus, ſpreverunt eam, & velut amentem reputantes, deriſerunt mentales raptus illius. Tunc impletum eſt de ea, quod per beatum Job legitur: *Deridetur enim juſti ſimplicitas, & lampas contempta apud cogitationes divitum.*

CAPUT X.

De vigiliis ejus & luctamine contra ſomnolentiam.

1\. 1. Mirabile valde, & quaſi incredibile multis videtur, quomodò potuit in tot pœnis & miſeriis caro infirma durare, quæ nec cibo, nec potu, neque ſomno tanto tempore fovebatur. Sed ſi virtus Divina attenditur, quæ de impoſſibilibus poſſibilia facit, omnia ſufferre virgo potuit in eo, qui eam confortavit: quia quod ultra naturam eſt, de authore naturæ eſt. Teſtes ſunt multi Martyres & virgines flammis injecti, qui Deo diſponente & protegente, non ſolum in tormentis bene patientes, ſed etiam gaudentes inventi ſunt: & quod ampliùs eſt, inter verbera, gladios, & ignes, manſerunt illæſi. Non eſt ergò abbreviata manus Domini; neque brachium omnipotentis invalidum, ad ſalvandum ſperantes in ſe: ſed in omni loco & tempore, propè eſt Dominus invocantibus, & diligentibus eum in veritate.

2\. Agnoſcatur igitur in hac infirma famula Dei operata Divinitas, & deſinat diffidere humana imbecillitas: quæ dum propriis opinionibus, per rationes naturales innititur, in ſua inveſtigatione plerumque deficit & excœcatur. Neceſſe eſt enim naturalia ſilere, dum Divina loquuntur: & terrena ſuccumbere, cùm cæleſtia tractantur. Iſta igitur virgo jacens diutiſſimè in lectulo doloris, non eſt oblita ſui Creatoris: ſed memor nominis Domini, die ac nocte, dedit ſe ferventer ad ſacras meditationes & orationes, præcipuè tempore Divini officii, & ſummæ Miſſæ celebrationis. Unde, quàm fortiter contra ſomnolentiam certavit & vicit, dignum eſt dicere, & jucundum audire. 2.

3\. Mos multorum hominum eſſe ſolet, ut de ſomnolentia, tempore Divini officii, magis tententur, ſive ex propria fragilitate, ſive ex diaboli ſuggeſtione, qui ſemper nititur humanæ ſaluti, & devotis orationibus adverſari. Cum ergò Chriſti diſcipula, docta ſæpiùs orare, plus ſolito ſentiret ſpiritu pigritiæ & ſomnolentiæ, tempore Divini officii, ſe gravari & tentari; licet valde parum tunc temporis dormire ſolebat: graviter 3.

Digitized by Google

tamen ſuper hujuſmodi tentatione corporis, intra ſe doluit, nec ei conſentire audebat. Timens ergò confeſſor ejus, periculum illi imminere, ſi non dormiret, ſuaſit ei obtentu ſalutis, ne ampliùs ſopori reſiſteret, ſed in quacunque feſtivitate adveniente, quocunque tempore vel horâ ad dormiendum ſe aptaret.

4. 4. In quadam itaque feſtivitate paſchali, cùm eadem tentatio ſub Miſſa graviter eam infeſtaret, ipſa memor Dei, violentiſſimè ſomnolentiæ reſiſtebat, juxta quod ſcriptum eſt: Reſiſtite diabolo, & fugiet à vobis. Peractâ igitur unâ hâc victoriâ de ſomnolentia, ita contra eam divinitùs eſt roborata, ut de cætero uſque ad mortem non dormierit, nec de ſomnolentia tentata fuerit. Sicut enim Angeli ſancti reſiſtendo primæ tentationi ſuperbiæ, in gratia confirmati ſunt, & conſentientes de cælo projecti: ita huic victorioſæ virgini datum eſt donum inviolabilis fortitudinis in vigiliis multis, & in plagis ſuprà modum eam affligentibus: quibus probata fuit, ſicut aurum probatur in fornace ardenti.

CAPUT XI.

De paupertate, & ſuſtinentia patris ejus.

1. 1. HUjus ſacræ Virginis pater, Petrus Joannis ſuprà memoratus, licet ad tantam paupertatem veniſſet, ut vigilias noctis in civitate cuſtodiendo, vitæ neceſſaria laborioſè procuraret: tamen ita honeſtus & conſcientioſus fuit, quod in egeſtate ſua nolebat eleemoſynas filiæ ſuæ devorare, dicens eas peccata hominum fore. Idcirco voluit & ſuaſit dilectæ filiæ ſuæ, ut ipſa oblatis pro Deo uteretur, & in pios expenderet uſus. Accidit igitur in illa prædicta valida hyeme, ut ex nocturnis vigiliis, nimio frigore membra ejus ſtringerentur, & contractionem majoris pedicæ in dextro pede reportaret. In quo quidem caſu probitas viri notatur; quia maluit rigorem frigoris potiùs ſuſtinere, & de labore vigiliarum ſe ſuſtentare; quàm pauperum eleemoſynas conſummere. Scriptum eſt enim: Labores manuum tuarum manducabis: beatus es, & bene tibi erit.

2. Eodem tempore Dux Wilhelmus 2.
cum Domina Margareta Duciſſa, & multa comitativa, civitatem Sciedamenſem intravit: & perceptâ paupertate Petri clariſſimi viri, de genere militari, piâ compaſſione motus, propter reverentiam ſanctitatis filiæ ejus, juſſit eidem, ut à ſe fiducialiter peteret, quantum ipſi pro annuis expenſis & neceſſitatibus ſufficere æſtimaret. Qui ſimpliciter reſpondens, duodecim coronatos Franciæ poſtulavit. Miratus Dux ipſe modeſtiam petentis, juſſit ei ſingulis annis eoſdem coronatos dari; aſſerens etiam ſe paratum duplicatos tribuere, ne tantæ penuriæ diutiùs ſubjaceret. Qui primò quidem fideliter ſoluti ſunt: ſed poſtea tepidiùs ei dati, quia gratia humana citò deficit in donando. Beatus ergò homo, qui theſaurum habet in cælo. Acceptâ autem eleemoſynâ à præfato Duce Wilhelmo, Petrus ex beneficio collato non elatus, ſed Deo gratus, viſitabat ſedulò Eccleſiam, devotis orationibus, prout melius poterat, intentus: victu quotidiano ac veſtitu moderato, peroptimè contentus.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XII.

De illuſione Satanæ, qui patrem ejus in foſſam detruſit.

1. 1. Cumque devotus iſte Petrus præ ſenio tantæ debilitatis eſſet, quod vix incedere valeret, quin levi occaſione frequenter cadendo læſus domum rediret, non tamen propter læſuras & lapſus, à viſitatione Eccleſiæ abſtinuit: ſed quaſi juvenilem ætatem habens, etiam contra voluntatem filiæ ſuæ, ferventi devotione attractus, templum Dei viſitavit. Sollicita enim erat filia ſancta, de paterna ſalute: plus dolens & metuens de ejus periculo, quàm de propriæ ægritudinis flagello. Quâdam igitur vice, in vigilia Pentecoſtes egreſſus, ut audiret veſperas, obvium habuit diabolum in ſpecie hominis ſibi noti apparentis, prout aforis videbatur, qui decipere ſimplicem volens, invitavit, ut paululùm extra civitatem pariter irent ſpatiatum, quaſi ſatis tempeſtivè redirent ad horam veſpertinam.

2. 2. Cùmque ille ignorans, quod ſatanas eſſet, & ſuadenti conſentiret, venerunt ſimul extrà portam civitatis, ad locum Damlaen nominatum. Mox dæmon fraudis ſuæ nequitias aperiens,
3. ſubitò in Petrum irruit, & ipſo nec vidente, nec ſentiente; in foſſam projecit, & diſparuit. Ubi cum mergi inciperet, & qui adjuvaret, non adeſſet: Divinâ providentiâ, quidam aurigarius ei notus, præter conſuetudinem ſuam, eâdem viâ cum curru de agro venit, intrare volens civitatem: viditque Petrum in foſſa jacentem, & in nullo ſeipſum juvare valentem. Qui miſericordiâ motus ſtatim illum de luto extraxit, & currui ſuo læſum imponens, in civitatem ſalvum revexit. Statimque rumor falſus inopinatè aures cunctorum invaſit, quaſi Petrus ſubmerſus eſſet, & mortuus. Quæ res aures filiæ ejus in tantùm contriſtavit, quod poſteà eandem vigiliam, ob miſeriam patris ſui, non ſine gravi mœrore recordari poterat. Æſtimavit enim hoſtis doloſus, grandem ſe cladem virgini intuliſſe, ſi ſuper dolorem vulnerum ejus, dolorem patris ejus addidiſſet. Sed adjutor in tribulationibus Deus, ac mœrentium conſolator, in brevi tempore laborem patris convertit in requiem, mœrorem in gaudium, inopiam in divitias cœleſtes. Nam per Beatam Virginem conſolatus, felici ac celeri fine, de hujus ſæculi ærumnis, & diaboli dolis eſt ereptus.

CAPUT XIII.

De obitu Patris ejus, in profeſto Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis.

1. Ante paucos dies Conceptionis B. Mariæ Virginis, præſcivit devota Virgo Lidia, filia Petri, ex hoc mundo patrem ſuum migraturum. Dicebat namque ſe à patre ſuo ſecretiùs audiviſſe, quod B. Virgo Maria fœdus ſocietatis cum eo inierat; atque ſpoſpondiſſe, quod eum circà hanc feſtivitatem, de præſenti ſæculo vocaret. Quod & ita factum eſt, ſicut prædixit. Præmonuit ergò virgo fideliſſima Dominum Joannem Presbyterum, qui ad eam conſilii gratiâ advenerat, ut eodem die ad locum in Ouderſchie, ad celebrandum iter arriperet, ne in craſtina die circa funus paternum, aliqua negligentia contingeret. Poſt hæc verba, mors patris in profeſto Conceptionis B. Virginis ſubſecuta eſt, ſecundùm viſionem & prophetiam priùs revelatam. 1.

2. Poſt cujus mortem, cùm Virgo 2.

paternæ præſentiæ ſolatio temporali viduata, de ſalute patris fuiſſet ſollicita & certificata, perverſi. dœmones, omnium bonorum inimici, quandoque eam in tantùm contriſtaverunt, aſſerentes quod patrem ejus ſecum, in ſtatu damnationis haberent. Quapropter ipſa inconſolabiliter flere cœpit, quaſi verum fuiſſet, quod à dœmonibus audierat. Unde & à domeſticis interrogata, cur in tantum lachrymaretur, reſpondit: Ego ſcio, quod cum patre meo valde bene agitur, & tamen dæmones dicunt, quod ſit damnatus. Quâdam igitur vice cùm ab Angelo ſancto, ad amœna paradiſi gaudia duceretur, dœmones iter ejus obſidentes, quendam dæmonem transfiguratum in ſimilitudinem patris ejus, illudentes & affligentes, oſtendebant ei dicentes: Eja, eja, ecce habemus patrem tuum. Tunc illa cognoſcens factum diabolicum eſſe illuſionem vanam non veritatem, dicebat non hunc fore patrem ſuum. Statimque illis, ut fumus, evaneſcentibus, Virgo Angelo duce iter ſuum læta perficiebat.

CAPUT XIV.

De obitu Joannis Petri, avi ejus, & longa continentia ejuſdem.

1\. 1. Non eſt ſilendum, de probitate & continentia Joannis Petri, qui fuit avus hujus virginis, & genitor patris ejus ad laudem Dei, & dignitatem bonæ propaginis exaltandam. Iſte igitur Joannes Petri, laudabilis famæ & vitæ, poſt obitum uxoris ſuæ, plusquàm quinquaginta annis, in viduitate permanſit, donec ferè nonagenarius ſeneſceret. Tantam autem continentiam & abſtinentiam exercuit, ut conjuge defunctâ, tanquàm ſolitarius turtur, & caſtitatis amator, mulierem nunquam cognoſceret. Inſuper pro conſervatione cœlibis vitæ, bis per hebdomadam in pane & aqua jejunavit, & ſemel tantùm in hebdomada, dominicâ ſcilicet die, in prandio carnibus veſcebatur.

2\. In cujus morte cernens ſatanas, 2.
inſidiator malignus, quod ei appropinquare non poſſet; tam magnum tumultum in aliis partibus domus ſuſcitavit, ut vaſa teſtea frangerentur; abſque tamen detrimento & effuſione butyri, quod in uno vaſe teſteo conſervabatur. Nec mirum, ſi fideliſſimo famulo Chriſti, diabolus inſidiari ac nocere auſus ſit, qui Chriſto jejunanti moleſtias tentationum intulit: à quo tamen victus & confuſus, abſceſſit, quia omnipotentem fraudulentus decipere non valuit. Et ſicut Angeli ſancti, poſt receſſum tentationis, ad Chriſtum acceſſerunt: ita piè credendum eſt, animam Joannis Petri, ab Angelis cuſtoditam, & ad Chriſtum, cui in vita ſervivit, poſt mortem carnis feliciter eſſe perductam.

CAPUT XV.

De morte Petronillæ matris ejus.

1\. Congruum etiam videtur inſerere 2.
paginæ præſenti, obitum nobilis fœminæ Petronillæ, Matris hujus virginis ſanctæ; atque nobilibus viris, legitimo ordine virtutis, fœminam aſſociare. Transactis igitur octo annis, ab exordio ægritudinis Lidevvigis virginis, Mater ejus Petronilla, ægræ filiæ in multis obſequioſa, etiam in ægritudinem corporis incidit: de qua, ſicut una ex filiabus Evæ, mortua eſt. Cùm igitur morti appropinquaret, & ſuam imper-

imperfectionem attendens, minùs juſtè ſe vixiſſe conquereretur; petiit à dilecta filia, quam Deo placitam & dilectam noverat, ut ſuis meritis & interceſſionibus, ſibi defunctæ ſubveniret. Ipſa verò omnem cogitatum ſuum & ſpem in Domino jactans, dicebat; quod libenter vellet mori, in tantùm ſuæ optioni renuntians, quod nollet, quod minimus vermiculus pro ea mori deberet.

2. 2. Quo audito, ſancta & fidelis filia compuncta, & matri cordialiter compaſſa, hortabatur eam ſacris verbis, de bonitate Dei confidere: quatenus flagellum Domini, & mortem cunctis inevitabilem, patienter ferret. Et ideo pro ſubventione ejus, libentiſſimè eidem obtulit, & ex integro reſignavit, quicquid hucuſque boni meritorii in exercitiis virtutum, in laboribus ac patientiæ tolerantia, conſecuta fuiſſet. Hæc cùm mater ejus audiviſſet, & gratanter accepiſſet, in Dei miſericordia confiſa Creatoris ſui manibus ſe commendavit. Ipſa autem Virgo per omnia Matri ſuæ fidelis, uſque ad mortem permanens, & quid jam egerit conſiderans, & quaſi omnibus boni operibus prioribus evacuatam ſe putans, iterum ad inchoandam novam pœnitentiam, duro & lato ſe cingulo cilicino accinxit, novum dolorem adjiciens veteri dolori: ut Deus propitius ſibi fieret, & cuilibet animæ fideli. Sed poſt aliquot annos virgo accincta cilicio, propter corporis ſui humores hydropicos, primo cingulo ex vetuſtate ſatis corrupto, rurſum alio novo, & ſucceſſivè aliis pluribus propter attritionem depoſitis, forti zelo accingitur, donec cum ultimo ex hac vita migraret.

***

CAPUT XVI.

De ſtatu ejus poſt mortem Matris, & de miſericordia in pauperes.

1. POſt mortem matris, virgo memor maternæ pietatis, ad ſolvendum debitum filialis dilectionis, talentum ſibi creditum, non fodit in terra: ſed pauca clenodia argentea, & alia quælibet domus utenſilia, à matre ſibi ad uſum relicta, propter inſtantem neceſſitatem minùs digno pretio vendidit; atque pretium pecuniæ inde ſumptum tam largifluè pauperibus diſtribuit, quod ad extremam paupertatem conſocillatrix miſerorum deveniret. 1.

2. Illa etiam, quæ à fidelibus in Eleëmoſynam recipiebat, tantâ hilaritate pauperibus tranſmittebat, ac ſi de rebus temporalibus nihil curare videretur. Proindè ex pecuniis habitis, & pro neceſſitatibus expoſitis, mittebat diverſis egentibus, panes, carnes, piſces aſſos, & caſeos, atque potum cereviſiæ cum amphora, quam pia Mater ſibi reliquerat: & ſi quid amplius à Deo ſibi conceſſum fuerat, fideliter erogabat. Et cùm hæc per familiares mitteret, ipſa interim devotis orationibus vacabat, gratias agens bonorum omnium largitori, qui aliquid ſibi in uſus pauperum conceſſerat. 2.

CAPUT XVII.

De incendio lectuli ejus, quod ipſa una manu, abſque læſione extinxit.

1. QUâdam vice frater hujus Virginis, qui poſt patrem ejus vigilias noctis etiam obſervabat, candelam ardentem ſecus caput lectuli ejus, in altiori loco anguli poſuit, & foras abiit. Quæ decidens in ſtramina, magnam partem 1.

Digitized by Google

partem lectuli combuſſit, ipſa verò opertâ facie, devotioni ſolitæ vacabat.

2. 2. Tandem ad ſe reverſa, apertis oculis videns ſe in medio incendii poſitam, & neminem adeſſe, qui extingueret, ſiniſtrâ manu omnem ignem, abſque læſione manus, Deo juvante extinxit; mirantibus cunctis, qui manè ingreſſi ad eam, videbant, quæ facta fuerant in uſtione lectuli, Virgine illæſa manentè. Non tamen ipſa tunc temporis lecto utebatur, ſed filii fratris ſui obſequio ejus dediti: nam ipſa in ſtraminibus ægra jacebat.

CAPUT XVIII.

De cineribus in capite jejunii, ab Angelo ſibi miniſtratis.

1. 1. SOlebat Virgo devotiſſima, more aliorum Chriſti fidelium, feriâ quartâ in capite jejunii, benedictos cineres humili reverentiâ de manu Confeſſoris ſui ſuſcipere: quos ille ab Eccleſia tollens, ad ſignandum eam, ſecum deferebat. Quodam igitur quadrageſimali tempore, inſtante feriâ quartâ die cinerum, Confeſſor ejus ingreſſus ad eam, interrogavit, an vellet ſecum ab Eccleſia cineres deportare?

2. 2. Reſpondit Virgo dicens: Poteſt bonum eſſe, quod ita faciatis: Veruntamen Dominus mihi providit de cineribus. Angelus enim Domini paulò ante apud eam fuerat, & cineribus frontem ejus ſignaverat. Sed ut Confeſſor ejus de his certificaretur, illa apprehensâ manu ejus, poſuit eam ſuper cineres, ut eos tangeret, & ille manifeſtè ſenſit ſic eſſe. Inſuper ut tantæ gratiæ particeps fieret, frontem ſuam fronti ejus, ipsâ jubente, permiſſivè applicavit. Docebat quoque eam Angelus Domini, quod ſuſcipientes ſacros cineres, cum lumine & cruce eos ſuſciperent; ſcilicet, ardentem cereum cum cruce, in denario ad altare ferendo; in ſignum, quod ſemetipſos, cum lumine fidei, per veram ſubjectionem & mortificationem, Deo offerrent.

CAPUT XIX.

De vino & amphora divinitùs procurata.

1. FÆmina quædam paupercula, & morbo caduco gravata, oſtiatim potum mendicabat. Quam cùm omnes, præ horrore infirmitatis illius, vitarent, & oſtia ſua clauderent: Virgo clemens, & nullum miſerum abhorrens, perceptâ calamitate ejus, juſſit appropinquantem domui ſuæ, ad ſe vocari, & mendicam introduci. Ingreſſa igitur ad Virginem, petiit potum in Eleëmoſynam. Tum Virgo ægrota, compatiens pauperculæ petenti, cùm non haberet, quod in promptu melius daret, juſſit ut amphoram vinariam, ſuper aſſerem ſtantem caperet, & potaret. Accipe (inquit) filia amphoram illam, & quod in ea fuerit, ebibe vinum. Quo hauſto, cùm adhuc ampliùs ſitibunda peteret; reſpondit Virgo ſe neſcire, quicquam liquoris ampliùs in domo fore. Sed ne triſtis & inſatiata recederet, dedit ei unum denarium, ut potum venalem cum eo emeret. 1.

2. Poſt hæc veſperâ appropinquante, cœperunt labia Virginis præ ſiti deſiccari. Petebat ergò à patre ſuo adhuc vivente, ut modicum vini ad refrigerandam ariditatem ſitis, ſibi afferret. Quo reſpondente, libenter: cùm amphoram prædictam tangeret, ut petitionem filiæ perficeret, protinùs ſe vino perfudit, quod Divino nutu in ea procura- 2.

Digitized by Google

curatum fuit. Sicque pro modico, quod pauperi neceſſitate gratanter dedit, multum, melius, & largius à Deo recepit. Hæc cùm pater filiæ retuliſſet, illa admirans, gratias Domino corde tenus egit. Erat autem hoc vinum rubicundum, & ita bene temperatum, quod non indiguit cum aqua illud miſcere, quemadmodum in altero vino facere conſuevit. Durabat verò hoc vinum à feſto Remigii, uſque circa feſtum Conceptionis B. Mariæ Virginis.

3. 3. Quo tempore, intrabat ad eam quædam honeſta matrona, nomine Catharina Simonis, quæ ſolebat ei, ex ſpeciali devotione, vinum procurare. Hæc ignara myſterii, de vino à Deo donato, volens melius & recens afferre, quaſi faſtidiens de nimia vetuſtate, vini illius remanentis totum effudit: & ſic non eſt ampliùs uſa illâ cœleſti benedictione. Dicebat tamen Virgo prædictæ Catharinæ, amatrici ſuæ, ante effuſionem vini, hoc vinum ſatis eſſe conveniens, & ſufficere ſibi, nec unquam ſimile priùs guſtaſſe. Iſtud ſignum gratiæ factum eſt apud eam, Anno Domini 1412. cum adhuc in hebdomada mediâ pintâ vini uteretur.

CAPUT XX.

De pecunia pro fratre ſuo ſoluta, & in burſa multiplicata.

1. 1. POſthæc anno Domini 1423. Frater hujus Virginis Wilhelmus Petri, defunctus eſt; & reliquit debita quædam, quæ filii ejus perſolvere nequibant. Quod cùm Virgo clementiſſima percepiſſet, venditis clenodiis, ex hæreditate Matris ſibi relictis ad octo libras Hollandiæ pretium collegit: & in denarios unius monetæ, quos melius cognoſcebat, permutari fecit; ac in burſa penes ſe collocavit. Quodam igitur die adveſperaſcente, advocavit Nicolaum cognatum ſuum, ſecum commorantem, miſitque per manum ejus, ad ſolvendum ſingulis debitoribus debita fraterna, ubi eos ſciebat commorari. Perſolutis itaque debitis omnibus, quæ noverat perſolvenda, juſſit Nicolao, ut burſam inſpiceret, ſi quid in ea remanſiſſet. Qui certiſſimè reſpondit, multam pecuniam in ea remanſiſſe. Mox illa juſſit, ut eandem numeraret. Cumque numeraſſet, dixit: Priores octo libras ſe inveniſſe, & adhuc ſupereſſe. Tunc prohibuit eum amplius numerare, & gratias agens Deo ſuper mirabili dono ejus, de cætero ſtatuit burſam illam, burſam JESU nominari: & quod ex ea, pauperibus debeant neceſſaria dari.

2. Ex hac ergò liberaliter agentibus diſtribuebat, quando alias pecunias non habebat. Si verò interdùm aliquas pecunias, vel proprias, vel per eleëmoſynas ſuſceptas habebat, illas primitùs dabat: quando autem alias non habebat, ex hac burſa JESU tam largè erogabat, quòd parum in ea remanſit. Providebat tamen omnipotentis Dei miſericordia, quod ſemper ad uſum pauperum, omnis ſufficientia in ea redundaret: quemadmodum ad verbum Eliæ, Lecithus olei in domo viduæ non deficiebat. Tradidit etiam nonnunquam, alicui ex ſpecialibus amicis ſuis, hanc pecuniam numerandam: qui cùm ſecundò vel tertiò eam numeraſſet, invenit ſemper eandem ultra tres, vel quatuor, aut quinque nummos, creviſſe. Solutis igitur ex hac burſa Fratris ſui debitis, 2.

bitis, pluſquam quadraginta libras ex eadem diſtribuit, ſicut aliquibus ſecretiſſimis amicis ſuis revelavit. Per hoc autem miraculum, Deus manifeſtè innotuit, ut firmam fidem computator haberet in donis Dei, quæ circa eam fiebant.

CAPUT XXI.

De armo porcino, pauperibus dato, & de alio divinitus recuperato.

1. 1. PIa & miſericors Virgo Lidewigis, dum quadam vice percepiſſet aliquos pauperes longo tempore, præ inopia, carnes non manducaſſe: & quia pro tunc non habebat carnes, quas daret, miſit ad domum cujuſdam amici ſui, petens ut armum porcinum bulliret, & ſibi tranſmitteret. Quod ille libenter fecit, & tranſmiſit. Ipſa verò carnes paratas & coctas, in partes diviſit: & prædictis pauperibus, quos indigentes noverat, ſine tardatione deſtinavit.

2. 2. Sed omnipotens & miſericors Deus, qui novit corda omnium & nullum bonum relinquit irremuneratum, celerem viciſſitudinem reddidit charitati hujus benefactoris, etiam in præſenti. Nam ingreſſus domum ſuam, cum caſu ſurſum, ad carnes pendentes aſpiceret, vidit [quod dictu mirabile eſt] in loco armi ablati, & Virgini pro refectione pauperum tranſmiſſi, alium meliorem & pulchriorem pendentem. Quod multi audientes, gratias omnipotenti Deo retulerunt, & in poſterum ad eam magis affectati ſunt, libenter tribuentes, quæ Virgo ad eſum pauperum, ex lacticiniis ab eis poſtulabat.

CAPUT XXII.

De carnibus & piſis pauperibus miſſis, & multiplicatis.

1. SImiliter contigit tempore quodam in autumno, ut Virgo quartam partem junioris vaccæ emptam, in quarta parte vaſis faceret ſaliri: Sed & mediam partem cujuſdam menſuræ piſarum, pro neceſſitate pauperum procuravit, volens ex his tempore hyemali, quibuſdam egenis domi reſidentibus, ſubvenire. Cùm ergo ex prædictis carnibus miſiſſet ad 36. fere domos egenorum, reverſus ad eam nuntius ajebat, ſe cum admiratione tantum diſtribuiſſe, quantum primò in vaſa ſalierat, & adhuc parum diminutum fore. Simili modo de piſis fecerat, quæ & valde parum minorata videbantur. Quo audito, Virgo magnam Dei bonitatem conſiderans, & gratias agens cœleſti proviſori ſuo, ait nuntio: O quàm magna eſt potentia Domini Dei noſtri! O quàm meritò libenter pauperibus eleëmoſynas dare deberemus! De prædictis autem carnibus & piſis, comedebant etiam omnes, qui in domo ejus erant. In tantum Dominus præfatis cibariis benedixerat, quòd peracto Paſcha, quaſi media pars eorum ſupermanſerat. 1.

2. Tota autem hyeme, juſſit ſemel aut bis in hebdomada, magnam ollam cum piſis præparari & coqui, & ex ea cum prædictis carnibus, pauperibus diſtribui: Imitans exemplum Eliſæi Prophetæ, qui filiis Prophetarum, præcepit pulmentarium in olla parari. Raro autem alicui ex his aliquid mittebat, niſi denarium parvum vel magnum adderet, ſi tamen eum habere poterat. Sed nec 2.

panem

panem dabat, niſi ſuperadderet aliquod ferculum, cum pane ſumendum: vel pecuniam, ad condimentum cibi emendum. Et non ſolùm pauperibus, ſed etiam divitibus, quando petebant, eleëmoſynis ſuis ex charitate ſubveniebat. Longum eſt dicere per ſingula, quæ larga manu prout habere poterat, infirmis, debilibus, viris; ac fœminis puerperis, tribuebat.

CAPUT XXIII.

De viſione cœleſtis menſæ, eleemoſynis pauperum repletæ.

1\. 1. SEd quantum placuerunt Deo eleëmoſynæ hujus Virginis, cæleſti quadam viſione revelatum eſt ei, poſitæ in exceſſu mentis. Unde cùm raperetur in Paradiſum, videbat frequenter primò menſas collocari, ac viridibus & ſericis mappis operiri: Deinde eleëmoſynas ſuas, quaſi de cœleſtibus depoſitas, ſuper menſas eaſdem reponi, nec tamen aliquando minui, ſed potiùs augeri. Potum verò, quem in amphoris lapideis ſolebat largiri, videbat in amphoris ad modum cryſtalli perlucidis, ibidem præſentari: Piſces quoque aſſos, pro nepte ſua Petronilla defunctâ datos, ſimiliter apponi.

2\. 2. Videbat etiam glorioſum conventum beatorum, ſingulos in ordine ſuo per gradus diſtinctos, quaſi cauſa refectionis ad menſam, in tempore debito procedere: atque Presbyteros calices erectos tenere, & cæteros ſecundùm dignitatem ſuam armaturas congruas deferre. Se quoque interdum aſſiſtere, & miniſtrare; vel veſcentibus conſidere, potum aſſidentibus & ſibi miniſtrari: Omnes autem ineffabili gaudio ac jubilo repleri, ſuper tanta charitate ſibi per eam exbita. Si quando in menſis illis nihil videbat de ſua largitione repræſentari, ſtabat vehementer confuſa; quaſi ſinguli ſuas particulas apportaſſent, ipſa autem nihil intuliſſet. Unde tam pro gloria eleëmoſynarum augenda, quam pro confuſione illata, feſtinabat deinceps eleëmoſynas augmentare.

3\. Nonnunquam verò Angelus, ductor ſuus, ad quandam ſeparatam & ſpecioſam cellam eam ducebat, in qua refectionem ſuam ei miniſtrabat. Hanc refectionem, etſi ineffabilem ſentiebat; tamen prout exprimere poterat, cœleſte quoddam & divinum lumen eſſe dicebat, quo divinitus reficiebatur & inebriabatur. Interdum etiam precibus ab Angelo obtinebat, ut aliquem ex familiaribus & dilectis ſibi, ad iſta ſapienda aſſumere poſſet: qui etſi aliquid tale in ſomnis ſpeculando ſentirent circa ſe arctitari, longè tamen alio, & inferiori modo, quàm circa ipſam, talia fiebant. 3.

Finis primæ partis libri.

PARS SECUNDA.

Capita partis ſecundæ ejuſdem libri.

DE initio ſpiritualium conſolationum ejus, per recordationem Dominicæ Paſſionis. Cap. 1
De raptu ejus in terram ſanctam, & ad ſacra loca urbis Romanæ. 2
De mirabili claritate & ſuavitate intra cellam ejus apparentibus. 3
De viſione in nocte Dominicæ Nativitatis, & ubertate lactis in uberibus ejus. 4

R 2 De

De Virga cypreſſina, quam ei angelus attulit de Paradiſo. 5
De privatione Angelicæ claritatis, ob præſentiam alterius in cella ejus latentis. 6
De raptu ejus ad loca purgatorii, & ad gaudia Paradiſi: unde ſertum à Beata Virgine ſibi datum, reportavit. 7
De corona glorioſa ſibi praparata, propter vituperia & vulnera, à Picardis ſibi inflicta. 8
De patientia & morte Petronillæ, neptis hujus Virginis. 9
De ſubtractione conſolationis divinæ, quàm Virgo incurrebat, ob triſtitiam neptis defunctæ. 10
De devoto juvene Gerardo Eremita facto, & peregrinis eum viſitantibus. 11
De fœlici obitu Domini Wermboldi, Preſbyteri, hujus Virginis fidelis amici. 12
De diverſis raptibus ejus, & cognitione de ſtatu quorundam Religioſorum. 13
De apparitione & cognitione Angelicæ claritatis, circa eam. 14
De mirabili modo internæ commotionis, ante raptum Spiritus ejus. 15
De Spiritu prophetiæ ejus, quâ multa ſecreta aliis revelavit. 16
De quodam ſacriſta defuncto, & aliis pluribus defunctis. 17
De cantela in circumſpectione ejus, circa revelationem ſtatuum defunctorum. 18
De tentatione cujuſdam viri, conſilio Virginis, à laqueo diaboli liberati. 19
De fœmina meritis B. Mariæ Virginis, à fovea deſperationis liberata. 20
De gratia magnæ compunctionis, & larga effuſione lachrymarum, in communicatione Corporis Chriſti. 21
De inſatiabili deſiderio ejus ad communicandum ſæpius, & apparitione pueri crucifixi. 22
De febre Balduini pueri, & Domini Joannis Confeſſoris ejus. 23
De dolore calculi ejus, & præſcientia ante diem obitus ſui. 24
De gratia in nocte Paſchali, & prophetia mortis ejus. 25
De fœlici obitu ejus, & doloribus in extremis. 26
De mirabili diſpoſitione brachiorum ejus, & involutione corporis. 27
De mirabili decore, & aſpectu vultus ejus. 28
De concurſu viſitantium corpus ejus defunctum. 29
De maculis, quas contraxit, ex contactu immundorum hominum. 30
De reverenda ſepultura ejus. 31
De miraculis poſt mortem ejus. 32
Narratio trium miraculorum. 33.

PROLOGUS PARTIS SECUNDÆ.

De vita ejuſdem Virginis.

1. Dictis ſub brevitate, de multis infirmitatibus & doloribus hujus Virginis, necnon de gratioſis miſericordiæ ejus operibus, & miraculoſis quibuſdam geſtis, ad laudem Dei omnipotentis: nunc etiam conſequenter, de ſpiritualibus donis ejus, & divinis conſolationibus, ac frequentibus raptibus, pauca dicenda ſunt, & ad ædificationem religioſorum humiliter propalanda. 1.

CAPUT I.

De initio ſpiritualium conſolationum ejus, per recordationem Dominicæ Paſſionis.

1. Sicut olim per ora ſanctorum Prophetarum, locutus eſt Deus ſecreta 1.

creta ſua, ad conſolationem electorum ſuorum: ita & modò loquitur eis, per ſcripta Doctorum, & exempla bonorum: ne fortè diverſis mundi tribulationibus agitati, aut flagellis percuſſi, deficiant à ſpe & expectatione futurorum gaudiorum. Ait namque ſanctus David, (cui Deus occulta ſapientiæ ſuæ revelavit) quòd frequenter conſolationes Dei, inter multa adverſa acceperit: Secundùm multitudinem, inquit, dolorum meorum in corde meo, conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam. Hujus ſcripturæ ſententiam, Deus veraciter & apertè, in hac ſacra Virgine implevit ad literam: quam primò variis doloribus, & amaritudinibus inebrians, purgavit: ſed poſtmodùm inter multas vulnerum plagas eam viſitans, multiplices ei conſolationes infudit & lætificavit.

2. 2. Ut ergò anteriora quædam repetam, tranſactis tribus aut quatuor circiter annis, ab exordio infirmitatum ejus, Virgo Lidvvigis, Divinæ adhuc diſciplinæ impatiens, & necdum Deo ſpontè ſubjecta, à quo tamen nihil fit in terra ſine cauſa: Cùm videret conſodales ſuas ſe viſitantes, ſanas, & lætas, & ſemetipſam graviter languere: optavit cum cæteris magis corporis ſalutem, quàm animæ beatitudinem per patientiæ virtutem. Et quia necdum ſpiritualia ſapiebat, & quid Deo magis acceptum erat, ignorabat: idcircò nonnunquàm murmurabat, & ſuper doloribus ſuis multùm dolebat: atque tam amariſſimè flebat, quod nullius conſolationem admittebat. Ingreſſus ergò ad eam Dominus Joannes Pot Confeſſor ejus, qui binâ vice in anno eam communicare ſolebat, nitebatur ipſam conſolationibus ſuis inducere, ut ab hujuſmodi fletibus ſe temperaret, & modum doloribus ſuis imponeret. Unde ſuaſit ei benevolâ exhortatione, ut Divinæ voluntati ſe traderet & conformaret; atque in Dominica Paſſione meditando ſe exercitaret, ſpondens, quod eâ mediante & juvante faciliter conſolationem bonam ſuſciperet. Quærens igitur modum hujus ſanctæ exercitationis, & accepto à Sacerdote modo ſalutiferæ meditationis; cùm ſe in eadem, ſecundùm traditam ſibi formulam, exercere vellet, nec ſtatim ex ea mel de petra fluere ſentiret, neque farinam propheticam ibi ineſſe guſtaret; quaſi amarum abſinthium, faſtidio irruente, quod in corde acceperat, & nondum radicitùs fixerat, citò abjecit.

3. Sed dum idem Sacerdos ampliùs inſtaret, & fortiùs hortaretur, ut violentiam ſibi inferret, & in inceptis perſeveraret, atque faſtidium pio conamine vinceret; illa optimis conſiliis inſtructa, Sacerdotis ſui monitis, facilè conſenſit. Tandemque per violentiam, inducta bona conſuetudo, de Deo meditandi, tantam ei ſuavitatem ſucceſſu temporis (aſpirante supernâ gratiâ) generavit, quod perfectè ſe abnegando, liberè dicebat: Quia ſi poſſet per unam ſalutationem Angelicam, plenam corporis ſalutem recuperare, non tamen hoc faceret, nec optaret. Verè hæc fuit mutatio dexteræ excelſi, qui manum miſit inopi, & diu languentem conſolatus eſt per noctes in lectulo doloris ſui. Siquidem attracta & allecta Dominicæ Paſſionis ſuavitate occultâ, hiſtoriam ejuſdem ſacratiſſimæ Paſſionis in ſeptem partes, ſecundùm numerum ſeptem 3.

horatum canonicatum diviſam, die noctuque ſtatutis temporibus percogitando, ruminabat, & abſconditum manna in ea reperiens tantæ ſuavitatis gaudio replebatur, ut jam non ipſa, ſed Chriſtus, cujus Paſſionem recogitabat, ſuſtinere videretur, quæ hactenus ipſa in corpore pati videbatur. Poterat tunc planè per experientiam à ſpiritu docta, cum Iſaia dicere: Verè tu es Deus abſconditus. Et iterum exclamare: Anima mea deſideravit te in nocte, ſed & ſpiritu meo, in præcordiis meis, de mane vigilabo ad te.

CAPUT II.

De raptu ejus in terram ſanctam, & ad ſacra loca Urbis Romanæ.

1. 1. CUm ergo Virgo ægrota, in exercitiis Dominicæ Paſſionis, quotidie serioſè ſe occuparet, quandoque ab Angelo ſancto, ad loca Terræ ſanctæ rapiebatur: in quibus Salvator noſter naſcendo, converſando, & patiendo, ſacramenta humanæ ſalutis operatus eſt. Cùm igitur in monte Calvariæ, ubi Dominus crucifixus eſt; vel ad alia ſancta loca, ad oſcula Dominicæ crucis, aut vulnerum ejus eſſet admiſſa, & pro refocillatione tribulationum ſuarum ſugeret mel de Petra, oleumque de ſaxo duriſſimo, perveniſſetque ad amplexus pedum crucifixorum, & ad expirationem Sponſi ſui ex amore crucifixi: tunc etiam exemplo illius quem quæſivit & amavit, in manus ejus Spiritum ſuum commendavit. Et licet frequenter à vulneribus carnis, ad penetranda abyſſalia foramina divinitatis, per raptum contemplationis tranſiret: ita ut per abundantiam ſpiritualium chariſmatum & dulcedinum, à ſenſu corporalium pœnarum deficeret: tantis tamen novis infirmitatibus quandoque flagellabatur, ut etiam ab illis Dominicæ Crucis ac vulnerum ejus dulcibus oſculis reverſa, in labiis oris ſui, quædam ulcera ſibi impreſſa, reportaret. Quod quidem, Deo diſpenſante, factum eſt, ut non ſolùm ſecundùm multitudinem dolorum in corde ſuo, divinæ conſolationes animam ejus lætificarent interiùs: ſed etiam ſecundùm multitudinem divinarum conſolationum, tribulationes ejus & flagella repentè ſuborta, contriſtarent eam, & humiliarent exteriùs: ut ex iis, quæ à Deo acceperat, & quæ à ſeipſa haberet, per vices contrarias, patenter & frequenter tentata, cognoſceret.

2. Tunc denique ad eam Angelus ait: Hæc ulcera in corde tuo propterea ſuſcepiſti, ut te ſcias etiam in corpore fore raptam. Alia quoque vice, cùm ſupradicta amœniſſima loca tranſiret, & præ lubricitate viæ greſſum figere non valeret, lapſum quendam in dextro pede, ſe corporaliter ſenſiſſe, ac pœnam in ipſo lapſu, & divaricatione ejuſdem pedis, traxiſſe dicebat. Nam de illa læſione tantam inflammationem, ac denigrationem, & dolorem in exteriori talo pedis reportavit, quòd etiam pluribus diebus inde torqueretur. 2.

3. Simili modo quadam vice, ad ſacra loca urbis Romanæ, rapta fuit. Cumque inter quaſdam Eccleſias principales ambularet, & inter arbuſta & ſpineta, brachiis hinc inde protenſis, incederet, ex eiſdem arbuſtulis ſpinam in digitis ſuſcepit & reportavit: de cujus incommodo, ſicut de aliis infirmitatibus, ferè per biduum non modicum lædebatur. 3.

Propter

Digitized by Google

Propter has igitur corporales læſuras, quas ſic reportavit, ſolita erat dicere ſecundùm verbum Angeli, quòd putabat ſe etiam in corpore ramptam fuiſſe.

4. 4. Sed qualiter iſtiuſmodi corporales raptus fiebant, novit Angelus ipſe, qui eam ducebat, & de eis teſtimonium perhibebat. Interdum Salvator noſter, Jeſus Chriſtus, cœleſtibus agminibus vallatus, ingreſſus cellulam ejus, quaſi cum principibus ſuis, ad menſam ſe collocavit; ac circa lectulum ejus ordinatè ſedentes, cœleſtibus eam epulis copioſiſſimè refecerunt. Et quid mirum, ſi corporali cibo non eguit, quæ jam divinis pabulis, cum Angelis nutriebatur; ſicut Salvator ipſe, diabolo tentanti ſe, de pane reſpondit: Scriptum eſt, non in ſolo pane vivit homo: ſed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.

CAPUT III.

De mirabili claritate & ſuavitate intra cellam ejus apparentibus.

1. 1. EXcepta mentali ejus illuſtratione, quàm magni literati & religioſi viri, in ſpiritualibus ſtudiis eruditi, qui cum ea ſæpè loquebantur, & ipſam non intelligentes vehementer mirati ſunt: tanta ſæpius, die ac nocte, claritate divina, cùm ab Angelo viſitaretur, vel à ſupernorum contemplatione reverteretur, reperta eſt à condomeſticis ſuis circumluſtrari, quòd viſa claritate, præ nimio timore perculſi, non audebant eidem appropinquare. Ipſa verò, quamvis in tenebris ſemper jaceret, & materiale lumen oculis ejus intolerabile foret; divinum tamen lumen multum ei amabile erat, quo ſæpius cella ejus nocturno tempore tam excellenter perfundebatur quòd cella ipſa aſpicientibus, plena materialibus luminibus vel incendiis crederetur.

2. Nec mirum, ſi divina claritate, etiam corporaliter perfundebatur: quæ juxta B. Pauli vocem, revelata facie gloriam Domini ſpeculando, quotidiè in eandem imaginem transformabatur, à claritate in claritatem, tanquam à Domini ſpiritu. Et non ſolùm divina claritate ſolita erat circumfundi, ſed & mirabili ſuavitate, tam ipſa quam cella ejus, inventa eſt redolere: ita quòd intrantes putarent, ibi diverſas ſpecies aromaticas ingeſtas eſſe, & reſperſas. Et hæc mirifica ſuavitas percipiebatur, cùm à Salvatore, vel ab Angelo Sancto viſitaretur, aut tangeretur; vel à cœleſtibus, & Paradiſi apothecis rediret. Qui quidem ſuaviſſimus odor, non ſolùm in odoratum per nares ſpirabat, ſed etiam in guſtum percipiendum redundabat; & tam ardens ſapor in lingua ſentiebatur, & palatum remordebat, quaſi piper aut cinnamomum comediſſent. Præcipuè tamen à manu, miræ ſuavitatis fragrantia prodiit, cùm per eam ab Angelo Sancto, ad ſuperna gaudia perducta, & inde reducta fuiſſet. 2.

CAPUT IV.

De viſione in nocte Dominicæ Nativitatis, & de ubertate lactis in uberibus ejus.

1. VIdua quædam boni teſtimonii, Catharina nomine, per aliqua tempora in domo hujus Virginis habitabat. Huic quidam vice ante Nativitatem Chriſti, per viſionem indicatum eſt de hac Virgine, quòd in nocte tunc proximæ Dominicæ Nativitatis, ubera ejus lacte forent replenda: & quòd ipſa 1.

Catha-

Catharina, idem lac eſſet ſumptura. Cum ergo illud Virgini, Vidua præfata retuliſſet; ipſa ex humilitate, quodammodo ejus dicta negare nitebatur. Mox vidua Virginem corripuit, quia negare audebat, quod ſibi ab Angelo revelatum fuerat. Tunc viduæ verbis Virgo arctata, juſſit, ut ad hanc gratiam percipiendam ſe diſponeret. Cum ergo ad iſta, per admonitionem Virginis, ſe devotè præpararet, non eſt fraudata à deſiderio ſibi cælitus promiſſo. Nam ecce, in ipſa ſacratiſſimæ Dominicæ Nativitatis nocte, Virgo Lidevvigis in ſpiritu rapta, vidit innumerabilem multitudinem Virginum, quibus tanquam Regina & Domina omnium aſtitit & præfuit, ſanctiſſima Mater Dei, perpetua Virgo Maria: inter quas etiam ſe vidit in Choro Virginum admiſſam, ad Chriſti Nativitatem cum lætitia celebrandam.

3. 2. Aſtabat etiam his virginibus multitudo ſanctorum Angelorum, veluti nobiliſſimi clientes & ſodales, devotorum obſequium cognatis ſibi virginibus, in caſtimoniæ virtute florentibus, exhibentes. Inſtante igitur hora Dominicæ Nativitatis, qua Virgo puerpera Chriſtum peperit, viſa ſunt omnium illarum Virginum, & ſimiliter hujus Virginis, ubera præ abundantia lactis intumeſcere; ac tantum lactis habere, quantum Beata Virgo ad lactandum Salvatorem noſtrum, in uberibus ſuis virgineis percepit, cum in lucem mundi Chriſtum peperiſſet. Idcirco ad ſimilitudinem B. Virginis, omnium aliarum ubera videbantur lacte repleri: in ſignum, quòd omnes Virgines illæ, ad lactandum Dominum erant aptæ & dignæ. Erat autem, ut Virgo ipſa teſtabatur, tam inenarrabilis gloria, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit; quòd nec lingua exprimi, nec litera poſſent omnia ſcribi.

3. Interim vidua promiſſionis præfatæ memor, ingreditur ad Virginem, quæ ubera ſua manu terens, tanta fæcunditate lactis abundavit, quod vidua trino labiorum tractu ſatiata fuit, & pluribus diebus à deſiderio comedendi permanſit, & niſi Virgo juſſiſſet; à corporali cibo faciliter abſtinuiſſet. Poſt hæc quoque eandem gratiam & viſionem, per contemplationem duobus aut tribus aliis annis in ſacris uberibus ſuis perceperat. Sed quia ſtatuta hora, qui probaret, non adfuit, ideò gratiam oblatam nemo guſtavit. Laudetur ergo Chriſtus de Virgine natus, qui ad roborandam fidem credentium per opera, oſtendit temporibus noſtris, in hac ſancta languida Virgine, ſtupenda quædam miracula. 3.

CAPUT V.

De Virga cypreſſina, quam ei Angelus attulit de Paradiſo.

1. HAbuit hæc Virgo, infirmitatis ſuæ tempore, quandam virgulam de ſtipula canopi, pro removenda vel attrahenda cortina lectuli: cum qua etiam in neceſſitate pulſare ſolebat, & aliquem de familia advocare. Contigit ergo occaſione incendii civitatis, ut multa circa lectulum ejus, propter pericula imminentia agitarentur; ſicque per exportationem & reportationem rerum, etiam virgula iſta perdita eſt; ſed ubi manſerit, Virgo neſciebat. Poſtea verò in nocte S. Apollinaris Epiſcopi & Martyris, cum Virgo præ æſtu caloris, anhelitum 6.

litum vix trahere valeret, virgulam quæſivit, ut velum removeret, nec invenit. Multum ergo ex hoc anxiata doluit, quia nec ſibi ipſi ſubvenire potuit: & qui aliunde ſuccurreret, non adfuit.

2. 2. Statuit igitur Angelus Domini aſſiſtens, contriſtatam conſolatur, ſpondens alterius & melioris virgæ reſtitutionem. Nec mora, poſt paululum ceſſantibus doloribus febrium, Angelus ipſa ſentiente, quoddam lignum ad menſuram ulnæ ferè longum, ſuper pectus ejus leviter poſuit, & receſſit. Quod manu extenſa apprehendens, quodammodo vilipendit; eo quòd viſu tortuoſum, & ſpiſſitudine ponderoſum, à levitate perditæ virgæ longè diſtaret; nec benè ſibi portabile, & dirigibile foret. Muſſitans ergo de iſto, ad ſeipſam tacitè dicebat: Num ego jam benè pacata ſum? Quid tamen ageret, quæ adhuc virtutem ligni ignorabat? Rogabat proinde Dominum Joannem Confeſſorem ſuum, ut ad carpentarium tranſeat, peteretque lignum iſtud, ad normam ulnæ dolabro formari. Ingreditur itaque Sacerdos ad domum cujuſdam cupificis, qui vix unum dolabrum ex multis inſtrumentis aptum huic operi habuit, cæteris in incendio civitatis priùs combuſtis. Cumque lignum levigare cœpiſſet, & ſatis fortiter dolabrum infixiſſet, tantus odor ſuavitatis ex eo evaporavit, & tam decoro intus colore ad modum ceræ enituit, ut quamvis aforis deforme appareret, indubitanter tamen cypreſſinum eſſe affirmaret. Super quo pariter admirati, cum Sacerdos carpentario nequiret dicere, cujus generis lignum eſſet, vel unde Virgini proveniſſet, certatim haſtulas & reliquias abſciſſas rapiebant. Tunc ſuadente carpentario, ad alium meliorem operarium Sacerdos cum ligno impoſito acceſſit, quatenus decentiùs illud ad lineam conquadraret. Sed ubi ſimilia inter ſe, præ admiratione odoris & coloris incogniti ligni conſpicerent, atque pro reverentia & novitate deciſas reliquias rapticarent, Sacerdos ſtupefactus, non ſuſtinens amplius lignum imminui, ad Virginem quantocius reportabat. Quam cùm interrogaſſet, unde ei hoc adveniſſet, & cujus generis eſſet? illa quidditatem ejus ſe neſcire fatebatur, modum tamen acquiſitionis ejus Sacerdoti indicavit.

à Kemp. Vita Liduvina Virg.

3. 3. Poſtea verò in Feſto ſancti Cyriaci Martyris, reverſus Angelus, more ſolito eam ad amœna Paradiſi perduxit; & ipſam de ligni contemptu corripiens, ejus dignitatem, & locum, ac arborem, unde illud confregerat, apertiſſimè oſtendit. Deinde ad ſe reverſa, quæ ab Angelo didicerat, Confeſſori ſuo ex ordine propalavit, dolens quòd illud ita minorari fecerat. Cùm ergo rumor hujus odoriferi ligni vulgari cœpiſſet, & multi illud videre & tangere optarent, ejuſque cauſa frequentes viſitationes Virgo pudica pateretur, accidit, quòd propter cujuſdam hominis attactum, fragrantiam ſuaviſſimi odoris lignum prædictum amitteret. Ideoque ipſa Virgo doluit, quia hoc alteri oſtenſum fuerat, propter cujus contactum odor cœleſtis expiravit. Solita autem erat dicere, quòd per hoc lignum diabolus caſtigandus eſſet, ſicut ab Angelo ſancto didicerat.

CAPUT VI.

De privatione Angelicæ claritatis ob præſentiam alterius, in cella ejus latentis.

1. 1. Alia quadam vice, cognatus hujus Virginis, Nicolaus nomine, cum Confeſſore illius ingreſſus eſt ad eam viſitationis gratia: & poſt habita colloquia, indicavit eis Virgo modeſta, quòd libenter duabus aut tribus horis ſola maneret in cella. Rogabat ergo eos, ut ad tempus ſpatiatum exirent, ſperans ſe propter internorum recollectionem in abſentia illorum, aliquid gratiæ ſpecialis accepturam. Specialiter tamen Nicolao ſupplicabat, ne ante tertiam vel quartam horam rediret. Illo igitur agente quod petebatur, Confeſſor Virginis [ipſa neſciente) cellam ejus latenter eſt ingreſſus. Putans ergo Virgo ſe ſolam eſſe in ſecretario cubiculi ſui, mox ſe diſponebat ad percipiendam gratiam cœleſtis Sponſi, per orationes devotas pulſando intima cæli. Et ecce, ferè media hora tranſacta poſt meridiem, ingreſſus eſt ad eam Angelus Domini, circumvolando lectuli locum, ubi ægra jacebat, ſed ampliùs ei non appropinquabat.

2. 2. Videns ergo Virgo ſe non poſſe gaudioſa præſentia ejus perfrui, conturbata flevit amarè. Interrogabat itaque Angelum, an aliqua culpa Dominum offendiſſet, ob quam hac gratia perfrui non meruiſſet. At ille reſpondens; Nequaquam inquit; ſed propter præſentiam ejus, qui in cella tua latenter ſedet, & nititur ſcrutari & experiri gratiam tibi diſpoſitam. Quo dicto, Angelus ab ea diſceſſit. Tunc Virgo tam fœlici ſolatio privata, vehementiùs eſt contriſtata, amariuſque flere cœpit: ita quòd ad tempus extaticè non raperetur, licet ſæpius Angelicæ viſitationis gratia frueretur. Audiens igitur Confeſſor ejus, eam taliter flentem, ſurgens indicavit ei ſe fuiſſe præſentem. Quo audito, ampliùs conturbata eſt, quàm ſi alius ibi fuiſſet; pro eo quòd ſatis frequenter ei vitam ſuam indicaverat, quatenus abſque exploratione divinæ gratiæ crederet, quæ circa eam operabatur. Cùm igitur ab hac turbatione recreata eſſet, & tranquillitatem recepiſſet, pius & miſericors Deus, (ſicut frequenter antea fecerat) ita & poſtmodùm extaticè eam ſupra ſe levabat. Tunc impletum eſt in ea, quod per Pſalmiſtam dicitur: Convertiſti planctum meum in gaudium mihi: conſcidiſti ſaccum meum, & circumdediſti me lætitia.

CAPUT VII.

De raptu ejus ad loca purgatorii, & ad gaudia paradiſi, unde ſertum à B. Virgine ſibi datum reportavit.

1. Rapta eſt poſt hæc, ſpiritu levante, ad loca purgatoria: ubi inter 1.
cæteras, quas multipliciter & graviter torqueri vidit, etiam animas amicorum ſuorum puniri videbat: pro quibus liberandis ac revelandis, ſe poſtmodum in corpore duriter affligebat. His igitur purgatoriis locis, & quam pluribus pœnalibus locis, in quibus animæ pro diverſitate culparum torquebantur, dolenter perſpectis, Deo miſerante, ad contemplanda æternæ vitæ gaudia, perducta fuit. Ibi ſanè videbat, qualiter omnipotens Deus, in ſeipſo gloria ſua fruebatur, ſecundùm illud: Ego primus & noviſſimus. Et gloriam meam alteri non dabo. Videbat etiam qualiter ſancti Marty-

Digitized by Google

Martyres, Conſeſſores, Prophetæ, Virgines, atque alii beatorum Ordines, gloria ſua in ſemetipſis fruebantur, & præ deliciis affluentibus, per alterutrum in invicem transfundebantur.

2\. 2. His gaudiis perluſtratis, plures ſancti eam alloquentes dulciter conſolabantur, & ad patientiam exhortantes, ita dicebant: quid nunc hic exiſtentibus obeſt, & nocuit, quòd in mundo multa adverſa pro Chriſto perpeſſi ſunt? Tunc acceſſit ad eam beatiſſima Virgo Maria in magna gloria; & amicabiliter alloquens, interrogabat eam dicens; Cur chariſſima filia, ſic veniſti nudo capite, & non ornato? Tunc hæc Virgo reſpondit: Chariſſima Domina Virgo Maria, hæc eſt voluntas Domini & Dei mei: & ſic ductor meus, me adduxit. Poſt multa itaque familiaria colloquia Dei genitricis cum hac Virgine, advemente tempore, quo ad ſenſus corporeos redire debuit, hæc ad eam Mater Chriſti verba intulit: Chariſſima filia, viriliter age, & confortetur cor tuum in tolerantia dolorum: quia pro his, quæ nunc pateris, mirabilem & magnam gloriam conſequeris.

3\. 3. Addidit quoque B. Virgo ad eam; inquirens: Viſne habere ſertum, ſuper caput tuum? Reſpondit illa: Ego non poſſum hic habere voluntatem meam. Cùm ergo ad ductorem ſuum Angelum aſpexiſſet, & ille reſignanti voluntatem ſuam conſenſiſſet, ut acciperet: accipe, inquit B. Virgo, hoc ſertum ſuper caput tuum, quod niſi ſeptem horis poterit eſſe ſuper terram. Trade quoque illud in manus Confeſſoris tui, & dic ei, quòd ego demando ipſi, ut credulus ſit donis omnipotentis filii Dei: & hoc ſertum ponat ſuper caput imaginis meæ, quæ eſt in Eccleſia. His igitur peractis, reverſa eſt ad ſenſus corporeos Virgo theorica, gratias magnificè agens Domino, ſuper conſolatione tam jucunda. Sed cùm tale ſertum corporaliter accepiſſe ignoraret, tandem caſu vel neceſſitate urgente, manum capiti ſuo ſuperponens, ſertum florigerum detraxit; quod ex odore ſuaviſſimo, manu beatæ Virginis ſibi impoſitum recognoſcebat: & ferè uſque ad ſeptimam reditus ſui horam, apud ſe conſervabat. Erat autem hoc ſertum cerulei ſeu crocei coloris, & rugoſum, humanis aſpectibus hactenus inviſum, quod ex ſe miræ ſuavitatis emittebat odorem: Ideoque quamdiu potuit, tam pulchrum & floridum ſertum, apud ſe retinebat.

4\. Igitur ante ſeptimam horam juſſit excitari Confeſſorem ſuum, & celeriter ad ſe venire, habens ei aliqua ſecreta referre. Qui veniens interrogavit, quid vellet? Cui Virgo reſpondit; ſe cuidam feſtivitati interfuiſſe, & B. V. Mariam ſertum iſtud ſibi tradidiſſe, ut ad terras deferret, & in manus ejus daret, quatenus donis Dei crederet; & ex mandato B. Virginis, hoc ſertum in manus acciperet, atque Eccleſiam, quæ tunc temporis combuſta fuerat, manè intraret, & capiti imaginis B. Mariæ Virginis ſuperponeret. Cumque Confeſſor interrogaſſet, quomodo poſſet Eccleſiam intrare, cum necdum dies eſſet, & Eccleſia clauſa foret? Illa ei reſpondit: Citò vadens, pete tibi à ſacriſta Eccleſiam aperiri; quia tempus inſtat, quo ſertum iſtud oportet referri, unde illud ego detuli. Tunc ille: Quomodo ſertum capiti imaginis ſuperponam, quæ in tam alto loco ſita eſt? Reſpondit Virgo: In majori choro, & in illo loco, 4.

Digitized by Google

ſcalam invenies, quàm aſſumens aſcende, & ſertum capiti imaginis B. Virginis ſuperpone.

5. 5. Tunc ille tali accepto ſigno egreſſus, rogabat cuſtodem, ut citò ſurgeret, & Eccleſiam aperiret. Quod cùm libenter feciſſet, Confeſſor Virginis inventam ſcalam in loco, quem ei indicaverat, ad imaginem ſecum portabat, & aſcendit. Cui cuſtos ? Quid ibi vultis facere ? Reſpondit ſacerdos: Quod ego facio, non potes modò ſcire: ſed Dominus dabit, quòd poſtmodum ſcies, quam reſponſionem cuſtos parvipendens, quia myſterium neſciebat, ſtatim receſſit. Confeſſor autem devotus implevit deſiderium Virginis & impoſito ſerto capiti ſacræ imaginis, ſcalam ad locum priorem reportabat. Cùm ergo flexis genibus ante imaginem oraſſet, & reverenter adoraſſet, expletis omnibus, quæ in mandatis acceperat, antequam Eccleſiam exiret, Angelus Domini idem florifeſum ſertum, ad locum ſuum retulit, unde illud Virgo priùs detulerat, ſicut poſtea præfatæ viduæ Catharinæ referebat.

CAPUT VIII.

De corona glorioſa ei præparata, propter vituperia & vulnera à Picardis ipſi inflicta.

1. 1. Alia quoque vice, rapta in ſpiritu, vidit glorioſam valdè coronam ſibi præparatam, quam poſt præſentis vitæ labores & dolores, à Domino erat perceptura, in qua tamen plura adhuc videbantur imperfecta. Ad ſeipſam igitur inverſa, memor coronæ præoſtenſæ, rogabat Dominum multa inſtantia, quatenus ſua pietate ita ſecum agere dignaretur, quòd corona illa perfectè poſſet inſtaurari. Eodem quoque tempore petivit à Domino, ut ad imitandum veſtigia ejus, ipſam ad ſe intromitteret, & poſt intromiſſionem calcibus eam expelleret.

2. Dum hæc frequenter & ardentiſſimè poſtularet, contigit anno Domini 1428. quòd Philippus dux Burgundiæ, cum multo exercitu Picardorum & aliorum armigerorum, Hollandiam intraret, ad compellendum civitates, ut eum in Dominum & Rectorem patriæ ſuſciperent. Cùm ergo potentiſſimus Dux, in multis civitatibus honorificè eſſet ſuſceptus, venit tandem circa feſtum ſanctorum martyrum Gereonis & Victoris ad civitatem Schiedam, ubi ſimiliter à civibus & receptus. Poſt refectionem igitur prandii, quidam [ut ferunt] Medici & Chirurgi de familia Ducis prædicti, acceſſerunt ad Dominum Joannem Angeli curatum Eccleſiæ, petieruntque ab eo, ut ad domum hujus Virginis eos introduceret. Qui nihil mali de iis ſuſpicatus, petitioni eorum, acquievit. Ingreſſus igitur cum eis ad Virginem ſubſequentibus famulis eorum, moribus incompoſitis; cùm tumultum illorum compeſcere niteretur, ne Dei famulam moleſtarent, illi indignanter eum repellentes, ſeorſum abire juſſerunt, inhoneſta verba de ipſo cum ea jactantes. Manſit tamen curatus in cella ejus ſtans propè altare, triſtis ſatis & confuſus. Illi verò perverſi, ut eam, quæ in tenebris jacebat, conſpicerent, cortinam removent, candelam accendunt, & ablato operimento, quo Virgo hydropica tegebatur ſanctam penitus denudant [proh dolor] nec Deum, nec Angelos, neque hominum præſentiam reverentes. 2.

3. Hæc,

3. 3. Hæc, cùm filia fratris ejus Petronilla Virgo juvencula, obſequio Virginis dedita, videret, ægerrimè tulit; & zelo Dei accenſa, fortiter ſe illis objecit, pudicitiam virginalem defendere nitens. Indignum quippe judicabat, quòd abſconditam Chriſti margaritam, oculi carnalium nudam aſpicere deberent. Tunc maligni illi ſatellites, honeſtatis obliti, hanc juvenculam irreverenter arripiunt, & à ſe projicientes, ad ſchabellum altaris graviter allidunt, in tantum, quòd in fœmore atrociſſimè læſa, uſque ad mortem claudicaret. Sed nec his malis violenter patratis contenti, ad graviora & ſceleratiora prorumpunt. Nam ſanctam & incontaminatam, fornicariam dicere auſi ſunt: ſobriam, & ſine cibo viventem, nocturnis conviviis vacantem garriebant: quorum unus, qui lumen tenebat, beſtiam eam appellabat: quam certè Angelus ſanctus, cuſtos ejus, in paradiſum ſæpè tranſtulit, & ducebat.

4. 4. Inter hæc tam multa & contumelioſa verba ab impiis dicta, adjiciunt ignominioſa facta, humanis oculis paveſcenda. Nam omni honeſtate remota, debilem Virginem propter hydropicam paſſionem, & in ſuperficie cutis valdè tumentem, pollutis manibus ſuis attrectantes, & pungentes, in tribus locis vulneraverunt: ex quibus ſanguis tam copioſè profluit, quòd oportebat recentem cruorem de lectulo cum pelvi exhauriri. Quò ſcelere audacter perpetrato, egreſſi laverunt manus ſuas à ſanguine, quem fuderunt: & regreſſi, pro verbis veniæ, quam poſtulare debuerant, in contumelioſa verba linguam maledicam iterum relaxarunt. Sicque completum eſt in hac Virgine, quod Dominus diſcipulis ſuis dixit: *Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur. Et ſi patremfamilias Beelzebub vocaverunt, quantò magis domeſticos ejus?*

5. Tunc Virgo, tanquam ovis innocens in lectulo jacens, ſanguine proprio perfuſa, ad occiſionem parata, patienter omnia hæc pro Chriſto ſuſcepit: & convitiantibus ac vulnerantibus ſe, his verbis manſuetè reſpondit: Cur non timetis, ita ſiniſtrè divinitatis in me opera interpretari, qui ignoratis quale judicium vobis à Deo ſit futurum? Eadem hora recedente Duce, ſequuntur & invaſores illi. Rectores autem civitatis, audientes tam enormia mala Virgini inſolenter ingeſta, quaſi pro conſolatione malorum factorum, comminabantur ſe velle Duci conqueri, quatenus contra tanti ſceleris authores juſtam exerceret vindictam. 5.

6. Tunc Virgo mitis, & patiens in adverſis memor Dominici ſermonis; *Mihi vindicta, & ego retribuam*: omninò prohibuit petere, humanamque exercere ultionem: quia Deus citò hanc vindicabit injuriam. Quòd divino nutu celeriter factum eſt, nam omnes in diverſis locis, eadem hyeme, mortui ſunt. Siquidem unus eorum, qui lumen tenuerat, & convitia Virgini intulerat, in portu prope Rotterdam, navigio veniens, ab una parte navis ad aliam, quaſi valido vento agitatus, à Principe tenebrarum ſubmerſus eſt: atque confractâ cervice, mortuus extractus, in cœmeterio ſepultus eſt. Secundus prope Zerixeam in furiam converſus, ne præſentes læderet, de navi in ſcapham projectus, ac mortuus ſublatus, in civitate ſepultus 6.

 eſt.

eſt. Tertius militaris, in bello percuſſus, interiit. Quartus, qui ſe medicum fatebatur, apud Sluſam apoplexia tactus obmutuit. Unde à famulo ſuo admonitus, de his quæ cum aliis contra Virginem egerat; & quæſitus, an de prædictis doleret, poſtulanti, per tactum manus & geſtus oris, qualecunque ſignum pœnitudinis oſtendens, defunctus eſt. Famulus autem ejus poſtea ad Virginem veniens, pro magiſtro veniam cum lachrymis petiit, & obtinuit.

7\. 7. Flebat ergo Virgo ſancta multo tempore his perceptis, non ſua vulnera, ſed eorum perditionem atque ſcelera commiſſa deplorans. Conſiſtentibus autem apud eam Rectoribus civitatis, ait ad eos Virgo, futura prædicendo: Ego quidem nunc hæc paſſa ſum, ſed vobis imminet judicium, quod ignoratis. Nec multo poſt, cum aliqui eorum, quaſi proditores civitatis accuſati, timerent à Duce capitali ſententia puniri, dixerunt: Ecce, hoc eſt judicium, quod Lidia nobis prædixit futurum. Poſthæc, Angelus Domini ſanctus apparens ei, & ſororem nominans indicavit, quòd per irreverentem illam violentiam, à Picardis ſibi factum, poſita fuerat in veſtigiis Salvatoris, ſicut ante petierat: atque per opprobrioſa verba, quæ ab eis audierat, margaritæ, quæ reſtabant in corona ſua, jam perfectè completæ erant.

CAPUT IX.

De patientia & morte Petronillæ, neptis hujus Virginis.

1\. 1. Dignum eſt nunc aliqua etiam de Petronilla Virgine hujus ſacræ Virginis nepte recitare. Hæc igitur juvencula annorum ferè decem & ſeptem, filia fuit fratris Lidiæ Virginis, amatrix & cuſtos perpetuæ caſtitatis, curam gerens materteræ ſuæ, die ac nocte, in tam gravi moleſtia longæ ægritudinis. Hæc carne propinqua, ſpiritu ſoror, ſervitio ancilla, elegit Virgo virgini ſervire, & caſtis obſequiis vulnera languentis benigniſſimè delinire. Hæc in perſecutione Picardorum, qui ſanctam Lidiam Virginem, Deo placentem, ampliori gloria coronandam, graviſſimè vulneraverunt; totis viribus, pro defenſione infirmæ materteræ ſuæ [ut præfatum eſt] ſe oppoſuit, ne innocentem læderent. Valdè enim condoluit cum ea, quæ lædebatur: atque plures graves contumelias & terrores audiens, læſiones etiam corporales à Picardis accepit & ſuſtinuit: ita ut diu infirmata, mortem ex læſione incurreret. Ante cujus obitum, paucis diebus præcedentibus, Virgo Lidia in magna tribulatione poſita, & ex perſequutione ad Deum ferventior effecta, talem viſionem habuit, verum præſagium futurorum.

2\. Quadam namque nocte, in exceſſu mentis poſita, videbat ſolennem 2.
proceſſionem civium ſupernorum, in qua diſtinctis ordinibus, ſinguli procedebant; ſcilicet, Patriarchæ ſimul, Prophetæ ſimul, Apoſtoli cum Apoſtolis; ſed & Martyres, Confeſſores, atque Virgines, Sacerdotes, & Clerici ſinguli, in ordine & dignitate ſtatus ſui fulgebant. Procedebant autem de Eccleſia civitatis Schiedamenſis, præcedentibus more ſolito crucibus & luminaribus, ſole clariùs micantibus: veniebantque ad oſtium domus ſuæ, de qua funus tollentes, ad Eccleſiam illud deferebant. Ipſa

Digitized by Google

Ipſa autem Virgo funus ſequebatur, datis ſibi coronis, quarum unam in capite geſtabat, reliquas ſingulas in ſingulis manibus tenebat. Ad ſe igitur reverſa, ſuſpicabatur quòd mors ipſius hac viſione præſignaretur: finaliter tamen dicebat, quòd mortem nepris ſuæ Petronillæ deſignabat.

3. 3. Quapropter Virgo Chriſti ſollicita de obitu neptis ſuæ, rogabat inſtanter Dominum, ut febres ſuas ita ordinaret, ut Petronillæ ante exitum ſuum, pro conſolatione ejus loqui poſſet, quam plurimum ſincero amore diligebat. Cujus preces & gemitus Dominus exaudiens, ac moriturae miſertus, prævenit tempora febrium quotidianarum, per ſpatium ferè ſex horarum non ſine admiratione multorum aſſiſtentium: Sicque temperato calore febrili, recepit facultatem alloquendi & conſolandi Petronillam, in brevi ex hujus ſæculi luctu, ad Chriſtum migraturam. Accepta itaque conſolatione divina à Virgine ſancta, Virgo Petronilla in anguſtiis ſæpè probata, ſicut fuit ſocia tribulationis cum Lidia paſſa in vita, & ita particeps conſolationis meruit eſſe in morte ſua. Igitur poſt viſionem priùs oſtenſam, & conſolationem à chariſſima matertera gratanter accepta obiit devota Virgo Chriſti Petronilla, cœleſtem aulam intratura: anno Domini 1426. decimo nono Kalendas Februarii, ipſo die S. Pontiani Martyris.

CAPUT X.

De ſubtractione conſolationis divinæ, quam Virgo incurrebat, ob triſtitiam neptis defunctæ.

1. 1. POſt mortem igitur caſtiſſimæ turturis Virginis Petronillæ, ipſa S. Virgo Lidevvigis, tam fidelis & pernecesſariæ adjutricis ſocietate privata, in pernicioſam incidit triſtitiam: nimium dolens ſuper deſtitutione cordialiſſimæ dilectricis ſuæ Petronillæ, cum qua mutua charitate devinctæ inviolabilis caſtimoniæ fœdera conſervabat. Nam viciſſim in Chriſti amore ſe diligentes, ita connexæ erant, & pacificæ videbant, ut ſine gravi mœrore ab invicem ſeparari non poſſent. Quæ quidem affectuoſa connexio, metam diſcretionis excedens, etiam Domino tantùm diſplicuit; quod in vindictam ineptæ triſtitiæ, Virgo lugubris, divina conſolatione uſque ad feſtũ Viſitationis B. Mariæ Virginis carebat.

2. Flebat igitur amariſſimè, non ſolùm de morte neptis amiſſæ, ſed ampliùs ſuper privatione ſolitæ gratiæ, ob immoderatam triſtitiam ſibi ſubtractæ. 2. Percunctantibus ergo cauſam iſtarum lachrymarum ita reſpondit amicis: Cur non flerem chariſſimi? Ecce jam proximis undecim annis, nihil à Domino petivi, quin facilè impetrare potui: ſed nunc tanto tempore ſuſpenſa, nullam prorſus conſolationem accipio, occulto & recto Dei judicio, in me dignè concitato. O terribilis & inveſtigabilis diſpenſatio divina, in conſiliis ſuper filios hominum: qui convertit mare in aridam, & flores roſarum in abſynthium: & de dextera ponit ad ſiniſtram, humilians ſublimem uſque ad terram. Si igitur Dominus tam ſtrenuè dilectam ſibi Virginem afflixit, quia intentiùs fidelis neptis præſentiam ablatam deplanxit: quàm graviter puniendi ſunt, qui carnales amicos & ſodales ſæculares, inaniter plangunt?

3. Verumtamen Pater miſericordiarum, 3.

&

Digitized by Google

& Deus totius conſolationis, non eſt oblitus lachrymarum famulæ ſuæ; quam ab æterno eligit: ſed poſt amariſſimam triſtitiam, reddit ei dulciſſimam Spiritus ſancti conſolationem, præteritis temporibus ſæpiùs expertam. Igitur Virgo ad tempus deſolata, & paternè caſtigata circa feſtum Viſitationis Beatæ Mariæ Virginis mirificam & ſuperabundantem Divinæ gratiæ conſolationem recepit. Per novem aut decem ferè dies in continua contemplatione, & divinorum deguſtatione, ac mentis jubilatione perdurans, tantaque dulcedine extitit perfuſa interiùs: ut ad eam ingredientes mirarentur, & ſentirent odorem ſuaviſſimi ſpiraminis exteriùs.

4. 4. Quærentibus ergò multis, unde odor tantæ ſuavitatis procederet? Ipſa cupiens potiùs ex humilitate ſilere, quàm abdita prodere: tandem devicta importunis eorum precibus, [quia Dominus manifeſtis indiciis hoc foris innotuit] gratiam tam inæſtimabilis odoris de cœleſtibus apothecis venire reſpondit; qua ſicut ſolito more priùs meruit, ita & pro nunc denuò viſitata ſecum reportavit. Simili modo ante paucos annos, defuncto fratre ſuo Wilhelmo Petri, in magnam triſtitiam incidit: & in tantùm ex dolore obſtupuit, ut diceret ſe hactenus neſciſſe, quod adhuc ita humana fuiſſet. Quapropter etiam multo tempore, ſolitâ carebat alimoniâ contemplationis Divinæ; ſicut cuidam devoto ſolitario in partibus Ægypti, revelatum fuit: qui ejus conſilio eremum conſtanter intravit. De cujus ſancta converſatione bene inceptâ & optimè conſummatâ, in ſequenti capite ſubinfertur quod lætanter audiatur.

CAPUT IX.

De devoto juvene Gerardo, Eremita facto, & de peregrinis eum viſitantibus.

1. ERat quidam juvenis Gerardus nomine, ex diœceſi Colonienſi oriundus, ſolitariæ vitæ deſiderio ſtimulatus. Hic auditâ famâ hujus ſanctæ virginis, propoſuit ad eam primò venire, ut ei præſens votum ſuum exponeret, atque iter arduum, quod ingreſſurus erat, precibus ejus commendaret: quatenus divinâ gratiâ opitulante, propoſitum, quod mente conceperat, ſalubri perſeverantiâ terminaret. Qui ad eam veniens, cordis ſui ſecretum ei intimavit. Illa verò, propoſito ſuo piè congaudens, prophetico ſpiritu prædicebat, quod primo triduo ingreſſionis ſuæ in eremum, penuriam pateretur: ac deinde ad conſtantiam eum exhortans, poſt finem diei tertiæ, refectionem à Deo eſſet percepturus. Quod quidem poſtmodùm ita ſeriatim contigit. Nam tertiâ die adveſperante manna cœleſte accepit, Deo laborioſæ ſemitæ ejus miſerante. Prædictos autem ſibi à virgine tres dies, ita conſtanter peregit; quod paratus erat eos propter promiſſionem illius, etiam cum periculo vitæ perſulcare. Poſt mutuam igitur collationem, & in precibus recommendationem, ac fraternæ charitatis obligationem, novus tyrunculus novi certaminis bella congreſſurus, egreſſus eſt à conſpectu virginis ſagaciter inſtructus, patriam ſuam, & cognatos, ultrà nunquàm reviſurus. 1.

2. Peragratis ergò partibus ſuperioribus, ingreditur ſuperiorem Ægyptum, 2.
cujus deſerta penetrans, invenit cellulam, propter lupos & ferarum rabiem, in

Digitized by Google

in arbore ſitam. Adduxerat autem ſecum duos ſocios, ejuſdem eremiticæ converſationis gratiâ tactos, qui paucis diebus ibi peractis, heu ad priſtinâ redierunt. Sed Gerardus in arrepto propoſito conſtantiſſimè perdurans, Chriſto duce, ad contemplationum culmina aſcendit.

3. 3. Igitur in hac vaſta ſolitudine decem & ſeptem ferè annis completis, accidit intereà, ut quidam Epiſcopus de partibus Angliæ, cum duobus ſociis, ad viſitandum loca terræ ſanctæ perveniret: ac deindè ad viſendum reliquias ſanctæ Catharinæ Virginis & Martyris in monte Sinai, cum eis perrexit. Qui ſimili devotione combinati, rememorantes ſanctorum Patrum in Ægypto converſatione terram illam ingreſſi ſunt; ut quærerent, ſi fortè aliquos eremitariæ vitæ Patres invenirent. Cumque hinc inde oberrantes, uſque ad ſuperiores ejus partes veniſſent, reperiunt cellulam quandam, non longè à terra in arbore conſtructam. Ad cujus oſtium pulſantes, vident in oſtio ſibi reſerato, hominem vultu quidem angelicum, ſed corpore ita craſſum, ut non in eremo maceratus, ſed inter delicias ſæculi putaretur educatus. Inter plura familiaria colloquia, ab eodem Eremita percipiunt, quod in duodecim annis & ultrà, hominem non vidiſſet, Interrogantes ergò, unde viveret? Reſpondit ſe ex ſola gratia Divina nutriri. Nam manna cœleſte, quo olim filii Iſraël in deſerto veſcebantur, colligere & comedere ſolebat, quod cellulæ ſuæ deſuper influens cum gratiarum actione ſumebat.

4. 4. Quærebant etiam ab eo, utrùm adhuc alii invenirentur homines, qui abſque humano cibo viverent, ſicut & ipſe? Ad quos ita reſpondit: In partibus Hollandiæ, in civitate Sciedam, eſt quædam Virgo multis annis, diverſis infirmitatibus divinitùs flagellata, nullo corporali utens alimento: quæ etiam ad tantam celſitudinem perfectionis pervenit, quod centupliciter ſanctitate vitæ, & contemplationis culmine, me longè præcedit. Undè & ſatis admiror, cùm de ejus tranſitu nihil percipio, quid ei acciderit, quod eam in ſcala contemplationis diu non viderim, cùm antea frequenter ſimul ad cœleſtia ſecreta, ſinguli in ſingulis ſcalis rapi ſolebamus. Nam illa ſicut vitæ merito, ita & contemplationis excellentiâ, ſupra me aſcendere conſuevit. Deinde devotus iſte Eremita, prædictos peregrinos rogavit, quatenus hanc Virginem in Hollandia viſitarent, antequam ad partes ſuas redirent: & ex ore ſuo, tres has quæſtiones ei proponerent. Primò, quot annos ipſe in ſolitudine peregerit? Secundò, quot annorum tunc fuit, quando eremum intravit? Tertiò, quid cauſæ ſibi occurrerit, quod eam in ſolita contemplatione diu non viderit?

5. Poſt hæc peregrini plurimùm conſolati & ædificati, valedicentes Eremitæ, in Hollandiam & Schiedam ſunt reverſi. Ingreſſi ergò hoſpitium civitatis, rogant hoſpitem ſuum, ut ducat eos ad Virginis domum. In cujus præſentia conſtituti, cauſam adventus ſui, & perſonam Eremitæ, qui eos miſerat, indicant: petentes, ut ad propoſitas ſibi quæſtiones reſpondeat. At illa ex humilitate latere malens, quàm apertè ad quæſtiones reſpondere, hoc tantùm de tempore habitationis Eremitæ in ſolitudine, reſponſum quærentibus de- 5.

dit: Quomodò ego illud ſcire poſſem? Dominus eſt, qui novit. Tunc illi quodammodò eam corripientes objiciunt: Quare veritatem vellet cœlare, cùm hæc non à ſe, ſed ex ore Eremitæ interrogarent? Reſpondit ergò: Decem & ſeptem ferè annos eum in ſolitudine peregiſſe. Ad ſecundum verò ait: Decem & novem annorum eum fuiſſe, cùm ad eremum perrexit. Ad tertium quoque reſpondit, ſe in medio hominum converſantem diverſimodè maculari: illum verò ab hominibus ſegregatum, & inter Angelos converſantem, incontaminatam conſervare puritatem. Ideoque mirandum non eſt ſi ipſe in contemplationis altitudine me præcellat.

6. 6. Fertur etiam, quod Eremita cauſam aſſignaverit ſubtractæ gratiæ in Virgine, quia nimium de morte propinquorum ſuorum ſolebat dolere. Quod in obitu fratris ſui contigit, qui eodem ferè tempore in Schiedam obierat, cum prædicta ab Eremita in Ægypto, peregrinis iſtis recitabantur. Obiit autem, felicis memoriæ, idem devotiſſimus Eremita, perfectus terrenorum contemptor, ac cœleſtium ſecretorum altus ſpeculator, anno Dominicæ Incarnationis 1416. duodecimâ die menſis Octobris. Hujus obitus & tranſitus ad gloriam, Virgini ſanctæ fuit per viſionem revelatus. Rapta namque in paradiſum, in hora tranſitus ejus, videbat animam illius corpore exutam, ab Angelis ad paradiſum deferri, atque in fonte tam ſereno ablui; cujus profundum, per unum fere miliare, ut ſibi videbatur, poterat videre.

CAPUT XII.

De felici obitu Domini Wermboldi preſbyteri, hujus Virginis fidelis amici.

1. INter multos devotos Patres, ac ſpiritualis gratiæ expertos viros, fuit in civitate Trajectenſi, temporibus venerabilis Domini Frederici Epiſcopi, Sacerdos quidam cœlibis vitæ, & animarum zelator, Wermboldus nomine, Deo & hominibus dilectus, multiſque Religioſis in diœceſi Trajectenſi, & in Hollandiæ partibus latiſſimè notus. Hic de quadam villa Hollandiæ prope Goudam, nativitatis genus contraxit: & per plures annos rector ac confeſſor ſororum tertii ordinis apud S. Cæciliam in Trajecto, claruit. Qui in Divinis ſcripturis valde ſtudioſus, verbum Dei frequenter in Eccleſia prædicavit: & orationibus ac devotis meditationibus ferventer invigilans, pro cordis ſui puritate, crebris etiam conſolationibus, ac Divinis revelationibus meruit ab alto viſitari. Ad hujus tam famoſi patris notitiam, non humano indicio, ſed Divinâ revelatione, ſancta virgo Lidewigis adhuc in paupertate, ſub parvo tugurio degens, hoc modo pervenit. 1.

2. Cùm enim in feſtivitate Dominicæ Annunciationis, virgo memoranda, vix mediâ parte infirmitatis ſuæ completâ, raperetur ad cœleſtia contemplanda, contigit etiam & devotiſſimum Chriſti Sacerdotem Wermboldum, eâdem horâ ad cœleſtia intuenda ſuſtolli: tuncque ex hac unica & ſimili contemplatione habita, mutuam cognitionem, quam prius non habuerunt, cœli- 2.

tùs

Digitized by Google

tùs ambo conceperunt. Quapropter idem venerabilis Pater piæ devotionis affectu excitatus, cupiebat Dei famulam, quam in ſpiritu præcognoverat, corporalibus oculis etiam cognoſcere & videre. Ingreſſus ergò ad domunculam ejus, ubi languida jacebat, & videns calamitatem ejus, quâ premebatur, tanquàm Evangelicus Samaritanus, ſuper eam miſericordiâ motus eſt; atque compaſſionis jaculo cordialiter vulneratus. Nec mora poſt ſacra de Deo colloquia, extendit manus ſuas ad charitatis opera. Et primò quidem dedit ei circiter 30. groſſos Flandrenſes, pro duobus linteaminibus emendis. Deinde Sacerdos ſpiritu Dei accenſus, Eccleſiam intravit, & aſcenſo umbrone, ſermonem populo fecit, in quo duris increpationibus, eos, de tenacia vel immiſericordialitate, ut digni erant, caſtigavit: eò quod in tanta neceſſitate & dolore jacenti, infirmæ creaturæ Dei, non ſubvenirent. Et meritò quidem pro zelo Dei, rigorosè locutus eſt Sacerdos facundus, quia probata virtus, corripit inſipientes. Verùm poſteà plures Deo inſpirante, ad miſericordiam flexi, benefecerunt liberali corde, eleëmoſynas ſuas virgini ſanctæ deſtinando.

3. 3. Hic itaque Reverendus Pater, inter cætera charitativa colloquia cum virgine languente, quæ tunc temporis ferè medietatem infirmitatum ſuarum peregerat, cœpit ei dicere: Ante paſcha ſibi quodammodò eſſe revelatum, quaſi ipſe ex hoc mundo ad Patrem ante hoc paſcha eſſet tranſiturus. Cui virgo reſpondit: quod uſque ad futuram Pentecoſten, ſibi expectandum foret; & quòd adhuc iterùm poſt paſcha eam viſitare deberet. Quod dictum, quàm verum fuit, rei exitus probavit. Nam poſt verba, in brevi obiit, Anno Domini 1413. in vigilia Pentecoſtes, horâ 12. mediæ noctis, tertio idus junii, quo agebatur feſtum S. Barnabæ Apoſtoli. Defunctus autem devotus & miſericors Pater Wermboldus, dilatus, eſt ab aſpectu gloriæ faciei Divinæ, novem fermè diebus, ſicut huic virgini revelatum fuit divinitùs.

4. Cùm autem iſte venerabilis Pater, ante mortem ſuam cum virgine loqueretur ipſam paternaliter conſolando, & illa quodammodò conquereretur, ex prolixitate infirmitatum ſuarum ſatis ſe gravari; Reſpondit Sacerdos ad ampliora patienda eam exhortando, & quaſi prophetando; quia oporteret eam amplexari adhuc majorem tolerantiam, eò quod forſitan medietatem temporis paſſionum ſuarum vix impleviſſet. Et hoc ita contigit ſicut præconizavit. Dicebat namque eam fundamentum valdè latum & amplum, in cœleſtibus collocaſſe; cujus ſtructura ſuperædificanda, non poterat in brevi conſummari. Vixit autem virgo poſt obitum hujus dilecti patris, annis viginti in doloribus magnis & plagis multis ſibi prævaticinatis: quam Deus tamen conſolabatur, & confortabat raptibus frequentibus, per inſpirationem ſancti Spiritus, & viſitationem civium ſupernorum. 4.

CAPUT XIII.

De diverſis raptibus ejus, & cognitione, de ſtatu quorundam Religioſorum.

1. 1. RApiebatur itaque ſæpiſſimè virgo hæc debilis corpore, ſpiritu fervens, in extaſim per exceſſum mentis: ſed non erat in ejus raptura hora & brevis mora. Quâdam vice Religioſus quidam interrogavit eam de ſtatu ſuo,& patientia tribulationum ſuarum, quas quotidiè patiebatur. Cui illa reſpondit; ſatis exceſſivè, & ſuprà vires ſuas ſe gravari: & niſi pius Dominus baculo conſolationis eam ſuſtentaret, facillimè ſub onere dolorum deficere poſſet. Ajebat namque, Divinâ miſericordiâ affluente, quaſi omni nocte per longam morulam unius horæ vel ampliùs, ſe rapi ad cœleſtia ſpeculanda: quorum delitiis tantopetè reficiebatur, quod non ſolùm ſibi tolerabilis,ſed etiam quælibet amariſſima tortura delectabilis efficiebatur. Rapiebatur etiam ad loca purgatoria, & infernalia tormenta; ut videndo horrida ſupplicia, patientiùs ſuſtineret præſentia flagella; atque intimè compatiendo, libenter pœnitentiam ageret pro his, qui liberatione indigebant. In hujuſmodi & aliis felicibus raptibus ferè 34. annis, in lectulo doloris recubans, viſitata fuit, & in ſpiritu confortata: certis tamen cauſis (ut præfatum eſt) Divinis raptibus privata. In multis denique geſtis ſuis, per contrarios eventus, Deus eam probans, ſæpè humiliavit; & crebrò viſitans, altiùs elevavit. Horum igitur raptuum occaſione, multas Eccleſias, & Religioſorum monaſteria, & diſpoſitionem locorum, & ſtructuram Eccleſiarum cognoſcebat: perſonas quoque religioſas, quas nunquàm viderat, nominatim cognovit; & qualia circà eas divinitus acta fuerant, aliis nonnunquàm referebat.

2. Dixerat aliquando cuidam Priori, quod ita monaſterium ipſius & Eccleſiam cognoſcebat, ſicut ipſe: & quod per noctes dormientibus fratribus, dormitorium eorum viſitare ſolebat, & circa lectulos fratrum Angelos ſanctos ſtare videbat. 2.

3. Erat quidem juvenis, Henricus nomine de Hagis villa Ducis Hollandiæ natus, quem virgo priùs nunquam viderat: qui gratiâ Dei inſpiratus, neſcientibus parentibus ejus,habitum ſanctæ Religionis apud Carthuſienſes, in partibus Brabantiæ, prope Dieſt,quæſivit & accepit. Cujus Pater Wilhelmus nominatus, neſciens quid circa filium ſuum actum fuerat, ingreſſus eſt ad Virginem,forſitan aliquid quæſiturus. Qui ſtatim proprio nomine & agnomine ab ea vocatus, audivit virginem proſpera filio ſuo imprecantem, & ſuper bonis à Deo ei factis congaudentem. Super quo ille miratus, cauſam hujus congratulationis ſciſcitatus eſt. At illa ſtupori ejus verbum jucundum adjiciens, reſpondit eum in ſupradicto monaſterio ſanctæ religionis habitum induiſſe. 3.

4. Erat & alius Religioſus, de Dordraco natus, ſed in Emſtem regularis profeſſus, qui quâdam vice cellulam virginis, ad viſitandum eam tacitus intravit: quem illa proprio nomine appellans gratioſè ſatis ſalutavit. Et quamvis fortè eum priùs ſemel viderat, pro tunc certè corporaliter non videbat. De quo etiam ille ſtupefactus quæſivit, unde eum ſic noſſet. Cui illa ſimpliciter re-

reſpondens, Dominus (inquit) donavit. Hæc duo exempla pro nunc ſufficiant, quæ frater Hugo, quondam Supprior in Brielis, ab ore eorum, quibus contigerunt perſonaliter, audivit, & teſtis veraciter exiſtit.

CAPUT XIV.

De apparitione & cognitione angelica claritatis circa eam.

1. 1. COmplebatur luculenter in hac probatiſſima virgine, quod olim Dominus Moyſi & filiis Iſraël, terram promiſſionis intrantibus, dicebat: Ecce ego mitto Angelum meum, qui præcedat te, & cuſtodiat ſemper, & ſit ductor itineris tui. Legitur in multis libris Sanctorum, de apparitionibus Angelorum: & nunc ſimilia probari poſſunt, in paupercula Lydia virgine, ex teſtimonio multorum Religioſorum.

2. 2. Viſitabatur etenim celeberrimè ab Angelo ſancto, à quo etiam tangebatur, digna ejus conſortio, ac fulta præſidio: quem ita perſonaliter cognoſcebat, ſicut amicus ſuum cognoſcit amicum. Similiter cognoſcebat etiam Angelos Confeſſorum ſuorum, aliorumque familiarium ſuorum, ac multorum extraneorum. Apparebat autem ei idem Angelus diverſimodâ effigie; interdùm in forma viri pulcherrimi, ſemper tamen cum magna claritate, utporè Angelus lucis, miniſter & ſignifer æternæ lucis. Nonnunquam verò claritas illa tanta erat, quod ſi mille ſoles, in virtute ſua invicem lucerent; non tamen huic angelicæ claritati æquiparari poſſent. Interdùm verò minor apparebat: ſemper tamen Dominicæ Crucis vexillum, in fronte præferebat, ne fortè ab Angelo ſatanæ deciperetur: qui in Angelum lucis ſe transfigurans, frequenter ei apparebat. Si verò propter frequentiam viſitantium, aliquando turbabatur; aut propter præſentiam, vel contactum quorumlibet inhoneſtorum, puritas ejus maculabatur; ne hæc levis culpa in candido vellere diu maneret, nec impunita tranſiret, præfatis angelicis viſitationibus & Divinis raptibus privabatur.

3. Interdùm quoque, cum quibuſdam ſpiritualibus defectibus, ſoli Deo & Angelis cognitis, in conſcientia gravabatur: horum occaſione ſcrupuloſè caſtigata, à conſuetis raptibus etiam impediebatur. De quibus in mortariolo cordis contrita, Angelo ſancto ductori ſuo confiteri ſolebat; ſicque humili confeſſione purgata, ab eodem præcedente, ad quæ ducebatur, ſequendo properabat. Docebatur autem ab eodem Angelo ſancto, qualia ſibi, & qualia Confeſſori ſuo deberet confiteri: quia quotidiè quotidianos exceſſus ſuos confitebatur, juxta illud Pſalmiſtæ verbum: Dixi: confitebor adverſum me injuſtitiam meam Domino, & tu remiſiſti impietatem peccati mei. 3.

CAPUT XV.

De mirabili modo internæ commotionis, ante raptum ſpiritus ejus.

1. IN illa indicibili nobis ſeparatione ſpiritus ab anima, antequam extra ſe virgo ſancta raperetur, primò tantam circa vitalia pectoris & cordis anguſtiam ſentiebat, quod vix prævalens reſpirare, morituram ſe æſtimabat. Verùm poſteà in hujuſmodi ſpiritualibus raptibus, propter conſuetudinem aſſuefacta, tales anguſtias non eſt paſſa. Cum 1.

T 3 Igitur

Digitized by Google

igitur ſpiritu ad prædicta loca raperetur, corpus ejus quaſi mortuum & exanime, in lectulo remanebat adeò immobile, quod ſi quis illud tetigiſſet, ipſa non ſenſiſſet. Similia quædam leguntur in vita ſancti Thomæ de Aquino: Ideo nemo dubitet de veritate novitatis hujus Virginis, quam Deus lætificavit ineffabilibus raptibus ſuis.

2. 2. Contigit ergo in raptu quodam, ut Angelus apprehenſa manu ejus, duceret eam uſque ad altare chori B. Virginis Eccleſiæ Sciedamenſis. Cumque ibidem oraſſet, B. Virginem devotè ſalutando, ducebat eam Angelus verſus orientem, per amœna loca roſarum & liliorum, omnique genere florum conſita, ac aromatibus reſperſa. Appropinquans ergò his locis, invitabatur ab Angelo, ut ingrederetur: ſed illa propter reverentiam eorum, non audebat intrare, ne pedibus ſuis florida prata conculcaret. Tandem Angelo affirmante, quod non eſſent ab ea conculcanda, ſecundùm monita ejus & invitationem ingrediens, ſequebatur eum, quocunque præcedebat. Interdùm autem flores iſti tantæ celſitudinis & denſitatis erant, quod ipſa cauſabatur, ſe non poſſe pertranſire; at tunc Angelus eam, ſicut quondam Abacuc Prophetam tranſtulit: ita & eam apprehendens, mox per eos flores in locum, ad quem pergebant confidenter, tranſponebat.

CAPUT XVI.

De ſpiritu prophetiæ ejus, quo multa ſecreta aliis revelavit.

1. 1. Conſtat autem hanc virginem, etiam multa ſecreta, tam de vivis, quàm defunctis, cognoviſſe; è quibus aliqua, pro utilitate & conſolatione amicorum, indicavit; plura verò ſub ſilentio, humiliter reſervavit. Siquidem incendium civitatis Sciedamenſis, longè ante præſciviſſe creditur; eò quod priuſquàm contingeret, proviſionem aſſerum in pariete domus ſuæ fieri juſſerat. Quærentibus ergò cur hoc faceret, dicebat: quia ſi incendium oriretur, tunc faciliùs eam, amotis aſſeribus, exportare foras, & ultra foſſam tranſvehere poſſent.

2. Igitur Anno Domini 1428. contigit, quod quidam nautæ de Sceidam, pro halecibus perrecturi, cœnam magnam ſociis & amicis ſuis, ad valedicendum eis, ipſo die S. Arnulphi Epiſcopi & Confeſſoris, ſtudioſè paraverunt, lætantes quidem de præſentibus bonis, nil de futuris malis formidantes. Peractâ itaque cœnâ, cùm ignem ſub vaſculo circa parietem arundinenſem operuiſſent: tunc ecce circa undecimam horam noctis inſtantis, paulatim incendium exoritur, quod per reliquum noctis ſpatium deſæviens, proceſſit: ita quod ferè tota civitas cum Eccleſia, & domo ſororum, Eccleſiæ proxima, combureretur. 2.

3. Quo facto, quamplures homines civitatis illius pro certo tenebant, hoc grande incendium, propter peccata quorundam hominum contigiſſe: qui inter cætera peccata, præfatæ imagini B. Mariæ Virginis irreverentiam exhibuerant. Inter quos erat fœmina ſæcularis & diſſoluta, ſæculi vias latas ſequens cum diſſolutis. Poſt cujus mortem, Sacerdos quidam huic virgini familiaris, petiit ab ea, ut pro ſe oraret, quatenus ipſe aliquid certi, de ſtatu mulieris defunctæ, perciperet. Quod cùm virgo 3.

an-

Digitized by Google

annueret, & faceret; idem presbyter in viſu noctis raptus ad loca infernalia, vidit præfatam fæminam igneis catenis ligatam, in inferno teneri; quod & huic virgini cum ſtupore referebat, & dolore.

CAPUT XVII.

De quodam Sacriſta defuncto, & aliis pluribus defunctis.

1. 1. ERat quidam Sacriſta, Balduinus nomine, in villa Oudeſchie, ab antiquitate ſic dicta; qui infirmatus, obiit in nocte converſionis S. Pauli, cujus nomen hæc virgo prius ignorabat. Eâdem verò nocte, virgo orationi vacans, ſolito more à ſenſibus rapta, venit ad quendam montem, ad cujus radicem videbat hominem tunc ſibi incognitum, volentem montem aſcendere, ſed præ invalitudine non valentem. Quem cùm, ob rogatum ejus in humeris ſuis impoſitum ſurſum portaſſet, mirata, de ponderoſitate ejus, quæſivit, quo nomine vocaretur? Qui reſpondens ait: Balduinus de Velde. Mane facto, Dominus Joannes Confeſſor virginis ingreſſus cellulam ejus, invenit eam, quaſi præ laſſitudine magni laboris, graviter ſuſpirantem, & præ defectu vix anhelitum trahere valentem. Interrogavit ergò Sacerdos, cauſam hujus anxietatis & fatigationis? Quæ rem in viſione oſtenſam, ex ordine pandit: & nomen viri priùs ignoti, quod Balduinus vocaretur, edicit. Super quo miratus Sacerdos ille, recordabatur Sacriſtæ in Oudeſchie, qui Balduinus vocabatur, ſed agnomen ejus ignorabat. Poſt biduum idem Sacerdos, cauſa celebrationis venit ad villam illam, interrogans fœminam quandam de ſtatu & agnitione ejuſdem Sacriſtæ. Quæ agnomen illius, ſicut virgini fuit revelatum, edixit: aſſerens ſimiliter eâdem nocte defunctum, qua & virgo eum de radice montis, ad cacumen portaverat.

2. Aliâ quoque vice, ſolito more rapta, venit circà quendam montem, videbatque diverſos diverſimodè oberrantes: alios ad radicem montis, alios altiùs enitentes, & alios in eminentiori loco montis verſantes, volentes quidem montem ipſum aſcendere, ſed non valentes: ſed nec, qui eos juvarent, auxiliatores habentes. Intellexit ergò virgo, quod iſta prætenderent: quia defunctorum animæ erant, quæ ſuffragia deſiderabant. Cùm autem aliquæ præcipuæ ſolemnitates inſtarent, per aliquos dies ante illa feſta, rapiebatur ad loca purgatoria; ut videret calamitates afflictorum, qui auxiliis indigebant, nec ſibi ipſis poterant ſubvenire, quatenùs pro eis fideliter Dominum oraret, qui pœnis graviſſimis cruciati, cum beato Job clamitare cogebantur. *Miſeremini mei, miſeremini mei, ſaltem vos amici mei: quia manus Domini tetigit me.* 2.

3. Reverſa igitur ad ſe, cùm pro eorundem liberatione, quotidianas febres libenter ſuſtineret, atque amariſſimè fleret, Divinam miſericordiam inſtanter exorando. Rurſùm in ipſis ſolemnitatibus rapta, pro eorum agnita redemptione, tanto gaudio exultabat, quod vix præ lætitia ſemetipſam capere poterat. Licet autem cæteris diebus quamplures ſæpius eriperet, in præcipuis tamen feſtivitatibus, multò plures & in majori copia, Deo propitiante, eripuit. Adeò autem acriter 3.

ſuper

ſuper miſerias eorum doluit, & frequenter plorabat, quod deficientibus in ea naturalibus lachrymis, ſanguineæ lachrymæ ſuccederent: quas ſucceſſu temporis ſuper genas ejus coagulatas, Confeſſor ejus cum naturalibus lachrymis exſtillantibus emolliens abraſit; & in ſacculo ponens, apud ſe in ſcrinio reſervabat: atque poſt mortem ejus ſicut optavit, ſub capite ejus in ſepulchro reponebat.

CAPUT XVIII.

De cautela & circumſpectione ejus, circa revelationem ſtatuum defunctorum.

1\. 1. MUltum quidem cauta & circumſpecta fuit hæc virgo, loquens de ſtatu defunctorum, licet ſæpiùs ſecreta Dei non ignorabat, quod ſequenti exemplo, ex verbis ejus apparebit, ad cautelam imperitorum, quos ſæpe fallunt viſiones mortuorum. Poſt mortem igitur Ducis Wilhelmi ac Comitis Hollandiæ & Zelandiæ [ſub quo virgo hæc claruit & diu ægrotavit] rumor quidam popularis inſonuit, & ad aures Margaretæ Comitiſſæ uxoris Ducis jam defuncti, pervenit, quod hæc virgo dixiſſet, eum jam fore ſalvatum. Audierat etiam, quod hæc virgo per triduum mortua fuiſſet, & revixiſſet.

2\. 2. Miſit ergò Nobilis ac Reverenda Domina ad eam, unum de famulis ſuis, ut inquireret hujus rei veritatem. Interrogata igitur ſuper utroque ab ipſo nuncio tranſmiſſo, ad unum ita reſpondit: Si triduò mortua fuiſſem, Scciedamenſes me diu ſepeliſſent. Ad aliud verò ſicut ridiculoſum judicabat, quod interrogabatur, ita quodammodò reſpondit dicens: Si ille jam eſſet in æterna vita, tunc Dominus injuriaretur mihi, quæ decem & ſeptem annis, graviſſimis infirmitatibus detenta, de lecto non deſcendi, nec terram tetigi. Quapropter precor, ne occaſione mei peccetis. Sicque nuntius, qui incertus venit, incertior inde receſſit. De pluribus tamen religioſis defunctis, certam nonnunquam dabat ſententiam, quod eſſent ſalvati, & in gaudium Domini ſui introducti. De noviſſimis quoque temporibus, & adventu Antichriſti, dicere ſolebat, quod ipſa neutrum horum eſſet viſura.

CAPUT XIX.

De tentatione cujuſdam viri, conſilio virginis, à laqueo diaboli liberati.

1\. CIvis quidam honeſtus ac Scabinus civitatis Schiedamenſis, graviter à diabolo tentabatur, ad injiciendum ſibiipſi manus violentas, per ſuſpendium laquei mortis. Habebat autem Sacerdotem & Capellanum bonum, Joannem nomine, Dei gratiâ adornatum, qui coràm eo Miſſas celebrare, & pro eo orare conſueverat. Quoties igitur eum tentatum noverat, vix ei perſuadere poterat, ne ſibi crudelem mortem inferret. Sed cum ille violentiæ tentationis reſiſtere non poſſet, nec Confeſſor ejus à laqueo ſuſpenſionis tentatum cohibere; Sacerdos anxius ſatis de periculo, ad virginem pro conſilio acceſſit: interrogavitque quid ſibi circa tentatum faciendum eſſet? Tunc illa, ſciens diabolum non poſſe ſuſtinere, quod artes malitiæ ſuæ verterentur in arma ſalutis, ſuaſit presbytero, quatenus ſi tentatus ſuggeſtioni diabolicæ reſiſtere non valeret, hoc ei pro pœni-

Digitized by Google

pœnitentia injungeret, quod hoſtis malignus ad ruinam ſuggerebat.

2. 2. Quo audito, Confeſſor metuens ne perditionis ejus cauſa exiſteret, non audebat tentato dicere, quod conſulebatur. Illa verò in Deo confidens, juſſit, ut in conſcientia ſui fiducialiter id ageret. Dum ergò quâdam vice circa tentatum Sacerdos opportunitatem nactus, feciſſet, quod virgo conſuluit, tentatus flexis genibus gratias egit: quia quod diu deſideraverat, jam tandem obtinere meruit. Statimque domum reverſus, funem trabi applicans, & collo ſuo circumvolvens ſedem aſcendit, ut illaqueatus ſe ſuſpenderet.

3. 3. Sed ô mira Dei clementia, & ineffabilis Divinæ miſerationis providentia, qui fallacias diaboli convertit ad liberationem ſervi ſui, propter obedientiam Sacerdotis, acquieſcentis conſilio virginis Chriſti. Videntes ergò dæmones & invidentes, eum tali morte ſibi auferendum, violenter apprehenſum cum laqueo abrumpentes dixerunt, non vos modò ſuſpendetis. Itaque vehementer, poſt tergum cujuſdam ſcrinii inter parietem & ciſtam, eum projecerunt & intruſerunt. Unde per trium horarum ferè ſpatium, à domeſticis multum quæſitus, & tandem cum omnium admiratione inventus, non niſi per ablationem ciſtæ, extractus eſt, ac deinceps manſit à tentatione liberatus.

CAPUT XX.

De femina, meritis B. Mariæ Virginis, à fovea deſperationis liberata.

1. 1. IN eadem civitate Schiedam, erat fœmina quædam puſillanimis & timorata, quam diabolus in deſperationis barathrum ferè præcipitaverat. Objecit ei namque ſæpius per ſomnium, ſcedulam cum peccato quodam ab eo commiſſo, quaſi necdum divinitus dimiſſo, nec dimittendo; cum tamen ipſa illud ſacramentaliter ſæpius confeſſa abſolutionem ſuſcepiſſet, & pœnitentiam injunctam egiſſet. Cùm ergò cordis ſui anguſtias, huic virgini crebriùs exponeret, & illa benignis conſolationibus deſolatam refoveret, nec tamen quantum vellet, circa eam proficeret, eò quod princeps mortis, novis ſemper terroribus per ſomnium eam, ſicut prius conturbaret, dicens: nequaquàm manus meas evadere poteris, quia literis iſtis te mihi confirmatam & ſubjugatam habeo.

2. Contigit ergò quâdam vice, ut virgo orationibus dedita, ad cœleſtia rapta eundem videret dæmonem, chartam ipſam in manu geſtantem: ſed manu Beatæ Mariæ Virginis de manu ejus violenter eſt ablata & rupta. Potens enim erat miſericors Domina, omnia machinamenta diaboli diſſolvere, & triſtem animam fiducia bonæ ſpei conſolari. Hæc poſtmodum virgo ſenſibus corporis reſtituta, Domino Joanni Walteri Confeſſori ſuo retulit, malitiam diaboli per pietatem B. Virginis deſtructam oſtendens. Poſt hæc fœmina prædicta, ſicut priùs, deſolationis ſuæ quærimonias, coràm virgine depoſuit: quam illa blandè conſolans, tacita tamen chartæ deſtructione, præcepit, ut ſecura deinceps eſſet, nec quicquam mali ſuper hoc ſibi eventurum formidaret. Sed & ſeipſam obſidem pro conſcientia illius, in die judicii offerens, ac divinæ pietati per omnia confidens, ab omni præhabita trepidatione, liberam eam reddidit, & pacatam. 2.

Digitized by Google

CAPUT XXI.

De gratia magna compunctionis, & larga effuſione lachrymarum, in communicatione corporis Chriſti.

1. 1. NUnc conſequenter dicenda ſunt aliqua, de ſtatu ſacræ communionis hujus devotiſſimæ Virginis: qualiter ipſa (aſpirante Divinâ gratiâ) paulatim profecit ad altiora dona, frequenter accipiendo pretioſi corporis Chriſti Sacramenta.

2. 2. Eo igitur tempore ariditatis ſuæ, quando virgo adhuc neſcia ſpiritualis dulcedinis, langueret in lectulo acerbiſſimi doloris, fuit devotus quidam Sacerdos, Dominus Joannes Pot dictus, qui eam bis in anno communicare ſolebat, & primitùs ad meditationem Dominicæ Paſſionis informaverat. Hic ergò curam gerens ſalutis ægræ virginis, cùm quodam die eam communicaturus eſſet, accipiens in manibus ſuis ſacram & incontaminatam hoſtiam, indicabat ei ſeriosè ſatis & affectuosè, quatenus aſpiceret & ſuſciperet eum, quem in manu tenebat: ſciens pro certo, quia ille foret Dominus Deus, Creator ſuus, qui pro ipſa fuerat incarnatus, paſſus ac mortuus: qui etiam omnem, quam patiebatur tribulationem, copioſiſſimè ſibi eſſet remuneraturus, ac omnem dolorem mitigaturus. Quibus verbis, adeò ſtatim ipſa compuncta fuit, & quaſi quibuſdam igniferis amatoriis jaculis vulnerata. Et ſicut priùs præ dolore cordis, & impatientia ſenſus, non poterat ceſſare à lachrymis multis: ita & nunc per quindenam ferè vel ampliùs, non valebat ſe continere à fletibus, præ magnitudine contritionis, & Divini amoris. Dolebat namque & plorabat, pro cæcitate præteritæ negligentiæ & obtuſitatis ſuæ diuturnæ, in qua tamdiu impatiens & inconſiderata fuit: quod nec matris, nec cujuſcunque hominis conſolationem admittere poterat, nec cauſam lachrymarum alicui indicare.

3. Ex hinc jam recepto ſalutari Sa- 3.
cramento cum magna contritione, cœpit frequentibus conſolationibus Divinis refoveri, licet nondum per raptum contemplationis excederet. Nec tamen interrogantibus, volebat cauſam lachrymarum ſuarum patefacere: ne manna abſconditum, quod guſtaverat, perderet, ſed reticendo, ſecurius in corde ſervaret. Utebatur autem per Divinam diſpenſationem hujuſmodi conſolationibus octo ferè annis, antequam inciperet extaticè rapi extra corporis ſenſus.

4. His igitur duobus adjutoriis, ſci- 4.
licet ſacrâ communicatione corporis Chriſti, & devotâ meditatione Dominicæ paſſionis, quaſi quibuſdam duobus amoroſis brachiis, amplexabatur dilectum Sponſum ſuum, JESUM Chriſtum. Ideoque confidenter cum ſponſa in amoris cantico dicere poterat: (cujus ineffabilis dulcedinis gratiam, in ſe frequenter per experientiam ſentiebat) Faſciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Sicut enim myrrha mortuorum corpora, à putrefactione præſervat; ita & quotidiana paſſionis Chriſti exercitatio, mentem ejus ab impatientia & murmure præſervabat. Et ſicut panis materialis, manducantem roborat; ita ſuſceptio corporis Chriſti, ſpiritum ejus reficiens, vitam & lætitiam ei conferebat.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XXII.

De inſatiabili deſiderio ejus ad communicandum ſæpius, & de apparitione pueri crucifixi.

1. 1. CUm Salvator noſter JESUS Chriſtus, Evangelium regni cœleſtis prædicaret, inter multa cœleſtia verba, quæ docuit, hoc ſaluberrimum fidei verbum, de Sacramento corporis ſui dicebat: Qui manducat me, & ipſe vivet propter me; ſcilicet, vel ſpiritualiter tantùm, vel etiam ſacramentaliter & ſpiritualiter, me manducando: aut certè nunc vivet in vita gratiæ, & in futuro in vita æternæ gloriæ mecum regnando: Hoc enim ſacra communicatio corporis & ſanguinis mei ſignificat. Quæ fidelis promiſſio, in hac virgine indubitanter completa eſt, Chriſto mirabilia ſua in ea benigniſſimè operante. Nam cùm primam ferè medietatem temporis ægritudinum ſuarum, parco valde & ſuperhumano uteretur alimento: (prout in prima parte hujus libri habetur) Inſuper & cùm per reliquum totum tempus vitæ ſuæ, nullum penitus cibum nec potum ſumeret: non tamen poterat hæc ſancta famula Dei, ab hoc vitali cibo, & vivifico corporis Chriſti ſacramento, penitùs abſtinere. Nam quantum per corporales infirmitates deficiebat in corpore, & corporalem cibum minus ſumebat, tantum deſiderium cœleſtis & Divini panis in ea creſcebat: atque mediante eo, in ſpiritu confortabatur, & ſpiritualiùs intus vivebat. Unde in principio ægritudinum ſuarum, per tres aut quatuor annos, ſemel in anno (in feſto Paſchæ) communicare ſolebat: poſteà verò, incipiente conſolatione Divinâ per aliquot annos binâ vice Chriſtum accipiebat,

2. Poſt hæc matre defunctâ, in tantum deſiderium ejus creſcebat, & afficiebatur ad communicandum, quod ſex vicibus aut ampliùs, corpus dominicum plenâ fide, & devotione præcipuâ, in ſingulare animæ ſuæ ſolatium & ſubſidium ſumebat: Et hoc ipſum frequentius accepiſſet, niſi curatus Eccleſiæ ſibi denegaſſet. Unde & ſi quando ab eo ſacram communionem corporis Chriſti ſuſcipere petebat, invitè ſatis & contra voluntatem ſuam ad eam veniebat, ſuper quo ipſa valde dolebat. Nam quantò diutiùs ægrotando jacebat, tantò ampliùs corporaliter cruciabatur, tantò magis in Divino amore fervebat: Et quantò ad amorem Dei inflammabatur, tantò omnipotentis Dei gratia amplius in ea operabatur. 2.

3. Poſt hæc mirabilis quædam viſio apparuit virgini, deſiderio communicandi flagranti. Nam quædam viſibilis imago pueri crucifixi, cum quinque vulneribus apparuit ei in lecto cubanti; quæ poſtea in hoſtiam ſacramentalem, cum eiſdem vulneribus verſa, in aëre ſuprà mappam lecti ejus pependit, qua virgo erat pro parte cooperta. Miſit ergò nuncium curato Eccleſiæ, ut ad ſe veniret, & Chriſtum in hoſtia ſibi apparentem videret: quam etiam quidam alii oculis ſuis viderunt: Deinde petiit, ut hanc hoſtiam ſibi communicandam tribuat, ac dictis ejus & operibus Divinis non diffidat. His auditis, licet dubius, tradidit ei hoſtiam viſam, quam virgo ſibi dari petiit, & reverenter accepit. Poſt hujus hoſtiæ mirificam apparitionem, & devotam ſuſceptionem, tanto divino amore, & ſacræ communionis deſiderio, cor virginis 3.

Digitized by Google

accendebatur, quod pluribus annis per omnem quindenam, venerabile Euchariſtiæ Sacramentum de manu Sacerdotis ſumebat: quem etiam multa providentiâ & ſubtilitate ad hoc uti oportebat: quia alias illud inſumere, præ debilitate non potuiſſet. Poſteà verò parùm aquæ pro ablutione ei porrigebat; ob cujus modicitatem, tantam difficultatem patiebatur in gutture, quod vix poterat eam deglutire. Interdùm tamen non porrigebat aliquam ablutionem, propter nimiam inſumendi gravitatem. Et hic quidem ſtatus communionis ejus, uſque ad annum Domini 1421.

4. 4. Ab hinc autem uſque ad mortem ſuam, communiter patiebatur febres quartanas, & interdùm quotidianas, pro ſublevatione animarum à purgatorio. Quo tempore, tanto Divino amore flagrabat, quod communiter (quando tempore quartanæ febris acceſſum febrilem non patiebatur) duobus diebus conjunctim, de manibus Confeſſorum ſuorum communicabat. Erat autem hoc ſanctum & venerabile Corporis Chriſti Sacramentum virgini infirmanti, non ſolùm ſpiritualis animæ ejus refectio: ſed etiam corporis afflicti relevatio quædam, & ſuſtentatio. Præcipuè tamen, tempore ſubtractæ gratiæ, ac Divinæ conſolationis privamine, hoc ſacroſanctum Dominici corporis epulum, crebriùs ſumebat in ſingulare ſubſidium. Nam interna Divinæ conſolationis gratia, erat ſibi corporis & animæ refectio, quam ſæpius experiebatur in abundantia ſpiritus, & lætitia cordis: ex cujus iterum carentia, in tantum corpore debilitabatur, quod quaſi ſine ſpirituali refectione, non valeret ſuſtinere, & corporaliter vivere. Ideo (ut dictum eſt) corpus Chriſti ardenter ſitiebat, & in ſuſtentaculum vitæ accepit; ne in peregrinatione præſenti, ſub onere afflictionis laſſata, expiraret. In cujus ſumptione, tanto Divino lumine frequenter illuminabatur, quod ſicut corporalibus oculis corporaliter videbat: ita & ipſa ſupercœleſti hoc lumine perfuſa, omnia interiora ſua oculo mentali perſpiciebat. Hoc idem & in cæteris temporibus ſæpe ei contigit, in præſentia luminis Divini, & raptu vitæ contemplativæ. Unde & poſtea tempore ariditatis ſuæ, & ſubtractione conſolationis, cùm per divinam diſpenſationem, hanc illuſtrationem non ſentiret: dicere intra ſe ſolebat: O ubi nunc ſunt dies illi, in quibus interiora mea interno oculo ſolebam intueri, ſicut corporis oculo corporalia videbam? Sicque in ea perficiebatur illud Sapientis dictum: In die bonorum, ne immemor ſis malorum: & in die malorum, ne immemor ſis bonorum.

CAPUT XXIII.

De febre Balduini pueri, & Domini Joannis Confeſſoris ejus.

1. HAbebat autem apud ſe virgo de- 1.
ſolata pro aliquali ſolatio, in extremo tempore ægritudinis ſuæ, filium fratris ſui Balduinum nomine, puerum duodennem, quaſi continuè ſibi miniſtrantem. Qui, ut firmiter retineret, quæ apud eam mirabilia fiebant, & frequenti experentia cernebat, ſalubri verbere, & pio quodam miraculo, in recordatione mirabilium ſuorum, infirmitatem febrium ei à Domino procurabat. Utebatur namque idem puer juvenculus amphorâ quâdam, ex qua potare ſolebat.

2. Circà Feſtum igitur Nativitatis B. 2.
Mariæ Virginis, anno illo ante diem obitus

obitus ſui, præcepit virgo eidem puero veſpere jam facto, ut amphoram ſuam tenui potu repletam, apud lectulum ſuum collocaret. Manè facto, advocans puerum, juſſit ut amphoram tolleret, & potaret. Cùm ergò amphoram accepiſſet, invenit eam novo quodam poculo, Dei dono repletam, quaſi in ea eſſet confectio facta, ex mixtura Cinnamomi, & aliarum ſpecierum, ſuaviter redolentium, ac ſaporosè guſtantium. Sicut autem hæc virgo ſecundùm multitudinem tribulationum, quibus quotidiè flagellabatur, Divinis etiam conſolationibus refovebatur: Sic è converſo, prædictus puer accepto & potato, quantum volebat, de præfato poculo, eodem die cœpit languere, & ſucceſſivè diverſis febribus inquietari, uſque circa feſtum natalis S. Martini Epiſcopi, ejuſdem anni tempore hyemali. Ex eodem autem poculo miraculoſo, diverſi homines etiam potabant, non tamen aliquas infirmitates, ſicut præfatus puer, incurrebant. Similiter & diverſi alii liquores, in eandem amphoram per integram hebdomadam miſſi, ſaporem ſuaviſſimi poculi bibentibus præbuerunt, abſque moleſtia tamen alicujus infirmitatis. Hoc ergò poculum, quod puero fuit in ſignum flagelli, aliis
3. guſtantibus exitit in ſolatium novi miraculi.

3. Curato autem puero à febribus ſuis, rurſus extenſa eſt manus Domini in Sacerdotem hujus virginis. Nam Dominus Joannes Confeſſor ejus, in febres quartanas incidit: & eodem die, quo virgo ſolito more febricitabat, & ipſe percuſſus rigorem febrium ſuſtinebat. Hæc videns ſoror Domini Joannis, interrogabat virginem, quamdiu febres dit, cum circa Dominicam primam fratris ſui deberent durare. Quæ reſpon- quadrageſimæ ſequentis eſſe liberandum. Quod & ita factum eſt, ut prædixit. Et cùm idem Dominus Joannes, gravi infirmitate uſque ad mortem ægrotaret, virgo ei compaſſa, magna inſtantia precum ſuarum, mortis dilationem & vitæ prolongationem à Domino miſericorditer eidem impetravit.

CAPUT XXIV.

De dolore calculi ipſius & præſentia ante diem obitus ejuſdem. 1.

1. VIrgo Chriſti Lidevvigis, in multis examinata doloribus, ut non remaneret in ea peccati macula, tandem adhuc una acutiſſima plaga percuſſa eſt & purgata. In ultimo igitur anno vitæ ſuæ, à Feſto Purificationis uſque ad feſtum Paſchæ ſequentis, cum aliis infirmitatibus, quaſprius diutiſſimè habuerat, tantâ moleſtiâ calculi gravabatur, quod frequenter duabus vel tribus vicibus, una hora quaſi exanimis facta, loqui non poterat. Quâ anguſtia cum vehementi morſu dentium, ſine verbis impatientiæ, vix tranſactâ & ceſſante, pauciſſimis verbis vix uti poterat ad loquendum. Dicebat autem, quia idem calculus mortem ſibi eſſet illaturus, quan-
titatem habens quaſi unius ovi columbæ. 2.

2. Eo quoque tempore, ita rarò per internas conſolationes divinitùs viſitabatur, quod Domino Joanni Confeſſori ſuo, quodammodo ſe derelictam à Domino præ ſolito, cum lachrymis conquerebatur. In qua tamen deſolatione, majus meritum per patientiam ei accrevit: quia conformior Chriſto in Cruce patienti reddebatur, qui voce magnâ, ad Patrem clamavit dicens: Deus meus,

 Deus

Digitized by Google

Deus meus, ut quid dereliquiſti me? Ipſa autem ſancta Virgo, ſicut vera amatrix & bajulatrix Crucis, continuabat & tolerabat infirmitates ſuas uſque ad mortem, quam etiam longè ante [Domino revelante] præſciverat. Nam cùm quidam Religioſus Prior, ab ea demandatus, ad eam veniſſet, [ſcilicet in profeſto Cathedræ S. Petri, eodem anno obiit] alterâ die ſummo mane admonitus eſt idem Prior à Domino Joanne Confeſſore Virginis, ut intraret
3. cellam ejus, ſi quid gratiæ ſpiritualis circà eam vellet experiri.

3. Cùm ergo cellam ejus intraſſet, tantam odoris ſuaviſſimi fragrantiam in ea perſenſit, quam virgo tunc à Domino viſitata, & ad loca cæleſtia perducta, reportaverat; quaſi in eadem cella, diverſæ ſpecies aromaticæ repoſitæ fuiſſent. Poſt mutuum igitur divinumque colloquium de his, propter quæ priorem vocaverat, admonuit eum, ut in feſtis paſchalibus ad eam rediret, ad conferendum adhuc de iiſdem meliùs, prout Dominus donaverit. Quòd ſi eam non inveniret, quòd tunc ex charitate pro ea oraret. Ex quibus verbis liquidò patet, hoc eam de morte ſua dixiſſe, licet mentionem mortis non expreſſerit.

CAPUT XXV.

De gratia in nocte Paſchali & Prophetia mortis ejus.

1. 1. ADveniente autem ſolemnitate Paſchali, in ipſa ſacra Dominicæ Reſurrectionis nocte, circa horam quartam, diluculo illuceſcente, prædictus Dominus Joannes Confeſſor ejus, ad inviſendam Virginem acceſſit: qui tam ex odore manuum ejus, quam ex verbis ipſius, clarè percepit, quod more ſolito, ab Angelo ſancto viſitata fuerat. Tantam enim ſuavitatem apud eam ſentiebat, quòd putabatur diverſorum aromatum unguentis peruncta. Super quo, cùm ille ei congratulans Domino gratias ageret, ipſa ad ſe poſt habitam viſionem reverſa, fatebatur ſe divinitus conſolatam: pœnas tamen graviſſimas ſibi inſtare aſſerebat, quas
per eadem feſta paſſura erat. 2.

2. Dicebat quoque ſe in eadem nocte audiviſſe, in cæleſtibus alleluja cantari: atque ſperabat, quòd idem canticum alleluja, cum cæleſtibus ſpiritibus breviter in majori gaudio & conſolatione eſſet canitura: levius quoque ſe habituram ab illis gravaminibus, ſi feſta Paſchalia tranſiſſent. Quod de mortis exitu dixiſſe videtur; quamvis breviter ſe morituram non indicabat. Singulis tamen diebus, ſcilicet ipſo ſancto die Paſchæ, cum duobus ſequentibus, dicebat adventantibus: quòd pœnæ, quas patiebatur, non eſſent diu duraturæ, ſicut poſtea rei probavit eventus.

CAPUT XXVI.

De felici obitu ejus, & doloribus in extremis.

1. IGitur cùm feria tertia, infra octa- 1.
vas Paſchæ ingrueret, Virgo mitis & patiens, volens ſe pleniùs recolligere, ſupplicabat Domino Joanni Confeſſori ſuo, qui manè ad eam veniebat; quatenus nec ipſe, nec aliquis diligentium eam, ipſo die ad viſitandum eam intraret; excepto puero Balduino, qui ei ſedulò uſque ad mortem ſerviebat. Quod & factum eſt, ut ſecundùm deſiderium cordis ſui, ſolitariè & ab omnibus deſolata moreretur. Siquidem præfatus Confeſſor

ejus,

Digitized by Google

ejus, cuidam religioſo referebat, quòd ante quatuor vel quinque annos obitus ejus, audierat eam Dominum rogantem, quòd non niſi ſe ſolo teſte, & ipſa ſciente moreretur. Itemque petierat, quòd pœnas & infirmitates ſuas multiplicaret, dies ſuos abbreviaret, horam mortis acceleraret, ac brevem mortem redderet: Quod & factum fuit, ut jam è vicino patebit.

2. 2. Omnibus igitur familiaribus domus ſuæ excluſis, & Domino Joanne abſente, qui pro tunc vigilias defunctorum, pro quadam matre ſororum defuncta legerat: Virgo ad extrema tendens (præſente ſolo præfato puero, qui ei teſtam porrigebat, & effuſa per vomitum exportabat) in tantum anguſtiabatur, in ipſis vomitibus expuendis, quòd conquerendo, puero miniſtro ſuo dicebat: Chariſſime fili, utinam ſciret Dominus meus Joannes, quantum nunc gravor. Nec mirum, ſi in his anguſtiis gravari ſe fatebatur, cùm dolor ſuper dolorem in ea adveniens augebatur.

3. 3. A ſeptima namque hora ejuſdem diei, de manè, uſque circa quartam horam poſt meridiem, antequam moriebatur, ferè viginti vicibus evomuit materiam ſatis viridem, quàm de fellis amaritudine exiſſe putabat. Cumque puer præfatus, his viſis & auditis, interrogaret eam, an vellet Dominum Joannem advocare. Tandem adveniente ultimo vomitu, tantam difficultatem in eo patiebatur, quòd materiam in gutture collectam non valens ejicere, cœpit ex ea ſuffocari. Quod cernens puer innocens, ſuſpicatus eam ſtatim morituram, flens cucurrit foras, & nuntiavit hæc Domino Joanni, ac cæteris condomeſticis illic congregatis, Qui cùm ſimiliter flentes accurrerent, invenerunt eam agonizantem. Tunc Dominus Joannes apprehenſa manu ejus, petiit ab ea ſignum, an viveret, vel ſi vellet inungi. Cumque illa reticeret, accenſo lumine, & lucernæ impoſito, applicuit ſacerdos lumen retro à capite ejus, putabat enim eam adhuc vivere, & ideò non poſſe lumen ſufferre, invenit eam defunctam, & præſentis vitæ evaſiſſe miſeriam.

4. A tempore autem quo ultimè loquebatur, uſque ad exſpirationem ejus, 4.
vix ſpatium trium Pſalmorum miſerere interceſſit, ſicque finis ejus brevis apparuit, quemadmodum à Domino diu antè petierat. Obiit autem Virgo patientiſſima, Deo & Angelis gratiſſima, decimo octavo Kalendas Maji, ipſo die ſanctorum Martyrum Tyburtii & Valeriani: anno Dominicæ Incarnationis 1433. feria tertia infra octavas Paſchæ, circa quartam horam poſt veſperas: anno ætatis ſuæ 53. qui ſecundùm curſum feſtivitatum, completus fuerat ante mortem ejus in die Palmarum. Et convenienter ſatis (Deo moderante temporum vices) in hebdomada Paſchali, ex hoc ſæculo migravit; ut quæ longo tempore particeps fuerat paſſionum Chriſti, meditando, compatiendo; etiam cum ipſo in ſancta feſtivitate Paſchali lætiſſimæ reſurrectionis ejus, ad æternæ vitæ gaudia tranſiret.

5. Obiit autem electa Virgo Chriſti, 5.
variis tribulationum ictibus concuſſa, completis ab exordio ægritudinum ſuarum triginta octo annos, triceſimo nono incepto, Angelorum choris digna aſſociari, quæ Angelicam vitam in caſtimonia, à puerilibus annis ſtuduit imitari.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XXVII.

De mirabili diſpoſitione brachiorum ejus, & involutione corporis.

1. 1. POſt mortem autem ejus, quædam mirabilia circa corpus ejus ſunt inventa, de quibus habentur teſtimonia certa. Nam dextrum brachium ejus, quod per multos annos ita mortuum erat, quod non poterat illud per ſe movere: ſed poſtea per acrem curationem cujuſdam chirurgi, aliquantulum mobile fiebat: Poſt mortem tamen ejus nudato corpore ſancto contra omnium ſpem & notitiam, nemine ſciente, quo modo id factum fuerit, inventum eſt cum ſiniſtro brachio ejus, quaſi complicatis manibus, & digitis incurvatis circa pectus ejus decenter iacere. Solita namque erat adhuc vivens quibuſdam dicere, quia ſpetabat, quod adhuc ante mortem ſuam, cum utroque brachio extenſo, Deum eſſet laudatura: Quod & factum fuit, & multis poſt mortem ejus clarè apparuit. Multis quoque annis, & ferè triginta ante mortem ejus elapſis, cingulis cilicinis pluribus, ad carnem caſtigandam utebatur, cum quorum ultimo per triennium accincta, diem clauſit extremum. Cùm ergò defuncta eſſet, & nudata pro ſepultura, reveſtiri deberet, invenerunt qui aderant, circa ſcapulas ejus prædictum cingulum, à corpore ejus ſolutum, modo hominibus ignoto: ſed integrum in rotundum, & à vinculis ligaturæ ſuæ non ſolutum.

2. 2. Petierat autem diu ante obitum ſuum, à ſuprà memorato Domino Joanne Confeſſore ſuo, quod non pateretur eam poſt mortem, longam trahere moram ſupra terram: ſed ſtatim procuraret eam inveſtiri, & ſecundùm modum ab ea ſibi diſpoſitum, faceret ſepeliri. Quod cum ille libenter feciſſet, impeditus eſt propter violentiam rectorum civitatis, quibus reſiſtere non poterat. Præceperant enim ei, ſub pœna bonorum & corporis ſui, ne eam de loco moveret. Remanſit ergo corpus uſque ad manè feriæ quartæ, more ſolito veſtitum, & in ligneo ſcrinio reconditum; atque in eodem loco repoſitum, ubi ferè viginti annis jacuerat vivum. Veſtiebatur autem idem venerabile corpus more religioſarum ſororum, in tunica lanea, cum zona cilicina deſuper accinctum, quali in vita ad carnem uti conſueverat. Deinde poſitum eſt ſuper caput ejus pileum rotundum ſive mitra quædam circularis de franceno formata: in cujus ambitu glorioſa nomina, Jeſus & Maria erant cum nigro incauſto inſcripta: cum quibus plura corda depicta fuerant, quaſi jaculis ſive ſagittis acutis transfixa.

3. Hæc autem omnia ſepulturæ ſuæ 3.
neceſſaria, pluribus annis antea præparaverat: & de extremis cogitans apud ſe tenebat, juxta illud Prophetæ dictum: Præparare in occurſum Dei tui Iſrael, quia veniet Dominus, & non tardabit reddere unicuique juxta opera ſua. Sub capite verò ejus [ſicut deſideraverat] poſitus eſt ſacculus quidam, cum lachrymis ejus ſanguineis ſuaviter redolentibus, quas roſas appellaverat: quæ ex charitate magna, & cordis contritione ab oculis ejus diſtillaverant. Has quidem ſucceſſu temporis, ex oculis ejus defluentes, & ſuper genas ejus coagulatas, Dominus Joannes Confeſſor ejus, cum aliis communibus lachrymis ejus, leniter emolliendo, cautè abraſerat, & in ſacculo diligenter recondens, apud ſe in ſcrinio mundo reſervaverat.

CA-

Digitized by Google

CAPUT XXVIII.

De mirabili decore & aſpectu vultus ejus.

1\. 1. PRædixerat autem Virgo eximiæ humilitatis, quòd ſicut cæteri homines cum maximis pœnis morerentur, & quòd nulla miracula in ejus morte contingerent, quod & factum fuit, ut jam patuit. Sed tamen, ne Deus pauperis & humilis ancillæ ſuæ, doloris & laboris oblivíſci penitus videretur, & laudabilis patientia ejus de ore hominum tolleretur, oſtendit etiam certis indiciis coram humanis aſpectibus, quàm magnis meritis micaret in cælis, diu jacens gemma nobilis in ergaſtulo carnis. Nam virginea facies ejus, quæ virorum declinavit aſpectus, ut cœleſtem Sponſum videret limpidiùs, nullum mortis prætendebat pallorem, nec horrorem: ſed quaſi oleo vel aliquo aromatico liquore linita fuiſſet, tanto ſplendore, & decenti albedine radiabat, ut non facies communis hominis mortalis, aut cadaveris defuncti videretur: ſed quaſi ſimilitudo hominis glorificati aſpicientibus appareret.

2\. 2. Dicebant namque, qui aderant, nunquam tam ſpecioſam imaginem ſe vidiſſe. Unde & licet multi ad videndam eam pluries acceſſerint, non tamen poterant aſpectu ejus ſatiari. Similiter & totum corpus eadem albedine, & ſimili ſplendore nitebat: tantaque gratia ſanitatis, & decenti carnoſitate omnia membra ejus refulgebant, quaſi nunquam aliquid infirmitati paſſa fuiſſet. Fractura etiam frontis ejus, olim in vita apparens, totaliter evanuit. Pedes quoque & crura, manus & brachia, collumque corpolentum, ac totum corpus ita integrum viſum eſt, quaſi nunquam aliquid læſionis aut vulneris in eis priùs tetigiſſet: Excepto tamen, quòd in vulnere dextri brachii ejus, & in uno vulnere à Picardis ſibi illato, parvæ cicatrices, ad modum fili, in ſignum percuſſionis, apparebant.

3\. Habebat autem prædictus Dominus Joannes tres ſorores germanas, quæ cum aliis quibuſdam honeſtis matronis, hoc venerabile corpus cuſtodirent, ex aſpectu autem & præſentia illius, tanta gratia replebantur, quòd toto tempore (ſcilicet à tranſitu ejus, uſque ad ſepulturam) nec fame, nec ſiti, nec ſomnolentia gravabantur. 3.

CAPUT XXIX.

De concurſu viſitantium corpus ejus defunctum.

1\. COmperta autem morte ejus, ac fama gloriæ corporis ejus longè latèque provolante, tantus concurſus hominum fiebat ad viſitandum eam, etiam uſque ad mediam noctem, per omnes dies quibus manſerat inſepulta; ita quòd de diverſis civitatibus & villis, de Rotterdam, de Delft, de Leydis & Brielis, ac de aliis circumjacentibus oppidis & locis, tam multi ad ſpectaculum ſacri Corporis properarent; ut eorum certus numerus ultra multa millia taxari non poſſit, nec de facili explicari. Nam pueri trium vel quatuor annorum, quaſi ad ambulandum præcincti, tam affectuosè currebant, quòd etiam homines provectæ ætatis, ad viſitationem tantarum reliquiarum incitabant. Poterat tunc Virgo dicere, ſi vixiſſet: Sinite parvulos venire ad me, talium eſt enim regnum cælorum. 1.

2\. Ingreſſi ergo domum, in qua funus ſanctum erat, & quia puſilli ſtatura pueri 2.

pueri erant, nec ſe ad videndum corpus in loco, ubi jacebat, erigere poterant, plurimi eorum vociferantes ac dolentes dicebant: Nonne ego videbo hanc Virginem, pro qua de tam longinquo veni? Tunc aſtantes levabant eos, ad videndam faciem Virginis: & poſt viſionem remiſerunt eos ad propria, cum Eleëmoſyna candidi panis. Et quod ampliùs mirandum eſt, adfuit etiam matrona quædam, cum parvulo ſuo unius anni & trium menſium; qui quidem infantulus, complicatis manibus, & facie ad funus converſa, oculos ſuos ita reverenter & ſeriosè in illud retorſit, quòd cuſtodes & aſſeſſores ſacri funeris, devotionem infantuli videntes & admirantes, ad lachrymas movebantur.

CAPUT XXX.

De maculis, quas contraxit, ex contactu immundorum hominum.

1. 1. PRopter fortiſſimam paſſionum ſuarum tolerantiam & frequentem cum Angelis familiaritatem, atque in cœleſtibus converſationem, hæc Virgo ad tantam pervenerat puritatem, ut ab indignis & immundis hominibus per manus attracta adhuc vivens, nonnunquam viſibiliter maculas contraheret; quarum nigredines per biduum vel triduum, in manibus ejus remanſerunt, quæ priùs in ea viſæ non fuerunt.

2. 2. Sic & poſt obitum ejus, ſimile quid accidit. Nam cùm facies ejus, poſt mortem ipſius, tanto ſplendore [ut dictum eſt] radiaret: acceſſit quædam matrona cum aliis, viſitationis gratia: & oratorium ſuum, quod manibus tenebat, ſuper facie ejus ex devotione, ſicut putabat, circumduxit: ſtatimque facies virginalis ex illo contactu, ſucceſſivè notabiliter eſt obſcurata. Quapropter cùm corpus ejus in Eccleſia poſitum eſſet, & quidam ad aſpectum aſtantium poſtularent illud manifeſtari, & ſcrinium ſibi aperiri; cæteri qui hujuſmodi obſcurationem noverant, omninò hoc fieri prohibuerunt, timentes ne ſi ampliùs ex indignorum aſpectu obſcurata fuiſſet, alii inde ſcandalizarentur.

CAPUT XXXI.

De reverenda ſepultura ejus.

1. TAndem feriâ ſextâ infra octavas Paſchæ adveniente, quæ fuit quarta dies à felici tranſitu ejus, de convalle plorationis & terrenæ habitationis clauſtro, poſt miſſarum ſolemnia devotiſſimè celebrata, tradita eſt ſepulturæ, hora duodecima, meridiano ſole fulgente: & ad ima die decurrente, exemplo Chriſti, qui ſexta feria paſſus, horâ nonâ mortuus, ante ſolis occaſum eſt ſepultus. Ad cujus exequias celebrandas, adfuit religioſus Pater Judocus, Prior regularium de Brielis, qui ſæpius cum ea vivente, fuerat familiariter loquutus, & plura ſanctitatis ejus arcana ſagaciter expertus. Hic ſuaſit pro meliori, & hortabatur populum, ut Chriſtiano more famulam Dei paterentur ſepeliri. His dictis, devotio popularis Priori conſenſit: & ſtatim ab eo, ſarcophago firmiter obſerato, corpus ſacræ Virginis traditur ſepulturæ, [exemplo Chriſti ſepulti in corde terræ] iterum ab ipſo reſuſcitandum in noviſſimo die, ac glorificandum cum ſanctis omnibus in æterna beatitudine. 1.

2. Sepulta eſt autem prædilecta ſponſa Chriſti Lidia, virginitate candida, humilitate profunda, patientia expolita, charitate fervida, miſericors, benigna, devotione præcipua, contemplatione præ- 2.

præcelſa omnibus virtutibus & donis Spiritus ſancti affluenter decorata. Non ſericis involuta, non in tumba marmorea clauſa; ſed in ſepulchro de lapidibus opere cæmentarii congruenter facto. Non in civitate regia, ſed in oppido paterno Schiedam nominato. Non in choro clericorum, aut in ſanctuario ſacerdotum, ſed in communi cæmeterio parochialis Eccleſiæ S. Joannis Baptiſtæ, ad auſtralem partem templi. Ubi ab omnibus inhabitantibus poſſit ſepultura Virginis videri & viſitari: Non tamen profundè in terra, nec cum terra deſuper tecta; nec ſuper terram nimis elevata; ſed ſuper trabes ligneas, intra foſſam lapideam extenſas. Et hoc quidem dignè ſatis, ut quemadmodum in triginta annis terram non tetigerat vivens: ita nec terra eam tangeret defunctam, nec tumulus terræ operiret corporis ejus arcam. Super quam poſitus eſt lapis grandis rubei coloris, diverſis rubeis crucibus ab intra decenter figuratus, duobus ferè cubitis ſuper tumulum ſepulchri elevatus.

CAPUT XXXII.

De miraculis poſt mortem ejus.

1. 1. POſt venerandæ Virginis exequias, cùm multi fideles ſepulchrum ejus viſitarent, & oblationibus ſpontaneis honorarent; qui ſe à variis languoribus & infirmitatibus curatos aſſerebant: Rectores civitatis, & Eccleſiæ magiſtri, inito conſilio ſaluberrimo pro honore Dei dilatando, anno ſequenti capellam lapideam cum altari juxta ſepulchrum ejus conſtrui fecerunt, circa feſtum decem millium martyrum; ad laudem & gloriam Dei, & ſpecialem memoriam ejuſdem Virginis, anno Domini 1434.

CAPUT XXXIII.

Narratio trium miraculorum.

1. SEd jam ad comprobandam hujus Virginis ſanctitatem, dignum omnino videtur, in fine libri adnectere de multis ſignis, tria notiſſima miracula, ad honorem Dei, & iſtius ſacræ Virginis laudem: quæ ex fide dignorum perhibentium teſtimonium ſanctitati ejus, veriſſima probantur, & per ora multorum referuntur, breviter Deo cooperante in Hollandia facta. 1.

Primum miraculum.

2. FUit in civitate Delfenſi Virgo quædam, quæ octo annis continuè lectum tenens, graviter ægrotavit. Hanc quatuor magiſtri, in medicina periti, & famoſi nominati viſitabant, & humana pietate permoti, magis autem amore Dei inducti, ſuccurrere ei cupiebant. Erat autem ægritudo iſtius Virginis, prædictis jam magiſtris omninò occulta: nec aliquis eorum poterat dare aliquod remedium, quod potuit ægrotanti prodeſſe. Inter quos unus magiſtrorum, Magiſter Wilhelmus Sonderdanc, Doctor approbatus, multum admirans dixit Virgini prædictæ: Tu nondum tanto tempore paſſa es tantos dolores, ſicut felix illa Virgo Lidevvigis: propter cujus merita jam Dominus facit multa miracula in partibus noſtris. Virgo igitur ægrotans hæc audiens, ex propria devotione, aut potiùs divina inſpiratione accenſa, legit tot orationes Dominicas, [Pater noſter vulgariter dictas] quot ſunt membra in corpore hominis, ad honorem Dei, & iſtius ſanctæ Lidevvigis Virginis. Contigit ergo poſt hæc, quòd felix Lidevvigis Virgo, apparenter viſitavit Virginem languentem, dando ei remedium artis medicinæ; 2.

 &

& veraciter curata, ſurrexit ſana, ambulans, comedens, & opera ſanarum Virginum exercens, de quo magiſter ſupradictus valde ſtupefactus, hoc ipſum veriſſimum eſſe teſtatur.

Secundum miraculum.

3. 3. SEcundum miraculum contigit Goudæ, in notiſſima civitate Hollandiæ. Erat ibidem in clauſtro Virginum monialis quædam, quæ habebat contractionem nervorum in una tibia; cujus tibia fuit ita incurvata & contracta, quòd ire non poterat: nec eam quovis modo ad longitudinem alterius extendere, ad ſpatium duarum palmarum. Iſta libenter viſitaſſet medicum iſtum, Magiſtrum Wilhelmum Sonderdanc prænominatum; qui antea unam de eadem domo, in Delfft ſibi tranſmiſſam, cum remediis artis ſuæ, & Dei gratia auxiliante, in ſpatio octo ſeptimanarum curavit; ſed à ſuperioribus ſuis non poterat licentiam obtinere. Contriſtata igitur flevit amare pluribus diebus, quia clauda maneret omnibus diebus vitæ ſuæ, ut æſtimabat, ſic exiſtens malè contenta. Tandem venit felix illa Virgo Lidevvigis de nocte loquens cum ea, & dicens, quòd impetraret à ſororibus, ut quælibet monialis illius domus, legeret quinque Pater noſter & Ave Maria, ad honorem Dei & ipſius Virginis Lidevvigis, atque in Dominica die in propriam Eccleſiam ſe portari faceret, ſicque ſanitatem tibiæ claudæ recuparare deberet; quod incunctanter actum eſt. Nam licentia à Confeſſore ſuo obtenta, portata fuit ad Eccleſiam, ut Lidevvigis ſibi per revelationem dixerat; & ſub Miſſa ſubitò perfectam ſanitatem tibiæ ſuæ acquiſivit, per ſemetipſam lætiſſimè exiens, ac gratias maximas Deo referens, qui per merita hujus fœliciſſimæ Virginis Lidevvigis, iſtud miraculum operatus fuerat.

Tertium miraculum.

5. TErtium verò miraculum Leydis contigit, in oppido celebri partis Hollandiæ. 5. In hac populoſa civitate fuit Virgo religioſa, quæ habuit in collo duritiem cancroſam, ad quantitatem magni pomi: ſic quòd nec bibere, aut comedere poterat, aut ſe inclinare, quin volebat ſuffocari, ex nimia anguſtia anhelitus. Iſta venit nudis pedibus, & ſine lineo ad ſepulchrum prædictæ ſanctæ Virginis, pro auxilio impetrandæ ſanitatis: quo non obtento receſſit cum magna triſtitia, ignorans quæ bona ſibi eſſent ventura. Nocte ſequenti poſt receſſum ſuum à ſepulchro, & ſomno habito expergefacta, fuit plenè curata ab illa cancroſa duritie, quam paſſa fuerat octo ferè annis, ſicut notum eſt multis. Hanc Virginem miraculosè curatam, ſuprà memoratus Magiſter Wilhelmus Sonderdanc, Doctor in medicinis, oculis ſuis vidit, & collum ejus manibus tetigit; qui etiam teſtimonium fideliſſimum perhibet ſcriptis ſuis, de omnibus præmiſſis, dicens: Teſtor Deum, quòd iſta tria acta ſunt in brevi tempore: ſed & alia plura, quæ vidi oculis meis, longum eſſet enarrare. Hæc ſuprà ſcripta miracula contigerunt, Deo innovante ſigna, in diebus noſtris, anno Domini 1448. præſidente in ſede Apoſtolica ſanctiſſimo Papa Nicolao quinto, Pontificatus ejus anno ſecundo.

DEO LAUS OMNIPOTENTI.

FINIS

VITÆ B. LIDUVINÆ VIRGINIS,

PARS

Digitized by Google

PARS TERTIA.

Epiſtolæ ſex admodum piæ, & conſolatoriæ.

ARGUMENTA EPISTOLARUM.

Prima: De excitatione ad ſpiritualem profectum.
Secunda: De cuſtodia ſui ipſius habenda.
Tertia: Ad unius conſolationem ſcripta.
Quarta: De converſione, & perſeverantia in bono propoſito.
Quinta: De pia defunctorum memoria.
Sexta: Devota epiſtola ad quendam Regularem ſcripta.

EPISTOLA PRIMA.

Excitatio ad ſpiritualem profectum.

CHariſſime frater, libenter tecum divido, ſi quid boni Dominus pauperi ſervo ſuo ſuggeſſerit. Ego ſum pauper & mendicus; ſed ſpero, quod Dominus ſollicitus erit mei, & tui ſimiliter. Unde oro ejus clementiam, ut Eleëmoſyna communis ſit nobis, de largitate menſæ ejus. Occurrit hodie Dominus mendico ſuo, cum ſuaviſſimo pane de cælo. Dulcis admodum & gratioſus ſermo, infuſus eſt auribus meis. Sonuit enim lectio Apocalypſis, & de multitudine tantorum myſteriorum retentus eſt apud me brevis verſiculus. Plura capere non ſufficio; ſed nec pauca quæ obſcuriùs ſonant. Dedit Dominus, ut aliquid breviter & dulciter ſonaret unde traheretur affectus: utinam donet etiam, ut hoc ipſum aperiatur intellectui; quia ſi ſpiritualibus videtur liquidum, manet tamen carnalibus occultum. Volo ergo te participem fieri hujus muneris. Nam tunc verè comites individui ſumus, cùm in Chriſto unum ſapimus, unum quærimus, & ad unum tendimus. Appone aurem, & auſculta diligenter, quod ſonat valdè dulciter. Qui habet (inquit) aurem, audiat, quid ſpiritus dicat Eccleſiis. Vincenti dabo manna abſconditum: & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen novum; quod nemo ſcit, niſi qui accipit. Audis jam (frater) cœleſtem vocem? Utinam & interiorem cordium noſtrorum auditum tangat, ut vim virtutis illius ſentiamus. Sermo vivus eſt, & omni acceptione dignus. O quàm cœleſtis vox, quæ nil terrenum fatur? Quod ſi caro non capit, capiat ſpiritus, quo nimirum totus hic ſermo plenus eſt. Verba (inquit) quæ ego loquor, ſpiritus & vita ſunt. Spiritus eſt, qui vivificat, caro non prodeſt quicquam. Non ergo ſentit arcana ſupernæ revelationis homo externus, carnalis, vagus, & elatus; Paulo atteſtante, qui ait: Animalis homo, non percipit ea, quæ ſunt ſpiritus Dei; ſtultitia enim eſt illi, & non poteſt intelligere, quia ſpiritualiter examinatur. Spiritualibus ergo loquitur, qui ſpiritu facta carnis mortificant, & mundum odio habent, maligna diaboli conſilia reſpuunt: hi enim primitias ſpiritus habentes, quid ſit hoc abſconditum manna, ignorare non poſſunt: quia hoc guſtando potiùs, quàm legendo vel audiendo, didicerunt. Datur autem manna dilectis filiis, ex amore, Deo Patri ſervientibus; qui ejus voluntari ſem-

Apoc. 2.
Joan. 6.
1. Cor. 2.
Manna promittit Deus ſpernentibus terrenas delicias.

ſemper placere, ejus gloriam ſtudent quærere. Et ſi non horres accipere, manna interiorem mentis exprimit dulcedinem, ſive conſolationem ſanctorum, in hac vita. Eſt igitur congruus ſenſus, Vincenti dabo manna abſconditum; Contemnenti carnalem conſolationem, dabo ſpiritalem: reſpuenti terrena & exteriora bona, oſtendam cœleſtia & interiora chariſmata; quæ merito ſui, excedunt omnia alia delectamenta. Talia ac tanta etiam exiſtunt, ut dignus nemo ſit cognoſcere, niſi prius diſcat vana & vilia ſolatia contemnere. Scriptum eſt enim: *Vir inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc.* Liber autem pro expugnandis vitiis, & malis conſuetudinibus vincendis, aliqua latiùs hic introducere. Sicut quondam filiis Iſraël, in deſerto habitantibus, Deus manna pluit; ita & modò ſpiritualibus filiis ſuis, gratiam internæ conſolationis, contra tentamenta tribuit. Tamdiu filii Iſraël cibo illo aliti ſunt, donec terram promiſſionis attingerent: & quamdiu electi in mundo peregrinantur pane vitæ & intellectus foventur, donec depoſito corpore, terram viventium intrent. Dum autem de frugibus illius terræ manducare cœpiſſent, ſtatim manna deſiit; & dum ſancti aſſumpti fuerint in beatitudinis gloriam, amodò non indigent recreari noſtro more, ſpiritali alimonia. Unus tamen panis eſt, qui Angelos paſcit & homines; animas in gloria, & viatores in gratia. Sed eſt, quod me multum movet; quia plures ſibi deeſſe manna cauſantur; plures etiam qui illo refici conſueverant, guſtum jam perdiderunt. Quæ eſt alia cauſa hujus ariditatis & inſipidi oris veſtri, niſi quia ad egena & infirma mundi ſolaria, reverſi eſtis? Mementote egreſſionis veſtræ de Ægypto. Dies ille memoriale nominis Domini, in ſempiternum recordetur. Nulli dubium; quin manus Domini vobiſcum erat, alioquin in ſæculo remanſiſſetis. Ubi eſt ergo ille ſpiritus, ille primitialis fervor, intentio firma, propoſitum immobile, fortis ut mors dilectio? Quodammodo armati egreſſi eſtis mundum, dum conſtanti animo omnia perferre adverſa, vilia, & aſpera aſſenſi eſtis. Inſuper & cum gaudio veniſtis ad montem Dei Oreb, ad audiendam legem vitæ & diſciplinæ; dum monita ſeniorum libenter audire, & ſecundùm ea religioſè vivere ſpopondiſtis. Cur ergo nunc vos itineris tædet? Cur ad ſarcinas ſedetis, & gravati ingemiſcitis? Jam propter tempus & annos, de fructibus terræ promiſſionis, botros & malagranata, aliis afferre & propinare deberetis, & ecce vobis etiam manna deeſt. Convertimini filii revertentes; quia ſi corpore non eſtis reverſi ad ſæculum, tamen corde adhuc tenemini in variis deſideriis terrenorum. Hier. 3 Proh dolor! multi ſpiritaliter exeunt Ægyptum, tranſeunt mare rubrum, ambulant per deſertum, portant tabernaculum & vaſa ejus, ſed non intrant terram promiſſionis. Penè omnia accidunt eis, quæ contigerunt filiis Iſraël, qui murmurantes contra Moyſen, doluerunt, quia educti eſſent de Ægypto. Sic, ſic complures hodie reperiuntur, qui mundum relinquunt, parentes & amicos deſerunt, peccata & vitia plangunt præterita, carnalia deſideria abominantur, ignotam juſtitiæ normam ad manum magiſtrorum ducti ſequuntur, vitam Chriſti crucifixi aſpiciunt, & jugum Domini ſuave in obedientia

Digitized by Google

dientia & abnegatione propria ferunt; ita ut omnes parati & ferventes ſint ad labores & abſtinentias, mites ad increpationes, humiles ad abjectiones, patientes ad correctiones, & ad adverſa quælibet & indigna conſtantiſſimi; ſed non in tali fervore, omnes perdurant. Nam aliquando tempore egreſſionis, id eſt, converſionis ſuæ peracto, minus cauti & ſolliciti de profectu ſuo, incidunt in varias tentationes & ægritudines paſſionum; ita ut nonnulli ſe incœpiſſe contriſtentur; quidam verò deliberent, & modum excogitent redeundi. Alii autem & ſi manſerint, cum tempore quodam & uſu, aſinariam molam trahant; quia parvam devotionem & affectum habent in his, quæ agenda didicerunt; laborioſa & dura omnia ſentiunt, quia manna non habent. Cælum videtur eis æneum, & terra ferrea; quia neque cæleſtia contemplari, neque agrum cordis, virtutibus & devotis exercitiis, excolere ſciunt. Dicunt tamen, quia libenter eſſent devoti, libenter haberent virtutes, vellent ſe viciſſe ſuas paſſiones. Sed non ſufficit tantùm bene velle, ſi deeſt manus, & opera. Oportet quòd laboretis, quòd vim naturæ faciatis, Matth. 11. ſicut dicit Dominus: *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Violentia opus eſt, & ſcitis, quòd ſancti non otio & ſomno promeruerunt regnum Dei. Uſquequo tardatis, & quare non armamini contra paſſiones; ut obtineatis virtutes, & diverſas conſolationes ſuſcipere digni inveniamini? Quantò ampliùs tardaveritis, tantò pejus ſemper fiet, & ſine labore & dolore, optatam requiem non percipietis. Matth. 7. Petite, & accipietis; quærite, & invenietis; pulſate, & aperietur vobis. Pigritia & negligentia vos tenent, ſed contra has primò accingimini, & bellate prælia Domini. Quid negligitis proprium profectum? Certè pro vobis eſt, & pro pace veſtra erit labor veſter. Dicit ſcriptura: Modicum laboravi, & multam requiem inveni. Sed fortè reſpondebitis: Adverſus vitia Eccli. 51. & paſſiones certare, quis ſemper poteſt? Multæ ſunt, & penè inſuperabiles, ut nobis videtur. Quis tantam ſuſtinere poteſt vexationem? Audite increduli & rebelles, delicati milites, & ſervi pigri. Laborem attenditis, pugnam conſideratis; ſed de præmio & victoria, cur non cogitatis? Et quid eſt omnis labor, ad æternam requiem? Et quid brevis exercitatio, ad bonæ conſcientiæ conſolationem? O ſi inciperetis, & fortiter ac integre proponeretis, ut aut vincere, aut mori eligeretis; profectò leve (Domino auxiliante) ſentiretis, quod modò inſuperabile putatis. Vix aliquando ita vitioſus quis repertus eſt, cui diligentia cum perſeverantia boni virtutes negavit. Videtur vobis laborioſum, vincere paſſiones veſtras; ſed niſi edomitæ fuerint, nunquam habebitis veram cordis requiem. Quando ergo alii ſunt cum Deo in devotione & bona pace, tunc vobis erit triſtitia, gravedo, & tædium foris & intus. Nunquam eritis ſecuri & veraciter læti, niſi mortificaveritis carnalitates veſtras. Et ſi non trahit vos ſanctorum religioſitas, & plurimorum devotio; terreat ſaltem miſerabilis inopia veſtra, & divinæ ultionis ſententia. Congregabo [inquit] ſuper eos mala, & ſagittas meas complebo in eis. Conſumentur fame, & devorabunt eos aves morſu amariſſimo. Satis durè intonant verſiculi iſti, & utinam conver-

convertant vetuſtatem veſtram; quatenus innovati & fervidi effecti, meliores vos quotidiè & alacriores, faciant promiſſa Spiritus ſancti. Vincenti [ait] dabo manna abſconditum. Si volueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis. Orietur vobis pro ſpina, pulcherrima roſa: & pro tribulo, candidiſſimum lilium. Magna ſunt hæc, dulcia & conſolatoria cupientibus proficere. Non ergo te conturbet, homo Dei, non te dejiciat multitudo vitiorum. Crede Deo, & ſpera in eo, & eris melior victor quam fuiſti. Dominus pugnabit pro te, & tu tacebis. Intelligiſne hoc? Dominus ipſe dabit fortitudinem, ut reſiſtas iræ, pigritiam excutias, & concupiſcentiæ animo non conſentias. Et tu tacebis, quia tibi hanc potentiam non aſſcribes, te propter hoc non elevabis: ſed Deo totum purè tribues, qui aſtitit à dextris pauperis. Etiam quantum vales, hominibus te abſconde, & nihil aliud, quàm infirmum & inopem te confitere. Si quando inſurrexit contrarius tibi, & dixerit, quod non libenter audis; eſto patiens, & tace, illatis malis Dominus reſpondebit. Juſtus enim Dominus inultum non patietur abire, quodcunque nocivum verbum. Quid tibi nocere poteſt alterius malitia, ſi contra te inflatur, ſi detrahit, ſi objurgat? Seipſum magis prodit, quia bonus non eſt. Nam ſi tu bonus fueris, & in patientia manſeris; nil mali tibi intulit, ſed potiùs meritum tuum auxit. Tu clarior ex opprobrio, coram ſapientibus; tu probatior, ex virtute patientiæ. Nemini nocet pravitas alterius; neminem lædit verbum contumelioſum, quamdiu ipſe pius & immotus fuerit. Omnis homo qualis interius eſt, talis ei exterior adverſitas erit: quia ſi tu bonus, ſimplex, ac rectus, ac Deum timens probaris; nemo tibi bonitatem, juſtitiam, & pacem tuam poteſt auferre, niſi eam voluntariè reliqueris. Non eſt magna patientia, quam parva res perturbat. Diſce ad minus tacere ad injuriam, quia prudentis eſt tacere in tempore malo. Qui vincere deſiderat, victum ſe tradat. Cogita de corona, non de injuria, & quomodo poſſis alium ſanare; non quid poſſis econtrario, quaſi zelo juſtitiæ motus, reſpondere. Si ille non ignoſcit, tu ignoſce; quia ut frequenter majorem habet culpam, qui alteri iraſcitur, quam qui iratum patitur. Miſerorum proprium eſt conqueri, & impatientium citiùs commoveri, & cauſas aliis imponere. Tu ergo eſto libenter reus, ut fias ante Deum innocens. Tu primò à teipſo incipe, & ſic poteris etiam alium ſanare. Audiat tamen, qui zelum videtur habere adverſus aliorum defectus; qui indignatur, ſi quid contra juſtitiam agitur. Quàm rectè & prudenter ageres, ſi zelum tuum etiam contra tuam commotionem exerceres, & quod in alio reprehendis, priùs in te emendares. Cùm ergo aliorum culpis iraſceris, quid juvat de oculo fratris tui feſtucam tollere, & tuæ impatientiæ motus non cohibere? An tibi videtur non eſſe feſtuca, ſed potiùs trabs, illius culpa? Vide, ne fortè ex tuo judicio, trabem ſuſpicioſè reputes; quod coram Deo, vix feſtuca habetur. Non fidas nimis proprio judicio, quia homo es, & non Deus. Sive tamen magnum ſive parvum fuerit, utilius ſemper teipſum conſideras; quia & tu peccator es, & curatione indiges. *In quo ergo alium judicas, teipſum condemnas, cùm eadem facis.*

Exod. 14.

Injurias feras, non inferas aut referas.

Rom. 2.

Digitized by Google

facis. Quid enim mihi prodeſt, ſi aliquem verbis meis ſanavero, & in propriis paſſionibus manſero! Bene illi, cui malitia mea cecidit in bonum; ſed væ mihi, propriæ ſalutis interemptori. Non eſt indicium manſueti cordis, inconſideratè alium corripere, aut in correptione modum tranſire; vel non poſſe motum invectionis differre, donec ira in manſuetudinem, & zelus amarus redeat in dulcedinem. Forſitan tunc videbis, non eſſet tantæ culpæ reum, quem reprehenderas; ac etiam magis excuſabis, ſuper quo priùs ſubitò indignabaris. Sed & tuæ malitiæ imputabis non incongruè, quòd tantillum non potuiſti injuriæ perferre; lugebis quoque plus injuſtam correptionem, quàm illius culpam. Pudeat igitur te nondum didiciſſe, parvos fratris defectus tolerare; qui quotidie infirmitatem propriam, ab aliis deſideras portari. Cur ergo eandem miſericordiam non exhibes alteri, quam optas fieri tibi? Revertere ad temetipſum, & pertimeſce; ne graviùs delinquas indignando, & malè ferendo, quàm frater tuus peccando. Ille fortè caſum ſuum mox ut agnovit, flevit, & de cætero cavere propoſuit; tu verò impatiens & incompaſſivus, peccatum tuum nec inſpexiſti, nec fleviſti. Adhuc ille ſatis bene per amorem in corde ſuo tecum ſtat, & nihil mali de te æſtimat; ſed magis humiliat, & te ſuper ſe juſtificat. Videas ergo, ne ille, qui videtur peccator, in regno Dei te præcedat, & tu cum juſtitiæ præſumptione ſimilis fias ſuperbo Phariſæo: qui reprobatus eſt à Domino propter ſuam ſuperbiam, adverſus Publicani humilitatem. Ecce jam audiſti

Luca 18. aliqualiter (chariſſime) quomodo teipſum debeas vincere, & zelum contra propria vitia exercere. Studeas ergo magis ac magis proficere, & ſemper aliquid vitioſæ conſuetudinis amputare. Sicut autem negligentia, vitia nutrire ſolet, & virtutes amittere; ita diligentia quælibet inveterata mala evertit & expugnat. Nam & ſi labor eſt in principio pugnæ, tamen cùm videris paulatim hoſtes ruere, conſolaberis de proſpero fine. Impedit nos valde, quia non audemus violentiam inferre naturæ. O quantos labores faciunt homines pro terrenis lucrandis, & nos pro æternis bonis marceſcimus? Nauta petit mare, mercator circuit regiones, miles fert arma bellica, ruſticus vomere ſcindit arva: & ſine labore non queunt divitias & honores obtinere. Ut quid ergo nos virtutes, ſine magna ſollicitudine adipiſci credimus? Hodie aliquid inchoare, & cras modicum addere, & ſic diebus ſingulis virtutem virtuti, propoſitum propoſito jungere, perficit hominem virtuoſum, devotum, purum, ſanctum, & religioſum, Deo charum, & hominibus gratioſum. Hoc ordine promeretur homo, nomen novum in calculo clauſum, quia calcatis vitiis, efficitur candidus interiùs, & ſæpiùs fruitur conſolationibus ſupernæ dulcedinis, quæ ignotæ manent carnalibus & tepidis. Ruminemus igitur ſedula mente præſentem verſiculum, adverſus deteſtabilem deſidiam, ad igniendum nos & Fratres noſtros, in amorem ſpiritualis profectus, & ut vitia noſtra curentur, & donationes cœleſtium virtutum in nobis augeantur. Neque enim fraudabat à deſiderio ſuo fideles certatores Spiritus ſanctus, qui ut viriliter decertarent, hortatoria voce inſonuit,

nuit, dicens; Vincenti dabo manna abſconditum

EPISTOLA SECUNDA.

De cuſtodia ſui ipſius habenda.

FRater mi, in Chriſto dilecte, videas quomodo cautè ambules, quoniam dies mali ſunt. Magna cautela eſt ſervo Dei habenda, in omnibus verbis & operibus ſuis. Nam qui non eſt prævifus in rebus ſuis, aut citò lædit, aut læditur. Et magnum damnum ſentiet in fine, quiſquis in principio fuerit negligens, aut præceps. Diu perpendendum eſt, antequam fiat aliquid & ſæpius recurrendum eſt ad cordis habitaculum, ne homo ſit abſque conſilio, ſicut gens prava & exaſperans, quæ non direxit ad Deum cor ſuum. Igitur præcedat oculus tuus omnia opera tua, & omnia age cum providentia. Nec incedas per aliena facta, te neglecto; quia nemo illo ſapientior eſt, cujus anima
Pſal. 118. ſemper in manibus ejus eſt. Non habet homo chariorem theſaurum, nec meliorem ſubſtantiam ſuper terram (ſi benè cogitaverit) quàm animam ſuam. Debet igitur vigilare, & ſemper eſſe in cuſtodia animæ ſuæ, quia nihil comparari poteſt ſaluti ejus. Salus enim conſiſtit in veris virtutibus: Vera autem virtus, abominatur & odit omne vitium. Quantò magis quis nititur contra vitia, tantò magis accedit ad virtutes. Quantò virtus ampliùs placet, tantò plus deteſtatur ejus contrarium. Cognitio vitiorum, multum prodeſt ad ſuperandum vitia. Plures non cognoſcunt in veritate proprios defectus; & quidam quamvis ſciant, non ſatis ponderant: aut ſi ponderant, citò oculos avertunt, & obliviſcuntur, quod tolerant. Non eſt ita faciendum, chariſſime Frater, ſed reſiſtendum eſt ſemper malitiæ & iniquitati; & remedium inquirendum, & auxilium à Deo flagitandum. Maximè autem eſt obviandum motibus paſſionum, in principio pugnæ; quia ſi pugna creverit, infirmus homo ubi erit? Ex parva re fit ſæpe gravis inquietudo; & ex verbo uno, naſcuntur multa verba; & de modico riſu, ſcaturit ſæpe grandis diſſolutio. Parva contumelia, generat ſtultis & inconſideratis hominibus, difficilem exitum & profundum vulnus. Bene ergò & prudenter agit, qui omnibus neglectis, ſe cuſtodit, judicat, & ordinat. Tantò minus poteſt unuſquiſque providere ſibi, quantò pronior eſt ad conſiderandum alios. Deſiderans habere pacem, debet habitare in Sion. Hoc eſt utile homini, qui non invenit requiem in hoc ſæculo; ut confugiat ad Dominum, & cupiat citò diſſolvi & eſſe cum Chriſto; quia non eſt alius, qui pro nobis pugnet, niſi ipſe, qui fecit nos. Si ſentis inſurgere vitia, oppone remedia, quæ ſcis tibi eſſe utilia: & quæ audiſti ab aliis, cogita frequenter, ſi tibi deſerviunt. Quotidianum bellum gerendum eſt, quoniam tentamur quotidiè. Nec eſt victus, qui vitioſam conſuetudinem ſæpe rebellare ſentit. Dolere tamen debet, quia adhuc in eo malum vivit, & nondum perfectè ſibi mortuus eſt. Accipienda eſt ſemper nova fiducia, licet ſæpe dejiciatur homo. In ſpeciali proponendum eſt contra illa vitia fortius, quæ magis moleſtant, & frequentiùs adveniunt. Aliquandò irâ, aliquando ſuperbiâ, aliquando concupiſcentiâ cor hominis tribulatur, & vehementer inflammatur. Sed ſcuto orationis, aut gemitu

Digitized by Google

gemitu cordis, aut invocatione Sancti nominis Jeſu, eſt occurrendum, & in cœlum reſpiciendum, unde veniet omne auxilium. Et quandoque ſic oret: vel conſimiliter: O bone Jeſu, ſuccurre mihi modò. Eja Domine Deus, adjuva me. Quid ego miſer agam ſine te? quid incipiam, & quomodò finiam, Deus meus? Meliùs noſti, quid tibi ſit magis neceſſarium, quia & hoc quotidiana docet infeſtatio at qualiter evades, docet, & docebit Spiritus Sancti unctio. Ibi igitur quære auxilium & conſilium, & ab eo poſtula cordis tui refrigerium. Conſidera teipſum, quid quæris in operibus tuis, quid diligis, & quid non diligis. Secundùm deſideria ſua, ſit homo ſtabilis aut vagus. Qui multùm concupiſcit, & multa habere vult, quomodò in ſe manebit? Diſpergitur in omnem ventum cœli, & capitur laqueo deſiderii terreni. Parva res eſt ſæpè, propter quam adipiſcendam generatur homini perplexitas magna. Sed qui omnia expellit à ſe, permittens unumquodque ſtare ſicut invenit, benè in pace erit. Qui verò multis ſe ingerit, ac multa ordinat & regit, ille ſeipſum lædit & perdit. Et quia Magiſter vult eſſe in rebus alienis, non eſt mirum, ſi neſcit eſſe diſcipulus in ſuis. O quanta adhuc diſcere habet, quæ non videt? Quantum illi adhuc deficit; & ô quàm longè ſtat? Quid ergo vult ſe intermittere de aliis, & quæ emendare non poteſt? Aut cur ſe implicat talibus, quæ ad ipſum non pertinent? Quid pertinet ad me? inquis. Ut tantùm cogites de te, & aliud quodcunque fuerit, projicias procul à te. In iſta cogitatione invenies te, & cuſtodies, & proficies maximè. Eris ſæpius liber à ſuſpicione & indignatione. Parum curabis de exteriorum occupatione & gubernatione eorum, quæ fiunt in domo. Dilecte Frater, *Dominus cuſtodiat te ab omni malo, cuſtodiat animam tuam Dominus*; Amen. *Pſal. 120.*

EPISTOLA TERTIA.

Confortatur quidam devotus in hac Epiſtola.

SUſcipiamus (chariſſime) de manu Dei, quicquid voluerit ſuper nos venire Deus. Nihil enim ſine juſta & certa cauſa, agitur in terris. Et ideò curemus nos, Deo ſubjicere cor noſtrum & ſenſum noſtrum; ut reſpiciens humilitatem & patientiam noſtram, bene diſponat deſiderium noſtrum. Inclinemus nos ſub ſancta & glorioſa majeſtate ejus, quia pulvis ſumus; & cogitemus, quàm magnum & dignum ſit, ut recogitet de nobis aliquando Deus. Ex hac humili æſtimatione ſenſus noſtri, & accuſatione culparum noſtrarum, confeſſioneque juſti judicii Dei, [quod ut frequenter occultum, ſemper autem rectum eſt] apprehendamus ſpem & confidentiam ad ipſum; & oremus largiter, atque ab aliis etiam intimè flagitemus orationes; quatenus ſua maxima pietas, noſtram miſeriam, & tribulationem tantarum tentationum, immutare dignetur. Nec ideò diffidamus de nobis, quia multa contraria ſentimus & patimur; & ſæpius quàm vellemus, & gravius quam alii tentamur; vel quòd inconſtantes ſumus, & tam parum laborare poſſumus, ſeu quòd toties cadimus, & tardè reſurgimus; aut quòd tam indevoti & aridi invenimur, & parvum appetitum ad virtutes & ad Deum ſentimus. Omnia iſta ſolent bonis accidere, & ſæpiſſimè devotiſſimi talia ſunt experti. Cùm ergo taliter nos

Tentationes bonorum.

Digitized by Google

affligi ſenſerimus inter triſtitias totidem, Domino humiliter dicamus: Domine Deus, ſi dignus non ſum, nec tibi placet, ut liberer à preſſura cordis mei; ſaltem hoc mihi largiri digneris, ut patiens ſim, & non murmurem contra virgam tuam, qua me percutis. Memor etenim benè ſum, quod canitur in Eccleſia tua: Tunſionibus, preſſuris expoliti lapides; & quia illuc introducitur omnis, qui pro Chriſti nomine hic in mundo premitur. Propter quod peto, ut pro quacunque culpa, iſta patior, ad meam purgationem ſemper pervenire facias; & pro ſigno clementiæ, non reprobationis furore, capienda eſſe doceas. Debemus ergo ſic nos Domino integro affectu reſignare, & plus ejus bonitati confidere, quàm audemus poſtulare. Ejus creaturæ ſumus, & ipſi cura eſt de nobis. Qui vocavit nos, ipſe adjuvabit nos, & cuſtodiet nos à tentatione hac in æternum; ut non velimus cum hoc mundo gaudere, neque latam viam, quam multi tenent, denuò ambulare. Admoneo te, attende ſcripturas ſanctas. Sequi vis Chriſtum, an mundum iſtum? Credis Apoſtolo, an magis Philoſopho? Chriſtus dicit;
Matth. 7. *Intrate per anguſtam portam, quæ ducit*
Matth. 11. *ad vitam.* Et iterum: *Tollite jugum*
Rom. 12. *meum ſuper vos, diſcite à me, quia mitis*
Rom. 8. *ſum, & humilis corde:* Dicit Apoſtolus;
Gal. 5. *Nolite conformari huic ſæculo; & ſi ſecun-*
Gal. 2. *dum carnem vixeritis, moriemini. Nemo*
Gal. 6. *vos ſeducat inanibus verbis. Quicunque*
Phil. 4. *ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt, cum vitiis & concupiſcentiis. Ego Chriſto confixus ſum cruci. Ego ſtigmata Domini Jeſu, in corpore meo porto. Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Omnia arbitror ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam.* Iſta ſunt verba Apoſtolica; ſed apud Philoſophos & ſæculi prudentes, talia non invenies. Et quamvis aliqui gentiles, contemptum divitiarum laudabant, & voluptates ſpernebant, & eorum doctrinam multi hodie commendant: de Chriſto tamen nihil ſciebant, nec æternæ vitæ amore id agebant; ſed evanuerunt in cogitationibus ſuis. *Et omnes* [ni fallor] *homines, cupiunt eſſe* Rom. 1.
cum Chriſto, & ad populum ejus pertinere; ſed pauci volunt ſequi vitam Chriſti. Iterum dicunt, ſe diabolum odire, & ejus veſtigia nolle ſequi, ſed vita paucorum continentium ſe à ſæcularibus actibus, carnalibuſque deſideriis oſtendit, quia multi ſunt ex parte ejus. Opera probant, cujus ſervus quis fuerit: Ait ergò Chriſtus: Joan. 8.
Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris, Joan. 9.
ſed habebit lumen vitæ. In mundum hunc ego veni, ut qui non vident, videant; & qui vident, cæci fiant. Ac ſi diceret: Ego humilis & pauper, in hoc mundo apparui hominibus; ut exemplo meo efficiantur ſimplices & humiles, & intelligant opera divina, & cœleſtia miracula, ad credendum mihi. Et qui ſeipſos peccatores & deſpectos, & quodammodò cæcos, & inſcios cognoverint, per gratiam meam illuminati digni erunt; ſicque capient devotâ humilitate, quod ſuperbi & apud ſe ſapientes, nequaquam intelligere queunt; atque idcircò in cordis cæcitate & ſtulta opinione manent, æſtimantes ſuam doctrinam certiorem, meam autem dubioſam, & mundo exitialem. Sicut olim Judæi, Chriſtum præſentem in carne contemnebant, ſic modò plures carnales, eum contemptui habent, & in cæcitate (prôh dolor) perſeverant.

Pauci ſe continentes à vitiis oſtendunt quàm multi ſunt vitioſi.

Malunt

Digitized by Google

Malunt potiùs credere ſibi, quàm Evangelio; & carni magis ſervire, quàm Deo. Atque ideo longos optant dies & voluptuoſos ſuper terram, cælum autem reſpicere negligunt, & quàm velociter tollentur ex hac vita, non attendunt. Hæc ſi cogitas, nimirum ſenties melius eſſe ſequi humilem Deum crucifixum, & paſſum pro nobis; & meritò nos debere pati cum illo, & relinqui à parentibus & amicis in hoc mundo. Mane igitur apud Deum, qui te vocavit, & ne diſcedas ab amore ejus, ſed

Luc. 19. aſcende arborem crucis, ut inde videas Jeſum ambulantem, & viam ad æternam vitam præparantem. *Hæc eſt via*, inquit

Iſa. 13. Propheta, *ambulate in ea*. Via crucis, vita noſtra: via electorum, via paucorum: via amara, via vitæ & ſalutis, via brevis, via directa: via laboris, via perfectionis. Via inquam crucis eſt, ſed ducit ad gloriam, ad latitudinem, ad Regnum Cælorum, ad multa millia & frequentiam Angelorum: ad dulcedinem mirabilem & interminabilem, ad longitudinem dierum in ſæculum ſæculi, ad deſideratum finem omnium fruitionum, & appetitum cordium; ad requiem & pacem ſecuriſſimam, ad jucunditatem & exultationem amœniſſimam: quæ brevi quodam verſiculo, qui cantatur in feſto Sanctæ Crucis, pulchrè tanguntur: Servi Crucis Crucem laudent, qui per Crucem ſibi gaudent, vitæ dari munera. Quia ergò vita Chriſti Crux fuit, debet vita Chriſtiani etiam Crux eſſe: Et multò magis vita Monachorum, Clericorum, & omnium religioſorum in Cruce erit. Extra Crucem non eſt ſalus: præter Crucem, non venitur ad Regnum Chri-

Luc. 24. ſti. *Oportebat pati Chriſtum, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam.* Si aliam viam quærimus, erramus, & in perditionem ducimur. Et qui Crucem fugere cupimus, in medium lacus ardentis picis & ſulphuris incurremus. Crux noſtra æterno cruciatui comparata, eſt delectabiliſſima. Labor noſter, perpetua requie donandus, leviſſimus eſt. Frangere voluntatem propriam, Crux eſt; & fortè, quâ major vix eſt. Sed in inferno, quis unquam vel in minimo, ſuâ voluntate utitur, cum ſemper quod nolit, pati cogatur; quod voluerit, nunquam accipiat? *Fili* *Luc. 16.* [inquit] *recordare, quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala.* Comediſti & bibiſti, & ſaturatus es nimis. Meliora & delicatiora elegiſti tibi veſtimenta, & ornatus es. Riſiſti, cantaſti, ſaltaſti præ lætitia: nec prohibuiſti cor tuum à voluptatibus, ſed quodcunque libuit, ſine contradictione implêſti. Et hæc exiſtimâſti partem tuam, & regnum tuum, & gloriam tuam, nec de Lazaro quicquam cogitaſti, quantum egeret, quantum pateretur, quantum infirmaretur. Recordare ergò fili, quia recepiſti bona in vita tua, Lazarus ſimiliter mala. Nunc autem hic conſolatur, tu verò cruciaris, Ille dum viveret, Crucem habuit, & ad modicum ſpatium ſuſtinuit: tu dum viveres, cælum tuum in terra habuiſti, & libenter vitam in deliciis protraxiſſes. Sed nunc ille, nec pœnam corporis, nec animæ patitur, ſed in requie beata lætatur: tu verò, & modò cruciatum in anima habes, & poſtea ſimul in corpore & anima, torquendus damnaberis. Hæc meditare inter tentationes tuas, & Domino aſpirante ceſſabit earum impetus,

Digitized by Google

pectus. Nam ſolet ardor ardore expelli, & labor labore graviore minui. Sta ergò in loco iſto, quem elegiſti, & eleva patientiæ clypeum, contra ictus tentationum; mori eligens magis, quàm cedere antiqui hoſtis vexationibus.
Apoc. 3. *Qui vicerit* (ait Spiritus Sanctus) *faciam illum columnam in Paradiſo Dei mei: & ſcribam ſuper eum, nomen Patris mei, & nomen civitatis novæ Hieruſalem.* Inſuper Sanctorum exempla intuere, & eorum ſuffragia jugiter quære. Memento quantùm Sancti pro vita æterna laboraverunt, in qua nunc cum Chriſto ſine fine regnantes gaudent. Quantò in mundo deſpectiores & pauperiores fuerunt, tantò nunc glorioſiores & nobiliores in cælo refulgent. Propter amorem igitur Chriſti, & locus & ſtatus inferior, ſemper plus placere debet, & dulceſcere cordi tuo; quia vanitas eſt in hac vita, aliquid apparere. Quantò in inferiori & humiliori ſtatu quis fuerit, tantò veriùs ſæpe bona agit, & faciliùs habita cuſtodit. Si alii nos præcedunt, quid ad nos? Sequamur Jeſum in humilitate & ſimplicitate, & non curemus humanam vanitatem. Nos propter Chriſtum ſtulti, ignobiles & infirmi; nos propter illum libenter ſimus abjecti & noviſſimi
Pſal. 21. reputati. *Ego* (inquit) *ſum vermis & non homo; opprobrium hominum, & abjectio plebis.* Quæ major gloria, quàm cum Chriſto gloriari in Cruce? Quæ major conſolatio cordis, quàm portare viven-
Joſue 1. tem imaginem Crucifixi? *Confortare igitur, & eſto robuſtus; & ne timeas, quia ego tecum ſum, ut liberem te*, dicit Dominus: Compaſſus tibi, locutus ſum tanquàm infirmus infirmo; ut pariter in Domino conſolati, per ipſum convaleſcamus in ipſo. Amen.

EPISTOLA QUARTA.

De converſione, & de perſeverantia, in bono propoſito.

DIlecte Frater, intimè congaudeo tibi, quia inveniſti locum Deo ſerviendi. Sit Dominus noſter exhinc benedictus, qui te vocare dignatus eſt ad ſuum ſervitium. Agnoſco hanc vocationem, donum Dei eſſe; quoniam non ex meritis tuis, ſed ſecundùm miſericordiam ſuam, de ſæculi vanitatibus te eripuit; & in electam ſocietatem perduxit, ubi audires, atque oculis etiam cerneres, qualiter illi ſervires. Quàm multi divites, nobiles, & potentes; quàm multi ſapientes, literati, & famoſi adoleſcentes, in hoc ſæculo miſerabiliter fluctuant, & abjicere jugum diaboli à ſuis cervicibus non prævalent; nec illo ſpiritu adhuc moventur, ut ſæculo renuncient. O vanitas vanitatum, mundum diligere; & quæ Dei ſunt, minus curare. Veniet tempus, veniet citò tempus, quando omnes ſæculares & carnales delectationes ſimul finem habebunt; & tunc relinquent vel inviti præſens ſæculum, qui modò voluntarii non ſunt, abrenunciare pompis ejus. Tu autem [dilecte Frater] majorem gratiam à Domino accepiſti; quia inter tot ſodales tuos, à multis periculis corporis & animæ, à laqueis diaboli es præſervatus; & in loco apto ad ſalvandam animam tuam, conſtitutus. O quantas gratias Deo debes, qui tibi regnum ſuum promerendum obtulit, quod dives pecuniâ poſſidere non poteſt. Et quàm miranda Dei gratia, ut invalidus, & imperitus, Sanctorum viam fortiter ambules,

les, quam robuſtus & doctus ſæpe ſubſequi vix valet. Recogita, ubinam ſunt, olim tecum ſtudentes; ubi illi ſocii familiares, cum quibus vivere & ludere, ſecundùm carnem dulce erat; cum quibus peregrinari in remotis partibus, non amore Chriſti, ſed cupidine temporalis proceſſus & lucri, jucundum tibi videbatur. Quàm multi jam obierunt, quàm multi etiam vagi in ſæculo remanſerunt. Bene de ipſis, cum S. Moyſe, dicere potes, conſideraris finibus eorum: *Utinam ſaperent, & intelligerent, ac noviſſima providerent.* Audiſti alios Romam pergere; & pro beneficiis laborare; alios Pariſiis reſidere, & ad magiſterium tendere; alios perceptis dignitatibus & prælaturis, in medio populi exaltatos jam eſſe. Tu autem quid: Gratias Deo, quia nihil horum attentaſti; immò & propter Chriſtum, jam veluti ſtercora, iſta mundana culmina & gaudia reputans, adjeciſti etiam teipſum contemnere, loquens cum B. David: *Elegi abjectus eſſe in domo Dei mei magis, quam habitare in tabernaculis peccatorum.* Tu utique elegiſti hodie, Dominum Deum in Patrem, cui ſervire regnare eſt; pro quo humiliari in præſenti ſæculo, æternæ exaltionis tibi cauſa erit. Pro illo labor, requies: penuria, divitiæ: contemptus, honor: tribulatio, conſolatio: infirmitas, robur: mœror, gaudium tibi ſemper ſit. Et quò puriùs & ardentiùs eum amaveris, eò viliora terrena omnia cenſebis. Cave tamen, chariſſime, ne aliquando permittas maligni ſpiritus conſilium, intrare cor tuum, ut contriſteris, quia amicos & ſocios reliquiſti, & quia ipſi jam magni Domini effecti nunciantur, & tu adhuc permanes in innocentia tua,

Deut. 32.

Pſal. 83.

Noli audire eos, qui te in aliam viam conantur trahere & dicunt: Uſquequò ſic tranſies, & quare ad altioris ſtatus gradum non tendis? nec aliud opus inchoas, unde aliis etiam aliquem fructum feras? Solet enim diabolus poſt aliqua tempora converſionis, tentare ſervum Dei, de præteritis rebus in ſæculo, de amicorum viſitationibus, de multorum ſociorum ſuorum converſationibus, quatenus talibus cogitationibus eum retrahere poſſit ad ſæculum aut impedire à profectu, & ab oblivione mundanorum. Sed crede expertis: Nocet Dei ſervo memoria & retractio vitæ ſæcularis, qui mundo plenè, & ſibi eſt mortuus. Nocet etiam perſuaſio blanda multorum loquentium, de altiori gradu & meliori loco, qui veluti ſapientes prudenter conſulere volunt; ſed ſenſum Chriſti in abjectione & humilitate, in fuga mundi, & tenore arctioris vitæ, non habent. Nam nudum Chriſtum ſequi, aut recuſant, aut pigreſcunt incipere, ne videantur proximis ſolatium ſubtrahere. Et quia gratiam non ſentiunt, quâ Deus ſibi ſervientes & omnia relinquentes, imbuit & confortat; durum ſermonem hunc eſſe dicunt, omnibus amicis & rebus propriis abrenunciare. Et ſicut ipſi ſapiunt, ita & aliis libenter perſuadent. Sed contra tales loquitur ſententia Salvatoris: *Cavete* (inquit) *ab hominibus.* Multi enim ſunt, qui pulchris ſermonibus, & aptis (ut ipſis videtur) rationibus, viam levem & planam commendare ſciunt, & hominem imperitum quandoque juſtificant & laudant; atque per tales ſermones, bene proficientem, & firmiter ſtantem, quandoque vacillare faciunt. Verumtamen Matth. 10.

tamen

tamen Deus conteret dentes eorum in ore ipſorum, quia juxta iter ſanctorum non ambulant, neque loquuntur. Non veniat anima mea in conſilium eorum, & domus eorum longè ſit à me. Ideoque Frater dilecte, nunquam tibi placeat talia audire, & multò minus credere velis. Sive enim diabolus inſtiget, ſive homines fabulentur; quod incepiſti, in eo permaneas, obſecro. Recurre ad Evangelium, & optimum audies remedium: *Quid prodeſt homini, ſi lucretur univerſum mundum, ſeipſum autem perdat?* Hoc apud te ſemper retine, & cujuſvis manus pugnaverit contra te, ſcuto Evangelico utere. Sed ſolent quidam homines, ſine ſpiritu & ſcientia Dei, objicere quandoque ſæculo renunciantibus: Ergò qui in ſæculo ſunt, peribunt, & vos ſoli ſalvi eritis? Aut non poteſt aliquis venire ad cælum, niſi ita vivat, ſicut vos vivitis? Quid fabulamini ſic injuſtè, contra Deum & ſervos Dei. Neque hoc Chriſtus dixit, neque ſervi ejus ita locuti ſunt. Bene facite, juſtè vivite, & mandata Dei cuſtodite, & nemo vobis ſalutem negabit. At hæc illi iteratò: Mandata [inquiunt vellemus ſervare, ſed non poſſumus. Si debemus lucrari victum & neceſſaria vitæ, oportet nos ſæpè contraria agere. Qui cum ſæculo converſamur, ſæcularia negotia quomodo cavebimus? Si iſta perfectè conſideratis, & pericula atque fallacias mundi non ignoratis; quid ergò obloquimini, quia ſervi Dei mundum fugiunt, & monaſteria aut congregationes devotorum intrant, ut Deo ſine tali impedimento ſerviant? Si imitari non vultis, aut non valetis; ſaltem congaudere & adjuvare bonos pro veſtra ſalute deberetis. Sed non plus [frater] de iſtis, quia nec taliter loquentes, excuſationem habent de peccato ſuo. Conſtanter igitur age; Chriſtus, qui tibi incipere donavit, ipſe perficiet, conſolidabitque in finem propoſitum tuum. Ecce tempus breve, mors incerta, omnia caduca & vana in mundo. Multi jam in ſepulchris fœtent, qui diu ſe vivere exiſtimabant, Receſſerunt à memoria hominum, qui in ore verſabantur omnium. Colit mundus præſentes, abſentes neſcit, deſerit morientes. Beatiùs ergò contemnere fallacem mundum, & ſequi veritatem, quæ nobis pariter concedat vitam æternam. Amen.

Matt. 16.

Objectiones fieri ſolitæ renunciantibus ſæculo.

QUINTA EPISTOLA.

De pia Defunctorum memoria.

Multum jam tempus præteriit, dilecte frater, ex quo decreveram aliquid, pro pia memoria defunctorum, charitati tuæ inſinuare; & maximè parentum noſtrorum, & amicorum ſpecialium, omniumque devotorum, quorum nomina Deus in libro vitæ ſcribere dignetur, & inter Sanctos ſuos collocare animas eorum, ſicut & corpora eorum apud nos ſepulta ſunt in terris. Nos debemus libenter pro eis, & pro omnibus fidelibus defunctis orare; quia hoc opus, eſt ſummæ charitatis & miſericordiæ. Sicut igitur nobis deſideramus ſubveniri poſt mortem, ita & eis, quò meliùs poſſumus, (Domino opitulante) laboremus ſubvenire. Qui enim pro animarum liberatione, fidelis & ſedulus fuerit; nimirum & ſibiipſi plurimùm proficit, cùm pro talibus orans, nequaquàm ſe ſpoliat orationis fructu; & inſuper ſibi recordationem mortis adducit, & vix ſine compunctionis gratia, ad ſolita redit; ſciens quia omnes viam

Quantum proſit meminiſſe defunctorum in bonum.

Digitized by Google

viam univerſi carnis ingreſſuri ſumus; & quod illi jam expleverunt, certiſſimi ſibi conſtat futurum. Oremus igitur pro charis noſtris, quia poſt modicum eos ſequemur; & cùm melius habuerint, omninò in eadem neceſſitate recordabuntur noſtri. Non ſit fides noſtra ore tenus, neque quæ in facie ſunt reſpiciamus; ſed dilectionem faciamus, ſive præſentes, ſive abſentes, corporaliter fuerimus, Charitas enim nunquam excidit; & qui ſe in veritate diligunt, ſeipſos oblviſci non poterunt. In neceſſitate probatur amicus fidelis. Eſt enim impium & crudele nimis, ſi videas fratrem tuum, aut amicum cordis tui, carceri traditum, vel flammis injectum, nec movearis ad fletum, & cùm manum porrigere poſſis, nihil agas charitatis; ac etiam ſi loqui aliquid pro ejus quiveris liberatione, clauſo pertranſeas ore. O fidelem Samaritanum, qui viſo homine vulnerato à latronibus, & expoliato, miſericordia motus eſt. Væ, væ pincernarum magiſtro, qui oblitus eſt Joſeph ſui interpretis, cùm de carcere eſſet eductus. Sic timeo, ne multoties contingat, cùm aliquis amicorum obierit, & pro ſe inſtanter orari petierit, ac fidei viventium ſe commendaverit; quod nonnunquàm oblivionem accipit, aut parvam aut tardiùs ſentit advenire expiationis hoſtiam, quam ſperaſſet. Propter quod, dilectiſſime, meipſum & te pariter admoneo, ut pietatis oſculum, frequenter dirigamus ad memoriam defunctorum; & quicquid ad eorum abſolutionem noverimus prodeſſe, devotâ exequamur feſtinatione, ponderantes, quàm gravi teneantur tormento, & quod niſi purgati fuerint, ad requiem tranſire non poſſunt. Eorum etenim conſolatio & liberatio, maximè in Chriſti meritis, & Sanctorum ſuffragiis, & fidelium conſtat oblationibus. Simus ergò ferventes ad ſolvenda beneficia ſalutaria, & devotè oremus pro eis generaliter & privatim. Attentè vigilias legamus, libenter & ſæpiùs ad miſſam miniſtremus, & cum Sacerdote vota labiorum noſtrorum in conſpectu ſummi & veri Sacerdotis offeramus, qui eſt hoſtia digniſſima ad exhaurienda omnium peccata. In illa hora, dum Chriſtus in altari inter manus Sacerdotis, Deo Patri pro ſalute vivorum & defunctorum offertur, teipſum cura cum omnibus tibi in orationibus commendatis offerre, in acquiſitionem & poſſeſſionem perpetuæ ſalutis; & ut omnes ſint participes hujus pretioſiſſimi ſacrificii, quod immolatum ſemel in cruce, ſufficiens eſt pretium pro peccatis totius ſæculi: Habeas tunc ſpecialem memoriam eorum, qui tibi ſunt commendati, & recita nomina eorum in præſentia Chriſti, & reverenter ac devotè ſæpiùs flecte genua cordis tui, ubi conſiſtis ante fontem miſerationum Domini. Quotieſcunque etiam te ad perceptionem corporis Chriſti præparas, & perceptum tecum habes, eſto quæſo memor fidelium defunctorum; & implora tantò ardentiùs miſericordiam ejus, quantò certiùs retines in te pignus æternæ redemptionis. Sæpè de mane, ſæpe de veſpere; ſed in labore, & tempore ſcripturæ, chariſſimorum tuorum, recogita obitum: quomodò habeant, & quomodo aliquid facias pro eis, quod ipſis poteſt pro-

Margin notes: 1. Cor. 13. — Luc. 10. — Gen. 40. — Liberatio defunctorum ex igne purgatorio quibus modis fit.

prodeſſe, & tibi nihil obeſſe. Antequam comedam, ſuſpiro, ait ſanctus Job. Ex quo verbo pietatis & compaſſionis, tibi innuitur opus; ut nunquam cibum corporalem ſumas, niſi priùs fidelibus defunctis, aliquam ſpiritalem eleëmoſynam mittas. Ego novi aliquotum talem eſſe conſuetudinem, qui ſigno refectorii facto, ſe expediunt; & vacant orationi, ad refrigerium animarum fidelium, quorum eleëmoſynis ſuſtentantur.

SEXTA EPISTOLA.

Devota Epiſtola, ad quendam Regularem ſcripta.

Devotionem & pacem quæ conſervent.

ISta ſunt præcipuè neceſſaria & utilia, pro conſervatione devotionis, & pace cordis; pro profectu virtutum, & ædificatione aliorum; ſcilicet ſolitudo, ſilentium, opus manuum, oratio, lectio, meditatio ſcripturarum; paupertas, ſobrietas, oblivio patriæ, fuga ſæculi, quies clauſtri, viſitatio chori, & cuſtodia cellæ. Cum his obſervationibus, fit homo compunctus, internus, & devotus. Nimia occupatio in externis magnum impedimentum eſt interiorum, & infrigidat à cœleſtibus. Duo ſunt, quæ valde nocent Religioſis, quod tam parum illuminantur; quia ſunt nimis multiplices in exercitiis corporalibus, non conſiderantes ad quid omnia ordinata ſunt: & quia non examinant ſollicitè interiora ſua, quibus affectionibus moventur ad virtutes vel ad vitia, & quantùm diſtant ab unione cum Deo habenda. Nam tantò quis Deo unitur, & plus illuminatur; quantò à mundi curis magis elongatur. Multa non ſunt homini neceſſaria ſcire, nec habere; ſed curioſitas & avaritia, trahunt ad multa animæ nociva. Placeat tibi propter Chriſtum ſimplex veſtitus, & ſobria menſa, nec quæras pretioſa ornamenta. Chriſtus amat cor purum, non cappam pulchram, neque caſulam ſericam mirâ varietate contextam. Non optes, ut monaſterium tuum abundet divitiis, & altis ædificiis; ſed ut floreant omnes fratres bonis moribus, & virtutibus ſanctis. & ſi alicubi pulchra & ſumptuoſa videas, excuſare potes & tolerare, pro honore Dei & reverentia loci; ſed non debes ſimilia affectare. Quando relinquis amicos propter Chriſtum, & non quæris conſolationes hominum, ſed permanes in cella faciendo opus tuum; tunc aderit tibi gratia cœleſtis, illuminando cor tuum, & gaudebunt ſuper te Angeli ſancti, & cuſtodient te ab impugnationibus inimici, ne dominentur tibi: ſed viriliter agas, & precibus eis reſiſtas. Quæ ad ſæcularem ſcientiam & reputationem humanam trahunt, omnia caveas: ſed ſemper humilia ſectare, ſicut fecerunt JESUS & beata virgo Maria. Attende quoque vitam, doctrinam & patientiam Sanctorum; qui habuerunt veram ſapientiam, per quam ſoli Deo placere ſtuduerunt. Pius Dominus non derelinquit electos ſuos in mundo afflictos; ſed tollit quandoque eos tempeſtivè de laqueis ſuperventuris, ne deteriora mala incurrant, quæ fortè tolerare nequirent. Debes ſollicitè cogitare de defectibus tuis, & ſæpè ingemiſcere, ne vincaris vel ſeducaris. Ora primò pro propriis miſeriis; deinde pro aliis amicis, vivis & defunctis, ſicut fraterna

Duo inprimis Monacho proſunt.

Digitized by Google

terna charitas exigit. Plus tamen confidere debes de Dei gratia & miſericordia, & Sanctorum meritis; quàm de tuis precibus, & actibus bonis. Habeas firmum propoſitum te emendandi; & ſi centum annis poſſes adhuc vivere, cogita quod propter nihil aliud velis vivere, niſi ut Deo poſſis perfectiùs ſervire. Contra tria vitia oportet quotidiè certare, quæ rarò plenè vincuntur; ſcilicet, contra ſuperbiam, contra gulam & acediam. Superbia latet in corde, & multipliciter extollit ſtultum in propria æſtimatione ſui: apparet ſæpè in veſtitu, aperitur in voce, notatur in inceſſu, & levitate morum. Gula grave eſt vitium: quæ ſi refrænata non fuerit, facit hominem diſſolutum, pigrum, & ad ſpiritualia ineptum; inducit ſomnolentiam, & excitat libidinem. Acedia multum retrahit à ſpirituali exercitio, ab intenta oratione, & ſacræ lectionis ſtudio: quærit carnis mollitiem, fugit laborem, odit cellam, diligit fabulari, delectatur vanis rumoribus, attædiatur intereſſe Divinis. Qui non certat viriliter adverſus iſta tria vitia, parum proficiet in bona vita; & citò cadet ad alia pejora mala, ex iſtis naſcentia. Dilectio Dei probatur magis in contemptu ſui & omnium terrenorum, quàm in pulchritudine verborum. Plus Deus delectatur in humili prece contriti cordis, quàm in alto clamore curioſæ vocis. Semper humilis invenit gratiam; & qui ſe dat ad ſimplicem obedientiam, optimam habebit conſcientiam, & quietiſſimam vitam. Sæpè eſt occultæ ſuperbiæ ſignum, deſiderare habere magnam devotionem vel revelationem: Potiùs te judica Divina conſolatione indignum. Nam de defectibus tuis atque exceſſibus cogitare, magis placet Deo, & utilius eſt tibi, quàm indagare de cœleſtibus ſecretis. Quamdiu non es verus humilis, & totus ab intra mortificatus, ita quod laudibus non delecteris, nec maledictis movearis, non expedit tibi altiora perſcrutari. Chriſtus ſæpe compeſcuit Apoſtolos, de multis futuris & ſubtilibus materiis loqui. Cur ergò tu vis ſcire, quæ excedunt ſcientiam tuam? Munda conſcientiam tuam, & cave præſumptionem, & ſtude Divinam diſcere & facere voluntatem, non propriam. Sic enim orat ſanctus David, magnus cognitor cœleſtium ſecretorum: *Domine ad te confugi, doce me facere voluntatem tuam.* Quicquid ergò humiliorem te non facit, & ad majus beneplacitum Dei non reddit, noli cupere nec curare; quia Deo obligatris, mundam ſervare conſcientiam, & ſæculi abjicere vanitatem. Verba Domini noſtri Jeſu Chriſti, cum magna diligentia attende: & Davidicos pſalmos ſæpe rumina; quia in illis eſt vera ſapientia, & ſalus tua. Paſſionem Chriſti & vulnera Jeſu, in corde tuo quaſi in libro ſcribe; & totam ſpem tuam in meritis Chriſti, & Sanctorum precibus pone. Quid enim nos fragiles agere poſſumus, niſi quod multùm humiliemus nos, ſub potenti manu Dei, & coràm ipſo proſtrati veniam petamus? *Reſiſtendo vitiis, & inſiſtendo bonis exercitiis, concupiſcentiæ & paſſiones paulatim minuuntur in nobis*, & virtutes ampliùs roborantur, ita ut homo delectetur in eis frequenter, & maximè ſi honorem Dei, & non ſuum commodum vel pacem propriam quærat, quia aliter non eſſet purum, nec verè virtuoſum.

Marginal notes: Adverſus tria vitia quotidiè pugnandum. — Devotio non ſemper anxiè deſideranda. — Pſal. 142. — 1. Pet. 5.

Nam quia ad Deum omnia opera ſua purè non refert, ſuperbus eſt & vanus. Quicquid boni homo facit, cogitare debet, quia donum Dei eſt, & non ſe reputet inde. Nam tenetur Deo regratiari, & magis ſe humiliare; ne imputetur ſibi ad peccatum, & graviùs de ingratitudine judicetur. Omne opus bonum in Deo factum, gratiam majorem meretur, lætificat mentem, & delectat operantem, quia Deum habet adjuvantem. Qui deſiderat à Deo conſolari, taceat de mundanis, oret ſæpius, & rarò ſit foris. Omne enim peccatum generat triſtitiam, corrumpit naturam, & meretur pœnam. Attende donum Dei in alio, & dilige illud, ſicut verè eſt donum Dei. Erit autem tuum, ſi diligis illud tanquàm tuum: ſemper tamen totum ad Deum humiliter referendo, ne perdas bonum malè utendo. Tunc malè uteris bono, ſi inde extolleris, & vanè gloriaris. Tunc benè uteris malo, ſi inde humiliaris & contriſtaris, & per pœnitentiam emendas, nec te ſuperbè excuſas. Status hujus vitæ debilis eſt, & plenus periculis: ideò ad Deum ſemper currendum eſt, & orandum; ut nos cuſtodiat & adjuvet, in omni luctamine & opere bono, uſque in finem.

FINIS EPISTOLARUM.

ALIQUOT ORATIONES.
PIÆ AC DEVOTÆ
De Paſſione Domini noſtri JEſu Chriſti, quæ huic ſecundæ editioni acceſſerunt.

PRIMA.

Oratio ad Patrem legenda infra miſſam, de oblatione corporis Chriſti, de merito Paſſionis ejus, & de noſtra reſignatione.

1. RESpice clementiſſime Pater de I.
ſanctuario tuo, & de excelſo cœlorum habitaculo, ſuper ſacrificium acceptabile tibi. Intuere ſacroſanctam hoſtiam unigeniti Filii tui, quam offert vultui tuo pro nobis. Ipſe eſt enim ſummus Sacerdos & verus Pontifex, qui non alienam hoſtiam, ſed propriam carnem dedit ad immolandum in ara Crucis pro vita ſæculi. Propitiare ergò mihi peccatori hodie per hanc ſalutarem victimam. Eſto exorabilis mihi infirmo homini, multum labili & vitioſo, qui non ſum dignus reſpicere cœlum, neque calcare terram, quoniam te Creatorem meum offendi ſæpiſſimè, ſæpiùs agendo, loquendo, cogitando contra præcepta tua irreverenter & inſenſatè: propter quæ omnia meritò incurri graviſſimam indignationem tuam, nec non omnium creaturarum accumulavi mihi inimicitiam. Te enim offenſo & deſpecto, jam utique juſto judicio omnis adverſatur creatura peccatori. Sed omnipotens &

Digitized by Google

& Deus totius conſolationis miſerere mihi ſervo tuo ex intimo corde pœnitenti & dolenti. Quoniam ex nihilo factus ſum, & in peccatis conceptus, ut fragilis homo cecidi. Parce mihi Domine, parce. Da viam filio prodigo ad te revertenti de ſiliquis porcorum, & ſtanti ante thronum gloriæ tuæ, & poſtulanti manum miſericordiæ tuæ à manè uſque ad veſperam: donec deſcendat ros gratiæ, & pluvia conſolationis ſuper terram cordis mei, quod jam aruit & contabuit præ multitudine peccatorum. Propter temetipſum inclina Deus meus aurem tuam mihi, & exaudi verba mea. Mirifica miſericordias tuas, qui ſalvos facis ſperantes in te. Scio, quia non propter opera mea facies, ſi qua fortè videntur: ſed propter bonitatem tuam Domine, quæ immenſurabilis prædicatur. Amplius autem exaudi me per ſingulare meritum amantiſſimi & dulciſſimi Filii tui Jeſu Chriſti, qui pro peccatoribus crucifixus eſt & mortuus, ut omnium peccata ſuâ deleret paſſione.

2. Recordare alme Pater inæſtimabilis charitatis ejus, quomodò in mortem tradidit animam ſuam, ut vivificaret populum ſuum, qui in nullo ſibi pepercit, ut reis & damnatis in æternum parceres. Memento amariſſimæ paſſionis ejus, quam gravia & indigna ſuſcepit: qualiter ab hora matutina uſque ad exitum ſuum in cruce pro humano genere laboravit, clamans ſanguinis ſui effuſione pro reconciliandis tibi peccatoribus, ut amicos de inimicis faceret, & de ſuis profugis adoptionis filios. O ſumme & venerande & colende Pater, hodie tibi repræſento omnia ſigna paſſionis unici filii tui, cum noſtra ſupplicatione atque ſuffragio omnium bonorum Martyrum, qui eandem paſſionem ſpecialius imitati ſunt. Aſpice & cognoſce, cujus, ſunt ſigna amabilia adoranda per ſæcula. Ecce crux, clavi, lancea, fel, arundo, ſpongia, ſputa, flagella, corona ſpinea, ſudor ſanguinis, alapa, virga, reſtis, columna, alba veſtis, purpura, & inconſutilis tunica. Iſta ſunt pretioſa ornamenta & regalia vexilla, quibus ad debellandas aëreas poteſtates proceſſit unigenitus tuus in noſtræ carnis ſubſtantia. Iſta ſunt arma bellica, quibus mors devicta eſt, & humana natura redempta. Per hæc igitur benedicta & glorioſa paſſionis inſignia, demitte mihi omnia peccata mea. Sit mihi hæc veneranda armatura, & decora, contra omnia vitia & tentamenta ſingularis potentia. Sit mihi quotidianum ſpeculum & dulciſſimum animæ meæ ſolatium tam doloroſum & flebile ſpectaculum.

3. Suſcipe ſanctiſſime Pater gratiſſimam hoſtiam oblati corporis Filii tui, quam tu ipſe tibi præparaſti, ac in ſempiternam ſatisfactoriam, dignam atque ſufficientem eſſe voluiſti, ad exhaurienda omnia peccata, tam contracta quam voluntate admiſſa. Suſcipe me pariter hodie in ſancta oblatione, quâ nulla ſanctior eſt & præſtantior, & quæ tibi venerabiliter offertur per manus Sacerdotum tuorum diebus ſingulis, pro vivis & mortuis, ac pro cunctis neceſſitatibus noſtris. Proficiat hæc mihi & omnibus orationibus meis commendatis, quorum neceſſitas & fides tibi nota eſt, ſive jam præſentes ſive abſentes huic ſolemni celebrationi exiſtant. Perveniant ad te preces eorum & devotio, co-

Digitized by Google

operetur illis ad ſalutem ineffabilis virtus & efficacia ſacramenti, quod divinitùs eſt inſtitutum, non humanitùs inveſtigandum, ſed piè colendum, fideliter adorandum, firmiter credendum, & uſque ad conſummationem ſæculi continuandum. O pretioſiſſimum & ſuaviſſimum ſacrificium, quod tibi æterno Patri pro nobis obtulit coæternus Filius tuus, factus & ipſe hoſtia vera, viva, ſalutaris, unica, & perfecta: qui erat ſolus Pontifex immaculatus, ſanctus & immunis ab omni delicto, non habens neceſſe priùs pro ſemetipſo rogare, & hoſtiam ſecundùm legem offerre; ſed pro debitoribus mortis ſemel moriens interceſſit, non habentibus nec invenientibus in univerſa creatura, quid pro delicto ſuo redderent. Jam igitur non deſpero, neque ultra deſperabo de venia & curatione peccatorum, quotieſcunque etiam me peccatum apprehenderit. Inveni enim, quo ſanandus accedam medicum, ad quem ſanandus recurram. Scio ubi ſit ſpes mea, & univerſa conſolatio mea. Quia in paſſionibus & vulneribus Domini mei Jeſu Chriſti, ſuma ſalutis totaque ratio ſpei mei conſiſtit & abundat. Per omnia benedictus ſis Deus meus, qui tam magna & immenſa Divinæ largitatis beneficia contuliſti mihi. Iſtis namque vehementer me accendis, ad regratiandum tibi & dilecto Filio tuo.

4. Sed ô mi Pater fideliſſime, quid agam, quia nil dignum in me reperio, aptum dono gratiæ tuæ. Veruntamen bone Pater, cujus ſunt omnia dona bonorum, ſcio, quia nullius indiges, & tibi videris offerri. Dabo igitur aliquid, & modicum, quod mihi relictum deperire poteſt, amori tuo ſacrificabo. Nam tibi oblatum melius manet, & tamen merces futura non deerit tam liberè offerenti. Si auderet quis inhæſitanter ſe donare tibi, tu te utique redderes illi, fieretque quod ore capitis noſtri dictum eſt: Date & dabitur vobis. Nunc ergò ſi digneris accipere, ecce voluntariè meipſum offero, & tuæ diſpoſitioni animam & corpus meum fideliter derelinquo. Voluntatem quoque propriam [quâ pinguius nil tibi offertur] ex hac hora & deinceps promptiſſimo corde reſigno, quemadmodum dilectus filius tuus Chriſtus Dominus noſter ſuam tibi commiſit voluntatem, ut noſtram in ſua abnegatione obtineret ſalutem, formam præbens ſequentibus ſe fidelibus brevi & pleno ſermone quem dixit: Pater mi, non ſicut ego volo, ſed ſicut tu: fiat voluntas tua.

5. Hoc itaque exemplo vehementer admonitus te inſpirante & juvante, denuò me reſigno, omnibus, quæ mundi ſunt, renuntio, Carnis deſideria deſpicio, omnes actus & nefaria conſilia maligni ſpiritus abjicio, tuo ſervitio me deſpondeo: tibi adhærere cunctis diebus vitæ meæ concupiſco, jam jamque devotè id agere inſtituo. Adhuc verò ut pleniùs perficiam voluntatem tuam, en meam frangere paratus ſum per veram obedientiam, quam tibi in prælato meo teneor exhibere. Ejus enim voci cùm obedio, tibi veraciter obedio. Ergò illius manibus tanquàm parvulus in Chriſto renatus, qui ſe Baptiſtæ ſui manibus humiliter inclinavit, gubernandum me ſubmitto. Fratrum quoque meorum conſiliis & ſermonibus, totâ humilitate & piâ charitate libens parebo, quos nimirùm ſanctiores & longè

gè me ſapientiores intelligens, jure meæ imperfectioni præfero. Tibi autem eandem imperfectionem meam cognitam eſſe ſciens, in defectibus me accuſo, atque ſanioris meditationis remedium multâ contritione à te expoſco: quatenus benevolentiſſima manus tua, quæ omnem infirmitatem curat, & omnem impotentem roborat, meam indigentiam non relinquat. Per eundem Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

SECUNDA.

Oratio de recordatione & imitatione Paſſionis Dominicæ.

1. DOmine Jeſu Chriſte, qui pro noſtra ſalute pati, crucifigi, ac mori veniſti, da mihi paſſionem tuam doloroſo corde ſæpiùs percogitare, & eam conſtanter poſſe imitari. Da, ut quidquid adverſitatis, gravitatis, vel injuriæ mihi obvenerit, de manu tua benevolenter accipiam, & pro nomine ſancto tuo aliquid perpeti gaudeam, qui tam multas injurias & pœnalitates innocenter pro me tolerare dignatus es. Nempè ad dignè rependendam tibi vicem non poſſent adæquari omnis hominis maledictiones mihi illatæ, quantò magis breve vel aſperum verbum, ſeu moleſtum aliquod factum ſine mordaci cogitatione perferre debeo. Procul igitur omne murmur ſit, ſileat indignatio, conquieſcat ſuſpicio, ſed magis benigna patientia, humiliſque confeſſio loquantur, quod ampliora mereatur iniquitas mea recipere, quàm aliquis mihi poſſit irrogare.

2. Dehinc quæſo, ut largam mihi infundas charitatem, quatenus plenam indulgentiam & compaſſionem devotam, preces & excuſationem debitoribus meis reddam, nec non gratiarum actiones pro magnis lucris patientiæ perſolvam: quoniam tuus debitor ſum in valdè multis lugendis exceſſibus. Exceptis enim beneficiis, unde tibi debitor ſum in quibuſcumque ſufficio, imò ultrà quàm ſufficio, adhuc revera pondus peccatorum meorum præteritorum & quotidianorum gravibus me debitis admonet, cujus tamen confido ut pars maxima ſolutionis erit ſuſtinentia & dimiſſio injuriarum, & ſupplex oratio pro adverſariis. Exemplum namque mihi reliquiſti memoriale, qui pro crucifixoribus exoraſti, ne perirent. Utinam & pro me peccatore Patrem nunc exorare digneris, ut dimittat mihi quicquid conſcientia metuit, & adjiciat, quod tenuitas mea petere non præſumit. Tu es enim, advocatus meus juſtus & fidelis apud Patrem, qui tuo ſanguine me redemiſti, tuoque exemplo ad viam perfectæ humilitatis, manſuetudinis, & patientiæ dulciter invitaſti. Adjuva me ergò Domine Jeſu ſpes mea & refugium in die tribulationis, ut non declinem à via patientiæ quâcunque adverſitate exurgente: ſed ad te incunctanter recurram pro juvamine & ereptione neceſſitatum mearum. Multa namque ſunt hujus vitæ adverſa, quæ ſuſtinere non eſt poſſibile. Ego non ſufficio, notum eſt tibi quando in minimis me probas, nec alium quàm infirmum hominem me invenio.

3. Quapropter oro te Domine, aperi mihi theſaurum miſerationum tuarum, & illud mirificum maximumque paſſionum tuarum revela myſterium, in quo omnium infirmorum & tribulatorum continentur remedia, ex quo etiam ſæpè

ſæpè novellus devotionem, & devotus conſolationem multam haurire conſuevit. O Jeſu fons gratiarum: fac intrare cor meum amaritudinem calicis tui quæ omnem gravitatem mihi convertat in dulcedinem. Perfora quoque manus & pedes meos clavis charitatis tuæ, ut nec in opere, nec in affectu meo quicquam vanitatis vel carnalitatis ultra vivat. Sed vive tu in me, & ego in te: nihilque mali interveniat, quod nos ſeparet. Nullæ ergò delitiæ, nec ullæ me pœnæ ſolvant à tua dilectione: ſed ſive ad mortem, ſive ad vitam vocaveris, quocunque volueris Domine, illuc pergam in nomine tuo. Sapiat mihi beata crux tua, & taliter ſapiat, ut meam libenter feram. Suſcepi illam ſpontaneè æternæ ſalutis intuitu, tamen portare non valeo, niſi continuò manum tuam appoſueris. Te verò adjuvante & ducente, leve eſt onus tuum, fitque planum ac calcabile omne aſperum carni. Nunc O dulciſſime Jeſu, ſalus & virtus animæ meæ, confirma me puſillum in hac hora verbis oris tui; & præcipuè in recordatione paſſionis tuæ me totaliter accende, & ad te intimè trahe; ut cum frequentatione excitationis ſapor creſcat devotionis: ut cum debita laudatione, fructus effulgeat piæ converſationis. Qui cum Patre & Spiritu ſancto vivis & regnas Deus per omnia ſæculorum. Amen.

T E R T I A.

Oratio ad compatiendum Chriſto, & dilectæ Matri ejus.

1. Flecto genua mea ad te Domine Jeſu Chriſte, quem pro me in Cruce cerno ſuſpenſum. Saluto te ô veneranda imago crucifixi Domini mei Jeſu Chriſti, cujus ſanguine redemptus ſum de manu inimici. Salve Salvator mundi, qui hanc amariſſimam mortem pro me ſuſtinuiſti. Peto te dulciſſime Jeſu, præſta mihi ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ, tibi in omnibus pœnis compati, nec non ſanctiſſimæ Matris tuæ doloribus intimo cordis affectu condolere, & cum beatiſſimo Joanne Apoſtolo largiter ſub cruce flere. Etenim ſolatioſum mihi nunc fore ſcias, ſi poſſem, etiam exteriores lachrymas, præ magnitudine compaſſionis coram imagine crucis tuæ fundere, qui pro me pretioſum ſanguinem abundè ſæpiùs effudiſti.

2. Sed quia à te omne donum bonum, imple hoc deſiderium meum ad honorem tuum, ut & memoria ſacratiſſimæ paſſionis tuæ, cum ſingulari recordatione glorioſæ Matris tuæ, adjuncto ſemper chariſſimo diſcipulo tuo Joanne ejuſdem fideliſſimo cuſtode, ex hac hora & deinceps in me ferventiùs accendatur, copioſiùs dilatetur, intimiùs ſentiatur, perfectiùs moribus & vita teneatur. Sit inſuper crucifixio tua ſpeculatio mea, dolor Matris tuæ conſolatio mea, fletus ſancti Joannis interceſſio mea. Non ſit ſine intercompaſſione mentis, aſpectus mortis tuæ tam deformis. Quotieſcunque igitur tuam paſſionem recolo, aut figuratum in Cruce video, da hoc interius cordi meo ſentire, quod multis devotis dediſti experiri. Qui vivis & regnas Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

QUARTA.

Digitized by Google

QUARTA.

Oratio ad Chriſtum.

1. Laus & gloria tibi ſemper ſit Domine Jeſu Chriſte, qui pro me peccatore deſcendere dignatus es de cœlis, & arborem aſcendere Crucis, ad ſatisfaciendum pro peccatis meis, in qua nudus & toto corpore vulneratus tanquàm viliſſimus latronum inter latrones pendiſti: qui es ſpecioſus forma præ filiis hominum, verus Dei Filius, Rex Regum, & Dominus Angelorum. Benedictio & claritas, gratiarum actio, & vox laudis tibi ſit Agne Dei mitiſſime: quoniam dignus es accipere omnem honorem, propter paſſionem mortis & multimodam quam paſſus es in Cruce confuſionem. Accipe igitur humiles has laudes, devotas gratias; mentales genuflexiones, & pia oris mei obſequia, pro ſumma & immenſa charitate mihi in paſſione tua oſtonſa. Revera tibi gratias agere teneor pro omni, quod vivo, quod ſapio: ſed multò intentiùs & copioſiùs, quod tuo pretioſo ſanguine redemptus ſum. Magna bonitas, quia me non exiſtentem condidiſti; ſed major charitas ſuperlucet, quod perditum reformaſti. Et ſi in te bonitas & charitas æqualis ac una ſemper fuit, mihi tamen charior & utilior viſa eſt charitas, quæ ita ſuperabundavit.

2. O quanti me exiſtimaſti, quem tam charo commercio redemiſti. Dediſti certè pretioſiſſimum quod habuiſti; nam te pretioſius nihil eſt, & ecce te totum pro me tradidiſti. Quapropter obſecro te benigniſſime JESU, fons bonitatis & charitatis, ut hæc à memoria mea non defluant: ſed ſemper imago crucifixi corporis tui mihi reſplendeat, & ſingula plagarum loca amorem tuum cordi meo profundè imprimant, ſigna enim ſunt validiſſimæ dilectionis tuæ ad me. Nam omnia hæc pro me ſuſcepiſti, pro te autem nihil horum merueras, qui peccatum non feciſti, nec maculam quidem peccati contraxiſti; in quo dolus non eſt inventus, nec cauſa mortis, ſicut pro te loquebatur Pilatus. Sed ideò ablatus es, quia tu ipſe voluiſti, qui ad redemptionem totius mundi te miſſum cognoviſti. Innocenter ergò paſſus es, & atroci Crucis ſupplicio interemptus: ſed tamen infructuosè non es mortuus, quia per Crucem & per mortem tuam omnes liberati ſumus. O beata & nimiùm amabilis Crux, arbor decora atque ſalutifera, in qua pependiſti vita mea pro me mortua: ut mortem occideres, & vitam mihi donares. O quàm felix & pretioſa mors iſta fuit, quæ mortis auctorem vicit, infernum ex morſu ſpoliavit, paradiſi januam reſeravit. Benedicta ſit paſſio tua Domine Jeſu Chriſte, crux tua & mors tua, quæ antiquam parentum noſtrorum meledictionem in cœleſtem convertit benedictionem. Benedicta ſint omnia membra tua, in quibus paſſus es: & omnia vulnera tua tibi inflicta, æternaliter ſint benedicta. Nam ipſa ſunt mea maxima medicamenta, contra quælibet vitia, & optima ſolatia inter adverſa.

3. Jeſu bone, dulce eſt tecum eſſe in Cruce, quod magis opto habere, quàm omnes ſolationes naturæ. Melius eſt mihi tecum eſſe in magnis doloribus, quàm ſine te in ſummis mundi honoribus. Ah mihi eſt, quod patior, cùm te in

Digitized by Google

cruce contemplor. Sub hac ſedebo & lugebo, conſiderabo & penſabo quanta paſſus ſit pro me Deus meus. Multi Sancti multa paſſi ſunt, ſed tu Sancte Sanctorum ampliùs, Nam tenerrimum & digniſſimum corpus tuum, à ſummo uſque deorſum; multiplicibus plagis & vulneribus erat diſpunctum. Quæ etſi Evangeliſtæ non recitant, quibuſdam tamen devotis fuiſſe revelatum multi affirmant, ſicut his duobus verſibus cõtinetur.

Septuaginta quinque, quater centum, millia quinque:
Tot fertur Chriſtus pro nobis vulnera paſſus.

Benedictum ergo ſit ſemper ſanctiſſimum & pretioſiſſimum corpus tuum, ſanguineis guttis ornatum. Nam variis inciſionibus venarum perforatum, ſuæ effuſionis non potuit tenere modum. Verè tu es dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus. Candidus in virgine, rubicundus in cruce, electus in paternæ gloriæ † confeſſione. O nobiliſſimum corpus omnia corpora Sanctorum ſanctificans, omnes electorum animas à peccatis emundans. Ave nunc ſanctiſſimum corpus Dominicum, natum ex Maria Virgine: verè paſſum immolatum in cruce pro homine: ſepultum ab hominibus in corde terræ, reſuſcitatum à Deo tertiâ die.

† *Conſeſſione.*

4. Pretioſum eſt mihi hoc venerabile corpus tuum, Spiritus ſancti operatione de duriſſimo ſanguine V. Mariæ formatum: ſed pretioſius mihi efficitur, quia pro me tam deformiter eſt in paſſione martyrizatum. Non mihi ſordet facies tua olim tam amabilis, nunc autem tam contemptibilis & penè incognoſcibilis effecta, propter immunda ſputa & validos percutientium ictus, ac irreverendos capillorum tractus, cum velatione illudentium, & multa ignominioſa tibi improperantium. O glorioſa facies Dei mei, quam Angeli videre deſiderant; & quæ prius quandoque refulſiſti in monte Tabor, ut ſol, quomodò nunc ſic denigrata es, ut nulla in te appareat ſpecies neque decor? Propter me denigrata es inclyta Dei facies in terris, ut dignus efficerer contemplari Divinam faciem tuam in cœlis. Ergò illa fœda conſputio formoſi vultus tui, lotura & purgatio facta eſt fœditatis animæ meæ. Inſuper & omnia, quæ paſſus es, pro mea ſatisfactione & redemptione geſta ſunt. Erit itaque ſumma ſapientia mea iſta meditari, & configurari in carne paſſo. Expoliatus es conditor orbis terræ, ut ego veſtimentis induerer perrennis gloriæ. Denudatus es, ut me ab omnibus quæ mundi hujus ſunt nudarem, & te ſine retardatione ſequerer. Illuſus es, ut me ab illuſione dœmonum eriperes. Contemptus es, ut me doceres amare contemptum & abjectionem hominum. Accuſatus es, ne me leviter excuſarem: ſed quàm multa falſa pertuliſſes, cogitarem. Condemnatus es, ut æternam damnationem evaderem. Ligatus es, ut à peccatorum vinculis abſolverer. Flagellatus es, ut æterna flagella cum reprobis non ſentirem, temporalia flagella cum electis patienter ferrem. Coronatus es ſpinea corona, ut ego immarceſſibili corona dignus eſſem coronari: ſi tamen tibi compatiar, tanquam membrum ſuo conforme capiti. O Rex æternæ gloriæ, quàm

quàm acutam & deſpectam coronam pro me viliſſimo peccatore portaſti. Et quomodo poſſum ſine ingenti cordis dolore cogitare benedictum caput tuum ſpinis obſitum, arundine percuſſum, ac omni populo in deriſum oſtenſum?

5. Eductus es extra civitatem Hieruſalem ad crucifigendum, ut me reduceres in cœleſtem Hieruſalem ad perpetuè lætificandum. Crucem propriis humeris bajulaſti, ut me ipſum abnegarem, crucem tollerem, & poſt te venirem. Affixus es cruci, ut mihi mundus crucifixus eſſet, & ego mundo. Elevatus es toto corpore à terra, ut ego toto corde elevarer ad ſuperna. Aceto & felle potatus es, ut peccatum quod guſtu vetiti cibi in mundum venit, amaro poculo expiares, & ut tuæ felleæ potationis inter epulas recordarer. Derelictus es à Patre in crucifixione, ne ego deſperarem in tentatione vel gratiæ ſubtractione. Derelictus es etiam à notis & diſcipulis tuis, ut ſpes mea non figeretur in hominibus. Compaſſus es tamen cordialiter matri & diſcipulorum infirmitati, ut proximorum ſemper condolerem neceſſitati. Pro crucifigentibus rogaſti, ut ego in me peccantibus benignè indulgerem, & tibi omne judicium committerem. Poſt hæc teſtamentum fidele ſtatuiſti: nam animam Patri, matrem diſcipulo, diſcipulumque matri commendaſti: ut & ego inſtante mortis articulo, animam meam tibi commendarem: & ſanctiſſimæ Matris tuæ præſentiam ſpecialiter invocarem. Cujus clementiam humiliter invoco, ut cum B. Joanne Apoſtolo tuo & cæteris ſanctis N. N. mihi aſſiſtere dignetur morienti, ſicut tibi aſtitit in cruce pendenti. Enim verò tuus fuit ejus dolor, & tuus dolor nihilominus ejus erat, cujus cor compaſſionis gladius penetravit. Cumque vidiſſes matrem & diſcipulum ſtantem quem diligebas, nequaquam deſcendiſti de Cruce propter eos, ſcil. in obedientia Patris tui uſque in finem permanſiſti: præbens mihi exemplum perſeverandi in via & in lege tua, quam nunc relictis parentibus & amicis cœpi ambulare. Ambulabo in ea duce gratia tua, & ſi perſeveravero tecum, erit ſine dubio merces mea æterna.

6. Sicut ergo tu Domine Jeſu, nec propter matris tuæ fletus, nec propter Judæorum opprobria conſenſiſti de Cruce deſcendere: ſic nec ego moveri debeo cujuſquam blando ſermone vel conſilio, aut etiam vano terrore contrariorum à ſtatu ſanctiſſimæ ſervitutis tuæ: ſed tecum vivam, tecum moriar in cruce: nec mihi contingat parcere animæ meæ propter te, qui animam tuam pro me poſuiſti, ut non perirem in æternum. Inclina itaque nunc ad me caput tuum, in ſignum præcipui amoris: & ego cor meum ad te, in ſignum intimæ compaſſionis: & ſimul moriatur anima mea cum anima tua, ut ubi tu es, illic ſit & ipſa; tunc per deſiderium, poſt per præſentiam & beatificam fruitionem. Aperi quoque mihi latus tuum ad pauſandum in eo. Ideò enim apertum eſt, ut ego intrarem, & ab æſtibus vitiorum curarer. Profluit ex eo ſanguis & aqua: aqua, ut lavarer à contractis maculis & privatis: ſanguis, ut redimerer à jugo diaboli & pœnis inferni. Eja ſuſcipiam te jam de cruce cum ſingulari reverentia. Ponam te dulciter inter brachia mea, qui non habuiſti, ubi caput tuum reclina-

res, diſpunctum corona ſpinea. Plangam te quaſi unigenitum Patris, & primogenitum Virginis Matris, antequam ponaris in monumento ab oculis meis: & conſiderabo omnia quæ feciſti, docuiſti, & paſſus es in mundo, ab hora nativitatis tuæ uſque ad horam mortis & ſepulturæ tuæ. Exinde mihi ſit tua reverenda ſepultura, omnium mundanorum perfecta clauſura. Hic requieſcam, hic habitem, hic cunctis tumultibus excluſis tecum ſepeliendus ingrediar; ut tibi ſoli unitus, toti mundo mortuus ſim ac ſepultus. Amen.

QUINTA.

Oratio ad Chriſtum.

1. SCribe Domine Jeſu Chriſte vulnera tua in corde meo, pretioſiſſimo ſanguine tuo: ut in eis legam tuum dolorem & tuum amorem, ad omnia terrena & ad omnia adverſa pro te libenter ſuſtinenda. Fac me [quæſo] participem ſacræ paſſionis tuæ & acerbiſſimi doloris, quem ſuſtinuiſti in gravi & longa appenſione crucis. Tunc enim benedictæ manus ab impiis conclavatæ, & ſpecioſiſſimi pedes tui ligno duriſſimo ſunt affixi. Tunc enim totum corpus tuum ita extenſum eſt, ut omnia oſſa tua dinumerari poſſent. Tunc denique, poſtquam emiſiſti ſpiritum ſanctiſſimum, latus tuum lancea militis tam validè perforatum eſt, ut continuò exiret ſanguis & aqua, in redemptionem totius mundi.

2. O inæſtimabilem charitatem, ut damnatum ſervum redimeres temetipſum tantis ſuppliciis expoſuiſti; & innoxiam mortem, ne æternaliter morerer, libentiſſimè ſuſcepiſti. Ego Domine peccavi, ego hoc grande peccatum feci; ego ſum reus omnium vulnerum tuorum. Quid igitur retribuam tibi, pro omnibus, quæ retribuiſti mihi? Si dedero me & omnia mea, quæ unquam habui & habiturus ſum, pro charitate hac maxima, quam feciſti mecum, quaſi nihil eſſet. Etſi tradidero meipſum tibi in perpetuum ſervum, non poterit dignum eſſe pretium. Inſuper ſi totum mundum haberem, ipſumque dare poſſem, adhuc non eſſet digna retributio, pro minima gutta pretioſiſſimi ſanguinis tui, quem pro me in cruce effudiſti. Una enim gutta pretioſiſſimi ſanguinis tui, univerſum mundum expurgare potuiſſet. Veruntamen non ſufficit amori tuo dare congruentiam ſatisfactionis, ſed ex abundanti expendiſti pretium, quo totum mundum ſalvare decreviſti, in quo etiam mihi ſpem unicam reliquiſti. Nam ex quinque corporis tui vulneribus, voluiſti largiſſimè emanare dulcedinem charitatis tuæ, quam ab æterno habuiſti cum Patre abſconditam, ſed etiam ſpecialiter paſſionis tempore in Cruce moriens revelaſti.

SEXTA.

Gratiarum actio.

1. GRatias itaque nunc refero tibi benigniſſime Jeſu, pro omnibus doloribus & opprobriis, pro univerſis quoque rubicundis vulneribus tuis, quibus repletus es à planta pedis uſque ad verticem, pro mea reconciliatione & reductione in æternum gloriam tuam. Sed heu Domine, quia dignas tibi referre gratias non ſufficio. Siquidem tam excellens & pretioſa eſt ſanctiſſima paſſio tua, ut ſi omnium creaturarum etiam virtutes haberem, adhuc plenè tibi

tibi regratiari nequaquam ſufficerem. Excedit enim omnium hominum merita & vota: ſuperaſcendit omnium creaturarum dignitatem. Attamen, ne omninò ingratus ſim, ſaltem in modico regratiari tantæ charitati & tam amaræ paſſioni tuæ deſidero per verba devotæ orationis & meditationis, quæ tu inſpirabis, & cordi meo ſapida feceris: quatenus & ex hinc fructus multiplex proveniat animæ meæ, atque tibi gratiarum actio cum perfecto amore reſultet ſine fine. Memento mei Domine JEſu in regno tuo, qui latroni confitenti in Cruce reſpondiſti. *Hodie mecum eris in paradiſo.* Amen.

ORATIONES ADMODUM PIÆ.

ORATIO I.

De amore & laude B. Virginis Mariæ.

1. DEprecor te, benigniſſima Dei Genitrix Virgo Maria, ut pietatem tuam & dulciſſimam charitatem, qua ſemper exiſtis plena, mihi ſervo tuo pauperi & infirmo aperire nunc & in perpetuum digneris, atque inſtillare intimis cordis mei ſcriniis dulcedinem tuam, quam geris in pectore tuo, & habes abſconditam in uberibus tuis ſanctiſſimis, quatenus te Matrem ſuper omnes benedictam, & unicum filium tuum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, puro & integro corde amare, & devotiſſimè laudare valeam? & ita mihi ex hoc bene fiat ſuper terram, omnibus diebus vitæ meæ, in amore & ſpiritus fervore, tibi & filio tuo ſerviendo.

2. O aurea roſa, tota ſuavis & formoſa, Virgo Maria, perveniant quæſo ad te preces meæ inſtanter effuſæ, quibus pulſo ante oſtium tabernaculi tui, quod eſt in domo Domini in hac præſenti hora, confidens de tua affluenti miſericordia in quacunque fuero tribulatione & anguſtia. Nam tu Mater es miſericordiæ, & per te ſuſcipitur peccator in maximam ſpem veniæ. Sed & major eſt bonitas & pietas tua, quàm rumor, quem audivi in terra mea. Quia vincis omnem laudem & gloriam Sanctorum, & præcedis propterea (Virgo Beata & Domina veneranda) in virtute dulcedinis & manſuetudinis, Angelicam etiam creaturam. At niſi ſic eſſet, unde miſeris & reis tanta infundi conſolationis dulcedo, tantaque alacritas veniæ poſſet ingeri? Nam tu exhauriri non poteris, quia in te requievit novem menſibus, infinitæ bonitatis fons Jeſus Chriſtus. Tu es ornamentum cæli cælorum. Tu gaudium & jubilatio omnium Sanctorum. Tu es reclinatorium aureum Sancti Sanctorum. Tu tripudium & exſpectatio patrum antiquorum. Per te Matrem benedictam Virginem ſingulariter præelectam, datur omnibus, & promittitur cunctis divinam miſericordiam exorantibus, indulgentia peccatorum, & ſors inter filios Dei, & beatitudo ſine fine manſura in regno cœlorum.

3. O clariſſima ſtella renitens in cælo, cæli Regina. O Domina mundi, nulla poteſt comparari tuæ virgineæ pulchritudini, qualiſcunque Virgo ornata virtute cœleſti. Quia tu es, poſt unicum filium tuum Jeſum Chriſtum, prima inter omnes ſanctos & ſanctas nobiliſſimaque

que creatura: quam Deus Pater præſcivit ante ſæcula, & creavit in plenitudine temporis, ut eſſes unigeniti filii ejus Mater intacta. Quem quidem peperiſti cum ineffabili gaudio, & ſtupendo æternoque miraculo, in ſalutem omnium credentium. Te igitur, ô beatiſſima, omniumque Virginum Regina pulcherrima, totius jam orbis mediatrix effecta: Te, ô perpetua Virgo Maria, cum jucundiſſimo cordis jubilo, affectuque puriſſimo, laudet & glorificet ſummeque veneretur, & intimè diligat omne genus humanum. Et omnis creatura cæli & terræ, quàm condidit Deus in laudem & gloriam ſui altiſſimi nominis, tibi perſonet gratiarum dulciſonas melodias. Amen.

ORATIO II.

Ad B.V. Mariam, ut ſubveniat in hora mortis.

1. O Amariſſimma Dei Genitrix Virgo ſemper Maria, quæ ſuperabundas dulcedine mirabili, quam capere & enarrare non valet mens humana. Ecce adſum ego ſervus tuus, cum intima affectione cordis mei, humiliter me inclinans ante glorioſiſſimam ſedem tuam, ſuper omnes choros Angelorum in cœleſti regno exaltatam. Quàm idcirco meruiſti digniſſima Mater Dei, quoniam inventa es humillima inter omnes filias Hieruſalem, & placuiſti oculis ejus Virgo decora valde, nec fuit tui ſimilis in omni terra. En iterum flecto me ante ſcabellum veſtigiorum tuorum, devotis labiis & mundo corde, officioſiſſimè & ſalutare & collaudare deſiderans. Sed ſcio electa Mater, quia dignus non ſum levare impuros oculos meos, quos ſæpius inquinavi, concupiſcentia carnis, concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ, in ſereniſſimam faciem tuam divino lumine radiantem: omnique, cœleſti militiæ admirandam: quæ labiis candidiſſimis, & rubentibus roſis, aureiſque floſculis, ex omni parte decentiſſimè adornata es. Ideoque confundor ab impuritate mea, triſtem penſans indignitatem meam. Sed rurſus, propter multitudinem miſericordiæ tuæ; ſpem gero bonam & firmam impetrandi citius gratiam & plenam reconciliationem, te mihi benignè apparente, & pro me interpellante. Quid aliud poſſum de miſericordiſſima Matre, & de dulciſſima Virgine, niſi miſericorditer & dulciter ſentire, in eum & omnium peccatorum ſolatium! Propter hanc clementiam & manſuetudinem, ſub tuam protectionem confugio: ubi infirmi accipiunt virtutem, & captivi liberationem. Eſto ergo miſericors mihi, & bona Mater cordi meo: ut felici experientia, nunc ſentiam te omnium eſſe conſolatricem, omniumque tibi ſervientium & in te ſperantium fideliſſimum ſublevamen.

2. Iterum precor te glorioſiſſima Mater Dei Maria, quatenus ab hac præſenti hora, uſque ad extremam horam, propitio ac ſereno vultu, cordeque dulciſſimo, ſuper me reſpicere non fatigeris: ſed in tua cuſtodia me accipias, atque ſanctiſſima brachia, tua ſuper me, quocunque ambulavero, maternaliter expendas. Cùm autem venerit dies meus noviſſimus, quem ignoro; & hora mortis metuenda valdè, quam non poſſum præterire: ô clementiſſima Domina mea, ſingularis fiducia in omni anguſtia, ſed in hora mortis maximè, tunc memento mei,

Digitized by Google

mei, & aſſiſte fini vitæ meæ, conſolando trepidantem animam meam. Protege eam ab illis tetris & immundis ſpiritibus, ne audeant me appropinquare: quam tua gratioſa præſentia dignetur, cùm multitudine Angelorum & Sanctorum, viſitare. Satage quoque placare mundiſſimis precibus tuis, priuſquam decedam ex hac luce, divinam faciem filii tui, quem toties & tam graviter offendi peccatis meis. Poſt hæc, ſuſcipe enavigantem ab hoc exilio inopem animam: & introduc eam per portas cæli, ad amœna Paradiſi. Statue me juxta te, & loquere ad filium tuum pro me, Regem omnium ſæculorum, verbum bonum & ſuave, quæ ab ore Gabrielis benedictum illud Ave accepiſti. Per cujus virtutem, me conſervare digneris viventem atque morientem: & dona mihi hanc obſecro cum devotione cordis ſæpius replicare, in laudem & gloriam melliflui & benedicti nominis tui. Accipe itaque deprecationem ſervi tui, quomodo coram te fundo: & reſpice in me, miſericordiſſima Mater Jeſu Virgo Maria, ſuper omnes dilecta, & recordare mei ſemper. Quod ſi aliquando oblivіſcor tui, hoc utique eſt in magna diſplicentia mihi. Sed tamen tu noli mei oblivіſci, quæ miſericordiam omnibus peperiſti. Vale jam Virgo Maria: Ecce te ſaluto flexis genibus, tibi inclino devotis nutibus, tibi gratias ago conjunctis manibus. Et ut orationem meam libenter audias & confirmes, adhuc una reverenda ſalutatione faciem tuam honorabo: Ave Maria gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Jeſus Chriſtus.

Amen.

ORATIO III.

Ad B. Virginem Mariam, pro ſpeciali conſolatione.

1. Suſcipe, miſericordiſſima Mater Dei Maria, ſervum tuum ad te de quacunque tribulatione fugientem. Suſcipe me Virgo piiſſima, ſicut unicum non habentem conſolatorem. Vide Domina mea afflictionem meam, & ſinum clementiæ tuæ aperi mihi. Ecce pulſo, clamo, peto, & adoro. Non recedo, nec te dimitto; ſed tibi adhærebo, donec miſerearis mei. Scio incomparabilem dulcedinem tuam: novi affectum maternalem cordis tui, ex abundantia divini amoris ſic liquefactum, ut deſperare de tua conſolatione nimis ſit deforme factum. Ideoque frequentiſſimè & deſideratiſſimè mè confero ad te: ut ſive benè ſive etiam malè mecum fuerit, ſemper tuis gratioſis auxiliis merear amiciri, & ſuaviſſimis conſolationibus oris tui refoveri. Te enim loquente conſolatoria, quæ jam poterit cordi ineſſe triſtitia? Aut quomodo illi nocebit inimicus, cui ad te patet ſemper liber recurſus? Inclina itaque nunc benigniſſima Mater humiles aures tuas precibus meis. Inclina illuſtris Virgo hydriam tuam, & da mihi pauxillum bibere: hoc eſt, de copioſa gratia tua, quæ in te latet & exuberat, parvulam mihi conſolationem effunde. Eſt enim pro præſenti valde neceſſaria, & omni tempore acceptabilis, nec unquam pro paucitate faſtidibilis. Tantæ ſiquidem efficaciæ eſt & nobilitatis, etiam guttula ſtillans ex ore tuo ſuper labia mea: ut ejus comparatione vile ſit & nihilum omne delectabile in hac vita. Propterea dile-

dilectiſſima Maria, dives & larga in donis, in verbis quoque gratiæ mirabiliter ſuavis: in cujus virginali utero ſumma habitavit ſapientia, ut quam Spiritus ſanctus ab initio conſecravit, Angelus cuſtodivit, Archangelus docuit, virtus Altiſſimi obumbravit, refice me ſalutaribus monitis tuis. Dic verbum tantum, & conſolabitur anima mea. Non peto rem difficilem, nec aliquid impoſſibile, ſed hoc tantum precor, Domina mea, loquere mihi verbum ſolatii intimi, quod auditui meo det gaudium & lætitiam. In neceſſitate mea ad te venio: Eja ſuſcipe me vultu benigno. In hoc cognoſcet ſervus tuus, quia invenit gratiam coram oculis tuis: ſi ei aliquid amicabile protuleris: ſi conſolationem, quàm à te exſpectat, non diu tardaveris.

2. Veni chariſſima Maria, cum melliflua unctione tua, ad viſitandum cor meum in tribulatione ſua. Quia tu optimè noſti lenire dolores cordis, & ad pacem priſtinam reformare. Veni piiſſima Domina, cum nova Chriſti gratia: & jacentem ſervum tuum erige dextera tua ſancta. Veni electa Mater Dei, & ſolitam tuæ miſerationis largitatem mihi revela. Quia, ut cernis, ad nihilum redactus ſum; ſed tui oblitus non ſum, nec obliviſcar in æternum. Veni ergo, veni ſpes mea, & gaudium meum; dilecta, & dulcis Virgo Maria. Quia te veniente, & mecum ſermocinante, omnia pariter bona venient, mala autem longius foris ſtabunt. O quam deſiderabile, quam ingens & lætabile mihi erit, audire verbum Matris Domini mei JEſu Chriſti! Sed quale verbum? Verbum utique pium, dulce ſatis; & amicum: quod audivit Beatiſſimus Apoſtolus Joannes, à dilecto ſibi Magiſtro, filio tuo, quando illi dixit: Ecce Mater tua. Hoc ille audivit à Domino, ſed ego idem peto audire à te Domina mea, in ſpiritu & devotione mentis. Dic ergo mihi: Ecce Mater tua: Ecce ego ſum. Ad hanc benigniſſimam vocem tuam, reconvaleſcat anima mea: læteturque coram te, ſicut lætari ſolet filius inventa Matre ſua. Intret, intret amicabilis vox iſta in aures cordis mei, & ex ſuavi alloquentia oris tui, ſimul influat ſpiritalis quædam conſolatio Spiritus ſancti. Sumat cor meum fiduciam novam, timor abſcedat, ambiguitas non me moveat amplius: nec deſperatio per varias tentationes frangat; ſed conſoletur me verbum iſtud, quod à te petii audire, & cordi meo attentius commendare: Ecce Mater tua. Amplectere nunc anima mea hanc commendationem: amplectere dulciſſimam Mariam: amplectere Dei Matrem, cum parvulo filio ſuo JESU, præ filiis hominum ſpecioſiſſimo, gratias illi agendo ſemper. Quia ipſa eſt, quæ preces conſuevit audire pauperum: nec inconſolatos dimittit, quos perſeveranter ad ſe clamare conſpexerit. Hæc eſt illa Deifera Virgo, & Virgo myſtica, quæ ex regali ſtirpe progenita, divini floris protulit amigdalum, ipſum Chriſtum, Regem ac Salvatorem omnium; Cui ſit honor & gloria in ſæcula ſæculorum, Amen.

ORA-

ORATIO IV.

Ad Beatam Virginem Mariam, quacunque tribulatione inſurgente.

1. AVe Maria, gratia plena, Dominus tecum, Virgo ſerena. Ave ſingularis ſpes egenorum. Ave benigna Mater orphanorum. O Maria quando omnes cæli portæ clauſæ ſunt, & ad Deum undique mihi acceſſus denegatur propter peccata mea: Quando omne conſilium & robur mentis à me recedit, & in nulla re meipſum juvare poſſum: Quando tædium præſentis vitæ & anxietas cordis me ita conſtringit, ut penè nihil in hoc mundo libeat. Quando Sol lætitiæ, in noctem tranſit pavoris & mœſtitiæ. Quando cœleſtis ſubtrahitur conſolatio, & gravis imminet deſolatio: Quando venti tentationum inſurgunt, & motus paſſionum ſe erigunt: Quando etiam infirmitas improviſa accidit, & alia quælibet adverſitas occurrit: Quando hæc omnia veniunt ſuper me, ubi fugiam, & quo me vertam, niſi ad te benigniſſimam conſolatricem pauperum? Et quorſum reſpiciam, ut portum attingam ſalutis, niſi ad præclariſſimam maris ſtellam, ſemper fulgentem; & nunquam ſui luminis gratiam abſcondentem! O Maria dilecta, & dulcis Mater; tu es iſta præclariſſima maris ſtella, quæ univerſos in te reſpicientes, & ad te clamantes conſolaris, & ad portum tranquillitatis citius perducis. Ad te ergo hodie confugio, & à te juvari ſuppliciter expoſco: quia quicquid volueris, à filio tuo facilè impetrabis. Si tu ô glorioſa Domina pro me fueris, quis ſtabit contra me? Et ſi mecum gratiam feceris, quis eſt qui me repellere queat? Expande igitur nunc brachia tua ſuper me, ut fugiam ſub eis. Dic animæ meæ: Advocata tua ego ſum, noli timere. Sicut Mater conſolatur filium ſuum, ita & ego te conſolabor. Vox tua hæc eſt, ô dulcis Maria. Quis det cordi meo eam ſemper audire? Quam dulcia faucibus meis eloquia tua. Loquere, Domina mea, ad cor ſervi tui, quia audit ſervus tuus. Servus tuus ego ſum, & filii tui. Amplius dico, Mater mea tu, & Frater meus Jeſus Filius tuus. Fidenter dixerim: Quia non tantum tibi, ſed & toti mundo ipſum genuiſti. Nolo idcirco Matrem mihi vocare ſuper terram: recuſo aliam habere, præter te ſolam Dei genitricem. Non eſt ſimilis tui in virtute & decore, in charitate & manſuetudine, in pietate & dulcedine, in fidelitate & materno ſolamine, in miſericordia & miſerationibus multis. Hodie te eligo & aſſumo. Hodie me tibi fiducialiter trado, & iſtud in æternum per te confirmari deſidero. Sufficit enim mihi infirmo, ſi tecum bene confœderatus fuero. Propterea lætabor & conſolabor copioſè in te, & nomini ſancto tuo magnificè laudes perſonabo.

2. O quàm pulchra es, & amicabilis Domina mea, ſancta Maria, omni gratia plena. Si quis poteſt ſtellas cæli numerare; poterit & virtutes tuas explicare. Sicut enim exaltati ſunt cæli à terra, ſic vita tua exaltata eſt ſuper vitas hominum: & ſplendor gloriæ tuæ, ſuper omnes emicat choros Angelorum. Aſcendat igitur nunc paupercula oratio mea, ad ditisſimam Dominam meam, & deſiderium meum ad te perveniat, ut in conſpectu filii tui cauſam meam pronunties: ante cujus examen nemo ex ſeipſo in-

innocens invenitur. O clementisſima Domina, propter nimiam charitatem & ſingularem confidentiam, quam ad te gero; tibi revelavi cauſam meam, & amodo tutius revelabo. Sentio enim de te eximiam, ac virtutem magnam: & memoriale nominis tui, ſolatium fore animæ meæ. O dulcisſimum nomen Mariæ, nomen unctionis & gratiæ ſemper cogitandum, ſemper nominandum & venerandum. O nomen cælicum, & verè Angelicum: quod ore Evangeliſtæ conſtat fidelibus piè commendatum: Et nomen, inquit, Virginis Maria. O ſacratisſima & omni laude dignisſima Maria: Tu porta cæli: tu janua vitæ: tu templum Dei: tu ſacrarium Spiritus ſancti. Quicquid igitur pulchritudinis & amœnitatis in creaturis cerno: quicquid magnum & virtuoſum in ſanctis Dei conſidero, totum tuæ generoſæ celſitudini aptare deſidero. Quia dignum eſt, ut me cum omnibus creaturis, ad tuam perpetuam laudationem transferam, quam in ſpecialem Matrem, ac fidelisſimam advocatam mihi eligi nunc, & poſt hanc vitam, ad benedicti filii tui Jeſu Chriſti gloriam promerendam. Amen.

ORATIO V.

De eximiis virtutibus beati Joannis Baptiſtæ.

1. O Sanctisſime & præclarisſime Joannes Baptiſta, ſpecialis amice Jeſu Chriſti, & fidelisſime præco Dei, & acceptabilis præcurſor Domini. O ſumme venerande & ſemper amande patrone, magnus & excelſus in latitudine terræ, ſed major in altitudine cæli; ubi nunc inter ſummos Sanctos luce clariori præfulges, & honore ſpeciali. Tu namque omnium Prophetarum eximius vates, priores Patriarchas & Prophetas ortu temporis ſecutus es, ſed virtutum jubare & meritorum gloria præceſſiſti. Siquidem velut cœleſtis quidam Lucifer, à Deo miſſus in mundum; & æterni Regis noſtri adventum, ſolemque juſtitiæ in tenebris exortum, actibus mirabilibus & verbis fide dignis prænuntiaſti. Tu ab Angelo Gabriele, in templo Dei annuntiatus es. Tu in utero ſanctificatus: Tu Spiritu ſancto repletus, & ad vocem loquentis Genetricis Dei Mariæ, & in utero materno exultaſti. Tu puer, Propheta altisſimi vocatus es: & muto patri, loquelam diu amiſſam, ſacri nominis tui editione reddidiſti. Tu itaque mirabiliter natus, ſed multo ſanctius es converſatus. Tu paterna domo, & omni parentela relicta, puer adhuc ſeptennis eremum intraſti: ubi humano ſolatio deſtitutus, Angelicam vitam uſque ad diem oſtenſionis tuæ in Iſraël, ſolitarius exegiſti. Tu aſperum iter aggreſſus, vili contentus cibo, & duro accinctus indumento, delitias Regum & divitum mollitiem ſtrenuè declinaſti. Tu Spiritu ſancto inſpirante, ad oſtendendam populo viam perpetuæ ſalutis, ad agendam pœnitentiam, & Regnum cælorum conſequendum, multa exhortatione evangelizans Verbum Dei, fortiter prædicaſti. Tu Agnum Dei venturum, turbis prædixiſti, & quem cæteri ab initio Prophetæ verbis, ſignis, vita, moribus, ac magnis deſideriis, diu præfati ſunt. Tu fidelisſime ſerve Dei, ac ſolemnis percurſor, Chriſtum in carne jam præſentem, digito demonſtraſti, dicens; Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi: hic eſt enim, de quo dixi. Tu venientem ad baptiſma tuum, Jeſum Dei Filium

Digitized by Google

Filium tuis ſanctiſſimis manibus, ô venerabilis Baptiſta, inclyte Joannes, ſumma ut decuit cum reverentia & tremore in Jordane baptizaſti. Tu patris vocem de ſublimi ſonantem audiſti: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Tu Spiritum ſanctum in columbæ ſpecie, ſuper Dominum Salvatorem deſcendentem ac manentem, beatis oculis conſpexiſti. Tu ſummæ Trinitatis ineffabile myſterium, ſuperna revelatione didiciſti: atque Chriſto Jeſu Domino noſtro, indubitabile teſtimonium perhibuiſti; quia hic eſt Filius Dei. Sed & Jeſus rurſus, tam magnificum tuæ ſanctitati teſtimonium reddidit: quale Sanctorum aliquis audire, in hac mortalitatis luce, non meruit. Inter natos mulierum, inquit, major Joanne Baptiſta nemo ſurrexit.

2. O Signifer Martyrum honorande Joannes: Tu zelo juſtitiæ & amore caſtitatis effervens, impiiſſimi Herodis Regis inceſtum deſtabilem, voce imperterrita objurgaſti. Et pro conſtantia veritatis, tetrum carcerem & dura vincula patienter ſubiiſti, ac demum, ad petitionem mulierum turpiſſimarum, ſanguinem tuum furioſè ſitientium, benedictum caput tuum ab infantia Deo conſecratum, gladio ſpiculatoris amputandum ſpontaneus tradidiſti. Sicque ſanguine proprio purpuratus, & martyrii palma dignus effectus, quaſi lampas mundi ardentiſſima, ad limbum Sanctorum Patrum ſerenus deſcendiſti. Quibus tunc novum exultationis gaudium intuliſti, dum ipſum humani generis Redemptorem, in proximo adventare, pro eruendis ex ore inferni electis, prænuntiares: quem profectò naſcendo, baptizando, prædicando, oſtendendo, ac moriendo, ut boni nuntii bajulus, in mundo prius præcurſaſti. O ſublimiſſime virorum Sanctorum, quomodo te magnificem, & prædicem, penitus ignoro. Ita divitem enim & magnum in omni gratia ſanctitatis te invenio, ut in omni choro Sanctorum ſingulariter ſplendidum ac decoratum gloriâ conſpiciam. Imò nec præ ſplendore excellentis gloriæ tuæ, ſatis jam queo te conſpicari: ſed neque ad plenum tuam dignitatem admirari ſufficio. Ubique enim nomen tuum volitat: & in omni Eccleſia, laus ſancti Joannis Baptiſtæ excellenter claret. Si inter Angelos te quæſiero, Joannes par Angelis, & ſocius Angelorum, atque homine major rectè prædicatur. Si inter Prophetas, etiam plus quam Propheta, Chriſto teſte, diceris. Si inter Apoſtolos, Apoſtolorum vox & Evangelii primicerius dig niſſimè nominaris. Si inter Martyres, tu fortiſſimus athleta Martyrum nobiliter decantaris. Si inter Confeſſores & Doctores, tu almus Chriſti Confeſſor ac Doctor præclarus jure appellaris. Si inter Virgines, tu Virgo puriſſimus, Virginis legatus & cognatus, legitimè comprobaris. Si inter Monachos & Eremitas, tu devotus eremi cultor, ac Monachorum ſanctus inſtitutor demonſtraris. Si inter innocentes & puros, innocentior & purior homo tibi ſimilis non eſt inventus. Si inter pœnitentes & abſtinentes, tu cunctos primos auſteritate vitæ & ſinceritate conſcientiæ præcedis.

3. O virum ſanctiſſimum, ſuper omnes & in omnibus laudabilem, Deo chariſſimum, Angelis acceptabilem, & hominibus valde amabilem. O ardens & lucens lucerna omnipotentis Dei, ter-

terram illuminans, cælum lætificans, peccatores convertens, juſtos conſervans, lapſos erigens, ſtantes roborans, omneſque pariter ad Deum trahens, atque in cœleſte regnum perducere affectans. Eſto (quæſo) piè memor mei, & tuis ſanctis precibus apud diſtrictum judicem, omnium peccatorum mihi indulgentiam impetra: atque virtutum germina in me ſatage plantare: quatenus liberatus à vitiis omnibus, Spiritus ſancti unctione efficiar dignus; atque poſt hujus mundi varia diſcrimina, ad perpetuæ beatitudinis portum, te ſuffragante, merear ſalvus pervenire. Subveni mihi precor obnixè, columna præſidii cœleſtis, in hora mortis imminentis, & pro ſalute indigentis ſervuli tui, verbum bonum & placabile, apud Regem Angelorum potiſſime amicorum ejus, loquere confidenter. Ut quem propriæ actionis pondus maximè gravat & perterret, tuæ ſanctiſſimæ orationis ſcutum ab hoſtium inſultatione defendat: & per tua glorioſa merita, anima mea de carcere carnis egreſſura, occurrentibus beatis Angelorum choris, ad æternum cæli palatium feliciter ac ſecurè tranſire mereatur. Amen.

ORATIO VI.

Oratio de privilegiis præcipui amoris beati Joannis Evangeliſtæ.

1. AVe dulciſſime Joannes Apoſtole. Ave ſanctorum Evangeliſtarum altiſſime. Ave ſanctæ Mariæ Matris JESU cuſtos fideliſſime. Saluto te devotis animi mei obſequiis. Honorifico te ex totis cordis mei præcordiis. Invoco te affectuoſis precibus & ſuſpiriis. En cupio laudes tuas perſonare; deſidero virtutes tuas enarrare: affecto magnalia tua prædicare. Quæſo ergo te piiſſime Apoſtole, dignare me laudare te Virgo ſacratiſſime. Tu es enim dilectus ille diſcipulus, & inter cæteros magis dilectus, quem de ſæculi nuptiis, ad cælibem vitam attraxit Jeſus Dei Filius: & pro carnis illecebris, cœleſtibus te replevit chariſmatibus. Tu pro amore Jeſu, parentem in navi cum retibus reliquiſti, & cœleſtem patrem cum JEſu filio ejus inveniſti. Tu Dominum Jeſum, Evangelium regni cœleſtis prædicantem, ſequi non es fatigatus. Tu ſignis illius mirabiliter es delectatus. Tu doctrinis ejus & ſalutaribus monitis, crebro es informatus. Tu in perſecutionibus ejus, & opprobriis ſibi illatis, vehementer compaſſus fuiſti. Tu cum Jeſu in montem Thabor, ad videndam claritatem corporis ejus, aſcendiſti. Tu ex auditu paternæ vocis, in exceſſu mentis raptus, penè à magnifica gloria defeciſti. Sed tamen ex hac ſtupenda viſione in agnitione Filii Dei multum profeciſti.

2. O ſacer & nimium felix Apoſtole: quanta tibi de Jeſu tuo fuere revelata, quæ mens humana infimis dedita nec capere poteſt, nec ſentire. Quare te rogo Joannes dulciſſime, ora pro me ferventiſſime; quatenus totum ſæculum, cum ſuis vanitatibus & delectationibus univerſis, valeam ex corde funditus relinquere; atque ſalutaribus Jeſu doctrinis, quibus inebriatus es, me interius accende, ut ſpretis & oblitis omnibus terrenis, ad montem virtutis, & purioris vitæ celſitudinem, te adjuvante valeam expeditè aſcendere. Cuncta enim vana ſunt & nulla, quæ in hoc ſæculo videntur concupiſcibilia. Idcirco quidem Chriſtus æterna

Dei

Digitized by Google

Dei ſapientia, tibi revelavit ſuæ claritatis gloriam, ſanctis in futuro donandam: quatenus his viſis ſecretis cœleſtibus, ad ſubeunda pro nomine ejus quælibet adverſa igniteris: nec deficeres laceſſitus verberibus, aut injuriis. Tu etiam approqinquante termino paſſionis, quo de hoc mundo ad patrem Chriſtus erat tranſiturus, ad parandam cœnam agni paſchalis, in civitatem cum Petro emiſſus es. Ubi cœna factâ ſanctâ, pius Dominus & humilis Magiſter, tuos tibi ac reliquorum diſcipulorum ſuorum dignatus eſt lavare pedes. In hoc magnum præbens dilectionis ſuæ ſignum, nec non devotæ humilitatis memoriale relinquens exemplum. O venerande Joannes Apoſtole conviva Regis æterni, ad latus reſidens dilecti Magiſtri. Tu es ille dilectus diſcipulus, qui in hac cœna perpetuo memoranda, ſupra pectus JESU dulciter recubuiſti, & dixiſti: Domine, quis eſt, qui tradet te? Qui mox ob indicium præcipui amoris, tibi ſecretè perſonam intimavit ſui traditoris. Ille [inquit] eſt, cui ego intinctum panem porrexero. O verè ſingulariter prædilectum Apoſtolum, & inter cæteros dilectos diſcipulos, ampliori caſtitatis gratia, ac familiaritatis dono inſignitum, cui cæteris tacitum, revelatur aure verbum.

3. O dulciſſime Joannes, quanta tunc de pectore Jeſu traxiſti arcana ſapientiæ. Teſtantur ſacra Evangelii tui fluenta, toto orbe terrarum diffuſa: quod magno quodam præſagio futuræ gratiæ, ſupra pectus JESU, caput tuum amicabiliter reclinaſti, unde tibi tanta emanavit affluentia doctrinæ cœleſtis. Obſecro te ſancte Apoſtole, dulcis amice Chriſti reficê eſurientem animam ſervi tui, ſuavitate eloquii divini: meque fac ſæpius intereſſe cœnæ Jeſu, & pulcherrimo illo ſermone delectari: quem Dominus Jeſus noviſſimè edidit coram diſcipulis, & tu ad legendum nobis clariſſimè ſcripſiſti. O precioſe & amanda diſcipule: tu egreſſo Jeſu, trans torrentem Cedron ipſum cum reliquis diſcipulis ſecutus es ad hortum. Tu in ſecretum orationis locum, ab ipſo ſpecialiter cum duobus aſſumptus es. Tu Domino Jeſu à Judæis capto & ligato, poſt ipſum ſequi uſque in atrium ſummi Pontificis non trepidaſti, & dilectum conſortem tuum Petrum introduci feciſti. Amor ſiquidem JESU, vos pariter illum præ cæteris audacius ſequi fecit: ſed humana fragilitas nondum valida mortem ferre, fugere compulit ac timere. Sicque JESUS ſolus permanſit in paſſione ſua à notis derelictus: quia ſic voluntas Patris fuit, ut innocens occideretur pro nocentibus.

4. O beatiſſime Joannes Apoſtole; tu Jeſu ad mortem crucis damnato, ac multis vulneribus ſauciato, uſque ad locum crucifixionis, ipſum triſti mente & flebili vultu proſecutus es. Virgine Maria mœſtiſſima matre ejus tecum pariter comitante, cum pia Magdalena, præ dolore jam penè deficiente. Verè in hoc apparuit ingens vis amoris tui, & maternæ compaſſionis cordialis affectus: quod Jeſu in cruce demum ſuſpenſo, & matri Virgini gladio doloris vulneratæ, tam proximè & firmiter aſtitiſti. Ideoque & in extremo conſtitutus ſpiritu, Chriſtus tibi matrem ſuam ſpecialiter commendavit,

Digitized by Google

ut Virgo Virginem ſervares, & de reliquo, in neceſſitatibus illius curam gereres, ac ſtudio officioſiſſimæ charitatis, tanquam propriæ matri, ei filialiter deſervires. O fideliſſime & caſtiſſime cuſtos beatiſſimæ Matris Chriſti Virginis Mariæ, cubicularius ſponſi Eccleſiæ, theſaurarius Regis æterni: qui poſt Chriſtum, quaſi alter ſubdelegatus es Filius, tibi commiſſa eſt arca Dei, continens manna cœleſte: tibi ſervanda creditur porta cæli ludica, per quam introivit Rex gloriæ, cum idem in Cruce moriens ait: Ecce mater tua. O mater tua, Mater Dei, mater alma, mater in æternum benedicta; tibi commiſſa, tibi credita, tibi aſſociata. O quis mihi det talem habere matrem, & talem cum ea cuſtodem: quibus tutè valeam pauperculam animam meam committere protegendam: ne in hora exitus terribilis me perterrigat ſeverus ille inimicus. O bone & clementiſſime Jeſu, memento mei in noviſſimis meis: & dum mihi ſubtrahitur vox carnis, omnis ſenſus deficit; tunc pia me muniat oratio tuæ dilectiſſimæ Matris: & B. Joannis Apoſtoli fida cuſtodia, mihi potenter aſſiſtat. Eja mater pia & miſericors Virgo Maria; rogo te per filium tuum chariſſimum, & ejus Apoſtolum tibi in Cruce commendatum, ſubveni mihi in omni loco & hora, maximè in extremis agonizanti: quæ dilecto Filio tuo JESU, cum B. Joanne & Maria Magdalena, aſtitiſti. O dulciſſime Joannes Apoſtole, clemens cuſtos & fidelis ſemper amice, protege me armis militiæ cœleſtis, & ſigno ſanctæ Crucis, Chriſtiani nominis inimicum à conſpectu meo repelle; meque in Jeſu nomine libera, cum horida mortis ingruit hora. O duæ ſpecioſæ olivæ, ſummæ pietatis & miſericordiæ; ego me veſtris interceſſionibus & perpetuæ protectioni devotè commendo: ut omnibus hoſtibus remotis, ad Chriſti regnum me vobiſcum feliciter perducatis. Amen.

ORATIO VII.

Oratio de laudibus S. Thomæ Apoſtoli.

P. AVe glorioſe Thoma Apoſtole, omni laude & honore digniſſime. Ave illuſtriſſime Prædicator Evangelicæ veritatis, lux & decus Eccleſiæ univerſalis. Ave ferventisſime amator Chriſti, cujus ſanctisſimum latus tangere meruiſti. Ave lucidisſime contemplator abyſſalis veritatis, profundisſime penetrator Trinitatis, certisſime explorator glorificatæ humanitatis. Ave ſolidisſime Confeſſor fidei, magnifice reparator fidei, validisſime propulſator omnis dubietatis. Ave clarisſime illuminator hominum, qui potentisſimum Indiæ regnum, ſignis ac doctrinis convertiſti ad Dominum. Ave eximie patrator miraculorum, mortuos ſuſcitans, leproſos mundans, cæcos illuminans, dæmones fugans, & omnem infirmitatem in Chriſti nomine curans. Ave ſapientisſime Architector cœleſtis fabricæ: qui pro terreno palatio, paraſti Regi Indorum perpetuam manſionem in cœlo. Ave purisſime zelator caſtitatis, altisſime laudator virginitatis, honeſtisſime conſervator integritatis, devotisſime venerator ſacerdotalis dignitatis. Ave perfectisſime contemptor divitiarum, largisſime diſtributor eleëmoſynarum, benignisſime Refector pauperum, ſolemnisſime ædificator Eccleſiarum. Ave patien-

Digitized by Google

tientisſime tolerator perſecutionum, infatigabilis laborator pro ſalute animarum, fidelisſime paſtor credentium populorum. Ave fortisſime athleta martyrum, debellator dæmonum, extirpator errorum, deſtructor idolorum, victor tyrannorum, flammas ſuperans, incendia non ſentiens: qui pro amore Chriſti gladio transfixus, vitam glorioſa pasſione terminaſti.

ORATIO VIII.

Oratio de meritis & virtutibus ſancti Thomæ Apoſtoli.

1. O Summe, venerande, & ſemper amande Patrone S.Thoma Apoſtole Chriſti, Jeſuque electe diſcipule, ſupplices ad te preces cum deſiderio effundo: & per quotidiana oris mei obſequia, tua glorioſa imploro ſuffragia. Fac te mihi exorabilem, & cordi meo exhibe te ſemper amabilem: ut laus tua ex ore meo nunquam deficiat; ſed de die in diem nova devotione excitetur. Ferveat mens in oratione, & in meditatione mea ignis divini amoris accendatur: atque in veneratione tui ſancti nominis, omnia interiora mea dulci jubilatione repleantur. Tu es enim electus diſcipulus Jeſu, & meus dilectus Apoſtolus, quem mihi ſpecialem in patronum & advocatum elegi: cui etiam animam meam cuſtodiendam, & totam vita meam protegendam, fideliter & devotè committo. Tu plurimum potes apud Regem gloriæ. Ideoque precor te; memor eſto mei peccatoris, tuis ſanctis precibus, faciem placando pii conditoris. Tu à Deo patre æternaliter præcognitus es & electus, tu à filio ejus unigenito, incarnato temporaliter, vocatus es, & Apoſtolico ordini inſertus, prædicationis officium fideliter adimpleſti. Te Chriſtus ore proprio inſtruxit, mellifluo colloquio confortavit, in fide recta fundavit, & corporali ſua præſentia frequenter lætificavit: tu à Chriſto multa ſigna fieri beatis oculis conſpexiſti: tibi etiam virtutem faciendi miracula, infirmos curandi, demoneſque pellendi, contulit poteſtatem. Tu omnibus relictis, Jeſu veſtigia ardenter es ſecutus, paupertatem ejus humilitatemque libenter amplexando. Tu opprobria Judæorum, odium quoque mundi, ab amatoribus hujus ſæculi, cum Jeſu patienter toleraſti. Quin etiam cum Chriſto lapidari & mori paratus fuiſti, ita loquens ad condiſcipulos: Eamus & nos, & moriamur cum illo.

2. Tu in cœna Dominica ad menſam Chriſti tanquam unus ex cœleſtis Regis convivis, cum Apoſtolis cœnaſti: atque poſt agnum typicum, ſanctisſimum Chriſti corpus & ſanguinem, de ſanctis & benedictis manibus ejus, plena fide & magna reverentia accepiſti. Tu ibi à Chriſto ſummo ſacerdote, ad tantum myſterium celebrandum, in ſacerdotem novi teſtamenti conſecratus es & à ſummo Pontifice Jeſu, in paſtorem & epiſcopum animarum fidelium ordinatus. Tibi Chriſtus tuos dignatus eſt lavare pedes, exemplum tradens ſuæ maximæ humilitatis perpetuæ dilectionis inſigne; docens & tali myſterio, affectus animæ à vitiis eſſe mundandos. Tu de Chriſti traditione, diſceſſu, pasſione, ac morte, quam palam prædixit, vehementer contriſtatus es: paratum habens animum, & in carcerem & in mortem cum ipſo tranſire: quemadmodum & cæteri omnes diſcipuli dixerunt.

Unde,

Digitized by Google

Unde, quod tunc diſpenſativè tuo negatum fuit affectui, poſtea ferventius triumphali paſſione conſummaſti. Tu Chriſto ſermocinante, & multam conſolationem adverſus mundi preſſuras proferente, ipſum de tranſitu ſuo ad Patrem, fiducia devotæ mentis interrogaſti, dicens: Domine neſcimus quò vadis, & quomodo poſſumus viam ſcire? O quantus fervor amoris cordis tui, ad ſequendum iter dilecti magiſtri? Reſpondit tibi dulcis Dominus & magiſter. Ego ſum via, veritas, & vita. Nemo venit ad Patrem, niſi per me. O beatiſſime Thoma, quam ſublime meruiſti reſponſum: quam ſacrum & profundum audiſti myſterium. Tibi Chriſtus ſeipſum revelavit, tibi viam ad Patrem oſtendit, ſe unum cum Patre eſſe docuit, ac vitam æternam ſe daturum diligentibus ſe promiſit. Tu quoque hymno dicto, cum Jeſu in monte Olivarum exiviſti: & appropinquante traditionis hora, de captivitate illius & alligatione, mœſtiſſimus remanſiſti. At ille, qui pro mundi redemptione pati venerat, mortis ſubire ſupplicium non recuſavit. Nec ultra triduum, à mortuis reſurgere diſtulit; ſed die tertia diſcipulis glorificato in corpore apparuit, & die octava tibi ſpecialiter ſuæ humanitatis præſentiam indulſit.

3. Signa victorioſæ paſſionis oſtendit, ad palpandum ſe invitavit, manus ac latus vulneribus ſacris inſignitas, ad tangendum patenter præbuit: & de pectore tuo, omnem dubitationis ſcrupulum eduxit. O ſacer tactor vulnerum Chriſti. Quantam gratiam & dulcedinem de vulneribus ſalvatoris traxiſti. Ex tactu quippe veri corporis Chriſti, fidem reſurrectionis recuperaſti, ſpem veniæ recepiſti, & ampliorem charitatis fervorem denuo conquiſiſti. In latere Chriſti, reconciliatus es: in palpatis vulneribus, totus ſanatus es & Chriſto intimè copulatus. Ex aperto latere Chriſti, latitudo tibi influxit divinæ charitatis, ex ſacro tactu ſtigmatum, certitudo tibi infulſit clarificatæ humanitatis. Tu ex dubio factus eſt certior: ex tactu, firmior: ex viſu, jucundior: ex auditu ſermonem Chriſti, doctior. Nil ergo tibi dubitaſſe nocuit, quando tot ſigna credulitatis inde provenerunt. O fortiſſima columna cœtus Apoſtolici, quàm validis probationibus fidem noſtram roboras: quàm libenter rectè credentes ſuſcipis: quam miſericorditer infirmis compateris: quam maximè in fide titubantes erigis; ac tuo exemplo, ne deſperent, dulciter conſolaris. Tu fidei noſtræ ſcutum inexpugnabile. Tu anchora ſpei noſtræ firmiſſima. Tu charitatis lucerna. Tu caſtitatis ſpeculum. Tu juſtitiæ norma. Tu virtutis ſplendor. Tu miraculorum gloria. O lampas Eccleſiæ ardentiſſima, cœleſtis gratiæ balſamo repleta: quam fervida ſunt, & ubertim fragrantia tuæ fideliſſimæ confeſſionis verba. Deum enim verum confeſſus es & hominem, quando dilecti magiſtri latus tetigiſti, dicens: Dominus meus, & Deus meus. O amantiſſimum & dulciſſimum verbum, plenum fide, auditu jucundum, delectabile ad ruminandum. Verè totus in admiratione raptus, totus in amore liqueſcens, totus divina dulcedine inebriatus fuiſti: cum Redemptoris noſtri arcana intraſti, & de Dominici lateris fonte, dulciſſimum fidei ver-

bum

bum reportaſti, dicens Dominus meus, & Deus meus. O quam ſalutaria medicamenta, in aperto Chriſti latere inveniſti! Quàm mellifluum æternæ ſapientiæ guſtum de fontibus ſalvatoris hauſiſti.

4. Beatus es S. Thoma Apoſtole, & benedictus ſermo oris tui: qui ſummam ſalutis noſtræ & æternæ redemptionis pretium, in paſſione Chriſti & reſurrectione nobis demonſtraſti. In Chriſti ſiquidem paſſione, ſalus noſtra & redemptio, in reſurrectione ejus vita noſtra, & perennis ſpes gloriæ. Hujus beatiſſimæ reſurrectionis Dominicæ tu factus es teſtis veraciſſimus: ſicut Joſeph ſponſus Mariæ Virginis, cuſtos virginitatis ejus fuit & teſtis fideliſſimus. Joſeph ab Angelo doctus eſt de myſterio incarnationis, tu ab Angelorum Domino de veritate reſurrectionis. Ille jubetur Mariam conjugem ſuam accipere, tu Chriſti glorioſam carnem juberis tangere. Joſeph poſt revelationem Angelicam, beatam Mariam in ſuam accepit reverenter cuſtodiam: tu poſt compertam Domini apparentiam, clariorem accepiſti fidei intelligentiam, & inſuperabilem evangelizandi conſtantiam. Maria Magdalena amoris plena, Jeſum tangere voluit, & prohibetur: tu Chriſtum ſine prohibitione juberis tangere, ut fides tua firmaretur, deſiderium cordis tui citius impleretur. Ex certa cauſa myſterii, illa à tactu pedum ad modicum tempus ſuſpenditur, ut prudentiam diſceret, & Chriſtum non jam ſecundùm carnem quæreret. Tu ſtatim viſo Domino, ne diutiùs dubitans maneres, ob neceſſarias cauſas, & puſillorum fidem inſtruendam, ad ſacra loca vulnerum, dexteram tuam porrexiſti, dicens: Dominus meus, & Deus meus. O fœlix Apoſtole, cui omnia cedunt ad gloriam, & majorem divinitatis Chriſti cognitionem capeſſendam. Tu etiam cum S. Petro & Joanne ac aliis binis diſcipulis ad piſcandum in mari Tiberiadis, ut lætus ſodalis, navem aſcendiſti: ibique Dominum mane in littore ſtantem aſpexiſti; quod juſſerat feciſti: & de magna piſcium captura cum diſcipulis lætatus es: & de pane Chriſti aſſoque piſce, ibidem divinitus paratis, Domino ad convivium exhortante, jucundè refectus es. Tu Dominum Jeſum, poſtquàm multis apparitionibus, variis ſignis & documentis, ſuam declaraverat reſurrectionem, ad cœlos ſurſum ferri ac Patris dexteram potenti virtute petere aſpexiſti; ſanctos Angelos quoque, in veſtibus albis vidiſti apparenter aſſiſtere, & his qui ſimul aderant ad tam grande ſpectaculum, de ſecundo Chriſti adventu audiſti, reverendæ majeſtatis verba prænuntiare, dicentes: Sic veniet, quemadmodum vidiſtis eum euntem in cœlum. Tu Chriſto aſſumpto in gloria Patris, ſtatim regreſſus es cum gaudio à monte Oliveti, in locum cœnaculi grandis, ubi Dominus Paſcha ſolemniter celebravit cum Diſcipulis, & januis clauſis poſt reſurrectionem eis apparuit: ac tibi etiam ſua ſacra vulnera palpanda exhibuit. Ibique cum Maria Matre Jeſu & Apoſtolis familiariter de virtutibus & actibus Salvatoris contuliſti: atque devotis inſiſtendo precibus, Spiritus Sancti adventum magno cum deſiderio expectaſti. Tu in die ſancto Pentecoſtes, Spiritum Sanctum in linguis igneis acce-

piſti: & omnium linguarum ſcientia pleniſſimè imbutus es: omniumque cœleſtium virtutum chariſmatibus largiſſimè repletus, ac tanto fidei etiam calore accenſus, ut omni metu Judæorum excluſo, verbum Dei cum fiducia prædicares, & teſtimonium reſurrectionis Jeſu Chriſti magnâ virtute perhiberes. Tu ſpiritu fortitudinis indutus & patientiæ clypeo præmunitus, nec Pontificum minas, nec Magiſtratum potentiam expaviſti: ſed Dei obedientiam mandatis Principum prætuliſti, eligens potiùs pro nomine Jeſu contumeliam pati, carcerem quoque ac mortem ſubire, quàm verbum Dei coram plebe reticere.

6. Tu ſpiritu ſancto inſpirante per diverſas regiones Evangelium ſeminaſti: ac tandem Chriſto tibi apparente, ad Indiam longe tranſmiſſus es. Ubi maximum fructum populorum Domino acquiſiſti, multis glorioſis ſignis & prodigiis Evangelicam veritatem confirmando. Tu Divinâ providentia diſponente tres ſanctos Reges magos venerandos, qui Chriſtum natum ſtellâ duce viſitaverunt, perfectiſſimè de actibus Chriſti, de Paſſione ejus ac reſurrectione, atque de cunctis fidei myſteriis informaſti: quos & ſacri baptiſmatis fonte ablutos, & in Chriſto renatos, proficiente Dei gratiâ in Sacerdotes & Archipræſules devotè conſecraſti. Tu plures per Indiam Eccleſias, cum idoneis & probatiſſimis ad celebrandum miniſtris inſtituiſti: & prædicationis verbo diligenter inſiſtendo, ope etiam curationis fidelium animos, ut pius paſtor, à terrenis ad cœleſtia ſublevâſti. Tu contra varios animæ languores, ſalutaria adhibuiſti virtutum remedia, atque perpetuis radiis gaudiis corda mœrentium, ut ſpiritualis medicus, ſtuduiſti clementiſſimè conſolari. Tu largiſſimus in pauperes, nihil de terrena ſubſtantia concupiſcendo. Tu miſericors ſuper peccatores, nullum propter enormitatem criminum deſpiciendo, ſed omnes ad emendationem vitæ, piâ admonitione exhortando, gratiſſimum Deo ſacrificium, de animarum lucro ſuppliciter obtuliſti. Tu ſerenus aſpectu, moribus diſciplinatus, verbis diſcretus, actu ſtrenuus, humilis corde, corpore caſtus, ſublimis intellectu, oratione devotus, lachrymis profuſus, meditatione purus, prædicatione fervidus, contemplatione crebrâ ad Deum ſuſpenſus fuiſti. Tu meritis locuples, virtutibus eximius, converſatione ſanctus, famâ clarus, ſignis mirificus, plenus Spiritu Sancto & gratiâ: Deo dilectus, ac hominibus multùm venerabilis apparuiſti. Tu poſt multos labores, & varia pro Chriſto tolerata certamina, ad æternam meruiſti conſcendere requiem Beatorum. Ibique perfrueris claritate divinâ, & purâ mentis intelligentiâ Chriſtum in ſua ſpeculari gloria: certus jam de æterna Patris manſione, ac felici Deitatis viſione: de qua ante Paſſionis horam, ad Patrem orans dicebat: Pater, quos dediſti mihi, volo, ut ubi ego ſum, & illi ſint mecum: ut videant claritatem meam, quam dediſti mihi.

6. Gaude Beatiſſime Thoma Apoſtole ad menſam Chriſti reſidens in regno Patris ejus, non bibiturus ultrà de calice vitis terreſtris, nec mortem guſtaturus in æternum: quoniam hora perſecutionis tranſiit, nox tentationis abiit, & poteſtas tenebrarum

rum ad nihilum redit. Jam princeps mundi hujus ejectus eſt foras, jacet ſub pedibus tuis, devictus eſt cum ſuo tyranno, & tu exultans ſublimiter coronatus in cœlo. Jam fulges in choro Apoſtolico, ut ſidus clariſſimum: inter agmina Beatorum Martyrum locum obtinens digniſſimum. Jam de multiplici laborum tuorum fructu lætaris: & de copioſa fidelium turma, quam tecum ex ore inferni traxiſti ad cœlum, ut potens miles peractâ gloriaris victoria. Lætetur & congaudeat gloriæ tuæ ſancta Mater Eccleſia, & pro tuarum magnificentia virtutum, ſolemnes Deo referat grates ac laudes. Gratuletur ſpeciali devotione inclyta gens Indorum, ſacri corporis tui dotata reliquiis venerandis: & cuncta per orbem concio Chriſtianorum tuis glorioſis muniatur ſuffragiis. Vale glorioſe ac ſemper honorande Apoſtole Thoma: impetra gratiam ſervis tuis, & in adventu diſtricti judicis aſta fideliter judicandis, cum interventu piæ Dei Genitricis Mariæ Virginis, cujus fructus ventris æternaliter ſit benedictus, Amen.

Collecta.

7. DEus, qui B. Thomæ Apoſtolo tuo, poſt reſurrectionem tuam apparuiſti, & ei vulnerum tuorum cicatrices, ad palpandum præbere dignatus es: concede nobis, glorioſis ejus meritis & precibus, fidem rectam firmiter tenere, atque paſſioni tuæ ſacra ſtigmata in mente jugiter portare: quatenus tua ſancta veſtigia ſequendo, ad reſurrectionis gloriam pervenire mereamur. Qui vivis & regnas Deus.

Collecta.

8. DOmine JESU Chriſte, illuminator mundi, & dator vitæ æternæ: qui B. Thomæ Apoſtolo, ac dilecto diſcipulo tuo in cœna reſpondiſti: Ego ſum via, veritas, & vita: da nobis ejuſdem Sanctiſſimi Apoſtoli tui intervenientibus meritis, per humanitatis tuæ humilitatem, ad divinitatis aſcendere majeſtatem; nec non cœleſtis menſæ in regno tuo participes effici. Qui vivis & regnas Deus, per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

Collecta.

9. DEus, qui B. Thomam Apoſtolum tuum, ad prædicandum gentibus fidem, ad Indiam longè tranſmiſiſti, & multorum miraculorum gloria ipſum ſublimaſti; da cunctis fidelibus tuis, ſuffragia ejus implorantibus, ut in fide inveniantur ſtabiles, & in opere efficaces. Per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

ORATIO IX.

Oratio de magnis privilegiis Beatiſſimæ Mariæ Magdalenæ.

1. SAlve Beatiſſima Maria Magdalena, à Chriſto prælecta & vocata, multis ac magnis Divinæ familiaritatis privilegiis ſublimata. Te veneror & collaudo, te humiliter invoco & exoro, te affectu ſinceriſſimæ devotionis amplector & amo: Quoniam Jeſu æternus amor te dilexit plurimùm, & ad cœleſtis vitæ traxit faſtigium. Tu es illa nobilis & famoſiſſima Maria Magdalena, de qua ſacra nobis pandunt Evangelia, multa pietatis & ſanctitatis

Cc 2 opera,

Digitized by Google

opera. In te peccator ſpem veniæ, juſtus unctionem gratiæ, apud fontem concipit miſericordiæ. Tu es enim illa quondam nominata peccatrix, ſed nunc ſancta & millies felix: quia repentè de cœlo reſpexit Dominus, & altiſſimus dedit vocem ſuam, immutando tibi cor, ut contrita & humiliata venires ad pœnitentiam: juſtificata verò & conſolata, redires cum pace in domum tuam: nec jam ultra eſſes peccatrix, ſed ardentiſſima amatrix JESU Chriſti. Tu es igitur illa ſancta Maria pœniſens & lachrymoſa fœmina, quæ pedes Domini lachrymis inundantibus rigaſti, capillis terſiſti, crebris oſculis ſtrinxiſti, pretioſoque unguento unxiſti: tot offerens Deo holocauſta, quot prius habuiſti vitæ delectamenta. Accepit benigniſſimus Dominus tuam gratanter pœnitentiam, dicens: Remittuntur tibi peccata tua; &, Fides tua te ſalvam fecit, vade in pace. O dulciſſimum & piiſſimum verbum, fiduciâ & gratiâ plenum, omnibus pectoribus adoptandum! O cœleſtem medicum, miſericordem, compatientem & humilem! qui cum ſit omnium altiſſimus & ſanctiſſimus, non eſt tamen dedignatus tangi peccatricis manibus. Gaude igitur beatiſſima Maria, pro tam copioſa Dei clementia. Ora pro peccatis meis, & pro omnibus qui in peccatorum foveam incidimus: ut Divina miſericordia, te interveniente, non ſolùm nos in os Leviathan ire prohibeat, ſed ab ore ejus etiam redire concedat.

2. O Maria tu es illa religioſa & benedicta femina, quæ Dominum ſecuta es per civitates & caſtella, miniſtrando ei de facultatibus tuis, qui erat omnium rerum creator & dator. Unde ipſum aliquando hoſpitio ſuſcepiſti, cum venerabili ſorore tua Martha. Quæ cùm ſolicita eſſet in miniſtrando, de otio tuo conqueri cœpit. Sed Dominus pro te reſpondit, ſicut ſæpiùs faciebat, plus recommendans tuum otium, quam Marthæ negotium. Maria [inquit] optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Rogo jam te, ô felix & cœleſtis Maria, fac me hujus optimæ partis participem: ut poſt hanc laborioſam vitam, perveniam ad æternæ contemplationis quietem. O Maria, tu es illa fideliſſima & chariſſima Lazari ſoror, quem à mortuis reſuſcitavit Dominus & Salvator noſter. Ibi namque pius Dominus, tuis lachrymoſis precibus ſororiſque tuæ anxiis quærimoniis, in tantùm compaſſus eſt, ut lachrymas funderet: oſtendens, quam verè nobis in ſua humanitate conjunctus eſſet. Quæſo te piiſsima Maria, Chriſto familiaris & dilecta, eſto mihi ſupplex exoratrix pro gratia, quæ eſt animæ vita: ut in ea vivere & mori merear, ac in futuræ reſurrectionis gloria cum Sanctis reſuſcitari.

3. O Maria, tu es illa odorifera unguentaria, quæ in domo Simonis leproſi unxiſti ſecundâ jam vice pedes Domini Jeſu, & ſolitâ devotione liberior effecta, ſuper caput recumbentis pretioſum unguentum largius effudiſti. Tunc impleta eſt domus ex odore unguenti: ſed & nunc quotidiè impletur ex virtutis tuæ fragrantia tota Eccleſia Dei. Utinam & ego indignus peccator, tam ſancti & miti odoris liquore, in interiori thalamo cordis, admodicum perungi merear: quatenus omnis fœtor vitiorum

vitiorum expellatur, & virtutum ſuavitas in me meritis tuis accendatur. O Maria, tu es illa infatigabilis imitatrix paſſionis Chriſti; quæ Dominum bajulantem ſibi crucem à longè ſecuta es per portam Hieruſalem, dolens & mœrens nimis, propter ipſius ignominioſam mortem, quæ nullius culpæ habuit maculam; nec non propter benedictæ matris ejus doloris vehementiam. O quàm libenter illam crucem portaſſes poſt Jeſum, ſi admiſſa fuiſſes! Veruntamen jam in Cruce ſuſpenſo aſtitiſti cum matre ejus, & diſcipulo dilecto. Tandem eo ſepulto, nova triſtitia orta eſt in corde tuo. O quantus luctus omnium amicorum Chriſti; quanta præcipuè lamenta ſanctarum mulierum! Illæ tamen plus omnibus fleverunt, quæ præ cæteris cordialius amaverunt, ſcilicet Maria mater Domini, & Maria Magdalena.

4. Quis mihi peccatori, arido ligno, fontem det lachrymarum: ut plangam ſaltem unâ horâ diei, Paſſionem Domini mei Jeſu Chriſti, cum Maria Magdalena, devotis & amoroſis lachrymis plena. O Maria audi vota mea etiam hac vice, ut diſcam tecum lachrymari. O ſancta & præfulgata Maria, tu es illa ferventiſſima viſitatrix Sepulchri Domini: quæ valde mane ante ſolis ortum, cum aromatibus ad monumentum veniſti. Ibi ſanctos Angelos Dominicæ reſurrectionis teſtes vidiſti. Sed parum tibi fuit Angelos videre, niſi & Angelorum Dominum videres. Propterea foris ad monumentum ſtabas & plorabas, quia ablatum putabas. Iterùm te inclinabas, & introſpiciebas: quia amanti non ſufficiebat ſemel quæſiſſe. Sed ô Maria noli diutiùs flere, ecce ſurrexit auctor vitæ, & tu eris nuntia tantæ gloriæ. Quod & ita factú credimus, & Deum in te glorificamus. Surgens enim Jeſus manè prima Sabbathi, primò apparuit tibi, & tu cæteris gloriam reſurrectionis ejus nuntiaſti. Facta es ergò Apoſtolorum Apoſtola, & inter tres feminas illuſtrior & prima. Nunc humiliter veſtigiis tuis proſtratus peto, ut intercedas pro me, & pro omnibus te diligentibus & venerantibus, tibi congaudentibus de donis & privilegiis tuis: quibus Dominus & Salvator noſter, mirificè te glorificavit, benedixit, & exaltavit. O felix Maria, ô piâ patrona memento mei in hac hora & in ſeparatione ultima, quando anima mea Deo erit præſentanda, Amen.

Collecta.

5. Deus, qui B. Mariæ Magdalenæ pœnitentiam clementer ſuſcepiſti: & ei poſt peccatorum veniam, gratiam tuam copioſius infudiſti; tribue nobis, ejus interceſſione, mala noſtra diſtrictè plangere, & poſt planctum ſpe veniæ reſpirare; ac æternæ vitæ perceptione lætari. Qui vivis & regnas Deus.

ORATIO X.

Oratio de virtutibus & moribus nobiliſſimæ Virginis Agnetis.

1. Gaude Agnes virgo Chriſti, quæ in mundo dum fuiſti, Jeſum dilexiſti. Gaude Agnes virgo mitis, quæ moribus redimitis Deo placuiſti. Gaude Agnes gemma caſtitatis, quæ candorem tuæ puritatis nunquam amiſiſti. Gaude Agnes pulchra facie, quæ à nulla mundi ſpecie vinci potuiſti. Gaude Agnes roſa ſpe-

ſpecioſa, quæ accepta morte pretioſa cœlos conſcendiſti. O piiſſima & dulciſſima Agnes, pietati tuæ intimè ſupplico, charitati tuæ me integrè trado, orationibus tuis me devotè commendo. Exaudi ſervum tuum ad te clamantem, tibi ſervire cupientem, tuis laudibus inſiſtentem, & te ſinceriſſimo corde diligentem. In te invenio, quod amo: in te cerno, quod cupio: in te lego, quod ſtupeo: in te conſidero, quod laudo. Tu ſpeculum caſtitatis: Tu decor virginitatis: Tu ſplendor fidei: Tu ornamentum domus Dei: Tu Angelorum gloria, nobis Exemplum ſanctimoniæ. Tu amatrix devotorum, gubernatrix viatorum, nutrix infirmorum, effugatrix vitiorum, ſuſcitatrix tepidorum. Tu Apoſtolorum filia: Tu Martyrum ſocia: Tu Confeſſorum amica: Tu Virginum ſoror: Tu viduarum honor: Tu continentium patrona.

2. O virgo mitis, humilis, & devota. O Virgo prudens, innocens, & caſta. O virgo præclara, cuncta deſpiciens terrena, quaſi ſtercora. Non aurum, non divitias, non poſſeſſiones, non familias, non nuptias ſeu quaslibet delitias attendiſti; ſed amorem Chriſti omnibus, quæ in mundo ſunt, præpoſuiſti. Igitur facta es Chriſto nimis chara, & ejus ſponſa à cunabulis conſecrata. Nobilis etiam ex genere Romanorum, ſed nobilior fide & pudicitiâ ſplenduiſti. Fecit tandem amor Chriſti immenſus, ut pro ipſo ſubires ignem & enſem. Dulce & optabile tibi fuit pro Chriſto mori: quia tuam animam præſtolabantur Angeli ſancti, ut eam perferrent ad gaudia paradiſi. Cum palmâ igitur decorata Martyrum, thalamum es ingreſſa cœleſtis ſponſi. Quem quæſo pro me exorare digneris, ut mihi ſalutem mentis & corporis tribuat, tentationes diaboli compeſcat, carnis deſideria extinguat: ſæculi vanitates auferat, à ſocietate mala cuſtodiat, bonis & ſanctis me jungat: per viam mandatorum ſuorum me dirigat, ſpatium veræ pœnitentiæ & emendationem vitæ concedat; indulgentiam & remiſſionem omnium peccatorum mihi tribuat: gratiam & conſolationem Spiritus ſancti cordi meo frequenter infundat: ab omni malo abſtinere, omnibus virtutibus adhærere faciat: finem bonum, & felicem mortis horam invenire, propitius adjuvet: lætam & ſecuram viam evolandi ad cœleſtem habitationem paret. A ſanctis Angelis ſuſcipi me jubeat, ac in æternæ beatitudinis aulam introducat. Ubi omnium Sanctorum gaudiis ſociatus, merear jucundum vultum gloriæ ipſius ſine fine ſpeculari, Amen.

CANTICA. SPIRITUALIA

CANTICUM I.

Hymnus de Paſſione Domini noſtri Jeſu Chriſti.

TOta vita JESU Chriſti
Crux fuit & martyrium,
Hunc ſequi ſuum ſervulum
Decet, per iter aſperum.
  Memor ero, quamdiu ſum,
  Laborum atque dolorum:
  Quos Jeſus meus Dominus,
  Geſſit in carne poſitus.
Paſſio tua Domine,
Facta eſt amara valde.
O quantum me dilexiſti,
Cum pro me mortem ſubiſti.
  Semper Crux, clavi, lancea,
  Fel, arundo, cum ſpongia:

Sputa,

Sputa, corona ſpinea,
Et dira tua vulnera,
Cordi meo ſint infixa,
Et in memoria ſcripta:
Nam ſunt amoris ſtigmata,
Sponſique myrrha electa.
Serve meus me reſpice,
Quot ſumpſi vulnera pro te:
Stude vicem rependere,
Quamvis impari pondere.
Proſpera mundi deſpice,
Adverſa libens ſuſcipe:
Mecum in Cruce morere,
Ut mihi queas vivere.
O Jeſu ſplendor gloriæ,
Et ſpes futuræ patriæ:
Quantò pro me es vilior,
Tantò mihi es charior.
Pudeat nunc ſub capite
Spinato membrum gaudere:
Cum & amara bibere,
Voluit Conditor vitæ.
Sit honor, laus, devotio,
JESU MARIÆ Filio,
Tenſo Crucis patibulo,
Pro redimendo populo, Amen.

CANTICUM II.

Hymnus de SS. Trinitate.

O Vera ſumma Trinitas,
Æqualis una Deitas,
Tibi laus, tibi gloria,
Honor, virtus, victoria.
Te invocamus mentibus,
Te collaudamus vocibus,
Te adoramus genibus,
Te flagitamus manibus.
Tu noſtra es felicitas,
Lux, via, vita, veritas:
Tu Creator es omnium,
Cœlorum, terræ, marium.
Te jure laudant omnia,
Cœleſtia, terreſtria,
Et infernorum condita,
Tibi non ſunt abſcondita.
Deo Patri ſit gloria,
Ejuſque ſoli Filio,
Cum Spiritu paraclyto,
Et nunc, & ſine termino. Amen.

CANTICUM III.

Hymnus de S. Joanne Baptiſta.

GAude mater Eccleſia,
De præcurſoris gloria:
Hic eſt Joannes Baptiſta,
Repletus Dei gratia.
Sanctus natus ex utero,
Exultavit in gaudio,
Cum Redemptor virgineo
Clauſus adeſſet thalamo.
Annis adhuc ſub teneris
Cunctis relictis civibus,
Inſtinctu ſancti Spiritus,
Fit Eremita ſtrenuus.
Pelle cameli tegitur,
Locuſtâ vili paſcitur,
Viam anguſtam graditur,
Per quam cœlum aſcenditur.
Tantis fulgens virtutibus,
Joannes compar Angelis,
Prædicavit in populis,
Ecce Agnus Dei Chriſtus.
Ab eis ſacris manibus
Baptizatur altiſſimus:
Stuper Baptiſta humilis,
Quia ſic fecit Dominus.
Traditur tandem carceri,
Ardens lucerna fidei:
Feritur amicus ſponſi
Gladio Regis impii.
Sed mox aſſiſtunt Angeli,
Voce canentes parili,
Huic debetur martyri
Corona, jure triplici.

Nam

Nam Doctor fuit inclytus,
Et Martyr invictiſſimus:
Sed & virgo puriſſimus,
Joannes vir ſanctiſſimus.
Deo Patri ſit gloria,
Ejuſque ſoli Filio,
Cum Spiritu paraclyto,
Et nunc, & ſine termino, Amen.

CANTICUM IV.

Hymnus de S. Joanne Evangeliſta.

CHriſte Sanctorum gloria,
Et piorum memoria,
Noſtris intende precibus,
Quas piè tibi fundimus.
In honore Apoſtoli
Joannis dilectiſſimi:
Ut ejus ſacris meritis,
Cœli jungamur ſedibus,
Qui amari præ cæteris
Promeruit diſcipulis,
Ob caſtitatis titulum,
Munus tibi gratiſſimum.
Ex tuo ſacro pectore,
Hauſit fluenta gratiæ:
Hinc filii Eccleſiæ
Verbi potantur nectare.
Hic etiam limpidiùs
Præ cunctis & ſublimiùs,
Vidit ſacra myſteria,
Solis beatis pervia.
Flagrant ejus epiſtolæ,
Tui amoris adipe:
Quo nos JESU reficere
Digneris omni tempore.
O Joannes chariſſime,
Exemplar pudicitiæ,
Divinæ nos clementiæ
Cuſtos commenda Martæ.
Ut poſt curſum hujus vitæ,
Guſtemus de vera vite:
Cujus fructus dulciſſimus
Sanctis offertur omnibus.
Gloria tibi Domine,
Qui natus es de Virgine,
Cum Patre & ſancto Spiritu,
In ſempiterna ſæcula, Amen.

CANTICUM V.

Hymnus de S. Agnete Virgine.

AGnetis Chriſti Virginis,
Et pretioſæ Martyris,
Memoriam ſolemniter
Agamus unanimiter.
In annis puerilibus,
Spretis mundi blanditiis.
Filio Matris Virginis
Caſtis adhæſit mentibus.
Quem, dum in terris viveret,
Sponſum habere voluit:
Quam verè hunc diligeret,
Sanguine fuſo prodidit.
Quo rubente, Angelicis
Suſcipitur in manibus:
Ac fertur in cubiculum
Virginibus pollicitum.
Ibi gaudet, in candida
Agnum ſubſequendo ſtola;
Atque canit in cithara,
De hoſtium victoria.
Cujus prece ſanctiſsimâ,
Da veniam cum gratia,
Chriſte Sanctorum gloria,
Per infinita ſæcula, Amen.

CANTICUM VI.

Hymnus ad eandem S. Agnetem.

AVe florens roſa,
Agnes generoſa,
Virgo ſpecioſa,
Martyr pretioſa,

Sumens

Digitized by Google

Sumens mel ſuave,
Ore JESU ave,
Caſta ſponſa Chriſti,
Mundum contempſiſti.
Solve pravitates,
Fuga vanitates,
Preme adverſantes,
Juva dimicantes.
Monſtra te benignam,
Omni laude dignam,
JESUM ut amemus,
Semper & laudemus.
Virgo ſingularis,
Rectè prædicaris,
Agnum imitaris,
Agna nominaris.
Vitam præſta puram,
Viam plana duram,
Ut intremus cœlum,
Carnis aufer velum.
Audi nos Maria,
Conſolatrix pia:
Veni cum Agnete,
Viſita nos lætè.
Salva nos Salvator,
Mundi & Creator,
JESU vitæ dator,
Virginum amator.
Sit laus Deo Patri,
Chriſto ejus Nato,
Almo paraclito,
Uni vero Deo, Amen.

CANTICUM VII.

Nomen S. Agnetis.

Amatrix devotorum in caſtitate,
Gubernatrix viatorum, in tempeſtate,
Nutrix infirmorum in charitate,
Effugatrix vitiorum in pravitate,
Suſcitatrix tepidorum de tarditate.
Angelorum Gloria, Nobis Exemplum Sanctitatis.

CANTICUM VIII.

Hymnus de S. Cæcilia Virgine.

EN virginis Cæciliæ
Fulget vitâ clariſſimâ,
Quam Sponſus pudicitiæ
Elegit ab infantia.
Quæ Chriſti Evangelium
Abſcondebat in pectore:
Ut JESUM nitens lilium,
Caſto ſervaret corpore.
Hinc amor & devotio
Fervebant cum colloquio:
Hinc diebus ac noctibus,
Sacris intendit fructibus.
Nam duos fratres nobiles,
Chriſti effecit milites:
Quos per ejus veſtigium
Hortatur ad martyrium.
Hæc cernens tunc Epiſcopus,
Urbanus, vir Angelicus,
Reſolvitur in lachrymis
De fructu tantæ virginis.
Domine JESU ſuſ.i
De manibus Cæci..
Fructus caſti co..il,
Sicut odorem ..lſami.
O beata Cæcilia,
Devota Chriſti ..mula,
Per tua ſacra ..erita,
Nos Deo re..ncilia.
Deo ..peri ſit gloria,
Ejuſ..e ſoli Filio;
C..n Spiritu Paraclito,
..nunc & ſine termino. Amen.

* * *

CANTICUM IX.

De nomine Cæciliæ.

Conſolatrix infirmorum, compaſſione:
Electrix ſupernorum, contemplatione:
Conſortatrix Chriſtianorũ, prædicatione
Imitatrix beatorum, ſacrâ paſſione:
Liberatix perditorum, devotâ oratione;
Inventrix liliorum, caſtâ converſatione;
Aſſociatrix Angelorum, cœleſti revelatione.

Collecta.

Præſta quæſumus omnipotens Deus, ut qui Beatæ Cæciliæ Virginis & Martyris tuæ merita præclara recolimus, in unigeniti Filii tui amore ſemper creſcamus: cujus vitam & mores in ſuo pectore hæc glorioſa virgo portavit. Qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus ſancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

CANTICUM X.

De nomine S. Claræ, quæ fuit virgo & ſanctimonialis prima Ordinis Fratrum Minorum.

Congregatrix Virginum,
Levatrix debilium,
Acceptatrix humilium,
Refocillatrix pauperum,
Amatrix Chriſti vulnerum.

Aliud.

Caſtitatis Lilium Amabat Redemptoris Amore.

Aliud.

Clara nomine,
Luxit opere:
Ardebat charitate,
Rutilabat ſanctitate,
Accendebat virgines caſtitate.

CANTICUM XI.

Hymnus de JESU & MARIA, & ſanctis Patronis Eccleſiæ.

O JESU mi dulciſſime,
Spes & ſolamen animæ;
Da mihi te diligere,
Et extra te nil quærere.
MARIA ſis propitia,
MARIA dele vitia:
Succurre nobis miſeris,
Defende nos ab inferis.
Agnes virgo mitiſſima,
Et Chriſto dulciſſima;
Pro tuis ora ſervulis,
Ut floreant virtutibus.
O Maria Magdalena,
Audi vota laude plena,
Apud Chriſtum locum iſtum,
Tuis commenda precibus.
O beata Cæcilia,
Devota Chriſti famula;
Per tua ſacra merita,
Deo nos reconcilia.
Sancte Pater Auguſtine,
Lux Doctorum ſcriba vitæ;
Pro nobis ora jugiter,
Ut vivamus concorditer.
O beate Hieronyme,
Doctor orbis magnifice;
Ad te clamantes reſpice,
Et ad ſuperna erige.
Ambroſi Doctor nobilis,
Vitâ, famâ laudabilis;
Sacris Chriſti ſermonibus
Nos inſtrue uberiùs.
O Gregori dulciſſime,
Dulci fulgens eloquio;
Perduc nos recto tramite,
Perenni frui gaudio.

Bernar-

Digitized by Google

Bernarde Doctor inclyte,
Amator JESU fervide,
Devotos tuos refice,
Panis vitæ dulcedine.
Antoni Chriſti famule,
Monachorum ſanctiſſime;
A ſævis nos dæmonibus,
Cuſtodi horis omnibus.
Franciſce devotiſſime,
Pauper & humillime;
Fac nos mundum contemnere,
Et crucem Chriſti tollere.
O beate Dominice,
Prædicator egregie,
Alumnos tuos inſtrue,
Diſciplinatè vivere.
O Rabode, Lebuine;
Pulchræ roſæ, gemmæ binæ,
Orantibus ſubvenite,
Portas cœli aperite.
O benigne Werenfride,
Hoſtes noſtros proſternite,
Mala procul repellite,
Æterna bona poſcite. Amen.

CANTICUM XII.

Hymnus in transfiguratione Domini.

JESU Salvator ſæculi,
Redemptis ope ſubveni,
Qui in corpore fragili,
Voluiſti transformari.
Lex & Prophetæ primitùs,
Prædixerunt divinitùs,
Te in carne adventurum,
Et pro nobis moriturum.
Beatus venter Virginis,
Quæ te fovit in gremio,
Alens ſacris uberibus,
Jacentem in præſepio.
Baptiſta præco nobilis,
Prædicavit in populis,
Ecce Agnus Dei Chriſtus,
Olim promiſſus Patribus.
Quo agnito diſcipuli,
Petrus, Jacobus, Joannes,
Relictis rebus ſæculi,
Jeſum ſequuntur alacres.
Poſt hæc in montis vertice,
Orante Jeſu intimè,
Transfiguratur cœlitùs,
Vultus ejus pulcherrimus.
Laus, honor, virtus, gloria, &c.

CANTICUM XIII.

Hymnus de eodem feſto.

CHriſte Redemptor omnium
Vera ſalus credentium,
Audi preces humilium,
Laudes tibi canentium.
Vergente mundi veſpere
Proceſſiſti de Virgine,
Ut radius de ſidere,
Verum lumen de lumine.
E ſurſum pater tonuit,
Ejus te fore filium;
Hoc & Joannes docuit,
Perhibens teſtimonium.
Infunde nunc piiſſime,
Donum cœleſtis gratiæ;
Ut charitate fervidi
Simus, & intus lucidi.
Largire tuis ſervulis,
Hunc diem venerantibus,
Ut tua transformatio,
Gloriæ ſit adeptio.
Gloria tibi Trinitas,
Æqualis una Deitas
Quam laudat cœli curia,
Per infinita ſæcula, Amen.

Dd 2 INDEX

Digitized by Google

INDEX PRIMUS.

Loca ſacræ Scripturæ, quæ vel explicantur, vel illuſtrantur.

GENESIS.

Cap. 40. *Præpoſitus pincernarum, oblitus eſt interpretis ſui*, Epiſt. 5.

3. REGUM.

Cap. 10. *Major eſt ſapientia & opera, quàm rumor, quem audivi*, c. 10. n. 3. *in vita Gerardi Magni.*

JUDITH.

Cap. 9. *Humilium & manſuetorum ſemper tibi placuit deprecatio*, c. 12. n. 3. *in vita Gerardi Magni.*

JOB.

Cap. 2. *Ecce, in manu tua eſt: veruntamen animam ejus ſerva*, c. 4. n. 3. *parte prima, in vita Liduvinæ.*

Cap. 3. *Antequam comedam, ſuſpiro*, Epiſt. 5.

Cap. 12. *Deridetur juſti ſimplicitas*, c. 9. n. 2. p. 1. *in vita Liduvinæ.*

Cap. 29. *Oculus fui cæco, & pes fui claudo, &c.* c. 16. n. 4. *in vita Florentii.*

Cap. 10. *Nocte os meum perforatur doloribus; & qui me comedunt, non dormiunt*, c. 6. n. 1. p. 1. *in vita Liduvinæ.*

PSALMI.

Pſalm. 1. *Tanquam lignum ſecus decurſus aquarum, quod fructum dabit in tempore ſuo*, c. 14. n. 1. *in vita Gerardi Magni.*

Pſalm. 5. *Domine, ut ſcuto bonæ voluntatis tuæ, coronaſti nos*, c. 23. n. 3. *in vita Florentii.*

Pſalm. 31. *Dixi confitebor adverſum me injuſtitiam meam Domino: & tu remiſiſti impietatem peccati mei*, cap. 14. n. 3. p. 2. *in vita Liduvinæ.*

Pſalm. 83. *Elegi abjectus eſſe in domo Dei mei magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum*, c. 5. n. 2. *in vita Gerardi Magni.*

Pſalm. 98. *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, conſolationes tuæ lætificaverunt animam meam. In vita Jacobi de Viana*, n. 2. *Et* c. 1. n. 1. p. 2. *in vita Liduvinæ.*

Pſalm. 118. *Declaratio ſermonum tuorum illuminat, & intellectum dat parvulis*, c. 13. n. 1. *in vita Gerardi Magni.*

Ignitum eloquium tuum vehementer, & ſervus tuus dilexit illud, *in vita Luberti* n. 16.

Prævenerunt oculi mei ad te diluculò, ut meditarer eloquia tua, c. 12. n. 3. *in vita Gerardi Magni.*

Pſalm. 127. *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus, & benè tibi erit*, c. 11. n. 1. p. 1. *in vita Liduvinæ.*

CANTICA.

Cap. 1. *Abi poſt veſtigia gregum tuorum*, cap 4. n. 1. p. 1. *in vita Liduvinæ.*

Faſciculus myrrhæ, dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur, c. 21. n. 4. p. 2. *in vita Liduvinæ.*

Cap. 2. *Flores apparuerunt in terra noſtra*, c. 2. n. 3. *in vita Florentii.*

Sicut lilium inter ſpinas, c. 9. n. 2. *in vita Florentii.*

Ordinavit in me charitatem, c. 12. n. 4. *in vita Gerardi Magni.*

ECCLESIASTICUS.

Cap. 44. *Iſti ſunt viri miſericordiæ*, c. 16. n. 4. *in vita Florentii.*

ISA-

Digitized by Google

ISAIAS.

Cap. 58. *Frange eſurienti panem tuum*, c. 16. n. 3. *in vita Florentii.*

DANIEL.

Cap. 14. *Apprehendit eum Angelus Domini, in vertice ejus : & portavit cum capillo capitis ſui, &c.* c. 15. n. 2. p. 2. *in vita Liduvinæ.*

MATTHÆUS.

Cap. 5. *Beati pauperes ſpiritu ; quoniam ipſorum eſt regnum cælorum*, *in vita Joannis Cacabi*, n. 6.

Sit ſermo veſter, Eſt eſt, Non non, c. 25. *in vita Florentii.*

Cap. 7. *Ex fructibus eorum cognoſcetis eos*, cap. 14. n. 1. *in vita Gerardi Magni.*

Cap. 11. *Diſcite à me, quia mitis ſum ; & humilis corde*, cap. 1. n. 1. *in vita Florentii. Et in vita Luberti*, n. 21.

Cap. 16. *Quid prodeſt homini, ſi univerſum mundum lucretur, anima verò ſua detrimentum patiatur*, *Epiſt.* 4.

Cap. 17. *Domine, bonum eſt, nos hic eſſe*, cap. 6. num. 2. *in vita Gerardi Magni.*

Cap. 20. *Filius hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtrare*, c. 13. n. 1. *in vita Florentii.*

Cap 27. *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquiſti me*, c. 24. n. 2. p. 2. *in vita Liduvinæ.*

MARCUS.

Cap. 8. *Video homines velut arbores ambulantes. In epiſtola Florentii*, n. 1.

LUCAS.

Cap. 6. *Date, & dabitur vobis*, cap. 21. n. 1. p. 1. *Et* cap. 22. n. 12. *in vita Liduvinæ.*

Cap. 10. *Samaritanus miſericordia motus eſt. Et appropians, alligavit vulnera ejus*, *Epiſt.* 5.

Cap. 16. *Fili, recordare, quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala*, *Epiſt.* 3.

Cap. 22. *Ego in medio veſtrûm ſum, ſicut qui miniſtrat*, cap. 13. n. 1. *in vita Florentii.*

JOANNES.

Cap. 6. *Qui manducat me, & ipſe vivet propter me*, cap. 22. n. 1. p. 2. *in vita Liduvinæ.*

Cap. 9. *Ego in hunc mundum veni, ut qui non vident, videant : & qui vident, cæci fiant*, *Ep.* 3.

Cap. 10. *Oves vocem ejus audiunt, &c.* cap. 6. n. 2. *in vita Florentii.*

Cap. 15. *Omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut fructûs plus afferat*. c. 3. n. 2. p. 1. *in vita Liduvinæ.*

ACTA APOSTOLORUM.

Cap. 20. *Somno cecidit de tertio cœnaculo*, cap. 20. n. 1. *in vita Florentii.*

Cap. 26. *Inſanis Paule, Multa te literæ ad inſaniam convertunt*, c. 5. n. 1. *in vita Gerardi Magni.*

2. AD THESSALONICENSES.

Cap. 3. *Si quis non vult operari, non manducet*, cap. 14. n. 1. *in vita Florentii.*

APOCALYPSIS.

Cap. 2. *Vincenti dabo manna abſconditum*, *Epiſt.* 1.

JACOBUS.

Cap. 4. *Reſiſtite diabolo, & fugiet à vobis*, cap. 10. n. 4. p. 1. *in vita Liduvinæ.*

Digitized by Google

INDEX SECUNDUS,

Rerum videlicet.

A.

AEdificantur homines per formam & ſpeciem externam: proinde maxima habenda eſt ratio, quomodo quis exteriùs converſetur, c. 25. n. 1. & ſeq in vita Florentii.

Amilius Burenſis, minima quæque officia laboreſque obibat, n. 2. in vita ejuſdem.

Peſte laborantibus idem ſerviebat, n. 4. in vita ejuſdem.

Exhortatio ejuſdem ad mutuam charitatem, n. 6. ibidem.

Ob amorem nimium ad ſuam neptem defunctam, Liduvina ſolitis viſitationibus Angeli caruit, cap. 10. n. 1. p. 2. Et cap. 11. n. 6. p. 2. in vita ejuſdem.

Angelus, v. Amor, Infirma, Cineres ſacri.

Angelus noluit Liduvinam viſitare, ob unius præſentiam, qui in cubiculo ejuſdem [ipſa tamen neſciente] adetat, c. 6. n. 1. p. 2. vitæ ejuſdem.

Cùm Angelus Liduvinam viſitaret, ſemper in fronte Crucem geſtabat, ut bonus Angelus agnoſceretur, cap. 14. n. 2. p. 2. in vita ejuſdem.

Claritas Angeli ſuperat multis modis ſolis ſplendorem, c. 14. n. 2. p. 2. in vita Liduvinæ.

Aqua ſapiebat Liduvinæ ſupra omnem vini optimi ſaporem, c. 6. n. 2. p. 1. in vita Liduvinæ.

Armum porcinum petiit Liduvina ab amico coctum, ut impenderet pauperibus: Quo facto, vir ille invenit alterum in loco prioris, c. 21. n. 12. p. 1. in vita ejuſdem.

Arnoldus Schoonhove, à pueritia pietatem & devotionem amavit, n. 1. & ſeq. in vita ejuſdem.

Virtutum ipſius catalogus, n. 12. & ſeq. in vita ejuſdem.

Ave Maria, v. Salutatio Angelica.

B.

BEneficia eccleſiaſtica habens plura, nunquam lætus moritur, cap. 18. n. 3. in vita Gerardi Magni.

Burſa Chriſti, v. debita.

C.

CHaritas fraterna, v. Amilius Burenſis. Plurimum fraternam charitatem juvat ac promovet, vera ad ſuos Superiores obedientia, n. 1. & ſeq. in vita Amilii Burenſis.

Chriſtianus v. Via.

Carnes, v. Eleemoſyna.

Cibi admodum modici fuit Liduvina, c. 6. n. 1. p. 1. in vita ejuſdem.

Cibo & ſomno pluribus annis ipſa caruit, c. 6. n. 2. Et c. 7. n. 3. Et c. 10. n. 1. p. 1. in vita Liduvinæ.

Cineres ſacros, primo die quadrageſimæ, accepit Liduvina ab Angelo, c. 18. n. 1. p. 1. in vita ejuſdem.

Conceptio Mariæ, v. Maria.

Concio. v. Florentius.

Colloquium de rebus piis valde animum incendit, in vita Luberti n. 16.

Coquus, v. Joannes Cacabus cognomine.

Contumeliæ, v. Coronæ.

Coronam ac meritum dolorum perpeſſionumque ſuarum vidit Liduvina quædam, ſed tamen in ea aliquid adhuc deſiderari, ut compleatur: quod per

per contumelias perfici debebat, c. 8. n. 1. 2. p. 2. vitæ ejuſdem.
Correptiones libenter audire, v. Lubertus.
Fortium eſt, audire patienter increpationes ab aliis, n. 14. in vita Luberti.
Crux, v. Angelus.
Crucis via, v. via.
Culinæ miniſteria, v. Joannes Cacabus.
Hebdomadatim culinæ miniſterio deſerviunt Fratres, c. 13. n. 1. 2. in vita Florentii.

D.

Damnatum Liduvinæ patrem dicebant dæmones, ut eam affligerent, cap. 13. n. 2. p. 1. in vita ejuſdem.
Debita fratris ſui demortui perſolvit Liduvina, ex burſa, quam poſtea Chriſti burſam vocabat: quæ dando Eleemoſynas, aliorumque debita ſolvendo, non diminuebatur, c. 20. n. 1. 2. p. 1. in vita ejuſdem.
Defuncti, quibus rebus juventur, Epiſt. 5.
Pium eſt ac meritorium, pro defunctis ſuffragia aliaque impendere, Epiſt. 5.
Matri defunctæ ſua merita impertivit Liduvina, cap. 15. n. 2. p. 1. in vita ejuſdem.
Virgo Liduvina matris clenodia monilia que vendidit, ut illa in pauperes erogarentur, cap. 16. num. 1. p. 1. in vita ejuſdem.
Interrogata Liduvina de ſtatu cujuſdam defuncti, prudenter admodum reſpondit, cap. 18. n. 1. 2. parte 2. in vita ejuſdem.
Dormire, v. Religioſi.

E.

Eleemoſyna, vide Pauperes, Defuncti, Vinum, Debita.
Pauperum & divitum Eleemoſynæ, ſunt paris meriti, ſi fuerit in eis par animus, n. 3. in vita Gerardi Magni.
Nolebat Pater Liduvinæ uti Eleëmoſynis, filiæ ſuæ impenſis, præ religione, c. 11. n. 1. p. 1. in vita ejuſdem.
Vidit Liduvina in quodam raptu ſuas Eleëmoſynas Deo gratas fuiſſe, quæ in cœlo menſæ ſtratæ imponebantur, c. 23. n. 1. & ſeq. p. 1. in vita ejuſdem.
Eleëmoſynas copiosè dabat egenis Liduvina, tum ex carnibus, tum ex piſis, &c. & tamen illa non imminuebantur, c. 22. n. 1. 2. p. 1. in vita ejuſdem.
Eremum adoleſcens adiit, ubi ſolo manna vixit pluribus annis, c. 11. n. 1. & ſeq. part. 2. in vita Liduvinæ.
Euchariſtia viſa fuit in forma humana, vide Henricus Brune.
Audiens quidam Miſſam, nunquam nec procul, nec prope, hoſtiam videre potuit in manibus Sacerdotum, donec odium alicujus depoſuiſſet, n. 5. in vita Henrici Brune.
Mulieri dubiæ de veritate Euchariſtiæ, propter celebrantis turpem vitam, Euchariſtia apparuit in forma humana, ſub elevatione, n. 4. in vita Henrici Brune.
Sola Euchariſtia uſa eſt pro alimento Liduvina, cap. 6. n. 2. p. 1. in vita ejuſdem.

F.

Feſta, v. Solemnitates.
Florentii nominis interpretatio, cap. 2. n. 1. & ſeq. Item cap. 3. n. 1. 2. in vita ejuſdem.
Dotes animi & corporis Florentii, cap. 5. num. 1. in vita ejuſdem.

Pragæ

Digitized by Google

Pragæ ſtuduit, ibique magiſterii laureâ donatus, cap. 4. n. 1. 2. in vita ejuſdem.
Cum Pragæ in patriam rediret, ex curru deſcendente, in grave periculum incidit. Ubi autem oraſſet, invenit currum ſe antevertiſſe, c. 4. n. 3. Ibidem.
Fuit converſus concionibus Gerardi Magni, cap. 6. n. 2. Ibid.
Gerardo Magno charus extitit, ab eoque viciſſim diligebatur plurimùm, cap. 4. n. 1. ibidem.
Diſcipuli Gerardi Magni & Florentii, plura monaſteria & civitates juverunt, c. 17. n. 1. & ſequent. Ibidem.
Adhæret Florentius lateri Gerardi Magni, à quo fratris loco habebatur, cap. 7. n. 1. 2. Ibidem.
Fit Sacerdos Florentius, conſilio Gerardi Magni, capite 10. n. 1. Ibidem.
Alios ut Chriſto lucraretur, ac in convictu haberet, dabat operam, cap. 8. n. 1. & ſeq. ibidem.
Modeſtia illius in choro ſumma erat, cap. 11. num. 1. ibidem.
Vir mitis ad omnes fuit, cap. 12. num. 11. num. 1. Ibidem.
Ob terrenorum contemptum, zelumque animarum, & maximè propter inſignem illius humilitatem, Deus multis donis eum cumulavit, c. 29. n. 3. ibidem.
Erga pauperes, peregrinos, item & leproſos, admodum benignus fuit, cap. 55. num. 1. & ſequent. Et cap. 16. num. 1. & ſeq.
Quidam de Florentio dicebat, nunquàm mihi malè ceſſit, quoties ejus conſilium ſum ſequutus, cap. 24. n. 3
Calumnias ab hominibus patitur, cap. 9. n. 1. & ſeq.
Magnæ humilitatis fuit, c. 1. n. 1. 2
Habitus ipſius vilis, talis & ſuppellex, cap. 9. num. 3. Et cap. 12. n. 1. & ſeq.
Rarò domum egrediebatur, cap. 11. num. 1
Inſerviebat ſuis, etiam quandoque coci officio fungens, cap. 13. n. 1. 2
Manibus laborabat, ut reliqui: libros quoque ſc[illegible]ebat, cap. 14. n. 4
Varii ſacræ Scripturæ ſenſus ipſi occurrebant, cùm eam legeret, cap 24. n. 5
Crucifixi imago viſa fuit ſupra domum ipſius, cap. 21. num. 4
Precibus aliorum ſæpe ab ægritudine gravi convaluit, cap. 18. n. 1. & ſeq. Item cap. 19. n. 1
Fuit ſemel per Angelum valetudini priſtinæ reſtitutus, cap. 19. n. 1. & ſeq.
Aliquando ipſe bibit unum pro alio, veluti oleum pro cereviſia, & vinum pro acida cereviſia, cui guſtus propemodum perierat, cap. 17. n. 1. & ſeq.
In exhortationibus ſuis à quæſtionibus abſtinebat ſublimibus, cap. 23. n. 5
Sermo ejus, tum apud privatos, tum ad populum, erat valde efficax: cap. 24. n. 1. & ſeq.
Semper alios ad meliora, ad emendationem, ad perfectionem exhortabatur, c. 23. n. 1. & ſeq.
Unus in puteum decidit, à quo evaſit incolumis, dum ipſe ad multos concionem haberet, cap. 20. num. 1. 2
Notabiles illius inſtructiones, n. 1. & ſeq.
Religioſum quendam per epiſtolam monuit, ac de multis inſtruxit, n. 1. & ſeq.
Monere alios ſolitus erat, ne ſua juramento confirmarent, cap. 25. n. 3
Quâ horâ ipſe obiit, cap. 28. n. 4

Qui-

Digitized by Google

Quidam defunctus, cùm appareret ſuæ uxori, narravit ei, quanta gloria donatus eſſet Florentius in cœlo. Hæc omnia in vita ipſius.

Frigus ſic pertulit Liduina, ut lachrymæ ab oculis defluerent, gelu concreſcerent, quæ igne reſolvendæ erant, cap. 9. n. 2. parte 1.

G.

GErardi Magni vita, c. 1. n. 1. & ſeq. In vita ejuſdem reperientur, quæ ſequuntur.

Interpretatio nominis ejuſdem, c. 1. n. 2.

Anno 18. ætatis, ſuſcepit gradum magiſterii, capite 1. n. 2.

Converſus fuit à Priore quodam Carthuſiano, n. 1. & ſeq.

Ut autem ſeſe colligeret, Carthuſianos adiit, apud quos aliquamdiu egit, c. 6. n. 1. & ſeq.

Converſio illius fuit revelata cuidam ſolitario Coloniæ, cap. 3. n. 12.

Vita ejus non fuit poſt converſionem diuturna, cap. 10. n. 3.

Stultus fuit habitus ab aliis propter converſionem, cap. 5. n. 5. & ſeq.

Converſus mox beneficia deſeruit, atque veſtibus ſimplicibus induitur, cap. 5. n. 1. Et cap. 18. n. 3.

Joannem Ruſebroec, virum ſanctitate & doctrina celebrem, adiit, juxta Bruxellam morantem, ut ab eo in vita ſpirituali erudiretur. Cujus mors fuit paulò revelata huic Gerardo Magno, eumque per horam fuiſſe in purgatorio, cap. 10. n. 1. & ſeq.

Vivendi regulas ſibi præſcripſit, c. 18. n. 2. & ſeq.

Jejunia & abſtinentia ipſius qualis extiterit, cap. 18. n. 16. & ſeq.

Miſſam quotidiè audiebat, cap. 12. n. 4. Et cap. 18. n. 12.

Catalogus virtutum ejuſdem atque gratiarum, cap. 14. n. 4.

Quæ fuerit ejus tum vivendi, tum veſtiendi ratio. Mulierum colloquia, aſpectumque ſuprà modum vitabat: nullam autem domum ſuam patiebatur ingredi, cap. 11. n. 1. & ſeq.

Aliorum ſaluti & profectui ſedulò incumbebat, cap. 14. n. 1. & ſeq.

Nonnulla monaſteria & pias congregationes inſtituit, cap. 15. n. 1. & ſeq.

Prophetico ſpiritu donatus fuit, cap. 12. num. 5.

Laudabat plurimum Florentium, quem etiam congregationi motiens præfecit, cap. 16. n. 3.

Diu orabat, jejunabat frequenter, ciliciumque gerebat, cap. 7. n. 1. & ſeq.

Diſſidentes in pacem ſuâ oratione adduxit, cap. 12. n. 3.

Libros optabat diligenter aſſervari, ſed eos nolebat eſſe ornatos, cap. 13. n. 2.

Quos libros ſibi legendos propoſuit, c. 18. n. 11. & ſeq.

Tenebatur magno deſiderio legendi ſacram Scripturam, cap. 13. n. 1. & ſeq.

Quando horas canonicas perſolvebat, varii ſacræ Scripturæ ſenſus ei occurrebant, adeò quod nullo tædio eas legendo afficeretur, cap. 12. n. 2.

Magno ſenſu afficiebatur, orando, & ſacra legendo, cap. 12. n. 1. & ſeq.

Valde à quodam Pariſienſi Doctore commendatur, cap. 17. n. 1.

Quotidiè cum aliquibus mutuos defectus obſervatos ſibi dicebant, cap. 12. n. 2.

Solitus erat dicere ſtudioſis, lectionem tantùm eis prodeſſe, ac ſi dominicam orationem recitarent, cap. 16. n. 3.

Necromantia duplex eſt, naturalis & diabolica, aliquando fuit à malevolis de ea ſuſpectus, cap. 13. n. 5.
Scripſit plures epiſtolas ad conſolationem abſentium, & inſtructionem, cap. 13. n. 7.
Suam fidem & doctrinam, ſcripto teſtatam voluit, cap. 18. n. 1.
Comparatur tribus arboribus, olivæ, cedro, & palmæ, propter ipſius miſericordiam, rerum contemptum, & de vitiis partam victoriam, cap. 14. n 23.
Æmulos habuit, quos ratione evicit, cap. 13. n. 4.
Propter obloquia nonnullorum, deſiit ad tempus concionari, cap. 9. num. 1. & ſeq.
Pluribus in locis conciones habuit cum ſumma auditorum frequentia, & uberi fructu, cap. 15. n. 1.
Supplicat unus ſummo Pontifici, ut liceat ei concionari liberè, cap. 18. nu. 22. 23.
Priuſquàm concionaretur, antè per triennium dedit ſe orationi & lectioni, c. 8. n. 1. & ſeq.
Quo anno obierit, cap. 16. n. 4.
De ipſius ſepultura, obitu, & epitaphio, c. 16. n. 1. & ſeq. Item cap. 18. n. 24.
Hactenus ex vita Gerardi Magni.
Gerardus Surphanienſis fuit vir bono ingenio, & literis deditus, ut etiam doceret, quando lectiones intermittebantur, num. 1. 2. in vita ejuſdem.
Quædam opuſcula compoſuit, num. 1. ibidem.

H.

HEnrici Brune vita: Fuit autem verus Iſraëlita, ſimplex, candidus ut columba, orationis & ſilentii amans, n. 1. & ſeq. in vita ejuſdem.
Nunquam horas canonicas intermiſit uſque ad mortem, n. 9. ibidem.
Cùm is ſacrificavit, Chriſtus ei apparuit in forma humana, in elevatione ſacroſanctæ Euchariſtiæ, quod ei contigit propter quendam dubitantem, nu. 3. ibidem.
Hydropica fuit Liduina pluribus annis, cap. 7. n. 3. part. 1. in vita ejuſdem.
Horæ canonicæ, v. Henricus Brune.
Cùm horæ ſignum datur, quid cogitandum, n. 41. in vita Luberti.
Humilitati ſeriò eſt incumbendum, epiſt. 3.

I.

IESU nomen, v. Joannes Brinckerinck.
Imago, v. Maria.
Incendium civitatis ſuæ prædixit Liduvina, cap. 16. n. 1. & ſeq. p. 2. in ejus vita.
Lecti ſui incendium, extinxit Liduvina manu ſuâ abſque adustione, c. 17. n. 1. 2. p. 1.
Infernus v. Mulier.
Infirmi, v. Hydropiſis, Purgatorium, Peccatores, Nativitas Chriſti, Virginitas, medicus.
Angeli numerabant paſſus eorum, qui viſitabant Liduvinam ægram, c. 8. n. 4. p. 1.
Variis fuit afflicta doloribus & infirmitatibus, uſque ad mortem Liduina, veluti dolore capitis & dentium, febribus, hydropiſi, &c. cap. 7. n. 5. 6. part. 1. & cap. 8. num. 1. & ſeq. in vita ejuſdem.
Quandò Liduina cœpit infirmari, cap. 4. n. 1. & ſeq. part. 1.
Subinde Chriſtus cum amplo comitatu, viſitavit infirmam Liduinam, c. 2. n. 4. p. 2. in vita ejuſdem.

Cùm

Cùm infirmari cœpiſſet Liduina, principio non fuit omninò reſignata ad Dei beneplacitum: At per Dominicæ paſſionis meditationem, & Euchariſtiæ ſumptionem planè in voluntate Dei conquievit, cap. 1. n. 2. & ſeq. p. 2. in vita ejuſdem. Et cap. 8. n. 1. 2.

Cùm aliqui partes pulmonis, hepatis, ac inteſtinorum, quæ ipſa ejiciebat, attigiſſent, manus remanebant ſuavem ſpirantes odorem, cap. 7. n. 4. p. 1. in vita Liduinæ.

Scatebat ipſa vermibus, qui tamen tetrum non emittebant odorem, cap. 7. n. 1. 2. p. 1. Ibidem.

Annis triginta tribus ipſa terram non attigit, cap. 6. n. 1. part. 1. ibidem.

Optabat ipſa alias infirmitates, ad priores adjungi, cap. 8. n. 3. p. 1. Ibidem.

Inimicus latuit in cubiculo Liduvinæ, ingreditur adverſarius, nec eum vidit, c. 5. n. 2. 3. p. 1.

Joannes Brinckerinck, piis in concionibus placebat, diſplicebat autem mundanis, quorum vitia arguebat, c. 4. n. 1. & ſeq. in vita ejuſdem.

Idem tanti ſacerdotium fecit, ut diceret ſe optare, quatenus poſſet tam facilè illud exuere, quàm veſtem, cap. 4. nu. 5. in vita ejuſdem.

Concionatus eſt & ipſe contra abuſum nominis JESU, cap. 4. n. 3.

Joannes, cognomine Cacabus, pauperum erat amator, n. 12. in vita ejuſdem.

Mendicavit aliquando, non juſſus ſed ſponte, n. 7. ibidem.

Confecit ſibi quaſdam ſpirituales inſtructiones & regulas vitæ, n. 16. 17. & ſeq. Ibidem.

Orationi plurimùm addictus erat, adeò ut culinam, faceret oratorium, n. 5. ib.

Dæmon, item & Chriſtus, viſitârunt hunc Joannem ante mortem, n. 14. ibid.

Dixit aliquando ſtudioſis, legimus in ſacra Scriptura ſcriptum, Beati pauperes ſpiritu, ſed nuſquam, Beati Magiſtri artium, n. 5. Ibidem.

Cæteris meliora dabat [coquus enim erat) ſibi verò deteriora ſervabat, nu. 5. Ibidem.

Dives mercator antea fuerat, ſed omnibus relictis ſe commiſit Florentii diſciplinæ. Solebat quoque orare per plateas, n. 1. & ſeq. ibidem.

Nunquam ſe excuſabat, cùm increpationes ſuſtineret, humiliter autem ſemper reſpondebat, n. 8. 9. & ſeq. ibid.

Joannes Gronde fuit concionator valde celebris, Gerardi Magni amator, in cujus latere ſepultus eſt, cap. 3. nu. 1. & ſeq. in vita ejuſdem.

Joannes Ruſebroec. v. Purgatorium.

Gerardus Magnus.

Commendatio ejus. Fuit Prior in Viridi Valle prope Bruxellam, & vir magnæ ſanctitatis & doctrinæ, n. 1. & ſeq. in vita Gerardi Magni.

Irriſiones plures ſuſtinuit Liduina, tanquam ſtulta à pleriſque habita, propter raptus ipſius, cap. 9. n. 2. parte 1. in vita ejuſdem.

L.

Laborare manibus. v. Florentius.

Lac in uberibus virginis, v. Nativitas Chriſti.

Lectus v. Incendium.

Liduvina, amoto ex plurimis lecto, deinceps jacuit vel in ſtramine, vel ſupra aſſerem, cap. 9. n. 1. part. 1. in vita ejuſdem.

Libido, v. Mulier.

Libros ſcribere, v. Florentius.

Digitized by Google

Librorum ſacrorum tum laudes, tum neceſſitas, in vita Gerardi Zutphanienſis, num. 5.

B. Liduinæ meminit Thomas à Kempis, in vita Arnoldi, n. 13.

Liduvina, v. Amor. Angelus, Aqua, Armus porcinus, Cibus, Cineres ſacri, Corona, Damnatus, Debita, Defuncti, Eleemoſyna, Eremus, Euchariſtia, Frigus, Hydropiſis, Incendium, Infirmi, Inimici, Irriſiones, Lectus, Lux, Maria, Medicus, Mendacium, Milites, Nativitas, Odor, Officium Divinum, Parentes, Pauperes, Peccatores, Pratum, Propheticus ſpiritus, Prudentia, Purgatorium, Raptus, Solemnitates, Somnolentia Tangi, Triſtitia, Viduus, Vinum, Virga, Virginitas.

Lubertus Berneri, parentibus invitis ad Florentium confugit: Cujus pater cùm æger uſum linguæ amiſiſſet, vocatuſque ad eum filius adveniſſet, mox cœpit loqui, nu. 3. 4. in vita ejuſdem.

Fuit valde humilis, maximè, quando admonebatur de aliquo, vel reprehendebatur, n. 10. & ſeq. Item n. 8. & ſeq. In vita ejuſdem.

Vocatus à Florentio, mox eum adibat, etiam litera imperfecta, n. 6. Ibidem.

Aliquas pias inſtitutiones ſibi confecit, quas obſervaret, n. 16. & ſeq. Ibid.

Epiſtolam humilem ſcripſit ipſe ad Florentium abſentem, cùm eſſet vicinus morti, n. 26. & ſeq. Ibidem.

Pia ejus mors, & ad fratres exhortatio, n. 24. & ſeq. Ibidem.

Morti proximus fuit à dœmone tentatus, qui horrabatur, ut in propriis meritis confideret, n. 30. & ſeq. ibidem.

Vidit in extremis mirabilia, ut aſtantibus ſibi retulit, n. 34. Ibidem.

Florentius abſens per epiſtolam eum jam mortuum magnificè laudavit, in qua ſui animi dolorem ex ipſius obitu, declaravit, n. 3. Ibidem.

Luce magnâ Liduinæ cubiculum reſplendebat, in adventu vel Dei, vel Angeli, viſitantis, cap. 3. num. 1. p. 2. in vita ejuſdem.

M.

Maria prædixit patri Liduvinæ virginis, quod cum eſſet ex hac luce evocatura, pridie ſuæ Conceptionis, cap. 13. n. 1. p. 1. Item vita Liduvinæ.

Devotio ad imaginem ejus, cap. 2. num. 1. & ſeq. p. 1. In vita Liduinæ.

Ipſius imago non potuit loco moveri, cùm eſſet aliò navi abducenda, c. 2. n. 1. p. 1. in vita Liduvinæ.

Incendii cauſa extitit quædam irreverentia, ipſius imagini facta, cap. 16. n. 2. p. 2. in vita Liduinæ.

Liduvina adhuc parvula, ſolebat adire templum, ut Mariam ſalutaret, cujus ſemel imago ei arriſit, cap. 2. n. 2. p. 1. in vita Liduinæ.

Maria ſertum ex floribus confectum, capiti Lid. impoſuit, c. 7. nu. 3. p. 2. in vita Lid.

Maritus uxori apparet defunctus, cui revelavit amplam Florentii gloriam, ſimulq; dixit uxori, eam brevi hinc emigraturam, c. 29. n. 2. in vita Florentii.

Matrimonium v. virginitas.

Medicus dixit parentibus Liduvinæ duo, tum illam laborare morbo incurabili, tum optare ſe ut talem ſobolem haberet, unde plurimùm gaudii acciperet, cap. 5. n. 1, p. 1. In vita Liduvinæ.

Mea-

Digitized by Google

Mendacium noluit dicere Liduvina, cùm rogaretur, num cubiculum hoſtis unius eſſet ingreſſus, v. inimicus.

Milites inhumaniter Liduvinam virginem tractârunt, ut ſanguis ex ea copiosè proflueret: Neque ultionem ejus rei admiſit, cap. 8. num. 1. & ſeq. p. 2.

Miraculum, v. Florentius.

Miſſa v. Euchariſtia.

Quorum debeamus meminiſſe in miſſa, Ep. 5.

Dum Evangelium legitur, & in reliquis partibus miſſæ, quibus cæremoniis utendum ſit, cap. 18. num. 13. & ſeq.

Mortui & mors, v. Defuncta Maria. Raptus. Amor. Triſtitia.

Mulier libidini dedita poſt mortem fuit viſa in inferno, c. 16. n. 3. p. 2. in vita Lid.

Mundo nuntium remittere, magnum Dei beneficium eſt, Ep. 4.

Renuntiantibus ſæculo, qualia ſoleant vel amici, vel ſæculares objicere, Ep. 4.

Munera, quæ Deo, pro modulo & facultate afferuntur, gratiſſima ſunt. In prologo in vitam Florentii, n. 4.

N.

IN Nativitate Chriſti, virgo Liduvina habuit ubera lacte plena. Virgines ſunt aptiſſimæ, quæ infantem Jeſum alant, cap. 4. n. 1. p. 2. In vita ejuſdem.

Vidua infirma, ubi ſuxit Liduvinæ ubera, curata fuit, c. 4. num. 1. p. 1. vitæ ejuſdem.

Nativitas atque ortus Liduvinæ fuit matri facilis, cùm in cæteris laborare ſoleret, cap. 1. num. 2. p. 1. In vita ejuſdem.

O.

OBedientia, v. Charitas, Lubertus.

Superiori tanquàm Chriſto obediendum, n. 1. & ſeq. in vita Amilii.

Odor ſuavis, v. Virga.

Cubiculum Liduvinæ ſuavi perfundebatur odore, quando viſitabatur ab Angelo, vel cùm à raptu ad ſe rediret, cap. 3. num. 1. p. 2. In vita ejuſdem.

Officii divini tempore, magis de ſomnolentia tentantur homines, c. 10. n. 3. p. 1. in vita Lid.

Pater Liduvinæ cùm eſſet veſperas pomeridianas, pridie Pentecoſtes, auditurus, à dæmone, ſub habitu perſonæ notæ, abducitur, quem propemodum ibi ſubmerſit, c. 12. n. 11. p. 1. in vita ejuſdem.

P.

PArentes, v. Damnatus.

Liduvinæ Virginis parentes, quales extiterint, c. 1. n. 1. 2. p. 1. in vita ejuſdem.

Honeſtas parentum illius, licet pauperes eſſe viderentur, c. 11. n. 12. p. 1. in vita ejuſdem.

Paſſio Chriſti, v. Infirmi.

Paſſiones ſuas qui non ſtudent evincere, in vitia multa decident. nu. 7. in vita Gerardi Surphanienſis.

Patientia, v. Infirmi.

Digitized by Google

Pauperes, v. Debita, Armum porcinum.
Pauper Liduvina pauperibus eleëmoſynas conferebat, c. 16. num. 2. p. 1. in vita ejuſdem. Et c. 9. num. 2. p. 1. Ibidem.
Pro peccatorum converſione, erat Liduvina contenta plurima pati. c. 8. n. 3. p. 1. in vita ejuſdem.
Pentecoſte, v. Officium divinum.
Perfectio, v. Religioſi.
Quibus vacare debeat, qui perfectionem expetit, op. 6.
Piſa, v. Eleëmoſynæ.
Ad pratum floribus denſum, rapta fuit Liduvina per Angelum, c. 15. n. 2. p. 2. in vita ejuſdem.
Propheticum ſpiritum habuit Virgo Liduvina. c. 16. nu. 1. & ſeq. p. 2. in vita ejuſdem.
Prudens erat in reſponſis Liduvinæ, cap. 18. n. 1. 2. p. 2. in vita ejuſdem.
Pſalmos, ſtercus appellavit dæmon, nu. 50. in vita Luberti.
Puella parvula, v. Maria.
Pulchritudo, v. Virginitas.
Purgatorium, v. Solemnitates.
Anima Joannis Ruſebroec fuit in purgatorio per horam, c. 10. n. 2. in vita Gerardi Magni.
Eo fuit rapta Liduvina, quæ cùm ibi vidiſſet, aliquos ſibi notos, ſe afflixit diris modis pro illis, c. 7. n. 1. p. 2. in vita ejuſdem.
Optabat Liduvina graves pœnas perpeti, pro exiſtentibus in purgatorio, c. 8. n. 3. p. 1. in vita ejuſdem.
Licet per infirmitates varias multis annis affligeretur Liduvina, nihilominus purgatorium timebat, c. 8. num. 3. p. 1. in vita ejuſdem.

Q.

Quadrageſima, v. Cineres.
Quæſtiones altæ & difficiles, v. Florentius.

R.

Raptus, v. Odor, Lux, Eleëmoſyna, Irrideri.
Raptus Liduvinæ, c. 13. num. 2. p. 1. in vita ejuſdem.
Quomodo in ea fiebat, cap. 15. nu. 1. & ſeq. p. 2. in vita ejuſdem.
Raptus illius varii, c. 13. num. 1. p. 2. in vita ejuſdem.
Aliquando fuit in Hieruſalem, item Romam, ut viſitaret loca ſancta, cap. 2. num. 1. & ſeq. p. 1. in vita ejuſdem.
In raptu vidit Sanctorum cuneos ad domum ſuam venire hæc Virgo Liduvina, quo intellexit Petronillam Virginem ſibi ſervientem, ex hac vita migraturam, c. 9. n. 1. & ſeq. p. 2. in vita ejuſdem.
Religioſi, v. Via, Perfectio.
Religio paradiſus eſt, quando unuſquiſque vult eſſe ultimus, num. 4. in vita Jacobi de Viana.
Duo impedimenta ad perfectionem religioſis, Ep. 6.
Dormientes religioſi ab Angelis viſitantur, c. 13. num. 2. p. 2. in vita Liduvinæ.

S.

Digitized by Google

S.

Sacerdotii dignitas, v. Joannes Brinckerink.

Jacobus de viana, valde reformidabat ſacris Ordinibus initiari, n. 3. in vita ejuſdem.

Salutatio Angelica, v. Maria.

Ante ſolemnitates, rapiebatur Liduvina Virgo, ad purgatoriorum, ut videret, qui maximè auxilio egerent: quibus ſuos impertiebat dolores, cap. 17. num. 2. 3. p. 2. in vita ejuſdem.

Solis ſplendor, v. Angeli.

Somnus, v. Cibus.

Somnolentia, v. Officium divinum.

Virgo Liduvina ſic ſomnolentiam tempore divini officii evicit, quòd ampliùs non redierit, c. 10. n. 3. 4. p. 1. in vita ejuſdem.

Studiis adeò erat deditus Gerardus Surphanienſis, ut doleret, quando erant feriæ, vel non doceretur, in vita ejuſdem num. 1. 2.

Gerardus Magnus ſolitus erat dicere ſtudioſis, tantùm eos mereri audiendo lectiones, ac ſi orarent, cap. 16. numer. 3. in vita ejuſdem.

Studia ſunt propter Deum ſuſcipienda, alioqui vanitas eſt, n. 40. in vita Luberti.

Stultitia, v. Irrideri.

T.

Cum tangeretur ab inhoneſtis Liduvina Virgo, privabatur aliquot diebus viſitatione Angelorum, c. 14. nu. 2. p. 2. in vita ejuſdem.

Thomas à Kempis cohabitavit Arnoldo Schoonhove num. 3. in vita ejuſdem Arnoldi.

Refert Thomas hic, ſuæ converſionis initia, cap. 1. in vita Joannis Gronde.

Triſtitia nimia de amicorum obitu, ſuſtulit Liduvinæ Angelorum nonnullas viſitationes & conſolationes, c. 10. n. 1. Et cap. 11. n. 6. p. 2. in vita ejuſdem.

V.

Vermes, v. Infirma.

Viduus manſit, Virginis Liduvinæ avus, deditus jejuniis & abſtinentiis, c. 4. nu. 2. p. 1. in vita ejuſdem.

Vindicta, v. Milites.

Vinum dedit Liduvina mendicanti & ſitienti, quod deinde in amphora, ad multos dies excrevit, cap. 19. num. 1. 2. p. 1. in vita ejuſdem.

Ultio, v. Milites.

Virgam ligneam Angelus dedit Liduvinæ, quâ uteretur, cortinas ſuas vel aperiendo, vel claudendo. Fuit autem ſuaviſſimi odoris lignum: qui quidem odor periit, ex contactu alicujus hominis

nis impuri cap. 5. num. 1. par. 2. in vita ejuſdem.
Virginitas, v. Tangere Virga.
Virginis Liduvinæ caſtitas ſervata fuit per varias ægritudines, c. 3. nu. 2. p. 1. in vita ejuſdem.
Non potuit Liduvina divelli à virginitatis propoſito, quamvis ob pulchritudinem à pluribus expeteretur in conjugium, cum eſſet duodecim annorum, cap. 3. num. 1. 2. p. 1. in vita ejuſdem.
Viſitatio, v. Infirmi.

FINIS.

OMNIA AD MAJOREM DEI GLORIAM.

APPROBATIO.

UNiverſum opus THOMÆ à KEMPIS, à mendis quam plurimis repurgatum, & ad autographa, opera R. P. HENRICI SOMMALII Societatis JESU, reſtitutum: ob latentem quandam ſermonis vim ac energiam, ad imbuendos pietate hominum animos, digniſſimum cenſeo, quod ſæpiùs recudatur. Anno Domini 1600. nono Maji.

Guilielmus Fabritius Noviomagus, Apoſtolicus atque Archiducalis librorum Cenſor.

CENSURA ORDINARII.

VArii Tràctatus, ſive Opera omnia THOMÆ à KEMPIS Viri religioſiſſimi, ſalutem animæ ſuæ, & progreſſum ejuſdem in vita ſpirituali amantibus jugum Chriſti ſuaviter imponunt, unde ſicut præfati Tractatus multoties diverſis locis cum licentia fuerunt editi, ſic eoſdem Typis committi permittimus. Coloniæ 9. Martii 1660.

Adrianus de Walenburch Metrop. Eccl. Colon. Presb. Canon. & Cenſor Librorum Ordinarius.

Digitized by Google